

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошена коштуєть по 10 сотників від одної палаткової стрічки або 10 міських дрібним друком (petit). При кількоразових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштуєть по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Маленкостий аз анонєс марками поштовими не принимає ся.

Угорська криза.

Заходи Кошута показали ся даремними, корона его пропозицій не приняла. Дарма вижидав він авдиєнції, корона его не завізвала, тому ціла его акція розбила ся. І так двобій між Кошутом а Юстом закінчив ся тим, що різниця між дійсною а формальною перевагою стала ясною перед цілим світом. През. Юст повалив міністерію Кошута, ще нім воно стало іменоване. Між тим бувший міністер скарбу Лукач конферував два рази з монархом і повернув яко homo regius до Угорщини, аби вести переговори що до отворення нового кабінету. Показало ся, що за Кошут не стоїть ціла партія незалежних. Велика банкова група з початку відносила ся ворожо до плянів Кошута а вкінці показала, що не лише сила, але і перевага, по її стороні. Виходить, що дальший розвій політичного життя на Угорщині більше зависіти-ме від неї, як від самого Кошута. Після авдиєнції п. Лукача у цісаря питане, чи будучий президент міністрів вийде із партії незалежних, алишне. Корона сама вже дала відповідь.

Лукач став мужем довіря і яко homo regius дістав уповажнене входити в переговори з більшістю парламенту, щоб довести до порозуміння з короною. З того виходить, що корона має замір, п. Лукача видвинути на становище президента міністрів, котрий би мав опирати ся на більшість палати, в тім випадку на партії незалежних, а з другої сторони про якусь відновлене давньої коаліції не може більше бути бесіди. І так п. Лукач має порозуміти ся лише з партією незалежних, бо другі партії при утворенні кабінету не будуть брати участі. Так

отже сповнило ся жадання банкової групи. Корона узнала партію незалежних більшістю а всі другі коаліційні партії виключила від участі в новім кабінеті. Що през. Юст забажав те корона сповнила. Офіційне уповажнене робити заходи около утворення нового кабінету є зараз офіційним подтвердженням цілковитої невдачі Кошутіних плянів. През Юст. доти боров ся проти заходів Кошута, доки неприневолив корону згодити ся на пляни банкової групи, які цілком загордили дорогу Кошуті. Тому голос сего у корони вже не заважив. Кошут може стати міністром, але президентом міністрів вже ні.

Місія п. Лукача відносить ся формально до цілої партії незалежних, в дійсности однак лише до групи банкової. В своїх пропозиціях робить корона прихильниками през. Юста вигляди на більшість міністерських тек, на найбільший вплив на переведенне виборчої реформи і на усуненне їм немилых коаліційних міністрів. Тепер очевидно все залежати ме від того, як поступить през. Юст і чи згодить ся на всі обіцянки зроблені п. Лукачом, бо він показав ся до тепер сильним мужем, з котрим треба дуже поважно числити ся. І так п. Лукач буде розпоряджати виправді лише довірем корони, а не буде мати парламенту за собою, між тим як през. Юст, як дійсний провідник, мати — ме парламентарну силу за собою, однак не буде тішитись особливим довірем корони.

Як закінчить ся криза, покищо не знати. В кождім разі мусить рішене застати в найблизших днях ще перед від'їздом цісаря до Ішлю. Міністерство Лукача, се послідний уступок корони в користь партії незалежних. Тому цілий

тягар відвічальности спочиває на плечах банкової групи, і від неї зависіти — ме, чи буде мир, чи війна яка моглаби потягнути за собою зовсім небажані наслідки.

Партія незалежних про предложенне Лукача.

Будапешт, 30. червня. (Кб.) Виконавчий комітет партії незалежних, скликав сегодня рано засіданє, на яким Кошут говорив про пропозиції, що їх зробив ему Лукач як homo regius в цілі розвязки критичної хвилі в Угорщині. Сі пропозиції можна в той спосіб сформулювати, що Лукач жадає як услів до розвязки кризи безусловної ухвали державних кончностей і розширення виборчого права на ширшій стопі. Що до банкового питання пропонує Лукач трирічну провізорію. По довшій дебаті заявив Кошут, що він на [завтрішній конференції] предложить заяву партії того змісту, що партія відносить ся неприхильно до предложеннє Лукача, і умотивує її.

Лукач відвідує важніших політиків.

Будапешт, 30. червня (Кб.) Лукач відвідав сегодня рано Юста, Голього і Ватанього. Всі три політики заявили, що партія незалежних не може прийняти его пропозицій.

Лукач у Кошута.

Будапешт, 30. червня. (Кб.) Лукач удасть ся завтра до Кошута, щоб одержати від него відповідь на его пропозиції. Ходять слухи, що Лукач задумує виїхати до Відня.

Новий нормальний плян науки в гімназіях, а наша молодіж.

Намість дотеперішного нормального плану науки з р. 1900. завело міністерство новий розпорядок з 20. марта 1909. який буде важний вже з слідуючим шкільним роком. Новий той план

кальній Бібліотеці. Він скомпонував кілька літургій і псалмів, які співають ся по наших церквах, багато квартетів і інших співів, звісних на цілій Україні. Такої слави, як він, не осягнув жаден композитор на австрійській Україні, его талант ще й сегодня світить ясною зіркою між талановитими нашими співаками. Як вправний дірігент управляв він сам довгі роки хором катедральної церкви і брав завше участь у святочних виступах наших старших співаків. Де лиш був змисл до співання, там не бракло нашого кобзаря, чи між Волохами чи Німцями, всюди витали его з найбільшим пошануванням.

Для молодіжи народних шкіл видав Воробкевич три „Співанники“, де умістив гармонізовані найліпших поетів, а найбільше своїх власних утворів. Послухаймо, як промовляв він до дітей:

„Ластівочко, щебетушко, де від нас собі ідеши, і який ти нам гостинець з країв теплих принесеш? Принесу весну красененьку, принесу вам рожі цвіт, лиш учіть ся діти любі, лиш учіть ся, учіть. Гей учіть ся, діти милі, і буде вам милий світ; що зіжне ся, то мене ся, що научить ся то ніт. а в пісні „Наша Буковина“:

Де красше смерека і сосна росте, де мильше трембіта у вечір гуде, де більше пасе ся розкішний товар, де висше ся носить орел аж до хмар? Нігде, лиш у нашім зеленім краю, у наших Карпатах, у нашім раю.

Де мильше потічок маленький шумить, від співу де красше долина гудить,

Сидір Воробкевич.

(5. мая 1836 — 19. вересня 1903).

Близько трицять літ буде тому, як ми ученики середних шкіл зібрали ся в гурток, щоб просвічувати ся в національній дусі. Нас околило 20 сходило ся в домі пок. професора Глібовицького при ул. Бальша, де мали станцію наші товариші Кобринський і Корисницький. Тут устали ми одинокі наше майно, старосвітську шафу з книжками. Небавом блукало наше „книгохранилище“ по різних уличках, аж опинило ся на улиці Франца, в сутерені реальности Ізидора Воробкевича, куди перенесли ми нашу дорожницю на запитання его сына Евгєна, нашого щирого товариша.

Тут сходили ся ми у вільний час, читаючи газети, слухаючи відчити, до яких кождий з нас приготував ся по черзі і співаючи що найкрасші нам знані пісні. Панотець Воробкевич, 40-літній поважний чоловік, коли в горі лиш зачув перші звуки пісні, зараз сходив до нас з невідлучною скрипкою під пахою і хоральним співам не було кінця. Часто піднімав він свій грімкий баритон, щоб збачення зараз повести у відповідне русло. Мешканці ул. Франца і св. Тройці здивляли ся на нас, коли хор громогласно виводив „Влоху“ і „Шляхтича Трембу“, „Куку мій Іване“, „Зазвенімо разом брати“, „Чом красна Буковина“. Сходили наші ставали правдивим духовним пиром для нас, молодечі наші серця щеміли від задоволення і радости над прегарним змістом і чутливими мелодіями цих композицій, в почуті тої великої честі, що співаємо з нот власноручно писаних самим композитором і під его личною управою. Воробкевич відносив ся до нас так прихильно і приязно, як би

ми були его товаришами, і ся его вічність і приступність переймала нас певністю, що наші наміри спасенні, і гордостю, що ми є важні чинники в житті національнім, ба навіть стовпи, на яких опре ся добробит народу.

Одного разу явили ся ми в нашім сутерені і найшли Воробкевича на високім триніжку перед розпростертим полотном з пеналем в руках. Був цілком зайнятий крайдою вже нашікованим малюнком. Коли-ж наші товариші Дробот розвернув зошит, щоб відчитати свій поучающий виклад „Добре робити, добре буде“, Воробкевич перервав роботу, зііз з триніжки і присів до нас, щоб уважно слухати серйозних, хотий наївних виводів молоденького моралізатора. Нам самим являла ся умішка на лиці, коли Дробот, впадаючи в патос, піднімав волохаті руки свого добринівського сердечка, однак Воробкевич, впрочім до дотепів дуже склонний, задержував повагу задля серйозности і взнаєлости хвилі.

Як між нами, таким був Воробкевич і посеред прочої рускої молодіжи, на яку мав великий вплив як професор музики і співу і з якою що дни стикав ся. Він умів до своїх прегарних стихів добирати так чарівні ноти, що они приводили співаків у піднеслий душевний настрій і піддавали їм думку і постанову, в житті й виконати вказівки автора. Так повстали посеред молодіжи співацькі кружки, які були заразом і осередками народного самопізнання. Навіть в духовній семінарії, де число питомців-Русинів звало ся було на кілька душ, єдино Воробкевичева пісня стримала їх від утечі у ворожий табір.

Композицій Воробкевича є дуже велике число, з чого багато ще в рукописи, неоднораз видрукував Боан, де що появилось ся в Кобзарі і Музи-

як стверджує само міністерство, де в чім заводять полекшу, бо пропускає менше важні і непрактичні подробиці, через що обем матеріалу науки не значно поменшено. Правда, що міністерство було надто обережне і вкорочувало не завжди те, що треба, та всеж таки, мимо причинку з приватної лектури, надто великий вимір домашньої праці відповідно до давного плану і тепер лишився вже не побільшений. Інакше з виміром шкільної праці. Після старогу плану був він ось якпй:

I. кл. 22 год. тижнево
II. " 23 " "
III. " 24 " "
VI. і VII. " 25 " "
V. і VIII. по 25 або по 26 годин тижнево.

Новий план заводять рисунки і гімнастику, а в першій класі каліграфію і проте число годин збільшило ся так:

I. і II. кл. по 27 год. тижнево
III. і IV. " " 29 " "
V. і VIII. " " 28 " "

але в III. і VII. кл. можна взяти і 29 годин. Правда, се вимір дуже високий, але не сягає 30. годин і всі години можна примістити в передобідню пору, тим більше, що гімнастику треба перенести на пообіді. Се відноситься однак до німецьких шкіл тай до Чехів, які німецької мови не хотять вчити ся.

Ми Українці не є такі щасливі, щоб могли мати школи, які не перетяжують молодіжи. Уже в буковинських наших школах, особливо у вижницькій гімназії, наука німецької мови збільшає поділ годин ось як: в I. III. і IV. класі по 33 годин тижнево, в II., V. і VIII. кл. по 32 а в VI. і VII. кл. по 32 або по 33 годин тижнево. В Галичині в польських гімназіях мусять Русини вчити ся польської мови вже після шляну, в українських під натиском дирекції. Очевидно, ся мова в теперішніх обставинах для них необхідно потрібна, але через те вимір шкільної науки для нашої молодіжи є надто великий. І так:

в I. кл. *) V. і VIII. по 35 год.
в II. " 34 год.
в III. і IV. по 36 год.
а в VI. і VII. по 35 або по 36 годин.

Перше, що впадає в очи, то брак степенювання. Уже і німецький план тим грішить, а в вижницькій гімназії вийде така аномалія, що хлопець з I. кл. має о одну годину більше, ніж в VIII. кл., знов у галицьких гімназіях I. V. і VIII. кл. мають однаковий вимір. Може хтось сказати що в вижницьких класах є за те вищий вимір домашньої праці, але ніхто не може сказати, щоб ці дві вартості могли вирівняти ся, бо-ж інакше виглядає пряця в дома інакше в школі.

*) в I кл. не вийшло 36, а в II. 35 год., бо рідної мови учать в тих класах менше, ніж приписує план.

де мову, звичай, як скарб дорогий шанує, чествує великий-малий?
Ой там де лунає діброва від нут
рідненького слова, де Черемош-Прут.

Про тих, що покинули свою народність, так відзиває ся поет:

Хто зрік ся крові прадідної, забув де ся родив,
і звуки ті, якими Богу в дитинстві ся молив:
Нехай той вічно блудом ходить як грішний Агесвер;
сумління щоб як черв го гризло, до суду щоб не вмер!

А до праці накликає нас Воробкевич такими словами:

Час вже, брати мої любі, щоб ми вже збудились всі
з сну твердо, камінного, і великі і малі.
І взяли ся до роботи, бо де праця там жите,
де бездільність—порох, попів, гріб і гній і черваки.
Киньмо в воду всю незгоду, на часі час не стоїть;
другі нас попередили, ми за ними двіста літ.
Нуже, братя, сором, ганьба, щоб нам пусто вік минав;
час щоби вже кожний щирий Русин плугу руки взяв.

Нуже, братя, ну же рідні, ну же у щасливий час,
таже маєм в грудях серце, таже є і розум в нас.
Гей до праці, до роботи, рідну ниву враз орім,
засіваймо добрим зерном, благо буде нам усім.
(Кал. 1874).

Так ми коротко оглянули діяльність Воробкевича як учителя і композиста. На полі письменства він не менше плідний. Він написав багато поезій, оповідань, творів драматичних і наук церковних. Его стихи і оповідання (як Муштрований кінь, Амвросій Остапкевич, Турецкі бранці, Месть Черногорця, Старий Мартин, Панна Вероніка) поміщали ся від 1863. р. у всіх майже га-

Так само ніхто не може сказати, що без великої шкоди для здоров'я можна вимагати від 11-літнього хлопця 6 годинної денної праці з обовязкових предметів, хоч би між ними було 2 год. тижнево гімнастики. Ще гірше є в вищих класах, бо там окрім 6 годинної праці є ще багато надобовязкових предметів (між ними оден, який ми мусимо уважати обовязком, а то історію рідного краю) домові задачі і домові лектури.

Сей стан дійсний відбіг надто далеко від постулатів дидактики і гігієни. Ахе Кеу приймає для нижніх клас 4, а для вищих 5 годин денної праці в школі, натомість домашня праця для хлопців від 11 до 18 року життя т. є, для того віку, в яким звичайно переходить ся гімназію, повинен сягати від 1. год. 10 мін. до 3. год. 10. мінут. Учень VIII. кл. повинен взагалі не більше працювати денно як 8 год. 10 м. н. А тимчасом навіть в поступовій Швеції, де найкраще устроєна шкільна система (плани і средства наукові, будинки і знаряди шкільні, число дітей в класі) навіть і там сконстатувала шкільна комісія перетяжене молодіжи. У нас очевидно далеко гірше стоїть справа. Редакція педагогічної часописи „Музеум“ у Львові збрала дати в одвіті на розісланий квестіонар і з тих відповідей виходять просто неімовірні дати, бо, де в Швеції вказано 5 год. 10 мін., тому у нас відповідає 6 год. 53 мін. пересічної домашньої науки денно. В наших хлопців, колиб дочислити науку рідної мови, (і домові задачі) треба ще додати 15 мін. на день. За тими пересічними цифрами криють ся і такі случаи, що учень працював 10 до 11 год. дома. Може він був неспосібний до школи, та всеж таки 7—8 год. денної праці середного ученика осьмокласіста, а трохи менше учеників з нижніх клас — того не довго треба у нас шукати. Додаймо тепер 7 год. занятя в школі разом уже з надобовязковими предметами) а вийде 14 год. денної праці.

Отся цифра промовить до читачів гірке слово, коли нагадаємо, що робітники штрайкують і борять ся за 8-годинний робучий день. Не забуваймо при тім, що робітник по роботі їде безжурно додів, міжтим як ученикові мало коли без его тривоги дзвонить дзвінок на 8. годину. Не забуваймо також, що в школі сидять молоді люди, які розвивають ся фізично і духово.

Ось тому останніми роками такий великий голос здобула собі гігієна, а підкріплена найповажнішими педагогами на цілій лінії видала війну заскору злій системі, яка висисає життєві, молоді соки з грядучого покоління, а тим не дає ему стати в ряди справді поступові. Застукала она і в браму австрійського міністерства просвіти і др. Мархет розмовив ся з нею чємно. Шкода лише, що він не довго гостив у палаті міністерства просвіти.

(Конець буде.)

Заграничний огляд.

Конференция міністрів.

Царгород, 30. червня. (Кб.) Вчора вечером відбула ся конференция між великим везиром і міністрами заграничних справ і війни в справі Крети. На інтерпеляції сенату в сій справі відповіла порта, що переговори з державами тривають дальше а она робить все потрібне.

Циркулярна нота до амбасадорів.

Царгород, 30. червня. (Ка.) Порта вислала до своїх амбасадорів циркуляр дотично Крети, в якій заявляє, що мусить обставати при своїм становищу, і сподіває ся, що держави не вглядять при переговорах уділення автономії Креті як також концесій, зроблених мешканцям того острова. Вкінці завзиває циркулярна нота амбасадорів змагати найбільше до того і представити кабінетам, що порта приневолена відкинути всяку пропозицію, яка позволяла би Греції брати участь у кретських справах, хоч би й посередно.

3 палати послів.

Царгород, 30. червня. (Кб.) Палата покінчила друге читанє ревізії конституції.

Зміна в сербських кабінеті.

Білгород, 30. червня. (Кб.) Президента скупщини Люба Йовановича іменовано міністром внутрішніх справ. Міністер торгівлі Проданович відтягнув своє поданє о димісію.

3 палати.

Париж, 30. червня (Кб.) Палата вибрала бюджетову комісію на рік 1910, яка майже однодушно противна податкам, що їх пропонував міністер скарбу Кейо.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. червня 1909.

Календар. Четвер 1. (18.) Мануїла, Савелія, рим. Ємилія. Схід сонця 3 год. 55 мін., захід 8 год. 11 мін. — Пятниця 2. (19.) Юди, Зосима, рим. Посіп. Пр. Д. М. Схід сонця 3 год. 56 мін., захід 8 год. 11 мін.

Наша молодіж. Якраз сими днями кінчить ся наука по середніх школах і наша молодіж з сіл розіде ся на села додів, щоб відпочати по ціло-рочнім труді і набрати сил до нової праці. Наша молодіж ще багато мусить працювати, мусить обзавувати ся, щоб стати на рівні з молодіжню західної Європи. Та на жаль бачимо, що наплив до середніх шкіл дуже а дуже незначний в порівнянню до інших народностей в краю, які чисельно десятки разів по заду нас стоять. Погляньмо на Німців і на Жидів, таж їхніми дітьми переповнені всі середні школи в Чернівцях, Сереті, Радівцях і Сучаві. Рік річно приходить до вступних іспитів

брім взірцем для наших простонародних писателів.

Коли переглянути обширний альманах „Руска Хата“, то бачимо, що В. умів приєднати всіх бук. писателів до сего діла в такий час, коли всі бук. публікації були писані тарабарщиною і російською правописею. Він перший зробив перелом в сім згляді, друкуючи „Р. Хату“ фонетичною правописею, яку тогди уважали в нас за вираз неутвта, безбожності і лихих намірів. В переднім слові читаємо: „Ми робимо крок перший, доси бо Буковина не заманифестувала єдності літературної з прочими землями України. Хто знає відношення буковинські, як тут поміж просвіченою верствою запаувала чужа мова, тому не дивно, що доси дух руский не розпустив тут крила свої. Наука і література, то основа просвіти і сили народу, але ні просвіта ні сила народна не збудувають ся без праці поодиноких, без апостолів просвіти, без світлої інтелігенції. Щоби отже інтелігенція почувалась до повинностей суспільних, щоби не понижилась до ролі паразитів в устрою суспільнім, потреба перше їй самій перенятись ідеєю народною, загігнись мислею об добрі народнім. „Р. Хата“ най причинить ся до розясненя народного духа, до розбудженя народного самопізнаня, якому найкращі сини нашої родини повинні майно і жите в жертву віддати.“

Передтогид видала львівська „Видавнична Спілка“ вибір поезій Воробкевича під заголовком „Над Прутом“, а др. Маковей, котрому передав син покійника, парох Евген В., всі манускрипти вітцівські, лагодить оповідання і обширну переписку его до друку, чим займе ся небагом тов. „Просвіта“ у Львові. Аж коли всі твори В. будуть надруковані, побачать его родимці, якою багатою мурав-

лицьких і бук. виданнях. Воробкевич значний як поет епічний. Найціннішим здобутком для нашої літератури є дрібніші его твори епічні, себто баллади, як н. пр. Кифор і Гануса, Мертвеца нічна гульня. Сила его політичної вдачі визначує ся особливо в образах, знятих з природи і теперішнього народного побуту, як н. пр. казка „Старий Павло“.

Однак і задля написаня історичних поем (Стефан Дашкевич, Богдан Ружинський, Іван Підкова, Конашевич Сагайдачний, Гетман Наливайко, Гетман Павлюк, Богдан Хмельницький) має він немалу заслугу, позаяк в сих творах зобразив всі важніші події з української історії. З прозаїчних творів є найліпша повістка „Хто винен“, де автор вдатно нарисовував картинку з життя люду гуцульського. Оповідання Воробкевича являють ся епічними творами в прозі.

Драматичні его твори (Гнат Приблуда, Убога Марта, Новий двірник, Три грації, Золотий мопс, Молода з Боснії, Янош Іштєнгази) були премійовані львівською „Рускою Весідою“ і становили довгі літа одинокий репертуар нашого театру.

Воробкевич написав багато щиронародних проповідий в церковнім журналі „Канделя“, якого співредактором був через 18 літ, і видав їх в трох великих томах („Наука для народу“ і „Надгробні проповіді“). Писав також популярні статі і видав 1877. р. буковинський альманах „Руска Хата“.

Ми вказуємо особливо на образок з життя „Чудо“, яке стало ся в селі Недбайлицях“ (Календ. 79.) і „Закаменілий Сруль“ (Кал. 1881), щоби припнути, як В. умів приступно і цікаво промовити до простого народу в жизненних его справах і що й дотично форми такі его стихи не стоять нижше подібних праць Івана Франка. Они є й тепер до-

тільки Німчиків та Жидків, що нема їх аж де приміщувати, а наших хлопців до всіх шкіл разом як зголосить ся 100 то вже добре, бо кажуть давно і того не було. Є села, з яких цілими роками, ані одного хлопця не вишло ся до середніх шкіл. В таких селах займає ся інтелігенція всім иншим, лише не народною просвітою. Говорять і пишуть чимало неоди пани по всіх опозиційних часописах про народну просвіту, про народний добробит, ганьблять і критикують всіх тих, що справді щось працюють, а коли прийде до вступних іспитів то тих панів не видно. Щоби приготували і приставили до вступного іспиту хоть одно двоє дитий з свого села. — Тому звертаємо ся ми до укр. народного учительства і закликаємо его, щоби успіхи своєї праці доказало не лиш словами але і ділами і щоби з кожного села прибуло, як не перед, то по вакаціях хоч по двоє дитий. Сего чейже можна домогати ся від народного учительства. Бо аж встидно робить ся, коли прим. до кіцманської гімназії тогид зголосило ся всего на всего лише щось 60 і кілька учеників до іспиту, між якими є майже половина з Галичини. Де отже та позитивна праця учительства а головнн тих панів учителів, які все і всюди пускають фаєр-верки великопарних слів на адресу праці між народом. просвіти, поступу і т. п.? Однак ми маємо як найліпші надії і ми певні того, що сего року приставлять учителів з кожного села хоть по двоє учеників до вступного іспиту. — З осібна звертаємо ся так до нашої молодіжн середніх шкіл, як і до університетської, щоби підчас сих вакацій кинулась між народ і ему вияснила те, що лише освіта видвигне его з занепаду і лише через освіту зможе і наш нарід стати в ряди культурних народів Європи. Най кинуть ся між народ ті, які народови близькі які вийшли з нашого таки народу, а праця їх не піде марно а принесе стократні плоди.

3 гр. прав. висшої дівочої школи в Чернівцях. В неділю дня 27. червня відіграли учениці сеї школи два представлення українське і волоске. Українське представлення „Покарана лож“ Ел. Кучалської в перекладі О. Макарушки випало загалом троха ліпше від волоского. Ролі знали учениці досить добре на память і рухи відповідали також вимогам, які можна до студенток поставити. З роль вивязали ся найліпше панночки: о. Поклітар, Н. Монастирска, П. Басараба і Е. Михальчук. Прочі ролі випали троха слабше.

Шевченківське сьвято в Раранчу, яке відбуло ся перед тижнем, уладила черн. філія „Рускої Бесіди“ і вислала туди як відпоручника п. Гр. Гарасимовича, що промовляв в її імені. Перед сьвятом не оголошувала она сего в газетах, а повідомила тільки інтересовану читальню в Раранчу, (часть раранецької інтелігенції мимо того не знала, хто властиво сьвято уряджує. — *Ред.*), як се зробила була і перед подібним сьвятом на Манастирську. Однак ми просили би філію таки о оголошуванє про такі зарядженн в газеті, бо багато цікавих жалують ся, що хотіли бути на так поважнім обході, а не знали про него. (Всім відомо, що існують в Чернівцях два укр. студ. товариства, а філія товариства „Рускої Бесіди“ запросила лиш е тов. „Січ“ до співучасті. Чому се так? — *Ред.*)

Центральна тюрма в Мадриді. Сими днями скинено з посади губернатора центральної тюрми

дпною працею в користь народу заповнив він своє житє.

Годить ся ще спізнати про нашого кобзаря як громадянина. Коли н. пр. Федькович був поетом, що жив в надземних просторах і немав розуміння до дійсного життя, то В. у всіх проявах нашого відродження брав живу участь. Ми вже згадували, як то він радо займав ся нашою молодіжю, як єго голубив і до праці закріплював. І старші нечисленні Русини горнули ся до батька-атамана, маючи до него безмежне довірє. Коли памятного 1869 р. Русини зорганізувались в першій рускій товаристві на Буковині, „Р. Бесіди“, Воробкевич, що саме прийшов з Рускої Молдавії до Чернівців і тут осів як професор, пристає радо до гурту і взяв живу участь в заходах около осьвідомлення дрімачого краю. Убогий льокаль сего товариства мав що дня гостем кобзаря, що відживав душевно посеред невеликої, та рідної громади. Без него не вийшла жадна книжочка, не відбули ся жадні вокально-декламаторські вечорниці, театральні вистави і просьвітні збори. Між тим коли багато сучасників его стали шкаралупниками а навіть первертнями, Воробкевич не лиш письмом, але й живим словом неустрашимо обставав за правами Русинів. Ми були свідками, як він ганив несправедливость високопоставлених румунізаторів, що сї з стидом приймали до відомості.

Так оглянули ми коротко діяльність сего славного Буковинця як учителя й компоніста, писателя і громадянина, як его представили его біографи др. Огоновський, др. Стоцкий і В. Масляк, як також на підставі нашого власного спостереження і осуду. При тім мусимо на сором наш додати, що ми Буковинці в нашій байдужности не підтримували духа нашого кобзаря, як се робила

задля того, що під его зарядом жите в тій тюрмі стало дуже приємним. Арештантн видавали часопись під заголовком „Сила“. Редактором тої часописи був літературно діяльний дуже здібний чоловік, який однак задля кількох обманств описє в тюрмі. Тюремні келії перемінли ся на справжні редакційні бюра а у видаваню часописи брали участь найбільш образовані арештантн. Редагувати і предплачувати часопись дозволили тюремні сторожі, бо і они на тім не але виходили. Головною частию часописи були анонси, як пр. „найліпші лікери, вина і т. п. можна набути в другій галерії в келії ч. 279.“ В посліднім часі задумували арештантн устроїти вечерок з забавами. Вже були оголосили се і в своїм тижневнику „Сила“, як міністер внутрішних справ дивідав ся, що в тій тюрмі дїє ся і увільнив від служби доброго і благого губернатора вазниці Sennog-a Savillas.

Інтелігенція у звїрат. Французкий вчений Camille Flammarion говорить чимало в своїй книжці „Наукові спостереження“ про інтелігенцію у звїрат. При тім вказує він на те, що люди можуть дуже багато навчити ся тим, що будуть придивляти ся всім явищам природи і каже, що они за мало цїнять інтелігенцію у звїрат. І так наводить сей вчений кілька примірів. Одного дня, пише він, сховав ся я перед бурею до одної господи. Тут побачив я, як кухар заставляв пса до якоїсь роботи а псє противив ся тому. Було там два псє, які мали коло кухонної роботи помагати; а що на того псє не прийшла була черга а на его товариша, то він побіг до сусідньої кімнати де той другий псє спав і привів его перед кухаря. Один кухар уживав так само псє в трох днях тижня до певної роботи. Коли кухар заставляв его до роботи в непризначенім дни, то псє рішучо не хотів нічого робити а привів иншого псє, який на той день був до тої роботи призначений. — Одного слоня післано з дїравим кїтлом до коваля, щоб той его полагодив. Коваль полагодив троха котел, однак не цілком, бо коли слонь котел назад привіє, він все ще тїк. Слоня відіслано з кїтлом назад до коваля, а сей щоби показати ковалеві, що котел тече, наповнив его водою, підніє его своїм носом над ковалеву голову, і скупав таки добре коваля. — Молодий шімпанс в Едгару мав підкласти під шкєло кавалок чорного сукна, щоб зробити собі зеркала і оглядав себе олієля в нїм. Фламмеріон твердить, що круки в своїй монотонній бесїді мають що найменше 25 слів.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменованє. Міністерство просьвіти іменовало Панька Климє сталим професором класичної філосольогії і німецької мови з українською і німецькою викладовою мовою при П. гімназії в Чернівцях. Іменованнє в секретарем україн. поступової партії, секретарем „тов. прав. шляхти на Буковині“ і член-основатель акад. тов. „Союз“. Ми з своїм сторони жєлаємо сему ревному і невтомному робітникови на народній ниві і приятелеви щирому молодіжн з цілого серця всего щастя.

Переписка Редакції.

М. Л. в Н. Нерозуміємо, о що Вам властиво в Вашій дописи ходить і тому не поміщуємо єї поки що. — *Ред.*

Учительському тілу в Гатні. Просимо повідомити нас, чи Ви справді домагаєтесь поміщення Вашої дописи. — *Ред.*

сусідна нам Галичина, задля чого его голос був немов звичаючого в пустині. Аж р. 1888, коли Воробкевич серед дуже непривітних обставин натрудив ся для нас повних 25 літ, змогли ся ми на то, щоби сказати ему спасибі за его мозольний труд на ювілейнім сьвятї 17 має. Тут то промовець др. Стоцкий підніє перед численно зібраною аудиторією, що твори Воробкевича „мають величезне значєня як могутий чинник, що руску народну ідею піддержав, розвинув, розширив, а осьвідомленє народне повів наперед“.

Після ювілейного року прожив поет між нами ще 15 літ, не покидаючи пера. Однак тяжка слабість підкосила козачу постать і сплинула небавом всяку діяльність народного робітника. Гурток почитателів в тужнім настрої удав ся на ул. Франца в дїм кобзаря, щоб висказати ему своє співчутє, та побачив перед собою на жалє майже отемнілого і зовсім зноманого старця. Р. 1903. 19. вересня, помер поет в 67. р. життя.

На цмнтарі могила травою ся покрила; верба густї віти широко роздвожила. Дубовий хрест підняв вже, в травичку похилив ся, зісох вже і барвінок, що густо раз степів ся.

В могилі спочиває співак старий і сивий, що думов чарував раз часи старі, щасливі. Уста, звучні ті струни, на віки занїміли, дрімать в гробі тихо, хоч грїмко раз звенїли. Дрімай сном вічним, мирним, сьпівучий соловію. Зажег ти в нашім серці огонь любови, надії. Ти, друже, нас покинув, во слава, память твоє во віки жити буде, як рицаря, героя!

(Могила Сьївака, Кал. 1885).

Ел. Семана.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

В альбум П. з.

О, любко, серце, щастє, зоре,
В Тобі знайшов я свій талан;
Зневага, муки й всяке горе
Все розійшло ся мов туман.

Лиш перший раз Тебе побачив
Всім серцем щиро покохав,
Тобі жити віддате намітив
І біля Тебе спокій мав,

Згадай як місяць ясний з неба
Ввесь мир хрещений осьвіщав,
В садку сидів я біля Тебе
Та про кохання розмовляв.

Тоді поклялась Ти на віки
Мене одного лиш кохати;
Зо мною клялась вічно жити,
Зо мною клялась помирати.

Я теж покляв ся Тобі щиро
І клятви свої не забув
І Ти колиб чого скотїла
То задля Тебе все-б здобув.

Чернівці, 29./VI. 1909.

Українець.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 30. червня 1909.

Петербург, 30. червня (Кб.) Число хорих на холєру прибрало від вчєра о 78, 20 людей умерло.

Чікош, 30. червня. (Кб.) В тутешній околиці зняла ся вчєра велика буря із зливами. Одну жінку і єї дочку грїм згладив зі сьвіта.

Відєнь, 30. червня. Корреспонденційне бюро доносить, що цїсар Франц Йосиф надав президентові Фалієрови великий хрест Стефанового ордену. В сїм можна добачити так ознаку особистої прихильности цїсєра Франца Йосифа до президента французкої республіки, як також признанє для французкого правительства задля его заходів около удержаня європейского мпра. Звісно, що і кілька попередників Фалієра були відзначені снм орденм.

Тулєгарн, 30. червня. Російська цїсарська пара удає ся в супроводі королївської пари на помїст „Штандарту.“ Перед 10 год. опустила королївська пара цїсарський корабель по чїм російська ескадра сєйчас відчалїла.

Трієст, 30. червня. Вчєра відбули ся збори італійських лібералів при чїм прийшло між ними а соціальними демократами до бїйки. Одну особу поранено ножем а більше осіб палицями. Полїція арештувала чотирц, особи, з чого трох пустила на волю.

Париж, 30. червня. Як доносять з Льорівну панує між дружиною північної ескадри заворушення з тої причини, що їда, яку давано морским воєкам була зісєзована і невпстарчаюча. В сїй справі заряджено слїдство.

Вротислава, 30. червня. Історик штуки Рихард Мутєр помер на удар серця.

Монтреаль, 30. червня. Найдено багато золота в провінції Сакачеван 20 миль від Принца-Альберта.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фїнансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничї і опрєцентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виїсовє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відїбає ся голосним відгомоном по цїлій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів.
Дирєкція.

Звичайні загальні збори весняні каси пожичкової і щадничої для громади Нові Мамаївці стов. зареєстров. з необмеженою порукою відбудуться 4-го н. ст. липня 1909-го року о 2-й годині пополудни в забудованю Гюргія Ликуліньського, а в часі непогоди у шкільнім будинку з таким порядком нарад: 1. Отворене зборів і прочитане попередн. протоколу. 2. Справоздане старшини про стан товариства і діяльність старшини за діловий рік 1908. 3. Внесок ради надзорчої дотично справоздання касового, замкнене рахунків і білансу старшини стоваришеня за діловий рік 1908, звільнене старшини касиера і ради надзорчої за їх обрахунок і діловодство, відшкодоване касиера і розділ чистого зиску. 4. Ухвала про вкладки щадничі. 5. Вибір ради надзорчої. 6. Вибір одного члена старшини для побору гроша, і призначення платні для него. 7. Ухвала про будову народного дому. 8. Вільні внесення і запитання. *Іван Якубович*, начальник каси.

Звичайні загальні збори руско-православної спілки торговельно-промислової в Вашківцях н. Ч. стов. зар. з обм. порукою відбудуться в неділю 11-го липня 1909-го року в комнатах „Рускої Бесіди“ о 2-й г. попол. з слідуєчим порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане діяльності старшини і предложене білансу за перший піврік 1909. 3. Вибір двох членів старшини. 4. Вибір крамара і крамарського помічника. 5. Вільні внески. За старшину: *Михайло Лютик*, справник; *Іван Адам*, книговедець.

Загальні збори пожичкової і щадничої каси в Добринівцях відбудуться дня 4. липня о 2-й год. пополудни із звичайним дневним порядком. *Тан. Петриук*, начальник.

Загальні збори Тов. „Взаїмна Поміч“ в Добринівцях відбудуться дня 4-го липня о 4 годині пополудни із звичайним дневним порядком. За старшину: *Юліян Дробот*.

Ukrainische Rundschau

Одиница українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францопа
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натравляння против всяких ревматичних болюв, простудження, ломаня коостей, плечий гістця і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймаати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флашчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висмика 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичиналіній Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних Одинокий найбільший вибір у артипо умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“ кулах до подорожи найліпшої сорти ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудими і Антона Чапека у Відні.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто щадниці поштової 25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжа і знарядів господарських під користними услів'ями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпоровочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.

В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонови **літні** артикули для пань, панів і дітти.

REBEKKA LEMBERG.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

порувають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краватон** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобуючі ся річи можна відмінити.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошена коштує по 10 сотиків від однопальнової стрічки або її місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровиця число 2
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільно від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Рада державна.

Волоскі послы боронять волоску консисторию.

(Від нашого дописувателя).

Як загально звісно, діють ся нам Русинам на Буковині найбільші кривди на поли церковнім. І коли нашим руским послам як щирим і ревним заступникам свого народу вдало ся довголітню народолюбною працею наш нарід освідомити; коли дадше їх старанем наступила полекша для наших селян і нашої суспільности взагалі не в однім напрямі; коли наконєць ми з часом добили ся того, що нашу мову починають вже шанувати в кождім уряді і наш селянин не потребує тепер чекати годинами, заки зволить до него заговорити перший-ліпший чужинець-урядник або навіть звичайна писарина, — то на поли церковнім бракує нам ще дуже багато до осягнення нам належних прав. Бо коли ми майже у всіх інших урядах дійшли до того, що вже маємо у них щирих синів рідного народу в посліднім часі покликали навіть до міністерства двох членів нашої суспільности а то панів комісарів Манастирського і Семаку та настановлено наших людей на однім з найважніших місць, як п. Артимовича президентом краєвого суду, п. Бха старостою у Вишніці і т. п., то на поли церковнім не маємо ще хочби й одного повітового протопрея.

Чи-ж не відомо нам всім, що рускі священники пробувають десятками років у таких закутках як „Чорний Потік, Прилипча, Лукавець і т. п., а волоским панотцям надає консистория найбільші і найбогатші парафії, най би они були і як молоді і мало заслужені? Виділисьмо далше, що так як при кождій нагоді, так і при послідних відзначеннях поминула консистория наших священників помимо того, що вони всі як оден взірцевим душпастирями, а зато удостоїли ся консисторської ласки такі, що багато молодші а декотрі з них були навіть негідні тих відзначень і їх заслуга лежить хіба єдино в тім, що можуть ся похвалити в очах своїх зверхників своєю румунізаторською роботою між руским населенєм. Нема

майже одного числа „Буковини“, де би не стояли поміщені скарги наших товариств і нашого селянства на утиски і вибрики сих румунізаторів. Чи-ж не відомо нам всім, що терплять рускі парафіяни у Гатні від Воднарескула, у Вилавчу від румунізатора Петрюка, у Мігові від Мунтіана, у Бобівцях від Прокоповича, у Михалчу від Воронки, у Чагрі від Бераря, у Луківцях від Андроника, у Бросківцях від Поповича, у Гоголіні від Кожокаря і т. д. Декотрі з румунізаторів допустили ся таких річий, задля котрих повинні бути укарані а не носити на собі священничих риз, та консистория їх все покриває і покриває а декотрих навіть як на глум ще й відзначає. За то Русини-священники шукають навмисне хочби й як дрібної причини, щоби єму дати нагану або якогось иншого штовхання.

Таке разяче несправедливе поступованє тягне ся вже довгими роками і полекші для православних Русинів як не було так нема. Наш нарід терпеливий, він зносив ті тяжкі кривди довгий час, зносив на собі нераз переслідування, наруги а навіть збитковання зі сторони румунізаторів, та на решті стало єму того вже за багато. Прийшовши з часом до свідомости, пізнали наші селяни, що то так далі не може і не сьміє бути; вони прийшли до перековання, що й для них є права, але треба о них впомянути ся і бороти ся. Вони пізнали, що треба їм організувати ся в руских товариствах, щоби таким способом бути сильними, бо слабого всюди бють. І так видимо, що такі Богом і людьми забуті рускі села як Вилавче, Бобівці, Нові і старі Бросківці, Гліт, Гатна, Волоський Банилів, Корчисти і т. д., де доси румунізатори володіли гейби турецькі баші, що ті села пізнали своїх ворогів та що господарі тих громад стали під проводом щирих руских учителів горнути ся около руских товариств, показали румунізаторам свої острі зуби і дали їм рішучо до пізнання, що церква для людей а не люди для панотців. І хоть як бісять ся румунізатори, хоть як вони зі злости скрегочуть зубами, то супроти разом тримаючих руских селян не можуть вдіяти нічого. Слава і честь належить ся тим нашим славним борцям

за рускі права! Їх побіда буде тим певніша, що за ними обстають і їх підпирють наші послы-заступники. Здобуваючи крок за кроком нам належити права по всіх інших урядах, кинути ся наші послы особливо у посліднім часі, набравши з часом сил і маючи тим способом вільніші руки, зі всею силою на поле церковне, де є ще багато-багато до поагодження.

В численних інтерпеляціях наводять вони тяжкі кривди, які мусить терпіти наш руский нарід від румунізаторів; у своїх промовах у палаті послів і у соймі впоминають ся вони беззастанно о поділ консисторії, щоби нашою православною церквою управляли рускі а не завзяті волоскі церковні зверхники, ба представили наші жалі навіть самому цісареві.

Та ті скарги наших послів не прогомівли без сліду; наші заступники вже добили ся сего, що на їх слово кладуть вагу у високих і у найвищих кругах і, як звісно, сам цісар признав, що нам діє ся велика кривда на поли церковнім і що конче треба нас заспокоїти. Цісарське слово має велику силу; се зміркували і волоскі послы. Щоби отже ратувати свою політичну силу хоч як-так, заявив на тогочаснім засіданні палати послів голова румунського парламентарного клубу барон Гормузаки, що і Румуни бажать поділу консисторії. Але рускі послы не спускали з ока сю справу а старали ся при кождій нагоді пригадувати її міродайним чинникам, щоби doprowadити вже раз до покиданого кінця.

Сими днями послужили руским послам в сій їх роботі несправедливе поступованє консисторії при послідних відзначеннях та люті вибрики румунізаторів в Бобівцях, Гатні, Гліті і др. Сі всі кривди нашого народу висказав посол Пігуляк недавно у своїй промові в палаті послів, якій прислухував ся з великим зацікавленєм сам міністер віроісповідань і просьвіти граф Штірк. Вже таки на другий день заявив сей міністер в палаті, відповідаючи на бесіду посла Пігуляка, що Русинам діє ся вправді кривда на церковнім поли і що він буде старати ся, аби перепровадити поділ консисторії.

Николай Черногуз.

Бурский край.

(Конець.)

Місто Амстердам збудоване на слухах, бо земля мокра мляковина.

Як будував ся „Новий Роттердам“, то сидів я там цілими днями, щоби придивити ся тому чудови. Кораблем привезено аж з Шотландії тисячі смерекових і ялових пнів. Праві вони всі і рівні як свічки а довгі на 12—15 сажнів. Ті слупи мають зараз забивати ся паровов бабов у землю, але вперед копають фундамент, величезну пивницю. Вже за одним рискаєм висікає з землі вода, але машина все висікає ту воду і пускає робітників до дальшого копаня. І так копає ся в глибину з на півтора сажня. Тепер забивають ті довжезні бервена рядом один коло другого, гуще як кіле в гороженім плоті. Парова баба як вдарить раз з верха, то пів слупа залізло в землю, бо то млака. Коли тих бервен набито кілько потрібно і лиш ледво видко їх верхки з землі, тогди кладуть на них желізні тертиці, а зверху на тих жел. дошках зачинає ся мурованє цеглою. Так стіни йдуть до гори. Сволоки кладуть также желізні, щоби держали цілу каменіщу дуже ціпко.

Такі міста як Роттердам, Гага і п. мають на кождій вулиці воду. Канали всюди викопані і нема і одної вулиці, деби не було найменше одного моста. Тими каналами йдуть більші чайки, що розвозять містом всяку марфу. Однак що машини на

тих чайках дуже високі, то мости так збудовані, що отворяють ся, коли їде чайка. Отворає ся міст або до гори на дві половини, або обертає ся, на середнім філярі, а робить се все один чоловік за помічєм водяної ваги-сили.

Канали більші і менші. Почерез головний канал є більше величезних мостів, а межі ними і мости, котрими їде колий. І тут чоловіка голова заболить, коли головним каналом біжить з усеї сили величезний паровець, а деє з Франції або Вельгії гонить поспішний потяг. Міст, 8—10 пражин довгий, на мліока помить ся на середині і одна половина підіймає ся до одного берега а друга до другого. Корабель полетів, минав міст, і ті дві половини моста падають назад на своє місце і в миг ока пошумів-потарахкотів ним поспішний потяг. Се все стало ся у кількох секундах.

З одної сторони портового міста є пристань для кораблів. Будованє такої пристані коштує мільони, но вона таки у місті межі хатами, а вода пущена з моря. В пристані тисячі кораблів. Одні пристані присплені до берега, другі до дна каналу а інші снують ся водов, бігають, свистять, трублять, дзвонять і галасови та рухови нема кінця.

У вечір сьвітять ся на кораблях і чайках ліхтарні з різного шкла: зеленого, червоного, жовтого, голубого і сінюго. Вночі виглядає пристань як небо з тисячами зізд. Тут як день так ніч робота. Мадованє і виладовуванє з кораблів. Тисячі робітників увикають ся коло роботи і заробляють добрий гріш. Тижнево заробляє робітник 25—30 левів. Чужий чоловік не може у таким місті привикнути. Бго заглушує бренькіт желіза, яке машини вики-

дають із корабля, гук фір, що сотками приїжджають і відїжджають, ковтанє ковалів, яких робить до 200 мужа коло репарації або нового корабля. Движенє, рух, гомін, луск, свист, дзвоненє дуже вражають чужинця.

Хоч всюди по містах є водопроводи, то однак вода недобра до питя, бо вонача і солена. Хто хоче пити води, мусить єї варити. А хто і варену не може пити, то пє ячмінне пиво. Одна фляшка (око) такого пива коштує 8 сотиків.

Бури, чи по містах чи селах, дуже навидять чужинаців і йдуть їм на руку, але чогось ненавидять Німців. Німців називають вони Муфами, а Німці Бурів Кезекопф. Коли хто з Бурів зауважить, що говорить ся по німецьки, так вони кричуть Муф-Муф! Раз пішов я з одним моїм знакомим з Німеччини, що їхав до Америки, на пиво до одної реставрації. Там сказав я по голандски дати пива і сіли ми собі коло одного столика та зачинаємо балакати по німецьки. В тім дивлю ся, доматор біжить до нас, схватив пиво з перед нас і просить по голандски аби ми собі ішли з хати. Не терпів німецьку мову і нехотів навіть заплаати за то пиво, що ми були напили. Ми мусіли іти на двір, а за нами кричали з цілої сили: Муф-Муф! Бур каже так: Коли ти жпеш у нашім краю, їш голандський хліб, то повинен ти по голандски говорити. Знають вони шанувати свою рідну мову! А у нас де-які Русини встидають ся по руски заговорити, а багато уживають зовсім чужої мови.

Вечерами ходять вулицями 30—40 парубків-робітників і співають чудесні бурські пісні в хорі. Публика, яка снує ся вечерами по місті тисячами,

Сі наші скарги на консисторию, висказані перед цілою палатою, і відповідь міністра зробили на присутніх велике вражіння і навіть чужі послі признавали нам слушність. Треба було проте комусь конче ратувати репутацію нашої волоскої консисторії. До сего трудного діла мусіли взятися ті з волоских послів, котрим здає ся на тім бо-гато залежить, щоби приподобати ся волоским панотцям. Кажу тому „трудного діла“, бо річ ясна, що послам Сімйоновичеві і Ісепескулови мусіло бути дуже неприємно боронити волоску консисторию і сільських румунізаторів супроти так доказуючих виводів п. Пігуляка в своїй бесіді та п. Спинула в своїх інтерпеляціях.

Так отже посол Сімйонович, забравши слово, старав ся як міг оправдовувати Белянів і товаришів, заявляючи, що консистория поступає справедливо та що вона не має на цілі надати православної церкви на Буковині характеру волоского. Та посол Сімйонович завів ся дуже, коли гадав, що сим уратує безправства консисторії; протинно, він зробив її тільки проти свої волі медведжу прислугу. Іменно сей посол забув зовсім, до чого сам признав ся, що перед двома роками бувший заступник консисторії о. Попович заявив був виразно у своїй бесіді у палаті послів, що „православна церква на Буковині мусить мати волоский характер“; що далше посол Аврель Ончул ганьбив свого часу в соймі деяких волоских панотців остатними словами, кажучи що румунізатори роблять Волохам злу прислугу своєю погубною роботою між руским населенням та що консистория поступає несправедливо і т. д.

Ся бесіда о. Поповича стоїть тут у стенографічних протоколах; але й наведені слова А. Ончула знайдено в сих протоколах, бо посол Василько був порушив раз его справу в палаті послів, наводячи сю для консисторії і румунізаторів так немилу бесіду дословно. Отже зараз по обороні п. Сімйоновича забирає п. Пігуляк слово до фактичного спростовання і вичитує на велике здивоване прислухуючих ся послів із принесених стенографічних протоколів, що товариш п. Сімйоновича Румун закинув свого часу консисторії і румунізаторам далеку гірші річі, ніж се зробив посол Пігуляк, наганяючи при тім навіть самого владнику. Так само довів він після тих протоколів, що сам посол о. Попович яко заступник консисторії заявив перед двома роками, що православна церква на Буковині мусить мати волоский характер.

Розуміє ся, що се ще більше втворило очі тим, що не знали добре обставин посеред руского народу на Буковині в церковній справі. Для того нічого дивного, що й другий приятель волоскої консисторії старав ся брати її в оборону.

Посол Ісепескул, забравши слово, сказав між иншим, що Прокопович із Бобівців, про которого сказано в інтерпеляції що бере за похорон по-

100 корон, копає трумну ногами, при причастію величає своїх парафіян „свиньми“, каже втворити „рийку“, жичить грошій за великі проценти на розвід чоловіка з жінкою, зараховує в касі по два рази проценти і т. д., порядний чоловік. Далше сказав бесідник, що не треба Русинам поділу консисторії, бо консистория поступає з ними справедливо. Тут стали рускі послі сильно перебивати бесідника а посол Василько крикнув на всю палату: „Міністер граф Штірк иншого переконання, він же вчера виразно се заявив а навіть сам цісар признав наші кривди!“ Та як згадав бесідник, що ми Русини повинні би властиво бути „вдячними“ волоским панотцям, що вони у руских громадах навчають на-рід, бо ми своїх панотців ще не маємо, то ся фраза викликала в цілій палаті як коменду сильний сміх, а навіть сам бесідник п. Ісепескул розсміяв ся на голос із свого жарту.

Цікаво буде ще припімнути що при згаданім спростованю п. Пігуляка заявив п. А. Ончул при словах, де він сам обвинює консисторию і сільських румунізаторів, що він обстає при тій своїй заяві й тепер, на що п. Сімйонович крикнув що він не годить ся із сею его заявою, з якої причини прийшло між ними обома до короткої перепалки. Далше ще зазначу, що коли п. Ісепескул почав хвалити о. Прокоповича із Бобівців, то крикнув п. Спинула, що слідство викаже, хто з нас має правду; зрештою коли він такий порядний чоловік, то беріть собі его до якоїсь волоскої громади, щоби її ушасивив; ми відступаємо его дуже радо. На сі слова не вмів бесідник нічого сказати, крім слів: „а кого даєте на его місце?“ на що знов посол Пігуляк крикнув: „то вас зовсім нічого не обходить, що буде з рускою парафією!“

Так отже боронили сі два волоскі послі волоску консисторию! Чи зробили они її сим якусь прислугу, чи може ще нам допомогли прискорити час, де би ми вже раз збули ся таких приятелів як Белян, Ганіші, Прокопович і др., судить самі. Ми маємо кріпку надію, що коли увесь наш православний нарід буде впомянати ся о свої права в церкві, як се роблять чесні газди із Волоского-Банилова, Бросківців, Бобівців і др., то тогди безперечно дочекаємо тої щасливої хвилі, де наших хліборобів не будуть більше ганьбити румунізатори остатними словами в Вожім домі і не будуть більше вмирати під церквою нехрещені діти. Ми дочекаємо небавом тої хвилі, де у всіх руских селах будуть настановлені самі наші щирі і правдиві душпастирі, які йдуть з руским народом рука в руку, як се роблять оо. Драчинський, Маланчук, Калинюк і др., за що волоска консистория їх так дуже ненавидить. Ми дочекаємо ще тої хвилі, де будемо і в нашій церкві своїми панамі.

Православний.

* * *

Нагале внесенє посла Лукашевича і товаришів, в справі уділення заемоги для потер-

півших від градової тучі громад в політичнім повіті Заставна.

Висока Палато!

Минушого тижня навістила велика градова туча сполучена з хмароломом богато громад заставнецького повіту, та наробила величезної шкоди. В многих громадах всі засіви знищені цілком, або по найбільшій часті. Землю вода позмивала, поля затопила а конюшину знищила цілком. Селяни були змушені через торічну посуху, на весні купувати насінє і пашу. Потерпівші не є обезпечені, бо не в стані оплатити таких високих премій.

Мимо того, що велике число громад заставнецького повіту особливо громади: Веренчанка, Кучурів малпій, Горосівці, Чуньків, Погорилівка і Репуженці потерпіли і минушого року велику шкоду, не отримали ніякої заемоги. В загальні при роздаваню заемоги заставнецький повіт чогось дуже по мачошиному трактовано. Тому панує у названих громадах, головни серед бідного мужицького населєня велика нужда і грозить їм голод, коли держава не уділить завчасу пошкодованим заемоги. В виду того підписані ставлять внесенє: Висока палата зволить ухвалити: Взиваєть ся ц. к. правительство, аби воно в найкоротшій часі уділило більші заемоги више названим громадам і громадам: Вербівці, Юрківці, Кострижівка, Кришатики, Бабин, Прилипче, Лука і Кисилів.

Під зглядом формальним просять підписані о відісланє сего внесенє до комісії для уділення заемоги, без попередного першого читаня.

*

Нагале внесенє посла Семачи і тов. в справі елементарних шкід в повіті Садагур.

Дня 6. червня с. р. навістив хмаролом з градом деякі громади садагурского повіта і навіс в багатьох сільських господарствах великі шкоди.

В Ленківцях намеральних і приватних в Жучці старій і новій, в Рокитні ад Ранче і других громадах знищив град на полях багатьох господарів засіви. Жито, конюшину, коноплі і кукурудзи а також і садовину вибив град майже до тла. Шкода виносить в Старій Жучці 25.—30.000 К; в Новій Жучці шкода трохи менша, але все таки доходить до 6000 корон. Також по иньших громадах Садагурщини нанесла туча значну шкоду на полях, так що богато селян не будуть мати сего року жадних жнив.

Зі згляду на се низше підписані ставлять слідуюче нагале внесенє:

Висока палата зволить урядити:

„Взиває ся ц. к. правительство, щоби по сконстантованю шкід нанесених тучею дня 6-го червня в садагурскім повіті, зарядило відповідне відписанє податків, а крім того уділило пошкодованим значні заемоги з фондів державних.

Семача, Лукашевич, Петрицький, Старух, Стефаник, Василько, Др. Бачинський, Др. Лагодинський, Пігуляк, Вітик, Фоліс, Онпшкєвич, Дністрянський, Колєсса, Войнаровський, Григо-

стримувє співаків, слухає їх пісні, а потому майже всі слухачі дають по „дубельті (шітку) на пиво співакам. Нераз вулиці заперті народом. Трамвай і фіякри примушені чекати, аж співаки закінчать пісню.

Не можу не згадати, що у Голандії нема злодійства. Трафить ся тут і там якесь злодійство, то зараз показує ся, що то був якийсь чужинець. Я був товмачем в магістраті міста Роттердаму, де я зауважив, що Бурі ніколи не підпадали якомусь протоколові за злодійство. Найбільше ловила поліція заграничних злодіїв, звичайно Турків з Македонії. Їх то світові злодії. Було скільна російських злодіїв, англійських, жидів іспанських, але з Бурів нікого не було за мого урядованя в бюрі поліції. Скорше вже находили ми у арешті бурских парубків, що сиділи за чупрованє або поличники. Публіка губить у чоти по місті всякі дорогі річі і гроші. Але що дня рано приходять до магістрату робітники і приносять все що на вулиці понаходили, ідучи дуже рано до роботи. Я сам раз ішов до бюра ранше як звичайно, і дивлю ся, а то лежать на тротоарі 8 дубельтів (сріблях шісток). Коло мене лежав один бідак і я сказав ему, аби собі здоймив ті шістки. Однак він не хотів і сказав: „я то не загубив.“ Такі невинні душі, такі чисті серця, таких чесних людей робить одна справедлива школа — образованє! В кождім селі і місті Голандії є такі школи для дітей від трох літ. Дитина привикає до делікатної ігри, а при тім забуває за плач, чупрованє і шкідливе перекицканє та не видає цілий день мамі і тата, починає любити родичів.

В такій школі діти не дуть на собі річчї і не валяють ся пороками, через що привикають до чистоти. Коли дитині 5. рік, дістає вона у тій школі книжочки з образками, які притягають її до науки. Тепер дитина стрімголов біжить до школи і радо вчить ся читати і писати. Але аж від самого року іде до першої класи — нормалки. По таких школах є добрий надзир-опіка. діти розвивають там своє тіло, свій ріст просвічують свій розум вони здорові і не голодні, мають утіху, набирають відваги. Така школа приносить родичам великі користі, хочби ту, що мама у хаті вільна, може всякі роботи у хаті або у огороді робити і не потребує сидіти та розгонити діти, коли одно другому видає очі та калічить ся.

Тепер ідїм на самі береги бурскої землі, де зачинає ся море. Аж тут ми одїнмо вартість пізнамо, що значить розум в господарстві. Майже вся бурска земля була під водов. Бурі, видаєчи що землі дуже мало і нема з чого жити прийшли до голови по розум, що землі мож зробити собі кілька хочеш. Вони поволі відгачували воду та все робили греблі, аби море своїми філами знов не намочило той кавалчик суші який руками придбали. Гати і греблі робили вони все далше і далше, аж доки не прийшла така глибина у морю, що там годі ставити греблю. В той спосіб вони придбали дуже богато фалєх землі. Де давно було море, там тепер широкі ниви — ораниці. Але вони не зробили се одиницями, а до тої роботи йшли всі, бо знали що спільними силами і гори будуй.

Се у нас росте млаками пустий косєтенє, бо

ми любимо терпіти болота як то у Ставчанах, Веренчанці, коло Кіцмана, ну а в Галичині ще більше землі стоїть болотом, де купає ся безліч ащірок і погодять ся мільярдами жабів.

В других краях родять такі млаки пшеницю а у нас годують ся там жаби, ащірки і кінські павки та росте буряк, якого і безрогам постелити не мож.

Я знаю одного Бура в селі Зеланді, що ви-кохав на млаковині такі величезні гарбузи, що один і з них важив 105 кілограмів (210 фунтів) і за сей гарбуз він дістав 100 франків (50 гульдєнів) від краєвої ради культури.

Ми і тут дома питаємо за капустає і цибулев „голендерсков“ бо знаємо, що се найліпша сорта. Бурскі (патачі) барабулі також найліпші. З двох купин мусить бути ділетка барабуль.

А вітан треба подивити ся на сливки що Бурі кохають. Сливки (овочі) великі, масисті, з одної сливки кусай 3—4 рази. То все тому, бо Бур пересажує сливовє молоде дерево все на друге місце тільки разів, кілько лиш мож, аж коли дерево не зробить ся так велике, що годі его пересадити без ушкодження корінців. І в той спосіб одна сливка (одно дерево) у Бура заступає наших десять пєсюрєк, що шкірка прилипла до кісточки. Велику частку видатків покриває Бур приходом з садовини.

Лука, в грудні 1908.

рович, Спенул, Будзиновский, Цеглинський, др. Стахура.

Резолюція посла Спинула.

Завзяв ся правительство, щоб оно зарядило в найкоротшій часі, аби в рускій часті Буковини видавали ся на всіх залізничних двірцях білети для їзди також із рускими написами і щоб імена на всіх станціях як також час відїзду потягів викликали ся також й в рускій мові.

ДОПИСЬ.

З Виженки.

„Наші часописи кровю писані“, кажуть ті, що їх пильно переглядають. Кілько то говорять ся і пише ся раз-у-раз про кривди, які заподівають нашому бідному народови всякого рода галапаси.

Як всі гірські села, так і Виженка, що розложилась в судівстві Вижиці, стала вже від давна дійною короною вибраного народу. В радї громадській засідає дванадцять радних з межі них, ба й двірник тої ради. На засіданнях ради громадської говорять ся шваргоном, так що наші люди (числом 6) не розуміють нічого. Вислїди господарски тут такі як і по інших селах, навіщених павками. Та завдяки щирій праці народної школи, яка гуртує молоде покоління у школі а старе в читальні, починає в останній часі проявляти ся небозвід над Виженкою. Селянство сходиться до „Народного Дому“ (де є читальня і крамниця) і спільно обдумує своє круге положення. Крамниця і каса радує людей матеріально а читальня морально. Навіть ті, що передше виступали дуже ворожо против наших товариств, тепер, горнуть ся до гурту, який бере ся за красшу долю.

Новий виборчий закон для громад нагнав страху кровопийцям а додав охоти тим що борять ся за людську кривду.

Виженським галапасам почав привижати ся конець їх кровопийчої господарки. На „гават“ скоїло ся їм ще на відходнім обдарувати громаду новим добродійством-запропаном громадської толики.

Щоб запротестувати проти сего, зібрало ся свідоме громадянство дуже численно на вічу, яке відбуло ся 13. червня с. р. Віче скликали: п. Юрій Гордийчук, п. Дмитро Клим і п. Танасій Вільдан.

Віче отворив п. Юрій Гордийчук витаючи сердечно зібраних. На его внесенє вибрало віче на предсідателя господаря п. Петра Кліма а на писаря учителя п. В. Микитчука.

Перший забрав слово п. Ю. Гордийчук. Він пояснив зібраним в дуже зрозумілий спосіб „новий виборчий закон для громад“. Про теперішні громадські відносини говорив п. В. Микитчук. Пан Танасій Вільдан говорив про продаж громадської толики. Всі зібрані громадяни заявили ся проти продажу громадської толики і тому віче внесло просьбу до правительства, яке мало би спинити продаж.

Про цвітневий обїжчик конєисторії в справі прихильного поведєня з вірними говорив п. В. Микитчук. На останку заохочував п. Ю. Гордийчук батьків, щоб давали своїх здібних дітків до вищих шкіл.

Сім закінчено віче а разом постановлено скликати ще раз віче в справі громадських виборів.

Участник.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. липня 1909.

Від адміністрації. Тому що наступив вже третій квартал, просимо наших вп. предплатників надсилати предплату, вглядно врівняти залеглости за попередні квартали. В останніх часах предплата упиває досить скупо, через що ми маємо багато трудностей, яких не зазнають інші газети. Чейже ми сповняємо супроти публіки своїсно і точно наші обовязки і тому маємо право і від неї жадати подібного поступованя супроти нас. Ще раз просимо не збути сю нашу відозву мовчки, а оборотною почтою вирівняти свої рахунки.

Налендар. Пятниця 2. (19.) Юді, Зосима, рим. Посіщ. Пр. Д. М. Схід сонця 3 год. 56 мін., захід 8 год. 11 мін. — Субота 3. (20.) Методія, Калікста, рим. Анатоля Еп. Схід сонця 3 год. 56 мін., захід 8 год. 10 мін.

„Селянська Каса“ дістала сими днями письмо з Німеччини. Окрім ріжних справ, які тут злишно подавати, пише Німець так: „В Вашім краю ще до тепер селянські дома покриті соломою й доперва тепер зачинають де-неде покривати цементовою дахівкою, а прецінь виріб цементових дахівок

є зовсім простий і поплатний. Проте поучіть селян, щоб робили цементові дахівки.“ Як бачите, Німці дивують ся, що ще в 20. столітї є на сільських хатах стріха й все мають переконане, що Буковина якась азійська провінція. Селянська Каса ще там-то року містила в „Народнім Богатстві“ статі А. Куриласа й Ів. Стрийського про виріб цементових дахівок і від тоді заложено кілька таких варетатів як в Горідку, Раранчу, Жадові-Діброві. Хто би хотів інформацій як виробляти цементові дахівки й чого до сего потрібно, нехай напише до „Селянської Каси“.

Конкурс на кухаря взгядно кухарку як і на завідателя (завідательку-ключницю) для хлопчачої бурси імени Осипа Федьковича в Чернівцях розписує ся сїм до 15. липня с. р. Подаянє треба вносити до канцелярії бурси (ул. Огородова, ч. 18). Від виділу „Народного Дому“ в Чернівцях.

Масло десерове — а кухонне. Наші газдині, що привносять масло на торг не дадуть собі навіть сказати, що їх масло не добре, просто тому, бо вони ліпшого масла від свого не бачили. Але не треба бути великим знатоком, щоб пізнати, що масло є недобре. Потиснути ножем тече маслянка, подивити ся на перекрій, видко плями; понюхати, то добре масло не має жадного запаху, але звичайно чути стухлизною; кушати, то смаком не дуже нагадує масло, але якось стару товщ. Се масло тому таке, бо газдині, що робить масло не знає як обходити ся з молоком. Щоб зробити 1 кг. масла треба 25—30 літр молока; наші газдині не мають тільки корів, щоб на один подій дали 30 літр молока, а хочби й дали, то все таки не мож ще робити масла, бо молока треба на їду. Тому наші газдині збирають сметанку від понеділка аж до суботи, а в суботу доперва роблять масло. І так смитана зібрана в понеділок, до суботи скисне — аж згірне, з вістїрка також перекине, а з суботи буде ще зовсім солодка; з такої мішанини не можна зробити доброго масла. Сметанку й молоко переховують в вохкій пивниці й тому закис сметана прийде до масниці вже поросте грибом. Проте навіть не можливо, щоб таке масло було добре; се звичайне смаровило, яке наші пані називають кухонним. В молочарстві ніхто не знає кухонного масла лиш знає добре масло й смаровило. Добре має назву десерове.

Найліпше масло виробляє ся в молочарських спілках. Там зносять всі газди свіжо видоєне молоко, в молочарни на кружівці збирає ся за годину сметанку з 400—1000 літр молока. Масло робить ся лиш з тої сметанки, яку зібрано з одного подю. Сметанка була вся однакова, ані перекинена ані гірка, з привним запахом і смаком і тому масло добре. Свіжо зроблене масло відсилає ся сейчас до склепів Молочарського Союзу. Один такий склеп є в нас при улиці Рускій ч. 6. До 24. годин вже все масло продане. І так що дня в молочарських спілках виробляє ся масло, а в склепах свіже продає ся. Тепер 1 кг. десерового масла коштує 2 кор. 96 сот. Кожного дня ціна є виписана на таблиці й Вп. гості платять лиш таку ціну, яка є написана на таблиці.

Хліборобська вистава в Стрию. В добробуті народу його сила і значінє! Зрозумів те наш народ, двигнувшись з просона та взявсь запопадливо до діла. Побавлений вишних верств, великих капіталів, промислу і торгівлі, 95-ти процентовий хліборобський народ понав, що треба здвигнути хліборобство після засад новітньої господарки, створити рільничий промисл, скріпити всі віги рідного ремесла і спільницьким ладом добути матеріяльні средства та капітали, щоб стати на сильних, неборимих основах та зайати гідне місце серед сімї інших культурних народів. І кинувсь наш народ до праці над собою самим. Взвєсь до науки, пізнавання засад новітньої господарки, приміювання їх в житю, створеня власного спілкового капіталу, організації і скріплення рідного ремесла, створеня і організації рідного промислу рільничого, і здвигнувся цілий рад економічних інституцій, покривсь весь край спілками кредитовими, молочарськими господарськими, торговельними і ремісничими. Праця та лиш кількалітна а вже слїди її видні на кождім кроці. Пору проте почислити свої сили, зробити перегляд своєї праці й їх вислїдів, пора уладити хліборобську виставу! що далаб в першій мірі нам самим змогу оцінити ту нашу працю, її вартість, її інтензивність, пізнати її користи і вислїди, розглянути її браки і хиби і наїти спрможність на підставі дотеперішних її вислїдів застановитись зріло куди, в яких напрямках, якими шляхами має вона дальше піїти, щоб визволені з пуг темноти, кайдан економічної неволі, розковані піїшли ми на зустріч сонця волі... свободи і зрівнались з іншими культурними народами в поході до вселюдського поступу. Вистава розпадатись буде на слїдуючі цілі: 1. Господарство рільне: 1. рільництво, 2. садівництво, 3. пасічництво, 4. молочарство, 5. годівля дробу і крилків. 1. Промисл рільничий і ремесла: 1. ткацтво, килимарство, орнаментика народна, 2. кошикарство, 3. вироби деревні (боднарство, теслярство, гонтарство), 4. гончарство, 5. мозаїчництво, 6. дахкарство, 7. білошкірництво, 8. кушнірство, 9. шевство. Виставці зволють як найскорше а найдалше до 10-го серпня б. р. зголосити ся з поданєм що ви-

ставити хочуть. Не підлагаючи зісуду предмети належить прислати до 1. вересня а овочі і підлагаючи зісуду річи найдалше до 16-го вересня. Пізніші зголошеня і присилки не будуть узгляднені. Виставця має предмети, які наміряє виставити, власним коштом надіслати, як також сам оплатити кошта пересилки тихже залізницею чи почтою. Виставці преміювані мають надіслати свої медалі, дипломи, листи похвальні. Кошта довозу з залізницї чи почти і відставленя до залізницї понесе Кравий Союз господарско-молочарський в Стрию. Виставці, які наміряють предмети надіслати на виставу продати, мають подати те до відомо Кравого Союзу господарско-молочарського в Стрию і подати заразом ціну тихже. Предмети продані в часі вистави будуть могли відобрати набувці доперва по скінченню вистави. Оціночна Комісія видавати буде по скінченню вистави листи признаня і ріжного рода премії. Важним булоб, щоб родимці, котрі мають колекції чи збірки оригінальних а цікавих виборів з нашого промислу домашнього зволюли ті збірки прислати, а за те Кравий Союз господарско-молочарський в Стрию обовязує ся відіслати їх збірки оплатно і за реверсом в ціности. Вистава зістане отворена дня 19. вересня б. р. в великій і побічних саях „Народного Дому“ в Стрию і тревати буде до дня 26. вересня б. р. включно. Подрібних пояснєнь уділяє Кравий Союз молочарський в Стрию. До Вас рільники, промисловці ремісники відзиваємось: плїть на свою виставу все що найліпше, найкрасше, оригінальне, вартне виду. До Вас інтелігенція звертаємо ся з горичим зазивом розвести як найширшу агітацію, доложити всіх зусиль, щоб вистава належито і добірно була обіслана. В особенности Ти молодіже академічна, технічна, шкільна, Ви учителі, учительки, патріотичне жіноцтво, священники, урядники, народні інституції, спеціально виділи читалень, філії Просвіти, Сільського Господаря, Соколів і Стчий, возміть горячо собі до серця почетне завданє освідкомити народ о ваї такої вистави для нашої будучности, возміть провід в тім всенароднім ділі і доложіть всіх зусиль, щоб показати нашу запопадливу, муравельну працю і образ нашого культурного і економічного розвою. Діло за котре беремось на легке, вимагає багато труду, коштів і зусиль не лиш одиниць але всього найширшого зачалу, всієї суспільности. Уладжуємо виставу власними скромними фондами без піддержки зі сторони держави і краю. Поможіть проте всі, що Вам добро нашого народу на серці лежить матеріяльними обильними жертвами в сьому ділі, бо кошта такої вистави дуже значні. Датки просимо слати на адресу Кравого Союзу господарско-молочарського в Стрию. Заворухніть ся найдалшим глїбини всенародного моря, стрінїть з одушевленєм сей зазив і поклик викресїть з свого нутра завзяте, постійність в довершенню сього діла і поможіть гідно повести діло. — Комітет.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 1. липня 1909.

Львів, 1. липня. (Кб.) При доповнюючїм виборі до ради державної у міскім виборчїм окрузї: Вібрка і Рогатин вибрано кандидата польської „Rad-y Narod-woj“ Франца Бєсядецького, а у міскім виборчїм окрузї: Самбір і Городок прийде до тіснійшого вибору між демократом дром Добошинським і народовим демократом графом Скарбом.

Будапешт, 1. липня. (Кб.) Президент хорватського сойму Медиковіч передав сегодня президентови палати послів просьбу, підписану 22 послами о скликанє палати в справі нетікальності посла Новоселя. Скликанє палати послів назначено на понеділок.

Петербург, 1. липня. (Кб.) Від вчєра заслабło на холєру 90 осіб а 28 умерло. Число хорих виносить взагалі 574 особи.

Реджіо ді Калїбрі (Італія), 1. липня. (Кб.) Опів до сємої години вєчером дало ся чути сильне дворазове землетрясєнє. Населєнє покинуло зі страху свої помешканя. Кілька будинків запало ся.

Будапешт, 1. липня. (Кб.) Повне засіданє партії независимих ухвалило одноголосно не прийняти предложєня бувшого міністра Лукача, який як муж довїра корони вступив був з ними в переговори що до утворєня нового міністерства для Угорщини.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вплисало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члєни а не пожакуєтє. За вплачені 4 або 2 корони (сєляни і молодїж) дістанєтє книжочки в бїльшій вартості.

Ukrainische Rundschau

Одиница українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в об'ємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 8 обов'язком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените умиротворюєє средство до натирання против всяких ревматичних болю, простудженя, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флашчок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висмак 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичналіній Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Союз русских хліборобск. спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5¹/₄ до 6⁰/₁₀, перебирає посередництво при фінансованю всяких підприємств, перебирає до переходу цінні папери, дорогі металі і иньші дорожочінности,

складає вадії і кавції під як найдогіднішими услівями,

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів,

посередничить при закупні всяких машин і знарядів для рільництва, огородництва, домашнього господарства і промислу та всяких рільничих продуктів,

уділяє всякі поради в справах кредитових і хліборобских.

Урядові години:

Від 9—12¹/₂ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка

В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находить ся при ул. Університетській ч. 4.

Принймає всякі роботи у переплетничий фах входячі, як також образи і фотографії до оправы.

(Склад ріжнородних рам.)

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеві підприємцеві, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адресувати на повисшу фірму.

КОСИ! Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребрано сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістре, котре ріже як бритва найтвердшу псаюку то є гірку траву і збіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним махом на стопу. Коси ті дуже поводи з'употребляють ся і удекинууть тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в похи радує кождого хлібороба, тому кождий повинен косяти лиш карпатськими сребрано сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор.:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кождих десять кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилав ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не посилав ся. За опаковане нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто приїмає з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової. — Хто приїмає 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаня кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жууть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.

Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Брусини до остреня кіє 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить поштовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і писма.

81 (14—36)

Адрес: Александер Копач, Струтин Вижний, почта Рожнятів.

Відсутнє число

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місцян і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватися щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

В день польского свята.

Нині якраз обходять буковинські Поляки велике народне свято, котре, судячи по самій програмі, виходить далеко поза рамці звичайної маніфестації. Посвячене сокілське боевіска у Чернівцях, се один дальший крок наперед, який зробили буковинські Поляки за час свого національного і культурного розвитку. Нинішнє сокілське свято, належить, подібно як у Галичині, до найкрасших об'явів національного життя, а коли зважити, що воно відбуває ся якраз на території, у котрій Поляки становлять зникаючу меншість, коли дальше зважити і те, що на се свято прибудуть польські гості з цілої Австрії, щоб відповідно пошанувати новий здобуток своїх братів на кресах, то годі відмовити сему святу загально-національного характеру. Тому не від річи буде висказати з нагоди сего свята декілька гадок і оцінити его также з загально-українського становища.

Вже від найперших часів національного і культурного життя Українців і Поляків на Буковині, склали ся були обставини так, що життя обох народів ішло кожде про себе своїм руслом не спинюючи другого в его розвитку і за цілий час, аж по нинішній день, задержало своє русло і задержить его мабуть і на будуче. Тому і наші відносини до братнього народу були вже від самих початків зовсім щирі і приязні, о чім свідчить найкрасше хочби те, що в шістьдесятих роках члени першого нашого просвітнього товариства „Руска Бесіда“ брали офіційно участь при отвореню польської читальні як першого товариства Поляків в Чернівцях. Ті приязні відносини не змінили ся в протягу кількох десятиліть і ми надіємо ся що остануть не змінені

ще на довгі літа. Ми ніколи не завидували Полякам їх здобутків, чи то на полі культурнім, чи національнім, противно, ми все відносили ся з найбільшою симпатією до кожного, хочби найменшого поступу польської справи на Буковині. Мимо того, що Поляки становлять зникаючу меншість у краю, ніколи не стрінули ся з чисто ворожим становищем з боку Українців. Навіть тепер, де становище українського народу на Буковині поважно зміцнило ся, де его голос слухають і реєструють всі державні влади, навіть і тепер не зайшла ніяка зміна, що до Поляків, зовсім инакше, як се буває по других коронних краях. Тому бажаємо і на дальше як найщирішого і найспокійнішого пожиття обох братніх народів, котрі попираючи себе взаємно в своїх змаганнях могли би легко загородити дорогу нетаємним апетитам наших сильніших і не менше крикливих сусідів. Тому ми, стоячи на чисто краснім становищу раді би навіть брати живу участь у нинішнім польським торжестві, якби не те, що ми присилувані на справу инакше глядіти і инакше єї оцінювати. Вже по тім боці Черемоша кінчить ся для Українців той мнимий рай, там він перекидає ся нагло в справдішнє некло, в котрім лише чути плач і скрегіт зубів наших поневолених братів. Від віків тягнеть ся вже братовбивча борба у Галичині, та на жаль, місто аби зменшати, вона змагає з кожним днем. Кожний день приносить нові кивди нашим братам у Галичині, кожда хриля кладе нові окови на їх національний і культурний розвій. І щож нам буковинським Українцям в виду того діяти? Чи можемо ми взяти участь в святі тих самих Поляків, що мають для нас подвійну міру? Ні! На подібний крок не має для нас оправдання; ми не можемо приглядати ся з заложеними ру-

ками, як наших братів у сусідній Галичині частують якраз ті, котрі обходять у нас велике народне свято і бажають аби ми разом з ними его святкували. Рівночасно тішити ся і плакати ми не можемо і се зрозуміють мабуть і наші сусіди. Коли вільно Полякам нинішньому святу надати всенародний характер, то вільно й нам із загально-українського становища відказати ся від участі у сьм торжестві, бо наше положення у Австрії і відношене до братнього народу поза межами Буковини на се рішучо не позволяє.

Витаємо проте щиро наших буковинських Поляків в день великого народного свята, бажаємо їм як найкрасшого розвитку та можемо їх впевнити, що ми будемо все, як до тепер, відносити ся до них з найбільшою симпатією і будемо з втіхою витати кождий їх новий здобуток. Хоч не візьмемо участі у їх торжестві, то всеж таки гадаємо утримати і на будуче наші щирі, приязні зносини, гадаємо їх навіть скріпити, як найблизші сусіди проти чужого нам не славянського навалу і поперати себе в здобуваню нових тривких основ під національне життя. Отсе булоби бажане українсько-руського населення цілої Буковини в день польського свята, та на доказ, що наші слова згідні з поглядом наших провідників, наводимо тут в цілій основі зміст комунікату, висланого президією нашого соймового клубу до польського комітету, що заняв ся устроєнням сего торжества. Він звучить:

До всехвального польського крайового комітету на руки Вп. пана Христофа рицара Абрагамовича командора ордера Франц-Йосифа, посла до сойму і властителя більшої посілости в Чернівцях:

„Український соймовий клуб, як репрезентация укр. населення на Буковині витає згідно з своїми традиціями, свято,

Весіле на Калічанці.

(Образ з передмістя).

Границею між сільською простотою а дивами великої міської оглади є Прут. Добродушний селянин узнав его природною границею між обичаями сільськими а міськими; і справді, на березі Прута, за мостом, перероблює себе мужик на „пана“. Темної ночі являє ся він під мостом в лозах, кидає постолі і сердак на воду, одягає дуже задоволено кашчі і лянку, яку одного поведівка дешево купив на жидівській вулиці, і він вже „шляхтич“.

Тут не треба свідків. Ворони Боже, аби хтось дізнав ся, що корень его шляхтцтва знаходить ся під мостом Прута. Ми нанесли би на такого перебраного найбільшу ганьбу, коли би ему сказали най він собі лиш пригадає той час, коли то він за мостом скинув свої постолі.

Відтак жертвує новоупечений „шляхтич“ свою гирю, яку хоронив вперед так журливо, цидулюючи, ступає як „панок“ на передмістє і тепер зачинає поволі жияти ся з тутешнім відмінним способом життя.

Спершу тяжко ему побороти свої мужицькі привички і звичаї. Насамперед хотів би збути ся своєї матерної мови і тому старає ся спольщити

єї підслуханими польськими округками і зворотами. Він поступає в сьм значно. З Русинами говорить вже „ціхо“, „шустий“, „пірший“, „дзінь добрий“, і не встигнеш оглянути ся, а він тримає вже „польскі“ свята.

Правда що за таку політику дістає він назву перекинчика, однак ему таки вдає ся змішатц ся за якийсь час зі шляхтою передміською, якої родовід шукати треба впрочім також лиш за мостом.

Так повстає ся мішанина, яка скриває під назвою „шляхти“ своє мужицьке походження. Нею не журить ся ніхто, і тому не має она доброї слави і знаходить ся у моральній пропасти.

Щоби-ж пізнати дивне поведєне і життя передміської „шляхти“, було би добре явити ся на передміській весілї, бо там зібрані всі такі зі всіх усюдів посиджувані елементи. Тому гайда на весіле до Калічанки.

* * *

Ми не будемо задержувати ся на заводинах, коли то дружби запрашають гостей, вистрілюють з пістолетів і роблять гамір і стук; хочемо оглянути саме весіле, що звичайно відбуває ся в неділю, аби передмішани могли численно прибути.

Вже раненько приходить циганська музика і приманює своїми звуками багато охрестного народу. Передполудне не належить до властивого

празника, тому жіночки і діти заглядають лиш з плота до вікон весільної хати і заспокоюють сим свою цікавість.

Коли-ж музиканти затагнуть після припису особливо тужливу нуту, тогди зібрані напам'янують себе до тишини: — Ціхо, ціхо! Тепер вбирають молоду! —

За хвилику роздає ся ще тужливіша нута, яка добирає ся до глибини серця: — Ага, тепер кладуть їй вельон і вінок! — Не оден фартух здоймає ся до очей жіночок, бо чути хлипанє молоді і не випадає також не плакати. Може з сим зв'язані і свої власні спомини.

Нараз переходить рядами зацікавлене і очі всіх звернені на дорогу, де надїхали три-чотири однокінні фіякри, щоби відвезти молодих до слюбу.

На першій фіякрі засідає молода з друзьбами на другій молодий з дружками. У третій всідають батько-матка і інші гості, у послідній музиканти.

Весіле котить ся наперед, супроводжене гуками пістолет і звуками скрипок. У пів дороги відлучає ся „музикальний“ віз і стає перед недалекою корчмою, де музиканти підкріплюють ся так довго шклянкою шива, аж слюб скінчить ся і вистріли з пістолетів завізвуть їх до повороту.

устроюване буковинськими Поляками дня 4. с. м. бо є се сьвято, братного народу, з котрим живемо в найліпшій згоді в межах Буковини, за котрого культурним розвитком слідимо без зависти і котрий в данім випадку ми були готові все підперати. Коли ми однак не в силі прийняти щирого запрошення до співучасті, за котре належить сердечна подяка, то причина лежить в тім, що відносини обох народностей поза межами Буковини на се не дозволяють. Тому мусимо обмежити ся лише на тім, що вітаємо Ваше сьвято і Ваші гості сею дорогою як найсердечніше.

Чернівці, 29. червня. 1909.

За клуб буковинсько-українських союзових послів:

Др. Стефан Сталь-Стоцький,
в. р. голова.

Рада державна.

Палата послів.

Відень, 2. липня. (Кб.) У впливі знаходять ся девять соціал-демократичних нагних внесків, в яких жадає ся між иньшим найшвидшого розпочати нарад над торговельно-політичним законом уповномочення, а иньший внесок відноситься до скликання чеського союму найдалше в місяці вересня разом з предложеном проєкту на загальне рівне виборче право для чеського союму.

Палата продовжує наради над нагним внеском Метелки що до шкіл чеських меншостей.

Посол др. Штраухер поставив внесок в справі збільшення числа судових і канцелярських урядників і писарського персоналу при судах в Чернівцях, що до основаня двох судових дворів, повітових судів на Буковині взагалі а в Чернівцях спеціально, вкінці також що до основаня висшого кривого суду в Чернівцях.

Справа віцепрезидента в парламенті.

Відень, 3. липня. (Кб.) Комісія парламентарного діловодства ухвалила на сьогоднішнім засіданню збільшити число віцепрезидентур палати послів, о два, з чого одна припала би Русинам, а друга Італійцям. Дотичний внесок на збільшене віцепрезидентур з 5 на 7 поставив посол др. Адлер, а прочі внески посла Штайнвендера відслано до комісії.

3 податкової комісії.

Податкова комісія прийняла ось який внесок посла Урбана: Податкова комісія висказує свою думку, щоби правительство предложило окрім предложена домово-класового податку в осінній сесії також законопроект на реформу податку від будинків разом з оподаткованем фабричних і варстатних будинків і взглядило пропозицію комісії в справі спільного веденя нарад.

Між тим прибули посторонні гості і засіли у святочно прибраній хаті за столом, віддавши вперед звичайні весільні подарунки, які є ціною вступу на угощенє. Бо трапляло ся нераз і таке, що гостей з порожніми руками видалено словами: — гей, гей — назад! —

Щоби-ж уможливити біднішим гостям приступ, уклали опісля як найменший подарунок одно кільки цукру, так що нераз трафило ся, що весь прихід весільний складав ся з одного лиш цукру.

* * *

Ще голови гостей не розгорячені, ще йде розмова мирно і весело. Ще не пішла поголка, що перший дружба вже два рази сидів під козою а матка в свій час перемінила за мостом свою горботку на спідницю. Всі згідні ще між собою, одним словом за пан-брат, як сего жадають взгляди передміські в таких випадках.

В тім на знак, даний молодого, встає з лавиці батько, бере одною рукою повний збанок пива а другою порожній таріль і збирає дарунки в грошах для молодого господині, котрими покривають кошта за сльобну „суєнку“ і угощенє. Кожний гість мусить батьком випити пиво до дна і кинути свою лепту до тарелі. Присутні зорко слідять за висотою кожної жертви і їх язик не омиває занадто скупих вкладок.

В ході дебати висказав ся міністер скарбу др. Білінський за внеском посла Урбана і підніс, що палата застане на першій осінній засіданню старе правительственне предложєня вже поправлене, що буде догідним субстратом для дальших нарад комісії.

Школи меншостей.

Відень, 3. липня. (Кб.) Підчас продовженя нарад над нагним внеском посла Метелки що до шкіл меншостей славянські бесідники скажуть ся на прямо скандальні відносини у славянських школах, і то в області з німецькою меншостью і жадають законного полагодженя питання про шкільництво меншостей.

Посол Цеглиньський виводить що борба кожної нації о свою школу стрічає на як найгорячіші симпатії Русинів, бо они помагають борцям о рідну школу з тої причини, що саме східна Галичина є тою територією, де боротьба о національні школи лютує як найзавзятійше.

Посол Герольд твердить, що скарги Чехів лишєні цілковито основи, і вказує на те, що Чехи пхають ся всякими способами в німецькі області. До впливу прибуло шість дальших нагних внесків Словінців як також нагний внесок посла Фресля в справі дорожнич на муку.

Як довідує ся „Polnische Korrespondenz“, польський клуб, як се заявив вже в палаті послів голова др. Гломбінський, буде голосувати проти всіх нагних внесків без взгляду на їх меритум, коли би они мали на цілі спиняти роботу палати і не візьме участі в дебаті над сим внесками.

*

До резолюції посла Спинула.

До нашої нотатки про резолюцію посла Спинула, поміщену в народнім числі з минулого тижня, в якій домагає ся, щоби білети при желізничних були видруковані також рускою мовою і щоби імена стацій та відїзд потягів на кожній стації рускої околиці Буковини викликувало ся також по руски, ще додамо, що ту резолюцію поставив названий посол симі днями в парламенті і що єї прийнято одноголосно.

Праця російської Думи.

Царским указом закрыта друга сесія російської Думи третого созива і є тепер можливість оглянути ся на працю сїї сесії. Щоб однак шановний читач мав можливість судити з більшою вірністю о сїї праці, приведу наперед на гадку, як склалось мало-по-малу групуванє партий в Думі, від відносин котрих як до самого правительства, також і між собою зависило то друге рішенє питання.

Після послїдного числення було всего 12 партий з котрих числили „Октябристи“ 13 членів,

„Праві“ 75, „Кадети“ 53, „Союз русского народа“ 49, „Прогресисти“ 36, „Националисти“ 20, „Польское Коло“ 11, „Робоч. партии“ 15, і других подр. 33. Се угрупованє партий каже нам, що хоть центральна партия Октябристів як будь-б і подалась трохи в лїво, більшість лишилась все таки за партиями піддержуючими правительство, а тому-ж і праця Думи могла бути лише такою, яку її хотїло правительство, т. є. такою, яка приемле знатним і заможним класам.

І в дійсности з всеї праці Думи ми видим, що а рїгійний сей вивід можно цілком приложити і до минулої сесії: Дума, хоть і працювала як ні один парламент в світі (она розглянула 400 законопроектів, апробовала з них 302, відкинула 17). все-ж таки не порушила з місця ні одного важного питання, котрим живе, рішеня котрого чекає весь 150 міль. російський народ. Аграрне питання, установленє провпорядка, шкільні і місцеві реформи і т. д. і т. д. зістають ся на тім місці як і до того часу і господєска Дума всего того, що носить принципіальний характер, бояла ся до них і приступити, і обходить їх всіма силами, тратила свою енергію на апробованє тих маленьких законів, котрі мають лише чисто практичне значінє. І лише під конєць сесії центр Думи, як би згадав, що послів чекає дома все таки запитанє народа о тім, що-ж вони урадили реального, відділив ся трохи від правого крила, відхилив ся на короткий час від правительства і апробовав принципіальний закон о свободі учєня старовірів. З тим і розїхались послы Думи, щоб зібрати ся знов через 4 і пів місяців для того-ж товченя води.

„Я скороблю, каже предсідатель Думи Хомяков, — о непристойных выходках правах; „стремленіє октябристов объединить элементы, лежащие от них вправо, потерпѣло неудачу и потерпѣт еѣ впрѣдѣ, — каже Львов (мирнообя.). Правительство показало себя вполне и wymagať на него еще надежды нѣтъ возможности“, каже Маклаков (кадет); „Центр доказав всего нефемерность надерти на разработку Думой социальных реформ“ каже Чхендзе (с. д.). . . і той хто знає партийні відносини в Росії, хто знає яку силу мають там, та і в иньших монархічних державах, знатні і богаті, як тяжка є боротьба за народну вільність, той не буде дивувати ся із сїї прогностики. І все така віра в народне представительство не впала, її мають еще як послы опозиції, так і сам народ.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. липня 1909.

Календар. Неділя 4. (21.) Н. 5. по С. Юліян, Афродизій, рим. Флавіян. Схід сонця 3 год. 57 м., захід 8 год. 11 мін. — Понеділок 5. (22.) Евзибія, рим. Івана і Павла М. Схід сонця 3 год. 58 мін., захід 8 год. 10 мін.

— Дивіть ся, дивіть ся! Богатий різняк кинув шустку! Ветид і ганьба! Такий посіпака! — сміє ся якась побліка, котрої лица червоні як мак від сивухи.

— Півтора кіля цукру приніс в дарунку, сміх і ганьба! Се так робить міщанин? — тереферить друга кукона, а за сим наступає округ цілого стола громогласний регіт.

Обвинений „посіпака“ радби виповзнути з посеред ворожої кумпанії, однак єму заступає дорогу дружба, кричучи люто: — Нема риби! Заплати за то, щось стеребив, відтак забирай ся! Дай грошу!

Хоч-не-хоч сягає „посіпака“ до мошенки і платить гірко за підкріпленє. Аж тепер дружба викидає єго за карчило, товариство зо сміху держить ся за боки а музика прикриває сїй прикрий випадок грімким маршом.

В тім наступає танець. Паничі просять дівчат до него в дуже дивний спосіб. Прикріпивши тугійше мотузок і кочільце на животі, пускають свист крізь пальці, або моргнувши, кличуть: — гайда! — Пання вже й злетіла.

Коли-ж старина і молодіж на оборі ухкає і тропає, пан молодий кнюсєть дєсь в закутку, думаючи чорну думу. Єму впало в очи, що дружба за богато крутить ся з єго молодичкою. До него дійшли „пльотки“, що єго темерішна жінка була

колись „коханкою“ влізливого дружби. Так стає єму ясно, що нема вже чого зволікати, а конче єго такі зараз взяти за барки.

Вже став єв як когут перед суперником, держачи фляшку і кричучи: „Мой, лишє мою жінку, або забю ти як пса!“

— Та — як? — відповідає підхмілений дружба. — Як мене нарушиш, пійдєш до криміналу!

— Ні тато мій, ні дід не сиділи в криміналі, і я не буду сидіти! — відрізав молодий. В млі ока полетіла фляшка на голову і тамтою повалив ся закровавлений до землі.

Тепер розгаряє війна, якою мусить кінчити ся велїє на передмістї. Два сторонництва побивають себе кулаками, фляшками і кріслами і аж закликає поліція вичищує бєвище після тяжкого труду...

Після славної весільної ночі видко ще кількох паних куконок, що витанцьовують на тихій передміській улиці на зорях якогось тропачка. Однак молода пані сумує в своїм опущєнім домівстві, бо її вирвали молодого пана і затаскали до арешту, мимого того, що ні єго тато, ні дід не сиділи в криміналі.

Ф. Порубський.

Від адміністрації. Тому що наступив вже третій квартал, просимо наших вч. передплатників надсилати предплату, вгледно вирівнати залеглості за попередні квартали. В останніх часах передплата впливає досить скупо, через що ми маємо багато труднощій, яких не знають інші газети. Чейже ми сповняємо супроти публіки совісно і точно наші обов'язки і тому маємо право і від неї ждати подібного поступованя супроти нас. Ще раз просимо не збути сю нашу відозву мовчки, а відвратною поштою вирівнати свої разунки.

Шевченківське сьвято в Рогізні відбуде ся завтра в неділю, 4. с. м. заходом філії тов. „Руска Весіда“ в Чернівцях. На гостий будуть ждати фіри коло моста від 1. год. по полудні.

Програма польського сокілського сьвята, яке відбуде ся завтра в неділю, дня 4. липня. 1. Служба божя на бовищу. 2. Промова делегатів. 3. Похід улицями. 4. Обід на стрільниці. 5. Фестин і вправи на бовищу. 6. Равт в домі польським в 9. год. (На равт стрій візитовий). Музика з Станіславава.

Сьвято Емінескула. Сегодня обходять буковинські Волохи пам'ять 20. роковин смерті свого визначного національного поета Мігаля Емінескула у міській театрі. Сьвяточну бесіду виголосить проф. унів. др. Пушкар. Окрім сего будуть деклямації стихів сего поета і хоральні продукції. Що нашу публіку особливо зацікавить, се то, що Емінеску є буковинським уроженцем, який первісно звав ся Михайлом Емяновичем і очевидно був сином руских родичів.

Новий судовий будинок в Кіцмани. В Кіцмани докінчує ся новий будинок судовий, так що в осені буде ся урядувати вже в новім прегарнім одноповерховім будинку, який має бути попри громадський дім, староство, школу і церкву окрасою сего руско-го містечка. Мабуть нам того не може ніхто заперечити, що Кіцмань місто руске та що повіт кіцманський один з найчистіших руских повітів на Буковині. Таким чином само собою ся розуміє, що кіцманський суд призначений головнo для Русинів. Як тяжко мусить діткнути кожного Русина вість, що в новім будинку судовім задумують всі написи умістити тільки в мові німецькій. Прецінь сторони, для яких призначені ці написи, то самі майже Русини, бо в Кіцмани і Кіцманщині Німців нема! З уваги на нинішні домаганя нашого і кожного народу, та на нашу народну честь, кіцманська інтелігенція руска звернула ся до посла Ілька Семая з просьбою о оборону прав рускої мови при кіцманьскім суді. Минувшого тижня ввіє посол Семая інтерв'ював до міністра судівництва д-ра Гохенбургера, в який представив річево кривду грозачу Русинам через легковажене руского язика при повобудованім суді в Кіцмани та рішучо зажадав, щоби попри німецькі написи уміщено на зверх і в середині судового будинку рівнобіжно написи рускі. Надіємо ся, що міністерство справедливості видасть дотичний наказ, щоби на судовім будинку уміщено також і написи рускі а від президента суду Артимовича також сподіваємо ся сповнення нашого справедливого жаданя що до рускої мови в Кіцмани.

Драматична вистава. В Мігові відбула ся в неділю 27. червня с. р. в шкільнім будинку драматична вистава „Вінок на могилу Тараса Шевченка“, діточа сцена в двох відслонах, яку відіграла тугешна шкільна молодіж. Вступне слово виголосив учитель п. Семен Волощук, в котрім описав житє Шевченка. По представленю відспівав діточий хор кілька 2- і 3-голосових пісень під проводом уч. п. Ілї Цуркановича. Відтак забрав слово о. Маланчук з Лукавця, заохочуючи горячими словами селян, щоби просвічували своїх дітей. Вкінці подякував надучитель п. Михайло Данчул о. Маланчукови за его прибуте на се для нас так важне сьвято і за его прихильні слова. Наддатки дали: о. Маланчук, п. Юрій Глуханюк, вахмайстер в Мігові і п. Николай Товмацький, учитель з Левкови. Весь дохід призначений на бідну шкільну молодіж в Мігові і православну бурсу у Вижицях.

Язва саранчі. Сими днями налетіли хмари саранчі на Крас (гірський обшар на півночі півострова Істри над Адрійським морем). Людність не могла дати собі ради з саранчею, звернулася о поміч до правительства і то в сей спосіб, що вислала до міністерства рільництва кілька великих пак, повних саранчі. І се спонукало міністра рільництва полагодити прихильно домагане людність Краю. Отже призначено 5.500 корон на закупню 15 тисяч індиків, які з'їдають саранчу і 11 тисяч корон на закупню борон до винищування тої язви. Окрім того до вигублювання саранчі стало 7 тисяч хлопців, переважно школярів, які відповідними приладами забивають саранчу і за се мають плачено; за 1 літру забитої саранчі платять по 12 сотників.

Чудотворні монахи. Італійські часописи доносять, що недалеко Риму від давна славить ся цілюче жерело. Воно має помагати дуже на хорі очі. Щоби збільшити славу того жерела, близько котрого стоїть монастир з многими братчиками та

сестричками, недавно стало ся на аби яке чудо. Жінка привела за руку до жерела сліпу на обі очі вісімлітню дівчину. Монах казав жінці привести її до себе над саме „чудотворне“ жерело. Тут він почав старанно промивати дівчині очі аж в кінці она прозріла. Но між товпою людей, що стояли кругом чудотворного жерела, під той час були люди що добре приглянулися цілій тій роботі. Взятши жінку з дівчиною між себе почали приглядати ся очам, та завважали, що очі дівчини були заліплені якоюсь лепкою масою. Дальші слідства доказали, що се була монахиня, перебрана за селянку, яка вивчила сеї штуки повірену їй сироту, що виховувалась в монастирі. Розумієсь, що обманство не поминуло ся зі судовою справедливостю.

Хотів убити царя. Попереднього разу доносили ми, що саме того дня, як перебував в столиці Швеції в Штокгольмі російський цар, робітник застрелив генерала Бекмана. Тепер виявилось, що не мав він наміру убити генерала, лиш хотів застрелити російського царя. Позаяк генерал Бекман ішов в окруженю дам і офіцерів, робітник думав, що се цар і дав кілька вистрілів до нього. Таким чином генерал Бекман згинув невинно замість царя, а так само і той робітник, котрий також застрелив себе. Тепер цар в дальшій своїй подорожі по Європі не буде виходити на сушу, лиш буде стрічати ся з монархами на морю.

Новий винахід Едісона. З нового Йорку доносять, що славний винахідник Едісон видумав новий електричний акумулятор, який придержує електрику чотири роки, а є незвичайно легкий. Сей винахід може зробити великий переворот в приміненю електричності.

Концерт артиста Модеста Менцінського. 4. (17) червня відбув ся в Перемишлі при участі д-ок Ольги й Евстахії Ціпановських та військової музики великий концерт галицького українського артиста Модеста Менцінського. Велику сальо „Народного Дому“ всю наповнила тільки українська публіка з Перемишля й околиці. Концерт вдав ся дуже добре. З чистого прибутку від сего концерту 200 корон пішло на „Селянську бурсу“, 104 кор. — на бурсу імені св. О. Николая і 100 кор. на прибутку української народну школу в Перемишлі, що має от заснувати ся.

Просьба до сільської інтелігенції. В однім з попередніх чисел „Буковини“ звертали ми ся до сільської інтелігенції, щоби старала ся приставити до вступних іспитів середніх шкіл з кожного села хоч по одному по два хлопці. Звертаємо ся сею дорогою ще раз до нашої інтелігенції тому, що не з'являють ся вступні пошти а в першій мірі до переважної її часті, до нашого патріотичного учительства, щоби оно взяло сю справу в свої руки. Ми певні того, що наше патріотичне учительство зробить все можливе, щоби вислати відповідне число сільських дітей до висших шкіл.

Хінський любовник. В Новім Йорці викликає тепер сензацію убитє панни Ельзи Зігль, доньки урядника міської акцизи а внуки німецького генерала в американській службі. Зігльовна за приміром новоїоркських дам з висших кругів віддавала ся разом з матір'ю місі на повертання Хінців, що мешкають в окремій ділянці. Батько протривав ся тому сильно, але не годен був нічого відіяти супротив упору жєнщин. Панна Ельза від двох літ удержувала знакомство з хінським купцем Леоном Ле-Піоном, котрого „навернула“. Хінець для молоді гарної Американки цілком модернізував ся: прийняв імя Уїлєм Леон, обтяв собі косу, одгав ся по європейськи, і взагалі присвоїв собі манери цивілізованого чоловіка. Родичі Ельзи були противні зносинам доньки з тим чоловіком, але Ельза, в Леоні сліпо залюблена, не дала собі нічого говорити. Нараз дня 10. м. м. Ельза щезла з дому родичів без сліду, а кілька днів пізніше батько одержав з Вашингтону таку телеграму: „Будьте о мене спокійні Ельза“. Кільканайцять днів по щезненю Ельзи виставили одну хінської реставрації доніс поліції, що в его домі на четвертій поверсі, з замкненої кімнати добуває ся чух розкладаючого ся трупа. Поліція виломла двері і найшла в куфрі тіло дівчини, посилає вапном. Смерть наступила від удущеня. Родичі Ельзи пізнали в убитій свою доньку, а мати побачивши її тіло, збожеволіла, бо приписувала собі вину через те, що втягнула доньку до місії і не перешкодила завчасу її зносинам з Хінцем. В мешканю Леона переведено ревізію, котра дала несподіваний вислід. В его кімнаті найдено яких 2000 любовних листів, а з них показало ся, що Леон був фаворитим уводителем. Кільканайцять листів виходили від Ельзи Зігльовної. Виходить з них недвозначно, що убоє удержували близькі любовні зносини, а в останніх часах Леон заходив ся коло иншої, викликаючи в Ельзі велику заздрість. Дося не дало ся зловити убийника. Яким способом довершив він злочин, суть ріжні здогади. Поліція уязнила згаданого виставителя реставрації, Чун Сіна, підозріваючи его о співучасть в злочині. Не могучи видобути з него якихсь зізнань, піддано его тортурам, іменно не даючи ему 48 годин без перерви зажмурити ока. Наслідок був такий: Чун-Сін зізнав, що чув скрізь двері, як Леон спе-

речав ся з Ельзою в кімнаті, як она робила ему докори, а потім бачив крізь дірку від ключа, як Леон задусив Ельзу при помочи хустки від носа і замкнув в куфрі. Ньюйорські часописи замічають, що ті зізнання не можуть мати вартості, бо добуто їх при помочи тортур. За те виринув здогад, що Леон, заскочений Ельзою в товаристві иншої, щоби увільнитися від її вибухів зависти, задусив її, а з другою втік. Кружить також чутка, що Ельза була з Леоном вже звична тайно у Філадельфії і зраджувала его для якогось иншого, за що Леон на ній пімстив ся. З приводу цілої тої афери американська праса подає цікаві подробиці про відношенє Хінців до білих жєнщин. Хінці мають для американських жєнщин дивно притягаючу силу, наслідком чого багато американських дівчат паде їх жертвою. Коли старають ся навести погань на християнську віру, самі стають ся іграшкою в руках наведеного.

Оповкісти, іменованя і т. п.

Іменованя. „Wiener Ztg.“ доносить: Міністер просвіти іменував Йосифа Маркуса сталим учит. при І. держ. гімн. в Чернівцях, дійсного учит. Петра Попескула при І. держ. гімн. в Чернівцях дійсним учит. при ІІІ. держ. гімн. в Чернівцях. Міністер іменував слідуєчих суплєнтів дійсними учителями: Ізр. Шляєра для ІІІ. держ. гімн. в Чернівцях, Фішля Бренера при І. гімн. в Чернівцях для держ. гімн. в Сереті, Константина Чеховського для гр. прав. висшої реальної школи в Чернівцях, Емільяна Форґача для гр. пр. висшої реальної школи в Чернівцях, Корнила Гагона для держ. гімн. в Радівцях, Панька Кліма для ІІ. гімн. в Чернівцях, Івана Прелипчана для гр. пр. висш. реальної школи в Чернівцях, Йосифа Прескурницького для держ. гімн. у Вижицях і Едуарда Вальнера для держ. гімн. в Кіцмани. — Міністер торгівлі іменував рахункового ревідента при рахунковім уряді в Чернівцях Кароля Екштайна рахунковим ревідентом.

На віче! Богато кривд терпить наш нарід на Буковині, багато лиха іде на наше мужицькі голови через те, що ще до тепер в наших судах, урядах і деяких школах не чути нашої рідної мови! Ми Українці маємо право на те домагати ся, щоби вже раз всюда говорили та писали до нас нашою хлєпською мовою, але не якоюсь там панською, що її ніхто не розуміє! Тому мусимо зійти ся і порадити ся, що нам робити, аби вже раз ми Українці мали ті права, що нам належать ся. В середу, дня 7. липня 1909, то є на самого св. Івана, буде в „Народнім Домі“ в Чернівцях о год. 10. рано велике віче, де буде ся говорити про усі наші кривди. Братя селяни і міщани, приходіть сотками на се віче! Наші „Січи“ повинні поприходити цілним походами. Ми розіслали такі плякати до всіх руских сіл і просимо всі товариства, які одержать ці плякати, висісти їх на видніших місцях. *Комітет.*

Відновленє каварні „Габсбург“. В цілі цілковитого відновленя каварні „Габсбург“ заперто єї на 3 місяці. Каварню винаймали панове А. Писдорф і Вольман. Відновленє каварні переняла звисна віденьська фірма Portoir & Fix, яка відновить єї в модернім великоміській стилі.

Ustredni banka ceskych sporitelu. Як вже оповіщено було отворить ся черновецька філія чєского банку в понеділок дня 5. червня с. р. і буде містити ся при улиці Паньській число 18. Банок займає ся ріжними банковими справами, як се видно з анонсу на четвертій сторони.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 3. липня 1909.

Царгород, 3. липня. (Кб.) „Tonin“ доносить, що турецькі посли, які відіхали до Англії, одержать також запрошенє до Німеччини.

Париж, 3. липня. (Кб.) Палата продовжала наради над інтерпелляцією в справі загальної правительственной політики. В ході дебати висказав Жанре надію, що пролетаріят буде в стані забезпечити удержанє миру. Бєсідник обговорює потім наближаючі ся відвідини царя Миколи, проти чого звертає ся в острій тоні, кажучи між иньшим, що корабель все пожирального царщину задовольнить ся тим, що тихцем поплине попри Cowes.

Президент палати і міністер заграничних справ Пішон протестують проти таких нападів. Послідній заявляє, що царя Миколу прийме ся у Франції як союзника, приятеля і як суверена, що богато причинив ся до вдержаня миру. (Примамля цілої палати в виїмкою соціалістів.)

Петербург, 3. липня. (Кб.) Від вчєра заслабło на холєру 92 осіб а 40 осіб умерло. Загальна сума виносить 615 осіб.

Петербург, 3. липня. (Кб.) Намісник міста наложив на Евровіна, видавця органу крайньої правлі „Русское Знамя“, за статю п. з. „Російський банок і жидівська кров“ грошеву кару у висоті 3000 рублів.

Отворене 5. липня 1909.

Центральний Банк Ческих Щадниць

(ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH ŠPŮRITELŮ)

Філія в Чернівцях, при ул. Паньській, ч. 18.

Централка в Празі.

Філії: в Берні моравській, у Львові, в Триєсті, у Відні.

Адреса для телеграмів: „Sporobanka“. — Телефон ч. 250.

Капітал акційний К 15,000.000 Вкладки понад К 100,000.000

Приймає до переведення всілякі справи банкові під найліпшими услівями.
Есконтує векслі **лиш** Інститутам.

Купує і продає вартні папери, девізи, валюти, монети і т. п.

Уділяє вади і кавції.

Обезпечує інкасо векслів, чеків, купонів і т. п.

Уділяє передчасних виплат на вартні папери (Lombard).

Безплатно переховує і наглядає над вартними паперами і того рода ефектами.

Вкладки на біжучі рахунки або книжки.

Видає на **4 процент** банкові записи довжні, пупілярні, надаючи ся до кавції.

Близші інформації уділяє

ДИРЕКЦИЯ.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожн найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.
В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДІЙОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонови **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтий.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **свїдоцтва** для учеників і учениць **повторних курсів** і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учительства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях, уліця Петровича число 4.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднійше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належитості.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотаки від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Рада державна.

В палаті послів опозиція знов пробудила ся. З нагоди правительственних предложень о торговельних договорах всі партії, що заступають переважно хліборобів завчасу роблять заходи, аби сим разом присилувати правительство до більшої податливості і уступчивості. Правда, правительство приобіцяло вже деякі рекомпензати, та опозиційні партії шрубують їх з кожним днем висше. Між опозиційними партіями виступають знов найзавзятійше ческі аграрії і Словінці з послом Шустершицом на чолі. Кількадесят нагличих внесень, які поставили переважно обі останні групи загатили порядок праць парламенту і загнали правительство в не аби який клопіт. Тому воно вже від кількох днів стараєть ся головню, устами провідників правительственних партій, опозицію зацитькати та присилувати її — то грозючи, то просячи, — відступити від опозиційної тактики і не спинювати нормального поладження правительственних предложень. Покищо вигляди на успіх дуже слабкі.

Переговори йдуть безвинно далі, правительство змобілізувало вже майже цілий правительственный апарат проти опозиціоністів, однак про результати тих заходів нема ще певних звісток. Ціла акція розпочата правительством обертаєть ся під знаком непевності. Причина, що ситуація останніми днями заострила ся, лежить в тім, що ческі аграрії і Словінці не дають ся відстрашити і від найострішого опозиційного средства та поважно грозять обструкцією. Можна би зрозуміти

таку борбу і можна би її оправдати, коли би не те старе лихо, що обі названі групи хапають ся обструкції лише в тій ціли, щоби здобути для своїх провідників міністерські портфелі.

Тут мабуть лежить корінь цілої обструкції, яку з великим шумом підносять обі групи. Нема чого сумнівати ся о правдивості сего погляду, між знаємо не від сьогодні справдішну діагнозу словінської обструкційної хвороби, тому годимо ся в повні з висказом кореспондента „Діла“ котрий в числі 144. пише дословно, що „всі інші пояснення і вісти про причини і ціли обструкції є лише фіговим листком, котрий має заслонити найбрудніший мотив, яким взагалі парламентарний політик може руководитись в політичній тактиці“. І справді так. Тут лежить вияснене до „правдивого“ обурення, з яким ніби то хотять поборювати обструкціоністи правительственні предложення. Тому стане ясне, чому вони прибрали таку грізну позу, не зважаючи на заходи всіх охочих до праці. Хвилеву непевність ситуації хотять використати за всяку ціну, а приперши правительство до стіни виторгувати у него те, чого собі від серця бажають.

Однак всеж таки є надія, що обструкціоністи спустять трохи з тону, бо як впевнюють віденські дневники в останніх двох днях переговори провідників партій дійшли вже бодай до того результату, що вдасть ся опозицію наклонити до більшої податливості. Особливо переговори між Італійцями і Словінцями в справі італійського правничого факультету мають вигляди на успіх. Ми певні, що опозиція не дасть ся загнати так далеко, аби не мати виходу із ситуації а головню ческі

аграрії на кождий випадок лишили собі фірточку, через яку в даній хвилі пересунуть ся знов в табор охочих до праці. Мимо того, тяжко вгадати наперед розвязку немилої ситуації, вона може покінчити ся як звичайно до тепер бувало, тим, що удасть ся правительству опозицію зацитькати, або може потягнути за собою ще більше замотенє, яке під теперішню хвилю не є виключене. Щоб представити послідну ситуацію парламентарної ситуації, наводимо тут приватні телеграми „Діла“ ч. 144. в цілій основі:

„Відень. (Пр. тел.) Ситуація доси ще не ясна. Вчера вели ся в парламенті переговори над усуненем нагличх внесень. Правительство почало вже вчера інтерв'ювати, висилаючи до переговорів міністрів Вайскірхнера, Брафа і Жачка. Конференції тривали до пізнього вечера, але не принесли ніякого результату. Міністри зложили бар. Бінертови звіт з переговорів, а відтак обговорювано всякі пропозиції, як розвязати кризу...

Переговори тривати-муть ще дальше. Правительство, порозумівши ся з більшими клубами, рішило ся замкнути сесію парламенту, коли до тижня або найдальше до 10 днів Славянська Унія не присмирніє та не заверне своїх нагличх внесень.

В Славянській Унії повстають знов непорозуміння між молодочехами, котрі стоять за скорим поладженням торговельних договорів, а між аграріями, котрі заявляють, що не уступлять від обструкції за ніяку ціну.

Правительству приходять з помочію соціальні демократи, котрі поставили

Ліда Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

сучасна повість.

Присвячено п. Марій Грушевській.

I.

У суходільського панотця лагодили ся до весіля. Тим то й на приходстві був більший, ніж звичайно рух і закрутинина. Хоч служниць було дома три, про те господня наняла ще дві молодіці на поденну роботу. Обидві вони ще дівчатами служили у їмості тай знали тепер її домашні порядки.

А було чому лад давати, бо в новій резиденції шість кімнат, не рахуючи просторого ганку зашкленого з трох сторін і передпокою без вікон, тільки за окляними дверима.

Пані матка дала такий ряд, щоб кожда кімната і вся мебіль були провітрені, а постіль щоб винести у шпіхлір та возовню, решту-ж на горіще.

Сподіваних гостей багато, тому лиш витальня лишить ся так як є, з інших кімнат дві призначено на їдальню і буфет, три для картарів і курців. А для молоді — стодала.

Місцевий молодий учитель взяв на себе труд і піклуване перемінати її на залю для танців і то не будь яку, а комфортну. Хотів поставити на своїм і хотів заслужити на похвали. Він ніби почував, що повинен якось віддячити панотцеві за своє становище. Була то довга справа. У его батька задовжив ся Кульчицький, тай через те, якось з при-

хильности, не так він сам, як его син, намовили Гостюка, заможного суходільського селянина, щоб послав свого сінка Гриця до шкіл. Тим то й піддержував молодий учитель зносини з панотцевим домом, а почував себе й далі Грицем, хоч кликали тепер: пане Григорій. Тиху мрію лелівав він у грудях: стати зятем Кульчицького, але се було для его таке недосяжне щастє і така велика честь, що про се він ніколи не говорив. Просив і батьків своїх не говорити, але даремне. Мати ні про що инше й не думала, здаєть ся, а похвалити ся часом кортіло.

Щоб чимось прислужити ся й бути проше-ним на весіле п. Григорій уже четвертий день працював у клуні з помічю теслі і молодшого брата-підліжка.

Наймлені молодіці були роботаці на все село, а під оком газдині то і слуги мусіли звивати ся. Ішла робота жваво. А в саме полудне наче хтось висипав горох на сьвіжу бляху серед подвіря. Перед самим ганком озвав ся дзвінок у друге і, поки наколесник скочив із ровера, надбіг із саду Гнатко і щиро привітав Ореста.

— Де-ж ви так заборили ся, паннчу любий!

— Здоров Гнате! Може вже й нескоро поїду відси.

Орест передав колесо Гнаткові, а сам підійшов до матери. Поділювали ся кілька разів і в Орестових очах нїжило ся зворушенє. Але его слова не плили з серця, хоч мати голубила его мягким голосом і журливим поглядом обіймала сину голову.

Зате сьвіжа молодість Анджелі привітно нагадали Орестові минуле, веселе.

— Інститутка удає, що газдує — почав він — аж рукави засукала.

— Вона й помагає мені, а хоч ходить зо мною в слід, заєдно просиє ся до роботи, а я не даю — нестила мати донечку і поділювала її біляву голову.

— Не годна я без роботи всидіти тай навчити ся треба всего.

— На те час, доню. Чоловік, як мусить, то на працює ся; і ти на своїм ще стільки наробиш ся, що у мене хай тобі тепер буде добре, безжурно.

— А в інституті не вчать вас варити?

— В нашім ліцею — обидила ся легко Анджелі — учать гімназіяльні професори і нічим він не ріжнить ся від гімназії, а хоч нема в нас латини і греки, то є зате французке і музика.

— Не знаю д горя, смутку,

бачив свою інститутку... — відповів їй Орест наголошуючи слова, як би до тихого співу.

— Але ти би обідав? — питала мати.

— Вмю ся тай сядемо до стола. Тепер ще звитаю ся з дівчатами. А де татко? Я не запитаю іще досі.

— Батько в містечку. Ти хіба не зупиняв ся в місті?

— Кванив ся, мамо — кинув Орест на відході, але ще оглянув ся до Анджелі:

— ... Як не бачу —

тужу плачу,

Як погляне —

серце вiane.

наглі внесення в справі торговельних договорів і інших пильних справ.

Відень. (Пр. тел.) Між південними Славянами й Італійцями почалися переговори о італійський університет.

Гр. Фр. Тун конферував даліше з ческими аграріями в справі скликання чеського союму.

Відень. (Тел. пр.) Після виданого комунікату „руські депутати“ заявили на засіданні Славянської Унії, що прилучають до тих, котрі є за найенергічнішим поборюванням торговельних договорів з балканськими державами з економічного огляду.

Задачі соціальної політики на Буковині.

(З викладу проф. др-а Е. Ерліха).

Хочу розмовити ся о задачах соціальної політики на Буковині, і то в першій лінії як професор; не як чоловік практичного життя, а як такий, що придивляється відносно на улиці і робить собі свої конклюденти. І в сій згледі хочу бути професором, що насамперед говорити буду про поняття соціальної політики. Она є тою частиною народної господарської політики, яка добивається зміненого розкладу народного маєтку в інтересі клас покритих в правнім, суспільнім і господарським згляді. Я хочу насамперед спитати, що є прихильником т. зв. класичної національної економії і тому я противний тому національно-економічному напрямку, який веде соціальну політику головню за помічю державних заряджень, значить перед всім за помічю законодавства і адміністрації. Я переконаний, що поділ народного доходу в інтересі низших клас може здійснитися ся передовсім через підвищення всього народного доходу. Чим більше зростає багатство народу взагалі, чим багатіші стають поодинокі члени народу, тим більше припадає тим класам, які сьогодні покриті правно і суспільно. Інший суспільний порядок буде можливий аж тоді, коли наступлять відповідні господарські обставини. Они наступлять аж тоді, коли промисл розповсюдиться по цілім світі а через се піднесе ся народне багатство так високо, що можливо буде інакше розділити дохід народний.

На Буковині панують ті самі соціально-політичні закони, що в прочій Австрії. А мимо того можемо сказати, що соціальна політика на Буковині в кождім згляді стоїть на жалі позаду західних австрійських провінцій. Чому ж се, мої панове? Просто тому, що законами не зробили соціальної політики, принаймні ніколи одними законами. Аж коли народне багатство почасті піднесло

ся, а на часі діяльність адміністративна і законні підприємства в інтересі низших народних клас. Як би се в нас вже наступило, тоді могли би ми і тут зачинати то, що на заході Австрії перевели. В нас на Буковині ми ще туди ніяк не дійшли і тому всі соціально-політичні почини розпливаються в нічо. Як можна в нас говорити про соціальну політику н. пр. в користь робітника, коли єго настоятель сам бідний ремісник, який був би рад, коли-б мав тільки, кілька би припало єго робітнички при здоровій соціальній політиці. Отже коли мене спитаєте, котре перша задача соціальної політики на Буковині, то я-б відповів: Насамперед треба підняти загальне багатство Буковини. Наш край, який належить на жалі до найбідніших країв монархії а може й цілого світа, мусів би насамперед старати ся о средства, щоб вести справді здорову соціальну політику.

Я даліше поясню поняття соціальної політики. Она не є хірургією, а лікарською штукою, она не є руйнуванням а будованням, не є балачкою а хосенною суспільною роботою.

А тепер хочу сказати вам, що я вважаю за підвалину кождої соціальної політики, не лиш соціальної політики на Буковині, а навіть за підвалину кождої правдивої політики. Коли хочете вести соціальну політику, тоді, мої панове, не поборюйте нічого! Ми жлемо в Австрії і я сліду за австрійською політикою не від вчора дуже уважно; сліду за нею понад трицять літ і як вислід моїх студій можу сказати: австрійський політик насамперед чоловік, який щось поборює. Чи хоче щось позитивного, се єму і єго виборцям байдуже. Один поборює Поляків, другий Чехів, третій Жидів, відтак знов Угрів або Словінців; відтак маємо декотрих, що поборюють церкву, релігію або військо. Недавно сказав мені один, що треба поборювати нотарят. Він мав властиво правду, бо нотарят дотепер властиво дуже слабо поборювали. Мимоходом кажучи, вважаю я наш нотарят, принаймні як він на заході Австрії розвинув ся, за одно з найхосенніших і майже бездоганно функціонуючих заряджень нашого правного життя.

Тепер хочу попередіе повторити: соціальна політика се робота позитивна. Коли справді ведемо соціальну політику, то мусимо старати ся насамперед підняти багатство краю, багатство народу а се значить в першій лінії вихиснувати всі сили, які є в краю. Всі ці сили треба зробити служимими великим діям краю. Однак вічне поборювання є марнованем а не вихиснуванем сил. Я багато займав ся політикою поборювання, яка в нашій державі страшно розширена і думаю, що наколи-б ті сили, які уживає ся на вічне поборювання, яке має свою причину головню в страшній бідноті ідей наших політиків, що саме не попадають на нічо позитивного, отже коли-б ці сили ужито для го-

сподарської і суспільної праці в народі, коли-б ми не дивили ся невпинно, що другий робить або не робить, а старали ся самі робити хосенне, тоді стояли би сьогодні справи зовсім інакше. Тому то в політиці мусить устати вічне поборювання, вічна боротьба одного проти другого. Боротьба всіх проти всіх, боротьба розгоріла ся в Австрії, а так неімовірно, нужденним марнованем сил находячих ся в народі, що вже отсе вистало би, щоб пояснити велику пайку австрійської мізерії. Тому кажу ще раз: не поборюйте нічого! — Боротьба се принцип негативний а не позитивний. Боротьба не витворює добра, а нівечить їх. Не хочу збагатити ся в той спосіб, що хата мого сусіда згорить. Працюйте над своїм домом, сусід най робить над своїм; тоді обом вам буде добре.

Щоб не брати щось незвичайного, скажу: Ви знаєте, що багато борби в Австрії дотикає клерикалізму. Я не є клерикалом а мимо того як часто мусів я дивувати ся, кілька то сил марнує ся у вічнім єго поборюванню. Сему я противний, бо переконаний, що клерикалізм через поборювання не меншає а більшає. Де релігії і єї виконуванию полишають цілковиту свободу, там клерикалізм приймає так лагідний вид, як н. пр. в Англії, де находимо на весь світ найбільшу побожність і найбільшу свободу релігії. Клерикалізм в Австрії є впливом єго вічного поборювання. (Далі буде).

Політичний перегляд.

Др. Векерле на аудієнції у монархи.

Відень, 5. липня. (Кб.) Цісар прийняв сьогодні о 12. години в полудне президента міністрів др. Векерлього в особливій аудієнції, яка тривала о 1 год. 20 минут. Перед пятою годиною по полудні відіхав президент міністрів назад до Будапешту.

Як доносить „Korrespondenz Wilhelm“, повідомив др. Векерле заступників преси, які звернули ся були до него із запитом, що він взяв до відомої бажання цісаря, яке відноситься до дальшого ведення агенд.

Злука вільнодумців з вільнодумною народною партією.

Берлін, 5. липня. (Кб.) Зїзд товариства вільнодумців прийняв по довгій дебаті внесок на злуку із народною партією вільнодумців, по чім передано сей внесок виконавчій комісії; тимчасом ще не оповіщено формально висше згаданої фузії, але вже всі бесідники витали се предложене під час дебати дуже радо.

Османські послы у папи.

Рим, 5. липня. (Кб.) При прийнятті османського посольства у Ватикані промовляв Галіб-паша

Не знаю я горя-смутку,
любить мене інститутка...

Орест догадував ся, що найде своїх сестер у саду, а туди вела дорога і в його хатку. Зараз таки почув Амелючн спів, що пестив ся під зеленим дахом липових гілляк. Се не був спів, Амелюка ту то там півголосом вивела якусь пасажу. Се не був спів, то надземська мова промовляла до душі, питала про несповнені мрії, манила в тиху пристань кохання.

Орест ішов просто на голос і побачив Амелюку тай Клявду, як сховали ся за кущі жасміну, що буйно розріс ся. Та минув ся вже його цвіт! Тепер цвіла лелія. З шестилисткових її свіжобілих цвітаних дзвонів, з невичерпаного жерела провалювали ся струї сильного запаху, розливали ся довкола в цілім півкрузі альтами і вже пахуча ріка підіймала ся від землі аж над жасмін. Опаніла від неї Клявда лежала на землі, склавши руки під голову, відкинувши на бік праву зігнену ногу.

Перед входом до альтани Амелюка, наче мала дівчинка рвала гологорожечку і плела вінок. Спинила Ореста окликом здобування. Орест до неї:

— Суходільський соловейко і в липні співає.

— Поділувати тебе за такі слова; та чи ти сьогодні вже приходиш умитий з дороги, чи так, як оноді?

— Не мив ся ще, Амелюко.

— Давай, витremo на ликах дві латочки і поділуємо та в ліве та в праве личко.

— А мені можна?

— Я мита Оресте; кождого дня вранці змиваю ся зимною водою. Не скажеш, що се тут злишне. Я й Клявді таке раджу, та з нею тяжка справа. Не вважає на своє здоров'я і не дбає про здоровий розум. Тепер приміром вже від кількох днів роздумує дуже поважно лиш над тим, чи їй справлять таке весілля як Ірмі і коли і з ким?...

Клявда сперла ся на лівий клуб, а праву руку подала Орестови.

— Я гадав, сестро, що з вами тут Ніля й Оріся.

— Ніля чепурилась від нині, хоч дружинами маємо бути аж у четвер. Сидить перед зеркалом тай укладає причіску на всі можливі способи і відміни. То знов коло суки щось перемінить, то подасть якусь дрібничку, то відпоре. Хоч гарнійше виглядати ніж я.

— Не гадаю Клявдо... Іду я до свого...

— Любий Оресте, — питала Амелюка — чи довгий ще день?

— Довгий ще, тепер пів до першої.

Орест відійшов, але Клявда хотіла бути дотепною тай запитала й собі:

— Оресте, а довгий ще день?

— Незабаром покличуть нас до обіду — відповів Орест.

У себе, в малій хатці, де бжолі зимували, а літом він мешкав, там він наче маску скинув. Вало опутив ся на ліжко і бездумно впер очі в долівку. Але Гнат заходив ся коло єго; вже весів єму зготовити кушіль і чисте біле, то порадкував у хаті і пробував почати розмову.

— Коли приїхала панна Оріся? — спитав у єго Орест.

— Вчора. Гадали, що молодий приїде з нею.

— А з міста буде хто?

— Кажуть, що єгомось уже пятий день панів сиротув. Два рази приїздили на ніч, а дві ночі вже дома не ночували. Відіслали коні і казали, що має по них піти жовтий візок сьогодні в вечер.

За обідом був Орест бадьорий, через що сестри як би струснули з себе якусь тінь.

— Чи се вже кухар варив сьогодні обід?

— Кухар з Перемишля — засміяла ся вдоволено, весело Анджеля.

— Колиж уже приїде правдивий кухар у білій шапці? Нехай би знала, що вже справді пахне весіллям — питала Амелюка.

— Сьогодні печуть ся ще хліб і солодке, а завтра вже починає порядкувати кухар і ще постачить: отже шлюб аж післязавтра — пояснила справу інститутка.

Тай тільки говорили за столом, що про весілля. Сестри то строями хвалили ся братови, то раділи, що панів буде доволі, буде з ким танцювати. Із живої розмови виходило, що Кульчицкі любо собі сполучували нові міщанські форми з старими, попівськими: і модні листи друковали і готували пир тай танці, наче за колишніх, добрих часів.

(Далі буде.)

до папи і заявив, що султан Могомед V. упованим є повідомити Бго Святість о своїм вступленню на престіл Туреччини. Ся місяц єму тим миліша, бо она призначена найвишньому пастиреви і духовній голові частини османського населення, яка то частина визначає ся своєю вірністю і підданством зглядом держави. Галіб закінчив свою промову бажанем, щоби дороге жите папи продовжало ся ще о багато літ. Вкінці передав він папі відручне письмо султана.

Папа відповів, що цінить доказ прихильності і привязи султана, та просив Галіба-пашу подякувати за се своєму володареві. Їм було дуже приємно почути із уст Галіба слова признання для вірності османських католиків, які на будуче остануть найліпшими підданими султана. Папа закінчив желанем на здоровле султана.

Султан оглядає флоту.

Царгород, 5. липня. (Кб.) Султан оглядав вчера флоту в присутності кедіфа, всіх міністрів, Шейхета-паші, сенаторів, депутатів і інших високих достойників. Публика справляла своєму володареві великі овації. Ранішні часописи святкують сї оглядини флоту як багато заповідаюче відроджене турецької воєнної маринарки.

Деградація двох офіцерів.

Царгород, 6. липня. (Кб.) Воєнний суд zde-градував вчера полковника Фуада і цісарського адютанта віцемайора Зай Федіна і засудив їх окрім того на доживотну каторгу.

Бійка між козаками а революціонерами.

Тегеран, 5. липня. (Кб.) Вчера вечером прийшло до бійки між революціонерами а козаками, які стоять на услугах Шаха. Революціонери потерпіли поражєня і втратили 12 людей. По боці козаків поляг один офіцер і 3 воєнки, а двох ранено.

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. липня 1909.

Наєндар. Вівторок 6. (23.) Агрипіна, рим. Домінік, Ісаї Пр. Схід сонця 3 год. 57 мін., захід 8 год. 11 мін. — Середа 7. (24.) Рожд. Івана Хр., рим. Івана з Д. Схід сонця 3 год. 58 мін., захід 8 год. 9 мін.

Від адміністрації. Тому що наступив вже третій квартал, просимо наших вч. передплатників надсилати предплату, вглядно вірівнати залеглості за попередні квартали. В послідних часах передплата впливає досить скупо, через що ми маємо багато трудностей, яких не знають інші газети. Чейже ми сповняємо супроти публіки совісно і точно наші обовязки і тому маємо право і від неї жадати подібного поступованя супроти нас. Ще раз просимо не збути сю нашу відозву мовчки а відвортною поштою вірівнати свої рахунки.

Панове громадо! Пригадуємо ще раз на віче, що відбуде ся в середу, 7. с. м. в Народнім домі о 10. год. рано. На дневнім порядку дуже печучі справи. Тяжкі часи настали дійсно, наше народне жите останніми часами гей-би заснуло, крайна пора протерти очі загоді, бо може наступити і то незабаром навіть час, коли вже буде все запізньо. Тому, панове громадо, прибувайте численно з усіх сторін нашого краю на спільну раду. — Комітет.

З II гімназії в Чернівцях. В шкільнім році 1908/9 було в сій школі на початку 809 учеників, а кінцем 709, в тім числі 398 Русинів, 241 Німців, 65 Поляків і 5 інших. Перепадо 117 учеників. В приготов. курсі було 49 Русинів. Визначили м русскими учениками є: (в курсі) Вордейний Андрій, Взовий Іван, Гаврилець Ілько, Юрійчук Володимир, Козак Павло, Никорович Кость, Ставанський Василь, Турчинець Николай і Веренка Юрій; (в I кл.) Вуцура Омелья, Іванович Іван, Ковалюк Іван, Костинюк Іван, Лемний Іван, Мафтейчук Кость, Суховерський Іларій, Васкан Гнат; (II кл.): Гордійчук Юрій, Константинюк Александер, Куриш Александер, Луговий Дмитро, Паньковський Іван, Ткачук Василь, Вишніцький Олексій; (III кл.): Капустинський Григорій, Кавтиш Стеф., Радис Дмитро, Савіцький Калістрат, Смілюнович Осип, Захаріасевич Богдан; (IV кл.): Горгіца Емануїл, Годинюк Михайло, Кернац Василь, Совак Василь, Стрілецький А.; (V кл.): Дутчак Софоній, Ілачук Михайло, Осадець Еніфаній, Василяшко Іван; (VII кл.): Циганик Авд., Захаріасевич Роман; (VIII кл.): Андриєць Юрій, Ілинський Теофан, Ганкевич Григорій, Осадець Юрій, Ромавуко Іван, Влад Мирон.

Тов. „Просвіта“ в Бану. 31. мая бакинська „Просвіта“ впорядкувала в салі бакинського зібраня комерційного флота драматичний вечір, присвячений пам'яті І. К. Тобилевича (Карпенка-Кароло). Виставлено було „Мартина Борулю“. Участь брали: д-ки Геращенко та Богатко, д-д. Геращенко, Зінюк, Мороз, Оправхата, Ряснянський, Муленко, Шевченко, Сергієнко, Москалик. Загалом вечір пройшов не погано; чималий успіх мав д. Оправхата, який, справді, з незрівняним комізмом, але без шаржу, відіграв ролі робітника Ворулі—Омелька. Сего року наші „Просвіти“ не поталанило. З самого початку свого існування „Просвіта“ отащувала ся було в початковій школі д. Гемелянова і діло йшло тоді досить добре. Але через де-які непорозуміння з д. Гемеляновим (на економічному, виключно, ґрунті) „Просвіта“ примушена була подякувати йому за помешкання... і опинила ся серед вулиці, без стелі над головою... Почали тоді наші просвітляне тиняти ся, мов ті злидні, від хати до хати, від клубу до клубу, жебраючи притулку... та так ві при чому й лишили ся. Цілком зрозуміло, що такі скрутні обставини страшенно гальмували діяльність нашого молодого товариства. В місяці лютому вибрано нову раду товариства, до якої увійшли: д. Кобилянський (голова), д. Леонтович (тов. голова), д. Калиновський (секретар), д. Сопельников (скарбник), д-ка Головна і д. Семенів. З приводу виїзду д. Калиновського на службу до Сибіру, секретарю ради став д. С. Порубайміх. Заходами ради було нарешті впорядковано два вечери, присвячених пам'яті Шевченка та Карпенка-Карого. Тепер рада увійшла в зносини з місцевим відділом І. Р. Музичного Товариства, яке наняло собі гарну оселю. Як що діло піде на лад, то в наступаючій сезоні наша „Просвіта“ мати ме підходяще помешкання, а через те й жите товариства, сподіваємо ся, піде нормальним шляхом. Не вадить же зазначити, що місцева адміністрація ставить ся до нашої „Просвіти“ загалом не ворожо, принаймні до сего часу ми, хвалять Бога, ніяких химерних причіпок з сего боку не зазнали.

До північного бігуна. Воздухоплавець Цепелін задумує поїхати своїм кораблем до північного бігуна. Як нам відомо, північного бігуна до тепер ще ніхто не осягнув і взагалі північні полярні сторони менше відомі, як полудневі. Безцеречно було се би великим науковим здобутком, если би вдало ся розслідити північні сторони. Цепелін міг би ту дорогу, на яку потребували інші цілі роки зробити без великої трудности в кількох годинах і то тим більше, що его корабель дав ся повертати в кождо сторону, лише коби в дорозі корабель єму не поспував ся що. Вчені тої думки, що північні полярні сторони дасть ся розслідити лише при помочи воздушного корабля.

До відома наших послів і ц. к. управи руху. До нас приходить скарга за скаргою, що вози третьої класи на льокальних лініях все а все переповнені. Хто вчера в неділю 4 с. м. їхав ранішнім потягом з Черновець до Заліщик міг о тім перекопати ся. З Черновець до Лужан а з Лужан до Рідмана навіть на пероні не було де стояти. Сегодня рано був особовий потяг з Лужан до Черновець був також надміру переповнений. — Щось подібного може діяти ся лише в нас на Буковині, бо на заході повчили би самі подорожні управу руху, коли би щось такого лучилось. Ми вже кілька разів просили і завзивали управу руху, щоби она щось зарядила в сій справі, однак бачимо, що все за дармо. Тому звертаємо ся сею дорогою в послідне до управи руху а заразом і до наших послів, щоби они в сій справі зробили відповідні кроки, бо ми майже певні, що управа руху і на дальше не зарядить нічого, як і до сегодня нічого не зарядила, коли наші послі не відізвуть ся.

Нова жидівська держава. Нью-Йоркський банкір Яков Шіф обіздить тепер Європу, щоби наклонити жидівські колонізаційні організації до заложеня жидівської держави в Мезопотамії, між ріками Евфратом і Тигром, з власним правительством а під протекторатом Туреччини. Тоту гадку мав Шіфові піддати Агмет Різа-бей, а справа, предложена турецькому правительству президентом царгородського парламенту, стрінула ся з прихильним прийнятем, іменно турецьке правительство мало загарантувати Жидам автономію. На сї пляни має також годити ся провідник сїоністичного руху Ізраїль Цангвіль, а найбільше жидівське колонізаційне товариство „Іка“, котрому барон Гірш записав завіщанєм 45 мільонів доларів, вислало вже комісію до Мезопотамії, щоби розслідити умовини колонізації на місці. Комісія признала, що умовини є корисні, що земля по наводненню буде дуже урожайна і що Жиди можуть переманити Мезопотамію в „земський рай“. Кошти наводнення обчислюють на 40 мільонів доларів. Шіф має надію спровадити до Мезопотамії 5 до 6 мільонів, головню російських Жидів.

Гірке жите засланців. По всіх усяках, пише „Рада“, розкинені наші люди, то своєю волею, то й поневолі. Про жите українських поселенців звістки по газетах такі частенько попадають ся,

а вже про адміністративних засланців сего сказати не можна. Тим цікавіші бувають сї звістки про засланців. З м. Яренська, з Вологодщини, надіслано таку кореспонденцію: В негарному становищу, скаржять ся дописувач, перебувають у нас політичні засланці. Ще з минулого року, як наступив у Яренську новий справник, то й почав хазяїнувати по своєму. За старого справника видавали кормові не пізнійше як 8. дня кождого місяця, а тепер дійшло до того, що стали видавати належність на удержанє аж в кінці місяця, дня 25. чи й 27. Через се богатому засланцю приходиться ся дуже скрутно, бо треба жити все за позичені гроші. Адміністративні умови теж кепські. Одного разу кілька засланців зібралось до товариша, щоби порадитись про купно бика на мясо, бо місцеві різники дуже дорого продають (по 13—14 коп. фунт.) Справник із стражниками наскочив на сїю збірку й списав усіх. А се аж через двох місяців їх посадили в тюрму на тиждень за „збори“. Посилки, що присилають засланцям, поліція з почти забирає і пильно переглядає їх. Коли була прислана петербурским товариством видана дешових українських книжочок посилка книг, ваги 17 фун., то справник з 70 присланих книг вернув тільки 30 штук, а ті мабуть і доси все переглядає. Звернено між иньшим „Кобзаря“ Шевченкового і 12 книг „Л. Н. Вістника“. Посилка ся була з самих невинних книжок, хіба тільки тим страшним, що писаних українською мовою.

Цісарські маневри в 1909. р. Сегорічні цісарські маневри відбудуть ся в полуднево-східній Моравії. В маневрах возьме участь: краківський і віденьський корпус та часть лїтомирєцького корпусу. Тривати будуть до 11. вересня. Підчас них будуть послугувати ся всякими технічними здобутками і средствами: телефонами, телеграфом без дроту, оптичними стаціями сигналовими, роверами, мостами, самоходами і баллонами. Перший раз виступлять також добровільні відділи мотоциклістів. Дня 11. вересня закінчить ся рівночасно з цісарськими маневрами, вправи корпусів в Градци, Будапешті, Прешбурзі, Загребі та Інсбруці. Натомість корпуси: праский, львівський і перемиский скінчать маневри дня 3. вересня. Вкінці аж дня 15. вересня закінчать ся вправи корпусу кошицького, темішварського і германштадського.

Філістер. В сїм числі розпочинаємо друк понизшого оригінального оповіданя під заголовком „Філістер“. Є се новий твір одного нашого знаного молодого письменника, який нам ласкаво віддав до розпорядимости під псевдонімом Л. Журбенко. Оповіданє „Філістер“ буде являти ся в около 20 числах нашої газети.

Страшна сцена в цирку. Сими днями продукувала ся в однім цирку в Парижі молода жєнщина. Она влізла межі двацять видресованих крокодилів, які на єї зазив показували різні штуки. Підчас представлєня кинув ся на сїю відважну жєнщину одєн алігатор і покалічив єї дуже в лїву руку. На цастє таміла она ще на тільки, що витягнула револьвер і застрілила розярену звірюку.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 5. липня 1909.

Мессина, 5. липня. (Кб.) В протягу вчерашнього дня дало ся чути землетрясенє чотири рази.

Рим, 5. липня. (Кб.) Папа прийняв турецьких послів в цілі нотифікованя вступлєня на престіл Могомеда.

Мец, 5. липня. (Кб.) Державний воздухоплав „Z. 1“ прибув сюди коротко перед 8. год. рано.

Відень, 5. липня. (Кб.) Цісар відїхав до Шпітталю над озером Мільштетер, щоби отворити їзду на т. зв. „Тауербahn“, куди прибуде завтра о чверть на 9. год. ранком. Звідтам поїде до купєлю Гастайн, звідки особним потягом удасть ся до столиці держави.

Петербург, 5. липня. (Кб.) Від вчера ослабло знов 74 особи а 37 осіб умерло. Загальне число хорих виносить 672 особи.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Однорода свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опростовує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, висовє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгоном по цілій Буковині і наї кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українець складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Пржедхуйте нам нових членів. Дирекція.

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в об'ємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного інтелігентного Русина передплатувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня костий, плеч-
ий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати інших „Первотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикалній Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА

ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок
та опроцентує їх на **5 процент.**

уділяє векселеві і гіпотечарні позижки під дуже
користними услів'ями.

купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітетів.

дає своїм вкладникам домові скринки щадничі.

найбільша свого рода українська фінансова інсти-
туція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду
від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте
громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1½ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришеннях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Найперше і найбільше буковинське етаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня

ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

уніформів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

порувають свій **богато асортований склад весняних і літних артикулів**, як: **напелюхи** для панів і хлоп-
ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів
Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-
питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках.
— Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінити.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одного шпальтового стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи повертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Скільки раций.

„Діло“ розбиває собі голову над проблемами наших руских послів при бюджетовій дебаті і приходить до соломонського висновку, що наші послі не мали раций вповідати, що політичні відносини буковинських Русинів далеко користійші, як Русинів в Галичині і що тим менше мали рацию голосувати за бюджетом. Каже, що все неправда, що буковинські послі говорили в раді державній. Неправда, що наша народна школа цілковито в наших руках; неправда, що на 300.000 душ маєм три свої гімназії; неправда, що над тими гімназіями орудують свої люди; неправда, що свій краєвий інспектор і що три першорядні Русини засідають в краєвій раді шкільній; неправда, що нам „Січи“ ніхто не переслідує а навпаки субвенціонує правительством і край; неправда, що рускі товариства, збори і віча можуть як найсвобіднійше розвивати ся; неправда, що староства на услугах народу, що жадна важнійша подія або зміна в старостві не стане ся без порозуміння з рускими послами; неправда, що майже в кождім рускім селі райфайзенка не лиш функціонує як слід, але завдяки руских послів купив один руский фінансовий заклад вже споре число дібр і розпарцельовує їх між нарід, а другий ратує селянство численними позичками і функціонував навіть в найкритичнійший фінансовий час ліпше, як всі інші подібні інституції в краю. Коротко — все неправда, все зле, що буковинські послі роблять. Взагалі займає ся „Діло“ в останнім часі Буковиною, так якби в Галичині вже все в найліпшій порядку, а „Діло“ з нудьги і браку свого домашнього клопоту приневолене чіпати

ся буковинських справ, як п'яний плота, аби лиш мати зачіпку. Воно неустанно дразнить, цькує і троюдить. Ади, в них гірше в урядах, як в нас в Галичині! А вони задоволені, голосують за бюджетом! Видиш!

В наших урядах пишуть так, як вміють. Коли-б було кому засипати уряди руским письмом і словом, так в мить змінив би ся теперішній язиковий стан по урядах. Принципіальні перепони не стоять тому на перешкоді, як в Галичині. Ми за раптом, за скоро осягнули тут свої права, щоби мож вже все зламати як слід. За мало рук на то, тай і нарід ще не мав часу дорости до повного ужитку здобутків.

Коли народна школа піднесе уровень інтелігенції народу а три гімназії — більше їх нам поки що й не треба — витворять відповідне число рідних патріотичних функціонерів на поли всіх галузей народної управи, тоді змінить ся все по урядах само собою. Навіть церковна справа — нам найбільший і найтяжчий недостаток — вступила вже в рішачу фазу до ліпшого. Яквж рация була-б руских послів із Буковини таки кінче дерти коті із правительством, котре ні в чім не ставить розвиткові руского народу на Буковині принципіальних перепон? Ми-ж спитаємо махерів „Діла“: відки рация, відки претенсія „Діла“ до такої диктатури? Відки та безмежна мудрість „Діла“, що не лиш осуджує поступоване і політику буковинських послів неомильною авторитетністю, але навіть помітує власними галицькими послами, так, що приймає або не приймає їх дописи, віддруковує, або придає їх бесіди в раді державній. Посла Старуха добру бесіду, виголошену при дебаті над законом про пошести худоби, не хотіло „Діло“ опублікувати, так,

що той мусів звернути ся до чужого партійного органу зі своєю працею. Так поступає „Діло“ зі всіма галицькими послами. Чи-ж дивно, що воно не може найти на буковинських послах доброї нитки?

Коли-б редактори „Діла“ були здібні застановити ся здорово над тим що вони роблять і чи то добре що вони мажуть, тай чи то певна дорога для красної будучности народу, на яку вони старають ся звести нарід, то вони-б не мали часу критикувати і троюдити все, що їм попаде в руки, чи розуміють чи не розуміють то, до чого беруть ся.

Хто бере ся вогось другого розуму наувчати, той мусить сам бути розумнійший. Де-ж і чим довели махери „Діла“, що орудують авторитетною мудростію?

Та шкода ходу до пустого роду, шкода розводити ся над ділами „Діла“. Оден з редакторів чванить ся явно тим, що він анархіст, а другий „радикальний націонал-демократ.“ Чи може-ж хто таким людям догодити? Чи не шкода тратити кожної мінутки на полеміку з такими людьми? Чи годен з ними хтось договорити ся? Ні Соломон ні Бог святий! Як жаль, що ми таки приневолені відзивати ся в обороні чести від напасти. Як каже нарід „від напасти не пропасти“!

Полон...кий.

Задачі соціальної політики на Буковині.

(З викладу проф. др-а Е. Ерліха).

(Далше)

Позвольте мені щоби я примінив се до соціальної політики на Буковині. Я сказав: соціальна політика не є балаканкою, а працею. До праці треба сил, які знаходять ся по цілім краю, сил в кождім селі, в кождім закутку краю.

уклонили ся взаємно собі, обміняли ся поглядами з Орестом, а інститутка повисла ему на шиї.

Та кожде тікало чим скорше, холодку шукати, бо в ганку, де обідали, була підлога на свіжо помальована лйкером і як припекло сонце, зробила ся неможлива задуха. Один Орест не квапив ся виходити й просив маму і Орису теж лишити ся.

— Я не просив доси Ольги — почав він, як тільки лишили ся самі.

Настала прикра мовчанка.

— Ти, Орису, не післала їй запроси? Я сам сьогодні рано постував на пошту.

— Я з Ольгою незнайома — відказала Ориса холодно.

— Але зо мною ти знайома — рубнув Орест грубо. Він роздратував ся одразу.

— Я оглядаю ся на батька-матір — сказала Ориса супокійно, а гордо.

Орест повернув ся до неї плечима.

— Вона ще не наречена твоя! — сказала мати з притиском.

— Для мене вже і я для неї вже. Не вважаю теж її гіршою від інших, що будуть на весілю.

— Не в тім річ, сину: може не гірша, але перед усіма вона тут виступить, як твоя наречена, а доси ми з батьком не поблагословили вас.

— І вкінці примусите нас жити без благословенства. А тобі сестро кажу, щоб ти не ждала мене на своє весіле.

Ліда Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

сучасна повість.

Присвячено п. Марій Грушевській.

(Далше.)

А вкінці зболила заговорити і маломовна Клявда:

— Повітовими панничками я не так тішу ся, але рада-би вже раз побачити ту львівську молоду славу.

— Мажуть руки і ноги і вуса так, як усі повітові.

— Але перед якимись вечерницями чого вони не пишуть по газетах, а по балях, як не описують залю тай танці тай музику!

— Ну, а дівчат; таж дівчат так чудово описують...

— Говоріть про мене що хочете, а я все таки спитаю, чи будуть між львівськими паннами женихи — сказала Амелка з такою повагою, що лиш одна Кульчицка почула її насміх.

Ориса з самої чемноти показувала сестрам очима п. Григорія, але вони вже звикли не вязати ся тим гостем. Навіть Ніля. А той гість сидів коло Клявди і гарну зложив пару: вона неговірка, він несміливий — мовчали завзято обов. За те Орест хотів бути милий тай піддержував сю розмову без змісту:

— Я, Амелко, писав до товариша, щоб привіз кілька богословів тай маю надію, що справді приїде хоч два, чи три.

— Мені, братчику, байдуже про богословів.

— Та хто вже буде, то все ви погуляєте, бо залю вам готовити п. Григорій дуже гарну — промовила Кульчицка, звертаючи увагу на мовчального молодця.

— А все таки цікаво знати, хто буде зі Львова; Ориса якось не квапить ся сказати, кого просив Осип.

— Кажу, що буде їх мало, але чудо не хлопці.

— Та про них ти писала і розказувала?

— Так, мало не кождий день ми сходили ся з ними у Львові.

— Такі панні, що пишуть любовні вірші.

— І то по два-три томи. Яке у них широке серце.

— Ах, було нам прислати, або хоч привезти сі томи, негарнож не знати їх віршів, а можна й засоромити ся.

— Се панні чемні і скромні, про свої вірші не говорять.

— Навіть не думають, але до гарної панни зараз імпровізують. Лиш нема кому списати.

— Ах коби вже раз приїхали.

— О, най не приїздять іще — стрівожилась інститутка — ми з мамуночкою ще не готові.

Кульчицка в ту хвилию підняла ся з крісла. Всі пішли за її прикладом; поцілували її в руку,

Які сили маєте ви до розпорядимости для соціально-політичної роботи? Не знаю до кого би вам в Буковинському селі звернути ся, як не до священика і учителя. Котра-ж була би перша задача соціальної політики на Буковині? Священика і учителя притягнути до соціально-політичної роботи. Коли їх омине — при так величезному браку інтелігенції в нашій країні — то не маєте нікого. Кілька викладів у Чернівцях, се ще не в соціальна політика. Нам треба людей, які виконували би соціально-політичну роботу в цілій країні. Відки-ж возьмете їх, коли маєте тільки священика і учителя, яких знайдете і в найдалішій гірській селі. Їх треба брати. Коли-ж хочете поборювати клерикалізм, то утратите зараз священика, бо він справдішній клерикалізм.

Тепер дещо подрібню. Вперед скажу про суспільні і господарські верстви на Буковині. Тут маємо насамперед мужика, відтак дідича, ремісника, купця, також ліберальні звания і Жидів.

Колиж на ці верстви в нашій країні поглянете то знайдете деякі властивості. Насамперед не знайдете того, о чім поза Буковину в першій лінії говорять, коли взагалі згадує ся про соціальну політику, іменню робітника. Чому его нема на Буковині? З дуже простої причини. Бо робітник у західній розумінню, робітник, около котрого насамперед заходять ся соціальна політика, є робітником фабричним. А такого робітника фабричного нема на Буковині, бо нема тут великого промислу, який би годував фабричного робітника.

З сего слідує, що властиво все то, що зве ся на заході соціальною політикою, немож приміняти до Буковини. Все то, що на заході називаємо законодавством або соціально-політичними заходами в інтересі низших народних класів, стає ілюзоричним, стає невинною забавкою, деколи фарсом і дуже рідко коли має якусь значіння. Які соціально-політичні заходи у західній змислі маємо тут? Мені здає ся, що з чистою совістю можна-б навести тільки суд промисловий і кілька кас хорих: се було би все. Мені тому здає ся, що вистроєння соціальної політики, як єї на заході Австрії пробували, для Буковини зовсім безважне і я тверджу се також о так величезній зарплаті, яким є нове забезпечення на старість. Скажу вам тільки, що нове забезпечення на старість оснуйте ся властиво в першій лінії на ідеї, що навіть найбільшій людині в стані заплатити за своє забезпечення на старість місячно одну корону. Се значить, що мужик, який має жінку і сина понад 17 літ, має заплатити місячно майже 3 К, значить річно 36 К. Коли думаєте, що на Буковині багато таких мужиків, що в стані заплатити що року крім податків 36 К, тогди має соціальна політика на Буковині вартість, інакше ні. Однак я сему не вірю. Після мого переконання в нас так мало мужиків, які були-б се в стані, що й се величезне зарплатне напевно розпадає ся, коли не утримає его держава. То саме можна сказати про все інше. Наші товариства промислові, які є пересадженням на Буковину зарплатень, що оказали ся на заході хосенними може й мають якусь значіння, однак невелике: его неможна рівняти з значінням, яке мають на заході. Від них не прийде спасення. Чому? Бо, як я сказав, Буковина не поступила так далеко наперед і багатство достаточне не розвине, щоб і з него припала значніша частка низшим, суспільно покровдженим класам. Ми справді маємо на Буковині соціально-демократичну партію а навіть соціально-демократичного посла в парламенті. О скільки знаю, ви-

браний (він в першій лінії ремісниками і малоземельними мужиками з Рошошу, через що не заступає він зовсім інтереси властивих робітників. Коли-ж би заступає інтереси своїх виборців, то зовсім не міг би бути соціальним демократом, бо се не є робітниками. Соціалізм на Буковині, коли в загальні шось значить, є нічим іншим як політичним радикалізмом а наша соціально-демократична партія є насамперед горожанським радикальним партією, то саме що заумершений лібералізм. Таке маю переконання.

(Далі буде).

Замість спростованя.

"Громадянин" поставив собі за головну задачу обкидувати болотом всіх, що не належать до радикальної компанії. Він називає посла Спинула "п. к. послом", тому, що підніс оклик в честь цесаря. Се, бачите, гріх в очах радикалів, за те чесно присягати їзза посади вірність цесареві а бути при тім навіть анархістом. Справоздане посла на записини его виборців "Громадянин" рівнає до політичної агітації в товариствах. — На Учителя Івановича "Громадянин" нападає за застій в Чорнавецькій читальні, але мовчать н. пр. про "славну" діяльність свого партизана в Кучурівській читальні і касі. — Інспектор Купчанков закидує, що був колись кацапом, а не згадує про тих радикалів, що задля посади перекидують ся на якийсь час в що хочете. Хто знає інсп. Купчанка, осудить як слід клевету "Громадянина", що інсп. К. "як доносить (!)", мав заявити, що він дасть ся в знаки тим учителям, які голосували проти него" при виборі до виділу "Укр. Школи". Що за ласка! — "Гром." плаче "щиро", що не можливе мирне житє, бо ті, що накликають до него, самі сіють роздорі, бо ото проф. Ол. Попович мав навіть заявити, що его батько (інспектор) не прийме вибору, бо не хоче бути в купі з такими людьми, як др. Кордуба і інші. Як довідуємо ся, то інсп. Попович сказав, що не прийме вибору до виділу "Укр. Школи", коли там засідати будуть знов такі члени, що навіть на засіданні не приходять, а що се були якраз "реформатори" -радикали, то се й дало повід проф. Поповичови, звернути на се приватно увагу одного члена комісії. Оттак то "Громадянин" винює кождо приватну розмову, всякі плітки і доноси, щоб тільки приліпити латку кождому, що не належить до его парадії, за те промовчує й покриває гріхи своїх партизанів, бо інакше уся гарна компанія розлетіла-б ся що до ноги, така то у неї ідейність, коректність і етика, на що маємо доста доказів-фактів, якими можемо служити.

ДОПИСЬ.

Шевченківське свято в Бобівцях.

В неділю 27. червня відбув ся в Бобівцях концерт ук. шк. молодіжи в честь Тараса Шевченка, який випав дуже вдоволяючо. Хотий власне перед початком концерту лав ся на дворі дощ, але з коновки і хотий вороги і тепер протиділяли, то народу зійшло ся поверх дві сотки, головню дівчорі шкільної і єї родичів. З інтелігенції було мало.

років жолобила й відкрила аж сілорські верстви. В тому ярі і був Суходіл. Се був довгий, довгий ряд хатів з городами по обидва береги, а де яр вузкий, там лиш на однім березі маленької річки забудували ся люди. І так тягнуло ся одно село за другим сливе без виразної границі аж до Дністра.

Тільки в поле, тільки до церкви, до пана і до двора дерли ся Суходілі на гору, а то спіділи сховані у своїм ярі.

Орест постояв на кручі, глянув на другий беріг яру трохи низший, глянув на закрути, якими ломил ся доріжка здовж русла ріки "попід стінку" і завернув на старезну, кам'яну лавку, що поросла мохом у повітських садочку під лісом.

Скільки тут обмінювали ся люди і сумними і образливими і солодкими розмовами на тій лавці. А думок, хоч і невисоких, проминуло понад нею ще більше! Була побіч нова й вигідна, дерев'яна лавочка, та Орест пішов потужити на старій.

Де не взяв ся і Гнат поруч него. Приніс коробочку з папіросами, закурили оба, але розмови не зачинили. Орест по свому замислив ся, а Гнат привик до мовчанки і собі не обзивав ся.

— Підемо хіба в гай? — поспитав вкінці.

Орест підняв ся і мовчки пішов за ним. Але в гаю Гнат сказав ся. Мов пес той бігав далеко межі корчі то поза дерева на право й на ліво від стежечки і прибігав до Ореста впрілий, задиханий. Раз він гавкав як песик, то знов бекав

Як лиш звійти в саяло, то кождий міг спостерігти, що тут усіх сил додано, аби як найліпше звеличати пам'ять Тараса. Саяла була гарно і до смаку удекорована зеленню, сино-жовтими прапорами і прикрасними народними коверцями. Перед глядачами зносила ся сцена споряджена як в найліпшій порядку а на стіні хати, яку та сцена представляла висів великий гарний образ, який представляв Тараса в природній величині.

Насамперед привітав місцевий надуч. п. Ю. Рогатинич гостий, указавши на ціль і вагу сего свята і записав п. уч. Н. Никифорюка відчитати відчит про Тараса Шевченка. Бесідник перейшов насамперед історію нашого народу, змалював его долю і недолю а потім вповідав про житє і діла Тараса. Нарід слухав уважно відчиту який тривав поверх пів години.

Що не дало ся в відчиті сказати, то доповнив концерт. І концерт се був незвичайний собі; він був скромний, але вплив его на душу слухача величезний. Не будемо розводити ся над кождою пісню і декламацією, а скажемо наші вражіння загально.

Сьпівано пісні як: "Молитва", "Рідна мова", "На чужині", "Туга за рідним краєм", "Поставал козаченьки", "Марш рускої дівчорі" і "Ще не вмерла Україна". Пісні самі патріотичного змісту, а до того відсьпівано їх в дуже влучній порядку. Перш усього зносить ся "Молитва" сердечна молитва з діточих грудий; діти молять ся своїми мамиными устами, щоби Бог їх просвітив і Русь-Україну хоронив. Потому переходить пісня з сумовитого і тужливо просячого тону в енергійний і запальний тон до борби за волю народу. Доста було подивити ся на ті лиця діточі, які палали любовю до України, яка завзятість яскріла з їх очей. Пісні виконано і під зглядом технічним похваляючо, бо хоч сьпівали діти висше наведені пісні два-три, ба й чотироголосо в супроводі фортепіано, та подивляючо витримувано так і добре розуміли, що р. рр. f. ff. Примітно добре було вишкolenе голосу ба й чути було красні і мильні голоси дітний. До того причинило ся ще й розуміння того, що сьпівали вони з глибоким чувством і найтвердше серце мусіло розтопити ся і піднести ся в височину. — Пісні переплітано від часу до часу і декламаціями. І тут дівчорі визначили ся. Декламовано "Рідна мова", "Розрита могила", "Як би ви знали панчич", "Гамалія", "Збудись народе". Таких декламаторів не повистіла би ся жадна висша школа. Розуміє, чує, модуляція голосу, сего всего не бракувало. Найліпше визначив ся уч. в. кл. О. Мітран з "Як би ви знали панчич". Як влучно віддав він сей вірш!

Сей невидний хлончина зрозуміло і з повним чувством відбив те, що поет відчував. Трештчим голосом споминав він про ріднину, що єї раєм називають, а то пекло. Як віддав він ті докази, ту іронію гірку, ба й розпуку. Ся декламація збудила не одні нові святі чувства і лишила глибокі сліди. І інші декламатори виявили ся із своєї задачі дуже добре.

Свято закінчено драматичною виставкою "Вінець на могилу Т. Шевченка" діточа сцена в 2-ох відсценах. Тут було змалювано наглядними образами в коротці житє Тараса і як дівчорі шанув его пам'ять. Малі аматори і тут пописали ся не аби як. Гра була така природна, що нарід довго собі по представленню толкував, як то можна так все удати. Рухи, бесіди, гуртові сцени випали бездоганно, до того декорація зовсім відповідна.

як цап, то наслідуював пташачі крики, а втихомпирив ся що йно на поляні.

Її обіймив не цілком рівний, подовгастиий обруч зеленим віночком буйних кущів і тільки в однім місці розсеував ся в рівну алею. Орест лг на спину посеред поляни і глядів на небо, що висіло яснійшою плямою над темнуватим морем листя. Ось ось і капне ся пляма на поляну.

Сонце за гайом сіло вже так низько, що его блеск ледве сав на хмариночках. На листках виступала роса; стелив ся освіжуючий холодок.

Гнат приляг на траві, виняв з за пазухи сопілку і залив цілу поляну тужливими згуками. Вони мотали ся від гілки до вітки, від куща до дерева і обсунували її смутком усю, по самі береги. А тоді Гнат перестав свистати, а з сопілки бурхнули і джурчіли, як з отвореної рани і вікова кривда і неволя і гнів...

— Живіть ся, тай возьміть мене до себе.

— Добре, Гнате.

— Але коли вже кінчить ся екзамент?

— Ой Гнате, екзамент то велика річ. Така страшна річ, що зїдає людині нерви. Неоден мудрий тай не може его здати, аж тратить сили за наукою, а другий дурень піде тай здасть тай сьмієть ся в кулак.

(Даліше буде.)

З Орестом подїялось шось дивне. Він зблід сильно і заспокоїв ся цілком. Але такою натугою сил своїх нервів, як часом нагло стане віз електричний, а котримсь подорожним струєне. При тім Орест як би не слухав і не дивив ся, що коло него дієть ся. І не чув, як Оріся ему відповіла:

— Я права, брате, не ти: яж весіля свого не справляю сама. — До того вона й розплакала ся, але Орест не повернув ся до неї.

— Не можна так діти; — приєднувала їх Кульчицка — Оріся все тебе Оресте дуже любила, а з батьком уступлю — проси до нас Ольгу...

Близько надвечірної години перейшов Орест сад і підходив до узліся.

Хоч Суходіл розклав ся у найцікавішій частині Поділя між Серетом та Збручем, близько Дністра, де країна сфільована горбами і порізана яругами, де і в гіпсовім ґрунті жолобить вода вертеби й болди, де й для археолога нутро землі ховає в собі дорогоцінні забутки — а проте ціла повіська резиденція разом із садом та обійстям була мов за стіною.

Від заходу, західного полудня і від повночи затулив обрій лісок, на сході піднімали ся два упулази, а перед ними церква і двір. Тільки від полудневого сходу стелив ся розлогий краєвид. Се були поля, а на них мріли лани, деревини, хати.

Щоб хоч трохи сягнути оком в далечінь, треба конче вийти на кручу конаць повіського саду. Круча вибігала над яр, що его річка тисячі-тисячі

Видно було руку свідомого і практикованого режисера.

Нарід так був роздікавився сею штукою, що і не гадав виходити з салі. Діти мусили ще за-сипівати кілька патріотичних пісень і аж тоді зачався вдовслений і очарований нарід розходити, розважаючи, що то може школа. Неодина воріт школи і учителя покаявся тоді. Що до національного духа, то се Шевченківське свято, зробило великий вплив. — Пожадано було щоб так і по інших місцевостях устроювано подібні свята, що підносять національного духа серед народу; а певно нарід полюбить школу, а тим запустить просвіта і національна свідомість глибоке своє корінь. Коло урядження сего свята, головне коло вишколення дітей в свідомості і грі прислужився в першій мірі тамтешній учитель М. Люттик, за що йому належить ся повне признання.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. липня 1909.

Наелендар. Середа 7. (24.) Рожд. Івана Хр., рим. Івана з Д. Схід сонця 3 год. 58 мін., захід 8 год. 9 мін. — Четвер 8. (25.) Февровія, Лівія, рим. Елисавети. Схід сонця 4 год. 1 мін., захід 8 год. 8 мін.

Слідуюче число „Буковини“ появить ся задля свята аж в п'ятницю 9. с. м.

Особисті вісти. Віце-маршилок др. Смаль-Стоцький приїхав на короткий побут до Чернівців. — Сьогодні удасть ся др. Смаль-Стоцький до Відня, щоб взяти участь у нарадах залізничної комісії.

Санкція закону. Цісар санкціонував законопроект буков. кравового союму в справі побирання додатку до податку в гром. Садагура від пива, горівки і інших алкоголічних напоїв.

Нак і як. Стрілецький Кут; хоч лежить на заході Чернівців, має велику славу. З давен-давна приходить з відти свідітло, яке просвіщає всякого чоловіка грядущого в мір. Всі ми знаємо, що „кошбел“ народних богатирей Аріїчуків, Василівичей і Ташуков лежить ніде инде, як під зеленою повитими стріхами веси сея. Особливо препрославленна фамілія Ташуков а з неї псалтирник Петр, що пів століття вже навчає народ твореннями Давида, Ефтами і братей Коревих. Сюди „кудхвостая“ фонетика і кінчика свого хвостика не показала зі страху перед такими діятелями руско-народної партії. Однак всяка слава має копець, так і з сими альтруїстськими подвижателями. Осві поветали нові діяти в Стрілецькім Куті, з новими девізами, які мають, як запевняє „Прав. Русь“ не-бавом опанувати цілим краєм. Іменно уроженець Кута, господин О. Пехинь плюнув на Ташукову браду Ааронову і заявив всьому Стріл. Куту, що він шкаралупник-альтруїст, обскуант, які в своїй дурноті хотіли псалтирем та тарабаршаною просвіщати світ. Так далі не може бути, ми настоячі Руські, як се доказала львівська „Русь“ і наш друг Бобринський. Від тепер не почувеш більше в надпрусских лозах Стрілецького Кута давнього поганого „ек“ і „як“ а й мала дитина щечече вже лиш „как“ і „как“.

З управи руху. Задля повени на лінії Гадік-фальва-Бродина перервано тягаровий рух між Гадік-фальвами а Нисшим Віковом від 3. липня на даліше. Особовий і пакунковий рух не перервано а уможливлено его пересіданем і перенесенем пакунків. — Задля повени перервано залізничний рух на лінії Сукол-Кошун від 3. липня с. р. на даліше.

Битє очима. Про цікавий рід кари, котра грає одну з головніших роль в вихованні японських дітей, оповідав оноді в Лондоні директор гімназії з Гірошіми, Токіюні Гойо; казав іменню що в його вітчині, не карають дітей буюком як в Європі, лиш спершу острими словами, а відтак „зором учителя“, при чім працюють теж в оригінальний спосіб мускули лиця, котрі чинять лице дуже строгим. Таке „битє зором“ потребує много праці над собою, однак добре в тім виправлений учитель в той спосіб на ученика впливає знаменито.

Страшна посуха в Меці. Підчас коли в нас усе дощі тай дощі і сонця з поза хмар не видно, вечером або холод, або задуха віщує дощ, де град і бура нищить селянські засіви, мешканці Меки зносять страшну спеку, при чім незмірно дають ся в знаки брак води. Спека досягає 45°, що допроваджує людей до омліня і бездушності. Жерела, а між ними і свята жерело „Зубейде“ цілком висихають. Міх води коштує около 6 корон. Починають порядкувати водопроводи, але поки доведуть їх до кінця, мешканці таки з жару погинуть.

Видко, що вже не уміють по руски читати. Посліднє число „Народного Слова“ одержалисьмо аж тоді, коли оно наблукало ся доволі по цілих Чернівцях, хотай адрес випечатаний цілком в-разно: (Хв. Ред. час. „Буковина“, уліда Петровича 2). По довгий блуканні опинила ся часопись аж в військовім магазині, звідки пере-слав нам єї магазинний воєк Лев Атаманчук. —

Просимо ц. к. поштову і тел. дирекцію, щоб по руски адресовані часописи і листи не блукали більше а щоб їх доручувано просто на руки адресата.

До відома ц. к. управи руху. Що лише вчєра скаржили ся ми на переповненє залізничних возів, як вже сєгодня наспіла до нас поновна скарга. Стаційний уряд в Глибці, яка є чисто руским сєлом вислав одному українському громадянину з Сєлєтина посилку на німецько-волоску залізничну посилкову карту. Ми ставимо запит до ц. к. управи руху, чи она не має може посилкових карт випечатаних на руско-українській мові, чи може се самою стаційним урядником в Глибці? В кожнім разі повинна управа руху постарати ся, щоб щось подібного не лучало ся. Коли стаційний уряд находит ся в руско-укр. часті Буковини і коли посилка до руско-укр. місцевості (пр. з Глибці до Сєлєтина) повинні бути ви-силкові карти залізничні випечатані в руско-українській мові і загалом повинні ся їх по руски виповняти. Крайня пора, щоб управа руху усунула єї разячі непорядки і не чекала, аж їх пічне ся піншим способом усувати. Ми управі руху тому так мало довіряємо, бо ми поміщували вже кілька разів скарги на переповненє залізничних возів III. класу, але обходженє залізничної служби з сєлянами і т. п., однак як бачимо з вчєрашньої скарги управа руху, ані ухом не веде.

Ческі антимілітаристи перед судом. В сєреду розпочав ся в Празі сензаційний процес проти 46 представителів чєских антимілітарних партій сєред молодіжї, а акт обжалованя закидає їм обиду маєстату, антимілітарну пропаганду і обиду чєсти. Розправі проводить радник висшого суду Касаліцій, обвинює заступник прокуратора Дрбоглар, боронять послі др. Бака, др. Гішман, др. Ітельо, др. Глібек, др. Бас і др. Йозіфко. Акт обжалованя по безпосєредних закидах виводить гєнезу чєских антимілітарних товариств, опертих на статуті оголошенім в часописі „Mlade Proudu“. В Празі ієгну-вала наче головна команда цілої організації, що запустила глибоке корінь в найширших чєских кругах. Організація мала також і між жовнірами своїх мужів довіря, котрі мали навіть спонукати жовнірів до ломаня присяги і оказуваня непослуху зглядом виданих розпорядженє. Головні обжаловані: Публіцист Ом. Спатни, урядник на-родно-соціальної друкарні А. Гатіна і адміністратор Ант. Раві, они були між піншими ініціаторами скликаного дня 28. верєсєня 1907 року кон-грєсу антимілітарного. Також і інші обжаловані є функционерами чєских антимілітарних товариств. Всі признають ся до публіцистичного голошеня антимілітаризму, однак до особистой пропаганди не признають ся. Процєс задля великого матеріалу протягне ся кілька дєнь.

Із штуки і літератури.

Михайло Коцюбинський, з Глибини, оповідання. 12. випуск „Молодої Музи“ у Львові.

В отєй брошурі зібрано кілька коротких оповідань Коцюбинського, з яких деякі були друковані вже на сторінках „Літер. Наукового Вістника“. Імя Коцюбинського в нас добре звисє, се безперечно найзнаменитіший новеліст в українській літературі. Його твори здобули собі широкі розголос і поза межами України стали переведені не тільки майже на всі словянські мови, але і на італійську, волоску, німецьку — недавно вийшли у Відні німецькі переклади новел нашого автора; в останнім часі профєсор Штокгольмського університету Єнєєн заходять ся около перекладів творів Коцюбинського на шведську мову.

Не хочемо переповідати змісту коротких сих нарисів... воно й не можливо. Блідість такого подаваня змісту могла би кинути невідповідне світло на самі новели. В них треба самому вчитати ся, хто хоче з ними як слід обзаканити ся. Воно не дає ся переповісти, бо писанє серцем, відчутє поетом наскрізь, виплило з „глибини“ душі. Три коротесенькі ескізи під спільним титулом „З глибини“ і „Intermezzo“, присвячені коновіським полям, се поетичні жемчуги. Душа поета утомилась, лине в сині облоки, однак і там не находить вдоволення, вічно вириває ся з неї неглухий для поета рефрен: ти самотний. Та поет блукає на людське горе, яке його самотного в душі, окружає. Він кидє спокій рівнини, спню дрімоту далеких просторів, нива, зазулю, що стріла струни його душі, „прощайте“ — каже їм — „йду поміж людми“. — „Сьміх“ — картина з недавніх днів шалу чорної сотні проти поступової інтелігенції. Сільські мужики і міська голота з царським портретом в руках громлять „панів“ — інтелігенцію, що проповідує новітні клічі. Подібний сюжет має оповіданє „Він іде“. Тут розярєна товпа, підбурєна православними попами що „нєлюдєскими голосами ревіт як з бочкї“, робить погроми на вєхристів-жидів. „Persona grata“, се злочинєць в тюрмі, що вважансєвав у властий на ката. Він мав вроджені „здібності“ мучити, ще малим хлопцем повісив кота. Тепєр йому стали догодажувати як панови, щоб лишє сповняв свою службу, вішаючи засудженних на смєрть. Та згодом почала совість його сверлувати. Він став сумний,

ні їсть ся йому, ні пєть ся. Вачить на своїх руках кров, ходить по хаті простягнув руку, огляне долоні, пальці й сховає в кєшені. Він бунтує ся не хоче йти вішати, вкінці все таки йде і закладаючи безталанним пєтлю відчуває нечєстє в серці і роскїш мук.

В нарисах „Невідомий“ і „В дорозі“ перші посвєчають житє меншим братам, мєстять ся за їх кривду („Невідомий“) і хотє часом заманить їх в свої обійми особистє щастє („В дорозі“), то вони мають тільки самовідрєченє, що кидають все те і вертають назад на раз витичєну дорозу. Незвичайно майстерно змальовані страсти людської душі; окім того визначають ся єї оповіданя гарною мовою, повною поезією, влучними картинами з природи, (на стор. 91. прєчудовий килм з пільних цвітїв) змальованими виразно лишє кількома штрихами, знаменитими поетичними порівнанями. — Годі не згадати при кінці тої „дїсгармонії“, яка витворює ся в душі в радї-годи при читаню творів з останніх років богатєством друкарських помилок. Таке було у Ленкого „Історії укр. літератури“ таке саме у виданю „Молодої Музи“ сих новел ід.

М. Коцюбинський пробує тепєр на острові Капрі, сєму „острові чудєс“. З становища свого він тепєр дуже вдоволений. На Капрі М. К.—й має все те, що потрібнє для спочивку: сонцє, чудєснє, чистє і запашнє від моря та ароматів гірських трав повітря; має спокій, всякі житєві вєгоди. Не бракує єму також і товариства. Надзвичайно добре, сєрдєчно зустрів ся він з М. Горьким. М. К.—й дуже радий, що виваб для свого спочивку іменню сє місце. Поки їхав сюди, то не міг без відпочивку пройти й 3 хвилини, а тепєр увєсь час проводить на скєлях, по цілих днях робить екскурсії, і краплі не стомлюєчєсь. М. К. не читє тепєр ніяких гєзєт, а тільки, мовляв він, — вбєрає в сєбє красу, богато записєну книжку. Єго надзвичайна любов до природи сприяла тому, що він за короткий час бачив тут далєко більше ніж звичайні мандрівцї, які ходять тільки по протоптаных стєпєнках за провідниками. Незабаром час, на який М. К. дано відпуск, скінчить ся і він знов мусить вертати ся до клопотливого городєского житя, до тяжкої служби, що так пєє нерви і відбєрає здоров'є в нашого талановитого письменника.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 6. липня 1909.

Сольногород, 6. липня. (Кб.) Торжєствєннє свєято з нагоди отворєня т. зв. „Tauernbahn“ закінчєно свєяточним бенкетом, на який брали участь між иншим також мінїстр залізниць Фраєндорфєр. Мінїстр Врба обговорив докладно соціалнє значєнє нової лінії і підніє з одушевєлєнем принятий оклик на цісаря і пінших покровитєлів всякого гос-подарєского розвитуку. Опислі підїє мінїстр між-народнє значєнє сєго діла і підїє оклик на здо-ровлє принца Лютпольда. Мінїстр Фраєндорфєр висказав своє найбільшє здивованє із так великого діла австрійської управи залізниць і підніє чарку на австрійські залізницї. Мінїстр Врба подякував сєрдєчно і випорожнив чарку на здоров'є послів.

Білгород, 6. липня. (Кб.) „Politika“ вказує на конєчність порішити вже раз справу продовжєня студий Королєвича Алєксандра і справу подорожжє князя Юрія за границю, щоб єї питання усунути вже з дєявного порядку в інтерєсї династії і краю.

Пєтербург, 6. липня. (Кб.) Від вчєра заслабło на холєру 68 осіб, а 27 умерло. Загалнє число хорих вносить 677 осіб.

Париж, 6. липня. (Кб.) Оскарженого о фабрикацію діямантів Лємоана засуджєно на 6 лїтє вєз-ниці, 3.000 франків грошової кари і 5 лїтє засланя. В засуді сказано в принципі про зобовязанє Лємоана до сплачєня відшкодованя Вєрнгєрови, якому признано тимчасово сєму 10.000 франків.

РУСКА НАСА ○ РУСКА НАСА

тов. зарєєстрованє з ограничєною порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інст-тутія на Буковині. — Праймає вкладки щадничі і опрєцентовує їх на 6%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, вписовє 2 К. — Родимий! Хай клєч „свій до свого“ відбє ся голосним відгоном по цілій Буковині і най кожний, що почуває сєбє щирим патріотом-Українцем складає свої оцадності в „Рускій Расі“.

Приймають нам нових членів Дирекція.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петро-вича ч. 2) видає що місяця ілюстровану про-світну книжочку для своїх членів, яких впи-сало ся на сєй рік 700. Не гайте ся і всту-пайте в члєни а не пожалєтє. За вплачєні 4 або 2 короні (сєляни і молодїж) дістанєтє книжочки в більшій вартості.

Ukrainische Rundschau

Одинок українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в об'ємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного інтеґрентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоу
в Терополі.

Се є знамените умиротворює средство до натирання против всяких ревматичних болів, простудження, ломаня коестий, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дроґерії мединаліній Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Власний дім, вулиця Паньска, ч. 33.

РУСКА КАСА

ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок та опроцентує їх на **5 процент.**

„Руска Каса“

уділяє векселеві і гіпотечарні позички під дуже користними услів'ями.

„Руска Каса“

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів.

„Руска Каса“

дає своїм вкладникам домові скринки щадничі.

„Руска Каса“

найбільша свого рода українська фінансова інституція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1½ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньска, ч. 33.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченням в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Найперше і найбільше буковинське етаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня

ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніт мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а

теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шежтер, Чернівці

Ринок (напротів буковинської щадниці)

поручають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевинок**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобуючі ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петит). При кількоровових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумітися щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламній неопечатаній вільній від порта. Рукописи звертає редакція лише на попереднім застереженні і залученням поштової належності.

Циркулярі або прийоми коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

За права нашої мови і її уживане по урядах та школах.

Кривди, які діють ся нашому народови по ріжних урядах та школах, приневолили черновецьку українську академічну молодіж скликати велике народне віче, що відбуло ся вчора, то є в середу 7. с. м. в сали „Народного Дому“. На се віче причає головою багато селян, яким, видно, ся справа лежить більше на серці як інтелігенції, яка повинна бути як-найчисленніше заступлена. Взагалі було около 500 учасників так, що сали була по береги наповнена.

Віче отворив голова студентського комітету Цісик, вітаючи щиро прибувших, і завізав, щоби зібрані вибрали председателя, який мав би проводити зборам. Председателем віче вибрало господаря Георгія Лисана з Вашківців, его заступником начальника із Топорівців Петра Геліча, писарями урядника каси Гордого і студента Івана Боднарюка.

По виборі президії приступлено сейчас до першої точки дневного порядку, іменню до справи уживання нашої мови в урядах, про що промовляв дуже обширно і наглядно руский адвокат др. Теодот Галіп.

Бесідник підняє головою то, що нам діє ся велика кривда по судах та інших урядах, де не чути нашої мови, всюди лиш сама „німеччина“. І хоч ми вже не раз упоминали ся за права нашої мови, то на жаль домагане не поступає далі, а в останніх часах навіть утихало, підчас коли чужинці дальше топчуть наші язикові права. Панство, нам чуже, боїть ся, щоби наша мова не одержала рівноправності і не стала урядовою, бо тоді втрапить то панство ґрунт під ногами. Справа мови і справа народности, се справа борби за хліб, се борба економічна. Проти сили панства мусимо поставити силу нашої свідомости, бо самими ухвалами на вічах ми нічого не вдіємо. Треба грімкого протесту тай рішучих домагань, а власти змусять числити ся із домаганнями народу.

Бесідник порушив XIX. параграф основного державного закону, який признає рівноправність всіх мов, і звертає ся до заступників нашого народу в раді державній, щоби они перли на те, щоби наразній видано загальний закон, що впорядкував би язикові відносини між всіма народами, що живуть в Австрії. Дальше треба, щоби в першій лінії ми самі шанували свою мову, треба скрізь її вживати, а головню по громадах, де урядоване повинно вести ся на своїй мові. Звідтам повинна початися борба за права нашої мови, треба скликати всюди віча і розворушити ними народні маси, але всім нам треба брати ся до сего діла.

В році 1861 вийшов указ, який позваляє домагатися, щоби протоколи по судах та по урядах громадських списувати і відповідати по руски. І то ми самі мусимо домагатися сего від урядника чи там су-

дні. Правда, як дістанемо якесь завізване до суду або кудись инше в німецькій мові, то мусимо там явити ся, але там в уряді є наша повинність, щоби всі протоколи списувано по руски, щоби скаргу роблено на рускі сторони по руски і вирок списувано також по руски. Коли ми лиш будемо домагатися, то урядник вже змусить се зробити. Головно нехай уряди громадські свої справи та всякі письма від суду та інших урядів заладжують лиш в рускій мові.

Вкінці звертає ся ще до наших заступників у парламенті, щоби они виборили язикове розпоряджене для Буковини, і закликає зібраних, щоби скликали всюди по селах віча і там виступали рішучо проти урядованя в чужій, нам незрозумілій мові.

Потім промовляв господар з Рогізної Кость Майданський, який представив сумний образець, як то наш нарід мусить терпіти всякі знущання від німецьких урядників та не оден процес програвати, тому що не розуміє мови, в якій урядувє ся. Щоби усунути такий невідрадий стан, треба всім українським партиям іти в таких справах спільно і рішучо бороти ся за права рідної мови. Сьогоднішній збір се вже останній лагідний крок, де ми лиш висказуємо свої болі. Борба розгорить ся по селах, а там уряд побачить, що годі проти волі народних мас воювати.

Так само завізав студент Василь Гладкий зібраних, щоби робили подібні віча по всіх селах, по всіх закутках, а попри то при кожній нагоді, чи то на жезлици чи то на дорозі, чи то в суді, чи то в школі, домагали ся права для своєї мови.

Пан Осип Безпалко підносить різко, що загально народні інтереси повинні притягати всіх на віче і доказує, що користь заведеня рускої мови урядової для народу велика, бо нарід буде не лиш знати, коли має іти на термін, але й за що і як судити муть его та порішати его справи. Тоді не буде вистоявати по кутках, як він се попередніми часами робив, та чекати, аж пани скажуть, що процес вже скінчив ся і він може вертати домі; він вже одержить вислід на письмі. Ні, се вже перестане, селянин пічне сам боронити ся, знаючи, о що ходить, і не дасть ся попросту продати Німцям та Жидам.

Жадає між иньшим і підчинення секретарів громадських певній комісії, котру повинен назначити сойм і котра мала би о то постарати ся, щоби громадські секретарі володіли українською мовою як слід і могли нею урядувати в громадській канцелярії.

Віце-маршалок др. Смалъ Стоцький вияснює, чому наші послы не прибули на віче, бо не знали, хто властиво скликає віче, і ті, що скликали віче не порозуміли ся з ніким в сій справі. Переходить до справи нашої мови і заявляє, що виділ краєвий залагоджує всякі рускі письма в рускій мові і звертає ся до руских громад також по руски. Але мимо того, що говорить ся про се так часто по вічах, мимо всяких резолюцій, рускі громади таки не засилають руских писем де уря-

дів, пр. до краєвого виділу. Як-же може міністерство видати розпоряджене, даюче нашім мові рівні права із німецькою коли таки самі люди того не хотять і звертають ся до урядів по німецьки? Мимо того що громадські секретарі мають свідомство із рускої, они не сповняють бажань своїх громад і урядують дальше по німецьки. Треба, щоби громади сами зробили порядок між собою, щоби завели руску мову урядову та присилювали своїх секретарів урядувати по руски. Окрім того мусимо до того змагати, щоби ширити між народом просвіту, а тоді він сам зуміє стати за свої права і їх переперти. Самі хочемо мати хліб, бо справа мови є великої ваги для нашого народу, бо нерозуміючи нашої мови судуї видають часом фальшивий вирок а противно селяни підписують нераз протоколи, яких не розуміють і з якими цілком не годять ся. Тож в першій мірі всю роботу треба звернути на села; там най пічне ся, а решта само собою піде власною ходою.

Др. Стефанович (із Заліщик) жадає, щоби наш цілий загаль заняв ся сею пекучою справою, як також щоби свідоміші верстви а головню правники вияснили народови докладно у дотичних виданнях, чого він має право домагатися а чого ні, і за що треба бороти ся.

Надучитель Северин Іванович порушує головою брак писарів, які знали би руску мову на письмі, і ставить вкінці резолюцію, щоби виділ краєвий постарав ся о заведенє курсу для писарів громадських. Дмитро Гришук, купець із Садагури, який завізав до спільної боротьби за загально народні справи із рівночасним занеханєм партийних спорів, які не освідомляють нарід, але лиш баламутять его. Говорили ще Гриць Герасимович, господар із волоского Банилова Маньковский, Дмитро Майданський і господар Іван Шлемко, які всі жалували ся на кривди і упослідження, що діють ся нашім мові по судах і інших урядах.

На внесенє др. Галіпа ухвалило віче одностайно отсі резолюції:

1. Народне віче, зібране в Чернівцях дня 7-го н. ст. липня 1909 р. признає, що справа заведеня на Буковині української мови стала пекучою, не терпить дальшого відкладаня та мусить бути залагоджена на користь нашого народу.

2. Віче визнає всіх українських людей на Буковині до масової участі в боротьбі за права нашої мови, а саме: визнає всіх українців, щоби в судових справах і взагалі в стосунках з урядами домагали ся уживаня і пошанованя нашої мови.

3. Віче визнає всі українські сільські громади аби безпримовочно запровадили в себе українську руску урядову мову і понастановляли писарів-Русинів і то таких що зобов'язують ся вести справи українською рускою мовою;

4. Віче визнає послів парламентарних і соймових, аби виходили в міністерствах внутрішніх справ і юстиції язикове розпоряджене для Буковини, в котрім мала би бути пристосована для Буковини постанови ст. XIX. основних державних законів о загальних правах держ. громадян відносно української

мови, а також щоби відновили заходи коло виконання резолюції Бук. сойму з р. 1904 щодо введення нашої мови в урядах і судах.

5. Віче признає потребу заложення „Бюра для оборони прав української мови“, котре має зайняти ся веденням всієї справи устною і писемною про оповідню сеї думки по вічах, які мають бути скликані по всіх громадах — і робити для сего заходи.

Так само прийнято резолюцію др. Стефановича, щоби видати брошуру про права українсько-руської мови.

На внесенє Др. Кордуби перервано віче до третьої години по обіді.

По обіді.

О третій годині приступлено до другої точки дневного порядку, до утравізму в середніх школах, то є до такого способу науки, що наші діти мусять вчитися все на чужій мові, перекладати із мертвих на чужу мову, не розуміючи через те ані одної ані другої. Наслідки того дуже сумні, бо ученики мало що навчаються і такою наукою німчать ся. В сій справі виголосив академик Семенов Іванюк довгий реферат, яким доказав, що утравізм не приносить добра, а тільки шкоду і мусить бути усунений.

По нїм промовляв др. Кордуба, який на підставі досвідів виказав злі сторони такої наукової системи по середніх школах, де наші діти не розуміють чужої мови, через те не можуть удержати ся і вертають назад до дому. А котра дитина лишиться в такій школі, то стратить так багато сили на непотрібне вивчуванє чужої мови, що виходить в люди скривлена або й відчужена від свого рідного.

Др. Смалъ-Стоцкий виводить, що справа нашої мови по школах, се справа також політична, бо она надає характер повного горожанства нашому народови. Через утравізм утримує ся і панованє Німців. Вина також наших сьвященників, що так мало дітей зголошує ся до середніх шкіл, підчас коли иньші народности річно сотками висилають дітей до школи. Не лиш о самий хліб ходить нам, але ми хочемо стати на рівні з иньшими. Наука на своїй мові робить нас людьми!

Учитель Іван Герасимович порушив сумні відносини в народнім шкільництві, де наших дітей втягають до т. зв. волоских шкіл і рекрутують звідтам ренегатів. На числах показує бесідник, як то по мішаних селах упосліджує ся руске населенє або цілком не зважає ся на него. Де мешкає більша часть Русинів, там руских дітей в школі лиш дрібка або й зовсім нема. Таким чином винародовлюють нашу молодіж, яка потім продовжає сю кириню між своїми кривними. Бесідник ставить ось-яку резолюцію: Віче взиває шкільні власти, щоби в громадах мішаних повітів, де мешкають Українці, безпovolочно заснували укр. нар. школи о відповіднім числі клас, а наших послів взиває щоби сею справою заняли ся як найенергійніше.

До слова над сею справою зголосили ся ще Кость Майданський і Василь Гаврилюк, однак они виходили поза межі предмету; тому віднято їм слово.

Вкінці поставив академик Семенов Іванюк резолюцію, яка звучить оттак: „Зваживши, що утравізм в середніх школах, як от в черновецькій П. гімназії, приносить велику шкоду тим, для кого він призначений, віче, зібране 7. липня с. р., домагає ся, щоби усунено як найскорше сю шкідливу систему а заведено українську мову як викладову так, щоби всі предмети викладали ся у рідній мові українських учеників“.

Сю і резолюцію п. Івана Герасимовича прийнято одноголосно.

Нім ще приступлено до третьої точки, порушує тов. Цісик справу будови академічного дому в Чернівцях і прочитує лісту комітету, який мав би зайняти ся сею справою і який повинен подавати в часописах завсїгди звіт з своєї діяльності.

Студент прав Валерій Бриндзан сказав вкортці про академічний дім і про его користь. Студенти виспих шкіл, які не мають з чого одержувати ся, мали би певний притулок а тим нагоду віддати ся науці і приготувати до політичної боротьби свого народу за его права. Тож діло таке має гарні перед собою цілі і повинно знайти поперте цілого нашого народу. Коли 300.000 буковинських Русинів дадуть по 2 сотики на рік, то маємо вже за оден рік 6000 К., що вже також щось значить. До згаданого студентського комітету має ся вибрати ще одну надзорчу комісію, що складала би ся із виднійших наших діячів народних наглядала би діяльність молодшого комітету.

Тому, що ніхто не зголошував ся до слова, предсідатель подякував всім учасникам за те, що прибули в такім спорім числі на віче, на яким порушувало неодну кривду нашого народу.

Думаємо, що се віче не прогомонить дармо, що селяни пізнадуть, як треба робити і що самим треба рішучо домагати ся прав для нам дорогої мови.

Ага! ще одно. Як вже майже всі розійшли ся, заспівали ще три або чотири радикали пісню: Який вітер шумно грає..., щоби показати, що они ще живуть. Сим зачинає і кінчить ся радикалізм.

Патриотизм наших радикалів.

Шановні Читачі мали нагоду вже не раз переконатися із поміщених дописів в „Буковині“ о тім, як то нашим радикалам ходить не так о якийсь народний здобуток як тільки о то, аби чим скорше захопити власть у свої руки і як то они побивають ся о то не може ревною народною роботою а тільки шумними словами. Дальше давали ми тим панам раду, най би вони, хочаби конче дійти до великої слави, — йшли за прикладом наших випробованих патріотів, що не щадили ні свого здоров'я ні грошей а їхали літами від села до села, закладали рускі товариства, навчали і освідомлювали нарід і боронили его не раз завзято проти наших тогди ще дуже могучих ворогів-Волохів, які мали увесь край у своїх руках. Таку реальну роботу панів радикалів руский нарід їм певно признає, але сидіти собі у Чернівцях за зеленим столиком і писати у своїй газетці, що радикали страх які великі приятелі мужика і хотять прихилити ему самого неба, таких дурних людей, щоби їм се повірили нема вже навіть й на селі. А що нашим радикалам ходить вправді тільки о особисту честь а не о народну роботу, наведу новий доказ: У посліднім числі „Громадянина“ названо всіх руских послів „комедіантами“ за те, що вони в парламенті поступають так, аби то вийшло на добро нашого народу а не так, як би собі сего може бажали пани радикали, значить рускі послі не хотіли йти до сих панів о пораду. Та не лишень наших послів обкидує „Громадянин“, як звичайно, болотом але навіть ображує увесь руский нарід на Буковині, наводячи, що ті виборці що голосували на наших послів повинні-би сего кроку встидати ся. Кажу увесь руский нарід, бо при послідніх виборах голосував на підставі загального голосованя увесь руский нарід на наших послів (кацапів прецінь не зачисляємо до руского народу радикальних кандидатів на послів, яких тепер найшло би ся вже ласка бже, тогди ще не було ні одного).

Із сего виходить, що після гадки радикалів увесь руский нарід але зробив, що голосував на теперішніх своїх заступників і ліпше було би здає ся, як би при послідніх виборах вийшли були послами Москалі Гакман і Богатирець, замість них, бо-ж радикали, як вже сказано, навіть не кандидуєчи, не могли й вийти. Біда тільки в тім, що так як послі так і наші селяни не хо-

тіли йти о пораду до наших радикалів. Лихо дальше в тім, що руский нарід дуже добре знає, що доси зробили для него его дотеперішні проводирі, а що ті панки, які накидують ся ему непрошені і то в так огидний спосіб.

Дальше помістив „Громадянин“ у своїм згаданім числі статю під заголовком „Поступові діячі на селі“, де кинув ся знов зі всею лютостю на учителя п. Івановича із Чорнавки здає ся тільки з тої причини, що сей, хотий щирим народним робітником і вірцевим учителем, не признає ся до радикальної партії. Що уч. Іванович ревний син свого народу, докажуть панам радикалам тисячі селян із цілої Садагурської околиці, та що він при тім радикалам не до вподоби, то знов пивша річ.

Та вже найкрасший доказ самолюбної політики радикальної партії дає нам слідуєчий факт: У тім самім числі „Громадянина“ стоїть між иньшим ще й коротенька допись під заголовком „Ц. к. посол.“ Зазначу вже наперед, що у радикалів кождий посол, котрий не поступає після їх тактики, значить не йде на сліпо на всіх міністрів без рикниці з буком або що найменше з кулаком, що той посол є в їх очах „ц. к. посол“. Та кождий чоловік із здоровим розумом признає, що „розбавом“ не робить ся політики і що в такий спосіб певно не поліпшила-б ся доля руского народу, хіба щоби его ще гірше утискали і переслідували. Отже у статі „Ц. к. посол“ нападає „Громадянин“ на посла Спинула, висьміваючи его з нагоди відтриманого ним недавно тому віча у Бобівцях. Шан. Читачі певно подумають собі, що „Громадянин“ може метить ся за то, що посол Спинул на згаданім вічу пиянував погубу і братоубійчу роботу наших радикалів. Та о сїм як про радикалів взагалі не було згадано на тім вічу ні словечком. А за що-ж се обкидування болотом, спитаєте? От послухайте, що сам „Громадянин“ пише в тій статейці: „31. мая с. р. було в Бобівцях отворенє читальні. І нарід витав хлібом і солем п. Спинула, гуділи мездіри і т. д. звичайно, як то в нас у темних закутках все буває. В нас все посол а читальня і каса одно і те саме. Посол до всего приложить руки, ну а чого-ж би не привитати его мездірами?“ Таких і подібних пісенітниць плите „Громадянин“ в сій статі ще більше між иньшим, що посол Спинул адав потім своє посольське справозданє, що крикнули потім трикратне „слава“ нашому цісареві, а відтак заспівали „Ще не вмерла“ і посол сьпівав і т. д.

Вже із сих кількох рядків виходить ясно, що пани радикалики вчепили ся тут посла Спинула дурно-пусто. Не знати, чи то їх так дуже вколало в очі, що на зазив предсідателя згаданих зборів п. директора Іваніцького зібрані крикнули трикратне „слава“ на цісара, чи може тому, що панам радикалам „заздрісно“ тої чести для посла не-радикала? Ми думали, що рускі радикали добрим Русинами і що їх яко таких урадує вість, що в чисто рускій громаді „Бобівцях“, де доси збиткував ся над нашими селянами завзятий румунізатор Прокопович в нечуванні спосіб, вже раз засіяло сонце, що там руский нарід вже ся збудив, скинув із себе наложені на него пута дідичем-начальником і сьвященником-румунізатором і втворив сьвятиню-просьвіту, то є читальню. Ми гадали, що радикальна газетка спімене про сей діл кождого чоловіка, в котрім бе щире руске серце, відрадний факт хоть одним добрим слівцем. А що освідомлене сеї доси для нашої суспільности зовсім не існуючої громади не аби якого значіння в тім темнім закутку, свідчить найліпше не лиш величезне число наших селян із доокресности але й руского учительства в так великім числі, в яким оно до тепер на подібних зборах може ще й не являло ся. Всіх зібраних тішило, що вдало ся нам вирвати ворогам з зубів знов одну громаду, до чого причинив ся почасти безперечно і посол Спинул, тільки одні радикали вчепили ся его як сліпий плота і були би здає ся радше виділи, як би в „Бобівцях“ мали верх й дальше румунізатори і кацапи лиш не Русини-поступовці. Нема що казати, гарні то Русини ті наші радикали! Най пропадає громада, як нема в ній радикалів. Та на доказ панам з радикальної партії, що послови Спинулови зовсім не ходило о честь для его особи а тільки о освіту народну, скажу, що він в листі до одного з моїх панів товаришів із Бобівців виразно просив, щоби ему взагалі не робити ніякої паради а щоби тільки явило ся на згадане

віче як найбільше народу. Сей лист можемо в потрібний разі доручити редакції „Громадянина“. Отже скажіть, шановні читачі, чи-ж се не чиста напасть?! Може наші молоденькі панички із радикальної партії були би дивилися на се віче в Бобівцях ласкавішим оком, наколи-б там був явився бодай якийсь лийший руский посол із більшими школами, бо-ж знана річ, що в радикальній партії засідають майже самі високовчені особи. А тут п. Спинул ні доктором, а докторів маємо вже багато, ні з академічними студіями, а тільки собі звичайний народний учитель, хоть при тім, що правда, щирий приятель народу, і він посмієв бути послом та ще мають до того витати его хлібом і солю та стріляти з моздирів?! Сей чести для так звичайного смертного чоловіка то вже за багато! Чи-ж не виходить із сего все ясно як на долоні, що нашим радикалам ходить не о щире народну працю а тільки о славу і честь для себе самих?

Може закине мені дехто з радикалів, що в згаданім числі „Громадянина“ є такі статі, в яких не лише обкидає ся болотом ревних членів рускої суспільності а говорить ся і про наших ворогів. Додаю, що може бути, але тільки на зверхній погляд, а придивити ся тій статі ближше, то виходить, що на ділім божім світі лиш радикал тай радикал а більше ніхто. От вам один примір:

Якийсь „вашківський радикал“ обвиняє в довгій статі вашківського старосту Ромашкана, що він яко Поляк-дідич попирає Поляків а спинає руске шкільництво. Скільки на тім правди не знаємо але знаємо те, що староста Ромашкан був перед своїм іменованем старостою чесним і справедливим урядником. Зрештою сказав сим дням один із найміродатнійших вашківських руских патріотів, що ся статя то „чиста напасть“. Та віддай і самому дописувателю ходило не так о старосту Ромашкана, як тільки о те, аби в сій своїй статі пригадати ширшому світові, повторюючи се кілька раз, що у Вашківцях є аж 500 свідомих мужиків-радикалів. Дивна річ! Нам відомо, що у цілх Вашківцях, аби їх зійшов вздовж і впоперек, не знайшов би більше селян-радикалів вже разом з інтелігенцією як пальців на одній руці, а тут хоче д. дописуватель конче впоїти в своїх читачів, що їх в там аж 500 і то свідомих мужиків-радикалів, наколи всім нам добре відомо, що ще перед пів роком нікому й не снило ся про радикалів у Вашківцях а навіть ще сам д. дописуватель записав себе до поступової партії і був би сюди належав певно ще й сьогодні як би лишень була ся партія зробила его волю.

Чи такою фарисейскою роботою зможуть зайти наших тих кільканайцять радикалів далеко, на се відповідь не тяжка.

Тільки ретельність і щира народолюбна праця доведе до цілі, за те фаврверки і брутальність ведуть в пропасть. Народний учитель.

ДОПИСЬ.

Отворнене „Січи“ в Гатні.

В неділю, 4. липня 5. р., відбуло ся в Гатні, одній з руских громад в сучавській повіті, величаве свято заснована січового коша. Збори скликано на 1. год. по пол. на обширнім подвір'ю господаря Івана Кушніра. На сі збори зволіли прибути: відпоручник „Союза Січій“ д. Ілько Попович, інженер, та відпоручники академічного товариства „Союз“ д. В. Бриндзана і д. Купчанко. З сусідніх громад зволіли прибути отсі пані і панове: Вп. д. Теофіл Чесниковський з панєю, надучитель з Балківців, д. Іля Вершигора з панєю, надуч. з Вашківців н. С., д. Теофіл Бачинський, упр. шк. з Берліня, д. Василь Ковчун, уч. з Синівців, д. Мих. Левицький та Н. Волошук, учителі з Негостини, д. Іля Кудринський, уч. з Шербівців, д. Н. Іванюк, уч. з Балківців, д. Н. Стришка, гімназист з Негостини, теолог Василь Дронь, д. Василь Лікперда, учитель з Рогізні, д. Денис Брага і д. Василь Гомюк, учителі та д-ка Фльора Кіпер, учителька з Милишівців та все учительство з Гатні та сусідньої громади Марицеї а то: д. Николай Гелка, д. Анна Кракалія, д. Петро Подар, д. Лесь Лаза, д. Ілярна Левіцка, д. Артемідор Проданюк, д. Кость Кракалія і д. Катарина Дошляка.

Селян явилось около 500, між котрими були господарі з Марицеї, Милишівців і Шербівців.

По привітанню відпоручника „Союза Січій“ хлібом і солю начальником Георгієм Шведуняком отворив тимчасовий кошовий Лесь Лаза збори, привітав сердечними словами всіх гостей і запропонував на „січового батька“ начальника Георгія

Шведуняка, на „січову матку“ паню директорку Евгенію Гелкову а на писара надучителя Арт. Проданюка, на що збори радо згодили ся.

Січовий батько обняв провід зборів, привітав гостей ще і з своєї сторони та уділив слово кошовому Лесеві Лазі, котрий пояснив присутним статисти новозасновуючої ся „Січі“. По нім забрав слово делегат „Союза Січій“ з Чернівців, інженер д. Ілько Попович, розповів в довгій з великим одушевленням виголошеній промові про зріст та терпінний стан січових товариств на Буковині та привітав в імені всіх січових товариств, котрих є на Буковині 120, сю молоду сестрицю, бажаючи їй найкращого розвитку. Описав пояснив делегат академічного тов. „Союз“ д. В. Бриндзан в своїй з запалом виголошеній промові значне і ціле таких товариств. Д. Іля Кудринський, котрий учителював свого часу в Гатні і проте тутешні обставини докладно знає, висказав свою велику радість об тім, що національне почуте між тут. населенням зростає. Бесідник вітає „Січ“ в імені Шербівської „Читальні“ та бажає їй, щоб вона розвивалась та як найкраще процвітала. Слова всіх бесідників вислухано з великим задоволенням. Докладом, що говорені слова зробили на присутних дуже добре вражіння та піднесли їх на дусі, може хоч би й то послужити, що такі підчас зборів вписало ся в члени „Січі“ до вже вписаних 30 ще 50 парубків а по зборах около 25 дівчат. Тож гатнянська „Січ“ звербувала з першим днем свого істновання поперх 100 членів, се дуже потішаючий крок. До сеї „Січі“ вписали ся яко спмагаючі члени д. Іля Кудринський з вкладкою 1 кор. і д. Василь Ковчун з вкладкою 50 сот.

В склад старшини „Січі“ увійшли слідуєчі добродії: 1. Лесь Лаза, кошовий, 2. Танасій Бежинар, осавул, 3. Георгій Ткачук, учитель, 4. Митро Шведуняк, писар, 5. Олекса Синюк, скарбник, 6. Олекса Шведуняк, І. читар, 7. Мих. Кушнір, ІІ. читар, 8. Георгій Бежинар Вас., ІІІ. читар, 9. Митро Синюк Петрів, ІV. читар.

Січова matka пані Евгенія Гелкова вручила сим членам ленти, при чім зложили сі свої прирікання, що будуть служити сему товариству вірно та щиро по давньому козацкому звичаю.

Дальше приступлено до назначення річної членської вкладки. та ухвалено на внесення писара Арт. Проданюка, що б ся виносила 50 сот. річно.

При кінці зголосила ся до слова д. Анна Кракалія учит. з Гатні, котра вказувала в своїх виводах на потребу товариського жити і між дівоцтвом та жіноцтвом. Що сі слова не проговорили даремно, видно з того, що вписало ся вже перше наведене споре число женщин в члени товариства.

З причини пізного часу відіпнали січові вивари і заключують збори січовим батьком около 4. години, при чім дякував сеїм гостям за прибуте а бесідникам за їх красні та поучаючі промови.

По обіді около 5. год. відіграли українську оперу в 3 діях „Сватане на Ганчарівці“ отсі особи:

Лесь Лаза — Прокім Шкурат, Ілярна Левіцка — Одарка, Фльора Кіпер — Уляна, Петро Подар — Олексій, Артемодор Проданюк — Павло Кандзюба, і Тиміш Василь Домюк — Стецько, Микола Гелка — Осип Корик, Кость Кракалія сфлював а д. Денис Брага супроводив скрипкою співу.

Се представлено вдало ся по осуді присутних гостей досить гарно і справило не лише селянству але й інтелігенції приємну хвилю. Такі представлення, особливо тутешним селянам, з котрих до Черновців мало хто заходить а в близькості нема театрів, справляють дуже велику втіху і нічо не в силі їх з щоденної муки-нужди так піднести та розвеселити, як сяка-така комедійка.

Позаяк ми вже зробили початок, будемо сею дорогою дальше йти і такі представлення будемо давати в всіх окружних українських громадах. Радимо всім народним діячам при кожній нагоді а найлучше при заснованю якогось товариства по-старатись о то, щоби дати якоесь представлення се прислужує ся до злучення „приємного з хоєнним“. Гостий було на сім представленю набита зала.

Наддатки зложили: Лесь Лаза 10 К 24 сот., Евгенія Гелкова 6 К 12 с., А. Проданюк 5 К., п-на Ф. Кіпер 3 К., В. Гомюк 2 К 40 с., Кракалія 1 К 29 с. Подар 1 К., Брага 1 К., Гидий (передав тов. Браго) 1 К., Т. Чесниковський 1 К. Всіх приходів було 76 К 93 с. а розходів 65 К 74 с.; чистих грошей лишило ся 11 К 21 с., котрі передано місцевій читальні на закупню книжок.

Треба ще згадати, що на зборах явив ся не-прошений син тут. пароха Віктор Боднарескул з перекивником Пергинським, щоби зробити галабурду. Але намість сего набрали ся чести від поодієчних газдів і чимскорше мусіли покидати збори.

Церковні справи в Кучурові великім.

Перед двома неділями загуділо в кожній газеті навіть і в „Буковині“ було про убитя Назарія Будника в Кучурові великім. А хто сю новість читав, то кожний все казав, в Кучурові завше так буває, але чому, то ніхто не знає. Правда там в „Буковині“ було написано що через піанство Будника убили.

Славні читателі „Буковини“, послухайте і роз-

вайте, а будете переконані чому в нас люди ся бють на смерть. Кучурів великий, се перша громада черновецького повіта і має довжини 18 кілометрів а ширини до 10 кілометрів, а жителів в нім поперх 10.000, десть тисяч се число не мале.

А є в нас вже від давна дві парафії значить дві православні церкви, а тепер і ще і третю збудували, але у всіх трох церквах не було — у двох і тепер ще не ма — руского слова.

Тож нема чого дивувати ся, що в Кучурові люди чи парубки бють ся, бо они лишень на Воскресеніє Господне ідуть до церкви а більше ні, бо кажуть, чого піду? Я іду до церкви, панотець Волох, дяк Волох і не розумію їх, що они говорять, ні казаня, ні служби божої, нічо нерозумію. А як піду до жиди пропінатора, то він зараз запрошає аби я сів, зараз дає кождому раду, і з кождим так файно по руски говорять; тому ніхто до церкви не іде, лиш до коршми. Що неділі люди йдуть до коршми і там пють до полудня а пополудни вже бють ся, а сьвященники з того сьміють ся, їм то не в голові, они не відправляють по руски служби і казаня, але політику грають, так аби Кучурів чисто зволощити, аби Русинів не було.

Та і Русини не могли вже далі терпіти. Ходили до владики, до президента краю, а як вдали ся до посла Спинула, то він за нас Русинів вступав ся і тепер на нашу громаду, консисторія надала щирого приятеля, пароха Дмитра Бурака. Що то за щирий парох, такого нашу парафія, властиво обидві не мали від коли Кучурів. Трета парафія ще не має пароха може ще дістане, як хата буде готова.

Лишень кілька неділей минуло як парох Бурак загостив до Кучурова і від того часу що неділі і сьвята повна церква людей, бо мають охоту слухати красного казаня яке нам оповідає парох.

Наша громада тогдіного року захотіла посвятити Читальню і пішли члени і старшина до покільного пароха о. Марка, а він зажадав за посвячене 50 корон, і не сьвятити. А наш теперішній парох о. Бурак то вісвятити нам Читальню дня 6. червня сего року і нічо за посвячене не жадав але ще до Читальні подарував 5 кор. від себе.

Славно, славно такому пароху дайже Боже, щоби кожда громада дістала такого пароха, а певно що люди аж тогди покинуть би коршму і горівку.

І нашому послови п. Спинулові красно дякуємо за его щире працю, що за нас подбав і що нам надали красного і щирого пароха аж з Юрківців до Кучурова, дякуєм і ще раз дякуєм славному нашому послови. Во є на нашого посла вороги, котрі пишуть в часописі „Громадянин“, що наш посол Спинул нічого не робить і за нікого не вступає ся а они що хотять, аби посол їм подарував свій дім, чи коня, чи вола? Ганьба їм!

Заложують радикальну партію і наших послів не поважають, та віддай хотять вони вже бути послами до сойму, що роблять тепер нову партію і розлучують той тяжко і криво сиританий руский нарід, а все кажуть народови що ліпше буде, а то все гірше і ліпшого нема. Від них ліпшого не дістанемо а як від наших послів ні, то більше від нікого.

Сими словами кінчимо і просимо вас дуже красно се приймати до числа для народу, аби люди читали і мали втіху. Славно пароху і послам! А радикалам ганьба! Старшина читальні і каси з Кучурова великого: Іля Мановейчук, Тодор Цуркан, Аманій Карча, Николай Савоцький.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. липня 1909.

Наєндар. Пятниця 9. (26.) Давида, Івана, рим. Кирила Еп. Схід сонця 4 год. 2 мін., захід 8 год. 8 мін. — Субота 10. (27.) Самсона, Анекта, рим. Аманії Д. Схід сонця 4 год. 3 мін., захід 8 год. 7 мін.

За довголітню заслугу. Рада громадська в Шипоті кам. іменувала п. надучит. Юрія Воронця з Молдави (ad Шипіт) за его особливі заслуги около школи і громади почесним горожанином.

Відносини в парламенті. Наш віденьський дописуватель повідомляє нас, що вчера парламент мав рішити, чи т р а к т а т румунський прийде під обрану палати чи ні. Коли ні, то наступить відірочене або замкнене парламенту а в разі дальшої обструкції, розв'язане ради державної в осени. В останніх днях вели ся переговори що до поновного злучення всіх Русинів в „Українськй Клюб“. Буковинці раді-б помирити ся і працювати враз з галицкими братами чи то в однім клубі чи хоч принаймні посередством союзу обох клубів, однак се до тепер не вдало ся задля того, що Галичани рішили ся вести строго опозиційну політику. Може найближчий час принесе нам таки вість про злуку всіх руских послів.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
напруги против всяких ревматичних
болю, простуджени, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати інших „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислика
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Седетині в дрогерії
медикалній Стерншуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8 Кор. Є обов'язком кожного ін-
телігентного Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа
Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожні найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан-
тона Чапека у Відні.

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою

в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту
на книжочки шадничі і в біжучім рахунку та платить від
тих 5⁰/₁₀₀ а на рахунок належних до Союзу кас 5¹/₄ до 6⁰/₁₀₀,

перебирає посередництво при фінансованю всяких
підприємств, перебирає до переховку цінні папери,
дорогі металі і иньші дорогоцінності,

складає вадії і кавції під як найдогіднішими
услівами,

купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітентів,

посередничить при закупні всяких машин і знарядів
для рільництва, огородництва, домашнього господарства
і промислу та всяких рільничих продуктів,

уділяє всякі поради в справах кредитових і хлібо-
робських.

Урядові години:

Від 9—12¹/₂ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
Вже суть на складі в великім виборі
всіляні сезонні літні артикули
для пань, панів і дїтий.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **свідчення** для учеників і учениць **повторних**
курсів і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учи-
тельства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чер-
нівцях, уліця Петровича число 4.

Молочне мило

24 22—40 н.

лелїйне з коником

найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

— Всюди до набути. —

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спілки“
в Чернівцях, ул. Пивнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностпальної стрічки або IV місяця дрібним друком (petit). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Угорська криза.

Отже маємо вже відповідь. Угорська криза, що останніми днями прибрала уже майже форму конфлікту між короною а парламентарною більшістю, не буде на разі розв'язана. Остаточна розв'язка її полишена на осінь. Мимо щирого бажання корони залагодити кризу ще в найближшій часі, не удало ся п. Лукачови сповнити свою місію як слід. Пропозиції его стрінули ся з найбільшим опором партії незалежних, котра, як ми вже доносили, відкинула їх односторонньо. Рахунки корони показали ся невірними, бо зроблено їх понад головами тих котрі мали дещо у них справити. Так отже можна вважати місію п. Лукача цілком невдачною; всі надії, які покладала корона на шкоре і корисне залагодження угорської кризи, завели. Відложеное остаточного залагодження кризи на осінь містить однак в собі і иньшу поважну небезпеку. Корона цілком отверто відвернула ся від коаліції. Пропозиції коаліційного міністерства відкинуто, а крім того теперішній кабінет має уступити вже незабаром. Заки буде іменованій новий кабінет др. Векерле має, хоч демісія его так як принята, вести дальше своє урядоване.

Корона очевидно хотіла іти новими шляхами, які провадили би попри коаліцію, та тут як раз показало ся, що така акція неможлива. Годі іти дорогою, котрої не знає ся добре, тому треба шукати нової, а се може наступити аж в осінь, доки уми успокоять ся і можна буде глядіти за новими способами, аби покласти кінець немілій ситуації. І не диво що угорські партії уважають наглу зміну фронту корони, що до розв'язання кризи, за

знак її слабости і починають перечислювати свої сили, щоби тим легше могли в осінь обстоювати при своїх домаганнях. Відложеное останного залагодження кризи до осінь і полишене теперішнього кабінету при урядованю, се дві відемні сторони цілої політики корони, се наглядний знак її слабости супроти угорських партій і їх домагань і показує, що корона не в силі дати собі раду і побороти всі ті перепони, через котрі веде дорога до порозуміння.

Провідників коаліційних партій не брало ся зовсім в рахунок а з другої сторони партія незалежних показала ся невдалою до переведення якоїсь правительственной програми. Навіть зближене банкової групи серед партії незалежних до корони, не удало ся п. Лукачови, мимо того що ся група була односторонньою, певною підпорою корони, була тим одностороннім підкладом, на котрім корона бажала будувати свої дальші пляни.

Тому не мож було уже мати надій на який небудь успіх, що до дальшого ведення переговорів тим більше, що ціла акція п. Лукача мала звернути своє вістрє проти мін. Кошута, котрий ніяк не хотів уважати справу програмою. Він не дав ся налякати тим, що монарх не прийняв его на аудиєнції і що виготовлений ним меморіал в котрім подавав новий розв'язковий план відкинуто без церемоній.

Так з одної сторони пропозиції корони відкинуто, подібно як вона відкинула пропозиції партії незалежних. До заострення ситуації причинило ся в чималій мірі і те, що при отвореню нового кабінету коаліційні партії мали бути раз на все виключені. Через те в кругах коаліції запанувало сильне обурення, а з другої сторони партія незалежних, не да-

ючи себе нічим застрашити, підносила чимраз грізнійше свою голову. І справді наступила в цілій ситуації нагло дивна зміна, бо стануло тепер на тім, що корона не має ні одної парламентарної партії за собою, а державні мужі, з котрими вона тільки пересправляла, не в силі її поратувати.

Головна хиба цілої акції і найважнійша причина цілковитої невдачі місії п. Лукача якраз в тім, що корона запізно нагадала ся заставити угорські партії перед альтернативу: або цілковита згода, або розв'язання парламенту. В осінь вже такий експеримент не дасть ся перепроводити, тим менше, що під ту пору мають делегації рішати про нові кредити військові а парламент має залагодити бюджет, при чім корона не буде вже мати настільки вільної руки, аби могла залагодити кризу після своїх первісних плянів. І коли справді корона мала намір через акцію п. Лукача спинити дотеперішню політику концесій, за котрі платила ціла монархія, то тим менші вигляди на успіх може вона мати в осінь, бо через відложеное остаточного порішення угорської кризи, не то, що не улекшить собі розв'язання її, а може довести до вибуху отвертого конфлікту, що під теперішню хвилю могло би потягнути за собою сильний упадок престижу цілої держави.

* * *

Правительство провадить провізорично дальше аґенди держави.

Будапешт, 6. липня. (Кб.) Рада міністрів постановила відповісти бажаню монарха що до провізоричного дальшого ведення справ.

Палата послів передала справу посла Новосели комісії посольської петикальності і постановила обстати при своїй ухвалі з дня 26. цвітня с. р. іменно не відтримувати жадного засідання, доки

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Дивіть, дивіть! Але коби то вам поталянило. А в рускій політиці в що доброго?

— Важко про се говорити, Гнате.

— То не говоріть. А ваша панна приїде на весілля? Побачу її?

— Приїде, Гнате. Я тепер їду по неї. Сьогодні вже незручно, але завтра вранці поїду тай привезу її...

Але не привіз, бо образила ся, що запрошено її аж в останній хвилі. Догадала ся також, що її не радять. А Орест сю невдачу, що не познайомив своєї судженої з батьками, так узав собі до серця, що ходив мов задурманений. Ходив поміж гостей, встрявав ся інколи до розмов, але все те робив, наче у сні.

І ще хтось був невеселий тай потайно гріз ся. Се — Осип. Приїхавши сюди за кілька годин перед шлюбом, застав він чимало листів з желянями. Та був між ними один підписаний „прихильним і житливим“, який відобрав йому супокій. Були в тім листі клевети на родину Оресті, годно на о. Кульчицького. Автор письма виявив усі його грошеві клопоти, впевняв, що Орест не то не дістане посагу ні приданого, але ще від Осипа

возьме. При тім роблено натяки на якісь любовні пригоди із скарбовими стражниками, лиш не знати, чи Оресті, чи її сестрам.

Прочитавши листа, Осип скипів гнівом. Колиж, у ту саме хвилю стрітив Оресту, стиснув її щиро руку, наче довго тужив за нею. У ту мить він був певний, що так і минеть ся неприємний епізод що так і пройде погане враження. Але, коли пошлюбів сів він побіч княгині на почеснім місці і скинув оком на той здвиг народу, що звав ся весільними гостями, скоро не міг дізнати ся, коли вже раз настане кінець добірним стравам і дорогим напиткам — тоді щось його прошибло. Почував себе так, начеб хто небудь нагадав йому якусь дуже неприємну справу, але таку, що чоловік ніколи не може її забути, що спомины про неї будять людину зо сну.

Після вечері, коли в залі танців лишив жінку при звуках музики, в обіймах кавалірів, а сам ходив по кімнатах між „поважнішими“ гостями, зазнавав далі дуже неприємного почуття, але разом чув потребу пити гіркий напій.

— Що за розум гадав він пхати свіжі паштети і ляти вино в пельку тим усім панам, що тут зїхали ся, а я певно ніколи в житю більше не стріну їх: Звісно, приймає їх тесть, не я, але се дієть ся на мою честь і на моїм вінчаню, отже задля мене.

А тим часом розносили гостям овочі, ласощі і напитки.

— Або дуже заможний чоловік, якийсь ренітер може викинути стільки гроша на весільний пир, або дуже легкодушний розгадував Осип. До мого теста треба мабуть прикласти се останнє.

Тоді мимохіть прийшов Осипові безіменний лист, на думку і холодний піт обіляв його.

Нічого не думаючи зайшов у витальню, та вже несподібно було вертати ся. Тесть, начеб дожидав його, так зараз узав його під руку і пішов представляти чільним гостям, яких досі забавляв розмовою. Був тут староста і комісар, начальник суду і адвокат, були урядники з повітового відділу, о. декан і кілька поважніших священників. Та достойно виглядав сивий уже хоч іще не такий старий властитель Суходола. Його одного знав Осип, бо познайомив їх тесть у Львові; з деканом теж наче були знайомі, бо він сьогодні давав молодим шлюб.

Влідами фразами обмінював ся Осип із новими знайомими, аж вратував його від дальшої милої розмови латинський ксьондз. Се була та цікава особа, яка за вечерею впала Осипові в око. Він багато говорив, смішив сусідів і наче губка втягав в себе вино той старенький ксьондз із лисиною мов у святого Петра, з чотирма передними зубами і в заяложеной реверанді. Серед вечері відкинув голову на зад, на поруче крісла, задрімав і захропів. Ніхто його не потребував. Через якої чверть години він прокинувся, підняв вином язика і той став на ново городити теревені не

криза не буде залагоджена. Президент дістав уповномочення в разі потреби скликати засідання.

Становище партій до ухвали міністерської ради.

Будапешт, 6. липня. (Кб.) Конституційна і народна партія прийняла ухвалу міністерської ради дотично провізоричного дальшого ведення справ без дебати.

Партія незалежних спрецизує своє становище аж тоді, коли буде предложена короні ухвалою міністерської ради.

Хорватський сойм про аферу Новоселя.

Будапешт, 6. липня. (Кб.) Найстарший віком посол до хорватського сойму Варіч подав як президент сойму до цесаря Франц-Йосифа подане, в якому просить о скликанні сойму задля справи неістотності посла Новоселя. Президент міністрів др. Векерле удасться мабуть завтра до Відня.

З клубу партії незалежності.

Будапешт, 6. липня. (Кб.) В клубі партії незалежних поставив посол Голло запит до міністра Кошута, як правительство представляє собі ведення державних справ, числячи ся разом з умовами парламентаризму. Міністер Кошут заявив, що правительство скличе парламент, коли би дійсно ходило о важні справи, і буде старати ся переперти відповідну ухвалу палати. Окрім того повідомив міністер, що сего року удасться до Вісбадену, а звідтам до Карльсбаду.

Послідні вісті.

Будапешт, 7. липня. (Кб.) Угорське кореспондентське бюро доносить з Відня. Президент міністрів др. Векерле був о 11. год. перед полуднем у цесаря на аудієнції, котра тривала більше як годину. По аудієнції конферував др. Векерле довгий час з бар. Еренталем. Повернувши до угорської палати заявив др. Векерле кільком журналістам, що корона згодилася на його пропозиції. Повторно іменоване кабінет Векерлевого буде опубліковане мабуть в найближчих днях.

Задачі соціальної політики на Буковині.

(З викладу проф. др-а Е. Ерліха).

(Дальше).

Отже ми майже не маємо робітничої верстви а се надає цілі і задачі соціальної політики на Буковині дивний характер. Отже кого нам уважати предметом соціально-політичної опіки на Буковині? Я думаю, що відповіді на се можете собі самі, коли спитаєте себе: на чім ґрунтує ся властиво ціле господарське життя в краю? Хто той, що витворює добра, з котрого в нас живуть? Відповідь на се страшно проста: се мужик. Хто лиш в Буковині живе, купець він чи ремісник, чи належить до ліберального звання, кожний признаєть ся, що живе головню з мужика: веде ся мужикови добре, нам всім добре, йде йому зле, стає круто й коло нас. То, що приносить лишнім краям превелике багатство, з чого инші краї, як Німеччина, Франція, Англія свої мільйони черпають, іменню великий промисл і торгівля, бракує на Буковині зовсім і тому підношу, що соціальна політика на Буковині мусить бути мужичкою політикою; она мусить насамперед положене мужика піднести. Сим надана

зовсім підхожі для зібраного товариства. Як що який священик мав свою рясу називати реверендою, то певне він: на ній тільки й поважали, що сукно, йогож самого ні трохи.

Стиснувши Осинові руку, він повів його на малу козетку в кутку і став забавляти розмовою про приеутних. Усіх хвалив. Дідич, по його словам, був аразком чесності і доброти, але — нещасливий.

— Не для приємності він сидить у Львові. ой ні! Нещаслива любов держить його там. Кохав ся він у шевчиху.

— Такий образований і мильний чоловік! І в Італії був і одну брушуру написав, тай таку долю найшов собі!

По вашому се — психопат, а він через своє терпіння став дуже вибачливим чоловіком, нікого не осудить.

Пильнує він свою шевчиху, зробив з неї паню, а швець не та по давньому звичаю святкує понеділки і при роботі має sklep за гроші пана Заборовського. Пан Заборовський майном своїм не журить ся. Невеличкі доходи-посилає йому управитель до Львова, господаркою цікавить ся також о. Кульчицький, його приятель. Пан Заборовський буває тут кожного року і був хрестним батьком всіх дітей у Кульчицького тай імена їм подавав трохи инші ніж стрічає ся у священиків.

По черзі став ксьондз величати присутніх урядників, головнуж старосту й судію, але Осип перебив йому увагою, що сих панів знає з газет. Волиж то, не хто другий виконували славний проти-

справді єї перша, найбільша і найважнійша ціля, але не надані средства. Однак піднести положене мужика, зробити з него чоловіка ліпше ситуваного, як тепер, се трудна задача, навіть на заході. Ви-ж знаєте, що від кількадесяти літ на цілім заході невпинно говорять, що мужик пропадає. А як то пропадає він аж на Буковині! Ви не смієте забути, що наш мужик щось зовсім иншого як мужик заходу. Західний мужик властиво не мужик а дідич, має пересічно 30 або 40 морґів. Де-ж маєте на Буковині такого мужика? Ви найдете може в одному селі одного, двох, найбільше трох мужиків у західнім розуміню. Однак я думаю, що не маєте, крім поодиноких громад кимполонґського повіту або між Гучулами далеко в горах ніодної громади, аби можна сказати, що такий рід мужиків є правилом. Наш мужик — се знаємо всі — є лиш бідолашний господар на пражняках. Властитель ґрунту сего роду називають ся на заході не мужиками, а халушниками, і они не живуть з доходу свого господарства, а заробляють на життя звичайно як робітники або зарібники. Однак се в нас задля браку великого промислу неможливе.

Се отже зовсім зрозуміле, що нашому мужикови не допоможе тими средствами, якими хотять помочи мужикови західному. В сїм напрямі була би соціальна політика на Буковині чимось зовсім иншим як звичайна аграрна політика. Берім н. пр. питанє охоронного мита. Не хочу застановлятись, чи аграрні охоронні мита приносять мужикови якийсь хосен. Однак і назавзятійший аграрий признаєть мені, що се має значінє лиш тогди, коли мужик посідає тільки, щоби міг щось продати. Лиш в такому випадку може для него мати явсь значінє піднесенє ціни посередством охоронних мит. Чи можна про се говорити на Буковині? Що має в нас мужик на продаж? Чи продає він збіжжя? Продає він худобу? Та ж він майже не має тільки, аби з того самому вижити. То-ж що поможуть йому аграрні охоронні мита? Що допоможе йому наслідственне право? Як переведеши его на Буковині? Мало би таке зарядженє яке значінє в нашого господаря на парцельках, та хоч би він доробив ся й трох-чотирох морґів? Видите, що уважають за границею аграрною політикою. Соціальна політика в інтересі мужичього стану неможлива тут на Буковині, бо наш мужик є щось зовсім иншого, бо він не є мужиком в розуміню німецьких країв нашої монархії або в розуміню Німеччини. Мимо того треба з тим мужиком, котрим властиво ніхто на Буковині серйозно не журить ся, щось зробити, коли не маємо з ним нієї запропастити ся.

Однак що? Я властиво переступив першу і найважнійшу задачу мого викладу приваюючи дотично мужиків; бо-ж я не хотів говорити про соціальну політику як таку, а тільки про єї задачі. Мимо того, думаю, не загніваєте ся на мене, коли децю скажу, щоби заохотити вас до діла. Головною нашою задачею є уможливити мужикови, щоби він уладив на своїй маленькій парцелі щось такого, що міг би продати і заробити невеликі гроші, яких потребує. Его парцеля приносить ему тепер так мало, що з того може вижити лиш почасті і нужденно. А всі инші потреби, крім поживи, не в стані він з неї заспокоїти, бо не має властиво що продати. Справді продає він щось, бо мусить заплатити податки

штрайковий маніфест ґр. Потоцького, один висилаючи жандармів, другий відчинивши широко вичинну браму на привіт штрайкуючим.

Осинові наплила кров до серця від спомину великих кривд українського народу і він спитав себе, що то мають робити в домі чесного Українця єї два пани, що на їх руках може ще свіжа неповинна кров мужицка. А сей чесний Українець, тільки що зник за дверима. Ще звеніли його приязні слова польські, ще майнуло на відході його супокійне усміхнене лице. Осоружно було Осинові, але сусід перебив його думки, наче відгадуючи їх.

— Я приязний до Русинів — казав він — адже чуєте, що вашою мовою говорю так поправно, як би й ви, як родовитий Русин. За моїх часів не було такої ненависти, як тепер. І вашим я кажу, що Русь і Польща то сестри, і своїм таке кажу. Одні на те ласкаво усміхають ся, другі стискають кулаки — жалувал ся старенький. Достав з століка свою чарку і попив вина.

— Можете вірити мені, що я дуже приязний до Русинів, дуже їх люблю!

— В українськїм домі — погадав Осип — та ще за вином, то ти космополіт, брате!

Але глянувши у дитинячі, сині і щирі очи у старенького, у котрого язык даремно шукав зубів у роті, бовтаючи всякі речі та все без злоби — Осип пожалував, що думав таке на його. А старий, відчувачи, що зачепив немилу тему, почав хвалити Орису: Золото, не дівчина — ваша Ірма,

і собі щось купити, однак ся продаж то повільне заголодоване. З доходів своєї парцелі він ледво животіє. Коли-ж з того мусить ще щось продати, аби заплатити податки, аби децю й собі купити, то се значить, що він се відбирає собі від рота. Значить він їсть о стільки менше і справді пок. посол Щепановський підніє, що в Галичині (таксамо в нас) о 50.000 людей більше померло, як після чпста населеня повинні були вмерти. Він не без причини твердив, що ті 50.000 людей то мужики, які в Галичині гинуть з голоду; не з голоду в звичайнім зміслі слова, а через хронічну мізерню. Коли в понеділок вийду на площадь Австрії в Чернівцях і подивлю ся на тутешних мужиків, тогди знаю докладно, що хотів Щепановський сказати, коли твердив, що мужики вносять хронічний голод і вмирають з хронічного голоду.

Подібні думки як сьогодні висказував я вже часто, однак звичайно подивав я сумніви, чи з руским мужиком дасть ся взагалі щось почати. Та всі єї скептичні панове забувають, що чоловіка мож осудити аж тогди, коли его поставити перед відповідну задачу. На своїх трох-чотирох морґах, без всяких приборів, певно що руский мужик буде дуже злий господар, бо під такими умовами нема взагалі доброго господарства. Він буде й тому злим господарем, бо при недостаточнім відживленю терпить також енерґія і життєва сила. Однак поставте его лиш перед відповідні задачі і дайте ему добре попоїсти, тогди поговоримо дальше. Покликаю ся на артикул Віденського професора Филиповича в „Osterr. Rundschau“ про его їзду до Канади, який дивним-дивом тут майже незнайний. Читайте его особливо Ви панове рускої нації і переконайте ся, що з руского мужика може бути. Чи повірите, що руский мужик, про котрого бачимо говорити з такою погордою, є в Канаді найціннішим, найжвавішим, найощаднішим господарем, що ему віддають найпустіші землі до оброблення а він переміняє їх за 10—15 літ в найурожайніші поля? Чи знаєте, що канадійські держави просто рвуть ся за руским мужиком, за тим руским мужиком, який тут пропадає в голоді і мізерії, підчас коли він там, поставлений перед великі задачі, сповняє річи величаві?

(Далі буде.)

Рада державна.

Відень, 9. червня. (Кб.) Президент міністрів барон Бінерт прийняв вчора по полудні провідника обструкції в присутності міністрів Зачина, Брафа і Вайскірхнера і заявив, що буде докладати всіх старань, щоби привести якое до поліпшення парламентарної ситуації. Вже від самого початку було заміром правительства управляти коректно і обективно. Правительству дуже жаль, що ему не вдало ся переконати всі партії о его добрих замірах: Хотай правительство не свідоме того, щоби поступало собі односторонно, то признає, що треба боліти над почутєм упослідження. Правительство уважає своїм обовязком усунути такі непорозу-

добра вона і образована. І підпустив комплімент самому Осинові, а далі:

— Я знав вашого батька, дуже порядний чоловік був, дуже чесний. Чую, що й мати ваша померла, а ви власними силами вибили ся тай таке гарне становище здобули?

— Я родом з під Тернополя, а ви батька мого знали?

— Як же не знав? у Глубичку був сотрудником і першого зараз року помер на тиф. Ви з лиця і з постави вдали ся в нього цілком. Чесний був чоловік, царство йому небесне. Я його ковав. А поставили ви памятник на його могилі, га? там була поклала вбога вдова малий, деревляний хрест, а ви вже сповнили свій обовязок?

Сором було признати ся Осинові, що ні. Тай не був він навіть у своїм ріднім селі вже років з двацять. Мати перебрала ся з ним разом, малим ще хлопцем до Тернополя і там він зріс, там ходив до шкіл, а на феріях перебував у чужих людей на лекціях. Раз тільки мати возила його на батькову могилу, а вона померла, як Осип був у другій гімназіальній класі. Осип сповідав ся перед старим ксьондзом, як перед кимось дуже близьким і рідним. Він, правду кажучи, не надавав великої ваги сантіментам; з початку і старенький ксьондз здавав ся йому сантіментальним через те, що під чаркою. Але далі помяк він.

(Дальше буде.)

міна і уможливити правительственным партиям позитивну роботу.

В першій лінії хоче оно привести до порозуміння між двома найбільшими націями на території чеського союму. Коли-би йому таке змагання вдало ся, що залежить в першій мірі від скорого виявлення посланих теперішних ворожнеч, то правительство прилучить ся до сеї акції і з'ужие всіх средств, щоби спричинити якесь зближене в національних питаннях.

Барон Вінерт підніс, що правительство свідоме значення полудневих країв для розвитку цілої держави і буде охоче підпирати їх культурні змагання.

До переведення сих чистих замірів треба щоби найскорше усунути великі перепони в парламенті і треба рішучо піднести, що справа, проти якої звертають найострійші тактичні средства, не в так звязана з внутрішньою, як з зовнішньою політикою, і в менше правительственною кончеюстю як домаганням монархії і зарозом визначною потребою народу. Правительство не переберает на себе жадної відвічальности, як і сеї послідний крок не принесе успіхів.

Президент міністрів жадав надання преміє для відтягнення обструкційних нагних внесків. Так наведено цілий ряд домагань, між иншим домагано ся засновання чеського університету в Моравії і положення сеї справи в бюджет за рік 1910, почім президент міністрів залував також на запит про становище правительства до основана словінського факультету в Люблянї, що він не може зі згляду на принципіальне становище правительства уважати се питання за преміє для відтягнення нагних внесків і по своїм засадам не може робити жадних політичних концесій.

Вкінці просив президент міністрів о остаточне повідомлене в протяті сего вечера, бо правительство не може терпіти довше теперішнього стану парламентарної політики вже в інтересі его честі і поваги.

Опісля появилася у барона Вінерта депутація партії християнських соціалістів з просьбою, щоби правительство ще пострівало з порішенням справи дальших обряд парламенту, бо партія християнських соціалістів старає ся посередничати, щоби якимсь чином дати повід до усунення обструкції. Послідний термін сих переговорів призначений на суботу по полудні.

Президент міністрів заявив, що радо пристає на таку пропозицію і ще почекає з порішенням сеї справи.

На конференції клубових предсідателів, що відбула ся вечером, ухвалено завтрішнє засіданє зараз по отвореню закінчити і назначити слідуюче засіданє палати на 13. липня, щоби той час використати для переговорів між партиями в цілі поусунення наперед праці палати.

ДОПИСЬ.

Виконанє збитків над нашими людьми.

Коли хто має що писати із инших позитів, то найбільше є до писаня із повіту заставнецького.

Перше є то, що в податковім уряді в Заставній не терплять по руски писані квіти і старають ся хоть трохи оскорбити властителя квіта. Чоловіка пишуть, щоби чекав від восьмої години рано до четвертої по полудні нім прийде на ряд. Мені прийшло ся чекати один цілий Вожий день і почувати у Заставній, та аж другого дня з гірков бідов дістав я тих пару левів, на котрі я (і пятеро голодних дітей) цілий місяць чекав. 4 милі ходив я пішки до Заставної, а 4 назад. Подібні скарги чув я і від других людей, як із Малоого-Кучурова, Веренчанки, Луки і инших громад. Голодні люди стояли чопами цілий день, а урядник дозволив собі їх і вигнати, коли просили о виданє заслужених грошей.

Так то солию в оці наше руске письмо Німчикам і дивне нам то їх образованє, що вони крім німецької не знають жадної иншої мови. Хоть ріж его, а він ані тин по руски, а жив з податків руских людей і в рускім краю. За то они позволяют собі маловажати наш нарід. Тому просимо наших послів, аби ласкаві були вступити ся за руским письмом.

Німчики в заставнецькім штайерамті гадають, що вони в Індії або десь в Бразилії, але бо і там не можна вже маловажати з народом. Вони повинні собі пригадати, що живуть в Австрії і що вони для народу а не нарід для них.

Друге, і то также не малої ваги, є то, що в сїм повіті нема недільного відпочинку і всюди корчми отворені, так що в свята і неділі наш нарід (і молодіж) затемнює свій мозок, тратить гроші і виробляє всякі галабурди, через що відтак людей замикають і карають.

Просимо послів зарадити, аби староство, так як і у Вижицях, строго наперло в сїм згляді на шинкарів, як також звертаємо ся до двірників в цілім заставі. повіті, щоби як найскорше кожний в своїй громаді самі запровадили (після ухвали громадск. ради) недільний відпочинок, бо вже не треба довго чекати, як нарід скалічить ся на остатнє.

Вже тепер дурімо знайти здібних хлопців до війська, бо все то передкашенє горівков, чимраз дальше идіє, якось не росте і до праці не здібне.

Міродайні круги повинні на се уважати, бо хто буде потому працювати на удержанє краю і держави?

Але й самі селяни повинні вже пригадати собі, що тепер тяжкі голодні, часи настали, до-рожня хліба і жите тяжке, через що час вже плюцнути на ту горівку — смердь, час вже перестати троїти нев свій мозок і серце — ціле своє тіло. Час вже стати підпоров просвіти і порядку а не бути темним недолітком. Прецінь ми люди, ми сила, ми кремінь і можемо й скали розібрати і назад їх скласти — вимурувати, але видобудьмо з себе волю і охоту до труду.

Тому до тверезости, панове громадо, а тогди ми все зробимо до всего найдемо охоту.

Іван Мужик.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. липня 1909.

Календар. Субота 10. (27.) Самсона, Анекта, рим. Амалії Д. Схід сонця 4 год. 3 мін., захід 8 год. 7 мін. — Неділя 11. (28.) Н. 6. п. С. Кир. Іван, рим. Н. 5. п. С. Пелаг. Д. Схід сонця 4 год. 4 мін., захід 8 год. 6 мін.

3 ц. н. II. Гімназії в Чернівцях. До вступного испиту до I. кл. в рускім відділі аголосило ся сего четверга всего 15 учеників і всі здали его з добрим успіхом. Матуру здали з межі 21 апробованих абітурієнтів руского відділу отсі Русини: Андрієць Юрій, Валюшескул Евген, Глиньский Теофан, Ганкевич Григорій, Глинка Іван, Іаюк Іван, Биджейовский Іван, Калинин Іван, Коча Михайло, Назарик Іван, Осадець Юрій, Романюк Іван, Райлян Іван, Смерека Симеон, Сонюк Олександр, Тодерюк Симеон, Васильович Кость, Влад МIRON, Жуковский Іларіє. З німецького відділу: Остапович Корнїло.

3 ц. н. I Гімназії в Чернівцях. Матуру здав з добрим успіхом одинокий Русин Купчанко Корнїло.

Скарги на льональних желізницях не перестають. У вівторок 6. липня їхав один подорожний потягом до Вашківців. На стації у Варбівцях побачив подорожний багато Гуцулів, яких кондуктор провадив до воза для худоби. Один із Гуцулів не дістав карти для їзди, бо начальник на стації у Варбівцях говорив, що вже за пізно, помімо того, що до часу відїзду було ще кілька хвиль. Гуцул мусів остатись задля комодности начальника у Варбівцях, бо не мав відки заплатити 1 корону більше. У Вашківцях спитав ся подорожний Гуцулів, котру клясу заплатили, на що відповіли, що заплатили половину ціни III. кляси. В тій хвилі прискочив кондуктор Grünberg до подорожного і в простацький спосіб запитав ся, як сьміє мішати ся у його службу. Подорожний заявив зовсім прилично, що хотів лише нивідатись, для чого призначено Гуцулам віз для худоби. Тоді кондуктор Grünberg завізав подорожного, щоби лавив ся у службовім возі, де в присутности Zugführera і начальника стації з Вашківців заявив те саме, що і перед тим. Тут Zugführer і кондуктор Grünberg ввелили подорожного, що він може бути виключений на завсїгди від їзди, коли буде пильно приглядати ся, як вони сповняють свою службу. Отже безличність кондуктора Grünberga — який обходиться ся з людьми як із худобою — а також Zugführera переходить всякі границі. Чи управа желізницї все терпить сї відносини? Подорожний.

Десять день під землею. Перед десятима днями запала ся земля в тунелю коло Ст. Галлен і засипала кількох робітників. Почала ся зараз ратункова робота, але йшла дуже пняво, так що аж оногда по 10 1/2 днів докопано ся до місця, де настинула катастрофа. Найдено ще одного живого робітника. Знайшли його стоячого між дошками, що держали его як в кліщах через ділих десять днів. Був при-томний, підчас послідних моментів роботи плакав безперестанно. Як его видобули і принесли до хати то понав в твердий сон. Ї надїя, що вдасть ся его утримати при житю.

Потрусили. „В. В.“ подають таку картинку. В Вороніжі, в другій годині в ночі, до одного купця позвонили. — Хто? — Поліція! — Хазяїна дома нема. Поїхав в Москву. — Знаєм. Его там арештовано за збування фальшивих грошей — заявила „поліція“ переляканий семі. Одчинили. В квартиру увійшло четверо в формі жандарів. Перевернули скрізь все. Заставили одімкнути шафу з грішми та коштовними річами. Один з „жандарів“ вихопив з шафи пять карбованців золотом. Гроші були фальшиві. — Ось де дійсна фабрика! Зараз же всі гроші (більше 2000 карб.) були „конфісковані“. Тільки, коли „жандари“ пішли, підняла ся тривога. Викликало підозріння те, що „жандари“ загрозували стріляти кожного, хто вийде з хати. Виявило ся, що то були „нальотчики“. Після довгого шукання найшли трох. Се були каторжники. Четвертого „жандара“ так і не найшли.

Народна забава в Садагурі. В неділю дня 18. с. м. відбуде ся в Садагурі заходом місцевого

комітету велика народна забава. В нас такі народні забави є чимсь рідким, однак в инших краях, ба навіть і нашім краю але у инших народностей се щось цілком звичайного. Чоловік, що працює цілий тиждень чи тілесно, чи то духово потребує конче раз на тиждень якоїсь розривки. Та нашим людям обставини якось не дуже сприяють, они собі не можуть того дозволити що прим. німецькі селяни, які так маєтково, як і духово стоять від наших селян ліпше. Тому повинні так наші селяни, як міщани і інтелігенція прибути на сю рідку народну забаву. Програма забави така: 1. Коло полудня похід містом при звуках музики. 2. Привитанє гостей. 3. Сама забава в народнім городі в Садагурі. Вступ на забаву від інтелігенції 1 корона, від міщан 30 сот, а від селян 10 сотиків. Дохід з забави призначений на будову „Народного Дому“ в Садагурі. Інші чисельно зникаючі народности в нашім краю збирають з таких забав великі гроші на ріжні національні цілі і під нашим боком, на наш кошт (бо і наші люди беруть чималу участь в таких урядженнях) багатіють. (Ми з свої сторони вважаємо лише на такі народні забави уряджені кимполонгескими Волохами. Аж серце радує ся, як бачим, що чесні селяни, міщани і інтелігенція без ріжниць, чи то учитель, чи дідич, чи посол, чи він до сеї, чи до тої партії належить, разом забавляють ся так, як всі разом терплять і всі разом идуть проти ворогів народного добробуту. Народна справа вимагає того, щоби такі забави устроювано як найчастійше, та щоби на них були заступлені всі веретви нашої суспільности і щоби так, як на забавах не уважає ся на ніяку партійність так і у всіх загально національних справах знеслись ми над партійні спори і іншї рука в руку проти всіх тих, що старають ся спинити чи то лихим словом, чи ділом розвій нашого народу. — Ред.)

Проклямація почаївських союзників. „Рада“ доносить: В ч. 782 „Почаев. Извѣстїй“ надруковано відозву „Союза рускаго народа“ під заголовком: „Вставайте волюнїне, за святую Віру Православною!“ „Державна Дума, — говорить ся в сій відозві, — на засіданю 26. мая більшостию голосів Жидів, Поляків, Магомедан і пауків — октябристів постановила прирівняти жидівство, магомедаїство язичество й всі инші ересі до православної віри та дозволити всякому Жидови, Полякови й кому завгодно спокушати православних на свою пагубну путь. Такої кривди православна віра не терпіла навіть за татарської неволі; і що творить ся в Царстві Православному, де віра православна вважається за пануючу — її содержать Царь з Своєю Семєю і зветь ся Він сином та оборонцем православної церкви. Так то принизили й опозорили святе православіє Твої, руский народе, виборні! Тобі треба зникнути се їхнє окаянне діло. Се-ж тобі волинський народе, не вперше вставати за святую православну віру. Твої батьки триста літ боролись за неї з Польщею й Жидами. Несчесною козацькою силою йшли на бії, готові лучше померти, ніж зіставити Церкви Божї на наругу Жидам і Полякам. А тепер щож? Невже й під державою руского православного Царя нема захисту православію? Піднімай православний народе свій голос, проси у Царя захисту православію бож. Він кляв ся, вступаючи на Прабатьківський Престол, бути вірним православію; Він відмовив своєму благанню!“ „Союзники“ працюють, видимо по загальному плану і готують загальний похід.

Нові переписні листки з портретом Тараса Шевченка (різьба Я. Тишківського) вийшли накладом тов. укр. слух. пал. „Основа“ у Львові (вул. Льва Сауїги 17). 20% доходу призначено на будову пам'ятника Тараса Шевченка в Кїві. За-мовляти можна впрост в товаристві по 10 сот. за штуку, купцям значний опуст!

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 9. липня 1909.

Берлін, 9. липня. (Кб.) Парламент покінчив на вечірнім засіданю друге читанє реформи державних фінансів, третє читанє відбуде ся завтра.

Париж, 9. липня. (Кб.) Вувший депутат Кароль Бо, який закладає міністрови фінансів Кейо, що він замотав его в ході нарад над законопроектотом про угоду з Massagieris Maritimes в якусь там справу, дав міністрови на подвірю перед сенаторским будинком два полицники; Кейо віддалив ся із словами: „Полічник від Вас не має ще жадної вартости?“

Париж, 9. липня. (Кб.) Ізза ранконтру на подвірю перед сенаторским будинком вислав Кейо бущому депутатови Бо своїх заступників.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану про-світну книжочку для своїх членів, яких впи-сало ся на сей рік 700. Не гайте ся і всту-пайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА

ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“ приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок та опроцентує їх на **5 процент.**
 „Руска Каса“ уділяє векселеві і гіпотечарні позички під дуже користними умовами.
 „Руска Каса“ купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів.
 „Руска Каса“ дає своїм вкладникам домові скринки щадниці.
 „Руска Каса“ найбільша свого рода українська фінансова інституція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1½ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

Складайте свої ощадности в „Рускій Касі“.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обов'язком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца

в Терополі.
Се а знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматических болей, простуджения, ломания костей, плечий, гистерии и нервовых недугов. Пропну уважати на написе „Nervol“ і не принимати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. в оплаті і опакуванні. Тисячки листів з подякою. — Висадка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтана, в Селетині в дрогерії медичинальній Стерншуса.

Великий зарібок

приносить побічне заняття кожному господарю, купцеві підприємцеві, урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повисшу фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє, котре ріже як бритва найтвердшу пенку то є гірську траву і збіжжє. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стопу. Коси ті дуже поводи з'употребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в поли радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими сребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілїм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор.	2-10	2-20	2-30	2-40	2-60	2-70	2-80

На кожних десятих кіє даю косу даром і до кожної коси даю один маржорний брусок з найлучшої плати. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакування нічого не числимо і пошту самі оплачуємо.

Хто пришле з гори 21 К, той отримає опактне 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плати маржорної. — Хто пришле з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепація кіє по 1 К за штуку:

Серпи з зубами з англійської сталі живуть збіжжє так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закуплі 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить поchtовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і писма.

81 (16—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,**
почта Рожнятів.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто щадниці поштової 25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжжє і знарядів господарських під користними умовами від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки зворот.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович,** Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 еотиків від одностільцевої стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламацийі неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностейні за анонси марками поштовими не приймає ся.

Церковні справи.

Інтерпелация

посла Пігуляка і товаришів до міністра просвіти і віроісповідання задля переслідування і упослідження православних священників рускої національності, консисторією на Буковині.

Провославні священники рускої національності на Буковині виставлені принципіально найприкрішим секатурам, та упослідженням зі сторони найвищої приналежної влади і не знаходять нігде помочи проти неї. При останніх відзначеннях священників на Буковині сказала консисторія явно і цинічно свою ненависть до руских священників. Відзначено в руских громадах таких парохів, які загально знані із нехтовання руского народу або поводити ся прямо скандально і провокуючо.

Так відзначено парохів із Шипинців о. Микитовича, якого вже в Садагурі не терпіли люди задля зго скандального поведіння; в Шипинцях він так само поводити ся і збурих проти себе цілу громаду, яка внесла на него неодну скаргу до консисторії. Все остаю без успіху і то тому, що о. Микитович став ся ренегатом і ставив найгірші перепони заложенню української читальні, каси райфайзенки, та пожарничого товариства „Січ“, задля чого нарід обкинув его прилюдно камінем. Се его заслуги, консисторія відзначила его на перекір Русинам. Парохів із Садагури о. Кисилевського досить заслуг, коли він є звисним москвофілом та яко такий кидає колоди під ноги всякій українській національно-культурній організації. За се відзначено его — бо не було за що инше — на злість Русинам. Ба навіть два кооператори о. Тарновскі в Радівцях та о. Сербул в Тисівцях удостоїли ся тої чести одержати червоний пояс та гідність екзарха. За те поминено в дивній спосіб, як се звичайно буває, найгірших священників — Українців, які в нічім иншій не

провинили ся, як що тільки сповняли дійсню культурну працю для українського народу заснованем читальень, кас райфайзенок, пожарничих товариств, будованем церков і т. д. і тим що они є патріотами-Українцями. До сих належать: свий вже та тихий робітник о. Тиміньский з Довгополя, університетский професор о. Єремійчук з Черновець, о. Маланчук із гор. Лукавця н. С., о. Калинюк з Прилипча, о. Драчинський із Товтрів, о. Войчук із дол. Лукавця н. С. і багато инших. При таких відзначеннях можна вправді руководити ся ріжними моментами, про які можна також всіляко думати але всеж таки мусить бути якась менше-більше важна причина для відзначення. Яку причину може консисторія надати до відзначення пр. висше згаданих парохів о. Микитовича і о. Кисилевського? Які заслуги мають они в порівнянню до поминених українських священників, як от о. Тиміньский з Довгополя, або о. Войчук із Лукавця або о. Калинюк із Прилипча, о. Драчинський із Товтрів і т. д.? Чи може мають більше років служби як пр. о. Тиміньский? Священника і особиста діяльність таких панів у громадах, як се вже звисно, не конче примірна; однак що до життя і священничої діяльності о. Тиміньского або инших, що їх в горі згадано, не має ніхто що закинути. Чому отже відзначено сих двох, а жадного з тих инших? Виключно лиш тому, щоб показати руским священникам, що они мають так робити як о. Микитович і о. Кисилевский.

Українець-священник мусить стати перекинчиком, Волохом або що найменше Москалем, щоб міг мати ласку у очах румунської консисторії. „То не досить буде порядним священником“, виразив ся раз принахідно консисторский совітник Бежан! Тут сказано все і кинено ясне світло на страшне положення православних священників на Буковині. Все можна собі позволяти, навіть такі безправства як о. Микитович, все буде прощене, коли лиш пособляти румунізаторській політиці по-

тентатів з консисторії, лиш не вільно остати вірним своему, українському народові.

Се послідне в очах консисторії тяжкою провинною так, що найгірніші священнічі і особисті прикмети не можуть змити сего проступку. Саме руских священників поминають при відзначеннях. А коли вже возьмуть якого формально, то таке низке відзначення, взявши вигляд на роки служби як от в о. Дмитра Козарищука з Оршівців або на явні заслуги як от у о. Євгена Семачи, виглядають в порівнянню до инших відзначень скорше немов іронія як яке відзначення.

При останнім відзначенню предложив персональний референт Ганіцький багато румунських священників як Джурумю із Борівців, Гакмана із Вікна, Горецкого і инших, які працювали в своїх громадах лише на шкоду руского народу, але консисторія задержала їх на пізнійший час.

На сій лісті навіть не згадано нічого про українських священників, які працювали для свого народу як на поли церковнім так і на національним десяткам літ із самопожертвованем, як парох Тиміньский, Теофіл Драчинський, Калинюк, Маланчук, Войчук і инші.

Навпаки зроблено на отця Калинюка анонімно доноє, на підставі якого виточено ему слідство, і хотий совітник Ганіцький не найшов там нічого, уділено ему нагану від консисторії, проти чого він вніє рекурс.

Его преосвященство митрополіт навіть за-протестував проти відзначення о. Калинюка, предложеного правительством за те, що положив величезні заслуги около свого народу, щоб тим самим не допустити до признання діяльності священника рускої національності.

Ані оден Українець-священник з провінції не займає якесь висше становище. На се вибирають виключно або якого румунізатора або бодай москвофіла. Протосреї то всі наші вороги, навіть вікаріями назначила консисторія перед двома роками такого

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Не забудьтеж, нане, скоро тільки розживетесь на гроші, поставити батькові пам'ятник. Він сього варт, бо чесний був.

І старенький потягнув ся за чаркою, а чарка порожня. Але була на столику пляшка, Осип здохнув її тай налив ксьондзови вина. Старий хитнув головою, а далі поцілував його в чоло. Від того Осипови так змякло серце, що він схилив ся і поцілував ксьондза в руку щиро і ніжно. Той здригнув ся і мовчав. Через хвилину підняв голову і поглянув бездумно, а в його дитинячих очах блиснула слеза. Посидів так і випив чарку тай жував беззубими губами. Осипові було дивно. Такого почуття і таких самих вражінєв дізнавався він, забавляючи ся иноді з малими дітьми.

В сю хвилю увійшов на залю Орест і їх очі стрінули ся.

Орест ходив із кутка в куток по всіх покоях, щоб бути далеко від танців. При тім виручав батька і дбав про те, щоб гостям нічого не бракувало. За отсих салюнових гостей було йому сором перед Осипом; соромив ся він за батька. Але робив своє діло. Він до тих панів говорив по українськи. Так вони йому й відповідали, але на двох-трех словах рвало ся. Уже на столику було готове все до цулі, а не було тараконих карт. Господар

ніби пішов їх шукати, але в тамтих покоях довго забарив ся з иншими гостями.

Тимчасом Орест лиш відвинув ся і вже мав у руках нову, неживану талію. Передав їх старості і се покляло ксьондз літкості, тій дивній розмові про все і ні про що, про такі речі, які би не вражали присутних Українців тай не кололи Поляків. Ось приміром Заборовський, добираючи інтернаціональної теми до розмови, розказував про львівський трамвай. Але потім не зважаючи на протести, ганив на Закопане і лиху господарку татарського товариства. Доказував на скільки розумнійше роблять на південнім боці Татрів Мадари. Які там гарні стації і дороги!

Розпочинаючи тарока, пан староста ще дорожив ся:

— Я властиво просив мене відвезти, але наш милий господар доконче задержує мене ще на годину, то можна буде одну партію.

— Тільки одну, — потвердив судія — завтра я веду розправу.

— Властиво, нині — підхопив о. декан, аби щось сказати — бо то вже перша по півночі.

— Так, справді, я сьогодні розбираю справи — не сперечаю ся судія.

Инших запросив Орест до вина а сам пропав.

Осип оглянув ся, а його старенький ксьондз уже спав. Тихо заснув, як курка. Підняв ся Осип і ввійшов дверми на право, за котрими щойно зник Орест. Хотів поговорити з ним, але він уже вмишав ся в розмову з політиками.

Сей покій належав до картярів, що розсіли

ся за кількома столиками, але примістили ся й політики, що бажали в морі слів тонити роздратоване і наболілу німсту.

Помсту наболілу! Сеж добігало десятилітє почате за баденівської ери жандармскими зустрічами в мирних борців за горожанське право галицького хлопа.

Кінчав се десятилітє пан Канювський, який зібрав досвід брутального попередника і того крутія, що обкрадав український народ, дбаючи про видиму коректність. Побачивши руїну мурів свого прадіда, пообіцяв пан Канювський друге Берестечко і післяв кварцяне войско у Ляцке, та розпустив по краю урядничу армію до виборчих митарств, до страйкових розправ і на пруску границю, куди йшла зарібкова еміграція. А вої його вчинки оселяні авреолею особистої приязни з пануючими. До заходу клонить ся десятилітє, кривава заграва облива українську землю зрошену кровю мучеників і героїв. А колиж напоєна слізмами і кровю земля виростить зелену руту, коли з кісток замучених батьків зродить ся мстник за кривди невольного народу?

Руський молодець із ледви помітним заростом на милім, іще дитинячим ливді слухав розмов і хвилював ся. Трохи прибілді і, підіймаючись з крісла, промовив рішучо: „Він прийде, той мстник, вже народив ся! Побачите, що вже не забарить ся і пролле кров за кров!“

В синіх очах хлопця горів огонь, а лагідне звичайно лице було дуже поважне, аж суворе. Хоч який високий був пастрій розмов, хоч які палкі

Богатирдя, Томовича в Звиничу, Тевтула в Гаярлівцях і багато інших таких. Сі люди, розуміє ся, всі молодші і менше здібні, як острентативно поминені рускі священники.

Такі відносини прямо невиносимі. Церковна справа на Буковині, то справа найбільшої політичної ваги і зі взгляду на її вплив на культурну, економічну і національно-політичну область найбільше пекуча.

Се болі православних священників на Буковині, про що підписані доносять.

Зі взгляду на таке положення ставлять підписані запит до Ёго Ексцеленції пана міністра просвіти і віроісповіданя:

1. Чи Ёго Ексцеленції відомо що про сумне положення в православній архієпископії в Буковині?

2. Що задумує Ёго Ексцеленція зробити, щоби зробити кінець самовладдю румунізаторської консисторії на Буковині і охоронити раз на завіжди руских священників перед секатурами та упослідженнями зі сторони сеї церковної влади?"

Піуляк, др. Петрушевич, Саикул, Воймаровский, Окушевский, Омишкевич, Вітик, Олеськицкий, Лукашевич, Семака, др. Лагодимський, Петрицький, др. Дністрянський, Фоліс, Остапчук, Старух, др. Стахура, Цеглиньський, др. Кость Левицький, Е. Брайтер.

Інтерпеляція

посла Спинула і товаришів до Ёго Ексцеленції пана міністра віроісповідань і просвіти графа Штірка в справі некоректного поступованя шкільної повітової ради в Сереті, на Буковині, супроти руского шкільництва того повіта.

Руска часопись „Буковина“ помістила в ч. 133 з дня 22. червня с. р. слідуячу допись:

„Хто і як підпирає румунізацію наших шкіл? В шкільній дільниці „Петричанка“ громади Каменка мешкає около 70 шкільних дітей. Заходи около заснованя школи в Петричанці тривають завдяки шкільній раді повітової в Сереті не більше як лиш три роки. Серетська шкільна рада повітова не підпирає, але спинає заснованя школи в Петричанці, бо відай кортить її поставити там волоску школу. От подаємо тут дещо про поступованя названої повітової шкільної ради около заснованя школи в згаданій шкільній дільниці громади Каменки. Шкільна рада повітова видала з днем 11. жовтня 1906, під ч. 4416, завізване, аби предложити їй спис шкільних дітей мешкаючих у Петричанці.

Спис зараз предложено і в ній подано рідну мову продинокх дітей, а шкільна рада задрімала мабуть тому, що в Петричанці нема волоских дітей.

ішли речі, а таки взяла верх рабська вдача і насміх голоти. Одні здивовано, другі з призиством поглянули на молодика, а він розгадував, чи то хто з них говорив про мучеників, про кров і про местника, чи може се були лиш власні його думки? Роздумував і не міг пригадати собі.

В непевности спустив очі, засоромив ся. А розмовний гурток іще не прочунав, ще далі летіли і схрещували ся здивовані погляди.

Той, що вимовив загадочні для них слова, оступив ся і сів собі з боку а вже висіли якісь банальні кини на устах політиків.

— Чому не йдете гуляти, пане? — спитав його один і всім упав камінь з грудий. Вже хмару прорвало.

— Я не гуляю, охоти нема.

— Як я був такий молодий як ви, то гуляв; ой танцювало ся!

— Ви зросли в інші часи.

Міжтим політики здобули рівновагу і враз почала ся давна розмова. В сю мить Осип підійшов до молодого хлопця, познайомив ся з ним, узяв під руку і відійшли обидва.

— Він випив? — спитав тоді один.

— О ні, він не пив. Се молодість, горячка.

— Хто-ж він такий?

— А, то ви не знали? Се Корній. Батька його певне знали?

— Якжеж, знав.

— Отже се його син. Він, а ще більше його старший брат, зворохобили сей куток, Поділя своїми вічами. Перебігають від села до села і виросшують старий посів, все що ліпше, живіше, ворущають, пробуджують несвідомих.

Краєва рада шкільна продрухала серетську шкільну раду розпорядком з дня 1. жовтня 1908, ч. 9730, і завізвала її, щоби закінчила справу із заснованем школи в Петричанці.

Серетська шкільна рада розгнівала ся за те, що її безпокоять і дібрала спосіб на заведене волоскої школи. Від дня 3. грудня 1908 вислала она урядника, щоби провірів рідну мову шкільних дітей в Петричанці. І не вдало ся, бо в Петричанці нема Волохів і дівтора не вмів по волоски. В Каменці є дві шкільні ради місцеві: одна для української шкільної дільниці, а друга для волоскої. Повітова шкільна рада добре знає, що Петричанка приділена рішенням краєвої ради шкільної з дня 5. липня 1903, ч. 1753, до рускої школи в Каменці й що там годі заснувати волоску школу. Томуж то она помагає собі иначе. Она вмисно видає тутешній волоскій шкільній раді місцевій завізване, щоби розслідила рідну мову дітей в Петричанці. І на підставі дотичного звіту волоскої шкільної ради місцевої небавом буде заснована волоска школа для українських дітей в Петричанці. Нехай загал осудить отсе поступованя серетської шкільної ради повітової, а пізнійше ми поговоримо ще багато про її підступну діяльність. — Серетський.

Із огляду на сю допись, як також на то, що підписаним відомі много інші подібні факти, в яких поступає згадана повітова рада шкільна партійно супроти руского шкільництва її підчиненого повіта, ставлять підписані слідуячі запити до Ёго Ексцеленції пана міністра віроісповідань і просвіти:

„1. Чи знає Ёго Ексцеленції партійне поступованя повітової ради шкільної в Сереті, на Буковині, в справі заснованя рускої народної школи в шкільній дільниці „Петричанка“, громади Каменка?

2. Що гадає Ёго Ексцеленція зарядити, щоби чим скорше запобічи таким і подібним випадкам на будуче?“

Саикул, Омишкевич, Воймаровский, Старух, Петрицький, др. Петрушевич, др. Стахура, Романчук, Фоліс, Цеглиньський, др. Кость Левицький, др. Окушевский, др. Олеськицкий, Піуляк, Семака, Лукашевич, Василько.

Інтерпеляція

посла Семаки і товаришів до Ёго Ексцеленції міністра судівництва в справі руских написів у і на новозбудованім суді в Кіцмани.

Як нас завіряють із достовірного боку, мають у і на новозбудованім суді в Кіцмани всі написи, що служать до орієнтації права шукаючої публіки, бути написані виключно в німецькій мові, значить з цілковитим поминенем руского язика. Тому

Він більше займаєть ся культурними справами, але як виголошує коли політичний реферат, то з таким запалом, так переконує, що всі готові йти за ним.

Про сіж самі віча розказував Осипові сам Корній, далі прислухали ся оба, як Орест у другім гурті добив ся до слова. Він перечав ся з кимось і звернув увагу на одну, не дуже докладно завважену точку в польській політиці. Саме тепер уже парламентарна комісія для виборчої реформи виголовила проект, а для Галичини він вийшов такий дивоглядний і поганий, що вся реформа почата під окликом поступу, являє ся якимсь виродом і відсуває нас від політичної рівности супроти всіх країв, навіть супроти темного мужика в румунських горах на Буковині. Відомо всім, що реформу почато на виразне і невідмінне бажаня „З гори“. Можнаж собі подумати, де і яку велику силу мають Поляки, скоро для збереження „стану посіданя“ удало ся їм виведати знівечене, чи опоганене роформи. Адже всі ми були свідками, як протягом кількох тижнів Поляки повалили кілька кабінетів.

— Певне, як мають 70 голосів.

— Того мало; пішлить ви наших 70 голов, а проте такої сили вони не покажуть.

— Поляки гуртують ся по політичним принципам, не етнографічним, не по кордонам і в них є вироблений політичний ідеал. Тому ідеалови підчиняють ся одиниці і тут жерело карності у них.

— Я не перечу, — кричав адвокатський конціпієнт що наша преса слушно висуває централізм супроти грізної для нас польскої автономії, але

однак, що місто Кіцмань ба майже і цілий кіцманецький повіт замешканий по більшій часті, ба навіть виключно Русинами так, що партії, що мають діло до суду, виносять найменше 85% Русинів, треба, що би написи були не лиш в німецькій але також в рускій мові.

Се поминене рускої мови викликало-би у Русинів з Кіцманя, де є німецько-руська гімназія і досить значне число рускої інтелігенції, як також між сільським населенням повіта велике обурення і виглядало-би прямо як провокація.

Щоби не допустити до грозної кривди, треба як найскорше розпорядити, щоби на написях у і на новозбудованім суді була руска мова рівно трактована як німецька.

Підписані ставлять тому до Ёго Ексцеленції пана міністра судівництва ось який запит:

„1. Чи Ёго Ексцеленції відомо що про сі обставини?

2. Що задумує Ёго Ексцеленція зробити, щоби всі написи у і на новозбудованім суді в Кіцмани були друковані також і в рускій краєвій мові?“

Семака, Василько, Піуляк, Трильовский, Саикул, Лукашевич, др. Євген Левицький, др. Кость Левицький, др. Колесса, Петрицький, Омишкевич, Воймаровский, Петрушевич, Старух, Фоліс, Стефаник.

3 внутрішних справ.

Нарада слав. послів.

Відень, 9. липня. (Кб.) Після одного комунікату, зійшли ся мужі довіря славянських партій по засіданню палати послів на нараду і екскстатували, що урядове справоздане президента міністрів, про вчерашні переговори з мужами довіря у деяких важних точках не відповідає дійсности.

Заява пос. Шустершица.

Відень, 10. липня. (Кб.) Підчас нинішньої наради клубових голов палати послів заявив посол Шустершиц, що офіційальне справоздане про перебіг конференції, яку мали вчора пополудни заступники чеських аграріїв і словінської консервативної партії з президентом міністрів бароном Бінертом, не відповідають у всіх точках дійсности. Особливо неподано політичних і національно політичних домагань. Супроти того бесідник констатує, що автентичний звіт, що до котрого піднесено сумнівні згідний як найточнійше з дійсностию і так в цілій основі, як в подробицях є цілком правдивий. Се може врешті потвердити не лише сам президент міністрів, але также прочі члени кабінету, які були присутні при згаданій нараді. Коли однак посол Шустершиц урядовий звіт простує лише в дечім, то робить се виключно з партійно-тактичних зглядів, котрі ніяк не в силі затемнити правдивого стану справи.

вона безпотрібно промовчує, що Німці і центральне правительство не сантіментальні. Гноблять нас Ляхи, се правда, але сліпий, або лукавий той, хто не видить: кому платимо податки й рекрута, хто дав Полякам вільну руку.

— Ви говорите ясно, чого хочете, молодий пане, ви щось говорили про Поляків — питає Ореста якийсь панотець і тягнув його за руку в соредину крикливого гурту.

— З нагоди розвизаня думи в Росії — відповів йому Орест — яке відхилило від Поляків смертельний удар, бо не дало розбити аграрним законом їх велику земельну власність... з тої нагоди показав їм один галицький політик у петербурським „Кгаз“ дорогу до ратунку перед маюрою земельного питання в новій думі.

— Що нас може се обходити!

— А, се була перша для нас справа земельне питаня. А станете на виключно галицьким становищі, то якрав хочу сказати, що галицький політик подав своїм закордонним братам за приклад політику польского кола у Відні. Воно забезпечило Полякам владіне в Галичині своєю монархічною політикою, тим, що не зачіпає армії, що голосуючи за „конечностями“.

— Як то, — кричав конціпієнт — не чіпати армії? Чи сей тягар нас не гніте?

— Не все на раз і не все ми; лишаймо щось і другим.

— Он як! — засміяв ся горячий політик.

(Дальше буде.)

Вибір комітету в цілі посередництва між опозицією а правительством.

Відень, 10. липня. (Кб.) Пополуднішня конференція клубових голів в справі усунення нагальних внесень з порядку дневного, покінчила ся тим, що вибрано комітет з 6. членів, до котрого належуть послы: Глобінський, др. Люеґер, Сільвестер і три послы з обструкційного табору. Сей комітет дістав уповажнене вести дальші переговори.

Угорська криза.

Будапешт, 10. липня. (Кб.) Партия независимців приняла два звісні внески міністра Кошута і висказала свою радість, що в партії панує цілковита згода. Партия еунцяює, що першу ухвалу предложить палаті послів, а друга остане як звичайна ухвала партії. Міністер завізав партію вступати ся всіми силами за принципи партії. Також народна і конституційна партия висказала ся за сею ухвалою.

Розем між обома таборами партії независимців.

Будапешт, 10. липня. (Кб.) Відносно до сьогоднішньої ухвали езекутивного комітету подав Юст редактори „Pester Lloyd“ ось яке пояснене: „Наступив розем, оба табори займають своє до-теперішнє становище і жадна з обох частий не подала ся ні трохи в зад; а в осени пічне ся знова там, де тепер скінчило ся“.

Міністер Кошут удає ся в середу до Відену.

ДОПИСЬ.

Іа Глібокой.

Недавно тому в нашії громаді посвятили нову православу церкву з великою парадой як рідко де і думав би хто, що ся нова святиня, принесе більше моральности між своїх вірних. Та де там, вона порожня майже, хотай відправа так красно іде, як може нігде на Буковині. Дарма, що хор так красно сьпіває що неділі і сьвята. Церква порожня а за то коршми всі повні, що лиш нівроку та дай Боже на гаразд. Живуть люди і служать Жидам; сьогодні служать Жидам епітропи церковні а завтра по приміру епітропів підемо всі в загадану службу. Бо-ж епітропи церковні на то поставлені, аби з них добрий примір брати. Отже сказав панотець, щоби тепер, коли в церкві досить місця і так красно, приходили люди на вечірню і то не лиш молоді але і старші. Забув тут панотець сказати і епітропам. От вже шестий раз ідемо до церкви по полудню на вечірню і видимо під кождою коршмою епітропа. Чи-ж не гарний примір? Та най буде для них і гарний, то ми таки за їх приміром не хочемо іти, хоть би вони там сиділи а до понеділка, а це і Вас отче просимо, аби Ви зарядили так, щоби всі епітропи мусіли вже з обовязку бути також хоть для приміру в церкві на вечірні а не в коршмі, бо дуже багато людей вже пішло за приміром епітропів, а як підуть і наші, то церква буде порожня, а в коршмі не помістимо ся. Отже проте удаємо ся ще до Вас отче духовний і просимо Вас: Подивіть ся на своїх парафіян і на їх житє, то до чого воно іде і скажіть, чи Вам не жалє своїх парафіян, для котрих Ви є поставлені аби їх учити, та-ж видите, що Ваші парафіяни пропали через темноту і піянство. Коли вони заберуть вже торби на плечі і підуть до Канади, а котрі не будуть могли вже і туди добити ся, то до Жидів на службу, тогди для кого лишити ся та красна церква, що збудовались? Для кого будете правити в ній богослужєне, та-ж Ви бо самі видите, що до сего недалеко, то-ж станьте против того, полюбіть своїх вірних, не показуйте утіхи над їх пропастию тим, що мовчите, але возміть в оборону свої овечки від загибелі. Не робіть темним волю; але бороніть їх і не уважайте, що невидячі або попсовані чужими визискувачами будуть невдоволені. Хоть би то був навіть і голова громади, ідіть проти волі і бороніть від пропасти своїх вірних, коли видите, що він веде своєю поведєнем більше у пропасть. Ви знаєте, що якесь там видав пан староста право, аби замикати коршми в неділі і сьвята і видите, що шинкарі на згубу Ваших темних овечок сьміють ся з того права і роблять просто збитки з того, а Ви на се мовчите. Нехай пропадають парафіяни, коби лиш не гнівав ся пропінатор! Добрий пастир душу свою положить за „овци“ а не боїть ся гніву пропінатора. Тому просимо Вас отче, підіть самі до пана старости та скажіть, що шинкарі в нас єго права не слухають і просто збитки з того роблять, а коршми ще гірше ведуть як перед тим. Скажіть, що маєте повне право боронити своїх парафіян від пропасти. А хто іде право, той не боїть ся нікого.

Громадяни.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. липня 1909.

Календар. Неділя 11. (28.) Н. 6. по С., Кир., Іван, рим. Н. 5. по С., Пелаг. Д. Схід сонця 4 год. 4 мін., захід 8 год. 6 мін. — Понеділок 12 (29.) Петра і Павла, рим. Івана і в. Схід сонця 4 год. 5 мін., захід 8 год. 5 мін.

Слідуюче число „Буковини“ появить ся задля сьвята в середу, дня 14. липня.

Санкціонований закон. Цісар санкціонував буковинським соймом ухвалений законопроект в справі зміни 90. § закону із 28. серпня 1908 кр. зак ч. 42 про видав новий громадської виборчої ординації для воеводства Буковини, винявши краєву столицю Чернівці, а вчиславши двірські обшари.

Ц. к. II. гімназия в Чернівцях. Як ми донесли в попереднім числі, зголосило ся до вступного испиту рускої I. класи в четвер 15 учеників і всі здали єго з добрим успіхом. В п'ятницю знов ставило ся їх 7 а здало 6. Значить до руского відділу I. класи прийнято 21 учеників. Коли дочислити до них 44 учеників з пригатовляючого курсу, будемо мати на слідуючий рік 65. Як-ж будуть з сего два відділи? По 32 ученики! Кілько з них дійдуть до матури? Нам треба би інших 65 учеників, щоби в кождім відділі було по тільки. Тому панове порахуйте ся і по вакаціях приведіть їх нам.

Народна робота. Українці матуристи учительського семінара в Чернівцях, устроюють дня 17. липня сего року аматорське представлене „Нахмарило“ („Дядькові примхи“ Бориса Грінченка) в сали „Рускої Бесіди“ в Вашківцях н. Ч. на яке мають честь запросити всіх наших щирих громадян. По представленю слідують танці. Ціни місць: Карта родинна (для 4-ох осіб) на представлене і вечерок 8 кор., перші чотири ряди крісел 3 кор., слідуючі крісла 2 кор. 50 сот., вступ на салю 1 кор. 50 сот., а для селян на представлене 50 сот. (Чистий дохід призначений на добродійні цілі). Початок точно о годині 8-ій вечером. Стрій народний або виштовний. Музика Аліка Парашука.

Испити зрілости при уч. семінарії в Чернівцях. До сегорічного испиту зрілости зголосило ся 100 екстерністів і екстерністок. Між ними було 40 мужських питомців а 60 женських. На ту сотку з інших народностей зголосило ся з Русинів всего 7 кандидатів а 6 кандидаток. При испиті явило ся лише 5 Русинів і 4 Русинки. Испит зробили: Дутчак Юстина і Сіняк Меланія. Двом кандидаткам і одному кандидатови позволено поправити испит по фєриях з одного предмету. Публичних питомців ставило ся до матури 45 а між ними 17 Русинів. Матуру здали слідуючі: Хрущ Володимир, Гурняк Микола, Кошурба Іван, Крисько Василь, Лупуленко Іван, Марчук Петро, Павнел Омелян, Петрашук Антін, Понич Микола, Семака Сидір, Томашевський Василь, Войценко Василь і Волошин Михайло. Тром питомцям позволено поправити испит з одного предмету а один перепав.

Сензацийна крадіж дорогоценностей. Оноді поповнено в Лондоні сьмілу крадіж дорогоценностей вартости 2 мільони 400 тисяч корон, на шкоду парського золотника Гольдшмїда. Річ іменно, мала ся слідуючо: Коли Гольдшмїд мив руки по обіді в каварні „Mexico“, припало до него кількох драбів та скрутивши в зад руки, пірвало побіч лежачу торбу з дорогоценностями. Вправді Гольдшмїд здужав добутись з злодійських обнять, то всеж таки вчпнений алярм оказав ся даремним. По драбах і слід загинув.

Дух кріпацтва. „Рада“ доносить з с. Шамраївки, васильківського пов., 16. червня через наше село до свого кінського заводу їхала гр. Браницка, власниця Шамраївки. Кільки душ селян перестріли її з хлібом-сілю. Хліб подав графїні один дідусь, який вважаєть ся у нас за розумну людину. От гр. Браницка й запитала єго по польськи: „Чого ви хочете просити?“ А сей депутат від громади чи не розібрав по польськи, чи не дочув, що його питали, стоїть тільки собі та кланяє ся. Тоді графиня знову питає: „А як у вас хліба, — чи буде врожай?“ А „представник“ стоїть та знову все мовчки кланяєть ся, а решта так само мовчить. Вачучи, що нічого не допитаєть ся, графиня дала на гурт 5 карб. і рушила далі. Подаровані гроші були зараз же пропиті в місцевому трактирі. Ще й доси міцно держить ся серед наших людей дух кріпацтва і вони все ще тремтять перед колишніми своїми панами.

Десять заповідий для бесідників. 1. Говори лише тоді, коли маєш щось розумного сказати. — 2. Сїдай зараз, як вжеє сказав всю свою мудрість. — 3. Знай, що шкода говорити, як тебе не слухають. — 4. Думай точно, говори ясно і стій природно. — 5. Не говори за скоро. — 6. Дякуй за всі оплески уклоном. — 7. Не згуби двох річей: голови і провідної думки. — 8. Коли тебе виспичуть, вдавай рівнодушного. — 9. Не відчитуй свої бесіди. — 10. Не збувай ніколи про слова кардинала Манінга: Сам в то вір, про що говориш!

Оповкісти, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Завтра виїжджають послы Спинулі і Пігуляк до Відня.

Звичайні загальні збори „Рускої Бесіди“ в Драчинцях відбудуть ся в неділю, дня 18. липня с. р. в будинку каси позичкової і щадничої для громади Драчинці о 3-ій годині по полудни із слідуючим порядком дневним: 1. Прочитанє протоколу. 1. Вибір старшини. 3. Вільні внески. — Михайло Висич, голова.

Звичайні загальні збори товариства „Січ“ в Драчинцях відбудуть ся в неділю, дня 18. липня с. р. в будинку тугейшої каси о 4-ій годині по полудни із слідуючим порядком дневним: 1. Вибір старшини. 2. Ухвала в справі купна сикавки. 3. Вільні внески. — Данило Прокошець

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 10. липня 1909.

Львів, 10. липня. (Кб.) Бувший президент міністрів Бадені умер нагло в наслідок удару серця.

Петербург, 10. липня. (Кб.) З нагоди сегоднішньої 200-літньої річниці битви під Полтавою, відбула ся сьогодні у резиденції велика служба Вожа за царя Петра Великого. До сего сьвята прийшло ще сьвяточне заложєне угольного каменя під сильний міст через Неву, який прибере імя Петра великого.

Полтава, 10. липня. (Кб.) Сюди прибув цар, великі князі і президент міністрів Столипін.

Полтава, 10. липня. (Кб.) В присутности царя відбуло ся сьогодні сьвяточне відкритє пам'ятника для оборони Полтави полковника Коліна. Ураджєно й парад по реґімантах. Царя витано ентузіастично.

Царгород, 10. липня. (Кб.) Вовний суд запевняє, що знесе стан виїмковий дня 23. липня, на коли то припадає річниця поновного заведеня конституції.

Берлін, 10. липня. (Кб.) На початку сегоднішнього засіданя парламенту повідомив граф Штолберг, що граф Цепелін запросив парламент на початок вересня до Фрідріхсгафену.

Париж, 10. липня. (Кб.) Підчас повдинку між міністром Caillaux і бувшим депутатом Вос вистрілено два рази з револьверів і жадєн із суперників не потерпів рани.

Петербург, 10. липня. (Кб.) Від вчєра заслабło 107 осіб а 53 умерло на холєру. Загальне число хорих вносить 721 особа. Супротив урядових повідомлень доносять, що слабість страшно розширює ся навіть в околиці Петербурга, пр. в Царськїм селі було вже кілька випадків.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 5. липня 1909 за 50 кгр.

Пшениці	14.50—14.60
Жита	9.80—10.—
Ячменю browарного	8.——8.25
Вівса	9.25—9.50
Кукурудзи, прїма	7.80—8.—
Кукурудзи, нової	7.50—8.20
Пшеничної соломи	5.70—5.80
Житної соломи	5.90—6.10
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	48.50—49.—

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожаєте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фїнансова інституція на Буковині. — Приймає вкладє щадничі і опрєнтовує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай кляч „свій до свого“ відібе ся голосним відгомном по щай Буковині і най кождий, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прїєднуйте нам нових членів
Дирекция.

Перші загальні збори Каси позичкової для громади Михальче-Спаска відбудуться дня 18. липня 1909 о 3-й годині пополудни у домі господаря Семена Москаля з сліду-чим дневним порядком: 1. Пояснене статутів і прочитане протоколу при-готовляючого загального збору. 2. Вибір старшини і ради надзорчої. 3. Евен-туалія. За старшину: Михайло Воро-бець, голова.

Звичайні загальні збори Каси позичкової і шадничої для громади Драчинці стов. зар. з необм. пор. відбудуться в неділю, дня 18. липня

1909-го року в касовім домі о 2-й г. пополудни із сліду-чим порядком дневним: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане касове і принятє бі-лянсу за рік 1908. 3. Доповняючий вибір старшини. 4. Ухвала що кожний член каси зарзом мусить бути членом тутешної читальні. 5. Вільні внески. Старшина.

Звичайні загальні збори Каси позичкової і шадничої для громади Калинівці н. Ч. відбудуться в не-ділю, дня 18. липня 1909-го р. з зви-чайним порядком нарад. Старшина.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на німець-кій мові, що заступає інтереси україн-ського народу перед культурним сві-том, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного ін-телегентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністра-ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.
Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

**ÚSTŘEDNÍ BANKA =
ČESKÝCH SPOŘITELEN.**

Центральний банк чеських шадниць.

Філія:
Чернівці, ул. Паньска 18.

Централа в Празі.

Філії:
**БЕРНО
ЛЬВІВ
ВІДЕНЬ
ТРИЕСТ**

Години урядові:
від 8-ої до 2-ої год.

Капітал акційний 15,000.000 корон.

Вкладки понад 100,000.000 корон.

Адреса телеграмів „Sporobanka“.

Телефон число 250.

Приймає вкладки на біжучі рахунки, конто жирове або на книжці шадничі і опроцентовує їх від другого дня по вло-женю аж до дня підняття.

Вкладки шадничі опроцентовує на
4 1/4 %
при вільній диспозиції.

Поручає свою контору до переведення всіх інтересів банкових.

Переховує цінні папери.

Конто чекове.

Вадії і кавції.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу. Одинокий склад славнозвісних Одинокий найбільший вибір у арти-по умірко- подорожних куферків „КОМЕТ“ кулах до подорожн найліпшої сорти ваних цінах. Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан-тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всїляні сезонови **ЛІТНІ** артикули для пань, панів і дїтий.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської шадниці)

поручають свій **богато асортований склад весняних і літніх артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлоп-ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас. **Неподобачі ся річи можна відмінати.**

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцію відповідає: Віктор Строїч.
З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

Передплата на „Буковину“

платня в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 ер., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від однопальної стрічки або IV місяця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надсилає по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакція неопечатані вілні від порта. Рукописи повертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотинки від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Ситуація політична.

(Від власного кореспондента).

Відень, 8. липня 1909.

В парламенті провадить унія славянська від кількох днів обструкцію.

По бюджеті мали прийти під обряду торговельний трактат з Румунією і закон уповноважуючий державу до заключення договорів торговельних з іншими балканськими країнами.

Тимчасом унія славянська внесла аж 63 наглі внесення всякого рода і загальмувала дальшу роботу в палаті. Опісля поставили соціальні демократи також нагліччі внесення щоби таким чином не допустити до дальших обструкційних внесенень, отже в цілі зломання обструкції. Нарешті поставив сими днями також український клуб (галицькі Русини) 10 нагліччих внесенень з причин тактичних.

Опозиційні сторони добре знають, що правительству дуже залежить на торговельній угоді з Румунією, котру Австрія мусить заключити в заплату за льоальне поведіння Румунії при анексії Босни і Герцеговини. Аграрії вважають заключення сеї угоди шкідливим для рільництва. На таким самім становищу стоїть і части Русинів.

Після предложення правительственного мала би Румунія право ввозити на австрійський торг в протягу 9 літ 209.000 рогової худоби і то в 1. році 10.000, в 2. році 12.000, в 3. році 15.000, в 4 році 20.000, в 5. році 22.000, в 6. році 25.000, в 7., 8. і 9. році по 35.000 штук зарізаної худоби.

Беарог: в 1. році 50.000, в 2. році

60.000, в 3. році 70.000, в 4., 5. і 6. році по 90.000 штук а в 7., 8. і 9. році по 120.000 зарізаних штук.

Овець: через 9 літ що року 100.000 зарізаних штук.

В рекомпензату за те мала би Австрія полекші на миті при деяких індустриальних виробках.

Аграрії твердять, що сей трактат корисний тільки для промисловців але для рільничого населення впрост шкідливий. Посли рускі а взагалю частина їх яко заступники населення майже виключно рільничого поділяють сей погляд аграріїв і стали також против сему трактатові.

Радикали стоять по стороні промисловців. Тимчасом правительство, котре конче мусить заключити угоду з Румунією, пустило ся на переговори з аграріями і приобіцяло їм призначити часті доходи з цда на піднесення хову і продажі худоби. З початку була мова про 1 мільон корон річно на сю ціль, а з часом підвищено сю квоту на 6 мільонів. І вже би майже прийшло було до порозуміння між аграріями і правительством як би не ввійшли в гру апетити деяких провідників на портфелі.

Як раз сьогодні вийшла ся справа на верх.

Унія славянська зажадала реконструкції кабінету Бінерта, викинення з нього мін. фінансів Білінського та інших міністрів і іменовання шістьох Славян і то 3 Чехів, 2 Поляків і одного Словінця міністрами при реконструованім кабінеті.

Правительство не хоче на се жадане пристати і так вже нині мала бути сесія замкнена. Тимчасом на представлене християнських соціалів відложило правитель-

ство остаточне порішення сего питання аж до суботи взагалю вівтірка. Завтра (в п'ятницю) відбуде ся ще коротке засідання; до вівтірка буде правительство пересправляти з опозицією, а у вівторок наступить рішення, чи має палата бути замкнена чи тільки відложена. В разі як би переговори допровадили до порозуміння між правительством і опозиціоністами, тоді наради в парламенті потребають ще дальших 8 день, бо тоді трактати торговельні прийдуть під наряду.

В послідній хвилі в парламенті кольпортовано вість, що кабінет Бінерта в коротці уступить а керму перебере теперішній міністер торгівлі др. Вайскірхнер, котрий мав би опирати ся на християнських соціалів, поляків і соціальних демократів. Сі партії мали би становити більшість правительственну в парламенті.

Між галицькими і буковинськими рускими послами не прийшло ще до порозуміння. Посли галицькі зближують ся до унії славянської, з якою задумують заключити союз.

Буковинсько-руські послы займають покищо вижидаче становище. Від тактики галицьких Русинів буде зависіти, яке становище займуть Буковинці супроти Галичан, котрі зі взгляду на відмінні обставини в нашім краю не мають причини провадити против правительства обструкційної політики.

* * *

Здогади нашого кореспондента таки сповнили ся. Правительство ще скорше зробило конаць як можна було сподівати ся. В неділю вже замкнено сесію правдоподібно аж до пізної осени і послы розіхали ся на літні ферії втративши однак

Іван Синюк.

Мужицке драпане.

На саме полудне одної літної неділі вийшли радні села Старих-Хамівців із канцелярії, присяжний (громадський слуга, поліцай) замкнув двері на колодку і пішов у село, щоби, яко ексекутива, виконати кілька указів, а двірник, радні і інші газди, що стояли на улиці, попрямували до аренди.

Всі були у веселім настрою, до чого мали й причину, бо виграли по довгім процесі від сусіднього села, Нових-Хамівців, великий кавалок толоки.

Таку радістну подію годилось святочно обійти. Они позасідали округ довгого стола, а двірник сказав дати — за громадські гроші — дві бутлі горілки і закусок.

П'ятка розпочала ся.

Спершу пили люди соромливо скрадаючись розмовляли спокійним голосом, розумієсь, про процес. Але так за пів години, як горілка позаморочувала уми, розжарила лица, а очі почались несамовито блещати, настав у корчмі мало-по-малу страшний галас. Кождий вповідав щось крикливим голосом, а ніхто его не слухав. Оно не було властиво що слухати, бо жаден не провадив свою річ до кінця, але плів п'яте через десяте.

Серед заглушаючого войку, крику, реготу і сьпіву вицідили учасники ще по одній бутлі, почім забрались одні сьпіваючи та горіючи самі до дому, других повели жінки а інші поволікались на поближкий цвинтар у холод спати.

При однім кінці стола сиділи ще три люди: радний Кость Цимбалюк, що не міг ся ніколи впити, присяжний Проць, що співнив ся в селі й лише прийшов і Іван Бобик, чоловік молодий,

дуже відважний і на одно око сліпий. При другім кінці стола скупились парубки округ фляшки горілки і щось між собою шептали. Серед корчми стояли купками газди з люльками в зубах, що вже злагодились до дому, але якое було їм ще жалі опускати сю душу, тютюновим димом, людским випарованем і горілчанним чадом наповнену пору.

Аж тут увійшов до корчми Кирило Вовчук, призваний Дрозд, чоловік незвичайно високий і сильний, зачіпливий і брутальний, що пересидів пів свого життя — так а 20 років — криміналами. Всі вступили ся ему з дороги, а він засів за стіл коло вікна, взяв з перед парубків фляшку і вицідив її одним потягом до дна.

„Що гніваєте ся, братчики?“ спитав він парубків, похмурним поглядом їх міряючи.

Парубки лиш замішано посмішували ся.

У корчмі запанував спарний, притискаючий настрій, мовби раптом тяжка чорна хмара звисла грізно над головами присутних. З нервовим напруженням очікували всі неминучої бурі.

Они не потребували довго чекати.

„Ото нажльогались, потріскали би!“ забурмотів Дрозд, котрому дійшла горілка до голови і збудила его розбишацький наклін.

„А то чого би потріскали?“ відважив ся присяжний, яко урядова особа, в обороні своєї пошестности стати.

Дрозд глигнув на него їдко і з его очий запалахкотів невольний огонь.

„Во людську кров лють, злодії!“ крикнув так голосно, аж Проць мимохіть відсунув ся з небезпечного сусідства, а парубки, вишучи недоброго, встали ізза стола.

„Та то на шкіру Ново-Хамівців!“ пробував радний Цимбалюк усмирити скаженого.

„Не гавкай небеліді!“ рекнув на него Дрозд.

„Ти такий злодій, як двірник, як всі ті другі!“

„А тобі що дотого, твою кров не пемо, ти

не платиш податків!“ відозвав ся оден з гурту, що мав таке розбишацьку жилу.

„Ти гість у селі!“ додав другий.

„Ми ще за тебе за кримінали платимо!“ крикнуло кілька газдів.

„Всісти однакі, всісти злодії!“ відповів їм Дрозд.

„Мой Курилі!“ — промовив до него крізь закусені зуби Бобик, що з злости аж почервонів — „таже двірник мій батько“.

„Що за велике сьвято!“ зареготав ся Вовчук і міряв з пів затуленими очима ворожо на Бобика.

„Мой Курилі, мой! Уважай, що говориш!“ напминав его грієним від злости тремтячим голосом Бобик.

„Заткай ся, сліпаку, як ще хочеш то одно око мати!“ крикнув Дрозд, вдарив кулаком у стіл і встав на ноги. „Всіх вас не маю на полах табак!“

Тимчасом Жид запер скоро шинок і скавучим голосом просив спорячих ся, аби вийшла на двір сваритись.

„Ти кримінальник!“ — засякотив Бобик, котрому із злості стали жили як пальці грубі, скочив зсолона і імія Дрозда за горло — „ти ще не був у моїх руках, неборе... я тебе... І тиснути одною рукою збуя до стіни, шопортав другою у его чересі, знаючи добре, що Дрозд завсідги носить отворений ніж коло себе. Присяжний Проць, що мав у бійках велику практику, вирвав одним сильним махом Дроздові палюгу з руки, кинув її серед корчми а сам зачепив ся обома руками в его волосю. І ті другі, що стояли серед корчми пустились з піднесеними пальцями на збуя.

Дрозд поблід. Ситуація була для него дуже грізна, тим більше, що він був безоружний. Але поки Бобик витяг ніж, ухватив він з стола фляшку і одним махом розпорушив її на противниковій голові, котрий кровію облятий повалив ся

посольську недоторканість і дисти. Ческі аграрії і словінські консерватисти (читай: Шустершіц) поставили на своїм і присилювали правительство замкнути палату якраз тоді, коли на порядку деннім стояли справи вельми наглі, навіть більше наглі як деякі наглі внесені панів з опозиційного табору, за котрими криють ся лише апетити на міністерські теки.

„Wiener Zeitung“ з неділі подає з приводу замкнення сесії між иньшим ось що: На підставі найвищого розпорядження замкнено нині після одноголосної ухвали ради міністрів XIX. сесії палати послів. Правительство аж по довгим надумованню і проти свого переконання хопило ся за се средство. В хвили однак, коли послідна проба, що вийшла з ініціативи одної посольської групи, не принесла бажаного успіху, правительство стануло перед конечністю зробити конець. Вина за все опадє виключно на ті партії, котрі не маючи до того причини, загатили великим числом наглих внесень цілий порядок денний, на котрім стояв цілий ряд пропозицій, призначених лише для добра загалу. Поліпшене житєвих умов для торговельних помічників, розширене і вибудоване льокальних залізничних ліній у всіх коронних краях, підмога держави для двигнення і розширення промислу нафтового, зарядження проти зростаючої з кожним днем ціни збіжжя а вкінці поладжене торговельних відносин з балканськими державами отсе були головніші точки парламентарної програми які тепер ждали своєї остаточної поладоди. Все те стало ся на разі неможливим до переведення. Правительство не залишило нічого, щоби було в силі аберигти авторитет парламенту. Однак всякі зусилля в тім згляді розбили ся о опір обструкційних груп, котрі за сповнене своїх посольських обовязків домагали ся для себе окремого відшкодованя. В виду такого поведення правительство не мало иньшого средства, як зробити рішучий конець невинно симій ситуації. За наслідки будуть відповідати ті, що своїм поведенням нанесли поважну шкоду пареяментови і народам і загнали правительство так далеко, що воно мусіло відповісти аж таким острым средством.

під стіл. Проць діставши оден порядний ждоханець у груди, полетів серед корчми. Тепер ухватив Дрозд стіл і кинув его як трісков на тих других а сам скочив крізь вікно на двір і прямував до найблизшого плота, щоби виплати кіл.

Все се не тривало й одну мінуту.

„Дрозд убив Вобика!“ залунало в корчмі.

„Дрозд убив Вобика, на смерть убив!“ відозвались ті, що стояли перед ареною.

І всі, узрівши людську кров, або учувши, що таки текла, пустились, як стічня скажених вовків за утікаючим. Звірська жадоба збудилась у тих, они запрагли крові.

Поки розбіска добіг до плота, трафив его камінь, завбільшки овечої голови, так сильно в плечі, що він повалив ся, і нім встиг підоймитись, дусили его вже кілька парубків, родимців Вобика.

Дроздові в поміч прибігли его родимці і в мить зробив ся величезний клубок, що толокою кочав ся ба сюди, ба туди, значучи свою дорогу кровію і видаючи з себе дикі звірські крики, страшний прокляття, йойканя, стогни...

Округ сего клубка бігали приказуючи й руки заломлюючи жінки, а діти плакали і прятали капелюхи, кавалки кштарів, палиці, ножі, люльки. Кілька стариків сиділи на бервені, курили з люлькок маркотків, спльовували і приглядались рівнодушно кровавій бійці...

З чверть години, а може й більше кочав ся сей живий клубок по землі, аж комусь впало на гадку висипати на него дві коновці студеної води і крикнути: „Шавдар іде!“

Наслідки сего був чудесний. Як та мильна булька, розпав ся звій, борці розбіглись чим скорше, лиш три тяжко ранені остались на місці. Між ними не було Дрозда...

„Але порядна сіпаннина, дуже порядна, вже давно такої не було“ — воркотів засопаний Дрозд, утираючи з розрізаної щокі кров і шукаючи своєї палиці та люльки — але й бо якись злодій мене драгнув...“ наскрізь, аж зуби хляпають ся.

Біла, 25. червня 1909.

Заграничний огляд.

3 турецького парламенту.

Царгород, 13. липня. (Кб.) Генеральний полковник барон Голіц прибув сюди вчора окол полудня.

Палата ухвалила майже одноголосно принцип сейчасового вступлення не-Могамедан у військову службу як також вступлення у службу тих Могамедан, що були доси увільнені від військової служби, і постановила, коби не ухвалено нового закону оборонного, ужити старих средств зі зміною, яка відповідала службі не-Могамедан.

Конференція державних заступників.

Вчора відбула ся конференція державних заступників в цілі ідентичного сформульованя ноти відносно Крети, яке то письмо мало-би ся сьогодні передати порті.

Зміст сеї ноти не виходить крім деяких незначних змін поза звісні рамці.

Що до прийнята сеї ноти Туреччиною думають в деяких дипломатичних кругах, що порта буде ставити опір, підчас коли иньші круги цілком противно на се задивляють ся. Оден з міністрів заявив навіть передучера, що порта зробила все, що було можливо, але більше не могла досягнути. Як доносить „Neologos“ найдено вчора перед портою афіш, яким закликає ся населене до бойкоту проти Греків. Тутешні могамеданські Кретийці причиняють ся також, як здає ся, чимало до підбурення публичної опії.

Банкові інституції передають екссултанови его гроші.

Солунь, 13. липня. (Кб.) Ходять слухи, що сьогодні мають прибути з Царгорода сюди директори османського банку, кредитової інституції Лівану, німецького і державного банку, щоби особисто передати бувшому султанови Абдул-Гамідові гроші, які він зложив в їх банках.

Переслідування винувників різні в Адані.

Царгород, 13. липня. (Кб.) Намісника, команданта війська, муфтів і иньших могамеданських потаблів міста Адани поставлено перед воєнний суд задля того, що підбурювали до звісної різні.

Заборона бойкоту проти Греків.

Царгород, 13. липня. (Кб.) Великий везир заборонив антигрецький бойкот у македонських вілятах, в Яніні, на Архіпелю і по иньших місцях турецької держави.

Сербско-болгарське зближене.

Софія, 13. липня. (Кб.) Орган правительственої партії „Прероретц“ критикує в острій спосіб голоси сербської преси про сербско-болгарське зближене, якого головною перешкодою, після думки Сербів, є король Болгарії, і каже, що єї голоси характеризують становище сербського правительства. Хай Сербія замість тріски в оці свого ближнього, бачить скорше поліно в своїм власнім оці, бо годі поняті, що в Сербії можуть так далеко сагати, що аж приписують Болгарії, яка партія має прийти до керми, і то ще в хвили, коли Сербія убігає ся о союз з Болгарією. Ми мусимо, каже висше згадана часопись, сербській пресі заявити цілком рішучо, що ми єї поради не потребуємо, бо Сербія знайде в своїм власнім краю подостатком матеріалу для іронії і безпощадної критики.

3 палати послів.

Париж, 13. липня. (Кб.) Відповідаючи на інтерпеляції про загальну політику Франції, президент міністрів Клемансо заявив, що він не вибрав дороги політичних репресалій, заклав консервативним безсильність, а соціалістам любов до насильств. Клемансо тішить ся ізза здійснення реформ, та запевняє, що сенат ухвалить робітничі пенсії ще перед кінцем легіслатурної періоди. Президент міністрів закликає Lauréс до спільної праці із лівими групами. Вкінці заявляє ще, що він цілком віддав ся службі для нації та республіки (признаня).

Задачі соціальної політики на Буковині.

(З викладу проф. д-ра Е. Ерліха).

(Конець).

В який же спосіб допомогти нашому мужикові? Придбати ему більше землі ледво чи вдасть ся, принаймні не в сю пору. (Нам здає ся, що такі

вдасть ся через парцеляцію більшої посілости, яку переводить „Селянська Каса“ і віднаймуване земель релігійного фонду, окол чого заходить ся наші послі не без успіху. — Прим. Ред.); однак можливо поліпшити его роботу. Перед двома роками був я в однім краю, що може похвалити ся на цілу Европу найбільше цвітучим господарством, а ним є Данія, мужицький рай. Рільництво стоїть тут найвище. Однак перед 100 роками був мужик данський такий нужденний як буковинський. Тамощна мізерія була така, як сьогодні на Буковині. Я питав себе: В який спосіб люди допровадили до того, що они сьогодні тим, чим власне є? Данці відповіли мені, що се робота Грунтвіга, пієтистичного писателя й політика, який трудив ся в 30-тих роках минушого століття. Его ділом є народні універзитети, розповсюджені по цілм краю, се такий рід шкіл для виобразуваня мужиків і мужицьких синів, де они перебувають шість зимових місяців і учать ся ріжних річий, приналежних до загального образованя, а також сільського господарства. Однак Данці кладуть більшу вагу на загальне образованє як на то, що належить до господарського образованя. Сі народні універзитети піднесли дуже високо інтелігенцію мужика. Данський мужик належить до найінтелігентніших мужиків світа, о чім я переконав ся. Я видів спис книжок, які знаходять ся у звичайній бібліотеці кожного мужика. Ви просто не повірите, що такий мужик має в своїй бібліотеці. Кожний данський мужик держить дві або три газети. В однім данським творі згадано, що за книжки замовили мешканці одного звичайного провінціального містечка з 14.000 жителів в одній з трох тамошних книгарень. В кожній з них замовлено кілька творів в ціні 100—200 данських корон (100 данських корон = 66 зр.). Таке розуміє ся окрім Данії не найдено нігде. Вислід сего, цвітуча данська господарка. Всі Данці глибоко переконані, що їх господарство завдячують високому образованю мужика.

Тут хочу звернути увагу на спілки в Данії. В тім краю нема громади без господарської спілки, особливо без продуктивної спілки. В Данії продукують ся найліпше масло на весь світ і то не ділками а мужиками і то не поодинокими, а всі мужики злучені в продуктивні стоваришеня, які вироблюють то масло і заспокоюють ним цілу Англію. Такі стоваришеня мають і для безрог. Мужики лущать ся і основувають стоваришеня для плеканя і різання безрог, які розсилають мисо по всіх майже краях європейського заходу. Подібні стоваришеня мають Данці для коней і майже для всего иньшого. Як думаєте, чи було би се все можливе без великого образованя данського мужика? А притім данські мужики не є великими господарями. Розуміє ся, що в Данії є й багаті мужики, однак велика їх часть се халупники, які так як і наші господарять на трох-чотирох моргах; та они дуже рухливі, розважні, пильні, робітливі і шлють дітей до школи. Так данський мужик потрафив стати наймаєтнішим мужиком на світі. Коли-ж маю що сказати в справі нашої мужицької політики, то отсе: Мусимо старати ся о основанє і розширене шкіл, щоби мужицьку дитину виховати і зробити з неї чоловіка, як також основувати господарські стоваришеня. В сім природою так багато визінованім краю Буковині, яка має на весь світ добру землю, могли би ми допровадити до того, щоби продукція нашого масла, яєць, дробу і иньних господарських річей нам принесла тільки, аби нашим мужикам зробити жите можливе і зносиме.

Се була би перша і найважніша задача соціальної політики на Буковині.

Найбільше нещастя всякої політики на Буковині і в загалі в Австрії є то, що кожде політичне питанє уважають виключно за питанє національнє. Я-ж кажу вам, найважнішим національним питанєм є питанє господарське. Обі народности, які спорять о Буковину, Русини і Волохи, повинні вперед над тим застановити ся, що они насамперед нації мужицькі і що великість і розвій їх мужицьких означає великість їх власних націй. Коли руский і волоський мужик заголодує ся, в нужді і темноті запропастить ся, то запропастить ся з ним разом часть рускої і волоської нації і ніяка руска або волоска гімназія, ніяка національна агітація, ніякий другому вибраний виборчий округ не допоможе ім в сім згляді. Противно кожний руский або волоський мужик, що до чогось допровадить, означає приріст до національного маєтку Русинів і Волохів. Русини і Волохи можуть стати великі лиш тогди, коли приведуть своє мужицтво до розвитку. Оно зовсім дивно, що обі народности промишляють в першій лінії над тим, якби оснувати як найбільше гімназій. Чи думаєте, що на-рід справді через гімназії стане або може стати великий? Я не тої думки і не слухаю радо про гімназії, хоч би були дуже фреквентовані і старали ся багато урядничих посад досягнути. (Ми тої думки, що гімназій нам треба, коли не маємо ще ніякої інтелігенції, яка би наклоняла мужицтво до всіх повисених починів. — Ред.) Мої панове! Я високо ціную наших гофратів, однак запевняю вас, то за кожду маєтну мужицьку громаду даю 10 або 100 гофратів, кілько хочете. Нарід стає великий через тих, що витворюють

добра, а не через тих, що живлять ся добрами, які витворили інші. Гофрати річ дуже добра, однак насамперед треба нам мушувати.

Друга пекуча справа на Буковині се справа жидівська. Пошастить ся нам сю справу мирно і хосенно перевести, тогди можемо надіятися на господарського і культурного розцвіту, який не стане позаду найвишого розцвіту інших народів світа. Жиди, прийняті і приспособлені до нашого народного тіла, моглиб его визинувати цілим рядом духових і господарських сил, які ему дотепер ще не доставали. Коли нам такий спосіб розвизки жидівського питання не вдасть ся, тогди без сумніву ми на тім покалічимо ся. Безустанні борби і бурі, дикі пориви і немінні судороги згадують на довгий час господарський розвиток, затроють житє політичне і суспільне. Чи не здає ся вам, що ми сьогодні в господарській згладі були би багаті, даліше зайшли, якби допровадили до того, щоби в склепу і робітні виконували свою роботу побіч себе жидівські і християнські робітники і купці?

А тепер хочу сказати тим, що говорять так багато про жидівське питання, Жидам завидують їх маєтку, що може в цілій Європі нема більшої нужди, як між східними Жидами. Навіть найнижчий пролетаріат в Італії і Іспанії не гірший від них. Найпоганіший прибіжача пороку і нужди в Італії, особливо в Неаполі не настрашає того, хто видів жидівське місто на Буковині або в Галичині. Всі ті жидівські половичні або чверткові екзистенції, всі ті меклери, фактори, пропінатори, крамари, ремісники, перепродавці не заробляють більше як троха поворотний західний пролетарій случайною роботою, жебрачною або пороком; а такі відносини павають і у вишнім інтелігентнім пролетаріаті.

На Буковині так як в Галичині і полудневій Росії а по часті і в Румунії до сьогодні посередничать Жиди в торгівлі і інших зносинах, як се робили в давній Польщі. Однак того посередництва треба лиш там, де люди відособлено господарять. Так було вперед, але сьогодні оно само собою поволі устает. Чимраз піднісється інтелігенція і господарська сила народу і се означає, що він що хвиля менше потребує того посередника. Я зовсім не сумніваю ся, що коли господарський розвиток нашого краю постулить в нормальний спосіб, чого ми всі бажаємо й бажати мусимо, стане в недалекій часі то господарське посередництво, проваджене Жидами, непотрібним, а се означає, що жидівство стоїть на Буковині і на цілій європейській сході перед катастрофою. Мені зовсім ясно, що правний, господарський і суспільний поступ на Буковині від 20 літ сповняє ся на кошті Жидів. Веріть н. пр. питання лихви. Лихвар се в першій лівій чоловік, що виконує посередництво капіталу і тому сповняє він історично взявши, важну суспільну роботу. В кождім народі явив ся тоді лихвар, коли було що посередничати і лихвар не завше був Жидом. Тепер надходить час, коли лихвар стає не лиш непотрібним, але навіть шкідливим. Коли мужик стане освітленим, розумнішим і ліпше ситуваним, тогди мусять пропасти всі ті лихварі з краю сплюю або й без неї. А то кінчене визволене мужика від лихви наступить, як ми се всі знаємо, головню на кошті Жидів.

А як буде з визволенем мужика з чуми алькоголю? Оно наступить, коли мужик стане освітленим, мудрішим і буде ліпше поставлений. А кого се трапить? Знов Жидів. Коли господарські відносини на Буковині і просвіта трошки піднесуть ся, тогди не найдете заняття для тих безмежних тисячок посередників, меклерів, факторів, сензалів. Свій весь зарібок завдячують они ще сьогодні єдино тій обставині, що край стоїть дуже позаду і що населенє страшно неповоротне, перед всім що мужик не вміє ні читати ні писати. В культурній краї, от хочби на заході Австрії, нема таких людей зовсім, бо чоловік хочби трохи освітлений, не потребує ні фактора ні посередника. Жиди стоять перед катастрофою, яка наступить найпізнійше за десять або двадцять років. Заступи 100.000 буковинських Жидів мають може 10.000 такі місця і звания, що мають свою господарську підставу і управління. Однак 90.000 завдячують своєму некультурному краю. Коли-ж край піднесе ся, они втратять хліб і мусять щось иншого шукати. Тому Жиди дуже беруть ся до ученого звания. Ви зачудуете ся: На нашій університеті є 50 проц. жидівських студентів, хоч в цілій населеню становлять они ледво 10 проц. Чому се так? Бо Жиди відчувають се, що неустоят ся даліше в тих званиях, які мали до тепер.

А тепер стоїмо перед найважнішим питанням: Що почати з тими 90 проц. Жидів? Се певно, що всі они не можуть стати адвокатами, лікарями, урядниками і професорами. Утеча в учені звания мусить також устати, чим скорше, тим ліпше; бо й тут наближає ся катастрофа. Жиди самі винищують способи на свій ратунок, а найголовніший є сіонізм в сполученю з колонізаційними змаганнями в Палестині, Аргентині

і Уганді. Однак хоч сіонізм може й розв'яже жидівське питання в користь частини Жидів, то не розв'яже він его для краю, бо від нас підуть Жиди, яких край потребує, а позістануть ті, яких ми би радо збули ся.

Найліпше було би, як би ми були в стані не лиш піднести мужика, але й дійти до великого промислу. Справді се дуже трудно, бо великий промисел не дасть ся в млі ока виняти з землі. Однак край має природні скарби у великій кількості, які нині або зовсім не вихисновує. Пригадує незміриме лісове багатство Буковини, яке уживаємо на то, аби годувати тим чужі фабрики паперу і целюлози, намість з'ужити его в краю. Пригадує величаве багатство Буковини в садовині. Чи не можна би єї з'ужиткувати великим промислом конфекту, компоту і мармелади? В Англії, Франції, Туреччині в полудневій Таролії живуть цілі округи з сего промислу. А ми? Ми вивозимо нашу садовину, як єї зірвали, за границю. А при тім вміє наше жіноцтво виробляти з вишень, прунь, чершень, морелів, ягід, ожив, малин, зелених сливок і т. д. такі конфектури, яких не найдеш ні в Англії, ні Франції, Таролії і Туреччині, наколи єї краї за свої конфекти заробляють мільйони. Наша земля поєдає багатство в мінералах, які моглиб мати дуже високу ціну, коли би ми єї з'ужили в фабриках за помічю відпадків нафти. Так само що до промислу конфекційного.

Я думаю, що соціальна політика має і тут иншу задачу, як вічне машкарене і поборюванє. Не поборюванє, а виховуванє і з'уживанє сил єї задля. Цвітучий промисел принесе пожиток не тільки Жидам. Русини і Волохи будуть мати також хосен з багатства, яке принесе кравви промисел; і мужикові стане ліпше, коли він зможе умістити тих синів, які не найдуть занятя на его малім господарстві, в фабриці як робітників і урядників.

Се сумна наука ще з тих часів, коли чоловік був хижою звіриною, що одному може вести ся добре, коли другому йде зле, що досягнути багатство можна тільки заграблєнем, злодійством, лихварством або ошуканьством. В господарській змислі є багатство поодинокого чоловіка частиною народного багатства, а поплата робота для поодинокого означає добробит для всіх.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. липня 1909.

Календар. Середа 14. (1. липня) Козьма і Даміан, рим. Бонавентури Еп. Схід сонця 4 год. 7 мин., захід 8 год. 4 мин. — Четвер 15. (2.) П. р. м. Б. Ювеналь, рим. Розісланє Апостолів. Схід сонця 4 год. 8 мин., захід 8 год. 3 мин.

Від експедиції „Буковини“. Просимо Вп. панів і пань, що бажають зміни адреси, щоби подали свій старий адрес точно а потім новий, бо инанше трудно з'орієнтувати ся. Так само просить ся, щоби се дати знати днину перед відїздом, щоби часопись не блукала і точно доходила на призначену адресу.

Зміни титулів урядників прокуратури. На підставі цісарського розпорядження з дня 29. червня с. р. змінено титули урядників прокуратури так, що прокуратори V. рангі мають називати ся „радниками двору і надпрокураторами“, прокуратори VI. рангі „першими прокураторами“, субституту прокуратури VII. рангі „прокураторами“ а субституту VIII. рангі „заступниками прокуратора“.

З бурси ім. Федьковича. Пригадуємо ще раз, що до бурси будуть прийняті лиш такі ученики, за котрих родичі платять місячно з гори 18 корон (I. категорія) або 36 корон (II. категорія). Хто не принесе з собою приписаної білизни, убраня, утєвильї, або про котрого лікар вискаже ся, що не здібний до закладу, буде зараз видалений. Просимо вже тепер в родині і між сільськими знакомими застановити ся, як відповісти сям нашим вимогам, щоби описля від нас не вимагали знижки, на яку ми ніяк не зможемо пристати.

Великий огонь у Вижицї. Нам пишуть під днем 12. с. м.: Вночі з неділі на понеділок згоріло у Вижицї около 100 хат — цілі дві уллиці. Матеріальна шкода мінімальна; всі хати були старі, дерев'яні. Огонь горить ще тепер, хоч сторож пожежників і кутка працювали при огни через цілу ніч. З Русинів не повіс ніхто ніякої шкоди. Страти в людях нема.

Найбільші морські маневри. В останніх днях відбули ся великі маневри зєднаної англійської фльоти. В маневрах взяло участь 380 кораблів. Генерал Грам мав задачу перевести білу фльоту, яка представляла неприятеля, з Німецького моря коло Довру на канал Ляманш і даліше на Атлантійський океан, де коло Ірландії мала получити ся з синею фльотою. Була се дуже тяжка задача, бо дорога коло Довру є широка на всего 40 км., і була густо обсаджена червоною фльотою, яка грала роллю англійської фльоти оборонної. Ген. Грам мав щастє, що полудневу часть Німецького моря

і канал Ляманш застигли непроглядна, густа мрака. Закрита мракою біла фльота тихцем в двох рядах переплила коло Довру. Коли мрака розступила ся, біла фльота побачила між собою кілька кружляків з червоною фльоти, висланих на звідини, які очевидно забрано сейчас в полон. Дальша задача білої фльоти була така, щоби решту червоних кружляків не допустити до порозуміння телеграфом без дрота з адміралом червоної фльоти та щоби они не могли довести ему про рухи білої фльоти. В тій цілі пушено в рух всі батареї бездротного телеграфу на білій фльоті, щоби помішати телеграми вислани з червоної фльоти. Рівночасно ген. Грам вислав кілька кружляків на бік, щоби змилити чуйність неприятеля. Ті кораблі заповнили червону фльоту, але з рештою ген. Грам поплив до берегів Ірландії, де злучив ся з синею фльотою. Адмірал зєднаної фльоти Курзон Гове, розпочав тоді заціпну акцію з червоною фльотою. Рухи воєнних кораблів, потрасаючи греміт гармат давали чудну панораму грізної війни. Котра сторона побідить, рішатє генеральні судії.

Дарунок наслідникови цісаревичу. Міщанка з Миргороду Раїса Худоминська власними руками вишила шовками сорочечку в дарунок наслідникови цісаревичу Олексі Миколаєвичу. Вимережано сорочечку надзвичайно чудовим українським взором. Свій дарунок Худоминська сама привезла до Полтави. — „Рада“.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори читальні „Рускої Вєсїди“ в Калінівцях н/Ч. відбудуть ся в неділю 18. липня о 11½ год. перед полуднем з слїдуючим дневним порядком: 1. Справозданє старшини за рік 1908. 2. Справозданє касове. 3. Вибір нового виділу. 4. Вільні внесеня. — За старшину: В. Гущка.

Звертаємо увагу наших читачів на анонс „Рускої Вєсїди“ поміщений на четвертій сторони нашої часописи.

† Посмертні вісти.

† Окуневський Кирил, антикар в Кіцмани, помер по короткій, тяжкій недужі дня 8. с. м. в 66. році життя. Покійник був братом Атанасієм, старшого повітового лікаря у Вашківцях і Іларія, почтового контролера в Чернівцях і визначав ся як і они щирим патріотизмом і прихильністю до народу. Кіцманська антика була довгі часи задля вічливости доматора місцем, де сходили ся місцеві Русини, пізнавали ся і находили пошуку до суспільної діяльности. Він належав до перших оснудателів укр. товариств в Кіцмани і мав між всіми мешканцями велику популярність. Доказом на се его похорони дня 10. с. м., в яких взяли участь всі верстви населеня. Над гробом промовляли: о. Сімович, проф. Прийма, др. Жуковський в імені „Рускої Вєсїди“ в Кіцмани, др. Гутшнейкер, член ради громадської Ростоцької і всі славили его добродушність і прихильність до народу. Вічна ему пам'ять!

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 13. липня 1909.

Уласнавлене Мирослава Січинського.

Відень, 13. липня. Цісар уласкавив Мирослава Січинського на 20 літ визниці.

Тєбрис, 13. липня. (Кб.) Довосять із Ардебілу, що місто находить ся у руках революціонерів, які страшно знущають ся над населєнем. Губернатор не може собі дати ради.

Нью-Йорк, 13. липня. (Кб.) 18.000 гірняків, що належить до цехів піцбурєнких корпорацій, постановило розпочати слїдуючого четверга загальний страйк. Назване товариство є одно з жерел, звідки побирає ся сталевий трест.

Сіная, 13. липня. (Кб.) (Замок Тєляги). На полях маневрів відбуло ся в честь архієпископа Франца Фердинанда і его женї сєлянське св'ято підчас якого населєне справляло одушевлені овації в честь королівської родини, престолонаслідника і присутніх високих гостей.

Петербург, 13. липня. (Кб.) Цар вернув сегодня вечером назад до свого двора.

Полтава, 13. липня. (Кб.) Підчас вчєрашнього свіданя кадецького корпусу держав цар промову, в якій згадав події перед 200 роками і підніс оклянку на те, щоби Росія розвивала ся по думці царя і в згоді з своїм народом та в тісній звязи всего населєня із своїм царем. Вкінці випив цар чарку на здоров'є потомків героїв та в честь армії Росії.

Петербург, 13. липня. (Кб.) Від вчєра заслабło на холєру 101 осіб а умерло 47 осіб. Загальне число хорих вносить тепер 813 осіб.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київї просимо присилати до „Рускої Вєсїди“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Калинівці н. Ч. відбудуться в неділю 18. липня с. року о пів до одинадцятої перед полуднем з сліду-ючим дневним порядком: 1. Справо-здане про стан каси. 2. Вибір началь-ника. 3. Вибір старшини. 4. доповня-ючий вибір надзорчої ради. 5. Вибір касиєра і назначене платні для него. 6. Ухвала в справі висоти позички з С. Каси. 7. Ухвалк, яку найбільшу по-жичку має ся одному членови уділити. За старшину: В. Гишка.

24 22—40 н.

Молочне мило лелїйне з коником

найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените уемпряюче средство до
натирания против всяких ревматичних
боляв, простудження, ломання кистей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не приня-
мати ніяких „Нервогонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
пошок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислика
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селегні в дрогерії
медикалній Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільн.“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Складайте свої ошадности в „Рускій Касі“.

Власний дім, вулиця Паньска, ч. 33.

РУСКА КАСА ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок та опроцентує їх на **5 процент.**

„Руска Каса“

уділяє векселеві і гіпотечкарні позички під дуже користними услівями.

„Руска Каса“

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів.

„Руска Каса“

дає своїм вкладникам домові скринки щадничі.

„Руска Каса“

найбільша свого рода українська фінансова інсти-туція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

„Руска Каса“

Родимці! Складайте всі свої ошадности в „Рускій Касі“. Вступайте громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1 $\frac{1}{2}$ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньска, ч. 33.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, (—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Специяльність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротів буковинської щадниці)

порувають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлоп-ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **череви́ків**, найсоліднїше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 11 місця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламацийі неопечатані візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко приложі коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не приймає ся.

Записки.

(Rutenii înaintează. — „Tagblatt“ і „Allgemeine“ про наше віче. — Волоскі паралельки в Радівцях.)

Як звісно заснувала й отворила наша інтелігенція в чисто руськім селі Гатна перед кількома днями тов. „Січ“ для тамошньої молодіжи, при чім нарід випросив за двері румунізаторів Боднарескула і Пергінського, що хотіли на тім мирнім святі викликати галабурду. Тепер же сі два яничарики ось як відомшуют ся в „Patri-i“: „В неділю 4. липня оснували Русини-Українці в селі Гатна, повіту сучавського, тов. „Січ“. Се перше того рода тов. в сучавськім повіті і оно мусить зробити на кожного доброго Волоха таке вражінє, яке зробив би волоский „Аркаш“ заснований у вижницьім або кіцманьськім повіті на Русинів. В кождім разі думаємо що буде вже на часі і нам сериознійше застановити ся над волоским елементом в руських сторонах, після засади „зуб за зуб“.

Отже Волохи уважають Гатну волоскою домоною, а се тому, що се чисто руське село лежить в повіті сучавськім. Коли ми просьвічуємо наших з діда-прадіда руських братів в своїм дорінно руськім селі, то виконуємо після льогіки „Patri-i“ наїзд на наших волоських сусідів, вдираємо ся до їх обійстя. Коли ся преміса вже високо злобна, то заключенє стає просто зухвалим. Бо на підставі того, що ми ніби визиваємо Волохів, они повинні йти на руські повіти і ми відтак не маємо вже права їх за то винуватити. В своїй хитрости однак не кажуть они, що у вижницьім і кіцманьськім повіті нема ні одного волоського села, нема отже для кого оснотувати Аркашів. Та лукаві Волохи помагають собі й тут, де є лиш

свинція і дяк, там они роблять якусь інсоцію для чисто руського населеня, якому відтак проповідують Романію, як се они зробили далеко перед отворенєм „Січи“ в Гатні, в чисто руських селах як як Михалче, Волока н. Ч., Кучурів В., Чагор, Лукавиця і т. д. Так виглядає волоска „правда“ супроти наших справедли-вих заходів около добра нашого народу.

В числі з неділі помістив черновецький „Tagblatt“ передовицю під новомодним заголовком „Язикове питанє“ яку посьвячує нашим домаганям, що до прав української мови в урядах. В руськім „Народнім Домі“ зачинає він „витягнено на верх цікаве питанє: іменню постулат що до введеня руської урядової мови“. Ми вже привикли до того, що наші черновецькі німецькі гавети, витають всякі постулати Русинів, чи то на поли шкільництва, чи де-небудь инде з певним затривоженєм та однак, щоби запевнити себе і других, подають ті органи, як се тепер зробив „Tagblatt“, що ціла акція вийшла мовляв від українських студентів та від радикального крила укр.-руської партії. Що ся послідна енуціяция має за значінє не тяжко вгадати, зрештою трохи дальше самий „Tagblatt“ впевнює своїх читачів, що хоч не може відмовити актуальности сего питання, все-ж таки гадає, що укр. віче мало лише демонстративний характер, та покищо може становити предмет теоретичної дискусії, тим більше, що до цілої акції ніяк не причинив ся заряд української поступової партії. Але надумавши ся зараз таки заявляє, що вже недовгий час треба буде ждати, як ся справа стане в нашім, себто буковиньськім, житю, загальною. В своїх дальших выводах стараєть ся „Tagblatt“

вишукати оправданя для руських домагань! та на жалє сходить трохи дальше, як сего було можна сподівати ся, бо зупинив ся аж на факті, що румунське населенє пересічно беручи, заможнійше, що у сего початки так званої середньої верстви вже є, а що Русини єї цілком не мають і тому старають ся заповнити своїми дітьми лише середні школи аби в той спосіб збільшити ряди своєї невеличкої інтелігенції. Найбільше вже боїть ся „Tagblatt“, що се все звернено проти Німців, яких все ще вважає запорукою національного миру. Та годі. „Tagblatt“ не шукає отже за правними підставами наших домагань, він не каже виразно, що наші жаданя цілком оправдані, що ми маємо право жадати аби нашу мову узгляднено при внутрішнім урядованю, лише боліє над тим, що вістрє нашої цілої акції зверненє проти Німців, котрих значінє ми хочемо звести в краю до того мінімум, яке належить Німцям, коли-б від них відлучили ся Жиуди, котрі в чималій мірі причиняють ся до утриманя німеччини на Буковині.

Зовсім подібно, а декуди навіть з більшим легковаженєм заворив в тій самій справі наш давний опікун „Czerw. Allg. Ztg.“. Їму видаєть ся справа ще менше актуальною і він висловлює надію, що ще найменше десятки літ проминуть, нім справа стане на порядку деннім. Він ще менше входить в те, чи наші домаганя узасаднені і як звичайно в наших справах збуває їх з питомим собі легковаженєм і ігнорациєю. Ми очевидно ніколи не рефлектували на моральну підпору зі сторони сего органу, бо знаємо добре як він взагалі відноситься до всіх домагань буковиньських Русинів, а щоби не сягати

Денис Ораенко.

З „ПЕРВОЦВІТІВ“.

Не давай мені квіток, дівчино!
Тії квіти вянуть, усихають
Та своєю долею сумною
Моє серце жахом наливають.

Дай мені свою глибоку душу
І своє серденько неповинне!
А тоді я в тобі одпочину
І мій жах тоді на все пролине.

К. 12./VI. 1903.

Так тихо всюди... Місяць білолиций
Небом похочає;
Я мовчки сиджу тут коло криниці
Тай думки гадаю.

І ливуть думи, ливуть у чужину
Аж до тебе, раю,
Щоб розказати під нічну годину,
Як я тут страдаю.

Тоска ворожі простирає крила,
Як тебе згадаю;
Я ще нікого не кохав так, мила,
Як тебе кохаю.

В. 15./VIII. 1902.

Август Стріндберг.

Коханє і подружє.

Гіполіт.

Тезей, син Гіполіта посвятив свою молодість непорочній Артеміді, з вроженої боязни, перед Афродитою. Але Артеміда, коли бачила бідуване з дітьми своєї матері, почувла таку одразу до подружя, що батько Зевс з ласки позволив її на дівоване.

Коли богиня любови чує, що Гіполіт бунтуєть ся против величі любови, рішає піметити ся і в жорстокій спосіб сповняє свою пімету. Вона викликає у мачохи пристрасну любов до Гіполіта; а коли цей не хоче допустити ся злочину, Федра опять метить ся, підчас коли відбирає собі жите і в годині смерті лишає лист, в якому несправедливо обвинувачує пасерба.

Це є звана трагедія Федри, яку з усіх найкраще описав Евріпід.

Батько Тезей приходить домів, находити листа і оддає сина на пімету Посейдонові! Цей довів коня Гіполіта до такої скажености що заволів Гіполіта на смерть.

Можна зробити закид, що це є поганьство і месть на месть. Так бачимо, що і доси панують ці самі закони про судьбу, ми є змушені вірити, що чоловік не має права оставати самому. А тому що є два роди, мусить чоловік рішучо шукати жіяки, бо й так багато є неодружених, і в який небудь спосіб, відповідно до средств і майна приносити жертву матері-землиці.

Бачимо також, що чоловіки, котрі хотять одтягнути ся од милого а тяжкого обовязку, або

працюють для чужих дітей і мусять служити щось в роді няньок, або одграють у рідні ролю дядька в родині.

Бетовен не хотів одружити ся, чи з боязню перед перешкодами, а може з горячого замілювання до власної штуки, мимо того, що мав добру нагоду. В старости мусів взяти за свого, сина одного брата. Він любив дитину, тому вона скривдила й зруйнувала єго і увійшов в поганій процес з матерю. Братанок затроїв цілковито істнуване старця, по часті через дике жите з наміром самовбійства, по часті через погану невдяку.

Коли вкінці Бетовен лежав смертельно хорий, післав братанка до антики, очевидно з грішм. Хлопець не пішов до антики, але пішов грати у білярд і остав там. Підчас сего Бетовен пішов на той світ.

Очевидна річ, що не можна увільнити ся.

Ці, що з легкодушністю або з боязню перед коштами беруть першу, а не найкращу нагороду, місто ждати і вибрати собі дружинну, мусять часто жалувати ізза сего. Бо, коли вони жили одинцем, далеко від родини й приятелів, мусять вкінці сумувати, але не з дружиною, тільки з хазийкою.

Після сего все, що я побачив, подружє може бути тільки щастєм, по найбільшій часті щасливє, коли підчас весіля вводимо до хати справді непорочну дружинну.

Лихим хазайством є боязню перед дітьми, бо діти приносять рівночасно і удержанє з собою; я бачив, що численне потомство можна лекше виживати як мале число дітей. Завєгди в єїй думці, що подружє буде уряджувати ся харпєнькою й чисто.

Сумний досвід доказав, що добрих чоловіків, які наближали ся до жіяки з датиною надією із певною пошаною, яку оддає ся матері, часто

далеко в минушину, пригадуємо становишко сего органу в справі вижницької гімназії, яке доволі характеризує его становишко супроти нас. Врешті ігноранція „in ukrainicis“ се загально вже звісна прикмета „Czern. Allg. Ztg.“ на що малисьмо досить вже доказів.

*

Волохи надіючи ся, що правительство вже сей осени отворить волоскі паралельні класи при гімназії в Радівцях застановляючи ся над тим, як придбати відповідне число молодіжи для волоских відділів. Они наклонили товариство волоских учителів радовецького повіту, щоби заняло ся долею волоскої молодіжи. Се товариство й оснувало в Радівцях приготівляючий курс для хлопців до гімназії, який розпочав вже науку. Між тим надійшла вість з Відня, що волоскі відділи при гімназії в Радівцях будуть отворені аж р. 1910, через що сей курс покищо розв'язано.

Ся нотатка „Patri-i“ цікава для нас з двох причин: Рав що ми дізнали ся про вже рішене отворення волоских клас в Радівцях а відтак про готовість і западність волоского учительства, коли ходить о розширене волоского висшого шкільництва. В сій справі заявляємо, що не завидуємо Волохам четвертої з ряду гімназії в краю, хоч радовецький повіт заселений у великій частині Русинами, однак жадаємо для себе також рівнобіжних руских клас при гімназії в Сереті. Звертаємо на се увагу наших послів, і просимо щоби в осінній сесії піднесли сю нашу пекучу потребу і виведли її так, щоби р. 1910 і в Сереті були наші паралельки. Також поручаємо до наслідкування нашому учительству западність їх волоских товаришів в національних справах і просимо его о таку поміч для наших вже існуючих середних шкіл і о відповідне приладжене терену в серетській повіті для евентуальної нашої тамошньої гімназії.

Заграничний огляд.

3 німецького парламенту.

Берлін, 14. липня. (Кб.) При третім читанні предложення відносно плати для урядників заявив державний секретар Сидов, що рада яка складає

висміяно в їхніх почуваннях. Кожда-ж жінка є супроти чоловіка матерю вже у завязку.

І тому стаєть ся щирий чоловік дещо хлопцем, ставить себе нище від неї й глядить на ню з пошаною. За се-ж віддають ся жінки по найбільше тихою, меншою пошаною, а чоловіка з необмеженим довірем легко вважають за дурного.

Нещаслива любов.

Найзвичайнішою причиною хворіб серця мають бути зруйновані ілюзії, або инакше, заведені надії, в злучі з нещасливим коханем.

Душа розширила ся у тілі і почала відмикається другій душі; коли вона йде відтак своїм шляхом, то пориває за собою душу нещасливого; хто сам відімкнув себе, сей запропащує себе.

Але для порожнього є другий спосіб, наповнити себе новою душею; а се на сім оснований ся, що він у молитві шукає чогось божеского. Тоді зродить ся в нім нова душа він на ново відроджуєть ся і вратує себе.

Хто при зірванню любовних зносин тужить за невірним, який покинув, тужить властиво за оєм, щоби назад відзискати свою душу, тужить за самим собою; бо коли верне минуле, не є задоволення, не є щасливий; се також була свого рода ілюзія. Але при неприємній стрічі може покинутий напрасною виміною слів і думок назад відібрати свою душу, відділити свою власність від ворожих складових частин другого і вийти здоровим від стрічі.

Се так, наче поділ спадщини або майна.

Але часто сей перелом триває через ціле життя. Якийсь чоловік покинув в невірності жінку і вона стала нещасливою. Але найбільшим її терпінням було спостереження, що він ходив з другою жінкою і зневажав її душу, з якою всюди носив ся. Щоби перервати небезпечну стрічу, мучила вона своє тіло безсонністю і постом, великою спра-

са із заступників поодиноких держав, входячих в склад Німеччини, ухвалила ще раз одностайно не згодити ся на внесення, які дальше ішли би як внесення комісії. Заступники партій більшости заявили опісля, що не обстають при вчерашніх ухвалях. Потім ухвалено поновно закон про комісії. По прочитанню цісарського письма замкнено парламент.

Події в Тегерані.

Лондон, 14. липня. (Кб.) Сюди прибула телеграфічна вість із Тегерану, що Європейцям не грозить жадна небезпека. Націоналісти забрали всі телеграфічні стації.

Націоналісти беруть верх.

Тегеран, 14. липня. (Кб.) Бюро „Rentera“ доносить: Північна частина міста знаходиться під цілком в руках націоналістів, які задержують в тій частині міста знаменитий порядок. Богато козаків, що стояли на услугах шаха, перейшли на бік націоналістів. Думають, що націоналісти нападуть небагом в повній силі на ту частину міста, де осіли ся козаки. Населення одушевлене і додає відваги націоналістам. В близькості англійської амбасади було чути сильне стріляння. Націоналісти потерпіли малі втрати.

Реорганізація артилерії.

Париж, 14. липня. (Кб.) Палата ухвалила законопроект в справі реорганізації артилерії.

Ноту вже передано.

Царгород, 14. липня. (Кб.) Сьогодні передано порті ноту держав відносно Крети. В залученій прокламції дають держави Кретицям до відома, що интернаціональні війська відступлять 26. липня, і апелює до розсидливости населення як також до лояльности властей, щоби подбала о супокій і забезпечення для мусульманів, до охорони яких мають держави також право.

3 палати послів.

Лондон, 14. липня. (Кб.) В палаті послів прийнято вчора II. артикул закона фінансового по п'ятиденній нараді 322 голосами проти 144. Наради фінансового закона тривали вже 11 днів, при нім засідання розширено часто до 4. години рано.

Зліт Соколів-„Юнаків“ в Одесі.

(Кілька слів до „Січч“ на Буковині.)

„Со двора пойду
куда путь манит,
А жить стану там —
Где уж Бог велит“.
(„Дума Сокола“, Кольцова).

В неділю дня 4. липня с. р. витали Чернівецькі польські соколи, за кілька днів будуть витати Росіяне болгарських Соколів-„Юнаків“ в Одесі, Ки-

гою і як лід студеною водою. Деяким се удавало ся, але не всі. Тому не оставало їй нічого, як тільки відібрати собі життя, що вона й зробила.

Але невірний мусів щось з своєї душі віддати для неї, бо коли вона умерла, попав в меланхолію і нидів; також покинула его нова коханка.

„Аж до самої смерті любила вона його!“ — казали люди.

Та вона не робила сього; вона вло ненавиділа, але мусіла відзискати свою душу, і сю тугу називала любовю.

Вони ненавиділи ся взаємно словами і думками; він бив її, палив її образ, публично очорнював її; вона мстила ся до краю, як тільки могла, відпирала то знов очорнювала, веліла ему мерзнути і голодувати, взяла в него супокій.

Але споріднене, бажане злучення, пережило вороговання; против своєї волі опять зішлись ся; було се так, наче носили вони два самостійні ества під шкірою, а сї ества любили ся на власну руку, мимо ненависти обох ворогів. Сї два таємні ества уділяли певного рода любови антагоністам, які справді стрічали ся в любови і на кілька годин ділили ся взаємно щастем.

Тому й добре, що любов є далека від розуму й неприхильности а навіть може перетривати і розлуку.

Теософи кажуть з думкою на чистоту краси людського тіла, що діти вибирають собі своїх родичів.

Воно й тому добре, що у виборі любови не є „се“ вибраним, але вибереть ся без спромоги ставити опір; а се також і тому, що любов істнує самостійно в ненависти і паралельно з антипатією.

Се йде понад наш розум і нашу волю!

З німецького переклад Микола Венгжин.

їві і Москві, котрі зідуть ся в числі більше як 2000, щоби засвідчити знова ті сердечні відносини, котрі зв'язують сї два славянські народи, щоби показати, як за сей короткий час зміцнили ся Болгарі. Так літають тепер Соколи все більше і більше по славянських землях, щоби прив'язати один-другого, зєднати ся, знайти один в другім ту моральну, а часом і матеріальну допомогу для дальшої боротьби за права в загальні, а славянщини спеціально.

Вільше як 400 тисяч таких соколів є в Чехії, 150.000 в Польщі, Юнаки в Болгарії, Соколи в Росії, „Січч“ на Буковині і Галичині, знова і знова Соколи, а не так довго ще (45 років перед тим) де їх зовсім не було! Що сї „Соколи“ мають не лише гімнастичну основу, хто се не знає? „Obowiązkiem każdego prawego Sokola polskiego jest — przestęgać czystości i wyłącznego używania mowy polskiej, pracować usilnie nad uświadomieniem i pozyskaniem ludu do pracy narodowej“; указують статут польських Соколів; „цілем товариства є... піддержувати просвіту і товариске життя між членами“, кажуть нам скатуті „Січч“. І черновецькі мешканці мали нагоду видіти в неділю, як бились в унісон серця черновецьких Поляків з серцем Поляків зі Львова, Кракова і далекої Варшави. А „юнаки“, хіба-ж ті їдуть в Росію без допомоги свого правительства, без дозволення російських властей? Витає їх там в Одесі генерал-губернатор, всі офіційні лиця, а серце того руского „мужика“, того „салдатика“, котрий в 1877 році проливав свою кров за свободу Румунів, Болгарів, Сербів, Чорногорців беть ся знова в унісон з серцем юнака, „мілого братушки“.

І отже-ж дивні обставини ми бачимо: в часи, коли правительства ведуть иноді антинаціональну політику, коли проводирі монархії назначають „свіданія“ з проводирями ворогів Славян, самі народи не зістають ся по стороні як перше, а їдуть самі туди, куди тягне їх серце. Так поїхали російські члени Думи в Англію, так їдуть тепер болгарські юнаки в Росію. Так вступає мало по мало сам народ в керування своїх політичних відносин, так помагають сему ті многочисленні соколи, юнаки, і т. д. котрі літають радісно з краю в край і будять заспані славянські народи. Так будив колись народ і один російський поет (Кольцов) словами:

„Что ты спишь, мужичок?
Ведь весна на дворе;
Ведь соседі твоі
Рабатають давно.“

Встань, проснісь, подимись,
На себя погляди:
Что ты был? і что стал?

Так будили его і другі, доки мало-по-малу не розбудили. Як не радувати ся, по сїм злету, тих, котрі засвідчують собою ідею Славян і їх з'єднання, з'єднання на правах чисто демократичних, як рівний з рівним?

Куда-ж літають буковинські „Січч“, з ким витають ся, з ким єднають ся они? Десять років, десять тяжких, довгих років, як заснували ся на Буковині перші „Січч“, як взяли они на себе обов'язок „ширити замишування до вправ тілесних і атлетичних, та піддержувати просвіту і товариске життя між членами“, як статут дав їм на се средства „устроювати публичні походи, прогулянки, прогулянки гімнастичні; удержувати хор, читальню і бібліотеку; уряджувати курси науки, відчити...“, а скажіть, чи дійшли они з того місця, на яким були з початку, чи пішли они на зустрічу народному розвитку, чи розширили ся они хотий до тих гімнастичних розмірів, як було перед тим, давно-давно у Чехів і Поляків? І жаль бере кожного народолюбця, що мусить констатувати в сій справі повну заспаність, повний індеферентизм. Чому-ж?

„Іль у Січа (Сокола)
Крила зв'язані?
Іль путі єму
Все заказані?“

Чи-ж Русини на Буковині менше здатні в сій справі, як другі; чи ж они сего менше потребують?

Ні, і ще раз ні! і лише одна є тут причина, гірка, тяжка причина: спить наш буковинський Русин, як спять і ті, що за кордоном; а розбудити їх тяжко, ох як тяжко?

Скажуть, що „Січч“ є на Буковині 100, чи більше? Так, правда, но що вони, ті „Січч“ зробили для „розвитку“ народа?

Так отже, буковинські „Січч“, до вас звертаю мої слова: дивіть ся, літають „Соколи“ з края в край, будять весело людей до роботи, до суспільної роботи, так годі-ж вам спати, встаньте і ви, розпростерніть свої крила, ширітесь, єднайтесь!

Г. З.

Перші будинки в Києві в українському стилі.

Як відомо найкрасшим зразком українського будівельного стилю є тепер дім полтавського губернского земства, збудований архитектом-художником Василем Кричевским.

Скористувавшись з пробування д. Кричевського в Києві, київський домовластитель і гласний думи д. Ів. Щитковський запросив його надати ознаки українського стилю будинку, який вже д. Щитковський майже скінчив (на Полтавській ул.).

Дах і стіни в будинку для Щитковського вже було зроблено, д. Кричевський мав змогу поробити тільки вікна й двері в українському стилі та прикрасити фасад будинку українським орнаментом з кераміки, виготовленої за допомогою полтавського земського кустарного складу майстром з м. Опішні д. Гладиревським.

Ганок будинку покрито поливняною черепицею, як і в полтавському земському домі.

За виготовлене для сего будинку руськи кераміки д. Кричевський одержав сего року на кустурній виставі в Києві нагороду.

Парадні дубові двері з різним українським орнаментом прикрашені традиційним написом українською мовою.

Дерев'яні ворота зроблено по типу воріт в Сокиринцях (полт. губ.), в маєтку Галагана при будинку поставленому в українському стилі по рисунках і під доглядом Т. Шевченка, Костомарова і Вілосерського.

Зараз д. Кричевський працює в Києві коло другого будинку в українському стилі, коло будинку проф. М. С. Грушевського (на розі Пальківської і Мик. Ботаничної), що стріють ся на 6 поверхів. Майоліку для сего будинку готує той же майстер д. Гладиревський.

Бажано було-б, що ці перші проби вживання українського будівельного стилю знайшли собі серед Києв більше прихильників і допомогли красшому його розвитку. Український будівельний стиль особливо яскраво виявив ся в церковному будівництві XVI—XVII століття. Тепер стиль сей церковними архітектами вивчається і замінюється чужим нам — московським.

З сего приводу не можна не пожалкувати. Полтавський земський будинок красою своєю звернув на себе загальну увагу і коли-б український стиль знайшов прихильні умови для свого розвитку, то не можна сумніватись, що стиль сей незабаром досягнув би найвищого розцвіту.

„Радя“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. липня 1909.

Календар. Четвер 15. (2.) П. р. м. В. Ювеналь, рим. Розіслане Апостолів. Схід сонця 4 год. 8 мін., захід 8 год. 3 мін. — П'ятниця 16. (3.) Анастасія, Янкетта, рим. Пр. Д. Марії з Карм. Схід сонця 4 год. 9 мін., захід 8 год. 2 мін.

Від експедиції „Буковини“. Просимо Вп. панів і пань, що бажають зміни адреси, щоби подали свій старий адрес точно а потім новий, бо инакше трудно з'орієнтувати ся. Так само просить ся, щоби се дати знати днину перед відїздом, щоби часопис не блукала і точно доходила на призначену адресу.

Санкція закону. Цісар санкціонував законопроект буковинського кравового союму в справі підвищення додатку до податків на ужиток горівки і солодких алкоголічних напоїв в місті Серет.

З'їзд укр. акад. молодіжи розпочав ся в неділю рано у Львові. В з'їзді беруть участь відпочивальники укр. акад. товариств і громад з Австрії і з Росії. Прибули делегати укр. академиків з Києва, Харкова, Одеси, Москви, Петербурга, Томська і Дорпата, разом 13, а між ними дві студентки. На отворені з'їзду крім поверх чотирох соток академиків явили ся запрошені професори університету Колесса, Студинський і Дієстрянський, пос. Трильовський і інші. З'їзд отворив акад. Роман Домбчевський, згадуючи про подібний з'їзд з перед 10 літ і зазначаючи потребу нинішнього з'їзду. Потім вибрано президію, до якої війшли пп. Микола Залізний з Києва, др. Ст. Баран і Олена Охримович з Львова, Евг. Маєр з Черновець і Мик. Чайківський з Відня. Почесними членами президії вибрано проф. Грушевського, Дієстрянського і Колессу з Львова, Смоль-Стоцького з Черновців і Пулюя та Горбачевського з Праги. Потім відбували привітні промови. Перший промовляв проф. Колесса, по тім др. Трильовський від „Січії“, делегат з Києва, дальше др. Озаркевич з Городка іменем „Тов. правників“, др. Раковський від „Львівської Русі“, пані Малицька від жіночої громади, п. Чайківський від віденської „Січії“, вкінці відпочивальники з Черновець і ради, Шехович іменем „Рускої Бесіди“. Відтак наступило відчитування телеграм, між иншими від проф. Грушевського, проф. Пулюя і від укр. тов. в Дорпаті. Ранішні збори скінчили ся о год. пів до 8-ої по полудні, а о год. пів до 8-ої вечером виповнили ся знова сая Яд-Харусім учасниками з'їзду, які урядили комере. Численні тоасти і промови переплітали

продукції оркестри тов. „Основа“ і хору „Бандуриста“. Комере тривав до пізньої ночі, а другого дня в понеділок від 9. год. рано відбувають ся довірчі наради делегатів при участі поверх 100 осіб в салі „Сокола“ при ул. Рускій. Народи скінчать ся в середу. Програму нарад становлять реферати і дискусія та ухвалені резолюції на отсі тем: 1) Організація укр. молодіжи. 2) Справа укр. університету у Львові. 3) Засади суспільної діяльності укр. студентів. 4) Укр. студенти в суспільнім житті. 5) Проблеми укр. культури а студенти. 6) Нинішня школа. 7) Жіночі школи в Галичині. 8) Народне і середнє шкільництво на Буковині. 9) Релігія і школа. 10) Видавництво для молодіжи. 11) Студенти а кооперація. 12) Значінє народного язика в житті народів.

Серум проти слабости спана. В інституті Роксфелера в Нью-Йорку мали винайти лікарі серум проти слабости спана. Пробі, які сим средством роблено мали ся увінчати як найліпшими результатами. В берлінскім інституті Коха про се средство ще нічого не знають.

Дивний винахід. „Новая Русь“ доносить, що оден варшавський Поляк винайшов спосіб запалювання мін при помочи електричності без дроту. Війскові круги зробили пробу і дійсно міна вибухла, коли з віддалі 10 верстов (18 кілометрів) спрямовано електричні лучі в сторону міни. Міна мав відповідно настроєну кабзлю, яка запалює ся під дуже точно означеною силою току електричності. Так само запалено з віддалі електричні лампки, які горіли доти, доки винахідник хотів. Очевидно, що в Росії, державі бомб і замахів, такий винахід є небезпечний. Тому винахідника мали перевезти до Петербурга і дати під строгий догляд поліції.

Едізон і его найновіший винахід. З іменем славнозвісного винахідника американського, которого праці межують майже з геніяльністю, стрінемо ся на кождім кроці заінтересувавшись проявами електричності, котру учені умп сьвіта зуміли полонити і приноровити до ужитку в користь культурної людскости. Тому мабуть при нагоді его найновішого винаходу, не від річи буде подати кілька даних із життєписи геніяльного Американця. Тома Едізон родив ся в Мілан, містечку північної Америки 1847. р. Початково яко рознощик часописів, відтак яко урядник при телеграфі, завдяки своїй талановитости та дійсно американській праці та витривалости, став ся винаходчиком сьвітової салви а в деяких помислах недостижимим. Йому то завдячуємо уліпшене телефону, винахід лампи жарової (загальною тепер уживаної) збудоване фонографу (приладу, до віддавання чужого голосу, музики чи сьвіту) а врешті его останний винахід себто акумулятор електричний котрий маючи власність раз наладовану електричність задержувати через чотири роки, може вчинити великий переворот в приміненю електрики.

Вісті з Америки. В суботу дня 19. м. м. відбув ся в Нью-Йорку відчит п. з. „Положенє українських робітників в Америці“, на котрім було присутних много гостей з Нью-Йорку і околиці. Президію становили п. п. Левийкий, Щербатий і Квасник і по вступнім слові д. Мурина і відсьпіваню двох пісень референт д. В. Кузів заняв місце на екстраді. Пан реферант річ свою поділив на три часті іменню: справа церковна Русинів в Америці, національне і робітничє питанє. — Що до першої часті д. реферант вивязав ся як слід, но дуже мало говорив о націоналізмі а ще менше о робітничих справах так, що деякі з присутних забирали слово в дебаті і порушили спави, які могли обходити загальн. — Недавно основано в Нью-Йорку Тов. „Київ“, котре поставило собі за задачу ширити просвіту в нашім народі і возбужувати замишлене до української драматичної штуки. В склад Тов. входять Галичани і Українці. — На днях появились дві нові твердоруки часописи „Нова Русь“ і гумористична „Молоть“. Першу видає П. Ткач, а редагує Т. Гузінь і о скілько з першого числа можна судити, має она триматись тактовніше чим їх побратими та не так гвалтом втиснути „начала“ сьвятих букв. — Друга, зараз таки в першій числі своїм рилом сягає в чужий табір і вишукує що для неї принагідне.

Труси й арешт. У ночи проти 25. червня в містечку Сорочинцях, миргородського пов., потрусила поліція українського поета Петра Тенянка. Нічого компромітующого у него не знайшли. Забрано було книжки: „Українсько-рос. словник“, „Бунтарь Моті-Гюй“ (про слона), „Гарей“ В. Чірікова, „Економічні нарис“ Ваха і „Пролетаріат і общественний строй“ К. Каутського, але все се на другий же день і звернено. З д. Тенянка взяли підписку, щоб він нікуди не виїздив з Сорочинців аж до особливого наказу. Таку саму підписку взято й ще з де-кого. Трохи близше у містечку Сорочинцях арештовано М. Козіленка, у котрого було зроблено два безрезультатні труси.

Арешти в Катеринославі. В ночи проти 24-го червня в Катеринославі на підставі орхани заарештовано де-кого з членів професійних організацій. Між иншими арештовано голову ради товариства прикащиків Крюберга, члена ради товариства лісопилщиків Журавського і инших.

Жандарм і товариш прокурора. „Од. Нов.“ пе рекажуть, яка ось сими днями сталась в Одесі еутічка між товаришем прокурора одеського окружного суду Сатінським та жандармским підфіцером. Прокурор піджидав трамвая і читав „Одескія Новости“. Жандарм зауважив прокуророви: Читайте „Новости“, виходить, ви з Жидів, а я Жидів не люблю. Д-ій Сатінський сказав жандармови, що він — товариш прокурора. Тоді жандарм з лайкою знов обізвав ся: Се дарма. Я ніколи не боюсь. Ніхто не задержить мене. Товариш прокурора не повинен читати жидівських газет. Прокурор телефонічно викликав пристава і ретельно жандарма арештовано. Сатінський доніс про свою пригоду прокуророви й начальникови жандармської поліції.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 14. липня 1909.

Букарешт, 14. липня. (Кб.) „Agence Romaine“ дementує категорично приватну вістку австрійських і угорських часописів, немов би угорські хоругви потерпіли якусь шкоду в Синаї або в Букарешті.

Нью-Йорк, 14. липня. (Кб.) В наслідок великого хмаролому загинуло зверх 100 людей.

Царгород, 14. липня. (Кб.) Брат султана Сулейман умер вчера.

Петербург, 14. липня. (Кб.) Від вчера заслабło 77 осіб, а 38 умерло. Загальне число хорих виносить 792 особи.

Мадрид, 14. липня. (Кб.) Часопис „Liberal“ доносить, що Цевта Робі віхав у місто Фес на чолі своїх прихильників. Про судьбу Мулея Гафіда і вислід борби не відомо нічого.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 12. липня 1909 за 50 нгр.

Пшениці	13-75—14—
Жита	9-25—9-50
Ячменю броварного	8—8-25
Вівса	9—9-15
Кукурудзи, пріма	7-80—8—
Кукурудзи, нової	7-50—8-20
Пшеничної соломи	5-10—5-20
Житної соломи	5-70—6-90
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	49-50—50-50

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА • РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одянока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і ороцентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виплате 2 К. — Родимці! Хай клещ свій до свого“ відібе ся голосям відомоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадиности в „Рускій Касі“.

Пріжднуйте нам нових членів.
Дирекція.

Великий зарібок

приносьть побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Перспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукуванні заступники. — Писемні офerti адресувати на повисшу фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребрано сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє, котре ріже як бритва найтвердшу пенну то є гірську траву і збіжє. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним азмаком на стопу. Коси ті дуже поводи в'употребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кождого хлібороба, тому кождий повинен косити лиш карпатськими сребрано сталевими косами в маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор.:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кождих десяти кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Меньше як 5 штук кіє не посилав ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не вислав ся. За опаківанє нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто приїмає в гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мрамурної. — Хто приїмає 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає в гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає в гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає в гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає в гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає в гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає в гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіжє так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закуплі 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на осібні картки і писемьа.

81 (17—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вижний,**
почта Рожнятів.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Конто шад-
ниці почтової
25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжє і знарядів господарських під користними услів'ями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк красвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадница і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуравати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвістних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожн найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложений 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
Телефон 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезоніві **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтий.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської шадниці)

порувають свій багато асорований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плєса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар- — Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках.

Замовленя з провінції дешево і сейчас.

Неподобуючі ся річи можна відмінати.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованих, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількороазових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише на попереднім застереженем і залученем поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за анонси марками поштовими не приймає ся.

В школі наша будучність.

Не вистане раз або два пригадувати нашим селянам аби посилати свої діти до шкіл, але треба щораз повторяти отсей зазив до нашого народу, аби не заспати справи. Бо наш нарід вже своєю віковою та гіркою долею так знеохочений до всего, що треба ему пригадувати его найсвятійший обовязок супроти себе самого. Скільки разів накликували ми вже словом і письмом наш нарід аби посилав свої діти до шкіл, скільки разів розкладали ему вже ті користи, які вийдуть з того для нас всіх, коли будемо мати на кождім місці свого вивченого чоловіка, однак все показувало ся що наші люди ще не мають повного зрозуміння для сеї справи, все ще нарікають, ба часом деякі навіть недовіряють і вважають конечнійшим не посилати дітей до висших шкіл, аби образували ся дальше, тільки тримають їх дома коло себе аби їм помагати при господарстві.

І се було би добре, якби тільки кождий з наших селян мав на чім господарувати і міг вижити себе і цілу свою родину. Миж прецінь дуже добре знаємо, що наші незаможні, бідні люди, не мають самі з чого вижити, а не то ще утримувати цілу родину, миж знаємо, що вони мусять іти на зарібки до других, чи то до дідища тут в краю, чи за границю, аби заробити тільки, кілька треба аби не вмерти з голоду. Та власне тому, аби не мати вічного тягару в себе дома, аби собі бодай улекшити житє тим, що менше треба буде старати колись поживи для родини, власне тому треба-би посилати діти, зараз таки, як вони покінчать народну школу до міста, до висших шкіл, аби вони обра-

зували ся дальше, аби научили ся більше, аби доповнили і розширили своє знанє, яке принесли з села, та аби колись стали, кожде на тім місці, де бракує ще не одного з наших людей.

Правда, ми маємо вже у нас на Буковині в кождім селі народні школи, кожда дитина обовязана ходити до неї, але спитаймо себе, кільки то з тих дітей, що покінчили бодай чотири класи народної школи на селі ідуть до висших шкіл? Чи ми вже таки не в стані посилати більше число дітей до середної школи, чи ми вже справді на стільки бідні, що вже ніяк не можемо скористати з того, що по довгих неутомлих трудах, по тяжкій і завзятій борбі з ворогами сами для себе вибороти? Чи знають наші селяни скільки труду коштувало наших провідників, аби вибороти гімназії в Чернівцях, Кіцмани і Вижиці? Трицять літ треба було упоратися у правительства, аби воно згодило ся на отворене гімназії у Кіцмани. То прецінь спорий кавалок часу, се половина людського віку.

А з другими школами мало ся також не багато ліпше. З тих всіх гімназій одна одніська, наймолодша (у Вижиці) — є чисто руска, а прочі дві хоч існують вже цілі роки, то в них все ще не вчать всего по нашому, по руски, бо Німці не хотіли на се згодити ся. І чи не стане нам соромно, коли ми не заповняємо нашими дітьми ті школи, які з таким тяжким трудом і власними силами вибороти? Та ми і не такі засліплені, аби не знати, що не кождий з наших селян може посилати свою дитину до висшої школи. У нас справді велике бідацтво, але не забуваймо на те, що другі народи таке не самі богачі, от хочби наші найближші сусіди Волохи. Не одному батькови гірко прихо-

дить ся не раз посилати свої діти до висших шкіл, він не раз мусить собі як то кажуть послідне відобрати від рота, аби лише заплатити за свою дитину, але най не забуває, що его дитина колись стане чоловіком образованим, стане в ряди нашої так бідненької і нечисленної інтелігенції, котра все і всюди стоїть на сторожі наших народних прав, котра провадить нас всіх до кращої будучности. Та свідомість, що кождий з нас в такий спосіб причинить ся найкрасше до збільшення рядів нашої свідомої-народної інтелігенції, повинна би заставити не одного з поміж наших селян, що до тепер все ще байдужно відносили ся до школи, призадумати ся ліпше над тими величезними користями, які може принести кожда одиниця, що стане працювати на народній ниві.

А скільки у нас жде роботи! Нам рук не стає, аби з нею опорати ся. Ми що йно зачали їхати в перед, підчас коли другі народи вже давно нас випередили, тому не сміємо ставати анї на хвилю, бо кожда мінута, яку стратимо у нашій праці, нашій борбі не дасть ся майже нічим направити. От возьмім хочби одну річ та пригляньмо ся єї близше. При кінці сего шкільного року ставило ся до вступного іспиту в черновецькій гімназії ледви двадцять і кілька учеників. З тих зробило 15 іспит. Чи се все на що ми здобули ся у сім році? Чи таке число має вистарчити, аби заповнити дві перші класи нашої гімназії? Чи се не соромно? Нарешті стануть нам витикати, що нам гімназії не треба коли ми не в силі єї заповнити своїми учениками.

Та ми все ще маємо надію, що воно так зле не буде, як виглядає. Може по фєрїях прибуде до вступного іспиту бо-

А. М.

Теща та зять.

(Брехенька записана в селі Павловскім).

Жив собі козак Бурлима, та була в него ряба кобила, та пішов він до Уласки позичати собі коляски.

— На що тобі коляски? — Та повезу святити [паску].

Запряг він рябу кобилу, тай поїхав поуз могилу; не доїхав ще й до мосту, як не стало у кобилі [костий];

коляска розтрусилась, паска розкришилась.

Зачав Бурлима паску збирати, та своїх родичів [споминати].

Згадав він бабу Наталку, що три дни кулакувала [лавку].

спімнув тещу та сваху, що надїляли жінку-невдаху; згадав і ті чотири, що на припічку горох молотили, не забув і тих п'ять, що під припічком в соломі [сплять].

Приїхав зять до тещі в гості, поки зростут в кобилі [кості].

А теща зять пригостила: дубовим прачем угостила.

— Отсе тобі, зятю, за дочку плата: посеред спини [сина лата!]

— Ой, спасибіг, тещенько, ой, спасибіг, матінко!

Доки жив буду, так не забуду;

а як де побачу, так ще ласкою віддачу! —

Як зачав же зять від тещі втікати, то не попав, куди люди ходять, а попав, куди гуси лазять.

Як прибіг до дому, гей з ланца би зірвав ся, то зараз для тещі, з обідом прибрав ся.

Як наловив мух, то напік пампух,

як наловив комахок, то наварив галушок;

як назбирав гнилиць, то напік паланиць.

А соломі січе, та пироги пече, а сіно смажить, та пироги маже;

і гавядину варить, і дубину парить, та все до кучі складає, та тещу в гості виглядає.

Як пішов же зять та тещу у гості звать:

— Ой, матінко, голубочко, прийдіть до мене в гості на час, на годиночку, у святую неділочку.

— Ой рада-б я, зятю, до тебе піти в гості, так ні в чім піти, нічим поїхати:

Тато на сході, кобила в толоці,

духа у лісі, а хамут у стрісі,

спідниця в кравця, чоботи в шевця,

сорочка у прачки, а чепчик у швачки.

— Ой, матінко, голубочко, все добудь, а до мене в гості прибудь!

Як зачала теща вдягатись, до зятя в гості при- [биратись!]

Вирвала лопушуну та зробила фартушину,

нарвала лободи та натикала сюди й туди,

хмелем підперезалась та так гарно прибралась,

що куди ні крутнеть ся, то все й усміхне ся.

Як усього добула, так до зятя в гості прибула.

— Спасибіг вам, тещенко, спасибіг вам матінко,

що прийшли нас відвідать, просимо з нами обідать.

— Як зачав же зять та тещу угостять!

Посадив за стіл

до стіни очима, до дверей плечима

тай заставив тещу, щоб мухи лічили.

Налічила теща тисячу й двіста,

тепер уже треба дати їй їсти.

Давав зять тещі першу потравку,

взяв за ноги тещу та ротом об лавку.

Сорока кречече, а зять тещу січе

тонесеньким дубцем, оглоблею кінцем:

— Отсе тобі, тещенько, пива корець,

отсе тобі, матінко, оглоблі конець.

Тепер уже, тещенько, хоч сидь тай плач, бо це тобі споминки за дубовий прац! —

Пішов зять на часок в дубовий лісок,

щоб нарвати зілля тещі від похмілля;

та тільки теща зять не діждала

а в вікно з хаги рачки поманджала.

Прибігла до дому, прилізла та зараз на піч полізла.

— Тікай, діду, з печі, я попарю спину й плечи.

— А дід злязати не хоче та все на бабу ворочає:

— Добре тобі у зятя та мід-пиво пити,

а мені ніяково на печі сидіти.

— Ой цур ему, діду, до зятя ходити,

в дочки гостювати та мід-пиво пити.

Во зятів медок дуже солодок,

а зятове пиво у ноги вступило.

— Була в баби сучка що звали Кутючка;

як сучка брехне а баба зітхне:

— Ой, матінко, листечко, чи не зять іде?

Вінна зачиняйте, двері засувайте,

триклятого зятя в хату не пускайте!

Іван Бордейний.

ПІДМІНЧЕ.

(Діє ся в домі молоді поліжницї. Плаче хорє немовля).

Знахорка: „То ваша дитина завше так плаче?“

Поліжниця: „Завше, тето, завше! Від коли

вродило ся. Не дав ми нічки переночувати, динки передувати. І не знаю, що з нею зачинати? Отак

мучу ся, доки зможу. А вжем дуже ослабла. Бог знає, чи довго витримаю.“

Знахорка: „Це недобре! Чи не „наслав“ хто

на вас? Бо маєте злих сусідів. Стережіть ся їх?

Дивіть ся, аби котра не кинула перцю в хаті, або

гато більше число, як се було перед фєрїями, може наші селяни зрозуміють оцінити вагу школи так, як єї цінять иньші народи. Гляньмо лишень в другі краї, а побачимо, що ті народи більше дбають про свої школи, про свою молодіж як ми на Буковині. Німці, Чехи, Поляки, котрі мають подостатку шкіл, що їх утримує держава своїм коштом не щадять ні труду ні гроша а утримують приватні школи, аби лишень дати змогу своїй молодіжї на дальше образование. І наші брати в Галичині мусять утримувати приватні школи тому, бо держава не дбає про їх потреби на поли шкільництва так, як сего вимагає єї обовязок. Там Поляки хотять Русинів просто знищити, відбирають їм навіть ті мізерні школи, які їм після закону належуть ся, а нових не дають.

Последніми часами якраз Німці і Поляки збирають великі фонди на утриманє приватних шкіл і в коротці узбирали вже великі суми грошей, які призначені на ту ціль. Головно їм ходить о тих своїх братів, що живуть на кресах, на границях між иньшими народами, де їм грозить винародовленє і тому заходять ся около вивратованя своїх дітий з найбільшою ревностю. У нас на Буковині покищо ми мусимо достарчити відповідне число дітий до тих шкіл, які нам дала держава а в тих кутах, де наші люди виставлені на ромунїзацию мусимо постарати як найскорше приватні школи.

Нам правительство не робить трудно- стий при отворюваню шкіл і тому ми повинні з подвоєними силами користати з того, бо коли здамо ся на чужу опіку то не зайдемо далеко. Правда, що нам браку- ють иньші школи фахові і промислові, бо ми не маємо виховувати самих лише урядників, та покищо у нас мало єще ма- териялу і для сих шкіл, тому на разї не можемо й подумати на отворенє шкіл про- мислових. Воно з часом мусить прийти і безперечно прийде до того, однак в кож- дїм разї не спім, не спускаймо очий з на- ших шкіл, які вже маємо, посилаймо гро- мадно наші діти туди, аби они вивчили ся, повиходили в люди, стали щирими, народними діячами, що не забудуть на свій нарід, котрий підтримував їх своїм грошем. Тодї збогатимо число наших тру- жденників і тоді сповнимо свій обовязок так, як сего вимагає наша народна честь.

не „підсипала“. Уважайте, бо недалеко сидить відьма“.

Полїжн.: „Та я з ними нічого злого не мала. Тай нідна ще не була в хатї“.

Знахорка: „Не була? — Гм. — А ви затика- єте в нощі вікна“.

Полїжн.: „Затикаю, тето, затикаю! Та що помагає?“

Знах.: „Добре робите, душко! Затикайте, бо через незатканє вікно насипають на дитину „плаксї“. А сьвітло горить в нощі“?

Пол.: „Горить, горить цїлими нощами. Аж „мій“ кричить на мене, що багато нафти вигорєє“.

Знах.: „Мусить горіти, бо мале ще не хре- щене. Нечистий — дух сьв. при хатї тай при образах (хрестить ся) — любить забігати до такої дитини, як нема сьвітла. А може ви згадували за- яця, або жабу?“

Пол.: „Нї, нї, тето! Ніхто не згадував! Я таки не знаю, що з сєї дитини буде. Вже ува- жаю як на око в голові, щоби у вечер єї купіть не виносити на двір, води не приносити до хати; пильнува, щоб, борони Боже, вода на купіть, не кипіла, а пилинки я і так ніколи не виварювала. І багато я ще робила. Вже й не памятаю, кільки я намучила ся. Все дарма!“

Коби вже хоть Бог єго спратав, а то ні смерті, ні попусту“.

Знах.: „Гм. — А не обертали ся ви до ди- тини плечима?“

Пол.: „Обертала ся! І щож?“

Знах.: „То зле, душко, дуже зле! (Робить важну міну) Вашу дитину підміняла якась відьма. Як ви відвернули ся від дитини, прийшла відьма, поклатла свою дитину, ду пласкину, а вашу взяла. Розумієте тепер, як річ має ся? Це відмінче. Ой

Замкненє сесії ради державної.

На дневнім порядку праці ради державної стояли в последнім часї державні видатки ріжного рода, торговельний договір з Румунїєю, та закон, який дав би право правительству заключувати торго- вельні угоди з Сербїєю, Болгарїєю і Грецією. Державні видатки палата яко-так, перемолотила розумів ся, що правительство таки добре напру- жало ся, щоби вийти ціло.

Та не так пішло і з прочими точками дневно- го порядку ради державної, бо противники те- перішного правительства Чехи і Словінці засипали парламент наглими внесками, які мусять, розумів ся, сейчас прийти під обрану; тим самим хотїли противники теперішного правительства, виїсши до 70 таких внесків, не допустити до полагожденя торговельного договору з Румунїєю і до ухваленя закону, що дає право міністрам заключати угоди із полудневими державами, як от з Сербїєю, Бол- гарїєю та Грецією. А не хотїли они сего тому, бо кажуть, що коли Австрія заключить договір з Румунїєю і отворить границі для мяса, різаного в Румунїї, тоді наші селяни потерплять велику шкоду. Не лиш спаде ціна на худобу, але із за- граничним мясом може закрасти ся до держави зараза на худобу, чого отже не треба допустити. Треба, кажуть противники правительства, замкнути на завсїгди границі держави, щоби не можна ні- чого вводити до нас. А хто виставлений більше на шкоду через ввєзєне румунського мяса як не селянин на Буковині. Сего держала ся і більша часть руских послів, які заступають інтереса се- лянства, бо тоді мусїли-би селяни теряти за пів дурно худобину, яку гірко виховують.

Так сказали посли, що виступають проти сего правительства.

Розумів ся, що не мовчати тут приятелям правительства і таким послам що їм лежить добро міського населєня більше на серцю як добро селянства. Тож стали казати, що в місті страшна дорожнєча на мясо і хлїб так, що убогому, насе- лєню прийде ся голодувати, бо ціна на мясо і хлїб пішла страшно в гору. Тож конче отворити границі для чужого товару, бо годї дальше населєню ви- жити, як ціна на щоденну поживу не спаде. Се- лянство, кажуть они, не потерпить майже жадних страт, а як що би показала ся яка страта, то пра- вительство готово дати відшкодованє, дати певну скількість грошей на ріжні господарські потреби та на поліпшенє плеканя худоби. Тут сказали слова також і наші посли, які зажадали рішучо, аби в таким разї правительство поступало спра- ведливо і не давало гроші, які повинні-би при- пасти руському народови, в польскі та иньші руки, щоби руске селянство мало з них користь, а не щоби тими самими грїшми помагано нашим во- рогам.

не будете ви мати втіхи з него, нї! Отак буде вам плакати й плакати, і ніколи не буде рости. Довго будете мучити ся з ним, ой довго! Ви борше вмерете, як воно“.

Полїжн. (зриває ся з постелї): Сусє Христе! Матїнко сьвята! Та я маю плекати підмінче? Воже сьвятий! Та це мусїло на мене впасти? За які грїхи, за яку провину? Ци може я „іла“ в піст, ци може не ходила до церкви, не молила ся, не давала „на Боже“? Чому я така нещаслива? (плаче) Сьвятий Николаю поможи менї!

Знах.: „Цитїте, цитїте, душко! Якось то буде. Бог добрий, він вам допоможе. Я вас навчу, як цего „несамовитого“ збути ся. Але ви про це не сьмійте нікому казати! А й мене не пустити голоруч“.

Пол.: „Дам вам, тето, що самі захочете; буду вам руки й ноги цілувати; на колїнках буду хо- дити, лиш аби я дістала назад свою дитину. По- можїть менї, не дайте пропасти!“

Знах.: „Лїш потихо, аби відьма не вчула. Не бїйте ся, я вже вас витягну з бїди.“

Слухайте, щоби сьє знали, що робити: (огля- дає ся таємничо, шепотом.) Врубаєте девять прут- чиків-однолітків і звяжете їх до купи. Возьмете під- мінче о півночи, як ще кури не піали, понесете на девятий готар, там розпївєте і добре вибєте пру- тами. Потому покладете на готар і скажете: „На- тобї твое, дай менї мое!“ Тодї — лиш не треба бояти ся — прибіжить відьма з розпуцєним нече- саним волосом і кине вам вашу дитину, а свою возьме.

Так мусите зробити сегодня, або завтра. І ні- кому не сьмієте сказати про це ні слова.

На конєць сказали прихильники правительства, що сама держава потерпить шкоду через те, що не заключить ся торговельного договору із сусїд- ними державами, бо тоді не впустять они в свій край жадного нашого виробу і багато наших фа- брик мусїло би банкрутувати. А сям-і тисячі ро- бітників остали би без роботи.

Так стали одні посли по сторонї селянства, а другі по сторонї міського населєня та властителів великих промислових заведєнь.

А правительство має знов свої причини, задля котрих домагало ся скорого затвержденя торго- вельних договорів. Ёму розходить ся о прихильність сусїдів, котрих потребує до своєї політики на Балканї.

На полудни нашої держави в кілька малих держав, а вплив над ними хоче мати як Австрія так і Росія.

Якби Австрія замкнула ся перед тими дер- жавами, то вони перейшли би на бік Росїї, а тоді мала би она з обох боків ворогів. Тому пре пра- вительство головно на те, щоби приєднати собі поменші держави на полудни і не допустити до таких непорозумїнь, як се було, коли мало прийти до війни із Сербїєю.

Щоби однак приєднати для себе Чехів та Словінців, заходило ся правительство ріжними обі- цянками наклонити їх до відтягненя своїх наглих внесків, які прямо загатили дальшу роботу ради державної. Пересправили довго, але без успіху, бо противники теперішного правительства не то, що не відтягнути своїх наглих внесєнь, але зажа- дали навіть, щоби се міністерство уступило, а на єго місце прийшло друге. В сїм другім мали би засїдати 3 Чехи, 2 Поляки і 1 Словїнець.

Правительство, видячи, що годї єму ціло вийти із сєї халєпи, рішило замкнути літню сесію ради державної і скликати послів дєсь аж в пізній осєнї. Тимчасом переговори між партіями тривають дальше. Ходять навіть слухи, що се міністерство уступить, а на єго місце прийде нове, вигіднїше Чехам та Словінцям.

О скілько тут правди, покаже ся пізнїше.

Амнестия для дезертирів.

Тому що при примїнюваню амнестийного розпорядженя з 1907. р. все виринають ріжні сум- нїви, які деякі єго постанови розуміти, оголошено такі урядові поясненя сего розпорядженя:

1. Стараючому ся о амнестію, котрий не ставив ся до війська перед 2. грудня 1907. будуть даровані сїдство, кара і сполучєне з тим продов- жєне обовязку військової служби, коли добровільно зголосить ся сам найдальше до дня 1. грудня 1909. р. у дотичної повітової власти політичної своєї гро- мади приналежности, аби виповнити обовязок вій- ськової служби.

Вертаючі ємігранти, котрі будуть асєнтиро- вані перед виходом з III. кл. віку, підлягають нормальному обовязку служби. Колиж поворот з єміграції або бравка наступить по їх виходї з III. кл., тоді мають вони обовязок служби до 31. грудня того року, в котрім кінчать 33-ий рік житя. В тім часї мають вони відбути занедбану презєнційну службу і вправи, припадаючі на решту часу служби. Так приміром, коли 26-літний дезер- тир просить о признанє єму амнестії має особисто зголосити ся у згаданой власти, ставити ся до бранки і в разї признаня здібним відбути лишє обовязуючу презєнційну службу (чи там придбати військоєе образование як доповняючий резервіст) а потім відбути війської вправи, які припадають для него. Колиж дезертир скінчив уже 33 роки і просить о признанє йому амнестії, тоді відпадає обовязок ставити ся до бранки, однак мусить зго- лосити ся особисто у політичної власти громади своєї приналежности найдальше до 1. грудня 1909.

2. Всїм тим, котрі не слухали військового покликаня перед днем 2. грудня 1907. р., а тепер зголосять ся добровільно, сїдство і карн будуть даровані.

Зачислєним до амнестії особам треба час дезерції позислєти до служби, а занедбану службу презєнційну і 8-тижнєєє військоєе образование ма- ють відбути додатково; затє занедбані вправи не треба додатково доповняти.

Пр. хтось перєслїдуваний карним судом за непослуханє покликаня, хто був в 1900. році асєн- терований і придлєний до полку, має найдальше до 1. грудня с. р. зголосити ся особисто і відбути додатково презєнційну службу в обсязі свого за- гального обовязку військової служби, в тім випадку до 31. грудня 1912. Асєнтерований і зачислєний до ряду в 1903. р. коли зголосить ся в приписанім рєчинци і буде признаний здібним до війська, має відбути презєнційну службу і припадаючі для

него вправи в рамках загального обов'язку своєї служби то значить до 31. грудня 1915. Як би того рода дезертир був асентерований в 1896. році або ще давніше, треба его в разі амністії увільнити з війська.

3. Дезертир, котрий утік з війська підчас презенційної служби, не має права до амністії. Дароване слідства або карі такому дезертирови може наступити лише в дорозі цісарської ласки, о скільки ходять о першу дезерцію і були обставини, які можна узгодити. В тім випадку міністерство війни має право ставити внесення о помилування на просьбу сторін або властей.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. липня 1909.

Календар. Пятниця 16. (3.) Анатолія, Янкетта, рим. Пр. Д. Марії з Карм. Схід сонця 4 год. 9 мін., захід 8 год. 2 мін. — Субота 17. (4.) Андрія, Марти, рим. Алексія В. Схід сонця 4 год. 10 мін., захід 8 год. 1 мін.

Бурса імени Осипа Федьковича в Чернівцях. якою управив в минулому шкільному році 1908/9. пов. шкіль. інспектор Александер Купчанко, уміщала в дев'ятих обширних і здорових кімнатах свого власного дому при улиці огородині ч. 18 з кінцем сего шкільного року 179 учеників, а то: 9 народної, 126 гімназійної, 7 реальної, 3 траєкторії, 16 української школи, 16 учительського семінара, а 2 університету. З сих всіх учеників покінчили сей шкільний рік: 20 з відзначним, 137 з добрим успіхом, 12 мають зложити по ваканції поправку, а 10 перепало. Вислід класифікаційний показує, що бурса сповнила свою задачу як слід. На слідуючий шкільний рік 1909/10 буде бурса вести господарку в своїм власнім заряді під дальшою управою повітового шкільного інспектора А. Купчанка. Харч буде двоякий: добрий за оплату 18 корон і ліпший за оплату 36 кор. Через введення сей ліпшої категорії дає ся як-раз проможність і заможним родинам умістити своїх дітей в здорових кімнатах, в околиці публичного огородині. В цілі приїзду до бурси треба до кінця сего місяця подати до заряду бурси просьбу о прийняті з слідуючими прилогами: посвідчення сьвідомості шкільне і метрику, а наколи хоче хто користатися з П. категорії а тим більше по зниженій ціні, то ще й сьвідомство убожества. Хоробливих не приймає ся. Кождий вихованець має мати з собою в бурсі що найменше: 6 сорочок і нагавиць, 4 пари панчів або онучок, подвійне убрання (плащ або сердак), подвійну обуву, подушку, 4 простирала, ковдру або коц, 2 ручники, шитки до чищення зубів, річій і обуві. Приняті мають перебути в нас через цілий шкільний рік 1009/10 і платять умовлену ціну кождого місяця з гори за цілий місяць, не обтагаючи собі з сей плати нічого, навіть в тім разі, коли би в час вільний від науки виїхали з Черновців. Умову робимо устно з родичами або опікунами молодіжи.

Велика народна забава в Садагурі. Русини Садагурщини устроюють сей педіл, то є 18. с. м., велику народну забаву із сьвітами і танцями. Перед забавою відбуде ся о 1-ій годині по полудні похід всіх учасників з музикою через місто до огородині. Вступ для інтелігенції 1 кор., для міщан 30 сот., для селян 10 сот. Чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ в Садагурі. Музика січова і циганська. Братя селяни, що мешкає в поблизькості Садагури, приходять у спорім числі на се народне свята і підопріть Русинів Садагурщини в так великій ділі, як будові „Народного Дому“.

3 Кучурова великого пишуть нам: Всехвальна Редакціє! Я читав в вашій газеті з п'ятниці (число для народу. — Ред.) число 140, що Німці дивують ся з буковинського народу, що у него будинки соломою покриті. Отже се не дивниця, бо не кождий нарід просьвічений і з'організований. Я сам учув про цементову дахівку і дістав дуже велику охоту її робити. Задав я писати всюди, писав я і до Коломиї, до „Комісово-торговельного Дому“ кілька разів і звідти мене поучали, прислали до мене свого чоловіка на свій кошт, по що робити, коли машина дорога: Шинова машина „Револьюція“ коштує 1620 корон, шинова машина „Рамбова“ коштує 1790 корон, шинова машина „Енергія“ коштує 1620 корон, разом з приладами 500 формів. Я на се інше поміркував собі. Купив дошки, зробив дерев'яну машину і то мене коштувало 20 корон, разом сам матеріал без роботи. А сьогодні можу продати машину за 120 корон і 100 формів. Отсе є дуже корисне для бідного народу. Хто уміє робити бодай трохи бардою, той може собі зробити таку машину, а хто би не уміє, най приїде до мене, а я его порадижу безплатно. Другу машину до молочення збіжа також можна зробити. До такої машини коштує матеріал 6 корон, а так буде робити як тога, що коштує 150 корон. Кождий може собі зробити таку машину, бо я так же зробив і она

дуже добра. А хто хоче її видіти, най приїде до мене. Мій адрес: Тодер Бабійчук Івана, Кучурів малій на Буковині. Поміщуємо се писмо і припоручаємо нашим господарям, щоб удали ся до підписаного господаря з Кучурова малого, може будуть мати з того яку користь, може воно дасть ся так дешево зробити, як він нам описує, а коли так, то повинні би наші люди з ним порозуміти ся, бо се дуже важна річ.

Нова галузь своєрідного промислу. Руске товариство педагогічне у Львові прислало нам з просьбою о поміщення слідуюче писмо: „Наші учителі, ученики середніх і народних шкіл та їх родичі можуть прийняти до відомості радісну вістку, що на найближшій шкільний рік вийдуть шкільні зшитки (зошити) накладу Руского Товариства Педагогічного, яке в тій цілі увійшло в порозуміння з переплетнею Наукового Товариства ім. Шевченка, де ті зшитки будуть вирабляти ся. Дохід з підприємства буде обернений на школи Руского Товариства Педагогічного. Сподіваємо ся, що з появою першого і єдиного своєрідного виробу не знайде ся ні один сьвідомий Русин-Українець, який купував би або поручав купувати инші зшитки ніж Руского Товариства Педагогічного. Дотеперішні виробы, хочби навіть з рускими написами ба навіть під рускими фірмами, приносять дохід чужим, часто ворожим людям, які зібрані з широким масом нашої суспільності гроші обертають часто на здавлення нашого національно-культурного розвитку. Тому заздалегідь треба домогатися у купців, щоб мали на складі зшитки Руского Товариства Педагогічного, які своєю якістю і ціною не будуть уступати ніяким иншим продуктам того роду. В продажі появлять ся вони вже в першій половині серпня. Гуртовий склад буде в переплетні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові (ул. Чарнецького ч. 26), куди при більших замовленнях треба звертати ся. Дрібна продаж в усіх паперових торговлях.

Земельна посілість в Європі. В Англії находит ся нині земельна посілість в руках ледви 75.000 посідачів. Половина краю творить 2.149 великих латифундій з 15.806 власителями. Лише 19 проц землі находит ся в посіданні дрібних сільських господарів. В Австрії платять ґрунтового податок 5,250.000 людей; в 1904 р. аж 39 проц землі находило ся в посіданні 10.000 великих посідачів. На Угорщині займає велика посілість 31.2 проц землі, середня посілість 14.2 проц, мала посілість 48.4 проц, а непридатної до управи землі є 6.2 проц. У Франції із загального числа 5,700.000 земельних посідачів, 17.600 великих посідачів мало 16 проц землі, а 1,756.000 середніх посідачів 58 проц землі. Решта землі т. є. 26 проц находила ся в посіданні дрібних господарів. В Німеччині є 5,560.000 земельних підприємств, а з того 13.811 латифундій і 12.000 великих господарств. Селяни займають там 30 проц управної землі. Звиш 76 проц господарств доходило до 5 гектарів.

Довговічність в Болгарії. В селі Павельського, в Болгарії, живе селянка Каба Возілка і її син Федір. Мати має 125, а син 100 літ життя. Люди ої суть в повнім здоров'ї і займають ся щоденною, звичайною роботою, як і 50 літ тому назад, хочай та робота вже не єсть і так видатна. В Болгарії чимало людей доходять до такого пізнього віку; в багатьох селах і містах можна часто подбати людей по 100 і більше літ числячих. Причиною довговічності Болгарів єсть: здоровий воздух, безжурне житє і проста пожива. Болгари їдять, зглядно пють багато квасного молока, котре, як каже Мечніков, єсть одною з найголовніших причин довговічності Болгарів.

Фабрика калік. Варшавська поліція викрила оноді надзвичайне заведення себто „фабрику калік“ ведену якимсь жидом Мойсеем Арфішом. До него іменно зголошувались люди які боялись військового побору хотіли через умисне окалічення его уникнути. Були се переважно жидки в віці асентеруновим, котрим Арфіш обтинав члени тіла, а головою пальці ніг і рук. Підчас коли поліція несподівано впала, Арфіш якраз був зайнятий відризуванням головного пальця з ноги Пінкаса Модестайна. По переведеній ревізії забрано усі прибори хірургічні та три сьвіжо обтіті пальці враз з Арфішом і трема его пацієнтами що під ту пору там знаходили ся.

Пригода з крокодіями. В однім з париских цирків, де пописувала ся освоїтелька єгипетських крокодилів „княжна Сива“ (назвиско прибране, котрого уживають всякого рода циркові „артисти“) лучив ся оноді неприємний випадок. Іменно, коли на вечірнім представленні один з крокодилів мимо волі своєї пані не мали охоти продукуватися із своїми вишколеними „штуками“ „княжна“ ударила его канчуком в наслідок чого розлючений крокодил вхопив її за руку величезною пащекою. Завдяки протомності штукаря не прийшло поза невелике покаліченє руки до прикріпших наслідків, позаяк „княжна Сива“ видобивши в критичній хвилі револьвер, влучними вистрілами в тімя, положила великаньску япірку трупом.

Оповідки, іменованя і т. п.

Представленє і вечерниці. Пригадуємо ще раз, що Українці-матуристи учитель семінара в Чернівцях устроюють аматорске представленє дня 17 го липня с. р. в сали „Рускої Бесіди“ в Вашківцях н. Ч. „Нахмарило“ (Дядькові примхи), комедія в чотирох діях Бориса Грінченка. По представленні слідують танці. Ціни місць: Карта родина (для 4 осіб) на представленє і вечерок 8 К, перші чотири ряди крісел 3 К, слідуючі крісла 2 К, 50 сот, вступ на салью 1 К 50 сот, а для селян на представленє 50 сот. Чистий дохід призначений на добродійні цілі. Стрій народний або візитовий. Музика Алека Парашука. Початок точно о гдині 8-ій вечером. Представленє і вечерниці заповідать ся як найліпше, тому було би пожаданим, щоб явила ся наша доколична інтелігенція як найчисленніше. Хто случайно не дістав запрошеня, нехай уважав себе сею дорогою запрошеним.

Важне для нас райфайзенських і товариств „Взаїмна Вигода“. З огляду на те, що „Селянська Каса“ перенесла ся дня 5. червня с. р. до дому „Рускої Каси“ при ул. Паньській ч. 33, просить ся всіх начальників кас, аби свої комунікати про збори касові посилали від тепер впрод до друкарні „Рускої Ради“ враз з належностями (1 кор.) а не до „Селянської Каси“ як було до тепер, бо через те може бути неоден комунікат спізнений, а на тім утерпить сама каса, бо не зможе відбутися в означенім дни свої збори і наразяться на не потрібні видатки, позаяк треба буде другий раз повідомлювати про збори. — Заряд друкарні „Рускої Ради“, Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 15. липня 1909.

Солунь, 15. липня. (Кб.) Директор німецького банку прибув сюди із запечатаними грішми, які бувший султан Абдул Гамід зложив був в его банку. Сума сих грішій мала би вийснити около 8 до 9 мільонів корон.

Тегеран, 15. липня. (Кб.) Тому що революціонери вдерли ся до міста Тегерану, то австрійсько-угорске правительство ужило всіх средств, щоб охоронити австро-угорських осадників в разі нападу зі сторони революціонерів.

Тегеран, 15. липня. (Кб.) Перський шах окріплює залогом Султанабад. Народовці заявили, що тому, що вмішуванє Росії та Англії не принесло жадного успіху, они прибули до Тегерану, щоб зажадати сповнення своїх домагань. Дальше запевняли они, що не грозить жадна небезпека ані чужим підданам ані російським офіцерам і, що они не перебирають на себе жадної відвічальности. Взагалі панує в місті сулої. Лиш від часу до часу чути поодинокі вистріли.

Царгород, 15. липня. (Кб.) Вчора відослано одну компанію, узброєну в машинні карабіни до Емени, де вибухло знова повстанє.

Москва, 15. липня. (Кб.) Вчора вечером утікло з тутешньої жіночої в'язниці 12 арештанток, що їх засуджено за політичні проступки, одна звичайна злочинниця і одна надзирателька.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 12. липня 1909 за 50 нгр.

Пшениці	13-75—14—
Жита	9-25— 9-50
Ячменю броварного	8— 8-25
Вівса	9— 9-15
Кукурудзи, пріма	7-80— 8—
Кукурудзи, нової	7-50— 8-20
Пшеничної соломи	5-10— 5-20
Житної соломи	5-70— 6-90
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	49-50—50-50

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Військова інформаційна канцелярія

для всіляких справ військових, яка уділяє в тім обсягу кождому поради, знаходить ся при улиці Йосифа ч. 12 в Чернівцях. Управитель: Т. Мазурик, ц. к. емер. асистент оборони краввої.

Великий зарібок

приносить побічне заняття кожному господарю, купцєви підприємцєви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Перспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повисшу фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрі, котре ріже як бртва найтвердшу пшенику то є гірку траву і збіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стону. Коси ті дуже поводи зупотребляють ся і улежкують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими сребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючи має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опаківанє нічого не числємо і почту самі оплачуємо.

Хто приїде з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової. — Хто приїде з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупівлі 10 штук дає ся один даром.

Замовляти надєжит почтовими переказами, щоби не тратити грошей на осібні картки і письма.

81 (18—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,**
почта Рожнятів.

Союз руских хліборобських спілон на Буковині

„Селяньська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадки і кавчки

і перебирає зложуванє вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і дирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **свідєцтва** для учеників і учениць **повторних курсів** і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учительства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях, улиця Петровича число 4.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

порувають свій богато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевинок**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобуючі ся річи можна відмінати.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

(—)

засноване при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рільникам **обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.**

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок різного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Дра Райса.

Виконанє без закиду.

189 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при різних замовленнях значний окуп.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакция, адміністрация і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належитости.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належитостий за анонси марками поштовими не приймає ся.

Бють і плакати не дають!

(Надіслана стаття.)

Таке то із нашими Румунами в мішаних околицях, як от в Банилові волоскім. Кождий з шановних читачів аж надто добре знає, які кривди мусимо терпіти зі сторони Румунів. Їм вільно нас кривдити, а нам остаєть ся хіба мовчки все зносити, а скоро тільки хтось із нас поважить ся дати світові знати, як наші сусіди з нами поведуть ся, сейчас підіймають вони галас по своїх часописях, називаючи наші жалоби та заходи около поліпшення нашої долі — вибриками, та жаліючи ся на кривди, які вони ніби-то мусять терпіти від нас.

Так скаржить ся якийсь „Un Român“ в 27. числі часописи „Patria“ на нас Русинів із Полян, будь то ми заходимо ся около зручення корінних Румунів, яких в нас можна на пальцях одної руки почислити, і тим в наших „вибриках“ робимо Румунам велику кривду, що вони аж були приневолені апелювати в жан-дармерії і старостві. Спитаємо ся панів Румунів, хто має причину скаржити ся? Ми, що мусимо терпіти утиски і кривди як в церкві, так в школі і громадї, а при змаганю поліпшити нашу долю і вибороти належні нам права мусимо поборювати всякі нам ставлені перешкоди — чи ті, що на кождім кроці переслідують, нас в нашім розвитку.

Коли вони нашу роботу около піднесення просвіти і добробиту і збереження прав нашого поневоленого народу називають вибриками, як треба би назвати їх румунізаторські заходи?

Дописуватель „Patrii“ скаржить ся, що при заснованю румунської школи в Полянах (в чисто рускім кутї) стояла на заваді вже від кількох літ існуюча руска каса та читальня. Очевидно, дописуватель бажав, щоби Русини, скоро почули, що Румуни мають заснувати свою школу, розбили свої товариства. Також плете той „Român“, що враз із їх школою засновано за помочию „Омельяна“ (п. краєвого інспектора Поповича) і „Стоцкого“ і руску школу (хоч в дійсности руска школа заснована трохи скорше), а забув згадати, що Русини домагали ся своєї школи аж 4 роки і ледво її вибороли, наколи Румуни без жадної трудности дістали школу, яка, як слушно дописуватель згадує, стояла на слабім фундаменті (бо спершу вписало ся до неї кільканайцятєро дітий і аж пізнійше вдало ся Румунам ріжними махінаціями перетягнути ще кільканайцятєро дітий з рускої школи на свій бік.) „Român“ нападає на наших шановних послів пп. Василька, Стоцкого і Пігуляка, будьто вони завзяті вороги всего, що румунське; він твердить, що наші послі пп. Стоцкий і Пігуляк прибули перед роком до Полян на віче лише в тій цілі, щоби знищити румунську школу і перемінити її на руску, дальше, що вони заміряли цілий Вол. Банилів зрущити. Що се все безлична лож, посвідчить хоч би і то, що навіть Румуни, які брали участь на вічу в Полянах признавали слушність нашим послам і вихвалювали їх перед своїми людьми. „На злодію шапка горить“.

Румуни думають, що Русини переймили від них спосіб боротьби і нічого иншого не мають на думці, як лише руштити румунський нарід.

Причину слабої фреквенції в румунській школі добачує „Român“ в тім що деякі Румуни (яких в Полянах межі селянами майже нема), мусіли посилати свої діти до рускої школи, бо були членами в рускій касі. Як примір наводить він Пожогу, про котрого ми вже писали в газеті. Сей Пожога справді Румун, але его син ходить до нашої школи диятого, що ему до неї дуже близенько і вже з маленьку говорить добре по руски.

Так то наші Румуни підносять на весь світ галас, що одна їх дитина ходить до рускої школи, а не згадають ані словечком, кілько то руских дітий перетягнули вони до своїх шкіл і там поробили перекинчиками та ворогами руского народу. Колиб всі рускі діти перестали ходити до їх шкіл, то з трох румунських шкіл в Банилові вол. ледви чи одна кляса могла-б удержати ся.

„Român“ тішить ся, що нарешті удало ся Румунам заснувати касу і перетягнути до неї яких десять родовитих Румунів (межі котрими є люди родом з Мареничів і Ростік, сіл, де із свічкою не найдеш Румуна як пр. Томюк, Яковійчук, Шиндря і иньші) а їх дітий переписати до румунської школи. Згадати-б треба що румунська каса служить лише на те, щоби нею перетягати руских дітий і людей на волоский бік.

Висше згадані люди як Шиндря самі посвідчать, що їх Румуни приневолили карб цілого сучасного покоління, з пригнутим сумлінням та браком відвічальности за свої поступки.

Я говорю про тугу повість лиш тому, що се має звязок з тим, що я хочу говорити про другу повість, німецького письменника, Віденця Артура Шніцлера.*) Відомий автор „Поручника Густяна“,

Таких драматичних творів як „Liebeleien“, відомих на нашій сцені, або класичного твору в своїм роді „Reigen“ (10 діялогів) — подав отсе німецькій публіці перший свій довгий роман — де містять ся широка картина німецької суспільности Відня. Шніцлер виводить перед нами цілу галерію віденських сучасних типів, дає широкій образ їх життя. Отже літерати спеціально німецькі літерати, що пересиджують по каварнях і там кормлять свою музу, літерати всякі артисти та драматурги, які фільозофують все і все обертають ся в крузі противорічних теорем свого хворого мозку, — дальше політики, з всякого рода поглядами партійними, католицькі соціали, анти-семіти, німецька худоба, яка кричить у парламенті, коли говорить посол Жид: „Halt's Maul! Jude! halt's Maul! Kusch!“, співробітники часописей, агітатори соціалістичні, які говорять на зборах; трапляють ся типи з більшим характером, як от посол і учений Вертольд або симпатичний його батько (Жиди) — але коли належить лиш на половину до життя публичного, а на половину належить до товаришів, які збирають ся у всяких родин, як от у родиві Еренбергів. Серед того товариства знов можемо студіювати всякі постаті жіночі головн, як от Ельза, Тереса, або Анна Рознер і богато иньших епізодичних. Ми з інтересом приглядаємо ся тому образу життя, тим більше, що автор умів його модий відповідно

карб цілого сучасного покоління, з пригнутим сумлінням та браком відвічальности за свої поступки.

*) Див. Arthur Schnitzler: „Der Weg ins Freie“. Roman. поміщений у „Die Neue Rundschau“ (1908. кн. 1—6). і окремо виданий. — В протягу 2 місяців вийшло 13 його видав!

М. Евшан.

Із чужих літератур.

(Новий роман Шніцлера.)

Чоловік, який з відвагою та запалом кинув ся був демаскувати життя, відкриваючи у ньому наскрізь „житєву блягу“ та неправду, фамі та позу, безчужественність, та брак ідеалу, егоїзм та вовчі апетити — той чоловік вже лишаєть ся у літературі. Щораз менше Ібзенівих штокманів, людий славних — щораз більша оспалість, чи сонність, щораз більше у повістях трапляєть ся людий, яким треба пригадувати, що вони живуть. Се обляв тим більше сумний, що вони, ті люди беруть на себе спадщину подекуди покоління титанів, захоплені так почуваннями красного, того, яке прокламували модерністи, люди, які намагають досягнути вершин людства та поезії дорогою самодосконалення. У літературі починає панувати атмосфера, яка нагадує наскрізь „обломовщину“ російського покоління з минулого столітя. Іскрізь віє сум, бездомний сум, хоч неусвідомлений тими людьми якась немовби резігнація із сили. Брак програми житєвої даєть ся більше відчувати, як коли передтим.

Недавно тому видав оден з видійших польських сучасних повістарів, з напрямом сатиричним — Йосиф Вайсенгоф новий твір, роман „Марнотравний син“*) Герой сего роману Юрій Дубеньскі, молодий, талановитий поет, представляє собою немов контраст життя провінції, повної копальняних типів, які держать ся своєї старої, грошевої та християнської етики, і від галузи родової старої, шляхоцького гнізда відійшов геть далеко у широкий світ. Хоч дома батько його та родина уважають його за „марнотравного сина“, і грозять йому відреченем ся його, — він уживає свободи.

*) Józef Weyssenhoff: „Syn marnotrawny“ — Warszawa 1905 et. 446—80.

Перебуваючи серед самого добірного товариства, у Рівієрі, (Ніцца), а відтак якийсь час у Римі, він бере участь у тому марнотравному житю понад стан, грає в Монтекарльо при рулеті, зазичуєть ся, як всі иньші з того товариства, любить ся з всякими дамами, також як всі иньші з того товариства. Не можна сказати однак, аби він пристрацав ся до того життя, воно немов без його відома кипить довкола него, так, що він не завважає його, але він при кожній нагоді не уміє, чи не хоче розріжнювати, що йому можна робити, а що ні. Він чує, що любить і що узирає так само любов вельми симпатичної Анни Олескої, а прецінь зраджує її для иньшої, розпустної графині. Житє може з ним робити що хоче, він не в паном своєї волі, — він руководить ся свободою. А то та свобода в ділах чи поступках його починає у браку відвічальности за них; беручи від життя що лиш можна, чи радше все, що воно йому дає, відчуваючи всякі розкоші і вживаючи їх — він не чує ніяких зобовязань супроти людий, які обділюють його щастєм тим. Він, як не пристало мужеві, а дитині, не може обійти ся без вигод особистих, які не є конечні, і зводячи згадану Анну Олеску, яка віддала ся йому, люблячи його без тямки, він покидає її тому лиш, що батько його, шляхтич із застарілими поглядами не даєть йому з дому грошей, коли він з нею оженить ся, що більше, він має відвагу, завдаючи таку тяжку рану чесній людині, просити о „прощєне гріхів всіх молодости свого бездушного і сухого батька і оженити ся з богатою кузиною! Слабість характеру, брак сильної волі та відвічальности супроти людий, у яких затигнуло ся довг ведуть його аж до певного рода упідленя. При тім усім брак розваги, якоїсь запанови: роблячи великі похибки він і не думає, що робить але. І лиш дивувати ся треба, як людина, що робить комусь таку велику кривду, як герой повісти неодній своїй коханій, як тота людина може жити невідчуваючи викидів сумління. — І так не лишаєть ся нічого иньшого, як хіба ніч покласти на

переписати свої діти до румунської школи. Дописувач нападає також на учителя Теодора Григорчака, закидаючи йому не законне поведіння в тім, що силує людей посилати дітей до рускої школи а при опорі диктує кари (10 К). Правда, що згаданий учитель посилав завізвання до людей, що не хотіли посилати своїх дітей до школи, однак він не диктував кари, тільки наминав і остерігав людей, що їм грозить грошева кара або арешт, коли не будуть посилати дітей до школи. Так то із дописи „Patri-i“ бачимо, що дописувалеви, який або зовсім не знав обставин або перекручував їх як ему захотіло ся і як ему треба було, ходило хіба о те, щоби лиш всяку вину — чи по правді чи ні — звернути на Русинів. Самі наведені ним річи, які так легко можна зарядом опрокинути, свідчать, що иньшої цілі окрім поганої напасти він не мав. Про румунські вибрики в Банилові вол. напишемо обширніше при нагоді.

Русин в Банилова „волосного“.

Заграничний огляд.

Відручне письмо цїсаря Вільгельма до канцлера Більова.

Берлін, 15. липня. (Кб.) Цїсар Вільгельм вислав до князя Вільова відручне письмо в котрім пише: „Хоч як тяжко приходить ся мені зрезигнувати з такої сили, якою Ви були в провадженю державних аґенд, і хоч як жаль мені розлучати ся з Вами, кетрого лучила зі мною через довгі роки тісна звязь щирого співробітника, то мимо того уважав я відповідним, узглядняючи вагу причин, які Ви подали, Вашому бажаню вдоволити, і приймаю Вашу димісію. Дальше дякує цїсар князеві Більову за его визначні труди, які повинні з щирим відданем себе і самопожертвоуванем і надає ему як вишній знак вдячності, признани і симпатії ордер чорного орла з брилянтами.

Покликанє заступника канцлера і наданє ордеру міністрови просьвіти.

Берлін, 15. липня. (Кб.) Осїбне виданє німецького, державного вістника („Reichsanzeiger“) доносить, що на заступника державного канцлера покликано державного секретаря Дельбріка і що міністрови просьвіти і віроісповідань Голльому надано ордер червоного орла першої класи з дубовим листком.

угрупувати. Здаєть ся, що автор хоче рішити навіть деякі питання дня, які насувають ся під увагу кождому. Про справу Жидів говорять ся у повісті Шніцлера майже на кождім місці. З одної сторони дикий антисемітизм німецьких культуртрегерів, дика расова ненависть їх до раси семітської, з другого боку невіра Жидів у те, аби міг існувати якийсь порядний німець, який би був справедливий для них. І дійсно відносини майже дикі, коли оберлайтнант почуває ся в обовязку шиканувати чесного лййтнанта Льва Гольовського, тому що він жидівського походження, коли в парламенті не хотять слухати посла-філіантропа, бо він Жид коли антисемітизм спроваджує роздвоєне в родині, а батько Жид, бє сина антисеміта у твар прилюдно за те, що зодіймив перед костелом шапку чи що. Хоч і як багато однак дискут провадить ся на сю тему поміж всякими особами, автор дає до пізнання устами одного літерата, Жида, що розв'язанє сеї справи є неможливе, а радше, що є і буде багато єї рішень — але гармонії, згоди не буде! Такі люди і такі справи, які я в горі вичислив становлять немов тло роману, з якого відбиває герой його. — І про него я власне хочу говорити, в звязку з романом Вайсєнгофа. Не знаю, чи уважати за випадок дивну схожість героїв у обох романах. У обох герої людьми вишними — один з них поет, другий великий талан музикальний, який будить найкращі надії — у обох вони мають однакове імя, — так само і Анна Рознер Шніцлера, нагадує Анну Олену польського письменника, — у обох такий самий крій. Лишень Юрій Верґентін, далеко більше симпатичний, шляхотнійший, чеснійший. Житє його розламуєть ся на дві половини, немов на два стани. Він в першій половині був лиш дитиною, що любила свою рідню. Він коли родичі помиралі, лишив ся сам із своїм коханим братом Феліціаном, який заступає йому батька. Його сили житєві саме тепер у розцвітті, коли він виходить у ширший світ. Він молодий, гарний, його талан музикальний розвива-

Авдієнції у німецької цїсареві.

Берлін, 15. липня. (Кб.) Цїсарєва Августа Вікторія прийняла по полудни князя і княгиню Більов на авдієнцію. Трохи пізнійше прийняла цїсарєва также канцлера Бетмана-Гольвега і болгарського амбасадора Никифорова на авдієнцію.

Події в Тегерані.

Нольонія, 15. липня. (Кб.) „Kölnische Zeitung“ доносить із Тегерану: 200 Селлахарів вдерло ся до міста і нападають на парламент. Так веде ся безнастанно борба. З поблизьких горбків сплять ся арматні вистріли на парламент. Охотники шаха почали пльондрувати вірменські доми. На чужі хоругви не звертають жадної уваги. Обрабовано навіть кілька домів Європейців.

Націоналісти плянують рішучий напад. Сегодня ще старають ся они підложити міни під касарню козаків. Німецькій школі грозить велика небезпека. Ходить чутка, що 2000 Бахтарів зявила ся перед мурами міста.

Націоналістам веде ся.

Тегеран, 16. липня. (Кб.) Охотники ограбили вірменські і європейські доми. Війско шаха бомбардує парламент. Націоналісти побили військо шаха, яке при нападі на північно-східну браму понесло тяжкі страти.

Бойкот на все російське.

Тегеран, 16. липня. (Кб.) Духовенство міста Іраку завзиває населєня до святої війни проти Росиян і до бойкоту на російські товари.

Війско шаха цофає ся.

Тегеран, 16. липня. (Кб.) Сегодня вечером наспіла вістка, що шах згоджує ся на розєм. Їго війська повернули до Султанобад. Підчас стріляня впало кілька куль також до російської амбасад; однак не ранено нікого. На приказ шаха почато бомбардувати місто в тій цілі, щоби понизити мечліси і здобути доступ до міста. В місті вела ся цілий день борба і цілий огонь сконцентровано на касарню козацької бригади. Артилерия шаха зужила поперх 200 карабінів. Піхота шафа кинула ся в утечу, коли єї привитаво при мечлісі бомбами.

Грей про події в Перзії.

Льондон, 16. липня. (Кб.) Відповідаючи на кілька запитів про події в Тегерані, повідомив Грей палату послів, що з вїмкою одною сконстатованого рабунку, в англійськй домі і незначних ушкоджень кількох домів підчас стріляня із карабінів не потерпів ніхто із заграничних осіб шкоди. Забезпечувати ся проти евентуальних нападів, по думці амбасадора, тим часом не потрібно, хотий загальне положєня, розуміє ся, небезпечне.

еть ся у него буйно та віщує йому славу великого композитора — і його приймають всюди радо, з довірем та симпатією. Якийсь дивний рис його делікатности чи естетизму стелить йому дорогу всюди, серця людські приймають його до себе і люблять і шанують його. Колиб він лиш захотів бути львом саленовим, так мав би всіх на своїх услугах. — І от йому, що вже дєщо пережив, трапляєть ся новий епізод в житю, епізод для розвитку його характеру дуже важний: він стрічає молоду жєнщину, Ганну Роснер. Чужі люди відчувають се, що вона для него суджена — і він чує, що починаєть ся для него нове житє. Житє, в якому він собі ради не дає! Вони від разу полюбили одво другого і переживали безперервно одну хвилину чарівного упоєня, а їх душі співали одну пісню любови. Вона віддала ся йому без ніяких застережень, він був молодий та не свідомий — а коли минули перші хвилі упоєня, коли він сам повинен був зробити відповідний крок, для получєня єї з собою на все, — він чує що він сего не буде міг зробити, що ще не час, і відкладає. І дальше віддавав ся любовним чарам. Ганна була щаслива, вдоволена, асїла радістю великою, чула, що має в собі його душу, душу великого колись чоловіка. Єї душа була високо настроєна і співала гомінку пісню кохана. — „Він почув, що єї рука гладить його руку, з новою для него, дуже розкішною ніжністю. „Тя, Юрій“ — сказала вона. „Що таке“ — спитав він. „Колиб я була побожна — відказала вона — я би молила ся о щось“ — „О що?“ запитав Юрій майже трівожно. „Аби з тебе щось було, Юрій! Щось дуже значного! Дійсний великий артист!“ Нехотючи споглянув він на землю, немов засоромлений, що єї думки мали далеко більше чистий напрям, як його“...

Вона посила під серцем його дитину. Сказала йому се і мріяла про неї цілими днями. Брат Юрія, який йому у всьому признав ся, нагадав ему, що повинен взяти собі Ганну за жінку. Юрій

Абдуль Гамід вибрав свої гроші із німецького банку.

Париж, 16. липня. (Кб.) „Agence Havas“ доносить із Солуня: Директор німецького банку удав ся сегодня в супроводі німецького генерального консуля, драгомана німецької амбасаді і директора інституції „Baugue Ottomane“ в Солуню до віллі Алябатіні і передав бувшому султанови Абдул-Гамідові 300.000 фунтів, що їх вложив був в німецькй банку. Сї гроші вложено під іменем Абдул-Гаміда у „Baugue Ottomane“.

Англія і Росия про присутність турецьких військ в Перзії.

Царгород, 16. липня. (Кб.) Англійсько-російська нота протестує проти того, щоби турецьке військо перебувало в Перзії.

Головна наша політика.

Кождий згідний з нами, що ядро нашої сили се народна просьвіта, що між всіми публичними нашими занятями є першим освідомленє широких верств нашого народу, що ширєне в краю просьвіти є головною нашою політикою. І коли вибраний репрезентант народу приневолений стягати на себе багато ворігєства, тратити ся матеріально, відбирати собі супокій в своїм заводі а притім часто-густо не находити успіхів в своїх заходах, — то ширитель просьвіти не потребує числити ся з отсими евентуальностями і его діяльність, коли тільки щира, приносить завше дождані успіхи. І справді, ми дякувати Богу, маємо вже по цілім краю таких типічних одиниць з інтелігенції, які зовсім не ласі на гонори а сповняють вірцевою своєю величню місню посеред народу з любови до него; а нарід вдячний своїм приятелям і тому мають они й то, чого не шукали, любов, поважанє і довіре народу. Не потребуємо наводити тих совістних робітників поіменно, они звані цілїй нашої суспільности, і з них нехай бере собі добрий приклад молодша наша братія і вступав в їх слїди. Всі ті придбавя, які ми здобули в послїдних десятих літах, се їх заслуга, як і стан організації і урєвень просьвіти нашого народу.

Однак і се мусимо сказати і піднести з патиском, що далеко більше як щирих робітників, є в нас множество хитрих людей, які вмють знаменито маскувати себе діячами задля посторонних самолюбних цілїй, однак в дійсности або зовсім нічого не роблять, або загірюють ще й то, що другі в поті чола придбали для своєї громади. Ми не шукаємо поміж інтелігенцією за мучениками, але чесним, непохитним і трудящим чоловіком може буди кождий. Задля отсех байдужних людей ми іменно не поступили наперед так, як дотепер могли поступити і все ще шкутульгаємо в краю позаду других народностей.

Для ілюстрації повисшого наведемо однимоден приклад, який однак так подавляючий, що десятих лиших не докажуть так правду наших тверджєнь. От в нас є в кождім селі народна

чув, що сего не може зробити. Але по тій розмові почув заразом, що житє стало перед ним поважне, майже грізне. А Ганна перший раз у житю почула, „що існує чоловік на світі, який може зробити з неї, що йому до вподоби“, і вона постановила приймати від него всю блаженність та радість і весь біль, який міг єї спіткати, мала однак надїю, якусь легеньку, що була краща як всі иньші сподіванки, які єї являли ся, що нде єї трівке та спокійне, тихе щастє“. — Вони вибрали ся у довгу кількамїсячну подорож до Італії; вони подорожували і співали дальше пісню житю, своєї любови. „І вони сидїли, нікому незнані при гарно накрітих столах реставрацій, їли, пили та балакали у доброму гуморі. І вулицями, які мали дивний подих чужини, вони йшли до дому, де їх у спільній кімнаті ждала тиха ніч, засипляли спокійно, уста при устах, а скоро збудили ся, усєміхав ся з вікна радісний день, яким вони могли розпоряджати після своєї вподоби. Вони були спокійні одно другому, як ніколи перед тим, і належали до себе цілком. Відтак їхали вони далі, на стрічу приманчивій весні; через широкі долини на них яєнів сніг і топив ся,“ — до соняшного краю. Юрій чув, що Анну любить цілою душею, але чув заразом, що кождої хвилі лишив би єї для иньшої, яка би його лиш призвала до себе. „Чи можливо се, аби вона остала послїдною жєнщиною, яку він обіймав? Може й моглаб вона стати нею, по роках, навіть по місяцях, але не нині, ще. Обман та брєхню вносити у прїємно уладжене огнище домашнє, сего він не хотів. Однак думка, від неї відійти до иньших, яких він пожадав, з свідомостю, що найде Ганну такою самою, як єї лишив, була приманчива і успокоюча заразом“. — Так думав раз при Ганні Юрій, в часі, коли вони мали вертати до родичів. Думав у ньому чоловік чесний, але заразом слабодух, який не уміє рішити ся ніколи на поважнійший крок. От вони приїхали до вітчизни назад і наймили піч Віднем окрему відлю. Там мала Ганна уродити

школа і звичайно кілька учителів, які не бідують так, як се було за їх татів або дідів. Мають, дякувати Богу, вже й поважане і слово в громаді. Задля своєї висшої освіти знають добре, що освіта не лиш тільки, що у вікні, они свідомі того, що є членами великої Русі-України.

А мимо того зголосило ся до черновецької гімназії саме тепер до вступного іспиту всего на всего 21 ученик. На 300 000 нашого населення — 21 хлопців! Се число стане ще менше, коли зважимо, що між ними є 3 Галичани і що 5 учеників приготували до гімназії не свій чоловік а Волох учитель Цопа. Значить з Буковини прийшло заходом нашої інтелігенції до своєї гімназії 12 учеників! Тогод було їх ще лиш 30 в сім часі, сьогодні о більшу половину менше. Є се прогрес чи переражаючий регрес? От що говорять прості числа! До німецьких відділів такий натовп, що можна би зробити й чотири класи, в нас пуста, безлюді! Де ви народні робітники, де борці за славу і честь нашого народу? Чи чуєте, що стало ся, чи видите сю страшну нашу катастрофу? 13 учеників міг дати оден Кучурів-Великий, а де тих прочих 270 сіл, а відки могли прийти яких 340 учеників.

Ви скажете, а де Кіцмань, Вижиця? І для сих гімназій треба працювати. Ми не маємо ще відомости, кільки учеників зголосило ся туди, однак ми певні, що й там їх небагато. Однак ми скажемо й се, що ті гімназії були й тогид, а мимо того зголосило ся до нас ще 30. А коли так дальше піде, треба буде наші рускі відділи хіба касувати. Отсе наш поступ.

Та, дякувати Богу, маємо ще вакації. Тому підносимо наш голос в сій критичній годні. Ми просимо нашу інтелігенцію зайняти ся долею нашої молодіжи, най она не позістане без висшого образования. Особливо просимо зарадити так, аби поодинокі молодші п. учителі пожертвували свою вакацію, позістали в селі і отворяли там і для охрестности приготувляючи курси, які можуть цілковито направити лихо, яке ось тепер стало ся. Принаймні по двох учеників з кожного села можна би приготувити, а се було б вже число. То-ж до діла, панове, не гайте ся а послушайте нашого голосу. Постарайте ся також, щоби до нас приходили не самі бідаки, бо ми не можемо всіх вигодувати в нашій бурі, а коли такий трафить ся, най его запоможе громада, як се робить село Довгополе. Що-м залишили, тепер дивим ся, щоби в двоє надолужити.

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. липня 1909.

Календар. Субота 17. (4.) Андрей, Марти, рим. Алексій В. Схід сонця 4 год. 10 мин., захід 8 год. 1 мин. — Неділя 18. (5.) Н. 7. по С., Кир. і Мет., рим. Н. 7. по С., Сим. з. Л. Схід сонця 4 год. 11 мин., захід 8 год. 1 мин.

3 університету. В авлі тутейшого університету здали з Українців перший правничий іспит Ба-

йому дитину. Він що дня приходив до неї, приносив їй свіжі відомости про другів, балакав з нею, тішив ся своєю дитиною. Раз він зник був від неї на цілих десять днів! Він за той час любив другу. Чув себе безсильним супроти тої другої. „Лиш одно слово від неї, і він був би за нею пішов у світ, був би весь лишив, другів, кохану та ненароджене дитя. І чи не був він все ще готовий на се? Чи не пішов би, якби вона його закликала? А якби він се зробив, чи не мав би слушности? Чи не був він сотворений далеко більше до пригод того рода, як до тихого, повного обовязків життя, яке він собі вибрав? Чи се не було його призначене без думки і сміло йти радше у світ, як з жінкою та дитиною, з журбою о хліб насущний о карієру і що найвишше о дрібку слави? У днях, з яких він тепер вертав, він чув, що живе, може перший раз. Кожда хвиля була богата, і повна, не лиш тота, в котрій він був в її обнятих. Він став назад молодий, від разу. Кравид аснів краще, небо ширше обіймало горизонт, воздух, який він пив, дихав ліпшим запахом та силою. І мелодійні відзивиали ся у нім, як ніколи перед тим“. — Так він роздумував про тото другу лубу, якій належав через короткий час, мріяв про ті хвилі свободи та чару. Але коли прийшов до Ганни, жаль якийсь стиснув його за горло, він почув себе винником, не міг ані слова промовити, — і „нараз укланув він перед нею на килимі, тримаючи її руки у своїх, свою голову на її лоні, чув, як вона свої руки взяла із його легонько і поставила на його голову; — а відтак почув, що він дуже тихонько плаче. І йому стало так, якби у солодкому неясному сні, він лежав малим хлопчиком у ногах своєї мамп, і якби тота хвиля була лиш згадкою, далекою та болісною, а він її лиш переживав“. — Чув в тій хвилі, які глобокі корені пустила її душа у його, і вертав до неї, як син до мамп, син „мартинівний“. Вона все зрозуміла тоді, але слова йому не сказала і все відносила ся до него з материнською ніжністю та ласкавістю, до свого коханого!...

(Конець буде.)

лошескул Александер і Ясеницький Роман з відзначенням а Дрогомирецький Евген з добрим успіхом. Другий правничий іспит здали Галип Артемій і Дрогомирецький Николай з відзначенням.

Іменованя. Цісар іменував приватного доцента віденьського університету фінансового комісара д-ра Павла Ледера надзвичайним професором церковного права правничого факультету на черновецькій університеті.

До всіх свідомих громадян вашківського повіту! Панове Громадо! Двадцять двох наших школярів зголосило ся сего року до вступного іспиту в II гімназії в Чернівцях, а до німецького зголосило ся учеників інших націй около двіста! Аж соромно стає, коли порівняти з собою ті числа! Як так дальше піде, то готові нам сказати наші вороги, що Русинам не потрібно навіть сих шкіл, які вже мають. Не беремо ся розбирати причин того сумного об'яву, але беремо ся таки просто до роботи. Ото заходами вашківської філії „Рускої Весіди“ засновує ся в часі ще сих ферій курс приготувляючий наших школярів до гімназії. Обовязком кожного свідомого громадянина є — звербувати на той курс як найбільше число учеників. Науку уділяє ся даром, а о приміщення для учеників з провінції подбав виділ філії — розуміє ся — за відповідним досить малим винагородженням зі сторони родичів. Що в наших силах, ми робимо, а тепер звертаємо ся до Вас, панове Громадо, а особливо до пп. учителів: подбайте, щоби не змарніло почате діло, значить постарайте ся о як найбільше число учеників для сего курсу. Повідомляємо також отсю дорогу всіх, що в сій справі відбуде ся в неділю, дня 18. с. м. о год. 10-й перед полуднем нарада в комнатах „Рускої Весіди“. Зголошувати ся на курс треба найдальше до 23. с. м. до пана інспектора Мих. Ронгуша в Вашківцях н. Чер., бо курс мусить вже з 26. с. м. безусловно розпочати ся. — За виділ: Г. Лисинецький голова.

До відома наших судових властей і наших послів. Вчора пішов я до Прута купати ся і бувим свідком великої бійки між мешканцями села Віла і Ленківців. Били ся они за зарінок, за який процесують ся вже цілих два роки. Судові власті видко відкладають справу на дальший час і наносять таким чином обом сторонам велику матеріальну страту, місто покінчити її як найскорше. Два роки, то ще пів біді лиха, але давнійше так бувало, що процес тягнули ся по судах і десятих літ, доки обі сторони не видали на процес все що мали. Так пр. коли процесували ся два брата за поле, чи за ґрунт, то судові власті зволікали рішене справи з року на рік аж оба спродали на адвокатів все своє майно і пішли з торбами. А тепер здаєть ся хотять судові власті, щоби ті давні блаженні часи назад повернули і за цілих два роки не порішили ще сеї справи за зарінок. — Вчора бачив я наслідки того зволіканя судових властей. Десяти людей з одного і другого села почали бити ся розкалами, сокирами, дубами, ба навіть оден мав і стрільбу. Се мене цілком не дивує; до мирного поладження справи суд не хоче привести, отже люди роблять собі самі право, хоть розуміє ся таке поступоване принесе їм лише шкоду. Не можна се поступоване назвати некультурним, так як не називають і війну між двома державами некультурною. Дві держави не можуть поладити певних справ в мирний спосіб і проходить між ними до війни. Так самісінько має ся річ із сими двома селами. Не йде мирно, то б'ють ся. — Нехай отже наші судові власті постарайуть ся о як найскорше порішене сеї справи, щоби до чогось подібного більше не прийшло. Заразом звертаємо і увагу наших послів на сей факт і они нехай також скажуть в сій справі своє слово. — Очевидець.

Товариство „Міщанська читальня в Чернівцях“. Загальні збори сего товариства відбули ся 4. липня с. р. у власнім домі при ул. Морара ч. 10. Із справоздань пооданок функціонерів видно, що виділ додавав собі в сім році особливої праці щоби товариство в кождім взгляді піднести. І так товариство уділяло членам запомоги грошеві, визначувало бідним ученикам середних шкіл книжки до науки, устроювало забави на добродійні цілі і т. д. Стан маєтку товариства в сім році значно побільшав ся. От куплено дім в вартості 20.000 К., ухвано 500 К. на розширене бібліотки і уділено членам позичок до 900 К. на 6 проц. Із сего видко, що „Міщ. Читальня“ гарно розвиває ся. На жаль находять ся й тут люди, котрі своїм ворожим поступованем, старають ся всяким способом тов. шкодити. Гавьба таким міщанам, котрі дають щось на підмову таких людей а честь і слава тим, котрі незважаючи на ворогів працюють невтомимо в користь тов. До нового виділу вибрані слідуючі пани: Голова: Митяк Йосиф. Старшина: Бендак Николай, Бобовський Антін, Циганюк Йосиф, Ільницький Василь, Юзифович Петро, Левандовський Андрій, Пшеходний Димитер, Смолицький Йосиф, Тарко Теодор, Термона Кость. Заступники: Бойчук Іван, Вурнад Петро, Угринський Іван. Рада надзорча: Дудич Йосиф, Янков Николай, Левандовський Кость, Левкович Николай, Марко Демитер, Медвідь Петро, Шевчук Теодор. Заступники: Ярмолів Франц, Войцік Людвик.

Цікава історія. Перед кількома тижнями померла на передмісті Клокічка в одного господаря дитина. З тої нагоди взяв в похоронах участь якийсь підозрілий чоловік, Іван П., що бояв ся роботи, як огню, але за те чужа власність, то горіла ему в руках. На тих похоронах познакомив ся він з цілою родиною, а подобала ся ему головню сестра господині, красива 17-літня дівчина. Наш герой довго не надумував ся, він виказав ся піддробною метрикою, і не питаючи, чи серце дівчини бе рівною любовою, попросив о її руку. В своїх надіях він не завів ся, бо ему не відказано. Відбули ся гучні заручини і небагом може було би і відбуло ся ще гучнійше весіле. Та з часом впало его поведене в очі і родина дівчини почала розвідувати ся ліпше о особі „молодого“. Показало ся вкінці, що „молодий“ вже жонатий чоловік і в батьком дитини. Сейчас повідомлено о сій поліцію, але „молодий“ занюхав добре, на що то заносить ся і дав драла. Довгий час не могла поліція его вислідити, аж якось пізнав его патрулюючий поліцай на Рускій улиці. Він его спинив і хотів арештувати, однак Іван П. не давав ся. На то прибіг ще оден поліцай на поміч, і коли они оба хотіли Івана П. арештувати, він вирвав ся і пустив ся на втікача в сторону ставу Ренера; а коли добіг до ставу, кинув ся як стояв в воду, думаючи плавбою уратувати ся перед погонєю. Та тут вже він завів ся, бо оба поліцаї скочили за ним в став, здогонили его і витягнули на берег. В поліцейній дирекції признав ся Іван П., який вже перед тим був нераз караний, до багато інших злодійств і обманств.

3 вижицької гімназії. Вислід класифікації прикінці сего шкільного року: На початку шкільного року 1908/9 прийнято 144 учеників. Підчас року випустило 14. Класифіковано 127 публичних учеників а 3 приватисти. З публичних учеників узнано до переходу в другу класу визначно здібними 18, здібними 82, взагалі здібними 16 (з 1 недостаточною нотою), нездібними 6. До повторного іспиту з одного предмету по вакаціях допущено 5 учеників. Буковинців було 69 а Галичан 61.

Розбишацтво. Вчора вдерли ся в громаді Микло-Газар (коло Гросвардайну) три розбишаки в дім купця Моріца Наймана, закрали що могли і его самого поранили тяжко. Опісля удали ся они до громадського уряду і оден з них застрілив через вікно заступника начальника. Сейчас зараджено слідство, при чім показало ся, що ті злочини повинив місцевий начальник громади, Аврель Попеску, его візник Трілон і греко-католицький народний учитель з Фекетегічерес Іван Добощ. Винників сейчас арештовано і передано до слідчої вязниці. Арештовано також і вдовичко Фрідман, яка мешкає в домі Наймана, і яку підозрівають о співучасть в злочині.

† Посмертні вісти.

† **Александр Дашневич**, громадський секретар із Селетина, тихий та ревний народний діяч, помер, оставляючи шестеро малих діточок. Найстарший син покійника скінчив першу класу української гімназії у Вижиці. Пером ему земля!

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 16. липня 1909.

Букарешт, 16. липня. (Кб.) Офіційна „Independance Roumaine“ дементує поголоски, немов би студенти в Сінаї пірвали угорську хортугу, як також чутку про заяви архієпископа Франца Фердинанда, зложені перед семигородськими Румунами.

Піцбург, 16. липня. (Кб.) 5000 робітників, занятих при „Pressed Steel Company“, які страйкують від довшого часу, виправляють в місті багато безправств; ранили навіть багато людей.

Петербург, 16. липня. (Кб.) Від вчора полудня заслабло 120 осіб, а умерло 43 особи. Загальне число виносить 843 особи.

Царгород, 16. липня. (Кб.) Палата радила над законопроектм про уладнане довгів будного султана Абдул Гаміда. Кілька послів запротестувало проти того, щоби сї довги залагоджувано грішми із державної каси. Сей законопроект відослано назад до комісії. Опісля прийнято в другім читаню законопроектм про страйк дотично VIII. артикула, який забороняє робітникам ґуртувати ся в синдикатах, внесок, що в принципі дає позвіл на такі синдикати. Від правительства зажадано окремого дотичного предложеня. Коли однак президент хотів конче переперти прийняте VIII. артикула, счинив ся великий гамір, так, що президент був принвонений замкнути засідане.

Датки на паматник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньєка, ч. 33.

24 22—40 н.

Молочне мило

лелійне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простуджених, ломаних костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шюнок) 8 кор. в оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шмїда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикалній Стернуса.

19 (—)

5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писання
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Черківці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту
на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від
тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5¹ до 6%,
перебирає посередництво при фінансованю всяких
підприємств, перебирає до переховку цінні папери,
дорогі металі і иньші дорожочінности,
складає вадії і кавції під як найдогіднішими
услівями,
купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітентів,
посередничить при закупні всяких машин і знарядів
для рільництва, огородництва, домашнього господарства
і промислу та всяких рільничих продуктів,
уділяє всякі поради в справах кредитових і хлібо-
робских.

Урядові години:
Від 9—12½ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеві підприємцеві,
урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адре-
сувати на повисшу фірму.

КОСИ! Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі,
серебрано сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістре,
котрі ріже як брата найтвердшу траву то є гірку траву і збіже. Що лиш
під таку косу дістане ся, претинає она за одним в-махом на стопу. Коси ті дуже по-
води в'употребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд
в поли радує кождого хлібороба, тому кождий повинен косити лиш карпатськими се-
ребрано сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англій-
ської сталі найлучші в цілїм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десять кіе даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок
я найлучшої плити. — Меньше як 5 штук кіе не посилає ся. Замовляючий має прислати
4 К задатку; без задатку також не всилає ся. За опакowane нічого не числїмо і почту
самі оплачуємо.

Хто приїде з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіе по 65 см. довгих і 11 каменів з найдідшої плити мармурової.
— Хто приїде з гори 22 К, той отримає 11 кіе 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 23 К, той отримає 11 кіе
75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 24 К, той отримає 11 кіе 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде
з гори 25 К, той отримає 11 кіе 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 26 К, той отримає 11 кіе 90 см. довгі
і 11 каменів. — Хто приїде з гори 27 К, той отримає 11 кіе 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 28 К,
той отримає 11 кіе 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаня кіс по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіс 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на оєбні картки і письма.

81 (19—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,**
почта Рожнятів.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе оєбний

Відділ на вадії і кавції

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публич-
них корпораціях або до рук власників великої посілости
земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догід-
ними условинами. Близші інформації даємо в нашій кан-
целярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю **10 літ** гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилевич, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівска 16. і Північна 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **св'їдоцтва** для учеників і учениць **повторних**
нурсів і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учи-
тельства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чер-
нівцях, уліця Петровича число 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місця і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 10 місяців дрібним друком (петит). При кількостях або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вілль від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонса марками поштовими не приймає ся.

Записки.

(Уваги д. А. Горленка в київській „Раді“ з приводу з'їзду укр. анад. молодіжні у Львові. — Панські козачки. — Становище „Gazety Polsk-oj“ до нашого віча з дня 7. липня с. р. — Доблестная маладож і гнездочко.)

Якраз під ту пору, коли у Львові зібралася українська акад. молодіж, так з Австрії, як зза кордону аби нараджувати ся над дальшими шляхами своєї боротьби о права українського народу, читаємо у київській „Раді“ уваги д. Горленка, які заслуговують на те, аби познакомити з ними бодай по частині наш ширший загаль. „Тепер в стінах міста Льва“ пише д. Горленко „збирає ся з'їзд української молоді. Їго ідея родилася і реалізувалася над ясними водами чеської Молдави. Ще підчас останнього з'їзду славянського студентства українські делегати постановили скликати як найшвидше з'їзд укр. акад. молоді. Скликати з тим, щоб зрозуміти дефекти і плюси свого життя і уяснити собі завдання, що лежать на академічній українській молоді. Ініціативу скликання з'їзду взяли на себе галицькі академіки. На їх заклик відгукнулися товариші майже по всіх висших школах Росії та Австрії.

Небогата програма з'їзду. Вироблено єї по старому трафірету усіх студентських з'їздів західної Європи: день — висше шкільництво, день — середне, а день — низше. А там демонстрації, маніфестації і инший гарнір. Убогість програми можна пояснити собі тільки тим, що її виробляли люди мало знайомі з українським життям і його завданнями в Росії. Та не в програмних рамках діло. Від енергії учасників, від їх бажання буде залежати втиснути вузкі

офіційні рамки програми широкі потреби нашого життя. І в першу чергу поставити той самоаналіз, (себто старогрецьке „αὐτοκριτική“, „зрозумій себе самого“, чим зачинає д. Горленко свою статтю — *Ред.*) без котрого неможливий ніякий успіх роботи“. Поминаємо дальші уваги д. Горленка про схожість українського закордонного студентства з російським студентством а переходимо зараз таки до ближшої характеристики української молодіж, яку подає нам трохи низше. „Серед красших сил нашої молоді можна помітити таку дивну рису: коли студент присвятив себе організаційній „роботі“ він закидає науку і згадує про неї тільки в скрутну хвилину — перед екзаменами. Не тільки в Росії, а і за кордоном — в університетах, напр. Австрії, можна здібати дуже гарних партійних робітників, Українців, чудових ораторів, не злих журналістів і разом з тим страшенно кепських учнів. Такий тип вважає за святий свій обов'язок сидіти по скільки років на курсі, марнуватись у висшій школі до сивого волосся, тільки ні на одну хвилину не кидати „роботи“. Увесь єго науковий багаж міститься в свіжій книжці журналу, в двох трох напівграмотних брошурах. На солідні наукові твори хоч-би і по тій справі, котра єго найбільше цікавить, він позирає з великою пошаною, але студіюване їх відкладає до більш слушного часу.“

А переходячи до характеристики студентських гуртів і їх відношення до старих (по нашому патріотів — *Ред.*) пише дальше: „Поглянтеж на жите наших, так званих громад в університетських містах. Придивіть ся до боротьби між так званими молодими і старими. І ви побачите, що на чолі цих молодих якраз стоїть скільки таких

типів з студентських гуртів. Молоді жваві, енергійні они хорують на всі ті хвороби, котрими недугує тепер російське студентство і найбільше може на сю останню з них. Через окремі дерева они не бачать усього ліса — через дрібні грішки людей старшої генерації она не бачать великих їх заслуг, їх тяжкої роботи в часи далеко трудніші і тяжчі для українства. (Можна зовсім прикласти і до наших відносин. — *Ред.*) А скільки презирства, скільки подуфалости сьвітить ся в філіпіках сих молодиків на адресу наших „старих“. І з якою ненавистю відносять ся они до товаришів, які сьміють кидати роботу вузкого партійного гуртка ради інтересів чистої науки.

Вертаючи знов до самого з'їзду ш. автор пише далі: „Кому з учасників з'їзду або із членів того громадянства, що буде читати ці звістки про з'їзд не відомі ще потреби середньої та визшої української школи? І через те мені здаєть ся, що наша молодіж замість виробляти і шліфувати заздалегідь резолюції засуджені на смерть в Леті, мусять краще звернутись до внутрішньої роботи над самим собою, на скільки така робота можлива в короткий час з'їзду нехай кожда фракція з'їзду передасть другим те, чого в неї є вже досить і перейме від неї з свого боку ті методи роботи на які сама вона бідна. У нашій студентстві бракує для роботи справленої політичної школи, політичної виучки, яку Англічани Американці і навіть Австрійці проходять в дитячих літах. Наші російські молодики по своїй шкільній політичній ідеології більше карасі-ідеалісти.“

Та ш. автор не обмежуєть ся на самій тільки характеристиці закордонної укр. молодіж але бере ся до характеристики на-

М. Евшан.

Із чужих літератур.

(Новий роман Шніцлера.)

(Конець).

Минуло ще кілька тижнів. Ганна уродила дитину. Віддихнула лишень раз глибоко і умерла. Лікар казав Юрієві, що се дуже рідкий випадок, який трапляєть ся найбільше два рази на сто. Але Юрій чув, що він був винновником того випадку — і мав викиди сумніня, що лишив Ганну саму так ще недавно — для другої! Тоді він переживав тяжкі хвили... Але надійшли львські, несподівані події. Юрія запрошено до одного провінціального міста на помічника дірієнта опери. Ганна казала йому виїхати. Буде прецінь до неї писати, а пайдалі на свята приїде до неї, заки розпочнуть обоє спільне жите. І коли він перед відїздом прашав ся із своїми віденськими товаришами, вони знов скорше відчували, як він, що Ганна полишена вже сама собі. Він прислав листи з провінціального міста докладні, але нещирі і не глибокі, бо вони були лиш справозданнями сухими з його робіт, а не сповідями його душі перед коханою. Щось стануло поміж ними, не давало їм зблизити ся до себе, як колись, бути щирими. А коли він несподівано раз приїхав на трохденний урльо до Відня і намагав ся навязати назад своє жите до тих давних, щасливих хвиль, побачив що не є паном його. І вона стала янась більше здержана. Вона була сумна і терпіла дуже, прощаючи, що він не забере єї з собою. — І вже не прийшло до кращих відносин поміж ними, вже чули, що не зможуть сьвітати пісні життя як у перших хвилях кохання. Він міг єї мати любовою, як колись через винувіджене одного лиш слова вона прецінь любила його і тепер безконечно. „Він чув се: аби єї не образити, він мігби лиш те одно

сказати: ти належиш до мене на все! Ти прецінь уродила мені дитину! На різдвані а пайдаліше на Великодні свята я возьму тебе — і ніколи вже більше не розлучимо ся з собою. Він чув, як вона сподівала ся того слова останками своєї надії, — з надією, в якій сповнене вона сама вже невірила. Але він мовчав. Колиб він виповів те, за чим вона тужила, він на ново зв'язаний був-би — а тепер знав він се і відчував глибоше, як коли перед тим... що він мав бути вільний.

Все ще вона спочивала на його колінах, з нахиленими устами своїми до його уст; вони мовчали довго і знали, що се було їх пращане. — Відтак він ще грав єї свій новоскомпонований твір, єї невідомий. І говорить автор про тоту єго гру: „Він чув що сам zarazом промовляє і з тих тонів; а навіть здавало ся йому, що доперва тепер він розуміє цілковито самого себе... Бувай здорова кохана, бувай здорова. Се було чудово. А тепер воно минуло ся... бувай здорова, кохана... що було нам обоім призначено, ми пережили. А що може тепер надійти, для мене і для тебе, ми будемо одно для другого чимсь незабутнім. Тепер мое жите йде иншою дорогою... І твоє також. Се мусять минути ся... Я любив тебе. Я цілую твої очі... Я дякую тобі, ти добра, лагідна, тиха... Бувай здорова, кохана...“ ще не міг рішити ся відтак цілком, хотів вертати ся до неї і сказати, що прецінь любить єї, що вона єго — але не міг... На другий день поїхав дець з друзями, хоч мав ще кілька днів часу — і розпочав дальше, нове жите вступив у новий його етап. Чарівний його епізод минав ся. І автор кінчить свій роман:

„У душі Юрія відбуло ся пращане тухе, зі щастем, та болем, які бачив, як власне прогомніли у долині, яку на довго опускав; а zarazом витала вона невідомі дні, які гомоніли на зустріч його молодости, із далекого сьвіта.“

Конець тої історії я розповів докладніше, бо у поданих місцях бачимо найкраще методу, якої держать ся Шніцлер у мальованю душевних станів, а потому й саму душу героя роману, єї мотори. Характер Юрія не трудно відгадати: а він менше більше такий, яким я змалював його на початку мові статі. Зараз і побачимо його характер, нестійний, хиткий, хоч і симпатичний та ніжний, характер сучасного покоління — хоч Шніцлер в дечому його й ідеалізує. Він чуткий, майже до хворобливости, має незвичайну пам'ять річий. Спомини виринають у його душі на кождому кроці, спомини з давних днів та хвиль і уносять його душу в країну чужу, для дійсности там пестять єї, голублять — і тоді відзивають ся у ньому мелодії, божественні мелодії, які роблять з него людину тиху, чесну а zarazом великого артиста. Отже тота пам'ять річий, і той його естетизм внутрішній, його делікатність убиває у ньому людину дійсности. І можна би схарактеризувати його стан як мрієне вічне, щось, яки сонність, з отвореними очима. І він тому немов не замичує доволка себе того життя, і воно немов неспостережене приходить йому перед очима. „Він належить до людей, яким при нагоді треба пригадувати, що живеєть ся на сьвіті“ — говорить про него одна особа із єї повісти. Він серед клекітливго життя мріє, з отвореними очима. „Йому здавало ся, немов-би він свою голову виладав із одного сну у другий; а дійсність, яка з усіх сторін, являла ся така серйозна та нужденна, переходила попри него дець далеко, без ніякого впливу, — так характеризує його автор. І очевидно таке жите мусять в чому ньому підбити ся. Через те, що Юрій не має зміслу дійсности, а все лиш жие так, яки не належав до сего сьвіта, він не мав змоги виробити у собі характеру. Бо характер у людини розвиваєть ся з часом, серед борби життєвої, серед клекоту та гамору життя буденного,

шої, австрійської акад. молодіж. „Студент Галичанин“ пише він „на вічу родив ся, на вічу виріс і під грім вічевих промов его в землю закопають. Але і галицькі товариші не без великих дефектів. Галицький студент крім спеціального підручника і щоденної газети, часом бульварного типа більше не зник нікуди заглядати. Широке європейське і між іншим російське красне письменство, благородне мистецтво не для него створені. Їм бракує тої широкої гуманітарної освіти, в жертву котрій часто-густо наше студентство закидає свою спеціальну науку. Зле друге, але й перший дефект не менший. Бо й без того і без другого не можна бути цілком продуктивним, добре освіченим робітником на полі рідної культури. Галицьке студентство — се здебільшого діти землі. В мужицькій хаті родились, з мужичкого болота вони драпають ся до культурного житя. Село се не тільки їх рідна стихія, се поле їх роботи щоденної. І всі стежки галицьких піонерів „до культурного визволення їм так само чудово відомі, як відомі рідні пущі й петри яким-небудь африканським або американським пануасам та індіям“.

Наше студентство здебільшого діти інтелігенції. Сего вони знають з близька або й здалека, але в ній почувають себе чужими, далекими. Як наблизитись до мужицької хати, як увійти в неї, ступити й слово мовити до мужика, — сего найкраще наша молодь може навчитись у своїх галицьких товаришів. Так добр. Горленко характеризує одних і других, виказує їх хиби і накликає молодіж до направи, через самопізнання, через ширшу, поглиблену науку. Очевидно ми не сьміємо сих слів уважати подиктованими якоюсь злобою, а мусимо признати, що ш. автор писав їх в найліпшій волі, аби дати понуку до звороту в „роботу“, нашого студентства, який в часті і сам признає і тому его уваги вельми на часі.

Бо — вернім ся ще раз — як каже ш. автор „перед нашою молодю жите ставить далеко трудніші завдання, ніж перед молодю інших народів Росії. Ми повинні не тільки учитись, але і „робити“. І разом за тим памятувати, що наука у нас на першому місці стоїть. А коли українська справа згубить на чотири-пять кроків гарного робітника в ім'я інтересів української культури, се ще буде не велика біда. Колиж народ придбає собі замість освіченого, культурного робітника, лишнього дипломованого дармоїда, ще й до того з вели-

кими претензіями і з порожнім багажом (себто знанем, — *Ред.*) се буде втрата безмірно тяжка. Науку ми мусимо любити і уважати не лиш для неї самої. Молоді славянські народи (Чехи, Болгари, Словаки і ин.) почали вивойоване своєї свободи з того, що витворювали серед себе молодю учену інтелігенцію, котра прибрала до власних рук у ріднім краю всі інтелігентні аванпости у своїх ворогів — професори у висших і середніх школах, посади у виборних адміністративних і урядових інституціях і т. и. і тільки завоювавши ці аванпости, стали на власні тверді ноги.

На небі історії народів давно вже начертано сей тяжкий хрест, се — наукове знанє, культурна перемога над ворогом. І поки ми не підйемо на свої рамена свій сест, наша перемога буде непевною і хиткою“.

*

Я побачив в Чернівцях на улиці Нового Світа трох учеників-мужицьків з окравленими витканими волосками барвами і вони впали мені в очи тому, що розмовляли між собою по руски. Прилучивши ся до них переконав я ся, що се діти селянські з над Дністра, якими волоскі панотці заопікували ся і тихцем записали їх до волоскої гімназії і бурси. На мою заяву, що они-ж не належать до Волохів, хлопці зараз сказали, що они прецінь Волохи, волоскої релігії, і не хотіли мені відтак вже оповісти, з котрого они села, видко знали вже від своїх опікунів, що треба перед Русинами скривати ся. Відтак я вивідував чи у волоскім інтернаті є й наші рускі діти і дізнав ся з тяжким трудом, що є, і то на 210 хлопців аж 32 Русини. Ось як оно! А хто то нас Русинів так калічить? Очевидно перква, бо волоскі панотці не мають що робити в руских селах, то солодкими словами перетягають наших дітей на волоский бік і завозять їх до волоских інтернатів. Як би церквою рядили ми самі, тогди не могло би таке бути, всі слабодухи набрали би відваги і полишили би ся тим, чим мати народила. А так багато наших учених дітей пропадає, стають ся нашими ворогами. От дивіть ся яничарик Колуцка трясє цілою Кичерою в нашу некористь. Або Пергинський у Гатні. Се діти руских селян. Або Прач з Волоки. Таксамо Думич, ученик висших клас гімназійальних і не признає ся вже до своїх руских ровесників. А Цопи з Пядиківців? Родичі їх не знають і одного волоского слова, они-ж

справдішні Волохи, вуйко з Сучави їх туди перевів. А судовий совітник Томоруг, родом з Валяви. Нї він нї его жінка не знають по волоски, однак обоє справдішні Волохи. Чи гадаєте, що директор волоскої гімназії у Чернівцях, п. Вуїор Волох? Де там, він бергомітський Гуцул, має там братів і сестер, велику родину. Пок. Василько зробив з него Волоха. А Стефанелі, Калінеску? Чисті Русини, Стефанюк і Калиновський. Навіть преосв. влади́ка з роду чистий Русин з Руского Банилова, та церковні відносини зробили его Волохом. Де повернеш ся, всюди найдеш наших перекинчиків, так було давніше, так діє ся й тепер. Тому то осягнене своєї консисторії не є річ маловажна, а справа дуже пекуча, від сего залежить, чи нам існувати чи пропадати.

*

„Gazeta Polska“ пише в ч. 56. коротенько з приводу нашого віча, що скликала була наша академічна молодіж на 7. с. м., каже про него що: „Між иньшими прийнято на нїм (вічу — *Ред.*) резолюцію, що жадають запровадження рускої мови як урядової по руских громадах. На ці резолюції накинули ся деякі тутешні німецькі дневники і твердять, що не можливо ці жадання перевести в жите“.

Ми, опираючи ся на засаді рівноправності народів, уважаємо повисше жадане Русинів за цілком оправдане, а що до закиду (німецької преси — *Ред.*), що годі его перевести в жите, то зазначимо лиш, що в Галичині, де „Русини стогнуть під польським ярмом“, вже давно заведено по руских громадах руску мову урядову“.

Таке становище заняли буковинські Поляки до наших оправданих домагань, піднесених на висше згаданім вічу. Бодай они заявили ся за завданем рускої мови урядової по руских громадах, підчас коли німецько-жидівські дневники вдарили на тревогу, що ось то надходить кінець Німеччині на Буковині. Не подаючи жадних конкретних аргументів, виступають ці часописи проти наших справедливих бажань. Та не їм мішати ся в такі наші справи, де ми сами маємо розказувати. Прецінь кожда руска громада може завести руску мову урядову, не оглядаючи ся нї трошки на те, чи то иньшим народностям до вподоби чи нї. Се цілком інтерна справа поодиноких громад і не торкає ніяк „Німеччини“ на Буковині. Симпатичне становище Поляків до наших домагань є цілком природне, таж Русини на Буковині в реля-

а жите Юрія давало лиш змогу розвивати ся талановитого артистичному, його духови. Тому він і не міг виробити у собі відповідної сили волі, яка кермувала би обставинами, а не дала ся ними кермувати. От і той брак сили волі, такий, як Обломов, який не відбирав ще у людей вигляду симпатичного — то й брак виробленого та загартованого характеру чинить героя шніцлерового роману модною без програми житевою! Він має весокі аспірації артистичні, має великий дух, а прецінь у даному напрямі він не розвиває ся. Він має завдатки на великого композитора, у його душі грають мелодії вічні, він має чисті, весокі почування, ніжність, — а прецінь не сотворив великого твору, якого всі від него сподівають ся, і напевно можна сказати про него, що він і не годен великого твору ніколи сотворити. Під тим зглядом він людина така, як герой роману Сенкевича „Bez dogmatu“ — Лев Плоховський, який все більше будить надії, як дійсно їх сповнитиме зможе. Щось заступає дорогу тим людям. Ото разів гірші від них і характером і таланом, доконують більших діл — бо мають так зв. житеву програму, якісь догми житеві, щось таке, чого вони в житю держать ся і не відступлять. А вони самі лишать ся делетантами вічними, і у творчості, людьми „непродуктивними“, хоч з найкращими завдатками духа, і проминуть безслідно...

Характер таких людей, як Юрій у нашому романі не новий у літературі. Він був все і в кожній літературі, як і в житю. Дух XIX. віка, розчарованого, переґризеного скептицизмом, та зневірою у свої власні сили, він викликав того чоловіка. У літературі він всюди лишав ся, як наслідок знесилення та умучення духового по абсорбуючій силі борби — о новий світогляд, як лишав ся на боевищі труди по кривавій січч. Російська література знає від давна такі типи, які

впали жертвою духа часу. Але тепер відносини у 20. віку змінили ся і тут. Гончаров у своїм романі промавляв сонному Обломову меткого та сильного Німця Шварца, Тургенев у своїм романі „Наканун“, як протиставлене слабому, хоччесному героєві клав чужинця, Волгарина Інеарова — у Шніцлера інакше! Він ідеалу ніякого не протиставить Юрієви. Здавало би ся, що уособленем сили та характеру, є письменник Гейнріх Берман — Жид, дуже близький Юрієви. Але нї! Бо він ще більше, як Юрій стратив всяку точку опору в житю. Хоч і претендує на сильний та неподатний характер. Кілько й його, що він дискутує про всякі питаія, що вищує у всьому фальш та стремить до здобування собі якогось суцільного ідеалу в житю, ідеалу правди, який був би незахищений! Бо в дійсності він своїм криком на всіх і всьо стає навіть неприємний, його з моголом будована святиня все розпадає ся, при найменшому подуві обставин, і він захождує ся будувати иньшу, яка містила би ідеал абсолютної правди. А тога знов відтак розпадає ся. Тим то Гайнріха не можна уважати за тип позитивний. Він глибоко вникає і пронизує своїм бистрим умом душі людські і в мить їх пізнає, він глибоко ненавидить всяких житевих систематів і ставляє йому тверді та гострі вимоги, він шукає помочи опору у абсолютній правді, — але він не доходить до ніяких результатів і не дійде ніколи, бо йому бракує щирости до людей, браку любови до сих, він у всьому егоїст, який держить ся окремо від людей, він за багато лиш роздумує, чи радше дискутує, і тим то у него нема нічого дивного, хоч він дає нам ілюзію сили. Він лиш діалектик, як і всі з нашого покоління, за багато у него рефлексий, а мало душі — тим то його правда діалектична лиш, а не абсолютна! Крім того він трує, такий великий, якими можуть бути лиш Жиди.

І от ми стрічаємо у романі Шніцлера одну підрядну і досить симпатичну людину, яка має все те, чого не мали тамті оба: дійсну твердість характеру дійсно сильний, консеквентний характер — се учений лікар з інституту Пастера у Парижі і посол до парламенту — Вертольд! Але він починає нагадувати в дечому Бермана, коли говорить до свого батька: „Любов до людей, про яку ти батьку думаєш, уважаю я за цілком непотрібну а навіть за шкідливу. Милосерде — а чим же на конець иньшим може бути любов до людей, яких особисто не знаєш ся — веде з konieczности до сентименталізму, до слабости. А власне, коли хочемо помагати цілим групам людей, мусимо припагодіти твердім сунроті кожного поодинокого, а навіть мусимо бути в стані його посягати, наколи загальне добро вимагає. Ти мусиш, батьку лиш про се памятувати, що найбільше чесна та найбільш консеквентна гігієна соціяльна мусить просто вийти з того, аби хорих людей нищити або що найменше відокремити їх від всяких благ житевих. І я цілком не перечу, що в тому напрямі я маю всякі ідеї, які на перший погляд могли би видавати ся окрутними. Але ідеї, я думаю, яким належить будучність! Ти не потребуєш цілком, отче, боїти ся, що я зараз значу й від того, що проповідати му шкідливого та непотрібного. Але філософічно, моя програма майже відсе виходить.“ От і має нові причинки до „моральности панів“, яку проповідує Ніцше, його глум із всякого альтруїзму та милосердя проповідованого християнством, його категоричний імператив для чоловіка, який хоче здобути будучність для себе: Sei hart!

Чи се має бути у Шніцлера розв'язка питаія — і чи се має бути становище, з якого ми маємо судити всіх тих людей у його романі, людей, від яких віє сум, та неохота до життя?!

26./IX.—10./X. 1908.

тивний більшості. Тож як їм виступати проти наших домагань, коли навіть їх брати в Галичині не противні — бо годі інакше — заведенню рускої мови урядової в руских громадах.

*

Кацапи, що паломничали до Росії за подаяннями, привезли, як знаємо, і нові убідження почали „Православній Русі“ дуже різко громити на альтрутенів, висміюючи в кождім номері тарабарщину і єї приклонників. Рівночасно впроваджують до своєї газетки незаметно чисто-московську мову. Се дуже знеохотило й огірчило багато давніших членів „твердої“ партії, які один по другім покидають єї і переходять або під наш прапор або зовсім відтягають ся від всякого національного життя. Як люди з добрими намірами, держали ся они „твердої“ партії з привички, особливо задля т. зв. етимології, яку уважали „тисячелітним народним достоянієм“. Топер же побачили власними очима, що провідники їх уживали такі дрібниці тільки за претексти і що они є справдішними ренегатами, які за юдиний гріш запродали свою народність. Так прийшло до того, що з під „фляги“ кацапської дезертують в як найкрасшій порядку „воїни“ а генерали позістають ся самі на цідилі. Але що се дуже „гнусная“ історія, то „Правосл. Русь“ удає, що не жалує за сею „дранею“ і воліє менше борців, однак „доблестних“, якими уважає особливо „маладьож“ (числом чотири мужа). Давніше правління „Народной Ради“, се дрянє, і газета ніби радує ся, що оно в комплеті відвернуло ся від руских начал. Є та-кож в партії ще одно „гнєздочко“, що має ще голос між Кацапами, однак „Прав. Русь“ заявляє, що їй знані всі „зделки“ тих господинов і що небавом покаже їх в правдивім світлі. Так ми видимо, що реорганізація кацапської партії, яка основно почала ся сего року, поступає скорим кроком наперед і що ми стоїмо перед фактом цілковитої єї консолідації.

Заграничний огляд.

Революція в Перзії.

Тегеран, 16. липня. (Кб.) Нині перед полуднем утік шах до російської амбасади.

Мир. Шах уступив з престолу.

Кольонія, 17. липня. (Кб.) „Kölnische Zeitung“ доносить із Течерону: О 5-ій годині по полудні заключено мир. Перска брігада-козаків ще не відходить. Нове правительство вже уконститувало ся. Сапагдор перебрав міністерство війни і zarazом міську префектуру. Шах уступив з престолу. Мабуть заіменують регента для престолонаслідника Ахмеда Мірзи.

Націоналісти приводять лад у місті.

Тегеран, 17. липня. (Кб.) Бюро „Reuters“ доносить: Провідники націоналістів заявили, що козацькі брігади можуть задержати оружжя і остати під проводом Лякова, який має бути безпосередньо підчиненим міністерству війни. Козаки мають злучити ся з націоналістичними войсками в цілі сповнення поліцейської служби, щоби превести наряд до супокою. Сегодня рано прибуло російське військо до Мазвіну, звідки правдоподібно відійдуть сейчас, бо їх тепер не потрібно в Тегерані.

Проголошене нового шаха регента і міністра війни.

Тегеран, 17. липня. (Кб.) Бюро „Reuters“ доносить окрім того ще слідує: Національна рада, в якій склад увійшли визначніші члени парламенту, багато вельмож, провідники націоналістів і військо проголосили перед парламентом в присутності чисельної публіки престолонаслідника шахом, Азу Мулку регентом, а Сапагдора міністром війни і губернатором Тегерану.

З Французької камери.

Париж, 17. липня. (Кб.) Сенат прийняв законопроект зглядом реорганізації артилерії після предложення камери 190-ма голосами проти 82 а потім відложено паяту на необмежений час.

Турецька депутація в Сіної.

Будапешт, 17. липня. (Кб.) Сегодня рано прибула до Сіної турецька депутація в цілі нотифікування вступлення на престіл Могамеда V. і єї прийняв король на аудиєнцію.

Арештоване.

Солунь, 17. липня. (Кб.) Секретара грецького конзуляту в Монастирі, грецького офіцера арештовано тут вечером. Доносять що найдено при ній компромітуючі папери.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. липня 1909.

Календар. Неділя 18. (5.) Н. 7. по С., Кир. і Мет., рим. Н. 7. по С., Сим. з. П. Схід сонця 4 год. 11 мин., захід 8 год. 1 мин. — Понеділок 19. (6.) Атаназія Пр., рим. Вікентія з. Павлі. Схід сонця 4 год. 12 мин., захід 7 год. 59 мин.

Від експедиції „Буковини“. Просимо Вл. панів і пань, що бажають зміни адреси, щоби подали свій старий адрес точно а потім новий, бо инанше трудно зорієнтувати ся. Так само просить ся, щоби се дати знати днину перед відіздом, щоби часопись не блукала і точно доходила на призначену адресу.

Отцви Прокоповичеві з Бобівців і єго прихвостням до відома. Самі днями прийшло до нас з Бобівців якесь ніби то спростоване на поміщену в нашій часописі інтерпеляцію посла Спинула, в справі вибриків о. Прокоповича з Бобівців. Зі зглядом на те, що то була інтерпеляція а не якась допись або редакційна стаття, ми сеї дурної мазанини, що мала би представляти спростоване не поміщуємо а скажемо о. Прокоповичеві і єго прихвостням ось що: О. Прокопович захотів собі перед євѣтом обмити лице і післяв до тих людей, яким він передом наробив ріжних пакостей своїх поплечників, як грабаря, палимаря, мошу і т. п., щоби они ловили темних людей на аркан. Коли єї прихвостні прийшли до тих, що передом на панотця скаржили ся, то казали їм: „Хочете ви лишати ся далі в православній церкві чи ні, скоро хочете, то підніміть ся“, розуміє ся крутили і брехали і ще більше що могли, як їх „отець духовний“ вже передом повнив, щоби лише людей затуманити. Мудріїші люди, котрі здогадали ся, куди стежка в горох гонили їх буками від хати а котрі темніші і не догупались о що ходить, дали ся здурити. Розуміє ся, що тут не обійшло ся і без того, щоби не дістало ся від „отця духовного“ так тим, що ходили дурити людей, як і тим, що дали ся дурити троха хпатні. Що річ так має ся, як ми тут написали, се потвердив сими днями оден дуже чесний і просвічений господар з Бобівців нашому слови Н. Спинулови. — Все добре знати; а що наші послы знають, як отець Прокопович старає ся затерти свої лайдацтва, се також виїде лише на користь, але не о. Прокоповичеві і єго підхвостням, лише всім чесним громадянам з Бобівців, бо наші послы потягнуть з сего підступного і огидного поступованя о. Прокоповича як найдалше ідучі консеквенції. Заразом звертаємо ся і до тих людей, яких наклонив чи то сам панотець, чи єго посіпаки до противних заяв, як їх перше зложили, що най они уважають, бо за такі річі треба відповідати і перед судом. Ми знаємо дуже добре, що всі ті, що прислали тут якісь заяви не знають о що властиво ходить, бо они тих заяв ні писали ні читали. Всі єї мимі спростованя прислани нам вімені тих осіб, яким о. Прокопович зробив пакість, не написані ними самими а Бог знає ким, бо они всі писані одною рукою на такім самім папері і в тій самій формі. Вже з сего виходить, що якась „невидима рука“ орудувала сею темною справою. Пішли підхвостні по селі шось людям накрутили а потому сів якийсь і написав в імені кождо поодинокого спростоване і чи там хто сказав ся, чи так то „невидима рука“ написала так а єї сего було треба. До посла Спинула наспіли з Бобівців поновні скарги на о. Прокоповича, а що ся крутанія з спростованями не причинить ся до поліпшення справи о сїм ми отця запевняємо. Ще раз звертаємо ся до бобівських людей, щоби не давали ся нікому туманити і наклонити до ложних висказів, бо за євѣдому брехню суд карає.

Отворене читальні „Руска Бесіда“ в Давидах зрубі (новім). В середу 14. липня с. р. відбуло ся в 2. год. по обіді в Давидах зрубі (новім) під голпм небом отворене читальні „Руска Бесіда“. Філію тов. „Руска Бесіда“ в Сторожинці заступав п. Іван Кошка надучитель з Панки Забачної. По вступнім слові о. Ніколая Волянського пароха з Сторожинця вибрано головою зборів тамошного надучителя п. Віктора Чесниковского а секретарем студ. Івана Биджейовского. Промова виголошена

головою зборів обяснююча хосен читальні зробила на зібраних селян велике вражінє. Опісля відчитав і поєняв п. Іван Кошка подрібно статут читальні „Руска Бесіда“ і завізав в дальшій бесіді присутних до численого вишеу до читальні а тих що вишпуть ся свої обовязки супроти читальні ніколи не заведбувати а дальше, щоби нарік при слідуєчій конскрипції народу ніхто з руского населєня не давав ся збаламучувати, особливо нам ворожо настроєними комісарями, але, щоби кождий отверто признав ся до рускої народности. Відтак слідував випис членів і вибір виділу. Членів виписало ся поки-що трицять і вісім. Вкінці подякував голова зборів всім присутним за те, що так численно явили ся а особливо всім гостям з округів і закінчив збори окликом „Многая літа“ на нашого найяснійшого монарха Франца Йосифа I. а сей оклик найшов відгомін в серцях всіх присутних і залунав грімко з грудий усіх по чудовогарній околиці. — Іван Биджейовский, писар.

„Volkspreste“ в посліднім числі між новинами звертає ся до ц. к. староства в Сереті з запитом, як довго мають ще ждати селяни Кость Головач і Сильвестер Повчук на запомогу, зглядно відшкодоване для родини, яке законно належить ся їм за те, що підчас пригтовань до війни повирили службу на границі держави і гадає що тим самим сповнила свій обовязок. Супроти того подаємо панам з „Volkspreste“ до відома, що Кость Головач по довгих трудах удав ся в кінці до нашого посла Спинула який заопікував ся ним і постарав ся о те, що єму внаслідковане вже належитість та не по 40 сот. денно, як єму спершу признано, але о 20. сот. більше. Що до другого господаря, Сильвестра Повчука, то довідуємо ся приватно; що якийсь писарина в старостві хотів зробити з ним угоду і проібівав єму заплатити 40 кор. а він (писарчук) як прийде вже повідомлене, мовляв обтягне собі гроші а решту єму зверне. (яким правом питаємо? — Ред.) Та ми від себе радимо і п. Сильвестрови Повчукови звернути ся до пос. Спинула, і не входить в нікі приватні угоди а загалом звертаємо ся до всіх наших людей, аби в таких справах удавали ся до наших послів, котрі їм дуже радо прийдуть в поміч.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Калинівцях над Черемошом відбудуть ся в неділю, дня 25. липня с. р. о пів до 12-ої години перед полуднем з слідуєчим дневним порядком: 1. Справоздане старшини за рік 1908. 2. Справоздане касове. 3. Вибір нового виділу. 4. Вільні внесєня. — За старшину: В. Гущка.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 17. липня 1909.

Вижниця, 17. липня. (Прив. тел.) До тутешної рускої гімназії прийнято 81 учеників.

Відень, 17. липня. (Кб.) Президент міністрів барон Біперт їде сегодня на довший побут до Кіндбігелю і задумує десь аж в половині серпня вернути до Відня.

Атени, 16. липня. (Кб.) В місцевості Гаварі знищило землетрясєне 400 домів, при чім 30 осіб упало жертвою. Так і в иньших місцевостях згинувло багато осіб.

Християнія, 17. липня. (Кб.) Король Гаакон їде в понеділок до Бергену на стрічу з цісарем Вільгельмом.

Піцбург, 17. липня. (Кб.) Підчас вчерашніх заворушень, спричинених страйкуючими робітниками, ранено 250 осіб а шістьох убито. Конфлікт між страйкуючими і поліцією триває дальше.

Льондон, 17. липня. (Кб.) Союз англійських гірничих робітників ухвалив приступити до голосованя над питанням про національний страйк а тимчасом підперти страйкуючих шотських товаришів грішми.

Петербург, 17. липня. (Кб.) Від вчєра заслабло знов 102 особи, а умерло 34 особи. Загальне число хорих виносить 857 осіб.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану проєвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої стоваришеня з необмеженою порукою для громади Шербівці, відбудуться дня 23. липня 1909 в домі стоваришеня в 2-гій годині. Дневний порядок: 1. Вибір начальника каси; 2. вибір касиера; 3. проваджене книговодства; 4. позичка і вписане ся в члени „Селяньскої Каси“ в Чернівцях; 5. вільні внесення і запитання. *Юрій Стокот*, заступник голови.

Звичайні загальні збори Каси позичкової і шадничої для громади Веренченка відбудуться в неділю дня 25. липня с. р. о 2. год. пополудне в будинку читальні із звичайним дневним порядком. *Василь Антимічук*, начальник.

Звичайні загальні збори каси Райфайзенської для громади Южинець

відбудуться дня 25. липня с. р. в 3-ій годині по полудне в шкільнім будинку з таким порядком дневним: 1. Прочитане протоколу за р. 1907. — 2. Справоздане касове за рік 1908. — 3. Вільні внесення. За старшину: *Гошовський*.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Калинівці н. Ч. відбудуться в неділю, 25. липня с. року о пів до одинайцяті перед полуднем з слідуочим дневним порядком: 1. Справоздане про стан каси. 2. Вибір начальника. 3. Вибір старшини. 4. Доповняючий вибір надзорчої ради. 5. Вибір касиера і назначене платні для него. 6. Ухвала в справі висоти позички з С. Каси. 7. Ухвала, яку найбільшу позичку має ся одному членову уділити. За старшину: *В. Гушка*.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині

„Селяньська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадкі і кавцкі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPORITELEN

Центральний банк чеських шадниць
Філія ЧЕРНІВЦІ ул. Паньська ч. 18.

Вкладки шадничі опроцентовує по 4 1/4 %.

Вадії й кавцїї. Купно і продаж цінних паперів.

Банкові інтереса всякого рода. Валюти і девізи.

Кореспонденция у всіх краєвих мовах. Години урядові від 8 до 2-ої.

Телефон ч. 250. — Адреса телеграмів: „Sporobanka“.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвістних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорож найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан-
тона Чапека у Відні.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтий.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напроти буковинської шадниці)

поручають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під надляю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальнової стрічки або 10 місяці дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакция, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламачі неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приагори коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Революція в Перзії.

На далекому сході починається нове життя. Народи на котрих тяжив цілою вагою своєї брутальності крайній абсолютизм піднесли голови і починають силою скидати окови, під якими стогнали довгі віки. Ми були свідками революції в недалекій Туреччині, котра скорим кроком йшла вперед, майже без кровопроливу і закінчила ся світлою перемогою та цілковитим поваленням деспотизму. Правда, се довго треба було ждати на реакцію, вона піднесла свою чорну голову наново з напруженням всіх своїх сил, але тим скорший був її упадок, остання проба повернути давний лад у Туреччині закінчила ся великою кровавою, але освободила її на все від свого давного, непримиримого ворога, котрий майже незаметно зійшов з світового плану і доживає тепер на заслання свої останні дні.

А нині стоїмо вже перед новим доконаним фактом, який довершив ся на далекому сході у Перзії. Початок і перебіг цілої революції цілком нагадує на Туреччину лише тут Молодотурки а там націоналісти. Навіть кінець цілої трагедії і швидкість, з якою він довершив ся нагадує цілком Туреччину, бо в обох державах наступила детронізація. Та в Перзії не обійшло ся без великого кровопроливу. Місто Тегеран було цілими місяцями бовищем, на котрім сточувалося цілі битви а останніми днями лютилася там рішуча боротьба між націоналістами і шаховими прихильниками, яка надала місту лице дикого і страшного спустошення.

Вістка о абдикації шаха Могамеда Алія і проголошення престолонаслідника

шахом має своє велике значіння, вона показує, що криза, яка через довгий час утримувала ціле населення в непевності, так як покінчена і виключає можливість міжнародної інтервенції, до котрої так радо були готові два великі ривалі, Англія та Росія. Вона показує що у краю, котрий звик був до свого старого життя, повстали нові сили, котрі повалили шаха із трону і тим самим заповідають нову еру, в якій не обійде ся без малих внутрішніх і зовнішніх замотань. Від тепер Перзія ступила на видніший місце політичного життя, і безперечно буде в парі з другими східними державами відгравати важну роль на далекому сході. Легкість з якою націоналісти здобули перемогу, показує лише, що влада якою розпоряджувався едетронізований шах опиралася на дуже хитких основах і з природи річи мусіла приспішити лише упадок давньої системи. З цілою силою виринула гадка самостійності перської держави а часи, де Росія могла грати роль опікуна над Туреччиною і Перзією минули безповоротно.

Шах затвердив своє уступлене.

Тегеран, 19. липня. (Кб.) В суботу повідомили Сапагдар і Сардар Ассад телеграфічно заступників Англії і Росії, що депутація, вислана національною радою, має удати ся до шаха і оповістити ему про зміну правління і що він має назначити час для завітання прийняти депутації. Однак Могамед Алі заявив, що він вже тим, що удав ся до російської амбасаді ірсо ірсе уступив з престолу і тому не бажає припиняти депутації. Шах удасть ся правдоподібно вкортити до Росії.

Тому що гадка уконститувати старий парламент оказалась ся не можливою до переведення, відбудуть ся ще раз вибори після нового виборчого закону.

Російська нота в справі подій в Перзії.

Петербург, 19. липня. (Кб.) Російське правительство вислало через своїх заступників ноту до чужих правительств, в якій повідомляє, що перський шах утік підчас заворушень до російської амбасаді, де й знайшов пристановище. Сей факт не змінює нічого на принципі про невмішування у внутрішні справи і політичну боротьбу Перзії.

В справі збирання етнографічних матеріалів.

Зближаються ся довго очікувані вакації, час відпочинку для молодіжи по цілорічній роботі, надходить час, коли молоде покоління, відірване на кілька місяців від сільського народу, зійде знов між нього, щоби серед рідного оточення відсвіжити духа, відновити опять звязи з народними масами і зачерпнути з свіжого і чистого жерела нової сили і нового запалу до праці над піддвиженням і освідомленням нашого селянства. А рівночасно відложать на бік тяжку роботу і провідники молодіжи, народні і гімназіальні учителі, і спочинуть по трудах на лоні природи, у всіляких місцях нашої широкої вітчизни.

З тої нагоди, по дробному звичаю, оголошують ся рік-річно всілякі поклики, пригадуючі молодіжи обовязки супроти народу і завзиваючі її до будження самосвідомости і до ширення просвіти та накликуючі учительство, приготовлювати новий нарибок для середніх шкіл. До тих покликів, які вповні оправдані, долучив би я і свій: пізнавати нарід в усіх його обставинах і збирати пильно усе, що лише надасть ся до ближшого пізнання його душевного і матеріального життя. Побуд на селі дає доволі часто нагоду увійти з народом в ближші зносини, зжити ся з його звичаями і обрядами, з його віруваннями і поглядами, з його психологією та пригланяти ся на місця його роботи, його матеріальній культурі. Що хвилі ба-

Павло Махновський.

АНТИП ТРЕТЯК.

I.

„Хто хоч раз на віку блукав по густій, як темний ліс, комишовій плавні, той знає, якою радістю забить ся серце в такого сіромахи як попаде він на чорний шлях.“)

Раз в осени, в вечері на сей шлях вибив ся, проблудавши по плавні два дні, парубок з села Лиховидівки Антип Третяк. Вискочив, подивив ся, перехрестив ся та як сніп, знесиленний, впав і заснув. Шукаючи свою худобу, Антип забив ся дуже далеко в комиші та, як би не вийшов на дорогу, може там і згинув би. Набрив ся-ж він лиха за ці два дні! Спершу він сам собі не признавсь, що блукає. Скільки разів набіг терпаном багато снопів комишу, наскладає в кучу та вилізе; стоїть на версі, гукає і дивить ся скрізь, чи не видно хоч якої деревини, хоч горбика якого. — Ні! Тільки небо та заворушене море комишу; так до самої ночі. На другий день з самого ранку підняв ся голодний увесь хворий і подав ся знов; ледве ледве плутає ногами по горах, але-ж все іде і чим далі все швидше. Під кінець він став якийсь несамопитий; звідки сили взяли ся, побіг навпростець. Загубив шапку; очерет нарізав ему все обличчя, руки, ноги, а він все біжить та біжить, поки вибіг на той шлях та впав, сіромаха, як мертвий... Високо сонечко вже стояло, як прокинувся

*) Щоб спосібніше і безпечніше робити в плавні, люди підпалюють її з якого небудь кінця; вітер підхопить полова і жене його вдовж або попереки, вишлюючи здоровенну дорогу серед комишів.

Антип. Підняв ся та, підживлений надією, пішов шляхом. На сей раз пощастило Антипови. — Комиш почав рідіти, місцями і зовсім гола гряда пішла, — іще трохи і показав ся блискучий, як скло, лиман. Далі якимсь доплентав ся Антип до рибасів, що сиділи на березі. Аж ось коли він поїв та спочинув тілом і духом. — Рибаси розпитали, що, — як, — звідки, нагодували та й взяли пошарпаного, хворого Антипа до себе в слободу.

Пів години не пройшло, як вже вся слобода знала про Антипа. Хтось чув, що пастух бачив прибудних коров. На другий день не всім Антип очуняти, як вже пригнали его теленця, а з нею ще якусь Лиховидівську корову. Широ подякував Антип добрим людям, а зайняв худобу та й подав ся тихенько до дому по знакомій дорозі.

— Що за диво, четвертий день немає Антипа! В комиші, хлопці кажуть, не бачили его. По слободі скрізь ходила, не має; та ще і не трапляло ся, щоб він гуляв аж чотири дні. Ні, не знаю, як далі, а до сего часу Бог милує, ві, роботи не пураєть ся та й мене, стару, шанує... А може, не в лихий час сказано, заблудив. Отже-ж капостна теленця! — від череди відбила ся вік чередняк з нею не впоравсь ся; — бреше цілі дні по плавні та й годі. Та хоч би тут де, так ні, — заберець ся, проклята худоба, хто її зна куди... Сьогодні була у старости. Казав, щоб завтра звістила его, як не прийде Антип.

— Та не журить ся, бабо, мабуть він з хлопцями в комиші! Знаєте, хлопці, — на випередки, хто більше наба, — розважала стару Третячку сусідська Докія.

— Ні, доню, як же без харчів, тільки шматок хліба взяв з дому! Хіба у хлопців харчі. — Ні, завтра знов пійду до старости!

Пізно вже. Сидить стара сама в хаті і сумує.

Думи, як хмари, обігли бідну голову. Одна-ж дитина — уся надія. Скільки їх поховано! Скільки дізнало лиха, нещастя! Згадуєть ся усе життя; чоловік-небіщик, царство ему небесне! Аж здригнула стара, як згадала; — Бог з ним, краще не згадувати!...

— Чого се!... Ач Кудий заліз ся! на вулицю побіг; чи не Антип. Дай Цариці Небесна! — перехрестила ся стара. — Він! Його голос!...

А то і справді Антип загаяв скотину на двір. Поки стара збрала ся вийти, а Антип вже і на порозі. Злякала ся баба его, відразу не пізнала...

— Мамо!

— Антипе, сину мій! — кинула ся вона до него та заголосила... Поки стара збрала вечеряти, Антип розказав її всі свої пригоди.

Тихо. Заморений Антип давно вже спить; тільки чути, як шепоче стара молитву. Тихо і радісно на серці в старій; довго ще вона молила ся, аж і її сон зморив.

Минуло дві скільки. Антип очунув зовсім і прийняв ся знов хазяйнувати. Згадувала ему мати, що треба розпитати ся, чия то в них корова, але-ж Антип і слухати не хотів:

— Прийде хазяїн, візьме, а до того часу, каже, хоч молочком поживемось; як її пригнав, морочив ся...

Раз пізно у вечер прийшов до Антипа Данило Халупенко — громадецький табунчик.

— Здоров, Антипе! Чи ти іще живий?... Чутка йде, що тебе возки зім у плавні, то-ж я і прийшов упевнитися ся в сім.

— Спасибі дядьку, як бачите, на сей раз Бог милував!

— Роскажи, як же воно було!...

Разів з двадцять, мабуть, Антип розказав вже

чить ся і чуєть ся тут не одно цікаве і замітне, що повинно бути записане і оголошене та переховане для ширшого ужитку, поки не придуть нові форми життя і не усунуть його в забуте.

Наш нарід стоїть саме на дорозі до нової культури і повили пращаєть ся зі своїм старим добром, з старими звичаями, обрядами, віруваннями. Забувають ся давні погляди і уступають місце новим, нанесеним просвітою і зносинами з більше модерними народами, виходять з ужиття старі пісні і оповідання, закидаєть ся стару одіж, будуєть ся нові хати відповідно до вимогів часу і законів, чим раз рідше чує ся про славних чарівників, знахарів і ворожбитів. Житє пливе і не остає без сліду і на нашій народі.

Старовина зникає і ховаєть ся по темних закутинах. Жаль би було і шкода, якби вона пропала безслідно і не була захована для науки. Тому пора ратувати спадщину по батьках і дідах і забрати ся до систематичної роботи. Особливо молодіж і учительство повинні присвятити тому пильнішу увагу і списувати кожду, найменшу дрібницю, коли вона вчім небудь характеризує наш нарід. Не треба оглядати ся на те, що та або ся поява загально звісна, або що записаний матеріал вийде неповний або й недокладний. Для будучого історика культури нашого народу придасть ся і найдрібніша звістка: чим їх більше буде, чим ширший обіймуть сьвіт, тим образ вийде повніший і вірніший.

Етнографія, що займаєть ся описом життя народу, повинна притягнути до себе усіх: і філологів і істориків і географів, і лікарів, і правників, і техніків, і промисловців, і музиків усі знайдуть тут відповідну роботу і знайдуть при тім не одну користь і для свого ближшого фаху, коли тільки мати муть охоту до роботи.

Як до ньї забирати ся і що треба до того знати, на те не можна дати сталого припису. Чим хто має більше теоретичного образования, тим ліпше. Одначе вистарчить познакомити ся в головних зарисах з основними питаннями етнографії і пізнати з грубша стан сучасних українських розслідів, щоб бути добрим і користним етнографом треба лише доброго ока і уха і троха витревалости, розваги і осторожности. Для практичних цілий вистарчить в повні перелічити підручник Gompe'a, який вийшов перед кількома роками в польськїм перекладі, а тепер друкуєть ся по українськї, або вкінці і книжку Кайндля Die Volkskunde у збірці Die Epdkunde (т. XVII, 1903) і переглянути фахові видавництва Наук. тов. ім. Шевченка у Львові і Етнографічний збірник і Етнографічні матеріали, де зібрано багато етнографічних матеріалів, оброблено їх після вимогів научної методи і уміщено ряд статей, обговорюючих поодинокі теми і питання з обсягу етнографії й фольклору. Для тих, що і на се не мають часу

поручаю спровадити собі з наук. Тов. ім. Шевченка спеціальні квестіонарі, уложені етнографічною комісією, як прим. Програму до збирання відомостей про українсько-руський край (друковано в Етногр. збірнику, т. I.), Програму до збирання відомостей дотичних народної побутової техніки (друк. в Етнолог. матеріалах, т. I, 1899, с. 1—11), Відозву в справі записування народних традицій про опришків (Хроніка Н. Т. і Ш., 1907, ч. 31, стор. 28—31) Квестіонар для збирання місцевих переказів (Хроніка, 1907, ч. 32, стор. 16—25), і відозву Франка і Гнатюка: До збирання етнографічних матеріалів (хроніка, 1904, ч. 20, стор. 14—17), де вичислено усе, що належить збирати або що має актуальну важність. В кінці може займати ся записуванням кождий без найменшого навіть фахового підготовлення, тільки мусить тримати ся доконче принайменше отсих засад:

Записувати треба завсїди дуже докладно, не пропускаючи нічого і не поправляючи мови. Кожду звідку треба по зможї перевірити у других, щоби була певна і правдива і не викликати фальшивих інтерпретацій. Кожду нотатку, хотьби найменшу, писати завсїди на окремій картці і то лише на одній стороні. Усюди зазначувати докладно місце і особу, від якої записано: коли можливо, не завадити додати час записання і кілька звісток про оповідача, а принайменше, чи письменний, кілько має літ і де пробував. При записуванню пісень і оповідань порадно справляти текст, слухаючи другий раз того самого. Де лише треба, робити рисунки і малюнки, хотьби вони випали не дуже гарні з артистичного боку. Передовсім одначе не вільно нічого додавати, що не відповідає дійсности і не прикрашувати записи своїми словами. Вкінці належить зібраний матеріал передати зараз котрій небудь фаховій інституції, найліпше етногр. комісії Н. Т. ім. Шевченка, щоби з нього зроблено научний ужиток. За надіслані матеріали можна в міру їх вартости діставати видавництва комісії, а що найменше ту публікацію, де вони надруковані.

Буковинська територія дає етнографам безмірне поле до роботи, бо крім Лоначевського (Купчанка) і Кайндля не заінтересувала більше нікого — коли не числити кількох дрібних статей по часописах — і стоїть ще відлогом. Майже усе, що тут збере ся, буде новиною і мати ме більшу вартість, чим аналогічні матеріали Галичан або закордонних Українців. Матеріалу знайде ся багато, тільки до роботи, поки ще на за пізно.

Особливо належить ратувати старі обряди і вірування, що чим раз більше виходять з уживання і забувають ся: на пильнішу увагу заслугують передовсім весільні, різдвяні і великодні обряди, а також усі звичаї, привязані до поодиноких днів і свят, і обрядові пісні (колядки, щедрівки, веснянки, гагілки і т. д.), які зникають в скорім темпі. Скоро забувають ся далі всілякі місцеві льокальні,

перекази про історичну минувшину, кольонізацію, важніші особи, опришків, ворожбитів, чарівників і т. д. Треба також спішити ся зі списуванням народних ліків (і в звязи з тим чарів, замовлювань, заклинань), народних забав і демонологічних оповідань. Одіж, типи домів і знаряди підпадають скорій зміні — тому і тут належить робити нотатки, пляни, рисунки, а коли можливо, то і фотографії.

Збиране деяких матеріалів спеціально на часі, бо придадуть ся до більших збірок, які тепер друкують ся або ладять ся до друку. На ті теми хочу звернути особливу увагу. Так друкують ся тепер комплектні збірки Коломийок (видає Гнатюк), приповідок і пословиць (видає Франко) та діточих пісень, забав і забавок (Кузеля) і можуть ще бути доповнені новим матеріалом.

Приготовлюють ся до друку збірки: оповідань про опришків, матеріалів про рибалство, колядок, щедрівок і гагілок, місцевих переказів, загадок (Кузеля), баляд (Кузеля) і топографічних назв (Кузеля). Для тих тем треба-б як найбільше матеріалу і як найскорше.

Для улекшення збирання загадок і похоронних звичаїв наводимо тут рівночасно подрібні квестіонарі, а відповіді і матеріали прошу присилати таки впрост до мене (Чернівці, університетська бібліотека).

I. Квестіонар в справі записування похоронних звичаїв.

1. Які знаки віщують смерть і хто їх видить або чує? Які сні або пригоди проповідують смерть?
2. Як заховують ся родина, кривні і гості в присутности умираючого і яких придержують ся приписів, щоби душа відійшла в спокою? Як представляють собі смерть?
3. Що роблять з тілом небіжчика? Хто його мие, чеше і убирає, що роблять з водою, нігтями і волосем, якої уживають одежі? Де дівають солону з сінника, на яким лежав мерлець?
4. Де кладуть мерця, на стіл, чи на лавку, куди ногами і як убирають катафальок?
5. Як приладжують, кладуть і убирають тіло жінок, нежонатих і незамужних та дітей?
6. Хто робить трумну, з чого, коли і за що?
7. Які робить ся зарядження в хаті і в господарстві на випадок смерти хазяїна? Чи не спускає ся худоби з припону?
8. Як повідомляєть ся про смерть сусідів, своїх і як значить ся хату, де лежить мерлець?
9. Хто має приступ до хати мерця і коли? Що говорять ся при тій нагоді з родиною?
10. Чи пересиджуєть ся ніч при мерці і що тоді робить ся? Чи є тоді в звичаю бавити ся і яких уживаєть ся забав? Докладний опис. Котрі з тих забав уживають ся лиш при мерці.
11. Як відбувають ся похорони, що тоді робить родина і чужі? Як пращають ся з мерцем

овою оказію, аж начортіло, але Данилі треба було уважати, бо его Антип бояв ся — та й не тільки Антип. Балакають, що Данило знаєть ся з злодіями, окрім того він табун пасе, то і боять ся его зачепити, щоб якої шкоди не зробив.

— Так ти кажеш ще і чужу корову пригнав? — питає Данило.

— Пригнав.

— Добре, Антипе! По закону вона твоя і ти мавш право продати єї... Продай мені!

— Бог з вами, дячку Данило! Що се ви вигадали! Як же мені чуже добро продавати?... Ви мабуть сьмієтесь з мене.

— Як хочеш, не продаєш і не треба і а я ось і гроши приніс. — Антип не знав, що і казати. Іще посиділи трохи, потім попрощав ся Данило і пішов.

Усю ніч Третячка не спала, як розказав єї Антип про Данилові балачки.

— А що булоб пошукати та й віддати чужу скотину, скільки разів казала! Тепер чекай якої небудь каности від Данила; а він віддячить!

Ледве, ледве забіліло в ранці, як Третячка побігла скрізь по сусідах розситувати, може чув хто, в кого пропала корова. На силу добивала ся. А той чоловік вже знав та не мав усе часу піти до Третяків! він возив комиш з плавні.

— То-ж ви, будь ласка, візьміть єї, — прохала стара, — бо з нею маємо такий клопіт, хай єму всачина! Приходив, бачите, Данило табунчик, прохав продати єму вашу корову, — шепнула вона; — зараз же приходьте!

А тим часом Данило не дрімав. Тільки Третячка побігла, він тихенько відчинив браму, шоу, та й повів корову до себе. Не чув ніхто. Ні Антип, ні Куций, ніхто з сусідів. Усе спало, — дуже рано ще було.

В одну мить збігли ся звід усіх судді. Стара каже:

— Як побачила я відчинену браму, так серце і забило ся, аж в очах почорніло. Воже-ж мій милосердий, що нам тепер робити!...

— А ви-ж, бабо, рано бачили ще мою корову? — Питав ся чоловік.

— А якже-ж, своїми очима бачила! — Серце неначе чуло лихо. Воже-ж мій, нехай би радше мою телицю взяв!... Як почула я вчора за Данила, так усе ніч...

— Чекайте люди добрі, знаєте що, гайда до Данила! — перебив бабу знов той чоловік.

— Гайда! ходім зараз! — обізвавалось кілька сусідів...

Прийшли до Данила, а він поравь ся коло зарізаної корови.

— Здорові були, люде добрі! Що севі прийшли за могорого? Ач, які швидкі!

— Які там могоричі. Бога ти, Данило, не мавш. Се-ж моя корова! — виступив хазяїн її.

— Ей, братику, була твоя, а тепер моя!

— Як твоя?

— Моя! Я її купив ось в него, — показує на Антипа. Антип побілів, як крейда, та й стоїть, слова не вимовить.

— Так то мій Антип продав чужу корову?!... Ах ти злодій, розбійник, сибирник ти!... Мого Антипа уся слобода знає, що тебе-ж усяк скаже, що ти падлого паскудний! У, котюга, бузовір! — напала ся Третячка на Данила.

— Цить, бісова бабо, я тобі! — Слухайте, люди добрі! Дивить ся ось два чоловіка! Вони бачили, як сьогодні рано Антип привів сюди корову та й продав мені за дванадцять карбованців. Чого ви причепили ся, — геть відси!... Диві, за мої гроші та мене ще злодієм зроблено. Добре,

побачимо! — Думаю, біжи зараз за вридинком, нехай суд розбере!

Народу дуже багачко зібрало ся. Галас такий підняв ся, що нічого не розбереш. Послухаєм, що з під кого боку гомонять.

Ось розлітував ся Михайло Шинькаренко — такий собі маленький, кривенький чоловічок. На стиснутій з боків вертучій ся голівці, неначе під гнітом лежала, якимсь чудом причепила ся шапка. Зморщене, безволосе, кислое лице дуже скидаєть ся на жіноче. Ніс кирпатий, червоний, завсїди нечепурний від табаки. Як ще додати, що він плосить ся, як балакає, що в его тоненький, далеко чутний голос і що завсїди пленький, то Михайло увесь тут.

— Еге, бідний! Бачите, як розпачкуєть ся народ! Чужу скотину продав! Вчить его, вчить, а кажу, его треба!... До збірні его, різом єму!... О чуєте! Се найкраще діло. Нас батьки різали карали, учили, то з нас і люди. О чуєте! Ще ніхто не чув, щоб Шинькаренко коров крад, чуєте! — Во батьки нас вчили... Що таке?... Га?... Ні! що его слухати, бреше собака!... Та на що-ж різки? Мабуть на щось їх вигадано. Га?... — Надсаджуєть ся, махаючи закарлюкою Михайло...

А ось Карпо Гнатюк Прокопенко розмовляє: — Та що і казати. Воно для сторонного чоловіка неначе і правда. Але-ж, знаючи обох, я даю віри Антипови. Та подивить ся на него! Хіба такий злодій? — Дитина та й годі!... Е, бідна голівка! Ні за що в острог попаде, ні за що і пропадає. Як би в нас був на слободі чоловік досвідний в сих ділах, то він оборонив би Антипа. А ми що! — Добре знаємо, що Данило дурисьвіт; що ті два чоловіки его, таке-ж стерво, як і сам Данило; що їм не страшно і заприсягти криво. А що зробиш?...

(Дальше буде.)

і чи не ходять довкола діші (стола) або чи роблять що з мерцем? Хто вкладає тіло до труни? Чи нема звичаю дивитися тоді в вікно?

12. Що дають до труни? Чи стукають о поріг і чи отварають вікно?

13. Як несуть мерця на цвитар і до церкви? Хто несе? Чи не уживають до того возів або саний і чи не приписано брати до того волів?

14. Чи не наймають до походу плачок? Хто вони, яка їх заплата? Записати дотичні голосія!

15. Хто копає гріб і за що? Як робить ся гріб?

16. Що ставить ся на гріб? Чи нема в звичаю кидати там розбитий горнець або черепи?

17. Чи справляють коماشню, коли і як? Коли йде ся на гроби і яких звичаїв придержують се в дома по похоронах? Чи нема звичаю красти по похоронах? Як відбувають жалобу і чого не вільно робити в селі на випадок смерті? Чи гасять по похороні світло в хаті і лишають для душі поживу?

18. Що діється з душею по смерті? Що оповідають люди з тамтого світа? Як представляють собі рай і пекло?

19. Що робити, щоб мерлець не ходив по світі? Що то є упірі, перелесники, лятавці і що проти них робити?

20. Що діється з нехрещеними дітьми, що з жінками, що лишили малі діти?

21. Де ховають потопельників, повисільників і самоубийців і що про них кажуть?

II. Квестіонар в справі збирання народніх загадок.

Загадки належить записувати на одній стороні, на окремих картках невеликого формату (приміром переписного листка), при чім треба подавати місцевість, ім'я, а по можності й вік оповідача під текстом. Записи мусять бути роблені з найбільшою докладністю, з усіма діалектологічними і стилістичними прикметами: особливо не можна переставляти порядку слів, пропускати щобудь, а навпаки зазначувати при помочи інтерпункції спосіб і тон говорення і підчеркувати слова, на які кладе оповідач більший натиск, наголос. Матеріал найліпше збирати у молодіжці, однак не треба поминати старших і дітей.

На загадки дітей і пастухів належить передовсім звернути пильну увагу, не поминати загадок сороміцького змісту і пісень та забав із загадками. Крім самого матеріалу належить також надсилати замітки про обставини, серед яких загадують ся загадки і про самих оповідачів та о скільки можливо відповісти на отсі точки:

1. Що то є загадка в розуміню народу і які погляди мають про неї люди?

2. Хто займається завданем загадок: діти, молодіж, старші, мужчини чи жінчини, зарібники, пастухи, господарі, письменні чи неписьменні?

3. При яких нагодах завдають ся загадки: при забавах, у школі, в свята (на Великдень, свят. вечер, при паленю обрядових огнів), на досвітках, вечерниціх?

4. Чи нема спеціальних загадок при певних обрядах, приміром на весіллі і на забавах при мерці (лопатки)?

5. Яка техніка завдання загадок, як приступають ся до завдання, які „зазиви“ до згадування, примівки, дронення і насмішки над тими, що розгадують?

6. Яка техніка відгадування, розумованя, проби відгадок деяких загадок, розмови при тім?

7. Чи є пісні з загадками і забави звязані з розгадуванем?

8. Чи є автори загадок, звідки приходять загадки, розширенє штучних загадок?

На тім й кінчу свій коротенький поклик і сподію ся, що наша молодіж, а ще більше наше учительство, возьмуть собі його до серця і доложать усіх сил, щоби він займив як найширші круги і приніс скоро світні результати.

Др. Зенон Кузеля.

ДОПИСЬ.

З учительских кругів.

Бези бук. Україна може величатися національними здобутками останніх часів, — то на першім місці безперечно належить поставити здобутки на полі народного шкільництва. Неумомним а консеквентним заходам передових людей

удалось не лише віддати корму нашого шкільництва в справні і умілі та певні руки, — але взагалі виправити його (із малими виїмками) з під чужого впливу. І коли в Галичині українське-народне шкільництво нидіє в ярмі польської „Komisji Edukacyjno-“, та під обухом її агенди „Rad szkolnych okregowych“, коли там мало що не прогнана українська мова із народного шкільництва, то на Буковині, отут в черновецькій повіті ніхто иньшій лише народа школа, розбивши ще перед роком руками свого репрезентанта інсп. О. Купчанка ті брами і замки, за якими дрімало наше слово яко „landesübliche Sprache“, — промочує чим раз ширшу дорогу українській мові в здобуваню приналежних їй прав. Правда були і перед тим случаи, що дехто відозвався по українськи на учит. конференції повітовій, — а вже найбільше то єї офіційній часті, не згадуючи вже про відсидіване австрійського гимну в руськім тексті. Діло почате повіт. інсп. О. Купчанком іде чим раз дальше вперед. Коли на тогідну учит. конференцію новітову писав ще дехто реферат і теми по німечки, то сего року всі реферати так головні, як і побічні, як також дискусії та і вільні внесення, — все то було в українській мові.

Головна заслуга лежить виключно по стороні інсп. п. О. Купчанка. Він, яко чоловік певний свого з'умів із самого початку погодити ся як слід своїм урядовим обовязкам із повинностями свідомого і щирого громадянина. Зазначивши свій шлях на тогідній повітовій конференції, вказав він привітним письмом зараз з початком м. шк. року (1908/9) учительству свого повіту, що де думає завертати із раз вибраної дороги, зазиваючи рівночасно і учительство до спільної праці в користь народа.

Отвараючи послідню уч. конференцію повіт., що відбулася минулого місяця, — показав знов інсп. Купчанко міродатним чинником, що українська мова надає до інавгураційних і святих бесід так само як і — німецька.

На жаль треба зазначити, що присутній на отвореню конференції представитель політичної влади, др. Висоцький — не уважав за відповідне заговорити хочай слово-два українською мовою. Таке свідоме зігвороване нашої мови політичним урядником заслуговує на публичне напівноване. Річню учительства є на будуче витягнуті консеквенції із такого некоректного а безтактовного, ба навіть прямо визиваючого поступованя п. к. урядника, хоть-би як (в сїм случаю) і шефа шкільного повітового начальства. Цілий хід конференції був поважний. На порядку деннім були важні справи, а між ними справа науки німецької мови в наших народних школах. При дебаті над сею точкою розвинулась широка дискусія. Були всілякі погляди. Одні висказувались за точним і строгим виконанем науки німецької мови, — а се з огляду на військову службу, яку прийде ся сповнити не одному із теперішніх школярів, — а що найважніше ради „verladung-ia“ і т. п. Другі радили знести науку німецької мови, а що найменше зредакувати єї до minimum се-б, то ограничитися на виченю механічного читання і писання, — а натомість ревнійше плекати науку рідної мови. В. К.

НОВИНКИ.

Чернівці, 19. липня 1909.

Наелендар. Вівторок 20. (7.) Томи, Теребрина, рим. Євронима і Чеслава. Схід сонця 4 год. 14 мин., захід 7 год. 58 мин. — Середа 21. (8.) Прокопій, Теодозія, рим. Параскеві Д. Схід сонця 4 год. 15 мин., захід 7 год. 57 мин.

Відзначене. Рада громадська в Бабині іменовала на засіданю з дня 18. липня 1909. Вп. п. посла Антона Лукашевича почетом членом нашої громади, за его щире та равне стараня окол руского народа. Нехай він так на далі дбає а ми за его здоровля будемо у Бога просити многих — многих літ! — Громадяни.

Санкция закону. Урядова „Wiener Zeitung“ доносить: Цісар санкціонував законопроект бук. кр. сойму в справі проголошеня нововибудованої дороги, яка веде з Глібокої до повітової дороги Чернівці—Ручурів великий до Квачери коло 14 1/2 кілометра, як дорогу повітову.

3 гр. прав. висшої дівочої школи в Чернівцях. В році 1908/9 було всіх 420 учениць вписаних до школи, з того класифіковано 381. учениць а покінчили шкільний рік з добрим успіхом 351 учениць а 30 учениць перепало. 80 учениць запомогло „румунське жіноче тов.“ одіжкою і черевиками, за що висказує їм дерекція щиро подяку. — Вписи до всіх клас так висших як і низших клас відбудуть ся в середу і четвер на 1. і 2. вересня с. р. від 9—12 год. перед полуднем і від 3. до 6. год. по полудни. Ті учениці, що хотять бути прийняті до 1. року висшого степеня мають висказати ся посліднім шкільним свідомством і свідомством хрещеня (метрикою). Вступні непити до 1. року піднуть ся на 3. вересня о 8. годині рано. До школи приймає ся лише учениць гр.-ор. віроісповіданя української або румунської національності. Учениці сего заведеня не платять ніякої шкільної оплати.

Спосіб борби наших румунізаторів. До нас наспіло таке письмо: Гатна, 7. липня 1909. Хвальна Редакція! В залученю посилаю картку, котру я ще того місяця дістав від тугейших румунізаторів і прошу єї з'ужиткувати до часописи „Буковина“, нехай світ подивляє мудрість і дотепність тугейших румунізаторів, бо справді здобулись на дотепний „від“. — Зістаюсь з правдивим поважанем *Николай Гелка*, надучитель. — Зміст картки такий: „Euer Wohlgeboren! Ich möchte sehr gerne in Ihren Verein eintreten, fürchte aber, daß die Rumänen die Ruthenen bereits geschlagen haben und weiter dass das preussische Donnerwetter euer Köpfe nicht einschlagen wird. Demnach bitte ich mir die Auskunft zu erteilen, wie Ihr Verein sich aufführt und werde ich die Untersuchung dann gegen Sie als Hamba einleiten. Nehmen Sie sich in Acht, Sie haben mit uns begonnen und wir werden mit Ihnen so endigen, daß Ihre Hosen springen werden. Mit Rücksicht auf die Witterung verbleiben wir in diesem Jahre gute Freunde Ihr stets verachtungsvoller Hamba.“ — (Наші румунізатори дуже собі дотепні; они бачать добре, що їх румунізаторській політиці приходять наглий і дуже нечесний кінець і тому накидають ся на наших чесних робітників як вовки. Ми запевняємо всіх кириличників румунізаторів, що они ні погрозами, ні такими їдкими дотепами не в силі відстрашити наших діячів від праці. Пан надучитель Гелка як і всі иньші народні діячі будуть їх і на дальше демаскувати і показувати їх народови в правдивім світлі. А темні румунізаторські затійники не поборять ся щарих діячів, бо за ними стоїть весь руський нарід. А румунізаторам скажемо лише те, що поки надучителєви Гелці пукнуть сподії, їм попукають черева, випасені руським хлібом і пороздирають ся пискі від брехні. — Ред.)

Вибори до ради громадської в Сторожинці. Кілька тяжків тому назад відбули в Сторожинці вибори до ради громадської. Позаяк-же населенє там мішане, то не могли поодинокі народности своїх кандидатів ставити і сполучили ся в коаліційну партію. Контрапартією були соціалдемократи. Русини розуміє ся, як звичайно, прилучили ся до коаліції, в котрій Жиди з своїм провідником д-ром Ізидором Кацом мали верх, і їм обіцяно трох заступників в раді громадській. Русини згодили ся на се, хоч се число зовсім не відповідало тамашному руському населеню. Та ба! Коли прийшло до виборів, Жиди зрадили Русинів і жадеп а руських кандидатів не перейшов. Сему винуватий головню провідник Жидів др. Ізидор Кац, котрий очевидно заключив тайком пакт з великим противником Русинів, волоским дідичем Іваном Фльондором. Доказом сего є факт, що всі Волохи, які стоїть під впливом дідича Фльондора і є найзавзятішими ворогами Жидів і д-ра Каца, коли прийшло ся до вибору начальника, віддали всі свої голоси на свого противника д-ра Каца. Все не було би жаль, як би руські кандидати упали в чесній виборчій борбі, але так зрадливим підступом жидівської політики упасти, то вже за багато. Се подаємо до відомости нашим буковинсько-русским послам, котрі з Жидами йдуть рука в руку, і просимо їх жидівським провідникам троха носа втерти, бо инакше грозить між тугейшим руським населенем вибух антисемітської політики, яка не так руській суспільности, як Жидам певно не буде в смак. — Руські міщани з Сторожинця. — (Поміщуємо єю допис і мусимо зазначити і з своїм стороню, що наші жидівські союзники в послідніх часах не лише в Сторожинці але і де инде не дуже то берегли союзницьких прав і таким чинном починає сей союз відбивати ся немилу на нашім таки шкірі. — Ред.)

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 19. липня 1909.

Рогіч-Зауербрун, 19. липня. (Кб.) Престолонаслідник Сербії Александер прибув сюди на поратованє здоровля.

Берлін, 19. липня. (Кб.) Як доносять телеграфічно із Тегерану, удає ся новий шах в супроводі російської і англійської гвардії до Сальдоне-Сабоді, щоби прийняти там депутацію національної ради.

Берлін, 19. липня. (Кб.) Княжа пара Вільовів покинула сьогодні Берлін серед живих овацій зі сторони численно зібраної публіки.

Париж, 19. липня. (Кб.) Якійсь Делано, що за ним поліція пошукувала задля поповнення ріжних злочинів, убив підшефа парижської поліції Влота кількома вистрілами з револьвера. Описля завдав убійця й собі смерть.

Ріо-де-Жанейро, 19. липня. (Кб.) Генеральний директор Освальд Круз заявив в академії, що лікарям Беаугерайге-ви, Агаго-ви і Провасек-ова вдало ся відкрити бакциль віспи.

Петербург, 19. липня. (Кб.) Від вчєра сконстатовано 81 нових випадків захоронаня а 49 випадків смерті. Загальне число хорих виносить 866 осіб. Від червня заслабło в губернійних петербурзькій, архангельській і подільській 340 осіб а умерло 1253 особи.

Загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Чорторія відбудуться в неділю, дня 30. липня 1909 зі слідуючим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане касове за 1908 р. 3. Вибір двох членів старшини. 4. Вибір касиера і назначене платні для него. 5. Вільні внесення. — Денис Руснак, начальник.

24 23—40 н.

Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва право забезпечена“
аптикара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болїв, простуджєня, ломаня костий, пле-
чий гїстїя і нервових недуг. Прому ува-
жати на написє „Nervol“ і не прини-
мати нїяких „Первотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шонок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Вислика
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складї у Шмїда
і Фонтїна, в Селетинї в дрогєрїї
медициналїї Стерншуса.

19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнїтон

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприємство в краю для будови і доставки машин
до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помості
припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (23—25) з в.м.

а іменно:

найновїшої конструкції машини „Модель 1609“ відзначену на чи-
слених заграничних виставах;
загально знавї в краю машини „Імперіаль Реформ і Гладку“;
машини до виробу цементових цегол і цеголок на помост,
форми до виробу рур каналїзаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усьо по найнизших цїнах, на догїдних усїях сплати.

На жаданє висилаю франко цїнник і докладний опис кожної машини.

Із зголошенями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришенє зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньсна, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту
на книжочки шадничі і в біжучім рахунку та платить від
тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5¹ до 6⁰,

перебирає посередництво при фінансованю всяких
підприємств, перебирає до переховку цінні папери,
дорогі металї і иньші дорогоцінності,

складає вадії і кавції під як найдогіднїшими
услїями,

купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітентів,

посередничить при закупнї всяких машин і знарядів
для рільництва, огородництва, домашнього господарства
і промислу та всяких рільничих продуктів,

удїляє всякі поради в справах кредитових і хлібо-
робских.

Урядові години:

Від 9—12¹/₂ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

КОСИ! Карпатскї коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англїйскої сталї,
серебряно сталевї, мають тонке як напїр і легке як перо вістра,
котре ріже як братва найтверджу пєянку то є гіреку траву і збіже. Що лиш
під таку косу дістане ся, прєтїнає она за одним в-махом на стопу. Коси ті дуже по-
вози зупотребляють ся і улекпють тяжкий труд сєлянина до половини. Легкий труд
в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатскими се-
ребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англїй-
скої сталї найлучші в цїлїм свїті і легкі:

Довгота в центиметрах: 65 70 75 80 85 90 100

Цїна одної штуки кор.: 2*10, 2*20, 2*30, 2*40, 2*60, 2*70, 2*80.

На кожних десїть кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один марморний брусок
з найлучшої плити. — Мєньше як 5 штук кіє не посїлає ся. Замовляючий має прислати
4 К задатку; без задатку також не висїлає ся. За опакованє нїчого не числямо і почту
самї оплачуємо.

Хто прїшле з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменїв з найлучшої плити мармуровї.
— Хто прїшле з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменїв. — Хто прїшле з гори 23 К, той отримає 11 кіє
75 см. довгі і 11 каменїв. — Хто прїшле з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменїв. — Хто прїшле
з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменїв. — Хто прїшле з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі
і 11 каменїв. — Хто прїшле з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменїв. — Хто прїшле з гори 28 К,
той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменїв.

Молоти і ковала до клепаня кіє по 1 К за штуку.
Серпи з зубами з англїйскої сталї жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.
Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на осїбні картки і письма.

81 (20—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,**
почта Рожнятів.

Доставцї для буковиньского звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Черківці

Ринок (напротив буковиньскої шадниці)

поручають свій багато асортований склад **весняних і лїтних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлоп-
цїв з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плєса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італїйскої фабрики капелюхів
Г. Бросалїно. — Великий вибір **біля** білого і колїрового для панів і хлопцїв; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-
питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновїших фасонах і красках.
— Великий склад **черевиїв**, найсолїднїше викінчених. — Богатий вибір парасолїв і парасольок рїжного рода.

Замовленя з провінції дешево і сейчас.

Неподобаючі ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2. Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміватися що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільно від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако приклади коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Соймові справи.

На засіданні краєвого виділу, що відбулося у п'ятницю дня 16. с. м. ухвалено межі іншим скликати в четвер 22. с. м. засідання звісної комісії, вибраної спеціально для випрацювання нового проекту, так що до краєвої ординації, як що до виборчого права. Постійна комісія, під котрою назвою, ся комісія оббігла всю нашу тутешню пресу, се було останнє величнє діло тогорічної сесії, коли первісного проекту реформи виборчої не можна було трактувати у повній палаті. Однак постійності сеї комісії до тепер, на жаль не можна було замітити, тимбільше що скликано її пораз перший аж по 8-мх місяцях від її зложення. Що в тім вина не по стороні краєвого виділу, який невно рад би був її скликати як найскорше, мусить кожний признати, хто знає склад цілої комісії. Тому що у ній переважно засідають соймові послы, котрі в рівночасно послами до ради державної, вже просто з фізичних причин скликане тої комісії мусіло бути не можливим, бо треба признати, що справи, які порішувало у віденському парламенті, які мали своє значінє і вагу для цілої держави, мусіли мати перворядне місце на порядку деннім австрійської політики, між тим як справи краєві, хочби навіть такої ваги як реформа виборчого закону, мусіли самопонятно уступити на другий план.

Однак не в тім діло, що комісію скликано аж так пізно підчас пекельної літної спеки на наради, хоч по замкненню сесії парламенту, послы порозіжджали ся одні домі, другі до купілів на відпочинок, але в тім, чи справді комісія схоче

займатися справою серйозно, чи може хоче лише сповнити формальність в виду наближаючої ся каденції. Та ми хочемо вірити що наші побоювання не сповняться. Але коли би хто гадав, що на самій формальности справа скінчила би ся, то дуже помиляв би ся. Що до правильного поладження справи самої заходять дуже поважні сумніви. Історія цілої борби о реформу виборчого права, богата на докази, що звичайно мертвою точкою, о яку нераз розбили ся найкрасші заходи, було питання стану посідання. Та і сим разом буде поділ мандатів між поодинокі партії предметом гарячих дебат. Бо коли зважити, що дідичівська курия ще після старовиборчого закону, на трицять-один мандатів розпоряджує п'ятнадцятьма, між тим як в всіх інших коронних краях дідичівські мандати зридувано по можности до minimum, то стане ясне, що при новій виборчій ординації, тяжко буде присилувати дідичів, аби вони добровільно зрікли ся з свого, дотеперішного стану посідання. Коли дальше зважити і те, що заступники міст вже від часу, коли вирінуло питання реформи виборчої, домагаються для себе побільшення числа мандатів, відповідно до оподаткування міського населення, то справді не легко прийде ся справу поділу мандатів порішити після давнього слова: „sum cuique“. Ми знаємо — а се нас в перший мірі обходить — що поділ сільських округів, се перше і найважнійше питання руского і румунського населення на Буковині котре своїх заступників посилає виключно із сільської курії. Звісні пропозиції п. Ончула в тім згляді, стрінули ся з рішучим відпертем зі сторони нашої соймової репрезентації, бо в них ніяк не можна було догнати ся

справедливого трактовання руских жадань і коли на сій точці все а все розбивали ся заходи около здійснення реформи виборчого закону, то в тім не вмів ніхто добачувати злоби зі сторони руских послів, які лише боронили прав свого народу, проти ворожого наїзду.

І нині, в передодні засідання комісії наші соймові послы повинні стояти на тім становищі, яке заступали до останної хвилі не оглядаючи ся на ворожі атаки з котрої небудь сторони. Ми маємо право домагати ся для себе справедливого трактовання наших жадань, без огляду на те, чи се деяким панам до вподоби чи ні. Своїх прав не зречемо ся ніколи, жадано рівного трактовання так для себе, як для других а не допустимо до вкорочення прав руского населення на Буковині.

Чи побоювання деяких кругів правдиві, що до особи пана Ончула який певно після давньої рецепти буде старати ся використати таку нагоду і счинити пекельну авантуру, не знаємо. Їго приреченє, що хоче вже раз на все опустити буковинський сойм і що з тої нагоди хоче справити собі прощальне свята, для нас може бути обоятним, але не може бути нам обоятним, що між членами соймової палати знаходять ся люди, які все ще вважають палату не місцем для щирої народної роботи, а місцем для крикливих, шинкових авантур.

За куліс польского кола.

В числі 153. і 154. поміщує „Діло“ під тим заголовком вельми інтересні статі, які передруковуємо в цілій основі, аби нашим чатачам принести перед очі, як то в останніх часах заострили ся

Павло Махновський.

АНТИП ТРЕТЯК.

(Дальше.)

Карпо Гнатівич — то Лиховидівський титар. Він вже давно служить при церкві. За пильну, щирю службу его обдаровано медалью, хрестом і каптаном. Не любить він балакати на вітер. До его розмови усяк прислухаєть ся з поважанєм.

— Шкода, що волость не розбирає таких діл. Чоловік помирих ся би з Антипом та й край. А суд судити ме за крадіж. Шкода Антипа, жаль бере дивити ся него — балакає далі титар..

— А тож, господин врядник! Ті люди, що бачили, як він продав Данилови корову, тутечки. І Антип тут, і народу там багато є — базікала Домаха.

— Ну, як так, то ми зараз протокол зробимо та й край.

З повагою пройшов врядник в середину, здоровкаючи з титаром та де з якими багатирями. Все втихомирило ся.

— То ви кажете, що бачили, як Третяк привів отсю корову та й продав Данилови за дванадцять карбованців.

— Бачили, господин врядник, можемо записати!

— Добре. Як вас звут, звідки ви? — Ті сказали врядник записав. Тоді приказав Данилі розказати, як діло було, і теж записав.

— Тепер розкажи ти, Антип! Де ти дістав корову і що після було? — На сплу врядник добив ся від него, щоб він, хоч як небудь, розказав, — так він замішав ся.

— Так.. Виходить, що корова в тебе була трохи не тиждень. Так?

— Так.

— Нащо-ж ти її держав стільки часу?... Чого-ж ти не дав знати десятому або старості, що пригнав чужу корову? Га!

Антип стоїть, як стовп та мовчить. Скільки разів Третячка починала замість Антипа говорити, але-ж врядник приказав її відогнати, щоб не мішала ся.

— Ну, признавай ся, Антипе, ти продав Данилі корову?

— Ні, господин врядник! Їй Богу не продав!.. Він вчера приходив до мене, прохав продати. Як-же можна продавати чужу скотину!

— А був хто в тебе, як Данило прохав корову продавати?

— Ні, не було нікого.

— Бачиш ти, ніхто не був! А ось в Данила є два свідки, котрі бачили, як ти продав ему корову. Що скажеж?

— Ні, їй Богу, не продав! Сих людей не знаю, перший раз бачу їх.

— Так ти не признаєш ся? Добре, опісля признаєш ся!

Написавши протокол по всім правилам, врядник звелів всім розійти ся, приказавши, щоб ніхто не чипав Данила. — Бо, каже, якби скотина була жива, то можна її відібрати до суду, а зарізаною що зробиш?...

II.

Не багато часу пройшло. Покликано було Антипа до суду в город і присуджено его в острог на три місяці.

Оттак зірветь ся шпіді вихор. Негадано, несподівано надлетить, розруйнує, розмете усе по дорозі і рознесе на всі боки. — Де годину перше був величний, віковий ліс, там остали ся нікчемні корчі та безпомічно лежать трупи лісових велет-

нів. — Де чоловік роки, не покладаючи рук, робив, збираючи усе до купи, будував та не тільки він — батьки его і діти, де добробут творив ся довголітнім важким трудом, — там в одну хвилину остала ся сумна пустка, руїна..

Оттак лихо налетіло на бідну Третячку, оспротіли її і гет розбились, кілько років улюблені надії. А які-ж то красні надії і які невеликі бажання були! — Оженити Антипа та відпочинути хоч на старість при добрій невістці. Хиба-ж вона сего не заробила!..

Колісь Третяки були багатирі на всю Лиховидівку. Василь (Антипів батько) остав ся на батьківщині. Найгарнійша хата в селі дістала ся ему; чотири парі волів, степу, хліба, всього багачко було. Путній чоловік і сам прожив би увесь вік свій в добрі, і дітям оставив би. Коли-ж на лихо Василь не такий був — З парубокства він пив. А як вибрали его, на гріх, в старості, то він зовсім паницею зробив ся. Зовсім знищило ся Претакове хазайство, як довело ся вернути промотані громадські гроші.. Двадцять п'ять років промучила ся з Васильом бідна Третячка. Пізнала вона рано гірку нужду і нещасну долю. Бив її і знущав ся над нею Василь, але поки від п'яцтва попух увесь і зліг. Тоді довело ся іще старій з пів року ходити, годувати, а потім і поховати его. Дуже бідковала ся Васильха, поки підріс Антип. А гарний вийшов парубок з него: Гожий, тихий, соромливий, як дівка, до кожної праці дотепний, він був матерп заслуженою надгородою за її довголітні муки і терпінє.

Не одну матір вдарила Антипова біда. Іще одно серце боліло, іще одна людина нишком пролила гіркі сльози. — Тож та сама сусідка Докія. Як би не вона, мабуть Третячка не знесла-б свого горя.

відносини в нутрі кола польського у Відні, котре, як знаємо, що до Русинів і їх змагань стоїть на крайнє ворожим становищу.

„В останнім часі в польській пресі і в польських політичних кругах наробила багато шуму одна справа: Підчас виборчої агітації при доповняючих виборах в 34. виборчій окрузі в львівській клерикально-бруківській „Gazet-i Codzienn-ii“ появилася був зазив до Абрагамовича, щоби на ново виставив свою кандидатуру в тім окрузі. В кілька днів потім появилася в тій самій газеті в ч. 735—739 „List Excelency p. Dawida Abrahamowicza do Redakcyi „Gazety Codziennej“, надісланий — як писала редакція — як пояснені в відповідь, чому Абрагамович зложив мандат і другий раз не кандидує. В сім листі — як далі побачать самі читачі — назбирано стільки бруду і сміття за куліс польського кола, що зрозуміла річ, він викликав у польських політичних кругах великий шум і на адресу Абрагамовича посипалися голоси обурення, як він смів такі інтимні справи виносити на денне світло. Під пресиву цих голосів Абрагамович в телеграмі до презеса польського кола Гломбінського заявив, що про існування „Gazet-i Codzienn-ii“ нічого не знає і нічого до неї не писав. Опираючися на цій заяві, „Słowo Polskie“ закинуло „Gazet-i Codzienn-ii“ фальсифікат. Але та справу швидко вияснила, заявляючи, що лист Абрагамовича оригінальний, тільки писаний не до неї і не в формі статті, призначеної до друку, а є се „лист строго приватний, висланий Абрагамовичем найдовірочнішим до дуже поважної особи“, яка „припадково“ стоїть так близько до редакції „Gazet-i Codzienn-ii“ що дала йому в ній надрукувати.

Так чи інакше, — а що той лист справді походить з-під пера Абрагамовича, се для нікого не підлягає сумніву. Викинений „демократичними“ інтригами з міністерського фотелю і з парламенту, сей політичний небіжчик, сходячи з політичної арени, пімстився так на своїх ворогах, що відкрив їх закулісові заходи в повній наготі безпринципності, інтрагантства, особистої і партійної наживи.

Щоб наші читачі бачили, як виглядають наші політичні противники у себе дома, подаємо отсей лист Абрагамовича в повнім тексті, тільки з колючими стилістичними змінами, бо, як звісно, наш експрезидент пам'ятає послів, експрезес польського кола і експміністер для Галичини не грішить надмірним знанем тайн стилістики.

І так п. Абрагамович пише:

„Будучи противником виборчої реформи, а радше заведени загального і рівного виборчого права, після вратованя для національної справи всего, що при тій реформі далося вратувати, отже з 106 мандатів 78 польських, і після законного забезпечення того стану посідання не мав я наміру старатися більше о мандат до державної ради.

Сирота без роду, Докія зросла при дідові. З малку рибалка, дід Корній суворий, небалакуний здається на вид якимсь безплідним. Тільки одна Докія знає, яке гаряче серце б'ється під такою непривітною личиною. На їїлім світлі він тільки її і любить; з нею дід і балакує, робить їй і тільки з нею сміється... Кажуть, що в діда наховано чимало грошей.

Разів скільки приходили і приїжджали сватати Докію та усе хазайські сини. Кожного разу дід питав її: — ну що доню, хочеш? — і що раз вона відказувала: — ні, не хочу. — Ну, не хочеш, мовить дід, нехай так. — Під кінець вона призналася дідові, що тільки за Антипа вона піде, більше ні за кого. На се дід знов таки сказав своє, — нехай так; — тільки після сего він вже просто відпроваджував старостів. Недавно іще йому Докія сказала, що незабаром Антип приїде старостів, а дід знов своє, — нехай так.

Як забрали Антипа в острог, дід нічого не сказав, тільки після того він неохоче якось став балакати з Докією. Знав дід, що Докія привадила до Третячки, як до рідної матері; що вона їй полюбила і хлібом, і рибкою, і світлом, і всім, чим тільки можна, — знав і призивав; а все-ж таки Докієне серце чуло, що дід не той зробився, що перше.

Прибіжить дівчина що раз до старої, сидять та одна одну розважають. Розмовляють про Антипа, про те, що вже незабаром поїде за нього, про хазайство, про те-се, а то все і починає Докія казати про свої думки: — Що то сталося з дідом? З роду іще не знала його таким. За Антипа, за сватане боюся йому і казати. — Знова плачуть, знов розважають одна одну. Оттак і всі три місяці пройшли.

Чекали Антипа день крізь день. Раз ранесенько прибігла Докія, впала на ший Василю та

Бажав я мою — тоді 26-літню — діяльність в державній раді закінчити як презес польського кола, а особливо, що за моєї презесури узято для краю незвичайно багато: доповнене регуляції гірських частий рік і диких потоків в цілм краю, державну дотацию на каналізацію Львова, державні закони про ревізію ґрунтових книг, розширення компетенції крайової ради шкільної, чотири нові залізничі і т. д. Приїхавши в лютім 1907 р. до Львова на соймову сесію, я не тільки не хвалився тими своїми успіхами, але навпаки просив львівських дневників пп. Баранського, Фогля, Масловського і т. д., щоби в добре зрозумілім інтересі краю здержалися від усяких похвал, щоб не викликати в Відні вражіння, що край задоволений і не вимагає більше.

В маю того-ж року відбулися вибори до державної ради. На виразне домагання цісаря, який два рази жадав від мене, щоб я вернув до державної ради, коли те жадає в третє приніс мені пок. Андрій ґр. Потоцький, я виставив кандидатуру і був вибраний в двох округах проти спілки сьоністично-руської і Брайтерівської. Відбутих зборів 42, що було прецінь получене також з особистими, і то досить значними жертвами, які я одначе в інтересі доброї справи радо поніс.

В Відні зараз після скликання державної ради на першім засіданні кола вибрано мене однодушно презесом, коли тимчасом конференції в справі вибору віцепрезесів заявили 14 днів. Не можна нарікати на тодішній хід справ в колі і в палаті. З христ.-соц. партією лучили мене давні зносини, так само з Чехами і Словінцями. Німці, хоч не забули моєї президентури в палаті, мали до мене пошану, — з виїмком Altdentsch-іської голоти говорили: „Ein Freund der Deutschen ist Abrahamowicz gewiss nicht, allein er ist ein loyaler und ehrlicher Gegner“. В польськм колі я тішився повним підпертем.

Зворот в життю віденського кола наступив доперва після соймової сесії 1907 р. Дня 8. жовтня теперішній намістник як віцепрезес краківської консервативної ґрупи мав в соймі програмову промову, в якій відпирив напади Стапінського і Сколишевського, застерігаючи проти правління партії. Натомість зазначив, що коли консервативна партія з нових виборів вийде проріджена, то він переконаний, що в важних для краю справах знайде вона відпирте на лівій стороні палати. Був се зазив симпатичний і лівця приняла його прихильно.

Кілька днів після сего політичного акту наступили в краківській ґрупі непорозуміння, яких підкладом була боротьба в краківській міській раді. Посол Лео і три інші послы міста Кракова вступили з краківської ґрупи і прилучилися до соймової лівці. З того часу відносини між консервативною партією і демократією, особливо краківською, почали що-раз більше заострюватися.

Й заплакав слізами: — Мамочко моя рідна, що мені робити, пропала я зовсім на світлі! — На силу стара добилася від неї, що сьогодні дід сказав, що за Антипа Докію не віддасть.

— Та що ти діво, Бог з тобою! Приїде Антип, ми в купі прохати-мем діда; він пожаліє свою Докію, — вмовляла її стара, але-ж в самої серце мов перевернулося.

— Ні, мамо, знаю я діда; він на вітер не скаже!..

Приїшов Антип і прийняв ся, неначе як перше за хазайство. З Докією він бачився крадькома, щоб ніхто з сусідів не углядив, бо дід заборонив їй ходити до Третяків...

Не багато часу три місяці, але-ж значно змінився Антип. Перше соромливий смиряк він тепер став грубий, заїдливий. Потроху, потроху і посварився він зо всіма товаришами. Змінився він і до матері і до Докі. Змінився як він і до роботи. Окрім того в його виявилися якісь діла і то-варіші в городі; — почав, що раз їздити туди. Частенко вертав ся він звістити по пану... Боліла мати серцем, дивлячися на свою дитину. Спершу вповняла его, украшувала, потім побачила, що се даремно.

Ось вже і великий піст на прикінці. Пристала Третячка до сина: — Антипе! годі вже тобі жити без пуття. Буде! — Пійдем до Корній, уприсомо его. Надумай, пожалій і нас з Докією! — Та скажи-ж що небуде, чого ти мовчиш!

— Добре, мамо, і справді буде! — сьогодні побалакаєм з Докією... — Наважилися на завтра пійти. Довго і щиро молила ся стара. — Оженить ся Антип, думала вона, кине він вітрогонити, візьметь ся пильніше за хазайство з Докією, і, Бог пошобить, заживемо, як люди.

А Докія тим часом ластить ся до діда та усяково догоджає ему.

Пос. Лео, чоловік однаково пристрасний як і амбітний, безпосередно після соймової сесії скликав всіх демократичних послів до Кракова і там з натиском підносить він і багато інших, що демократична партія, хоч має всі дані для обияти правління в краю, захочуть ся доси пасивно, через що тратить на значіну у своїх прихильників. Заняте провідних становищ, особливо у Відні, де як репрезентация краю творить більшість, мусить бути її першою задачею.

Безпосередним наслідком нарад демократії в Кракові було завязане демократичної унії і жадане, поставлене бар. Баталією міністрів Коритовському, щоб не опирав ся дальше уступленню Дзедушицького, з яким бар. Бек не від нині не годиться ся. Міністром для краю замість Дзедушицького мав би стати Гломбінський. Коритовський просто відмовив тому жаданню.

Тут треба згадати, що пок. Дзедушицький, не вважаючи на незвичайні прикмети свого ума і широке знане, був найнездібнішим міністром. Був се чоловік слова, а не діла. Відчуваючи свою пасивність, нарікав без перерви на Бека і Коритовського, що дня згадував про намір уступлення, про яке зовсім не думав. Одним словом, его роль як міністра для Галичини була гідна пожалованя. Злучений з Дзедушицьким 30-літнього публичною працею і спорідненням, я як презес кола все був его оборонцем, але его нездарности закрити не міг.

Народова демократія порішила, а демократи без назви, будучи в меншості, згідно з нею пристали на се, що коли демократична більшість не може одержати міністерської теки, мусить домагатися для себе як для більшості становища презеса кола. Після нарад, які тягли ся близько два тижні, порішено вислати до мене двох (Петеленца і Гломбінського) з представленням, що се бажане і потреба демократичної партії, яка має в колі більшість, щоб провід кола обияв демократ. Те післаництво сповнили Петеленц і Гломбінський, покликуючи ся на уступ моєї промови, що приймаю провід на так довго, коли тішити-му ся повним підпертем кола. Петеленц, один з найнаївніших політиків, сказав: „Ексцеленція без сумніву добрий презес, се кожний мусить признати, але ми маємо обовязки супроти власної партії і бажали-б, щоби зміна презеса наступила без обопільної прикрости, натомість не маємо нічого проти того, щоб Ексцеленція заняв місце Дзедушицького, який показав ся повним нездаром“. На се я відповів Гломбінському: „Завтра о год. 1. в пол. одержите мою димісію з презесури, але я застерігаю ся як найбільше рішучо проти всякої вашої інтервенції, щоб усувати Дзедушицького і заступати его мною, бо се був би пакт, а я пакту з вами не заключаю“. Помимо сего стану річий, помимо явної заяви бар. Бека, що хоче мене мати в кабінеті, інтригами розширювано

На другий день влучили час і прийшли до Корній. Довго вони там були. Антип кляв ся, божив ся, що шануватиметь ся, що слухатиметь діда, любитиметь Докію. На колінах всі убогали Корній. Третячка з Докією такий галас підняли, що здається, кам'яне серце зворухнулося, але-ж на все дід відмовив: — ні, не віддам Докію!..

Як ні тяжко, як ні боляче було Докію кинути діда, але-ж таки втікла до Антипа; не змогла дівчина одоліти свого серця. Хутко їх і звінчано.

Багато лиха пережив Корній. Змалку довелося йому змагати ся з нуждою. Але-ж завзятым трудом він все одолів, і старість застала его кріпким і з деяким вжитком.

Аж ось коли дід подав ся. Як пішла любима внука, пропали в Корній вся користь і розум життя. Тільки чутки про Антипа і Докію коли-не-коли виводили діда з его м'явості і байдужності.

А чутки про Антипа пішли що раз гірші. Спершу він ще держав ся доми і як небудь робив по хазайству, а далі все частіше кудись відїздив та все більше відбивав ся від роботи. Незабаром ярмо селянської щоденної праці усім тягаром нагнітило обох жінок... Антип що дня пив.

Нераз трівожлив думки долагали Третячок: Звідки Антип, не роблячи, бере гроші?... Не видержала раз Докія, спитала ся про се в Антипа.

Того дня ніколи вона не забуде. З роду ніхто їй не то що бити — поганим словом не обидив. Всею, а бійки від Антипа вона не чекала, але-ж діждала ся, сірома, за щирість і працю і сего. Що було робити? Вігати з синяками до діда, після того — як вона его кинула за все его добро і кохане? А з мамою що буде? — Ні, сказала вона собі, терпіти му, що Бог дасть, те і буде! — І пішло безрадісне, довге муки, життя.

(Далше буде.)

очернене, яке в нас все знаходить послух, що між моєю і демократією був тайний договір.

Другого дня після відвідин пп. Петеленца і Гломбінського скликав я консервативних послів і здав їм звіт з домагання демократів. Перший Бобжинський заявив, що з огляду на ухвалу більшості кола я повинен уступити, — і з виїмком Коритовського, який казав, що уступати не треба, всі інші товариші були тої думки, що треба зараз уступати.

Отже я вніс димісію. Кілька годин пізніше пішов я до бар. Бека, щоб повідомити його про мою уступку. Очевидно добре поінформований, бар. Бек прийняв мою відомість, як річ, яка йому від давна звідна. Під час нашої, ледви початої розмови влетів без заанонсовання пок. Дзедушицький до салону бар. Бека і відізався сими словами: „Exzellenz, ich erscheine, um Ihnen meine Demission einzureichen“. На це бар. Бек: „Was ist denn vorgekommen?“ Дзедушицький відповів: „Meine politischen Freunde verlangen ich möge abtreten und Abrahamowicz soll zum Minister für Galizien ernannt werden“. А на це бар. Бек: „Lieber Graf, das war längst meine Absicht. Korytowski jedoch hat mich stets verhindert“.

Так на немале невдоволення краківської партії став я міністром.

Рівночасно з заснуванням „Унії демократичної“ в Кракові, а особливо по оголошенню програми і виступі президії кола, підняли провідники краківської партії акцію з ціллю порозуміти ся з людовою партією, впровадити її до кола і сотворити в ній союз, який мігби ставити опір демократичним забаганкам. Людовців 16, консерватистів 10, ще й давніе центрум — отсе можлива більшість в колі. Щоби з'єднати собі людовців, а властиво п. Стапінського, обіцяно ему концесію на асекураційне товариство, банк і т. д., а при надходячих виборах до союму на жалю односторонню. Стапінський дістав всьо, чого хотів, за ціну вступлення до польського кола у Відні — але не прийняв обов'язку піддавати ся его статутам. Наслідок тої необережної і поверховної роботи краківських менерів був такий, що як услів вступлення до кола Стапінський поклав принципіальну зміну статута кола. 1. Коло перестав бути солідарним союзом польських послів, а робить ся союзом поодиноких партій в колі, котрі діляють автономію, іменують після певного ключа віцепрезидентів кола, членів спільних делегацій і членів парламентарних комісій. 2. Круг діляння презеса кола звужується до того, що він є тільки членом президії кола, котре від тепер всі дотеперішні функції презеса має колегіально сповняти.

Предвиджуючи наслідки такої зміни статута, а її поборював всею силою глибокого переконання. Що я ясно бачив — се кождий признає.

Одиноким членом, який в колі ставив ему опір, був я. Сповняючи всі домагання окремих членів партії Стапінського, здобував я серед них що раз більший вплив, що очевидно тим більше запалювало Стапінського до боротьби проти мене. Фінансові пропозиції Коритовського, які я старав ся змістити в інтересі краю і в чім підперла мене більшість кола, в кінці несанкціоноване правительством неможливого ловецького закону — були першим кличем явної боротьби Стапінського проти мене.

Пан Стапінський, котрий в союмі кокетував Русинів, в польськім колі був на тім тлі найкрайнішим шовіністом.

Але ціла кертична праця п. Стапінського, підпіраного і п. Дулембою і моїми найсердечнішими з консервативної партії, не малазначна аж до хвилі димісії міністерства Бека. (Конець буде.)

Отець Прокопович з Бобівців не дармує.

До нас наспіло таке письмо: Вп. Пане Редактор! Ваша нотація в одному з останніх чисел про дивоглядне спростоване пароха з Бобівців о. Евзея Прокоповича в справі моєї звисної інтерпеляції про нечувані вибрики сего гідного панотчика супроти всіх тих его парохин, котрі зачисляють ся до свідомих Русинів, опирає ся на зовсім правдивих фактах. Сими днями було іменно в мене більше число найсвідоміших і найчесніших, мені особисто знайомих господарів тої громади і вповідали мені, що румунізатор Прокопович посилав перед кількома днями кількох із своїх агентів від хати до хати тої громади щоби її випитували ся господарів, чи вони хотять виступати із православної церкви чи ні. Ті, що заявили ся проти такого кроку, мали се потвердити своїм підписом на кавалку

паперу. Розуміє ся, що тамошнім газдам вже отворили ся очі про особу панотчика, они покіптіли сейчас, куди стежка в горах і відгоняли тих агентів від своїх хат. Они-ж прецінь знали дуже добре, що їх ніхто не намавляв і одним слівцем до виступу із їх прадідної віри і що я мою згаданую інтерпеляцію наміряв тільки взяти в оборону Бобівських господарів проти їх пароха Прокоповича та запобігти дальшому его здирству і збиткам. Але що такі найшло ся в кажи п'ятьох осіб на всю так велику громаду Бобівців, котрі дали ся обманути і підписали ім даний в руки аркуш паперу; дальше та обставина, що о. Прокопович зле употребив сі п'ять підписів, аби тільки змити із себе сам собі спричинені плями, се все після мої гадки ще більше обтяжує его провини. Наш руский нарід є дуже добрий і терпеливий і високо поважає своїх душпастирів; ему треба вже добре додечи, аби він на будь кого поскаржив ся, отже тим більше на свого священника. Коли проте Бобівські громадяни мусіли ся вдавати із своїми жалобами аж до послів, то очевидно вже брала ся їх розпука і не стало їм мабуть більше терпцю. Уже сей один факт, що дитина конала під церквою через цілих три години і на кінець вмерла нехрищина, наколи о. Прокопович, будучи через увесь сей час в церкві і знаючи о сім випадку, уливав дівки за писанки і строїв собі з ними жарти, вже сей один факт, кажу, вистарчає, щоби о. Прокоповича нагнати із служби. Ніхто мені не годін доказати, що я колись виступав проти священничого стану, противно не раз бравем его в оборону перед нашими селянами що можу доказати; але хто собі поступає з нашими хліборобами так як о. Прокопович у Бобівцях, о Петрюк у Вилавчу, оо. Воднари-скули у Гатні і т. д., того не повинен і не сміє ніхто стерпіти або покрити, хто має у своїм серці хотьби лиш крихітку справедливости, а тим більше посол, котрого святым обов'язком є, вступити ся за своїми виборцями.

Правда, що при останніх виборах до ради державної голосували на мене завдяки агітації о. Прокоповича із 327 відданих голосів у Бобівцях тільки три газди, наколи приміром навіть у Климівцях віддало на мене а не на твердого кандидата Такмана 25 Москалів-липованів свої голоси. Але та обставина, що недавно тому запрошили мене Бобівські господарі зі своєї власної волі на віче і що на тім вічу висказали сотки господарів для мене свою подяку і своє довіріє, свідчить як найліпше, що тамошні селяни відічують ся свого дотеперішнього фальшивого і самолюбного порадища о. Прокоповича та горнуть ся около своїх правдивих і щирх приятелів.

На кінець скажу о. Прокоповичеві таке: чим дальше в літ, тим більше дров. І коли він замість сидіти тихо і пошарити ся, буде дальше трокувати ему так дуже зненавиджений руский нарід, тогди виступимо з дальшими скаргами на него. А маємо їх вже з найновішого часу подостатком і то може ще красних річий від тих наведених в інтерпеляції.

Зрештою слідство, яке розпочне ся проти о. Прокоповича в наслідок згаданої інтерпеляції вже за короткий час, (На сім місці звертаємо увагу нашої консисторії, щоби она не вислала до слідства такого комісара, який о. Прокоповичеві на руку, але щоби вислала чоловіка об'єктивного і совісного. Бобівці є чисто руска громада, тому повинно ся вислати і комісара слідчого не Румуна а Русина, який би добре розумів нарід а нарід его. Також звертаємо ся і до ч. к. правого правительства, щоби і оно вислало разом свого комісара, який би знав добре по руски, бо ми консисторії після дотеперішнього єї поступовання не можемо ніяк довіряти, коли она на подібні слідства висилає таких комісарів як о. совітник Ганіцький або Бенжан. — Редакция) докаже як найліпше, чи і о скільки чесні газди Бобівці мали радію із своїми скаргами на сего завзятого румунізатора. Отже, коли він вправді так невинним, то най ще подіжде кілька днів, а потім обмие его старшина сама. Правда мусить вийти завжди на верх, як олива на воду. Та коли о. Прокопович старає ся такі обмити ся бодай по части ще перед своїм дисциплінарним слідством, то се вже злий знак. Хто чистий, той не потребує ся обмивати. Також побоюємо ся, що чим більше стане о. Прокопович ратувати ся тим глібше застрягне він в болото.

Дивує нас ще, що о. Прокопович яко чоловік із високими школами не знає, що посольські інтерпеляції зістають з хвилею їх передачі в парламенті з'їмунізовані і ніхто не має права їх спростувати. А коли знав о сім о. Прокопович, то виходить ще гірше для него, бо доказує, що ему ходило тільки о демонстрацію, значить, ось то він хотів оправдати ся, але его спростованя не приймила редакция.

З високоповажанням

Николай Сипула,
посол до ради державної.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
в Кліві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. липня 1909.

Календар. Середа 21. (8.) Проконія, Теодозія, рим. Параскеві Д. Схід сонця 4 год. 13 мін., захід 7 год. 57 мін. — Четвер 22. (9.) Панкратія, Кирила, рим. Марії Магд. Схід сонця 4 год. 17 мін., захід 7 год. 56 мін.

Курс для бжоловодства. Союз буковинських товариств для бжільництва устроєв дня 30. і 31. липня с. р. курс для бжоловодства при пасіці надучителя Ілі Прокоповича в Старих-Мамайцях. Відні рілники дістануть 1 кор. денно на видатки. Рілники рускі, котрі хотять собі присвоїти докладне знанє про бжільництво, нехай зголошуть ся 30. липня рано до участі того курсу. — Ілі Прокопович.

Сімнайцятьлітний убийник. Сімнайцятьлітний робітник будівляний, Rűsweg, в Монастирі був одним з завзятійших „леских“ ловців, а побачивши у свого старшого товариша Вессінга фльоберт постановив його всяким робом дістати. Затим ввійшов підчас неприсутности Вессінга потайки в його хату та забравши фльоберт вже був на відхіднім, як нараз несподівано надійшла 60 літня жінка Вессінга. Rűsweg маючи нечисту совість кинув ся на ню і доси бив її костуром по голові і грудях, доки вона в його руках не стратила притомности. Опісля задусив її і зломивши карк нещасливий пірвався втікати та його зловили і тим разом засадили на піввісьма року тяжкої вазниці. Згадати ще належить ся, що Rűsweg мимо свого молодого віку, був вже кількакратно властим судовими караний.

† Посмертні вісти.

† **Евильїна Тиміньська** упокоїла ся 18. липня 1909 в 80. р. свого життя в Неполюківцях. Величавий похорон відбув ся вчора при численній співучасті кривних і знайомих дорогої покійниці, матери нашого звісного народного діяча о. Тита Тиміньського. Вічна єї пам'ять!

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 20. липня 1909.

Львів, 20. липня. (Кб.) Доповняючі вибори до союму із дідичівської курії в повіті Самборі розписані на 6. серпня, а в Стрию на 3. вересня.

Відень, 20. липня. (Кб.) Урядова часопись „Wiener Zeitung“ опублікувала цісарський патент, яким скликають ся сойми Істриї і Трієсту на 22. липня с. р.

Кольонія, 20. липня. (Кб.) „Kölnische Zeitung“ доносить з Берліна, що вислід подій в Перзії викликав в Петербурзі і Лондоні задоволенє, ба навіть німецьке правительство уважає вислід кризи в Перзії як щасливу розв'язку; та-ж то цілком природно, що прихильники конституції не допустили до конфлікту між російським а персикім військом.

Лондон, 20. липня. (Кб.) Палата послів. На запит, чи вже залишено пропозицію в справі скликання міжнародної конференції в ціли усунення деяких непорозумінь що до політики на Балкані, відповів заступник правительства, що сеї справи не занехано, і заявив, що критичні питання що до балканської політики залагоджено вже користно. Ведуть ся лиш переговори про одну чи дві менше значні точки, які стоять в зв'язі з XXIX. артикулом берлінського трактату.

Тегеран, 20. липня. (Кб.) Із Ардебілу доносять, що між революціонерами а військом губернатора прийшло до конфлікту. Місто не потерпіло доси жадних втрат. Аж тепер почали як революціонери так і вояки губернатора переходити через місто та грабити по улицах. Задля того російський консул завізав своїх земляків, позносити всі свої дороговізности до консуляту а на своїх домах висісти російську хоругву.

Солунь, 20. липня. (Кб.) Тутешний молодотурецкий комітет вислав до француского, англійського, італійського і російського правительства комунікат, в яким ставить домагання відносно Крети, щоби суверенне право узнано не лиш формально але також вразно.

Петербург, 20. липня. (Кб.) Від вчора заслабало на холеру 68 осіб, а умерло 36 осіб. Загальне число виносить 834 осіб.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожні найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **літні** артикули
для пань, панів і дїтий.

REGERUS LEMBERG.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентного.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки шадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка
В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находить ся при ул. Університетській ч. 4.

Принймає всякі роботи у переплетничий фах входячі, як також образи і фотографії до оправы.

(Склад ріжнородних рам.)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях

(—)

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Дра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шежтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської шадниці)

порувають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **напелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобаючи ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальнової стрічки або 10 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний оупуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штиук.

Належностей за анонси марками поштовими не принимає ся.

Приготовлене на осінь.

В однім з попередних чисел нашої часописи доносили ми в телеграмах коротенько, що словінська-народна партія скликала на минувшу неділю в Любляні велике віче, на котрім явила ся крім провідника пос. Шустершица і других словінських послів около 3000 учасників з усіх коронних країв де мешкають Словінці. Предметом нарад була справа ситуації витвореної через замкнене парламентарної сесії, успіхи недавньої обструкції та її вигляди на будуче. Нині хочемо дещо більше подати про перебіг цілого віча в Любляні головню погляди провідників словінської народної партії на обструкцію в загальї та становиско супроти кабінету п. Бінерта. На віче прибули, як вже згадано поважне число делегатів, між иньшим з Стирії, Каринтії та Побережя, всі послали слов. нар. партії, богито посаджиків і ин. Між бесідниками, які промавляли на вічу, заслужують на особлившу увагу послы: Шустершица і др. Крек. Оба бесідники виголосили дуже палкі бесіди звернені проти правительства та его дотеперішньої політики. Перший промовляв пос. др. Шустершица про події які спричинили замкнене сесії парламенту та заявив між иньшим, що обструкція словінсько-народної партії досягнула свою найближшу ціль, бо головню її тактиці треба приписати, що правительство нічого більше не одержало від парламенту. Бесідник боронив ся проти закидів, будьтоби він поборював кабінет барона Бінерта щоби лише одержати міністерську теку,

та заявив, що, якби коли запрезентовано словінському клубови портфель міністерський, то він би цілком не рефлектував на него, і не прийнявби его.

Першим успіхом обструкції вважає бесідник факт, що між заснованем італійського факультету і словінською університету у Любляні існує iunctum. Дальше бесідник основню щераз обговорював справу аграрного банку у Боснії та заявив, що не вільно ніяк допустити до того, аби ему признано право до викупу кметів.

Пос. др. Крек сказав, що коли би навіть поваленне теперішнього правительства не вдоволяло его партії, то незабаром уже треба буде постарати ся о розв'язане парламенту. Пос. др. Коровец піддав острій критиці поведене партії, які виступали проти обструкції. Словінський клуб чує в собі досить сили, аби запобігти їх заходам та стоїть непохитно при своїм провіднику др. Шустершицу. В осени словінський клуб не відступить за жадну ціну від своїх жадань. Потім промовляло ще кілька бесідників аж вкінці знов забрав слово пос. др. Крек.

Бесідник шукає причини дотеперішних невдач парламентаризму у хибнім зрозумінню і переведенню демократичного принципу. Народний парламент, а побіч него сойми, вибрані на основі куріальної системи се стан, який не дасть ся на довго утримати. Словінська обструкція се лише перший етап на шляху демократизації цілого публичного життя. Словінська партія є партиєю народною, котра з шовінізмом не має нічого спільного.

Дальше критикує бесідник теперішній кабінет, вважає его недемократичним, та заявляє, що всяка можливість виключена,

аби кабінет, котрий здав кметів на руки угорських лихварів міг в осени знов стати перед палатою. Найважнійшою задачею обструкціоністів є, і повинно бути, поваленне правительства, яке поводить ся проти парламенту крайню ворожо, а коли би се не дало ся і не принесло бажаної санації парламентарних відносин, то словінський клуб готов постарати ся о те, аби парламент розв'язано.

Додати треба, що на се віче наспіла телеграма від провідника польських людовців пос. Стапінського, який висказує свою радість з приводу віча та висловлює провідникам обструкції послам: Шустершицови, Крекови і Прашкеви свою пошану. І коли справді вірити словам провідників словінсько-народної партії, то можемо надіятися, що в осени, на случай скликання парламенту, прийде до дуже бурливих сцен, яких може мало в історії і так вже багатого на бурі австрійського парламенту.

Зза куліс польского кола.

(Конець.)

„Звісні — пише далі п. Абрагамович — енциклопедія президії кола і парламентарної комісії після упадку Бека, себто що польске коло стоїть непохитно при дотеперішніх міністрах Поляках; Корптовскім і Абрагамовичу. Се оголошено в пресі, а поза плечима кола п. Стапінський за згодою презеса кола старав ся о мою теку. Пок. Дзедушицький робив те саме, а годив ся і на іменоване п. Гломбінського під умовою, що стане презесом кола. Ціла та робота, яка чи-мало компромітувала коло, після того, як переговори о сотворенне коаліцій-

Павло Махновский.

АНТИП ТРЕТЯК.

(Далше.)

Часом приїжджали до Антипа з города якісь непевні люди. Посидать який тиждень — більше та й нема; — згодом, диви иньші приїхали. Була в Антипа плохенька одежа, а тепер він паном чепурить ся. Конячки були в него зовсім поганенькі, тепер коники кругленькі та гарненькі, як ні в кого. Бачили ся люди, та не добре балакали про Антипа, деякі і просто в очі називали его злодієм. Дізнала ся про все і поліція. Трафить ся на селі крадіж або шукають якого небудь злодія, диви, урядник ні з якої річи приїде до Третяків та й почне розпитувати та шарити по всіх закутках. А раз таки справжній трус зробили, всю хату до гори ногами перевернули.

І пів року не пройшло, як Антип знов опинив ся в острозі. І сей раз не обійшло ся без тобунтика Данила. Ось як воно було.

З самої весни хліба були дуже гарні. Люди чекали незвичайного врожаю. Та і справді — врожай того року на диво удав ся. Хліб, огорожина, баштани, сіно усе веселило серце хлібороба, — усе обіцяло в соторо повернути его тяжку працю. Та не дав Бог усе вжити. Не весіли люди і половини врожаю зжати, пішли дощі та як пішли, так попід ряд півтора тиждня і лили як із ведра. Багато шкоди наробили отей дощі в те літо, Місями хліб чисто погнив; місяцями вода підхопила цілі стійки та позаносила хто зна куди. Города, баштани, картоплю усе дуже пошкодило. Тільки одна кукурудза остала ся, та як би не вона, мабуть не мало народу пішло-б в зиму без харчів. Кукурудза того року чимало людей визволила від голоду.

Ось в один із тих дощевих днів прийшов до Антипа Халупенко Данило (останніми часами

вови знохали ся, зробили ся приятелями) та за горілкою просиділи у двох до ночі.

Темна ніч. Дощ часом січе, як з сита, часом обвалом лив. Антип з Данилом сидять та щось таке міркують. Стукнув хтось в вікно. Приятелі підняли ся. Знов стукнуло.

— Прийшли, озвав ся Данило, гаси швидче світло та й ходім. Не забув нічого?... Ні, так гайда!

На дворі в свитах з надітими на голови відлогами стояли якісь два чоловіки. Антип повів всіх у половник. Тут Данило, принизивши голос, почав приказувати:

— Слухайте, хлопці! У Мишки Слюсаря тепер хрестини. З сего краю туди поїхало багато людей. Я все знав. В Нечипоренків остали ся тільки діти та робітник. Ось ти, Антип, поїди швидче туди, запряжи в новий хвургон жеребчика, диви, не бери лисого, — то чорт зна що; зачепаєш зброю іще на парю коней, віжок не забудь та їдь тихенько до млина, що коло Галайової кузні. Як що трапиться ся, може обхід стрінеть ся чи що таке, так усе-ж такі біжи швидше до млина, кидай усе та сховай ся в того цигана в кузні, а коний як пустиш, дай їм доброго батога. Коло того млина і чекай, як все буде добре!... Ну що, нічого не забудеш? — скінчив Данило. — А того робітника не бій ся, він наш, — додав він іще.

— Добре, добре! — відмовив Антип і пішов...

— Ну, тепер ви хлопці! — обернув ся Данило до других двох парубків. — Вам тільки треба взяти в Івана Спіяна его пару коників. Хлопчина мій дав его собаці сегодня в вечері добру галушку, мабуть вона вже окачурилась. Тільки дивіть ся, хлопці, Спіян з сином дома, робить усе тихенько, чепуренько! А що робити з кінями знаєте; запряжете всю трійку та швидче в город до Вовченки. А далі вже діло є. Ну, гайда! — приказав Данило.

Все гаразд зробило ся. Ніхто не бачив і не чув, як три навісних шибеники подали ся в город на добре підібраних конях.

Ще до дощів Спіян повів в город хліб, продав его, доклав скільки грошей в додачу до своїх коней та й виміняв собі добру пару коників. Потім, як пішли дощі та поївеличили все в степу, він рішив продати їх та знов купити собі канячок подешевше, та не довело ся.

З самого ранку в той день Спіян ходив смутний. Хоч і не було чому радіти, як почали дощі шкодити, але-ж того дня чогось найгірше в его серце боліло. В ночі дощ полив таки гарненько. Неспокій, скопивший Спіяна з ранку, не кинув его і в ночи, — не спить ся ему та й край. В голову лізе всяка всячина; то чуєт ся, що в сінях двері рипнули, а там, диви, якась сусідська собака завила. Качав ся, качав ся Спіян, ніяк сон не бере. Молив ся скільки разів, не поспіє. Аж ось таки і справді почув він, що не то на дворі, не то на вулиці щось затупотіло, захрепіло. Тихенько встав він, накинув на себе свиту і ввійшов з хати. Темно, як в печі, дощ, болото, лиха година. До брами — відчанаєна. Що за диво! Гукнув собаку, не обзиваєт ся, ще раз голосніше гукнув-то-ж. Пішов він до собаки та по дорозі на щось наступив, нагнув ся, полапав — собака здохла. — Не добре, — подумав він на побіг будити сина. В одну мить височили вони з ліхтарною пізнали свою собаку, кинути ся до коней, — нема.

Збігли ся до Спіяна де хто з сусідів. Кождий своє каже — ба те, ба се. Слухав, слухав Спіян та й рішив, що треба зараз дати знати врядинкови, — почуємо, що він скаже.

Незабаром і врядинки прибіг. Знов пішли скрізь обглядали усе чисто.

— Ну, тепер, каже врядинки, ходім в хату та поради́мось, що робити. — Спитав ся, може хто

ного правительства розбили ся, вийшла на верх і багато бесідників в колі остро осудили її. Пос. Стапінський оправдував ся тим, що перший розпочав ту акцію гр. Дзедушицький. Се факти, стверджені на засіданні кола в присутності кількадесять посів.

Займаючи в міністерстві впливове становище, маючи повне довіре монарха і служачи краєви з цілим відданем, був я поступованем Гломбінського і Дзедушицького чи-мало зражений. І коли мене наново іменовано міністром в кабінеті бар. Вінерта, я вже тоді заявив, що з огляду на стільки кандидатів в колі до моєї теки не думаю задержувати її на довго. Те саме заявив я на авдієнції Найясн. Панови, а опісля кравому маршалкові й намістникови.

В кабінеті бар. Вінерта засідав я як найстарший міністер — з немалим впливом, а звязаний особистою приязню з бар. Вінертом, міг я тим легше сповняти всі домагання краю. Про се добре знали в колі. Презес кола був на кождім засіданні в тім приємнім положенні, що оголошував, що се чи инше узнисано для краю. З моєї праці користали всі. Найліпший і найсильніший доказ сего, що з хвилею мого уступлення вже п. Гломбінський в своїх еуніціях не згадує ані словом про успіхи кола. Говорить про Холмщину і про все инше, але що придбав для краю, се остає тайною.

Коли наслідком просто дикої обструкції чеських радикалів бар. Вінерт 5. лютого с. р. замкнув палату, тоді значну част палати посів обгорнула непевність що-до парламентарної будучности. Зібране того дня польське коло, несвобідне від пригноблення з приводу замкнення палати, заявило однодушно, що на міністрі для краю і президії кола лежати-ме обовязок опікувати ся справами краю та що про той обовязок і відповідальність не вільно ані на хвилю забути. Тоді пос. Лазарський, радикал в поглядах і мій давний противник, нагло відозвався: „Хто має в раді корони такого заступника, як ексц. Абрагамович, може спокійно опускати Відень!“ а пос. Добія й ин. висловили мені подяку, яку коло з вліткою пп. Дулемби, Дзедушицького, Стапінського і кількох з його групи прийняло оплесками.

Тут мушу піднести з натиском, що від часу завязання й розбиття Демократичної Унії, а особливо вступлення до кола Стапінського інтриги в колі не переривали ся і віча в краю, на яких людювці вели боротьбу з народовою демократією, все відбивали ся відгомоном в колі. [Статі „Ojczyzna“ і „Gazet-и Powszechno-и“ п. Стапінського були постійним підкладом дискусії і авантур в колі. П. Стапінський двічі в моїм мешканні у Львові й Відні в присутності пос. Владислава Чайковського домагав ся від мене, щоб я подав руку до повалення Гломбінського

зі становища презеса, на що я оба рази заявив, що як міністер не приложу руки до шкідливих криз в колі.

Після замкнення палати 5. лютого бар. Вінерт з поручення цісаря приступив до реконструкції кабінету, роблячи се в найбільшій тайні і без порозуміння з якою-небудь партією. Занепокоєний звісткою, що Шпіндлер має бути іменованій міністром скарбу, заявив я Вінертові, що не міг би я остати в кабінеті, коли-б портфель фінансів відобрано Полякам. Спершу Вінерт предложив Віліньському міністерство залізниць, — на Йоркаша не числив. Отже виключно моїй інтервенції має завдячити коло, що міністерство скарбу віддано Біліньському, якого підчас творення коаліції, в падолисті 1908 р., президія кола цілою силою підпирала.

П. Гломбінський, перебуваючи без перерви в Відні, постійно бував у мене. На скільки я був втаємничений в акцію реконструкції кабінету, то й его посвятивав у се. Отже яке було мое здивування, коли 10. лютого, отже в п'ять двів після замкнення палати, в моїм бюрі явила ся президія кола, висловляючи своє невдоволення, що п. Біліньського іменовано міністром фінансів, не відкликаючи ся до президії кола. Була се комедія, відіграна для публіки ціли. Бо після розмови зі мною і товаришеским прощання ціла президія кола пішла до п. Біліньського, щоб висловити йому свою радість з приводу его іменовання. Таке поступоване видається ся просто неправдоподібним, особливо, що після візиту в п. Біліньського президія кола пішла знов до бар. Вінерта, щоб зробити йому закид, що він без відомости кола покликав его члена, себто п. Біліньського, до кабінету.

Те поступоване назвали ті панове ігнорованем кола, що приписують бракови впливу мін. Абрагамовича. Оперши ся на тій казці, Стапінський заявив бар. Вінертові, що его партія відтепер вимагає довіри Абрагамовичеві. П. Ствертня, як постійний речник п. Дулемби, іменем демократів без назви прилучив ся до сеї заяви, а пок. Дзедушицький, застерігши ся, що з своєю партією про се не говорив, особисто прилучив ся до тих поглядів.

А що-ж презес кола? Мовчав, а опісля пояснив, що як демократ не міг стати в обороні консерватиста Абрагамовича, хоч признав, що поступоване презесів було не льоальне.

Другого дня „Neues Wiener Tagblatt“ і „Wiener Journal“ принесли звістку, що мін. Абрагамович одержав від кола votum недовіри та що в найкоротшім часі треба ждати его димісії.

В полудне того-ж дня дістав я від п. Гломбінського лист, в яким доносить, що президія кола в порозумінні з парламентарною комісією дає

мені votum недовіри. З якої причини, се очевидно остало до нині тайною, а в листі і згадки про се не було. В відповіді на лист Гломбінського, щоб як презес соймового кола зараз скликав те коло, де засідають і послы державної ради, котрі тепер перебувають в краю, щоб розглянути сю справу, при чім додав я, що я не є міністром для краю, який опирається на соймовій більшості і більшості репрезентації краю в Відні, та що перед тим ареопагом приймаю за свої діла всяку відповідальність. Замість сповнити мое справедливе жадане, п. Гломбінський запропонував парламентарній комісії, щоб зірвати зі мною всякі парламентарні зносини, а заступство краєвих справ поручити п. Біліньському. Сю пропозицію прийнято і другого дня в усіх газетах оголошено про се еомунікат.

З тої хвилі не було дня, щоб в „Zeit“, „N. Fr. Presse“, „Tagblatt“ і т. д. не підривано мого становища. А коли в краю не відізвав ся ані один голос протесту проти тої в історії парламентаризму — не кажу вже в історії кола — небувакої інфамії, тоді я заявив Вінертові, що дальше не можу остати в кабінеті, а в „N. Fr. Presse“, ратуючи становище міністра для Галичини, оголосив я, що я ніколи не вважав себе міністром партійним, але міністром для цілого краю, який заступає справи всіх народностей.

Мою еуніцію в „N. Fr. Presse“ представляють оборонці поступованя президії кола як національне відступництво. Отже я застерігаючи ся проти аспірацій Русинів і виступаючи проти безглуздої сторонничої роботи „Gazet-и Narodow-и“, „Czas-и“ і „Reform-и“, які деградували становище міністра для Галичини до значіння міністрів чеського і німецького, звиваючи мене як найшвидше витягнути консеквенцію з votum недовіри президії кола, що „N. Fr. Presse“ констатувала з найвищою радістю, — отже я в відповіді на найближші уваги „N. Fr. Presse“ допустив ся непатриотичного вчинку, поміщаючи в тій часописі мою еуніцію в обороні прав і обовязків міністра для Галичини? А постійні похвали тої часопису для п. Гломбінського вже не разять нікого? Окружування презеса польського кола авреолом в „N. Fr. Presse“ вже милі польському серцю?

Але приходжу до resume. Після 34-літньої пожиточної праці в соймі, після 28-літньої визначної праці в парламенті, про яку Німці й Чехи мають иншу думку, ніж зрадикалізована галицька темнота, після інфамії, якої допустили ся на мені, мав я ту інфамію глорифікувати, остаючи як рядовий в колі? По моему найглубшому переконанню таким вчинком був би я тільки прилучив ся до тих, що публичну моральність в краю доводять до повного занепаду.

Коли-б та сама президія кола по товаришески віднесла ся до мене з жаданем уступлення, бо инакше демократи без назви в спілці з людювцями повалять Гломбінського, коли-б були мені сказали: „Зроби місце Дулембі, бо инакше в колі не буде спокою“, — запевняю, що я був би тільки переговорював, щоб ту зміну прикрити якоюсь приличною формою.

Як міністер не мав я легкого життя і тяжко працював для вдержання польського кола на его давнім визначнім становищі. За мого правління потреби краю всі були заспокоєвані, а мій голос в раді корони був нераз рішачий. За мого правління Чехи не брали Русинів в оборону перед Поляками, а польське коло не було предметом нападів усіх Славян і не апотеозував его постійний і вічний невимолений ворог польськості — „Neue Freie Presse“.

Я уступив з державної ради, бо се було моїм обовязком, щоб отверезити суспільність з опинія блягою, рекламою і брехнею!

„Also sprach“ ексц. Абрагамович у відплату своїм ворогам. Його стаття, як ми вже зазначили, дала польській пресі привід до різних толків, між иншим кс. Стояловському до схаактеризованя „людової політики п. Стапінського від часу, як він помирился з „wielkimi rolnikami“ і вступив до кола.

Ще людювці не ввійшли до кола, — пише кс. Ст. в краківських „Nowin-ах“, — а вже говорено досить голосно, що „коли“ прийдуть людювці, то скінчить ся „презесовство“ д-ра Гломбінського. Демократична Унія потішилася ся ратунком, що разом з християнсько-народними мати-ме більшість в колі і могли-ме йти до бою з „унією великих і малих рільників“. Але ніхто з консерватистів, а мабуть

заходив сюди сими днями? Може бачили, як хто підкидав чого собачі? Може хто чув що-небудь? Коли ніхто нічого не бачив і не чув... Подумавши врядинник звелів одному з сусідів запрягти коней, узав ще Спіяна та у трьох поїхали по слободі. Найперше кинули ся до Данила. Там дармо час згубили, нічого не добились ся.

— Ні, господи врядинник, ми нічого не знаємо! Ач бісові діти, який час вибрали, по такій лихий годині, як їх доженеш! А може коні самі як небудь втікли, може домовик їх не знобив, може...

— Ну, годі вже брехати, їдьмо далі, — перебив врядинник Данила...

Підіхали до Антипової хати. Розбудили баб.

— Де Антип? — Немає. — А де-ж він? Коли-ж він був? — Він, господи врядинник, цілий день був дома, ось тутечки у двох з Данилом сиділи аж до ночі, а потім кудись пішли.

— Як прийде Антип, скажіть, бабо, ему, щоб він до мене зайшов. Чуєте, бабо? — Чую!

Чого се у лів ніч прийшли люди з врядинником, про те не знає яка Третячка спитати, але-ж серцем чула вона, що стало ся щось таке незвичайне, і що в сїм Антип замішаний. Обіхали скрізь слободу та й вернули ся до дому. Тут прибігли Нечипоренки і розказали про свою втрату.

— Ну, ось що рішив врядинник, я дам знати становому, а ви їдьте раненько у містечко і бийте телеграму у город, ось я вам зараз її складаю!...

Так і зробили Нечипоренки з Спіяном. В тій телеграмі усе було написано: які коні, зброя, хвургон і на всякий випадок прикмети Антипа.

Хоч і добрі були коні і хоча їх гнали, не жаліючи, але-ж через те, що дощі дуже поспузували дороги, Антипова ватага ледве, ледве з сніданку приїхала в город на змучених в край конях.

— Ну, тепер гайда до Вовченка, звертай сюди ближче! — приказав один з товаришів Антипа.

Той звернув. Коли хто его зна звідки, підходе городовий (а він їх давно вже наглядів).

— Здорові були, хлопці! Куди це ви? — спинив він їх.

— На заїздний двір, — озвався Антип.

— Еге, а ви звідки приїхали?

— Ми, ми з Коси, — затер ся він.

— Ото і добре! — зрадів городовий; — мені-ж Косинських і треба. Бачите, тут на будівництві каменем придавило одного чоловіка, а він, кажуть був з Коси, то-ж ви мабуть признаєте его. Добре що я вас напав, а то довело ся би, хто его зна, скільки часу прогаяти. Чекайте і я з вами сяду! Ось так, ну, гайда тепер! — скомандував городовий. Небагато пройшли та і стали коло часті.

— Нехай він з кінями тутечки підожде, а ми з вами підем, подивимось на того чоловіка, — запрошували парубки городового.

— Ні, на що, їдьте прямо у двір!

— Та на що-ж всім, будеж...

— Гайда зараз, чого розбазікувати! — гримнув городовий, свищом призвав іще двох та і забрали парубків у част, а коний з хвургоном заперли.

— Так само і виходить; новий хвургон, по зеленому червоні з жовтим квіти, коліска... Так, так... Невисокий, чорнявий, вуси чорні, без бороди — так, достоту: признавай ся, кажу вам! — Кричав пристав, читаючи телеграму. — Як же не ви, коли всі прикмети підходять!

— Ні, господи пристав, нічого не знаємо, ми з Коси.

— Добре, запріть їх до завтра, побачимо!

Іще і світила не засвітили, як Нечипоренки з Спіяком получили од пристава телеграму, що коні з хвурганом задержані і щоб вони зараз приїхали у город. Того-ж дня вернулись вони до дому і рішили раненько їхати з урядником.

(Дальше буде.)

ам ексц. Абрагамович не припускав, що борба проти народової демократії, для якої впроваджено пос. Стапінського і людювців до польського кола, прибере такі брутальні форми і так підкопає повагу кола, та що першою жертвою інтриг віцепрезеса Стапінського буде консервативний міністер ексц. Абрагамович.

Загальні хаотичні парламентарні відносини були найбільше на руку пос. Стапінському. Се була каламутна вода, добра до закидання сіток на ловлене нових рибок, нових користей — отже нічо дивного, що одержавши одним махом стільки користей увійшовши відразу як віцепрезес до польського кола, вже в кілька місяців відтак почав мріти про міністерську теку — само собою, що „для Галичини“, бо до ніякого фахового міністерства не мав відповідних кваліфікацій.

Коли бар. Бек зразив собі християнсько-соціальних і мусів уступити, пос. Стапінський виступив серйозно як кандидат на міністра і вже про те пертрактовано з християнсько-соціальними. Здається, що ексц. Абрагамович поінформував передовсім про особу Стапінського рішеннями — отже його кандидатура упала, але в душі пос. Стапінського остала непохитна постановова піметити ся на сих двох, котрим приписував вину свого упадку: на Абрагамовичу і Гломбінським. Отже почав голосити, що ані він ані жаден инший людювець не кандидує на міністра, але треба відновити польське коло і усунути міністра Абрагамовича і презеса Гломбінського.

Гломбінського усунути не вдало ся, але за те — пише кс. Стояловський — „тим лекше удала ся інтрига з міністром Абрагамовичем. Лучила ся нагода до кабали з хвилиною, коли міністер Вінерт почав заходити ся скласти друге своє міністерство, котре постановив скласти — „не питаючи ся сторонництв“.

Коли однак бар. Вінерт не хотів приймати ради — треба їй було ему накинути і в тій цілі почато кампанію, в котрій вже не лише пос. Стапінський був головним вождем, але зумів втягнути спритно й инших — не богато, але все з рішенням голосом. Не було тоді сесії, ані засідань кола, тож радила лише сама парламентарна комісія і президія — кола — президія після нового статута „чотириголосна“, бо зложена з презеса і трех віцепрезесів.

Презес в тім тілі не голосує, але виконує рішення президії, отже збирає за сі рішення одіум, хоч на них сам не впливає. Сим треба собі пояснити, що ексц. Абрагамович відчує жаль і до презеса Гломбінського, що виконуючи ради і рішення членів президії і парламентарної комісії, співділав в поваленню его. Але хто бачив з близькою яким шляхом ішли сі маневри, сей знає, що те, що писав і робив в сій справі презес Гломбінський, робив на бажання инших, а міг завинити хіба о стільки, що вліз в інтригу, яку почали инші — а відтак вже не мав виходу.

На всякий случай годі відказати ексц. Абрагамовичеві слушності, коли обурюється на спосіб, в який его усунуто з міністерства, в котрім працював успішно і з користю для краю. Се обурення паче може бути получене з розгоряченням, що не лише пос. Стапінський робив сю інтригу, але і его власні найблизші консервативні товариші не були теж без вини в сій справі.

Тож можна зрозуміти, що зложив посольський мандат, бо дійсно й иншим членам кола жите серед таких відносин та інтриг стає в колі невиносиме“.

Ну, хіба вже досить того болота, в яким по вука бродять найвизначніший „коловці“ в погоні за патріотичною і особистою наживою. І ті люди мають сміливість виступати в тої оборонці загальних інтересів!

Тепер уже розуміємо, чому їх платні писакки все закидають нашим послам, що вони в політиці руководять ся особистими інтересами: „Kto jada flaki, myśli, że każdy taki“.

ДОПИСЬ.

До відома наших послів і ц. н. скарбової дирекції.

До нашої редакції наспів такий лист з більше підписаними зібраних в поодиноких руских місцевостях:

Хвальна Редакція „Буковини“!

Просимо помістити просьбу до наших дорогих послів: Нашим нещастем і плягою є сторож скарбова (Finanzwache), з котрою ми що дня мусимо стикати ся, позаяк в пограниччю Галичини то є в повітах Кіцмань, Заставна, Вашківці і часті Вижниці кладе ся тютюн, а крім того і в різних доходно-скарбових справах мусить ся з тими урядниками говорити і складати протоколи, а они по більшій часті Німці і Чехи і по руски не уміють говорити.

Ми не розуміємо їх а они нас. Хто з селян здавав протокол перед таким урядником, той знає, як то іде. Так прим. приходять стражники скарбовий в справі такса за перенесення ґрунтови, щось пошварґотить, що его ніхто з нас не розуміє, напше протокол, тай каже тобі кілька а кілька маеш платити, і нічо не може, хоть би що казати, бо він таки по просту не розуміє; протокол мусиш підписати і офієля платити, хоть може і нічогось не винен, аж шкіра тобі пукає. Так само має ся річ і з тютюном. Приходять стражники скарбовий нас учить, як ся тютюн кладе, та що з тої науки, коли єї чорт розуміє. А кілька то не оден і кари за тютюн через таке заплатив. Плянтатор відвозить пр. тютюн тай забув деє кришку в закутку а тут зараз того самого дня приходять ті пани, тай цілу хату перевертають, а знайдуть кришку, то не можливо їм того витолкувати, що то через необачність лишило ся, бо не розуміють, що до них говорять ся. Один селянин в Кіцмані, де надкомісарем і комісарем люди, які нашої мови цілком не розуміють, заплатив 96 корон кари за те, що на гилах лишив богато лютя, а за мало відвіз до фабрики. Прийшов стражник обірав та лютя, і відважив на 7 kg, а бідний мужик заплатив кару, бо не міг оправдати ся по німецьки. (Про сю історію напишемо небагом докладнійше.)

Хотай є при стражі скарбовій і наші люди, то їх дають деє далеко на румунську границю і не допускають їх до вищих становис як комісарів і надкомісарів. Так прим. є при стражі скарбовій наш чоловік Юрій Поклітар родом з Кіцманя тепер ресцієнтом аж деє в Літенах між Волохами. Его поминено не раз і не два при авансах на ресцієнта, мимо того, що мав вже приписані испити і роки на комісара. Комісарем здається взагалі его не мають гадки іменувати, хоть ті Німці і Чехи, що здала по ній испити вже від років надкомісарами. А кілька его дурно пусто сиковано і перенесено на рік з по два по три рази з одного кінця Буковини на другий, про се вже нема що і говорити. Упосліджує ся і сикуює ся его, здає ся, лише задля того, що він сьвідомий Русин. Подібних примірів, як обходять ся з нашими людьми висші власти можна би і більше навести.

Ми рускі мужики ставимо таку просьбу до наших царих послів:

1. Щоби для руских громад дали нам руских стражників скарбових а передовсім комісарів і надкомісарів, як також управителів відділів то є ресцієнтів, бо ті рішення по найбільшій часті у важних справах; тих стражників а головним ресцієнтів, комісарів і надкомісарів, що не уміють по руски ні говорити добре, ні читати, ні писати, щоби від нас забрали.

2. Щоби всі протоколи списувано по руски, щоби кождий міг собі їх перечитати.

Веренчанка—Суховерхів, Кіцмань—Заставна і инші рускі села, 17. липня 1909.

Слідують підписи селян з поодиноких місцевостей.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. липня 1909.

Наендар. Четвер 22. (9.) Панкратія, Кирила, рим. Марії Магд. Схід сонця 4 год. 17 мин., захід 7 год. 56 мин. — Пятниця 23. (10.) Антоній, Аполлоній, рим. Аполінарія. Схід сонця 4 год. 15 мин., захід 7 год. 55 мин.

Надане почесного горожанства. Громади Дехтинець, Киселиці (повіт вижницький) і Іванківці (повіт кіцманський) іменували посла Николая Василья за его щиро-народну працю почесним горожанством. — Громада Бабин надала послови А. Лукашевичеві за его невтомні труди на засіданню ради громадської з дня 18. с. м. почесне горожанство.

Львівські екскурзанти в Чернівцях. Вчора, то є у вівторок, прибуло до Чернівців около тридцять екскурзантів Українців з Галичини, ба навіть із російської України, які, відбувши на Чорногорі, повернули й до нас. Під проводом тутейших укр. студентів оглянули они деякі українські інституції та відвідали академічні товариства. Вечером відіхали домів.

Запомога. В кравській президії зложили на погорівших у Вижниці „Черновецький приют для бездомних“ 50 кор. і п. др. Вертгольд Фрухт 10 кор.

Зберігане стародавніх памяток. Зважаючи на те, що стародавні церковні памятки зникають та переходять до всяких охочих збирачів, полтавський церковно-археологічний комітет постановив переписати всі стародавні річі, що є по полтавських церквах, звернувши особливу увагу на переяславський і золотоноський повіт, бо туди особливо внадились усякі збірщики. Годилоб ся так подбати і у нас в Галичині.

Перед холерою. Міністерство внутрішніх справ рескриптом з дня 25. червня с. р., висланим до намісництва у Відні, Берні і Львові та кравських правительств в опані і Чернівцях, пригадало обов'язуючі принципи на випадок холери, вказуючи, що та пошесть ширить ся швидко в Петербурзі, а хотий з инших сторін Росії донесень про холеру нема, то горяча пора року може улекшити дальше ширене хвороби. Тому міністерство поручило завчасу зарядити що треба, аби приготувати всякі конечні уладження, а вже тепер пильнувати строго руху подорожних і принципів прообовязок їх мильдованих. — В Петербурзі занедужало в днях від 16. до 29. червня 826, осіб, з чого померло 245.

Археологічні знахідки. Газета „Баку“ повідомляє, що в селі Ашнак-Анарапа трох татар, розкопуючи старинну могилу, знайшли багато золотих річей з дорогим камінням та срібні гроші. Частину сих річей взяв архимандрит вірменський Хачак та єчмιάдзіньський повітовий начальник. Всі золоті річі від жіночого убрання, а гроші ще римські, між ними деякі монети з часів Октавіана Августа. Се показує, що могили стояли з I та II віку. Знайдено крім того мистецко зроблені фігурки олена та цапа.

Звертаємо увагу наших читачів на анонс „Рускої Каси“ поміщений на четвертій сторінці нашої часописи.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 21. липня 1909.

Париж, 21. липня. (Кб.) Кабінет Клемансого адемісонував, бо палата відкинула першенство дневного порядку з votum-ом довіря при обраді над справозданем маринарської комісії 212 головами проти 176 голосів.

Царгород, 21. липня. (Кб.) Цісарским відручним письмом затверджено договір із східними желязницями.

Царгород, 21. липня. (Кб.) В парламенті відбуло ся вчора дуже бурливе засідане. На дневнім порядку стояв IV. артикул закона про товариства, який забороняє організувати товариства із національно політичними цілями. Державний підсекретар міністерства внутрішніх справ боронив сей артикул конечностю для єдности всіх Османів. Грецькі, вірменські і болгарські члени палати як також частина вірмено-албанських та деякі турецькі депутати поборювали сей артикул, кажучи, що він буде мати цілком противний вплив. В ході дебати прийшло до перепалки між музульманським депутатом із Крети Могамедом Али-єм і грецьким депутатом Козмідом, який заявив, що кретську справу лиш тому порушено, щоби кинути в палату зерно незгоди і назвав кретських Музульманів кровожадними.

Царгород, 21. липня. (Кб.) Папері, що їх найдено в арештованого секретара грецького консуляту в Монастирі, дали мабуть також почин до арештованя якогось офіціра.

Царгород, 21. липня. (Кб.) Більше число болгарських студентів і студенток прибули сюди з нагоди конституційного свята; се можна уважати яко задаток до добрих відносин між Болгарією та Туреччиною.

Берлін, 21. липня. (Кб.) Часописи доносять, що новий державний кандлер задумує представити ся цісареві Францови Йосифові; лиш не відомо, коли він сповнить свій замір. Догадують ся, що деє аж в осени; разом представить ся він також королеви Італії.

Атени, 21. липня. (Кб.) Новий кабінет вже утворено: Ралліє президія і фінанси, Зографас заграничні справи, Стратос внутрішні справи, Міявліс маринарка, полковник Манус-Огіонкос війна, Геро-костопулос просвіта. Сю лісту приняла публичність симпатично.

Петербург, 21. липня. (Кб.) Від вчора заслабли 84 особи а 36 осіб умерло. Загальне число хорих виносить 845 осіб.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступаєте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Загальні збори каси пожиткової і шадничої „Народний Дім“ в Карапчеві н. Чер. відбудуться в неділю 8. серпня 1909 в домі пана Омеляна Лазора о год. 2-й по полудни з слі-дуючим дневним порядком: 1) Spra-воздане касове за рік 1908. 2) Вибір начальника і старшини. 3) Вибір ради надзорчої. 4) Евентуалія. — За стар-шину: *Омелян Лазора*, начальник.

Звичайні загальні збори пожит-кової і шадничої каси в Чорторії відбудуться дня 1. серпня 1909 р. з звичайним дневним порядком. — *Руснак*, начальник каси.

Власний дім, вулиця Паньска, ч. 33.

РУСКА КАСА

ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюра з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок та опроцентує їх на **5 процент.**

уділяє векселеві і гіпотечарні позички під дуже користними услівями.

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів.

дає своїм вкладникам домові скринки шадничі.

найбільша свого рода українська фінансова інсти-туція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте громадн в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1½ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньска, ч. 33.

Складайте свої ощадности в „Рускій Касі“.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднійше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“ антикара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних боїв, простудження, ломаня костей, плечий, гістия і нервових недуг. Прощу ува-жати на напис „Nervol“ і не прини-мати ніяких „Нервогонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляш-шок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медициналіній Стерншуса.

19 (—)

Друкарня тов. „Руска Рада“ Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як павір і легке як перо вістре, котре ріже як бритва найтвердшу пшанку то є гірську траву і збіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним змахом на стопу. Коси ті дуже по-води з'употребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими се-ребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англій-ської сталі найлучші в цілїм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах: 65 70 75 80 85 90 100

Ціна одної штуки кор.: 2-10, 2-20, 2-30, 2-40, 2-60, 2-70, 2-80.

На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один марморний брусок з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакowanie нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто пришле з гори 24 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової. — Хто пришле 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.

Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупі 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і письма.

81 (20—36)

Адрес: Александер Копач, Струтин Вишний, почта Рожнятів.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприємство в краю для будови і доставки машин до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помости припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (23—23) 3 в м.

а іменно:

найновішої конструкції машини „Модель 1609“ відзначену на чи-слєнних заграничних виставах;

загально знаві в краю машини „Імперіаль Реформ і Гладну“; машини до виробу цементових цегол і цеголок на помост, форми до виробу рур каналізаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усе по найнижших цінах, на догідних услівях оплати.

На жадане висилаю франко цїнник і докладний опис кожної машини.

Із зголошеннями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шежтер, Чержівці

Ринок (напротив буковинської шадниці)

порувають свій богато асортований склад весняних і літних артикулів, як: капелюхи для панів і хлоп-ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір біля білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір краватон в найновіших фасонах і красках. — Великий склад черевиків, найсоліднійше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або її місяця дрібним друком (петит). При кількороазових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11, рано і 2.—3, пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише на попереднім застереженні і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Старе а все нове.

Межи послами які засідають у Відні існують ріжнородні партії, групи та союзи. Найсильніший союз то аграрний, який числить верх 270 послів із цілої палати. В порівнянню до числа всіх послів, котрі засідають в парламенті, сей союз аграрний має більшість палати, яку можна би не раз і то добре використати супроти правительства, яке опереть ся звичайно на національних партіях. Все могло би бути, якби не та обставина, що до того аграрного (хліборобського) союзу належать послы не лишень зі всіх коронних країв нашої держави, але що також заступлені в ній всі більші народности, які замешкують Австрію.

І так належать до сего хліборобського союзу: Німці, Чехи, Русини, Поляки, Словінці і инші. Розуміє ся, що у такій великій партії, де засідають заступники кожної народности, трудно утримати згоду та однодушність, а ще трудніше дасть ся переперти якесь домагане проти волі послів, що заступають населене місце. Та нема чого й дивувати ся, бо кожний народ має свої окремі потреби і стараєть ся їх здобути, але за помочю своїх таки послів, що гуртують ся в національних клубах і виступають іменем цілого народу. Подібно маєть ся річ і в наших послами, котрі мають свій народний клуб а рівночасно належать яко заступники хліборобів і до того аграрного союзу.

Колиб однак сей аграрний союз послів міг виступати у палаті як одноцільна

група, тоді правительство з певністю шукало би собі такого сильного союзника, на котрого могло би спустити ся кожної хвилі. Тоді було би правительством принене вести більше аграрну (хліборобську) політику, як се діє ся до тепер. Воно мусіло би пристати на всякі домаганя послів, що заступають стан хліборобів, який своєю працею та своїми продуктами достарчає поживу для всієї держави. А мимо того хлібороби, се найбільш нужденний і бідний стан про котрого і держава не дбає так як він на се заслугує. Задоволене, лихва і инші такі погані річі се ті рани які ніколи не гоять ся, а нашим хліборобам завдають все нові болі і терпіння. Один маєток по другім іде на бубин, одна родина по другій сходиться на жебри і мусить тулити ся по ріжних закутках і бути тягарем для всіх. Ті що роздроблюють мужицькі маєтки можуть і на далі безжурно вести своє шкідливе ремесло, а дідичі, фабриканти, чи банкери можуть сьміло скуповувати маєтки хліборобів — побільшати собі польованя, або заспокоювати яку небудь иньшу потребу. А держава всеж таки стягає найбільше гроший з мужика, накладає на него нові податки, краї додають нові тягарі до того, а хлібороб платить так, якби на его землиці родило ся золото а не збіже.

Тому кожда справедлива праця для поліпшення добробуту мусить починати ся від самого народу. І не тому лише, що стан хліборобський все ще найчисленніший а під зглядом оподаткування найпевніший, треба для него дещо зробити, а просто з тої причини, що для него

доси робило ся за мало. Се вже зрозуміли навіть мешканці міст, бідні і багаті, що від селянина почавши веде дорога до уздоровлени житевих умовин та і вони старають ся як не ділом, то бодай словом підперати сї змаганя. А що й селянство само тут не без вини, се ми старали ся не раз показати згадуючи про мужицькі організації у иньших народів, їх красний розвиток та великі користи, які вони приносять народови. Мужицький союз, який заснували німецькі мужики в західних коронних краях, се ще не вся робота, се лише малий завдаток до кращого, а велика робота ще жде гурмами.

Коли би удало ся здійснити утворене великого державного, хліборобського союзу, до котрого належали би всі хліборобські організації цілої Австрії, тоді і хлібороби і послы, що заступають їх у парламенті у Відні могли би ставити инакші жаданя до правительства. Правительством мусіло би тоді числитися з такою поважною силою і дало би ся скорше присилувати до узгляднення народних потреб.

Але перша дорога до здійснення такого плану, се свої народні організації, які наші люди повинні заповнити тисячами. Нам треба довгої громадної праці, ми мусимо вперед самі себе двигнути, своїми власними силами добивати ся для себе кращого життя, а коли сповнимо сей перший обовязок супроти себе, тоді скорше можемо подумати над дальшими дорогами праці спільної з другими хліборобськими організаціями, над заснованем великого хліборобського союзу, до якого належали би сотки тисячів хліборобів.

Іван Кавуля.

Як годувати корови, щоби дістати від них доброго масла?

Не раз мож почути від наших господарів, які скаржуть ся, що від тої або тої корови масло не смачне, від иншої знову чути чимсь, від третьої якесь тверде (зглядно м'яке) і т. д. Все се залежить від того, чим і як годує ся корови. Послухайте-ж в сїм деяких наук і робіть так, а будете задоволені.

Найвідповідніший спосіб годівлі літом, то пасовиска. Вже від раптового переходу із стаєнної годівлі на пасовиска і від бігунчої сили, яку мають молоді, зелені зела і трави, стають корови хорими. Окрім того дістанемо від такої корови, котру годувало ся виключно зеленню, не добре масло.

Тому треба мішати до зелення сіна, соломю, сухої трави, і тоді масло стане твердшим. Пасовиска, на яких росте конюшина і инші солодкі трави, видають дуже добре масло; оно змінює смак, коли в тій зеленні є багато: полану, кровавник, другий раз кошеної люцерни, псачого ромашку і т. д.

І мох, квасна конюшина і инші гіркі трави дають причину до скарги, бо тоді масло скоро псує ся. Не добре годувати корови виключно зеленою травою, бо масло від такої корови м'яке і липке і має острій і непримний запах. Крім того достигає сметана від такої корови дуже поволи, від чого масло м'яке і липке; оно містить в собі також багато молока і тому не придатне для стояня на довгий час, бо вже по двох, трох днях дістає непримний запах. Сметана доходить так поволи через то, що в такім молоці наводять ся бакції, які розчиняють білковаті частини, а при тім витворюють ще й непримний запах. Средства проти сего суть: переміна годівлі, а де се неможливо, задержане найбільшої чистоти при видобу-

ванню молока і докладне вичищення молочних знарядів і посудин. Сметану треба перековувати при низкій температурі і бити потім з неї масло.

Особливож наступають найчастійше хибі в маслі на осінніх пасовисках, бо в осени повітря має в собі багато води, яка осідає ся на рослини, природа замирає поволи, трави нидіють, а на таких зісутих травах витворюють ся бакції. Осінні рослини не мають тої стравної вартости, як літні, і се все впливає некористно на молоко, з якого хочемо видобувати масло.

В осени годуєть корови також зеленою ріпцю, котра також впливає некористно на масло, бо надає ему непримний запах через те, що містить у собі багато олійкового соку.

В тих околицях, де сїють багато бураків, годуєть бураками і бураковим листем худобу, яка годівля не впливає корисно на виріб масла, бо масло від такої корови біле, тверде, крохке і не дає ся ним легко мастити. Тому не треба давати денно більше як 20 kg бураків, а попри те годувати ще й пшеничним грисом, рижовою мукою і т. д. Давати також і сіна і денно 30 до 50 g фосфоричного вапна, бо від него не мають корови бігунки.

Не добре також годувати корови бараболянним білем.

Так як лиш з мішаними добрих трав мож одержати в літі добре масло, так і сіно лиш з такої трави добре. Зіспуте або квасне сіно впливає не добре на смак молока і масла.

Відтак молода солома з ачменю, вівса, жита і пшениці є найважнішою поживою для коров; однак масло від такої корови яку годувало ся лише соломою, буде за тверде. Щоби оно було м'якше, мішає ся до соломи пшеничного грису, сонішнику і т. д.

Годівля коріневатими рослинами (морквою, бураками і бараболю). Моркви мож давати денно і 30 kg. без жадного некористного впливу на молоко і масло; за те треба давати дуже троха бараболі,

бо масло тоді дістає острій смак і дуже тверде. Ліпше варити бараболі і так годувати ямми, бо сирі дуже шкодять здоровлю худобини. Найбільше давати денно 10 kg. бараболі а до того ще й відповідну кількість сіна, соломю і т. д. Злі або зіспуті бараболі виключені від употреблення.

Бураки витворюють біле й тверде масло. Можна давати денно менше ніж 25 kg. Дає ся більше, як 25 kg. денно, то масло приймає бураковий запах. Відомо кождому з вас і се, що від виключно буракової годівлі дістає худоба бігунку, яка походить почасті від води, якої є дуже багато в бураках (81%—92%) і від дуже острої буракової лущини. Здає ся, що бураковий бакциль живе у бураковій лущині і через годівлю самими бураками переходить скоро через звірине тіло і виходить разом із відходами або ті маленькі зв'язки вилітають у воздух і падають відтак при довні в молоко. Бракує ще до того в стайні соломю до вистелення, то під коровами мокро, їх віма стикає ся з відходами, в яких є бакції, і занецишує ся. Одна часть відходів схне, з чого робить ся порох, який є причиною зарази.

Щоби не допустити до сего, треба під худобину добре підстелювати, бо солома втягає мокрість до себе і худобина не мастить ся.

Добре також молоко кожної корови зараз по видоєнню винести із стайні, а не пересипати там у дійницю, бо ті бакції дуже маленькі і можуть стояти якийсь час у воздуху і аж по тім падають у молоко. Хотай оден такий бакциль здає ся не шкідливим, то всеж треба подумати, що по яких 5-ох годинах виплодить ся з одного такого 1000 або й більше, які впливають некористно на масло.

Найбільші хибі в маслі походить від годівлі зіспутими бараболями, бураками і т. д. і від невідповідного обходження при годівлі коров у стайнях. Через годівлю зіспутою пашою і т. д. дістають ся бакції до молока і псують его і масло, яке роблять з такого молока.

Тоді і аграрний союз послів у Відні, до котрогу належать і наші рускі посли, мав би в своїй роботі сильну опору, мав би широку підставу до справдішної праці над двигненням хліборобів з їх дотеперішнього, незавидного положення.

Новий шах в Перзії.

Ще несповна перед трьома місяцями писали ми про революцію в Туреччині, про бучі, які считили вороги конституції на улицах. Як вже відомо, підняла торік поступова частина турецького населення, головню жовніри та інтелігенція, велике повстання проти вічного поневолення простого люду та проти самовлада бувшого султана Абдул Гаміда. Хоть яких средств добивав він, щоби придушити революційний рух у своїй державі, то все таки мусів піддати ся напорови зі сторони воєків, що маючи всю силу в руках, зажадали від султана рішучо заведення конституції. Ніщо було робити, треба було дати конституцію, коли вже навіть саме військо, його послідня підпора, того зажадала. Сейчас перемищено лад у державі. Із порохнавої душлавни стала ся сильна деревнина. Старі, кривдячі порядки скасовано, несправедливих урядників та ворогів конституції то прогнано то покарано иньшим способом. Взагалі вся власть перейшла у руку революціонерів.

Султан не міг сего удару переболіти і тихцем приготував ся до пімсти на своїх ворогах, Молодотурках. За его намовою викликала одна частина війська кроваві бійки у Царгороді і стала знущатися на Молодотурках, що берегли конституції. Могамедани кинули ся з оружжем на Вірмен і вирізали їх чимале число, а прихильники султана — а мстили ся на членах молодотурецького комітету. А все підспирив султан. Він був перешкодою в Туреччині до поступу, він угнітав нарід і топтав его права, тож его трапила заслужена кара.

Молодотурки зібрали в послідній раз свої сили із поза столиці, заняли її і усунули довголітнього ворога прав народу, султана, із престолу, завдавши его до міста Солуня, де він перебуває тепер під острою сторожою та покутує за кривди та безправства, що їх поповнив у великім числі на своїм народі. На его місце прийшов его брат, прихильник конституції, Могамед V.

Так пішло султанови турецькому. Таке саме відотрало ся перед кількома днями в Перзії, краю, що лежить в західній Азії та граничить з російською державою. Володар сего краю, що має назвиско шаха, вередував в краю, як ему хотіло ся, і не зважав на волю народу перського. Та его становище було дуже хитке, завжди ослаблювали часті бунти его пановане так, що мусів оглянутися за чужою помічю.

А найшов він її у Росії та Англії. Сі дві держави, а головню Росія, післали туди якусь скількість своїх воєків шахови на поміч. Сі то удержували его на престолі аж до недавна. Тому, що шах безнастанно виступав проти парламенту і не раз топтав права населення, учинила ся в послідніх днях проти него революція. Довго змагали ся оба ворожі табори. Раз вдруть ся одні до столиці і їх справа возме верх, другий раз мусять они цофнутися перед напором своїх ворогів, аж нарешті революціонери заняли столицю і почали господарювати на свій лад.

Шах видів вже, що попав ся раз на завсїгди в лапку.

Не помогло нічого, мусів утікати до російської посольської палати, де знайшов він захист перед засідками революціонерів.

Сейчас зібрали ся представники всіх верств перського народу і ухвалили скинути шаха з престолу а на его місце проголосили шахом его наслідника, ще молодого хлопця, для якого мусіли іменувати помічника.

Невагом мають відбутися вибори до парламенту, до якого посли увійдуть вже на підставі нового виборчого права.

Отже однакова доля спіткала як султана Туреччини так і перського шаха. Гнобителі народу мусіли покинути престіл і зробити місце тим, що збільшим серцем відносять ся до прав народу.

Край був вже так винищений тими заворушеннями, що не мало бракувало, аби був упав жертвою

захляпної сусідки-Росії. Газети розписали ся були навіть, що Росія вже заняла Перзію і прилучила її до свої держави так, як се зробила свого часу Австрія з Босною. Але воно так не склало ся, бо таке саме право як Росія мала і Англія, іменно піклувати ся краєм, і було би відай певно прийшло до ворожнечі між Росією а Англією, коли би Перзію прилучено до російської держави. Сі дві великі держави, що ніби про людське око стоять у приятельських відносинах, дивлять ся з дуже великим презирством, коли одній з них удасть ся щось зробити. Та в Перзії здивали ся они і бережуть супокою в краю, а вдійсности не хотять допустити, щоби одному з них вдало ся дещо здобути.

ДОПИСИ.

Святочне отворене каси пожиткової і щадничої в Спасці-Михальчу.

В неділю, дня 18. с. м. ожидали нетерпеливо мешканці села Спаски-Михальче коло дому господаря Семена Москаля гостей з Черновець. Сонце вже схилило ся з полудня, вже пора, щоб приїхали, означений час, в котрім мали би приїхати минає, а їх все ще нема. Вкінці побачили ми, як підняла ся велика курява а в куряві показав ся віз, який вислано до Черновець по дорогих гостей. Віз зближив ся до ожидаючих, залунали гучні вистріли з моздрів а з соток грудий розляг ся по долині оклик „славно“.

Стало тихо наче в церкві, з поміж гурту виступив наперед з хлібом і соєю в руках господар Николай Чагорський і привітав після нашого прадідного старорусского звичаю прибувших передаючи хліб та сіль на руки нашого щирого посла пана Николая Спинулу. Посол наш тронутий такою сердечністю подякував за сей величавий і несподіваний привіт так в імені своїм, як і в імені прибувших з ним гостей щирими словами і запросив всіх у двір.

Всі удали ся до гарно прибраної зеленню і украшеної пишню витканими народними коверцями стодоли.

Збори отворив тамошний управитель школи п. Сандулович і на его припоручене вибрано председателем сих зборів учителя Леонтия з Михальча, его заступником господ. Н. Чагорского а секретарем зборів студ. богословія Ізидора Поклітара. Забрав слово председатель зборів уч. Леонтий і в першій мрі привітав сердечними словами посла Ник. Спинулу а дальше речту прибувших з ним гостей з Черновець: делегата „Селянської Каси“ п. Антона Греніка, урядника краєвого банку п. Івана Вишивана та студентів богословія пп. Семена Іванюка і Ізидора Поклітара а дальше пана Логосієвича, пана начальника стацийного Шкрабу з родиною, пана Сандулович з дочкою з Черновець, панночку Струтинську, панів учителів Ковцуна і Івасюка з Михальча та п. уч. Костинюка з Овута. Вкінці висказав свою подяку та радість, що місцеве селянство зволило так численно на сі збори загостити і вказав на велику вагу такої каси, яку саме задумують закласти та на користь, які члени з каси можуть мати.

По сім приступлено до дневного порядку. Першою точкою дневного порядку було обяснене статутів товариства, чого підняв ся делегат „Селянської каси“ пан Антон Гренік. В своїй бесіді вказав він людям на ті давні часи, коли то нарід ще гнув свою спину під паньскі нагаї, він вказав на те, як то часи змінили ся, а разом з тим і спосіб життя. Селянин, що перед тим не потребував нічим журити ся, бо ему пан давав все, що до життя потрібне, за що він панови розуміє ся віддавав свої робучі сили, ставши на свої власні ноги, мусів журити ся також, як би ему прожити а прожиток тяжкий, бо земля по більшій частині лишила ся в руках панів. Селянин, що за часів паньщини не потребував грошей, сейчас зачув їх брак, скоро почав самостійно господарити. Потреба грошей викликала згодом думку у тих, що не хотіли, щоб темний нарід вихисновували різні лихварі, заснувати такі каси, яку отсе й ми сьогодні задумуємо закласти. Дальше обяснив бесідник в дуже приступний спосіб поодинокі точки статуту, як обовязки старшини, ради надзорчої і членів каси та пожелав всім тим, що беруть ся за се діло як найліпших успіхів.

Управ. школи Сандулович поставив внесенє позичити з „Селянської Каси“ на початок 6000 корон на 7 і пів процент і приймати щадничі вкладки до каси також на 7 і пів проц. Оба внесенє перейшли одноголосно і без дебат.

Учитель Ковдун ставив внесенє, що щадничих вкладок покищо прийме ся до каси найбільше до висоти 20.000 корон. Перейшло одноголосно. Так само перейшло одноголосно і друге внесенє уч. Ковцуна, що пайв по 10 кор. каса не опрощувати буде і що дохід з каси призначений на фонд резервовий.

Приступлено до вибору старшини, в якій склад увійшли: Михайло Воробець, начальник

каси; Николай Чагорський, заступник голови; Михайло Вілик, Петро Чагорський і уч. Сандулович, члени старшини. До ради надзорчої вибрано: Софрона Воробця, Івана Струтинського, Ник. Воменца, Дмитра Дрокомірського, Івана Лозуна і Тодора Рачинського. На внесенє п. уч. Ковцуна вибрано місцевого управ. школи п. Зінобія Сандуловича касиром.

Пан Сандулович обняв сей обовязок цілком безплатно, за що ему всі щиро подякували. До каси вписало ся на раз 38 членів. Председатель замикнув збори подякувавши ще раз всім прибульцям збори і бажаючи як вайліпшого успіху просьбити і бажаючи як вайліпшого успіху до в новопочатім рілі. — Згадати треба, що гадку до отвореня каси піддав господар з Спаски Ник. Чагорський а управитель школи п. Зінобія Сандулович заняв ся щиро сею народною справою і допровадив її по тяжких трудах щасливо до кінця, за що ему належить ся повне признанє і подяка.

По закінченю касових зборів забрав слово наш посол пан Ник. Спинул, який прибув до нас на наше запрошенє, хоч попередню ніч не спав ані на волос бо був на представленю і на вечорницях абітурієнтів учительського семинара в Вашідапах. В нас се щось невидане і не чуване, щоби приїхав посол і здавав перед народом своє посольське справозданє. В нас так звичайно бувало, що ми посла бачили лише раз на 6 літ, коли треба було віддати на него голоси. На жаль на такого щирого заступника мужицких інтересів як посол Спинул випало всего 33 голоси з нашого села, він справді випав послон великою більшістю голосів, на коли его противник румунізатор о. Воронка, який на нещастє є панотцем в нашій селі і на якого тоді завдяки, брехливих масних слів і горілки япали і наші голоси, перепав соромно, однак він за те на нас не гнівав ся а прибув до нас на нашу просьбу дуже радо, щоб нам темним отворити очи і вказати дорогу до лучшего життя бути.

Посол Ник. Спинул промовив до зібраних більше менше ось як: Дорогі Брати! В першій мрі дякую Вам, за щирість, з якою Ви так мене, як і зі мною прибувших гостей привітали. Не думайте, що я на Вас може гніваю ся за те, що Ви при виборах не віддали на мене своїх голосів а на мого противника о. Воронку. Який привіталь Вам отець Воронка а який а доказує найліпше те, що Ви пізнавши мою працю самі почали до мене горнутись, що доказують найліпше сегодіншні так численні збори а разом пізнавши підпольну роботу о. Воронки від него відвертаєт ся. Посол обяснив дальше програму українських послів і пояснив стремління противних кандидатів румунізатора о. Воронки і кацапа Гакмана а дуже приступний і зрозумілий спосіб. Він вказав на те, що румунізатори добре знають, що они з наших людей не зроблять Румунів, але їм ходить лише о те, щоби нарід не міг просвіщати ся на своїй рідній мові, щоби задержати его як найдовше в темноті і так використовувати его до ехоту. Кацапам ходить знова о не менше підлі інтереси. Они баламутять наш нарід і кажуть, що ми а Москалі то все одно а головню цілю їх є привести до того, щоб наш нарід дістав ся під московське панованє. Зраджують отже навіть нашу державу за що дістають з Росії рублі.

Румуни старали ся видерти нам оден мандат і то саме сей повіт, в яким я вийшов послом а отець Воронка, що кандидував проти мене, туманив людей як міг, щоби їх лише на свій бік перетягнути. І так, коли мене запросили до Михальча на віче, о. Воронка напоїв своїх поплечників і они не допустили до мене нікого. Посол Спинул обговорював дальше різні народні справи, обговорював вагу просьбити, вагу школи, читалень, кас, січій і подібних народних інституцій, а все говорив так докладно, так зрозуміло, що аж мило було его слухати. Посол розказав народови, чого наші посли в раді добивали ся і що вже для него здобули. Так прим. вдало ся нашим послам осягнути се, що господарських синів, які слухати при війську буде ся посилати підчас живив на 3 неділі до дому, щоб могли помочі своїм при роботі.

Жінки резервістів, яких покличе ся до війська будуть діставати з державної каси запомогу. Скасоване домового податку а за те підвищенє податку від горілки. Підвищенє податку доходу, значить ся ті, що мають малі доходи не будуть платити доходу податків, натомість ті, що мають великі доходи як високі урядники, дідичі і фабриканти будуть платити більші податки. Справа поділу конесаторії на руску і волоську секцію, поділ учительського семинара на руский, волоський і німецький відділ і багато, багато иньших справ, як ще не переперли, то є надія, що перепруть наші посли. Посол просив всіх людей, коли кому стане ся яка кривда сейчас звернути ся до него або до котрого небудь з послів а они зроблять все що буде можливе, щоби ту кривду усунути. І ще багато иньшого говорив посол, що нам не в одній справі втворило очи. Нарід слухав сих щирих слів свого посла з найбільшою увагою а коли посол скінчив бажаючи нам в початім ділі, як найліпшого успіху і запевняючи нас о своїй прихильности і готовости зробити все, чого би народна справа лише не намагала запанувала на хвилю глибока тишина, нарід не міг по просту зуміти ся, що є на сьвітї

люди, які так безкористо за ним стоять. Честі і слава нашому послові! зачули сотки голосів і всі кинулись до посла, щоб йому висказати свою подяку.

Забрав слово передсідатель зборів учитель Леонтій і сказав ось що: „Зі взгляду на заслуги, які наші посли поклали около добра наших всіх руских громад а між ними і нашої складаємо ми всім нашим послам щару подяку а панови послови Н. Спинулову на якого голосувала наша громада дякуємо з особа як найщиріше за его труд, за его роботу і за его добре сердце. Тому васказуємо на нинішних зборах панови послови Спинулову наше неробмежене і непохитне довіре і просимо его, щоби і на дальше заступав з такою ревностію наші музичні інтереси, як до тепер.“ Най жия наш щирій посол! закликав нарід „ми ему повіряємо всі наші справи!“ Посол подякував за так велике довіре народу, і обіцяв кілька сил ему стане працювати для него щоб причинити ся хоть троха до піднесеня его добробиту. В кінці заняв слово студент богословія Семен Іванюк, який привітав зібраних в імені укр. акад. тов. „Союз“ обяснив народови, збаламученому румунізаторам і нападками ріжницю між вірою а мовою, вказав на велику вагу сеї ріжниці та на те, як то вороги народу і проєвіти використовують незнане народу і перетягають нарід в противний его власним інтересам румунський табор. Завзявав людей щоб посидили своїх дітей до школи і в кождім случаю звертали ся до своїх щирих порадишів учителів або до послів а не до таких людей, як о. Воронка і его пошкачі, яким лиш о те ходять, щоб нарід сам не знав, що він є і щоб з него темного можливо їм було для своїх підлий особистих цілий витягати як найбільшій користі. Промову студента Іванюка увічав нарід гучними оплесками. На сім збори закінчилися. З облич селян можна було вичитати велику отіху і задоволене і они почали поміж собою говорити: „Аж тепер ми знаєм, куди нас хоче о. Воронка завести, о що ему ходять, знаєм, хто наш приятель а хто наш ворог“ і т. п.

Гості з Черновоць місцевої і позамісцевої учительство засьївало на конєць гримко наш народний гим „Ще не вмерла Україна.“

Нарід з великого одушевленя зняв свого дорогого посла на руки і заніс его до хати, де відбуло ся коротке прийняте гостей.

Крізь темну ніч залунали знова вистріли а відгомін їх розніс ся далеко лісом; було чути „Працайте“, „Бувайте здорові!“ Славно!

Віз рушив і ніч покрила перед нами наших милих гостей. До побаченя!

Спаский.

Рада громадска в Станівцях Великих н. Ч.

Наше село має 2300 душ православних, 500 протестантів і католиків і 1500 Жидів, всего понад 4000 людей. Мимо того, що нас православних Русинів тут найбільше, не мали ми першого слова, а інші люди. А чому були тут такі відносини? Бо нарід ішов самопас а інтелігенція, якої є в Станівцях доволі, народови чужа, а поодинокі свої учеві Русини нічим не журились. От н. пр. нотар Попович, почтмайстер Павлел, судия повітовий Теліман, Волохи, лікар Бравна, секретар суду Лутвак, Жиди, урядники податкові також чужі. А з Русинів був совітник суду Лукашевич і секретар суду др. Жуковский, що тихцем держали ся Кадапів, через що просьвіта народна була їм бай-дужна. Один одним, котрому лежало на серці добро народу, був учитель Н. Данчул, що любив людей в читалині, „Січ“ і райфайзенський касі і все накликав, щоби тримали разом. Однак сил було все за мало і тому горою були все чужі люди. Особливо були наші люди з давен-давна у виділі громадским в меншості і тому не мали слова в громаді. Тут вели верх Жиди, хоч їх в громаді лиш одна третина. Та хоч нехристи мали більшість в раді громадській, не вибирали они двірником Жида, а християнина, щоби не виглядало на зверх, що они керують долею нашого народу. Таким чином був давнійше двірником шваб Гексель, відтак господар Георгій Харина, відтак судия пан Войнарський. Однак їх заступниками були звичайно рухливі Жиди, от як Симон Лайб Телер, що вели в дійсності всі громадські справи.

При посліднім виборі громадским увійшло на 24 радних аж 14 Жидів, які рішили ся видвинути на начальника вже таки свого чоловіка, лікаря Бравна, що їм вдало ся без опору. Так ми стапули в ряд з нашими нещасливими гірськими громадами, які одна за другою повибирали собі начальників Жидів. Се великий для нас встид, особливо перед Волохами, де нема вігде начальників Жидів.

Та, дякувати Богу і нашим соймовим послам, надійшла нова виборча ординація і нові вибори до рад громадских. Ми дали собі слово держати разом і пішли до вибору. Хоч агітація зі сторони Жидів була велика, хоч трафляли ся ї підкупства, ми на 21 радних таки вибрали своїх аж 14 і пхнули Жидів в меншість, яка їм і належить ся. Скрего-таючи зубами внесли они протест, який не узягав днено. Відтак прийшли до нас з поклоном, аби дати глас на Бравна, потім, як ми сему спротивили ся, просили, аби заступником був їх чоловік і т. д. Коли-ж ми перед двома неділями мали уюонституовати ся, Жиди як один муж не явили ся, щоби вибір начальника унеможливити. На них

наложено нару і десь до тижня наступить вибір начальника. Ним мусить стати наш учений чоловік, п. Никорович, знаний народолобець, на котрого всі Русини згодні ся. Так прийде доля нашого народу знов в наші руки.

Вістку про наші вибори даємо до газети на то, аби й другі рускі громади взяли собі приклад і не дали толочати себе чужинцями. В своїй хаті своя правда і сила і воля. Ми також заводимо руске діловодство, маючи секретарем громадским свого чоловіка, п. Жалковского.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. липня 1909.

Календар. Пятниця 23. (10.) Антоній, Аполоній, рим. Аполінарія. Схід сонця 4 год. 15 мин., захід 7 год. 55 мин. — Субота 24. (11.) Евфіма, Ольги у. кн. рим. Христини М. Схід сонця 4 год. 19 мин., захід 7 год. 53 мин.

Хто дбає за народні справи. Пан посол Ник. Василько постарав ся, що з Бродина до Селетина буде будувати ся желізниця, а в осени отворить ся в Селетині експозитуря ц. к. староства в Радівцях, за що его громадска рада Селетина іменувала на засіданю з дня 19. липня с. р. по-честним горожаном Селетина і повідомила его о тім телеграфічно.

Із селетинської школи пішли минувшого шкільного року 3 ученики до української гімназії в Вишніці, а то: Евген Дашкевич, Роман Григорович і Онуфрій Ковалюк. Сей послідній, то сирота без мами, а тато его старий і слабовитий зарібник, та має лише бухоньку (стару гудульську хату) та дві пражині города. Але тому, що хлопець талановитий і має охоту до науки, перебрав его пан дир. Михайло Дашкевич з Кисилівців-Тораків на себе і витримав его своїм заходом і коштом цілий рік в школі, за що ему підписаний в імені хлопця і его тата як найсердечнійше дякує. Хлопець дістав добре свідцтво і переходить до II. класи гімназії. На слідуючий рік подарував на сего хлопця наш любий і щирий патріот п. управитель лісів Максим Глиньський замість вічка на домовину помершого секретаря громадского Александра Дашкевича на мої руки 9 кор., за що ему складаю також як найсердечнійшу подяку. — *Отілю Емсьольц.*

Вінчане п-ни Аглія Цурканович, учительки в Карапчеві н. Ч. з п. Володимиром Федоровичом, професором реальної школи в Чернівцях, відбуде ся дня 5. серпня 1909. р. в православній церкві в Карапчеві.

Торг на ремонті. Після розпорядження ц. к. міністерства для державної оборони деп. XVI. з дня 25. червня 1909 р., ч. 1173, наміряє ц. к. управа крайової оборони покрити свої недостатки ремонтів в осени с. р. через куплене на ремонтних торгах. В сій цілі буде комісія ц. к. першого полку уланів крайової оборони, призначена для вибору ремонтів, скуповувати здібних ремонтів дня 22. вересня 1909 р. о 2-ій годині по полудни при нагоді премійованя коний в Радівцях. Купують ся тільки коні від 4 повних літ до старости 7 років, 158—166 см. великості, з добрим хребтом і коректним, повним ходом. За ховане коні, що цілковито надають ся до ремонтів кінноті, платять ся ремонтна ціна 700 корон і після міродайности квалітету і при виглядню інших обставин признаєть ся і сей час виплачуєть ся із средств ц. к. міністерства рішництва премія в пересічній висоті 100 кор. від коня. Преміями можуть бути нагороджені тільки ті, що ховають коні, котрі посідають горожанство в королівствах і краях заступлених в державнім соймі і зможуть безуспішно доказати через „Redigrees“ або через посвідчене обложєня, що вони дійсно самі виховали дотичних ремонтів в державних краях по сій стороні. Коні-ж би один або другий з тих, що ховають коні не міг предложити сих посвідчень в часі вибору ремонтів, може комісія вибору ремонтів виїмково дозволити, щоби він заслав описи сї посвідченя ремонтній трупі, однак най-пізнійше до 14 днів. В таких случаях виплачує ремонтна трупа дотичні премії із средств міністерства рішництва аж після прибутку сих документів до сеї же трупи. — *Буков. ц. к. краєве правительство.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Іван Бордейний.

Сотворене сьвіта.

(З уст народних.)

З початку не було нічого, окрім незмірного моря. Всюди води і води без кінця. Понад сими безмежними водами вносив ся дух Божий.

І задумав Бог сотворити сьвіт. Прикликав ангела Сатанайла і сказав: „Пірни на дно моря, возьми під кігті морского намулу тай промов: В ім'я Боже виношу его на верх. І принесеш мені“.

Сатанайл, ангел злий, задумав сотворити сьвіт на власну руку. Спустив ся до дна моря, взяв цілу жменю болота і заговорив: „В ім'я мое виношу его на верх“. Та не встиг доплести під верх моря, аж глиня — ні в жмене, ні під кігтями нема і знака глини.

Роззлостившись, вертає Сатанайл назад, і знов бере жменю болота, і знов говорить: „В ім'я мое виношу его на верх“. Та і тепер болото зникло, поки всів вийти з води.

Нічого діяти, вертає Сатанайл за третім разом, драпає кігтями морского намулу говорячи: „В ім'я Боже виношу его на верх“. І вплив, і став перед Богом.

Бог вичистив глину з під сатанайлових кігтів, зплескав єї, як коржик, та кинув на воду. І почав той коржик з глини рости й рости. І виріс за короткий час дуже великий. А ріс він так довго, доки не став землею.

Бог був змучений, спустив ся на ростучу землю і ляг. Хотів переленати, доки земля не виросте. І заснув Бог.

А Сатанайл, ангел злий і злосливий, мало не пірвав себе, як бачив, що земля Божа а не его. От задумав втопити Бога. Приступив обережно, взяв Бога на плечі та біжить, що сили, до берега. Лиш прибіг, хоче Бога кинути у воду, коли глиня — перед ним так богато землі наростло, що й не бачить води. Обзирає ся, а море за ним недалеко. Ну-ж він завертає ся і біжить туди. Прибігає, а море знов зникло з перед очей, щоб показати ся в противнім боці. І знов біжить Сатанайл. Так бігав і бігав, доки не умучив ся. І поклав Сатанайл Бога там, відки взяв.

І задумав закувати Бога в міцні і важкі кайдани. Зробив Сатанайл тяжке, желізне крісло з сильними ланцюхами. Збудив Бога і сказав: „Сидь, Боже, на крісло! Глянь, яке оно вигідне“.

Бог відповів: „Ти его зробив, Сатанайле, ти-ж мусиш і показати, як на него сідая ся“. Сатанайл сів. І в ту мить ланцюхи заскочили, і на віки прикували Сатанайла до крісла.

І сидить проклятий ангел прикований до свого лежального престолу від віків, та буде сидіти так вічно. Він лютить ся, гризе ланцюхи день і ніч. Перед ранком стають его пута слабші, а він тішиться ся, що їх пірве та висвободить ся. Але даремна его втіха. Коли загадує сонце показати свій золотий вид, встають ковалі цілого сьвіта а перші три удари всіх ковальських молотів заковують Сатанайла так сильно, як був передом.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 22. липня 1909.

Кольонія, 22. липня. (Кб.) Сюди доносять з Тегерану: Новий шах жадає в відручнім письмі до свого помічника, щоби скликано як найскорше державну раду і сенат, бо нарід сего домагає ся. Сегодня мають шаха коронувати і тому не сьміє ніхто носити сеї динни оружя. Нове міністерство вже втворило ся.

Царгород, 22. липня. (Кб.) Палата послів прийняла предложєне закону в справі покликаня шістьох клас рекрутів не-Турків, які доси не сьміли служити у війську. Загалом буде около стопятидесять тисяч рекрутів.

Петербург, 22. липня. (Кб.) Від вчєра захорувало на холеру 69 осіб, а умерло 35 осіб. Загальне число хорих виносить 844 особи.

Гальвестон (Америка), 22. липня. (Кб.) Тут підняла ся сильна буря. Західна часть міста стоїть 7 стопів під водою.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 19. липня 1909 за 50 кгр.

Пшениці	13-75—14—
Жита	9-25— 9-50
Ячменю броварного	8— 8-25
Вівса	9— 9-15
Кукурудзи, пріма	7-80— 8—
Кукурудзи, нової	7-50— 8-20
Пшеничної соломи	5-10— 5-20
Житної соломи	5-70— 6-90
Спиртусу (10.000 процент. літрів)	49-50—50-50

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

24 23—40 н.
Молочне мило
лелійне з коником
найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писання
В СКЛЕПІ
"укр. Видавничої Спільни"
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

"Назва право забезпечена"
аптекара др. Ю. Францо

в Терополі.
Се, а знамените усмиряюче средство до
натирания против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня коствий, пле-
члий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис "Nervol" і не прини-
мати ніяких "Нервотонів".

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Виснама
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дроггерії
медикалній Стерншуса.
19 (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.
(—)

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту
на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від
тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5¹ до 6⁰,
перебирає посередництво при фінансованю всяких
підприємств, перебирає до переходу цінні папери,
дорогі металі і иньші дорогоцінності,

складає вадії і кавції під як найдогіднішими
услівями,

купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітентів,

посередничить при закупні всяких машин і знарядів
для рільництва, огородництва, домашнього господарства
і промислу та всяких рільничих продуктів,

уділяє всякі поради в справах кредитових і хлібо-
робських.

Урядові години:

Від 9—12¹/₂ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа
Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвістних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожн найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложений 1878.

В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонів **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дітей.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка

В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находить ся при ул. Університетській ч. 4.

Приймає всякі роботи у переплетничий фак входячі, як
також образи і фотографії до оправи.

(Склад ріжнородних рам.)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович, Механік**

в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Північна 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або її місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устною порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Наші шкільні референти.

При кождім старостві знаходить ся між урядниками також один шкільний референт, якому приділені, як звісно, адміністративні справи всіх народних шкіл одного політичного повіту, як приміром будова шкільних будинків, розширюване шкіл, утворення і системезоване шкільних клас, дисциплінарні слідства проти учительства і т. п. Що реферат шкільний, значить тої публичної інституції, звідки розширює ся народна просвіта, а один з найважливіших а може й таки найважливіший між всіма іншими рефератами при старостві, се не зможе заперечити ніхто. Прецінь кождий об'єктивно судячий чоловік признаєть, що наущуване і виховуване шкільної молодіжи на будучих розумних і чесних та взагалі для ширшого загалу здібних горожан то одна з найкрасших хотий і вправді також найтяжчих задач, які мусять покликати до того чинники сповняти для суспільности. Ніхто не заперечить, що шкільний реферат далеко важливіший як реферат ветеринарний, промисловий і др. і що якраз для сего реферату повинно-б ся приділювати завжди найздібніших і найпильніших політичних урядників.

Спитаю ся шан. Читачів: Чи вправді оно так діє ся у нас? Ні, певно що ні, а діє ся се якраз противно. Як там стоїть справа із шкільництвом у румунських сторонах нашого краю, се мені не звісно але яко довголітний народний учитель знаю добре, що майже у всіх руских повітах настановляє ся звичайно адміністративними референтами шкільними най-

більше нездібних і лінивих урядників. А коли вже трафить ся таки якийсь спосібний і сумлінний урядник, що перебере шкільний адміністративний реферат, що то з тої причини, що таким референтам приділює староста крім шкільних справ звичайно ще й інші, то він старає ся перше поладити ті інші справи а шкільні лишає помімо доброї волі задля браку часу все на пізнійше і на пізнійше а залагоджує тільки такі шкільні акта, які вже примушений залагодити. Отже із сего виходить ясно, що школу трактує ся все і всюди по мачошиному.

Та щоби судити по справедливости, мушу додати, що як всюди так і тут бувають також й винятки. Подибуємо іменно і таких шкільних адміністративних референтів, які оцінюють вагу народної школи як слід, і старають ся трактувати народне шкільництво як вже не ліпше то бодай на рівні з іншими рефератами. Але що такий сумлінний шкільний референт то білий крук у нас, се посвідчать сотки руских учителів на Буковині. Я сам перебув таких референтів за час мого теперішнього учительювання яких скільки десятків, але тільки один-одніський між ними всіма був правдивим референтом шкільним, за то всі прочі обходили ся з народним шкільництвом, як би за напастю. Тим щирим робітником був свого часу комісар Мацийовський у Вашківцях н. Ч. Що сей урядник зробив тогди за кілька місяців своєї тамошньої служби, того не зробив жаден інший за кілька років. Се знаємо ми всі учителі дуже добре і за се ми пана Мацийовського завжди високо поважали і будемо поважати, хотий він

тепер працює вже при правительстві. Може бути, що найшов би ся ще з один шкільний референт, що працює з серцем і душею але більше певне що ні, хотий би їх шукав із свічкою.

Ми рускі учителі, як кажу, се все добре знаємо, бо відчуваємо тяжко сю небалість самі на собі майже що днини. Кому з нас не відомо, в яких то бурдеях мусить нераз народний учитель вісімдесятеро або й більше дітий учити, задихати годинами зіпсований воздух, терпіти студіню ізза дрантивих вікон і дверей та вносити дим через нездібні труби? Котрий управитель школи не списав десятки аркушів паперу ізза сеї або тої пекучої шкільної репаратури, заки зволів такий паничий бодай на одну таку справу зарядити се або то кількома словами, не торбуючи ся більше зовсім о те щоби довести то діло до кінця? Певно, що кождому з нас прийшло ся нараз таке перебути і замість по тяжкій щоденній праці віддохати трохи на свіжій водусі мусів сідати до стола і вже по п'ятий або й десятій раз писемно просити о то, що му належить ся після права і то не може для своєї вигоди а задля свого і своєї родини здоровля та навіть по більшій часті задля здоровля соток маленьких діточок. А прийде котрийсь з нас вже наконєць особисто просити о те, що му ся належить то нераз й викригне ся на ного такий, ще безвусий паничик. Він мабуть забуває, що урядник для партій, а не партій для урядників. Чи-ж дивувати ся нам, як шкільний інспектор, хочаби, щоби ся або та шкільна справа пішла скорше наперед, перебирає добровільно не одну роботу від такого рефе-

Павло Махновський.

АНТИП ТРЕТЯК.

(Дальше.)

На позичених конях насилу добили ся наші сіромахи другого дня вночі в город. Переночували. Раненько повів їх урядник у часть, і ще до прибуття пристава побачили вони свою худобу.

— По вашому приказу приїхали два Лиховидівських чоловіка, в котрих вкрадено трійку коней, хвургон і зброя, — доносив приставови урядник.

— Добре, кличте їх сюди! — Приїшли в канцелярію.

— Ну що — бачили? Признаєте, що ці коні з хвургоном ваші?

— А то-ж — наші; нехай скажуть господин урядник, вони знають! — Урядник доповнив слова Лиховидівців.

— Добре, тепер ще подивіть ся на хлопців, чи признаєте їх, гайда!...

— Ось дивіть ся! — показував пристав відімкнувши парубків. — Що, — ваші?

— Сі два наші, а сей ні, — відказав урядник.

А парубки на всі питання все торочать:

Ми косаньські, нічого не знаємо і сих людей не знаємо. — Бив ся, бив ся пристав і кричав, і доводив всяко, нарешті плюнув і відійшов, покликавши на щось урядника.

А що-ж Нечипоренко з Спіяном?... Після всіх мук, що вони прийняли за всі часи від крадіжки, таке брідке зухвальство парубків зовсім осатавило їх. Тільки пристав з урядником відвернули ся, один момент ні слова, ні згук, тільки зіркнувши один на одного, кинули ся два озвірілі чоловіки на парубків. Одна хвилина роботи руками, погами, зубами і двох Лиховидівців не можна було пізнати. Як би ще трохи не підскачили пристава

з урядником, та городових скільки, мабуть злодіям був би край, — насилу їх відбили.

Вийшли з часті мовчки.

— Та й кляті-ж ви, люде добрі, аж руки болять. Де-ж, насилу відірвав, — приросли та й годі, — не видержав урядник.

— Та ну вас, відмовив чоловік, хоч не кажіть, і досі з голови чад не вийшов!...

Гуртом рішили, що треба перше звернути в заїзд, підкріпити ся трохи, а тоді вже і до дому. Так і зробили.

Прошло скільки часу. Був суд над Антипом з товаришами. Присудили на рік в острог.

III.

Як я вже казав, дощі того року зовсім збавили врожай, тільки одна кукурудза вископчила. З весни коні дуже пішли в ціну, а під жнива і зовсім не можна було до них приступити ся. Було так, що приїде інший з грошима, ходять, ходять по базару та так з голими руками і вернеть ся, нічого путішого не найде. Так було до дощів. Після-ж як побачили люди, що не тільки худобі, але самим не буде чого їсти, — найперше кинули ся коні продавати. Стане кінський базар, як хмара, оком не озриєш і стоїть, стоїть цілий день; покупиці як згнули. Сама найгарніша пара коней хазяйських, за котрих весною давали півтора карбованців, тепер насилу за пів сотні йшли, а котрі поганенькі, так або кинь, або на шкуру за три карбованці продавай.

Ось в такий лихий час довелось нашим бідоласним Третякам привести своєю княток на базар. Гарні були конячки; хоч і невеличкі, але-ж ситі, смиренні і ноги цілі. Весною дали-б дев'яносто карбованців не менше, а тепер двадцять — більше не давали.

Цілий день промучили ся баби, „поки якийсь з жалю додавав ще три карбованці та й взяв коні.

Тут же-ж в містечку на базарі купили борошна, пшона, олію, гасу і вернули ся до дому.

Без кінця довгі, хмарні дні потягли ся в нещасній Третяковій хаті. Ніяка непереробна праця не могла заглушити такого горя і сорому. Так... Правда... Щира правда. Антип острожник. Сам заробив острога... Злодій, — хотів на віки знищити людей!...

А що робити, куди діти ся, сховати ся від уїдливого, невспуного питання: що буде, як вийдуть харчі і гроші?...

Так пройшло до Покрови.

— Мамо, люди йдуть в коминш, піду і я, поки ще можу! — Що-ж ми робити-мем зимою без палива? — прохала Докія.

— Бог з тобою, що се ти вигадала! Подиви ся на себе, хіба-ж тобі можна коло коминшу робити? Сама кажеш, що ноги попухли і болять. Бог з ним з коминшом; мало нам лиха, диви, ще бідую наживеш!

— Куди тобі, піду та й край. — Найшла терпан, взяла шматок хліба та й подала ся в плавню. І з кінсьми не легко робити в коминші, а пішому і зовсім важко. Набий, витруси та повичишай кожен сніп від куги та ріжного сьмітя, звязи, а тоді тягни сирій, важкий коминш верети дві на плечах. Цілий день треба робити в болоті, та вітрі і холоді, по грудях та гострій стерні, через те не тільки багато важкої праці, а і здоровля губить ся на сю роботу.

Рано, рано вийшла Докія та ще дві сусідки у плавню. Приїшли, вибрали місце і почали бити. До сніданку якось Докія доробила нічо-ч собі. Аж, як поснідала та спочинула з пів години, тоді вона спочула ся. Руки, ноги поважчали, голова розболіла, крижі як перебиті, — ледве, ледве підняла ся та взяла ся за терпан. Скільки часу через силу робила; коли-ж що далі то гірше; нарешті

рента і полагоджує її помімо свої й так перетягаючої роботи? Вже наложуване і стягане шкільних кар, які належать безперечно до адміністративного референта, становлять майже три четвертині роботи бюрократичної інспектора шкільного, бо-ж его властива служба то не сидіти в бюрі а їхати по школах. Що-ж остаєся проте до роботи для шк. адм. референта? Таже він певно не має перепроводжувати на рік більше як будівлі одного шкільного будинку і прибудоване двох-трох клас та кілька маленьких репаратур, а тут треба вдавати ся не раз аж просто до краєвої ради шкільної, щоби сю або ту дрібницю осягнути? Чому так скоро і так красно будують ся касарні, церкви, парохіяльні дома і т. п.? Сего ми другим станам певно не завидуємо, бо се їм належить ся після права. Але чому-ж немірять однаковою міркою і народне шкільництво? Чи для нас инші права як для других станів?

Оден з найгірших адм. шк. референтів руских повітів то безперечно концепіст Бухер на черновецький заміський повіт. Ему так ходить о народне шкільництво, як псови за п'ятов ногов. У него лежать сотки неполагоджених актів вже від кількох років; управителі народних шкіл сего повіту списали собі не раз вже пальці неотримуючи від сего паничика навіть одної відповіді. На его страшенну недбалість скаржуть не тільки всі учителі сего повіту, але про се щебечуть вже навіть й воробці на дасі. Хто з нас хоче осягнути щобудь, то мусить вдавати ся впрост до шк. ради краєвої. І коли всі прочі урядники сего староства аж впривають від роботи, то пан Бухер стоїть собі звичайно з руками в кишенях цілими годинами і придивляє ся через вікно перекупкам на ринку.

Та щоби шановні читачі не думали собі, що чіпаю ся може дурно сего панка, то наведу з межі мені багато знаних фактів тільки оден, а то школу в Нових Мамаївцях. Дороги округ сего будинку шкільного находять ся в такім лихім стані, що при більшім дощі повстають на них правдиві стави і діти, йдучи до або із школи, не встані перейти через велику воду і мусять їх аж кривні переносити на плечах або перевозити на конях. Навіть надучителя тої школи, п. Омеляна Іваніцького мусів одного разу переносити чоловік через воду до школи на плечах.

В зимі не годен ніхто огріти класи, бо у вікнах і дверях такі великі розколібини, якими може й воробець зайти до середини. Коли одного разу втворила его жена двері до покою, то ті впали єї на плечи. Печи по класах і в его помешканю вже від кількох років зовсім не доужитку.

Та ще більше здивує шан. читачів, коли почують, що на рід тої громди, видячи як мучать ся в класах їх діти, сам домагає ся нового шкільного будинку. Від двох років лежать готові плани на се, вже навіть призначене і місце на будову школи, заряд школи і громади урґує і урґує сю будову, та панови Бухерови не з пильна діє ся, бо ще не кинув й пальцем в сій справі. Він сидить собі в гарнім, електрично освітленим і здоровім бюрі, та й не знає, як там мучать ся сотки дітей з учителями в Нових Мамаївцях.

На доказ, що п. Іваніцький вминає ся не раз о репаратури, наводимо дати:

Про репаратуру стайні вислало ся справозданя з дня 20.7. 1907, ч. 221, 18.8. 1907, ч. 226, 24.9. 1908, ч. 177, 3.10. 1908, ч. 187, 13.10. 1908, ч. 198 і 22.10. 1908, ч. 207.

Про поставленє плота з дня 23.4. 1907, ч. 155.

Про закупленє желіза до чищення ніг з дня 19.3. 1907, ч. 111 і 25.9. 1907, ч. 254.

Про лихе посіщенє школи спеціальне справозданє з дня 7.10. 1907, ч. 367.

Про призначенє місця для танцюючої сільської молодіжи з дня 8.2. 1907, ч. 55, 17.2. 1907, ч. 67 і 12.3. 1907, ч. 98.

Про репаратуру замків від дверей з дня 4.8. 1908, ч. 124, 24.9. 1908, ч. 177, 3.10. 187 і 13.10. 1908.

Про вишутрованє місця і дороги перед школою з дня 20.2. 1908, ч. 31, 4.7. 1908, ч. 35 і 24.9. 1908, ч. 178.

Про репаратуру печий з дня 24.9. 1908, ч. 177, 3.10. 1908, ч. 187, 13.10. 1908, ч. 198, 22.10. 1908, ч. 207 і числа 124, 146 і 153 з того самого року.

Про драбину на дах з дня 17.10. 1909.

Про репаратуру в класах з дня 14.10. 1908 р.

І на сї всі численні справозданя не зволив п. Бухер залагодити доси ані одної справи. Заряд шкільний в Нових Мамаївцях мусів очевидно в такій ситуації зробити скаргу

на всі наведені річи до краєвої ради шкільної і то з днем 5.11. 1908, ч. 222. Не знати чи з сїєї причини, чи може в наслідок трохи острійшого поновного справозданя п. Іваніцького до пов. ради шкільної посилає славний референт шкільний черновецького повіту п. надучителєви Іваніцькому „форлядунок“ з дня 2.7. 1909, ч. 4070, в яким его завзиває ся, явити ся перед референтом напевно на 10. годину дня 20.7. с. р. Отже замість присісти тай полагодити деякі пильні справи, які лежать в него на столі цілими роками, то п. Бухер завзиває п. Іваніцького до себе, щоби его ще може добре зібрати з гори.

Д-ій товариш О. Іваніцький є одним з найпильніших учителів сего повіту, до того він ще трохи слабовитий; чи-ж дивота, як він з нетерпеливостію ожидає кінця шкільного року, щоби піти на кілька день задля відпочинку і поратования свого здоровля в гори? А тут п. Бухер заскочив ему дорогу із своїм „форлядунком“. І мусів наш товариш дальше сидіти дома, щоби явити ся в призначений день в старостві. Та тут стало ся нове диво! Д-ій Іваніцький приходить до староства в призначений день на призначену годину, а референта нема, бо він виїхав собі на якусь комісію. І кажіть шан. читачі, чи сїй урядник може не взірцевий, як у него провадить ся евиденція так точно, що він на одну днину і ту саму годину призначає для себе і комісію на село і завзиває партію до бюро! Тепер мусить товариш Іваніцький дальше сидіти дома; ану-ж прийде другий такий „форлядунок“ в его неприсутности, тогди міг би п. Бухер наложити на него ще грошову кару, а може й післати по него навіть жандарма?

Ми рускі народні учителі вдаємо ся сею дорогою до пана президента краю, яко предсідателя краєвої ради шкільної і просимо его чим скорше зарядити, щоби народне шкільництво цілого повіту не давати під опіку таким нездарам як концепіст Бухер, иначе будем примушені вдати ся з нашими скаргами, — а маємо їх ще багато більше, — до наших послів, щоби постарали ся в рішучий спосіб, аби тим шкандальним шкільним відносинам зробити вже раз кінець. Бо хоть то там поставити ся якийсь новий шкільний будинок, то надзір над такою роботою так недостаточний, що через стіни і попри вікна нового будинку не раз вітри дують, за то

голова запоморочила ся, ноги підкосили ся і вона як свіп, впала. Якось угледіли жінки та у двох на силу очутили єї.

— Душно мені... води... води дайте, — вимовила Докія відчинивши очі. Напоїли єї тут-же з калюжи. Пораили ся і рішили, щоби яка небудь побігла пошукати коний, відвезти Докію до дому...

Четвертий день Докія хорув. Горе, безсонні ночі відняли багато сил в неї і зробили те, що пів дня надмірної роботи і вона не видержала. Та й плавня своє взяла: сирість, вода з калюжи, що єї напоїли, вітер холодний — усе до купи зібрало ся. Покликала Третячка бабу, а дві другі і самі прибігли і почало ся лікарюване. Та каже переляк, та сояшниця, а трета раз горілки з перцем, а тоді попарити. Виробляли баби, що хотіли, аж поки бідна молодниця вибила ся зовсім з останних сил.

Стара Василиха зовсім змішала ся. Що робити? До кого кинути ся?... — Що буде, буде, піду до Корній!... — Одягла ся стара і пішла.

А Корній останніми днями чогось сидів дома. Чи горішняк, що нагнав багато води в лиман з Дністра, зашкодив рибалкам, чи він почув про Докію, тільки Третячка дома застала діда.

Бувало перше (як ще Докія була) зайдеш до Корній у хату, серце радіє. Скрізь повибілювано, аж блищать ся. Росквітчано, куди не подиви ся; і сволок, і комин, і стовпик, що підпирає его, і припічок, і стовп, що серед хати піддержує сволок і навкруг вікон, — та усе ріжно — від дрібнесенької наліпки до величезних сояшників. Образи і під ними гарний стіл, скриня, постіль, жертка з вилимами, поставець з посудом, — усе дивувало чистотою, усе блищало ся. — А тепер Третячка, як увійшла, аж злякала ся. Темно, усе скрізь пороком припало, закурило ся, всі кутки засновані павутиною; на столі сухий окраєць хліба, кістки від риби, сіль розсипана; постіль порозкидана, домівка нечиста, вибита; — сумно, тихо, як в могилі...

Дід стояв біля віконця і дивив ся, як Дністро бушував.

Третячка як увійшла, так і заголосила. Довго Корній слухав, але насилу розібрав, що — Докія дуже хора, умирав, — так баба розридала ся.

— Добре, буде вже; аж найду шапку. — Дрижащими руками дістав він шапку та пішли у двох з бабою.

Прийшли... Дід схопив Докію руку, нагнув ся та дивить ся повними сліз очима в єї лице; дивить ся так пильно, неначе боїть ся, щоби его не підманули, що то таки і справді его Докія. Ось піздрі затріпотіли, борода задріжала і покотили ся, одна одну доганяючи, пекучі слюзи. Не видержав і дід.

Росказала баба Корнійови усе, як було.

— Підїть, бабо, зараз до старости і добре попросїть его, нехай пішло кого за Максимом Павловичом. Він, я чув дзвоник дзеленкотів десь тут, як вже не поїхав. Кличте его сюди! — приказав дід.

Згодом підїхав хвершал; вернула ся і Третячка. Роспитав ся Максим Павлович як воно стало ся, давно, пішла Докія у плавню зовсім здоровою чи ні. Згадала стара, що справді, іще до того днів із п'ять Докія жаліла ся, що голова болить, руки, ноги. Обглядівши гарненько хвершал заспокоїв старих, дав якихсь ліків, розказав, як треба хору доглядати та й поїхав, обіцявши навідувати Докію.

Три тиждні вилежала Докія. Дід так добре та пильно доглядав хорої, неначе милосердна сестра; він вже точно сповняв усе, що казав хвершал. Потому Докія почала очунювати.

Хоч і боляче було старої, але-ж мовчки вона згодилася, щоби дід взяв до себе Докію; — вона бачила, що так всім краще буде. І справді. В Корній все зробило ся, неначе як перше. Докія сміливіше стала надїяти ся на будуче і стара могла спокійніше спати, бо знала, як що не стане хар-

чів або що, так є де розжити ся. Але-ж горе і тривога в останні часи дуже підточили Третячине здоров'я. Схудла, згорбила ся, посивіла, неначе єї вже сто років.

— Бач, серце, і балавати не можна, кашель забиває; мабуть смерть, — жаліла ся вона Докії.

— Боже мій, за який гріх мені така старість!... Хто мене поховає?

— Та що се ви, мамо, вигадали, Бог з вами! — Ще поживете з нами.

— Дай, Боже! — коли-ж сили зовсім не має... А я вже корову продала. Завтра принесуть гроші — п'ятнадцять карбованців... Віднесу священникови, спокійніша буду...

— Кге-кге — бачте, батюшко, яка вже я стара та хора!... Не дав Бог мені грішний спокійно вік дожити... Візьміть, будьте ласкаві, отсі гроші та, як помру, поховайте по християнськи!... Кге-кге — ач як кашель забиває, мабуть вже не довго мучити ся... Та й краще... А на Антипа — ні!... Не маю ніякої надії... Бог з ним!... Пожалуй-ста!... — Оттак, ставши біля дверей після хреста, кашляючи та плачучи, просила Василиха священника взяти гроші. Священник обіцяв ся все зробити, розважив бідну жінку та відпустив єї до дому.

Веселіше і жвавіше стала дивити ся Третячка на мир Божий після того, як священник нагадав єї про терпінє і муки Спасителя.

Тихе і трудовите жите настало тепер в обох хатах. Докія зовсім прийшла в силу, і знов усе в Корнійовій хаті заблищало; ожила трохи і Третячка...

Різдяні празники застали всіх в роботі і клопоті, — в Докії найшов ся хлопчик.

Непомітно для наших знанок пройшли весна і жнива.

(Дальше буде.)

не один підприємець наповнив свої кишень гришми, гірко складженими нашими селянами.

Одем за всіх.

Заграничний огляд.

Амнестія з нагоди завітнішого національного свята.

Царгород, 23. липня. (Кб.) З нагоди завітнішого свята видав султан амнестію для всіх учасників буч з 13. цвітня, яких ще не покарано досі після воєнних законів, і помилував п'ятох на смерть засуджених осіб, між ними також Вірмен. Однак воєнні суди остануть на даліше.

Відносини між Грецією а Туреччиною.

Царгород, 23. липня. (Кб.) В розмові з великим везиром заявив тутешній грецький амбасадор, що політика нового кабінету буде змагати до удержання приязних відносин з Туреччиною та до оминення всяких непорозумінь. Великий везир висказав ізза того своє задоволені і надію, що грецький кабінет і буде так держати ся сеї політики.

Втрати під Мелілою.

Мадрид, 23. липня. (Кб.) Урядові вісти доносять, що у битві під Мелілою упало 33 людей, а ранено 59.

Негодоване серед воєнків.

Барцельона, 23. липня. (Кб.) Воєнки одного батальйону піхоти, що мав відходити до Мелілої, грозили полковникові і багатьом офіцерам багнетами, звідси удало ся такі привести назад лад у батальйоні. Воєнкам відобрано всі патрони.

Слабовитість сербського короля.

Білгород, 23. липня. (Кб.) В приватній дорозі доносять, що король підчас їзди із Крушевану до Рибарскобана два разі умлів. Стан здоров'я короля і так щось некорисний. З міродатних кругів доносять, що про подорож короля не наспіла жадна занепокоюча вість. Тому що однак король трохи хорий на нерви, то омлію не можна приписувати великого значення.

Справа закону про тарифи.

Вашінгтон, 23. липня. (Кб.) Президент Тафт запросив вчора до себе членів комітету конференційного в тій ціли, щоби вирівнати існуючі диференції поглядів що до закону про тарифи; однак се єму не вдало ся. Деякі члени комітету заявили, що не можна підписувати жадного звіту конференції, доки ще не відомо нікому про настрій в обох палатах конгресу що до можливості прийняття сего звіту.

Робітничая партія проти відвідин царя.

Льондон, 23. липня. (Кб.) Палата послів. Гендерзон (член партії робітничої) висказав ся проти того, щоби російський цар відвідав Англію. Бесідник виводить, що царя і єго правительства не можна увільнити від відвічальности за нужденні відносини в російських тюрмах і за численні трачення людей в Росії. Тому що попередні завази ввічливости остали без впливу на російську політику, то англійське правительство нехай заявить, що оно мусить здержати ся від тої гостинности, доки Росія не зробить порядок в своїм нутрі. Коли-би англійське правительство не схотіло так поступити, то мусить бодай опрокинути всі обвинувачування, піднесені проти російської політики. Партія робітничая буде домагати ся, щоби над єї протестом приступлено до голосовани. Державний секретар заявив дотично політики Англії на Балкані ось-що: „Коли повстали непорозуміння на сході, то ми чули ся обовязаними нічим иньшим як лиш постановам берлінського трактату. Ми не у всім йшли за приміром Росії. Що до наших відносин до австроугорського правительства, то ми не зобовязані зглядом него морально нічим, чого оно саме підчас переговорів не твердило.

ДОПИСЬ.

Представлені і вечірні абітурієнтів уч. семинара.

Із Вашківців н. Ч. пишуть нам: В суботу дня 17. липня с. р. відіграли матуристи уч. сем. драматичну штуку Грінченка „Нахмарило“ або „Дядькові примхи“, по чім слідували танці. Вже вашківський комітет постарав ся о те, щоби сей

вечер випав як найліпше. Справді сая „Рускої Бесіди“ є досить малою, за те була она сего вечера переповнена як місцевими так і доколичними гостями. Між гостями можна було бачити між иньшими: п. посла Пігуляка, п. посла Спицула, п. інсп. Ронгуша і иньших гостей, що належали до вашківського комітету; даліше заступав укр. акад. тов. „Союз“ п. Калинчук.

Вже по поодиноких особах, між котрих ролі названої штуки були обсажені, можна було бачити, що они додали собі великої праці, щоби вивязати ся із своїх ролі як найвірнійше. Лише при початкових виходах замітно було, що молоденькі аматори не мали ще нагоди набрати відваги при таких подібних виступах як на сцені і для того впадала в очи їх неповоротність рухів. Але се нічого не шкодить, бо загальне вражіння на гостей було задовольне — Із женьських ролі грали добре: п-на Марфієвич (Палажка), п-на Руснак (Одарка), п-на Галіп (Орися), а на особливе призначен заслугу п-на Ільницька в ролі Марти, котра вимагає много праці, щоби єї виконати як слід. Даліше знаменито вивизались із своїх ролі: п. Волошин (Левчук), п. Понич (Сторож), котрі своєю непорадливостію і дотепами забавляли публіку до кінця представлення; даліше влучно зрозуміли свою ролію п. Крисько (Тимоха) і п. Войценко (Грицько). Добре грали: п. Маріячук (Юрченко), п. Марфієвич (учитель), п. Андрієвич (Кожуренко), п. Семака (Ківченко) і п. Лупуленко (Василь).

Слід згадати, що ся штука вже перестаріла і містить в собі дуже мало драматизму, для того годило-б ся вибирати для народу відповіднійші драматичні креації. На жаль наша молодіж занймає ся дуже мало такими аматорськими представленнями, бо, здаєсь, ще не пізнала, що такі вистави спричиняють ся в великій мірі до народної просвіти. Як гімназіальна так і академічна молодіж повинна кінче, взяти ся до таких подібних підприємств і таким чином занести хоч бодай в певній мірі просвіту під соломані стріхи. Минулого року на вакаціях відіграли укр. студенти в Кіцмани дві драматичні штуки, але на великий жаль не зволіла часть кіцманської інтелігенції із неважких причин (бо декому не подобала ся форма запрошень) загостити на ті представлення, щоби тим заохотити і непросвідчений нарід до участі в таких аматорських виставах. Одинокий чоловік, що підпер молодіж в сім труднім ділі був кіцманський бурмістр Дмитро Важан. Для того молодіж, що все робила на свою руку без всякої помочи, потерпіла навіть матеріальну втрату. Видно, що наша інтелігенція через якісь там особисті причини не відносить ся прихильно до таких аматорських представлень. Надіємо ся, що щось подібного вже більше нігде не лучить ся. За те в Вашківцях прабула майже вся інтелігенція і показала, що знає оцінити своє.

По представленню відбули ся гусні танці, що лишили по собі милі спомини. Через цілий вечер настрої в саяі був вельми веселий, до чого головнo спричинились мплі і звисні вже нам звуки музики п. Алека Паращука і зручність ангажера танців академіка п. Калинчука. Отже бачимо, що матуристи уч. сем. додали собі багато праці, щоби сей вечер устроїти як найдобірнійше.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. липня 1909.

Календар. Субота 24. (11.) Евфіма, Ольги у. ки., рим. Христини М. Схід сонця 4 год. 19 мин., захід 7 год. 53 мин. — Неділя 25. (12.) Н. 8. по С., Пр. Іл., рим. Н. 8. по С., Якова А. Схід сонця 4 год. 20 мин., захід 7 год. 52 мин.

Знов про Бобівці. Довідуємо ся із достовірного жерела, що завязтому ворогови руского народу о. Прокоповичеві із Бобівців йде з Петрового дня. Щоби ратувати ся перед дисциплінарним слідством, бігає він вже особисто від хати до хати замість посылати своїх плачених агентів і просить всіх господарів, єго ратувати і єму підписати ся на псьмі, що він в громаді добре справує ся. Та дє ся єму так як тому вовкови, що наробивши всюди пакости, натрафляє всюди на своїх противників. Так приміром загостив сей панотчик сими днями і до чесного господаря Грігорійчука, питаючи ся єго, чи він чув, аби о. Прокопович казав колись при сьв. причастію „втвори хавку, рило і гємбу“. На се відповів єму сей газда, що такі єго мамі так казав. Но, а „дурню“ казав я коли в церкві? — питає ся даліше невинний душпастир. „Та мені самому казалисьє отче, хотій я єпітропом церковним“, відповів знов п. Грігорійчук. „Но то все такі підписіть ся мені, прошу Вас дуже, бо мене хотять вже наганяти з села“. На се знов відмовив згаданий газда, що він з правди не може зробити неправду; зрештою ся справа може прийти до суду, а він боїть ся криміналу. І хоть панотчик запевняв сего господаря, що до присяги не прийде, то таки дурно трудив ся і пішов з чим прийшов. Даліше довідуємо ся, що, о. Прокопович видає, що ні звідки помочи, взяв ся до розбишацького способу. Він прийшов до свого давного друга надучителя Рогатиновича,

який як звисно йде все проти народу, дав єму 1 к. 60 с. а сей післяв свого шкільного стружа по горівку. Тою горівкою підпоїли кількох своїх прихильників так в шкільнім будинку і післятв минувшої неділі на танаць розбивати голови тим, що зачисляють ся до свідомих Русинів, як голова каси д. Москалюк, єпітроп церковний д. Козак і др. Що п. над'учитель яко просвітителю народу йде противною дорогою, ніж повинен йти, се нас дуже дивує, але що він народну школу перемінляє в коршму, сего вже не стерпимо даліше. А о. Прокоповичеві і єго послухникам радимо, уважати, що роблять, бо на се все маємо свідки і що се пахне криміналом.

Видача злодіїв. Дєсь перед роком арештовано в Чернівцях Алексія Лупашка і Анну Мигалеску, які в Берліні закрали були дуже цінні перли і инші золоті річі. Їх передано львівському суду до заводу, який зі згляду на їх матерну мову видав їх сучасному суду. Суд присяжних в Сучаві засудив їх лише за ті злочини, які они поповнили в Австрії. Як раз сими днями відбули они свою кару і їх видано тепер берлінському суду. До границі буде їх супроводжати австрійська жандармерія, а в Освенцім передасть їх німецькій власті.

Основає цюністичної оселі в Галичині. „Głos narodu“ доносять, що територіяльна цюністичная фракція пересправляє з графом Потоцким в справі закупна кількох тисяч фалеч поля в бережанськім повіті, щоби там оснувати цюністичну оселю. Переговори поступають скорим кроком наперед.

Велика пожежа в Петербурзі. Минувшої ночи вибух в хемічній фабриці огонь, який спричинив експлозію кітла, наповненого бензиною. Чотири поверховий фабричний дім розсипав ся на кусні, а каміне розлітало ся далеко на всі боки. При гащеню огня понесли 31 сторожів огневих і робітників як також і дехто з публіки більші або менші тілесні ушкодження. Один сторож огневий пожив на місці смерті. По тяжких трудах вдало ся аж сьогодні придушити огонь.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 23. липня 1909.

Триєст, 23. липня. (Кб.) Тутешній урядовий орган „Osservatore Triestino“ опублікував комунікат намісництва, яким розписуєть ся нові вибори до сойму Гориції і Градиски на 26. вересня, 10., 21., 29. і 30. жовтня.

Триєст, 23. липня. (Кб.) Інші зібрав ся сойм. Посол Рібар і товариші внесли інтерпеляцію в справі випадків, які лучили ся підчас неділішних переговорів циклієтів і завізвати намісника, щоби зарядив строге слідство. Підчас відчитування інтерпеляції дали ся чути з галерей, яка була густо заповнена, часті оклики і сиченє. Серед самого гамору замкнув президент палати по віку засіданє.

Наподістрия, 23. липня. (Кб.) Намісник отворив сойм довшою промовою, в котрій обговорив всі справи, які ждуть своєї понагоди в сїм соймі. Краєвий маршалок і віце-маршалок виголосили вступні промови, а нововибрані послы зложили присягу. Речник сїдуючого засідання подасть ся писемною дорогою.

Бордо, 23. липня. (Кб.) Поліційний суд в Бордо засудив нового єпископа, кардинала Андрієна ізза вступної проповіді, в котрій він накликавав до непослушности проти шкільних законів, на 600 франків гривни.

Датен на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кліві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

РУСКА КАСА • РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрочентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виписує 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по півній Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає своєї ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів.

Дирекція.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто шад-
ниці поштової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжжя і знарядів господарських під користними услів'ями від шкідливих пожеж, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безплатно по пожежі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприємство в краю для будови і доставки машин до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помості припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (23—23) 3 в м.

а іменно:

найновішої конструкторської машини „Модель 1609“ відзначену на численних заграничних виставах; загально знаві в краю машини „Імперіаль Реформ і Гладну“; машини до виробу цементових цегол і цеголок на помост, форма до виробу рур каналізаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усьо по найнижших цінах, на догідних услів'ях сплати. На жадане висилаю франко ціняки і докладний опис кожної машини.

Із зголошеннями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **свідчення** для учеників і учениць **повторних курсів** і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учительства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях, улица Петровича число 4.

Найперше і найбільше буковинське етаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня

ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніформів різнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок різного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Філія:
ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінцій сейчас.

Ціняки даром і оплатно.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сєребряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє, котре ріже як бритва найтвердшу пєянку то є гірєку траву і збіжжє. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стєпу. Коси ті дуже поводи в'употребляють ся і улекшують тяжкий труд сєлянєна до половини. Легкий труд в похи радує кожного хлїбороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими сєребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілїм сьвітї і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Цїна одной штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десятиє кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний брусок з найлучшої пєяти. — Мєньше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляющий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакованє нічого не числїмо і пошту самі оплачуємо.

Хто пришає з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найліпшої пєнти мармурової. — Хто пришає 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молети і ковала до клєпаня кіє по 1 К за штуку.

Сєрпи з зубами з англійської сталі жнуть збіжжє так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.

Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить поштовими переказами, щоб не тратити грошей на осєбні картки і письма.

81 (20—36)

Адрес: Александер Копач, Струтин Вишний,
почта Рожнятів.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

порувають свій богато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плєса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросалїно. — Великий вибір **біля** білого і колїрового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **чєревинок**, найсолїднїйше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінцій дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальної стрічки або 11 місяць дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркуляри яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від шукки.

Наклеїстий за аконем марками поштовими не приймає ся.

В справі виборчої реформи.

Як ми вже доносили, відбула ся в четвер о 10. годині перед полуднем нарада комісії виборчої для виготовлення нового виборчого законопроекту. Народа, на якій явили ся всі члени комісії з винятком пос. бар. Гормузакого, що ізза недуги не міг прибути на засідань, відбула ся у бюрі п. віце-маршала проф. др. Смалъ-Стоцького і тревала до пів до 2-ої години по полудни. Очевидно сій першій нараді зразу вже не можна було присвячувати особлившої ваги, бо всі члени явили ся без ніяких, певних пропозицій а зійшли ся лише в тій цілі, аби уложити план для дальшої праці.

Все-ж таки вже в першій дні можна було застановити ся над найголовнішими точками, будучого законопроекту. І так вихідною точкою оновішньої наради була перш усього справа поділу на виборчі округи а за тим ключ що до розділу мандатів. Ним ще приступлено до сих точок докрано вибір президії, до котрої увійшли послі: др. Вольчинський, як голова а віце-маршалок др. Стоцький як заступник. По виборі приступлено доперва до властивої наради, в котрій як перший забрав слово пос. др. Вольчинський. Іменем всіх дідичів заявив бесідник, що вони в принципі є прихильниками загального права голосованя, та однак з огляду на те, що до тепер ще в цілій Австрії існує система куріяльна (Ага!) вони не бачуть ніякої причини, чому би мали уступити ся за ві знесенем. По сій енуціяції пос. Вольчинського, котрий виванував вже на речника всіх дідичів

з цілої Буковини, приступлено зараз таки до першої точки нарад, іменно поділу виборчих округів.

В сій справі забирали голос заступники всіх соймових клубів та висказали свої погляди зі становища своїх партій. З наших послів промовляли посол др. Смалъ-Стоцький і посол Николай Василько, а дальше говорили ще послі: Ляндвер і др. Штраухер. Всі названі речники за явили ся однодушно за введенем національного катастру, як підстави для переведення нового законопроекту, при чім однак зазначувало конечність пропорціонального поділу відповідно до числа населення. Супроти того виступили однак послі др. А. Ончул і пос. Відман, заявляючи, що вони в принципі годять ся цілком з пропозиціями, висказаними перед бесідниками, однак мусять противити ся введеню національного катастру на Буковині, мотивуючи свої погляди тим, що воно мусіло би стрінити ся з великими трудностями, які не дадуть ся ніяк побороти.

Тому бесідники домагають ся поділу на територіяльні, виборчі округи, при чім треба би однак перевести, як найсовіснійше, національне відокремлене. Такий поділ округів уважають бесідники найвідповіднішим і бажають, щоби він ляг в основу під будучий виборчий закон. Відтак приступила комісія до точки поділу мандатів між поодинокі партії, над котрою розвинула ся лише коротенька дебата, бо з огляду на те, що тяжко було зараз в першій дні надіяти ся порішення так важкої справи, вибрала комісія пос. бар. Гормузакого на референта для сеї справи. Полагодивши ось так поки що

найважніші питання, голова комісії замкнув наради комісії до слідуячого засідання, яке має відбутися в понеділок дня 26. с. м. о год. 10. перед полуднем.

Вже з сего короткого звіту про перебіг оновішньої наради бачимо, що ціла дискусія обертає ся в першій дні, около двох найголовніших питань, від котрих порішення однак зависіть-ме цілий проєкт о зміні виборчої ординації. І хоч не вхопив ще жаден з членів комісії в meritum всеї справи, то всеж таки вже ті маленькі дебати які вели ся, головно над точкою, що до поділу мандатів, мають деякі замітні ознаки і припускають певні конклюденції.

Після останнього законопроекту який не одержав цісарської санкції припадали на 56. мандатів: Русинам 13, Румунам 13, дідичам 13, містам і торговельній палаті 14, Полякам 1 мандат а 2 мандати вірилістам, (з тих очевидно один Румун. — Ред.) Річ ясна, що такий проєкт, котрий признає однакове число мандатів Румунам і Русинам, несправедливий та кривдний, бож прецінь Русини, як релятивно найчисленніший народ на Буковині мають право для себе жадати те, що їм належить по закону.

Тому дивним став, коли бачимо, що Румуни вимагають те саме число мандатів, яке малоби припасти Русинам і для себе, не оглядаючи ся цілком на те, що вони супроти нас є в меншості. Їм не досить того, що в дідичівській курії будуть засідати переважно їх люди, вони не хотять знати, або удають, що не знають що одним з вірилістів є Румун, все те їм видаєть ся лише річю другорядною в виду

Павло Махновський.

АНТИП ТРЕТЯК.

(Дальше.)

В осени вернув ся Антип. Незабаром Лиховидівна почула, яких гостей подарував їй острог...

У саму глупу ніч заняла ся Спіанова хата. Поки нещасні люди від диму схопили ся, вискочили, поки задзвонили, та поки звідусіль збігли ся люди ратувати, від усього добра Спіанового остали ся голі стіни та куши попелу і вугля. Тільки весілі люди вискочили з хати, зараз і зсунув ся увесь в палу верх. Все чисто згоріло; — хліб, коні, корови, свині, — все пропало, нічого не можна було виратувати, бо горіло відразу скрізь, зі всіх боків. В одну хвилину знищив Спіян в край, хоч бери торбу та в старці подавай ся...

Уся слобода збігла ся. Які сякували ся оборонити сусідські хати від вогню, а які так стояли одережені від страху та дивили ся, не знаючи що робити. Коли знов роздав ся гвалт — пожежа! — горить Нечипоренко!... Всі, що духу, побігли туди. До самого дня уся слобода була на ногах. Нечипоренка якось таки відратували, тільки верх пропав.

Ще вночі, як Спіанова хата горіла, вранник розпорядив ся, щоб содкий з людьми пішов до Антипа, товариша его, що з острога прийшов і до табунчика подивити ся, чи вони дома чи ні. Коли-ж усі вони були дома і спали, насилу достукали ся. Усі неначе перелякали ся, а табунчик то що й трохи не заголосив.

А в Третяків усе пішло по торішньому. Антип, часом пропадав десь по цілим тижням, а роботу всю баби робили. До того ще додала ся щоденна тривога; — тільки і чекай, що Антип знов

попаде в острог. Крадіж трапить ся (а останніми часами таки частенько випадало) зараз в Третяків тусі бійка, бешкет який зробить ся, зараз думка: — чи не Антип зачинник. — Але-ж Антип тепер так примірів ся (не дурно-ж він в острозі був), що ніяк не можна було піймати его. Тепер вже Антип сам підібрав собі підручник. Найшло ся кілька Лиховидівських парубків, котрих зависть охопила, дивлячись на непуцящего, покаліченого острогом Антипа. Спершу вони ним, гуляли за его гроші, а потім пристали на его гадку, що і справді — тільки. Дурні роблять та з злиднів ніколи не видеруть ся, а розумний чоловік, і не роблячи, лехко і весело проживе на світі... А острог — се дурниця, страшно тільки перший раз...

Не трудно збити ся з путя, особливо молодій людині, але зрозуміти, углядіти те страшне провалля, опинити ся, вернути ся, поки ще час, на чесну дорогу, — дуже важко...

По трохи, де далі більш і з сих парубків вийшли певні товариші Антипові. Люди дивували ся; богато шкод по свободі, а Антип завсідги в ті часи, як того трапить ся, дома. Так пройшло з пів року.

Настали заговини під великий піст. Хто сам яку залишню курку зарізає, де які зібрани ся до купи, а богатирі до себе нескликали сусідів заговляти. Парубки з окрема зібрани ся. Найшли хату, позносили, хто хліба, хто птицю, хто горілки, — та й засіли бенкетувати.

Того дня вернув ся Антип з города від Вовченка. Приїхав, як звичайно по жену. Тут товариші з'явили ся і пішло п'яцтво. Тим до самої ночі, аж подуріли, а Антип неначе сказав ся: увесь почервонів, на лоби жили понадували ся, очі поналивали ся кровю — трохи не вилізуть, — звір та й годі. Відні жінки затрусил ся, як Антип підняв ся і ревнув: — буде, — гайда на слободу!

Ніч. На вулиці пусто. Вже пізно, але в деяких хатах ще світло блищить, то ще люди заговини справляють. Антипова ватага, набравши ломак, сунула ся навпростець. Ось коло одної хати почули не то гомін, не то спів.

— Стій! гукнув Антип, сюди! — До дверей, коли замкнуті. На стук вийшов парубок. Тільки двері відчинили, Антип зараз туди: его питають, — хто такий, чого треба? — а він мовчить і претє ся у хату; тоді парубок з серця штовхнув его з всеї сили, аж він полетів сторч головою. Збігли ся останні парубки, а Антип лаєть ся самими потрібними словами. Хтось з хати озвав ся: — Та не зачепайте Антипа, хай ему біс; киньте, охота справу мати з острожником; замкніть двері та й годі!

Лютийший звіра скочив Антип. — Бий вікна! — прохрипів він. Призвичайні руки одним помахом висадили геть всі вікна. В одну хвилину вискочили хлопці з хати. Кинули ся на двір, коли зараз від світла неначе сліпі. Тим часом Антипова ватага налетіла з ломаками і пійшла бійка. Один парубок, вискочивши, опинивсь коло Антипа до его спиною і зараз же впав, як мертвий, збитий з ніг ломакою по потилиці. На щасте надійшов обхід. На силу розборонили. Антипові шибеники розбіглись, але-ж Антипа та ще одного піймали і заперли в кардегардію. А побитий парубок так до палати і не вернувся, на другий день і вмер.

Уважаючи на те, що Антип з товаришом були п'яні, і що ніхто не бачив, хто саме вбив парубка, суд обох присудив на пів року в острог.

В останні часи Третякам таке тяжке жите настало що, здаєть ся, ніяке на світі горе, ніяке нещастє не мали на їх силі, серце в їх неначе одереженіло, нічого вже не чуло. Опустились бідні жінки, зовсім духом впали.

домогань наших послів о побільшене числа мандатів для Русинів.

В хвилі, коли наші речники зажадали для Русинів о 2 мандати більше, як се передбачено було в останньому законопроекті, виступили й Румуни з подібним домаганням на плян і зажадали для себе 2 нові мандати. Не входячи в дальшу оцінку сего домагання Румунів, скажемо лише тільки, що ми дуже радіби знати, що сталося, як би чисельні відносини були противні. Скільки громів, та лайок поспалиби ся на голови Русинів, якби вони щось подібного зажадали. Але тому, що ходить тут о Румунів, які все ще вважають себе одинокими панами цілої Буковини, Русини обов'язані дати на все свою повну згоду.

І коли Румуни зараз спершу заберуть становище непримиримих, то справді не треба дивувати ся тим людям, які не приписують комісії довгого життя, та підносять поважні сумніви що до її дальшої успішної праці. Навіть на случай якби удало ся від дідичів виторгувати два мандати в користь демократичних партій (о чім треба дуже сумнівати ся. — *Ред.*) навіть тоді не можна би ще говорити о повній згоді аж доти, доки Румуни не покинуть свого ворожого становища і не перестануть уважати себе верховодами всего краю.

Ми оноді вже впрецизували наше становище в справі виборчої реформи, та остерігали ті елементи, котрі хотіли би всяку ціну унеможливити дальшу працю, аби не стягали на себе відвічальности за вчинки, яких не могли би ніяк оправдати. Хто сіє вітер збирає бурю. Повтаряємо ще раз, що ми бажаємо щиро, аби розпочате діло довести до кінця, однак з тим застереженням, що основою цілої дальшої праці має бути рівноправність і рівновартність. Бажаємо справдішної, реформи виборчої, яка поліпшила би національні відносини та усталила дорогу до мирного пожиття на довгі часи, однак рішучо противимо ся вкорочуванню прав одних в користь других, бо з того вийшла би лише зовсім небажана, *reformatio in peius*.

IV.

Прошло пів року. Раз у неділю рано всі почувли, як десятицький Демко Пугач дзвонив та вигукував: — сьогодні, після церкви на схі-і-дку, на схі-і-дку!

— Яка східка, чого? ходи-но сюди, Демко! — покликала десятицького стара Шпичика. — Розкажи, що таке!

— Еге, вам всім розкажи, а тут вже і голос пропав від крику. Тітко, чи не має в вас часом промочки? бачите, зовсім не можна балакати; може хоч трохи є?

— Якої тобі промочки, може горілки?

— А то-ж.

— Ні, немає та й гріх. люди до церкви збирають ся, а тобі горілки. Хочеш води?

— Ну, дайте хоч води!

Винесла Шпичиха глечик води, подала Пугачові та й питає: — Що ж там таке, розкажи; може знов недоїмки? Ох, сі недоїмки, увірили ся вони нам!

— Та ні, тітко — східка буде за Третьака Антипа. Бачите, він відсидів в острогу, а тепер відтіля питають, чи прийме его громада — чи ні: бо як не прийме, то его зараз у Сибір.

— Ось воно що. Скільки-ж то часу пройшло? Казали на пів року чи що. Еге-ж так. На заговінні вбили парубка, а тепер ось-ось і Покрова, — лад і є... Відна Третьака. Яка-ж вона нещасна. Ось дитину вкохала, краще б поховала!... Та й Докія не мало горя прийняла. Недармо-ж Корній так ушправ ся, старий серцем чув лихо. А які хазайські сини сватали її; — так ні, за Антипа та й годі. А як, Демку, думаєш, прийме его громада, чи ні?

— Хто его знає, побачимо; а шкодлива бісова душа; на мій погляд таких шибеників найкраще діло у Сибір... Прощайте, тітко, треба іще цілу вулицю обійти!...

— У Сибір... А подивив ся-б ти на себе, як упеш ся, — така звірюка, що може і в Сибіру не знайдеш... Але-ж Пугач вже не чув, гукаючи: — після церкви на схі-і-дку, на схі-і-дку!

Іще до сього Третьачки получили лист від

З Туреччини.

Нота порти в справі Крети.

Царгород, 24. липня. (Кб.) В ноті переданій вчора амбасадам держав, що піклують ся Кретою, заявив порт, що добачає розвязку теперішних трудностей у веденю і в формі автономії для острова Крети. Однак порта заявив, що теперішній status quo порушує суверенні права султана і як також право народів і що вмішування третьої держави у адміністрацію острова вже дальше не можна терпіти. Лише тоді, коли ніхто не буде вмішувати ся, зможе порта на підставі її суверенних прав розпочати переговори в справі автономного режиму на острові Креті.

Свято реститування конституції.

Царгород, 24. липня. (Кб.) Сьогоднішню першу річницю реститування конституції в Туреччині відсвятковано досить святочно. Султан удав ся перед полуднем серед великих овацій, справлених ему населенням, на горбок Гурістенессі, де лежать погребані ті, що упали підчас вмаширювання визволеного війська до Царгороду.

Відбувши муштру війська, зложив султан угольний камінь під будову пам'ятника для героїв в борбі за волю. Коли також султан вертав до свого двору, справляла ему публіка величезні овації. Вечером було місто гарно освітлене. Подібні торжества відбули ся також в провінції.

Муштри війська.

Царгород, 23. липня. (Кб.) Сьогоднішня муштра війська відбула ся без жадного випадку. Населення аклямувало воєнків в дуже оживлений спосіб. Султан висказав своє здолення із поведення і стану війська.

„DREPTATEA“.

Молодше волоске духовенство засновало перед 5. літами становий орган „Viitoriul“, який займав ся по часті церковними справами, але клав головну вагу на румунізацію церкви, дарма що більша половина Буковини заселена не Волохами. В сій газетці обговорював ся кожний прояв національного життя посеред Русинів в уємний спосіб і нечисленні священники-Русини що до одного мали честь бути згадані „Viitoriul-ом“, який або жалувал, що пішли на „бездорожжя“ або насміяв ся з їх „наївности“. Головним інспіратором „Viitoriul-а“ був пок. проф. богословія Гаїна, автор шовіністичної брошури проти Русинів в дієцезії „die ruth. Bestrebungen der Buk. Erzdiözese“. По смерті

Гаїна попав „Viitoriul“ в руки одної кліки, яка трісе цілою церквою, Калінеску-Тарнавський. Хоч ся кліка дотично румунізації стоїть на відповідній висоті, появил ся таки між румунізаторами опозиція, яка хоче відібрати її керму з рук. Она й заснувала в сій цілі нову станова газетку, двотижневник „Dreptatea“ під редакцією архирумунізатора з руского села Михалче, Захарії Воронки. Окрім побороення „кліки“ „Dreptatea“ хоче причинити ся до утримання волоского характеру церкви, який починає запропащувати ся з тої причини, що духовенство завдяки згаданій кліці від якогось часу відосібноє ся від народу, хоче ставати „кастою“. В так невеликій нації, каже „Dreptatea“, не можна ділити ся на касту, священник мусить уважати себе членом всеї суспільности а не одної і то невеликої верстви.

Супроти сих виводів ми скажемо от що: Спір посеред волоского духовенства нас мало що обходить, хоч би вже тому, що тенденції спорящих сторін майже тотожні і розходять ся єдино о справу осіб. Але що нам не байдуже, се вороже настроєне волоского духовенства супроти нас, мимо того що оно проживає посеред нас і наш нарід дає ему матеріяльне утриманє. Ми раді би вже раз дочекати ся тої хвилі, коли духовенство перестане гонити за утопією, за утриманєм волоского характеру церкви, а задовольнит ся утриманєм православ'я. Отсе его задача і зване. Що понад се, буде завше причиною до спорів, і ми певні, що сею дорогою румунізатори osiąгнуть тільки свій цілковитий погром. Одну лиш точку можемо признати „Dreptatei“, а то єї пересторогу, щоби духовенство не ставало кастою. Кастовість в середовічних часах була перепоною культури, клерикалізм і сегодня церкві тільки шкодить. Навіть наше учительство, що еманципуючи ся з давного рабства, попало незаметно в кастовість, при загальній прихильности наробило собі рівночасно ворогів і завистників. Тому ми „Dreptatei“ признаємо, що священники не повинні відділяти ся а йти з народом рука в руку.

ДОПИСЬ.

Пиянство в Зеленові.

Пишуть нам: Шановна Редакція! Наша громада Зелонів належить до кімчанського повіту і можна єї зачислити до гарних околиць на Буковині. Хтось би гадав, що се село вже після свого доброго імені мусить зеленіти і що в нім панує якоесь народне добро — громадський порядок. Ся громада не ступає кроком вперед, не знає она нічого про народне добро, не відомо єї про якусь ліпшу долю в світі — противно знаходить она цілий свій гаразд і добробит в пиянстві і розпусті, що, як нам звісно, вже не одного заможного господаря пустило з торбами похід чужий тин. Пиянство у сім селі закорінилось так, що, здаєсь, ніколи не можливо буде его усунути. Майже половина села забралась до Канади і до інших чужих

Антипа з острога. Яких обіщанок, яких клятоб там тільки не було!...

Спасіть мене, мамко моя мила, і ти, Докія Мітрівна! Прохайте ся мене, скажіть, що се вже останній раз!... На колінах прохаю і клянусь, що вже більше не питиму і не шкодитиму. Спасіть мене! Ато, як заженуть у Сибір, зовсім я згину! кину все; візьму ся за хазайство; заспокою вашу старість і дитину свою вигодою...

Богато іще понаписував там Антип.

З початку стара з молодичею сиділи неначе громом вбиті. Безкровні, змарнілі обличчя їх нічого не виражали. Здавалось, що розум покинув сих безщасних людей. Але ось стара сірома затрусилась, голова впала на коліна і за частим, поривчатым диханєм роздав ся тяжкий плач, довгочасне горе вилило ся в таку, серце надриваючу тугу, що всі сусіди, котрі зібрали ся в Третьаковій хаті, теж ридали. Не менш старої вбивала ся і Докія. Плач і нестерпуче горе відняли сон і останні сили. Забили ся бідолахи, хто куди, і сумують.

Одна дума, як цвешок, засіла в головах обох жінок: — завтра як не прийме громада Антипа, поженуть его у Сибір.

Згадуєть ся старій усе лихо, що вона прийняла від Василя; скільки вона дитий поховала; як вона трусила ся над Антипом, як виходила, викохала его, які вона надії покладала на него. А далі... якось гадка перестрибує на сей час. Ось здаєть ся: Антип дома, знов трудячий, тихий, як коліс, на одну хвилину уваляє рясне спокусливе сім'яніє щастя; — Задоволені Антип з Докією, дівора, худоба, господарство — уся Третьачина мріє... Одна хвилинка і знов, — не приймуть, пропав, у Сибір, — і знов іще болячіше запле серце.

— Та ні!... За що? Хіба-ж не люди довели его до сего? Де-ж правда! Самі згубили... Ні, не буде!... Серце матерне чує.. він оравду пише...

Трохи не вся Лиховидівка сунула ся після церкви до розправи. Ось прийшов староста з писарем, в'ярник. Коло дверей стали соцький, десятицький. Пускало ся тільки тих, котрі мали право голоса, а останні всі, як мухи, обліпили розправу

з надвору і з вулиці. Тут дужче всіх чув ся голос Шинькаренка. Накричавшись добре, зайшов і він у середину.

По приказу старости усе стихло. Писар прочитав, присланий з острога, папір. Тоді встав староста. Всі уважно прислухали ся до его мови.

— Люди добрі! Нам треба розсудити дуже важне діло... Самі ви добре знаєте, що зробило ся в останні роки з Антипа Третьака. Самі бачили скільки шкод, злочинств зробив він. Багато людей він обідів... Бачили Лиховидівка від него і крадіж, і підпал, і душегубство... Але найгірше те, що дивлячись на него, наша молодіж почала псувати ся. Для неї дуже велика небезпечність. — Один парубок наш попав ся з ним у крадіжку, другий у вбийстві. А бійки, піяцтво — тільки і чуєш тепер... Бачите яке діло!... Добре порайте ся, обміркуйте з усіх боків і скажіть своє громадське слово... А може воно одумаєть ся?... Людинаж молода... Може Бог поверне его на чесну дорогу. Люди добрі робіть по божому, по християнськи!

Загула уся громада, як бжолі. Горлячи кричали скільки достало сили; здавало ся, що вони зовсім не цікавили ся ділом, а тільки пильнували ся всіх перекиречати. Від них чуло ся: — у Сибір его, острожника, у каторгу его! Що нам міркувати! Чекайте, щоб він нас всіх спалив та повбивав. Не треба нам его!... Чув ся Шинькоренкін голос.

— О, чуєте! не слухали... Різко!... Батьки нас різками... Чуєте!... Найгарніше діло... Чуєте!... Прийміть его... Тільки різко побільше. Різками можно... Усе різко!...

— Годі вже! буде, Михайло, кричати!... Як ти кажеш приймаєш Антипа? — спинив титар Михайла. Той зрадів, що найшов ся слухач, підскочив до него і почав: — Приймаю, але без різки ніяк не можно. Наші батьки... бачите... Сійти, Карпо Гнатівч! Ось дивить ся, щоб з мене було! (бе себе кулаками у груди)... Різко, усе різко... О, чуєте!... Га!...

(Конець буде.)

сторія — шукати „ліпшої долі“. Причиною сего невідрадного лиха є корчми, котрих має село Богу дякувати кілька. Они стоять отвором навіть кожної неділі і свята, а Жиди-лихварі запанували над цілим селом і таким чином стоять на перепоні громадским порядкам, котрі повинні лежати на серцю громадському урядови. Начальник сеї громади О. Костюк місто запобігати сему громадському лиху, пособляє безпастанно тим, що закликають ся із своїми поплечниками і є великим ворогом новозаснованої дуже слабенько розвиваючої ся читальні. Сей начальник напав був навіть перед двома літами із своїми прихильниками пияками на уч. О. Аврама, котрий приготував тоді молодіж до хорального співу. Сей громадський голова тримає із Жидами руку в руку і тим підпирив пиянство, з котрого випливають різні лиха. Сему невідрадному положенню нашої громади могло би ся дуже легко запобігти, слиби ми мали лише порядного і тверезого начальника. Порядка запанувала над цілим селом, бо нашому селянинові свій чоловік став ся завжди ворогом а жид великим приятелем. Тепер Буковина має аж три рускі гімназії, що переважно призначені для руских дітей — що-ж із того, коли в нас навіть ніхто не второпав що то таке гімназія. Богато й заможніших селян посідає наша громада, котрі могли би посилати своїх дітей до школи і таким чином дали би їм вище образование, щоби опісля мати своїх власних а не чужих урядників.

Отже видно, що положення нашої громади є невідрадним і позістане ся таким на дальше, коли повітове староство не зверне уваги на те, щоби корчми в неділі і свята були цілком заперті а також кожного дня вечером о 9 год. зачинили ся. Так само удаємо ся з просьбою до наших щирх народних заступників, щоби щось нам помогли.

Тверезий громадянин.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. липня 1909.

Налендар. Неділя 25. (12.) Н. 8. по С., Пр. Іл., рим. Н. 8. по С., Якова А. Схід сонця 4 год. 20 мин., захід 7 год. 52 мин. — Понеділок 26. (13.) Собор Арх. Гавриїла, рим. Успеніє св. Анни. Схід сонця 4 год. 21 мин., захід 7 год. 50 мин.

Відзначене. Рада громадська Вишних-Ширівців іменувала посла Ник. Василька і віцемершалка др. Смалю-Стоцького за їх особливі заслуги коло добробуту сеї громади, за їх щирі і совістну працю на народній ниві почесними горожанами.

Признане. Виділ товариства урядників концептових при фінансовій дирекції ухвалив одностайно на засіданні з дня 12. с. м. висказати п. послови А. Лукашевича за внесені інтерпелляції в парламенті в справі поліпшення їх авансу, як найщирішу подяку.

Загубив пуларес з грішми. Дня 21. с. м. їхав п. Костракевич, урядник поштовий фіяком з Чернівців до Дорошівців і загубив межі Рогізною а Заставною на головній дорозі пуларес, в яким було 3 паперові ноти по 20 корон і около 10 корон сріблом. Між срібними коронами була також одна угорська „Mileniumskrone“. Чесного знахідника, що зволить зголосити ся до редакції нашої часописи, нагородить ся відповідно.

Із віденської техніки. На техніці у Відні здав перший державний іспит із технічної хемії одинокий Русин із Буковини Евген Данилевич з добрим успіхом. (З причини, що рух торговельний та промисловий ширить ся, було би пожадано, щоби більше сему фахови посвятили ся. Галичина вислала одного окінченого техника до фабрик в Празі, щоби там оглядав фабрики в цілі заведення такої фабрики в краю. Чи в нас не було би щось такого можливе?)

Продовжене життя. Усуєнене грубої кишки являє ся спасенням для життя. На підставі різних доходів потверджує лікар Дістазо із Парижу, що теорія професора Мечнікова про продовжене життя в практичній життю окаяє ся стійною. Професор Мечніков твердив перед кількома літами, що груба кишка в людській нутренності є ланом найшкідливіших зародків слабости і що по усуєненню сеї кишки переважають пожиточні мікроби шкідливих і таким чином можна продовжити вік людського життя. Др. Дістазо, асистент д-ра Мечнікова твердив правдивість сеї теорії на практичних доходах. Він твердив на трупах людей, яким вибрано грубу кишку за життя, що в їх нутрі не було майже ніяких мікробів а протинно в тих, в яких сю кишку не вибрано були міліони шкідливих мікробів. Др. Дістазо сказав ось що: „Дво- до тритиї дитині повинно ся в оперативній дорозі усувати грубу кишку.“ — В подібний спосіб виличив др. Дістазо тепер двох пацієнтів, на яких вже ніхто не мав

надії, щоби їм взагалі могло щось помочи. Тепер они находять ся після операції в як найліпшій здоровлю. Кілька місяців мусять они перебути в інституті Пастора під лікарським оглядами. Др. Дістазо каже, що груба кишка не є нічим иншим, як ідеальним місцем для повстання воїх хронічних слабостей. Від сих страшних зародків походять різні душевні і тілесні слабости: так пр. хронічний біль серця або голови. Люди, що страхають ся позбутись грубої кишки, нехай держуть ся слідуоюї дієти: Раз на день мяса в дуже малій мірі, за те багато ярини, дальше чаю, кави і яєць не повинно ся взагалі вживати.

Страшна пригода. Сими днями лучила ся в Оберкані коло Верна при пісковатих скелях вистигателя Угера страшна пригода. Коли наберало ся піску на фіру, увільнили ся нечаяно дві величаві каменні маси і засипали 60-літнього Угера і его 16-літнього сина разом із кінями. Сейчас приспіла огненна сторожа на поратунку нечасних, але єї заходи позістали безуспішними, бо вдало ся лише виратувати одного вже покаліченого коня.

Поміч поліційних псів. Перед кількома днями в Бельську убито та ограблено тамошнього адвоката д-ра Гальбрайха в его власнім мешканю. Жандармерія не могла ніяк потрапити на слід винувника злочину, а допомогли їй в тій задачі поліційні пси, витресовані на заграничний спосіб до слідження злочинців. Показало ся, що адвоката Гальбрайха убив бувший писар приватий до его канцелярії перед кількома літами а видалений недавно з прини якихсь непорозумінь. Видалений писар постановив на адвокаті піметити ся, а месть свою виконав оної, користаючи з неприсутности жінки адвоката, котра з сином виїхала до родичів в Чехах. Одного вечера, коли др. Гальбрайх сидів в каварни, писар, знаючи добре розклад мешканця, закрив ся до его спальні, а коли др. Гальбрайх вернув пізно до дому і заснув, злочинець розторщив ему голову каменем, а потім ще додусив его шнуром. Забравши, що було під рукою, отже годинник і пуларес з грішми, скочив ся в підземний каналі. На третій день відкрили его там поліційні пси.

Дар америнанських Українців. Заходом д. Довганс в Babyann в Америці зібрано 403.27 доларів що становить суму 1.966 кор. для хорого поета д-ра І. Франка. Так гарний примір пошановання заслуг великого поета повинен і в нас на Буковині знайти наслідувачів!

Як стають богачами. Одні із америнанських мільонерів (James Patten), званий „збіжовим королем“, закупив по дешевих цінах збіжжя на цілім світі, а потім штучно підбив ціну его в гору, щоби на тій спекуляції заробити мільони. Се підприємство було дуже ризиконне і коли би лише прийшли денебудь вчасніші жнива сей король міг піти з торбами. Штука одначе ему вдала ся і у протигу кількох днів заробив на продажі збіжжя чистих 10 міль. дол. се значить, 50 міль. К. А знаєте, хто заплатив ему сю величезну суму? Широї вервети люду, яким спекулянти підвешили ціну мукки без якої ніхто не обійдесть. Ось як рабують капіталісти працюючий люд!

Люблячий муж. Жена Г. Райхерта і мати девяти дітей в Нью Йорку тяжко захоріла. Брак крови скоро гнав єї в домовину. Лікарі заявили, що наколи хто не дасть їй своєї крови то вона вмере. „Я зі муж і вона є мати моїх девяти дітей“ сказав Райхерт і велів получити руркою свою з єї кровоносною жилою. Дві кварта власної крови переточив Райхерт в свою жену, сам зблід, омлівав, но не уступав в геройській ділі. — Жена зразу очунилася, потім нагло овяла і закінчила життя. Райхерт мізерний утративши 20 фунтів на вазі, боре ся з бідю, кормячи 9-ро діточок з праці рук.

Масло з оливи. Одні з хемиків Рокенфелера заявили, що з оливи яка вирабляє ся в его рафінерії в Байон можна вирабляти масло. Ось як то пани коштом людського здоровля збільшають свої доходи.

Карлики в Китаю. Американський подорожник др. Гайов оповідає, що підчас подорожи по середнім Китаю натрапив в горах на дике племено таких маленьких карликів, яких нігде еще не виділи. Карлики на вид чужинців скрили ся в печерах, в яких постійно живуть.

Найдорозша одіж на світі. Найдоржшу на світі одіж має без сумніву папа. Вся одіж є богато золотом вишивана і прикрашена найдоржшими каміннями і перлами. Як дорога є та одіж вказує те, що ніякий мільонер на світі не міг би її купити навіть у частині. Его „шюки“ є роблені з найліпшого шовку, а сапетні гафтовані пантофлі є дуже дорогі.

Наране турецьких реакционерів. Останними днями виконано в Царгороді 13 вироків смерті. Повіщено двох генералів дивізії, шефа тайної поліції Абдуль-Гаміда, бувшого команданта війська в Ерзерум, духовного основателя магомеданського Союзу, двоох полковників, двоох поручників, троох жовнірів і одного урядника Порти. Крім того засуджено начального редактора часописи „Ікдам“ на досмертне вигнання. Всі покарані брали участь в протиконституційній революції.

Оповістки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Посол А. Лукашевич прибуде дня 1. серпня с. р. до Чернівців.

Велике січове свято буковинських „Січій“ відбуде ся дня 21. вересня (по другій Богородиці) в Чернівцях. „Союз Січій“ робить вже тепер великі приготування. Незабавом виїде книга вправ для „Січій“, щоби наші „Січі“ могли приготувати ся до загальних вправ. Нехай вже тепер возьмуть ся наші „Січі“ і їх інструктори до роботи! Січовик що візьме участь у святі дістане на пам'ятку січовий медаль з образом славного козацького гетьмана Івана Мазени. Котра „Січ“ хотіла би вже тепер навчити ся вправ, най удасть ся до інспектора „Союза Січій“, до тов. Гаврила Гордого, Чернівці, ул. Паньська 33. — *Комітет першого загального січового свята на Буковині.*

Подяка. Світлий виділ товариства „Просвіта“ у Львові зволів вислати на мої руки 67 дуже гарних книжочок вартости 24 кор. 12 сот. даром для читальні в Банилові вол. Полянах. Сею дорогою складаю в імені нашої читальні світлому виділові тов. „Просвіта“ за щедрий дар найсердечнішу подяку. — *Теодор Григорчак, учитель.*

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 24. липня 1909.

Триест, 24. липня. (Кб.) Вчора рано привезено сюди тіло Дон Карлоса і о 6-ій год. вечером занесено его до церкви Basilica San Giusto. Сегодня рано відправив ся служба Божа, по чім перенесли тіло покійника до гробовища династії Бурбонів. — Тутешна поліція арештувала 4 особи, що їх підозрівають о участь в крадіжці церковних річий.

Будапешт, 23. липня. (Кб.) Редактори будапештських часописів ухвалили резолюцію відносно до просьби французьких журналістів в користь обжалованих в загребській процесі ось якого змісту: „Хорватія в судових справах цілком незалежна від Угорщини, а проба впливати на ще не докінчену судову розправу була би атентатом на незалежність судівництва і викликала би велике обурення. Окрім того ходить в Загребській процесі о конспіровану організацію шварцовання оружи та приготування до бунту в цілі відорвання одної частини від австро-угорської монархії. О скільки просьба французьких журналістів виходить із тої точки погляду, що угорській нації і пресі лежить дуже багато на висліді процесу, то они (угорські журналісти — *Ред.*) мусять рішучо се заперечити.

Кенігсберг, 24. липня. (Кб.) Молодий Американець, який приїхав сюди сими днями із своєю жінкою із Японії через Росію, умер тут на холеру. Правительство видало строгі розпорядження в цілі спинення розширення сеї слабости.

Петербург, 24. липня. (Кб.) Від вчора заслабło знов 71 осіб, а умерло 25 осіб. Загальне число хорих виносить 797 осіб.

Торговиця збіжжя.

В Чернівцях платили дня 19. липня 1909 за 50 кг.

Пшениці	13-75—14—
Жита	9-25— 9-50
Ячменю броварного	8— 8-25
Вівса	9— 9-15
Кукурудзи, пріма	7-80— 8—
Кукурудзи, нової	7-50— 8-20
Пшеничної соломи	5-10— 5-20
Житної соломи	5-70— 6-90
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	49-50—50-50

РУСКА НАСА ○ РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одніюка свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки шадичі і опрорентує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6%, виписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів.
Дирекція.

П О Д Я К А.

Люта, неумолима, нагла смерть забрала з поміж нас дня 8-го липня с. р. найдорозшого мужа, найліпшого батька та дуже любого тестя

Кирила Окужевского аптикара в Кіцмани.

Наш біль відчула ціла громада міста Кіцманя та околиці, бо зібралось незвичайне число народу, щоби відпроводити покійного до темної зимної могили. Наше горе відчули рівнож всі кіцманецькі стани і уряди як також і товариства. Спасибіг Вам, всі учасники сього сумного обряду за Ваше сердечне співчутє, яке виявили Ви нам. Дякуємо сердечно місцевим лікарям, Вп. пп. Тітінгерови та Воввідці за щирю лікарську поміч, а особливо д-рови Тітінгерови, повітому лікарєви, що не відступав покійного в часі слабости до послідної хвилі життя та був першим потішителем і дорадником в хвилі катастрофи. Дякуємо щиро Вп. п. Шпойнарівському, дир. гімн., за виделегованє гімназияльного хору; Вспр. о. Сімовичєви, катєх. гімн., за підготованє хору та відправленє панахиди; Вспр. оо. Сімовичєви та Штайнбахєви з Ліцманя, Вол. Стефановичєви з Кут, Баричкови з Бєдриковець, Балицкому та Волчукови з Черновець, що відпроводили покійного на місце вічного спочинку. Сердечне Спасибіг о. Сімовичєви, п. І. Приймї, проф. гімн. з Черновець, п. Жуковському, дир. рілнь. школи в Кіцмани, д-рови Гучнікєрови, лікарєви з Лужан і п. Ростоцкому, селянинови з Кіцманя за теплі та щирі слова над отворєним гробом. Дяка і Тобї, гімназияльна молодїже, що при неустаючих звуках жалїбної нуги відпроводажувалась покійного до могили. Вкінци сердечно дякуємо Впов. пп. Товаришам, Приїтєлям та Знакомим покійника, які будьто устно будьто письменно зложили нам своє щирє співчутє.

Кіцмань, в липни 1909.

Емілія, жена, Наталка, Марта і Ярослава, дочки, Стефан і Теофіл, сини, Никифор Даниш та Евзебій Ярошинський, зятї.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPORITELEN

Центральний банк чеських щадниць
Філія ЧЕРНІВЦІ ул. Паньська ч. 18.

Вкладки щадничі опроцентовує по 4 1/4 %.

Біжучі конта жирові.

Аккредитиви на заходні місця купелеві.

Есконт лише для інституцій.

Кореспонденція у всіх краєвих мовах.

Телефон 250.

Телегр.: Sporobanka.

На підставі § 14. статутів відбудуться звичайні загальні збори „Стоваришєня для випасу худоби“ для громади Брязи дня 2. серпня 1909 р. о 4. годинї пополудни в домі Ілаша Полохана з слїдуючим порядком нарад: 1) Справозданє касове і принятє білянсу за рік 1908; 2) вибір старшини; 3) ухвала над наймленєм полонини в році 1910; 4) вільні внески — **Іван Гринюк**, начальник.

Звичайні загальні збори каси пожичк. і щадн. для громади Врязи відбудуться дня 2. серпня 1909 р. о 1. год. пополудни в домі Ілаша Полохана з слїдуючим порядком нарад: 1) Справозданє касове і принятє білянсу за рік 1908; 2) доповняючий вибір старшини; 3) підвишенє стопи процентової на 9%; 4) ухвала платні для касиєра; 5) ухвала, що кожний член каси мусить бути також членом „Сїчи“ і „Читальні“; 6) вільні внески. — Старшина: **Іван Гринюк**, начальник.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з ангайської сталі, сєребряно сталєві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє, котрє ріже як братєва найтєвєрду неянку то а гірєку траву і збіже. Що лиш під таку косу дістанє ся, перетинає она за одним змахом на стопу. Коси ті дуже поводи зупотребляють ся і улекшують тяжкий труд сєляннина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлїбороба, тому кожний повинєн косити лиш карпатськими сєребряно сталєвими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої ангайської сталі найлучші в цілїм сьвітї і легкі:

Довгота в центимєтрах:	65	70	75	80	85	90	100
Цїна одної штуки кор.:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десятиє кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний бруєк з найлучшої плити. — Мєньше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакованє нічого не числимо і почту самї оплачуємо.

Хто пришлє з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменї з найлучшої плити мармурової. — Хто пришлє 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменї. — Хто пришлє з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменї. — Хто пришлє з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменї. — Хто пришлє з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменї. — Хто пришлє з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменї. — Хто пришлє з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменї. — Хто пришлє з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменї.

Молєти і ковала до клєпаня кіє по 1 К за штуку.

Сєрпи з зубами з ангайської сталі жинуть збіже так легєно, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістанє 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на осїбні картки і письма.

81 (20—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вижний,**
почта Рожнятів.

5 до 10%

дешєвше як всюди
продають ся прибори до писаня
В СКЛЕПІ
„Укр. Видавничої Спїлки“
в Чернівцях, ул. Пивнична число 6.
(побїчна від жидївської) (—)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнїтон

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

Доставцї для буковинського звязку урядників

Міхцер & Шехтер, Чернівцї

Ринок (напротив буковинської щадниці)

поручають свій багато асортований склад **весняних і лїтних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопцїв з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плєса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італїйської фабрики капелюхів Г. Бросалїно. — Великий вибір **біля** білого і колїрового для панів і хлопцїв; ковнярики, маншєти, рукавички, шкарпитки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновїших фасонах і красках. — Великий склад **чєревинів**, найсолїднїше викінчених. — Богатий вибір парасолїв і парасольок ріжного рода.

Замовленя з провінції дешево і сєйчас.

Неподобаючі ся річи можна відміняти.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під надляю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від односторонньої стрічки або 10 місця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штику.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Наші метрики.

Церковне право приписує, щоби уряди парохіяльні уживали в діловодстві ту мову, якою говорить більшість парохіян. Се є справедлива постанова і єї придержує ся точно духовенство волоских сторін. Інакше в парохіях руских. Тут поступає оно не після закону, а після особистої волі і ніхто его не спинає в сїм ділі. З виїмкою около 20 парохів, всі прочі (150) ведуть діловодство в чисто руских селах по волоски. Коли їх спитати, чому се так, они відповідають, що по руски писати не уміють. Однак се неправда, бо є багато Волохів, що знають руске письмо, а мимо того урядують по волоски. На се питанє можна з певністю відповісти, що Волохи в руских селах з розумом урядують по волоски, аби румунізувати рускі імена і назви, аби утримати „волоский“ характер церкви. Тут насуває ся нам питанє, чи можна мати руску парохію а не вміти по руски і чи можна з розумом уживати протизаконної мови? В нас можливе одно і друге. Парохії обсаджують ся компетентами, які сміють не знати мови своїх прихожан, ба можна навіть сказати, що ті, що маловажають інтересами руских дієцезан, звичайно мають при обсадженні першенство. Тому то протестанти і сама конвистория не добачають у неруских діловодстві руских парохій ніяке переступленє закону, не звертають на се ніякої уваги і при візитаціях уміщують свої клявзулі в мові дотичної ме-

трики, чим тільки одобряють переступленє закону. Чи дивувати ся при таких стані річий, що парохіяни не зважають на нінащо, що парох то владику у своїм селі. Нас лиш одно дивує, а іменно, що теперішній митрополит, який неоднє змінив в дієцезії навіть против волі духовенства, не приложив рук до усунення і сеї вопіючої кривди Русинів на Буковині. Чи може байдуже нашій духовній власті, що відносини все заострюють ся і небагом прийде до лютої відплати за зазнані упослідження? Ми хотіли би мирного пожиття і тому поки час підносимо, щоби усунути румунізованє урядів парохіяльних, бо сего терпіти не будемо. Просимо не о привилеї, а о точне виконуванє постанов бук. церк. права таксамо супроти нас, як оно виконує ся і у волоских сторонах Буковини.

Щоби доказати правду про румунізацію руских парохіятів, наводимо з меж тисячів подібних понизше оден новітний документ, виданий урядом парохіяльним чисто руского села на жаданє так само чисто рускої сторони:

„Тестімоніу де ботез. Ін кондіка наскуцілор а парохіей орт. ор. Мігалча се афла, прекум урмяза: анул наптерії 1883, 13 апріле, анул ботезулуй 1883, 10. маю; нумеле ал прункулуй Ірина; реліджуна ортедокс орієнтала; сексул фемінін; наптерія легітіма; нумеле таталуї ші майчії: Якоб Андрічук, Елісабета Семковіч; нумеле напшлор: Георгіє Струц, Ана Пудек; нумеле мошей: Ана Сава; нумеле преотулуй: Касіян Томовіч. Парохул: загаріє Воронка.“ В сїм метрикальнім свідоцтві бачимо наглядно

як в чисто рускім селі самовільно перехрещено і саму місцевість Михальче на Мігалчу і Русинів Якова Андрічука на Якова Андрічука, Елісавету на Елісабету, Анну на Ану і т. д. Очевидно ad maiorem Dei gloriam. Відтак свояки між собою порізнені, як се стало ся н. пр. з Київським, з Ошихліб котрого рідного сина, охрещеного в Чернівцях, записано до метрики з волоска Хівськї, так що тато і син супроти власті явили ся людьми зовсім чужими. От які непорозуміння і яка шкода виходять з такого нелегального поступованя чужого нам духовенства. Одно нам дивно, чому сторони приймають такі документи. Від нас чейже залежить їх відкинути і зажадати грамот написаних по руски. Та духовенство числить ся з нашою темнотою і неграмотністю і туму ему все вдає ся. Коли ж натрафить на опір, тогди звичайно хапає ся різних вимівок, як що витяг метрикальний мусить бути тожсамий з вписом метрикальним, який походить ще від попередника, що при знищеню волоского документу треба приліпляти новий стемпель і т. д. Таким чином свьященники звичайно позістають при своїм і румунізація церкви ширить ся невинно дальше. З нашого журналістичного обовязку робимо наш загаль уважним на повиспі аномалії з зазивом мати на них бачне око, бо ніхто не зробить порядку в нашій церкві, як ми самі до сего не приложимо рук.

Денис Орленко.

Із „Первоцвітів“.

(Олеї М.)

Не диви ся, дівчино, неначе на рай
На чарівне блакиттє безкрає
Нї про щастє в іскравих зірок не питай;
Там лиш чари — а щастя немає.

Не диви ся, як місяць промінєм ясним
Заливає ті квіти сонливі,
Що шепочуть диханєм своїм запашиєм
Твоєму серцю про хвилі щасливі.

Не наслухуй так пильно за звуком пісень,
Що говорять про вірне кохання,
Бо не знаєш, чи завтра той голос у день
Не затягне пісень про працання.

Тї чари природа мертва розлива,
Тї квіти на сонці зівянуть,
Тї сердечні пісні та людина сльїва,
Що бажання затратила зрания.

Як почувеш солодкий і щирий привіт —
О, не вір проминаючій мові!
Ії родичом-паном зміничий той світ,
Що жалкує за сказаним словом.

Ти зверни ся до себе та в душу гляди,
Пошукай в нїї любови і долі;
Почування палких завчасу не буди,
Бо як збудиш, не випхнуть ніколи.

Не диви ся, дівчино, неначе на рай
На чарівне блакиттє безкрає
Нї про щастє в іскравих зірок не питай;
Там лиш чари — а щастя не має.

К. 31/V. 1905.

Павло Махновский.

АНТИП ТРЕТЯК.

(Конець.)

Підійшли до Прокопенка що люди, ще згодом обступили его трохи не уся громада. Угамували ся нарешті і горлачі. Всі хотіли почути від поважного чоловіка слово, думу его. Але він сам прислухав ся, сам добивав ся знати що в кого на душі.

— Та що і казати, Карпо Гнатович, і справді настав такий час, що тільки і чекай, щоб коний не вкрали, а що ми без коний?... Або хліб, або корову... Або, борони Воже, щоб не згорів!... Що і казати, жаль чоловіка, але-ж сам заробив собі... — казали одні.

— А що, як і справді, дивлячись на Антипа, як староста казав, заведуть ся ще такі шибеники? Що тоді робити? Кидай все та тікай хоч на край світа; — хай ему всячина!... Чого его жаліти?... Він жалів Нечипоренка на Спїяна, як обкрадав їх та підпалював — га!... А парубка вбив хто? Він. Як же-ж то так?... На біса его приймати! В каторгу, у Сибір злодія! — Розпалив ся високий, худий швець — Гаврило Гультайко.

— Ось що Гаврило, — почав Прокопенко. Усе стихло.

— Ти забув, як трохи не вбив Хведіра Кавунця?

— Але-ж не вбив та в острозі, слава Богови, не сидів.

— Добре, що ти тільки Кавунцеві ребро поламав. Очуняв він, ви з ним посудили ся, помирили ся та й годі. А як би тою ломакою та не ребро, а голову пробив та вбив би на смерть, щоб тоді? З ким би ти мирив ся? Га?... Ось тоді і острог та, як ти зараз казав, в каторгу, у Сибір злодія!...

— Ну, нехай се так; а як же-ж по вашому Карпо Гнатович, нехай нас грабують коний, хліб що є, нехай нас підпалюють, вбивають, а ми мовчати мєм? Як же-ж то так?... Різки, острог, Сибір що хочете а треба покарати, щоб останні бояли ся

— Ось що. Слухайте, люди добрі!... Ви добре знаєте Антипа з малечку. Він зріс у нас перед очима. Як скажете, крав він чи шкодив як до того нещастя з коровою?

— Ні, ні, грїх казати! Добрящий, смирний він був парубок до того. — Загомоніло зараз багато голосів.

— Я думаю, що він ні за що потерпів за ту корову. Але скажемо, що він таки і справді продав чужу скотину. Як думаєте, що було-б, як би не посадили тоді його в острог?

— О, чуєте! Я-ж казав тоді різок, а що! — крикнув Шанькаренко.

— Чекай з різками, про се після! — спинив его татар.

— А хто-ж виноватий, — суд присудив, — озвали ся деякі з гурту.

— Та я не про те, хто виноватий, а про те питаю, краще було-б для нас, як би Антип не був в острозі чи ні?

— Ото так, ото спасибі, добре! — напустив ся знов Гаврило. — Виходить так, що злодій вкрав в мене коні, а мені треба ему дякувати та чекати, поки він ще забере зброю, корови та усе, що ему до вподоби. Добре, нема чого казати!

— Слухай, Гаврило! Ти сам бачив, що до острога Антип був добрящий парубок. Сам бачив, яким він вернув ся відтіль — пияниця, ледащо, паливода. Прийшов, і зараз всі побачили, що вже в Третячки немає сина і чесного робітника, а Лиховидівка загубила свого селянина. З острога він прийшов таки справжнім злодієм. Почало ся пияцтво, крадіжки, поки він попав ся з кінями... Слухайте, люди добрі! казав голоснійше Прокопенко, на лихо, собі на нещастє посадив тоді его Спїян в острог. Антип відсидів в острозі, ще більше на-

Комунікат

гал. укр. руского клябу ради державної в справі дальшої парламентарної тактики.

Оноді доносили ми о приготуваннях, які по-робили Словинці та ческі аграрії до осінньої сесії парламенту в цілі дальшої тактики супроти кабінету бар. Бінерта а нині додамо ще кумунікат галицько-українсько-руського клябу ради державної, виданий з приводу замкнення парламентарної сесії а поміщений в 160. числі „Діла“:

„Українсько-руський Кляб на вчорашнім (23. с. м.) засіданню у Львові, присвяченим вясненню загального парламентарного положення і своєї власної ролі в парламенті ухвалив одноголосно ствердити публично отсі факти:

Українсько-руський Кляб був і є вірним прихильником парламенту, який вийшов з загальних виборів, і відповідно до того все як найльотальніше підпирив его здатність до праці.

Та політичне положення парламентарних заступників руского народу, з'єднаних в Українсько-руським Клябі, значно погіршило ся з утворенням кабінету бар. Бінерта. Бар. Бінерт прийняв передовсім за свій принцип, що сповнене національних домагань може наступити тільки за згодою т. зв. партій більшості, — становище, яке з огляду на те, що та більшість зложена з заступників тільки двох народностей: Німців і Поляків, не дасть ся удержати і — коли придержувати ся его на далі — мусить довести до найважчих наслідків.

З заведенням сеї системи Русинам замкнено заздальгидь всяку дорогу до поліпшення свого національного положення і руский нарід в Галичині видано ще більше на поталу володарям краю, зглядно польському коду!

Українсько-руський кляб протягом послідної парламентарної сесії кілька разів остерігав правительство і партії більшості, але даром. Руски внесення, навіть найскромніші і найсправедливіші, польсько-німецька коаліція своїми голосами відкидала, а всі домагання, предкладали правительству безпосередно, остали фактично несповнені.

Замість того правительство в майже зовсім або переважно руских округах східної Галичини для польонізаційних цілей позакладає нові польські школи і постарало ся о найвисшу санкцію для соймового предложення lex Sala, яке ще в більшій мірі віддає руске селянство на економічній полі на поталу пануючої партії.

Щоби забезпечити собі існування і рівночасно укріпити свою систему в національно-політичних справах, правительство супроти парламенту, який

вийшов із загального голосування, заняло становище, яке вразно має на меті обнизити значіння парламенту в державнім житті. І так намагало ся правительство всяку вищу, навіть за те, що спричинила его власна політична бездарність, звалити на парламент; воно поставило ся подекуди явно понад парламент, заявляючи з гори, що з протипного ему голосування не витягне ніяких для себе консеквенцій: се правительство поводило ся при всіляких кризах по правді зовсім бездільно; — воно вкінці замкнуло вже двічі парламент перед часом, тоді як близькі ему дивні старали ся постійно обнизити повагу народного парламенту, щоб таким чином вже заздальгидь промостити дорогу для абсолютного панування без парламенту, при помочи § 14.

З огляду на всі наведені обставини, а заразом під безпосередною спонукуючою предложення про торговельні договори, з тим, що грошеве відшкодоване для хліборобів Галичини малоб дістати ся виключно в руки польсько-шляхотських верховодів, — рішив кляб як в обороні руского народу так і в інтересі удержання народного парламенту хопити ся найострійших средств парламентарної боротьби, з тою виразною метою, щоби політичну систему, яка по правді є вимірена проти існування народної палати послів і яка замикає усім поневоленням народам держави всяку дорогу до здобуття належних їм національних прав, довести до упадку.

Українсько-руський кляб ради державної рішив ся також на випадок, коли-б не прийшло до зміни системи, видержати до кінця і з усею консеквенцією в накинній ему боротьбі, — а саме в союзі з репрезентантами усіх тих народів, які так само борються о свої потоптані національні права, і в тій непохитній певності, що в сій боротьбі, в якій розходить ся о конечну національну оборону, руский нарід стане солідарно, як один муж по его стороні.

Львів, дня 23. н. ст. липня 1909.

Українсько-руський Кляб Ради державної.

ДОПИСЬ.

П'ятника і непорядки в Луці над Дністром.

Кілько то лиха та неприємностей приносить нашим людям п'яństwo, кілько то грошій марно йде за ту прокляту люру кілько то йде людського майна у шинкарські руки! А дивить ся, прийде в село такий бідолоха що не має мук, на мамалигу а подивить ся за кілька літ, то він ліпше стоїть як наш давно-замешканий господар. А чому то так? Бо наш темний нарід робить працю, аж

чоловіка, доводять его до злочинства і острога. Лихо наше з тим острогом лихо і з різками — скінчив титара.

— Але-ж треба як небудь покарати злодія; не можна таки без ніякої кари, — приступили знов до титара.

— Треба і можна, тільки так, щоб не знеславити на віки чоловіка і не покалічити его, як в острозі. На мій погляд найгарнійша кара буде громадська робота. Обгородити цвинтар, акацію насадити там; греблю яку справити, колодаць громадський викопати; добре було-б отак, як Німці, дороги пообсаджувати акацією; та роботи, скільки хочеш найдеть ся. Що якби за тую корову наробив би Антип, скажемо, місяць або два на громаду, — і ему нічого не подіяло ся би і для громади користь. Правду кажу я чи ні?

— Правду, правду! — загомоніли люди.

— Та навже-ж від громадської роботи так все і добре зробить ся? — не угамовав ся все Гаврило.

— Правда, сего мало; треба ще, щоб громада боролась з п'янтвом та неучтвом — темнотою...

— Се-ж як? Кажіть, кажіть ще, Карпо Гнатівич! — прохали титара.

— Добре... Ось що я вас спитаю: Думає хто з вас коли, чого се так наші люди прихильні до горілки, до п'янтва?... Ні, мабуть ніхто. А як розбереш добре, то воно і не диво... В нашого чоловіка цілий рік є багато роботи. Але він не все робить. Роблять руки, ноги, спина, одним словом тіло робить, а мізок, душа не мають роботи, а проте робити і їм треба. Таки чоловік робить, то ще байдуже, а як тільки він спочинув, так і пічне мучити ся. Що робити? Такої праці не знаходить він коло себе. А в спосіб заглушити, затуманити і розум, і душу, в горілка; ось він і кидає ся одурманити себе, щоб не чути голоса душі... Громада може і мусить достарчати такої праці своїм людям... Вудуйте, люди добрі, церква, школи для дітей і для великих, — там багато люди най-

му піт очі заливає, а потім шинкареви дає за півдурно.

От як на пр. в нашій Луці, прийде свята неділя, або свята яке, то в церкві дуже мало людей найде ся, а у корчмі то повно старих людей і молодіжкі. Ну, то вже не диво старим, але молодіжкі! Наш старий селянин каже що як би не випив порцію горілки, тоби не годен робити, се є правда що наш селянин як нині тої дитячої медицини, то в тій хвилі троха подумав, а за кілька хвилин ослабне ні нащо; ну а сказати ему се, то він не повірить.

Він лиш чекає неділі. Прийшла неділя, то не цілий день аж до опівночі, але на другий день робити не годен, бо щось шумить в голові, щось нудить коло серця, сам не знає, що ему є, а він бідний не знає що в него в середину дитячо вліз і корінь в ній своє розпускає.

Отжеж після цісарского закону мають всюда по селах у неділю і свята корчми бути замкнені. А чому ж в нас сего нема? Чому наші послы сю деморалізацію не усунуть! Таж они мусять і за наші Луки хоть троха подбати. Повідомляло ся навіть вже і кілька разів до ц. к. староства до За-ставної і таки нічого не помагало.

А найбільше дбати о моральність в селі повинен начальник громади, але коли наш начальник сам що неділі і свята не в корчмі з людьми, а навіть із молодіжкою, та дозволяє, щоби корчма була у неділю отворена, то кажіть самі, панови, до чого наші Луки дібуть ся. В нас шинкар заступник начальника. І що ви на се скажете?! І щось перечуваю, що він собі аж бороду микає тай чекає виборів, бо хотять его начальником громадским обірати. Йде чоловік дорогою а Жид питає, куди він йде? а чоловік скаже, що йде до читальні, ходіть трошки до мене! Що вам читальня дасть?

А навіть питає ся старшого церковного брата, що правило ся в церкві і яка проповідь була. А старший брат церковний лиш, коби як-найскорше із церкви вийшов, тай таки право до „Нуті“, тай вже він все знає, що ся в церкві діє. А як треба щось репарувати в церкві, то без „Нуті“ не порепарує ся, мусить і він все знати. А чому? Бо старший брат не розуміє ся в тих справах, і ним Нута рядить не аби хто инший сам знає. Отжеж таке ся діє в наших Луках, що навіть і нехрист пхає ся до рускої православної церкви.

Згадати би вже і за нашого начальника громади. Він дуже але поступає, а чому? Бо як прийде ся явесь право робити в селі, то він тої справи не розуміє, хоть він начальник. Але як прийде ся робити справу якусь на его противника, а — то він до того перший, він йде зараз на толоку, кричить, галасує, але его мови дуже мало хто розуміє, бо він троха закидає мовою, по німецьки бо по руски добри не уміє, а по німецьки ще й тільки ні.

А як би прийшла якась розправа на его фамілію, то він ховає ся. Отжеж і таке ми мавмо на Луках, таки прямо до пропасти йдуть наші Луки. А де причина? Причина в тім, що, мавмо такого начальника і заступника его, як також і старших братів церковних, що від них далеко не втікли. Щастє ще, що бодай другий заступник начальника порядний чоловік і держить ще яко-тако порядок в селі.

дуть тої самої праці!... Якби ті гроші, що ми тратимо що року на горілку, котра доведе нас до острога, до душогубства, повернути на дотре діло, то все можна зробити... Знайшли ся би і люди досвідні, котрі би навчили і молодих, і дорослих; урядили би святкові добрі, корисні для розума і серця розваги, видовиска. Проійшло би небогато часу і...

— Мої рідні, прийміть!... Помилуйте-ж нас і пожалуйте!... Подивіть ся на нас нещастних!... Не губіть нас, мої милі!... Що мені старій безщастинці робити на світі!... Прийміть его, мої рідні!... Я тоді казала... Мене не слухали... Не буде він вже більше!... Ні!... Не буде... Задарма тоді его в острог посадили!... Помилуйте!... Мої рідні!... Пожалуйте нас! — заголосили з останній сил обидві жінки, продершись силою в розправу...

Знов вся громада загула. Скріз гомін, роздавало ся голосія, стоявших на колінах жінок... Що далі все чутиїше було, — приймавмо, приймавмо!...

Громада Антипа прийняла.

* * *

Проійшло кілька часу... Стара Третячка вмерла. Безрадісно, повне горя проійшло єї жити на сім світі. Поховав священник, як єї бажало ся. Незабаром вмер Корній.

А що-ж Антип?... Заволодівши ще і Корній-евим добром, він став хазайнувати. Не, але не так як перше. Так з боку подивити ся, здаєть ся, що ніби і люди поважають его, — здоровіають ся з ним, шановно кланяють ся ему. Але хто має копей та тільки з них і живе, хто що почу, що хвилини тріпотить за них, той знає — які то виклони та поважани.

Маяки, 1899 р.

вчив ся, — палієм, душегубом зробив ся!... Що краще, Гаврило, нехай пропадуть коні або корови, чи згорить хата зо всім добром, або загубить ся душа християнська?... Вибирай!...

Помовчав швець, а тоді питає: — що-ж робити, Карпо Гнатівич? Се правда, острог зовсім калічить людину, але-ж як же-ж...

— Чуєте!... Я-ж кажу різок, — закричав знов своє Шинькаренко.

— Виходить так, що Михайло правду каже. І справді, тільки що, різок та й край! — Призвали деякі Шинькаренка. Усі чекали, що скаже титар.

— А ви чули про криводіївського старшину? — почав він знов.

— Се той, що згорів, а що?

— А те, що він через різки згинув; я се добре знаю.

— Які там різки! Підпалив его один шибеник, ось як Антип, та й все. — Сердито відказав Гаврило.

— Ні, різки его загубили, — повторив титар. — Ось як було: Приближали ся вибори старшини в Криводіївці. Баче старшина, що багато людей стоїть за Москаленка Петра. Думає він, думає і розсудив, що не лишне — як треба знеславити Москаленка. Підговорив старшина судиїв, добре замоторив їх, а після, кат зна за що, подав на Петра і судиї присудили ему різок. Знеславили чоловіка ні за що на віки.

— Та хйба від свого згорів той старшина?

— Та ні, Гаврило, чекай, я-ж ще не до-казав!...

— Ось настали вибори. Нема кого, та й зіб-рали знов старого. На радощах нарізав ся він добре з судиями та й пішли кудись вулицею. Там стріли їх два парубки і почали сміяти ся і док-оряти ім Москаленком. Тоді старшина, захочений першим ділом, так само (судиї знов запомогли) впсїк і сїх парубків, а вони спалили его та й в ост-рог пішли. Ось і виходить, що різки ганьблять

Се подаю до відома загалу, щоби знали про ліжкі обставини в нашій громаді, щоби наші зацікавлені знали, що наша громада пішла з торбами через піанство.

Іван Мандрик.

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. липня 1909.

Налендар. Вівторок 27. (14.) Ойсема Пр., рим. Пантелеймона М. Схід сонця 4 год. 23 мін., захід 7 год. 49 мін. — Середа 28. (15.) Володимира, у. кн., рим. Інокентія. Схід сонця 4 год. 25 мін., захід 7 год. 48 мін.

Наче Ляхи в Галичині не уміють по руски читати „Пранора“, кожне число „Буковина“, „Нородного Слова“ доручить аж тоді, коли вони набудуться доволі по цілих Лужанах, хотий адрес випечатаний цілком виразно: „Буковина—Глиниці, Вп. Лозинський Ферд., Дубівці“. По довгий блуканні опинилися на місці призначення, т. є. Буковина—Глиниці. Лиш якимсь способом опиняє на пошті в Лужанах? відки доперва друтого дня опиняє у призначеній місці. Просимо ц. к. поштову і телеграфічну дирекцію, щоби по рускадресовані часописи і листи не блукали більше а щоб їх доручувало просто на руки адресата.

Polnische Wirtschaft. „Allgemeine Zeitung“ доносить із Львова ось що: При шквотрованню тутешньої громадської каси сконстатовано дефіцит в сумі півтора мільйона корон. Ці недобори можна би справді покрити фондом для водопроводу та доходами із міських підприємств, але сам факт свідчить вже достаточну про тутешню громадську господарку. Оскільки тут правди, не знаємо, в кождім разі можна сподіватись, що ославлена польська господарка видасть такі і подібні цвіткі.

Цісарські маневри в Німеччині. „Zeit“ доносить з Берліну з достовірного жерела, що німецький цісар запросив на маневри трох австрійських архикнязів, між ними генерального інспектора артилерії архикня. Леопольда Сальватора та шефа австрійського генерального штабу ген. Конрада Гедендорфа. У австрійських цісарських маневрах візьме участь шеф німецького генерального штабу Мольтке.

Премійоване коний, що має відбутися в воеводстві Буковини в році 1909 і есентуально закупити гуцульських огерів. В цілі переведення розпоряджень високого ц. к. міністерства рільництва із дня 16. лютого 1899 р., ч. 3802, що до розділювання премій державних при премійованні хову коний в воеводстві Буковині відбудуться в році 1909 премійовання в Шипоті дня 6. серпня, в Дорні-Ватрі дня 9. серпня, в Кімполонзі дня 10. серпня, в Кіцмані дня 16. вересня, в Сереті дня 17. вересня, в Сучаві дня 21. вересня і в Радівцях дня 22. вересня 1909 р. після слідуочної програми: Приставлене коний починає ся о 9-ій годині, а комісія для премійовання розпочинає свою діяльність о 10-ій годині перед полуднем. Премії державні будуть розділені за клячі-матки з лошатами ссучимі і відлученими, за покриті клячі, за 3-річні до розплоду призначені клячі державного хову і за лошата-огери і лошата-клячі. Кінь, котрий зістав премійований державною нагородою в котрій небудь стації премійовання, виключений від дальшої конкуренції в иньшій місці премійовання в тім самім році. Походження кожного о премію державну або кравву конкуруючого коня, а то або від державного або ліценційованого приватного огера, або від огера знаходячого ся в посіданню власителя мусить бути доведено, і то в перших двох разях через предложене легальній карті обложена, а надто треба предложити приписані карти на худобу. По мисли повисшого розпорядження закупити ся есентуально з нагоди сих премійовань коний від тих, що ховують коні, гуцульські огери придатні до хову в віці 2½ літ і вище і гуцульські відлучені лошата.

Загадочна смерть лихваря. Оводі в почі, при вулиці Смочій ч. 1. у Львові викрила поліція трупа якогось Шнапіка, котрий вже почав розкладатись. Обставини, серед яких справа обертає ся, дають багато до думани на тему можливого убійства, котрого однак слідів досі годі було знайти.

Арештоване двох графів. До віденського краєвого суду відставлено оноді двох молодих графів, котрих арештовано за омбанства. Перший з них зве ся Віктор Ляво родом з Масурані в Італії нароби чимало довгів, котрих не міг сплатити, та видури богато товарів вартості кілька тисяч корон. Другий граф Едмунд Лазаньскі (мабуть знов польський граф. — Ред.) не ліпше справовав ся, бо видури у ріжних осіб кавцій, в сумі 50,000 К!

Весільна подорож в Балкані. Фабрикант в Лодзі Gummier постановов відбутти враз зі своєю молодю подругою весільну подорож бальоном. Саме коли бальон що йно взіс ся, щось попустило ся і він упав недалеко за містом. Поліція арештувала молоду пару тому, що вибрала ся в подорож без

цашпортів. Аж по осьмеогодиннім арешті випустила їх, ствердивши, що все, що молоді подавали для провірення своєї тотожності, правдиве.

Неграмотність рекрутів. Оголошена недавно статистика європейських держав виказує процентове число неграмотних між рекрутами. Отже на сто рекрутів є неграмотних: в Швеції, Норвегії, Швейцарії і в Англії по 1; в Данії, Голандії по 2; в Франції 4, Німеччині 5, Фінляндії 5, Бельгії 10, Австро-Угорщині 26, в Греції 30, Італії 31, Болгарії 52, в Сербії і в Росії по 62, в Іспанії і Португалії 70, а в Румунії 75.

Бальоном через канал. Беріо всів в Кале вчора рано о 5-ій годині в свій воздухоплав, передетів канал і прибув до Доверу по 23 мінутах лету. Ёго супроводжав оден французский протиторпедовець, що прибув до Доверу о 7-ій годині. Беріо висказав ся по своїй поїзді до одного дняникара, що повітре сприяло ему, хотий вів острій вітер. Він летів з швидкістю 40 миль на годину. 10 мінут по тім, як взіс ся воздухоплав в гору, не бачив керманич вже французского побережа. Довго не бачив він ані побережа ані протиторпедовця, що ёго супроводжав. Беріо летів понад воєнними кораблями, що стояли перед Довером, в напрямі на схід, описав два кола і спустив ся з розмахом на траву. Завтра удасть ся Беріо до Лондону. Часописи хвалять з одушевленням щасливу їзду Беріо і уважають ёї дуже важною і відважною.

Новий військовий регулямін буде обовязувати від осени при піхоті австрійської армії. Іменно з дотеперішого регулямину будуть усунені всі приписи, що не мають практичного значіння відносячись лише до зверхньої форми. Наслідком того відпадуть приміром Generaldecharge т. зв. Gefechts-exerzieren, прецизійне стріляння цілих відділів, нормоване чисел для віддалення вперед і на бік підчас битви і т. п. Головну вагу кладе ся на те, що має на меті практичну воєнну ціль, а докладність і т. зв. Strammheit у виконанню зредуковано до вимог, конечних лише для удержання дисципліни. Проект нового регулямину находит ся тепер в руках військових авторитетів, а по маневрах стане обовязувати вже при муштрованню нових рекрутів. Після року проби вийде яко зреформоване видане обовязуючого „Exerzierreglement“ для цілої піхоти.

Монастирі в Росії. В пійкій державі на світі нема тільки монастирів, ще в Росії. Самих мужеских монастирів є там 300, жіночих 228; заштатних мужеских 137, жіночих 154. Із загального числа 819 монастирів 71 віддано архієпископам на „прокормлення“. Черців в мужеских монастирях 9707, послушників 8.104; в жіночих: черниць 11.870, послушниць 35.559. Капітал Ол. Невської лаври досягає 3,000,000 рублів золотом, не рахуючи вже процентних паперів в яких головне багатство. Київ-Печерська лавра має півтора мільярда рублів. Троїце-Сергієвська лавра найбагатша: в неї три мільярди рублів. Основний капітал всіх монастирів — сім мільонів рублів. Жаль, каже „Новая Русь“, що в тій статистиці не наведено даних про капітали, якими володіють, настоятелі монастирів. Вони певно дуже великі. Досить того, що ігумен одного багатого монастиря в полудневій Росії дав річно своему синові, театральному директорові, за помочи 30,000 рублів на оперетку. — *Діло.*

З'їзд штундистів. Сими днями відбув ся в с. Астраханці, тавричеської губернії, четвертий всеросійський з'їзд штундистів. Головою з'їзду був член Державної Думи Захаров; крім того в з'їзді брали участь: всеросійський євангелічно-християнський комітет виконуючий обовязки директора штундистської семінарії Жак, учитель семінара Непраш, представники ріжних місцевостей Росії між якими і „С. К. Багдасаров, що багато натерпів ся за ім'я Христа“. З справоздань комітету та членів з'їзду видно, що росповсюджували штунду 12 „благовісників“, число яких зараз побільшено. Заснуване сектантської учительської семінарії, не дивлячись на те, що місцеві повітові та губернські земства просили за се, зразу встріли багато перешкод з боку духовенства. Дозвіл нарешті дала міністрів. Дім для семінарії вже збудовано аж за 10000 карбованців. До штунди приетало багато руских, українців та Німців. Закінчив ся з'їзд духовними розмовами, на яких було до 7,000 чоловік.

Чернечий з'їзд, відбув ся сими днями в Троїце-Сергієвській лаврі в Москві. З вищих єрархій приїхали митрополит Володимир московський та три московські вікарії, Андрій Подільський, Трифон Дмитровський та Анастасій Серпуховський. Дожидають на з'їзд митрополитів: петербурского Антонія та київського Флавіана, архієпископів: Антонія волинського і Сергія фінляндського. З загального числа 800 монастирів в з'їзді бере участь тільки 38 монастирів та 4 лаври. Учасників з'їзду 50 людей. Ініціатори з'їзду пояснюють се тим, що на з'їзд покликано тільки представників з багатих та великих монастирів. З'їзд тільки що розпочав ся, а вже між ёго головними організаторами почали ся суперечки. Річ в тім, що вологодський єпископ Никон, організатор з'їзду, чоловік без вищої освіти, почав писати статі, дуже неприхильні до чер-

ців-академістів, і сим обурив проти себе Антонія волинського та його „вчених“ прихильників. В синодальних сферах чернечому з'їздові не надають великого значіння. З'їзд сей займаєть ся домовою справою монахів без всякого відношення до політики. Головна мета з'їзду — обговорити питання, як можна поліпшити духовне життя монастирів, котре за останнє півстоліття стало дуже „суетним“. Крім того в програму з'їзду вноситься ся справа з'організована черців в союз взаємної помочи.

Оповідки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Інспектор Омелян Попович повернув із відпустки і обняв знов свій уряд.

Виділ тов. „Поміч“. звертає ся отсею дорогою до всіх родичів, що хотілиб віддати свої діти в науку до ремесла або купецкого заводу, щоби зголосили ся до товариства зглядно до секретаря товариства п. І. Ронгуша, Waggasse ч. 12. Товариство уділяє в сій справі помочи і дає інформації. — *Виділ.*

Звертаємо увагу наших читачів на аноно „Рускої Каси“ поміщений на четвертій стороні нашої часописи.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 26. липня 1909.

Париж, 26. липня. (Кб.) Бріан повідомив президента Фалієра, що приймає місію отворення нового кабінету. В склад нового кабінету мали би увійти: Бріан внутрішні справи і президентура; Людвик Барту судівництво; Пішон заграничні справи; Кошєрі фінанси; Думєрбі просвіта і штука; Мієран публичні роботи, поштові і телеграфічні заводи; Жан Діпі торгівля і промисл; Ріо рільництво; Трупо кольонії; Вівріані праця і суспільне обезпечення. Портфель маринарки обняв адмірал Бує де Лапейєрє а теку міністерства війни одержав генерал Брін.

Петербург, 26. липня. (Кб.) Депутатия 14. полку гузарів, що вї прийнято всюди в дуже сердечний спосіб, вернула через Москву домів.

Петербург, 26. липня. (Кб.) Від вчора заслабło на холеру 96 осіб, а 29 умерло. Загальне число хворих виносить 755 осіб. В протягу попереднього тижня заслабło в цілій губернії 838 осіб, а умерло 384 особи. Тиждень перед тим виносили дотичні цифри 1270 і 530.

Кіа, 26. липня. (Кб.) Приходу російської царської пари до замку Геммелмарку сподівають ся на сьогодні або завтра рано.

Гамбург, 26. липня. (Кб.) Вчора по полудни поховано писателя Детлева Лілієнка при численній участі літерарних кругів як також в присутності двох офіцєрських депутатів на цвинтарі, що зве ся Альт-Ралштетер.

Тегеран, 26. липня. (Кб.) Бувший шах перебуває ще в російській амбасаді. Як доносять, ёго відїзд відсрочено задля ріжних трудностей на півнішє. Новійші вісти доносять, що сильне військо під проводом Саллєта та Данлєба маширують на Шірас, англійській консулярній сторожі додано до помочи ще 40 матрозів.

Льондон, 26. липня. (Кб.) Сьогодні по полудни уладило кілька тисяч робітників велику демонстрацію проти прийнята російського царя.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі проєсно прислать до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану проєвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порупою в Чернівцях.

Одинок свого роду українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрєнтовує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 6% виносє 2 К. — Родимий! Хай кляч „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Прислашуйте нам нових членів. Дирекция.

Загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Дубівці відбудуться в неділю, дня 1. серпня 1909 о 1-й годині пополудни в домі Сильвестра Руснака ч. дому 294 з таким порядком денним: 1. Справоздане касове за діловий рік 1908. 2. Вильоване членів старшини і вибір начальника. 3. Установлене стопи процентової. 4. Платня касиєрови. 5. Вільні внески. *Старшина.*

24 23—40 н.

Молочне мило лелїйне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените умиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня костий, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. в оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислака
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медичинальній Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„ужр. Видавничої Спільни“

в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа
Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвістних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожж найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан-
тона Чапека у Відні.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюра з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок
та опроцентує їх на **5 процент.**

уділяє векслів і гіпотечарні позички під дуже
користними услівями.

купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітентів.

дає своїм вкладникам домові скринки шадничі.

найбільша свого рода українська фінансова інсти-
туція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду
від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте
громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1½ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

Складайте свої ощадности в „Рускій Касі“.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

**ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСКИЙ**

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонови **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтїй.

REGEUDS LEMBERG.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка
В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находить ся при ул. Університетській ч. 4.

Принимает всякі роботи у переплетничий фях входячі, як
також образи і фотографії до оправы.

(Склад ріжнородних рам.)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю **10 літ** гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже тругь ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

3 поважанем **Василь Данилевич, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під надписом і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від односторонньої стрічки або 11 місяць дрібним друком (петит). При кількорованих або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2. Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєстрація неопечатані візні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штук.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Виборча реформа до сойму.

Скорше як можна було сподівати ся прийшло між поодинокими членами комісії для виборчої реформи до згоди. Вчора о 10. годині перед полуднем зішлася комісія як ми доносили на засіданні, яке потривало до години 1. по полудни та закінчило ся тим, що в обох принципальних точках, так що до виборчих округів, як що до розділу мандатів прийшло до повного порозуміння. Як перший бесідник говорив референт пос. бар. Гормузакі і заявив ся за розширенням виборчого права на підставі національного катастру, хоч вказував на труднощі, які повстануть при його переведенні в діло. Щораз забирали слово заступники поодиноких партій, висказували своє становище до національного катастру, головном, що до поділу мандатів, та вже здавало ся, що до порозуміння не прийде. Аж по промовах наших заступників, пос. Николая Василька, та віцемаршалка дра Стоцького, які іменем Русинів подали новий ключ до розв'язання спірних точок, наступило порозуміння.

Так отже пропозиції, що вийшли від Русинів не лише становили підклад до дальших нарад комісії, як писали деякі черновецькі часописи, але дістали повну апробату зі сторони заступників всіх партій, та народностей. Вкінці удало ся таки ухвалити принцип національного катастру, мимо труднощів, та ріжних сумнівів, які підношувало, що до його введення, та тим самим вказало ся найкращу дорогу, яка веде до порозуміння, до справедливого трактування і респектування домагань поодиноких народностей.

І так маємо мати 5 національних ка-

тастрів для: Русинів, Румунів, Жидів, Німців і Поляків, на підставі яких мають перепроводжувати ся вибори до сойму. Що до інших народностей, які мешкають на Буковині, як напр. Угри, Липовани і Вірмени то полишено їм вільну руку, значить вони можуть вписати ся в катастер в котрий хотять, хоч засадою має бути, що обов'язані ступати за більшістю даної громади, або і цілого виборчого округу. Число всіх мандатів вносять 59. З тих припадає:

1. На курію більшої посілости 13 мандатів, котра однак розпадає ся на курію світську та духовну. Вибір у світській курії (10 пос.) відбувати-ме ся також після спеціально уложенного катастру, а в духовній курії (3 пос.) вибирати-ме одного послаконсistorна, одного руске, а другого волоске духовенство.

2. На сільські виборчі округи:

для Румунів — — — 15 манд.

„ Русинів — — — 15 „

„ Німців і Жидів (враз з відпоручниками торг. пал.) 13 „

для Поляків — — — 1 „

„ Вірлістів (архиепископ і ректор унів.) — — — 2 „

Так само має після нового проєкту наступити зміна до складу краєвого виділу а то: Всіх членів винявши маршалка має бути 8. Вибір відбуває ся також після катастру в той спосіб, що духовна курія і Румуни із світської курії (більш. пос.) вибирають — — — 1 члена Вірмено-Поляки і Жиди із світської курії (більш. пос.) вибирають — — — 1 члена

Жиди — — — 1 „

Німці — — — 1 „

Русини — — — 2 „

Румуни — — — 2 „

Як бачимо новий краєвий виділ складати буде ся з 8. членів, у котрім матимуть заступників своїх всі партії і народности.

Чи сей проєкт буде прийнятий в поданій формі покищо напевно не знати, бо кожда партія робить свої застереження. В кождім разі однак, комісією для випрацювання виборчого законопроєкту відрочено на неозначений час, а референту бар. Гормузакому припоручено випрацювати реферат, що до поділу виборчих округів і завізвано его, щоби до 1. вересня с. р. предложив новий проєкт.

Понизше подаємо комунікат, виданий в тій самій справі бук. краєвим виділом.

1. „Постійна комісія годить ся що до розділу мандатів на слідуєчий ключ: Загальне число мандатів вносять 59 а то: 2 вірлісти (митрополит і ректор університету), 13 з курії великої посілости, з котрих припадають 3 на духовну а 10 на світську курію. З 3 мандатів духовної курії належить один консistorній, один румунському, а другий рускому духовенству, між тим як з 10 мандатів світської курії мають припасти 4 для Румунів, 4 для Вірмено-Поляків а 2 прочим дітям. Із 44 сільських і міських мандатів припадають 15 Румунам, 15 Русинам, 13 Німцям і Жидам а 1 Полякам.

2. Всі партії заходять ся около забезпечення свого національного стану посідання та від его береження роблять виборчу реформу зависимою.

3. Система куріяльна лишаєть ся на далі, при рівночаснім зменшенню цензуса і утворенню четвертої курії з загальним правом виборчим.

4. Поділ мандатів, призначених для Німців і Жидів має наступити за обопільним порозумінням так, що доперва по

Гнат Хоткевич.

Маленькі образи великої справи.

I.

Засіданні революційного комітету.

Над великим містом запала ніч. Широкі довгі вулиці освітили ся рядами ліхтарів; заблищали засяли різнобарвними огнями вікна магазинів, склепів, крамниць, виставляючи на оглядні все ліпше, що лиш вигадав чоловік. От величезне вікно і в ньому найкоштовіший сукні, аксамити, найтончий шовк, золотом та сріблом ткані убори, найдорожчі гафти, вишивання, мережання; обіч друге вікно — і там ріжні заморські риби, раки, усякий сир, дорогі овочі з теплих сторін, дивовижні горіхи; третє вікно — і очі сліпнуть від блискучих перлів, жемчугів, всякого дорогоцінного каміння; в четвертєм — та і не перерахувати їх! На кожнім кроці вікно, заляте сліпучим світлом, убрале — і в нім ... праця рук чоловіка.

Коли-б хто уважно, але дуже уважно приглядав ся, він міг би побачити, як через пару хвилю до одного будинку все ідуть люди. Так ніби й нічого по них не помітно, бо йдуть вони певно, мов до власної хати, але всі підіймають ся на одні сходинки, як би піти за ними по тих сходах, то можна було-б побачити, що і входять вони все в одні двері.

Але хто би то все помічав, хто би до того

всього приглядав ся на великій вулиці де за одну хвилю може прийде сотка народу. То колись давно призначали таємні засідання в найдальших закутках міста, на безлюдних вулицях; тепер переконали ся, що ліпше можна сховати ся в товпі, ніж в великому лісі.

Велика кімната. Хоч се і другий поверх, але вікна щільно позакривані. Дим папірос густою сферою хмарою стелеть ся по хаті і в тім диму, мов тини, пересувають ся люди. Засіданні ще не починало ся, бо не походили ся всі. Чекають і розмовляють групами.

Які хороші облича! Чому велика ідея кладе печать благородства на чоло своїх вибранців освітлює внутрішнім світлом очі? Той, хто все життя думав лише про свій грейдар, про те, як би то товще намастити власну шкіру — тому і се видно зараз на лиці? Подивіть ся чоловікові в очі — і зараз скажете, що ся людина певно не зробить в своїм житті нічого шляхотного. А подивити ся на друге лице — вас осяє, обігріє внутрішнє тепло, жар серця.

Про око ніби всі спокійні, але се є спокій нервовий, спокій людини що носить ся в морю на відірваному від берега шматку льду. Небезпека занадто велика, щоб можна було її цілком забути. Першому ліпшому шпигові, яких десятні повзають та лиш нашіпорять тепер по вулицях, може впасти в око — чому се так багато народу входить до одних воріт — і що-ж тоді? З'явиться ся поліція,

жандарми — і не одно молоде цвітуче життя перерветь ся в своїм початку. Бо ті, що зібрали ся сюди, не віддадуть себе просто в руки: всі узброєні револьверами, навіть те молоденьке дівчатко, що сидить там у кутку і палко про щось говорить сусідові — навіть те дівчатко мов в кишені добрий бровнінг, а стріляти уміє ліпше від якого офіцера.

Тут зішли ся представники всіх партій і організацій. Треба обговорити теперішній момент — що діяти? Уряд ошалів. Він не знає міри своєї кровожадности, задля власного спокою руйнує спокій тисяч людей, задля власного життя убиває інших. Що дня вириває з сім'ї і гонить в Сибір і старих дідів і молоденьких дітей, замикає в каземати і тюрми, гноить в кріпостях. Стогне земля, стогнуть люди. Чорною хмарою вють ся по селах і містах вірні цареві козаки і катують людей. Міністри, мов передчуваючи скорий свій кінець, спішають нахапати що мога більше народного добра, виривають один у одного ласий шматок, сварять ся і бавлять ся. Дивлячись на них і вся багатотисячна армія всякого чиновництва робить теж на веім просторі державнім, мов до танцюючи свій останній танець — наряд стогне. Не родить хліб, люди пухнуть, вимірають цілі села. Батьки продають власних дітей до домів роспусти, їдять солону з хат, корчаться від болей — а те насінє, що уряд ніби призначає для бідних селян, в формі золотого гроша опинаєть ся в кишенях панів, і вони п'ячать, обдаровують своїх коханок.

цілковитим залагодженню сеї точки можна буде приступити до дальшої праці.

5. Краєвий виділ має складати ся побіч краєвого маршалка, з 8 членів, яких мають вибирати ось як:

По одному членови висилають: заступники духовної куриї разом з 4 членами Румунами зі світської куриї; Вірмено-польські заступники разом з двома другими заступниками світської куриї і заступником Поляком із сільської куриї; німецькі заступники; жидівські заступники; а по два чени: румунські та рускі послы із сільської куриї. В той самий спосіб має відбуватися вибір заступників членів краєвого виділу.

6. Референтови припоручає ся, щоби він на підставі сих вказівок, та принципу національного катастру, в порозумінню з поодинокими партиями виготовив найдальше до 1. вересня с. р. новий виборчий проєкт.

7. Наколиб референт бажав вияснення в деяких питаннях, то має право зажадати від голови комісії, щоби її скликав на нараду.

Ц. к. гімназія в Кіцмани.

I. Вислід класифікації за рік шкільний 1908/9.

На початку року шкільного було всіх учеників в гімназії і в приготівлячій класі разом 281 (в приготівці 27, а в гімназії 254) публичних а 3 приватистів. Підчас року шкільного виступило, зглядно скреслено разом 25 учеників публичних а 1 приватиста (то є 9.15% виступивших). Класифіковано отже при кінці року всіх учеників 256 публичних і 2 приватистів. Класифікація випала, як ось видно із таблицьки:

Класа	Здібних з відзначен	Здібних	Загально здібних	Поправок	Нездібних	% здібних	% нездібних	Класифікованих
Приготівка	1	18	—	1	3	82.61	17.39	23
I. а	3	21	5	—	4	87.88	12.12	33
I. б	6	16	3 ¹	—	5	83.33	16.67	30 ¹
II.	6	40	2	2	3 ¹	90.57	9.43	53 ¹
III.	3	23	9	2	11	72.92	27.08	50
IV.	4	22	6	—	6	84.21	15.79	38
V.	6	19	—	4	—	86.21	13.79	29
Разом	29	159	25 ¹	9	32 ¹	83.34	16.66	256 ²

Малі цифри зверху означають число приватистів.

Як видно із повисшої таблицьки, то процент здібних вносить 83.34 (минушого шкільного року було тільки 71.86% здібних). Процент нездібних вносить тільки 16.66; але замітити-б треба, що до проценту нездібних зачислено також і поправки. Можливо є, що по ферних більша часть учеників, котрі мають поправки, пороблять поправний испит, для того то й процент здібних буде тоді троха більший. В приготівлячій класі між тими повисше наведеними з нездібними перепав цілком тільки 1, а 2 мають право подавати ся о позвіл до поправного испиту, бо мають тільки з одного предмету злу ноту (але в обох семестрах з одного і того самого предмету). Знов впадає в очи рубрика загально здібних, де сума вносить 25¹. Сюди належать ті ученики, котрі мають злу ноту лише з одного предмету, але після найновішого закону мають однак право підходити до висшої класи (те право мають тільки ученики низшої гімназії, а висшої ні, і то лише в разі, коли мають одну злу ноту тільки з одної якої мови).

Що до віроісповідання, рідної мови і рідного краю учеників (класифікованих), то показує низше нарисована, точно після головних каталогів вповнена таблицька:

Класа	Віроісповіданє				Рідна мова			Рідний край	
	гр.-прав.	гр.-кат.	рим.-кат.	мозаїчн.	руська	польська	німецька	Буковина	Галичина
Приготівка	16	5	2	—	23	—	—	20	3
I. а	19	7	2	5	29	2	2	27	6
I. б	15	9	4	2 ¹	24	3	3 ¹	19 ¹	11
II.	24 ¹	23	3	3	49 ¹	1	3	30 ¹	23
III.	22	21	7	—	45	4	1	29	21
IV.	18	16	2	2	32	2	4	23	15
V.	13	9	2	5	24	—	5	19	10
Разом	127 ¹	90	22	17 ¹	226 ¹	12	18 ¹	167 ²	89

Між тими 167² Буковинцями є 54 із самого Кіцмани (40 Русинів і 14 інших).

Із поданої таблицьки видно, що в приготівці, а так само в першій класі було сего року шкільного більше учеників з Буковини як з Галичини, як в прочих висших класах; а то із тої причини, що більша часть галицьких учеників народних шкіл записала ся того року шкільного до першої класи вижницької гімназії. Із тої самої причини і в приготівлячій класі було на сей рік так мало учеників (минушого року 1907/8 було 50 учеників); ба на початку року були навіть випадки, що ученик народної школи, записуючись ледви до приготівлячої класи, а учуши заразом, що в Вижниці отворяє руска гімназія, виступив з приготівки, щоб здавати испит до першої класи у вижницькій гімназії. Те саме показало ся вже й тепер перед феріями при вступнім испиті на рік шкільний 1909/10, і таке саме, здаєсь, буде вже й на будуче.

II. Вступний испит до I. класи на рік шкільний 1909/10.

До вступного испиту зголосило ся тепер перед феріями разом 40 учеників, із котрих прийнято 35, а 5 перепали. Між тими прийнятими є 31 Буковинців, а тільки 4 Галичани. Ті Буковинці із отсих громад Кіцмань 8, Кліводина 4, Лука 3, Звиняче 3, Беренчанка 2, Дорошівці 2, Пишківці 2, Оршівці 1, Ошихівці 1, Іванківці 1, Барбівці 1, Вергомет н. Пр. 1, Вікно 1 і Вилавче 1. Галичани із отсих громад: Заболотів 1, Касперівці 1, Угреньківці 1, і Шершнівці 1.

(Дивно лише, що з Валиви, одної з найбільших громад кіцманського повіту не явив ся ані один ученик до вступного испиту до гімназії. Таке вже й свідомість загостила туди, навіть страйки уряджувано там свого часу, а до школи вислати бодай одніського хлопчину то не можливо. Чи може місцева інтелігенція забула за важку місію, яку перебрала на себе вступаючи в учительський стан? Чи-ж то не стидно, аби на таке велике село як Валива не нашло ся ані одного здібного ученика, підчас коли із Богом забутої Луки прибуло навіть трох? Можливо, що по наकाдах все таки хтось зголосить ся. — Ред.).

Пригадати треба, що всі ученики загалом були дуже добре підготовлені до испиту. Але де-ж решта учеників народних шкіл повіту кіцманецького й заставнецького? Чи то так мало здібних хлопців у наших народних школах?... Взяти-б собі за примір Німців або й Румунів. Румуни все-ж не культурніші від Русинів; а побачити-б треба, як то они потраплять при вступнім испиті до першої класи засипати свої гімназії учениками з народних шкіл! Чи приємно то примір. Русини-професори II. гімназії при вступнім испиті, як при тім самим закладі на німецькій паралелі аї не містять ся німецькі ученики, а на рускій колісь-не-колісь каше оден ученик, а до того Німець-професор сьмішком питає Русина: то тільки руских учеників? У кіцманьським і заставнецьким повіті є досить ще таких громад, звідки доси ані оден ученик народної школи не показав ся до кіцманецької гімназії. Та не місце тут вичисляти по імені ті громади, розходить ся тут більше о те, щоб н. учитель народних шкіл не забували, що розвій нашого (як і кожного взагалі) народу залежить від відповідного числа інтелігенції, якої особливо в нас ще великий брак. Від Вас, п. учителі, і тільки від Вас самих залежить ціла та справа!

Тому кожного щироого Русина-учителя обовязком є підготовляти здібніших учеників своєї класи до гімназії (або й до інших шкіл); але до такого діла треба взятись таки підчас шкільного року. То не так страшно, тільки треба мати добру волю і вміти заохотити до того учеників і їх родичів. Котрі отже із здібніших учеників не ставили ся до вступного испиту тепер перед феріями, то повинністю п. учителів народних шкіл нехай буде, щоб ті ученики зголосились по феріях до вступного испиту до наших гімназій. Також не забувати-б треба, що при наших гімназіях є також приготівлячі класи, куди треба посилати хлопців (із народних шкіл), котрі мають прилучити ся там німецької мови (ученики приготівлячої класи не потребують робити испиту до першої класи гімназійної, а підходять до неї на підставі свідокства із приготівлячої класи).

Та доки-ж те терпіти? Чому не приходить Бог по мене? Чому колісь, за роспусту Содому і Гоморри покарав їх Господь шостою карою, а тепер чому не розсипле він огняної хмари над усіх кровопіпців, катів і гнобителів? Вже-ж не стає сил на терпінє, вже-ж кровю, а не сльозами плачуть люди?... Такі мисли приходили всім стогнучим і вони чекали, чекали на чийсь знак.

І сей знак мали дати люди, що зібрали ся свого дня до сеї кімнати. Коли прийшла нова віра на землю — першими її приймали апостоли — се були апостоли нової віри; коли сотки ідуть до борби на перед вибігають найсміливіші — се були найсміливіші; коли рука проводить по струнах, відзивають ся найбільше чутливі — се були найбільше чутливі струни. Їх піснали люде: ідіть зробіть за нас, бо ми не годні, ми несмілі, ми боїмо ся. Ми не навидимо свого ворога, ми стогнемо під його пятою, але підняти власну голову, і руку, і меч — ми не можемо. То йдіть ви, ударте своїм мечем, а тоді може й ми уколемо ворога голкою в мизинний палець.

...От уже зійшли ся всі; тут були представники всіх партій, представники військових організацій, представники робітників — тут все, що є відважнішого, честнішого. Зійшли ся ніби на останню раду, але в глибині душі кождий знає вже рішенє: се-бій. Завтра ж він почне ся знає кождий — і та свідомість підіймає, примушує серце бити ся живіше.

В кімнаті шум; багато голосів говорять разом в горячій спірці непомітно підіймаєть ся голос,

і хтось пропонує уже: „Панове! Нетреба забувати, що иноді й стіни мають вуха!

Встала зі свого місця та молода дівчина, що сиділа в кутку, виступила наперед і з таким же молодим завзятем, почала говорити:

— Не мені, товариші, говорити перед вами про вагу сучасного момента; не мені задрівати вас згадками про історію, про те, що упустивши хвили, вже не вплимаєш її змову — ви і сами те без мене знаєте добре. Треба ударити! Треба скористати з того загального обурення, що опановує нашою землею що раз більше, бо потім, коли обуренє се пройде — люде примірають ся з власною долею і вже на довгі літа знов запряжуть ся в ярмо. Не завше чоловік може бороти ся, бо ходити, хоч би навіть у ярмі — все ж йому здаєть ся легше, ніж боротися за власну свободу.

— Мало нас... — деє з кутка розітнув ся голос.

— Так! Мало нас — рахованих. Мало тих, хто за все готовий до боротьби, кому тяжке навіть золоте ярмо, хто воляє бороти ся до кінця життя аби бачити братів свободними аби назвати свою країну-країною волі. Сих мало, але мало їх було і завше. Та ми не знаємо всіх тих, хто завтра ж стане до нас, хто піде за нами навіть так далеко, як і ми. Земля наша велика, люди розкидані по ній. Не у одного так само окровавило ся серце, як і у нас, не один вже готовий взяти на себе тойже тяжкий хрест, що ми несемо лише ми не знаємо тих готових, а вони не знають нас. Але меч єднає! Коли вони побачуть нас на

переді, коли вони почують, що наша пісня — се та ж сама що і в їх серці брєніла — вони підуть за нами. І яка тоді наша армія буде — не знаю ні я, ані ви. То ж я свій голос підіймаю — за узброєне повстанє! Пора вже відповісти на утиск нападом, на зброю-зброю, на кулю-кулею. Заповідаємо на завтра страйк! Загальний страйк усього свідомого пролетарія! До нього прилучать ся всі невдоволені, а невдоволений — цілий наш край весь нарід! Ми ж, керуючи страйком, будемо повертати його на узброєне повстанє, будемо чинити терористичні акти проти найбільше підлях членів уряду — і тоді буде видно. Коли зуміємо задріти масу, коли вже виробив на свою голову уряд ворогів зі своїх підданих — нас будуть тисячі за нами піде вся земля. А коли ні — то вмеремо в передних рядах. Бо на політоту кровію полю — найліпше, кажуть, родить хліб.

Почали ся палкі промови. Почав ся обрахунок сил. Не рішаючи ся — було рішенє питанє: всі пішли за голосом молодой дівчини. Вона своїми устами сказала те, що било ся тепер в кождім серці.

І до пізньої ночі тревало засіданє. А потім один по одному, тихенько виходили вони і розбігалися на вулиці в усі сторони. Коли вийшов, піднявши ковчир і остатній — на вулиці вже не було нікого з товаришів та сама вулиця зробила ся дивною. Тиха-тиха, мов спочиває. Рівно горять ліхтарі, позамикали сайливі вікна і лише деє далеко далеко калатав у свою колотушку нічний вартовий.

(Далше буде.)

ДОПИСЬ.

Наші приятелі.

Найбільшим ворогом національного розвитку Русинів на Буковині є здавна румунізаторський штаб в митрополичій резиденції в Чернівцях. Він поклав свою медвежу лапу на цілий руский нарід обдаривши его священниками-румунізаторами, котрі дбають лиш про свою вигоду, волоскі інтернати і немилосердно збиткують руский люд. Румунізаторська консисторія вповні свідомо, що її пановане над руским народом лиш доти за певне, доки руский нарід буде терпіти між собою її політичних емісарів в особі священних румунізаторів. Тому старає ся она нашим змаганням виворити своє рідне національне свідоме священство, перешкодити на кождім кроці, не перебираючи в средствах. Насамперед не приймає руских псаломців до духовної семінарії. Колиж по неволі мусить їх приймати, то учить їх там в день і в ночи навіть фізичними средствами розуміти „духа дієзеві“, а коли і се не вдасть ся, то не забуває також незломних „гайдамаков“ і на парохії. І тут ціпає ся їх чим може. Випадок, який став ся в останнім часі, вірно ілюструє подвиги консисторії в сім напрямі. Річ має ся так: Десь в грудні минушого року вплинув до консисторії анонімний лист, поданий у Снятині, котрий обтяжив о. Калинюка з Прилипча якими 50-ма провиннями. Зараз з'їхав сов. Ганіцький яко відпоручник консисторії на дисциплінарне слідство до Прилипча. По переслуханні сторін вийшло зі всего нічого. Тимчасом для румунізаторів в консисторії, котрі вже собі затерали руки з радощів, що зломали „гайдамаку“ несподівано в руки, був такий вислід дисциплінарки дуже прикрою несподіванкою. Та з сего клопоту виратував їх не перевищений в своїх русиноїдних помислах пресловутий Беян. Він поставив ввечері, щоби реферат про Калинюкову дисциплінарку поручено иншому совітникові. Румунізатори зі вдячності за такий чудовий викрут поручили реферат таки самому внескодавцеві.

По тридцятидній надумі не міг і Беяну змежи тих 50 обвинень більше підтримати, як одно, що о. Калинюк признав що покарав свого власного слугу. Для сего випадку вивайшов Беяну якийсь передпоптовий канон, котрий карає священника за покаранє свого слуги позбавленем уряду. Навіть Беянови видав ся сей канон за острій до виконання і він поставив у своїй дакорумунській великодушності внесок, уділити о. Калинюкови строгу нагану а загрозою, що на случай повторення наступить незмінне примінене припису згаданого канона і щоби він поніс кошта дисциплінарки, що румунізаторська більшість ммо рішучого протесту о. Ганіцького і прочих руских совітників дуже радо прийняла і потвердила.

Се правдивий факт. Рефлексії з его приводу для кожного свідомого Русина однакові. Єгипетської неволі під румунізаторською консисторією нам годі терпіти. Через брутальні обиви безпощадного переслідування наших щирих священників і через безнастанну кериню румунізаторів по наших селах мусить в наших свідоміх загальні дозріти переконання, що вже крайна пора остаточно обрехувати ся з нашими кривдниками. Румунізаторська кормига так надоїла всім, що огірчене населення так в Чернівцях як і в краю осягнуло кульмінаційну точку.

Н. Недабидіа.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. липня 1909.

Налендар. Середа 28. (15.) Володимира, у. кн., рим. Іноцентія. Схід сонця 4 год. 25 мін., захід 7 год. 48 мін. — Четвер 29. (16.) Антеногена, Спєрата, рим. Абдона М. Схід сонця 4 год. 26 мін., захід 7 год. 45 мін.

Відзначенє. Цісар відзначив директора тут. учительського семінара Михайла Купнірюка і директора тут. П. держ. гімна. Корнила Козака титулом правительственного радника.

Признанє за щирю працю. Громада Лукавець над Серетом і Давидівці (Кіцмань) іменували пана посла Бротей Пігуляк інтерцелював лично у міністра внутрішних справ в справі за помочи для громад Лукавець над Серетом і Карапчів над Черемошом, які громади навістила сего літа страшна туча. При тій самій нагоді виїс посол Пігуляк і нагледне вносє в раді державній для села Чорторія.

Хто займає ся мужицкими справами. Посол Бротей Пігуляк інтерцелював лично у міністра внутрішних справ в справі за помочи для громад Лукавець над Серетом і Карапчів над Черемошом, які громади навістила сего літа страшна туча. При тій самій нагоді виїс посол Пігуляк і нагледне вносє в раді державній для села Чорторія.

Катастрофа при черновецім трамваї. Вчєра вєчером о 6. год. лучилось в Чернівцях велике нещастє при трамваї. Електричний віз ч. 3. ожидає коло бровару Штайнера електричний віз ч. 6., який мав їхати до Прута. При возі ч. 6. поспе-

вала ся гальма так що кондуктор не міг его на жадєн спосіб спєрти і він наїхав з незвичайною скорєстю на віз ч. 3. Пероні обох возів порозторєчували ся всі шибї порозбивали ся а їдучих аж повикидало почєрез дїлковито порозбивані вікна. Кондуктора воза ч. 6. майже роздушпїло; він потерпів дуже тяжкі зверхні і внутрішні ушкождєня, так, що слаба надїя, щоби він вийшов. Кондуктор воза ч. 3 потерпів лекші ушкождєня. З їдучих потерпїло околє 10 осіб тяжкі а околє 20 осіб лекші ушкождєня. Вину сєго нещастя понєсити бєзперєчно заряд електричних трамваїв, який повинєн все на те глядїти, щоби коло возів було все в порядку а коли покажє ся, що гальма при якимсь возі, за стара або за слаба, то повинно ся єї сєйчас викинути і замінити новою а не пускати вози в рух зі слабими і нездїбними гальмами і таким чинєм спричинити такі катастрофальні нещастя.

Хто чим а „Громадянин“ і „Дїло“ воюють не правдою а злобою. „Громадянин“ пише в останнім числї, що „Буковина“ і „Православна Русь“ ґратують обоєм п. Львови Сємаці, якого придїлено до міністерства скарбу а в нинїшнім числї підхопило се і „Дїло“ і каже, що п. Лев. Сємака мав би бути якимсь спеціальним типом „українських русских“. На єї злобї закиди скажємо так „Громадянинови“ як і „Дїлови“ ось що: Пан комісар Лев Сємака зачислив ся справдї передше до кацапів, однак в останнім часі він відступив від кацапів та заявив нам на письмі, що з кацапами зриває всьакї зносини і заразом просить о принятє его в члєни „української поступової партії“. Коли ми отжє ґратуєвали п. Л. Сємаці, то малисьмо до того повну рацию; а що і кацапи поґратуєвали також п. Сємаці, сим дали они собі лишє полицник, бо ми маємє від пана Сємаки писємну заяву, в якій просить о принятє в члєни партії і в якій заявляє, що з москофільською партією не має нічого бїльше до дїла. — Що чоловік може змїняти свої переконання і погляди і що з найбільшого противника якоїсь ідеї ставєс нерас найбільший єї прихильник, се незрозумїлє хибє для панів з „Дїла“ і для молодиків з „Громадянина“.

Управа дїбр гр. пр. рел. фонду іґнорєє нашу прєсу. Є на Буковині місцевість купилєва звє ся Дорна-Ватра. Она є під зарядом ц. к. правительствє а власностєю гр.-ор. фонду. Уряджєнє купєлів зроблєнє на велику скалю, лиш гостий що року мєншє. Такий багатий фонд як гр.-ор. може собі позволити на реклямованє своїх купєлів, ну й озволяє собі видавати велїчєвнї суми на реклямованє Дорни. Лиш нї одна руско-українська газєта не удостоїла ся тої чєсти щоби в нїй був оголошєний анонс сєго закладу. А правда пан Адєльсєрґєр реферєнт сєї справи перед 2 роками заплатив москофільській газєтї „Правосл. Буковинц“ пару соток корон й ся газєтка ради сєго анонсу появила ся пару разів. Тамтого року був анонс в „Дїлі“ дуже мікрєскопїчний на виразнє домаганє числєнної рускої кодьонї з Дорни. Сєго жє року мимо виразного жаданя гостей Русинів анонсу в українській газєтї не умїщєно. Правда сєго року мав бути анонс помїщєний в „Галичанинц“. Так ц. к. управа релїґїйного фонду не хоче знати Русинів й в справі чистого інтерєсу поводєє ся супротив нас тєндєнційно несправильно, а що бїльше визиваного, бога поминаючи рускі українські газєти — звєртає ся до москофільських — мовби лиш москофїлі були на Буковині. На сєю аномалїю повинні наші послї звернути увагу пана Ульмана, щоби поучив пана Адєльсєрґєра, що єму не вільно в Авєстрї підпирати москофільсьва та легковажити українську публицу — тим бїльше, що до Дорни горнє ся руска публицька сотками. Так само в домї личним не було нїякої української часописки, аж в останнім часі за старанєм п. управитєля Ів. Воробєвичє є тєпєр там одна наша часопискє. — *Гїсть з Дорни-Ватри*.

Лїтнї студєнтки. Сєго року скрислєно в Берлїні з лїстїв унївєрситєтських 25 студєнток задля неточного сповнованя унївєрситєтських обовязків. Сє доказує найлїпше, що студєнтки починають вступати в слїди своїх мужєських товаришів. Місто їти перед полуднєм на виклади ходили ті студєнтки „бумлювати“. До сїх часів було се щось небувалоґо. Студєнтки визначали ся до тєпєр незвичайною пильностєю і так точно та пильно читали грубї науковї книжки, як рабїн „талмуда“. Однак часи змїняють ся, студєнтки, щоби осягнути вершок жєнської єманципації і стати на рівнїй стопї з мужчинами, почали тєпєр заґоґати ранками до рєставрацій і подібних лєкалїв, щоби там обговорювати бєзу єманципаційну програму. Замїтнє є тє, що між викрислєними 25 студєнтками студіюють 23 фїлософїю; звїсна річ, щє з давних сєредовїчєних часів, що фїлософи дуже великі прихильники гульок і „бумлїв“.

Нові стрільна пїхоти. В останніх часах роблєно проби з новими стрільними до карабїнів пїхоти, при ужитю котрих можна обсєрвувати наслїдки стрїляня на далєку віддалї. Нинїшня воєнна тактика вимагає, щоби карабїновий огонь розпочинати на можливо найдалїшї віддалї. При бєздимнїм пороху, в бїльшїй віддалї чим 800 метрїв, особлїво на розмоклїм терєні, майже немєжливє річ обсєрвувати наслїдки огня і тому військова управа постановила завєсти пробнї стрїляна. Таке стрїльнє наповнєнє матерїєю, котра, ударивши в якийсь предмєт, при помочи перкусийної капсї запалюєт ся і видає хмарку диму, яку здалєка добре видко. Коли стрїляти сальвою, то навїть з найбільшої віддалї можна обсєрвувати, чи стрїльна осягаєть цїль зараз на початку стрїляня.

Сєрбський народний гимн. Старий сєрбський гимн заборонєно з хвилєю, коли перед шєсти роками на прєстол дїстала ся династїя Карадїордєвичїв. Розписано конкурє на новий гимн, котрий заступив би дотєпєрїшний, однак з недозтачї поєтїв і композиторів, радїх оспївувати нову династїю сєй конкурє не увїнчав ся бажаним успїхом. З уваги на тє сєрбськє правительствє почуло ся принєволенєм привєрнути давний гимн Обрєновичїв. Сєю постанову правительствє оголошєно сєрбському народови сємї днями з наґоди роковин уродин короля Пєтра. В часі церковної наради в Бїлгородї військова оркєстра відіграла гимн Обрєновичїв перший раз по многих лїтах, а кількати-сєчна товпа вторувала єї співом.

† Посмертні вїсти.

Вчєра відбули ся в Чернівцях похорони ревнєй і дуже щирої народної учительської панни Марїї Банатюк із Стрїлецького Кута, яка померла по довгїй недужї в 23. році житя. Учась в похоронах взяли п. посол Спїнул, п. пов. інспєктор Купчанко і велїкє числє учительствє. Над гробом промовляли: п. надучитєль Данилєвич з Стрїлецького Кута і п. учитель Роман Івасюк з Чєгра. Наша суспїльнїсть тратить в покійницї щирю робїтницю на народній нивї а молодїж тратить в нїй здїбну і совїєсну виховатєлькє. Земля єї пером!

Тєлєґрами „Буковини“.

Чернівці, 27. липня 1909.

Заґрєб, 26. липня. (Кб.) Оборонцї Будїсєвцє вїча, який підчас розправи в процесї о зраду державну сказав: „Як-би ми хотїли подати деякі інформації про прокуратора, то він певно не міг-би бути дальше прокуратором“, засудив повїтовий суд по змислу §. 212. державних законів задля образи урядової особи підчас виконуваня уряду на вісім днїв арєшту.

Будапєшт, 26. липня. (Кб.) Міністер Кошут постановив в порозумїню з міністром скарбів скасувати перевєдєнє підвищєнних жєлїзничних тариф яких важкїсть мала почати ся із першим жовтєнем с. р.

Канєа, 26. липня (Кб.) Англійські, францускі, італїйські і росїйські війска покинули сєгодня Крєту.

Барцєлона, 26. липня. (Кб.) В Сабаделї проклїмували робїтники загальний страйк як протєст проти кампанїї в Мєдїлї. В Барцєлонї проклїмовано загальний страйк. Тому оголошєно тут стан облоги.

Париж, 26. липня. (Кб.) З Мадриду доносєть, що мароканський амбєсєдор вїхав тому, що загальний побут в містї небєзпєчний. Мимо вських розпоряджєнь острєжностї уважає населєнє присутнїсть Мароканцїв як провокацію.

Льондон, 26. липня. (Кб.) „Morning Post“ уважає оборону Грєя проти закидів зі сторони Кароля Дїлка не цїлком стїйною і каже, що становищє Англії було справдї корєктнє, але що до форми і змісту не кончє чистє зґлядом Авєстро-Уґорцини який дано позвол на окупацію і бєз ваґаня визначєно єї адмїністрацію. Она не стрїнула на жадєн протєст що до своїх розпоряджєнь як пр. розширєнє військової служби на Босну і Гєрцєговину і окупацію сїх країв зрівнала держави, що заклїчили берлїнський трактат, з звичайною анекспєєю. Тому трєба признати сє Карльови Дїлкови, коли він каже, що Англія має моральнї зобовязаня зґлядом Авєстро-Уґорцини.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Пєтровичє ч. 2) видає щє місяця ілюстровану прєсвітну книжочку для своїх члєнів, яких вписало ся на сєй рїк 700. Нє гайтє ся і вступайтє в члєни а нє пожалєтє. За вплачєні 4 або 2 коронї (сєляни і молодїж) дїстанєтє книжочки в бїльшїй вартостї.

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині

„Селяньска каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5½ до 6%,

перебирає посередництво при фінансованю всяких підприємств, перебирає до переходу цінні папери, дорогі металі і иньші дорогоцінності,

складає вади і кавці під як найдогіднішими услівями,

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів,

посередничить при закупні всяких машин і знарядів для рільництва, огородництва, домашнього господарства і промислу та всяких рільничих продуктів,

уділяє всякі поради в справах кредитових і хліборобских.

Урядові години:

Від 9—12½ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть

NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францоа

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болів, простуджєня, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати иньких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. в оплатю і опакованям. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогєерій медичиналій Стерншуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопис на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним съємом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелегентного Русина передплачувати сю часопис. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шежтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

поручають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капельюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капельюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірного для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевинок**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобаючи ся річи можна відмінати.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Удїли членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка

В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находить ся при ул. Університетській ч. 4.

Принимает всякі роботи у переплетничий фях входячі, як також образи і фотографії до оправы.

(Склад ріжнородних рам.)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части шо дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїнинки даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 11 місяць дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако приложі коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Ні тут ні там.

В понеділок, дня 26. с. м., якраз того самого дня, коли удало ся по довгих трудах, та торгах прийти до порозуміння в справі нового виборчого закону, відбуло ся у „Palatul Național“ давно вже заповіджене засідане румунської Дірігенци. На порядку деннім між иншим фігурує від якогось часу постійна точка іменно афера пос. А. Ончула з бароном Ю. Васильком, звісна уже нашим читачам листова афера, про яку писало ся свого часу доволі широко. Та п. Ончул якось не мав частя її полагати до того дня у Дірігенці, бо з різних причин не можна було скликати засідання, на яким остаточно порішено би сю немилу справу. Пос. Ончул за всяку ціну хотів би з сеї личної справи зробити високо-національну аферу, дарма, що вже безпосередно по появі того листу управа румунської Дірігенци поспішила з прилюдною заявою, що вона вважає сю справу личною, та що з тої причини не почуває ся до обов'язку сеї справи трактувати як загально-національної, та в тім дусі її рішати.

Мимо того, як звісно, ся точка не сходила з порядку деннього Дірігенци аж до минувшого понеділка, коли то зібрала ся румунська національна рада, на нараду в справі народної організації. Очевидно треба було конче тут причіпити щераз цілу аферу та умістити її як особну точку на деннім порядку. Та і сим разом, як зачуваємо не почастило ся пану Ончулові, бо якраз ті люди, на котрих ему так залежало, аби дали своє placet, зробили ему немилу несподіванку, так, що п. Ончул мусів старати ся рішене своєї афери

перефорсувати в своїм дусі, але вже лише за помічю своїх найблизших прихильників та одномишленників. Послухаймо, що пишуть про перебіг засідання Дірігенци:

В понеділок о 3. годині по полудні відбуло ся засідане румунської національної ради під проводом др. Янка Фльондора. На засідане запрошено членів національної ради та послів до ради державної, разом около 60 осіб. З тих явили ся лише 52 особи, а решта, між котрими находили ся послі граф Белегарди та др. Фльореа Лупу, звинили ся тим, що мали дуже пильну(?) подорож. На порядку деннім були слідуєчі точки: 1. Організація румунської партії в цілім краю (референт: Дорі Попович). 2. Народний податок — преса (референт: Атаназій Герман). 3. Афера бар. Василька з п. А. Ончулом (референт: уч. Кисанович). 4. Евентулія.

Зібраних привитав насамперед предсідатель п. Янку Фльондор, по чім вислано (на внесенне послів Ісопескула-Трекула та барона Гормузакого) мові телеграфічно в румунській дві чолобитні, одну до цісаря, а другу до престолонаслідника архикнязя Фердинанда. По сім приступлено до першої точки денного порядку, про яку реферував п. Дорі Попович. По вислуханю реферату прийнято слідуєчі внесення: 1. Голова партії має ще перед соймовими виборами в кождім повіті скликати віча і в той спосіб розпочати організацію румунських громад. 2. Поодинокі громади мають вислати своїх відпоручників, котрі разом з повітовими делегатами мають увійти в склад національної ради.

Тут зголосив ся до слова пос. Сімйонич та поставив внесенне, щоби органі-

зацію громад припоручити послам. На се відповів референт, що він противить ся такому внесенню, бо побоює ся що через полишене організації громад послам, легко може наступити припиненне організації. За внесенем пос. Сімйоновича уступав ся п. Кисанович і поставив від себе додаткове внесенне, щоби ексекутивний комітет партії кождому послови приділив одного мужа довіря, в цілі переведення організації громад та щоби визначив певний час, в протягу котрого малаби перепроводити ся організація. Пос. Сімйонович вправді прихилив ся до внесення Кисановича однак при голосованю, яке наступило відкинуто се внесенне 42. голосами проти 10.

Ще перед голосованем виголосив управитель лісів п. Купаренко довшу бесіду а по голосованю забрав слово пос. бар. Гормузаки та заявив в своїм імені і в імені своїх товаришів п. Ісопескула-Трекула і Сімйоновича, що вони уважають вислід голосованя над сим внесенем як votum недовіря, і з тої причини усувають ся від дальших нарад.

Щоб ратувати ситуацію і подати „вняснене“ вирвав ся п. Ончул і заявив, що его товариші хибно зрозуміли голосоване над внесенем пос. Сімйоновича, що мовляв нема причини заключати з того на якесь недовіре, вимірене проти послів, та однак, мимо таких переконуючих аргументів, якими п. Ончул розпоряджав все подостатком, названі три послі опустили салю. Та на тім не був кінець, бо коли зачали виходити послі із салі, до них пристало ще 8. учасників, між котрими находили ся панове: Купаренко, Гостюк Федорчук і Тофанель і урядили

Гнат Хотневич.

Маленькі образи великої справи.

(Дальше.)

II.

„Забастовка“.

Велика фабрика. Такі салі, що як би хто став у однім кутку та крикнув, то в другім і не почувш — і все те заставлене машинами, варстатами, станками, приладами. В горі під стелею вертять ся довгі трансмісії*) розносячи рух до найдальшого закутка салі; тисячі ремінних пасів тремтять у повітрі і видають своєрідний шелест, а понад всіма варстатами, геть під самою стелею ходить довгий міст („кран“) і перетягає понад головами робітників величезні брили заліза, яких не рухнуло би з місця і двацяттеро люда. Як малесенька їдовита змія вальє з ніг, укусивши, величезного зьвіра — так от тоненька пилочка впиваєть ся в тіло заліза і розрізає його на дві частини, а залізо кричить переразливим звуком. А там глухо стогне воно під строгалом, що хлипає під ковадлом — все тут повно тими муками заліза і його криком.

От стоїть величезний паровий молот. Ним управляє один чоловік і то ледве помітним рухом руки. Поверне ручку трошка в бік — і ціла скеля залізна застогне під страшними ударами, засипле хмарою искр, змінить форму, прокувавшись; а так

*) Трансмісія — се головний вал, від котрого вже ідуть ремінні паси до кожного варстату.

сама ручка повернеть ся в другий бік — і той же самий велет-молот легко-легесенько упаде на наковадло, мов дівчина положила свою ручку, розібє лущинку на орісі, не порушивши навіть зерна.

А там, в другім боці — величезний станок до стругання. Товсте, в дві руки чоловіка строгало, а під ним ходить „постіль“, на яку можна положити цілу залізну браму — і строгало, зариваючи свій ніс в залізо, буде рвати шматок за шматком, стружку за стружкою, аж поки не обгладить, мов корова язиком. А ондечки „бор. машина“ довбе діри в товстеньких брилах легше, ніж дятло дзьобом в березовій корі; а там „токарий станок“ обмочує цілу конюшину — прилагодив її майстер, приладнав, пусти в хід, як треба колісчатка, а сам пішов до другої роботи, бо знає, що станок сам зробить що треба: сам точить, сам водою поливає, сам зупиняєть ся, сам вертаєть ся; де треба — стружить, де не треба мине, а як скінчить свою роботу — і рясочки зайвої не зробить, на майстра чекаючи.

І крики, і гомін, і стукітня, і вереск мов в пеклі. А люде ходять, бігають між тими всіма страшними зубцями, колесами, гаками, мов у себе в хаті, хоч один небірний рух — і чоловік каліка на цілий вік. А вже найбільше хлопця: як черваки повзають всюду в найнебезпечніших місцях, так що страх на них і дивити ся. Все в повнім здаєть ся, ходу, все в невстигнім, здаєть ся русі.

Але то так лише здаєть ся. Сю тисячу машин здвигли до руху людські руки, втомлені, ви-

сплені людські руки. І от коли сі руки втомлять ся до решти — вони кинуть свою віковичну роботу. А тоді — весь сей рух стане! Стануть сі машини, стануть фабрики, застигне все; коли схотять вони, сі робочі руки — землю зупинять.

І спритне око могло-б помітити, що хоч ніби зверху все йде так само, як і вчора — так само роблять, ріжуть, розпикають, б'ють, точать, але... і ще якийсь дух пролетів по фабриці над головами усіх тих робітників, приніс щось з собою звідти, зі свіжого повітря. То було видно в пригашеному блиску очей, в стриманих, півголосом ведених розмовах, в таємному мовчаню.

І старший наглядчак — стара собака — почув уже своїм носом сей незвичайний дух, уже занішпорив, засував ся. От побіг він до своїх прихильників хрунів, шепчесть ся з ними по куточках: що се, мовляв, таке? Чи не знаєте ви? Чи не чули чого? Чи не помітили?... Чому се робітники то шепчуть один з одним, то якось підозріло мовчать а вже найбільше, як зближаєть ся до них?... Але от біда — хруні й самі не знають нічого; і раді-б прислужити ся, та не має чим.

А свідомі знають. Знають, що рівно о 12-ій засвистить фабричний свисток — і кинути всім роботу! Кинути роботу і йти... домагати ся своїх прав. І тому кожна щира душа з тривогою поглядає на годинник і чи скоро?... чи скоро?... а питання — що-ж то воно буде? — мимоволі насуваєть ся до голови і страшить.

От двох робітників працюють коло сусідних варстатів і шепче один другому.

справдішну сицесию в виду якої наступила констернація.

П. Ончул певно не сподівався такої демонстрації, але не міг нічого вдіяти і мусів вдоволити ся ситуацією, витвореною через несподівану сицесию. Липило ся все ще 41 учасників, тому і полагдене других точок порядку денного пішло після улюбленої рецепти п. Ончула скорим темпом. Другу точку прийнято з всіма пропозиціями референта та приступлено до третьої точки, про яку реферував п. Кисанович (постійний адвокат п. Ончула. — Ред.)

Та мабуть оборона Кисановича не дописала, коли п. Ончул мусів аж сам зголосити ся до слова. Та не диво. Треба було прецінь переконати учасників що, бар. Ю. Василько зрадив румунський нарід, та хтожби міг се ліпше вилуцтити як не сам п. Ончул? Незважаючи на те, що управа румунської, національної ради видала вже раз свій вирок в сій справі, уважаючи її личною, п. Ончул, що любить часто хвалити ся джентельменством, сим разом зредукував мірку свого джентельменства та став судиею в своїй власній справі.

Та для осягнення своєї цілі п. Ончул не перебирає ніколи в мірках. Знаємо се не від нині і тому не дивуємо ся. Видко таки его промова зробила своє, бо безпосередно по ній прийнято, як доносять деякі дневники, резолюцію п. Кисановича, в котрій закликає ся екзекутивний комітет партії, аби не допустив до поновного вибору бар. Ю. Василька на краєвого маршалка. Чи справді все так відбуло ся не знаємо, бо після донесень одного дневника, що звичайно в справах румунських дуже добре поінформований, засідане Дірігенци не скінчило ся і треба було продовжене его відкласти на пізнійше. В кождім разі п. Ончул не осягнув такої сатисфакції, якої собі бажав, подібно як у комісії для виборчої реформи, він в спілці з п. Відманом ставив всякі колоди під ноги, аби недопустити до ухвалення нового виборчого закону, чого врешті не таїв і в своїм „Leib-organ“ — мотивуючи се тим, що Румунам не треба виборчої реформи, бо їх позиція дотеперішнім законом забезпечена, а новий закон міг би лише їх позицію значно ослабити. Та дійсність показала щось иншого. Ні тут, ні там не удалось, як бажалось, бо стара приповідка каже: Де тонко там ся рве.

— Іване! Як ти думаєш — чи на добре воно вийде?

— А хто-ж се може сказати наперед? Ворог дужий, а ми роз'єднані, розбиті.

— Боюся я...

— А ти думаєш я не бою ся?

— То навіщо-ж ти йдеш, як боїш ся? Взагалі мені дивно: ну ще одному туди-сюди — а у тебе жінка діти.

— А як же-ж міг би я не йти? Товариші йдуть, а я zostану ся позадоку? Ідїть, мовляв, голубчики, йдїть та глядїть робіть так, щоб і мені добре було. Ні, я так не зможу. Як робити — то всім. Всі за одного, оден за всіх. Во громадска справа — се не забавка і не жидівска крамниця. Се лиш у крамниці жидівській схотів — купив, а не схотів — пріч пішов. „А громадска справа — сьвяте діло хто ховаєть ся від неї під жінчину спідницю, вічною ганьбою сам себе окриває.“

— Але-ж діти у тебе...

— Що робити! Боляче, нема що говорити — дуже боляче, але яким не пішов, а другі пішли і погинули за мене — якими очима дивив ся-б я тоді на світ божий? А як би вирвали вони який грейдар у наших експлуаторів, то сей би грейдар в горлі мені став, бо кожен з товаришів міг би спитати мене: а де ти був тоді, як ми ходили сей грейдар добувати?

Бесіда не скінчила ся, бо нараз на дворі трі-вовжно і перебісто загав фабричний гудок. Щось незвичайне почуло ся в сьому мертвому звичайно реві, мов ожив він і сказав якесь могутне слово.

Заграничний огляд.

Конфлікт між козаками а правительством.

Кольонія, 28. липня. (Кб.) „Kölnische Zeitung“ доносить з Тегерану, що між козаками а правительством прийшло до конфлікту.

Прихід царя.

Ніл, 28. липня. (Кб.) Вчора прибула сюди ескадра із царем і заїхала у екерфердерський залів. Передполудним поїхала цісарська пара з родиною, з принцом Генриком та великим воеводою із Гессен до замку Геммелмарк. Пополудни приїхав також Ізвольський на кораблі „Polarstern“.

Наслідки генерального страйку.

Барселона, 28. липня. (Кб.) Генеральний страйк викликав різні заворушення та бучі, в ході яких убито одного капітана жандармерії, трох жандармів і вісім демонстрантів. Вагони трамваю повернуті а залізничні лінії до Тарази відтато. Богато жоввірів дезертувало.

Програма нового правительства.

Париж, 28. липня. (Кб.) Правительственна заява, зложена в палаті послів і сенаті, каже, що новий кабінет задумує провадити мирну політику та переводити поступові реформи. Кабінет буде держати ся невідмінно політики попереднього міністерства і задержить непохитну союзницьку вірність приятелям Франції. Правительство передкінцем сеї легіслатурної періоди зажадає від парламенту переведення реформ забезпечення на старість робітників і приступити потім до реорганізації маринарки. Правительство заповідає нову виборчу реформу на підставі системи пропорціональності як також цілий ряд суспільно-політичних та господарських законопроектів.

Генеральний страйк англійських робітників.

Глязбо, 28. липня. (Кб.) На конференції, що відбула ся вчора між властителями рудокопів і провдирами робітників в цілі уложення відповідного компромісу, щоб не допустити тим до загального страйку, не прийшло до жадного порозуміння. В четвер мають відбутися нові збори в Лондоні. По полудни наспіли вісті від робітників, зайнятих при рудокопах в Нетінгемі, де всі робітничі віча заявили ся за генеральним страйком.

Турецко-грецькі відносини.

Царгород, 28. липня. (Кб.) Із автентичних інформацій видно, що заяв грецького президента міністрів Раліса викликали дуже користне вражінє серед міродатних турецьких кругів, які не сумнівають ся над щирістю сих заяв. Коли Греція буде держати ся сеї політики, то порта буде старати ся приноворити ся до сих обставин. Таким робом поліпшив ся стан грецько-болгарських відносин.

Замкнене сесії.

Париж, 28. липня. (Кб.) Палата послів. По прочитанні правительственной заяви Вріаном поставили депутати Лафер (соціалістичний радикал) і Льюрен (радикал) запит до президента міністрів, чи правительство задумує правити разом з радикалами чи з соціалістичними радикалами. Вріан відповів, що правительство буде змагати до того, щоб про-

І мов искра пробігла по тисячах сих людей, в кождих грудях забило ся серце дужче... почав ся страйк.

Ще хвилину крутили ся всі в сали, реміні, варетати, ще в остатній раз писнули в далекім кутку залізо — і потім раптом все стало і замість неживого шуму загав трівожний людський рій.

Найбільша сали почала наповняти ся робітниками як коло чуркала поставив коновку і вода набігає, набігає повнить-повнить, так і тут, ставши високо, можна було бачити, як сали наливаєть ся людьми. Темні енергічні облича суворих бойців, рішучих людей; стрівожені невідомістю і цікавостію лица несвідомих; перекривлені жаком пани трупів — все перемішалось в хвилях людського моря. Де-які заячі душі хотіли тікати, захопивши деяке там своє лахміть, але їх затримали за шиворіт: „чекаймо, братчику, трохи: не двічі людина умирає, лиш один раз“.

На високому варетаті появил ся струнка фігурка молодого робітника. Само лице, самі вже очі говорили, що се з великої сімї любящих, тих що по великій заповіді Христа — „кладуть душу свою за други своя“. І вже лиш подивити ся на сую повну віри постать, лиш почути голос — а вже ставало відрадініше на душі, бо вірило ся, що не все ще в сьвітї погане й мерзенне не самі лиш Юди та Пілати.

— Товариші! — крикнув робітник. — Наш Революційний Комітет з'єднаних партій заповів на сьогодня загальний всеросійський страйк! Що се значить? Се значить, що в сьож саму хвилину, як ми

вадити політику вправді без насильств але також і не без певної опори. Вкіпци прийнято 306 голосами проти 46 дневний порядок, в яким висказано правительству votum довіри. Сенат і палата послів прийняли предложене в справі реорганізації маринарки, по чім замкнено сесию. В сенаті прочитав міністер судівництва Барту правительственну заяву.

Димісія Ріфата-паші.

Царгород, 28. липня. (Кб.) Ходить чутка, що міністер заграничних справ Ріфат-паша подав ся в димісію. Великий везир старає ся наклонити его до відтягнення своєї димісії.

Неподатливість Гренів.

Льондон, 28. липня. (Кб.) Кореспонденційне бюро „Reuter-a“ доносить із Каней, що на кріпості і касарнях кретського війська остала грецька хоругва аж до заходу сонця.

„Руска православна бурса“ у Вижниці.

(Витяг з протоколів).

По кількох засіданнях приготавляючого комітету виготовлено і удобрено статут. Коло сего діла придбали собі особливі заслуги о. протопей Іван Осташик, о. Теодор Симанюк і інспектор повіт. Гр. Никорович. Правительство потвердило статут. 5. червня 1909 в присутності понад 50 осіб — з селянства, для котрого переважно заснувалось товариство, не явив ся ніхто — відбули ся перші загальні збори. Вибрано відділ, котрий на першій засіданню 1. липня 1909 уконституовав ся як слідує: голова: о. Іван Осташик, протопей і парох у Вижниці, заст. голови: о. Теодор Симанюк парох р Вижниці, касієр: Лазар Жалковський, ц. к. управитель пошти у Вижниці, контролор: Афтанасій Федорович, пов. судія у Вижниці, господар: Антін Клим, директор гімназії у Вижниці, секретар: Антін Синюк, надучитель у Іспасі і виділовий без чина: Григорій Никорович, ц. к. пов. інспектор народних шкіл. На заступників вибрано о. Стефана Малайчука, пароха з Луковця і учителя Ігнатюка з Вижниці. До контрольної комісії увійшли: Касіян Альбота, надучитель у Вагні, Гордейчук, надуч. у Вижниці і Меленка управ. школи у Рівні. Товариство має лиш 74 членів. Ухвалено: 1. Винаймати дім для поміщення бурси. 2. Постарати ся о відповідний інвентар. 3. Виписати конкурсу на управителя бурси. 4. Постаратись о надзирателя бурси. 5. На 18. липня 1909 відбутися друге засіданне відділу. 6. Вислати поновне запрошенє до товариств духовенства, учительства, півців церковних і селянства до вступлення у члени.

18. липня 1909 друге засіданне відділу в домі о. прот. Івана Осташика. Присутні о. Осташик, поч. управитель, Жалковський, директор Клим, інспектор Никорович і секретар Синюк. Прийнято до відомості, що о. Симанюк і деректор Клим винаймали дім для поміщення бурси, де можна би помістити 25 хлопців. Ухвалено 1. закупити інвентар: залізні ліжка, сінники (25), відповідне число ламп, умивальниць, збязків і горнять на воду.

2. За одного бурсака брати найменше по 16 корон місячно на перед.

3. Підпомагати бідних учеників по станциях,

стоїмо тут — по цілій Русі так само стоять люди і так само, як я голосять — досить рабства! Ми люди, а не бидло робуче! Ми зробили все, що є на землі, своїми руками, а не маємо за то навіть простої справедливості для себе. Так от ми тепер хочемо здобути її. Ми не хочемо ні багатства, ні влади, ні вашого права гнобити других — ми хочемо лиш одної справедливості! І заповідаємо страйк. Але самого страйку мало; тисячі їх вже були, а не досягли свого. — Страйки се занадто дорога забавка для робітника, бо для того, щоб осягти страйком остілецько, треба свого віддати ось скільки. То-ж ми рішили тепер взяти ся за инше средство — за зброю! І підіймаємо узброєне повстанє. Ми вже готовили ся давно, ми учили ся стріляти, маємо зброю і оружною рукою виступаємо тепер против насильства. То-ж в кім тече свободна кров, хто не зійшов уже безповоротно на червака...

...Але він не скінчив, бо саме в сую хвилю появил ся на салі блідий, переляканий до крайности директор фабрики. Він тис ся наперед, а робітники зі сьміхом підбадьорювали його: „Та не тримайте руку з заду, пане директоре — не висиплеть ся!“

Він протиснув ся до варетату, на котрому стояв молодий робітник, але далі не знав, що йому робити — чи лізти чи ні. Робітники почали його, жартуючи, підсажувати і врешті директор хоті-нехотя опинив ся на варетаті поруч з робітником. Так і стояли сї дві символічні фігури понад головами всіх.

поза бурсою, грошевими датками як сего року, нас кілька грошей вистане.

4. Поки найде ся відповідний надзиратель бурси, обходитись так званими цензорами.

5. Виготовити петиції до правосл. консисторії і до сойму о загомогу.

6. Справити княжку на протоколи.

7. Скликати по двох неділях 3 засідання.

8. Припоручає ся деректори Климови і інспектори Никоровичови виготовлене повисшої петиції.

9. Депутация з 3 членів має передати сю петицію до консисторії на руки Пеосвященного.

Антін Клим, секретар.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. липня 1909.

Налендар. Четвер 29. (16.) Антеогена, Сперата, рим. Абдона М. Схід сонця 4 год. 26 мин., захід 7 год. 45 мин. — П'ятниця 30. (17.) Марини, Авудема, рим. Марти Д., Схід сонця 4 год. 25 мин., захід 7 год. 44 мин.

Іменования. Міністер рільництва іменував лісничих практикантів Теодора Віколя, Мих. Добровольського, Александра Збєру і Льва Голу лісничими асистентами.

До відомости наших послів і ц. к. поштової Дирекції! (Недавно тому ми писали в нашій часописі, що почтмайстер з Раранча Шнайдер звернувся до Мазурови кореспонденційну картку з портретом Мирослава Січинського, як чотирнадцять літнього хлопця. Учитель Мазур звернувся в сій справі до нашої часописи і до п. посла Семаки. — *Ред.*) Вчора одержали ми з Раранча таку допис: „От еще не проговорили ті часи, як писала „Буковина“ про нашого славного почтмайстра, бувшого стражника Сідона Шнайдера, а тут вже знов лущила ся мені така сама пригода. Хотай писали газети і дало ся нашому послови п. Семаці о тім знати, то з того всего бачити можна, що Дирекція о тім дуже добре знає і ще нашого почтмайстра в тім підпирає. Річ мала ся так: посилаю 21. с. м. важну картку з портретом Січинського до Заболотова; почтмайстер не звертає мені її зараз, а аж за 2 години приносить листонеш ту саму картку з письмом (Fleischzettel) від почти, що таких карток почта не приймає. Таким способом пропала моя марка, і те що я писав до Заболотова спізнило ся о 1 день, а що то були важні справи, мусів я на другу днину другу картку і марку купувати. Такі то нечувані речі діють ся в нас на почті, а як часом прийти на почту в урядовій годині, то не мож в уряді нікого застати і були випадки, що я мав посылати рекомандовані листи, але, що нікого в уряді не було, мусів я листи так посплати. То таку невину картку з портретом Січинського боїть ся наш почтмайстер приймати, але чужі кореспонденції (на що вже чотири свідки в суді прися-

гали) може присутним на голос читати і з них сьміяти ся. Чи знає о сім Дирекція почт і телеграфів? Перед чотирма роками дістала одна товаришка з Раранча від своєї сестри одну картку з портретами руских послів; очі були послам чорнилом замазані; ту картку ціслало ся до Дирекції, а комісар почтовий перевів слідство і вийшло, що картку помазано межи Топорівцями і Раранчем. З сего можна побачити, які порядки в наших почтах і які прихильники чужі урядники нам Русинам. Звертаю ся отже сею дорогою до наших послів, аби они заняли ся сею справою і винуватих покликали до відвічальности. Раранче, дня 24. липня 1909. Емануїл Ярошійський, учитель.“

Бран води. Задля великої спеки і браку дощу спала дуже вода в резервуарах тутешного водового заводу. Тому буде ся тепер употребляти до кроплення доріг вода з керниць. Ним наступить цілковитий брак води, звертає ся магістрат до всіх мешканців міста, щоби обходити ся дуже ошадно з водою.

Вінчанє п. учит. Романа Івасюка із Чагра із панною учит. Михайлою Левичкою відбуде ся дня 1. серпня с. р. о 2-ій годині по полудні в катедральній церкві в Чернівцях.

Велика народна забава відбуде ся заходом гімн. і пож. тов. „Січ“ у Виженці в городі „Нар. Дому“ дня 1. серпня по полудні, а на случай непогоди слідуєчого дня (на Лі) з слідуєчою програмою: 1. Привіт. 2. Вправи січовиків а то вільні і з топірцями. 3. Прольог „Нечитальник“. 4. Томболи. 5. Хор. 6. Оказ живого 6-літнього освоенного оленя — Петра Кліма з Вигрища. 7. Танці і забави. Музика з Глинці. Чистий дохід призначений на сплату власного дому. — За комітет: Ю. Гордійчук, Т. Вільцян.

В справі хорунжих і кадетів військових пише „Kurjer lwowski“: Хорунжі (Fähnriche) і кадети належали до тепер до так званого „Mannschaftsstandu“ і з тої причини старші преложені бештали їх все без додатку „пан“. Від суботи Fährnri-xi“ (наші вояки називають їх все ще „генрики“) і кадети становлять щось посереднього між Mannschafts-штандом і офіцерами і творять нову категорію Offiziersaspirant-tiv“. Наслідком тої реформи від тепер: 1. Мусять всі офіцери трактувати хорунжих і кадетів рег „пан“; 2. в справі просьб і військових згодошувань, дальше в справах дисциплінарних і карних відносять ся до них ті самі приписи, що до офіцерів; 3. як військовий символ того нового „становища“ будуть носити хорунжі і кадети портее із золота і шовку (дотепер лише з самого шовку). А далі „пише „Kurjer“. Сьмійте ся, або ні, але справді думаємо, що та реформа із золото-шовковим портеем вразе сто разів більше інтересованих, ніж якби соймава правниця внесла нам на найближшій, соймовій сесії проєкт загального і рівного права голосованя.

На крилах машини — через канал Ляманш. Воздухоплавець Лятан з Парижа пробував оводі перелетіти на своїй машині через канал Ляманш (межи Францією а Англією), щоби взяти нагороду 50.000

корон, яку визначила редакція „Daily Mail“. Однак йому не пощастило ся. Під сильним вітром машина звихнула ся і скупала ся в морі разом із Лятаном. Виправді его виратував з води торпедовець, приділений воздухоплавець до помочи, але нагорода, а ще більше — слава пропала. Але зараз згодовив ся другий воздухоплавець, земський поміщик і інженер Беріо з під Орлеану зі своєю машиною до літання і вчора спробував перелетіти канал Ляманш (33½ клм.) між містами Кале і Довер. Проба ему вдала ся. Беріо виїхав з французского Кале і прибув о 5. год вечер до Доверу. Плавба его у воздуху була так скоро, що торпедовець, приданий ему до помочи, не міг товаришити машині до лету. Машина Беріота виглядала як величезний птах з розпростертими крилами і захоує дуже добре рівновагу. З Доверу поїхав воздухоплавець до Лондону, де відбуду ся в его честь бенкет, на яким англ. міністер війни віне тоаст на здоров'я щасливого винахідника машини до літання. Воздухоплавний клуб льондонський вручив ему золоту медаль і 50.000 К. нагороди. Також президент Франції наділив Беріота відзнакою кавалера почетної легії. Кажуть, що воздухоплавець Лятан на вістку про перелеченє каналу Ляманш розплакав ся як дитина.

Утруднення для емігрантів. Американське правительство підвищило квоту, якою має виїздити ся той, що приїздить з Європи до Нового Йорку. Давнішнє виставало 5 долларів, тепер вимагають вже 25 т. е. 125 кор., при тім давнішнє не дуже строго дивили ся й за тими 5 доларами, а тепер нового припису дуже пильнують. Звертаємо на се увагу тих, що до Америки на зарібки виїждять ся. — Знов бразилійське правительство перестало видавати безплатні білети на залізницю колоністам, що хотять осісти в Бразилії. Отже коли агент дає такий білет, то треба перед ним стерегти ся, бо се ошуканство.

З теки міліонерских вибринів. Один американський міліонер в Клевеланді, коли прийняв до відома заручини своєї доньки також з міліонером, заявив, що справить весіля, якого ще не було в світі. За тим коштом 100 тисячів корон, поручив своєму будівничому постройти церкву, в котрій й відбулось вічає міліонерської пари. Сей час по тім, казав знести церкву з поверхні землі, натомість поставити мармурний стовп на місці, де епохальний факт відбув ся.

Закупно дикої худоби. Правительство Канади закупило в Стейтах кілька сот штук бізонів (дикої худоби). Контрактори старали ся наловити кілька треба бізонів в стейтських степах та годі; мало що зловили. В Канаді давнішнє вишнєсно сю скотину майже до одного та до тепер правительство постарало ся знов о стадо 660 штук на розплодок.

Дивовижна секта. Як звісно, під впливом діяльности звісного „чудотворця“ Івана Крошштадського повстала в Росії окрема секта, називана „Іоаннітами“. Російські часописи доносять, що між Іоаннітами утворила ся нова секта, котра має на меті „відродити людей“. Секта дуже нагадує відому христовщину. Числить ся секта в собі 20 людей. Вони вже всіли винявити свою прихильність до громадских справ, а тепер розповсюджують так звані „духовні шлюби“. Річ в тім, що Іоанніти признають дитячими літа до 13 років; на чотирнадцятому дівчинка стає дівчиною, а хлопець — парубком, їм можна вінчатись, але діти їх не можуть вже бути „чистими“, бо батьки всіли зазнати порочного життя людей. Через те секта признає за найліпші шлюби, коли дівчинні 10 років, а хлопцеві 13. А такі весіля потрібні для того, щоб народив ся „предтеча-спаситель міра“. Ся секта вже всіла взяти 15 пар дітей. Куди вони їх заховали, ніхто не знає. Батьки дітей дуже стурбовані сим і глядають за тим гніздом.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 28. липня 1909.

Довер. 28. липня. (Кб.) Летман, що всів по полудні в Санбаті о 5. годині 7 минут і вже було его видно в Довері около 6 год. 15 мин., упав в море дві морські милі від Доверу. Летман легко ранений, а его аероплан ушкоджений.

Довер. 28. липня. (Кб.) Сюди прибув Летман, якого публіка живо аклямувала.

Львів. 28. липня. (Кб.) Доповняючі вибори до сойму на мандат, опорожнений графом Баденієм із дідичівської курії для Злочівського виборчого округа розписані на 6. вересня.

Лабурбул. 28. липня. Підчас катастрофи на рудоконках Singles задушило ся 5 робітників, прочих виратовано.

Монахія. 28. липня. (Кб.) Ошуканця Гантера, що писав різні анонімні листи, засуджено на рік вязниці.

— Пан директор хоче говорити! Цитуйте товариші!

— Не треба його! Не хочемо його слухати. Наслухали ся.

— Чому? Нехай собі говорять.

Троха утихло і директор почав дріжучим голосом:

— Братця...

— Ого-го-го!... Тепер так „братця“? — крикнув хтось з товпи. — Товариші! Двадцять літ прослужив я тут, а отсе вперше чую таке слово. Аж сьмішно їй Богу! То було: „свиня! Пішов геть“, а тепер — „братця“! Що то кажуть — страх не свій брат!

Де-хто засьміяв ся, але другі почали зупиняти.

— Та облішьте, панове товариство. Бачите, що у нього і так зуби цокотять, як у голого на морозі. Нехай собі говорять.

Директор знову почав:

— Братця... Я прийшов до вас... я прийшов спитати — чого ви хочете? Я все зроблю, що тільки в моїй силі. Хиба-ж я не був завше вашим щирим приятелем, вашим так би сказати, старшим товаришем?

— І де він навчив ся так солодко сьпівати?

— Стара лисиця, то й хитра.

А той молодий робітник, що говорив першим, крикнув нараз, обік директора стоячи:

— Товариші! Дайте мені сказати панови директорови дві слові.

— Гогори, говори!... Сей найліпше йому скаже.

— Пане директоре! Тече велика ріка, а на ріці тій гребля, а коло греблі млин, а в млині

мельник. І любить сей мельник в смак попоїсти, довго поспати та свою жінку дорого вбрати, а по при жінку... ще й другу жінку. І меле собі мельник той та й меле та все спішить побільше намолоти, щоб побільше гроша загарбати та побільше вареників у сметані зїсти. Води в ріці прибуває, гребля вже старенька, поганенька, туй-туй прорветь ся, а мельникови те й не в голові. Во де-ж таки? На те, щоб греблю загати, треба пару десятків викинути, а він, мельник, ще своїй жінці другій шовкової бач, хустки не справив. Але прийшов день — і вода прорвала греблю і потопила і мельника і його жінку та і млин самий занесла.

— Мельник — се ви, пане директоре. Любите смачно їсти, добре спати та жінку в дорогих футрах водити. Млин — се фабрика отся, що смоче нашу кров, що зустрічає нас молодими, здоровими, а випроваджує старими недужими дідами. Гребля — се нужда наша, що гонить нашу воду, нашу силу на ваші колеса, пане директоре, а ріка се ми, робітники! Могутна, велика ріка. Тече вона кругом цілого світа і всіх вас, мельників неситих, годує... Пане директоре! Чому-ж ви не латали греблі вашої раніше? Чому-ж ви не прийшли давно та не сказали так, як сьогодні „Братця! Що вам бракує? Чи не міг би я чим вам допомогти?“ А тепер схаменули ся? Ні, пане мельнику — запізно! Прорвала греблю ріка — і тікайте ви скоріше, щоб і вас з вашим млином не занесла!

Реготом та свистом відповіла товпа на сю промову — і пан директор десь зник, а робітники з піснями свободи повалили на вулицю.

(Далі буде.)

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славновісних Одинокий найбільший вибір у арти-по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“. кулах до подорож найліпшої сорти ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Антона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні ЛІТНІ артикули для пань, панів і дїтїй.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напроти́в буковинської щадниці)

порувають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках. — Великий склад **черевиків**, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок різного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

КОСИ! Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як напір і легке як перо вістре, котре ріже як бритва найтвердшу пшівку то є гірську траву і абіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стону. Коси ті дуже поводи в употребляють ся і улегшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими сребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-50,	2-70,	2-80.

На кожних десятих кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючи має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опаковане нічого не числїмо і пошту самі оплачуємо.

Хто пришле з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найліпшої плити мармурової. — Хто пришле 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на осібні картки і письма.

81 (20—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,** почта Рожнятів.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеві підприємцеві, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адресувати на повисшу фірму.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадкі і кавцкі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Петровича число 2.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

■ Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

■ Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

■ інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одного шпальтового стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількороазових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділь і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумітися з дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренаямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилогі коштують по 2, 3 і 4 сотики від п'явки.

Належний за анонси марками поштовими не приймає ся.

Хто працює.

I.

Наші вороги нераз закидають нашим послам, що вони нерадо заходять ся около народних потреб, ба, що навіть самі старають ся недопустити до того, аби положене нашого народу в краю піднести до більшого значіння. Кілько правди в таких і подібних закидах, не беремо ся доказувати а приведемо нашому народови перед очі нове діло, до якого причинили ся головню і дали почин знов таки наші послы. Наш нарід вже настільки прозрів, що він в стані самий розсудити по чийй стороні дійсна, щира праця, а де лише велика праця в словах та на папери.

Наші люди вже з газет знають, що у нас на Буковині вже довгі часи точить ся, такби сказати війна межі панамі а народними заступниками о новий виборчий закон до сойму. Старий виборчий закон був дуже несправедливий, бо в ній засідало на 31 послів аж 10 дідичів а заступників сільського народу, котрий в нашім краю становить величезну більшість і платить найбільше податків, було всего на всего 12.

З тої причини вже від давна підносили наші послы і другі заступники в соймі потребу введення нового виборчого закону та взагалі нової краввої ординації. Спільно з румунськими народними послами, до котрих пристали ще послы німецькі і жидівські удало ся ще перед кількома роками уложити новий виборчий проєкт та в короткім часі предложити его соймови до ухвали. Дідичі по-

сли, хоч вправді не могли нічого вдіяти проти ухвалення цілого проєкту, бо були в меншості, всеж таки були ворогами сего нового законопроекту, бо були ворогами розширення народних прав, а хотіли, щоби ціла сила у краю лишилась на віки у їх руках.

Та як знаємо, між послами, що заступають нарід, нераз прийшло до незгоди, до котрої дали почин румунські послы Ончул і Луну. Не будемо повтартати цілої поганой боротьби, яку вели і ведуть по нинішній день названі два пани проти наших щирих проводирів, бо о тім писало ся уже нераз а скажемо лише тільки, що на тій борбі розбив ся новий виборчий законопроект, а тими, що з радости затерали собі руки були дідичі, котрі гадали, що поховали виборчу реформу вже на кількадесять літ.

Однак наші послы не спускали сего питання з очей, вони нашли собі знов німецьких та жидівських послів котрі їх підпирали у соймі і в той спосіб здобували чимраз більше прихильників для себе, аби при уложуванню нового, виборчого законопроекту мали важкий голос та не допустили до скривдження нашого народу. Аби не втратити цілком довіря у свого народу пристали вкінці і румунські народні послы і зажадали від сойму аби виготовив новий виборчий законопроект. Дідичі, хоч не дуже радо, мусіли також згодити ся на жадане більшості сойму, бо не хотіли звалити на себе вину, що ось то вони недопустили до ухвалення реформи виборчої. Для того наш буковинський сойм ще на тогорічній сесії вибрав комісію, котра мала займатися випра-

цюванем нового виборчого законопроекту. На жаль та комісія не могла скоро зійти ся на засідань, бо до неї належуть богато послів до ради державної, які цілий час мусіли бути в парламенті у Відні.

Аж недавно тому, як замкнено сесію парламенту, і послы повернули до дому, наш посол п. віцемаршалок др. Стоцький скликав ту комісію на перше засідань. Навіть найбільші прихильники народу не сподівали ся, що в тій справі прийде до згоди і що можна буде таки, ще нійм сойм розійдеться ся, сповнити обіцянку, дану народови ще перед шістьма роками. Перший, що не вірив у вдачу і не бажав виборчої реформи, був якраз той сам п. Ончул, котрий перед кількома роками так заподадливо розбивав ся за новою, виборчою ординацією. Він навіть не таїв своїх справдішних думок і почав в своїх газетах широко розписувати ся, де старав ся доказати, що Ромунам не треба цілком нового виборчого права, бо они мають досить заступників у соймі.

Як бачимо, пан Ончул свої гадки змінює після веремья, бо то, що недавно ще уважав самотнім і великим щастем для сільського населення, то нагло видавалось ему непотрібним ба навіть шкідливим, очевидно лише для румунського народу. Тут показав він власне, що він за щирий народолюбець, за якого хотів уходити весь час, показав що він розуміє демократизм, себто любов до народу і правління за помочю народних мас в краю і державі, цілком инакше а то так, що в нашім краю мають виключне право панувати Румуни. Однак не пішло все так гладко, як сего бажав собі п. Ончул.

Як заводити нове або перебудовати старе обійсте.

Хто заводить собі нове обійсте, або змушений перебудовати старе, нехай памятає на то, що тепер не ті часи, що були давніші, і що тепер треба не лиш инакше жити і працювати, але й инакше будувати ся. Тепер тяжкі часи, і кожний кусень землі має велику вартість та не можна его марнувати, хоч би й під обійсте, а выгоду треба сполучати з практичністю. Старі обійста в многих сторонах нашого краю займають далеко більше місця, як того вимагає конечна потреба, а будинки на них по найбільшій часті розмішені як небудь, без вагляду на догідність і практичність. То все мусить змінити ся, бо вимоги часу суть сильніші як воля чоловіка, і коли самі господарі не схотять піти з поступом часу, то на їх місце прийдуть інші, котрі будуть то ліпше розуміти. Отже коли хтось хоче заводити собі нове обійсте або переставляти старе, нехай не забуває, що треба робити на новий, ліпший лад. При заводженню нового або переставлюванню старого обійста треба для того уложити собі насамперед докладний план цілої будови. Хату і всі будинки господарські ледви хто може відразу ставити, але скоро лиш ставити хату або якийсь будинок господарський, а має на думці поставити аби перебудувати ще інші будинки, то нехай зараз уложити собі план будови цілого обійста і того плану нехай вже описля держити ся. Предовсім треба уважати на то, щоби на обійсте визначувати лиш тільки ґрунту, кілько конче потреба для господарства. Неодно старе обійсте далось би так переставити, що з него лишилось би ще споро землі, котрою можна би збільшити город, а неодні будинки дались би так уложити, що опи були ди далеко практичніші

для господарства і була би з них більша выгода. На обійсте треба вибрати сухе, здорове і рівне місце. Коли приходить ся заводити обійсте на горбі, то ціле місце на него треба вирівнати, щоби було рівненьке як стіл, і доїзд до него зробити як найвигіднійший, щоби описля при господарській роботі не було муки для людей і худоби. Коли обійсте мусить бути в долині і на вохкім місці, то треба насамперед то місце, о скільки можна осушити, викопати рови, котрими вода могла би стікати, а само місце грубо підписати сухою землею і глиною та добре побити дошками і вирівнати так, щоби по дощах не робили ся калабані. Крім того на вохких місцях не треба ніколи класти підвали на саму голу землю, лиш на велике, колиб де можна і тесове каміне, а відтак ще й сам будинок підсипати сухою землею або сухою, дрібною ріпню.

Дуже важна річ для господаря, чи то великого чи малого, то пивничка. Навіть такі господарі, що мають лиш город коло хати, повинні конче постарати ся о пивничку, бо в ній можна неодно спрятати, що придалось би на зими і переднівок. А спитайте, чи багато всть у нас по селах навіть більших господарів, що мали би пивничку? Бараболу і бураки закопують в землю, а коли потреба, добувають і дуже часто сиплють в хаті під постіль. Бараболя кильчить ся і цеує ся, в хаті смрід, а там днює і ночує ціла родина. Такої городини як петрушка, морква і т. п. нема. Таки зовсім де спрятати та й ніхто єї не пряче. А залу пивничку можна зробити собі з невеличким коштом, иноді такі зовсім без коштів; треба лиш присвятити трохи праці і уміти зручно до того взяти ся. Коло Чорткова, по лівім боці Серету, мабуть в Серединцях, коли собі добре пригадаємо, роблять собі люди пивниці в скалистій стіні по лівім боці гостинця. Там стоять по правім боці хати, а по лівій за гостинцем одна пивничка коло

другої. Господарі видовбали собі ями в стіні, поробили до них дверці і мають пивнички. Так можна використати неодно місце, але не треба забувати і на практичність. Пивничка повинна бути на обійсті, для більшої безпечности, коли можна таки під коморою, а ні, то недалеко хати, так, щоби єї можна мати добре на оці і в сухім місці. Будинків господарських, іменно же стаї не треба ніколи ставити при дорозі. Колесню (возівню, колушню) і стайню для коров та ялівника найліпше ставити в однім ряді і одною крицею — на однім кінці колесня на другім хлівець для безрог а дальше обору, на котрій треба окремо відгородити місце на гноївню та зробити від стаєнь опуст до неї, котрим би могла туди стікати гноївка. Побіч обору треба визначити місце на гумно, але так, щоби оно о скільки можна не засланило цілого вигляду на город. Стодола повинна бути на гумні. Хто би хотів ставити собі і шпихлір, то ліпше зробить, коли поставить его близько хати, отже п. пр. побіч колесні (або як у нас кажуть „колушні“). Замість складати збіже і сіно в стоги, ліпше поробити обору, але треба уміти їх зробити. Головна річ, щоби в оборозі зробити поденє з дощок понад землею, так, щоби оно на яких 20—25 цент. стояло понад землею. На то треба в оборозі вбити в три ряди — два з боків а третій серединою — однако високі ковпачики а до них поприбивати дошки і на таке поденє складати збіже або сіно. Можна також спід оборога вимостити цеглами, але так, щоби цегольний поміст виставав досить високо понад землею і вода не затікала до збіжа або сіна. Курник і місце для дробу треба ставити близько хати і по противнім боці від стаєнь. Ціле уладженє обійста зависить очевидно від місця і спроможности господаря, але не менше і від его розуму, від знаня і зручності в будованню та від амелу для ладу і порядку, практичности і краси.

В комісії яка має випрацювати новий виборчий законопроект, на щастє не засідає лише самий п. Ончул та єго одномишленники, а є там також наші два щирі заступники, пос. Николай Василько і віцемаршалок др. Стоцький та інші, які мають також дещо в тій справі заговорити. Тому заходи п. Ончула, який всіма способами хотів не допустити до правельного поладження виборчого законопроекту, не увінчалися успіхом, хоч як силував ся переконати всіх, що пропозиція, яку робили наші послы не добра і не дасть ся перевести.

Перше засіданє комісії якось проминуло щасливо. Головно ходило о те вибрати спосіб, в який має ся переводити вибори та о поділ посольських мандатів між поодинокі народности, що живуть у нас на Буковині. Наші послы, Німці і Жиди жадали національного катастру, себто зложеня самих чисто національних виборчих округів, як підстави, на котрій мають відбувати ся будучі вибори. Се очевидно не подобало ся п. Ончулові і єго одномишленникови німецькому пос. Відманови і вони обидва в спілці старали ся виказувати хиби та труднощі таких виборчих округів та силоміць хотіли накинати свій проект. Тому спротивили ся рішучо насамперед наші заступники а опісля прилучили ся до них і другі члени комісії, так що п. Ончул і Відман лишили ся самі з своїми пропозиціями і звідси мусіли піддати ся більшості комісії.

Та се стало ся доперва на другім засіданю комісії, де заступники поодиноких партій поприходили вже з певними пропозиціями що до поділу посольських мандатів. Тут лежала головна трудність і треба було дуже осторожно брати ся до роботи, аби не розбити цілої справи. П. Ончул очевидно знов жадав для Румунів як найбільшого числа мандатів, аби в той спосіб забезпечити Румунам панованє в краю, але коли наші послы виступили з цілим проектом, так що до виборчих округів, як що до поділу мандатів, де по справедливості призначено кожній партії таке число послів, яке можна було єї признати, аби не скривдити рівночасно другої партії, тоді всі заступники, дідичі і навіть п. Ончул мусіли пристати на него і не були в силі вже більше нічого закинути.

Як ратувати пораненого громом.

Чи є що страшнішого і грізнішого від удару громового? Нераз, коли чоловік найменше сподіває ся в часі найгарнійшої погоди, захмарить ся нечаяно, блисне раз-два па краю неба, як тут вже і зареве і загудить, почнуть сипати ся стріли громові раз коло разу. Недурно то від непамятних часів усі народи приписували власть володіти громами найстаршому свому богови. Так було у Греків та Римлян, так було і у нас Славян. Ще перед християнськими часами найстарший славянський бог звав ся: „Перун“ і він в своїм гніві розмітував громами. — І до тепер єще полишила ся у нас в народі повірка, а властиво проклин: „най тебе Перун трісне!“ Не оден се скаже, тай сам не розуміє що говорять.

Нині знаємо ми вже дуже добре, що то є за явище природи грим. Ми знаємо, що то ані Перун не лютить ся на небі, ані, як каже пізнійша приповідка, „Бог колачі везе“, але що се є природна сила електрична, котрої підчас спеки називає ся много в землі і в містах, а мало по селах. Тому найчастіші випадки від удару громового бувають по селах, найбільше по полях в високі дерева (тополі), бо звісно, що грим ударає залюбки в високі предмети.

Часто лугає ся, що грим ударить там або сям, розторичить яке старе дерево але не зробить ніякої шкоди. Але кілька разів лугає ся, що від грому занялись хати, стодоли стирти і т. д. Ну, се хоч нещастє, але проти шкоди від огню можна тепер вже хвалити Бога убезпечити ся. Найгірше

Так отже головню заходам наших заступників маємо завдячити те, що адаєсь прийде до виготовленя нового виборчого закону, котрому всі вже співали похоронну пісню. Не вдіяли нічого ворожі заходи п. Ончула і спілки, бо проти щирої волі до хосенної праці не устояли ся ніколи і найбільше ворожі затії. Здоровий розум і щира охота попрацювати в користь народу побідили проти заходів малих і великих ворогів, а як має виглядати новий виборчий законопроект, о тім напишемо докладно в слідуєчій числі для народу.

Дещо про наші спілки.

Віднєньке, невеличке господарство нашого селянина. Але скоро сам господар роботячий, ошадний, розумний, а скоро і челядь у него складна, то він з'уміє з із свого маленького господарства добути великі користи. Він заспокоїть не лиш свої щоденні потреби, щоби мав що з'їсти, але він розширить навіть свою господарку та побільшить свій маєток. Діє ся знов противно. Не одно більше господарство звело ся на ніщо, тому, що господар був або марнотравний або якийсь неповоротний та недбалий, або єго челядь розносила єго маєток, видаючи, що господар недбає і не пильнує їх роботи. Те саме із кождою иншою справою, те саме із всякими спілками.

Господарство — се спілка і єї інтереси, господар і челядь — се дирекція, рада, до якої ще приходять контрольні і самі члени. На розумній, роботячій управі, на свідомих, добрих, зичливых членах спілки, стоїть сама спілка, єї розвій і будучність.

Не малою хибою наших спілок є те, що загал — члени не є досить свідомі інтересу спілки, свого власного інтересу. Звичайно у нас водить ся так, що кілька свідомих одиниць засновує спілку, а решта загалу в перших початках недовірливо дивить ся на їх роботу, а часто навіть шкодить справі. Коли же спілка, приміром кредитова, увійде в жите і має сякий-такій початковий маєток, тоді вже всякий голосить ся в члені, але рішучо не для того, аби стати її діяльним членом, а для того, аби затагнути позичку.

І аж тепер починає ся ворожнеча до спілки, а головню до її управи. Головна причина та, що кождий би хотів із тої що-іно заснованої спілки дістати бодай яких 1000 корон позички до сплати бодай на яких 15—20 літ, не числячи ся зовсім

з тим, що спілка ще сама ледви має цілого свого капіталу оборотового 1000 корон, в силі дати ледви кілька або кільканайцять дрібних позичок і цілком не в силі заспокоїти всіх тих, що зголошують ся за позичками. Люди з нерозуму ворогують, видумують несотворені річи на спілку і на єї управу. Аж згодом, коли спілка добре господарена, перебувши ті свої початкові труднощі, розростаєть ся і що-раз більше людей задовольняє, тоді ворогованє меншає, а приходить розумінє, що спілка то не зла річ. Се розумінє однак є дуже вузьке. Загал — члени о стільки на разі розуміють значінє спілки, о стільки оціняють її вагу, о скільки в потребі можуть зазичити ся. Але скзро лише кінчить ся кому позичка, коли вже виплачує затагнений довг, так сейчас дотичний член уважає за перший свій обовязок виповісти свій уділ і виступити із спілки, кажучи, що коли він довг свій віддав — то єго вже нічо більше зі спілкою не виже, а коли в будучности єму знов буде треба грошей — він знов „запише ся і зложить заліг, „кавцію“, себто уділ членський. В сей спосіб члени ненастанно припливають і відпливають зі спілки, звязь між спілкою а членами дуже слаба, она майже не слідно затісняє ся, а сама спілка серед тої безперестанної виміни членів не вкорінює ся, не міцніє так, як би належало, а тим самим не розвиває ся як слід. Така спілка, властиво, не є спілкою, бо члени не чують з нею нічого спільного, она їх не в силі злучити для їх власного, спільного інтересу, а се тому, що серед загалу не має переконаня, що то властиво спілка і як она має виглядати.

Ще гірша справа має ся з спілками торговельними. В спілці кредитовій член має зараз користь, бо дістає подрібні єму гроші, а в спілці торговельній ся користь не приходить єму так скоро, лиш поволи і посередню в тім, що він в своїй спілці купує може трошка таньше товар, чим де инде, може троха ліпший, і з квоти, яку дав спілці торгувати, дістає зворот а також процент із вложеного уділу. Але все те приходить поволи. Член торговельної спілки не видить зараз на своїй долоні кілька десятків корон. І як раз в тім лежить причина, що наші спілки торговельні такі убогі в члені, що очевидно, незвичайно спільнє їх розвій. В спілках наших промислових, про молочарських, рівнож не ліпше стоїть справа з членами. „Молоко носити буду, але до молочарки таки не запишу ся“ — се звичайна відповідь серед нашого загалу.

Се доказує, що наш загал ще за мало є свідомий так важкої справи, якою є спільництво.

У нас відносять ся дуже легковажно до справи веденя спілок, через що они упадають потім.

Вести спілку таку, кажим пр. sklep, повинен

як грим трафить чоловіка, бо проти тому убезпечити ся годі. Ми можемо лише стеречи ся, тож мусимо знати, що робити, аби по змозі уйти від удару громового, а відтак мусимо знати що робити з людьми пераженими від грому.

Люди громом поранені падають звичайно відразу мертві на землю. Одій буває в тім місці де грим поразив звичайно роздєрта, край осмалені. На тілі може не бути ніяких слідів ушкодження, часто лише незначні здертя наскіря. В повислих випадках знаходять ся осмалене волосє, дїрки в шкірі, більші або менші рани, зчаста знаходять ся цікаві червоні фігури, котрі виглядають як розгалужене дерево. Часом лугає ся що удар громовий був такий сильний що кияє когось кілька метрів дальше, так що при тім може повстати зломанє кости, і інші рани і ушкодження.

Скоро люди поранені громом не зістануть відразу на смерть забиті, то вони показують звичайно появи стрясєня мозку. Появи сеї недуги є: безпам'яті, слабій живчик (пульс), ослаблений відділ, бліде лице і зимна шкіра. Мимо сеї тяжкого стану є надія на цілковитевиліченє такого хорого дуже велика. По коротшій або довшій часі, часом аж по кількох днях, приходять хорі назад до пам'яті, нераз без ніяких хороових наслідків. Але нераз, і то на жаль дуже часто бувають вони спаралізовані (відійме їм цілий бік, ногу, руку і т. д.) нераз стратять мову, або показують місця без чутя, часом знов терплять на великі нервові болі. Сі зміни можуть бути однак під дуже совісною опікою лікарською з часомвилічені.

Скоро хочемо подати першу поміч пораненим від грому то треба поступити ось як:

Перш усього треба усунути усьо стісняючу одіж, щоби хорий міг свобідно дихати. Відтак треба старати ся по змозі привести недужого назад до пам'яті. В сій цілі брешкає ся єму по лицю зимною водою, голову ставить ся низко, тіло натирає ся водою, одгом і т. п. Рівночасно дає ся хорому нюхати побуджуючі ліки (амоніак, сальміак, з аптики) і робить ся єму левативу з соли і одгу.

Скоро хорий може проковтати, то дає ся єму побуджуючі кроплі (звісні є кроплі Гофмана, 10 капель на цукор або ложку води). Скоро нещастє стало ся в вузкій, замкненій місці прим. в хаті, то треба хату зараз провітрити, або винести на свіжий воздух.

Більше не радимо нікому робити ніякий пишних заходів лише постарати ся як найскорше о умілу поміч лікарську. Лікаря треба привезти до дому, а не везти хорого до него, як то нераз буває, мільями. Через те стан хорого погіршає ся.

Хто хоче ся встеречи від небезпек удару громового, той по змозі най не виходить підчас бурі в поле, а як кого вже захопить в полі бурі, то той най не хоронить ся під дерево (можна стати найменше 10 кроків від найдовших галузий дерева). Так само не добре крїти ся під стирти, оборони, як також ставати побіч стовпів телеграфічних. Недобре є також дуже бігти, а найліпше є причакувати (сїсти) на вільній місці, а навіть положити ся.

Підчас бурі треба уважати, щоби в хаті не було протягу, хоч добре є щоби свіжий воздух заходив, можна проте отворати одно вікно, але замкнути двері.

Звісно що всякий метал (жєлізо і т. д.) притягає електрику, проте недобре є дотулювати ся ніяких металевих проводів, дротів, рур і т. д. (се важне для мешканців міста), а найнебезпечніше є дотулювати ся телеграфічних і телефонічних приладів. Тому підчас бурі ті уряди не повинні функціонувати.

Дуже часто ударає грим в накопичені збіговища людей, по церквах, жовнірських бараках, та в руках ся звони звони звінниці (Прото дзвонити на „гвалт“ підчас бурі є небезпечно).

Віддавна вкоренив ся між людьми звичай пораненого громом обліплювати глиною, або вкопувати по голову обнаженого в землю. Се є цілком робота без ціли, воно нічо не помагає, пора проте закинути сей пересуд.

чоловік, що має до того здібності, що знаний в громаді як характерний та заповідливий господар, а не повинно ся повірвати ведення склепу або якої ниньшої спілки людини що в загальні в таких справах ще не бродила. До такого діла треба чоловіка, якому-би справа дотичної спілки лежала на серці і який-би бодай трохи розумів ся на торговлі. Бо то дуже багато залежить від того, хто провадить таку спілку і чи можна спустити ся на того чоловіка. Деякий за хитрий і використовує кождо хвилину, деби міг щось скубнути і для себе і тим підкопує дальший розвій спілки. Другий знов не розуміє ні за грейсар склепових орудків і от ему передають таке важке діло. Розумів ся, що з того виходить шкода для підприємства і то ще велика, бо не лиш та спілка не розвиває ся як слід, але тратить довіру у членів які на довгий час тратять охоту бути членами такої спілки. Я знаю один випадок, де в селі веде склеп чоловік, що уходить між людьми за дурного. Люди знають его за такого і тому минають его склепок а йдуть до Жидів за два або три кілометри до поблизького містечка і підтримують жидівські склепи, підчас коли склепок того селянина от-от що не загине.

Треба отже пам'ятати на то, що як селяни звяжуть ся у якусь спілку, то мусять пильно дбати о її розвій, передавати її провід у випробовані руки і уважати себе газдами сеї кредитової чи торговельної спілки, такими газдами як і своїх власних господарств. Тому треба дбати о "успішний розвій спілки та про добру в ній господарство. Підпомагаючи таку спілку грішми і працею, ми на тім не тратимо нічого а радше зискavamo, бо тим збільшуємо силу організації, підпертої цілою громадою, а громада звісно великий чоловік.

ДОПИСЬ.

із вічевого руху.

(Посол Николай Спинул перед своїми виборцями в Камени).

З Камени пишуть нам: Минулої неділі (25. с. м.) прибув до нас на наше запрошене посол Николай Спинул, щоби здати перед своїми виборцями своє посольське справоздання. Разом з ним прибули також з Черновець студент богосл. п. Ізидор Поклітар і урядник кравового банку п. Іван Вишиван. На дорозі коло церкви устали ся люди в двох рядах, коли побачили, що зближають ся дорогі гості. Гучне "славно" привітало прибувших. Начальник громади Стефан Савчук привітав посла по давньому звичаю хлібом і солею та як найщирішими словами. Посол Н. Спинул подякував за сей привіт, а місцевий надуч. п. Шербановський запросив всіх на подвір'я коло церкви; просторе подвір'я наповнило ся сотками людей, зібрало ся що не ціле село, старші господарі і молодші, жінки, парубки, дівчата і діти, всі прибули, щоби послухати щирих слів свого посла. З місцевої інтелігенції явили ся панство Шербановські, панство Зарецькі, п-на учителька Козак, дальше начальник громади п. Стефан Савчук, бувший начальник Василь Цуркан, місцевий даскал п. Петрашескул, господарі Іван Цуркан, Ник. Чернявський, господар Іван Шлемко Ник. і сотки ниньших чесних господарів і господинь.

Збори отворив п. надуч. Шербановський. Він привітав в першій мірі п. посла Н. Спинула і з ним прибувших гостей з Черновець, як також і всіх місцевих гостей та сказав, що місцевий секретар гр. м. і місцевий лісничий просили п. посла о вибачення, що не могли задля перешкоди прибути на віче. На его припоручення вибрано начальника громади Стефана Савчука председателем сих зборів, его заступником бувшого начальника госп. Василя Цуркана а писарем студента богосл. Ізидора Поклітара. По сій забрав слово п. посол Ник. Спинул. В своїй двогодинній промові обговорив п. Н. Спинул свою посольську діяльність в дуже приступний спосіб а нарід був з его промови надзвичайно одушевлений і вдоволений. П. надучитель Шербановський вказав на те, з як великою пильністю і заповідливістю старали ся наші послы а між ними і посол Н. Спинул о добро своїх громад і як то все правда взяла верх і тепер всі бачать хто народом приятель, а хто ворог і тим то не обманяли ся ті, що голосували за п. Н. Спинулом. Начальник громади п. Стефан Савчук поставив в імені цілої громади внесення,

щоб уділити послови Н. Спинулові з осібна а всім послам взагалі необмежене і повне довіря, на що ціла громада згодилась окликом "славно годимо ся".

Посол Спинул подякував за таке велике довіря і признав і обіцав на дальше ще з більшою заповідливістю братись за народне велике діло. Дальше завізав він всіх присутніх, коли хто з них має яку жалобу щоб її тепер висказав.

При сій нагоді передано послови кілька загально громадських справ до полагодження а дальше зголосили ся багато людей з поодинокими жалобами. Посол Спинул списав все докладнісінько і обіцяв всі ці справи полагати безпробовно. Господар Іван Шлемко Ник. просить в імені цілої громади послів, щоби 1) не отворювано границю на ввоженя худоби і 2) щоби всі уряди відповідали на рускі письма по руски. Посол Н. Спинул обіцяв ще раз сповнити всі задання своїх виборців на скільки стане у него сил і просив всіх, щоб у всякій справі звертали ся до него. На чім збори закінчили ся.

На сій місці треба згадати, що громада Камени належить тепер до найсвідоміших руских громад на Буковині. Головна заслуга сего лежить по стороні місцевого надучителя п. Шербановського як також начальника громади пана Стефана Савчука, господарів Василя і Івана Цуркана, Николая Чернявського, Івана Шлемка Н. і ниньших, які все і всюди попирають щиро народні змагання п. надучителя. Загалом ся громада може служити всім ниньшим громадам за примір, бо тут ідуть всі люди разом з учительством, разом з школою, а до п. надуч. Шербановського горнуть ся всі люди, бо він дає їм в кождім ділі пораду і розраду.

Камінецький.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. липня 1909.

Календар. Пятниця 30. (17.) Марини, Авудема, рим. Марти Д., Схід сонця 4 год. 25 мін., захід 7 год. 45 мін. — Субота 31. (18.) Ємільяна, Павла, рим. Ігнатія з Льюїолі. Схід сонця 4 год. 28 мін., захід 7 год. 44 мін.

Від редакції. Робимо волю п. Костеві Майданському, господареві з Рогізної, стверджуючи, що він не був по полудні на вічу з 7. липня, скликанім нашою академічною молодіжню до "Народного Дому" і не промовляв і тим самим не віднято ему жадного слова. Дуже можливо, що згаданий Вами, пане Костю Майданський, "писак" не знав що добре Вашої особи і заміняв її з Дмитром Майданським, якому таки віднято слово через те, що не промовляв до речі.

Вінчане п. учит. Романа Івасюка із Чагра із панною учит. Михаїлиною Левницькою що мало відбутися дня 1. серпня с. р. о 2-ій годині по полудні в катедральній церкві в Чернівцях, пересунуено на пів до 4-ої год. того самого дня.

Занімів по весілю. Про дуже просту причину до розводу доносять американські газети. В Нью-Йорку в удільній державі Нью-Джерсі узялася якась пані Блікенсдорф судовий розвід з своїм мужем з тої причини, що він від дня їх весілля, значить ся, п'ять літ тому назад, як замовк а так ще й досі ані словом до неї не відозвався. Всікі її заходи, щоби его слонукати до розмови не довели до нічого. Одного разу здавало ся, що вже буде говорити; губи ему вже були отворили ся як тій черепасі, але й зараз замкнув їх і стиснув мов би на віки. Якби она опісля й не уживала способів, нічо не помагало; він заедно мовчав. Одного разу забрали его сусіди з собою, щоби він подивив ся на штучні огні, гадаючи, що він там бодай раз "ах!" вимовить. Та надармо не відозвався, бо й жінка там була. При якихсь важких справах відповідав лиш в той спосіб на питання жінки, що або потакував кивненем голови, або заперечував. А преці той чоловік говорив перед весіллям. На речинець в процесі розводівім післяв він свого приятеля, котрий в его імені заявив, що Блікенсдорф не має що більше додати до того, що сказав своїй жінці перед весіллям. Пані Блікенсдорф говорить за дві а її безнастанне балакання для него так страшне, як для неї его мовчання. Судия признав, що так уперте мовчання чоловіка супротив жінки в такої самої лютої, як відмовлене їй одіжжя або поживи і від того дав вирок дозволяючий на розвід.

Тисячу років життя обіцяє один бостонський лікар тому, хто припоровить ся до его приписів. Прихильники многолітності мусять вистерігати ся мяса, молока і оліви, натомість їсти передовсім оріхи і ярину а спати на воздусі. Довго сидіти при столі а на іду признавати більшу часті днини. Врешті, кождий мусить пів години денно, позіставати на самоті на роздумуваню. Вправді трудна рецепта до виконання, але ми цікаві, чи самому її винаходчикowi удасть ся вкрати пару років "востомасі".

Віл з шести ногами. В Saint Marx (коло Відня) привів один господар до різні вола з шістьма ногами. Понадпрограмові ноги виходять з хребта. Гандляр худобою, що під той час з'явив ся в різні, купив вола за добрі гроші і думає обвезити его по всіх ярмарках і показувати прилюдно за оплатою. Віл сей здоровий як — віл і важить 400 кілограмів. Тепер має 9 років.

Оповістки, іменованя і т. п.

Виділ тов. "Поміч" звертає ся отсею дорогою до всіх родичів, що хотіли-б віддати свої діти в науку до ремесла або купецкого заводу, щоби зголосили ся до товариства взглядно до секретаря товариства п. І. Ронгуша, Waggasse ч. 12. Товариство уділяє в сій справі помочи і дає інформації. — Виділ.

Велика народна забава відбуде ся заходом гімн. і пож. тов. "Січ" у Виженці в городі "Нар. Дому" дня 1. серпня по полудні, а на случай непогоди слідуючого дня (на Ілі) з слідуючою програмою: 1. Привіт. 2. Вправи січовиків а то вільні і з топірцями. 3. Прольог "Нечитайник". 4. Томболя. 5. Хор. 6. Оказ живого 6-літнього освоенного оленя — Петра Кліма з Вигрища. 7. Танці і забави. Музика з Глиничі. Чистий дохід призначений на сплату власного дому. — За комітет: Ю. Гордійчук, Т. Вільям.

Велике січове свято буковинських "Січ" відбуде ся дня 21. вересня (по другій Богородиці) в Чернівцях. "Союз Січ" робить вже тепер великі приготування. Незабавом вийде книга вправ для "Січ", щоби наші "Січ" могли приготувувати ся до загальних вправ. Нехай вже тепер возьмуть ся наші "Січ" і їх інструктори до роботи! Січовик, що візьме участь у святі дістане на пам'ятку січовий медаль з образом славного козацького гетьмана Івана Мазепи. Котра "Січ" хотіла би вже тепер навчити ся вправ, най удасть ся до інспектора "Союза Січ", до тов. Гаврила Гордого, Чернівці, ул. Паньська 33. — Комітет першого загального січового свята на Буковині.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 29. липня 1909.

Львів, 29. липня. (Кб.) Предсідатель кравового суду повідомив урядово Митрослава Січинського, що его цісар помилував та перемінив ту кару на 20 літ в'язниці. Січинського перебрано вже в арештантську одіж і перевезено до в'язниці.

Львів, 29. липня. (Кб.) В місті Отинії вибух вчора огонь, що знищив більше як 30 домів. Погоріліці розложили ся табором під голім небом.

Мадрид, 29. липня. (Кб.) Вже від кількох днів оголосили робітники в місті Барселоні загальний страйк. По улицах багато робітників, які роблять населенню чимало пакости. Взагалі положення теперішнє в Барселоні досить грізне. Більша скількість демонстрантів напала на жіночі монастирі. Желізня, що веде до французкої границі, перервана, шини понижені. Король видав декрет, яким каує ся всякі конституційні права.

Петербург, 29. липня. (Кб.) Від вчора заслабło на холеру 46 осіб, а умерли 33 особи. Загальне число хорих на холеру виносить 704 особи.

Петербург, 29. липня. (Кб.) Военний суд в Курску (Сибір) засудив оскаржених за організоване революційних товариств, між иншим одного посла з другої думи та одного священика, на каторжну роботу а 34 оскаржені мають бути заслані в далекий Сибір, прочих 20 оскаржених увільнено.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 26. липня 1909 за 50 кг.

Пшениці	13-75—14—
Жита	9-25— 9-50
Ячменю броварного	8— 8-25
Вівса	9— 9-15
Кукурудзи, пріма	7-80— 8—
Кукурудзи, нової	7-50— 8-20
Пшеничної соломи	5-10— 5-20
Житної соломи	5-70— 6-90
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	49-50—50-50

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до "Рускої Каси" в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Військова інформаційна канцелярія

для всіляких справ військових, яка уділяє в тім обсягу кождому поради, знаходить ся при улиці Йосифа ч. 12 в Чернівцях. Управитель: Т. Мазурик, ц. к. емер. асистент оборони кравової.

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині

„Селяньска каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5½ до 6%,

перебирає посередництво при фінансованню всяких підприємств, перебирає до переходу цінні папери, дорогі метали і інші дорогоцінності,

складає вади і кавці під як найдогіднішими умовами,

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітетів,

посередничить при закупні всяких машин і знарядів для рільництва, огородництва, домашнього господарства і промислу та всяких рільничих продуктів,

уділяє всякі поради в справах кредитових і хліборобських.

Урядові години:

Від 9—12½ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените умиряюче средство до
патування против всяких ревматичних
болюв, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на назву „Nervol“ і не прини-
мати інших „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. в оплатю і опакуванім.

Тисячки листів з подякою. — Висилка

2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикалній Стерншуса.

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопис на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного ін-
тересного Русина передплачувати сю
часопис. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закону о стоваришеннях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченім в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка

В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находить ся при ул. Університетській ч. 4.

Принимает всякі роботи у переплетничий фак входячі, як
також образи і фотографії до оправи.

(Склад ріжнородних рам.)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік

в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

порувають свій багато асортований склад весняних і літних артикулів, як: капелюхи для панів і хлоп-
ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів
Г. Бросаліно. — Великий вибір біля білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-
питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір краваток в найновіших фасонах і красках.
— Великий склад черевиків, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Відсутнє число

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або її місця дрібним друком (петит). При кількох рядках або при річних замовленнях аначний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний візьмі від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Війна Еспанії з Кабілями.

Заледви прогомніли голоси революції на далекому сході а вже стоїмо перед новим заворушенням і очі цілої Європи звернені на Еспанію, очікуючи нетерпеливо, що принесе найблизша будучність. Ізза причин, які можнаби уважати маловажними, прийшло до вибуху острого конфлікту між Еспанією та Мароком, а нині вже той конфлікт прибрав характер справдішної війни, вислід котрої може нанести цілій Європі нові і зовсім небажані, міжнародні замотання. Мароканська держава вже від давна була тим яблуком незгоди, о котре побивали ся перш усього найблизші сусіди Еспанія і Франція а в дальшій консеквенції потягнула вона за собою широке заінтересоване з боку Німеччини і других європейських держав. З тяжкими трудами і за помочію цілого дипломатичного апарату удало ся вкінці поладити і заокруглити „сферу інтересів“ поодиноких держав, але дійсність показала, що межі, які витичено на папері при зелених столах се лише суха формальність, якою прикриває ся на зверх справдішні, задушевні змагання, жажду загартувати як найбільше чужих земель, в цілі придбання нового субстрату для експлуатації.

І от, ізза марних копальняних концесій, які перед кількома роками Еспанці одержали від Бугамари, колишнього претендента до мароканського престолу а які в найліпшій разі мають наповнити золотом кишені кількох спекулянтів, накинulo

еспанське правительство населенню війну, якої ніхто, не то не бажає, а словом і ділом побороє. Причиною до вибуху конфлікту було убито кількох еспанських робітників, що були заняті при будованню нової, кількакільометрової залізничі, за помочію котрої мало ся улегшити доступ до копалень. Дике та незвичайно воєнничє племя Кабілів, яке допустило ся вбійства на Еспанцях, уважало себе загроженим через укріплене еспанського впливу та занятя нових важних позицій, і тому кинулись з всею завзятістю на завоювання, завдаючи їм вже в перших днях тяжкі удари.

Та втім, що правительством рішило ся вести війну треба шукати і иньшої, може навіть важнійшої причини. Кольосальні втрати не так ще давної, американсько-еспанської війни, яка обнизила престиж еспанської держави на довгі літа, заставили правительством шукати нові шляхи, якими можнаби предбати державі нові средства і піднести її значінє в Європі бодай до того степеня, який занимала ще перед вибухом війни. А що Франція в останніх часах, мимо виразних зобов'язань поступати в справі мароканській спільно з Еспанією, посуває ся чимраз глибше у мароканську державу, не зважаючи цілком на писемні приречення, які недавно ще зобов'язала ся строго дотримувати, тому і не диво, що Еспанія, побоюючись о свої „presidios“ як одну опору свого впливу, починає трохи недовірко глядіти на свого сусіда.

Але Франція веда свою акцію ще

славійше. Маючи в Альжирі всякі средства, які конечні до переведення такої акції, удало ся їй в короткім часі зайняти на північній, мароканській побережжю дві позиції, які поважно загрожують іспанським „presidios“. Франція не потребувала жадати жовнірів з Європи, бо мала їх близше під рукою і хоч без порівняння богатша у всі иньші, воєнні засоби ніж Еспанія, вона їх незапобовувала, аби не звертати пильнійшої уваги населення на те, що діє ся і аби его не дразнити.

А в Еспанії? Чи правительством числило ся з настроєм населення висилаючи тисячі молодих людей у війну, проти якої підняли републиканці в цілій державі рішучі протести. Не стало на тім. Перші вістки, які доходили з поля бою, не в силі були піднести духа подразненого населення. Як на даний знак зняли ся у всіх більших містах уличні демонстрації, як вираз протесту, однак не минули ся без кровопроливу. Падуть трупи по одній і другій стороні але демонстрації не устають, они набрали характер справдішної революції, яка з кожним днем змагає. А в Каталонії! Там вже чиста анархія. Те, що діє ся тепер в Барцельоні, в тім старім гнізді еспанських анархістів, се не кроваві демонстрації, се справдішня революція.

Катальонець ніколи не почував себе близьким до Еспанії; французькі Провансали єму племенно і мовою близші. Тому причиною дикої анархії в Каталонії не є протест проти ведення війни з Мавританцями, а чисто краєво-національні згля-

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Між ними похажав господар дому. Осип позбув ся вже усіх немилых вражін і без гніву глянув на свого тестя, бо його вигляд робив приємне вражінє. Його хід і руки були повні грації й гармонії, він не мав звичаю спиняти ся в половині речення, не докінчивши його, не заступав слів мімікою, а одяг на нім від доброго кравця і лице чисто підголене й волосє причесане. Доглядаючи всіх, приняв він труду чимало, не спочивав. Підходив до одного з вигадками, до другого з кількома приязними словами а служба носила вино. Богато уваги звертав на адвоката, хоч других не минав. Ореста попросили піти з панями до стодоли, а тоді Осип лишив ся сам і його не замічали.

В однім гуртку викладав якийсь священик, що він ось мусить по своїм обдуманим плянам перевести таку економічну організацію в повіті, щоб і перед Стрийщиною не вступити ся. Він говорив уже з адвокатом і з кількома людьми, а тепер треба взяти ся до роботи...

Його переконували, що тепер агітаційна горячка за загальним голосуванням не дає про щось иньше думати, але він власне хотів би покористувати ся розбурханою енергією і одним заходом поруч з політичною агітацією вести свою роботу. — На нашім Поділлі — казав — можна розвести пильництво, в Дністрових долинах можна винну лозу

посадити, а морелі ведуть ся гарно в Заліщиках і т. д.

Ніхто йому не перечив, лише були цікаві, що з того всього удасть ся, а Осип, присівши на веранді, міг і те чути, що другий гурток говорить. Ся розмова була йому тепер цікавіша, бо йшла річ про його тестя.

Молодші і палкіші гості — як виходило з розмови — були на Кульчицького обурені за те, що він звів їх із старостою таї вшехпольськими підпанками за один стіл. Хтось там сказав, що такі домагання можна ставити лиш в теорії, але не в практиці, що се приватні справи, родинне житє й т. и. На таке обрушив ся вже адвокатський концепт. Застеріг ся, що говорить про Кульчицького, як про політика, а не як про людину. Колиж сей пан як делегат засідає в повітовій раді, коли він, не вдоволюючись приватним житєм, бере участь у житю публичнім, то мусить піддатися. А власне аві партійна карність, аві взагалі ніякі накази від організації його не обов'язують. Сьогодні ми не повинні були навіть прийїжджати, а коли вже на зазив п. адвоката пригостили сюди, то треба було зараз вийти з хати, скоро показав ся тут той паша повітовий, що безнастанно кривдить наш нарід, а нас самих зневажає.

За ним промовив знов якийсь священик і вказав на се, що національні демократи надто довго панькали ся з москальофілами, поки не вигодували зрадників замість знищити їх давно.

— Панове і маєте рацію і не маєте рації. Викажу, в чім маєте, а в чім не маєте рації і не можете мати. — Такий виклад почав молодий адвокат, поглядаючи поверх білих окулярів, поправляючи їх на носі таї киваючи головою, як

старі люди. — А не маєте через те, що тамті гості вже поїхали і тепер я зроблю своє. Всім нам, як найблизшим політичним приятелям відомо, що має ся зробити сесією з повітової ради; (хтось кличе півголосом: „На жаль дуже солідний і вже зужитий спосіб боротьби“. Адвокат удає, що не чує.) отже я власне просив панів явити ся сюди і своєю присутністю взяти за серце нашого господаря. Тепер перейдемо до сальону, там вигіднійше. Я так до о. Кульчицького потрафлю промовити, що приспую його до солідарности.

Правда, що у о. Кульчицького найдуть ся некоректності, але всі однаково не можуть думати. На свій лад він теж для нас користний, бо можна вераз від него мати добрі, точні відомості. Добрим способом ми більше зробимо.

— Але чи треба нам панькати ся з кожним?

— Не з кожним, а як випадає вже таке, то треба.

— У мужика таке звуть хрунівством, а тут — се лиш ріжниця думок.

— Я колись також так думав пане, але жите учить кидати не одну ілюзію і бути уміркованим таї адержувати свої сили.

Остатові було досить. Він встав і пішов до стодоли, де ішла безжурна забава.

Вже був білий день. Кому треба було вранці брати ся за роботу, той мусів покидати празник, а хто би й міг іще посидіти, той знов хотів дати спочати господарям. Отже розлягав ся оклик за окликом і підїздила одна повозка за другою перед ганок таї відвозила весільних гостей. Не одно серце з тугою відїхало, не одні зітхання полетіли в слід за повозкою. На салі танців рідшало, за те

ди, подиктовані крутим положенням, в яким знаходиться правительство в виду змагальної небезпеки. В Барцельоні демонстранти порobili барикади, зза котрих сточують з військом правдиві битви, палять дома, висаджують мости у воздух, зривають залізничні шини, не пускають поїздів, словом відтяли місто від світа.

Тимчасом нові війська йдуть хоч проти волі населення. Але з Мелілі надходять щораз гірші вістки. Еспанське військо зістало побите, около 1000 убитих, між ними один генерал і чимало офіцерів а до 2000 ранених. Зі всіх сторін окружають Кабилі еспанське військо, яке мусять все більше а більше цофати ся. І так іде безвпинно далі, мимо офіціальних прекрашувань та заборони подавати що небудь про вислід останньої битви.

І серед такого положення зо внї і у внутрі, хопило ся правительство, коли вірити послїдним донесенням, за найнебезпечнійше средство, у сьвітї, щоби привернути силою лад у державі. Еспанський король підписав декрет на суспендоване конституції, дотеперішній, клерикальний кабінет Маври має уступити новому військовому, котрий має запровадити військову диктатуру, се послїдні поголоски, які прибили ся аж до нас мимо заборон і безлічи конфіскацій.

Правительство не в силі утримати ладу. Виїмковий стан і облога, се одинокі средства, якими від кількох днів засипало цілу Еспанію. Командуючий генерал Маріна жадає 70 до 80 тисяч війська, аби вратувати Мелілю і устояти проти напору Кабилів, котрі проголосили сьвяту війну проти всего, що еспанське. Еспанія стоїть перед катастрофою, якої наслідки не можна предвидіти. Та вже найблизші дні мабуть принесуть розвязку і як що Еспанії не вдасть ся привернути лад в державі та побороти розфанатизованих Кабилів, так що до вислїду сеї війни не може бути двох думок.

Заграничний огляд.

Жандармерія обезоружена.

Сербере, 30. липня. (Кб.) В Гранолерей спалено два монастирі. В Cassa della Selva населене

й простірнійше було танцювати тим, які ще лишили ся.

Так тягнуло ся до осьмої рано. Осип був би радо пішов одпочати, але товаришив жінці. А в неї набрало ся енергії і сили до танців. Працала своє дівуване, водила ся з поетами і танцювала без відлиху. Віявці музики замовкли а танцюристи пішли спідати. По свіданню кілька пар, самих Львовян, а між ними Осип і Оріся, гуляли в саду. Поети мусїли імпровізувати.

Як вернули з того проходу, почули новину, що Нілю поблагословили батько-мати з богословом. Сидів він незугарний побіч чепуренької дівчини. Всї поздоровляли їх і Осип підійшов. Відтак випили за їх здоров'я. Ніля була дуже рада, лиш жалувала, що гості розїхали ся, тай мало хто тепер бачить її заручену.

Вже всі пішли спочивати, а Осип крутив ся і чекав десятої години. Але ждав не сам. Старі звичайно витривалїйші ніж молоді. Тож вони не тільки не спали, але і пили. Старенький ксьондз пробош, очевидно був між ними. Так склала ся весела компанія. З лисих сьміяли ся і вони з кождої чарки надливали добрим богам тай мсчили собі лисину вином, щоб ще поростала волосем. Але як зявило ся на столі варення до води, як лисі перебрали мірку, то кропили собі лисину варенням і замість волося сїдали їм на голову мухи.

Осип дивив ся і не дивив ся на се, а о десятій годині розбудив Мирослава. Сей одів ся, посїдає, чим попало, а передавши через Осипа поклін господарям, пішов до своїх товаришів, а відтам дані. Пішов нести божий огонь, роздувати божу іскру...

обезоружило жандармерію і замкнула її в касарнях. Із покликаних послїдних трох років резервістів не явив ся ніхто.

Маври цофують ся.

Меліла, 30. липня. (Кб.) Урядово доносять: Ізза великих страт з дня 27. липня покинули Маври заняті позиції і цофнули ся. Автохтонці грозили кораблеви „Numantio“, який відплив був до Альгусемау.

В столиці приводять лад.

Мадрид, 20. липня. (Кб.) Вісти із Барцельони звучать менше занепокоючо. Кавалерія прогнала бунтовщиків. На передмістях здали ся повстанці і видали оружя.

Желїзничні лїнії ушкоджені.

Сербере, 30. липня. (Кб.) Сегодня не прибув жадеп потяг до Еспанії. В провінції Геронї паує глибоке невдоволення.

Бомбардоване верхів.

Меліла, 30. липня. (Кб.) Кружляк „Numantia“ розпочав бомбардоване верхів т. з. Туругу.

Приватні вісти про положенє в Барцельонї.

Сербере, 30. липня. (Кб.) Подорожні, що прибули сюди з Барцельони відбываючи спершу дорогу кораблем, опісля піхотою, а вкінці з Геронї вже желїзницею, оповідають, що революція в той час, як они відїжджали, була в самім розгарі. Знищено пожежою всі монастирі, крім одного. Артилерія знищила до тла дома та народний дїм.

Жовніри утікають за границю.

Бенде, 30. липня. (Кб.) Від кількох днів перейшло через границю около 3000 еспанських дезертерів, так пр. сегодня рано навіть кілька соток. Вільша часть з них заявила, що верне до Еспанії із претендентом на престолонаслідника Дон Жемом.

Реакція бере верх.

Сан-Себастьян, 31. липня. (Кб.) Революційний рух в Тарагонї, Сарагосї і Фігеросї не вдає ся, всюди, приведено назад супокій, 12 демагогів арештовано. Як доносять часописи із Мадриту, арештовано тут провідника соціалістичної партії Павла Іблєзіаса, який робив приготування до повстаня. Народний дїм замкнено.

Страти під Мелілою.

Малаяга, 31. липня. (Кб.) Приватні інформації доносять, що 26. липня політно під Мелілою 20 офіцерів і 200 вояків, а ранено 800 вояків.

Відвідини царя в Царгороді.

Царгород, 31. липня. (Кб.) „Jeni Gazetta“ довідує ся із автентичного жерела, що цар залишив зложене візиту султанови.

Звісна пісонья.

Тегеран, 31. липня. (Кб.) Виконано засуд, що запов у воєнним судї на двох визначних реакціонерів.

Приняте царя в Франції.

Париж, 30. липня. (Кб.) Фалієр виїхав сегодня до Шербургу на зустріч цареві в супроводі міністрів заграничних справ, війни і маринарки, державного підсекретаря маринарки, французького амбасадора в Петербурзі та російського амбасадора в Парижі.

Кіаміль-паша не прийняв везирату.

Царгород, 31. липня. (Кб.) З добре поінформованого боку запевняють нас, що Молодотурки предложили Кіамільови-паші місце великого везира під тим услївом, що віцепрезидент палати Тахат перебере внутрішні справи. Кіаміль-паша не прийняв сего предложеня.

Університетське сьвято в Лепску.

Лепск, 31. липня. (Кб.) Принц Август Вільгельм прибув сегодня рано як відпоручник німецького цїсаря на університетське сьвято і застав на двірці короля, який его прийняв сердечно і відіпровадив до університету. Опісля подякував ему ректор за те, що прибув, а королеви зложив щирю подяку за дарунок. При університетї вибудує ся пам'ятник королеви. Професор Вундт держав сьвяточну промову, по чім слїдували почесні промови.

НОВИНКИ.

Чернівці, 31. липня 1909.

Календар. Недїля 1. серпня (19. липня) Н. 9. по С., Марк., рим. Н. 9. по С. Петра в. о. Схід сонця 4 год. 29 мін., захід 7 год. 42 мін. — Понедїлок 2. (20.) Ілія, рим. Альфонса Лїгор. Схід сонця 4 год. 30 мін., захід 7 год. 40 мін.

Слїдуюче число „Буковини“ появиць ся задля сьвята в середу, дня 4. серпня.

Берім собі приклад з ворогів. На загальних зборах волосного комітету національного, що відбули ся 26. липня, як подає „Patria“, „обговорив парох з Бросківців о. Дімітріс Поповічі обширно рушенє мішаних громад, думаючи, що дуже на часі, щоби покликати сфери, національний комітет і посли, розвинули завзяту акцію дотично сплнення рушеня згаданих громад. Ся акція дасть ся здійснити через: 1. заснованє приватних курсів волоскої мови; 2. розповсюднюване хосенних книжочок і газет; 3. сконцентрованє інтелїгенції загрозованих сторін; 4. старанє, щоби посади церковні і шкільні в загрозованих громадах заміщували ся особами вибраними, діяльними і випробованими; 5. спроваджуване акад. товариств

II.

Вже на кілька днів до виїзду зі Львова Оріся, зайнята покупками, захоплена передвесільною горячкою то прощанєм із львівськими знайомими, вихованувала ся Осипові з обіймів тай не мала часу втішати його любовою розмовою, поцілуями.

— Таке буває всім — сказав собі Осип. Але тепер, хоч відїхали ще позавчєра весільні гості, хоч весь дїм Кульчицьких вернув ся уже до буденного житя, то любі дні і години прожиті з коханою дівчиною не вернули ся.

Він жив досї житєм трудящим і правильним, а тут жило ся инакше тай жінку він бачив не саму, але все між новою своєю родиною.

Тещу бачив лише за столом, як подавала всяких на маслі зготовлених страв, кождого силувала їсти і підливала масла, то цукру, то сметани. Ореста й Анджелї не було. Орест поїхав до Ольги, інститутку взяла до себе тітка. Клявда й Амелєва дармували, тужили, визирали когось. Щаслива Ніля водила ся з суженим, який з великим задоволенням і невиданим апетитом їв усе, що тільки покляла йому теща на тарїлку тай голосно втирав ніс. На знак того, що належить до родини, зараз другого дня після заручин, прикликав наймітку тай дав собі ввпрати пару біля і шість хусток до носа.

Десять колїсь роскаже за столом якусь „гешіхту“ семенарійську і сам голосно сьмієть ся з неї. Поза тим звичайно мовчав, або говорив пошепки якісь півсївця до Нілі, а що найбільш півголосом. Відтак зникали обое і приходили знов аж до стола. За столом говорило ся дуже і дуже банальні речі, які не вменшають апетиту і не перешкаджають травити. Тільки за столом сходила ся прикладно

і мирно вся родина, тільки за столом бачив Осип тещу.

Що сей робив за весь день, було-б штука відгадати, як би Осип завдав собі труда. Правда, чував рано дзвони — тоді, то, здаєть ся, ішов тещь у церкву, чував Осип туркіт фатона — тоді, здаєть ся, виїздив або приїздив тещь із містечка. А що між тими виїздами? Або його не було в дома, або показував ся в гурті кількох інтересентів, мужиків, частїйшеж Жидів. З розмов недовговорених та нечислених з натяків догадував ся Осип, що він діла не робить ніякого, бо все відкладав якісь справи або забував і казав собі часто нагадувати таки про те саме і дізнавав ся в вечері за столом, що в полі зроблено, а що треба робити. Але не дуже см і журив ся. Господарство вела жінка, і піддачий, а паламар скликав робітників на роботу і „тримав“ читальню. Нерідко виїздив о. Кульчицький на дні два-три. Саме тещь його не було.

Зараз після обїду прийшла до Осипа стурбована Еля й переказала мамину просьбу, щоб поїхав до міста. Треба здати на почті грошеву посылку для Ореста тай купити щось в аптїці. Крім батька ніхто з них у містечку не буває, а нема в дома дяка, щоб його післати. Кирило хоч молодший і його просили, не хоче їхати.

Якось трудно було їй се говорити і Осип збагнув, що між сестрами була боротьба, тай Орісї довелось поступити ся.

Осип згодив ся їхати тай поїхав доволї дивним екіпажем: вбогий мужик, малі, мршаві коники, товстяна упраж ніяк не годили ся к' паньському, мальованому, блискучому шарабанови.

В чистім полі, де на свіжій стерні лягав сніг

„Junimea“ і „Dacia“, які би в загрожених громадах улаштовували відчити, народні забави, театральні вистави і т. д.; 6. построюване народних домів, банків, товариств, економічних товариств і т. д. В сій справі запала ухвала, щоби ексекутивний комітет без проволоки взяв ся до організації мішаних громад. Ми би не реєстрували сеї ухвали, коли би тут ходило о мішані громади, де в Волохів три чверти, половина а най би третина, там мають поле до діланя, мають свій матеріал, мають повне право до розвою. Однак шовіністи не мають на думці сих громад, а такі села в руских сторонах, де в кілька волосских хат, або хоч їх зовсім нема, то були „колись“, або де Волохів ніколи й не було, то парохом і даскалом заохоче ся таких вишукувати, бо чейже і Русини в „волоскої віри“. Так діє ся в Чагрі, Лукавиці, Кучурові, Кичері, Гатні, Гліті, Гоголині а хоч би в Волоці, Костанях і селі самого внескодавця — Бросківцях, одним словом по всіх руских громадах, де в хоч би оден-одніський румунізаторина. Колиж Волохи так серіозно застановляють ся над долею дрібні своїх конаціоналів, при чім цілою долею посягають за нашою власністю, то думаємо, крайна пора, брати собі хоч би з них приклад, і принаймні боронити своє посідане. Точки, які они поставили виконувати а в дійсності вже давно виконують, примініти до себе і пічним їх також сповняти. І то не прихвощем а з розмислом, вибравши і поділивши наші сили так, аби акція почала ся на цілій лінії. Звертаємо на се увагу наших послів, інтелігенції, молодіжи, щоби сеї пекучої справи не заспали, бо не волоскі села а наші дійсно загрожени.

3 вижницької гімназії. До вступного іспиту в літнім речинці зголосило ся 97 а прийнято з тих 81 учеників. Після рідної мови: 79 Русинів а 2 Поляки. Після віри: гр. ор.: 25, гр. кат.: 39, гр. кат.: 4, вірм. кат.: 1 і мойс.: 12. Буковинців 34 а Галичан 47. Отсі громади достарчили учеників з Буковини: Вижниця 6, Усте-Путилів 1, Бергомет н. Сер. 7, Руский Банілів 3, Мігова 1, Черногузи 2, Рівня 1, Виженка 6, Неполоківці 1, Милів 5, Вагна 1; з Галичини: Кути 16, Старі-Кути 7, Рожнів 7, Іванівка 1, Заліщики 1, Скала 1, Криворівня 1, Вербівці 1, Усте н. Пр. 1, Соколівка 1, Москалівка 1, Кляже 2, Миклашів 1, Краноїля 1, Тюдів 4 і Новоселиця 1. Сподіваємо ся, що по вакаціях зголосить ся хоч ще тільки учеників до вступного іспиту, який відбуде ся 9 і 10 вересня.

Виплата пенсій емеритам. Міністерство скарбу видало розпорядок, яким змінює дотеперішній спосіб побирання пенсій емеритами і емеритками. На будуче не потреба вже буде посвідчення властителя дому або адміністратора та посвідчення уряду парохіяльного. Від 1. серпня емерит або емеритка мають лиш донести о зміні помешканя. Далше, не будуть мусіти емерити або емеритки 1. або 2. кожного місяця подавати свій квіт насамперед у властий скарбових до ліквідації, а відтак відбирати гроші. Вистане лиш предложити квіт ліквідації, а гроші можна буде відобрати кожного дня в місяці. Міністерство поробило також зарядження, щоби емеритальні пенсії могли бути виплачені.

побіч снопа тай виростали півкопи позаду обгорілих, у потї скупаних женців. Прочитавши Орестову адресу на почтовім переказі, агадав Осип, як то весільної ночі обминав його Орест, як то вже давно вони не мали якось про що говорити оден з другим, хоч колись жили вони собі близькими товаришами, мало не приятелями.

Завдяки Орестові пробувала Орися у Львові і там Осип її пізнав.

Літами молодший Орест записав ся враз із ним на університет.

В „Академічній Громаді“ застали таке, що кілька спосібніших, які встигли подати свої проби „Науковому Товариству ім. Шевченка“, або хоч перегортати фоліанти в бібліотеці того товариства, були безмірно горді і не дивили ся навіть на інших товаришів, а не казати вже, на новиків. Другі зарвали в свої руки „Молоду Україну“ і були певні, що молодіж не має інших цілей і задач, як друкувати сей журнал. Коли йшло змагане, то лиш про се, щоб на журнальчик приложити соціалістичну марку і так здобути для соціальної демократії орган коштом товариства або друкарні. Треті про добро речі посполитої радили в замкненім гурті. Видавали прокламації, ухвалювали щось на далеку будучність, а все конспіративним способом. Сходили ся в бібліотеці, зачиняючи за собою двері на ключ. Отсему багато хлопців було не радих. А вже поза тими трома гуртами вся молодіж складала „летючу партію“ і підходила або до співацького „Бояна“ і „Торбана“ або до „Сокола“ або збирали ся поза товариством у якій молочарні, чи ресторані а то й розбрела ся.

(Далі буде.)

плачувані за посередництвом почтових кас ощадности. Розпоряджене то не відноситься до військових пенсіонерів.

Стан землеродів. Австр. міністерство хліборобства оповіщує звіт зі стану засівів в першій половині липня с. р. Озимина взагалі поліпшилася ся в гірких околицях наслідком обильних дощів, але з причини спізненого розвитку спізняться ся також жнива. Збір жита на побережжю і в Дальмації видасть ся „середнє“ зерно так і соломі. На рівні в деяких сторонах Каринтії, Країни, полудневого Тиролю і в околицях Відня жнива жита майже укінчені. На середних вижинах альпейських і судетських країв жнива розпочали ся в половині липня, а в карпатських краях і по части на Шлезку угажене пізнійше. У всіх тих краях пересічний вислід зерна „майже добрий“ і „добрий“, вислід соломі „середній“. Пшениця в Дальмації „середнє добра“. Якість зерна зовсім вдовольноча, соломі мало. В полудневій Стирії, Країні і Тиролю жнива розпочали ся. У вище положених сторонах альпейських і судетських країв, як також в холодніших околицях карпатських країв пшениця ще не дійшла. Висліди жнив будуть дуже ріжнитися, відповідно до того, чи засіви були скорші чи пізнійші. Ржа і сніт в альпейських краях, в Чехах, на Мораві, в Галичній і на Шлезку будуть мати вплив на зменшене якості і кількості збіжжя. Загалом треба надіятися ся вислідів „середнє добрих“ в Країні, всіх інших краях, „досить добрих“ жнив з огляду на зерно, а „слабо середніх“ з огляду на соломі. Літні засіви (жито і пшениця) розвиваються ся дуже гарно. Ячмінь також красно заповідає ся. Ріпак є лиш в деяких сторонах Чех добрий, впрочім середнє добрий. Стан кукурудзи поліпшив ся в останніх днях, а бараболі знаменито розвиваються.

Зміна правительства в Франції. Минувшого тижня уступило французке міністерство Клемансо. В Франції судба кожного міністерства зависить головню від волі парламенту, палати депутатів. Оли послідня не приймала би маловажного предложена, внесеного або піддержаного правительством — сейчас уступає. Дятого перемини правительства в Франції лучають ся дуже часто; міністерство Клемансо, що удержало ся через цілі три роки, можна уважати досить довго тривалим. Місце Клемансо обняв дотеперішній міністер Бріан, соціаліст і автор закона, що відноситься до розділу церкви від держави в Франції. Крім міністра-президента Бріана прийшли в склад нового французкого міністерства ще два міністри соціалісти. В заявленю, зложеном в палаті депутатів, нове правительство обіцяло, що буде держати ся політики попереднього кабінету, головню що до союзу з Росією і Англією.

Недуга папи. З Риму доносять, що папа Пій Х. підупав останніми часами дуже на силах та постарів ся. Ревматизм (ломане в членах), якого папа давнійше вже нававив ся, даєть ся якраз тепер прикрийше відчувати. Лікарі поручують папі часті проходи по ватиканських городах, та обмежене годин праці та числа уділюваних послухань.

Нагорода за роджене дитини. Французкі патріоти дуже не вдоволені тим, що в Франції число населення побільшає ся з року на рік в дуже малім степені, а в 1907 р. навіть уменшило ся о 19.000. В правительственных кругах роздумують над способами, котрі могли би побільшити частіше роджене дитини в державі. Французкий парламент видасть вже в осінній сесії сего року закон, котрий постановив би нагороду для многодітних родин. Іменно мають родичі за народжене другої дитини діставати нагороду в сумі 400 франків (1 фр. мевше більше тільки, що 1 корона), а за народжене кожної дальшої дитини 800 франків. Тими нагородами надіють ся французкі патріоти побільшити число уродин о чверть мільона на рік. Потрібна на ті нагороди сума має бути стягнена із тих, котрі не мають жадного потомства або лиш одну дитину. Іменно по смерті таких осіб буде держава забирати для себе під видом „податку від наслідства“ половину оставленого ними маєтку а лиш друга половина дістане ся дитині. Крім того буде в парламенті внесене предложене, щоби безземним урядникам державним стагати пята часть їх пенсії, а тим, котрі по 50 літах супружества будуть мати лиш одну дитину, стагати десяту часть пенсії. Автор того предложена в очи видно тої гадки, що обовязком державного урядника є такеж роджене дитини.

Жінки адвокати. „Вечер“ повідомляє, що в Харкові прийнято в число помічників присяжних адвокатів д-ку Ярошевську, котра видержала державні іспити сего року. Всіх сего року скінчило університет 6 жєнщин, яких і зачислено в сословіє адвокатів казанського та харківського округу.

Собаки з'їли чоловіка. Страшна смерть спіткала селянина села Ігнатівки, елисаветського пов., Петра Зайченка. Він був підптий і заснув в полі в ячмені. Там его заскочили голодні собаки з села і розірвали. Нагодив ся на сю страшну нахідку робітник С. Ухадь, котрий підчас кошеня побачив зграю собак в ячмені і пішов подивити ся, що там. Він побачив обгризені людські кістки. По одєжї й знайденні пацерам пізнали нещасного.

Убито дівчину. Сими днями гурток дівчат в містечку Вороніж, глухівського пов., пішов у тай по ягоди. Вертаючись вже назад, дівчата побачили, що межі ними десь немає одної, яка служила у місцевого дяка. Довго шукали єї дівчата, але вона пігде не обзивалась. На третій день другі вже агідниці найшли ту дівчину мертво. Хто і за що зняв на єї руки, й носи невідомо.

Оповістки, іменованя і т. п.

Православна хлопча бурса ім. Федьковича в Чернівцях. Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях ухвалив на своїм засіданю з дня 29. липня с. р. з огляду на мале число зголошень о прийняте до бурси ім. Федьковича за висшу оплату, відступити від двоюкої категорії удержаня а рішши дальші поліпшеня і за те назначити оплату за кожного питомця на 25 корон місячно. Хто би не міг платити і сеї суми, має внести писемне подане о злижене і надати в нїм суму, яку обовязує ся платити. До такого поданя треба долучити свідочтво незалежности, подтвержене начальником громади, парохом, старостою, урядом податковим і ґрунтових книг тай послідне свідочтво шкільне. Ті родичі, що готові платити повну плату 25 корон, мають внести також зголошеня на письмі враз із послідним свідочтвом шкільним свого сина. Одні і другі поданя належить надіслати на руки директора бурси, п. інспектора Олександра Купчанка в Чернівцях (Улиця Ліне ч. 1) найдальше до 20. серпня с. р. Пізнійші просьби о злижене оплати не будуть ніяк узгляднені, бо сума злижок не сьміє переступати прелімінара, на що звертаємо увагу родичів, щоби не було нарікань. А уагляднене пізнійших зголошень о прийняте за повну оплату залежати ме від того, чи будуть ще вільні місця, яких число з огляду на санітарні приписи обмежене. Тому конче всім родичам, що бажають приміщення своїх дітей в бурсі, придержувати ся назначеного крайного терміну. Управа бурси розгляне всі поданя і повідомить кожного писемно, за яку оплату прийме его сина до бурси. Дальшого опусту а навіть ніякого торгу рішучо не буде, проте всякі заходи в сїм ділі з гори виключені. На 1. вересня мають родичі прийнятих учеників привезти їх до бурси і зложити цілу назначену плату і одноразовий даток на інвентар в сумі 4 корон. Крім того має кожний питомець привезти що найменше подушку, коц або ковдру, 6 пар сорочок і нагавиць, 4 простирала, 2 пішви, 2 ручники і 6 хусточок до носа тай повну одіж, все в добрім стані. Хто сеї для харности і здоровля конечної виправи не має, не буде прийнятий до бурси навіть тимчасово, хіба що зложить готівку на закупно того, що єї бракує. На остаток залежить прийняте до бурси ще й від оглядин лікарських, що відбудуть ся з приходом питомців. Родичі чи опікуни питомців мають підписати ще реверс, яким обовязують ся до точної оплати означеної управою бурси. Просимо наших читачів повідомити про сю оповістку інтересовані особи свої місцевости. — Від управи бурси ім. Федьковича. Чернівці, 1. серпня 1909. Олександр Купчанко, директор бурси, о. Езген Семана, інспектор бурси.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 31. липня 1909.

Львів, 31. липня. (Кб.) Вісти, що їх подали недавно часописи про кілька випадків холери у Львові, не находять поперти зі сторони компетентних чинників, противно сї дементують їх цілковито.

Петербург, 31. липня. (Кб.) Цар видав розпоряджене, що виправи резервістів у військовім повіті Петербурга відпадуть сего року задля холери.

Гориця, 31. липня. (Кб.) Сегодня вечером наспіла до політичного уряду офіціальна вість, що страйк в Гайденафті закінчив ся. Робітники прийняли на сьогоднішнім вічу концесії, зроблені їм дирекцією фабрики.

Петербург, 30. липня. (Кб.) Від вчєра заслабło знов 52 особи, а умерло 15. Загалне число хорих виносить 640 осіб.

Берлін, 30. липня. (Кб.) Бактеріологічне слїдство проти одної Росіянки, що єї приведено вчєра до вірховського шпиталю, тому, що єї підозрівано, що она заражена холерою, виказало, що она цілком здорова.

Мексико, 30. липня. (Кб.) В місті дало ся чути два рази сильне землетрясенє. Пять осіб упало жертвою, а велике число потерпіло рани. В убогїших частях містах запало ся багато домів.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних Одинокий найбільший вибір у арти- по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“ кулах до подорож найліпшої сорти ваних цїнах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан- тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтїй.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
унїс мїв ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблї, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **Філія:**
ул. Руска ч. 15. **ул. Кручена ч. 1 а**
Мірні ціни. **теперішня ул. Д-ра Райса.**
Виконанє без закиду.

169 (—) **Замовлення з провінції сейчас.**

Цїнники даром і оплатно.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю **10 лїт** гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механїк
в Чернівцях (—)
ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

КОСИ! Карпатені коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англїйської стали,
серебряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістре,
котрє ріже як бритва найтверджу псянку то є гірську траву і збіже. Що лиш
під таку косу дістане ся, претинає она за одним замахом на стопу. Коси ті дуже по-
води зупотребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд
в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен коєсти лиш карпатескими се-
ребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англїй-
ської стали найлучші в цілїм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Цїна одної штуки кор.:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десїть кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок
з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати
4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакowane нічого не числїмо і почту
самі оплачуємо.

Хто пришле з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 85 см. довгїх і 11 каменїх з найліпшої плити мармурової.
— Хто пришле 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгїх і 11 каменїх. — Хто пришле з гори 23 К, той отримає 11 кіє
75 см. довгїх і 11 каменїх. — Хто пришле з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгїх і 11 каменїх. — Хто пришле
з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгїх і 11 каменїх. — Хто пришле з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгїх
і 11 каменїх. — Хто пришле з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгїх і 11 каменїх. — Хто пришле з гори 28 К,
той отримає 11 кіє 100 см. довгїх і 11 каменїх.

Молети і ковала до клепаїня кіє по 1 К за штуку.
Серпи з зубами з англїйської стали жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 в.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупїї 10 штук дає ся один даром.
Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на осібні картки і письма.
81 (20—36) **Адрес: Александер Копач, Струтин Вижний,**
почта Рожнятів.

Г. Арльт в Хшанові

найбільше підприємство в краю для будови і доставки машин
до виробу цементових дахівок, цегол і цеголок на помости
припоручає удосконалені, сильно збудовані

машини до виробу цементових дахівок

159 (23—25) 3 в м. а іменно:
найновїшої констрункцій машини „Модель 1609“ відзначену на чи-
слених заграничних виставах;
загально знаві в краю машини „Імперіаль Реформ і Гладку“;
машини до виробу цементових цегол і цеголок на помост,
форми до виробу рур каналїзаційних і керничних.

Фарбу, оливу і цемент.

Усьо по найвизших цїнах, на догїдних услївах сплати.
На жаданє висилаю франко цїнник і докладний опис кождої машини.
Із зголошеннями прошу звертатись так:

Г. АРЛЬТ, ХШАНІВ.

Доставцї для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чержівцї

Ринок (напротїв буковинської щадниці)

поручають свій богато асортований склад **весняних і лїтних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлоп-
цїв з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італїйської фабрики капелюхів
Г. Бросалїно. — Великий вибір **біля** білого і колїрового для панів і хлопцїв; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-
питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновїших фасонах і красках.
— Великий склад **черевиків**, найсолїднїше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобаючі ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місця і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або 11 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порти. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Чернівці, 3. серпня.

□ Треба признати, що довгі літа систематичної громадянської праці між нашим народом не минули марно. Неодно, що ще перед десятима роками могло лиш мрією бути, нині ділом стало. Буковинська Україна вкрилась сітею просвітних і економічних товариств, свідомість національна зросла значно, а і політична організація найширших кругів нашого люду має вже теж досить тривкі підстави. Недавні парії в області всего публичного життя в краю і в державі — ми власним трудом двигнулися. Кілько невтомної праці забрало се діло, кілько сердець святим огнем при тім труді горіло, хто — коли і де всі свої сили віддавав для сих змагань, — справа ся звисна.

Дійшло до того, що нас і земляки наші в Галичині і закордонної України і ми самі почали вважати себе свободними будівничими своєї долі в межах Буковини. Справді, ми здобули весь простір конечний для свободного розвою всіх наших народних сил так, що всі найблизші, конечні потреби нашого народу в нашім краю найшлись в межах — можна сказати навіть легкої (коли не забуваєть ся про недавні ще часи) можливості. Кільканацять літ плянкової, щирої праці — і ми своїми ще очима оглядаємо овочі власних трудів.

Однак з тою самою хвилею висуюють ся на перед певні неконче бажані прикмети нашої вдачі. Найгіршою між ними — наш наклін до тихої, спокійної вигоди. Очевидно сей наклін наш зазначуєсь виразнійше, певнійше, коли колишнім запалом і трудом вже щось здобулось. В такий

час кількож то наших людей „з спокійною совістю“ згадує предбане а забуває про будуче? Ми вдоволяємось скоро — і се перша наша громадянська недуга.

А відтак — нас можна пірвати до труду, ми є в силі неоднo здобути, але досить важко бережемо придбане добро самі між собою. Коли не маємо нічого, то в нас найдеть ся і охота стати до праці і згода — для тої праці конечно потрібна. Коли-ж вже найдеть ся що в наших долонях, тоді і згода починає хитатись і захват стигне і ми знову стаємо такі необережні, що забуваючи на добро загальне можемо так далеко зайти в нашої деструктивній горячці, як сі наші далекі предки, які по словам літописця аж Варягів спроваджували до себе, щоб сі над нами панували — і як ті наші земляки, про яких думав Шевченко пишучи, що їм замість їх „кротких“ пророків лютого треба царя! Інстинкти наймитів, зарібників на чужім лані нераз такі у нас сильні, що ми і на власнім поли дуже часто не вміємо бути хазяїнами, газдами! Се друга наша недуга.

А третя: багато між нами відтягавсь від громадянської праці і всьо спихав на певні одиниці. Вони може навіть не годні всього зробити, однак се не перешкаджає нам мати до сих одиниць як найдалі йдучих претенсій.

Так не може бути, коли ми самі маємо правити собою, а не другі нами! Так не повинно бути ніколи а передовсім сучасна хвиля повинна нам дати привід до поважної розваги про се, щоб знов як колись з громадним захватом братись до діла і на здобутім просторі в нашім краю класти трівкі, на далеку будучину об-

числені підвалини для добра і слави нашого люду. Гляньмо лиш як на наших очах росте маленька Польонія на Буковині, як Румуни ухвалюють всякі пляни нових наїздів на руско-румунські місцевости! Ми здобули досить — але перед нами ще багато незаспокоєних конечних потреб а і здобуте треба вічно скріплювати. Коли ми могли здобутись на те, що досі вдалось нам зробити, то певно найдеть ся ще в нас досить сили і досить здорового розуму, щоб далі піти! Ми мусимо доказати всій нашій Вітчизні, що буковинська Україна, маючи в дечім краспі обставини у себе, ніж Галичина і російська Україна, сі обставини використала і здобула для себе всьо, що лиш можна було здобути! Наша честь, наша амбіція вимагає сего! Лиш не вдоволюємось так скоро, лучім ся в великий гурт щирих і палких робітників на народній ниві, всі приступаймо до діла, вірмо в себе не числім на нічию поміч. Слабим і тим що не здобули собі значіння — ніхто не помагає.

Друга державна гімназія в Чернівцях.

В „Ділі“ надрукована ось яка „статя надіслана“:

„Ся гімназія се найстарший „здобуток“ буковинських Українців на полі середного шкільництва. Загально називають її „руською гімназією“, але яка вона руська, те можна пізнати з урядового звіту дирекції сеї гімназії. Після звіту було в сій гімназії в шкільнім році 1908/9 18 клас з 709 учениками. Класи розпадають ся на чисто німецькі, де всіх предметів учать виключно по німецьки (є се відділи „А“) і на відділи утравквістичні, де вчать латину і математику по українськи а всі інші предмети по німецьки (сі утравквістичні від-

Гнат Хоткевич.

Маленькі образи великої справи.

(Дальше.)

III.

На вулиці.

А на вулицях робило ся щось надзвичайне, невидане. Звикли ми бачити вулицю і її знайоме лице — то буденне сіре, обшарпане, то святочно підмальоване, але сьогодні — щось лекше, чого ми ще не бачили ніколи.

З гуркотом зачинають ся крамниці, перелякані купці скоренько-скоресенько замикають своє добро як найтішнійше; де-які забивають вікна навіть дошками. І рух на вулиці якийсь незвичайний: одні люде неприродно кваплять ся, біжать з заклопотаними обличчями, а другі навпаки-якось свободні і повагою ідуть вулицею — і се знов справляє дивне вражінє, бо в сей час ми звикли бачити всіх при роботі, при своєму ланцюгу.

От іде товпа. Щось говорять. Бачать робітню яку чи канцелярію, бюро — заходить, нікого не питаючи ся, в шапках приходять до кімнат і гукають.

— Гей товариші! Годі вам чорнило пити, папір їсти — чи не пора вже по паньському на фотеля сісти!

І всі кидають роботу: хто з охотою і співом, хто зі страхом. Де-не-де який великорозумний начальник вибіжить, почне кричати, сварити — сказано, привик. Але його висміють гаразд і він мусить врешті зрозуміти, що се не звичайні часи

і що коли горить будинок, то слиною, поплювавши, його не загасиш.

Трамваєві служакці спішно і в безладді заганняють вагони до стації, а кому не схотіло ся, то й там зліз собі та й пішов, кинувши воза на волю Божу. І возами заопікувала ся дівтора: цілі хмари хлопят, як воробці обсіли воза, а другі тягнуть його по шинах. Реготу та втіхи спільно.

Нараз пролетить вулицями десяток козаків або пройдуть, поблискуючи штилами, салдати — се начальство пускає військо своє походити по вулицях, що-б нагадати людям про силу: бійте ся, мовляв, нас. Але ніхто того війська не боїть ся, висміюють його.

От іде велика зграя „городових“ (поліцаїв); після шпигунства — се найбільше „почесна“ служба: на кожному полицейському обличу мов прокляте людське вирите, мов плями людської кривди і сліз. Се слуги і запроданці ворогів народа. Ви подивіть ся на него — він ніколи вам і у вічі не гляне отверто, бо душа у него нечиста.

Іде ся зграя поліцаїв, а на чолі „простав“ (комісар), горбатий, пика як не луєне, відпасши ся на хабарях. Іде і кричить до купців:

— Прошу одчиняти! Прошу одчиняти магазини! Кого ви боїте ся? Одчиняйте сьміло!

— Дурень ти! — кричать йому услід. — А хто-ж купувати буде? Чи не ти зі своїми посіпаками? Так ми вже знаємо добре, як ви купуєте: прийде до склепу, собача душа, набере скілько схотів, а рахунок, наже, пришлеш мені до дому.

А спробуй, підти по гроші — знатимеш по чому копа яєць.

А поліцай удає ніби то й не чує та все причить:

— Одчиняйте склепи, одчиняйте — не бійте ся. Нема кого боятися. Ми їх всіх розженемо в одну хвилю.

Та ніхто его не слухає і склепи далі зачинають один за одним, гуркаючи заспонами. Скоро всі вони позачинали ся, і вулиця зробила ся мов сліпа: не дивлять ся в вікна очі, позатуляли ся двері-роти. Пусто і якось незвичайно. То там то там чути революційну пісню, спішним кроком з серйозними обличчями спішають кудись робітники. Панночка з червоним хрестом на руці перебігає вулицю, а якась баба, шкутульгаючи, біжить по воду та все пристогнує та приговорює: „ой Боже мій, не стане води... Ой, Боже мій, не буде води...“ Але її заспокоюють, що вода буде, що на мійському водопроводі, постановленем революційного комітету, роботи не будуть перериваними. Так само і пекарні випікати муть хліб, але стільки чорний, бо пролетаріят не потрібує булок — і всі пекарні будуть одчинені щоденно дві години. Так постановив революційний комітет.

Він тепер все. Ніхто не знає губернатора, поліції і всяких інших властей — знають тільки революційний комітет. Він дає всьому житє, він править всім, але сам остаєть ся невидимим. Його іменем робить ся все — і найвища правда і найвища несправедливість, але його самого не бачив ніхто. Де він збираєть ся і коли, хто його скла-

сегодня вже вертає супокій і часописи будуть виходити вже правильно. Видано навіть субскрипцію в користь резервістів, що відіхали до Мелілі, як також і в користь тих, що потерпіли значніші рани. Сама королева пожертвувала на сю цілі із своєї шкатулки 25.000 песетасів. Хотий се можливе, однак є підстава сумніватися, що се не відповідає дійсності, бо знов інша вість із Серберу називає ситуацію в Паламосі та Кательонії грізною. Тут ходить навіть чутка, що в Барцельоні ще мабуть довго чекати, аж наступить лад. Се видно із того, що до Герони залізниця зовсім не їде. Бюро „Correspondenzia“ опубліковує депешу із Барцельони, в якій сказано, що в місті розрухи утихають і місто де далі все більше прибирає вид супокійного міста. Однак показався великий брак харчу, бо ціна на провіант, імпортований кораблями, підскочила страшно в гору. Генеральний капітан Кательонії мав повідомити правительству, що йому не потрібно жадних військових сукурзів. З Мелілі надійшла вістка що в суботу наскочили вороги на потяг, що віз з собою провіант для воїнів, і равили кілька еспанських офіцерів.

Найновіші вісти далі запевняють, що ціла справа стоїть вже ліпше та що небагом буде лад у всім. Однак фактично, розрухи ще не покінчилися і не можна так насліпо вірити, що все так легонько улаштується. Ліберали негодують на правительству, яке шукає інтересів десь аж в Мароку та до осягнення своїх цілей ступає навіть через трупи своїх воїнів, щоби лиш не допустити до того, аби Франція не могла почванити ся ліпшими успіхами як Еспанія. Ліберали є тої думки, що ціла акція не склалася несподівано, але що правительству вже давніше робило дотичні приготування в цілі придумана евентуального вибуху повстання серед диких Кабілів. Часопис „Journal“ опубліковує висказ провідника еспанських лібералів, який твердить, що президент міністрів Мавра мав десь прилюдно заявити, що Франція поставила еспанське правительству перед жорстоку альтернативу, імено: або виправити ся на поліцейську операцію проти Кабілів або згодити ся на те, щоби Франція перебрала сю акцію на себе. Французьке правительству не противило ся навіть тому, щоби 6000 Мароканців покинуло свої оселі та пішло на поміч Кабілям. Що між Францією а Еспанією існують певні дотичні угоди, се видно із голосів преси, які проривають ся із того хаосу то тут то там. Чим скорше, розуміє ся, справа вияснить ся. Поки що подаємо дальші телеграми:

Супокій вертає.

Сан-Себастьян, 3. серпня. (Кб.) Рух залізничний між Барцельоною з одного боку а Сербером, Сарагосою і Валенцією з другого боку розпочав ся вже завтра. Так саме в Барцельоні вже трамваї та інші заводи функціонують, як давніше. Вістка про виконане засудів не відповідає дійсності.

Мадрид, 3. серпня. (Кб.) Послідні вісти з Барцельони констатують зворот до супкою. Склепи майже всі вже отворені. Числа жертв ще не стверджено на певно.

Переслідуване революціонерів.

Сербере, 3. серпня. (Кб.) Послідні вісти із Барцельони доносять, що в кріпости Монтойу розстрілено без всякого засуду сорок революціонерів. Війка триває дальше.

Бійка не устала.

Алгусемас, 3. серпня. (Кб.) Маври розпочали стрілянину на місто Алгусемас.

Сербере, 3. серпня. (Кб.) Із Барцельони доносять, що робить ся потрібні приготування в цілі придумана розривів у Сапфалію, Паламосі і Cas-i dell Selra, де повстанці все ще панують ситуації.

Урядові запевнення.

Мадрид, 3. серпня. (Кб.) Президент міністрів і цивільний губернатор запевняють, що в цілій Еспанії панує супокій.

Меліля, 3. серпня. (Кб.) Тут наступив супокій.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. серпня 1909.

Наблюдар. Серед 4. (22.) Марія, Марцеля, рим. Домініка Н. Схід сонця 4 год. 34 мін., захід 7 год. 38 мін. — Четвер 5. (23.) Фока, Теофіл, рим. Матери В. Схід сонця 4 год. 35 мін., захід 7 год. 36 мін.

Село Онут. Дня 29. липня с. р. десь около 2-ої години по полудні навістив село Онут страшний град, в величній голубячих яєць або й більший. Рівночасно із градом звійалася сильна буря. Величезна шкода наробила ся в полі. Весь білий хліб, що не був ще зібраний, знищив сей лихий гість; остала ся лише чиста солома. Так само кукурудза знищена. В селі поломала буря овочеві дерева і плоти, ба навіть позривала з декотрих будинків дахи.

Пожара. Дня 24. липня с. р. около 1-ої год. вночі вибух в стайні надуч. Франца Холоднюка в Іванківцях огонь, котрий знищив до тла цілий сей будинок разом із господарськими знаряддями. Також згоріли три штуки худоби. Шкода виносить близько 2500 кор. Причина пожежі полягає, здає ся, на слугах, котрі обійшли ся неосторожно із запаленими папіросами.

В справі непокоєння людей на публичних дорогах. В наслідок наслідків з кількох сторін донесень о вибриках, яких має допускати ся сільська молодь на публичних дорогах, намагаючи публичний спокій і напастуючи словно і чинно спокійних прохожих і проїзних поручив намісник Галичини старостам в тих сторонах краю, щоби против подобної каридостойної пустоти, де небудь би она дійсно проявила ся, виступили з цілою строгостію, старали ся через органи публичної безпеки вислідити винуватих і відповідно до натури провини або їх поліційно карали або відступили справу компетентним властям. Заразом поручив намісник вияснити і здати звіт, чи вибрики ті стоять дійсно — як то подають деякі часописи — в звязи з діяльністю „Січій“ або інших подібних товариств. Поручення ті будуть без сумніву виконані з цілою строгостію. З надходячих звітів однак можна ствердити, що місцеві кореспонденти в опісї тих вибриків допускають ся не раз непотрібною пересадю.

Родинна драма. Сими днями скоїлась на однім подільським хуторі родинна трагедія. Кілька років назад власитель хутора Герхнер наняв був собі за ключницю одну молодшу жінку, Вікер. Швидко стала она у власителя правдивою хазайкою. Веї в хаті, а особливо Герхнерові діти, стали відчувати їй тяжку руку. Життя для них зробилось прямо пеклом. Недавно приїхав на вакації старший син Герхнерів, студент київського університету. Молодець не міг призначити ся до тих порядків, що завели ся в батьковій хаті. Він став казати се батькові, але нічого не помагало. Тоді запалений взяв рушницю, побіг до своєї хазайки і, двічі вистрілюючи, положив їй на місці трупом. Після убийства він сам заявив про вчинок поліції.

„Ляцка дич“. Під таким заголовком подає „Нар. Слово“ факт, що Поляки переходили перед рускою процесією в день Божого Тіла з накритою головою, та ще кпили собі, а деякі „схудобілі і озвірілі“ ростручували руску процесію, вивертаючи образи і хоругви. Львівський магістрат з'їжджував руске сьвято, а взяв участь в торжестві в синагозі в честь Жиди Ворка Йосепа, полковника польських військ. Польско-жидівська народна шопка понад руским церковним торжеством!

Податки в старині. Нині люди нарікають на податки і „драчки“ ріжнородні, а нікому і не приходить ся, які дивні податки бували в давніших часах. І так за часів перших пруських королів податками було обложені одні і перуки. Хто на своєму однію носив прикраси золоті і срібні, сей мусів платити податку одного талара річно. Попене перуки коштувало 3 до 4 талари в рік. Хто їздив повозкою і нищив тим чином дорогий поміст улиці, платив річно 3 талари. Був поवादто податок від дамських стрій на голову, від панчів, виступців (пантофілів) чобіт і капелюхів, по 1 таларови в рік. Хто хотів пити каву, шоколаду, чай, мусів постаратись о призволені; платено по 2 талари річно за кожний з тих напійків з'окрема. Найпотішнішим був податок поголовний, або т. зв. „поголовне“, оплачуваний навіть через особи королівського двора. І так король платив за свою голову 5 тисяч таларів річно, а королева 2 тисячки. Кожний ремісник платив по півталара річно. Платили також податки панни, котрим минуло було 20 літ і то аж до хвилі коли їм усьміхнулось щастє і вони в парі станули перед тетраподом, — або аж до сорокового року життя, по таларі в рік.

За правду. В Варшаві на одному цвинтарі довго служив за сторожа Мартин Копанський. Веї его любили. Але за останні часи на кладовищі стало тісно. Тоді городська управа почала викидати трупи бідноти, щоб очистити місце для багатих. Не зніс сего Копанський. Пішов в редакцію одної з місцевих газет і докладно розповів про все, що робить ся на цвинтарі. Газета зараз й підняла бучу проти городської управи. З тої пори почали метити ся над Копанським. Зразу его сина арештовано після чийогось доносу, а потім і самого его увільнено від посади. Одержавши відправу, Копанський пішов за город і кинув ся від поїзд. В кишені в него найшли коротенького листа, в якому нещасний накликає небесну кару на вивувачів его смерті.

Безмірна пожежа в Японії. Місто Осака находить ся у великій небезпечі. Огнева загроза грозить цілому місту. Понад 1000 будинків лежать вже руїною, між ними чудова святиня Будд. Богато людей загинуло. Осака займає між прочими містами Японії задля свого гарного положення першорядне місце.

Звірство. В Рудниках, в стрийським повіті, склалася така подія: Перед кількома днями йшла черепа дідица Копанського 17-літня дівчина з Горуцька, вертаючи до Рудник від своєї товаришки. Дідич, стрінувши її на своїм полі, став їй разом

з економом так немилосердно бити, що бідна дівчина від страшних побоїв до кількох годин вмерла. Чудовий образец польської людяности!

Допив ся „до Петербурга“. В Петербурзі лущив ся смішний випадок. Біля Смолинського вокзалу в тріумфальні ворота, на яких зверху поставлено чавунні коні. Якийсь невідомий забрав ся на самий верх воріт, сів там на коні і почав кричати звідти. Публика, що йшла біля воріт, була дуже здивована криками, які йшли наче з неба. Невідомий сидів на коні, поганяв его і кричав „їду в Петербург“. На просьбу городского злізти, — він відповідав — „відчепіть ся, хіба не бачите, що я їду в Петербург“. Мусили прикликати пожежну сторожу. Ся з небезпечкою для життя випішла на верх і зняла невідомого. Виявило ся, що се власитель дому Давидов, який допив ся до такої подорожні.

Цікава пара подружжя. Незвичайне весілля відбуло ся тепер в Адис-Абеда. Князь Іван, внук Менеліка й наслідник абессинського престолу в Африці оженив ся з княгинею Ромайною, внучкою помершого цесаря Івана і сестринцею цесаревої Тайту. Були они вже від двох літ заручені. Становлять они наймолодшу подружжеску пару. Молодий має тепер 13, а его жінка заледво 7 літ.

Оповідки, іменованія і т. п.

Особисті вісти. Віцемаршалок др. Смалев-Стоцький взяв кількадевну відпустку. — Пок. Лукашевич повернув вже до Чернівців.

Іменоване. Інсп. Никоровича іменовано учителем при школі вправ в Чернівцях.

3 „Православної Академії“. На звичайнім відомім засіданні з дня 30. липня с. р. передано адміністрацію товариства підчас ферій т. Іванови Фрунзеєви. У всяких інформаціях зовлять Вп. панове удавати ся на адресу: Іван Фрунзеєв, Чернівці, реальна школа. — *Виділа.*

Звертаємо увагу наших читачів на анонс „Рускої Каси“ поміщений на четвертій сторони нашої часописи.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 3. серпня 1909.

Цар в Шербургу.

Шербург, 31. липня. Підчас бенкету з нагоди приходу російської царської пари підняв президент Фалієр тост, в яким сказав, що присутність царя російського освячує союз між Францією а Росією, який можна назвати дійсною заперкою сьвітового миру. Ся хвиля збуджує надію що сей союз і на будуче буде мати користний вплив на політичні відносини обох держав. Президент підніс склянку на здоров'я царя і цариці як також цілої царської родини та на щастє російської держави. Відповідаючи підніс цар Микола, що він переконалий, що союз сих обох держав є цінною заперкою для загального супкою та що тісні приязні звязи між Францією а Росією ніколи не остануть без впливу на загальну політику. Цар виїхав на добро союзника і приятеля Франції. По тім взяла царка пара і Фалієр участь в сьвятї, що его уладили воїни французької ескадри.

Париж, 3. серпня. (Кб.) Президент Фалієр вернув вчора до Парижа, де его наслідують живо акламувало.

Штотгольм, 3. серпня. (Кб.) Тридцять робітничих товариств постановило зложити роботу. Страйк розширяє ся все більше і огортає тисячі робітників.

Лугачівці, 3. серпня. (Кб.) Вчора відкрито тут пам'ятник композитора Сметани.

Гібральтар, 3. серпня. (Кб.) Середземна флотія одержала наказ не відливати, доти не наслідують дальші прикази.

Шпітід, 3. серпня. (Кб.) Пароплав „Standard“ приїхав сьогодні з російською царською парою в супроводі англійських і російських кружальців. Цар Миколай удав ся на корабель „Victoria and Albert“, який пристанує близько російських кораблів, і удав ся на сніданє до англійської королівської пари. По сніданні відбула ся оглядка флотії.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 2. серпня 1909 за 50 кг.

Пшениці	13-51—13-52
Жита	9-80— 9-81
Ячменю броварного	7-70— 7-90
Вівса	9-95—10-40
Кукурудзи, пріма	7-82— 7-92
Кукурудзи, пової	7-40— 7-90
Пшеничної соломи	5-11— 5-21
Житної соломи	5-75— 7—
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	49—50—

Звичайні загальні збори каси пож. і щадн. для громади Шишківці, відбудуться дня 15. липня с. р. о 11. годині перед полуднем в „Народнім домі“ з отриманням порядку: 1. Прочитання протоколу з попередніх загальних зборів. 2. Справоздане касового і білянс за рік 1908. 3. Доповняючий вибір старшини і ради надзорчої. 4. Вибір касиера і установа йому річної платні. 5. Підвищення кредиту для тут. каси і для членів. 6. Постанова о сплачуванню довгу до „Селянської Каси“. 7. Вільні внесення і запитання. *Пилип Андриук, начальник.*

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в об'ємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писання

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спільноти“ в Чернівцях, ул. Північна число 6. (побічна від жидівської) (—)

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Кonto щадницької поштової 25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжжя і знарядів господарських під користними услів'ями від шкідливих огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безплатно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту. 2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекувати ся на життє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де ще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА

для ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок та опроцентує їх на **5 процент.**

уділяє векселеві і гіпотечарні позички під дуже користними услів'ями.

купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітетів.

дає своїм вкладникам домові скринки щадничі.

найбільша свого рода українська фінансова інституція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1½ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

Великий зарібок

приносить побічне заняття кожному господарю, купцеві підприємцеві, урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повисшу фірму.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка

в Чернівцях,

від 1-го мая с. р. знаходиться при ул. Університетській ч. 4.

Приймає всякі роботи у переплетничий фах входячі, як також образи і фотографії до оправ.

(Склад ріжнородних рам.)

Союз руских хліборобських спілок на Буковині

„Селянська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадій і кавцій але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними услів'ями. Ближші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місця і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 10 місця дрібним друком (цетіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі ако придоки коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

В час літних ферій.

□ Се вже така загальноукраїнська „прикмета“, що в наших людях викликають радість і вдоволене тільки якісь великі подвиги, великі здобутки. Діло мусить у нас бути велике, щоб одушевити земляків. Кілька прикладів: громадянська атмосфера оживлюється у нас найкрасше в часі соймових і парламентарних виборів; останніми часами більший підєм духа бачили ми тоді, як рішалась справа вижницької гімназії і т. д. Навіть події з українського громадянського життя з сусідніх земель українських — з Галичини і з закордонної України — озвуть ся сильним відгуком у нас, — коли вони великі, яскраві, голосні.

Остаточо — така вже не лиш загальноукраїнська а взагалі людська вдача. Найширші круги людю скрізь захоплюють найкрасше великі події. В такі хвили до „свідомих“ приступають і „несвідомі“, — всіх вяже в одну громаду високий тон хвилі і її зовнішній ефект. Ті, що розуміють душу маси, її психологію, дуже часто свідомо навіть вишукують всякі нагоди, щоб тій масі дати якесь громадянське, народне свято, з голосними і яскравими ефектами. До перфекції довели сю формулу Поляки і щоб переконались о тім „на власні очі“ не треба нам їздити ані до Львова ані до Кракова.

Та всеж таки на тім справа не може кінчитись. Громадянське життя потребує голосних, величавих моментів, однак самі вони не вистарчають. Вони можуть бути

лиш вінцем інших трудів, інших змагань і чим більше свідомо маса широго людю, тим менше треба їй голосних і в більшій частині лиш на зовнішній ефект обчислених хвиль. Народи двигають ся дрібними, тихими, але пильними, щоденними, систематичними змаганнями і в добре зорганізованій народній роботі є так само потрібні „провідники народу“ як і неголосні але ревні дорадники і помічники людю, ті, що живуть з ним в тій самій місцевості і на кождім кроці зістають з сим людом в найблизшій контактї. Якраз вони найкрасше можуть вести ту дрібну, але конечно потрібну органічну роботу, яку так високо цінять Чехи і яка скрізь найпевнійше веде до найкрасших успіхів.

Такої малої на перший погляд а по правді великої праці власне найбільше нам треба. Вона оживить весь наш великий народний організм і неодній формі дасть живий, реальний зміст. Неодна формально лиш існуюча читальня чи „Січ“ стане справді живою, — таким способом можна скріпити і оживити всю нашу просвітну, економічну а навіть політичну організацію. Тому повинен найти ся в нас щирий і великий захват не лиш в величавих хвилях але передовсім для сеї дрібної а такої поважної, органічної роботи! Се мусить стати у нас навіть загальним обовязком. Чим більше хто свідомості і освіти в собі має, — тим більший в тім згляді його обовязок.

Систематично можуть і повинні вести сю роботу ті, що постійно живуть між народом. Але й ті, що тепер в часі літних ферій є на селах, можуть зробити

також багато. Наша академічна молодіж і взагалі всі, що знанем своїм можуть бути помічні, повинні в теперішній час заходити до читальень сільських, до „Січ-чий“ і де лиш треба, будити сонних, отворити очі незрячим і оставити їм щось на їх дальші дні. Ми певні, що в сей спосіб немало школярів можна ще, вибрати для наших гімназій. Приготованих — намовити, — а менше добре приготованих можна ще й тепер помочити, так щоб по феріях могли вони з успіхом відповісти вимогам вступного іспиту. Як найчастійші дискусії в читальнях на просвітні і політично-організаційні теми, освідомлюване про нові спілкові економічні організації, читане відповідних книжочок і часописів зібраних в читальні (в свята чи в неділю) людям, аматорські представлення і т. п. все се принесло би незвичайну користь в недалекий будучині, могло би бути найпевнішим товчком справді живого життя в наших селах. А тимчасом — нам доносять, що в одній місцевості тамошні людє дуже радо рвуть ся до аматорського представлення а інтелігентні людє, що приїхали там на ферії (і без яких місцеві того представлення не можуть дати), — в нічім не хочуть помочити їм... Се дуже сумно. І ми надіємо ся, що се лиш одинокий випадок. Ми думаємо, що свідомість наших інтелігентних людий є вже така, що вони розуміють вагу сеї дрібної а конечної роботи і що вони сповнять в тім згляді свій великий обовязок.

Гнат Хоткевич.

Маленькі образи великої справи.

(Дальше.)

IV.

Баррикади.

І спустила ся ніч, цариця тьми. Людє борять ся з нею, звичайно, палять вогні, розставляють їх всюди, але тепер... тепер же час незвичайний і тьма царить всюди, як у Єгипті. Нема на вулицях ліхтарів, не горять вікна магазинів, перестали давати світло ті, хто давав його раніше. Сам без світла, під землею працював робітник день і ніч, щоб видобути світло і класти його на вулицю. І то не на ту вулицю, де ходить сам робітник і жінка його і діти, а на ту, де ходить пан. Ну, а тепер, коли робітник сказав — годі! — нараз панове опинили ся в темряві і стало їм се дуже неприємно.

От міст, а на ньому серед нічної темряви вовтузять ся мов мурашки, хлопці. Що вони роблять? А от беруть трамваєвий вагон, везуть його на високий міст, розганяють потім з цілою силою і дивлять ся, як сей вагон летить з гори і з усього розмаху бе в другий вагон, поставлений і підпертий на шинах. Брязк, дзвін розбитого скла, тріскот ломленого дерева — а хлопцям любо, хлопці сміються ся.

Два лавки стоять і дивлять ся на ту картину і один говорить другому:

— Ну, навіщо вони се роблять, скажіть мені? А другий йому відповідає:

— Ми переживаємо тепер таку хвилю, що завдавати питає „навіщо“ — неможливо.

— Як то неможливо? хіба не повинен чоловік все і завжди робити в своїм житю так, щоб на запит „навіщо“ дати добру відповідь.

— Повинен, се так, але ніколи так не робить.

— Робить. От я все так роблю.

— Сумніваю ся. Я не знаю вашого життя, але наперед кажу, що половину бодай того, що ви робите — робите навмання, не знаючи, що з того буде і навіщо ви те робите. А ще-ж то, прошу уважати, в звичайні часи, коли ви спокійні і довкола вас все спокійно. А що-ж говорити про ті хвили великих народних повстань, коли людська одиниця губить ся, як пілінка, як крапля в морі? Коли горить хата — трапляє ся таке, що чоловік замість своєї дитини, тягне... подушку. І от ви скажете: який він дурний! А скажу: ні, не дурний він, але він переживає таку хвилю, якої не переживав ніколи, тому й робить багато такого, чого не робив би ніколи. І як бувають такі хвили в житю поодиноких людий, так бувають вони і в житю цілих народів. Добре вам стоячи на березі та дивлячи ся на потапаючого, кричати ему: „Ей ти, дурню! Та висякай бо носа — з носа у тебе тече!“ Ні, голубчику, тоді йому не до того. От і тепер ви стоїте на березі та все критикуєте: і то не так, і то не так. Ні, ви киньте ся в людське море, попробуйте самі добре плисти в нїм, а тоді й скажете: навіщо я се робив?

В сю хвилину підійшли якихось двоє, видно робітників з ліхтарем; у одного була сокира у руці, а у другого пила! Вони стали на розі вулиці і щось говорили між собою хвилю. Потім поставили ліхтар на стовпчик, той що з сокирою положив її на бік, а обое вони взяли ся за пилу і почали пилити телеграфний стовп.

Довкола них в глугу ніч, мов серед білого дня почали збирати ся людє: один за одним, з цікавими обличчями з запитаними. Кожний сам себе питав — що-ж се воно діється? Така незвичайна якась робота... То там, то там засвітить ся сірник, освітить цікаве похилене вперед лице...

— Що ви робите, брачики?

— А от — барикаду будуємо.

— Навіщо?

— А на те, щоб військо не могло свобідно по вулицях бігати та мирних людє стріляти. А ти замість того, щоб отак по дурному стояти — ану лиш допоможи нам троха.

— Е... як би не було чого...

Підпалений стовп почав хилити ся-хилити ся, потім затріщав і повалив ся. Але не впав зовсім на землю, бо не зміг порвати всіх дротів і повис на ньому, як довжезна риба в залізній сітці.

— Поможіть, братця! Треба і той другий стовп повалити. Рубай дроти!

І нараз щось дивне стало ся з рівнодушної цікавою товпою. Все змішало ся до купи. Той рубає стовп, той рве дроти і переплутує ними вулицю; там тягнуть якісь ворота, там десь знайшли дрова і валять їх на купу, вивертають камані

Краєві справи.

3 румунського табору.

„Czernowitzer Tagblatt“ доносить в сьогоднішнім числі про заснування нової румунської партії, і то на національній основі. Належати до цієї партії буде велика частина румунської інтелігенції, духовенства і учительства. В найближшій часі мабуть в суботу появлять ся орган цієї нової партії п. з. „Porocul“. Послідньої суботи відбуло ся в Сучаві віче, на яким обговорювано сю справу. Тут показало ся, що нова партія може числитися на велике число прихильників; викличе в найширших кругах симпатію до її провідників.

Характеристична „кривда“ буковинських Поляків.

Звісне з заїлих нападів на всю, що українське, крайно шовіністичне, вищепольське „Słowo Polskie“, львівський орган презеса „Польського Кола“ в державній раді, подало недавно дуже шумно зложенний алярм про нечувану кривду буковинських Поляків. „Słowo Polskie“ писало: „Вступні іспити до тутешніх (чернівецьких) середніх шкіл нагадують буковинським Полякам знов боліучу ролю гелютів, яка судилась їх дітям на Буковині. Пальму побіди в тім, щоб не допускати польської молодіжи до гімназій, здобула в тім році тутешня друга гімназія. При вступних іспитах до першої класи німецького відділу перепало в тім році 16 учеників, в тім 14 Поляків і 2 Жиди. Знаменним є також се, що в українській відділі цієї гімназії, до якого наша молодіж доси радо горнулася, в тім році проф. Декер викликав катастрофу. Він перепустив при іспиті 5 учеників, отже майже всіх в тім відділі належащих ся Поляків. Сего вже було за багато і новоіменованому директорови Вольфови так, що він — чого доси не бувало — зарядив новий іспит, який для більшости перепавших учеників покінчив ся щасливо“. Далі розказуєть ся в тім алярмі про се, що той сам проф. Декер з українського відділу другої гімназії голосував за тим, щоб не прийняти двох Жидів до гімназії з тої рації, що вони подали польську мову яко свою матірню. З того всього конклюдія: Поляків в Буковині а спеціально в середніх тутешніх школах страшно і консеквентно переслідують і одинока рада на се ся, що треба Полякам заложити в Чернівцях польську гімназію, на що вже зібрано 42.000 корон.

А тепер просимо послухати: В другій тутешній гімназії справді таки є український відділ та ані проф. Декер не є в тім відділі ані пан Вольф не є тут директором. Коли і правдиві відомості „Słowa Polsk-ого“ про вступні іспити в гімназії, якої директором є п. Вольф, то з другої сторони справа певна, що вся та історія з українським відділом не має і не може мати нічого спільного. Однак чому ж не має дозволити собі „Słowo Polskie“ вдарили в свою антиукраїнську струну? Вони ж на ній так гарно грає. Так гарно і так — характеристично. Всею рацією цієї гри — бездонна брехливість. І такими стають чим раз частіше польські алярми. Чим більше в них крику про „страшні кривди“, — тим далші вони від правди.

Можемо служити другим, дуже сьвіжим при-

плити з хідника, навалюють якісь мішки з землею — і баррикада росте, росте під подлими руками, перегороджує вулицю, стає високою, грізною.

— Коло одної стінки прохід треба лишити! Прохід! Щоб люде могли робити!

— А правда, правда — лишити. Козак з коном туди не проскочить.

Крики, гавт, сміх, робота кипить. А тих двох робітників з сокирою та пилою уже давно немає: вони давно пішли — і ондечки на другім розі рубають другий стовп і так само коло них збираєть ся нова товпа, нові люде, нові руки тягнуть по цеголці будувати опір неситому самовладству можних.

І за одну ніч ціле величезне місто покрило ся міцною сіткою баррикад; стали вони безладні, кострубаті на можному зашитку, на кожному розі — і лякали одним своїм видом хоробре начальство. А коли на другий день прокинувся рано генерал-губернатор і йому донесли, що всі вулиці забаррикадовані — він аж за голову ухпив ся: „Що ж ми тепер будемо робити?...“

А другий, полковник радить йому:

— А викотимо гармати та й будемо стріляти з гармат.

— Та же то нечувана в світі річ — стріляти по вулицях з гармат! Та ще в своєму місті. І ворожу столицю сі завоюють, то не розбивають її з гармат в теперішні часи, бо сеж наше варварство — так можна було робити хіба пів тисячі літ тому назад.

кладом. Справа відбулась на галицькій терені але і буковинська преса широко писала про ню. Маємо на думці „напад Січовиків“ з дрогобичького повіту на тамошніх Поляків. Те само „Słowo Polskie“ подало про сей напад такі алярмуючі вісти, що аж галицький намісник видав в тій справі спеціальне розпорядження, якого наслідком буде ще більше строгий нагляд політичних галицьких властей над „Січами“. Треба признати, що сему алярмови „Słowa Polsk-ого“ вже не хотіли так дуже вірити навіть деякі інші польські галицькі днівники а навіть (як відомо) сам намісник не дуже довіряв йому, чому і дав вираз в своїм розпорядженню.

Нинішнє „Діло“ подає про сей „страшний напад“ певні, бо від безсторонних місцевих людей зібрані поясненя. Кореспондент „Діла“ д. С. П. пише:

„Один з панів, що їхали критичного дня з сусідою Янковским, про напад на якого так розписуєть ся „Słowo polskie“, оповів мені ось-що: В неділю, 25. липня, перед 11. годиною в ночі вертав я з суд. Янковским, секр. Градовинским, та суд. Копціньским до дому. Перед т. зв. „Гіркою“ надійшло з коршми кількох п'яних хлопів і на скільки можна було пізнати, двох або трьох з них мало ленти, а решта були робітники т. з. „бараби“, які заняті коло Модрич при копанню долів. Коли переходили коло нашого ф'єкра, один з них ударив п. Янковського рукою по голові. Виглядало се більше на „гену“ чим на „zorganizowany parad“. Зиртований тим суд. Янковский, по приїзді до Дрогобича удав ся, забавляючи ся по дорозі, на поліцію і дав про се знати жандармерії, щоби „pauzycz tych chamów“. І то мав бути той „zorganizowany parad“, а ті „próbne manewry“ той „ogień — kamieniami“, той „atak żelaznemu toporkami i łaskami“! Коли-б се було лучило ся кому иншому, а не „panu sędziemu“, котрий конче захотів „pauzycz tych chamów“ і „зробив рух“, то ніхто не був би й знав про нічо, як не знає про тисячі таких незначних авантур по цілм краю. — Говорив я також із інспектором поліції, чи знає що про паню, „której złamano wskutek uderzenia toporkiem kość policzkową“. Та сей сказав, що про подібний факт до нині не має жадної відомості. І я сам допитував ся ф'єкрів та людей, що тоді їхали, однак вони о „kościach policzkowych“ не могли мені дати жадної відомості ані виясненя. П. Ямпольському не могли „parastnicy“ вибити шию в самоході, бо о скільки знаю, его самохід жадних шию ніколи не мав. Хіба шию від моноклі, — але бо й та була ціла, коли п. Ямпольский вернув з Трускавця. Характеристично, що редакция „Słowa polsk-ого“ в четверть години по факті вище описанім телефонічно зашитувала дрогобичьку поліцію: „Czy to prawda, że siczownicy biją Polaków w Drohobyszu?“ — та що просто хотіла вмовити в поліцію, що такі „Sicz hula“. Що до „uzbrojenia w żelazne toporki i łaski“, то питав ся я арендари на „Гірці“, де ті хлопці пили, а сей сказав, що мали звичайні дерев'яні топирці. Так виглядають напади „siczowików na Polaków“, „Поранені“ в тих нападах бавлять ся до рана в кав'ярні, тай сьміють ся з донесень „Słowa polsk-ого“.

— Ну, то нехай і ми будемо варварами. А що ж — хіба лінше віддати власть зі своїх рук?

— Та щож в Європі скажуть?

— А нічого не скажуть, бо ми по цілій Європі будемо говорити, що то все брехня, що нічого такого зроду не було. А зрештою як і будуть говорити, то що нам з того? Нам треба зберегти нашу позицію — а решта все байка.

І приказ — стріляти з гармат — був даний. „Вірне“ військо викотило гармати і било ними по вулицях. Гарматні кулі пробивали стіни будинків, вривали ся до хат ні в чім неповинних людей, убивали діток маленьких; по вулицях валяли ся сотки трупів, крики змагали аж до неба і Бога самого, здаєть ся, могли збудити — а баррикади росли, росли на кожній вулиці, на кожному розі. Десять баррикад зруйнує військо за день — а за ніч двіста нових виростуть мов з під землі.

І військо боїть ся підходити близько до баррикади — безпечніше здалека бити гарматою. Не грудьми проти грудей, не силою против сили, а даченько відбігши з гарматки собі пострілювати. А ті, що боронять баррикад — болять ся смерті, бо веде їх на неї не темнота, не приказане ненависного начальника, а свята ідеал освободження всіх людей. Не за себе лиш борять ся повстанці, а за те, щоб усім було добре і близьким і приятелям і ворогам.

От стоїть величезна висока баррикада. Таємно і суворо дивлять ся її настобурчені боки — і не знати, що там і хто там ховаєть ся за тою баррикадою. Далеко-далеко по рівній вулиці поставило

Заграничний огляд.

Положене в Барселоні.

Сербере, 4. серпня. (Кб.) Служба по желізницях відбуває ся знов правильно. З достовірного жерела засилають вість із Барселони із запевненем, що тут панує цілковитий спокій. Урадово подані цифри про втрати у війську не включають також міщанської гвардії, якої ради таки добре зрідніли.

Біжучі політичні справи на дньнім порядку Французької міністерської ради.

Париж, 4. липня. (Кб.) На міністерській раді, що відбула ся вчора у палаті Elysee, сконстатував президент Фалієр, що підчас его розмови з російським царем панувало незаколючене порозуміння між Францією а Росією як також проявило ся обопільне бажане, щоби союз обох держав припинив ся до удержання миру. Так само ствердив міністер заграничних справ Тішо, що в его розмові з російським міністром заграничних справ Изволовским вимінювано гадки що до всяких міжнародних питань, яких обговоренє не викликало жадного непорозуміння. Окрім того міністер повідомляє, що заворушення в межах Еспанії вже цілковито усунені і всюди привернено лад. Відносно Крети заявляє він, що прийде до переговорів між чотирма опікунками-державами в справі забезпечення незалежного переведення зроблених Порті заяв, після чого держави мали-би задержати остров в своїй опіці і пристати на удержане теперішнього status quo.

3 палати послів.

Царгород, 4. серпня. (Кб.) Палата послів продовжила обради над бюджетом, над якою справою розвинула ся дуже жива дискусія. Кілька депутатів заявляли ся за більшим зредукованєм платні урядників. Великий везир жадав поновного ухвалення деяких кредитів для его resortу, бо в протівнім разі мусить він — як се сам заявив — подати ся в димісію. Дотичний артыкул бюджету передано комісії. Палата відкинула 91 голосами проти 52 предложенє про почту для бюра міністра заграничних справ, яку то почту комісія вже свого часу була скреслила. Міністер не витягнув із сеї ему некорисної ухвали жадних консеквенцій.

Молодотурки в кретській справі.

Солунь, 4. серпня. (Кб.) Ходить чутка, що на вчерашнім засіданню молодотурецького комітету запала ухвала, що, коли правительство в протіві вісімох днів по мітингу, що відбуде ся в суботу, не залагодить кретської справи задовольно, то Молодотурки утворять національну армію, яка вмаширує в Тесалію.

Турецка нота в кретській справі.

Царгород, 4. серпня. (Кб.) Правдоподібно передасть сегодня порта через свого амбасадора в Атенах ноту, в якій висказана заява, що зі вгляду на заяви приязни президента міністри Радіса, бажая порта удержання приязних відносин із Грецією, однак рішучо домагає ся, щоби грецке правительство покликала назад офіцирів, які, не будучи в службі, причиняють ся своєю присутно-

начальство дві гармати і от уже пів години бе в баррикаду. Прилетить гарматна куля, вдариць сатанетською силою, потропить дерево, зібє стовп снігу високо в гору і валить баррикаду то там то там великими шматками.

А під баррикадою, під сям смертельним дощем заліза, поманою дерева, гарматних стрілів — тихо у ямці лежать четверо революціонерів і стискають свої револьвери у руці. Вони поручили себе сліпій долі: упаде дерево, задавить їх — значить кінець всьому; амінь. А не впаде...

І таки не впало! Вся баррикада розбита, завалила ся, від гарячих гарматних куль горить то там то там, але під звалищами — дивним щастем нічим невражені лежать нерухомо революціонери і ждуть, затаївши диханє.

Військо перестало стріляти. Офіцири, салдати підходять до баррикади, щось балакаючи між собою. Вона ж тепер безпечна, ся грізна баррикада — он лежить розбита, зруйнована, горить. І нараз мов з під землі виринають чотири постаті, чотири вистріли падають в царських слуг, а потім іще, іще все по чотирі. Валять ся офіцири, валять ся салдати крик, божевіль, ніхто нічого не розуміє! Але отамались, зрозуміли, хопили ся за зброю — такою-ж блискавицею і щезли революціонери, якою прилинули. Шукай вітра в полі!

(Далі буде.)

стию на острові Креті до закаламучення приязних відносин обох держав. Кажуть також, що в сій ноті появиться протест проти уживання грецьких поштових марок на Креті.

Нічний напад на фортецю.

Мелія, 4. серпня. (Кб.) В урядовій дорозі доносять: кілька відділів Маврів напало вчера вночі розпочату будову фортеці. Еспанська піхота прогнала напасників, при чім поляг один офіцер, а 14 жовнів ранено.

Справа будови німецької флотії в англійським парламентах.

Лондон, 4. серпня. (Кб.) Палата послів. Під час засідання поставив Аллон запит до державного секретаря заграничних справ, чи він з повним довірем заявив, що німецьке правительство відповіло, що оно не хоче прискорювати програми будівлі флотії і що до кінця року 1912 не буде мати більше як 13 грандіозних кораблів включно з панцирниками, і чи до 26. липня с. р. наспіла до англійського правительства яка вістка, що промовляло би за тим, що наступила яка зміна в замірах німецького правительства. Державний підсекретар заграничних справ відповів на першу часть запити притакуючо, а на другу часть заперечуючо.

Російський цар в Cowes.

Ковес, 3. серпня. (Кб.) На бенкеті на кораблі англійського короля підніс король Едвард тост, в яким заявив, що він щасливий, що цар має нагоду побачити найсильнішу і найбільшу флотію, яка була колись зібрана. Король переконаний, що цар не буде уважати сих кораблів за символ війни, але за средство для оборони англійських побереж і англійської торгівлі, передовсім для береження інтересів супокою. Він сподіває ся, що відвідання членів думи причинять ся до скріплення обоюсторонніх приязних відносин між обома державами. Дякуючи підніс цар у своїй відповіді, що величава парада свідчить вповні о силі Англії. Прихильне прийняте депутатів думи і російської ескадри в Англії хай буде ознакою зростаючих щирих відносин між Англією а Росією, що основують ся на спільних інтересах та обоюстороннім поважанню.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. серпня 1909.

Календар. Четвер 5. (23.) Фока, Теофіл, рим. Матери В. Сніжної. Схід сонця 4 год. 35 мін., захід 7 год. 36 мін. — Пятниця 6. (24.) Бориса і Гліба, Хр., рим. Преображення Госп. Схід сонця 4 год. 36 мін., захід 7 год. 34 мін.

Нацація валить ся. Пишуть нам: Недавно відбували ся вибори до ради громадської в Руській Банилові. Під час останніх парламентарних виборів п. Пігуляк одержав був тут меншу половину голосів, а більшу кацап Багатірець. Від того часу кацапня дуже зфудули ся і звернула всю свою увагу на найближні вибори до ради громадської, щоби тут переперти свою лісту і вибрати двірника зі свого лона. Першого дня кацапам не повело ся, в другій і в третій класі пішла вже їх справа гірше і вони були певні, що виграють. Та не так склало ся як гадало ся. Бурмістром вибрано дотеперішнього двірника Василя Кузя 23 голосами, а противник перепав ганебно, одержавши 10 голосів. Сей успіх треба завдячити в невеликій мірі зручності надуч. Чаховського. Колиб трохи завзятіше попрацьовано около Руського Банилова, — а се одво з найбільших сіл на Буковині — тоді оно незабаром звернуло би цілком на український шлях, а тим поділило би і на сусідні завапашені села (Вилавче, Замісте) і кацапія геть би завалила ся. Місцева інтелігенція повинна се мати перед очима, она повинна ввести більше життя в глухе село!

Школа у Вашківцях над Черемошом діжде ся на остаток по столітнім існуванню власного будинку; бо ото не тільки закуплено відповідне місце серед міста але й виготовлено пляни ба й розписано вже ліцитацію на будову до 25. с. м., так що будова зможе розпочати ся ще сего року а на слідуочу осінь буде школа в новім гарнім будинку. П. староста Ромашкан і громадський герент п. Карадже заслужили собі на загальне признание за енергичне і скоре поладжене сеї важної для громади справи, яка тягнула ся заходами ворогів народної освіти безконечно. Доки стане новий будинок, будуть навчаті ще кілька комах для школи, щоби діти й учительство не дусили ся в непровітрюваних кімнатах, які доси вживали без перерви від ранку до вечера. Се школа буде складати ся із 16-ох клас, двоох помешкань управителів, побічних забудовань і криниці. Ціна сего всего буде вивосити около 170.000 кор.

Порядки в поштових амбулясах. Пишуть нам: Щоби не дати розвельможити ся в нашім краю галицким відносинам в публічному житті, прошу о поміщене в хв. часописи „Буковина“ слідуочної дописи: Не минув ще ані один тиждень, щоби я діставав кожного дня часопис „Діло“, а се діється або через недбалість поштового кондуктора, або

він не уміє читати руских адрес. Бо от нема „Діла“ одного дня, але на другий день приходять два числа, часами з поштовою печаткою „Станівці“, або „Карапчів н.с.“, або „Серет“, хоч на опасці надрукована адреса, як для сліпого. Часто діється також так, як я зауважав, що поштовий кондуктор на простороні Неполоківці—Вижниця замість видати „Діло“ вашківській пошті, веде его до Вижниці, а по полудні оно відти вертає. Але того самого дня я вже не можу его дістати, бо з Вашківців іде пошта до Карапчева н.с. лиш раз на день. Прошу отже сею дорогою ц. к. Дирекцію пошт, щоби поучила своїх підчинених, що часописи адресовану — хочби й по руски — до Карапчева н.с. треба видавати у Вашківцях н.с. і то таки по дорозі до Вижниці, а не аж з поворотом. Таке безправство треба мені вже було давно внести, але як то наш брат: все „най там“; та вже й терпцю не стає. — *Лев Ясінчук, учитель.*

Знов пожежа. З Іванківців пишуть: Вже відомо світлій Редакції про кілька випадків пожежних вибухів в громаді Іванківцях. Сими днями вибух на обістю госп. М. Сайнюка великий огонь, котрий знищив ціле господарство до тла. На місці, де видно було плоди багатогірної праці заможного господаря, позістав лише високий курган пожегу. Крім сего повозив сей господар також сегорічне збіжжя, з котрого нема ані сліду. Отже заможний господар став в кількох хвиликах жебраком, котрому приходиться ся лише брати торби і пускатись із своєю родиною по під чужий пліт. Сій великій пожежі, що поступенно брала страшні розміри, може було би вдало ся запобігти, коли би громада мала відповідні до того знаряди. На великий жал в нас про те ще ніхто не здогадав ся постарати ся. Се повинно лежати в інтересі цілої громади, котра складає ся переважно з „якоїсь інтелігенції“. Такі люди, здає ся, розуміють добре, яку вагу мають пожежні знаряди в громаді. Сею справою повинен зайнятись головню уряд громадський і самі члени „Січ“, котрої головною ціллю є, нести при кожних пожежних вибухах поміч. В такім селі, як Іванківці, повинні бути три сикавки, бо оно досить довге і розкинене, через що в разі пожежі не могло би ся дати скорої помочи. Тим часом не може ніхто постарати ся бодай о одну сикавку. Видко, що урядови громадскому лежить що иншого на серці, а не забезпечені і загальне добро. — *Громадянин.*

Для погорільців в Вижниці переслано на руки посла Николая Василька за поможу складаючу ся із добровільних датків в сумі 3445 К.

Льональна желізняця Бергомет-Лопушна. З Відня повідомляють, що потверджено вибудоване желізничі із Бергомету н. с. до Лопушни.

Робітничка пекарня. В Швехат під Віднем отворено велику робітничу пекарню, яка є уряджена після найновіших вимогів. В пекарні тій буде випікати ся 50.000 бохонців хліба на добу. Побіч пекарні стане млин, який буде достарчати крупи, каші і муки так до пекарні як і до віденьських консулів. Се нова організація є заложена віденьською соціал-демократичною організацією споживчою, яка нині має у Відні 700 тисяч членів.

Зневажене хреста. До одного з львівських дневників доносять з Золочева: „Похорони пса — то найсвітліша новість в Золочеві. Перед кількома днями „упокоїв ся“ улюблений пес п. майора кравової оборони, Бухти, а пан майор казав его похоронити в огороді; що більше, над его гробом поставлено могилку, а на могилці... хрест. Полишаючи обставину, що в місті не вільно робити цвинтарів для звірят, хочби найбільших, мусимо напатнувати шутковане з релігійних почувань тушешного населення. Зовсім зрозуміло, що між населенем настало загальне обуренє з тої причини. З нагоди песього похорону дізнаємо ся, що п. майор присилує жовнів до робіт в огороді в неділі і свята. Що сям викликає згіршенє, не треба доказувати“. — Ми перепечатуємо сю вістку для відома наших парламентарних посів і святихників до використання єї у інтерпеляції до міністра кравової оборони.

Невдана утеча. Сими днями задумали в краківській вазниці три злочинці вивесоводитись штучкою. Они розбили желізними знарядями тюремні двері і таким чином дістали ся на подвірє, котре доокола обводять височезний мур. З подвір'я влізли они в водопровід, але якось заблукали ся, бо не лучили на певну дорогу. Сейчас довідала ся о сям тюремні сторож і облягла ціле подвірє і всі виходи водопроводів. Злочинці вернули по двогодинній блуканні без нічого назад до своєї цілі, роздумуючи дальше над иншим пляном утечи. До сего не стало часу, бо надзорча власть сейчас наспіла і закувала їх в окремі клітки. По сій події грозило тюремне повстанє, але сему запобігло ся.

Страшна месть. Китайці мимо своєї тисячлітньої культури, не позбулись загально монгольської мстивости, є страшні, варварські. Доказом на се, хай послужить факт, що мав місце в провінції Szechuan в місті Chingchi. Там то, посперечалась Китайка, мати одної дитини з другою-бездітною. В наслідок сего друга піврана охотою страшної щимости, вибікувала коли єї суперниця віддалять ся на хвилю з хати і полишати дитину самою. Коли се стало ся, вповзла незаметно до хати, піврала

невинну дитину і всадивши єї в горщик наповнений водою поставила на кухню, під котрою горіло. Відтак незаметно і висмикнулась. Коли незабаром вернула мати в хату, та почала розбивати ся за дитиною, знайшла вкінці в горщику та вже цілком звареною. Судові власти зайнялись сею незвичайною справою і арештували страшну жінчину.

3 астрономії. Астрономи заняті тепер сильно планетою Марсом. Сего року в місяці вересні Марс має зблизити ся до нашої землі. Астрономи доконче хотять прослідити тамашнє житє, приготують прилади обсерваційні, а навіть хотять електричними струями досягнути Марс даючи знак свого житя і розвою.

Оповістки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Прокуратор Михальський в Чернівцях взяв більшетижневу відпустку. Тимчасово заступати его буде др. Купаренко. — Надуч. Ілія Малик із Веречанки перейшов на свою власну просьбу в стан супочинку.

Іменованє. Рахункового асистента Александра Садагурського іменовано рахунковим офіціалом при дирекції дібр в Чернівцях.

3 теологічного факультету. Іларій Бригдзан, Іван Фрундзей і Гриць Реуцький зложили богословський іспит з добрим успіхом.

П. Іван Щербанович, укінч. богосл. зволить подати свою адресу, або явити ся лично у підписаного. — *Юрій Кушнірюк, „Руска Каса“.*

Зазив. Вижницька філія „Вільної Організації укр. учительства на Буковині“ перебрала заступство найпевнішого, найбільшого та подорожного найліпшого услія на європейським континенті товариства взаємних обезпечень на житє „Victoria zu Berlin“. Хто хоче обезпечувати ся, нехай обезпечує ся лиш через наше товариство. З всякими зголоженнями, устими чи письмевними просимо зголошувати ся до Володимира Лукіяновича в Милієві (Milie) п. п. в місці. Найкрасшою опінією для тов. „Victoria“ нехай буде отся заява людей, до осуду в справах фінансових найбільше компетентних, котрі самі обезпечили ся в згаданім товаристві: „Заявляємо, що товариство житєвих обезпечень „Victoria zu Berlin“ є найбільше, найпевніше і подає найкрасші услівія із всіх подібних європейського континенту. — *Антін Гримик, книговедець, Методій Огородник, інспектор „Селиської Каси“.* — За „Вільну Організацію“: *Юрій Гордійчук, Петро Проданик.*

Із штуки і літератури.

„Ранок“, дяківський орган, виходить 1. і 15. кожного місяця. Перше число сеї нової часописи вже появилось в Мареничах. Одвічальним редактором „Ранка“ є Адам Косташук. Редакція і адміністрація в Мареничах, пошта Ростокі (Буковина). Передплата вноситься на рік 6 корон. Зміст першого числа такий: І. Шандро: В похід „Ранку“ (вірш), Вп. Товариші (програмова стаття), Жити чи умирати?, Давний і теперішній гірський образок, Дерево до будівлі, Оголошеня, Анонси. — Зі своєї сторони витаємо сю нову часопись дуже щиро. Тішить нас, що орган наших дяків на Буковині появил ся в чисто народній мові і що „Ранок“ заступаючи станову справу дяків не хоче забувати про братів хліборобів і про загально-народні справи. Желаетмо „Ранкови“ як найкрасших успіхів!

Др. Зенон Кузеля: В справі збираня етнографічних матеріялів. Чернівці, 1909. Ст. 12. Ціна 10 сот. — Автор заохочує збирати етнографічні матеріяли на Буковині, подає вказівки до сього і тому книжечка ся може віддати певну прислугу тим, що можуть взятись до сеї роботи а посередно також українській етнографії.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 4. серпня 1909.

Берлін, 4. серпня. (Кб.) „Staatsanzeiger“ доносить що цісар Вільгельм наділив турецького амбасадора Тевфіка нашу ордером прускої корони, бувшого губернатора австро-угорського банку др. Біліньського великим крестом ордеру червоного орла, генерального секретаря австро-угорського банку Прангера ордером червоного орла II. класу із зізвдкою, віце-губернатори австр. угор. банку у Відні барона Вінтерштайна і віце-губернатора австр.-угор. банку у Будапешті Йосифа Тарковича ордером королівської корони першої класу.

Берлін, 4. серпня. (Кб.) Сегодня арештовано 20-літнього музиканта, без становища, підозріваючи в ній злочинця, що поповнив крадіж у музею цісара Фридриха. Найдено всі вкрадені з музею річи ненарушені.

Свінемінде, 4. серпня. (Кб.) Цісарський корабель „Hohenzollern“ прибув сегодня сюди в супроводі інших кораблів.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожн найліпшої сорти
ваних цїнах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ
ВІДЕНЬСЬКИЙ

ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНІСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтий.

REGERUS LEMBERG.

Звичайні загальні збори каси
пож. і шадн. для громади Шиш-
ківці, відбудуться дня 15. серпня с. р.
о 11. годині перед полуднем в „Народ-
нім домі“ з отсим днєвним порядком:
1. Прочитанє протоколу з попередних
загальних зборів. 2. Справозданє ка-
сове і білянс за рік 1908. 3. Допов-
няючий вибір старшини і ради над-
зорчої. 4. Вибір касиєра і установленє
єму річної платні. 5. Підвисшенє кре-
диту для тут. каси і для членів. 6.
Постанова о сплачуваню довгу до
„Селянської Каси“. 7. Вільні внесеня
і запитаня. **Пилип Андрюк**, начальник.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Черківці,
ул. Руска ч. 8.

5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

24 23—40 н.
Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
— Всюди до набутя. —

Товариство взаїмного кредиту
„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, (—)
улиця руска число 20, телефон число 788.
засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.
Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.
Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.
Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.
Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.
Кonto в Шадниці поштової число 35527.
Кonto жирове в Банку австро-угорскім.
Вкладки шадничі: К 2,848.890—
Уділи членські: „ 262.994—
Позички уділені: „ 3,396.002—
Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоу
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болїв, простудженя, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напись „Nervol“ і не прина-
мати ніяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
пошок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикалній Стерншуса.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **свїдоцтва** для учеників і учениць **повторних**
курсів і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учи-
тельства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чер-
нівцях, улица Петровича число 4.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю **10 літ** гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шежтер, Черківці

Ринок (напротив буковинської шадниці)

порувають свій **богато асортований склад весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлоп-
ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів
Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-
питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках.
— Великий склад **черевиків**, найсоліднїше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовленя з провінції дешево і сейчас.

Неподобачі ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

ГОРИТЬ!

Діждались ми гарного літа і жнив, які хліборобам нашим радість принести повинні. Кількож бо то тяжкої праці людської лишило ся на тих загонах, аж збіжа зазолотились і під серп прийшли? Кілько грижі, неспокою і всякої турботи мали наші господарі до часу, аж їх очі побачили повний гарний колос на поли? Те таким трудом придбане збіже вже в великій частині вижато і тепер господарські вози звозять його з піль. Приходить час молочення. Радують ся наші хлібороби.

Та тут власне жде їх нова небезпека. Власне в тім самім часі, коли звозить ся снопи з піль до stodil, — найчастіше з'являють ся пожежі. — Страшна се справа! За одну хвилину всьо майно господарське пропадає. Збіже, так тяжко запрацьоване, гине в полум'ї а родини хліборобів лишають ся і без даху над головою і дуже часто без всього того, чим цілий рік жити мали. В часі такої дорожнечі, як тепер, — коли згорить кому хата і господарські будинки, то він справді стає нещасливим. Ті, що асекурували своє майно, хоч і перебудуть якийсь час серед клопоту, все-ж таки мають ще з чим брати ся до будови нових будинків та до закупна збіжа, але ті, що не забезпечували ся від огню, — як же часто мусять вони витягати свою руку по милостиню? Такий необережний чоловік, хоч би він перед огнем і несогірший був господар, тепер, як жебрак мусить ходити від хати до хати, від села до села і просити дру-

гих о поміч, о ратунок. Не так то легко тепер і допроситись! Треба довги зятати такому чоловікові! Ще як зловлять його в тій потребі всякі п'явки лихварські, то вже справді трудно з біди вийти і звичайно кінчить ся всьо на тім, що давний господар уступає з ґрунту, стає наймитом і вже може й до смерті свого даху над своєю головою не побачить.

Тих пожеж у нас дуже багато! В однім лише числі одної черновецької часописи читаємо про такі пожежі: 1. в Багні згоріли будинки Федора Олексюка, не забезпечені, шкода виносить дві тисячі п'ятсот корон, — 2. того самого дня огонь захопив всі будинки Ірини Шпак в Чорногузах, — 3. на другий день знов був огонь в Чорногузах, у тамошнього коваля (шкода виносить тисяч корон), — 4. в Іванківцях знищив огонь будинки і знаряди господарські уч. Холоднюка так, що вийшла з того втрата на дві тисячі п'ять сот корон, — 5. в Гурогуморі занялась в той час чиясь шопа і від неї потяг огонь на дальші хати. — Як бачите, одна-одніська часопись подала в одній статі тільки грізних вістий про пожежі в нашім краю! Сі пожежі відбулись всі в трох днях! А кілько то пожеж могло ще в тих трох днях бути таких, що про них ніхто нічого не написав до часописей? І обрахуйте тепер, люде добрі: тільки втрати мав бідний нарід у трох днях, а кілько то тих втрат вийде через ціле літо? Аж страшно подумати, що один лиш огонь тільки добра людського рік-річно забирає!

Що-ж робити? Перша річ: забезпечуватись від огню в рускім товаристві „Дністер“. Обезпечуйтесь, люде, конечно! Се не багато коштує, а не дай Боже нещастя, погорілець дістає гроші з товариства і легко знов приходить до свого давного майна. Варта щось також і сей спокій, з яким виходить з хати своєї той, що добре своє від огню забезпечив. — А друга річ: треба уважати, щоб не самому спровоадити собі нещастя. Як же часто великі огні вийшли з того, що комин занедбано або що хтось неосторожно обходив ся з огнем? — Третій остаточно обов'язок вже належить до наших „Січій“ — а іменно треба старатись, щоб скрізь були знаряди до гашення огню і щоб люди справно з тими знарядями вміли обходитись. — Одним словом: на всі способи дбайте, люде, щоб грізна пожежа як найменше шкодила вам! Досить вже вашого майна пішло марно через огонь! Рахунок сіх ваших втрат йде на сотки тисячів!

Краєві справи.

Румуни і Поляни в Чернівцях.

Рухають ся Румуни в Чернівцях а властиво на черновецьких передмістях. Ось недавно донесли часописи, що на передмістю Рош задумують Румуни поставити дуже гарний румунський „Народний Дім“, який має коштувати кількадесять тисяч корон. Розуміє ся, що се дуже сильно причинить ся до розбудження румунського життя в нашім місті. — Обіч Румунів рухають ся також

Михайло Яцків.

Іванус і його „жонка“.

I.

Йому було на імя Іван, але прізвали Іванусом, бо Іванів багато в селі, а скажи: Іванус, то вже кождий знав, не треба було допитувати си. Він оженив ся молодим, взяв дівчину і ще при весіллі казав: Се моя жонка. — Зроби мені се або те, жонко; дай мені тото або тото жонко, — і так ніхто інакше не сказав лише: жонка та жонка. Її хрестне намено запропастило ся цілком.

Вони проживали при остатку панщизняних часів.

Іванус ніколи не закартував, ніколи пів зуба не показав, аби засьміяв ся, все був хмарний як осіння піч. А жонка то була щебетунка як ластівка, що слухати мило. І вона мусіла з таким похмурим вік вікувати.

Даром жонка мала надію, що переіначить Івануса, аби був такий як другі люди, що розвеселить його, аби було з ким поговорити і порадити ся що. Була се розумна жінка, вона всякими способами старала ся перемінити його, аж пізнала, що вічно не порадиш і дала спокій.

Вона служила малою дівчиною у попаді і навчила ся всякі страви приправляти як найліпше. Через те кождий, хто робив яку оказію, ці весіле, ці які поминки, то просив жонку. А ще котрій попа запрошував на яку оказію, то мусів мати жонку за кухарку. Бо піп питає ся:

— Котра буде кухарка?

— Жонка.

— А, то добре!

А ще як то на оказії при першій столі сїдає піп, паламар, дяк, виїт, старший брат і ще котрі чільніщі газди, а той другий мотлуш при иншій столі, а жонка так вже знає порядок дати, що кождий дістане, що кому належить ся. Само собою, мусить вона мати пару помічників. Але перед попом вона сама заносить страви. Підсує хустку повисше

чола, трохи голов перехилив і з веселим чолом все показуєть ся попови, а піп стане вихвалювати її, що то порядна газдиня, на всякий спосіб не заветидала би ся бути панєю.

— І мой, — каже, — їмость не може ліпше до смаку приправити, бо вже нема куди! Аж пристає до душі!

А жонка аж підлітає, аж розпливає ся, слухаючи такі похвали перед всім народом.

II.

В селі не було скарбової коршми і нині нема, так як по инших селах, — а прийшла одна Жидівка, вдовиця, лише з бахуром, наймила в хлопа хату і розсїла ся на добре. Бахур приносив з міста горівку, а мама сиділа в хаті й продавала. А дивна то була Жидівка. Називали її Бамбоха. Груба, отила, як поставити чепець з пацьорок на обголену голову, то як яка статуя з гіпсу. На череві гроші рахує як на столі, ноги грубезні, п'яти повідростали назад, так що туди ноги мало що менші, ніж на перед в пальці, тож цілком нездала була до ходу, лише совала капцями в хаті та вигрівала сало в бєбєхах. І в коляду не ходила так як инші Жидівки за збираниною, лише по Мойсєєвім приказі на „Трубки“ найме фіру, одного коня в місто і там вже остане через „Судний день“, а шеньк лишить на вірного Русина на цілий той час.

Тож Іванус внадив ся до Бамбохи. Він не був злий чоловік, лиш бувало як напе ся, то має велику фантазію — в гору стїною лізе. Жонка зачне му що казати, а він бе на остатне.

Іванус по пьяному виробляв збитки. Одного разу, якось в жнива, в неділю дняна погідна, аж дух радує ся, жонка пішла до церкви, Івануса лишила дома. Приходить з церкви — його нема. Вона затопила, зварила обід, пообїдала тай лягла відпочити трохи. Зробило ся пополудне, вона встала й вигнала корову до пастуха, а пастух каже: — Я був нині у Бамбохи, а ваш чоловік там дуже п'яний. Вона каже: — Та най не, то йому не першняка.

Прийшла до дому тай задзвонили на вечірню. Вона борше попрятала дещо, для Івануса обід, як все в неділю щось ліпшого, пироги, молочну кашу зложила в печи, аби було тепле, замгла хату, а ключ поставила у грушку в дупло, там де все ховали ключ, як котре дома не було, і пішла на вечірню.

По вечірні іде до дому і видить з далека — двері хати втвореві, приходить ближше перед хату, глипнула на бік ід маштарни під грушку — очам своїм не вірить, приходить ближше — падоньку нещасливий, руки заломала — купа величезна піря, пішєвки стоять на ковбані, а в купі піря не хрєпить, ні, але аж харчить щось, як дикий вєпер, лише одної ноги видко з піря! Жонка не знала ці плакати, ці заводити на ціле село. Входить до хати, відкриває піч, страви стоя, як лишила, ані пальцем не кивнув, і зараз всьо пізнала, що Іванус, як прийшов від Бамбохи, взяв з постелі дві великі, файно вишивані подушки, вніє під грушку, розпоров, висипав піре, гранув собою в піре і захрєпів.

— Як має що бути, то най буде; не аби голові лише було мягко, а під задом твердо!

Зараз був вєчєр, а жонка попрятала тай лягла спати. Яке вже єї спанє було... Годкувала як віка докоротати з таким чоловіком. Але дєсь коло півночи пробудив ся Іванус, бо дуже палило коло серця, ввійшов до хати, жонка вчула, засьвітїла, поставила перед него пироги, молочну кашу, але він не міг їсти, бо в горло натягло ся піря та поприсихало як храпів, лише зачернув пару раз намі і позбрав шкварки і напив ся два рази води, взяв опанчу під голов, бо подушок не було, ляг і храпів аж до полудня. А жонка встала рано та збірала піре в трєсках під грушкою, плачучи. Щось трохи вибирала, але богато пропало. Щастє, що вітру не було, був би розніє по цілїм сєлу до остатного. А при тім всїм жонка ані слова не сказала, — на що ти тото або тото зробив, — лиш тихо а тихо.

Одного знов разу на весні, якось вже в маю, жонка скопала городєць коло хати і дещо поса-

дуже пильно тутешні Поляки. Вистане згадати лиш, що в останніх часах урядили вони гарний город для забав, де в кожний вільний час сходять ся старші і молодші (головно діти). Цілею „Народного Дому“ румунського на передмісті Рош і польського городу до забав є підносити значіне Румунів і Поляків в місті і в краю через те, що збирає ся в один круг своїх людей. — Однак се може буде притягати там і наших людей і можуть з того вийти великі шкоди. Тому крайній час подумати би щось і нам, щоб щось подібного зробити і нашим черновецьким міщанам. Як зачували ми, вже самі наші міщане, знані з своєї любови для рускої справи, поважно думають про сю свою справу. Від себе покищо дуже їх до сего заохочуємо і запевняємо, що наші товариства черновецькі в тім ділі їм певно допоможуть!

Славно, — наші даскали!

Ділимо ся з нашими читачами дуже радісною вісткою. Наші даскали почали видавати свою часопись, „Ранок“ у Мареничах. Перше число сеї часописи зложене дуже цікаво і на чистій, гарній нашій народній мові! „Ранок“ зазначає, що буде боритись о красшу долю не лиш для даскалів, але і для всего нашого народу і що головно буде виступати проти лихварських пявок. Дуже нас се радує! Цікаві ми лиш тепер, що зробить о. Вагати́рець? Його нужденна газетка так не терпить нашої народної мови і нашого письма, що намагавсь писати так, як пишуть московські пани. Сю часопись читало досі кількох даскалів. Тепер і їм вже відкотілось сего і певно всі даскали згуртують ся тепер коло „Ранку“. Приходить біда до наших дурисовів кацайських! — „Ранок“ коштує на рік 6 корон і можна замовляти його в Мареничах, пошта Ростока (Буковина).

Нова румунська партія.

На останній великій нараді Румунів в Чернівцях прийшло між зібраними до таких непорозумів, що посла: бар. Гормузаки, Ісопескул-Грекул і Сімйонович вийшли з сали нарад, бо вже і їм за багато було диких помислів славного Ончула і його теперішнього приятеля Янку Фльондора. Тепер ті посла, що вийшли з нарад, збирають проти дикої спілки Ончула нову румунську партію. Останні вісти доносять, що пос. Ісопескул Грекул скликав велике віче до Сучавини і що там на вічу коло 10 тисяч Румунів прилучилось до протесту свого посла проти Ончула і Фльондора. З другої сторони пан Фльондор зачав своїх людей, Румунів, так пачи, що аж пос. Грігоровіч мусів у краєвих властей за ними вставлятися. Нема що казати: Гарні се панки той Ончул та Фльондор! На щастє вже самі Румуни відвертають ся від них.

Політичний перегляд.

3 Ради державної.

Тепер коли посла розіхали ся домі в поодиноких міністериях веде ся поспішна робота оково виготовлення плану державних видатків на сліду́ючий рік, то є рік 1910.

Як звісно, міністер скарбу вносить на початку кожного року в палаті послів правительственне предложєне, яке обнимає всі державні видатки на рік, що саме розпочинає ся. Правительство, розуміє ся, старає ся о то, щоби єго предложєне посла ухвалили, бо коли они не згодять ся на се предложєне, то правительство мусить уступити, не маючи довіря у парламенті. Щоби однак зеднати для себе більшість послів, мусить оно добувати собі приятелів ріжними уступками та обіцянками. План міністра скарбу, щоби роздобути гроші через нові податки, не вдає ся. А видатки заповідають ся великі. Треба буде отже дуже ті видатки зменчувати в сліду́ючій році. Навіть при підви́шеню колієвих тариф, яке оцінюють на яких 45.000 корон, показало ся, що на плані державних видатків на сліду́ючий рік буде не доставати яких 100 мільонів корон. Причина сего лежить в тім, що воєнні приготування підчас небезпеки війни з Сербією та її союзниками пожерли величезні суми грошей.

Тому прийде правительству добре поторгувати ся, бо очевидно посла будуть жадати грошей на всякі потреби народні. Розуміє ся, що при сій нагоді буде обовязком послів подбати о то, щоби задержати для своїх виборців як найбільше користий і не допускати до того, аби держава при своїх теперішніх ощадностях щадила гроші коштом одного якогось народу а не всіх. Йде о се, щоби всі народи дістали менше (як вже так мусить бути) а не щоби оден нарід дістав за багато а другий за мало. Наші посла справи допи́льнують добре!

Кровавий спір між Еспанією а Мароком.

В послідніх днях прийшло між наведеними державами до ворожнеч, які мали дуже тяжкі наслідки, бо жертвою сего спору впало чимале число людей. Причина спору лежить в тім, що Еспанія з презирством гляділа, як Франція все більше розширала свою могутність на свій вплив в північній Африці. Щоби не допустити до того, аби Франція так дуже розростала ся, увійшла Еспанія в спілку з Французами що до політики в північній Африці.

Так однак союз між ними лиш на папері. Кожда з них старає ся тихцем здобути для себе нове більше сили та впливу у сїм краю, а се звернуло на себе увагу тамошних мешканців, диких Каби́лів. Її виступали рішучо проти еспанського навалу і от при кінці попереднього місяця прийшло між обома партіями таки до кровавих битв, в яких Еспанія втратила кількадесят офіцерів та кількатори воєнків. Ся захланність еспанського правительства не найшла однак попертя від еспанського народу, який дуже обдурив ся, що правительство проливає невинну кров за свої цілі, нічим не потрібні і непекучі для еспанського народу. Перші підняли бунт робітники в місті Барцельні, проголошуючи загальний страйк та справляючи по уляцях висте названого міста страшні бу́чі. Так в самій Барцельоні, звідки виходить весь революційний рух, знищено шість монастирів. Рух революційний блискавкою оббіг цілу Еспанію і злив ся в рішучий протест проти воєнних походів та проти війни із дикими Каби́лями.

Та правительство побачивши, що справа може круто скінчитися ся для него, хотий воєнки витовкла гарматами таки величезне число революционерів, проголосило рішенє короля, яким касує ся всякі конституційні права народу. Утихомиренєм обуреного народу заняли ся карабіни і як доносять вісти з Еспанії, привернено лад як в самім революційнім гнізді так і по більших містах держави.

Вправді ще де не де огонь не погас, але мабуть скоро утихомирять ся все. Однак правдоподібно не на довго, бо нарід певно не забуде королеви сего кроку, який при сильній агітації революционерів міг би був принести загладу для короля, як се бачили ми недавно в Туреччині та Перзії, де таксамо навіть жовніри брали участь в поодиноких повстанях.

Справа в північній Африці, з дикими Каби́лями ще не покінчила ся. Телеграфічні вісти доносять що години про ріжні бійки та нічні напади Каби́лів на укріплення Еспанців та про страти по стороні Еспанців.

Чи справа скоро буде залагоджена, не знати, але можна певно сказати о заворушеннях в еспанській державі, що не утихли зовсім, лиш так тліють мов іскорка в попелі. Хто знає, може та іскорка таки зовсім погасне? А може ще більше розгорить ся? — Час покаже.

Російський батюшка вандрує.

В посліднім часі європейські володарі щось дуже запопадливо відвідують своїх, навіть подаль-

дила, але нивка в царині ще не орана. Так жонка мусіла до Івануса якось приємно заговорити.

— Коби ти дивив ся, аби тоту нивку в царині вйорати, бо я вже городець загала, та ще там тикала би що, бо вже й так пізно.

Іванус по своїм звичаю нічо не відповів, але мав се на гадці. До него кожний пригаджує ся і готовий послухати. Так сказав одному і другому, — дай ми воїв до плуга, — і вже є. Але ті газди самі не прийшли, лиш повиправляли хлопців з волами і з плугом. Іванус знав за плугом ходити, але до того не звик, його се мерзало.

Та що склало ся.

Жонка в дома затопила, полуденок варити тай позбирала рубать, де яке було, аби визолити і намочила, але нагадала ся, що на Іванусі цілком чорне шмате. Як би то дістати, аби разом визолити? На царину не далеко, вона заперла хату і виходить, а на царині повно народу, шити, погода любя, а народ: той гній везе, той розкидає, той волочить, той оре, а той поступає крок за кроком і кидє спорою жменею далеко на перед зерно, аби розсіпало ся рівно, віддає Богу в руки. А чукурдей громадами понад голови тому народови то в гору то в долину спускають ся, а виспівують, аж в ухах ляцить. Справдешний рай. І Іванус той гурт збільшив, ходить за плугом з люлькою в зубах. Вийшов у кінєць, а жонка несміло приступила і каже:

— Коби ти став на троха, аби воли відпочили і піди до хати та скинь того шмате аби я разом випрала... От всі люди в білах сорочках як лебеді, а тебе як би дощ зіпраз.

Іванус того чув, нічо не відповідає, обертає, гонять і лютять ся, що скиби не пристають, бо плуг не мав доброго строю. Торік був плуг, що з'орав бляццю під сонною, скиби складали ся рівно як листе у книжці.

Так Іванус мовує ся, притолочує скиби, а жонка їде за ним, виходить знов у кінєць і каже:

— Ану, піди до хати.

Іванус став і каже:

— А ти мене і тут найшла!

І як став, тріснув капелюхом в землю, скинув сорочку і, пробачає, штани, тріснув в землю і голый як його мати на світ народила, за чепиги та:

— Гий, цабе!

Хлопці повидивляли ся і не знають, що робити. Зачали сьміяти ся.

— Гони, один за другим! Засьмієш ся зараз не той!

Але вони знали, що Іванус не жартує, гонять воли і позирають ся назад, а Іванус їде за плугом, викидає ногами, люлька в зубах, він притолочує скиби, чеперає статно, звичайно як газда. Люди повидивляли ся, декотрі сьміють ся.

— От, Іванус здурів.

А жонка ні жива, ні вмерла пішла до дому. Іде і сама себе ганьбить.

— Се я винна. Я його натуру знаю, він мене ніколи не послушав.

Живо взяла чисте шмате, винесла і поставила на градку, а брудне забрала до дому. Але Іванус ходив довго голый за плугом, аж оден чоловік, що був близько, прийшов і сказав:

— Фе, встидай ся, не роби з себе сьміх, во́зьми шмате!

Іванусови як хто чужий що скаже, то борше послушає.

III.

Роки за роками, а живому чоловікови все ближше до смерти. Іванус постарів ся, сходяв ноги, став коротший, врешті ляг і вже не було ратунку. Люди прийшли до него, він лежав горілець на постелі і дивив ся на хату. Олекса Гри́нщина стояв, коло него з люлькою в зубах і заложив руки на зад.

— Чи пізнаєте людей Іване?

Іванус потакнув головою.

— Та, пам'ять ще ніби є, але виходу рівно нема... Хто буде нам тепер вози та колісниці робити?

Олекса чвиркнув крізь зуби, як качка, що таїть ся скільченого ячменю.

— Ба, як не казав? Таке я рахувати не ки́шній — видів, гі той кає, всякої...

— Та смерть, не напасть... Чоловік, гей той колос. Виростє з землі, вона його вигодує, він пристигає тай до землі вкони́ть ся. І оден і другий чекає на свій серп. І білий цвіт, що його ві-

тер на весні зірве і пожовклий лист в осєні, всео горне ся до мати-землі.

На лаві під вікном позасідали сусіди, курили люльки та балакали про мандибурку.

— Ну, міркуйте собі, людоцьки добрі, — говорив Яким Третик, — і має нині бути гаразд на світі, як діє ся оттаке!

Ті, що сиділи коло Якіма, слухали.

— Іде оноди міщан у ліс, такий балабушник з Богородчан тай повертає до мові хати наптити ся води, а моя, вибачте, жінка, от саме так як ви оттут, сидить та скоблить бульбу. Ну, скоблять, то скоблять, а той, Бог би його побив, дивить ся тай каже:

— Е, тут у вас, кає, межі лісами мандибурка, як виджу, нічого, але тамтуди у полях, таких багатих ямок сего року має, що страх, гет по-францоватіла!

— А зфранцоватів би тобі пісок, коли ти такий чесний та гідний, — гадає я собі. І має Пан Біг дати урожай та добро, як найде ся такий планетник, бодайму рот на потилицю скривило, заки ляпне оттаке слово.

— А-я, а-я, го-о, тоті міщани, то цілавий нарід — атакували газди.

Яків Олі́нників сів в куті коло мисника і балакав про злодія, що ген-то обікрав церкву.

— Скажу й я від себе, людоцьки, хоч сьмійте ся з мене або ні, — втрутив Юрко Марек — але що-ж злодій винен тому, що таке ремесло дав йому Пан-Біг в руки? Та-ж се рахувати, такий його талант. Се вважаєте, не є легкий хліб, ні! Таке злодій, то божий післанець; хоче Пан-Біг кого покарати, то посилає злодія до него.

Бесіда втихла, бо Іванус наказував жонку.

— Доки лежу тут на постелі, чи потому онтам на лаві, доти небого, я в сій хаті газда, а як мене припорпаєт глиною, то ані ти до мене не будеш мати радї, ні я до тебе.

Жонка простила Іванусови ще за житя всі гріхи до найменшого, поховала його як газду і заводи́ла як належить ся — не за добром, але хоть пив і деколи бив, та най би був іще жив. Так пішов Іванус чистий на тамтой світ, а жонка вдовою газдувала сама...

ших сусідів. Так обіздів німецький цісар сего року важніші столиці Європи, а саме на сих днях виштовснув також російський цар із на далекий півночі положеної столиці та давай їздити в гості до сусідів. Їго приходу мало хто собі бажав і хіба поодинокі правительства приймали его проти волі народу. Англійські робітники прямо демонстрували проти того, щоби правительством гостило у себе царя. Вони заявили навіть що коли би правительством таки прийняло гостину російського царя, то на жадний спосіб на суші. Цар може, кажуть, робітники, із своїми кораблями прибути до англійської флотії і там чоломкати ся з королем, але на сушу най не висідає, бо поамятає. Так стало ся. Вернувши з Франції, цар приплив до англійської пристані Ковес, де й відбула ся між монархами гостинна стріча і де цар впевняв, що їде по світі, щоби скрізь агітувати за удержанем загального миру. Йено, що се дуже смішно їти до других і говорити про загальний мир, а в себе дома по-зволати, щоби шибениці підкошували жите тисячам невинних душ, що не хотять корити ся самовладю. Тому всюди, де прибуде цар, збирають ся віча, на яких люде рішучо протестують проти відвідин такого гостя. І дійсно, робітники мають рацію, коли виступають проти російського царя, бо его руки вже досить купали ся в невинно пролитій крові. Таж в останніх роках на російських жибеницях з волі сего „миролюбивого“ царя більше людей повішено, як їх полягло підчас російсько-японської війни!

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. серпня 1909.

Налендар. Пятниця 6. (24.) Бориса і Гліба, Хр., рим. Преображене Госп. Схід сонця 4 год. 36 мин., захід 7 год. 34 мин. — Субота 7. (25.) Анна, Олімпіяда, рим. Каєтана Й. Схід сонця 4 год. 38 мин., захід 7 год. 32 мин.

Вдячність народу. Рада громадська в Кучурові малім іменувала на своїм засіданні 1. серпня 1909 лавів послів до ради державної і на сойм краввий Николай риц. де Василька, д-ра Стеф. Смаль-Стоцького, Антона Лукашевича, Бротей Пігуляка, Николая Спінчула, Ілію Семану, Филімона Калитовського, як також ц. в. кр. шкільного інспектора Омелія Поповича і ц. в. повітового комісара Олександра Кобиланського почесними членами громади Кучурова малого за їх невтомному і успішну працю о добро нашої громади.

Повітову дорогу через Карапчів н.ч. буде дороговий комітет у власнім заряді. Се очевидно не подобає ся підприємцям, які хотіли би пусто-дурно зробити й тут як всюди гешефт, вони й підмовили робітників, щоби ставили надмірні вимоги, аби комітет таким чином був приневолений віддати роботу гешефтарам, котрим люди робили-б відтак за половину нинішньої ціни. Та виясненя п. старости Ромашкана отворили робітникам очі й лхвар-ський гешефт не вдав ся.

Січинський. Як відомо, Мирослава Січинського цісар помилював визначивши ему замість смерті 20 літ в'язниці. Невдавно перевезено Мирослава до Станиславова. До сего міста спроваджує ся і мати его, щоби бути там, де відсиджує вару єї син. Є надія, що колись наступить ще дальше скорочене кари і що Січинський ще скорше як за 20 літ верне здоров і живий між нарід, за якого кривди він так по геройски жите своє хотів віддати.

Дуже важне розпоряджене видало краве правительство. Задля ріжних слабостей, як шкарлатина, дифтерія, тиф і т. д. — середні і народні школи черновецькі були минулого року нераз тижнями, ба й цілими місяцями заперті. Тому то вже тогид вишло було розпоряджене, що всі ученики і учениці кожної школи мусіли по святах зложити посвідку на доказ, що там, де они перебували, не панувала жадна слабість, і що її там навіть не підозрівавсь. Щоби запобігти ріжним слабостям і zarazом на теперішній рік, правитель-ство строго розпорядило, щоби по феріях всі ученики і учениці черновецьких шкіл принесли із собою потверджене будьто від уряду громадського будьто від повітового староства, що там, де они підчас своїх вакацій перебували, жадної слаости не було — і що там навіть не підозрівано. Хто би собі се справу легковажив, не буде прийнятим до школи. Отже вже тепер, хто перебував ферії на селі, нехай постарася загоді, щоби опісля не мати неприємностей.

Не вивандровуйте до Канади! Відносини для робітників в Канаді тепер лихі, а робітників дуже багато; тому видало острый наказ, що не прийме ся ніякого чужинця до Канади, коли він не буде мати при собі грошей на карту аж до призначеного місця а окрім того ще 25 доларів. Хто не буде мати приписаної суми, того силою завернуть домі, хіба якийсь кривий зложити єї за него сейчас. Всіх тих що немають ще 16 літ, мусять кривні взяти сейчас в свою опіку.

Дефравдації підчас реульованя Прута. Деякі черновецькі німецькі часописи подали в останніх днях вісті про великі дефравдації при урегулюванню Прута, про що заговорили навіть віденські часописи. Підприємці мали поробити з фашинем страшні обманства. Для того що давали фашине меншої вартости, нарobili державі шкоди на півтора мільона. Скоро лише почалося підозрівати се, видав краввий президент розпоряджене, щоби дотичні власті заняли ся сею справою. Судові власті оглянули матеріал (фашине) і виточили підприємцям карне слідство. Тепер знаходять ся ціла справа в руках д-ра Премінгера, під котрого то проводом знавці розглядають ся справу докладнійше. Шкоди поки що не можливо ще означити, але в кождім разі мусять бути великі. Судове слідство ще не скінчене; краве правительство повинно звернути на таку господарку свою бачність, бо все таки держава а при тім і суспільність матеріально тяжко потерпить. Так то йдуть марно стигнені з народу гроші!

Яка буде решта літа? Сегорічне літо не дуже людий вдоволь. Кождий рад би знати, яка буде решта літа? Відповісти на се питання хоче звисний німецький метеоролог Петерман. За підставу свого обчисленя взяв він відношеня початку літа, то є місяць червень до властивого літа, себ-то до липня і серпня, користуючись зібраними обсерваціями, головню віденської метеорологічної стації з останніх 133 літ Петерман дійшов до таких висновків: Показав ся дефіцит опадів, котрий має ся вирівнати в липні і серпні. Вирівнане опадів може наступити при теплім і погіднім стані воздуха при помочи сильних але переминаючих дощів. Що до тепла, то Петерман заповідає, що в другій половині липня і на початку серпня настане температура властивого літа, а в серпні буде горячо більше ніж нормально. Отже коли ті обчисленя здійснять ся, то будемо ще пріти як в лазні.

Врадіж коний. Вночі із 26. на 27. липня 1909 украли якісь невідомі люди в Залісся чортківського повіту у чотирох тамошних мешканців 8 коний і мали з ними вдатися в сторону Черновець. В понеділок на 2. с. м. продавав в Садагурі якийсь жидок три коні за дуже дешеvu ціну. Присутні почали его підозрівати і рівночасно повідомили поліцію. Хоть і жид дуже заявляв боронив ся, нічого не помогло, бо із его бесіди вишло, що він прийшов до Садагури продавати коні аж із Залісся. Поліція зарядила проти сего добродія карне слідство.

Оповістки, іменованя і т. п.

Православна дівоча бурса в Чернівцях прийме на рік 1909/10 дівчат, що ходити муть що найменше до 4. класу правосл. дівочої школи або до висших шкіл, з низших клас не прийме нікого. Ціна за харч, станцію, світло, опал і услугу виносить 25 корон місячно від одної дівчини. Хто бажає зниження сеї ціни, мусить внести подане зі свідомством бідности, потвердженням начальником громади, парохом, старостою і урядом податковим тай ґрунтових книг. В поданю треба надати ціну, яку родичі обовязують ся платити місячно. Сі і всі прочі поданя о прийняте належить заосмотрити ще й останнім свідомством шкільним і внести най-далше до 20. с. м. на руки підписаного голови товариства, який повідомить відтак родичів, за яку ціну прийняті їх доньки, про що не буде більше ніякого торгу, отже всякі дальші заходи в тім ділі даремні. Хто не зголосить ся до означеного речинця, того дитина не буде прийнята, бо всіх місць лише 50 а й прелімінар бурси точно означений. Кожда дівчина мусить привезти зі собою крім повної одяги й достаточного числа білизни ще й 4 простирала, 2 пішві і вовняний коц на покриті ліжка, без чого не приймуть нікого до бурси. Остантчене прийняте залежить також від точних оглядин лікарів, бо здоровле і харність найголовнійші услівя спільного громадского життя. Просимо читачів „Буковини“ повідомити про се всіх інтересованих в своїй місцевості. — Від тов. рускої правосл. шляхти в Чернівцях: Омелій Попович, голова. Памію Клим, писар.

Православна хлопчача бурса ім. Федьковича в Чернівцях. Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях ухвалив на своїм засіданню з дня 29. липня с. р. з огляду на мале число зголошеня о прийняте до бурси ім. Федьковича за вишшу оплату, відступити від двоаквої категорії удержаня а рішив дальші поліпшеня і за те назначив оплату за кожного питомця на 25 корон місячно. Хто би не міг платити і сеї суми, має внести писемне подане о знижене і надати в ній суму, яку обо-

в'язує ся платити. До такого поданя треба долучити свідомство неможности, потверджене начальником громади, парохом, старостою, урядом податковим і ґрунтових книг тай остантчене свідомство шкільне. Ті родичі, що готові платити повну плату 25 корон, мають внести також зголошеня на письмі враз із остантчим свідомством шкільним свого сина. Одні і другі поданя належить надіслати на руки директора бурси, п. інспектора Олександра Купчанка в Чернівцях (улиця Ліне ч. 1) найдалше до 20. серпня с. р. Пізнійші просьби о знижене оплати не будуть ніяк узгляднені, бо сума знижок не сьміє переступати прелімінара, на що звертаємо увагу родичів, щоби не було нарікань. А узгляднене пізнійших зголошеня о прийняте за повну оплату залежати ме від того, чи будуть ще вільні місця, яких число з огляду на санітарні приписи обмежене. Тому конче всім родичам, що бажають приміщення своїх дитин в бурсі, придержувати ся назначеного крайнього терміну. Управа бурси розгляне всі поданя і повідомить кожного писемно, за яку оплату прийме его сина до бурси. Дальшого опусту а навіть ніякого торгу рішучо не буде, проте всякі заходи в сій ділі з гори виключені. На 1. вересня мають родичі прийнятих учеників привезти їх до бурси і зложити цілу назначену плату і одно-разовий даток на інвентар в сумі 4 корон. Крім того має кождий питомець привезти що найменше подушку, коц або ковдру, 6 пар сорочок і нагавиць, 4 простирала, 2 пішві, 2 ручники і 6 хусточок до носатй повну одіж, все в добрім стані. Хто сеї для харности і здоровля конечної виправи не має, не буде прийнятий до бурси навіть тимчасово, хіба що зложити готівку на закупню того, що се бракує. На остаток залежить прийняте до бурси ще й від оглядин лікарських, що відбудуть ся з приходом питомців. Родичі чи опікуни питомців мають підписати ще реверс, яким обовязують ся до точної оплати означеної управою бурси. Просимо наших читачів повідомити про сю оповістку інтересовані особи своєї місцевості. — Від управи бурси ім. Федьковича. Чернівці, 1. серпня 1909. Олександр Купчанко, директор бурси, о. Ежен Семан, інспектор бурси.

Гімн. тов. „Січ“ в Кичері устроює дня 8. с. м. о 2-й год. по полудни в місцевій шкільній комнаті представлєне: „Перше повмирили а потім повінчались“, комедію в двох діях Паливоди-Карпенка, на котре запрошує ся так інтелігенцію як і тов. Січовиків із доокрестности. Вступ для інтелігенції 1 кор., для селян 20 сот. Чистий дохід призначено на закупню музичних інструментів для місцевої „Січі“.

Січове свята! Дня 21. с. м. має відбутися в Чернівцях велике січове свята, в яким возмуть участь всі буковинські „Січі“. Поодинокі „Січі“ повинні використати тепер час, щоби на сей день прилагодити ся з гарними виравами!

Дянівські (даскалівські) збори відбудуть ся у Вижниці дня 9. с. р. по обіді в домі д. Ілі Шандра. На дневнім порядку важні справи. Просимо всіх товаришів прибути на сі збори конечно! — Іля Шандро, Адам Косташук, Василь Товстюк.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 5. серпня 1909.

Барцельона, 5. серпня. (Кб.) Последньої ночі було супокійно. Завтра розпочне ся знова їзда желізницею між містом Сарагосою а Барцельоною. В місті Сабаделі присилував генерал Бонет повстанців видати оруже. Спіймано 300 повстанців.

Мелія, 5. серпня. (Кб.) Вчора вечером наскочили Кабилі на еспанський полевий табір. Убито кілька офіцерів та воєків, крім того ранено також певне число.

Царгород, 5. серпня. (Кб.) Туреччина зажадала була перед двома днями, щоби Греція відкликала своїх офіцерів із острова Крети, бо они роблять колот між населєнем і тим дають почин до ворожнеч між Туреччиною а Грецією. На се відповів грецький посол в Царгороді, що грецькі офіцери прийшли на острів Крету на підставі бажаня держав, що піклують ся сим островом. З достовірною боку запевняють, що Туреччині більше залежить на тім, щоби жити в згоді з Греками; лиш она мусить про людске око сего домагати ся, аби не виглядало, що она така боязлива.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 2. серпня 1909 за 50 кгр.

Пшениці	13.51—13.52
Жита	9.80—9.81
Ячменю броварного	7.70—7.90
Вівса	9.95—10.40
Кукурудзи, пріма	7.82—7.92
Кукурудзи, нової	7.40—7.90
Пшеничної соломи	5.11—5.21
Житної соломи	5.75—7.—
Спиритусу (10.000 процент. літрів)	49.——50.—

Військова інформаційна канцелярія

для всіляких справ військових, яка уділяє в тім обсягу кождому поради, знаходить ся при улиці Йосифа ч. 12 в Чернівцях.

Управитель: Т. Мазурник, ц. в. емер. асистент оборони краввої.

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині „Селяньска каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від тих 5%, а на рахунок належних до Союзу кас 5½ до 6%, перебирає посередництво при фінансованю всяких підприємств, перебирає до переходу цінні папери, дорогі металі і иньші дорогоцінності, складає вадії і кавції під як найдогіднішими услівями, купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів, посередничить при закупні всяких машин і знарядів для рільництва, огородництва, домашнього господарства і промислу та всяких рільничих продуктів, уділяє всякі поради в справах кредитових і хліборобских.

Урядові години:

Від 9—12½ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца

в Терополі.

Се є знамените умирюоче средство до изгнаня протів всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костей, плачій гістці і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотинів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (злашчок) 8 кор. в оплатю і оплакованю. Тисячки листів з подякою. — Висадка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії мединаліній Стеринуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

ВСКЛЕПІ

„Ужр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Найперше і найбільше буковинське естаблісема в тій галузі.

**Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,**
уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Дра Райса.
Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

КОСИ! Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Кокар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як напір і легке як перо вістре, котре ріже як бритва найтвердшу пшенику то є гірку траву і абіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним змахом на стопу. Коси ті дуже поволи а употребляють ся і улегшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими сребряно сталевими косами з маркою „Кокар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десять кіс даю одну косу даром і до кожної коси даю один марморний брусок з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіс не посилає ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За оплаковане нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто пришло з гори 21 К, той отримав оплатно 11 кіс по 65 цм. довги і 11 каменів з найлучшої плити мармурової. — Хто пришло з гори 22 К, той отримав 11 кіс 70 цм. довгі і 11 каменів. — Хто пришло з гори 23 К, той отримав 11 кіс 75 цм. довгі і 11 каменів. — Хто пришло з гори 24 К, той отримав 11 кіс 80 цм. довгі і 11 каменів. — Хто пришло з гори 25 К, той отримав 11 кіс 85 цм. довгі і 11 каменів. — Хто пришло з гори 26 К, той отримав 11 кіс 90 цм. довгі і 11 каменів. — Хто пришло з гори 27 К, той отримав 11 кіс 95 цм. довгі і 11 каменів. — Хто пришло з гори 28 К, той отримав 11 кіс 100 цм. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаня кіс по 1 К за штуку.
Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острення кіс 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром. Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і письма. 81 (21—36) Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,** почта Рожнятів.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка
в Чернівцях,

від 1-го мая с. р. находиться ся при ул. Університетській ч. 4.
Принимает всякі роботи у переплетничий фах входячі, як також образи і фотографії до оправы.
(Склад ріжнородних рам.)

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадії і кавції

і перебирає зложуване вадії і кавції але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними услівями. Ближші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

**Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.**

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належитості за анонси марками поштовими не приймає ся.

Цар їде!

□ Чим раз нижше паде повага взаїмних відвідин монархів.

Їздив колись завзято німецький цісар Вільгельм — і славні его тоасти не все відповідали его намірам. Їздив Едвард англійський, найкрасший — як кажуть — між пануючими дипломат, — а предсі і его подорожі не принесли тих наслідків англійській політиці, яких Едвард сподівався. Всеж таки і мандрівки Вільгельма і численні відвідини Едварда були ще в силі в великій мірі зацікавити собою всю Європу, весь цивілізований світ. По кожних відвідинах сих монархів наставав рух в кругах дипломатів і в пресі всего світа. Проти союзу Німеччини, Австрії і Італії виринало порозумінє Франції, Англії і Росії. Король Едвард проти Вільгельма поїздками своїми будував сю нову коаліцію і весь світ незвичайно цікавив ся групуванем найбільших мілітарних сил в Європі. Недавні часи, коли заносилось на австрійско-сербську а навіть на загальноєвропейську війну, значно освітили ситуацію. Показалось, що покищо нова коаліція майже безсилна. Росія не дописала. По гучних воєнних закликах завернулася і дала тим доказ, що тепер вона в справах Європи мусить мовчати. Показалось, що Росія по японським погроми властиво не в ніяким союзником. Наміри короля Едварда — не вдалися. Се упокорило Росію в очах всего світа. Щоб ратувати ситуацію, рішив ся цар виїхати в світ, відвідати сусідів. Хотів показати, що революційна закруха в Росії зникла, що він вже спокійно і без ляку виїхати може.

Тим своїм виїздом эдискредитував цар подорожі монархів до краю. Що ніякий монарх не викликав тільки гіркої глуму в цілім світі своїми відвідинами, як те-

пер власне цар. Остання подорож царя виїшла для него такою болючою, що хиба лиш самим соромом для російського імператора цікавить ще публичну опінію Європи.

Цар-самодоржець не мав відваги ступити ногою на землю! Відвідав Францію, щоб яко довжник поклонитись вірителці, однак бояв ся бути у Франції, — був лиш коло Франції, на французьких водах. Безліч торпедовців окружило его і президента французької республіки, хмара поліційних агентів стерегла его особи і так грізний, що аж комічний огорнув царя ляк, коли над его яхтом появил ся — баллон. Цар був вже певний, що се вдалий плян атентату на его непомірно застрашену душу. Хоч показалось, що в баллоні були тільки Богу духа винніспортовці, однак цар певно не так скоро сей баллон забуде... Сліпими вистрілами привитали торпедовці, які охороняли царя, звичайний корабель за те, що до них наблизив ся. А рівночасно — вже від довшого часу лунав на весь світ голосний гомін протесту французького люду проти царських відвідин у Франції. В час приїзду царя на вічу в Парижі зайвилось за сим протестом 12.000 людий. Преса всего світа розголосила всім сей протест і певно цар знав о нім також дуже добре. Знав — і тим більше бояв ся. Щоби его страх зменшити, французьке правительство наказало фризерам побережних міст Франції добре уважати на тих, що хотіли оголити собі бороду, або остричи волося, щоб в данім разі знати, хто і де свідомо змінив в тім часі свій зовнішній вигляд.

Здаєть ся, царя не обходили ні тоасти президента французької республіки, ні всі гучні паради, — він всею душею своєю весь час молив ся за тих, що були на торпедовцях і стерегли его.

Поза тим всім вже сам обовязок чести зглядом президента республіки мусів абсолютного царя пригноблювати дуже прикро. Сеж предсі дика ситуація! І як би не те, що Франція дає міліярди Росії і мусить дбати, щоб їх не втратити на війну, як би не те, що з другої сторони без тих міліярдів Росія жити не може, — до сего всего ніколи не прийшло-би. І цар дуже добре бачив, що Франція займаючи ся ним, не о нім думає, але о своїх міліярдах. І се мусіло его також боліти.

Ще гірше мабуть почував себе цар в Англії. Там протест люду проти царських відвідин гомонів навіть в парламенті. Голосовано над тим, чи приймати царя, чи ні. А відтак — сей тоасти короля Едварда! Годі его забути! Певно, ті, що редагували сей тоасти, не думали упокорювати царя, а однак — кількожто глуму міг вичитати бідний цар в тім тоасті? — В першій частині тоасту король Едвард звернув увагу царя на безприкладну в цілім світі величчю і силу англійської флотії. Частину сеї флотії показав король цареві — і цар не міг хиба в сей час не думати про колишні свої кораблі воєнні і про їх ганебну втрату... Болючий, страшний мусів бути сей спомин! — А далі мовив король Едвард, що радує его приїзд царя, як радував его недавній приїзд членів петербурської Думи. При тих словах хиба ще гірше зробилось цареві. Король Англії нагадав ему сю Думу, яку він так радо розігнав би. І будуть читати про се і члени Думи і весь світ... Публично звернено цареві увагу, що Дума се велика квестія і що нині вже говорючи навіть з самим царем не забуває ся про Думу. Як конституційного монарха витав царя король Едвард і се мусіло царя бентежити дуже сильно. Не від річи буде згадати тут, що ті слова англійського короля певно піднесуть духа

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Вибрані шукали втіхи, суботники пішли за насущним хлібом по канцеляріях, а кому годі було, той поїхав на село до родини, або на лекцію.

Не в тім річ, не в неминучім розбитю на гурточки, а в тім, що приступ до вибраних гуртів був запертий. Біда в тім, що, маючи своє товариство, чутливіші хлопці не мали де після цілоденної праці робити у вечер, що виїздячи на село, махали як все рукою.

Осип виніс традиції ще з гімназії в провінціальному місті. Він міг би був мати велику поміч у товаристві, але недоконче потребував його піддержки. Сам був до волі сильний. Ще в гімназії відчував охоту до всестороннього образования і, добиваючи ся вказівок у порадах для самоуків то йдучи слідом за читаними книжками, добивав ся тепер далі книжної освіти. Не піддавав ся при тому зневірі од свого незнання, бо мав доволі багато практичного розуму і не ставив собі речі, був ще молодий надто широким плянів здобути глибоке образование в кожній галузі людсь-

кого знання, бо се неможливе. Вдовольняв ся тим знанням, яке совісною працею здобути може профан. З більшим тільки інтересом працював над наукою, якій спеціально себе присвятив студіям природи.

Орест пізнав ся з ним познайомив в т. зв. „спелюнці“, себто в молочарні на Підвальной улиці. Вийшло звідти чимало з нашої інтелігенції. При загальнім голосованю вийшов звідти навіть один посол до парламенту. Посол ходив до спелюнки, бо „близько“, академіки ходили тому, що „дешево“, а Орест, хоч діставав від батька гроші, шукав у спелюнці товариства. Мав він його і в каварні Монополь, куди сходили ся Українці часто і в значнім числі.

Бували там і старші громадяне, світлі проводирі, але хлопці, як було їм тісно, переносили ся з української зеленої кімнати в кармазину, або в білярдову і там були ніким невязані, вільні. Заходив туди і Осип коли не коли, бо там нерідко міг стрітати всю світлу львівську Русь, але тоді Орест не шукав уже иншого товариства. А то витягали його товариші монополісти на пивце або погулять. Хилив ся Орест сюди й туди, поки Осип не заволодів його ліпшою душею. З того часу збудила ся в Ореста туга за чимсь добрим і гарним, якась невисловлена туга. Не умів він перекувати її на якусь працю, не мав сили

й витривалости працювати над собою, але перемінив своє житє: бажав бачити і слухати розумних людий, говорити й радити і знов слухати. З Осипом ходив він до жидівського-польського товариства „поступової“ молодіжи зложеного із самих таки Жидів. Там він чув відчити і дебати.

Бували там і дуже розумні розмови, а Орестові здавали ся вони навіть високо вченими. Там він бачив живоцтво рівноправне і мабуть рівно образоване з мужчинами зеднане з ними в одно товариство. Се його дуже вразило. Не бачив він нічого смішного у поступових Жидівках самих богатих, знуджених елегантним товариством, ні не мав чуття, щоби розпізнати нещирість, не заважав купити фраз і порожнечі під тими фразами. Не мав ока, щоб побачити, як то о десятих годині наукові засідання переносять ся в „езуїтський“ город і там докінчують ся при місячнім світлі на лавках — фліртом. Раз відпроваджував до дому якусь молоду товаришку, але не знав, що з нею говорити по дорозі і постановив на будуче уникати такої нагоди.

Але тут загорів ся Орест до фемінізму куди більше ніж Осип. Орест цікавив ся ним, як иншими справами, він дійшов до ентузіазму. Невмиряюча в нас думка про жіночу газету озвалася у ту пору живійше, а навіть говорено про сподіваний приїзд Кобринської задля її редагування.

деяким зневіреним членам Думи і піднесуть в Росії повагу самої Думи. Президент французької республіки на такі слова до царя не здобув ся... Однак і се не відбирає певності нікому, що так прикрої подорожі, як теперішня царська, не мав ще жодної досі ніякої імператор. Більшого політичного значіння в сій царській мандрівці ніхто не шукає, остається лиш почуте небувалого глуму над го-рем переляканого самодержця. Щоб той глум скріпити, цар скрізь всіх впевняв, що працює в користь світового мира. А весь світ думав тоді о пові-шених і засланих з ласки царського прав-ительства. Їх либонь вже більше, ніж було російських трупів на полях ман-джурських.

Політичний перегляд.

Реконструкція австрійського кабінету.

В останніх днях розійшла ся чутка, що пре-зидент міністрів Вінерт задумує зреконструвати свій кабінет, що мала би наступити зміна міністра фінансів, судівництва і публичних робіт. В сій справі опублікувала „Neue fr. Presse“ інтерв'ю свого кореспондента з міністром скарбу др. Біліньським, який заявив ему ось-що: „Що до димісії пооди-ноких міністрів, то в часі, коли парламент не ра-дить, не має жаден член кабінету причини димі-сionувати. Вам відомо, що Славянська Унія поста-вила жадане дотично частинної реконструкції кабінету. Тепер, о скільки я знаю, не думає ніхто про зреалізоване сего домагання. Що-ж до моєї димісії, то не можу нічого певного сказати, хотияк знаю, що на кожного приходить черга і кождий добре відчуває, коли ему час забрати ся. Розуміє ся і на мене прийде час, і то правдоподібно задля податкових пропозицій, що не мають за собою біль-шости у парламенті. Що-ж до мого наслідника, то трудно сказати сьогодні. Виравді намісник др. Бобжинський має знамениті здібності, але здається, коли би мав — вже стати членом кабінету, то певно не прийняв би такої міністра фінансів“. (В часописях були вже вісти, що Бобжинський має стати міністром фінансів).

Страйк в Штокгольмі.

Що дня доходить вісти про страйк, який про-голосили робітники в Штокгольмі. Рух трамвайний цілковито устав. Так само відтягнули ся фіякри цілком від роботи. Банки закупили багато револь-верів, сподіваючи ся нападів зі сторони страйкуючих робітників. Газові та електричні заводи стоять під опікою війська. З півночного боку подано вістку із промислових кругів та з провінції, що страйк не прибрав ще великих розмірів. Громадські робітники сповняють свою роботу; однак і тут є виїмки. Гробарі штокгольмські заявили ся за страйком і то ті з північного цвинтаря, наколи в полудневім відбуває ся робота цілком супокійно; але мабуть і тут оголосять робітники страйк. Товариства мор-

ських робітників постановили застановити всяку ро-боту на пароплавах та на морю. Як отже видно, до-страйку прилучує ся що день все більше ро-бітників так, що справа починає бути грізною. На-селене побоюється ся великих ексцесів, хотияк уряд старає ся забезпечити військом важливі заводи.

Кретське питання.

Ледво що перейшло через горизонт Європи марево небезпеки війни, себ то війни між Австро-Угорщиною а Сербією, ледво що Европа перестала із зажуриним обличчям глядіти на схід, аж тут знов наступили неприємні комплікації на острові Креті. Тут грецке населення, що стояло доси під опікою чотирох європейських держав, підняло ви-соко національний ентузіазм і змагає до злуки з Гре-цією, яка не в силі прийти Кретійцям на поміч проти зреорганізованої Туреччини. Відколи в Ту-реччині упав старий режим і заняли всі позиції у свої руки, від тоді перестала Туреччина без-дійсно приглядати ся, як одна провінція за дру-гою відпадає від османської держави. Змагане Кретійців увільняти ся з під панованія турецького викикало сильний протест зі сторони молодоту-речького комітету, який на великому мітингу у Со-дуні поставив своєму правительству формальне ультиматум в справі користного залагодження крет-ського питання. До завтра, т. є до суботи правитель-ство мусить вказати ся перед комітетом корист-ним успіхом відносно Креті. Щоби висмикнути ся із сего скрутного положення, турецьке правитель-ство зажадало в формі ноти від Греції віддалення грецьких офіцерів з острова Креті, бо — мовляв они викликають своєю присутністю на острові ворожнечі між обома державами. Та грецке пра-вительство відповіло, що грецькі офіцери прибули до Креті на бажане держав. Ся відповість не за-довольнила порти і, як доносить кореспонденційне бюро „Agence Havas“, в Царгороді запала на вче-рашній міністерській раді ухвала перетекати чо-тири днів, щоби знати, як випадуть переговори між державами в сій справі. Коли би вислід пе-реговорів не був задовольняючий, тоді вишле пра-вительство ноту до Греції від якої рішучо зажа-дає віддалення грецьких офіцерів із кретського війська.

Тимчасом Кретійці не оглядають ся на нікого і отверто проголошують свої національні змаганя. Екзекутивний комітет опубліковує в урядовій ча-сописі розпорядження, щоби на кріпости що дня та по інших важливіших будинках що свята ви-вішувати національну хоругву. На хоругві війська буде окрім того ще образ св. Юрія. Як доносять найновіші вісти із Каней, столиці острова, тим-часове правительство старає ся, аби національну хоругву вивішувано лише в неділю.

В міродатних атенських кругах панує велике занепокоєне іза непригожого Греції настрою за-для кретського питання. Урядові круги запевняють, що Греція не є відвічальна за поступоване Кре-тинців.

Вибух кровавого конфлікту висить, як видно, вже на тоненькій ниточці. Молодотурки пруть пра-вительство до рішучого кроку і не думають пу-скати ся на компроміси. Они не подарували би правительству утрати Креті. Саме наспіла вість з Царгороду, що они скликали сильно з'організо-ване віче до Монастиру, де грозили походом на Грецію та звертали всю відвічальність на кабінет, за всяке обкреслене прав Туреччини на Креті. Силу-вано також Греків до участі на мітингу, так само

й завтра візьмуть они участь в солунському мі-тингу. — Сьвіжі вісти доносять, що Туреччина ще не інтервенювала в Атені в справі віддалення гре-цьких офіцерів із Креті, тому що на вчорашній раді міністрів не могло прийти до порозуміння що до форми сего кроку порти. Ходить чутка, що Ту-реччина уділить теперішньому турецькому амбаса-дорови в Атені відпустку, полишаючи на его місці одного заступника. Говорять, що порта хоче домагати ся, аби вислано турецьких офіцерів до Креті як інструкторів для жандармерії як та-кож зажадати публичної заяви, що Грецію Креті нічо не обходить. Замір вислати флоту до Креті стрінув на частинну опозицію в міністерській раді, тому й залишено его; однак, як доносять, відхо-дить флот до острова Карпати.

Пополудни повідомив грецький амбасадор порту о відповіді від грецького правительства і за-явив, що грецькі офіцери на Креті не належать вже до активної армії. Міністер внутріш-ніх справ і президент державної ради Раїф-паша подали ся в димісію задля ріжниць поглядів на кретську справу. На міністра внутрішніх справ напірали Молодотурки в послід-нім часі занадто, тому уступив він.

Тепер не можна ще знати, як Порта прийняла відповідь грецького кабінету і як до того прино-сують Кретинці своє поступоване. Справа тимча-сом находит ся в стадії загального напруження.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. серпня 1909.

Календар. Субота 7. (25.) Анна, Олімпіяда, рим. Каетана II. Схід сонця 4 год. 38 мін., захід 7 год. 32 мін. — Неділя 8. (26.) Н. 10. по С., Ермол., рим. Н. 10. по С., Киріяка. Схід сонця 4 год. 39 мін., захід 7 год. 30 мін.

Польські алярми проти галицьких „Січій“. Не-давно подало „Słowo Polskie“ алярмуючі вісти про напад „Січовиків“ з Дрогобиччини на тамошних Поляків. Сю вість повторили і буковинські часо-писи. Що се була брехня, доказали ми оноді, опи-раючись на „Ділі“. Тепер вже і самі польські часо-писи признають, що „Słowo Polskie“ як все, так і тепер брехало, очевидно в тій цілі, щоб вимогти на галицьким наміснику розважане „Січій“. В тій справі пише „Dziennik Polski“: В справі селян, обжалованих о трускавецький напад був тут про-куратор з Самбора, бо арештовані внесли спро-тивлене проти безправного в'язнення їх, і то в часі жнив. З кільканадцятьох арештованих вісьмох ви-пущено на волю. Для дальшого слідства приїхав сюди з Самбора судовий радник Зачек. В цілій справі головну вину поносять якийсь Феґезин з Модрича, індивідуум не раз вже каране, під про-водом якого роблено напади. Феґезин до „Січів“ не належить. — Ось така то правда вшехполь-ського органу, що „Sicz hula“ і виходить, що „гу-ляють“ не „Січовики“ але вшехпольські редактори, які очевидно клять собі з постанов карного за-кона про ширене неправдивих тривожних вісток. У нас впрочім уряд ніколи не виступає, коли-б се мало вийти на користь Русинів. Так і сям раз-ом місце здемаскувати вшехпольських клеветників „Січій“, намісництво видало зазив до приміню-вання Prügelpatent-ів.

„Кружок Українських дівчат“ обізвав ся в ті часи кількома відчитами і то людей з поза то-вариства. Головною поділлала на Ореста жива участь жидівського жіноцтва (урядово зветь ся воно польським) у просвітнім і соціалістичнім руху, вташанне Польок і Жадівок, а навіть — кількох Українок на львівський університет. Із того захвату прочитав Орест про феміністичні справи скупі сторінки в українській літературі, прочитав і чужі праці тай зладив навіть відчит. Виставля-ючись на безпощадну, глумливу критику і то більше за форму ніж за зміст тої праці, відчитав її в Академічній Громаді.

Але з запалом боронив себе сам Орест, бо-ронив його Осип, а головню. поза товариством у розмовах піддержав його і Орест не упав духом після першої невдачі, а навіть підняв голову.

В таким настрою написав він лист до родини. Писав до батька і до мамі, а довге, довге письмо написав до Ірини. Навіть післяв їй цілий свій від-чит. Дальшу агітацію провадив вже особисто, як поїхав на Різдво до дому.

Тут прийнято його не тільки з давнюю любовою, але з відтінком пошани: адже він академік, а надто читав свою працю перед собором і був у „Ділі“ друкований як прелегант. Тай ще знав говорити про такі небуденні на селі справи, як жіноче пи-танє. Та не зважаючи на те все, не вдала ся Ore-стові місія, Орися була найстарша, то нащож мала давати поганій приклад молодшим? Чого мала шукати у Львові? Правда їй 22 роки, але ще Бог може дати щастя. Нема ще чого тратити надію.

А тим паче молодшим. Ні одній з них нема чого їхати. Ще мають час. Вже найменшу то призначать на вчену. Питали Амелку, чи вона хотіла би вчити ся. Але 14-літній дівчур сказав хитро, що до Львова приємно поїхати, та не задля науки. Ди-влячись на її вроду, згодили ся, що каже правду.

Ориси очевидно дуже сподобали ся братові замисли. Се підказали психологія 22-літньої годної дівчини неволеної на селі не запряженої до якоїсь праці; того допоминала ся молодість, що минала без пригоди.

Тим то й Орися не так легко згодила ся з тим рішенням справи, яке подали батько-мати. Ну і по довгих нарадах виїшло щось цілком несподівано. В місянці повезла пані матка Орисю й Клявду на бал „Сокола“.

І Орест, хоч молодий, побачив у тім глум дійсності над ідейними і феміністичними змаганнями, але прийняв все, як пристало доброму синові і до-брому братові, розумному хлопцеві. І він і Орися розуміли справу так, що тепер вона придивить ся хоч до зовнішнього вигляду. Хоч до святачного балевого настрою столичної Русі, а згодом, як батько уступить, то наміри молодих сповнять ся.

Мати спинила ся з дочками в готелі „Ванда“, відки близько до славного Нафтули тай на базар. Там сивняли ся найчастійше такі, що мало знають Львів. Але на балю дівчата не дуже бачили ся. Хіба що допомогли старання комітетових. Орест сам не зміг ще танцювати, соромив ся просити других академіків танцювати з його сестрами, а конкуренція жіночого світа на львівській ба-

левій салі надто велика, щоб незаметні дві по-падянки з Поділля за першим разом мали який успіх. Перша подорож до Львова не вдала ся.

За те Осипові перша подорож до містечка мусіла вдатися. Почту й апітку відшукати не трудно. Щоб конята припочали, перейшов ся Осип единою моценою улицею в містечку прикрашеною ще місцями нерівним кам'яним хідником. І так за пів години він уже знав все містечко, та ще ско-рійше дізнав ся він мимоволі, через що Кульчицькі не бувають у містечку. Коли його шарабан вточив ся на торговницю прозвану ринком, Жидики почали приглядати ся до його пильно, потрохи з цікавості, що зявляється чужа, незнайома людина, потрохи пізнаючи екіпаж, або фірмана. Коли через яку там годину появив ся Осип у друге, щоб їхати домів, уже Жидики, як добрі знайомі підходили до його тай поздоровляючи заговорили: одні по українськи, другі по німецьки, а треті по польськи. Але ріжними мовами питали вони про одне: „коли приїде їмосьць Кульчицька?“ У одних сьвітлів з очей тріумф, що пізнали поівекого зятя, який заїхав чужими кіньми, знов ті, що не могли підробити цифри на квіточках, або дешево дали товар, шукали тепер помсти: „знай у яку родину ти вїїз“, тай питали: „Вже час може, щоб я дістав своїх пару реньських?“

У місті стрітив Осип тестя біля касина: Вони розкинули ся один одному мовчки, як далені знайомі тай більш нічого. Від самого таки пильбу дивив ся на його Кульчицький ось як: Ти мій зять? Ага, пізнаю, пізнаю. Ти, пане дзю, взяв мою дошку. Бачиш, який я добрий, що дав їй жити: не булоб

Запомога. Міністерство внутрішніх справ призначило для тих мешканців Клокічки і Рош, що потерпіли в наслідок страшного граду сего літа велику матеріальну страту, 10.000 кор. Мешканці Клокічки одержали по 16, а Рош по 20 кор. Всіх мешканців, потерпілих значну матеріальну шкоду в обох передмістях, було разом 520.

Батько без серця. 57-літній робітник М. Бішак прийшов із своєю 10-літньою дочкою з Росії до Чернівців, щоб пошукати собі тут якоїсь доброї роботи. Дитину лишив він на толоці, а сам пішов до коршми, де через цілу днину запивався. Прийшовши ввечері вже добре п'яний на толоку, почав над голодною дівчиною немилосердно збиткуватися. Бідна дитина кричала о поміч і благала свого „тверезого“ батька, щоб дав їй щось з'їсти, бо від ранку пересиділа голодна. Добрий батько пожалував їй тим, що, винявши сокиру, почав кидати за бідною. На великий крик дівчини прибіг сторож і повів на поліцію, де певно навчуть його отцівського обов'язку.

Самоубийство. Вчора о 10-й год. перед пол. відобрав собі життя на Рускій улиці ч. 22. століар Йосиф Р. Причиною самоубийства була невилічима хвороба. Замітно, що він постановив вже перед двома місяцями відібрати собі життя, бо прилагодив собі гріб і упорядкував свій маєток.

Звісна пісонька. Дня 16. липня с. р. около 10-ї год. ввечері вибух в домі Івана Нагірного в Майдан-Мігові із невідомої причини огонь, котрому цілий дім і комора впали жертвою. Загальна шкода виноситься на 1300 кор. — Дня 24. липня с. р. около 12-ї год. в полудне згоріла в Івана Кисиліці із Милівської хата, стайня і стодола. Крім збого пожеж огонь всю пашу, збіжжя і 600 кор. готових грошей; все необезпечене. — Дня 27. липня с. р. о 3-й год. рано знищив огонь цілковито дім Дм. Остафійчука в Мігові. — Дня 30. липня с. р. вибух огонь в домі желязничого асистента К. Штемплія в Іцканах; шкода виноситься на 10.000 кор. Аж страшно подумати, що один лиш огонь тільки добра людського рік-річно забирає! Обезпечуйтеся, люде, конечно! Се не багато коштів, а в разі якогось нещастя погорілець дістає гроші з аскураційного товариства і легко знов приходить до свого давнього маєтку.

Антиалкоголічна вистава. В Лондоні відбувся від 18 до 24 б. м. міжнародний конгрес для поборювання алкоголізму, сполучений з виставою, в котрій згромаджено прояви ділання алкоголю на духове і фізичне здоров'я а рівночасно способи поборювання алкоголізму. Там находилися таблиці австрійського товариства против п'янства, уложені проф. Вайхзельбаумом і д-ром Геунінгом з Відня. Демонструють вони хоробливі зміни серця, жолудка, печінки і нирок, спричинені надмірним уживанем алкоголю. О впливі алкоголю на людське тіло свідчить факт, що чоловік не п'ючий є в силі піднести 45 кг., коли середноп'ючий лише 41 кг. Особливий відділ був посвячений впливові алкоголю на розвій дітей. В Монахії пр. діти не п'ючі пива були чотири рази пильніші і спосібніші від п'ючих, а в декотрих місцевостях Баварії навіть вісім разів. Люде уживаючи алкоголю є наразені в подвійно вищій степені на хороби ніж тверезі, смертельність у алкоголіків виноситься 30% більше ніж у абстинентів. Дуже інтересним був бібліографічний відділ вистави, обіймаючий десятки тисяч брошур, відозв і часописів против

тобі з ким одружити ся. Я теж ласкаво допустив тебе до шляхотських порогів, до стола і ложа. Але я для тебе чемний — мов поважане!

По дорозі до дому догнав Осиця дика тай взяв його на повозку, і навіть посадив поруч себе. Хоч дик велика особа, та ся щирість підбила його до краю і він бажав молодому панові зробити щось дуже приємне. Вважав, що найліпше буде довірити йому деякі вісти про панотця.

Перш усього підпустив дик довгу фразу про давні часи, а був він справді старий, ще з дяко-учительських времен. Тепер він уже лиш почетним „півцем церковним“, бо дякує його син. Учителем не став, бо не мав щастя тай іспиту не здав. Від него ото почув Осиця, що паніча Ореста всі дуже люблять в дома і що він дорого коштує: окрім сього, що посилав батько, він дістає гроші від мами. Як же був у Празі, то єгомоть добре стогнали, бо якось не легко їм за гроші.

Далі дізнався Осиця, про що чув уже на весілю своїм від ксьондза, що Кульчицький в особливих зносинах із двором, але на вступі просив дяка пояснити йому, що то значить руский шляхтич і чому не всі панотці такі шляхтичі як о. Кульчицький. Отже тому певно, що шляхтич, тому він добрий із панамі в місті і з дідищем. Він уряджує лови в двірській лісі і ходить счасно до двора, де управителем майна є „пан жонца.“ Дідич нежонатий, товариш тай приятель панотця сидить у Львові а приїздить в своє село лиш раз на рік, важніші справи полагодує при помочи панотця. Читальні в селі нема лиш паламар „отри-

алкоголю. Вкінці вистава обіймає комплетну продаж напоїв, вільних від найменшої домішки алкоголю.

Супружества на Филиппах. Між тубульцями на островах філіппінських задержався доси дивний звичай зиключення супружеств. Коли молодята хотять побирати ся, вишукують родичі або приятелі дві молоді пальми. Тії мусять бути прості менше-більше однаково високі і в недалекій віддалі від себе. По вишуканню таких пальм, удають ся там в означений день суджені в товаристві родичів і приятелів. На даний знак починають молодята драпатися, він на одну пальму, а она на другу. Вилізши на вершок, витягає будучий муж руку в сторону сусідньої пальми і намагається ся притягнути її до себе. Свої зусилля повтаряє він так довго, доки не удасть ся єму притягнути другу пальму так близько, щоб своїм чолом міг дітнутися чола своєї судженої, яка очевидно старається із своєї сторони улегшити всіми силами те завдане своєму любимцеві. Коли в кінці ся операція удасть ся, найстарший віком або рангою оголошує торжественно, що супружество заключене.

Оповідки, іменованія і т. п.

Відзначення. Цісар признав сталому проф. унів. др. Фр. Кляйнвехтерови з нагоди, що переходить в стан супочинку, шляхотність, а архимандрита Ілдеона Балмаша в Сучаві відзначив орденом Франца-Йосифа.

Вінчаня. В неділю, дня 8. с. м. відбуде ся в катедральній церкві слуб окінченого богослова п. Петра Дарійчука із по-ю Катериною Димитриєвичівною. — Вінчане пана Евзебія Галензівського, сулента при кіцманецькій гімназії, з панною Карбулицкою відбуло ся вчора в катедральній церкві в Чернівцях.

Аматорське представлення в Гліті. Товариство „Руска Весіда“ в Гліті устроєє в неділю, дня 8. с. м. аматорське представлення о год. 2-й по пол. Представлене обіймає: 1. „Тато на заручинах“, 2. „Українець“. Просимо всю околичну інтелігенцію о ласкаву участь в сім нашім першім сьвяті. Най і наш глухий кут оживе і най бачать чужі люде, що і ми маємо свою інтелігенцію, котра про нас не забуває. — *Комітет.*

Віче в Розтоках. В неділю, дня 8. серпня с. р. о 11-й год. рано відбуде ся в Розтоках на площі коло читальні під голім небом загально доступне народне віче із отсим порядком дневним: 1. Громадські вибори в вижницькім повіті. 2. Справа української мови в наших урядах. 4. Водне товариство для громад Розтоки, Петраші, Маренячі, Підзахарич і околиці. 5. Вільні внесення. — *Комітет.*

Народне сьвято в Волоскім Банилові. Дня 15. серпня с. р. відбуде ся в Волоскім Банилові величаве віче. По вічу устроюють тамошні громадяни фестиві, по чім відіграють члени укр. акад. тов. „Союз“ оперетку в 3 діях Квітки Основяненка „Сватане на Гончарівці“. Початок сьвята точно о 2-й год. по пол. Вступ на представлення для селян вільний, а для інтелігенції 1 кор.; наддатки приймає ся з подякою. Чистий дохід призначений на добродійні цілі. Надіємо ся, що вся наша доокочна інтелігенція зволить прибути на се величаве сьвято, щоб показати нашим ворогам, що й ми маємо силу і кожний із нас знає оцінити своє.

мує газету Качковського“ і книжочки, а єгомоть платить, чи так ніхто не платить, тамто й не раз не присилають зі Львова ні книжочок ні газет. Перше йшла „газета“ на него, на дяка, але щось потім перемінено, а паламар же не член.

— Який член, чого? — питає цікаво Осиця, але й пожалував зараз свого запитання і каав ся за своє незнане. Дяк дивив ся не него здивований і з закидом:

— Який член? — повторив він за Осицом — Адже я член, ви член, панотець член і паніч Орест теж, але паламар так не член тай не може бути. — Тепер із такого поясненя, уже зрозумів і Осиця, що значить член тай потішив старого.

— Я лиш не дочув, пане ресатий. А якже вибори відбуваються в селі тай які кандидати виходять?

— При виборах тримають люде з руским кандидатом. Комісар сидить у панотця, забавляє ся в них і не противить ся людам. Нераз єгомоти кажуть, що по других селах б'ють людей, штовхають і карають, у мене того нема.

Я сказав старості, що свого села не дам йому, що тут не мають чого Поляки шукати тай ви люде маєте сулокій тай волю.

А як вам мало таких зборів, як раз у рік у паламаря, коли почнете слухати радикалів і Українців тай премудрого Антося (себто) мого унука, пояснив дяк) то дістанеш і грушки на вербі і штовханця в бік.

— А щож той ваш онука Антося?

— Антося партія. Він каже, що хлоп і піп

Волоский Банилів має аж 4 євщеників, котрі поставили собі перетягнути цілу банилівську громаду до свого румунського табору. Наша інтелігенція повинна отже такими средствами, як віча, представлення, концерти і фестиві причинювати ся до того, щоб нашим темним братам отворити очі і показати, хто они є!

Із штуки і літератури.

Народна книжочка ч. 203—204. Зміст: У літі (стих). Ворожити (оповідане). На могилі С. Воробкевича (стих). Чудотворець (опис житя). Загадки. Хліборобство в Бельгії. Сьмійське. Іван Тобилович (опис житя). Циганська робота. Взяла їх ненька до себе (оповідане). Прислів'я. Рожа на лиці (лікарська рада). Татів заповіт (наука). У свігу (пригода). Прислів'я. Відгадки загадок.

Переклади із української мови. В липневій книжці краківського журналу „Krytyka“ подав д. Сидір Твердохліб п. з. „Z поезyi ukraińskiej młodej Muzy“ в польським перекладі по одному віршови з творів Ст. Чарнецкого, В. Лепкого, П. Карманьського, О. Луцкого і одну свою власну поезию.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 6. серпня 1909.

Відень, 6. серпня. „Neue fr. Presse“ подає ось яку телеграму часоп. „Berliner Tagblatt“ із Лондону: Цар Микола старає ся утихомирити негодование, з яким відноситься ся до него англійське населення. Він підписав на своїм кораблі розпоряджене, яким уділяє амнестію кільком соткам політичних злочинців в Росії. Поліція зробила всякі можливі приготування остерожности на приїзд російської царської пари до замку Осборне. 200 поліцаїв зібрано ся около замку.

Лондон, 6. серпня. (Кб.) Бюро „Reuter-a“ доносить із Тегерану, що положене в Штрасі ше й тепер грізне. Sanled ed Dauleh стоїть 12 миль педед містом і обідає ще три днів не поступаючи рішучо, бо надіє ся, що сповнисть ся бажане в справі настановлення нового і здібнішого губернатора для Штрасу. Англійську консулярну сторож збільшено о 50 сеповів і о кілька морських жовнірів, яким дано ще один машинний карабін.

Лондон, 6. серпня. (Кб.) Палата послів. Парляментарний підсекретар Елі-Банк предложив індійський бюджет і замітив, що в порівнянню до попереднього року матеріальне положення значно поліпшило ся. Що відноситься ся до політичного боку, то правительство буде рішучо поступати собі з анархістичними насильствами та злочинними затіями. Англійське правительство рішило ся на безвгладне удержане супокою. В данім разі усуне ся агітаторів із круга їх діяльности так довго, аж англійське правительство узнаєть за відповідне зревідувати свої рішення.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

і пан то все рівно і що хлоп не потребує попівської руки і науки. Він добрий і розумний, але має завзяток у серці тай не поступить ся нікому. Знає ся з сусідними радикалами і в місті, на вічах тай на зборах або він сам себе ставить за все село на делегата, або бере за собою старого Швана, а єгомоти так як би не було в селі. Навіть одним словом не згадає за него перед собором. Він тут у селі так як газда в хаті. Навіть адвокат в місті його лише знає. До панотця приїхав раз чи два в гості і в місті стрічають ся красно, але як треба за яку політику, то адвокат до мого Антося. Тай за те панотець криві трохи на мене. Та щож я винен? Далі не було вже коли розмовляти, бо прийшли на диявіку; треба було розлучити ся.

— Дякую Вам пане, щосьмо красно собі побалакали тай дякую, що жалувате моїх ніг старих. Дай Вам, Боже, здоров'я.

В дома дожидали Осиця з ввечерю. Всі були в столовій, а Кирило був надутий. На Осиців привіт не відповів він і се при утопчених товариських формах в сім Кульчицького помітно було ще різкіще. Пішло сьогодні як з Петрового дня, вирінули дивні діссонанси, до яких була підстава, бо Кирило ставив себе безмірно високо, а вже до разу ставив себе безконечно вище від правдивого зятя, від того сьвітського інтруза. Підчас якої будь розмови він ставив себе з усім Кульчицькими, або себе і якогось там сусіда, чи себе і добро України на одну жонку, а Осиця на другу.

(Далі буде.)

Звичайні загальні збори каси пож. і шадн. для громади Дубівці, відбудуться дня 15. серпня с. р. о. годині 1. пополудні в домі Сильвестера Руснака ч. д. 294 з отрим днєвним порядком, 1. Прочитанє протоколу з попередних загальних зборів. 2. Справозданє касове за рік 1908. 3. Доповняючий вибір старшини і начальника. 4. Вибір касиєра і призначенє платні. 5. Вільні внесенє і запитаня. За старшину: — Руснак.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL
"Назва правно забезпечена"
аптекара др. Ю. Францо
в Терополі.
Се є знамените умиротворєє средство до натираня против всяких ревматичних болю, простудженя, ломаня костий, плечий гістия і нервових недуг. Прошу уважати на нацїсь "Nervol" і не приймати ніяких "Нервотонів".
Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (опащок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії мединалній Стерншуса.
19 (—)

5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня
В СКЛЕПІ
"укр. Видавничої Спільни"
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

24 23—40 н.
Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїйше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНІСТЕР“ Конто шад-ниці почтової 25.261
у ЛЬВОВІ
ул. Руска число 20 (власний дім).
Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услївами від шкід огневих, числїсть уміркованї премїї за обезпеченя, 2 р. в м. (—)
лїквідує шкоди безпроволочно по пожарі, удїляє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.
За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.
Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.
Через „Дністер“ можна асекуравати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень удїляють агенції „Дністра“.
Зголошеня письмєнних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.
Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премїй корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.
Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Великий зарібок
приносьє побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеви, урядникови і т. п.
До виробу
Цементових дахівок
не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає
155 (—)
І. ШИМОНОВИЧ
Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.
склад фабричний машин для загального цементового виробу.
Проспекта коштів і цїнники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адресувати на повнєшу фірму.

Нові друки для шкіл народних
а то:
нові **свѣдоцтва** для учеників і учениць **повторних курсів** і нові **лїсти виплати** (Zahlungsliste) для учительства, можна дістати в друкарни „Рускої Ради“ в Чернівцях, улица Петровича число 4.

КОСИ! Карпатскї коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англїйскої сталї, сєребрано еталєві, мають тонкє як папір і лєгкє як перо вієтрє, котрє ріжє як бритва найтєвєрджє пєшкє то є гірєку траву і збіжє. Що лиш під таку косу дієтанє ся, перетинєє она за одним замахом на стопу. Коси ті дужє поводи в'употребляють ся і улекнюють тяжкий труд сєлянїна до половини. Лєгкий труд в полі радує кождого хайбороба, тому кождий повинєн косити лиш карпатєскими сєребрано еталєвими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 є найлучшою англїйскою сталї найлучшїм і цїлїм свѣтї і лєгкї:
Довгота в центимєтрах: 65 70 75 80 85 90 100
Цїна одної штуки кор.: 2-10, 2-20, 2-30, 2-40, 2-60, 2-70, 2-80.
На кождїх дєсєть кїє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармуровий брусок з найлучшої плити. — Мєньшє як 5 штук кїє не посїлає ся. Замовляючий має прислєати 4 К лєдєткє; бєз лєдєткє також не висїлає ся. За опакованє нічогє не чїєдємо і почту самї оплачуємо.
Хто пришлє з горї 21 К, той отримєє оплатно 11 кїє по 65 см. довгїх і 11 камєнїє з найлїпшої плити мармурової. — Хто пришлє 23 К, той отримєє 11 кїє 70 см. довгїх і 11 камєнїє. — Хто пришлє з горї 24 К, той отримєє 11 кїє 80 см. довгїх і 11 камєнїє. — Хто пришлє з горї 25 К, той отримєє 11 кїє 85 см. довгїх і 11 камєнїє. — Хто пришлє з горї 26 К, той отримєє 11 кїє 90 см. довгїх і 11 камєнїє. — Хто пришлє з горї 27 К, той отримєє 11 кїє 95 см. довгїх і 11 камєнїє. — Хто пришлє з горї 28 К, той отримєє 11 кїє 100 см. довгїх і 11 камєнїє.
Молєти і ковала до клєпаня кїє по 1 К за штуку.
Сєрпї з зубами з англїйскої сталї жнуть збіжє так лєгко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дієтанє 2 штук даром.
Бруски до острєня кїє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.
Замовляти належить почтовими переказами, щобї не тратити грошєй на осїбні картки і писемнє.
81 (21—36) Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,** почта Рожнятів.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузи.
Хемїчна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
унїєстї мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблї, гардинок, занавїсок, портїєр, рукавичок Glacé і корунок.
Спеціальність: Хемїчна пральня і фарбарня шовків найлїпшої сорти. Вєірцєва фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.
САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці
Філія:
Централка: ул. Руска ч. 15.
Мірні цїни. Виконанє бєз закиду.
169 (—) Замовленя з провінції сєйчас.
Цїнники даром і оплатно.

Г. ФАЙЛЕР усувач нагнїтон
Чернівці, улица Руска ч. 8.

Друкарня Товариства „Руска Рада“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.
має на складі і поручає отсї
ДРУКИ СУДОВІ
1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату цїни купна. 3. Позов робїтника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о зверненє пожички. 5. Внесєнє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесєнє о позволенє екзекуції на недвижимости.
Заразом поручає **нотарїальні друки** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.
Цїна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Цїна друків нотарїальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.
Висїлає ся за послїплатою або за попередним надїсланєм належитости, сєйчас.
Адресувати:
Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного шпальтового стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний олуц.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільно від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні як прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за авонес марками поштовими не приймає ся.

Фінанси російської імперії.

□ Пригадується ся світові російська держава: цар відвідує майже всіх володарів Європи. Куди лиш водою заїхати може, там іде. Був вже на німецьких філіях, був коло Франції, був в Англії, ще раз стріне ся з цісарем Вільгельмом — відтак загостить ще до італійського короля і до нового султана з Царгороду.

Важнішу частину подорожі своєї цар вже відбув. Що не дуже приємна мусіла бути ся подорож для него, старались ми виказати вчора. Тепер відхилимо ще одну заслону: опираючись на найпевніших жерелах, освѣтимо фінанси російської імперії.

Сим жерелом є справоздання референта бюджету на слідуєчий рік, виготовлене одним визначним фінансістом російським для бюджетової комісії. Захоплений великим найщирішим патріотизмом для державної Росії, старав ся сей референт дійти до повної правди в справі фінансів російських очевидно в тім намірі, щоб відкривши грізну правду спонукати відповідні чинники до якоїсь наглої реформи.

Роздивляючись в сїм рефераті, додачуємо правдиву грозу теперішнього положення Росії. Щойно розглянувшись в тім морі страшних цифр зрозуміти можна сю конечність, яка випхала російського царя на відвідини до французької республіки головної вірительки абсолютного царства, — щойно тоді без надзвичайного скептицизму читати можна пламенну відозву нової польської революційної організації „Liga niepodległości Polski“, де між иньшим

находимо такі слова: „В Азії грозить Росії Японія, посідаючи свої армії в Кореї та Порт-Артурі і не потребуючи вже трох місяців на те, щоб кинути своє військо на терен бою і гнати Росію поза границі Азії. Армія російська здеморалізована, із злим оружжєм, фінанси російські найгірші, економічне життя позбавлене можності розвою. Бачимо відносини сприяючі тому, щоб відіхнути Росію до границь її за Петра I.“

Вертаючись до згаданого висше реферату про сучасні російські фінанси, ми — очевидно — не будемо замучувати наших читачів всею безліччю цифр і їх зіставлень. Подамо лиш те, що найскорше вияснює всю справу.

І так: патентів гандлевих і промислових видано в 1908 році 450.000. З них 218.000 дає 2.270 рублів а 232.000 лиш 430 р. пересічного річного доходу. З доходом більшим ніж 5000 рубл. було в тім часі в цілій Росії тільки 16.000 підприємств.

З 1.106 акційних товариств, яких закладовий капітал виносив два мільярди, — 530 товариств приносили 9 проц. доходу, 392 — один процент а 184 покінчило свої рахунки пересічною втратою 4 проц. — Сі акційні товариства мають крім двомільярдного закладового капіталу ще 2 мільярди запасового капіталу. Разом: чотири мільярди. Сі чотири мільярди дають 2 проц. доходу. — Від 1902. року капітали акційні зменчились в Росії о 100 мільонів рублів!

Тепер гляньмо на економічну нужду російського селянства.

Сім мільонів робучого сільського народу в Росії не може

найти праці! Се число, хоч яке страшне, однак ще не малює нам всего горя. Се сїм мільонів самих лиш сільських робітників. А вони-ж мають преді дуже часто свої родини. З родинами — скількість сільських робітників без можності праці сягає в Росії до 17 і пів мільонів душ!

Горе селянське просвітлює також така позиція сього реферату: від 1861. до 1908. року скількість селянської худоби спала до половини! Вивіз збіжжя зменчив ся також незвичайно.

Ідїм далі! Загальний річний дохід всього населення Росії є такий, що виносить 60 рублів на голову! Просимо застановитись над сею цифрою! Шістьдесять рублів — річного пересічного доходу на голову — се вже гірший стан, ніж навіть в балканських краях! Там пересічний річний дохід виносить на голову 101 рублів (на російські гроші). Та наш референт розбирає сю справу ще глибше і доходить до таких висновків: коли з сего рахунку відсунемо більші доходи (капіталістів), то вийде, що більшість людей в Росії має пересічно що найбільше 50 рублів річного доходу! — Рівночасно податки виносили в Росії, по війні, в 1906. р. — 22 рублі і 25 коп. на голову! Економісти російські обчислили, що нарід в Росії дає державі 30 проц. свого річного доходу brutto.

Ось як страшно впадо під економічним зглядом російське царство!

Референт бюджетової комісії, меморіалом якого ми тут послуговуємось, звертаєсь в виду сих страшних а цілком певних цифр до правительства з зазивом, щоб се правительство ратувало Росію від руїни не новими податками (про які вже

Детлеф фон Лілієнкрон.

„Wer das Leben kennt, und trotzdem liebt, muß ihn lieben.“ R. Dehmel.

Перед двома тижнями, в Альт-Ральштедт коло Гамбурга, помер нагло великий німецький поет, Детлеф фон Лілієнкрон.

Перед смертю просив, щоб заграли йому щонебудь бадьоре, пориваюче. Жінка поета сповнила се бажання. Відозвались звуки фортеп'яна, — по комнаті розніс ся гучний гомін „маршу філяндських іздів“. — Серед тиші трагічної хвилі плили прудкі грандіозні, могочі акорди. В останнє — пильно вслухував ся в їх гомін знаменитий поет і радував ся, що така жвава, бадьора музика лунає в сей день в його хаті і що сонце золотими, теплими струями так обильно в його хату ллється...

„Хто дає мені таку розраду в сю хвилю?“ — спитав Лілієнкрон, коли вже останні звуки маршу зазвучали.

Так працював він з сїм світом.

І визалось се працювання з цілим життям Лілієнкрона і з всею творчістю його знаменито.

Як може ніхто другий між сучасними європейськими письменниками, мав він в собі більше великого артистичного змісту для живого, реального життя. Особистим його ідеалом було: жити, жити повним життям! Відси йшла вся його енергія, вічна свіжість; — із бурливих филь життя плили його чудові пісні. Там, де звичайна людина нічого цікавого не побачила би, там якраз умів Лілієнкрон найти для себе натхнене до найкрасших строф. З буденного, сірого, звичайного життя умів все вибрати щось такого, що відтак взятє до поезії порушило найтончі душі читачів. Живим дрібницям життєвим давав Лілієнкрон бо-

гато сонця і тепла своєї ніжної душі — і тому жите було у него красою.

Гайнріх і Юлій Гарт були першими предтечами того напрямку в новій німецькій поезії, серед якого досіпів талант Лілієнкрона. Вони (вправді радше як теоретики-ідеологи а не як творці-артисти) прогнали з поезії німецької плиткий сентименталізм і такий сам песимізм з матеріалістичним розумінням світа, також і давнійшу абстрактність німецької лірики. Особисте „я“ одержало тепер більше простору а відтак широкє, реальне, дійсне жите ввійшло до поезії. З любов'ю стали описувати поети жите міських улиць і фабричних заводів і так настала для поезії німецької пора натуралізму — що до її змісту. Се ще не була нова штука. Вона істить ся не так в тім, що пише ся, але радше вже в тім, як пише ся. В тім згляді ся генерація німецьких поетів (Конрад, Арент, Шарф, Гельд і т. д.) аж надто часто стояла дуже далеко не лиш від нової але і від всякої штуки. Соціальні вірші сих поетів, як слушно каже Бенцман, тому не були соціальною поезією (як се думали й хотіли їх автори), бо ті вірші взагалі з поезією майже нічого спільного огонє мали. — Справдішнана нова німецька поезія прийшла аж по тих поетах. Її найкрасшим вицьвітом Dehmel, H. v. Hofmansthal, S. Georges, Mombert. Однак і між тамтими був один справдішній, великий артист: Детлеф Лілієнкрон.

Очевидно з тенденційно-рефлексійною поезією натуралістів має Лілієнкрон дуже мало що спільного. Хіба сю любов свою до реального життя. — Лілієнкрон був воємком. Як офіцер брав участь в війнах з 1866. і 70 року. Се мало великий вплив на його артистичну фізіономію. Там навчив ся Лілієнкрон глядіти на реальне жите, жити серед нього а ніжність його душі зуміла се піднести до вершин творчості. Розумів і любив Лілієнкрон

реальне жите, він головно причинив ся до смерті гладко римованого солодкого ідеалізму давніших німецьких поетів, однак до низин тенденції його Муза ніколи не сходила. Лілієнкрон був сином землі, жита, — однак рівночасно був великим артистом, чудовим майстерм дійсного світа і незвичайно ніжним поетом. Душа чаром глибокої краси обновляєсь, коли читає ся його „реальні“ вірші. Досить вчитатись в один його вірш, щоб зрозуміти се і признати. Ось хоч би і сей:

Einer Toten.

Ach, daß du lebstest!

Tausend schwarze Krähen,
die mich umflatterten auf allen Wegen,
entflohen, wenn sich deine Tauben zeigten,
die weißen Tauben deiner Fröhlichkeit.
Daß du noch lebstest!

Schwer und kalt bedrängt
die Erde deinen Sarg und hält dich fest.
Ich geh nicht hin, ich finde dich nicht mehr.
Und Wiedersehen?

Was soll ein Wiedersehn,
wenn wir zusammen Hosianna singen
und ich dein Lachen nicht mehr hören kann?
dein Lachen, deine Sprache, deinen Trost:

Der Tag ist heut so schön. Wo ist Chasseur?
Hol aus dem Schranke deinen Lefauchaux
und geh ins Feld, die Hühner halten noch.
Doch biege nicht in das Buchenwäldchen ab,
und leg dich nicht ins Moos und träume nicht.
Paß auf die Hühner und sei nicht zerstreut,
blamier dich nicht vor deinem Hund, ich bitte.
Und alle Orgeldreher heut verwünsch ich,
die mit verlornem Ton aus fernen Dörfern
die Träume senden — dann gibt's keine Hühner.
Und doch, die braune Heide liegt so still,
dich rührt ihr Zauber, laß dich nur bestrecken.

заговорено), бо тягару сих нових податків вже нарід не двигне, але — сильним підпиранням всієї продукції в Росії.

Нема ніякої надії, щоб чиновництво російське в той спосіб ратувало Росію... Установить ся нові податки і — і що? Очевидно ще і — нові в'язниці. — Се не злоба, се факт. Найновіші вісті доносять, що правительство російське зі згляду на величезне число в'язнів, поставило якстій приступити до будови чотирох нових в'язниць за півтора мільона рублів і розширити давні в'язниці!

... Dr. Guelra з Парижа повідомив недавно весь світ, що він видумав новий, випробований ним, очевидно не на собі а на інших людях, спосіб курації — іменно: голодом. Чим менша вага хворого, тим скорше має він здоровити. Російське правительство повинно запротестувати проти сеї вісти. Не Dr. Guelra, але воно винайшло сю методу і вже від давня проганяє в сей спосіб від всіх народів російського царства їх — підозрілу горячку...

Політичний перегляд.

Поголоски про реконструкцію кабінету Бінерта.

В останній часі часописи дуже зацікавлено займають ся питанням про еventуальну реконструкцію кабінету австрійського. Сейчас почато оглядати ся за наслідниками міністрів, що мали би уступити. Так згадуючи про можливу димісію міністра скарбу др. Білінського, починають виразно говорити про намісника др. Бобжинського, в яким однак не добачають здібностей на міністра фінансів.

Що до самої реконструкції кабінету пише „N. Fr. Presse“ ось що, поміщуючи дотичні вискази одного визначного політика: Було би за вчасно говорити про реконструкцію кабінету Бінерта саме в час, коли майже все парламентарне життя у Австрії затихло і майже всі члени кабінету перебувають тепер на відпустці. Окрім того не наступило від замкнення сесії нічого такого важного, що дало би почин до якихсь змін. Славянська унія обстоєє виправді ще при своїм домаганні що до реконструкції кабінету Бінерта, але до сего не приступив ще жаден новий момент, що силував би правительству до такої зміни. Що відносять ся головню до теки міністерства скарбу, то вже від певного часу панують між польськими партіями диференції що до сего міністерства. Думають, що зміна у міністерстві фінансів могла би усунути напружене між вшехполюками і лудовцями. 18. с. м. відбуде ся, як звичайно, рада міністрів і тоді аж може бути бесіда про еventуальну можливість реконструкції кабінету Бінерта.

Напружене в Еспанії.

Француска часопись „Echo de Paris“ доносить з Орану, що в Мелілі починає проявляти ся

брак води, бо Мароканці відтіля всякі водопрводи і тим загнали Еспанців, що знаходять ся в Мелілі, в небезпечне положення. Одиноким виходом із сего положення було би хіба кинути ся з розпуки в кроваву бійку з дикими Кабилами; однак Еспанці до сего не приготувані і не мають сил, щоб могли числити на успіх такого небезпечного кроку. Крім того побоюють ся загально, що може вибухнути епідемія, яка із змагаючою ся спекою може справити чималі спустошення в рядах еспанської залоги. Підчас того Маври не спочивають, а збільшують свої сили і, як доносять в урядовій дорозі з Мелілі до Мадриду, напали вже в більшім числі, як доси, на еспанські передні чати, не наносячи їм покищо більшої шкоди. — Доносять далі, що Еспанці в Мелілі одержали вже поміч, бо прибули 3000 вояків і висіли в Мелілі.

Що до заворушення в нутрі Еспанії, то вісти констатують вже поворот до супокійного життя, хоч ще то сям то там можна почути голоси опору. Военні суди почали своє ремесло і дуже заповнали карають винуватиків розрухів з попередніх днів. Правительству видало розпоряджене, яким зносить право викупу із військової служби.

Се розпоряджене уходить за триумф публічної опінії і мабуть заспокоїть розпалені уми. Саме нерівне трактування підданих відносно військової служби було найважівшою причиною ріжних революційних ексцесів, бо багатші легким коштом ухиляли ся від всяких походів, наколи бідні робітники, не маючи чим викупити ся, мусіли кидати матеріально незабезпечену родину і йти в воєнний похід, щоб бороти ся за клантик землі, щоб лиш державна машина була заспокоєна, без огляду на то, що дармо кров летить ся. Сим розпорядженем король утихомирив трохи населення, яке негодувало на него за его крок що до скасування конституційних гваранцій. Та однак на сям не скінчило ся, бо огонь не притах ще цілковито і дальші операції в Мароку можуть справу цілком обернути, еventуально навіть проти правительства. Тим часом справа млаво представляє ся, хіба що від часу до часу прийде до незначного конфлікту із дикими Кабилами, між якими, як доносять вісти, настали ріжні непорозуміння що до дальшого поступовання.

Кретська криза.

Від уст до уст оббігує цілий європейський політичний свід питання, яке повинно бути грубо підчеркнене на днешнім порядку європейських політиків. Напружене між Туреччиною де далі все більше змагає ся і хто знає, чи не вибухне на Балкані огонь, який зльокалізувати було-би першим обов'язком бодай австро-угорської держави, найбільше інтересованого сусіда обох спорячих сторін. Положене в теперішній хвилі, що всі політичні круги хоча-не хоча мусять признати, таки добре заострило ся, бо вісти з нутра Туреччини збільшують хмари на політичній горизонті. В Монастирі прийшло навіть, як доносять, до величезних ексцесів задля кретської справи.

Масові збори запротестували в рішучий спосіб проти анексії Крети, заняли офіси телеграфічний уряд, завзяваючи заразом великого везира, щоб вислав їм сейчас депешу, вииснивши в ній докладно, як справа стоїть; в противнім разі населення не здержить ся і переступить грецьку границю. Розуміє ся, що Тільмі-паша сейчас обіцяв

не допустити до анексії Крети Грецією, та тільки, чи се запевненя багато вплине на розлучене населення, яке заняло зглядом існуючої точки спору між обома державами строго визиваюче становище? Так само наспіли вісти про повстання серед Альбанців, які негодують ізза нерішучого поступовання правительства. Цікаво, як поставлять ся до сеї справи сусідні держави, які також компетентні в кретській справі. Греція зі своєї сторони не хоче ніяким чином взяти на себе відповідальність за пангеленістичні затії в Креті, знаючи з давніших досвідів, що їй годі мірити ся тепер з відьвіжкою на силах Туреччиною. На разі не приносять вісти в сій справі нічого остаточного.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. серпня 1909.

Наєндар. Неділя 8. (26.) Н. 10. по С., Ермол., рим. Н. 10. по С., Киріяка. Схід сонця 4 год. 39 мин., захід 7 год. 30 мин. — Понеділок 9. (27.) Пантелеймон, рим. Романа М. Схід сонця 4 год. 41 мин., захід 7 год. 29 мин.

Лиш так далі! Душа радуєть ся і немов росте, коли бачить ся такий живий український рух на Буковині, як хочби в сім тижні. Ось послухайте лиш: 8. с. м. відбуде ся в Кичері представлення аматорське заходом тамошної „Січі“; — в той сам день збираєть ся в Розтоках велике народне віче — а в далекім Іллі відбудеть ся рівночасно також аматорське представлення. — На 9. с. м. заповіді дяки (даскалі) наші, ті, що гортують ся коло „Ранку“ дяківські збори в Вижниці. — Ще 8. с. м. виїжджає з січової організації в Чернівцях десяток відпоручників до 10-ох провінцій наших „Січів“, щоб там приготувати лудий на великий з'їзд воїх „Січів“ з Буковини, який має відбутись дня 21. с. м. — 15-го-ж ще с. м. відбуде ся фестин і аматорське представлення в Волоскім Банилові. — Черновецька українська інтелігенція масово вибираєть ся на кожне таке „святко“ до відповідних місцевостей. До Ілліту їде між іншими також посол Спирул. — Заступник маршалка кравового Др. Стоцький виїжджає надто в неділю, 8. с. м., до Бергомету н. С. в справах тамошного населення і на его запросини. — Справді — лиш так далі! Від себе просимо комітети поодиноких віч і зборів, а також їх учасників, щоб для „Буковини“ слали відтак відповідні справозданя.

Пована. З нагоди цісарських іменин устроєє краввий президент Влайябен 18., серпня с. м. о 3. год. по пол. святоче прийняте на котре запрошено всіх значних і впливових осіб.

Розпоряджене. Міністер публічних робіт передав кравовому правительству в Чернівцях власть, щоб дало провід над регулюванням Прута будівничому радникови Отонові Кляйнгавзови.

Заява. Ріжні часописи доносять, що міністерство публічних робіт заняло ся тими великими дефравдаціями підчас регулювання Прута, про які ми вже передом докладніше сказали.

Управа руху желізниць подає до загальної відомости, що тепер підчас відпусту, ко-

Wir essen heute abend Erbsensuppe, und der Margaux hat schon die Zimmerwärme! bring also Hunger mit und gute Laune. Dann liest du mir aus deinen Lieblingsdichtern. Und willst du mehr, wir gehen an den Flügel und singen Schuman, Robert Franz und Brahms Die Geldgeschichten lassen wir heut ruhn. Du lieber Himmel, deine Gläubiger sind keine Teufel, die dich braten können, und alles wird sich machen.

Hier noch eins: ich tat dir guten Kognak in die Flasche. Grüß Heide mir und Wald und all die Felder, die abseits liegen und vergieß die Schulden, ich seh indessen in der Küche nach, daß uns die Erbsensuppe nicht verbrennt.

Daß du noch lebstest!

Tausend schwarze Krähen die mich umflatterten auf allen Wegen, entflohen, wenn sich deine Tauben zeigten, die weißen Tauben deiner Fröhlichkeit. Ach, daß du lebstest!

Се „реальний“ вірш — але і поезія в ній правдива.

Крім поезій (збірки ліриків: „Gedichte“, „Nebel und Sonne“, „Bunte Beute“, епос „Poggfried“ і др.) писав Лілієнкрон дрібні оповідання, повісті і драми. Великий талант скрізь лишає сліди своєї небуденної сили, однак найкращою частиною творчості Лілієнкрона все таки є його ліричні поезії. Тут він справді — великий.

На жаль досі Лілієнкрон у нас майже незнаний. В українській перекладі появилсь може навіть менше ніж п'ять його віршів... О. Л.

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Паннам було про се байдуже. Нілі, а навіть чомусь і теща тягли все за Кирилом, за те Кульчицький ніякої опілки з ними не хотів мати і не словами тай не до него, але так до всіх говорив якоюсь нечутною мовою про будучого зятя: Він може їсти два фунти мяса на день, бо я не скупий, може розкусювати кістки з компоту, бо його батько швець у Галичи, але до міста їдучи, я не посадив би його поруч себе. Та він хоче женити ся з Нілею. Інший не трапив ся. Він дістане колись св'ячене і парафію — ну, ну... хай там буде. Лише з далека, з далека!

— Ось як погано минає третій день по шлюбі. Родина, як родина — Бог з нею, та як же важко тут жити, а навіть дихати серед них! Тай усі довкола, як би завзяли ся, кракають мені над ухом, що у Кульчицького грошей дасть Біг... — розумував Осип...

III.

Осип привіз з почти запросини на концерт „ісіснацятки“ що мав відбутися в З., у недале- кім, більшім містечку. По концерті обов'язково танці. Сей лист лишив ся у него випадково і що тільки другого дня перед полуднем доручив його Осип Клявді й Амеліці, що зав'язані білим тюльом лиш

кінчики носів визирали знід заслони — висіли на гамаках у садку тай крадькома зазирали в другий кінць саду, де стояла бесідка. На тай листи в бесідці вирізували ся дві постаті: Нілі і Кирила. Обіймали ся палко, цілували ся, часто вона як сиділа в него на колінах, так і звисала безсильно на його рамя... Може гадали, що сего не видко, а може й не журили ся тим.

Знав Осип, де Клявду й Амеліку застане. Вони зазирали — й горіли. Так, веде ся вже третій день нині: Орися йшла з мамою в кухню, бо привчила ся варити, Осип на прохід, а молоді в сад.

За лист подакувати не забули, але не показували радости, наче йшла річ не про них. Осип не знав причини тому, аж під вечір дізнав ся. Снолудня не пішла з ним Еля, як звичайно, в ліс, лишили ся дома. Скоро дерева посіяли густішу тінь і після спеки наближала ся прохолода, показали ся в садку мати й Орися, прикидали Осипа, а Клявда й Амелі, ніби самі навинули ся. Почало ся добре. Вуцім річ ішла про щось нове, спитала ся мати, не знати кого чи не могли би „дівчата“ поїхати на концерт і забавити ся. Ні вона ні Кульчицький не поїдуть, то треба, щоб вибрати ся Осип і Орися. Орися возьме сестер під опіку.

— І сама погуляє собі з львівськими знайомими — докинула Амелі.

— Як удасть ся, чомуж ні, але старати му ся і тебе з ним познайомити. Впрочім вони були на весіллі в нас то і вапі вже знайомі.

— Я поїду, пані матко, з гарними зовицями —

трий відбуває ся рік-річно на 15. серпня в Качині, призначило ся окремі до сего потяги. Відїзд із Черновець до Качини розпочне ся від 15. с. м. о 5 год. 40 мин. рано, а відїзд із Качини до Черновець о 4. год. 10 мин. по пол. Розумієсь для всіх, що будуть їхати на сей відпуст, ціни досить знижено.

Велика катастрофа. З 5. на 6. с. м. звіяла ся в околиці коло Борислава страшна буря, по котрій лжонув дощ. Рівночасно почало лжонно грім і блискасти. Нечайно вдарив грім в три нафтяні шахти і цілком їх знищив. При ратунковій акції впав директор сего підприємства, Жуковский, в одну глибоку шахту. Коли лише директора звідтам витягнуто, ся шахта нечаяно експлодувала.

Українці в Америці. Американська „Свобода“ оповіщає, що Українці в Нью-Йорку вже від довшого часу мали на думці придбати собі якийсь куток, де моглиб частіше сходитись та зажити троха живішим життям. Були тисячні проекти, гадки на велику скалю — та не довели ні до чого. І так говорилося, відкладалося з дня на день, аж ось в марті сего року на вічу братства сьв. Андрея, члени сего братства порушили сю справу і порішили зробити хоч маленький початок. Наняли хату, куди ходити муть діти тричі на тиждень і будуть вчити ся свої рідної мови. Крім того помістять ся там і читальня для старших і молодших, а на зиму школа читання і писання для старших, котрі сего не навчили ся в своїх рідних школах в Галичині і Буковині. На вічу 17. червня по промові о. Підгорецького рішено відкрити школу 27. липня. Сего дня, в неділю, зібрало ся коло сотні людей, котрих ріжні бесідники заохочували до просвіти. Співали пісні: „Ще не вмерла Україна“ і „Не пора“, розійшли ся одушевлені ньюйорські Українці із своїми дітьми з віча.

Фантазія чи правда? До найцікавіших загадок, які чоловік силкує ся відгадати, належить спосіб будучого людського життя на землі. Бо й дійсно, на вид так багатьох і великих культурних здобутків та епохальних винаходів не один чоловік рад би уявити собі далеку будучність. Знаний англійський письменник Latimer помістив в одній часописи ворожби американського мудреця Едісона. За сто літ, каже Едісон, не буде на землі жадних міст, але самі села і оселі, розсіяні серед чудових краєвидів, на сьвіжій воздусі. Тут, в найвідповідніших санітарних умовах, будуть працювати всі після своєї волі і потреби. Всякі штуки і літературу будуть мати дома; потиснуть лише гузи, а — фонограф сам відчитує ім найновіший твір славного письменника. Всяких вістей газетарських достарчить нашим потомкам телефон. При помочи театрофонії і тетроскопії можна буде дома слухати і придивляти ся театральним представленням. Зручно розставлені підводи будуть перевозити від оселі до оселі вистави красивих штук, образів і статуй. В електричних поїздах будуть їздити воздухом навколо землі, а в протягу 8 годин і 8 минут можна буде відвідати кривих, що перенесли ся з землі на планету Марс. Розуміє ся, що при таких обставинах щезне мілітаризм і алькохолізм, котрий стане так огидним, що его будуть давати лише злочинцям за кару. Звірята будуть жити вільно і щасливо на землі, бо чоловік вже не буде уживати їх до праці, а їх мясом буде брудити ся. Таке то щастя буде на землі за сто літ, але нас тоді не буде. Знамениту фантазію має американський винахідник.

згожував ся Осип — і моя вже голова в тім, щоб їх ноги не дармували.

— А з молодю жіночкою ні? — допминала ся Оріся.

— Ах, само собою; якже міг би я Тебе забути.

— От і бачиш Клавдо, опіку маємо, танцюристів так як би мали тай можемо їхати — промовила Амелка.

— Так ми самі може принадимо ще яких хлопців до себе, тим і шуринові не така вже тяжка буде праця.

— І я сам так гадаю — запевняв Осип.

— Як то добре, мати швагра. Але тут мамо, додала Амелка — річ в одній ще дрібниці: ми не маємо в чім їхати на концерт.

— Я на се справді вже не пораду — промовив жартовливо Осип.

— Так, ваша місія вже скінчена одкинула Амелка. О скільки взагалі зачала ся...

— За нові сукні буде тяжко, мої діти.

— Бо для нас мамунечко — почала Клавда.

— Ні синку, не в тім діло, але після всіх видатків не сила.

— Чому ж для всіх на видатки є, а для нас нема.

Ні, Амелю, що тут говорити: зречімо ся тай по всему; хіба ми мусимо їхати? чи непривиклі до того, щоб сидіти дома? Хотіло-б ся, я як годі, то годі — впокоювала Клавда.

— Доню любя, не говори так. Хіба не знаєш, що я всім вам рада?

Дорогий гість завітав з України в Галичину, а є ним відомий, славний український учений М. Сумцов, професор харківського університету. Він бажає пізнати галицьку й буковинську Україну, а особливо жите-буте тутешніх Українців. На разі застановив ся шановний учений у Львові.

Самоубийство ізза переслідування. З Перемішля доносять: В неділю дня 1. с. м. позбавив себе життя судовий офіціант Григорій Гулай в ту-тешнім повітовім суді, в бюрі варного відділу. Денат прийшов до бюра коло 8. години рано і в бюрі стрілив до себе тричі з револьвера. Стріли були смертельні, бо мимо скорої лікарської помочи умер в годину опісля. Самоубійник мав 47 літ, а оставив 9 сиріт. Лишив лист, в яким пише, що причиною самоубийства було те, що его секував судовий асистент Ельнер, котрий був его зверхником. Власти почали докопжене.

Небезпечний в'язень. Одна російська часопись доносить, що тепер сидить у в'язниці в Читі на Сибірі, відокромлений від иньших 10-літний хлопча, Писаренко, котрого в'язять вже від кількох місяців. Через два роки сидів він в тюрмі із своєю матір'ю, в характері нелітної дитини. Матір засуджено за справу федералістів і вислано на тяжкі роботи в Сибір, а її десятилітнього хлопчину узяли тепер також винуватим за належане до федералістів, отже як переступника задержано его в строгій в'язниці. Страшне вражінє робить сей хлопець, ходячи по в'язничому подвір'ю в арештантськім одязі в асисті чотирох жовнірів із остроми багнетами.

Із штуки і літератури.

Історія України-Руси, написав Михайло Грушевський, том VII. Зміст: Козацькі часи — до р. 1625.

Записки наукового товариства імені Шевченка під редакцією Михайла Грушевського, р. 1909, кн. III. Рік XVIII, том LXXXIX. Зміст: 1. Зміст тому. 2. Теорія і розвій історії літератури, написав Іван Франко. 3. Виговщина і Гадяцький трактат, написав Василь Герасимчук. 4. Гадяцький трактат. 5. З сорокових років, студії Олександра Грушевського. 6. Етнографічні видання і пляни. 7. Студії над галицько-українськими граматиками XIX. віку, написав Михайло Возняк (далі буде). 8. Три листи Вол. Антоновича до Антонія Мйодушевського. 9. Miscellanea: а) Татарський дзвінок, под. Т. Рєвакович; б) До історії відносин австрійської бюрократії в Галичині до українського національно-політичного руху в 1849—50 рр., под. І. Созанський; в) Лист Т. Шевченка до Е. Ковалевського, под. В. Доманицький. 10. Наукова хроніка: Огляд часописів за 1908. рік — часописи українські. 11. Бібліографія. 12. Оголошення.

„Świat Słowiański“. Miesięcznik pod redakcją dra Feliksa Konecznego. Rocznik V. Tom II.; зміст: Ljudevit Gaj (1809—1909), Słowianie wobec Rosji i Austrii; o cerkwi wschodniej i ruchu katolickim na Rusi; Chorwat na morzu; Modernistyczna literatura czeska; Dr. Kramář na tle neoslawizmu i t. d. „Рускі справи“, порушені „Świat-ом Słowiańskim“ в тім числі обговоримо особно.

„Świat Słowiański“ помістив в 55. числі за липень с. р. гарно зложену статтю Дра Івана Демянчука п. з. Мухаїло Яскіу. Др. Демянчук подає тут характеристику всеї дотепе-

— Ми знаємо, мамочко, і нічого прикрого Вам не кажемо. Як що говорить ся, то правду.

— А ви, швагрюню — не потребуєте відсудити ся на бік по три кроки на минуту — кинула Амелю Осипові — нема тут ніякої сварки. Можете бути сьвідком нашої розмови. Чи дає нам такий притик? — О, не гадайте! — відповів Осип, приступаючи ближше.

Орісі така розмова не була приємна, але Амеліці всі уступали і вже до того звикли. А мати, як би всього не чула, говорила своє:

— Я гадала, що можете їхати в весільних сукнях.

— Гадаю, що мамунечка добре кажуть, бо ви справді могли би їхати в весільних сукнях. Всего один вечір у них були, тільки чотири дні, як справлені.

Бачиш, ти вже чотири дні замужем Ірмо! Три добі! — казала Амелка тай дивила ся просто в очі Осипові, тай ще як дивила ся... мороз його проймав — ти вже три добі замужна — се вже четвертий день як чоловіка мавш — казала вона.

— Саміж ви кажете, — мовила Клавда, що там будуть наші весільні гості, то як же нам у тих самих сукнях виступати. І що-ж таке? звичайна собі сукня, пошита і прибрана аж надто скромне. Якби то вовна, то можна би їх ще носити, але треба фарбувати і на ново прибрати тай то хіба до щоденного ходу, не на баль.

(Далі буде.)

рішної творчості нашого талановитого письменника називаючи його найзамітнішим літературним репрезентантом „Молодої України“.

Про землю, сонце і звізди (попул. астрономія), написав др. Іван Раковский. Вид. льв. „Просвіти“.

О. Олесь, молодий український поет, про якого сьвіжу (другу) збірку поезій сподіємось небагом подати в „Буковині“ докладнійший огляд, написав недавно новий твір: „По дорозі в казку“, драматичні картини в трьох актах. Небагом появить ся сей твір особним виданем.

Сьмішне.

В суді. Судия: А ви знову тут, Мацею? Гадаєте, що нам справляє приємність, казати вас все замикає?

Мацей: Ну, й мені не справляє приємности знову сидіти. То знаєте що, пане судия? Найліпше би в такім разі було, як би Ви сказали мене випустити — тогді й Вам і мені було би лиш приємно.

Добрий господар. (Стоїть коло хліва і дивить ся на поросята.) Добре! Цілком добре, бігме!... Двоє поросят — се податок; троє поросят — се довг в касі. І ще мені позістає трое!... Ну, то вже за ті поросята зачну процес в суді з сусідом!...

В купця. А яку хочете домовину — ялову, дубову, чи металеву?

— А яка лучша?

Всі дуже добрі, але металева в тревалійша і о много здоровіша.

Циган. Наймає циган свого сина в найми. Та він, каже добра дитина, та тільки одно з ним лихо — деколи їсти не хоче. То вже прошу вас, як згоровить сь часом, та їсти не схоже — не жалуйте, прошу Вас, нагая на него. А робити — вже чорт з ним! — не силуйте, панотче.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Олекса Коваленко.

(За чужим).

Ніч має тисячу очей,
А день сія одним;
Немає сонця, й на землі
Тьма стелить ся, як дим...

Ма розум тисячу очей,
Любов глядить одним;
Нема її, нема й життя
І дні плывуть, як дим...

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 7. серпня 1909.

Львів, 7. серпня. (Кб.) Підчас доповідних виборів до сойму із округа Самбір вибрано послом до сойму дідича графа Стефана Коморовського.

Париж, 7. серпня. (Кб.) Міністер публичних робіт Мієран прийняв вчера Ельнокро і прочих членів мароканського спеціального посольства в присутности французького амбасадора в Тенжері Реньолті.

„Agence Havas“ дементує в одній з своїх депеш, немовби французьке військо держало тепер в облозі оазу Діанет близько Триполісу.

Штотгольм, 7. серпня. (Кб.) Предсідатель краєвої організації, посол до ради державної Ліндбюст, заявив, що его партія не бажає собі посередництва в справі страйку.

Штотгольм, 7. серпня. (Кб.) Президент стоваришення роботодавців заявив заступникови часоп. „Aftonbladet“, що посередництво правительства не принесе вже жадної користі, тому що дифференції при останній пробі посередництва були за великі. Генеральний страйк не змінив нічого в основній засаді робітників.

Женева, 7. серпня. (Кб.) Тут відбуде ся 13. і 15. вересня конгрес египетської молодіж, який має на цілі увільнене Египту з під англійської опіки та заведення конституційного режиму.

Наєва, 7. серпня. (Кб.) Замість грецької хоругви вивішено на тутешній кріпості, як се було 28. липня, знов хоругов, на якій вимальований білий хрест на голубім тлі без корони.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славновісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“.
кулах до подорожн найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і діттих.

Загальні збори каси пож. і шадн.
для громад Гоголина і Легучен
— Тевтул, відбудуться дня 15.
серпня 1909 о 1. годині пополудни
в шкільнім будинку з сліючим днєв-
ним порядком: 1. Прочитанє прото-
колу з попередних загальних зборів.
2. Справозданє касове і білянс за рік
1908. 3. Вибір одного члена старшини.
4. Вибір членів ради надзорчої. 5.
Вільні внесеня. — *Старшина.*

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва право забезпечена“
антикара др. Ю. Францо

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до
патраня против всяких ревматичних
болей, простудженя, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не приви-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шючок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Вислїма
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикаментів Стерншуса.

19 (—)

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю **10 лїт** гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях (—)

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

24 24—40 н.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

XXXXXXXXXXXX

5 до 10%

дешевше як всюди

продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спїлки“

в Чернівцях, ул. Півнична число 6.

(побічна від жидівської) (—)

XXXXXXXXXXXX

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

XXXXXXXXXXXX

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі,
серебряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістря,
котрє ріже як бритва найтвердшу пеняку то є гірську траву і збіжє. Що лиш
під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стопу. Коси ті дуже по-
воли в'употребляють ся і улежнюють тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд
в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косяти лиш карпатськими се-
ребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англій-
ської сталі найлучні в цілїм світі і легкі:

Довгота в центиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю олин мармурний брусок
з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати
4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакованє нічого не числимо і почту
самі оплачуємо.

Хто пришле з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової.
— Хто пришле 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 23 К, той отримає 11 кіє
75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле
з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі
і 11 каменів. — Хто пришле з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришле з гори 28 К,
той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молети і ковала до клепаня кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіжє так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на оєібні картки і письма.

81 (22—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вижний,**
почта Рожнятів.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви предпрїімцеви,
урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на-
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цїники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адре-
сувати на повисшу фірму.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

порувають свій багато асортований склад **весняних і літних артикулів**, як: **капелюхи** для панів і хлоп-
ців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів
Г. Бросаліно. — Великий вибір **біля** білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкар-
питки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір **краваток** в найновіших фасонах і красках.
— Великий склад **черевиків**, найсоліднїше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок ріжного рода.

Замовленя з провінції дешево і сейчас.

Неподобаючі ся річи можна відміняти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень піднеділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний ошук.

БУКОВИНА

**Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.**

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реніамації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонса марками поштовими не приймає ся.

Росія і Україна.

(Загальні уваги. — Неослявізм і Українці. — „Ceska Revue“ і „Świat Słowiański“. — Україна, Польща і російська чорна сотня. — „Благотворительні посібія“ і українсько-румуцька квестія на Буковині.)

□ Здавало ся офіційній Росії, що Україна давно вже і на віки завмерла. Що можна лиш було найстрашнішого видумати для згноблення народу, те держава російська зглядом України видумала і до практичного ужитку, кому вже треба було, поручила. Українську мову прогнано із всіх (нечисленних впрочім) народних шкіл на всій Україні, — в церквах українських зборонено відзиватись сею мовою до українського люду, у всіх урядах ведено всі справи по російськи, навіть приватну ініціативу, коли вона хоч в де-чім могла скріплювати-б українство в Росії — ударемнено, економічно Україну в користь властивої Росії до краю визискувано, всі сліди давньої історичної української традиції знищено, а остаточно заборонено навіть печатати книжки українські і на живе слово мільонів наложено такий безприкладно строгий указ, що (здавалось офіційній Росії) при ній українська ідея лиш загинути може.

Сталось інакше. „І неситий не виорав на дні моря — поля“. Серед найтяжших умовин життя закордонна Україна найшла в собі тільки сили, що оперлась російському напорови. Живого життя — нічого не поборе! — Російська мова і культура і весь державно-російський вплив сїяли мертвечину на Україні і тому українська національна ідея, з природи річи найкрасше до живого життя на Україні приновлена, мусїла всі страшні напори видержати — і побідити. З душі українсь-

ского люду стала рости рідна, українська культура. Українське письменство, не можучи розвивати ся в Росії, найшло захист в межах австрійської України і по славнім російським указі з 1876. р. воно почванитись могло і може такими талантами з російської України, як Леся Українка, Кримський, Коцюбинський, Винниченко, Олесь і другі. В російських перекладах чимраз частіше може оглядати Росія прогнане нею а предсі чимраз вищої досконалости досягаюче, чимраз більше славне українське письменство! Побіч письменства незвичайно гарно розвинулась українська наука а опираючись на сих двох підставах, чимраз живіше росла свідомість національна на Україні і свідомість єдності всіх українських земель. Коли серед бурливих хвиль війни і революції державний режим російський найшов себе в конечности хоч в де-чім уступати, українська ідея явно зазначила своє житє. Провалив ся указ з 1876. р., в Думі найшлись українські послы, на Україні з'явились українські часописи, свідомість національних прав стала рости між українським людом — так, що (чого давніше не було) навіть революційні, космополітичні організації на Україні стали з тим числитись, видавництва їх стали з'являтися в українській мові і деякі з них разом з національними українськими організаціями в Росії стали домагатись автономії України. І від тоді квестія українська стала квестією всієї Росії. Очевидно, державна Росія тепер може ще більше звернувшись проти Українців! Українці стали тепер в переконанню офіційних російських кругів найбільш небезпечним елементом в Росії! Українців предсі значно більше в Росії, ніж Поляків і Жидів! Українці мають найкрасшу і найліпшу

землю! А остаточно — вони Росії найблисші. Як тут не вдасть ся русифікація, то прийдець ся ограничитись Росії до етнографічної, великорускої теорії... Історична традиція Українців — також подібатись Росії не може. Офіційна Росія (від неї на жалє дуже часто навіть ліберальні круги далеко не відбігають) рішилась — гнобити український рух більше, ніж всякий иньший! Се певно, що Росія кожду найменчу уступку для Українців дасть аж тоді, як буде мусїти дати. Скорше вже піде на злагоду з Польщею і Жидами.

Що з того виходить в практичнім житю? Скріпленє сил ворожих для загально руского племені! Найкрасшим свідомством на се Холмська Русь. Русифікуючи сю землю і здержуючи там розвій українського місцевого елементу, російське правительство не лиш нікого там не зрусифікувало, але і виховало собі на холмській Русі таку католіко-польську небезпеку, що тепер само не знає, що з тим лихом зробити? Росія Холмщину відділить, однак Польща вже там не пропаде! Хиба що в школах і в церквах озветь ся в Холмщині українське слово... Се розуміє вже кожда неупереджена і обізнана з ситуацією людина, однак правительство російське сего розуміти не хоче. Най росте Польща, щоб лиш не Україна.

А рівночасно признає п. Крамаж, найвизначніший ідеолог неослявізму, що „коли-б Росія відродилась, то українська справа перестала би бути для неї грізною“. Се говорить не революционер і не Грушевський, але так гарно бачений в Росії практичний ческий політик в липневім зошиті місячника: „Ceska Revue“. На сі слова згодить ся і вся Україна.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

— Ах, як хочеш естричко Клявдо, але я в фарбованій сукні не піду на бал. Я танцюю з житєм, прію; ще лишив би ся слід на білій рукавичці в якого панича.

— На рукавичці ні. Хиба, Амелю, незнаєш, що наші паничі, навіть Львовяне, не такі делікатні, щоб танцювали в рукавичках.

— Скупий видати гульдена на рукавички, а нам виплямить рукою і кілька стаників, не то оден.

— Ходить о принцип — забрала голос Оріся, що була на студіях у Львові — річ в тому, через що не можна бути два рази в тій самій сукні? я була-б разів пять і десять разів і справді так робила у Львові. — Ну, ти еманципантика — відрубала Клявда — з тобою сестричко, инакше.

— Я — дровича ся Амелю — зробила би так само, як би мені хтось сказав, що за те віддам ся за Осипа — і при тім дивила ся Осипові в очи й обкидала його таким полум'ям, що швагер скипів і збентежив ся. — Не псуй мені чоловіка — жартувала Оріся, а ти Осипе, не паленій мов панночка, лише скажи Амелі, що я тебе не причарувала переносними тай немодними одягами.

— Справді так не було, панно Амеліе, покривав Осип свою гіяковість.

— То чим-же вас вона приманила? скажіть швагрюню, то зараз.

— Я так раптом не люблю відповідати на запити.

— Не любите, як хто вас приступом бере?

— Ні, не люблю.

— Але так повблї і розважно, скажи ти їй Осипе, за що ти полюбив мене — вмішала ся тепер Оріся і приступила до мужа ближше. Осип глядів на Амелю і завважив, що її обличчє дуже інтересне; на перший погляд зараз приманює в неї і то справді приманює пух на верхній губі а ні ухами, спускаєть ся від русавого волоса. А уста які віжві! Він досі не дивив ся уважно на неї, хоч з першої хвилини мав вражінє, що вона із всіх сестер найгарнійша. Алеж треба було відповісти на питанє, якого досі сам собі Осип не ставив. Амелія підсміхала ся дивним усміхом і споглядала на них обоїх, а Оріся споважніла.

— Не збувай мене яким будь жартом — мовила.

Хоч як сьмішна здавала ся Осипові жінчина серйозність, хоч се вважав першим її гріхом проти него, та бачив конечну потребу серйозно відповісти. — За серйозність і повагу — говорив мо студентски — з якою ти шукала науки за твою добрість!

Еля держала його за руку, Амелюж бух-

нула сьміхом: „Буває й так на світі божім, ходить і таке по людях! ха-ха-ха...“

— Але куди ми зайшли — нагадувала Клявда. Розмова почала ся від концерту і нашої туалети.

Щоб виглядати менше сьмішним в очах Амеліки, вважав Осип потрібним говорити. Радив отже оглянути сукні і поправити, як дасть ся, а ні, то купити нові.

— Мудра рада, покличемо вас оглянути їх.

— Можу на се згодити ся. Напишемо також до Ореста, щоб заблукав на той концерт.

— Хто знає, чи так дуже варто стільки клопотаня приймати вибираючись на сю забаву; там будуть певно самі молодики.

— А чогож ми вже стільки літ сидимо, мамцю, в таких глухих куті? Час би вже рушити в світ, кудись близько Тарнополя, або Станіславова, або хоч під Коломию. А то вибрали татко якийсь подільський кут забутий Богом тай людьми.

— Тепер іще можна видобути ся в світ. Але поки пустили залізницю, як же тоді можна було висидіти тутки?

— Її тільки було-б ще бідн, мої діти.

— Правда, старим тай повінчаним, то може, мамуню, але не нам.

— І вам ще, буде, дітоньки. Що кого жде то не обмєна. А впрочім коли-б Бог дав, що вже Еля з Осипом будуть на своєму, так ви поїдете до них тай прогуляєте м'ясниці, може Бог вам дозволить зробити якусь добру знайомість.

При тій нагоді ми спинимось ще при статі п. Крамажа, щоб зазначити всю неясність і нерішучість тав. неослявізму у зглядом української справи. А щоби мати о тім докладніше понятє, ми не забудемо і про статю п. Конечного в останнім числі „Słowiański-go Swiat-y“.

Пан Крамаж узає вправді „малоруску“ квестію і готов домагатись науки української мови в народних школах України, однак рівночасно подає і таку характеристичну для неослявізму „ідеологію“: „Антиросійська політика Поляків в Галичині, викликана українського руху і польська політика в державній Раді служить головню старорусинам і їх другам в Росії за ясний доказ антислявізму Поляків“. А далі: „цілкомовите сповнене справедливих домагань Поляків в Росії... залежить від їх відносин до Русинів в Галичині“. — Що се неясне і покручене — видно відразу. З одної сторони др. Крамаж викидає Полякам (цілком впрочім несправедливо, як побачимо далі) се, що вони ніби то викликали у себе український рух, а з другої сторони впевняє, що ліпша будучність Поляків в Росії залежить від сего, як Поляки поступати муть з Русинами (!) в Галичині. Сю нелогічність д-ра Крамажа треба приписати в першій мірі его ігноранції в сій справі. Баламутство із словом руский, руський і т. д. захопило его і відси вся неконсиквенція. Все-ж таки з всього того не тяжко догадатись, що славянофільські круги вимагають від Поляків, щоби сі останні підперли русофільський (тепер вже властиво російський) рух в Галичині за ціну уступок Росії в користь тамошних Поляків. — Відозвав ся на се польський „Swiat Słowiański“ статью д-ра Конечного: Dr. Kramarz na tle neoslawizmu. — Др. Конечни, відомий відси, що власне він подавав на недавнім польським з'їзді в Кракові, найпоганіші пляни на знищення Українців в Галичині, — відповідаючи п. Крамажови заявляє ему, що хоч Українців в Галичині вже занадто багато і сила їх вже за велика так, що властиво нема ніякої проти них ради, то всеж таки Поляки раді би видвинути російську квестію в Галичині. Дословно: „Mylnem, stokratnie mylnem jest zapatrywanie, jakoby nam dzisiaj zależało cokolwiek na forytowaniu „ukrainstwa“ przeciw „moskalofilstwu“. Gdyby chodziło o nasze sympatyje,... woleli-

byśmy mieć do szupienia z moskalofilami“. І на тій точці Поляки все готові з Росією згодитись. Галицькі руські як звичайно, нічого не жадаючи, будуть вислуговуватись Полякам за польську ласку і розширене польських впливів на руських землях забезпечене! Як в Холмщині, так і тут мала би довести російська політика до тих самих наслідків.

(Конець буде.)

„РАНОК“.

В Старій Лашківці проживав вже понад двадцять літ даскал Іван Коссован. Молоденьким хлопчиною прийшов він з Валяви в село, де ошадно-стию, тверезостию і працовитостию доробив ся красною масточку. Однак набуваючи на власність сьвяту земленьку, не забував він і на свій розум, який старав ся чимраз більше просвітити. Де лиш появилася яка руска книжочка, він її купив. Незнаю, чи є де на Буковині инший даскал, який би мав красну бібліотеку, як Коссован.

Читаючи в газетах та книжочках про нові порядки по селах инших країв, постановив збудити до нового життя й селян у Витилівці і Старій Лашківці. Уже в перших роках свого побуту в сих громадах, ширив він тверезість і заснував читальню, в якій був душею. Хоч саме в неділі і сьвята був найбільше занятий у своїм званю, не залишав ніколи явити ся в читальні, де кілька годин прочитував на голос селянам, між котрими не було письменних, цікаві книжочки, які вже перед тим був перестудіював. Після прочитання звичайно наступила розмова між присутніми, в якій селяни порівнювали чужі порядки з непорядками в своїм селі, і між ними находили ся палкі одиниці, які завзятим словом обзивали ся за скорим зміненем неладу або запровадженням поліпшень. Так заснувала читальня „шпихлір“, який сьогодні має понад двіста корців всякого збіжжя і власну хатину, читальники в першій лінії причинили ся до скорого побудовання нової школи і церкви, они зробили лад в громаді, переперши до громадського виділу своїх людей, які з межі себе вибрали двірником читальника намісць чужинця, який доти управляв селом по мандатарски.

Ви скажете, ото щира душа даскал Коссован, варта було его відзначити хочби гідностию читця. І справді власть духовна, яка наділяла в тих часах не одного даскала стихарем, застановляла ся і над діяльностію Коссована і несподівано вислапа ему декрет на посаду в Шпитках! То були часи лютой румунізації Мораря, яка безглядно гнобила кожний руский прояв. Але ціла громада обстала за даскалом і консисторія дофнула свій нерозважний розпорядок.

Та не відносини у Витилівці задумали ми описати, а організацію буковинських даскалів. Товчок до неї вийшов з Витилівки і то також від Коссована. За его намовою особливо молодші даскали Кіцманщини заложили хор. Переписували композиції і сходили ся то тут то там на вправи. Сей хор виступав насамперед в Кіцмані і зеднав собі у всіх симпатії. Відтак у Вишніцях і Чернівцях. На вечерницях хору являло ся багато всякої публіки, особливо даскали з цілої Буковини з ро-

динами. На них то йшла розмова про незавидну долю даскалів і повстала гадка про засноване „Товариства півдів церковних на Буковині“, якого головою став Коссован. Багато листів писав він від тов. до товаришів в цілім краю, аби їх збудити з оспалости, багато писем приходило від них до Коссована. Ми читали сю кореспонденцію, з якої виходить, що даскали бідують, що ними поневи-ряють, що они не мають значіння в селі, що багато з них віддають ся піаньству, перешкаджають ширеню просвіти і т. д. Мимо сего сумного положення дяківське товариство таки злучило в гурток що найважніших даскалів і допровадило вічаним і депутаціями, до того, що правительством підвищило їх річну платню з 180 на 600 К., а тепер навіть на 800 К. Дочисливши до пенсії ще доходи за треби в грошах і натурі, то треба признати що буковинські даскали добили ся все таки до відродницького положення, певно ліпшого, ніж церковні півдів в инших краях.

Але що важніше, з людей темних і байдужних, стали наші даскали через злуку свідомі своєї людської гідности і почали трудитись також в користь народу. Поодинокі з них визначили ся навіть щирим патріотизмом, беручи живу участь в життю народу, пробуючи свої сили також в письменстві.

Сего настрашили ся наші недоброжелателі-кацапи а рахуючи рівночасно, що понад двіста руських даскалів, які мають семилітню шкільну науку, можуть їх сильно підперти в їх несовісній агітації в краю, почали до них кокетувати і ріжними крутарствами до себе вабити. Горстка кацапів вступила в дяківське товариство і почала тут свою кертичну роботу. Прогнала з него що найщиріших робітників (між ними насамперед Коссована) і замістила виділові чини своїми зашуні-кама. Щирі народолюбці не давали ся і на головних зборах відважно пачували вороже поступованє Богатирця, Велигорського і иньших сьвячених кацапів, які хотять зробити з нашого народу московських запроданців. Тогди в своїй лютої кацапизмі взяли ся до денунціаций, обчорнюючи в своїй газетній шматі найщиріших даскалів в тій цілі, аби їх загулювати, або щоби їх настоятелі гнобили в консисторії аби їм таки зломилі карк. Однак кацапські кпринники не були в стані знищити наших щирих даскалів, бо за ними уїмали ся наші депутати і иньші народолюбці, а сам референт дяківський в консисторії, впр. о. Галіц, взяв їх в оборону проти ворогів. Одно, що осягнули кацапи, се то, що зруйнували щирю діяльність дяківського товариства, впровадивши до него братоубійчий роздор.

Однак неправда не в стані замордувати правду, жива думка не вмере, не загине. Прийде ранок, коли то щирі люди встануть і возьмуть ся до заповідної праці. І ось несподівано він і надійшов, такий погідний і милий, що душа радує ся в найглубшій глибині. Витай же нам „Ранку“, сердечний, нелукавий приятелю, молоденький співробітнику наш на народній ниві. „Пішли твої рані птачки, най по ній літають, та най его робітників до гурту збирають“. І ми признаємо: „щасливий сей день, бо сьогодні збудили ся даскали із сну блаженного і шукають ліку, яким би вигоїли свої рани, які вже довгі літа нищать їх тіло“. „Сим ліком їм най буде здорова думка, відважна і щира праця в кожній їх хаті“. В сім згляді ось що поручає „Ранок“: „Розкиньмо терне і колоди з нашої дороги, зробім її чисто, а нею підемо до тої пори, де найдемо для нас правдивий лік, де най-

— Се до тебе, Клявда, бо я замуж іти не гадаю. Коли бажаю бавити ся, то для самої тільки забави.

— Ну, та звісно, хто би в тій правді сумнівався — почав було Осип.

— Ні, ви шваґре, не знаєте, а хочете сьміяти ся з мене. Два роки назад я хотіла вийти замуж, а тепер уже не хочу. — У обох сестер і мамі зівали уха від сих слів, зворушили ся прикрі спомини. Але мати підійшла до неї тай цілуючи, промовила лагідно: Ти пустію, щебетухо, не раз та не два верзеш ти немудрі речі. — Амелія поцілувала Кульчицку в руку, але натяк на якусь немишу історію був надто впрасний, щоби можна було не помітити сего.

Дівочий щебет замовк тай Осип, як лишив ся один, не збув ся вражінє розмови. Дивні були в сій родині відносини. Що нема тут любови, Осип був певний; навіть Орест, здасть ся не був люблений, хіба мав великі привилеї, як одинак. А не вважаючи на те йшло все мирно. Се добре вихованє, гадав Осип, се чемність зацелена вже в дитинстві. Се вона, краса товариських форм держить сю родину, хоч їх інтереси розбіжні. Вона не дає рідні розпасти ся на кілька зденерованих зведенюків, як звичайно буває. Цікаво власне, що ся терпимість стрічаєть ся у нації наскрізь демократичної, де чужі супроти чужих, а не то свої між собою не хочуть бути звязані ніякими формами. — Се культурність. Се початки традиції

в інтелігентних родинях. Коби так ся традиція обіймала і суспільні справи, хоч би політичний сьвітогляд і політичні програми тай діяльність...

Отже треба їхати на бал, чи вечерницю. Про той перший свій бал „Сокола“ розказувала опісля Еля Осипові. Він тоді ще не познайомив ся з нею, бо по балах не ходив тай Орест навіть не згадував йому про приїзд сестер, Вони про родинні справи взагалі не говорили з собою. Чи мало було загальних справ? Чо молоді студенти, починаючи виробляти собі сьвітогляд, не мають чим захопити ся?

Як недавно були вони ще на університеті, а вже пізнали ясно, серед яких ворожих живуть відносин. Скількож духової праці, скільки енергії, сил і часу іде у Українців на обстоюванє своїх прав на чоловічу гідність і національне достоїнство. Замість того, щоб іти рівно в цивілізаційнім поході людскости — треба їм виборювати давно признані конституційні права. А далеко сильніше такий стан — відбиваєть ся на молодіж. За право вчити ся рідною мовою примушують молодий час і сили потрібні на духову працю витрачувати на боротьбу з закопанськими топірцями, безіменними статями своїх таки професорів, з крутіїством сенату і льокая польського кола, прибраного в мундур міністра. Потім їй кажуть: нема посеред вас кандидатів на катедру!

— Достоту те саме, що було батькам нашим на Диких полях — казав Орест — боротьба з Та-

тарами, боротьба з Унією та лайдацтвами польських соймів. Всею своєю кривду відчувала молодіж живіше, бо завтав до неї вчений професор, що був їй щирим приятелем.

Він вказував дорогу очочим до наукової праці, вказував на велику вагу культурних змагань і студенти тоді ще яснійше побачили, що то їх одриває від такої праці а то й цілком не допускає.

Серед тяжких і дуже тяжких обставин працювали Осип і Орест над своїм духовим розвитком. Осип з правдивою відрадою нагадує щирі розмови з Орестом.

Тої щирости вже не стрічав опісля. А розлучила їх військова повинність, яку вже в сліду-ючім шкільнім році Осип мусів відбутти. За перші два місяці його не пускали з касарні, він міг лише випадково дізнавати ся про ті події, яких був учасником: Орест про наради 8. жовтня, про інцидент з Фіалком і пам'ятне віче з 19-го па-долиста.

Коли Осип відбудував першу військову школу і вийшов на „світ“, університет був замкнений, а третого дня заворушила українську суспільність і порушила європейську ошійю подія нечувана від п'яти століть, що вся українська молодіж примушена покинути львівський університет, опускає сьвятиню науки, яка стоїть під знаменем великого польського п'ястука і австрійської поліції.

(Далі буде.)

демо нашу рідну матір, котра пригорне нас до її зболеного серця і утутить нас поневоле-них, голодних і покривджених дотеперішню ма-чухою. У відозві заявляє „Ранок“, що йому ле-жить на серці не лиш доля даскалів але і хлібо-робів і всієї суспільности, за котрою буде всту-пати ся: „ми беремо на себе задачу, бороти ся против ворогів нашого стану, заступати інтереси нашої суспільности, старати ся о добробит і мате-риальне поліпшенє нашого стану а таксамо йти на руку нашим братам-хліборобам, підпирати їх мо-рально і видвигнути з під лихварського гнету“.

Цікавий зміст „Ранку“ подали ми вже в по-переднім числі. Газетка ся невелика, але інтересна для кожного Русина. Поручаємо її опіці нашої суспільности, яка повинна підперти „Ранок“ мате-риально, бо ми певні, що він дуже сприятиме ся до розбудження широких верств нашого народу а що найголовніше, поборє цілковито кацапську кернню серед наших даскалів.

Політичний перегляд.

Наради про осінню сесію.

Парламентарне життя, яке дрімало підчас літньої спеки, розпочне ся знов 17. серпня. На сей день запросив розпілка польського клубу др. Гло-мбінський провідників парламентарних партій на нараду над приготуваннями до осінньої сесії парламенту. На сей день скликано також екс-кутивний комітет німецьких партій, де, розуміє ся, будуть також радити над скликанем парламенту та чеського союму.

Члени кабінету, що перебувають тепер поза Віднем, зберуть ся 18. с. м. на міністерську раду, яку продовжуть і на 19. с. м. Поінформували ся вперед про перебіг нарад партій, зможуть она зняти відповідне становище.

Небезпека турецько-грецької війни.

Турецьке правительство подає ся розяренню ту-рецького населення, робить рішучі кроки в кретській справі і то кроки того рода, що можна їх уважати майже за ультиматум. Турецький амбасадор зажа-дав від Греції, щоб она прилюдно зрезигнувала із яких небудь компетенцій на остров Крету і то в найближшій часі, бо він в противнім разі покине Атени. Се мало-би означати менше-більше зірване всяких дипломатичних зв'язів між обома держа-вами. Ситуація дуже напружена. Греція апелює до держав о поміч проти насильства зі сторони силь-нішої, сусідньої держави. Мимо того Кретинці обстають при своїй нарколомній політиці і прова-дять дальше агітацію за прилученем Крети до Греції. Європейські політичні круги задивляють ся на сю справу дуже песимістично і побоюють ся вибуху нерівної війни. Як доносять найновіші ві-сти, держави інтерв'юють як в Атонах так і в Паргороді, стараючи ся відвернути заострене цілого спору. Опікуючі держави не удобряють ту-рецької інтервенції в Атонах, хотай і не призна-ють радції політиці Кретинців. Все залежить від того, як поставлять ся до справи остаточно дер-жави і яку відповідь дасть Греція. Становище Греції досить трудне; вона не в силі поміряти ся із сильною Туреччиною та здійснити свої інтимні бажання, про які саме Туреччина жадає від неї прилюдної заяви. На разі подаємо дальші телегра-фічні вісти.

Солунь, 8. серпня. (Кб.) На мітингу, в яким брало участь кілька тисяч народу, прийнято резо-люцію, що до відвічальности будуть потягнені ті особи, яких є обов'язком не допустити до порушення сьвятих суверених прав Туреччини на Креті. Сю резолюцію передано великому везирови, парламен-тові, амбасадорам держав-опікунів як також дер-жавному заступникови Греції.

Царгород, 8. серпня. (Кб.) Греція апелює до всіх держав, бо кретське питання стало вже грізним питанням миру між обома державами. Вільша часть тутешніх дипломатів уважає інтервенцію Туреч-чини за неумістну. Амбасадори опікунчих держав не одержали доси жадних формальних інструкцій. Урядові повідомлення зі сторони Крети констатують, що від вчора не вивішувано вже в Каней грецької хоругви. Мітинги в кретській справі тривають дальше. Деякі турецькі часописи перестерігають правитель-ство не піддати ся струї теперішнього руху серед народу.

Вісти із Сербії.

Білгород, 8. серпня. (Кб.) Із сербського урядо-вого жерела доносять, що в розповсюджених вістах про агітацію в цілій Сербії, яка мала би виходити від агента міністра Пасіча і зм'ятати до зміни ди-настії, як також про покликанє міністрів Жівко-віча та Йовановіча до Рибарської-Бані, де їм король мав заявити, що він має певні вісти і з достовір-ного жерела про заговор проти династії, як також вісти про доноси, немов би прийшло до непору-зміна між міністрами, задля чого цілий кабінет по-дасть ся в димісію — нема ніякої правди. Так само лишені правди слухи про мліий стан здо-ровля короля.

Білгород, 8. серпня. (Кб.) Сербські часописи до-носять, що правительство внесло до порти протест проти нападів зі сторони Альбанців і збільшило сербську граничну сторожу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. серпня 1909.

Календар. Вівторок 10. (28.) Прохор, Ніканор, рим. Лаврентія М. Схід сонця 4 год. 42 мін., захід 7 год. 28 мін. — Середа 11. (29.) Каліник, Теодота, рим. Сузання Д. Схід сонця 4 год. 43 мін., захід 7 год. 26 мін.

Русини в гурагуморській повіті. „Bukowinaer Post“ опублікувала в неділішнім числі допис Русинів гурагуморської повіті, в якій підписані на-водять драстичні річі про поступованє румуніза-торів і Полаків у Гліті та Солці супротив руского населення і звертають ся до заступників нашого народу о захист перед насильствами. Про се ми вже писали. Наразі додамо від себе ось що: Підписані нарікають між иньшим на се, що в сих громадах нема наших шкіл, через що діти рускі румунізують та польщать ся. Як знаємо, йдучи за порадою черновецьких наших людей, тамошні Ру-сини вже внесли подання до властей, щоб для них рускі школи заложити. Сі подання є тепер в пові-товій шкільній Раді і най лиш Русини гурагумор-ської повіті добре дбають, щоб при переслуханю людей подано властям справедливий стан річі, що-б ніхто людей не збаламутив, — а школи свої одержуть цілком певно. Треба лиш на місци пильнувати справи. Без того ніякий Notschrei не допоможе.

Оповіді. Фінансова дирекція оповіщає, що після артикула VIII і IX. 3 а) закону із 25. жов-тня 1896 про безпосередні особисті податки зни-жено на рік 1909 ґрунтові податки о 15 процент, а домашно-клясові податки о 12 і пів процент.

Курс для народних учителів в торговельних і промислових предметах почав ся в тут. краєв. промисловій школі від 14. липня і скінчив дня 3. серпня с. р. В сім курсі брало участь 27 учителів, із котрих зложили іспит 9 із відзначенем, а 12 апробовано. Науку уділяли професори Шестабер і Вартфельд.

Телефонічні сполучення на Буковині. Дня 10. с. м. передасть ся телефонічні осередки в Солці, Гура-гуморі, Кимполонгу і Дорна-Ватрі публічний по-требі до розпорядимости. А що сі осередки конче треба сполучити із міськими телефонами, буде пла-тити ся грошеву належитість, котра залежить від віддалення поодиноких місцевостей. Прим. бесіда в протязі 3-ох мінут вносить: між Бергометом н. С.—Солка (141 km) 1 кор. 60 сот., Гурагумора (169 km) 2 кор., Кимполонг (201 km) 2 кор., Дорна-Ватра (242 km) 2 кор. і т. д.

Макс Нордау сьвяткує сими днями 60-ті роко-вини свого життя. Німецькі газети з сего приводу звертають увагу на той успіх, який мали та й тепер ще мають его відомі „Konventionellen Lügen“, що свого часу викликали широку критику в обсягу наук і мистецтва. Тепер Нордау проживає в Па-рижі і є одним з редакторів віденської „Neue Fr. Presse“. Крім того він є співробітником в 20 нім. виданнях, між иньшим в „Vossische Ztg.“, „Kölnische Ztg.“, „Pester Lloyd“ і и., де що року він звичайно умищає по романови.

Розбишакський напад. Вночі проти 20. липня за півтора версти від ст. „Лушни“, київск. заліз. в с. Гилуховій двоє розбишак напали на дім д. Ні-говського. Розбишаки, озброєні револьверами, з'я-вили ся коло півночі. Один зостав ся на варті, а дру-гий зайшов в кімнату, де спала нянька і двоє дітей одної льнової пані, що поїхала з дочкою до Києва. Самого Ніговського не було, а дома зісталась его жінка і її мати-бабуся. Розбишак потребував, щоб нянька провела его до пані. Та показала на по-рожню постіль і сказала, що пані поїхала до Києва. Розбишак не поійняв віри і, щоб настрашити няньку, вистрілив з револьвера в стелю. Від пострілу про-кинувся зменший хлопчик і став плакати. Тоді нянька взяла хлопчика на руки і плакала. З ним в відпочивальню до Ніговської. Ніговська вже не спала. Розбишак потребував від неї, щоб вона дала 500 карб. грошей, і став загрожувати їй револь-вером. Пані Ніговська не злякалась, вхопила з стола заряджений чоловіків револьвер і стала стріляти в грабіжника. Але він так само почав стріляти в неї. Вистріливши чотири рази, Ніговська впала поранена кулею в ліву ногу і, лежучи, ще вистрі-лила в розбишаків двічі. Невідомий кинув ся на втечу і нічого не захопив. З пораненої Ніговської стекла вся кров і через дві години померла.

Оповіді, іменовані і т. п.

Особисті вісти. Віцемаршалок др. Смаль-Стоцький вертає в середу до Чернівців. — Пос. Нлк. Василько виїхав на курацію за границю і поверне мабуть аж в вересні. — Посол Бротей Пігуляк виїхав на кілька тижнів в гори. — Наш краєв. професор на віденській консерваторії,

Евзабій Мандичевський перебував тепер в Чер-нівцях. — Архимандрит Гедіон Балмош повер-нув із Карлових варів до Сучави. — Радник міні-стерства желізниць др. Віктор Гнідий прибув вже із Відня до Чернівців.

Вінчане п. Альбіна Гловіцького з панною Фр. Фляш відбуде ся дня 10. с. м. в кат. парох. церкві в Боянах.

Подяка. Низше підписані вибрали отсей спосіб, щоб зложити як найщирішу подяку за ґратуля-ції, надіслані їм в одну з найсвітліших хвиль життя головно відпоручниками акад. тов. „Союз“ і „Православна Академія“, паном інспектором Куп-чанком і п-єю Марією Клим, як також з окрема ще раз щире спасибіг акад. тов. „Православній Академії“ за те, що его члени своїм чудесним сьпівом звеличали сей для нас так сьвятоточний момент в житю. — Р. і М. Івасюки.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Амित्रо Загул.

З циклю „Весняні Ночі.“

I.

Високо у гору здійму свої руки,
Покипну сю землю, покипну сей край;
За плесом блакитів ні гора, ні мук,
Там вічна щастливість і рай...

Душею і серцем злечу понад хмари,
Де сонце сіяє, зірки миготять;
Досить мені мук, досить мені кари
Спокійного хочю життя...

Там місяць пливе по широких просторі,
Там вічно лиш тиша панує сьвата;
Туди я поплину... у синім тім морі
Високо... там моя мета!

Тож висхайте вже, мої заплакані очі!
На хмарах, втомлена душе, відпочинь!
Бо серце спокою-потіхи лиш хоче...
Душе моя! в засьвіти лишь!

II.

Що мені із того, мила,
Що до віршів маю дар,
Коли серце туга вкрила,
Коли слези микють твар?

Ліпше таланту не мати!
Що ж приніс мені талан?
Мушу день і ніч ридати,
Мати в серцю повно ран...

Ой нащо ви здались, вірші?
Рвати серце ніч і день?
Що раз глибоше, що раз гірше
Рвесь оно від сих пісень...

Милітв, 1907.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 9. серпня 1909.

Кіт, 9. серпня. (Кб.) Кораблі російської ескадри відплили вчора о три чверти на сему годину, на-бравши підчас ночі угля. Давізія німецьких торпе-довців відпровадила прощаючу ся ескадру.

Штокгольм, 9. серпня. (Кб.) Правительство опублікувало відозву до роботодавців та до робіт-ників, завзиваючи спорачі сторони до миру. В ві-дозві підноситься ся закид обом сторонам, що они не додержали услівій угоди. Правительство поста-рає ся рішучо о то, щоб привести назад публіч-ний лад.

Париж, 9. серпня. (Кб.) Сенат відкинув жалобу двох почтових урядників, яких з нагоди послідного страйку віддалено зі служби, мотивуючи своє рі-шенє тим, що они підчас страйку переступили за-конні границі.

Петербург, 9. серпня. (Кб.) Від вчора захору-вало на холеру 27 осіб, а вмерло 14 осіб. Загальне число хорих вносить 425 осіб.

Кольонія, 9. серпня. (Кб.) Закінченем і най-торжественнішою точкою евхаристичного конґресу була велика процесія, що рушила із катедральної церкви ульцями гарно прибраного міста. На Новім ринку уділено із величезного вітаря благословен-ство, по чім процесія вернула назад до катедраль-ної церкви.

Царгород, 9. серпня. (Кб.) Воєнний суд за-суспендував часопис „Jeni Gazetta“, подаючи за причину, що она подававем неправдивих вістий із заграничних часописній агітує проти стану облоги.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славновісних Одинокий найбільший вибір у арти- по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“, кулах до подорож найліпшої сорти ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан- тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878
В. БАЛТИНЕСІРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.
Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні ЛІТНІ артикули для пань, панів і дїтїй.

Пошукою і купую

старинні рукописи

всякого змісту: церковні, історичні, житія, повісті, поученя, співанники і. т. п. Хто би мав у себе, прошу зараз прислати до переглянення й подати ціну, або хоть повідомити і подати короткий опис рукописи. Всі кошта перисилки, разом з належитостію за рукопис, зверну зараз.

Адрес: Др. Ю. А. Яворський в Криниці, вілля Софр. Криницького (Krynica). 113 (1—3)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

5 до 10%

дешевше як всюди

продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“ в Чернівцях, ул. Півнична число 6. (побічна від жидівської) (—)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадмі і кавцкі

і перебирає зложуване вадмі і кавцій але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“ аптикара др. Ю. Францога

в Терополі. Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прощу уважати на напис „Nervol“ і не припинати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (оплатою) 8 кор. в оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичнальної Стерншуса.

19 (—)

Друкарня тов. „Руска Рада“ Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Потребуємо до самостійного веденя книгарні ДОСВІДНОГО КНИГАРЯ

який працював довший час у книгарні і єсть обзнакомлений зі всіми сортиментовими роботами. Рефлектанти мусять добре володіти українською і німецькою мовою: ті що викажуть ся знакомістю ще й інших мов будуть мати першєнство. Оферти разом з документами належить посилати до

„Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові“, вулиця Супінського число 17.

118 (1—6)

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, срібляно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вітре, котре ріже як бритва найтвердшу траву то є гірку траву і збіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стопу. Коси ті дуже поводи в'употребляють ся і улякшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими срібляно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілїм світі і легкі:

Довгота в центиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Меньше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опаковане нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто пришає з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової. — Хто пришає 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришає з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаня кіє по 1 К за штуку. Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупі 10 штук дає ся один даром. Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на осібні картки і письма. 81 (22—36) Адрес: Александер Копач, Струтин Вижний, почта Рожьватів.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Доставці для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шежтер, Чержівці

Ринок (напротив буковинської щадниці)

поручують свій богато асортований склад весняних і літних артикулів, як: капелюхи для панів і хлопців з ц. к. надвірних фабрик Вільгельма Плеса, Антона Піхлера, І. Гікля Синів, як також італійської фабрики капелюхів Г. Бросаліно. — Великий вибір біля білого і колірового для панів і хлопців; ковнярики, маншети, рукавички, шкарпетки, паньчохи, хусточки, шельки, палички і камизельки. — Великий вибір краваток в найновіших фасонах і красках. — Великий склад черевиків, найсолідніше викінчених. — Богатий вибір парасолів і парасольок різного рода.

Замовлення з провінції дешево і сейчас.

Неподобаючи ся річи можна відмінати.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень піднеділью і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від односторонньої стрічки або 10 міських дрібним друком (petit). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реплімації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Росія і Україна.

(Конець.)

Коштом України хоче неослявізм уможливити російсько-польську згоду! Польща (як се навіть з неясних слів дра Крамажа пробивається) має всіма силами підперти русофіліство в Галичині, за те одержить від Росії, як впевняє Крамаж, більше, ніж сама покищо надіється. Очевидно сю часть „малоруского“ населення, яка в нійкий спосіб не дала би ся так скоро взяти на панрусизм, неослявізм певно і радо теж відступив би Польщі. Так хотів-би мабуть неослявізм викликати якийсь новий андрусівський договір. Українським народом мали-би „заопікуватись“ Росія і Польща. Іншими словами: найроспливається ся українство в російським і польським морі.

Др. Крамаж не говорить сего цілком ясно, бо вся його ідеологія складається з двох чинників: з сего, що сказали йому в Росії і з сего, що диктує йому його вже власний здоровий розум. Російські неослявісти подиктували йому наведені нами висше услівя російсько-польської угоди а сам від себе Крамаж знає і проповідує (також в статті поміщ. в „Ceska Revue“, що „славянство лиш тоді буде сильне, коли не буде в нім народу, гнетеного другим славянським народом“. Між одною і другою думкою — пропасть. Однак ся пропасть виявляє ся поки що в поглядах Крамажа; — російські неослявісти певно тим не журять ся, у них ся справа ясна і якраз така, як се ми висше представили: за знищене українства в Галичині — згода з Поляками в Росії. — Сей клич очевидно обчислений на далекі роки. Наразі вийти може з сего лиш те,

що галицьке русофіліство стане ще більше дбати про ласку Поляків, ще більш стане Польщі помагати а Польща знов не така дурна, щоб в Галичині зрезигнувати з свого „stanu posiadania na Rusi“. Політика польська ще більше стреміти буде в таким разі до двох своїх цілей: щоб видобути пільги для себе в Росії і щоб як найбільше галицької Руси захопити під свій ще більш скріплений вплив. І так російський неослявізм веде до сего, що частина все таки загально руского племені мала би припасти — Польщі. — Живе й росте український рух, тоді всьо загально руське племя росте й змагається. Власне лиш сильне українство може бути охороною для сих земель перед чужою силою — однак сучасна державна Росія так боїть ся зросту України, що боронячись від неї, готова піти з кождим на злагоду, що-б лиш українства позбутись.

Даремні замисли і немудрі. Даремні тому, що життя українства нині вже рішучо ніхто не змете зі світа (се потроха признає з жалем і п. Конечни) — а немудрі вони тому, що справді (як каже др. Крамаж) українство не гноблене Росією перестає бути грізним для неї на непередвиджені покищо часи.

Не від речі буде тут хоч на хвилю здержатись ще при міркуваннях др. Конечного, який забираючи в порушеній тут справі голос, висказав теж кілька думок про українсько-польську квестію. (Пан Конечни, тайний співредактор найновішого проєкту на знищене українства і явний пропагатор справедливости в Славянщині в одній особі, не заслуговує виправді на се, однак ми зважати тут будемо на „Świat słowiański“ в яким його відповідь др. Крамажови з'явилась і коло якого групують

ся будь-що-будь такі чесні люди, як Ледніцькі і Здзеховські.) — Др. Конечни поміщуючи в своїй відповіді за одним разом такі місця, як: „Jeżeli neoslawizm wymaga rusyfikacji Galicyi wschodniej, zapytamy tylko o radę, jak to przeprowadzić?“ і знову „nie chcemy rusyfikować, bo potępiamy wszelki gwałt“ (іде отже лиш о сей gwałt), — в справі польсько-українській заявляє між иньшим таке: Русини ніколи з Поляками не погодяться, бо се византийці а Поляки — європейці. Давай їм, що хочуть, а згоди з того не буде. Їх ідеалом: Гонта, Желізняк, Січинський! — Так, пане Конечни! Чим більший польський напір на нас, тим більшим ідеалом українських мас сі люди і в нинішніх обставинах ніхто з Поляків не має морального права сему противитись і дивуватись. А що до згоди, то скажемо п. Конечному таке: на Буковині, де Поляки все таки не є агресивні (бо не можуть бути такими), а де Українці все таки мають певний вплив на загальні справи, Українці не лиш що не перешкаджають розвою Поляків, але нераз стають їм навіть до помочи. Найпоступають так галицькі Поляки зглядом Українців, а ситуація певно хоч в дечім змінить ся. Коли-ж др. Конечни думає про згоду на дальшу мету, то найзрозуміє, що лиш ідея етнографічної не історичної Польщі буде становити згоду між нашими народами. Так ми всі сю справу розуміємо, — щоб не ширилось баламуцтво, висказуємо се ясно і не знаємо, хто в таким разі в польсько-українським спорі європейець а хто византийчик?

Так пізнали ми тут і там неясні погляди неослявістів на українську квестію. Коли-б се на що небудь могло придатись, то ми просили би дуже п. Крамажа наприклад, щоб прибув ласкаво до нас, на

Л. Журбенно.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Серед горячої боротьби переписувала ся Елі з Орестом, але вже й не було їй чого їхати на львівський університет. Після сецесії поїхав Орест у Прагу, а Осип лишив ся сам в опущеній столиці галицької Руси. Дня 7. грудня зійшли ся молоді борці за будучність України на розв'язане свого товариства „Академічної Громади“, прийшли закопати власними руками набутки кількалітної праці. Орест і Осип знов нагадали собі Дикі Поля і здавало ся, що се закопують селяни достатки, тікаючи перед татарським нападом. Та всі студенти і всі гості були певні, що по сей законний скарб вернуть ся незабаром українські сини, міцніші духом і сильною, навіть як треба буде, то оружною рукою візьмуть собі своє право.

З того дня навернув ся Осип до жидівського товариства, а з Орестом міг хіба листувати ся. В ті часи Орися свої нездійснені бажання — вчити ся на університеті — зреалізувала таким способом, що кинулась збирати складки на сецесійний фонд і брала участь у вічу, що відбуло ся в їх містечку, так як цілий ряд подібних віч пішов по всій галицькій Україні.

З Праги Орест писав до Осипа оден раз лише,

а лист, яким відповів йому Осип, вже не застав його в Празі. Орест, як колись цікавив ся живою питанням, так тепер із всім жаром молодого серця пішов на страйковий терен. Саме тоді, як вийшов Осип із війська на волю і записав ся на університет, несподівано опинив ся у него Орест. Але що з ним ділось! В такі хвили, коли був здоровий, то розказував усі страшні варварства адміністраційних властей, сторожі безпеченства і судів, якими австрійський уряд дозволив Полякам давити легальну, на законах основану боротьбу українського мушкетера. Здрігав ся Орест сам від того, що розказував ще і знесиленний поставав знов байдужим до всього, що діється навкруги.

Як на глум в сю пору диктували прокуратори трибуналом засуди на страйкуючих, а сих розправ відбувало ся стільки враз, що українська преса не в силі була подати докладні справозданя. Не слухав Осип Орест, читав їх і попадав у ще важшу задуму, так що замість їхати в Прагу на студії, пішов у санаторію. З того часу вже дуже довго не бачив його Осип.

Одного літнього дня, (зближав ся тоді кінець третього року Осипових студій), познайомив ся він з Орисєю принагідно на викладах української історії.

Осип був природник, але на інтересний виклад про Хмельниччину ходив і слухав пильно. Чи раз він згадував Ореста, і коли стрітив тепер його сестру, то перша річ була спитати про него.

Але в Орисі потемніли очі, коли він згадав про се. Сказала Осипові, що брат її дивно зміняв ся. Колись се був хлопець енергійний та з гарними замислами, а тепер лиш нечасто проблискує у него давний запал. Тоді він розумно говорить і зраджує, що передумував усія справи, що може ніколи не сходить йому з гадки добро і будучність України. Але поза тим ходить він мовчки, досить читає та нерado говорить. А як уже зачне розмову, то тяжко з ним у чім небудь згодити ся.

Вона се говорила отверто, як доброму товаришеви свого брата, але при тім бачив Осип, як їй се нелегко, тим то й не допитував більше. Орися справді не все йому сказала. Орест пізнав поблизу в сусідстві учительку й обоє вони посподу розгоріли ся симпатіями. Се стало ся незабаром після того, як, одужавши, прийшов він зі Львова і знайомість тягнула ся досі. Батько хотів вислати його до Праги, бо припало йому вже іспит робити, але Орест не згодив ся і виминав розмову на сю тему. Старий Кульчицький потайно постарав ся, щоб учительку увільнено з дотеперішного шкільного округу, але вона не так то далеко дістала знов місце. А хоч би й далеко перекинута її, то й так Орест не гадав її покинути. Сам батько мусів йому купити колесо і хлопець робив прогульки. Родина від того всього непокоїла ся. Алеж як він з дому не виїздив, а попадав у свою чорну задуму, то було гризоти ще більше.

Всю ту подію діймаючо відчувала Орися. Вона

Буковину. Тут побачить і Українців і „руських“ в Австрії і певно, коли лиш схоче, то не одно тепер темне у него, розяснить ся. Бо все-ж таки, як є так є, а не хотіли би ми бачити в тій справі п. Крамажа в одній лінії з — чорною сотнею.

Погляди істинно-руських в російсько-польсько-українській квестії не надто покищо відбігають від поглядів російських неославистів. Хиба лиш в тім, що видобувачись на світло денне, виринають вони яснійше. Ось послухаймо, що пише в тій справі істинно русска одеська „Русская Рѣчь“. В 1075 ч. сеї часописи в статі: „Польскій вопросъ“ читаємо: „Тепер ми повинні торжественно признати, що останною метою нашої політики зглядом Поляків є... заховане польської нації та національно-політична автономія її“. Се гарно, але далі пише „Р. Рѣчь“, що Поляки повинні віддячитись за се в той спосіб, що мають „увлечь австр. династію на путь... единенія съ Россією“ і знищити Українців, бо останні є для „руських“ більше „заклятыми и опасными врагами, чѣмъ Поляки“. „Кождий успіх — читаємо далі — Українців не тільки в боротьбі з старорусською партією, а навіть і в боротьбі з Поляками зв'язується з нашою поразкою“. І знову (се найцікавійше): „Коли-ж вони (Поляки) не побажають заняты ся Українцями, то Россия повинна буде добити ся володіння всією Галицькою Руссю, аби власними засобами викоринити українську пліснь і знищити курінь зради; коли-же Поляки перестануть водити ся з Українцями і візьмуть на себе їх викоринення, то можуть надіятися, що де-яка частина Галицької Руси зостанеться при остатнім поділі в їх руках і увійде в склад польського уділу“.

Просто і ясно. Тільки біда, що лежить се поза межами можливости. Землі рускі українство захистить навіть проти волі „руських“.

Остаєть ся ще одна справа. Маленька однак для нас цікава. Се буковинські „істинно рускі“ і практичні наслідки російських „благотворительних пособій“, якими ся групує дихає. Збудемо їх коротко, бо на инше не заслугоють. Вони іменно мають за „благодати“ підготовлювати буковинську Русь для російського „єдинства“. Ми, живучи на Буковині, знаємо, що се утопія — тут ще більша, ніж деінде. Однак, чи всі вороги Українців при тій нагоді нічого не користають? Чи се наприклад в імя православної „руської“ церкви тутешні „руські“ є за тим, щоб в православній церкві нашій одино-

кими панами були лиш Румуни? Хто тут для сеї церкви і для Славянства „заклятый и опасный врагъ“? На щастє, буковинські „руські“ не входять тут в ніякий рахунок і навіть їх негативна їдї нікому помочи і нікому занадто пошкодити не може.

Не стане також непереможною перепорою для українства ні вся сучасна Россия, ні Польща! Колись мусить надійти час, в яким і вони прийдуть до переконання, що для сильного Славянства є так само конечна Україна, як Россия, Чехи і Польща. А покищо ми власними силами, гноблені славянськими сусідами, будемо йти все в гору, все в перед, на стрічу красшим дням.

Ставайте в ряди „Січи“!

(Допись.)

„В бодрім тілі бодрий дух“ — казали старинні Греки та виховували своїх дітей в тім напрямі, кладучи найбільшу вагу на розвій тіла наукою гімнастики. Всі народи ступаючи їх слідами позаводили в себе різні товариства гімнастичні будьто „Соколи“, будьто „Туриферайни“, будьто „Січи“.

„Січ“ назва дуже симпатична, бо нагадує нам стару „Січ“, де Січовики-Козаки боролись за волю та за славу нашої України. Крім того як товариство гімнастичне дає спробою кожному відсвіжати ум та витягнути кости по тяжкій праці при століку на варстатах.

Мимо того всего у нас Русинів давсь відчувати до „Січій“ якась знеохота, якась оспалість, а особливо межі інтелігенцією. Старший думає, що „Січ“ лиш для молодиків, а інтелігенти знову, що вона лиш для мужика та робітника. І одні і другі платять вкладки та на виправи не ходять ніхто; вже не кажу, аби хто надяг мундур Січовий.

У Поляків річ має ся зовсім інакше. Кождий має нагоду пересвідчитися про се на посвяченню „боїска“, де старі надягли мундур та витягали при маршу ноги.

Писучи се, маю на гадці „Січ“ черновецьку. Товариство те рухаєть ся дуже, — виділ докладає всіх сил, аби лиш згуртувати бодай 2—3 десятки людей охочих коло себе — та годі. — Черновецька „Січ“ наняла сальо в „Народнім Домі“, аби було де вправляти, справляла 20 мундурів гімнастичних, упростила тов. Наполеона Бігара аби обняв провід в виправах, ухвалила мундури, котрі сего тижня будуть предложені правительству до утвердження — і замовила прапор за 500 корон, котрий має бути в коротці готовий.

Все є — а трудно стягнути членів на виправи, трудно заохотити молодіж до виправ, — декотрі инші, як зачуваєм, належать до польського „Сокола“, а до „Січій“ не приступають.

Дня 21. вересня має відбутись в Чернівцях при участі всіх буковинських „Січій“, велике „Січове Святко“. На святі тім маєм пописатись тим, що ми зробили за тих кількі літ. Аби чимсь пописати ся, треба чогось привчити ся, головню

привчити ся спільних виправ, в котрих взяли би участь всі „Січі“. В тій цілі „Союз Січий“ упрости нашу „Січ“ черновецьку, аби вона підготувала інструкторів та вислала їх що неділі і свята по селах, аби ті учили сільські „Січі“ виправ. На інструкторів зголосило ся досі кількох членів. Виправи відбувають ся в „Народнім Домі“ що дня від години 7. під проводом чернов. кошово Тов. Романа Сірецького. Кошти подорожжя кожному звертаєсь, тому хто лиш може, вписуйтесь, панове, в листу інструкторів та приходіть що дня точно на виправи до „Народного Дому“!

Остаточно і сама черновецька „Січ“ мусить привчити ся дечого на се „Січове святко“, бо і нам треба би взяти участь в виправах тим більше, що Виділ черновецької „Січі“ ухвалив в тім самім дні відбутись посвяченню свого прапора, котрий по той час буде готовий! — Р. С.

Політичний перегляд.

Турецько-грецький конфлікт.

Ситуація що десь стає грізнійша. Ходять слухи, що турецькі збройня мимо всяких представлень не устають. Інтервенція турецького амбасадора в Афинах не знайшла удобрення зі сторони опікунчих держав, які дали повновласть своїм заступникам спільно інтервенювати в Царгороді. Однак не лише самі опікунчі держави заявили ся сею справою, бо й австрійсько-угорська монархія сказала вже також своє слово до сеї справи. Про се пише „Fremdenblatt“ ось що: „На просбру грецького правительства австро-угорське правительство дало повновласть своєму заступникови в Царгороді до інтервенції в цілі удержання миру. При сій нагоді вказав амбасадор на небезпеку, які военні комплікації між Грецією а Туреччиною наступили би, коли би не прийшло до порозуміння між спорядними партіями. — Се вже не перший раз, що австро-угорська монархія інтервенює в кретській справі, щоби відвернути небезпеку, яка грозить удержанню супкою на Балкані. Хотий залагоджене істнющого спору належить до компетенції опікунчих держав, то середно-європейські центральні держави уважали все таки за потрібне умішати ся в сей спір, тому що ходить о удержане європейського миру.“

„Agence Havas“ доносить, що вістка про те, що держави мали домагатися відтягнення грецької хоруґви, викликало серед Критинців велике обурення. Побойують ся тяжких комплікацій і загальної панує думка, що, коли держави зажадають від кретського правительства ще чогось більшого, та що революція або великі заворушення неминуно наступлять. Погляди инших держав про істнущий конфлікт між Грецією а Туреччиною не є ще крайню песимістичні. В Петербурзі сподівають ся, що, хотий ситуація в теперішній хвилі досить грізна, то все таки загального миру не порушить ніхто а „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ пише: Хотий Німеччина не интересована безпосередно в спорі грецько-турецьким і признає компетенцію опікунчих держав залагоджувати кретське питання, то німецьке правительство все таки заявило ся в привзінім тої як в Царгороді так і в Афинах за миром. — Французкі дипломатичні круги уважають за певну конечність розпочати з портою переговори в цілі остаточного залагодження кретського питання.

хоч не знала Орестової дівчини, змалювала собі Ольгу відповідно до того, що читала з тих новонабутих своїх поглядів. Ольга в її очах, була жінка низшої породи, мусіла вірити в авторитет мужчини, а з другого боку сама обнижала рівень думок і світогляд, весь скарб умовий у того мужчини, котрий її пригорне і поділує.

Була се дівчина необразована, не читала „Першого Вінка“ і „Нашої Долі“, не бажала захоронок на селі, і допущення жінок на університет у Львові. У ній бачила Орися жерело злого і жерело братової переміни; ні, просто — упадку. Тим то вона Ольга не любила, а Ореста перестала поважати.

Осип міг лише жаліти і жалів товарища, а то, як одного з боевої кадри і як одиниці. Мало він сховався з його сестрою і небогато говорив з нею, але як наблизив ся речинець правничих іспитів, він запитав ся в Орисі, чи не запросила би вона брата до Львова. Орися вчинила се і незабаром дістала лист, що Орест приїде. Але другого, чи третього дня він вже написав, щоб його не ждати.

Проба не вдала ся, та з новим шкільним роком з'явив ся Орест сам у Львові, тільки, що — під цісарський гвер. Якеж там його житє було в казармі! Яких мук він зазнав. Осип налякав ся; коли відвідав його у військовім шпиталі, казав Орест, що смерть собі зробить. Як раз в пору поспішив йому на поміч хрещений його батько, сусідський дідич і — Орест опинив ся на волі.

Ся нагла переміна і реакція так на него вплинули, що він почав цікавити ся житєм, записав ся на університет, оселив ся з Осипом і по курсі здав іспит тай то з відзначенем.

За весь той час не було між товаришами давньої щирости. Може була щирість, але приязни не було. Осип був на тільки делікатний, що не робив ніяких уваг, він тільки добрим своїм прикладом впливав на Ореста, але Орестови не подобалась його педантична точність.

Те, що Осип ніколи не пропустив лекції, що на волос не відступив від розділу часу, що розмовляв з Орестом лише в означених годинах, і що кожного дня в ту саму годину обідав та вечеряв; се — чим далі, стало Ореста дратувати. Він казав загально, що Осип показує мало серця, а багато розуму, що він — філістер...

Ще останками сил дотягнув Орест до того дня, коли визначили йому іспит, а там поїхав на село. Не буде йому над головою кожної чверть години товкти молот у давнє, не будуть в означену годину світити і гасити світла. Нехай хоч зразу відпочине стомлена по такій муштрі душа.

Як він рад був втекти на село, так навпаки Орися рада була своєму побуту у Львові. Вона використовувала той свій побут цілком інакше ніж першого року. Зразу вона не знала, що з собою робити. Її здавало ся, що виклади на університеті будуть цікаві як роман, що вони дають систематичну, заокруглену цілість різних наук. Але розчарувала ся, побачивши, що се бувають подрібні й докладні, вирвані з цілости вказівки тай часто у такій нудній формі, що хоч пропадай.

То знов помітила, що в багатьох науках немає в неї підстави та елементарного знання і се її одпихало від науки. З того часу вона ходила, на виклади без найменшого задікавлення, лише тому, що не мала відваги на злочин. Їхати миль 30 до Львова і не ходити на виклади — се справді був би злочин!

І в бібліотеці товариства Шевченка не знала, що взяти: попросила „Зорю“ з 80-их рр. тай вчитувала застарілі оповідання, яких тепер уже не пишуть, а читала їх не для студій лише так, як читає ся літературні новості.

Тепер вона ходила на університет менше, а за те бувала на вічах і зборах, на популярних викладах і на виставах, і брала участь в маніфестаціях.

Заходила до товариства молодіжи „Січ“, вписала ся до „Кружка українських дівчат“, взяла на себе обовязок зладити відчит і наперед вже думала просити Осипа, щоб поміг їй достати жерела та матеріали. Такий поважний пан мусить знати, де і чого шукати для відчиту. Вона зробила ся сьміла, всіх студентів кликала товаришем — втягнула ся в студентське житє, шукаючи товаришів не в викладових салих і не в бібліотеці, але в товариствах і на зборах. Зазнайомилась теж з видійшими і світими людьми із нашої суспільности, про яких розказував їй колись Орест, а вона побожно слухала.

(Далі буде.)

Як саме доносять, амбасадори опікувних держав поробили в Царгороді кроки ідентичного характеру а причиною сеї інтервенції в послідна турецька нота, вислана до Атен.

300-літня річниця прилучення кн. Клеви до прускої території.

З нагоди 300-літньої приналежності бувшого князівства Клеве до бранденбурско-прусської держави, держав цар Вільгельм промову, в якій згадав про судьбу князівства в послідних століттях, при чім не забув спізнати на великого курфюрста, який пробував тут часто як також в Голандії, що стояла з его територією в тісній звязи, і де він виготовляв величезні плани, змагання до виповнення яких зробили его дійсним основателем прускої держави. Так само его наслідники не забули ніколи, який брильянт одержала їх королева через долучення сеї країни, положеної на долішнім Реві. Населення князівства Клеве побудувало великому курфюрстови величавий пам'ятник, щоби оказати тим любов і вірність, з якими то почуваннями ділили ся Клевейці з своїм володарем як в щастю так і в нещастю.

Відвідини болгарского короля в Царгороді.

Софія, 10. серпня. (Кб.) „Agence Telegraphique Bulgare“ доносить: Ізза розпорядження вістий заграничною пресою про відвідини короля в Царгороді, треба констатувати, що такі відвідини дуже можливі. Лише не знати, на який час они припадуть, бо ще не розпочато переговорів, які звичайно веде ся між обома інтересованими дворами перед подібними відвідинами.

Хіньско-Японський конфлікт.

В послідних днях відносини між Хіною а Японією дуже погіршили ся і доносять навіть, що Японія зробила недавно крок, який мало що ризикує ся від ультиматум. Треба зазначити, що Японія від часу війни з Росією дуже зросла на силі, так що може відважно глядіти в очи і найсильнішому ворогові.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. серпня 1909.

Календар. Середа 11. (29.) Каліник, Теодота, рим. Сузання Д. Схід сонця 4 год. 43 мін., захід 7 год. 26 мін. — Четвер 12. (30.) Сильван, Кресцент, рим. Кларі Д. Схід сонця 4 год. 45 мін., захід 7 год. 24 мін.

Санкціоноване законопроект. „Wiener Ztg.“ опублікувала санкціоноване закона дотично вироблювання сирників та інших підпальних матеріалів, дальше розпоряджене міністра просвіти і віроісповідання в порозумінню з міністром рільництва дотично испитів в рільничих академіях.

Лютій жандарм. Вчора з'явилась в редакції „Буковини“ депутація з громади Чорний Потік і представила нам таку страшну справу: В селі мають відбутися дні 13. с. м. громадські вибори. Проти чесних наших людей рушила ся при тій нагоді і місцева кацапська горстка. На услуги сій кліці стала жандармерія! І так вахмайстер Завазович (Румун) заповів кацапським організаторам, — на що є свідки — щоби вони виборами не гризли ся, бо він вибори перепроводити уміє і як треба буде, то укине багнету! Що се має значити? Ми-ж ще не в Галичині! За нашим посередництвом люди звертають ся отсе до властей а з особна до наших послів, щоби вони конечно ударемнили жандармський пролив мужицької крові на Буковині.

Отже свідомо лож. В однім з попередних чисел „Буковини“ подали ми, які то ложні вісвітництва про переслідування Поляків в українській відділі черновецької гімназії пустило в світ львівське „Słowo Polskie“. Ми вказали там, що професор Декер, на якого Поляки найбільше нарікають не лиш що в українській відділі нічого не вчить, але і належить до цілком иншої (німецької) гімназії в Чернівцях і що хіба до сеї гімназії можуть мати Поляки претенсію, як лиш взагалі є яка небудь правда в їх алярмі. Та що стало ся? Брехливий алярм „Słowa Polskiego“ повторила тепер без ніякої уваги тутешня „Gazeta Polska“! Коли хто думав, що „Słowo Polskie“, не знаючи відносин, може лиш помилило ся, то тепер під адресою „Gazeta Polska“ мусить сказати, що се вже свідомо лож. Нічого дивного. „Gazeta Polska“ стала ся філією галицьких вшехполюків.

Із лікарських кругів. Подає ся до загальної відомості, що на засіданню з дня 22. липня с. р. вибрано для воводства Буковини слідуючий лікарський заряд: правит. радник др. Володимир Филипович, президент; др. Н. Нусбавм, заступник президента; др. С. Рудих, секретар; др. Евзебій Ісупескул, скарбник; др. І. Рунес (Садагура), радний член; др. Л. Лютигер і др. І. Готфельд, заступники; др. Сал. Вебер (Радівці) і др. Хавс, кр. саніт. рада; др. Л. Лютигер і др. І. Готфельд, заступники саніт. ради.

Стиньський. Довідуємо ся, що Стиньський відбуває свою в'язничу кару разом із 8 в'язнями в одній партеровій целі. Лікарські оглядини вказали, що він цілком здоров. Стиньський заявив лікареві, що із вікту досить задоволений. Як чоловік безнастанної праці, попросив він в'язничих властей, щоби міг вчити ся в в'язниці столярства і читати бодай історичні книжки; нічого ему не відказано. Сими днями відвідав Стиньського его приятель Цегльницький, зв'язний український агітатор на львівській університеті, разом із его матерією і сестрами. Настрій Стиньського вдоволюючий, що замітили его мати і приятель.

Злодійська шайка. Перед кількома тижнями з'організувала ся тут під проводом молоденького 13-літнього І. Берези злодійська шайка, котрого поліція вже від довшого часу в злодійстві підозрювала, ба навіть кілька разів карала. Він з'організував собі шість від 10- до 15-літніх хлопців і разом з ними поробив вже злодійські плани. Крім названого належали до сеї шайки: 9-літній В. Шнайдер, 11-літній Юліан Колянковський, 12-літній Мих. Бойчук і 13-літній Ів. Факас. Всі они були вже передом за різні проступки карані. Так добре з'організовані злодії мали тепер після строгого наказу свого ватажка сповняти кожний свою задачу. Приміром один мав стерегти, другий здібніший красти і передавати третому і т. д. Сими днями почали они свою діяльність і наробили всюдю много шкоди. Так крали они тютюн, бомбони, хліб, сардельки, ба навіть вдало ся їм викрасти на ратушевій улиці в одній цукорни 10 К. Коли в протязу 2-ох днів із кожного кутка почали доходити різні скарги, зарядила поліція слідство, котре цілковито вдалось. Досліджені злодійчики звалили всю вину на свого провідника. Тимчасом передержує ся всіх під поліційним доглядом в слідстві.

Огонь. Дня 29. липня с. р. вибух коло 1. год. в почи в домі Олени Мадюкової із Чорногузів великий огонь, що дійшовши до великих розмірів, знищив цілий дім і комору. Причина пожежі лежить в тім, що господиня підложила надто великий огонь, в наслідок чого заняло ся в комині. Дім був на велике щастя асекурований на 800 К. Загальна шкода виносить около 1000 К.

Звірство. Із Дорної пишуть: В селі Тургайті, що лежить на буковинській границі, скоїла ся на 31. м. м. дивна, але при тім і сумна подія. Якійсь урядник Горват був вже від довшого часу із одною дівчиною в тіснійших зносинах, що звичайно ніколи нічого доброго не приносять. Одного дня заняв ся він сильно і прийшов до своєї дівчини. Она почала просити, щоб він із любови до неї перестав пити і щоби став вже раз порядною людиною. Сими закидами очевидно „тверезий“ ображений почав собі із бідної дівчини кптити і в кождім згляді єї поневерити. Наконєць витягнув ніж і завдав єї велику рану аж до внутренности. На страшні крики нещасної, збігли ся сусіди, котрим вдало ся втихомирити п'яного і прикликали жандармерію, котра попровадила его під остріми багнетами до карного суду в Бистриці. Ранену дівчину перевезено сейчас до шпиталю в Кімполонгу.

Арештоване капітана за галабурди. В Неполомичах коло Кракова арештував оноді капраль поліції капітана Вінара за крикливе волокитство по улицах. Зачало ся від того, що капраль приказав реставраторови, у якого забавляв ся при склянчині капітан Вінар ще з одним офіциром, аби на основі розпорядження замкнув шинок. Потім поліціянт відійшов, а розлючений капітан побіг за ним і висварив его та загрозив шаблею. Поліціянт нашімнув капітана кілька разів, а вкінці арештував его „в імени права“ та завіз до громадського арешту. Улани дізнавши ся, що їх капітана (рітмайстра) арештовано, надтягнули громадою і хотіли розвалити арешт. На то надійшов віцебурмистр і списавши з арештантом протокол, випустив его на свободу.

Лікарська штучна. Із Паржа довідуємо ся про слідуючу історію: Якійсь чоловігата прийшов до лікаря Папона із заміром витягати свої вельми знищені зуби. А що лікар попросив его, щоби хвилину зачекав, бо тим часом мав оглянути иншого пацієнта, то хорий через сю хвилину не дармував в почекальни, а почав свої кишні набивати ріжними золотими і срібними річками. Коли він лише задумав тихенько вийти, не витягнувши навіть зубів, попросив его лікар до середини. Показало ся, що не було що тягнути, бо зуби здоровісенькі. Лікар замітив був із другої комнати цілу господарку хорого, тому конче захотіло ся ему слабовитого лічити. Лікар замітив ему, що має невилічиму хворобу, для того конче треба сему лиху запобігти. Помимо впертості вдало ся лікареви его знаркотизувати. Коли лише чоловігата пробудив ся із сну, побачив на велике горе поліцію перед собою, що відбрала поховані річі а его попровадила в великій триумфі до „холодної“.

Оповістки, іменованя і т. п.

Позір! Велике народне віче відбуде ся дня 19. с. м. в Топорівцях о год. 1-ій по пол. з таким порядком денним: 1. Вибори громадські. 2. Права української мови по судах і урядах. 3. Справа концесій. 4. Вільні внесеня. Прибувайте, братя

мужики на віче! — Комітет: Сандик Ярешко, Мих. Гуцуляк, Петро Цимбрик, Захарій Тамащук, Василь Сорочій, Гора Ілащук, Василь Сорочак, Ілаца Ревега, Василь Двірничук, Селек Гуцуляк, Сандик Ілащук, Николай Гарасим, Василь Скіпур, Кость Дубець.

З румунських справ. Перше число органу нової румунської партії сецесіоністів „Porocul“ вже вийшло, де волоскі парламентарні послі, розуміє ся крім Ончула, мотивують своє політичне поступоване.

В оправі наших анонсів. Читачів наших дуже просимо, щоб передовсім купували в тих фірмах, яких анонси є в „Буковині“ і щоби вони приневолювали всіх других своїх купців до сего, щоб ті маючи українських покупців анонсували свої фірми в „Буковині“. І тут справедлива і добра є засада: do ut des.

Звертаємо увагу наших читачів на анонс „Рускої Каси“ поміщений на четвертій сторони нашої часописи.

Із штуки і літератури.

Заходом львівської „Видавничої Спілки“, яка через довгий час ніяких книжок не видавала, вийшли на разі такі нові виданя: 1. Стефан Ковалів, Похрестник і инші оповідання. Зміст: 1. Мій похрестник. 2. Два дні в Івановій хаті. 3. Андрій Кременяк. 4. Суд. 5. Свій по званю. 6. Направді. 7. Сільський лікар. 8. Зваричі. 9. Перемащений Петро. 10. Дід Карита. 11. Поломаний Кальвін. 12. Ян Кабатека. 13. Поступ. 14. Колядники. 15. Добре заробив. 16. З кількох тисяч один. Сторін 195, ціна (2—20) 2-60 кор. 2. Генріє Гайне, Фльорентийські ночі в перекладі Івана Франка. До сего виданя додав перекладчик автобіографію автора, яку останний вислав у формі листу в лютім 1835 р. до французского критика Філарета Шасля.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 10. серпня 1909.

Царгород, 10 серпня. (Кб.) Сербський державний заступник об'явив сьогодні порті свої представлення в справі послідних нападів зі сторони Альбанців.

Царгород, 10. серпня. (Кб.) Командант четвертого корпусу Ібраїм-паша, що відбув експедицію проти бунтовничих Курдів в гірській області Дерзім, заявив Дерзім майже без жадного опору. Урядові вісти зі сторони порти доносять, що Пішо відповів на турецькі кроки відносно занятя оазиса Джонет в тім зміслі, що в червні оден французький відділ воєнків дійсно прибув аж до оазиса, але сейчас відтигнув ся.

Лісбона, 10. серпня. (Кб.) Коли сьогодні прибули республіканські екскурсанти з Оторто до Бради, прийшло між ними а монархістами до конфлікту, тому що єї вивали їм хоругви. Відділ кавалерії привернув сейчас лад між спірними сторонами.

Білгород, 10. серпня. (Кб.) Престолонаслідник Александер прибув сьогодні сюди із Відня і виїхав сейчас до Рібарської-Бані.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 9. серпня 1909 за 50 нгр.

Пшениці	12-70—12-90
Жита	9— 9-10
Ячменю броварного	7-50— 8—
Вівса	7-25— 8—
Кукурудзи, пріма	7-80— 8—
Кукурудзи, нової	7-50— 8—
Пшеничної соломи	4-70— 4-85
Житної соломи	5-20— 5-30
Спиритусу (10.000 процент, літрів)	50-75—52-25

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кїві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока своего рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадячі і опростовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вишове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосом відомою по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадності в „Рускій Касі“.

Пряжднуйте нам нових членів.

Дирекція.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА

ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33.

„Руска Каса“ приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок та опроцентує їх на **5 процент.**

„Руска Каса“ уділяє векселеві і гіпотечні позички під дуже користними умовами.

„Руска Каса“ купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів.

„Руска Каса“ дає своїм вкладникам домові скринки щадничі.

„Руска Каса“ найбільша свого рода українська фінансова інституція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду від паїв, яка виносилася до тепер **6 процент.**

Родимці! Складайте всі свої ощадності в „Рускій Касі“. Вступайте громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1¹/₂ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

Новостворене в Чернівцях велике

БЮРО ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ І РЕКЛЯМ ПЛЯКАТОВИХ

„УСПІХ“ (ERFOLG)

находить ся

при улиці др. Рота ч. 4, телефон ч. 536.

119 (1—3)

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніс мів ріжнородних матерій, як: футер, матерій на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Русна ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Драчинці, відбулись дня 18. серпня 1909. р. о 2. годині по полудни в касовім домі з таким дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1908. 2. Доповняючий вибір старшини. 3. Продаж касового дому. — Данило Проконець, началь.

Пошуваю і купую

старинні рукописи

всякого змісту: церковні, історичні, житія, повісті, поучення, співанники і. т. п. Хто би мав у себе, прошу зараз прислати до переглянення й подати ціну, або хоть повідомити і подати короткий опис рукописи. Всі кошта перисилки, разом з належитостию за рукопис, зверну зараз.

Адрес: Др. Ю. А. Яворський в Криниць, вілля Софр. Криницького (Krynica). 113 (2—3)

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть

NERVOL

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францопа

в Терополі.

Се є знамените умиряюче средство до ватарана против всяких ревматичних болів, простудження, ломая костей, плечий гістця і нервових недуг. Прону уважати на напись „Nervol“ і не приимати ийких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (злапошок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерій медичиналій Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“

в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Потребуємо до самостійного веденя книгарні

ДОСВІДНОГО КНИГАРЯ

який працював довший час у книгарні і єсть ознакнений зі всіми сортіментовими роботами. Рефлектанти мусять добре володіти українською і німецькою мовою: ті що викажуть ся знакомістю ще й інших мов будуть мати першєнство. Оферти разом з документами належить посилати до

„Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові“,
вулиця Супінського число 17. 118 (2—6)

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Кonto шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских під користними умовами від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпоровочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти. 2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31 12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 1/16 місяця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реплімації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилог коштують по 2, 3 і 4 сотники від півку.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

„ЗАДОВОЛЕНІ“.

□ В віденській палаті послів, коли від українського клубу відлучилась вже наша буковинська група і зважаючи на свою спеціальну політичну ситуацію в краю, принципіально иншу від неї, яку мають у себе галицькі Українці, прилучилась до парламентарної більшости, — коли галицькі українські послі рішучо заявлялись проти всіх правительствених предложень, а наші буковинські послі, кермуючись наведеним в горі мотивом, голоси свої за тими предложениями віддали, впали із сторони наших послів слова: „ми є вдоволені!“

Пам'ятаємо добре сю хвилю. Послі, які в той час вели опозицію, — між иншим в першій лівій чеські члени „Славянської Єдності“ — (не „Сл. Унії“ як се в нас звичайно каже ся за німецькими часописами) — і українські послі з Галичини, одні в повній палаті, другі в кульорах парламенту, як стій голосно стали квестіонувати рацію того „вдоволення“.

— Як се? — питались не без гніву чеські послі — у вас славянським народом так сильно володіє германська „культура“ а ви — вдоволені?

„У вас в урядах німецьке урядоване, в так званих руских гімназіях, крім Вижиці, найпоганійший в світі утравізм — віддавались українські послі з Галичини — і ви вдоволені?

„Вдоволені!“ відповідали буковинські послі і через те певно ще більше ті два погляди розходились підносячи вже й так досить горячу атмосферу між опозицією і найновішими друзями більшости в парламенті.

„Се правительственні душі!“ — подумав тоді певно не один властитель відмінного (очевидно в его понятю непо-

мільного) погляду — і тішив ся, що навіть появи горячої хвилі він зміє довести до логічних конклюдій.

Сей висказ: ми вдоволені! — очевидно в сю мить дістав ся з палати послів до часописий, став квестією, що заворушила галицькі і буковинські круги українського суспільства — і (як се звичайно буває) слова ті дуже скоро стали такими, над якими не застановляєсь, яких не розбираєть ся, — якими лиш воюєть ся! Сеж таке вигідне! Замість розумного аргументу можна ужити короткої фрази! Сю фразу відповідно закрасить ся, скаже ся її в потрібнім бесідникові місці і тоні — і бажаний ефект — заповнений.

А предсі — що-ж се властиво значить: ми є вдоволені?

Чи через те треба розуміти, що „вдоволене“ буковинської України є того рода і таке велике, що Українці тутешні і їх послі вже нічого не потребують, нічого не жадають — і не будуть домагатись? Чи се „вдоволене“ має обов'язувати буковинську Україну по всі часи аж до кінця світа? Такого розуміння сего висказу хіба нашим послам і найбільші противники їх тактики не припишуть! Ми певні, що навіть ті, як публично, в часописах наприклад, проти сего висказу виступили, самі зглядом совісти і свідомости своєї мають певність, що наші послі сих слів так не могли розуміти! Послі, висказуючи сі слова, навіть рівночасно виступили з всякими домаганнями зглядом правительства, в палаті і поза палатою і одержали цілком рішучу і певну відповідь, що ті домагання будуть сповнені! Буковинські Українці, одержавши недавно першу чисто українську гімназію в Вижиці, будуть мати в не-

далекій будучности свій цілком осібний, український відділ учительської семінарії, значно розширить ся їх стан посідання на церковнім полі (що у нас має дуже велике значінє) і на тім справа певно ані тепер ще кінчить ся ані в недалекій будучности на тім місці не спинить ся. Справа переведення українського урядованя у всіх урядах на Буковині залежить в практиці лиш від самих наших людей — і правительство тутешнє певно не піде слідом галицьких властей в тім згляді і сій справі певно ані тепер ані на будуче ніяких перешкод, ніяких утруднень ставити не буде!

При тім всім нікому ще не прийшло на думку задивлятись на сучасне положенє нашого народу на Буковині в той спосіб, що нам вже нічого не треба! Протинно, і партія і послі наші дуже добре знають, що нам ще дуже багато не стає і чим далі йти буде наш розвій, тим більшими будуть ставати і потреби наші і домагання. І сих дальших здобутків ніхто не думає рабскою покорою заслугувати! Des — do — наша тактика має у нас рацію. Поза тим ми у всій нашій політично освідомлюючій і організаційній акції здаємось лиш на себе і лиш на свою силу „з долу“.

Може завважить ще хто тепер: як можна погодити „вдоволене“ буковинських українських послів з їх рівночасною свідомостю, що Українцям на Буковині не одно ще не стає?

Відповімо ясно: Ми, в нашій політичній акції придержуємось тої засади, що політик (не забуваючи о можливо найдальшій меті) має числитись з тим, що в даний час можна осягнути і тоді в тім напрямі ужити всего можливого напору, щоб можливе здобути. Засади „або всьо, або нічо“ не признаємо! Не забуваємо і ми о всім, однак знаємо, що до сего до-

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Поволи вернула ся вона під конаць того другого року і до бібліотеки і на виклади, тільки що в бібліотеці шукала якраз потрібної їй книжки, а в списі викладів також держала ся ладу: не йшла з економії на палонтологію, а звідти на історію штуки. Тай поза університетською салею шукала повязана зібраних відомостей, хоч і поверховно і прихвощем.

На третій рік батько все не мав охоти посылати її до Львова. Одно, що видав на неї гроші, а друге, що не бачив у тім цілі. Сю другу думку висловила Амелка, витаючи Орися запитом, чи не привезла собі жениха зі Львова. Орися просила маму і ся, хоч — як звичайно — підтримала батьків авторитет, потайки мусіла просити за нею. Розмовляючи, з батьком, не сказала Орися так ясно, що не лічить на посаг колись, бо в справді, про посаг не говорило ся, але так її арозумів старий Кульчаккий. То побіч маминої просьби було друге „про“. А врешті заважив голос Ореста. Коли батько представляв Орисі, що мусить краще про сина дбати, той зрік ся на користь сестри своїх прав на батькову поміч.

Зробив се з різних причин. На їзду до Львова не мав сили, підтримати плян Елі, бажалось йому з тої причини, що колись дав до него почин, а також не бажав бути поблизу неї. Другі сестри відносили ся до него тепер так само, як і перше, за те Орися дивила ся на його наче з докором. Так здавало ся йому..

Досить, що Елі вибрала ся до Львова на третій рік. Тут з одними була вже добре знайома, з другими знайомила ся; більш-менш у всіх товариських кругах витали її радо. Жила вона в одній бездітній сім'ї з молодією ще своєю хазяйкою у двох ходили скрізь, де лише цікаво було піти Українцеві. В сю пору педагогічне товариство постарало ся про цілий ряд відчитів. На свою користь вже другий відчит Осипа оголошено в часописах то Орися так як і на киші відчитати, пішла й тепер. По відчиті зайшли на чай до каварні „Монополь“ і тепер Орися навязала з Осипом втретє живіші взаємини. Сього разу вже тривкіші. Знов пішло про відчит і хтось инший сьміяв би ся з Орисі, з її охоти вчити других, не тямивши самій богато, але Осип дивив ся на кождий проав поважно і в змаганнях Орисі, цінячи добру волю, вважав її відчитати за вправу, за працю над собою. Се не так навчав других, як наука для себе самої.

Він відносив ся до Орисі прихильніше ніж колись, бо зробив ся для всіх привітним, наче по-

бачив якусь красу, якої досі його — око не впріжняло, наче почув якийсь новий, нечуваний тон. Ні, то він почув свободу. Одинацять років ходив у ярмі, За весь той час не мав відпочинку навіть на час ферій: бо вчив так само як у шкільнім році, таких що не були в силі „одолати“ шкільних мудрощів. Недавно скінчив філософічні курси. Покінчивши їх роздумував, чи вложити шлю в нове ярмо, себто вчителювати, а іспит відложити, чи лишити ся на свободі. Рішив ся на останнє. Дістав позичку на користних умовах, бо міг її сплатувати частками і то не зараз, а через рік, як дістане посаду. Тай так зробив собі дозвіл. Не значить, що нічого не робив: він працював навіть більше, як виключно для себе; залюбки вчив ся і готовив ся до іспиту. Не розриваючи свого часу на біганину по лекціях, міг годину-дві посвятити на відпочинок в каварні, де мав журнати і товариство.

В ті часи був у настрою студентства занепад. Се й не диво. По великім підемі таке відчувало ся, хоч дійсного занепаду не було. А тут одні студенти примусово, другі добровільно лишили ся на чужині, треті готовили ся до дальшої боротьби тихо, одіняючи перше стан, який витворила дотеперішня боротьба.

А серед таких обставин голосніше заявив себе гурток по часті із студентства, по часті

ходить ся через поступенні здобутки, які в дану хвилю є можливі. Сім способом власне ми, буковинські Українці, дійшли до сего, що коли перед десятима роками кожде наше віче контролювали жандарми і ударемнювали всю роботу на селі, нині жандарма на наших зборах не видно, — не так давно ще політично без ніякого значіння, нині є ми все таки важною силою в краю, — економічна нуля перед десятима роками нині маємо понад 140 наших економічних товариств, „Селянська“ і „Руска Каса“ замкнули минувший рік кількадесятимільйоновим оборотом і кілька тисяч моргів землі розпарцелювала між наш люд, — народне шкільництво дійшло до такого розвою (що до числа шкіл, їх якості і їх фреквенції), що з малесенькими виїмками тут в засаді всі наші постуляти заспокоєні а на полі середного шкільництва ми маємо першу свою чисту гімназію, о чім перед кількома літами ще ніхто не міг думати а дістанемо небавом ще й учительську семінарію. Також в церкві — в останній небезпечній для нас фортеці волоскій — ми хіба права свої таки в дечім поширили. І так на всіх полях. — Отже питаємось тепер чи ся тактика не дала нам покищо дуже гарних успіхів? Чи нашу ситуацію можна так а всім, безкритично ідентифікувати з Галичиною? Чи тамошні Українці хоч борються ся довше, до красших дійшли результатів? Чи між політикою тамошних властей і наших ніякої нема різниці? В чім містить ся непомилна рация, що і тактика нашої політичної репрезентації мусить бути така, як в Галичині? Чому наші послы мають бути „невдоволені“, щоби вести рішучу опозицію або й обструкцію в парламенті? — Ми є певні, що найбільш непримиримі що до тактики укр. послы в Галичині поступали би так само, як ми, як би в Галичині вже й думати не було можна про гегемонію польску над українським народом так як сего ми певні вже можемо бути, що до кінця світа не будуть панувати над нами Румуни або Німці, — якби там українське шкільництво найшлося, як у нас, в українських руках, як би креоване укр. гімназій як у нас не залежало в нічім від союму, — якби соймова і парламентарна ординация виборча була така користна для них в Галичині, як є вона тут для нас, як-би правительство в нічім не ставало на перешкоді їх національному розвою так, що подумати не можна би про славі кровю людскою окуплені вибори галицькі і т. д.

Не забуваймо впрочім, що слова: „Ми є вдоволені!“ впали тоді, коли без обек-

з людей не далеких від него під прапором „Свѣта“, Осип пристає до них у тім значінню, що сїдав побіч поетів у „Монополці“. Сам „Свѣт“ не представляв для його інтересу, починаючи претенсіональним заголовком, а кінчаючи на дустих фразях про духовий „аристократизм і висшність“ Куліша. Він навіть дивувався, чому сю часопись редагують у кофейні, замість — як пристало на чесного філістра у хаті за писемним столом. Осип радив хлопцям випускати неперіодично книжки, бо на часопись нема в них на то вже матеріальної, але ще більш, моральної сили. Він любив не їх часопись, але їх самих, любив їх вірші, а часто навіть волів їх розмови ніж писаня. Коли було зійшли ся разом, вони цікавили Осипа тим, що заступали ся за щось неясне і непевне, що серед них дримало. Зводили бій з невидимим, їм самим незваним ворогом. Говорили з кождим нарізно, тоді бачиш, що хоч вони мачали в одну редакційну чорнильницю свої поетичні пера, а проте кождий з них мав инший, задушевний інтерес і найгострійше критикував приятель. Осипа цікавила непорядність, просто волохитство поетів і хвороблива, часто недобре затаєна гордість і власна любов. Осипові мило було мати щось непотійне, слабе побіч себе. Тому поважаючи талантових хлопців, радо сїдав коло них.

(Далі буде.)

тивної рачі квестіоновано тактику наших послів. Признаючи наші незаспокоєні ще постуляти а при тім здаючи собі справу з того, що і в нашій власній роботі є ще певні недостачі (і Риму досконали не збудовано відразу), — ми певно „вдоволені“ не хочемо і не будемо покривати потреб наших і чужини нічим не думаємо присипляти!

Так представили ми се не при одній нагоді нашим селянам. Вони хоч перед тим чули противні думки, признали нам повну рацию.

І ще одно, що теж варта тут зазначити. Якраз тепер перебуває в Чернівцях визначний чеський посол Котляж, член „Славянської Єдноти, той сам, що в часі промови посла Семаки, голосно і не без гніву переривав його промову гріким запитом: „і ви вдоволені?“ Посол Котляж нарочно в тій цілі тут приїхав, щоб на місці пізнати справу, бо як Чех і як політик, знав, що політична тактика залежить від реальних, фактичних обставин місцевих. Шановний гість конферував вперед з місцевими Чехами, з чужими людьми, відтак зайшов і до нас, був і в однім нашій селі — і по всім тім признав публично, що буковинські наші послы мають під тим зглядом повну рацию!

Нищимо самі себе!

(Письмо із Серетщини.)

В однім із попередних чисел „Буковини“ читали ми, що Волохи домагають ся волоских паралелок при гімназії в Радівцях, які їм нарешті й напевне обіцяно в найближшій часі отворити. Стата „Буковини“ кінчить ся рішучим і справедливим вивиком, що ми Русини жадаємо, мовляв, у таким разі руских паралелок при гімназії в Сереті і то, розуміє ся, в найкоротшій часі. Оттак воно! Кожда рука собі крива, мовлять люди наші, а як хто дбає, так і має. Дбають Волохи о свою молодіж і роцибають ся за своїми школами, то певно все те й осягати муть. А в нас? Таж у серетській гімназії є всего на всего 40 (сорок) учеників Русинів, значить таких, що ходять на руске обовязково (бо кількох, як зачуваємо, разом Русинів ходить надобовязково на руске, а деякі записані на волоске, хоч вони й руских родичів діти!) Сорок учеників на цілу гімназію! Страх як мало! Де-ж ту можна думати про паралелки? Таж тут треба 25 учеників від першої класи почавши, коли хочеть ся дістати паралелки! Звідки взяти їх? Хіба з тих сіл у Серетщині, що рідко котре дасть одного ученика на десять літ? І хто сему винен? І на кого тут нарікати нам? Бо нарікати, пацькати ся на тяжких, мовляв, вороженьків — се-ж наша щира народна пісня! Ба не туди, панове земляки! Я, учитель говорю до Вас учителів, не туди воно! Коли нам вже нарікати і подрікнати кого гріким словом, то хіба самих себе! Во — вдармо ся в груди і скажимо так щиро й отверто, як чесним людям яло ся, як тій верстві суспільства яло ся, що багато від суспільства вимагає і від якої суспільність має теж право деякого хісна вимагати, — скажимо отже кождий поодиноким за себе, чи багато кождий з нас мужицьких або міщанських дітей виправив в котру руску чи німецько-руську чи бодай німецьку гімназію в Сереті? Ах ні! Коли б був кождий з нас зі свого села раз в рік вислав бодай одного хлопця в гімназію (або хоч до підготовки в гімназію) — якби то виглядали наші школи! І не треба булоб аж бороти ся, та й то ще покищо надаремне, за паралелки при гімназії в Сереті, бо згаданим способом повстала би сама зі себе, через патріотичний вклад учительських одиниць, велика руска гімназия з руского інтелектуального матеріалу! Не гарний з був би образ? Не солодке було би почуття в наших учительських серцях, що ми се бач здвигли своїм трудом нову свѣтину? А так — прикро повинно бути нам і стидно, що діє ся напад! І не лупить ся тобі лице на вид кривди народної от хочби ти брате-товаришу, що кождо днину покидаєш свою школу на молодших товаришів і товаришок, а сам спішиш Біг знає за якими „орудками“ до міста? В твоїм селі нема ні читальні ні „Січ“ ні навіть нашої каси; в твоїм селі кацапня вража шпав-затровує народню душу; з твого села, брате, нема ані одного ученика не то в Чернівцях, але навіть в Сереті нема, хотя Серет тобі під посом майже, а ти своїй школі надучителюєш... А як тобі на серцю земляче, що сидиш собі в одній з найпіншійших шкіл на нашій Буковині й удаєш, там де тобі треба, патріота, а не давши зі школи своєї також ні одного хлопця до гімназії? Що правда — є в троїм селі руско-народні

товариства — на папері; є каса, але в ній ти, братку, господарюєш із клікою своєю так, що газди наші на тебе плачуть; а „Січ“ не могла в твоїм селі заснувати ся, бо ти підмовив парубків, щоби охочому до сего діла учителю, значить — твоєму товаришови, вибили вікна — і вони вибили єму вікна, стали сліпим оружем засліпленого твого румунофільського серця і перелякали хоружинку твого товариша-організатора а его самого бодай на разі знеохотили до народного діла в загроженім румунофільською селі... А як до читальні, до твого села, прибув оден зі щирих і знаних трудеників народних — не намаляв ти проти него людей і чи не похвалав ся перед другими півтемиными земляками, що кажеш засісти на него і побити, аби не приїздив оглядати порядків (властиво: непорядків) у селі, в яким ти розвиваєш свою патріотичну діяльність...

Богато ще знайшов би я, товариші мої дорогі, таких „патріотів“ (не проти поці згадуючи!), та най там. Кождий же з Вас віднайде сам себе у своїй совісті, най лише поговорить щиро сам зі собою...

Та думав би хто, що богато ліпше маєт ся наша справа в самім Сереті. Де там! І тут дифіцити. От завіз був тут виділ тут „Української Школи“ курс підготовний до вступних іспитів у гімназію, зголосило ся, як зачуваємо, на сей похвали гідний дарований курс понад 20 хлопців, знайшли ся й охочі учителі — так щож! Зараз же таки на вступі зразив оден старший, здавалоб ся, тактовний чоловік одну годичу і другу, праця припала на одного ліпше п. тов. Вольчинського, котрому обіцяли помагати ще два серетські товариші — і то старші — та оден з них „попрацював“ щось шість лекцій тай покинув сей патріотичний подвиг (змучив ся!), а в другого таки на обіцяні й покінчило ся! Се значить організація праці! Щось радше на подобу приказки: лежить пес на сні — сам не їсть і корові не дає! А вислід патріотичного почину „Укр. Школи“ такий, що зі всего курсу зголосило ся до вступного іспиту, як зачуваємо 11 (із тих понад 20!), перепало 4. Решта може схоче зголосити ся до іспиту по феріях, аби — перепасти, бо через ферії забудеть ся й те, чого навчило ся, а не тільки те, чого не навчило ся! Тай от Вам, дорогі земляки, наші паралелки! Коби ще хоч отворили при гімназії серетській т. зв. підготовну класу, в справі якої уложено і внесено на руки пана президента краю відповідне письмо пропам'ятне (меморандум) з рамени тут „Укр. Шк.“ — тодіб може й стала заповнювати ся серетська гімназия і рускою дітворою без великого напруження сил наших нероботячих, по своєму патріотичних товаришів. А між тим?...

Та справедливість каже згадати про оден гарний подвиг серетської Руси, іменно про руску бурсу. На загальних зборах минулої зими чули ми навіть зовсім справедливую похвалу й признане ізза поставлення великої „нової бурси“ (се була промова проф. С. Яричевського) і раділо серце всіх присутних на тої слова. Але щож! — пригнати ся ближше тій справі — то знову виїде моральний недобір: єсть бурса, але руских дітей до неї немає! Як се воно? спитаєте. А так, що нових учеників приїде, як сказано, в загальні до гімназії, отже й до бурси, обмань, а ті, що в ній були, се по більшій часті заражені кацапською джумою вже від кількох літ! От як воно! І річ натуральна, що виділ повинен би в імя національної справи викинути всну ренегатську зволоч, аби не ширити плюгової пошести в рускій хаті і не виховувати підлих яничарів за народні гроші проти самогож того народу! А дальше — випадало-б внутрішню управу бурси віддати в руки якої ідейної, правдиво патріотичної одиниці, щоби під її оком і серцем виховала ся наша будуча сила, наші гордоці! В новім будинку бурси помешкане для управителя бурси повинно преці знайти ся, а як ні, то яло ся яким иншим способом зарадити сій потребі, бо до тепер якось усі ліпші члени бурси за далеко були від неї... Питомцям бурси треба дати національне вихованє, а се тим більше, що — як зачуваємо — лагодить ся кацапія за вижебрані в народогубних цілях в Росії гроші заснувати кацапську бурсу в Сереті. Таким чином дістали-б ми дві кацапські бурси в Сереті: одну й другу правдиву. Ліпше „замкнути буду“ — як сказав хтось із патріотів — і не тримати нікого в бурсі, чим виховувати ренегатську дрян! Та ба! чи послухають же міродайні чинники в управі серетської бурси моєї кроню і жовцію сповненої мови? Деякі вже тепер, як чути, лагодять ся вихати до управи бурси одного бувшого явного — нині тайного кацапа, аби тільки не допустити сюди звісного діяча народного, що декому на заваді і проти котрого риз де х то — чуйте панове товариші! — навіть на спілку з кацапами і ще з якимсь ніби православним Німцем... Оттакого ми доборолись!

В загальні треба сказати, що тут у Серетщині — є дуже малим чесним виїмками — решта земляків учителів дуже нещира до себе і до народної роботи. Є й такі, що десятками літ пічного не робили і тепер не роблять, а навіть не люблять, коли їм хто відважить ся пригадати на обовязки зглядом Руси-України. Вони тільки рити вміють під всякою патріотичною одиницею, послугуючи ся доносами туди, куди треба і не треба...

І най собі Волохи здобувають гімназію за гімназією; нехай навіть на селах (як в Товчинцях) задумують засновувати академічні товариства волоскі — (тільки там волоских студентів а руских?); нехай собі в Сереті засновують кацапську дружину в „красній рубашці“ замість „Січ“; нехай навіть Поляки добивають ся польської гімназії в Чернівцях — то все те нашим нетамучим одиницям, навіть Вам, мої непатріотичні патріоти з поміж учительства так — вам навіть байдуже, аби лише спати як бувало, спомогати всякого ворога, киришити проти народних робітників і — нарікати на тяжку позицію руского патріота. Вичитай оден другий яку сплетню в ворожій нам газеті (бо „Я „Буковини“ не читаю і не пренумерую!“ каже згорда дехто з землячків!) і тишай ся, не відчуваючи навіть, що радіє на стипі своїй власній! Що за поганій паралітик моральний буває часом наш брат! Аж гідь бере!

Прокиньмо ся! Опам'ятаймо ся! Глядіть: в повеленій Галичині засновують ся по містечках приватні гімназії рускі з початковим числом 60—70 учеників, прим. в такім Рогатині, Городенці, Копичинцях і т. д. Навіть по селах засновують ся приватні гімназії рускі, прим. в Залашіві, рогатинського повіта. І то з приватної бідної рускої мошонки! Не встиди же нам не мати ким заповнити гімназій тут, де за нас поки що дбає в деякій мірі правительство? Сором, великий сором.

Уважаймо-ж, панове, що поступ не спить і приспавши та нами небуджений народ прокинесть ся, побачить, хто ему не рад і перейде над нещирими синами вітчизни, до дневного порядку. Ліпше було би для нас учителів, коли-б він до нас відносив ся із признанем, вдякою...

Возьмім ся щиро до справи! Підготовляймо молоді до шкіл! Організуймо села! В тій роботі будьмо собі взаємно до помочи. До помочи також берім нашу академічну молодіж, нехай устроює нам по всіх селах вечери з відчитаними й аматорськими виставами поучаючи. Панове товариші! стаймо молоді до сіл наших в цілях організаційної роботи — ліжка нам не перележать, хати не переїдять, а нарід все таки розворушати із дрімоти! До діла!

Тільки слів до вас на разі, товариші мої і другі добрі люди. Вгриз я може декого, та серцем вгриз.

Вже мене, вірте, добре гризло, коли я вас мусів гризти...

Вибачайте!

Учитель.

Політичний перегляд.

Напружене на Балкані.

Грецьке правительство зібрало ся вчора на три годинну раду, щоби в виду турецької ноти сказати рішуче слово, на яке з нетерпеливостю чекає порта. На сій нараді виготовлено у співучасті короля відповідь, в якій Греція протестує проти турецьких обвинувачень і запевняє, що грецьке правительство зробить все, що зможе, щоби в мирний спосіб залагодити кретьке питання, а саму розв'язку повіряє в руки опікунчих держав. Греція не проводить жадної анексийної політики і буде завжди стояти на льоальнім становищі, хотий бажане порти, щоби Греція раз на завігди зрезигнувала із Крети, викликало серед політичних кругів в Афинах величезне обурення. Справу вивішування грецької хоругви на кріпості в Каней, столиці Крети, і віддалення грецьких офіцерів із острова полишає грецьке правительство опікунчим державам.

Порівнявши сю виминаючу відповідь грецького правительства, яка ему одиноко можлива, коли не хоче попустити нічого на своїй честі, то ясно, що она не дала позитивної і простої відповіді Туреччині. Там Греції не можливо прилюдно заявляти, що она зрікає ся на завігди всяких прав до Крети, де мешкають її земляки і яких одиноким в сій хвилі бажанем є злучити ся з грецьким королівством і де навістку, що держави не хотять взглянути національних змагань кретького населення, а признають суверенні права султана на острів, запанувало страшне обурення, що може дати почин до революції. Таке жадане турецького правительства із рівночасним загрозенням зривання дипломатичних зв'язків з Грецією не подобало ся навіть опікунчим державам, які через своїх заступників не похвалили кроку порти.

Одержавши грецьку відповідь, зійшли ся турецькі міністри на раду в сій справі як також дотично спільної інтервенції заступників опікунчих держав. Великий везир і міністер заграничних справ заявили, що порта не має жадних воєнних затів, але она мусить післати свого амбасадора в Афінах на відпустку, щоби тим заспокоїти публичну опінію, наколи-би відповідь грецького правительства не була задовольюча.

Що до приготування інтервенції держав дементує кореспонденційне бюро „Agence Havas“ вісти, немов-би французьке правительство зробило доси офіційну пропозицію Англії, Росії і Італії запросити також кабінет віденський та берлінський до співучасті у залагодженню кретького спору. Згадане було признане, що фреквенція замірає удати ся до Австро-Угорщини та Німеччини з проською о співучасті в згаданім ділі, але, розуміє ся, тоді, як покаже ся потреба, щоби й сі

дві середно європейські центральні держави причинили ся своїм впливом до уратування загального миру та беззглядного нехтовання національних змагань Кретьців. Кореспондент часоп. „Sicel“ телеграфував із Каней, що опікунчі держави вже порозуміли ся що до пропозиції французького правительства, щоби всі чотири держави зажадали від кретького правительства відтягнення всяких розпоряджень, які запали від 27. липня, і щоби держави рішучо заявили, що всіми силами будуть змагати до перепертя своїх рішень. Окрім того зажадало французьке правительство від Кретьців звинення грецької національної хоругви як також уважав сю хвилю за дуже дотичну пересправляти з Туреччиною про саме останню порушення status.

По таких інтервенціях і вимінюванню нот можна з певністю сказати, що полагожене справи в дипломатичній дорозі трохи придавить ся і напружене в політичних кругах ще потребає певний час, доки не наступить менше-більше звисний результат переговорів між державами, іменно що апарат європейської політики і європейської рівноваги в своїм обороті замкне уха на національні домагання Кретьців і не допустить їх до злуки з вітчизною, щоби тим не згрішити проти європейської рівноваги.

До 300-літньої річниці князівства Клеве.

Гогенсбург, 10. серпня. (Кб.) З нагоди 300-літньої річниці приналежності князівства Клеве до пруського королівства виголосив цісар Вільгельм промову, в якій з вдячністю згадав про тих, що брали участь в праці около сего діла. Цісар скінчив бажанем й даліше панувати в мирі та випорожнив склянку на щасте князівства.

Офензива Еспанців наказана на суботу.

Париж, 10. серпня. (Кб.) Кореспондент часоп. „Temps“ доносить із Сан-Себастьяну, що король Альфонс оповістив при огляданні одного полку гвардії, які відходили до Мелілі, що генерал Маріна перейде в суботу в офензиву.

Новий кабінет гр. Трейса.

Нопенгаген, 10. серпня. (Кб.) Король повірив провідникові вільної консервативної партії у парламенті графові Трейсові утворення нового кабінету. Завтра дасть граф Трейс остаточну відповідь, чи зможе підняти ся сего діла.

Причини хінсько-японського конфлікту.

Часопис „Matin“ подає інтерв'ю свого лондонського кореспондента у одного з хінсько-японського конфліктом дуже добре ознайомленого політика. Опір хінського правительства проти японського залізничного проекту полягає по думці вище згаданого політика на опозиції населення тих околиць, через котрих переходять колії шини. Як Японці будували сю лінію, то забрали хінським хліборобам потрібний терен, не давши законним властителям реального відшкодування, ба часто й нічого. Саме під час той припала війна і могутча Японія зужила свою могутність, щоби визискати населення. Коли-ж тепер Хінці противлять ся перебудованню сих ліній, то роблять се з тої причини, що жадають заплатити за те, що Японці їм забрали або хотять забрати. Коли Японія признасть становище хінського правительства, тоді буде можливо усунути існуючий спір.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. серпня 1909.

Календар. Четвер 12. (30.) Сильван, Кресцент, рим. Кляри Д. Схід сонця 4 год. 45 мін., захід 7 год. 24 мін. — Пятниця 13. (31.) Евдокин, пр. пр., рим. Іполита М. Схід сонця 4 год. 46 мін., захід 7 год. 22 мін.

Вацлав Котляж, чеський посол до державної Ради, визначний член чеської аграрної партії, приїхав вчора до Чернівців і загостив до „Народного Дому“. В гурті тутешньої нашої громади, шановний гість мав нагоду пізнати жите черновецьких Українців. Нині відбулось в домі посла А. Лукашевича прийняте для него, почім оба сі посли виїхали до недалекого села, щоб міг побачити й пізнати п. Котляж наших селян і їх жите. До полудня відвідував нині п. Котляж всі наші товариства.

Українська гімназія в Вишніці і галицькі поляни. До вишніцької гімназії вписалось досить поважне число українських учеників з Галичини, бо се для них найближша гімназія з рідною викладавою мовою. Очевидно, се не могло подобатись галицким Полякам. Вони хочуть польонізувати Українців за всяку ціну і до сего надуживають всієї своєї власти в краю. В тій цілі, як доведёмось, вже з початком сего року шкільного, повстане в близьких від Вишніці Кутах польська приватна гімназія. На Поляків вона не може рефлектувати, бо Поляків тут дуже мало. Се сильне наставлено на українську молодіж з Галичини і може ще на вишніцьких Жидів.

Утеча дезертирів. Послідньої ночі втекли із касарні Альбрехта три воєнки, котрих там замкнуто за попередню утечу. Разом було їх трох і то: І. Кубачук, підозрілий за убийство Николай Філемон і Николай Пентелемон. Їх передержувано в одній маленькій целі першого поверха. Насам-

перед виломали они двері вийшли, опісля пішли коритарем до других дверей, які так само вилізли, а звідси удали ся в високий партер і через кльозет спустили ся ременем на подвір'я. Мабуть попрямували они до Росії, як попередні злочинці, що втекли із карного суду. Військові влади зарядили в тій справі дуже строге слідство.

Огонь в Вишніці. В ночі з 9. на 10. серпня вибух з невідомої причини в домі Шльоми Газенфраца величавий огонь, який великими розмірами розширив ся і на сусідні доми. Жертвою впало 9 домів разом із забудованими; крім сего згоріла гр. пр. церква до тла. Деякі важніші річі з церкви вдало ся уратувати. Огонь зльокалізовано дось около 5-ої години рано. Загальна шкода виносить 60.000 корон.

Втопив ся. Дня 26. липня с. р. около 8-ої год. вечером купав ся в Черемоши коло Яблоніці селянин Дмитро Темчук. Тому що умів дуже добре плавати, подав ся в своїй зарозумілості на середину ріки. В наслідок сильних філь потонув. Михайло Борсукевич із Яблоніці скочив за ним на ратунок. Однак було вже за пізно, бо Темчука покрили вже бістрі хвилі. В протягу 15-ох мінут витягнув его Борсукевич на беріг неживого. Заходи около привернення его до жита були даремні. Ось до чого доводить людська зарозумілість і нерозвага!

3 галицької України. Безмежна самоволя. Вчорашнє віче сликане для звіту п. Петрицького в Краснім (коло Грималова) правительственным комісар розв'язав. Академіка Ванчицького безправно арештовано й відставлено жандармами до Скамату. — В Волянці, де в парохом москвофіль Крушинський, арештував вийт в присутності пароха і двоє жандармів селянку Параню Жидик за те, що ширить Україну і робить бунт! — Число членів товариства „Просвіта“, які заплатили членську вкладку вже за рік 1909. виносить досі 8537, а членів, які заплатили лише за 1908 рік, 3410, разом отже 11.947. Прочих „членів“, котрі залягають з вкладками ще від 1903 року, є 7376. — Предвиборчі збори в Стрию. 8. с. м. в Стрию в сали „Народного Дому“ відбули ся передвиборчі збори в справі вибору посла до союму кравового з міста Стрия на місце бл. п. Фрухтмана. Збори скликав місцевий комітет Н. Д. П. Участь в зборах взяло поверх 200 осіб лише виборців. Рішено одностайно, що Русини міста Стрия виставляють самостійного кандидата на посла. Вибрано виборчий комітет з 25 осіб, котрий займеть ся передвиборчою агітацією. Особи кандидата поки-що не визначено.

Також анархисти. Лякей помічника В. Душинського в прис. Вишполі, житоміського повіту, Л. Пархомчук вийшов на балкони помісничого дому і на столі побачив якийсь папірець. Він взяв его, а то був лист Душинському. Як прочитали той лист, то в ній писало ся, щоби Душинський протягом двох тижнів поклав в економічний сад в купальні 100 карб., бо в противнім разі его й его родина буде вбита, а економічні будівлі спалені. Хто писав лист, поки що не довідались. Справу для слідства передано судовому слідчому 4 уч. житоміського пов.

Користь з громозводів. Голинець, Ван Гулік, робив спостереження над ударами громів в будівлі в часі від 1882 до 1906 р. На підставі тих спостережень він дійшов до наглядних користей, які приносять нам громозводи, сей хосенний винахід В. Франкліна. З двох випадків удару грому в будівлю, незаосмотрену громозводом, в однім завсідги кінчив ся пожежою будівлі, на коліж будівлі заховорені громозводами, то пожеж бухав лишень на 13 секунд удару грому в будівлі.

Переписка адміністрації.

Дмитро Антонюк із Жемени! Сердечна Вам подяка за труд около з'єднання нам предплатників. Зробимо після поданого Вами усліва.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 11. серпня 1909.

Штокгольм, 11. серпня. (Кб.) Послідньої ночі прилучили ся до страйку також друкарські складачі. Мимо того робота по друкарнях в деяких містечках ще триває даліше. Часопис „Socialdemokraten“ виходить вже під назвою „Antwort“ Прочі штокгольмські та готенбурські видають ще окремі друковані або літографовані листки. Рухом на дорогах займуть ся охочі до роботи. Розширене страйку на залізницях правдоподібно не наступить. Врешті всюдї панує лад.

Штутгарт, 11. серпня. (Кб.) Міністер просвіти повідомив першу палату, що одна приватна особа дала привительству 59.000 марок до розпоряджності, щоби за гроші завести бюро, яке зайняло-би ся аероплаством.

Фіюме, 11. серпня. (Кб.) Серед угорських Хорватів проявив ся страйковий рух.

Загреб, 11. серпня. (Кб.) Урядова часопись дементує вісти, про уступлене бануса барона Равха, розширені з нагоди его відпустки.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“
кулах до подорожні найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всіляні сезонів **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтїй.

HEGEDUS LEMBERG.

Великий зарібок

приносьть побічне занятя кождому господарови, купцеви предприїмцеви,
урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цїнники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адре-
сувати на повисшу фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі,
серебряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє,
котрє ріже як бритва найтвердшу цїянку то є гірську траву і збіжє. Що лиш
під таку косу дістане ся, перетинає она за одним змахом на стопу. Коси ті дуже по-
воли зупотребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд
в полі радує кождого хлїбороба, тому кождий повинен косити лиш карпатськими се-
ребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англій-
ської сталі найлучші в цілїм свѣті і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Цїна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кождих десяти кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок
з найлучшої плити. — Меньше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати
4 К вадатку; без вадатку також не вислає ся. За опакованє нічого не числимо і почту
самі оплачуємо.

Хто пришлє з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової.
— Хто пришлє 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришлє з гори 23 К, той отримає 11 кіє
75 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришлє з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришлє
з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришлє з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі
і 11 каменів. — Хто пришлє з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто пришлє з гори 28 К,
той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаня кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жууть збіжє так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.

Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закуплї 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і письма.

81 (22—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,**

почта Рожнятів.

Союз руских хлїборобских спілок на Буковині

„Селяньска Каса“

стоваришенє зареєстрованє з обмеженою порукою

повідомляє, що він отворив в себе осібний

Віддїл на вадїї і кавцїї

і перебирає зложуванє вадїї і кавцїї але лиш у публич-
них корпораціях або до рук власників великої посїлости
земельної в пупілярних цїнних паперах під дуже догїд-
ними условинами. Близші інформації даємо в нашій кан-
целярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
удїлу.

Цїлею Товариства є удїлюванє кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потрученя податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Шадниці поштової число 35527.

Кonto жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Удїли членські: „ 262.994.—

Позички удїлені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не
огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі части шо дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Новоотворенє в Чернівцях велике

БЮРО ДЛЯ ОГОЛОШЕНЬ І РЕКЛЯМ ПЛЯКАТОВИХ

„УСПІХ“ (ERFOLG)

находить ся

при улиці др. Рота ч. 4, телефон ч. 536.

119 (2—3)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під наглядом і конштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний оупет.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і св'ят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділь і св'ят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

ДО ПРАЦІ!

Любі і дорогі наші люди! Як все, так і тепер до праці скликаємо вас всіх, в кім серце руске бє ся!

Праці нам треба безнастанної.

Марно не прийшов для нас давний час. Ми двинулись, ми вже щось значимо в тім краю.

Але багато ще треба нам зробити. В кожній громаді ми мусимо утворити свою силу, в кождім селі мусимо перевести організацію таку, щоби ми своїми силами могли кожде небезпеченство відперти і кожде потрібне нам добре діло перепровадити. В кожній громаді ми мусимо мати сильний гурт всіх чесних і щирх робітників, а тоді ми самі будем скалою, о яку розіб'ють ся наміри ворожі.

Від якогось часу бачимо, що нарід наш по селах збирає ся на численні віча і збори і радить ся, що далі робити, як далі поступати, щоб все іти вперед чимраз ближше до гаразду, до свободи.

Тішиться нас се дуже, люди наші, дорогі та любі.

На вічах тих просвічуєте темних і самі сил нових набирайте! Лучить ся в один великий гурт, який лиш про щасте всего нашого народу дбає.

Не забувайте про наші спілкові товариства, про наші каси, читальні і Січи, ширіть просвіту і тверезість між собою, спомагайте всьо, що йде до сего, щоб наш сердак господарський мав славу і пошанівок на св'іті.

Вороги не сплять і лиш ждуть на те, щоб побачити нас немічних, розбитих.

Сего най вони ніколи не побачать!

Не зважаймо на те, що другі розбивають ся і до ладу дійти не годні. Ми єднаємось в імя загального добра нашого народу і ростім на славу нам а на сором ворогам!

Кацапські лайдаки.

Справді, трудно підшукати якесь иньше слово, — треба сказати ясно і виразно: лайдаки! Бо лайдацку душу мусять мати ті, що власному своєму народови ставлять колоди на дорозі та й не хочуть, щоби той нарід руский дійшов до добра, до гаразду, до слави.

Довго-предовго мусіли ми бороти ся з чужими ворогами! Таж памятаємо ще ті часи, як кожді наші збори шандари розбивали, як Волохи збиткували ся над нами у всіх урядах та в церкві, як нарід наш пропадав в темноті, без просвіти і науки, як кожда лихварска пивка до решти нищила нашого селянина.

Руский нарід на Буковині не мав в той час ніякого значіння. Кривдив його кождий і здавало ся, що на те тільки сей нарід і є на св'іті, щоби хто хоче міг над ним збиткуватись, міг ошукувати його і його коштом жити.

І ніхто руского народу не міг оборонити. Своїх людей в урядах, в церкві так якби не було, послі рускі були безсильні, бо проти них ставала ціла хмара чужих противників. Наш чоловік мав лиш темноту в голові, гіркий жал в серці був ошукуванням наймитом на ласці чужих панів і одиноком його „щастем“ було, як найшов якого лихвара та позичив у него конечно потрібні гроші на двіста процент або й більше.

Приходило вже таке, що хіба гинь, народе, пропадай!

В тім часі найшли ся між нами на щасте люде, що постановили собі видвинути руский нарід з горя і терпіння. Серцем і всею душею і всім розумом своїм ті люде віддали ся нашим бідним селянам.

Минуло кільканадцять літ — і ми як не ті стали. Наші діти мають тепер скрізь

свої школи, — в селах бачимо вже сво каси, які видирають нас з лихварських кешень, — нарід збираєсь в „Січах“ і читальнях, де набираєсь розуму і вчить ся боротись за свою долю, — щирі послі до сойму і до державної ради тепер свої люди (і більше їх тепер і краспі вони, ніж колись чужі опікуни наші), — в цілім краю нарід руский доходить до значіння, — діти наших селян стають нашими урядниками і панотцями а самі селяни при помочи своїх кас не одну вже моргу поля з паньських ланів розібрали тепер поміж себе. Рушив ся нарід руский і ось вже світить ся перед ним красший, щасливіший день, коли всі свої справи він сам перебере вже в свої руки. Василько, Стоцький, Попович, Пігуляк, Семака, Когут і багато-багато иньших наших щирх і розумних людей трудом своїм довели до сего.

Настрашились чужі наші сусіди, ті що панували колись над нами і впали у злість. Нічого се не помогло. Треба було частину сего пановання і рускому народови віддати.

Гірко їм стало і на їх услуги пішли кацапи. Кацапи — се на жалє не чужі наші вороги, але такі свої. І тому кацапство таке погане, таке підле, таке лайдацке!

Ще як недоля нас давила, крутили ся між нами кацапи. Їх уживали чужі пани, ті що ошукували нас і гнобили, на се, щоби кацапи, ніби то „свої“ нас в темноті держали і з сим ошуканьством годили. І так ті „свої“ стали найстрашнішими для нас. Були між нами а працювали для наших ворогів. І так кацапи все виступали проти наших шкіл. Кацапи ніяк не хотіли допустити до сего, щоби в нашій церкві запанував руский дух а не волоский. Се вже одно показує, кому сі лайдаки служили.

Як заходом і трудами наших щирх людей почали з'являтись у нас читальні

Др. Іван Раковський.

Дещо про місяць. *)

1. Що таке місяць?

Серед ясної ночі місяць найбільше приваює до себе нашу увагу. Їго загідний, а всеж доволі ясний блеск, не лиш розяснює темряву ночі та поля і дороги, але присвяляючи наші змисли, утомлені цілоденною працею, робить нашу душу чуткою на найніжнійші вражіння. Тому то місяць став вже від найдавніших віків вірним другом горячих, молодечих сердець і вразливих душ, тому то й оспівують его всі народи всіх часів у своїх що найгарнійших піснях. Місяць звертає на себе увагу, ще й своїм непостійним видом, раз він округлий, повноліпний, то знов немов на пів відрізаний, або вузький мов серпик, а буває, що і зовсім зникає. Такий звичайний, а такий химерний той наш місяць! Ото й не диво, що неодни з нас бажав вже нераз розвідатись, що то є той наш місяць, чому він так змінюєть ся, та що на нім дієть ся.

Коли дивити ся на місяць у повні, то він ви-

глядає немов ясний, рівно виточений кружок. На тій ясній поверхні місяця бачимо виразно темніші і ясніші пятна, в яких деякі хочуть доглянути черти людського лица, другі Каїна з Авлем на вилах або ріжних сьвятках. Але все те лиш обман наслідком незнання! Вчені вже від давна оглядають далековидними склами наш місяць, та переконали ся, що він є також кулею так, як наша земля, тільки далеко менший від нашої землі. Їго обєм є 50 разів менший від обєму нашої землі, значить з нашої землі можна би зробити п'ятьдесят таких куль як місяць. Вченим вдалось навіть обчислити докладно віддалене місяця від землі, а з того обчислення показуєть ся, що вправді від нас до місяця не так далеко, як до сонця, але всеж таки є добрий шмат дороги, бо аж 384 тисячів кілометрів, то є більше як 50 тисяч миль. Коли-б проте хто з нас хотів кінцями заїхати до місяця, то мусів би їхати безупину півшеста року; поспішним поїздом заїхав би швидше, бо за півосьма місяця, а кулд з доброї гармати залетить за 10 днів! На жалє жадним із тих способів до місяця ніхто ніколи не дістанеть ся.

2. Що дієть ся на місяці?

Ми вже згадували, що дивлячись голим оком на місяць, бачимо на его ясній блискучій поверхні, численні, неправильні, темніші, сіраві пятна. Далекими бачимо зовсім виразно, що ясно блискучі місця то високо положені рівнини, так звані високорівні, а темні пятна, то глибокі просторі долини. На тих високорівнях а також на низинах бачимо крім того багато гір, які вчасі зібрані у ланцухи або гнізда, вчасі знов поодинокі по-

розкидані. Гір на місяці дуже багато, а всі вони дуже високі. Деякі гори доходить до висоти 9 тисяч метрів, значить ся виспі від найвищих гір на землі, а коли візьмем ще на увагу, що місяць далеко менший від нашої землі, то зрозуміємо, які вони супроти нього величезні. Тай вигляд тих гір незвичайний. Понайбільше виглядають вони мов височезні стіжки, на верху заглублені, та пригадують нам дуже наші вулкани, себто такі гори, що викидають з себе огонь, горячі пари і розтоплене каміне. На тій основі маємо право думати, що гори на місяці повстали в подібний спосіб, як наші вулканічні гори.

Впрочім на місяці нема ніяких морей, озер або рік і взагалі води. Нема також на ньому і воздуха а через те й нема ніяких живих сотворінь. В виду того місяць є мертвою кулею, без слідів якого небудь жити.

3. Чому місяць все змінюєть ся?

Місяць не світить своїм власним світлом; его поверхня в дійсности зовсім не ясніша від поверхні нашої землі, а світить тін нам тому, що сонічне світло, яке паде на него, відбиваєть ся від его поверхні і дістаєть ся аж до нас. Так само відбиваєть ся сонічне світло від поверхні нашої землі і вона світилаб нам, подібно як і місяць, колиб ми на ню могли так само з далека дивитись. А блеск місяця видаєть ся нам тому так яскравим, що ми бачимо его посеред темної ночі; зробім цівку з чорного паперу і подивім ся через ню на освітлену сонцем поверхню голої, сухої землі а побачимо, що той шмат землі, який ми будемо бачити через сю чорну цівку, видаєть ся нам не

*) Недавно появилась дуже гарна книжечка д-ра Раковского: Про землю, сонце та звiзди, з багатьома образками, яку дістати можна в товаристві „Просвіта“ у Львові (рынок ч. 10.) за 50 сот. З сеї книжечки вибрали ми тут се, що в ній кажесть ся про місяць на небі. Хоч на місяці ще ніхто з людей не був, то все такі учені люди розумом своїм і при помочи ріжних інструментів потрапили розсідити вже і небо і землю і сонце і місяць і звiзди.

та каси, тоді вороги наші стали грішми спомагати кацапів, аби кацапи проти наших читалень і нас закладали ніби то свої читалні та каси. Думали собі вороги: читальніми кацапськими будем між ними ширити зраду і давню темноту а через насі будем їх держати далі в своїй кишени.

І так почала ся отся страшна зараза і веде ся по нинішній день.

За гроші наших ворогів видають кацапи якусь дрантиву газетку „Православная Русь“ — і відси пускають між нарід отруту. Майже в кождім числі сеї шматки голосять найпоганіші брехні на наших провідників. І щож вони їм закидують?

Закидують їм, що через них нарід наш має школи! „Се українські школи не наші!“ пишуть. Милій Боже, таж ми знаємо, які є наші школи і як в них учать. Вчать там такою мовою, якою всі ми говоримо, якою навіть кацапи до нас говорять і пишуть. Кацапи хочуть „руської“ то є московської школи. А чому кацапи не пишуть свої газети по московски? Ми вже се розуміємо. По московски наш нарід не розумів би. І коли кацапи жадають московських шкіл, або як вони кажуть: „руських“, то се лиш на те, щоби нас від просвіти, від розуму відігнати. Та ще Богу дякувати, у нас не вільно таких шкіл закладати, лиш такі, які маємо тепер. Кацапи не хочуть отже, щоби ми які небудь школи мали. Певно, легше ворогам мати діло з темним народом.

Так само є в церкві. За волоским ладом в церкві є кацапи. Се плюгавство. Чому-ж ми не маємо мати своїх, руских панотців, свою руску відправу в церкві, яку утримуємо за свої гроші? Але даремно, хто є наймити ворогів, той з ними мусить тримати.

Волохи тепер розбилися на дві партії і їм ще трудніше тепер з нами воювати. Тому наказали кацапам розділити і нас. І кацапи на се тепер ладять ся. І тому найліпших наших синів православної церкви прихильниками унії називають, а самі вони, кацапи в Галичині власне в газетці своїй „Галичанин“ дуже тамошного уніятського метрополита за те хвалили, що він православних на унію притягнути хоче! Що ви на се тутешні кацапи?

Нічо. Там вони служать унії а тут інакше брешуть. Се вже така плюгава погань.

менше ясним як місяць у повні. Оттак наш місяць світить світлом не своїм а позиченим від сонця, а через те єго світло таке лагідне і холодне. Коли-ж ми бачимо, що ясним блеском сяє не ціла поверхня місяця а тільки єї частина, то се знак, що місяць звернений до нас не цілою освітленою стороною, а тільки єї частиною. А звісно, що вигляд світлячої поверхні місяця все змінює ся постійно і то дуже правильно. Щоби ті зміни добре зрозуміти, зробім ось такий досвід: поставим яке небудь світло високо серед стола, держім перед собою, трохи вище голови, яку небудь кулю, от яблуко, або помаранчу, та обернім ся кілька разів довкола себе. Тоді зараз зауважимо, що наша куля наслідуює зовсім зміни місяця.

Та найгарніше наслідоване зміни місяця одержимо тоді, коли згадану кулю, настромлену на паличок, хтось другий буде обносити поволи довкола нас на ліво, а ми самі будемо обертатись довкола себе також в ту саму сторону, тільки значно швидше. Такий досвід конечно мусить зробити той, хто хоче добре зрозуміти, для чого місяць змінює ся і чому він змінює ся все так а не інакше. Пригляньмо ся тільки ближше тим змінам. Значім приміром від повні. Тоді місяць сходить як раз рівночасно із заходом сонця, а посеред неба стоїть як раз о півночі, та цілий повнолиций, мов світляний кружок, блистить ся ясним світлом. Значить ся, коли місяць в повні, тоді стоїть як раз по протилежній стороні нашої землі як сонце і тому сонце освітлює власне ту цілу половину місяця, що звернена до нас. Та зараз на другий день сходить місяць вже о три чверти години пізніше, видно, що він не стояв на однім місці, а посунув ся о стільки з заходу на схід, що наша земля обертала ся аж три чверти години далше, заки ми єго побачили. Оттак що дня він сходить о три чверти години пізніше, значить безвину рівномірно посуває ся з заходу на схід. Та рівночасно із тим ми бачимо, що ясна, світляча поверх-

Кожда стаття сих наймитів в „Православній Русі“ кінчить ся зазивом, щоби при найблизших виборах вибирати кацапів на посів. І тут знов показує ся погане кацапське лайдацтво. Колотять кацапи між народом, щоби послами стати. Яко послаи ще більше могли би ворогам прислужитись, як тепер своєю новою бурсою в Чернівцях. Сей, хто крутить ся між людьми лиш на те, щоби його зараз послом вибрати, сей користати хоче, а не працювати!

Помочи народови не дають, ділять нас, заколот між нами роблять в інтересі наших ворогів, а послами хотіли би бути! Лайдаки!

ДОПИСИ.

Гаврилівці.

(Подяка пос. Семаці.)

Хвальна Редакце! Прошу помістити мою щирю подяку високоповажаному панови послови Семаці за їх труд, котрий положили около відписана несправедливо наложеного на мене податку в сумі 124 К 82 сотики. Я мусів-би був заплатити несправедливо наложений податок за мою крамницю 156 К 63 сот., і ні плачі ні просьби не були-би мені допомогли, як-би пан посол Семака не був впізнав ся за мене. Мені відтягнуто 124 К 82 сотики. Дякувати Богу, що наш кіпманський повіт дочекав ся мати такого щирого заступника у радї державній.

Отсим показав наш заступник, що радо вступає ся за своїми виборцями, коли їм стане ся кривда. Ще раз складаю Вам, пане после, сердечну подяку за Ваш труд, бо иначе годі мені Вам віддячити си.

Николай Тулівський, сїчовик.

Серет.

(Ц. к. повітова шкільна рада.)

В 131. числі „Буковини“ була згадка про ц. к. пов. шк. раду в Сереті. Там було сказано, що пізніше поговорять ще більше про ту шкільну раду, бо мабуть она й заслугує на те, щоб хвалили єї всюда. Та заки люди розкажуть ще про дещо важніше, то ми подамо тут марницю, аби наш загаль довідав ся про порядки в сій ц. к. пов. шк. радї.

Каменські громадяни Іван Воробець Тодорів і Іван Мицак Николаїв хотіли увільнити свої 7-літні діти від посіщання школи, бо діти не розвинені належноті й хоробливі та за далеко їм ходити до школи. При вишєй шкільних дітній місцеве шкільна рада розслідила ту справу й відступила єї ц. к. пов. шк. радї до залагодження. Пов. шк. рада взяла ся до праці енергічно і завізвала тих двох людей,

хня місяця починає з правого боку чим раз більше зменшувати ся, зате збільшуєть ся неосвітлена частина єго поверхні. Мігби хтось думати, що місяць відвертає від нас освітлену свою сторону, а звертає неосвітлену, однак се не можливе тому, бо підчас того ми бачимо, що ясні і темні пятна поверхні місяця не рухають ся і остають на своїх давних місцях. З того бачимо, що місяць звернений до нашої землі все одною і тою самою стороною, а тільки сонце не все єї цілу освітлює. Та знова не забуваймо, що місяць круглий мов куля, а проте сонце мусить освітлювати цілу одну єго половину. На місяці все одна половина поверхні є освітлена сонцем, а проте ясна, а друга неосвітлена, а проте темна. Колиж мимо того світляча поверхня місяця зменшаєть ся, то се можна пояснити лиш тим, що місяць, посуваючись з заходу на схід, уставляєть ся супроти нашої землі так, що звертає до нас чим раз меншу частину освітленої своєї половини, а чим раз більшу частину неосвітленої, тому, що сонце світить на єго чим раз більше з лівого (східного) боку. Семої ночи по повні сходить місяць вже саме о півночі, значить ся земля робить вже цілу четвертину свого обороту, заки ми єго побачимо, видно, що місяць, посуваючись безпачинно з заходу на схід, не віддалив ся від землі, а тільки відбув четвертину дороги довкола неї. В той час на місяці освітлена тільки ліва половина поверхні а ціла права неосвітлена і темна, значить ся ми бачимо тільки половину освітленої єго поверхні, тому бо місяць станув супроти сонця так, що воно освітлює єго як раз із лівого боки. Опісля сходить місяць все що дня так само що раз то пізніше, а то все чим раз ближше ранку, а освітлена єго частина зменшаєть ся далі і прибирає вигляд чим раз вузшого серця, зверненого рогами до правої сторони. По двох майже тижнях після повні місяць сходить вже разом із сонцем так, що слідуєчої ночи ми не будемо могли єго зовсім бачити.

аби они явили ся з їхніми дітьми в бюрі ц. к. пов. шк. ради дня 3. серпня с. р.

Іван Воробець і Іван Мицак то бідні зарібники й мають повну хату дітей, а коло хати — хоть буком гони — й курки нема. А розказ прийшов від „капітанії“, тож треба й піти, бо — не підеш — то поженуть, а мусиш іти. Діти маленькі, голодні, нужденні й хоробливі тай не годні трапати 2 і шів милі до Серету й відтам назад знов до дому. Треба наймити фіру й діти повезти. Іван Мицак був тоді дома на зарібках та скрутив ся, звертів ся й найшов фіру, але за те треба відробити кілька день. Івана Воробця не було дома, бо вибрав ся на зарібки в далеку сторону на кілька неділь. Відна жінка напирала ся за підвозкою. Та ніхто не завезе поки не заплатиш, бо й щож візьмеш від бідного зарібника, як він не заплатити наперед, а й чоловіка нема дома і не знати, коли він верне?... Вхопила остатню лудину з хати, заставила й позичила собі 4 корони на підвозку й на дорогу до Серету. Поїхали... Сиділи голодні під мурами й парили ся в спеці весь день. Вернули домів і знов бідкане: — Щож ми зробимо? Ми мусимо ще раз їхати, бо в капітанії казали, що нема дома того пана, що мав дати нам ряд... А тут нема як їхати другий раз, і фіру наймать, і днину тратити, бо я „на кіла“ муки купую, й діти не мають що їсти, як я днину страчу а не зароблю!... — А я не можу лишати дрібні діти в хаті, бо чоловіка нема дома, а їх нема кому доглянути... Тай оноді 4 корони вхопила та протратила... Деж я їх тепер зароблю та віддам, коли то муки на кулешу нема!... Порадьте мене, що я маю робити?... — та в плач.

Може би тут ц. к. краєва шкільна рада по-радила?!...

Сьвідок.

Ростоки.

(Справедливість асекур. товариства „Phönix“.)

В ночи 23. червня с. р. горіла в Ростоках хата найгіршого ворога спілкового руху в Гуцулщині, Мошка Бардфельда. На даний знак тривоги збігли ся ростіцькі Січовики і з нараженням власного здоров'я загасили огонь. Згорів лишень дах і ганки. Січовики гасили завзято, а сам властитель хати та другі жиди приглядали ся спокійно огневи.

Мошко Бардфельд може й був навіть недоволенний, що огонь пригашено, та що не згоріла ціла хата, бож він прецінь перед роком заасекурував єї в віденськїм товаристві „Phönix“ на 3.000 корон а тепер бояв ся, щоби єму за багато асекюрація не обтягнула. Хата була стара. Та прокляті Січовики вгасили огонь. По тім огни внесла наша „Січ“ просьбу до асекюраційного Товариства „Phönix“ о маленьку нагороду за труд своїх членів і за те, що виратували хату від цілковитого згоріння. Але згадане Товариство відкинуло нашу

Тепер місяць перейшов вже половину дороги довкола землі, станув між землею а сонцем, через те сонце освітлює його з заду, а ціла сторона звернена до нас зовсім темна, і колиб сонце не світило так осліплюючим блеском, то ми бачили би, як наш місяць в виді темного кружка стоїть близько сонця і враз з ним пересуваєть ся по небі із сходу на захід. Від тепер місяць немов обновлюєть ся і тому звуть його новим. І так зараз слідуєчої дня зійде місяць вже три чверти години по сході сонця, так що коли сонце зійде він буде ще на небі, та потребувати ме майже годину часу, щоби дійти до свого заходу. Підчас того присвічує він нам в виді вузького, серпика зверненого рогами на ліво; видно, що місяць, пересуваючи ся з заходу на схід довкола землі, уоставив ся тепер так супроти сонця, що воно починає освітлювати його вже з правої сторони. Сходячи далше чим раз пізніше, світить нам місяць чим раз довше на небі а освітлена часта його поверхні збільшуєть ся так, що третього тижня після повні він сходить вже в саме полудне а заходить о півночі і має освітлену цілу праву половину. Тоді стоїть він супроти землі як раз у протилежнім положенню як два тижні тому назад.

Дальше сходить місяць усе чим раз пізніше в день і видом зближуєть ся чим раз більше до повні так, що по 27 днях він знова сходить разом із заходом сонця, значить стоїть на протилежній і світить повнолиций через цілу ніч. Бачимо з того, що наш місяць кружить довкола нашої землі, та що один такий обіг потребує 27 діб. Через весь той час, як знаємо, темні і ясні пятна на місяці зовсім не змінюють свого положення, значить ся, що місяць кружачи довкола нашої землі, все звертаєть ся до неї одною і тою самою стороною. Поставмо на столі шапку і крейдю або вуглем зачеркнім довкола неї коло, а на тій коловій черті поклавім з одної сторони рум'янке яблочко. Нехай шапка представляє нам

Канея (столиця Крети), 12. серпня. (КБ.) До-
носять, що правительство Крети послухає ради
держав не вивішувати гредкої хоругви на крідости
в своїй столиці. Однак просять, щоби сю справу
пересунуто на пізнійше.

19 (—)

118 (3-6)

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під наліпкою і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від однопальнової стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумітися щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Ренямації неопечатані відліт від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотинки від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не приймає ся.

Українські вісти.

Російська Україна.

Поволи, однак певно і чимраз ширше розливається й росте національний рух в російській Україні. Змагається число робітників і працю їх видно на різнородних нивах.

Незвичайно відрадним являється зріст спілкового руху, який економічно в недалекій вже будучності повинен значно піднести матеріальний добробут сільського люду на Україні витворюючи рівночасно найкращу підставу організації українського елементу. Економічна праця на Україні чимраз більше приклонників, так, що останніми часами відзиваються ся вже там домагання, щоби тамошні „Просьвіти“ переняли на себе також організоване економічної праці серед Українців. Характеристичне також, що окружні спілкові організації на Україні не хочуть приставати до всеросійської централі спілкової а осявідчають ся за тим, щоб сама Україна мала свою особну головну управу для всіх своїх спілкових товариств.

Дуже важною справою для тамошнього українського світа є недостача своєї інтелігенції. Російська школа забирала в московський полон багато молоді української а не треба забувати, що для селянського сина вища наука була майже недоступна. Треба було відрікатись землі, складати високу оплату і тоді ще ставав селянський син перед всякими дальшими обмеженнями, застереженнями, перешкодами. Щоб зріст української інтелігенції приспішити, повстає тепер на Україні плян, щоб тамошні „Просьвіти“ улажували

курси приготавляючи для приватистів і на всякий можливий спосіб підпирали зріст числа українських учеників в публичних школах. Заложити яку-небудь приватну школу українську (навіть народну) поки що правительством не дозволяє; так само заборонює закладати „Просьвіти“ на селах.

Дуже чорні успіхи має тут організація наукової української праці. Київські „Записки“ тамошного укр. Наукового Товариства представляють ся справді дуже гарно і поважно. При них росте тут взагалі інтерес для української науки і як довідуємось приватно, один професор високого наукового заведення російського зладив вже український (університетський) виклад фізики а другий його товариш такий сам виклад хемії. Як-би у Львові заложено український університет, то сей рух зріс би дуже гарно.

Про книжковий рух на Україні подає цікаві надзвичайно цифри „Книжная летопись“ „главного управления по делам печати“. В ч. 25. єї подана статистична таблиця російського видавництва за 1908 рік. Нас з сеї статистики цікавлять цифри що до українських видавництв. Коли порівнати число примірників, що випустили окремі українські видавництва, з числом книжок, що видали російські видавництва в Києві, стане просто дивно, як за такий короткий час наші видавці могли розвинути таку надзвичайну енергію. З київських видавництв тільки три перевищило наш „Час“. Разом з тим ростуть і розвиваються основні фонди видавництва і книгарень українських. Цікава тут ще одна риса. Російські популярні книжочки підлягають політичній течії часу: в 1905—6 рр. на російські так звані метелики був величезний по-

пит. Тепер же їх майже ніхто не читає і они лежать на полицях. Оборотної капітал київського видавництва „Час“ за рік і чотири місяці побільшив ся тимчасом в 15 раз. Одна ся цифра свідчить вже, що зріст української книжкової справи йде за останні часи велитенькими кроками і як раз тоді, коли російський книжний ринок перебуває тяжке лихолітє.

Є всяка надія, що конституційний рух в Росії вже не впаде. Свідчить про се між иньшим і відомий тоаст англ. короля при єго стрічі з царем і се, що правительственні круги явно виступили проти агітації „істинно русских“. Є отже всяка надія, що з змагаючою ся волею Росії рости буде і наше національне житє на російській Україні.

Галичина Україна.

Дві течії характеризують житє галицьких Українців: дуже інтензивні українські змагання і не менче інтензивний польський напір на знищення тамошньої України. Сей польський напір видно всюди, головнож в світі галицької політичної адміністрації і в польським наїзді на українське шкільництво. — Політичні влади не допускають до українських зборів, унеможливають скликати віча навіть послам а з другої сторони зібрали вже Польяки величезні фонди (dar grunwaldski) на ширенє польщини між Українцями. Проти сего збирають Українці датки на українські приватні школи (фонд ім. О. Стчинської), зачинають поважно думати про се, чи вже небавом не урядити би загального бойкоту науки польської мови в сільських укр. школах Галичини. Сей бойкот малиб перевести самі школярі.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

А шукаючи їх товариства, Осип стрічав часто Орісю. В кружку молодих поетів тішила ся вона симпатіями, вони присьвячували їй навіть віршики. Казали, що „інтересна“. І справді, вела з ними дотепні, милі розмови, до яких Осип прислухав ся. Вонаж і виробила ся за той час: придбала деякого знання, а головно, так про себе саме думали і відти йшла певність себе тай вдоволене.

Зате з Осипом діяла ся якась дивна зміна. Почув якусь самотність. Колиб його так не стало при отсім століку, то навіть отсі поети не затушилиб за ним. Нікому він не зцікавий нині, вартож когось бачити, що, як не щирим серцем, то хоч багатьома справами був би звязаний з тобою, був від тебе залежний, або хоч би відчув пустку, яка лишилаб ся після тебе. — Се поезія — говорив він, ловлячи себе на подібних думках — не так поезія, як сантїменти. — Але — відповідав собі — чомуж я маю соромити ся таких гадок? Хиба мало прози було досі в моім житю одна проза і проза. Відколи себе тямлю, я все лиш гарував; я нікого дружно не пригорнув до себе... Не завжди за тим тужу, але часом, часом бракує мені чогось ніжнього, м'якого.

— Щось у нашого філістера вохкі очі. — засміється котрий з поетів і перебє його тугу.

А то їх приклад, їх товариство на Осипа впливали. Скільки любовних віршів кожний з них сплав ізза рукава, скільки любовними листами міняли ся вони з дівчатами, скільки пригод пережили, розказували. А він ні одного рожевого листка не дістав, не знав він як то драчить і стрясає нервами, коли дівчина кохана на груди голову склонить! Серед того здав він половину іспиту і то з відзначенєм і підніс голову в гору. Розгадав собі, що доси внего не пропав ні один рік життя, а другі його товариші тратили роки: не один і не два. При тім позад ідейного життя він не зіставав ся: освіти і то всесторонно і придбав собі більше ніж не оден крикливий герой. Правда, чогось такового, щоб всю душу захоплювало, щоб позбавило його сну і мучило, за щоб він кинув на вагу свій супокій, що булоб йому милійше ніж його здоров'є, ніж його будучність, нічого такого він не знав. Але він совістно й акуратно сповняв свої обовязки, ішов прямо до своєї ціли. А ся ціль? Вже тепер йому давали посаду, але він не приймав. Був би вже дійшов до мети. А дійшовши до неї? чи він би був щасливий? Всі його успіхи стали рядом перед ним і сказали, що він уже-чоловік. Так, мало до того бракує. Він зараз буде чоловіком; не тим homo sapiens, але членом суспільности, який розвинув свої спосібности завдяки дотеперішнім культурним здобуткам, користаючи із суспільних інституцій. А робив се для того, щоб опісля, як тільки стане чоловіком, сповнити все, чого жадав від нього найближша суспільність — Україна і вся людськість, якої частиною є Україна

Отсі поети писали й друкували свої вірші вони задачу життя сповняли, не досягнувши ще ніякої суспільної позиції. Вониж вибрані одиниці. А він, рядовий собі, як вони кажуть: філістер.

Для него правдиве житє почнеть ся з хвилию, коли він дістане т. зв. посаду і заложить родину тай для України мати ме змогу виховати або поетів таких, як сї товариші в „Монополі“, або таких філістрів, як він, але філістрів чесних, не таких як инші погані зідачі хліба, що не знають своїх обовязків.

Отже терпцю трохи. Ожениш ся — казав до себе — возьмеш собі душу, що піде з тобою одним шляхом. Буде заспокоєна твоя туга за чимось ніжним. Коли з практичного боку брати, на одно вийде. Най хтось візьме на себе частину твоїх клопотів, буде журити ся твоїм біллем, ліпше торгувати ся за твій гріш. Прийде твоя неділя і ожениш ся. І будеш чоловіком...

Він аві досі аві тепер іще не думав яснійше про подружє. Ся думка була в него, але не мала реальної форми, а між тим Елю стрічав він мало не щодня. Хоч було йому вже 28 років, проте була се перша і єдина жінка, яку стрічав він на своїй дорозі і входив у ближші якісь взаємини з нею. Сій першій жінці нічого він не мав закинути, а відколи сказав собі ясно, що вженити ся буде треба, чи тепер, чи трохи згодом, почував до неї симпатію. Найпаче в такі хвилі, коли до його приходила туга за чимось ніжним. Деякі дрібні випадки подали йому певність, що такуж симпатію має і він у неї. Се його звязало. Чув обовязок

Незвичайно відрадним кроком вперед є в тім згляді також се, що в сім році шкільнім будуть отворені приватні укр. гімназії в Копичинцях, Рогатині, Городенці і Яворові, а крім того ще приватний гімназійний курс приготавляють в селі Дусанові. — Се справді імпонуюче.

Гарно заповідаєть ся перша українська вистава рілльнича в Стрию, яка має бути отворена 19. вересня с. р. На сей день правдоподібно припадає всеукраїнський коопераційний з'їзд в Стрию.

З політичних вістей найважнішою являєть ся kwestія майбутнього вступлення клябу українських послів в Галичини до „Славянської Єдноти“. Над сим радити не спеціальна анкета у Відні. — Характеристичною являєть ся також резолюція, яку ухвалено на вічу в Стрийці, де складав справоздане соц. демокр. укр. посол збаражского повіту Остапчук, в якій то резолюції читаємо: „Визнає ся п. Остапчука, щоби не числив ся зовсім з тактикою соц. дем. клябу, який ратує правительством“. Се перші знаки, що повіт сей відпадає від соціалістів.

Угорська Русь.

Між угорськими Русинами слідне тепер більше чим давніше заінтересоване справами просвіти і піднесення добробиту народного. Клич „просвіта і добробит угорським Русинам“ набрав однак більшого значіння доперва тоді, коли угорське правительством внесло проєкт нового закону виборчого, на підставі якого мали б бути позбавлені права голосу неграмотні, яких між Русинами найбільше. З того часу пішов по угорській Русі зазив, щоб засновувати курси для неграмотних. Угро-руські часописи „Наука“ і „Неділя“ від осені минулого року не перестають накликувати і заохочувати руску інтелігенцію (св'ященників і учителів) на Угорщині до діла на народній ниві. Успіхи сего вже й слідні по часті. По многих місцевостях покладано „школи для дорослих“, себто курси для неграмотних.

В кождім числі „Науки“ говорить ся багато про плекане рідної мови, про церковні школи, до яких як чисто національних зовсім справедливо прив'язуєть ся там велику вагу. Відчуваючи потребу поучаючих книжочок для народа, почали як доносити „Наука“ — питомці духовного

семинара видавати дешеві книжочки, які будуть продавати ся по 4 і по 2 сот. а також між убогих даром роздавати. Перша така книжочка вже появилася і містить чотири оповідання, з яких перше поучає о тім, що дитину не треба цестити, друге о тім, що кождий має сповняти свою роботу, третє о горівці, а четверте о народній організації. Збірка ся написана на угро-руським нареччю. Фонди на видане сеї книжочки роздобули питомці із складок рускої інтелігенції. Рівночасно з заходами около піднесення просвіти серед угорських наших братів, родить ся і зрозуміле потреби працювати над економічним піддвиженням селянства, чому сприяє теперішній міністер рілльництва Дараній. В протягу минулого року було на угорській Русі 17 промислових товариств, в яких 2.000 родин занимало ся плетением кошків, теслярством, виробом штучних цв'ітів, диточих забавок і проч., що принесло народова більше як 180 тисяч корон доходу. Всі виробы роблено на замовлення, які збирає дирекція „рускої акції“ і розділяє між промислові товариства. В останнім часі оснували ся ще 3 нові товариства для виробу кошків, одно для виробів з дерева і два для тканя гунь (опанч). Всі ці товариства дістали від міністерства потрібні машини і материял. При кождім товаристві построяють ся робітні. Правительством признано на біжучий рік 30.000 корон державної підмоги на побудоване таких робітень ще в 4 місцевостях. Подаючи звістку про ці заходи правительства визнає газета „Наука“ угорських Русинів, щоби користали з прихильности до Русинів міністра Даранія, та закладали кредитові і промислові товариства.

А тепер сумніша вість. Недавно видав мадарський уряд новий закон проти недержавних угорських народів, закон, котрим забороняєть ся тим народам учити в школі дітей Божого слова на рідній мові. Закон, виданий угорським міністерством просвіти, дуже обурив угорських Славян і Румунів. Новий закон мадарського уряду — се новий прояв старого правила „души ближнього“... в стосунку до славянських народів Угорщини. Ще до останнього часу в мадарських школах на території румунських і славянських народів дозволялось учити в низших народних клясах закону Божого на рідній

мові. У низших клясах наука віри велась теж рідною мовою, але паралельно вчили і по мадарськи, щоб на іспитах учні могли відповідати на мадарській мові. Законоучителі-Румуни не хотіли вживати мадарської мови зовсім. Та се забороняли їм ще й їхні єпископи. Тільки законоучителі славянських народів скорились перед урядовою заборонаю. Зрідка тільки на угорській Україні по школах наука закону Божого відбувалась в старших клясах по українськи.

Українська мова навіть в низших школах Угорщини — се „заборонений плод“, за котрий карали досі як за державну провинність. В державних школах Угорщини він і досі не заведений навіть як окрема наука. Діти угорських Русинів не вміли і не вміють читати по українськи. І законоучителям доводилось навчати закону Божого не з книжок, а на пам'ять, або писати українські слова мадарськими буквами. І все-ж таки ся наука була єдиною, при котрій дозволяли вживати Русинам рідної мови. Новим законом наложено печать заборони і на се вузеньке наше право на Угорщині.

Тим св'ященникам, котрі не будуть слухати нового закону, уряд загрожує тяжкою карою — обіцуює позбавити їх права на повне жалування за службу. — Новий закон має на увазі всі недержавні народи Угорщини. Але на долі бідолашного півмільйонного українського люду він найтяжше відібеть ся. Українці на Угорщині культурно стоять дуже низько здебільшого через гакатистичну політику угорського уряду. Новий закон може нестільки вплинути безпосередно на культурний розвиток наших угорських братів, скільки ще більше залякати, тероризувати і без того заляканих українських культурних діячів, що вибивають ся найбільше з духовенства. — Надія лиш на те, що українські послы віденського парламенту не забудуть виступити в обороні поламаних прав і без того приниженого і занедбаного українського люду на Угорщині.

Українці в Канаді.

Дня 13. і 14. липня с. р. відбула ся в Вінніпегу нарада (конвенція) канадійських українських учителів. Із звіту з сеї наради довідуємось, що зорганізованих шкіл в Манітобі маємо до тепер 61, а з тих 58 побудовано. В 33 школах вчили українські учителі, в других Англіїці задля недостатку українських учителів. На жовтень отворюєть ся сім шкіл нових. Коли всі школи будуть зорганізовані, так буде около 120 шкіл в самій Манітобі і тільки буде потрібних учителів. Дальше прийшли інші точки, а то: Справоздане учителя з Брендонського селінаря д. Ферлея з его діяльности, заложено Видавничої Спілки, учительський орган і др. Ухвалено ряд резолюцій. Ученики в Брендонським семінарі поділені на три кляси; Між иньшим викладалась тут історія України, українська література, україн. граматики і правопис. Відтак ухвалено резолюції в справі оборони своєї мови в школах народних. На конв. минулого року багато обговорювано справу видання часописи, але поки що слова зістали словами, а діла не зроблено. На сегорішній конвенції піднесено знов сю справу — і заложено „Видавничу Спілку“ для видавання часописи і сейчас подано до інкорпорації. Отже справа часописи стала раз твердо на своїм ґрунті. Видавництво має оснований ся на уділах (25 дол.) Що-до політики часопись має бути партійною (безпартійною), що-до змісту просвітньо-економічною, а заразом органом українського учительства в Канаді. Справа часописи, се дійсно крок вперед.

адячності, бо досі, як йому здавало ся в нікого не стрічав він симпатії, теплої прихильности. І сама собою з'явила ся в него гадка, що може Орися буде вибрана його? Моглаж йому дістатися якась селюшка далеко менш освічена від неї, Орисяж все таки спосібна розуміти справи, які займають інтелігентного чоловіка.

Досі говорив Осип з нею — так би сказати офіційно, — але за прикладом своїх товаришів почав з нею буденні розмови, а нерас виходили навіть приватні розмови без змісту. І щораз більше йому подобала ся розмовниця. Почали його облітати дівочі чари. Загадка несмілих поглядів, недомовлених слів. І так згодив ся він з думкою, що Орися буде з ним жити його мирним, трудящим життям.

Подумав і про практичний бік тої справи, про гроші. Але Орися вбирала ся гарно і достатно, як заможна дівчина, Ореста вважали за паничка і Осип знав найліпше, що він справді не терпів ніколи недостатку. Колиж так, то певно знайдуть ся, хоч невеликі гроші у старого Кульчицького. Не так посаг, але поміч у перших хвилях нового господарства, конечні гроші на сплату довгів тощо. По такій розвазі спитав він Орису, чи вона згодна вийти за него замож. Дівчина згодилася, і в Осипа вступив щільний дух.

Незабаром сказала йому Орися, що батькомати раді всему, що стало ся, тай щиро витають Осипа, як свого будучого зятя. Осип уважав се милою й темною формою, але тільки формою без великого значіння.

Незабаром явив ся і сам Кульчицький у Львові і сипнув грішми на пусте. Платив дорогі обіди,

коня і лікери, а у вечер вино. Показав ся в товаристві Заборовського тай платили, то один, то другий.

Правда, зложили собі візити. Осип з Елею був у старого в готелі, а старий відвідав його на квартирі на Зеленій улиці і зазначив виразно, що віддає йому візит. Осипа дуже мало зворушила ся формальність. Для него прийшли тепер ті найкращі дні роскоши, поки прийде каяття. Прийшли до него ці дні радості, коли дві душі шукають себе взаїмно.

Обое строїли ся в чічки, одно одному хотіло приподобати ся. Одно в одного не знало ще нагнітків, де можна подавати, одно в одного не знало помилок і похибок. Вони чесно опшуквали себе, виявляючи лише гарні свої прикмети. Але... але... їм соловейки у стрийським парку співали пісню любови. І дерева цвили і квіти пахощі розносили і зіроньки сiali на се, тільки на се, щоб їм — жите прикрасити. Самотно, струженому робітникові, стомленому буденою працею зграла меляодійна симфонія, обіймала голову мелянхолійними тонами. Любовний запал піднімав його душу на висоту ніжних почувань, до поезії...

В стрийським парку є алея. Праворуч від головного входу ся грабова алея повна гармонії. Високі дві стіни замикають тебе на вузькій дорозі і підіймають мисли й чувства твої в гору як у наві готичького костела. В отей алеї прожив Осип з Орисею найкращі дні радості, які раз лиш до чоловіка приходять, які — не вертають ся...

(Далі буде.)

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33

Політичний перегляд.

Дещо з парламентарних справ.

Вакації політичних кіл зближують ся до кінця і вміру починає ся знов рух між поодинокими парламентарними партіями. Майже всі більші партії, хочаби причинити ся до посунення роботи парламенту в перед, стремлять до того, щоби усунути головну причину обструкції зі сторони чеських послів, до яких прилучили ся були і полудневі Славяни, іменню чесько-німецький спір, що сприяє скликанню чеського союму а тим самим і порозумінню між Німцями і Чехами. Тому взяли ся важніші чинники парламентарні залагодити чесько-німецький спір, не оглядаючи ся на потребу залагодження національного питання в Австрії взагалі, від чого би може й Русини віддихнули трохи легше. Та кому із західних послів лежить на серці доля всіх народів монархії?

Небавом має відбутися під проводом презеса польського кола др. Гломбінського конференція клубових представителів, на яку запрошено також голову українського клубу галицьких послів Романчука, представителів буковинських українських послів Василя і голову москвофільського клубу о. Давидяка. Часопис „Slovenski Narod“ пише про єю конференцію, що властива їй ціль то лиш утворення нової конституції партій. Правительству не може обійти ся із такою кучою більшістю, яку тепер має, оно мусить оглянутися за помічниками. А сими помічниками мали би бути менші славянські групи, хоча й Німці будуть противити ся сему приростови, але змусять пристати, бо не буде жадного більшого виходу. Обструкція словінських вєрикелів — так називає їх ся часопис — повстане із найбрудніших особистих мотивів, тому лише ся она згодом без союзників.

Хотай і удасть ся привести до порозуміння між Чехами а Німцями, то се буде лиш залагодження спору двох народностей, а прочі народности мають лиш приглядати ся, як ті будуть братати ся і чекати, аж нові приятелі Німці і Чехи знов стануть переголосовувати, навіть найбільш оправдані бажання поменших народностей, як пр. Русинів. Українці повинні порушити на сій конференції також рускі справи і зажадати, щоби і їм капнула бодай краплина із тої справедливості, коло жадоби якої все вічно або Поляки з Німцями, або Чехи з Німцями.

Чеські дневники доносять, що в день уродин цісаря, 18. с. м., цісар підійме маніфестацію в гіль погодження Німців з Чехами. По відновній заві цісаря Вінерт скличе в той день конференцію провідників чеських і німецьких стороництв. Надіють ся, що се увінчає ся успіхом.

Обміна депеш між австрійським цісарем а англійським королем.

Саме на днях приїхав англійський король до Марієнбаду і одержав правітну телеграму від нашого цісаря, яку відповів таксамо в сердечний спосіб.

Сердечний тон сих депеш подає гваранцію, що диференції, які зайшли були між обома монархами, меншають а тим самим і відносини обох держав мабуть поліпшать ся і не буде вже тих ворожнеч, які проявляли ся з нагоди анексії Босни й Герцеговини.

Переїзд через Дарданелі.

В пресі порушено справу переїзду російських кораблів через Дарданелі, якої залагодження вже тогді домагав ся Ізвольський від англійського держ. секр. Грея. Та однак сей був проти того, бо се все залежить від Туреччини. В сій хвилі не можна домагати ся, аби Туреччина дала позвіл на переїзд кораблів через Дарданелі. Пізнійше, коли Туреччина збуде ся певних політичних запутань, зможе она й про се говорити і можливо, що позоволить переїхати через Дарданелі не лиш російським але також кораблям всіх держав.

Кретске питанє.

Вісти про грецько-турецкий конфлікт дуже хвилюють, раз держані в дуже оптимістичній тоні і вже заставляють політичні круги не думати більше на безпеку війни між Грецією, що викликала-би непрямою воєнн коміліцією на Балкані, знов иньшим разом буть на тревогу і пророкують неминучий конфлікт. Так вчера ще говорено, що більша часть турецьких міністрів задоволена із грецької відповіді, в якій грецьке правительство виступає як друга особа, неінтересована в диференціях між султаном а негодуючими Кретійцями. Політичні круги Європи набрали переконання, що Туреччина відступить від своїх домагань, що їх поставила безглядно на адресу грецького правительства, а Греки з своєї сторони заспокоють чим будь амбіцію турецького кабінету і справа піде мирною дорогою. Та оно щось не так складає ся, як думано. Оптимістичний погляд на теперішню ситуацію і її розвязку уступає мимо волі скептичному, ба навіть песимістичному поняттю існуючого спору. Уже саме розпоряджене транспортів муніції на тесалійську границю не пахне нічим иньшим як хіба тим, що Туреччина або не хоче мирного трактовання справи або, чуючи

ся сильнішою як Греція, хоче свою сусіду загнати страхом перед воєнним конфліктом у кут і тим здобути від неї різні концесії. Виступаючи отже з більшою рішучістю проти Греції хоче можливо задоволити також негодуючих Молодотурків.

На вчерашній конференції амбасадорів опікунчих держав не запала жадна ухвала, яка зробила-би рішачий вплив на кретську кризу.

Сьогодні пополудни радив турецький кабінет над стилізацією ноти, держати як кажуть, в острій тоні, хотай нема в ній жорстоких та безважливих домагань на адресу Греції. Вчерашнє задоволене із грецької відповіді почало уступати. Приймаючи грецького амбасадора Гріпаріса, заявив великий везир, що грецька нота не задовольє турецького правительства. Відхід турецької флотії відпочено до суботи. Небавом потім вислано в телеграфічній дорозі турецьку ноту турецькому амбасадорови в Афинах як відповідь, яку має він завтра передати грецькому правительству.

Що до становища мешканців Крети в справі звинення грецької хоругви, то вістка про се викликала сумні сцени на улицах столиці острова.

Населене з сльозами в очах брало участь в звиненню хоругви, навіть старі воєнки немогли здержати ся від сліз.

Становище кретського езекутивного відділу дуже погіршило ся. Кретський президент міністрів як також міністер заграничних справ Венізелос ухилиють ся від участі в спільній акції, надаючи як причину то слабкість то що иньше. Венізелос заявив що жандарми проти его волі вивісили грецьку хоругву, яку мусіли потім зірвати. Тому й він подав ся в димісію. Констернація запанувала на цілім острові в виду становища Греції.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. серпня 1909.

Календар. Субота 14. (1.) Маковій, початок посту, рим. Евсея ІІ. Схід сонця 4 год. 48 мін., захід 7 год. 20 мін. — Неділя 15. (2.) Н. 11. по С., Стефан, рим. Н. 11. по С., Вєб. П. В. Схід сонця 4 год. 50 мін., захід 7 год. 18 мін.

Український гість. Доносять із Львова, що сими днями загостить на Буковину наш славний земляк унів. проф. із Харкова, др. М. Сумцов, щоби ближше приглянути ся звичаям і життю буковинської Руси. Тепер відвідує він поодинокі місцевості східної Галичини. Небавом загостить він вже на Буковину.

Рекрути в 1909. році. Міністерство війни зарядило, що в біжучім році рекрути розпочнуть службу з днем 7. жовтня, запасові резервісти не як досі 3. але 5. жовтня. Однорічні охотники розпочнуть вже 1. жовтня.

Замах на сербського королевича. Дня 11. с. м. експлодувала в парку сербського королевича Александра бомба, про котрої то вибух ходять різні вісти. Вибух єв був так сильний, що від страшного гучу дерева разом із корінєм валили ся. Експлозую бомби хотіли в Сербії затаїти перед світом і для того мовляли, що се експлодувала фляшка із бензиною чи там ракета. В дійсности підложив сю бомбу королевича Юрій. Він хотів випробувати силу нової експлозійної матерії а що пробі відбував при помешканю брата — се (кажуть зловісні люди) така вже его вдача.

Обережно з грибами. Тепер надходить час грибів, котрі на переднівку становлять смачну поживу для бідних людей. Однак по лісах ростуть дуже часто трійливі гриби, дуже подібні до здорових. Нехай ті, що збирають гриби, уважають, аби не брати грибів підозрілих. Також і їдомих, несъїжних грибів не можна їсти, бо зашкодять. Минулого року від грибів в східній Галичині померло 237 осіб.

3 аеронавтики. Рік 1909 виказує в воздухоплавстві величезні поступи. В Франції і в Америці виступили в посліднім часі на арену молоді і доси незнані воздухоплавці і дійшли до значних успіхів. Велікий тріумф, який осягнув недавно французький воздухоплавець Лєрію, перелетівши на своїй машині до літаня понад канал Ламанш, творить нову стадію в аеронавтиці. Сей славний аеронавт здобув нагороду 25.000 франків, визначену лондонським дневником „Daily Mail“. Молодий французький аеронавт Польчам уладив дня 17. липня незвичайний лет при помочи свого аероплану і піднісши ся на висоту 150 метрів пробував в воздуху 57 мінут. Рівночасно в Америці побіч Врігтів виступив незваний аеронавт Куртіс. В німецьких аеронавтичних кругах роздумують тепер над уладженням орієнтаційних знаків для балонів — і перше місце займає тут німецький воздухоплавець гр. Цепелін. Коли балон відбуває подорож в часі погоди, то керманчик при помочи карти може кожної хвилі перевіряти, над якою точкою землі знаходиться. Коли будуть заведені орієнтаційні знаки, балони будуть могли пускати ся в подорож і без місячного світла. — В Франкфурті над Менем будують готель, на котрого має уладжено обширну на 1700

квадратових метрів площу, на стацію для аеропланів.

Огонь в Монтебеліо. Ріжні німецькі часописи доносять, що в літній кліматичній місцевості Монтебеліо близько Нью-Йорку вибух катастрофальний огонь, якому 100 домів, поверх 50 склепів і кілька готелів впали жертвою; крім того велике число гостей понесло рани. Загальна шкода виносить мільйони.

Скажений кіт. Скажений у котів рідше лущаєть ся як у иньших звірат пр. псів, але в данім случаю у котів доходить вона до найвисших майже степенів, зі взгляду на слабій їх організм. Ось з Будапешту доносять, що в бігарськім комітаті покусав скажений кіт 6 осіб, котрим грозить поважна небезпека смерті або переціплени хороби. Кота, що сказив ся й гонив шалений по селі, а великим трудом зловили і вбили, причім теж кілька осіб піднесло невеликі, однак іза обставини небезпечні драпня.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменованя. Цісар іменував сталого професора австрійського карного права на черновецькім університеті, д-ра Адольфа Лєнца, сталим професором сего фаху в Граду. — Міністер рільництва іменував адміністративного секретаря Франца Шолца адміністративним радником, а повітового комісара буковинського кравового правительства д-ра Осипа Ердорфа адміністративним урядником при добрах гр. пр. реп. фонду в Чернівцях.

Народне віче в Рогізні. В неділю, дня 15. с. м. відбуде ся о 1-ій год. по полудни на подвірю коло „Народного Дому“ в Рогізні загальне приступне народне віче зі слідуємим порядком дневним: 1. Отворене віча і вибір президії. 2. Справа урядованя українською мовою. 3. Новий закон громадський. 4. Виборча реформа на сойм красний. 5. Шкільні справи. — Комітет: Іля Мелекка, Іван Івановський, Василь Юрчук Іванів, Петро Івановський, Петро Шемчук, Володимир Кукелка, Кость Майданський, Семен Українець, Кость Якимчук, Василь Юрчук Дмитрів, Николай Телигуз.

Віче в Падиківцях. В неділю, дня 22. серпня с. р. о 12-ій год. в пол. відбуде ся в Падиківцях в stodолі господаря Мафтея Боднаря доступне велике народне віче із отсим порядком дневним: 1. Про новий громадський виборчий закон. 2. Справа української мови в наших урядах. 3. Вільні вєсеня. — Місцевий комітет.

Із штуки і літератури.

Вячеслав Будзиновський: Гетьман Мазепа. Набути можна сю книжечку в тов. „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10. Ціна 25 сотиків. В книжечці сій є також гарні малюнки. Кадапи казять ся, що наш нарід шанує пам'ять сего гетьмана. Тому добре було б, щоби як найбільше наших людей прочитали собі сю книжечку. Ще раз читачі пере-свідчать ся, що кадапи се наймені попирачі ворогів проти нашого народу.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 13. серпня 1909.

Загреб, 13. серпня. (Кб.) Социалдемократична партия скликала віче на 16. с. м. і на дневнім порядку буде точка: „Ворба за права людю.“

Танжер, 13. серпня. (Кб.) Генерал Маріна позволив двом заступникам Кабілів вєїсти в Мелім на корабель, щоби удати ся до Танжеру. Сі делегати мали одержати наказ зажадати від еспанського амбасадора предложеня успівий миру.

Білгород, 13. серпня. (Кб.) В урядовій дорозі дементують рішучо, немов би Еспанія лагодила ся визискати турецько-сербський конфлікт до нападу на Новобазарський-Садчак; так само неправдива вістка, що Сербія лагодить на 18. с. м. дуже важний крок.

Солунь, 13. серпня. (Кб.) Сьогодні в ночи поклікано трох лікарів до бувшого султана Абдул-Гаміда, який хорувє від якогось часу на шию; однак слабість не велика.

РУСКА НАСА • РУСКА НАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опрочентує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, випсове 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Найлучше і вже випробоване
середство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
антикара др. Ю. Францо за
в Терополі.

Се в знамениті умиряюче средство до
натирания против всяких ревматичних
болю, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Проню ува-
жати на напис „Nervol“ і не приня-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шонек) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикаментів Стерншуса.

19 (—)

Пошукуємо і купуємо

старинні рукописи

всякого змісту: церковні, історичні,
житія, повісті, поучення, співання
і. т. п. Хто би мав у себе, прошу
зараз прислати до переглянення й по-
дати ціну, або хоч повідомити і по-
дати короткий опис рукописи. Всі кош-
та перисилки, разом з належитостію
за рукопис, зверну зараз.

Адрес: Др. Ю. А. Яворський в Криниць,
вілля Софр. Криницького (Крыніца).
113 (3—3)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“

в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Молочне мило

лелійне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного ін-
телектуального Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

уніа мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Ваірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Нові друки для шкіл народних

а то:

нові **свѣдоцтва** для учеників і учениць **повторних**
курсів і нові **лісти виплати** (Zahlungsliste) для учи-
тельства, можна дістати в друкарні „Рускої Ради“ в Чер-
нівцях, уліця Петровича число 4.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Кonto шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під
користними услївами від шкід огневих,
числить умірковані премії за обезпеченя, 2 р. в м. (—)
ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,
уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові
і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця
і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві
взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень
уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки
з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і ре-
зерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом
корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеві підприємцеві,
урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣтої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адре-
сувати на повисшу фірму.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнітон

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Друкарня Товариства „Руска Рада“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

має на складі і поручає отсі

ДРУКИ СУДОВІ

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна.
3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов
о зверненє пожички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движи-
мости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости.

Заразом поручає **нотаріальні друки** „Запис довжний до
інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“.

Ціна друків судових: по 3 сотики за аркуш. Ціна друків нота-
ріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за
аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Висилає ся за посліплатою або за попередним на-
дісланем належитости, сейчас.

Адресувати:

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при чагійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порга. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Перекупки патріотизму.

□ Блаженний муж не піде між лукавих — говорить нам псалом старозавітний.

Блаженний, хто йде туди і совість їх „термосить“, — навчав великий сучасний поет України, Франко.

Кермуючись сим другим правилом публичної моралі, ми зважимося вказати в сій статі одну рану нашого громадянського життя, — зважимося зробити се в тій цілі, щоб рушити совість лукавих.

Сумна ся справа представляє ся так:

Нема тепер ні одного свята, ні одної неділі, щоби не збирали ся наші селяне на віча. Справа реформи виборчої до сойму, — введене української мови із паперових управнень в живу практику всіх урядів Буковини, — вибори громадські в місцевостях, де румунська або иньша меншість і т. п. — се ті кличі, що заворушили тепер наших селян.

Нераз при всіх таких нагодах місцеві селяне наші потребують ще помочи від своєї інтелігенції. І тому з рамени місцевих комітетів, що займають ся улагодженем зборів, вибирає ся за кожним разом двоохтрех сільських делегатів до Черновець, щоб запросити когось з тутешньої нашої інтелігенції на таке віче.

Тратять бідні люде день, однак радо йдуть до міста. Втішає ся (думають собі) „наші пани“, що нарід не дрімає і сам до роботи рветь ся!

А деякі „пани“, як стануть перед ними такі сільські делегати, починають тоді з ними таку розмову:

„А кого-ж Ви ще просите від нас на се віче?“

— „Та просилисьмо вже п. Стоцького, п. посла Спишула та панотця Семаку. Обіцяли, що прийдуть!“

— „А, в такім разі (відповідає наш патріот-інтелігент) — я до Вас не приїду. Або вони — або я! Сі пани до „нашої партії не належать...“

Селяни дивують ся і — відходять.

А тепер запитаємо сих „панів“: які почування мусять зродитись по такій пригоді в селянських душах? Чи помиляти ся будуть вони, коли такий патріотизм панський назвуть безголовем а самих таких патріотів „перекупками патріотизму?“

„Сі пани до нашої партії не належать!“ Яке воно знамените! — Ми не станемо тут ще раз розводитись над тим, що — як виходить з такої розмови, одинокою підставою такої „партії“ є особисті амбіції, однак спитаємо: чи справді навіть і така загальнонародна справа як наприклад kwestія прав української мови в буковинських урядах мусить і має ділити нас на „партії?“ До чого се доведе? В чім тут рація?

Нам здає ся, що навіть у прихильників такої рації хоть часом совість бунтує ся проти таких їх слів і діл!

Посол Романчук про конференцію клябових предсідателів 17. с. м.

В виду частих поголосок, що галицько-український парламентарний клуб ще перед замкненем парламентарної сесії вступив до „Славянської Єдноти“, і то в тій цілі, щоби своєю обструкційною тактикою спинити працю парламенту, подає „Neue Freie Presse“ інтерв'ю свого кореспондента з послом Романчуком, головою українського галицького клубу, в справі конференції клябових предсідателів, скликаної др. Гломбінським на 17. с. м.

Посол Романчук, заявляє, що возме участь в агаданій конференції з послом др. Костем Левицьким.

На питане, чи він удобряє пляновану конференцію, притакнув посол Романчук рішучо, запевняючи, що Русини принципіально не мають нічого проти того, щоби парламент знову став спосібним до праці. Що стане ся на конференції клябових провідників, того ще можна тепер знати. Надто великих надій на висліди конференції не можна ніяким чином покладати. Др. Гломбінський твердить, що по замкненю сесії кілька провідників тих партій славянської унії, що не брали участі в обструкції, прийшло до него з просьбою, щоби він привів до порозуміння між ними а Німцями. Др. Гломбінський, думає посол Романчук, міг відтак особисто пересвідчити ся, що й інші партії радо припинять ся до сповнення сего бажання, висказаного партиями, на які покликуюсь др. Гломбінський.

Нова книжка про козацькі часи.

(Михайло Грушевський: *Історія української козаччини*. Том I. Сторін X + 624. вісім. Київ—Львів 1909. Накладом „Наукового Товариства ім. Шевченка“ у Львові. Ціна 3 руб. 50 коп.).

В найширших кругах українських читачів чимраз більше змагає ся цікавість до рідної історії а передовсім до козацьких часів. Коли не так то ще й давно, громадянське життя австрійської України і „сентимент“ тодішніх наших предків тяготіли до княжих часів, — нині вся національна наша політика і весь інтерес широкого сучасного загалу радби звязати сучасну хвилю з козаччиною. Загал став знов відчувати всю красу, всю поезію бурливої козаччини — а що якраз в часах козаччини більше, ніж коли небуде перед, тим сам український народ являє ся активним творцем своєї долі і життя, то сей власне момент наближує незвичайно сильно тодішні події до настрою сучасних наших днів і їх кличів.

Коли так, то проф. М. Грушевський своєю „Історією української козаччини“ віддає суспільності нашої велику прислугу.

Перший том сей „Історії“ появил ся перед кількома тижнями як VII. том „Історії України-Руси“, а перший „Історії української козаччини“. Проф. Грушевський постановив відступити чотири томи своєї загальної „Історії України-Руси“ козацьким часам, — тим чотиром томам приділив навіть особливий заголовок („Історія української козаччини“) і в той спосіб ті, що не рефлексували би на купно всієї загальної „Історії“ проф. Грушевського, можуть справити собі чотири томи присвячені козаччині, які й творити муть самі для себе окрему цілість.

Покищо маємо вже перший том.

Перша половина отсього тому (пише проф. Грушевський в вступнім слові) слідить історію козаччини до другого десятиліття до XVII. віку. В ній насамперед представлені ті колонізаційні обста-

вини і всякі иньші звязані з ними відносини східно-українського життя з кінця XV і в XVI століттю, що покликвали до життя і дали розвинути ся широко козацтву, як побутовому явищу (гл. I.). Зібрані приступні нам відомости про козакування з кінця XV і до пол. XVI в., про його розріст, розширення його політичного кругозору і розмах енергії (гл. II.). Описані правительственні заходи копл приборкання козаччини і реформи для її регуляції, які мали такий вплив на відокремлення козаччини в певну привілейовану суспільну верству (гл. III.), і перші серйозні конфлікти її, в тім раптовім зрості, з польсько-шляхетським режимом при кінці XVI в. (гл. IV.).

Друга половина тому (гл. V—VIII) вводить читача в ті обставини, які на початках XVII в. роблять з козаччини орган соціальних і національних змагань українського народу. Описує ся, як козачина, завдяки ідеї козацького імунітету, виробленого протягом другої половини XVI в., притягає до себе великі маси селянського й міщанського елементу, і через те сама здобуває відмінний характер — соціального протесту против польсько-шляхетського режиму (гл. V.). Далі, представивши розріст козацької сили й екстезивної енергії в перших двох десятиліттях (гл. VI.), вияснює ся ті обставини, в яких козачина входить в сучасну релігійно національну боротьбу, проголосивши своєю програмою сучасну національну програму української суспільності, і описують ся многоважні події 1620—1 рр., коли козачина поставила на карту свою участь і свої заслуги в Хотинській війні для досягнення своїх національних і соціально-політичних постулатів (гл. VII.). Потім ідуть розчаровання козаччини і з нею всієї української суспільності в тих надіях, за ними авантюристичні плани міжнародних комбінацій 1624—5 рр. (союз з Кримом, пляни православної ліги з приводу Яхії, проєкт піддання Московщині), і нарешті — історія Куруківської кампанії 1626 р. — сього епілогу хотинських заслуг і надій, нічить сей том.

Про ті часи козацькі мали ми досі богату літературу — чужу і українську. Костомаров, Антонович, Куліш, Каманін, Стороженко, Еварицький, Соколовські і сам проф. М. Грушевський а з наймолодших наших істориків, Заклинський, Барвінський, Чайківський, Доманицький і другі численними працями своїми прояснювали події тодішні. Однак теперішня „Історія української козаччини“ проф. М. Грушевського являє ся найповажнішою покищо пробєю звести всі можливі жерельні і пізніші відомости про ті часи в один широкий огляд, який відповідав би при тім вимогам сучасної історичної дисципліни а леним своїм викладом був приступний і для ширшого загалу цікавих читачів.

Очевидно і ся праця проф. М. Грушевського має в першій мірі науковий цілі. В неоднім тут виступає шановний автор з своїми спеціальними поглядами, (наприклад, що організація, антикозацьких правительствених заходів — а не суспільної традиції княжих часів — була підставою козацької організації), — однак, полишаючи се історикам-спеціалістам, годить ся тут з натиском зазначити, що ся книжка, може більше, ніж всі попередні томи „Історії“ проф. Грушевського, є разом чудовою лектурою для кожного, хто цікавиться сею минувщиною України.

В цілості виріжнє сей том ясний і цікавий виклад а нерідко стає перед читачем зміст в плетивних, інтересних картинах. Особливими прикметами мова тут не визначає ся. Поправна, добра — але — сіра. Однак сам зміст так живо мусів певно самого автора цікавити, що виклад і при не надзвичайній мові вишшов прозорий, живий, плетивно навіть інтересний.

Те, що проф. Грушевський малюючи козаччину, не забуває про тодішнє господарство українське, про тодішню науку на Україні і т. д. — а відтак, що на останніх сторінках сего тому подає також літературу для спеціальних вестей які вляжуть ся з „Історією“ (наприклад: початки козаччини, поетична традиція про козаччину, кніське

Треба отже сподівати ся, що конференція може все таки увінчати ся деякими успіхами. Правдоподібно відбудуть ся вже перед 17. с. м. переговори між поодинокими національними партіями, які можуть порішити справу. В першій мірі вислід залежить дуже багато від ходу засідання, яке відбуде перед властивою загальною конференцією парламентарна комісія „Славянської Єдноти“.

Не можна заперечити, що в сім таборі настрої настійний і що сумнів що до доброго успіху ще бере верх та що ще не певно, чи обструкційні партії будуть мати дані до залишення обструкції. В кождім разі треба сю справу скоро вивиснити.

Що до вістей, поданих часописами про вже здійснене прилучення укр.-галицького парламентарного клубу до Славянської Єдноти, заявив посол Романчук ось-що: В протягу літньої сесії парламенту висказано на приватних нарадах українських послів і членів Славянської Єдноти бажання, щоби обі ті організації злучити в одну парламентарну корпорацію. На півофіційнім засіданні галицького українського клубу прийнято сей проєкт до відома і ухвалено, повідомити президію Славянської Єдноти, що на проєкт сей Українці в засаді годять ся. Пізнійше мало ся обговорити услів'я, під якими можливе би було спільне поступоване обох партій. Тим часом сесію замкнено і дальших переговорів в тій справі не було ніяких. Можливо, що сї переговори піchnуть ся небагом. Однак не можна ще наперед сказати, коли і як вони остаточно покінчатъ ся. Тому вістка, що український-галицький клуб вже прилучив ся до Славянської Єдноти, невідповідає дійсності. Що до поступованя на конференції з дня 17. с. м., клуб українських послів з Галичини ще не порозумів ся з президією Славянської Єдноти.

Заграничний огляд.

Мароканська війна.

Що день напружене між Еспанцями і диками Кабіліями все більше змагало ся, а тепер ви-

бух таки дійсним огнем, який пожере неодну жертву. Вчора одержали всі воєнні кораблі еспанської ескадри розказ відплисти до Мелілі. Кабілі розпочали бомбардування кріпости, в якій находить ся еспанська залоза. Те саме продовжували они й тоді, коли настала темна ніч. Однак еспанська артилерія присилувала їх цофнути ся і удати ся на узгір'я. В пізній ночі розіклали Кабілі великий огонь, при якого світлі продовжували бомбардувати на кріпость. Геть пізно десь около півночі, утихло стріляння. Еспанці не понесли жадних страт. В рядах Маврів полягло кілька людей і ранено деяких.

Часопис „Matin“ доносить із Мадриду: День 11. серпня був побіч 27. липня найгіршим днем для Кабілів, бо тоді мали они найбільші страти. Батерії, яку поставлено у гіподромі, вдало ся знищити дим, який стовп в однім ару гір Гуругу і де скривали ся Маври, як також підпалили вал, що его висипали неприятелі. З балюна можна було слідити за напрямом утечі тих, що їх здесятковано підчас стрілянини в Какамельосі. Над вечір здемольовано також позицію Маврів, звідки они оглядали цілу ситуацію. Майже всі мароканські позиції понищено. Навіть поліція автохтонців взяла участь в борбі, яка так фатально для них покінчилася. Над ранком розпочали тубильці знова стрілянину. Ранено одного військового антикаря.

Не лиш на суші, але й на воді веде ся майже рукопашна борба. Вояки з човна „General Coucha“ бомбардували судно, в яким сиділо двадцять Кабілів, і взяли его в посідане, найшовши в нїм спровадження пороху. Кабілі спасли ся утечу.

Борба веде ся досить горячо. Еспанці не мають тільки втрат що Кабілі, бо й не рівні сили спіткали ся.

Генеральний страйк в шведській державі.

Генеральний страйк в Швеції який викликав непорозуміння між роботодавцями й робітниками, прибирає чимраз більші розміри і грозив загальним бунтом, однак тепер в лєчїм почав вже, як доносять вісти, утихати. Товариство почтових урядників заявило ся проти генерального страйку; то саме показало ся й при голосованні між телефонічними та телеграфічними робітниками.

Число страйкуючих виносить 250.000 робітників, з чого припадає на саму столицю 42.000 душ. Загальне число робітників, зайнятих при промислових заведеннях виносить 460.000. Вчора положено на шини певну скількість динаміту, щоби ним настрашити провідників тих робітників, що спроневерили ся страйкови. Поголоски про димісію правительства задля якихсь диференцій між королем а кабінетом не находять потвердження зі сторони урядових інстанцій. Між королем а міністрами панує повне порозуміння що до поступованя зглядом страйку, а про димісію кабінету не було ніколи й бесіди.

До вчерашнього, т. є. до дев'ятого дня страйку панував всюди супокій та лад. Желізняця, поштої і телеграфічні уряди, електричні та газові заводи, водопроводи функціонують правильно. 800 міських робітників Штокгольма робить, підчас коли

зовиці і ся пара: Ніля й Кирило, в сальонї Амелка за фортепіаном часто сиділа, в сїнях теж ховала нечесану голову. Призначили йому й Елі одну кімнату, та й в сій кімнаті було всего два ліжка, два малі стрільнички при ліжках та два крісла. В кутку стояли два чимодани: Орисі і його. Се була „їх“ кімната, такий готелевий номер. Осипові таки зараз се нагадало, як то новому подружжю канарків у клітці дають таку готелеву обстанову: замість бантин вішають на нитці колісця і в тім колісцю мусять канарки стрічатись.

— Отже з нас тепер така пара канарків? — питав він сам себе. — Ніжно і делікатно, але не задля мене.

А навіть, як би він і хотів такого, то виходило инакше. Орися тут, у родичів була не така, як у Львові. Видно там привикла до пишного життя, а тут їй не доставало чогось. Тут вона була більше членом своєї родини ніж Осиповою приятелькою.

Зразу тут займала ся Орестом, поки висилано йому гроші, далі прийшла справа з вечерницями, а поки з одним справили ся, зайшло дорогу друге. Треба було виправляти Кирила в дорогу.

Очевидно, що Осипа ся подорож не обходила ні трохи, він гадав, що Еля також могла би менше займатись чужими справами — та видно так їй було приємно. Може і в тім хотіла набирати досвіду, як у кухарській штудії, а може хотілось їй відограти роль старшої, ще й замужньої сестри. Осип не брав ся відгадувати, лише чув, що Орися ще така закорінена у батьківськім домі, що виховзула ся в ньому з рук.

Зараз в ранці другого дня після вечеркової наради за сніданем урядово повідомлено всю родину про виїзд п. Кирила. До Галича приїде єпископ (Кирило, як усі семінаристи казав єпископ),

1700 робітників ще страйкує. Тому що робітники, заняті при похоронних заведеннях, страйкують, то заступають їх місцями. В більших фабриках на провінції розпочато вже знов роботу. Цінаво що і соц. демократичні часописи не все ворожать страйковий поведжене. Між робітниками панує вірцевий порядок.

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. серпня 1908.

Наєндар. Неділя 15. (2.) Н. 11. по С., Стефан, рим. Н. 11. по С., Внеб. П. Б. Схід сонця 4 год. 50 мин., захід 7 год. 18 мин. — Понеділок 16. (3.) Ісаакій, рим. Роха И. Схід сонця 4 год. 52 мин., захід 7 год. 17 мин.

Особисті вісти. Посол Николай Василько, який перебував тепер в Емс, на курації, шіде відси 15. с. м., до Відня, щоби взяти участь в скликаній Глобінським на 17. с. м. конференції провідників національних парламентарних клубів. До Чернівців приїде посол Василько аж в перших днях вересня.

3 закордонної України. Подільська „Прессвіта“ почала вести економічну роботу на селі, постановляючи заохочуватись подільським пасічництвом. — До Києва надійшла вістка, що 22. липня промер у Варшаві Всеволод Абрамович Рубінштейн, відомий фінансист і банковий діяч. Покійний належав до старої української Громади у Києві до якої вступив ще в половині 60-ох років. Був він також членом і Південно-Західного відділа Імп. Географічного Товариства, котрий за короткий час свого істнованя встиг багато зробити для етнографії й економіки нашого краю. Свої щирі симпатії до українства виявляв покійний, між иньшим, в тому, що жертвував досить значні суми на українські видавництва в Галичині і взагалі на українську справу. Ті суми, звичайно, передавались ним через небіжчика Миколу Ковалевського. Поховано его в Києві на Аскольдовій Могилі.

Пожар в Вижицях. Шкоду, яку наробив недавно огонь в Вижицях, цінують на 100.000 корон. Досліді виказали, що цілий сей пожар то звичайний акт піметі; винувника ще не було можливо вилістити.

Дезертера Николая Філімона спіймано. Вчора арештовано в Цуренах дезертера Николая Філімона, який минушого вітвірка досвіта утік з касарні Альбрехта із Николаєм Пентелюком і Яковом Кубашуком. Всі три, покинувши Чернівці, думали втечи до Росії, щоби там продовжити дальше своє ганебне ремесло. Філімон і Пентелюк вибрали собі дорогу через Цурени, підчас коли більше рафінований Кубашук помчав иньшою дорогою. Прибувши до Цурен, вибрав собі кождий иньшу кривку і перебував там, аж вахмайстер Кадор спостеріг Філімона в кукурудзах, сейчас арештував его і відослав до Чернівців. Жандармерія сподіває ся

культурне і церковне життя перших десятиліть XVII. в. — і т. п.), — все се повинно викликати тим більше загальну цікавість для сеї книжки.

І треба бути певним, що сей твір проф. Грушевського не лиш останеть ся цінним вкладом в нашу наукову літературу, викликаючи пошану для незвичайної трудючості шановного автора, — але найдеть ся також в руках численних читачів.

О. Л.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

IV.

Тепер ось жив Осип з Орисею не лиш під одним дахом, але в однім покою: був її шлюбним мужем. Відчуті радості такої переміни не дала йому ні одна обставина. Осип перелічував їх, сї обставини. Що найперше, то він зазнав уже милих зворушень. Нерви його напружені в дорозі до мети, при самій же меті зівали. Вже жалувал, що пристрасть у нїм не затїля, як у иньших палкої вдачі, як там, де стрічає перепопи. А знов радїти мріям, мривим, чи філістерським щастем не дало ціле окружене. Сильно він відчув, що для того окруженя мусів з дотеперішнього свого правильного і трудячого способу життя принести жертву. Ішов, правда, з книжкою в садок, чи в ліс, але в тім залежний був від погоди і тому почала йому дошкулювати друга недогода: бездомність. Як би був узав тепер з собою жінку тай повів на нове, власне господарство, булиб вони почали своє нове життя.

А тут, куди не поверне ся, всюди міг когось стрінити і треба зараз просити вибачення. В саді

тож його обовязок витати князя церкви і своєю участю в церковних відправах збільшити величність нашого обряду і ще чогось там. Має відчувати ся також весіле одного товариша; їдучи у Галич, заїде до його Кирило по дорозі і ось через що так з дві неділі треба буде тужити за ним у Сохолоді.

Вігання, посланки і позички у всіх сестер додали до маминої суми доволі гроша на приємну подорож. Була се гордість Нілі, щоб вислати судженого з повним кармавом. І знов видно, як тяжко у Кульчицьких за гроші. Нагадав собі Осип безіменний лист і мусів вірити його змістови. Не хотів дотягати лїнії й казати, що він за жінкою нічого не дістане. Воно й не мусіло так бути, бо дати може й той, хто не має, але відгомоном його турбот і протесту проти всіх невогод, серед яких тут жив, був його запит звернений до Орисі, чи довго вона хоче лишати ся у батьків. Досі не думала вона про се, але більш була готова пробити тут цілі вакації, поки не прийде ся Останові їхати на посаду. Але нона зробить те, чого він хоче. При тім не могла однак затаїти якогось неспокою. Може трівожилася, що прийде ся розяснити грошові справи. Клопотала ся, бо не знала, чи Осип має гроші, не знала, чи покладав ся він на батькову поміч, але була у неї неслена мрія, що в Осипа так само будуть для неї гроші, як у батька. Але й трівожити ся не було коли, бо зараз таки після виїзду Кирила вирунула на нову справу вечерка, а підняла її тепер сама мати.

(Далі буде.)

в коротці побачити ся і з Пентелюком. Лиш сліду Кубачука не можуть жандарми віднайти.

Гуцул богатир. У Ворохті помер перед кількома днями гуцул Дмитро Мочерняк. Покійний жив 80 і кілька літ. Як на відношення наших селян був він незвичайно багатий. Мав кілька своїх пасовищ, великих лугів та лісів. На его доохресних полонинах пасли ся сотки его овець і худоби. Точного числа свого стада сам газда не знав і не міг би був дочислити ся. Майно пок. Мочерняка оцінюють на сотки тисяч. Скільки саме виносить се майно, теж годі точно означити, бо старий Мочерняк сам не знав его вартости, а готові гроші, котрі був покладав до кас в Делятині, Надвірній, Станіславові і Коломиї, вийняв з сих кас в часі поголосок про небезпеку війни зі Сербією і... мабуть після старого мужицького звичаю десь закопав у землю. Покійний газда був аналіфбетом, але мав хлопський розум і господарський толк, який вистарчив ему до адміністрування таким розміром великим майном. Мимо своїх достатків жив незвичайно скромно й ошадно — кулешою і молоком. Але для других, особливо для прогульковців і подорожних був незвичайно гостинний. Все просив до своєї хати і отворив для них комори і пивниці і тоді вже гостив ся з ними, веселив і пив до нестями. Покійний поховав був вже дві жінки, але ще й на старість чув ся кріпкий і здоровий та хотів женити ся в третє. Одначе смерть, майже несподівана не дала ему здійснити сих намірів. Майно по багатім газді одідичать два его сини.

Як віденьська дівчина зловила собі чоловіка. У Відні відбула ся при кінці тамтого місяця цікава розправа в суді. Один молодий панок подав до суду молоду дівчину Йоганну Штраве, що виколола ему на улици око. Панок ішов собі спокійно улицею, аж тут несподівано скрутила ся коло него „она“ і виколола его довгою шпилькою від пелюха в око. Око зараз випило і через шпильку він осіп на одно око. За те подав він єї до суду. Судия питав дівчину, чи се правда і чим вона ему винагородить таку втрату? Дівчина признала ся до вини, і заявила, що в нагороду хоче за него віддати ся. На се згодив ся і сліпий і тепер судия не мав вже що робити, бо дальша справа належить вже до священника. І дійсно опісля вони пібрали ся. Дівчина буде вдячна своїй шпильці, що знайшла чоловіка, а він може буде нарікати на сю шпильку, що забрала ему око, бо одним може не підгляне добре, чи жінка не залицяєт ся до яких з двома очима. А по більших містах буває так, що часом не лише двох очей, але й окулярів за мало, щоб добре доцільнувати жінку.

Джінгрі засуджений на смерть. Індійського студента Джінгрі, котрий так як Січвинський Протоцького, забив в столиці Англії, в Лондоні, високого англійського урядника лорда Керзона — засуджено на смерть. Лорд Керзон був високим урядником в Індії і дуже переслідував земляків Джінгрі. За те постигла його передчасна смерть з руки індійського студента, а молодого студента теж засудили англійські суди на смерть. Як оголосили йому засуд, він сказав до судіїв: „Я щасливий, що можу вмерти за рідний край.“ Але як доносять часописи, англійський король Едвард не підпише засуду на смерть, що найбільше дістане він досмертну тюрму, бо боїть ся король, аби в Індії не вибухли заворушення.

Небувале „сокрушення“. До бюро львівського директора державних залізниць Рибіцького прийшов ксьондз Х і заявив ему, що один пан виявив ему при сповіді, що зробив залізниці шкоду на 2.400 корон та передав йому сі гроші і просив, щоб заганіс директору Рибіцькому. Ксьондз приніс сю квоту Рибіцькому, вручив йому і просив о поквітоване що дирекція залізниць її одержала. Залізнична каса поквітувала сповідникови відібране квоти після всяких формальностей, рада, що легким способом вернулися гроші мимо того, що не знати хто вкрав, хто віддав. Як би так за сим добрим приміром пішли всі злодії (або так звані: панове дефравдації, то Галичина збогатилася би ся новими мільонами.

Весіле тата, мамі, доньки і сина за одним заходом відбуло ся сим днями в місцевості Кляйбавхліц коло міста Дибельн в Саксонії. Одної і тої самої годни повінчав ся контролёр податковий Форбріг з Дибельн, вдовець, з якоюсь Павлиною Шнайдер, підчас коли. неправисна донька Шнайдерової 19 літня Фріда повінчалася рівночасно з сином контролёру податковому.

Триестенський сойм. Триестенська громадська рада є заразом і соймом. Вчора було уконституоване сойму. Репрезентанти „краю“ зїхали ся (трамваем) о 11. годині рано. В уконституованню взяло участь 77 послів, згідно громадських радних. Президентом (podesta) вибрано 46 голосами Італійців лібералів адвоката д-ра Альфонза Валеріо. Опісля вибрано першим віцепрезидентом неприємного радного, адвоката д-ра Гектора Рікетті, а другим віцепрезидентом адвоката д-ра Гектора Давранта. Видно там адвокати мають ще найбільшу популярність, коли всіх трох президентів вибрали з адвокатського стану.

Права жінщини в Єгипті. Нічого нового під сонцем! Як доказують найновіші досліді, то вже

в найдавнішій епосі людської культури жінщини користали із становищ суспільних, яких в нинішніх часах добивають ся доперва поступові жінки цивілізованих країв. На се звернув увагу один вчений в рефераті, виголошенім в товаристві єгиптологів в Каїрі. Численні Єгиптянки займали за часів Фараонів важні державні становища. Так праміром: були жінщини намісницями, заряджували провінціями, були жрекинями і на тих становищах користали із всяких прав і привілеїв, прислугуючих вишнім духовним достойникам. Написи, котрі в цілости заховали ся на старинних гробівнях в Бені-Тассан, свідчать, що в стариннім Єгипті права спадкові жінщини і мужчин були однакові. При редагованню документів і умов, умовлюючи ся сторони обовязані були перед своїми підписами ставити імена своїх матерей; жінщини крім сего мали право посідання і могли рядити ся своєю власністю після вподобі, могли процесувати ся і свідчити в судах. В родині дуже читли і поважали жінщин: супруже в старинних Єгиптян признаване було за річ святую. Умова супружа накладала однакі обовязки на обі сторони; спроневерена вірності супружій (чи то із сторони мужчин, чи то жінщини) були строго правом карані. Дівчата були повноуправненими членами родин і могли після своєї волі вибрати собі мужа. Старший сын не мав особливих прав першенства; жінщина, виходячи за між, не теряла прав до свого майна; а в разі, наколи-б єї муж покинув, вона одержувала від него певну суму яко відшкодоване, що навіть урядово списувано при заклочуванню супружа. Наколи жінщина перед виходом заміж займала ся якимсь ремеслом, вільно єї було се ремесло яко замужній дальше вести, а зароблені сим робом гроші, були виключною єї власністю.

Оповідітки, іменованія і т. п.

Віча і збори. В неділю, дня 15. с. м. відбуде ся в Банилові Волоскім велике „народне свято“ з аматорским представлєнем „Сватати на Гончарівці“. Того самого дня відбуде ся віче в Джемене (станція залізнична Фрасин п. М.) і в Рогізні. — На другу неділю (дня 22. с. м.) визначено віче в Пидкивцях.

Заходом тов. „Січ“ в Ничері відбуде ся в неділю, дня 22. серпня с. р. в місцевій шкільній комнаті представлєне „Сельскі Аристократи“, комедия зі сьвітами в трох діях, на котре запрошає ся інтелігенцію і селян з окрестности. Початок о 2-ій годині по пол. Вступ для інтелігенції і кор, для селян 20 сот. Наддатки приймаєт ся з подякою. Чистий дохід призначений на закупно муз. інструментів для місцевої „Січи“.

Похибки. В 173. ч. „Буковини“ пропущено на 2. сторони по слові ворогів: мабуть. В 174. числі в статі „Російська Україна“ замість чорні успіхи має бути гарні успіхи.

Із штуки і літератури

Стефан Ковалів: „Похресник“ і інші оповідання. Львів 1909. — Збіркою С. Коваліва почала перед літтами своє видавництво львівська „Видавничка Спілка“, — его оповіданнями перервала вона тепер свій довгий сон. Сам Ст. Ковалів, як письменник, цікавий тим, що має „свій світ“ бориславський і ті оповідання его разом з бориславськими оповіданнями Франка будуть колись певно досить цікавими документами для людини, яка захотіла би пізнати історію сего sui generis пекла в Галичині. — Коли письменник має „свій світ“, то се для него дуже гарна і корисна річ. Однак само воно теж не вистарчає. І „свій світ“ вимагає певної відповідної, артистичної форми. Під тим зглядом „Похресник“ має великі недостатки. Передовсім ті оповідання, що не вяжучись з Бориславом, не мають вже навіть сего інтересного тла. Читаючи їх, відносять ся вражінє, що автор писав їх для дуже невібагливих селян або дітей, щоб навести їх на шлях добрих вчинків. „Пильнуйте господарки, не стрійайте динамітом, ти учителю читай псалтиру, і т. п.“ — ось і ради, з якими без претенсій йде до нас автор в сій збірці. Ті поради вбирає С. Ковалів в дуже невібагливу, але досить гладку форму оповідань. Сучасних вимогів для гарного письменства до сєї книжки не можна прикладати. — Найбільшу вартість в цілій тій збірці має довга нотка до одного оповідання, де автор подає цікаву історію Борислава. — О. Л.

Літературні новини. Незабаром має вийти т. V. творів Федьковича. Потім Наук. Тов. ім. Шевченка видасть ще й т. VI., в котрім зібрані будуть матеріали до життєпис Федьковича. Редагує сей том др. Осип Маковей. Складати ме ся він з таких відділів: 1. переписка поета (листи Федьковича і до него); 2. варіанти творів Федьковича і твори, які не увійшли в попередні томи; 3. дещо з статій і споминів про Федьковича; 4. народні пісні, записані Федьковичем. — Д. Осип Маковей приготував до печати три томи творів Ізидора Воробкевича. Видасть їх львівська „Прогресивна“. Др. О. Маковей написав також і біографію Воробкевича. — У Львові друкує ся „Нарис історії української літератури до кінця XIX. віку“, д-ра Івана Франка. Се буде популярний курс історії української літератури

давньої і середньої доби. Книжка буде завбільшки аркушів на 5—6.

Нова українська часопись. Вже небагом почне виходити у Києві український ілюстрований тижневик „Село“. Часопись призначаєт ся для читачів з народу. По ціні він буде приступний для широкого загалу — 1 карб. 80 коп. на рік. Згодились уже писати в тій новій часописі: проф. Мих. Грушевський, пр. доц. О. Грушевський, М. Коцюбинський, О. Олесь, С. Черкасенко, Ю. Сірий, В. Корольов, Ю. Будик і інші.

„Наша Школа“, науково-педагогічний журнал, орган тов-а „Учительська Громада“ почав виходити у Львові. Видає редакційний комітет, а відповідальним редактором є Ів. Кривецкий. „Наша Школа“ буде появляти ся книжковими випусками, 4 до 5 аркушів обєму, що чверть року. В перших двох книжках, які отсе появили ся в одному випуску, подано отсі статі: М. Грушевський: „Наша Школа“. — Др. Ів. Раковський: Засноване тов-а „Учит. Громада“. — Др. Ст. Томашівський: З історії державної середньої школи в Галичині. — Др. Іван Юпач: Новий австрійський нормальний план науки для гімназій. — Др. Мих. Пачовський: Становище і наука укр.-руської мови як викладової в наших гімназіях. — Др. Вол. Левицький: До реформи науки математики в середніх школах. — Др. І. Моно: Метод в історії. — Оцінки і звіти. — Огляд журналів і часописів. — Хроніка. — Miscellanea. — Бібліографія. — Книжка має 176 стор. вел. 8-ки. — Члени тов-а „Учит. Громада“ дістають журнал безплатно; для інших коштує річно 10 К. Редакція і адміністрація: Львів, ул. Сувійського 17.

„Голосъ Народа“. Так зветь ся новий дневний галицьких „руських“. Проти русофільського „Галичанин-а“, дальше йдучи кацапи в Галичині основують сю часопись так, як проти „Русского Слова“ видвинули вони вже давніше „Русь“. Невидима ласка офіційної Росії для галицьких „руських“ прибрала видимі форми.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 14. серпня 1909.

Царгород, 14. серпня. (Кб.) В тутешніх грецьких дипломатичних кругах панує від вчора дуже песимістичний настрій. Мітігн в Ілеку і Дякові зажадали від правительства розпочати війни і обіцяють поставити в разі потреби 40.000 воєків.

Солунь, 14. серпня. (Кб.) Саме тепер пороблено всі заходи, щоб удержати бойкот проти грецьких кораблів, який мав-би сьогодні розпочати ся, хотий міністерство виразно заборонило бойкотувати грецькі кораблі та товари.

Атени, 14. серпня (Кб.) „Agence d'Ethenes“ доносить: Турецкий амбасадор передав сьогодні поновну ноту грецькому правительству, в якій уважає ся відповідь Греції відносно Крети за невисстарчаючи; тому жадає порта формальної заяви, що Греція не має що до Крети жадних замірів. Ся нота викликала велике здивованє, по чім президент міністрів Раліс і міністер заграничних справ конферували із заступниками держав.

Париж, 14. серпня. (Кб.) Присяжний суд в Кені засудив 18 літнього Людвіка Жірольта на доживотну каторгу за те, що встроїв недавно одному переходячому чоловікови ніж в серце.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 9. серпня 1909 за 50 нгр.

Пшениці	12-70—12-90
Жита	9— 9-10
Ячменю броварного	7-50— 8—
Вівса	7-25— 8—
Кукурудзи, пріма	7-80— 8—
Кукурудзи, нової	7-50— 8—
Пшеничної соломи	4-70— 4-85
Житної соломи	5-20— 5-30
Спиритусу (10.000 процент, літрів)	50-75—52-25

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а на пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних
Одинокий найбільший вибір у арти-
по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“,
кулах до подорожн найліпшої сорти
ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан-
тона Чапека у Відні.

ПЕРШІЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложенний 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Телефон 301.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **ЛІТНІ** артикули
для пань, панів і дїтий.

Загальні збори каси пож. і шадн.
для громади Шипинці, відбудуться
дня 22. серпня 1909 о 2. годині
пополудни в сали Народного Дому
з таким дневним порядком: 1. Спра-
воздане ревізора з торговельного суду
і сел. каси. 2. Вибір старшини ради
надзорчої. 3. Евентуалія. За старшину:
Григорій Івасюк.

Найдешевша розпродаж.
Опилки, бруси, дошки,
цілі дуби, слупи, (все ду-
бове) можна дістати коло кор-
шми в Кучурові малім у
Авраама Рубіна.

**Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL**
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францо
в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болюв, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістия і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нервотонів“.
Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислала
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикаментів Стерншуса.
19 (—)

Загальні збори каси пож. і шадн.
для громади Драчинці, відбудуться
дня 22. серпня 1909. р. о 2. годині
по полудни в касовім домі з таким
дневним порядком: 1. Справоздане
касове за рік 1908. 2. Доповняючий
вибір старшини. 3. Продаж касового
дому. — **Данило Прокіпець**, началь.

24 25—40 н.
Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси украї-
нського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. Є обовязком кожного ін-
телегентного Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

КОСИ! Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі,
серебрано сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє,
котре ріже як братва найтвердшу пеньку то є гірську траву і збіжжє. Що лиш
під таку косу дістане ся, претинає она за одним замахом на стогу. Коси ті дуже по-
годи зупотребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд
в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими се-
ребрано сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англій-
ської сталі найлучші в цілім світі і легкі:
Довгота в сантиметрах: 65 70 75 80 85 90 100
Ціна одної штуки кор.: 2-10, 2-20, 2-30, 2-40, 2-60, 2-70, 2-80.
На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармуровий брусок
з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати
4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опаковане нічого не числимо і почту
самі оплачуємо.

Хто приїде з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найліпшої плити мармурової.
— Хто приїде з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 23 К, той отримає 11 кіє
75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде
з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі
і 11 каменів. — Хто приїде з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 28 К,
той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіс по 1 К за штуку.
Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіжжє так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.
Бруски до острєня кіс 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром.
Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і письма.
81 (22—36) Адрес: **Александр Копач, Струтин Вишний,**
почта Рожнятів.

Пересторога!
Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не
огляне і не спробує
Пфаффа машини до шитя
Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа маши-
нах всі часті що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На
Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.
З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівська 16. і Пивнична б. (Kellergasse) в власнім домі.

Потребуємо до самостійного веденя книгарні
ДОСВІДНОГО КНИГАРЯ
який працював довгий час у книгарні і єсть ознакочлений зі всіми
сортиментовими роботами. Рефлектанти мусять добре володіти украї-
нською і німецькою мовою: ті що викажуть ся знакомістю ще й ин-
ших мов будуть мати першенство. Оферти разом з документами на-
лежить посилати до
„Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові“,
вулиця Супінського число 17. 118 (5—6)

Великий зарібок
приносить побічне занятє кождому господарови, купцеві підприємцеві,
урядникови і т. п.

До виробу
Цементових дахівок
не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також не
сплату ратами, достарчає

155 (—)
І. ШИМОНОВИЧ
Чернівці, ул. Святої Тройці ч. 20.
склад фабричний машин для загального цементового виробу.
Проекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Пишемні оферти адре-
сувати на повисшу фірму.

Г. ФАЙЛЕР усувач нагнітон
Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11, рано і 2—3, пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Віче в Розтоках.

В неділю дня 8. серпня 1909. р. відбуло ся в Розтоках величаве віче, на яке прибуло багато гуцулів з сусідніх сіл.

Референтами віча були Пп. Методій Огородник і Данило Харовук. Бесідники говорили про громадські вибори в громадах вижницького повіту, виборчу реформу до сойму, українську мову в урядах та про водне товариство дня охорони берегів Черемоша. Тяжко діє ся гуцулам в наших горах. Та ще до того гірко добути їм свої права. Лихварі і иньша зволоч з'організовали ся, щоби в жадній гірській громаді не допустити до виборів громадських, аж доки не стероризують гуцулів. Так мали відбутися вибори громадські в Яблониці і в Розтоках, та як раз перед вибором пропадали листи з громадських канцелярій. Потім знов у повітовім суді нашої околиці, в Вижниці заводять п. начальник суду дивну практику. Він висловлює ся публично, що він яко начальник суду признає за всім в судових справах рацію лихварам та торговельникам-жидам, а гуцулам — Русинам він зовсім нічого не вірить. Та дивно нам, чому сей панок не пішов до Німеччини на таку практику? Він сам анальфабет що до української мови а є начальником суду в чисто українській повіті. Тому він не може відчувати горя і нужди гірського населення вижницького повіту.

По промовах бесідників ухвалили зібрані на вічу отсі резолюції:

1. Всиває ся ц. к. правительством, аби оно вже раз полагодило справу назначення герента для громади Розтік. Ще перед двома місяцями засуспендувало оно

двірника, який приступив був до спілки з більшістю ради громадської. Від того часу, хоть ц. к. староство в Вижниці само признало, що розв'язане старої ради громадської і назначене герента в кінечне, то черновецьке правительство проволікає полагодилене тої справи і лишає громаду на поталу кліці, яка кпить собі зі всяких законів.

2. Віче всиває посла вижницького повіту Николая Василька. аби він поробив зі свого боку всі можливі заходи, щоби мимо крутість і шахрайств збору більшости старої ради громадської — громада могла покористувати ся належними їй правами і свобідно вибрати собі нову раду громадську. Особливо всиває віче свого посла, аби він постарав ся о те, щоби правительство не протягало своїх рішень місяцями, але аби їх залагодило зараз і тим спонукало законне упорядковане громадської адміністрації.

3. Зібрані на вічу в Розтоках громадяне, які перейшли школу шахрайств виборчих і господарських з боку лихварів, відносять ся з покликом до своїх громадського повіту, аби вони стерегли ся добре при виборах і вибирали до рад громадських лише гаадів — гуцулів, а не ворогів, які не соромлять ся для власної користи робити і найбільші шахрайства.

4. Віче домагає ся загального, рівного тайного і безпосередного виборчого права до сойму з розділом мандатів посольських поміж поодинокі народности пропорціонально до числа душ кожного народу. Знаючи однак, що нинішній сойм такої виборчої реформи не ухвалить, ми жадаємо від нашого посла, аби він старав ся о те, щоби в проєкті прийнятій комісією для виборчої реформи піднесено число руских

послів пропорціонально до числа населення руского на Буковині, бо то встид і сором, аби Русини, які творять майже половину людности Буковини, мали лишень 15 послів, наколи друга половина людности краю як Волохи і иньші отримали би 44 послів.

5. Зібрані на вічу ухвалюють заложити водяне товариство для охорони берегів перед виливами Черемоша в громадах Мариничі, Петраші, Розтоки і Підзахарич. Виконане сеї ухвали поручено тимчасом п. Методієві Огородникові.

6. Віче висказує своє невдоволене начальникови суду в Вижниці п. Гатлерови, який як начальник суду, чисто українського повіту відносить ся до українського населення неприхильно, ба навіть ворожо.

7. Віче домагає ся а) щоби суди повітові виставляли Українцям опікунчі декрети як також і всякі завізвання в українській мові,

б) щоби повітові шкільні ради пересилали свої завізвання до Русинів в рускій мові.

8. Віче протестує проти того, що ц. к. староство навіть на руску просьбу сторони, не знаючої німецької мови, виставляє рішення в німецькій мові, хоч сторона бажала виразно рішення в рускій мові, бо не знає німецької.

9. Віче висказує свій жал, що у вижницькій суді повітовім судія Русин списував протоколи і видав вирок німецькою мовою, хоч скарга була внесена в українській мові і сторони домагали ся вироку в українській мові.

Осі резолюції ухвалено розіслати до компетентних кругів. Потім заступник председателя Семен Яківчук і писар Андрій

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Таке виходило, але так не було по правді. Справу порушив той, хто не говорив про неї — Клявда. Власне тому, що вона нічого не говорила, що ходила обута, мати, догадуючись причини тому, мусіла вволити її забаванці. А Клявда ходила невесела і не самим вечерком журила ся, лише нарікала на свою долю: Ірма сиділа три роки у Львові тай привезла собі відтам мужа, гімназійного учителя. Се щось ліпше, навіть ніж піп, а надто саму Ірму лічить ся вже до учених, еманципатор. — Ніля, хоч молодша, найшла вже своє, бо вже заручена. А я? Я вже щось найгірше. Мені судить ся Григорій, учитель і хлопський син. Як же знов панич який навернеть ся і радаб йому була, тоді він як не до Нілі, то до Амелки; мене ніхто не примічав. Амелка рада мені, але щож їй! Бог їй дав вроду, а хоч вона й каже, що її кавалір — фортепин, то знайде собі мужа, коли ноги не зломить. Амелю дають до шкіл, хліб свій мати ме, а я?

Такою журбою собі серце їла і другим. Мати жалувала її більше ніж других доньок, тим то й задумала вислати всіх на вечерниці, хоч іще так недавно бавили ся вони на весіллі і хоч не вірила, щоб на вечерку найшла Клявда свою долю.

По обіді віднесли о. Кульчицькому чорну

каву в його кабінет, а Осип чекав Орисі, бо гадав, що підуть у сад. Тимчасом почала ся знов нарада, наче продовжене передвчерашньої. Справа станула на тім, що Настуні звеліли втерти руки і принести з шафи весільні сукні. Коли їх принесено, роздав ся оклик здивованя. Ориса одразу спитала дівчину, чому не повісила сукнів, як слід.

Дівчина виправдувалась, що шафа надто повна, тому сукні мвуть ся в ній. Але як розгорнули станики, то роздав ся оклик обурення. Одно, що на випрілих місцях наїла кептюга з долівки, а друге, що були сліди з того, як танцюристи обіймали панночок за стан. У Амелки була велика чорна пляма.

— Тому ти Амелко говорила про рукавички.

— Тай то про чорні, а в чорних, окрім якого з богословів, був оден Вітійський, що не скінчив іще жалоби за мамою.

— Амелка хіба далаб кому кінчити... Тай довго вальсувала з ним; видно було, що світ їй крутив ся перед очима, а як сідала то вже на ногах не могла вдержати ся.

— В нагороду за те пляма і то чорна.

— Довго, кажете, я вальсувала? Щож, коли мені було приємно і признаєте, що не бачили ще такого вальса. Навіть у двірській балеті так не вальсують...

— Можливе. Я не бачила ще двірських балетів — відповіла Ориса.

Осипові ставало неприємно слухати чужу сварку. Амелка з Орисею все мали якісь рахунки. І в сам час надійшов пан Григорій. Осипа попро-

шено вийти до учителя тай походити з ним по городі. Нарада була впрочім коротка. Зараз таки вийшли панночки до гостя і показало ся, що той який догадав ся, що буде потрібний. Мало не гілий дім мав рушити ще сьогодні до міста. Кульчицька мала кредит на сукню в одній Жидівки миль чотири від Суходолу. Жидівка мала солідний товар і переконала Кульчицьку, що має для неї особливу приязнь і симпатію, яку перемінявала 40 процент додатку до ціни. Але в тім містечку була і кравчиха, що до доби звичайно викинувала їм замовлене, а в половині дороги межі містом а Суходолом жили одинокі приятелі Кульчицьких. Знайомости було у них дуже багато, але приязни мало. Одні Левіцькі підходили до їхнього панського життя і приязнили ся з ними. І був уже давний звичай, що Кульчицька, їдучи з дочками до Жидівки-приятельки повертала до Левіцьких на ніч. Очевидно, що обидві панни Левіцькі будуть теж на вечерку (так хоч гадали Кульчицькі).

Григорій мав тепер іти до дому і постарати ся, щоби через годину заїхала фіра перед гапок. Очевидно, що їдучи на вечерок возьме він когось на свою фіру. Радий, що може чимось прислужити ся, Григорій обіцяв дати навіть дві фіри на вечерок.

Стали поспішно готувати ся в дорогу. Амелка найменше надавала ваги родинним приємностям і тому лишила ся на господарстві з Кульчицьким та з Осипом. Клявда і Ніля мали їхати. Ориса хвилину рішала ся, бо забажала покористувати ся маминим кредитом, і набрати сукна. Від насмішок і натяків Амелки рішила ся тай поїхала.

Петрюх подякували вібрами за численну участь в вічу, а председатель Іван Томнєк замкнув віче.

Заграничний огляд.

Греко-турецкий конфлікт.

Кретьске правительство не повинув ся раді опікунчих держав, які тому постановили вислати до Каней ще по одному воєнному кораблі, держачи окрім того ще й третій на поготові. Коли би Кретьці в виду сего не знали самі грецької хоругви із кріпости в Каней, то интернаціональне військо силою перепре своє домагане.

„Agence Navas“ доносить, що кретьске правительство повідомило консулів опікунчих держав, що оно не в стані дати приказ на звинення грецької хоругви і з сего по причини предложити палаті депутатів свою демісію. Сим правительство виявляє свою привязаність до національних змагань кретьского населення.

Потомки Міноса, хотій видять, що обставини їм не сприяють та що навіть Греція не може їм дати помочи проти сильнішої Туреччини, все таки бережуть вірність своїй національній ідеї. Коли вчора вечером прибули члени збору депутатів, то в тій метушні вдерла ся горстка у оружжя селян до міста і заняла кріпость в тій цілі, щоби не допустити до звинення національної хоругви. Шкода їх труду, бо політичні автомати, які не бережуть нічого лишого як європейської рівноваги, не візмуть вагляду на сентиментальну пісню туги Кретьців за рідною Грецією і без ваганя признають суверенні права султана на острові Креть. Тимчасом спір між Грецією а Туреччиною триває далі. Населене в Туреччині стоїть рішучо за війною і бойкотує грецькі товари. Із Солуня доносять, що в місті Сергес убито секретаря грецького консуляту, іменем Кусіс. Убийців не можна було ще до тепер вислідити. Вправді правительство обіцяло грецькому амбасадорови, що постарася о те, щоби здержати бойкот, але не знати, чи се вдасть ся, бо годі припустити, щоби турецьке населене так скоро покинуло свою ненависть до всего грецького, яка его в останнім часі дуже опанувала.

Часописи доносять, що порта звернула ся до всіх властей на провінції, щоби всі порадили населенню відносити ся холоднокровно до існуючого спору між Грецією а Туреччиною і оминути всякі антигрецькі демонстрації та акції, що могли би викликати ріжні непорозуміння. Порта мотивує своє рішення тим, що уважає відносини турецько-грецькі за нормальні.

Як доносять із Каней, консулі опікунчих держав зложили 13. серпня на руки провізоричного правительства заяву, в якій вказують на небезпеку, що грозить автономії острова, на коли Кретьці не послухали ради держав і не звинули грецької хоругви.

Як видно Кретьці в скрутнім положенню бо не бачуть помочи з жадного боку, а до того интернаціональні воєнні кораблі підступають до острова. В сій справі пише „Petit Parisien“: Правдоподібно збере ся коло Крети интернаціональна ескадра у вівторок і буде складати ся

з воєнних 8 кораблів, і наколиби Кретьці до того часу не утихомирили ся, поступити проти них енергійно. У вівторок вийде із кораблів більше як 1000 воєнків і за їх помочи має ся привести такий status, як він панував перед 27. липнем.

Здасть ся, що справа аж тоді одержить рішучий напрям, як грецький кабінет дасть відповідь на посліду турецьку ноту.

Страйк в Швеції.

Намісник відкинув просьбу страйкового комітету в справі улаштування походу через місто. Поліція знайшла сьогодні вночі на шинах трамваю два малі динамітні патрони. Друкарські складачі з Гете-боргу, Крістіанштаду, Бакінггу і Лівкінггу постановили продовжати страйк, наколи робітники поодиноких фабрик хотять повернути в понеділок до роботи.

Маронанський конфлікт.

Про борбу між Еспанцями а Кабіліями доходить дуже куці вісті, а як які приходять, то повідомляють нас лиш о ріжних малих конфліктах. Генерал Маріна як і его противник лагодять ся до рішучого бою. Доносять з Фесу, що делегація під проводом Багдадіса прибула із Танжеру до Мелілі, щоби представити приказ Кабіліям в справі залишення нападів на Еспанців і доставлення контингенту для отворення сталого війська в тій області. Султан приказав Бен Мулізасові передати просьбу генералови Маріні, щоби сей відсунув офензиву на пізніше тому, що султан хоче вислати військо в область Кабілів, щоби оно зробило там порядок.

ДОПИСЬ.

Радуйте ся і веселіте ся Неполоківці і Падиківці!

Найгіршими сотворіннями на світі — але не божими — є так звані ренегати. Ренегата можна порівняти з жовніром, котрий втративши любов до своєї вітчизни переходить підчас бою до неприятеля і відтак разом з ним бере ся против свого рідного краю. Так само покидає ренегат — позаяк він цілком засліплений — те, що чоловікові найдорожше, то є свою рідну мову, ту мову, що нею мати вчила его ще маленького говорити, зрікає ся свого народу і їде в чужий табір, щоби там коротати свої дні. Таких дурних ярок видали Неполоківці і Падиківці по своїй думці найбільше.

Неполоківці є і були з давних давен чисто руским селом. Ніхто не найшов би на ціле село — колиб навіть із сьвічкою шукав — хоть одного чоловіка, що вмів би хоть одно слівце заговорити по волоски. Що до мешканців сего села, треба ще й те сказати, що находять ся між ними мужики, не багато шляхтичів і досить багато жидів. Влудом неполоківських мужиків є та обставина, що навіть і замощні господарі не хотять давати своїх дітей до висших шкіл на науку. Одинокими людьми, що пізнали хосен, який приносить чоловікові школа, є чесні газди: Іля Руснак і Тодер Руснак. Перший з них дав вперед до гімназії своїх двох синів, з котрих оден на жаль вмер а другий, Николай, окінчив університет і займає

тепер вже в уряді знатне місце. Видячи, що сини справляють ему своїми добрими успіхами в науці велику радість, дав сей господар перед кількома роками і двох доньок до школи, котрі незадовго будуть трудити ся для просьвіти того бідного народу, з під стріхи котрого вони самі вийшли. Другий газда, що я его спізнав, Тодер Руснак занісав також того року свого сина до руської гімназії в Вижиці, котрий там також добре вчить ся. Але се є — як кажу — одинокі люди, що пізнали добре хосен школи і науки, всі инші посилають своїх дітей на жидівські лани робити. Що до посиланя дітей до висших шкіл на науку поступили шляхтичі — міг бим сказати — трохи наперед. Я встані начислити тепер одних 8 родин шляхотних, котрих сини покінчили висші школи в Чернівцях і займають тепер вже високі становища. Та що з того, коли вони майже всі — дякувати неволеми старанням директора Литвинюка і пнішних румунізаторів — зволощили ся і тепер не досить того, що не приносять Русинам жадної користі але навіть шкодять, де лиш можуть. Так зволощили ся з Неполоківців: 6 Волошенків, 3 Гагонів, 1 Семаків і 2 Цопів, а котрих оден катехитом в реальній школі, а другий учителем в православній школі в Чернівцях.

Майже те саме, що я сказав про Неполоківців, годить ся сказати і про наше село Падиківці. І наша шляхта витворила для Волохів а особливо для нашої румунізаторської (православної) консисторії багато яничарів, з котрих найбільше заслугують на сім місці бути спісненими отсі: 1 Ніко де Влад, тепер парох в Неполоківцях. Як сей панотчик вмів ревно трудити ся для румунізації замість для добра церкви і своїх парафіян, о тім розповім вам ще в сій статті. 2) Петру де Тевтул, окінчений богослов. Богословія окінчив він ще десь перед 8 роками і від того часу нічого иншого не робить лише ходять як лев рикаючи по селу, шукаючи кого зрумунізувати. Деколи забігає він навіть і до церкви, щоби й там, бляючи з своїм швагром „Андонієм“ при сьранні чи чьтючи Апостола, вмшати і свої 4 волоскі грейцарі. 3) Теодозіє Мардарі, також окінчений богослов. Его дід був Русинном і заандрював сюди — із Снятина. Але Теодозіє дістав був „в волоскій“ школі сподії і став ренегатом. (Боже, як часи змінюють ся!). Окрім сих тут наведених походять із Падиківців ще багато инших ренегатів, як н. п. Цопа, тепер пивацатор в самій Сучаві, Албота в червоній шапочці і т. д.

Отсе є зрадники нашого народу — з Неполоківців і Падиківців. Їх родичі є ще Русинами і говорять дома лиш по руски а вони вже так засліплені, що не можуть навіть нічого терпіти, що руске. Та не досить того, вони старають ся всіма силами ще й других затагнути в ту пропасть, в яку самі впали. Так послунав їх перемови Костатій Гагон, Русин з Неполоківців і записав свого сина яко Волоха до реальної школи. За се діставав его син з якогось волоского товариства грошеву запомогу — 3 корони місячно. Однак волоска мова була для него чужа, трудна і незрозуміла. В третій класі перепав він з самої волоскої мови, не міг далі йти і мусів покинути школу. Так скалічили ренегати талановитого хлопця, який — наколиб не був покинув своєї матерної мови — міг бути напевно відзначаючим учеником.

(Далі буде.)

По підвечірку пішов Кульчицький до двора, а молоді на прохід. Амелка сама вела. Спустили ся в яр і йшли здовж за водою. Річка була така нікчемна, що місцями хотіло ся її перескочити. Тяжко було вірити, що се вона, хоч би з допомогою дальшої денудаци могла вижолобити яр глибокий на 60 до 100 метрів а широкий місцям може й на кілометр. Колиб се не було Поділе, ґрунт без сліду геологічних переворотів, Осипові схотілоб ся думати, що Дністер може пливти туди, яром. Амелка не багато часу лишила йому на геологічні, ділетантські обсервації, вона забавлялася його розмовою, якої змісту Осип не зміг би передати. А про те як же мило було йому слухати її тай відповідати. Дзвінкий її сміх котив ся доріжкою наперед них, голос її мавий розколював тишу пустиря. Річка загинала ся, а перед закрутом на ліву її правий стрімкий та високий беріг розпадав ся паровом не надто широким але глибоким, а між його стінами лука та така зелена, якби підмолка і обернена в ґружівно від того потічка, що нею вить ся.

Південна стіна рова заросла темним ліском, північна стрімка і гола, а в скалі печери. На одній сповзі, що вила ся між хащами, стали обое і глянули на панораму меж берегами яру, розширену закрутом і паровом. Проміне близького до заходу сонця ломало ся, губило ся меж синявими плямками звітрілого пісковику, залило його філею сьвітла, а над самим камінем не підіймав ся лиш миготів як би опар. А західні утеса і спадини в горі мріли, вишзу тонули в тіні. В Амелки померкли очі

і вона, забувши про Осипа, гукнула з повних грудий: „Доле моя, де ти?“ Відгомон поніс ся і скеля запитала ще раз: де ти? „Я тебе не жду!“ кликнула дівчина, а відгомон її чистого голосу, що відбив ся від холодного каміня, здригнув і зломив ся тричі риданем „жду!“ За хвилю вона сама сьміяла ся з себе, але в садочку, як сїли на лавочці, вона знов заспівала сумної пісні. А проспівала її з таким чутем, таким милим голосом і так ніжно, що зворушила Осипа до дна душі.

Його напала така туга, якої не зазнав навіть, коли почав кохати Орісю. І спрїтство своє згадав і свій хід по тяжкій дорозі серед непривітної самоти. Він навіть сказав Амелці, які чувства будить у його серці спів її, які то рідкі гості завітала до него. Вона йому поставила два три запити про його минуле і на тім конець. Потім була весела, весело з ним говорила, тільки жаль, що треба було йти в хату.

Панотця не ждала. Після вечері пішли в сальон без сьвітла. Срібний місяць заглядав двома вікнами, що виходили на цвітник. Амелка грала на дзвінких струнах струменту, поки її у серцю не тріснула струна. Тоді встала і підійшла до Осипа. Його голова плавала в блідім сьязі. Амелка перемогла себе, і спитала, чи знов завітала до його рідкі гості, і не чекаючи відповіді, припала до нього і не плакала — не ридала!..

Осип, не знав, що робити з нею; не потішив, не знаючи чийогось горя. Пригорнув її і гладив пестливо по головці, дожидаючи її слів. І вона почала жалувати ся, як дитина на свою долю. Вона

сирота і не знав, хто її породив на світ, не знав, хто такий її тато, хто мама. Питала про се Кульчицьку, а ся застрашена, якось її збула.

До Кульчицького не чув сьміливості і він не гляне її ніколи в очі. З сестрами її дивно. Кульчицькі ховали її як свої рідні доньки, але ні! довше вона тут не може жити. Най Осип згляне ся на її долю і як прийде на своє нове місце, а хвилю часу вільного знайде, нехай тоді подумає про її долю, нехай погадає, як би вона видістала ся на сьвіт, як і чим могла би заробляти, щоби прожити бідно, але свобідно. Тут вона довго вже не побуде...

V.

Від Кульчицьких їздили на забаву двома повозками і правду казала Амелка, що в них без несподіванок не може обійти ся. Одну несподіванку зробив Кирило, приїхавши на забаву, щоб застати там Нілю. Але не застав. Він не мав довше побуту в Галичі, а без нього їхати навіть Ніля не гадала. Під напором сестер написала йому лист, що вибралаб ся на вечірницю, як тому він не противний. Але молодець не відписав на такі панські тонкості, а тепер вилаяв ся, що Ніля знівечила його пляни зробити її приємність.

Другою несподіванкою була стріча з Ольгою тай розмова з Орестом. Він привіз Ольгу на те, щоб познайомити її з сестрами, бо цілком чужу впровадити в дім, се великий клопіт для одних і других.

— А так, то ти думаєш її привезти? — питали сестри — тай колиж?

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. серпня 1909.

Наєндар. Вівторок 17. (4.) Максиміліян, Март, рим. Ліберата ави. Схід сонця 4 год. 53 мін., захід 7 год. 14 мін. — Середа 18. (5.) Євсигій, цїс. уродини, рим. Єлени к. ш. Схід сонця 4 год. 54 мін., захід 7 год. 12 мін.

Особисті вісти. Сегодня вертає до Черновець посол Лукашевич і остане тут аж до скликання парламентарної сесії.

Румунська агітація. Як відомо, в неділю, дня 15. с. м., відбуло ся наше віче в Джемєне кім-поліонського повіту. Від одного з учасників сих зборів одержала редакція „Буковини“ справді дуже цікаву і дуже характеристичну відомість. А іменно: Перед українським вічем в Джемєне, дня 8. с. м., відбулась в тій громаді велика нарада, яку скликали в сїм українським селі околичні панки Волохи очевидно під покровом місцевого, очевидно волоского, панотця. Сю волоску нараду в українським селі перепроваджено від початку до кінця так „клясично“, що варта подати дещо з того до загальної відомості. Отже перший акт: до національно-чужої громади йдуть волоскі свїтські та духовні агітатори. Намір їх найближчий: загорнути для себе в тїм селі школу і самих таки людей. Церков вже в їх руках. До них пристає вже також місцевий двірник. Румунство сего добродія сильно підозрило. Їго батько був уніятим і до Джемєна прийшов з Галичини. — Другий акт: свїжо набутий для національного волоского катастрофу пан двірник з Джемєне повитавши „рідних панів“ іде в село і скликає „Руснаків“ на громадську забаву, бо 20 бочок пива в в канцелярії громадській. Народ очевидно іде. Чому не мавби йти на забаву? — Третій акт: Пиво справді є. Однак перед забавою пани, які прийшли, вважають за потрібне представитись. І представляють ся: пан А., пан В. і — прошу уважати — „пан Стоцький, брат віцемаршалка краю“, — пан Василько, брат посла Николая Василька“. — Потім слїдують ще дальші акти, в яких „пан Стоцький“ і „пан Василько“ з запалом агітують за волоскою справою в Джемєне, глорифікують Аврелі Ончула і впевняють мешканців Джемєне, що останні з п. двірником Ковальським на чолі від віків є синами „волоскої“ віри і волоскої нації. — Джемєне — се село, в яким, на жаль, український рух що йно тепер починаєсь. Не даю отже, що такі представлення тут удавались досі так, що джемєнські Руснаки йдучи за радою „п. Стоцького і Василька“ зайнялись за волоскою мовою в своїй школі. Але як таку агітацію назвати?

Помилковий похорон. Два тижні тому на Сабуровій дачі, під Харковом, міщанка Ол. Красноруцка замість свого чоловіка з лікарні похоронила когось другого. Земська лікарня повідомила, що її чоловік помер і вона з родичами справила похорон над чоловіком, якого їй показали в мертвецькій. Красноруцка, дивлячись на покійника, не признавала його за свого чоловіка, але родичі казали що слабкість може дуже змінити помершого і вона згоди-лась. Коли це вони стріли Красноруцкого на вулиці живого, виявилось, що лікарня переплутала записи і похоронила другого. Красноруцкий випи-

— Після завтра. Я написав мамі і просив вислати коні до потягу.

Ольгу прийняли Орестові сестри байдужно і чемно, як людину цілком чужу. Орися не показала їй навіть тіни невдоволення, а проте холод подув від неї і зморозив відразу неясну симпатію й пошану, яку мала Ольга до образованої на львівським університеті еманципантки.

В дома вже ніхто не вимовив прикрого слова, але в чотири очі вели ся різні розмови. Першого дня лишили ся мало не всі молоді в їдальні і забавляли Ольгу як гостя, то знов водили її по садку і цвітнику. Такеж було з полудня. Під вечір був прохід, ще й у товаристві п. Григорія, а по вечері грала Амелка на фортеп'яні.

Другого дня вбрала ся Ольга в батистову сукню в білїй лїлї, і її лагідність, що пробивала ся на личку і в рухах виявила ся ще виразнійше і брала за серце. Тільки не Кульчицьких. Сї мали багато жалю до неї. Кожної годни хтось докидав увагу якусь і зложила ся з того ціла квітця. Першого таки дня завважили, що вона до чорної сукні вбрала сиві поньчохи, другого дня до ясної сукні чорну спідницю, а яку-то й не казати. Причиною до великого обрешення було те, що другого дня під вечір на мужицьким возі привезено придане снювої: ненове ліжко, малу зелену скринку і дві-три вязки книжок. Поки Кульчицький, вийшовши на ганок сердив ся на мужика, скочив до воза Гнатко і заняв ся тим, щоб у паничевій хатці, в стебнику, зложити привезені річі.

сав ся з лікарні в той самий день, як жінку його повідомили, ніби він помер. Мабуть коло його ліжка не знали таблички з написами, а поклали на те ліжко тяжко хворого і він помер. Красноруцкі вже два роки не живуть в куші, а тепер ворожнеча ще стала гірша.

Арешт болгарского письменника. 27. липня з чернігівської тюрми випущено на волю болгарского письменника редактора соц.-демократичного журналу „Початок“ Н. Харлакова. Їму наказано, щоб він негайно їхав собі до своєї країни. Д. Харлаков приїхав у Росію в перших днях липня з сїмєю помершого приятеля, російского лікаря д. К., що служив у Болгарії. Коли Харлаков приїхав на село в городнянському пов., его арештували і відправили в чернігівську тюрму, де й просидів він півтора місяця. Харлаков приїхав, не маючи ніякої політичної мети; пробувши кілька днів на селі, він поспішав вернути ся до рідного краю. Серед „непевного“ в записній книжці д. Харлакова витрусили адреси російских соц.-дем. публіцистів Плеханова та Аксельрода, з котрими він близько знайомий. Відїжджаючи з Болгарії, Харлаков спитав у російского конзуля в Софії, що визировав паспорт, чи не стане его соц.-дем. агітація в Болгарії на перешкоді побутові в Росії, на що той відказав, що ні. Через півтора місяця арешту без всяких допитів д. Харлакова випущено на волю. Він тепер збираєть ся скажити за се.

Оповістки, іменованя і т. п.

Оповістка. З причини несподіваного страйку нашої друкарні вийде слїдуюче число „Прапора“ аж з кінцем сего місяця, за що Вп. Передплатників сердечно перепрашаємо. — Редакція „Прапора“.

Іменованє. Почтового експедієнта Франца Кубасика приділено для почтового уряду в Валківцях.

Справленє оповістки буковинського ц. к. правительства з дня 8. липня 1909 р., ч. 26673, про торг на ремонтів в Радівцях дня 22. вересня 1909 р. Отсепм справляєть ся, що при нагоді покуплення хованих коний яко ремонтів при slučajности торгу на ремонтів в Радівцях можуть бути признані премії ц. к. міністерства рільництва в пересічній квоті 100 кор., однак не у всіх случаях мусять бути сї премії дозволені.

Ц. к. державна гімназія в Кіцмани. Шкільний рік 1909/10 розпочне ся 13. вересня о 8. год. рано сьвятоточним богослуженєм. Правильна наука зачне ся 14. вересня. Вступні іспити до I. класи відбудуть ся 9. і 11. вересня. Дотичні ученики мають явити ся одної або другої днини між 8. а 10. годиною з родичами або їх заступниками в дирекційній канцелярії і вказати ся метрикою, що мають 10 лїт, а як ходили до публічної народної школи, приложити ще й свідцтво що найменше за 4. шкільний рік. Поступ з викладової мови повинен бути зазначений одною загальною нотою, а крім того мусять бути в свідцтві виразна замітка, що ученик переходить до школи середної. Вписові такси разом з належністю за 1 примірник дисциплінарних принципів виносять 7 К 32 сот. В разі неприняття ученика такси звернуть ся. Потім слїдують писемні, а по обідї устні іспити. — Вступні іспити до

Гриць знав своє діло; тепер він usługував паничеві і панні.

Найбільше і перший явно показав Ользі свою неохоту такий, що мав до того найменше право: Киріло. Середновічний фанатик ненавидів її саму, її голос і тїнь.

Нїчого про се не знаючи, вона ще сердила побожного чоловіка, відзиваючись до него веселим словом. Вона знала околиці Галича тай розпитувала Кирила дещо, бо його мовчальність поясняла собі несьміливістю. Та коли спитала, чому не приїхав до Галича єпископ, хоч заповів був приїзд, він, серіозно а то і з гнівом заборонив їй говорити про єпископа і застеріг ся проти того, щоб висміювано його, себ то Кирілові сьвяті переконання і зневажати релігію. Через явний скандал стали всі по стороні Ольги, тоб то хотїли солідною розмовою затерти прикре вражінє і звертали ся до неї з ласкавими словами, а Кульчицький поглузував собі навіть, що тільки у Жидів заборонено називати Їгову по імію.

Орест сидів блідий і мовчав. По обідї Киріло, як се робив він кожного дня перед і після їди, перехрестив ся, прошептав молитву, але лютим оком кинув на всіх, що не пішли за його прикладом. Се був перший визов, отже Ніля по молитві хрестила ся з ним разом. В нагороду за те пішов з нею до альтани, чого досі не робив, караючи її таким за неудачу на вечерниці.

(Далі буде).

висших клас (II.—VI.) відбудуть ся 9. вересня (на письмі) і 11. вересня (устно) від 8. год. рано почавши. Дотичні ученики мають зголосити ся до тих іспитів з відповідними свідцтвами і метрикою найпізнійше до 2. вересня; іспитову таку 24 К можуть они заплатити перед самим іспитом. Іспити доповняючі (з кількох предметів) відбудуть ся також 9. і 11. вересня. Дотичні ученики не потребують зголошувати ся скорше як на 9. вересня між 7. а 8. год. рано. До іспитів поправчих (з одного предмету,) що відбудуть ся 11. вересня, треба тої самої днини зголосити ся в дирекційній канцелярії між 7. а 8. годиною рано. Ученики, що вже в попереднім році належали до закладу як і ті, що їх вже перед закінченням прийнято до I. класи мають записувати ся 10 вересня від 11—1. год. і 11 вересня від 11. до 12. год. перед полуднем. Перше названі мають заплатити 3 К також і показати послїднє річне свідцтво, а послїдні предложать лиш подтвержденє їх прийняття. Ученики з інших гімназий нехай зголосять ся в дирекційній канцелярії 9. вересня і предложать метрику і всі попередні свідцтва, а послїднє з клязулею відходу і зложать 7 К 32 сот. такси. Чи чужий ученик зможе бути прийнятий, се рішїть ся аж по закінченю, записів власних учеників і буде залежати від того чи буде для него місце. До приготавляючої класи буде приймати ся 10. вересня від 11—1. год., а 11. вересня від 10—12. год. Успїлїя прийняті такі: руска рідна мова, скінченє з добрим успїхом 3. класи з (шкільного року) народної школи і виказ метрикою про скінчений 9. рік життя. При записї не платити ся ніяких такс.

Близші і докладнійші відомості подані на чорній таблиці закладу.

Виказ датків на гімназїальну бурсу у Вижицї від дня 1. мая 1909. зволїли ласкаво вложити Вп. Дольницький 1 кор., з пушки у п-ї Москви 10 кор. 75 сот., п-ї Москва 17 кор., п-ї Бурчинська 16 кор., учительство з Мігови 4 кор., др. Социн 6 кор., др. Костіжко 3 кор., др. Целермаєр 3 кор., о. Берник 3 кор., Е. Слизюк 2 кор., К. Микитюк 2 кор., Ф. і П. Угринюк 4 кор., М. Петрачук 2 кор., Т. Дольницький 1 кор., др. Литвинович 2 кор., Іван Сидор 5 кор., п-ї Бурчинська акад. 10 кор., тов. „Сюз“ 10 кор., Іван Боднаршек 2 кор., Юрій Товорійцький 3 кор., Одокія Танаїчук 2 кор., Марія Яремчук 6 кор., Одокія Коженєвська 2 кор., Петро Федорчук 2 кор., Мик. Везушик 3 кор., Марія Войко 1 кор., Юрій Фашайкер 5 кор., др. Литвинович 3 кор., Іван Сорохан з Жабя 5 кор., з пушки 5 кор. 40 сот., К. Рїттер 2 кор., Вертер 5 кор., С. Влизюк 2 кор., А. Мельничук 2 кор., Родонь 2 кор., Е. Москалюк 2 кор. Е. Сидор 5 кор., С. Копчинський 2 кор., Т. Софроняк 2 кор., Т. Лашкіба 2 кор., др. Социн 3 кор., Діонїзій Кїлм 2 кор., Гаврило Сорохан 5 кор. і Вольф Собель 10 кор. Щира подяка. — *Мих. Івашко.*

На будову гімназїальної бурси. На руки Вп. Пані Москви зволїли вложити на будову гімназїальної бурси: фірма Віктор Шмїд 20 кор., Gottlieb Voithn 5 кор., Fr. Sezansky 10 кор., Товариство акційє для виробу стеаринових свїчок 10 кор., Н. Шлюбергер 4 кор., Генріх Франк і сини 30 кор., Вільгельм Іппен 10 кор., нотар Кїюгер 10 кор., Роман Заклинський 10 кор., Звязковий банк 50 кор., др. Янович 45 кор. 44 сот., о. Гошоватюк з Рїльна великого 22 кор., М. Огородник 10 кор., Д. Витковицка з Кутів 20 кор., а в натуралїях Юлій Рот 5 і чверть кіля мила до прани, Генріх Франк і сини 10 кг. кави і п-ї Бурчинська поросє. — За видїл бурси *Мих. Івашко.*

Подяка. Товариство „Сїч“ в Малаїтинцях складає панови дїдичеві бар. А. Капрі в Малаїтинцях сердечну подяку за жертвованє 60 кор., а тутешньому посесорови Г. Акселрадєви за 20 кор. на закуп сивавки. — За старшину: *М. Колодильюк*, копшій, *Юрій Павлюк*, писар.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 16. серпня 1909.

Мадрид, 16. серпня. (Кб.) Король Альфонс прибув вчера до Сан-Себастьяну.

Тонїю, 16. серпня. (Кб.) Вчера дало ся чути сильне землетрасєнє в біверській області. В Кїйото-Озака запало ся кілька домів. З сєї причини спєрто всі потяги.

Тонїю, 16. серпня. (Кб.) Землетрасєнє наробило в багато містєх Японії дуже великі шкоди. Вісти про се нещає дуже скупі, бо жєлїзничї та телеграфїчні лїнії перервані. Великі шкоди потерпіла головнє провінція Шїг, Вулькан Ібукі мав, як доноєть, засипати ся при самім вершкє.

Париж, 16. серпня. (Кб.) Ранїшні часописєи доноєть із Шєрбургї, що там захорувало околє 50 моряків. Причиною сего уважають отрує, яку они певно спожили із єтравою.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славнозвісних Одинокий найбільший вибір у арти- по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“ кулах до подорожні найліпшої сорти ваних цїнах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Ан- тона Чапека у Відні.

Найдешевша розпродаж.

Опилки, бруси, дошки, цілі дуби, слупи, (все дубове) можна дістати коло кор- шми в Кучурові малім у

Авраама Рубіна.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“ аптикара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болїв, простуджєня, ломаня костей, плечий гїстїя і нервових недуг. Пропу ува- жати на написє „Nervol“ і не при- няти ніяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сєт. 10 флаконів (фля- шочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Вислїка 2 рази денно до вїх країв. В Чернівцях на складі у Шмїда і Фонтїна, в Сєлетинї в дроґоєрїї медицинальній Стерншуса.

19 (—)

Молочне мило

24 25—40 н.

лелїйне з коником

найлагїднїше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набутї.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним єв- том, виходить раз на місяць в обємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного ін- телїгентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адмінїстра- цїї: Wien XVII 3 Frauenfelderstrasse, 2.

Друкарня тов. „Руска Рада“

Чернівцї, ул. Петровича ч. 4.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тїй галузи.

Хемїчна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблї, гардинок, занавїсок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Специяльність: Хемїчна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна- менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівцї

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні цїни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а теперїшня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовленя з провінції сейчас.

Цїнники даром і оплатно.

Великий зарїбок

приносить побїчне занятє кождому господарови, купцєви предпрїїмцєви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМООВИЧ

Чернівцї, ул. Сьвятої Тройцї ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштїв і цїнники даром. — У вїсїх місцевостях Буковини і схїдної Галичини, пошукуванї заступники. — Писемні офєрти адре- сувати на повисєшу фірму.

Союз руских хлїборобских спілок на Буковинї

„Селяньська Каса“

стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Вїддїл на вадкї і кавцкї

і перебирає зложуванє вадий і кавций але лиш у публич- них корпораціях або до рук власників великої посїлости земельної в пупїлярних цїнних паперах під дуже догїд- ними условинами. Близшї інформациї даємо в нашїй кан- целярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа маши- нах всї части що дуже трутє ся, є з найтвердшої стали кованї і гартованї. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цїрувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилевич, Механїк в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнїм домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під надією і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяців дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В оправах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Чернівці, 18. серпня 1909.

Як кожного року, так і тепер думка всіх народів австрійської держави спинить ся нині при особі нашого монарха. Деинди день імператорських уродин захоплює лиш офіційальні, правительственні круги, однак в Австрії особа цісаря така дорога найширшому загальному всіх без виїмку народів, що день сей для всіх стає святом.

Певно, в нійкій державі не стрічаєсь володар з так загальною сердечною любовою, як власне в Австрії цісар Франц-Йосиф. Справді, в тім щось з безглядної пошани і щось з тої найніжнійшої любови, яку стрічаємо в сердечнім родиннім житю. Дух часу ніде не сприяє таким відносинам, однак в Австрії понад всякими теоріями в тім якраз згляді є голос серця!

Цісар Австрії, як людина, найшов і мусів найти найпевнішу стежку до серця всього населення своєї держави. Сей 79-літний нині старик через ціле своє житє був особою, яку доля дуже не щадила!

Вистане пригадати трагічну смерть єдиного сина і не менше трагічну втрату жени, пок. цісареві Єлисавети. Нарід наш сердечними, тужними піснями озвав ся в дні їх смерті і вже те само звязало наш загаль з особою монарха. Так було і у всіх інших австрійських народів.

А рівночасно, сей так битий недолею монарх, через ціле своє житє був найкрасшим прикладом, як треба сповняти раз взяті на себе обовязки. Справді, подивляти треба Його незвичайну енергію, незвичайну силу волі! Серед найтяжших ударів

недолі Він не подав ся. Нічо ані на хвилю не могло відвести Його від сповнюваня незмірно важкого обовязку: Ся воячка вдача в найкрасшій розуміню сього слова знов мусіла з'єднати для Нього серця всіх народів держави.

Як конституційний монарх, цісар Франц-Йосиф через ціле своє житє був найкрасшим оборонцем конституції. Він не лиш ніколи не старав ся зменчити єгого ограничення своєї власти, яке конституція на него наложила, але навіть своїм особистим впливом зломив весь опір можновладців в тім напрямі, що з благодатній конституції користають нині в рівній мірі через загальне, рівне і тайне право голосованя до державної Ради і найбільшій та найбільше покривджені досі люде. Особа сего монарха переперла в тім напрямі свою волю в Австрії а в недалекій будучности станеть ся те саме і в Угорщині. Сего йому найширші верстви всіх народів держави ніколи не забудуть і вже хочби лиш для того імя Його вічно у них не лиш з найбільшою пошаною згадуватись буде, але і з сердечною любовою.

Годі тут не згадати і сего, як щільно, як заподально все старав ся сей монарх о згідне, на справедливості оперте взаїмне житє сусідних народів, яких непорозуміння стались колодою в житю монархії. Всі ще памятаємо, як виключно в тій цілі сей старенький Монарх (от хочби недавно відвідав Прагу). В тій цілі Він послугуєсь навіть рідною мовою сих народів.

Для нас православних буковинських

Русинів, цісар в також головою церкви; І знову зазначити треба, що власне від цісаря Франц-Йосифа одержали ми голосне запевнене, що в тій церкві, яка досі лиш румунській політиці на шкоду нашу служила, права наші узгляднені будуть на рівні з волоскими. І справді, ми не даром до Него вдавались, — в церкві нашої фактично змінюєсь тепер децо на краще.

Ще одно: Коли недавно польський гнет в Галичині зглядом нашого народу спровадив смерть тамошнього намісника а молодого местника народних кривд засуджено двічі на смерть, цісар Франц-Йосиф І. засуду сего не підписав.

Нині зберуть ся в столиці нашого краю представителі всіх властей і всіх народів Буковини у краевого президента, щоб на єго руки зложити Достойному Цісареві найщиріші желаня в день єго уродин. При тій нагоді президент краю заявить, що правительство в прихильне для новопроєктованої виборчої реформи до буковинського сойму. Так отже і се велике діло, яке збудувала згода всіх народів нашого краю, і яке певно буде корисне для нашого народу, хоч посередно звязить ся нині з особою нашого монарха. З тих всіх зглядів ми, яким тут віддано більше простору для національно-політичного розвитку, ніж деинде в сій державі а вже безмірно більше, ніж в сусіднім царстві, користаємо нині з нагоди, і складаємо Цісареві свому найщиріші желаня, щоб могли ми звертатись до Него ще многи літа.

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

При чорній каві. без свідків почав Кульчицький з жінкою розмову на тему непорозумін уродин. Але пані-матка не допускала його до невідрадних думок.

— Що ж такого робить Кирило? Мовить молитву при столі? Нічого злого в тім я не бачу одже він у св'яченім домі.

— Він се робить для демонстрації. Не має тут ще ніяких прав, а вже коверзує і хотів би верх мати у всім. В кінці показує, що не має ніякого вихованя. Ми не трапили добре, а хто знає, чи Ніля не буде каяти ся?

Про се не журім ся, вона вдоволена.

— Та поки що, але як далі буде? Він виглядає на чоловіка неуступчивого і лютого.

— Я більше бою ся за Ореста. Не знати, чи він уже здоров? Я бою ся що-не-будь йому казати, але Ольга не сподобала ся мені.

— На мене робить приємне вражінє, як досі. Се хіба непотішне, що безгрішна вона і політикує не гірше від нього.

— Уже як мав би брати безгрішну, то має у Левицьких; сеж наші приятелі.

— Ну, не хочу сьміяти ся з наших плянів, пані матко; се застарілі ідеї. Мабуть то лиш у книжках читає ся, що старосьвітські родани з подвійними подружжями звязували ся. Теперішня молодіж не так уже. Та Орестові треба багаті жінки, яка би поплатила за його довги, не дала робити

св'яжих, піддержала його підчас судової практики тай на початку адвокатської і так без кінця.

— Тож ліпше йому на службу до уряду.

— Колиж не хоче. Та найби вже будь куди йшов, а то нічого він не хоче, чи не може. Серце болить.

— А щож ти про неї дізнав ся?

— Politisch verdächtig, бо агітує межі хлопам. Так в урядових кругах. Приватною дорогою дізнав ся я, що через Ореста закидають їй неморальне житє. Мама її мешкала з нею, але Орест був для людей ніби братом Ольги, однак на такім братерстві люде знають ся. Інспектор приготував для неї увільнене з округ, вона внесла подане про платну відпустку на один шкільний піврік, бо хоче здавати виділовий іспит. Певне побідить інспектор, а не вона.

— То ще і так ласка божя на теперішні часи, коли Русинів так гонять.

— Може се зробили лиш задля мене.

— Тепер я розумію, через що її Орест привіз до нас: лишити ся без хліба.

— Вона може подати ся в инший округ, де порожні посади. Чим скоріше тим ліпше, а чим від нас, то теж ліпше.

— Поговори сам з Орестом.

— Ти знаєш мою слабість до нього, але я перший про такі річи не пічну говорити; нехай мене просить. Тільки знов одно засіло мені в голові: може вона впливе добре на нього. Доси він не мав пристановища, тепер най собі тут зробить.

— Може. Може Бог дасть, що він зачне вчити ся.

— Та зачинав він уже; аби тільки витривав.

— За ту ціну, то най уже дієть ся божя воля най уже з нею женить ся, коли так судило ся.

— До того мабуть не дійде. І ся думка не-меньше піддержує мою рівновагу. Ольга найкраще знає всю неміч Ореста і він, як стане на рівні ноги, буде соромити ся того свідка. Він справив собі з того ясно не здаєть, але якось само про себе розійде ся все між ними, або й зірве він сам, як прийде до житєвої практики.

— Се булоб уже нетесно дурити когось.

— Орест чесний. Він певне не дурить; як робить що, а сам нині ще вірить, що вженить ся з нею.

— По правді, вона не для його. Він сам не дуже практичний і надто добрий, а вона безрадна, а ніби дама якась і така, що все бери — мене лиш. Поговорила я з нею, то вона в дома ні до чого не творила ся. Мати, вдова учителя була при ній і сама все вела, докладаючи свою вдовину пенсію до її плати. Ольга діставала все готове, іголки в руці не мала. Вона книжниця.

— Так часто буває. Як жінка возьметь ся до книжки, то вже в хазяйстві не тимить нічого.

— Але не кожній се можна. Її батько був учитель, вона учителька. Велике панство! Так вона — гола. Має чорну і лілієву сукню, а третю якусь темну, що навряд, чи вдягне її в нашім домі.

— Я се бояв ся, що може Орест жив почасти на її кошт.

— А хібаж ми мало йому посилали?

— Та посилало ся, і я йому жирував векслів на дві — три сотки і він їх справу правильно відрочує, ні одного не сплатив.

— А вонаж — дама! Вчора кличе Настуню тай каже собі зашивати свою задріпану сідну юйку.

Конференція в справі оживлення парламенту.

Зійшлися провідники всіх стороництв на спільну конференцію, щоб без офіційного впливу правительства ратувати австрійський парламентаризм. Почин до сего дало Польке Коло а найрештійшим помічником є тут очевидно передовсім християнсько-соціальне стороництво Люеґера. Однак не без застережень, коли рівночасно стороництво се заявляє, що в тій справі дбати оно буде о згідне поступоване всіх німецьких національних партій.

Не можна надіятися, щоб вільнодумні Німці старались так само ревно, як люеґерівські антисеміти о уможливлене еґзистенції для австрійського парламентаризму через залишене німецької обструкції в чеській соймі. Іде тут передовсім о чесько-німецький мир. Чехи, а з ними вся „Славянська Єднота“ лиш тоді згодять ся на залишене обструкції в парламенті, коли Німці зобов'язуть ся відступити від обструкції в чеській соймі. Вільнодумні Німці є в тій kwestії покищо досить неприємними а аларми їх головного органу „Neue fr. Presse“ (от хочби в справі наїзду Чехів на Відень) найкрасше се доказують. Тому то й дуже, трудно буде зложити згідне поступоване всіх німецьких стороництв на нарадах згаданої конференції. І тому трудно надіятися, що ся конференція покінчить ся тим успіхом, якого бажають собі її аранжери.

При нагоді скликання сеї конференції ще раз бачимо що жите цїлого австрійського парламенту залежить від поладження чесько-німецького спору. Українські часописи висказують при тій жалі, що польсько-українська kwestія не стоїть в таких моментах на деннім порядку. Жаль — даремний, коли так є, то се лиш доказ, що Українці ще не мають сили, щоб ввести свою справу на денний порядок, що вони такі ще слабкі, що з ними ще можна не числитися. І тому було-б дуже добре, як би Українці як найкрасше познайомились з тими способами ведення народної політики, при помочи яких Чехи рішають нині о житю австрійського парламенту і змушують австрійське правительство во ірво вічно журитись спором чесько-німецьким. Без того даремні всі нарікання, скарги і жалі.

Скликана п. Гломбінським конференція обіймає не лиш всі національні стороництва але і соціальних демократів, яких в останній хвилі запрошено. На порядку деннім наради є на першім місці уможливлене певного *modus vivendi* між Чехами і Німцями, відтак kwestія управління краєвих фінансів, яку в іма загального добра треба би як найскорше поладити. В тій цілі правительство годить ся на скликане послів на коротку осінню сесію, коли лиш винішша конференція приготує ситуацію до сего. — Однак мабуть і ся конференція не вдасть ся. Хоч справді через нечинність чеського сойму і парламенту всі народи, а передовсім Чехи і Німці, носять великі шкоди, то всеж таки надія на зміну не велика.

Правительство заповідає, що воно колиб при найближшій сесії парламентарній знов вибухла обструкція, парламент розв'яже. На те чеські аграрії, а за ними і п. Будзінковський іменем

галицьких Українців, заявляють, що се для них ані не сумна ані не грізна відомість. Так само думає і п. Стапінський, вожд польських людовців. Аграрії чеські жадають тону „Славянській Єдноті“ а що і галицькі укр. посли і польські людовці тепер туди гравітують, то можна надіятися, що „Славянська Єднота“ не обавляючись невдач при еґвентуальних виборах а навіть надіючись ще красивих успіхів, тепер радше дозволить розв'язати парламент, ніж піде на злагоду з Німцями. — Все се нині рішаєсь.

Політичний перегляд.

Генеральний страйк в Швеції.

В страйковім русі не наступила жадна зміна, хотий навіть робітники з організації на многих місцях повернули до роботи. В протім поступають зорганізовані робітники, загалом сказавши, солідарно. Характеристичне, що частина зорганізованих робітників при найважнійшій штокгольмській вечірній часописі, вільнодумній „Aftonbladet“, повернули назад до роботи. На многих місцях Швеції з'явилося на роботу багато робітників, що не належать зовсім до якоїсь організації. Замітати доріг відказали ся від співучасті в страйку. Що до колевих слуг, то можна безнечно сказати, що не будуть страйкувати. Рішене сеї справи відложено на завтра. Страйк друкарських складачів не має великого значіння, бо всі часописи виходять в звичайнім обемі. На улицах Штокгольму розпочало ся знова нове житє. Трамваєвий рух відбуває ся майже нормально. Міска вистава та інші локалі, що служать населенню для розривки, мають досить гостей.

Відносини між Царгородом а Монастиром.

„Agence Havas“ довідує ся із Солуня, що центральний комітет для єдності і поступу дементує вістку з Берліна, в якій каже ся, що губернатор Монастир зірвав всякі зносини із столицею османської держави.

Справа македонських вілаєтів.

Із Царгороду доносять, що італійський амбасадор передав сегодні порті колективну ноту, в якій держави заявляють, що готові знести македонську фінансову комісію, наколи порта зобов'яже ся і дальше призначити певну суму із 3 процентового підвищення цїл для бюджету сих трох македонських вілаєтів. Підчас прийняття координованих дипломатів заявили вчора компетентні чинники порта, що порта обстає при тій, що би Греція зложила заяву, жадану в послідній турецькій ноті відносні Крети.

3 турецького парламенту.

Палата послів мала вже розпочати нараду над законопроектом в справі самоуправи Ємену, однак міністер внутрішних справ заявив, що предложений законопроект цілком безцільний і не може поладити положення в Ємені, де проявляють ся нові

суспільної веретви, до якої ми належимо. Нам, демократкам доконче треба пристати до загальної визвольної боротьби, а вже від обновленої, справді демократичної суспільности можнаби було легше дістати рівноправність жіноцтву, як би вже і так у програмах радикалів таї соціалістів не було тої рівноправности.

Ольга говорила палко і не так осторожно, як Оріся, а в дальшій розмові сказала, що для жіночої еманципації більше робить то, хто переводить її в практику, значить ся і учителька, коли вона точно сповняє свої обов'язки і дасть тим доказ рівности з мужчинами. Се був особистий натяк і не перейшов непомітно. Коли звернено розмову на інші теми, Ольга також не дала завстидати себе. Оріся, правда, була у Львові, де „робить ся“ політику, де кожний крок політичний відбиваєть ся відгомном, де всі Українці, можна сказати, урядили живий дневник. Тим то вражіння важних подій мивали, а то й не досягали Орісі. Зате Ольга в глухій провінції тим і жила, що перчитувала, передумувала та обговорювала важні справи, про які було в часописах. При тій, хоч і ходила вона в задріпаній спідниці, то Орест ділив ся з нею всіми гадками і додав, що їй треба читати. А Орісі ішло надто багато часу на відвідуване каварні, на хожене взагалі.

Ольга читаючи лектуру з Орестом набрала ся чимало образованя, а привчаючись до іспитів більше ніж вимагали приписи, здобула собі систематичне знане.

Неприємно, що були при тій розмові сестри, Орест і Оріся. Обидва товариші зразу не мішали ся до розмови, хоч тайком оба за нею стежили, запираючи дух у собі. Нарешті Оріся була на

запутанині, як пр. недавно напад шайха Ідріса. Він вишле військову експедицію і укинє строгих средств в цілі придушення заворушень. Окрім того нехай палата дасть правительству уповномочення здобути потрібні адміністративні кроки. Палата ухвалила дотичне уповномоченне.

Афера Др. Кастля в Кіцбігелю.

Староста із Кіцбігелю просить о опубліковане сиростовань, що він завізав властительку доми, на якім повівала німецька хоругва, занути хоругви. Опісля звернувшись він в тій самій справі з просьбою до Др. Кастля, що мешкав в тім домі в кураційній цілі та був властителем згаданої німецької хоругви. Сей сповнив просьбу старости сейчас. Староста висказав свій жалі із за непередвидженого заворушення. Жандарм виконув єго приказ в купівлевім заводі так — що віхто того не замітив. Неправда, що австрійські гості брали участь у цїлій сцені, яка потім учинила ся заходом окол 30 негодітиків. Задля сего панув в місті велике негодоване. Всі поголоски невірні.

ДОПИСЬ.

(Начеки).

Радуйте ся і веселіте ся Неполоківці і Пидкиківці!

А тепер послушайте ще, як зручно зміє неполоківський панотчик Ніко де Влад Русинам шкодити. Відкопи став парохом в Неполоківцях, відтогда поставив він собі за святую ціль шкодити — де лиш зможе — рускій справі. Зараз таки на самім початку почав він в церкві богослуження і по волоски відправляти. Для неполоківських людей була то до того часу нечувана річ. Попередні св'ященники — оо. Димитрій Козаришук, Стефан Маланчук і Еміліян Никорович, котрих примірно душпастирство неполоківські люди ще й тепер заважають — відправляли богослуження чисто по руски. Тому стали люди зараз по першій службі боний з своїм новітнім панотчиком на бесіду і сказали єму в очі, що він в Неполоківцях не має даякого по волоски відправляти. Ся від своїх парадіан зазнала „образу“ діткнула немилу делікатне серце о. шляхтича Ніка. Правда, він перестав по волоски відправляти, але по тім змовив ся з пашим (пидкиківським) бувшим о. румунізатором Рудольфом і в спілці виготовили вони „петицію“ до Високопреосвященного, в якій шляхта з Неполоківців і Пидкиківців домагає ся, щоб для неї богослуження відправляти і по волоски. Щоби на ту „петицію“ підписи зібрати, прийшли вони на добру штуку. Тоді мав Високопреосвященний иґраз прийхати до Неполоківців і Пидкиківців на каніничну візитацію. Наші панотчики кинули ся між темну шляхту і розповіли їй, що тогді а тогді має до них Високопреосвященний загостити. „Тому“, казали вони, „годіть ся, щоб шляхта єму на привітане писемну гратуляцію передала“. Таким способом зібрали вони на ту „петицію“ кількадесят хрестиків (підписів) і передали її Високопреосвященному. Однак я чув, що Високопреосвященний

етільки без такту, що витягнула Осина до помочи. Трудна була справа. Як вже не в переконанні, то для стыду самого перед Орестом таї Ольгою не міг Осип піддержувати того, де не було правди. Говорив блідо, обоюдними фразами.

Вислід цілої баталії був такий, що окрім неприязни до Ольги Оріся, ще чула жалі і домишля. Знов Осип бачив, що як Амелка гарійниа і малайша від його жінки, так Ольга, неженена, не студентка, а від Елі більше образована таї більш осьвічена.

По розмові з мужем Кульчицка окрім візности здобула ся навіть на прихильність до Ольги за те між молодими було старанно закриване роздвоєне. Коли Оріся була проти Ольги, про се буі клопіт Орестові, але й Осип знесохотив ся тепер до краю. Йому почало все вадити. Не було Кирила Ніля сиділа більше в хаті і був більший рух до кола нього; прийхав Кирило — важним наменом за плечима нависла кождому його жоні. Проти Орест Ольгу — почала ся війна між нею таї Орісею. Але дивно, але правда. Говорить вона з обою як перше, але ще одна така розмова, то невдачі Ольги, не зважаючи на добре виконане Орісі все таки може прийти між ними до сепару. Жінки можуть схотіти вишпати в боротьбу молодих. Вже й без того давні товариші охочі до себе посполу. Як починали розмову з собою, так виглядало, що один і другий мають щось урмовчати і то щось важне. Осип догадував ся, що Орестові сором за батькову політичну безхарактерність і вони говорили про маловажні речі, а навіть не згадували минулого.

(Далі буде)

— Мамо, ти дуже розсердилась.

— Таж бачу, через кого піде марне — доля моєї дитини.

— Хто, зна, може вона ще стане йому в послужі — давби Бог. І скажи, що тепер учительки роблять конкуренцію порядним дівчатам в фамілії.

— Ей, на що так говорити. Раз, що й учительки бувають з фамілії, а далі, вони до остатнього часу все таки були найбільше образовані між дівчатами та ще й тепер мало наших іде на університет. А вкінці наша молодіж через різні причини так по воли кінчить студії і добиває ся хліба, що дівчина мусить його довго дожидати. Учителі се найлегше.

— Але най же хоч наша кінчить висші школи. Наша студентка — сказала гордо пані Кульчицка.

А ся студентка саме в ту пору забажала віднести блискучу перемогу над учителькою. Алеж її противниця була майстром у діалектиці. Оріся хотіла похвастати знанем жіночого питання, а звала для него застарілі формули. Тоді Ольга висказала їй, що тепер воно прибрало вже більше конкретні і практичні форми. Колись саме читане книжки, або завязане жіночого товариства на просвітних статутах — була велика еманципація і переверот. Колись ціле жіноче питання українське враз з усею програмою було обняте в однім рефераті на вічу, що відбувало ся раз на п'ять років. Тепер не те. Звістно, як кожда чиста ідея, коли стає ся власністю брудних мас, тратить високі прикмети альтруїзму, так і тут. Але перше була вона мертва, тепер через еґотистичну закрутку набирає життя. Мій Боже, чи жінки то окрема суспільність, чи окремі її класи? Адже наші інтереси таїж як і цілої тої

простав на ту „петицію“, бо — мав він казати — юлоківці і Пядиківці є по першій чисто руські села, а по другій самі шляхтичі не розуміють би волоскоє богослуження. Та в нашій церкві являється рівно — против волі Високопреосвященного? — трошечки богослуження для шляхтичів волоски. В Неполоківцях о. Ніко де Влад не зникне більше богослуження по волоски але своєї мунізаторської киричї він рівно не покинув.

Канцелярню, котру єго попередники в рускій мові провадили, провадить він в волоскій мові. Готує виставляти він по волоски і то для учеників, котрих вдає ся затуманити до волоскої мови, безплатно а тим, що випуть ся такі іти до рускої гімназії, за оплатою. Він навіть не міг того стерпіти, що єго парафіяни хотіли для себе заснувати товариство читальні „Рускої Весіди“. Читальня, той вівтар, від котрого проміви просвіти розходили ся до наших сільських хат і мали ширшим бідним і непросвіченим людям очі отворити, — та сьвятина для парафії була для їх шпастиря предметом відрази. Але що він не міг від того стримати, почав він ще й по заснованню задурювати людям голови, що то „уніяцка“ читальня і тому завзивав своїх парафіян, щоби вони — не хотять покидати своєї православної віри — ступали з тої читальні і заложили для себе свою „православну“. З читальників ніхто єму не повірив, але найшло ся ще кілька таких овечок, що взагалі не належали до читальні і тих він вмовив. Відтак спровадив до села кількох попів і папів і разом з ними заложив, і то в жидівським стилі для своїх „ізбраних“ кацапську читальню. Це то були — слава Богу — перші й останні члени тої читальні. Він не дивиться на то, що єго парафіяни підуть вже як завтра в жєбри попід живіт — але він їм до гробної дошки не дає того забути, що вони не хотіли до церкви волоскоє „приняти“. Через се й закаменило єго серце до своїх парафіян. В школі дитий релігії майже нічим не вчить а своїм вірним проповідує лише храм і на великденє.

В Неполоківцях не йде єму добре але він їде від кількох місяців ex currendo також єго парафією (наш о. румунізатор Рудейчук їде до Драчинців). В наших селі, в Пядиківцях, єго тепер панотцями — на наше велике нещастє — самі румунізатори. Наш забутий о. румунізатор о. Рудейчук впоїв шляхтичам гадку, кождий шляхтич Волох. Кілька шляхтичів поїли єго крутареткам і дали ся навіть вписати румунізаторського товариства „Societatea maziilor și rezizilor bucovineni“. Ті засіплені баламутять тепер і других і то не лиш шляхтичів але і мужиків. Окрім сего ввів о. румунізатор Рудейчук між своїми парафіянами розділ ще тим, що заснував для шляхтичів „волоску“ ур. Взагалі забаламутили попи-румунізатори своїми дурницями, як: „волоска віра і уніяцка віра“, „під з бородою і під без бороди“ і т. д. Шляхтич людий так, що сї вже тепер самі не знають, кудя гойса а кудя чала. Тому є для о. Ніка де Влада Пядиківці, які він тепер ex currendo заводить і де єго тато навіть начальником громадським, враз раєм. Тут в каламутній воді може він дуже легко рибку ловити. Він, що в Неполоківцях навіть не те „часу не має“, щоб шкільних дитий релігії читати, в нас навіть касу провадить для „Волохів“. Шляхту і мужиків баламутить він своєю „волоскою проєю“ так само як то і єго попередники робили. До сего допомагають єму найбільше єго челядники кандидати на чисто рускі парафії: Петру де Тевтул і Теодозіє Мардарі, котрий ще не має: де. Як ухвалив недавно сєй triumvirat зробити аль для „волоскої“ шляхти. Зараз таки дали вони надрукувати оттакі запрошеня:

„Societatea maziilor și rezizilor bucovineni“ are de a face a Vă invita împreună cu stimata D-Voastră familie la convenirea socială împreună cu dans care a afla loc Dumnică în 8. August (st. n.) 1909 în casa parochială din Piedicău. Pentru comitet: Nicolae Vlad, Petru de Teutul. Intrarea e 1 cor. pentru persoana. — Începutul 4 oare m. p.

Сї запрошеня розіслали вони до нашої шляхти Неполоківців, Пядиківців, Іванківців. Станівців наших руских сїл. В неділеньку рано (дня 8. липня с. р.) засіяли на парохіальних домах чисте рускій громадї Пядиківцях волоскі фани. Хмельний вітрец, що тогди повівав, колибав ними тугах сонця — немов промовляв до мешканців: „Нещасливі ви, відколи ви! Ваші вороги їють сьогодні з радости, що ви непросвічені, а у ваших парохіальних домах бенкетувати, ви — тото терпите. Не то, ви будете тому ще здивляти ся. Музика розвеселить ваші серця і ви, що ви будете чути ся найщасливішими на сїм сьвітї. Бідні, ви не знаєте, що то вороги вам їдуть дають.“ Посохдили ся гості. Окрім ренетів і багато попів-румунізаторів прийшло й споре волоскоє шляхти і то найбільше із затуманених Пядиківців. Із Іванківців прибули між иньшими також панство де Мінтичі, Центи і Алботи. Нашу руску українську інтелігенцію звалили заступити своєю присутністю між иньшими слідуєчі личності: пан Іля де Тевтул, надуч. з Дактинця і пан Василь Коча, надуч. з Рускої-Молдавиці і другі... В назначену годину роз-

почали ся „товарискі сходи“ (convenirea socială). До шляхти промовляли рутунізаторські крутії в однім і тим самим зміселі: шляхта не є то саме що „мужики“, шляхта є волоска. Зазивом: „Тож тримайте ся, мазилі і шляхтичі, своєї волоскої віри“ вичерпали попи-румунізатори свою мудрість. Петру де Тевтул і Теодозіє Мардарі крикнули на то як не своїм голосом: „Să traiscă! Să traiscă!“ а потім гайда шляхту в танець. Наші мужики, що придивляли ся а дороги ізза паркана, чули лише музику і відгуки танців: гоп, гоп, гоп.

Може вам, отче Влад не буде до смаку, що я вас і вашу забаву так прославив. Та ви собі з того нічого не робіть. Коли ви, духовний отче, маєте лице в чисто руских громадах такі румунізаторські — мушу вам отверто сказати — гендри справляти, то й не встидайте ся, коли тепер буде про вас цілий сьвіт знати. А зрештою кого ви маєте тепер боятися? Чи-ж вас може за се ваше сьвітла консисторія покарає? Не бійте ся! Сим-ви собі в консисторії якраз триумф підготовляєте. Беан, consilier konsistorial і проводир тої румунізаторської банди, котрій ви так ревно вислугуєте ся, він найде в консисторії до себе ще кілька таких поплечників, які вас за ваше „душпастирство“ як завтра навіть червоним поясом відзначать. Та і вам тої „чеснї“ зовсім не завидую. Я живу надією, що той наш бідний нарід, над котрим ви вже довго і то ще так немилосердно знущаєсь, вкоротї вже позбуде ся таких душпастирів, якими є ви, отче Влад, Бежан і т. д. Ви не є правдивим душ — пастирями нашого народу, ви є лише єго душегубцями — ви єго лише деморалізуєте. Ви вчите єго в церкві, щоби він навіть і свого найбільшого ворога любив — а самі троюдите в громаді брата против брата.

Пядиківський.

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. серпня 1909.

Наєндар. Середа 18. (5.) Євсигній, цїс. ур. о. д. н. и. рим. Єлени к. ш. Схід сонця 4 год. 54 мін., захід 7 год. 12 мін. — Четвер 19. (6.) Преображенє Г., рим. Венігні Д. Схід сонця 4 год. 55 мін., захід 7 год. 10 мін.

В справі рускої мови в наших урядах. З Сторожинців пишуть нам: Недавно відбуло ся в Чернівцях руске віче в справі оборони прав рускої мови в наших урядах. Скаржено ся там багато, що всі уряди відносять ся до нас лише в німецькій мові а нашу руску мову мало котрий урядник добре розуміє. На тімже вічу рішено переписуватись з всіма урядами лише в рускій мові. Не знати лише, чи се рішенє було для селян чи для інтелігенції, бо не держить ся єго вся руска інтелігенція сторожинецького повіту. Доказом сего є факт, що, як пан староста сторожинецький сам заявив, кождий з тутешних Русинів приймив наказ заплати особисто-доходоного податку в німецькій мові лише один о. Волянський, гр.-кат. парох з Сторожинця, жадає сего наказу в рускій мові. Старосту всеж таки й для сєй одной особи рускі друки мусіло спровадити. Не знати, як має ся та справа по иньших повітах Буковини. Коли так, як в сторожинецькім повіті, то питаємось, до чого доведе нас наша власна недбалість?

Команда краєвої оборони не хоче знати Русинів. Пишуть нам: У всіх наших ц. к. старостах розвішено тепер оголошенє ц. к. інтендантуру команди краєвої оборони у Львові ч. 1442 ex 1909. Про що в нїм говорить ся, не знаємо, бо скрізь маємо єго лише в німецькій і польській мові! Питаємось: чи ми вже не заслугуємо, щоб до нас в нашій краєвій мові військові власті звертали ся а Поляки навіть на свою некраєву мову заслугоють? Чи-ж військо є лише польсько-німецьке? Чи Буковина має стати польсько-шляхотською Галичиною і чи справді військові власті перебрали тепер сю місію на себе? Краєва команда краєвої оборони хіба повинна би знати, що на приклад Сторонї є вже на Буковині і що тут ще нема того в Галичині опатентованого звичаю, щоби власті силоміць польщили иньші народи! А може краєва оборона взагалі не хоче знати Русинів? В таких разі найзаявить, що рівночасно перестав рефлектувати на руских рекрутів! Або одно — або друге. — Покищо ми хочемо думати, що сталоє се через помилку. Однак просимо дуже, щоб команда краєвої оборони далі так не помилялась.

Поворот проф. А. Погодїна. Минувшого тижня переїздив через Київ, вертаючись з подорожи по славянських землях, проф. А. Погодін з кількома прогульковцями. Підчас своєї подорожи прогулював побувати у Києві, Львові, Кракові, Празі, Відні, Білгороді, Софії й Константинополі і повернувшись до Росії через Одесу. Своєю подорожю они були вдоволені, зібрали багато вражїнь і нових відомостей про національні відносини славянських народів. З великою приємністю проф. Погодін згадує про вітанє єго Українцями у Києві

та Львові. Записки про подорож він збирає ся оголосити в російських часописях.

Душегубство. В ночи минувшого місяця з с. Ясногородки київського повіту кілька парубків погнали в місцевість „Кислиця“ пасти скот і там же розташувались на ніч. Сторож з дровяного складу Денис Ждан підкрив ся до компанії і вільховим поліном кілька разів ударив сонного парубка Малашка. Влучив він парубка так, що той більше і не прокинувся. Ждан до вбийства признав ся, але сказав, що вбити Малашка він не мав на думці, а хотів тільки побити єго, бо той часто тягав з складу дрова. Душегуба арештовано.

Пожар цукорні. Київська часопись доносить, що онодї вибух в уладовецькій цукорні о 7. год. вечером величезний огонь. Цілий будинок згорів враз із цукром, що там находив ся; лише позістались мури і части стоплених машин. Прочі забутовані і магазин з цукром уратовано. Взагалі виносить страта около 700.000 рублів. З сєй суми 500 тисяч рублів заплатить Варшавське товариство асекураційне, а 200 тисяч рублів товариство „Росія“. В сїм пожарі потерпіло велику страту і „перше російське товариство обезпеченє“, в якім був заасекурований весь цукор.

Варварський вчинок. Із Берліну доносять, що 16. с. м. кинув купець Ю. Кертінг свою жену на берлінським двірці під локотиву надходячого потягу. В наслідок страти обох нїг панї Кертінг померла. При слїдствї старав ся злочинець витолкувати тим, що гешєфтарскі втрати викликали у него умове помішанє.

Оповістки, іменованя і т. п.

Оповістка. Маршалок краєвий барон Ваєпльєк повертає сегоднє до Черновець.

Із прокуратурї. Новоіменований заступник прокуратора др. А. Кольрус перебрав вже вчера уряд при тутешній прокуратурї.

Відзначенє. Рада громадска в Устю-Путилові іменуєвала на засіданю дня 2. с. м. судію вижницького староства п. др. Леона Єха почетним членом сєй громади.

Признанє шляхотства. Дня 13. с. м. признав цїсар послови до ради державної і секретареви краєвого видїлу п. Антонови Лукашевичеві шляхотство з всіма правами австрійського лицарства. Се відзначенє вьажєть ся з тим, що 1620 р. Іван Лукашевич брав участь як кріпостний командант. Заболотова в турецько-австрійській війні, в котрій визначившись незвичайно навіть смерть знайшов. Треба замітити, що родина Лукашевичів походить ще із 14 столїтя і належить до найстаршої рускої шляхти.

Із штуки і літератури.

Друге виданє учебника французкої мови Ал. Стефана, зладжене Др. В. Щуратом на основі німецького виданя за дозволом автора, вийшло накладом „Руского інститута для дївчат“ в Перемишлі. Цїна 2 К. 50 сот.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 17. серпня 1909.

Накута, 17. серпня. (Кб.) Недалеко міста Гачпо в провінції Уд убили селянина одного інспектора поліції, Констабляго і одного слугу автохтона. Сї три мали перепроваджувати там слїдство.

Рїо де Жанейро, 17. серпня. (Кб.) Послїдної ночи убито члена бразилїанської академії Явклїда Кунгу. Се убийство стоїть в звязи з інтимними особистими справами покійника.

Париж, 17. серпня. (Кб.) Часопись „Journal“ доносить із Марсїлії, що величезні ліси департаменту Bouches de Rhone в обемі 24 кілометрів стоять в огні. Мабуть не вдасть ся зльокалізувати пожару.

Навге, 17. серпня. (Кб.) Вчера вибух у пристани величезний огонь, якого жертвою упало багато товарів та чотири колїєві вози.

Будапешт, 17. серпня. (Кб.) Поліція одержала вістку від будапештєнських поліцайських органів, висланих до Ціріху, що коло Орлова банкового рабїтника у Фіюмі, знайдено пашпорт, виставлений на імя якогось Петра Фрізвиненка, якого ідентичність опісля також стверджено. Орлов зложив обємисте зізнанє, однак твердив, що не знає нічого про свого союзника Спектора, якого покинув в Фіюмі.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарні „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, друковані нашою правописею:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис занедбань (Schulversäumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schulbesuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан (Monatsbericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle) — — — —	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis) — — — —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — — — —	4 „
Папір з написом „Рада шк.“ — — — —	3 „
Папір з написом Bezirksschulrat — — — —	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол надачі писем (Gestionsprotokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин генеральний (штука) — — — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — — — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Завізане (тому) Aufforderung (Nachdem) — — — —	4 сотиків.
Завізане (на підставі) — — — —	4 „
Повідомлене-Protokoll — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — — — —	4 „
Verzeichnis impf. Kinder — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) — — — —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — — — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — — — —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — — — —	10 „
Сьвід. повторне (Zeugnis für Wiederh. Unterricht) — — — —	10 „
Zahlungsliste — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожитки. 5. Внесенне о позволенне екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволенне екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріальні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Великий зарібок

приносьть побічне заняття кождому господарови, купцєви підприємцєви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повиспу фірму.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі частини що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік** в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сребряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо, котре ріже як бритва найтвердшу пеняку то є гірську траву і збіже. Під таку косу дістає ся, претинає она за одним змахом на стопу. Коси ті дубові в'употребляють ся і улежкують тяжкий труд селянина до половини. Легка в полі радує кождого хлібороба, тому кождий повинен косяти лиш карпатські сребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої скої сталі найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах: 65 70 75 80 85 90

Ціна одної штуки кор.: 2'10, 2'20, 2'30, 2'40, 2'60, 2'70, 2'80

На кождих десять кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю олії мармурний з найлучшої плити. — Меньше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має пр. 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опаківане нічого не числимо і самі оплачуємо.

Хто приїде з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурної. — Хто приїде з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука

Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і поштові.

81 (23—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Виж** почта Рожнятів.

Г. ФАЙЛЕР

усувач наг

Чернівці, улица Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для місця і реалі буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під нехилою і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількохразових або при різних замовленнях значний ошт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція
„Буковини“
в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.
Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільно від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Злодійська політика.

□ Очевидно, коли аж такий заголовок мусіли ми поставити над нинішньою нашою вступною статтю, то читачі наші вже з гори будуть знати, що в статі тій буде мова про політику п. Дра Ф. Менчля.

Пан Др. Ф. Менчель, пробуває тепер у Відні, однак і там незвичайно журить ся всіми буковинськими справами а особливо національним катастрою, на яким має опиратись наша нова виборча соймова ординація.

Др Менчель є проти національного катастро — і в тій справі вже не раз містила відповідні погляди його Czernowitzer Allgemeine Zeitung. Недавно читали ми там статтю, у якій виступалось проти національного катастро „von besonderer Seite“, а тепер в 1678. ч. сеї часописи находимо нову статтю в тій квестії („Zur Katasterfrage“) підписану повним іменем самого п. дра. Менчля. Ся стаття має бути „автентичним коментарем всіх попередних і цілю її є відкрити всі мотиви, для яких п. Менчель проти національного катастро виступав.

Прощу отже уважати, які то шляхотні ідеї наказують п. Менчльови так а не інакше осуджувати національний катастро!

Пан Менчель пише, що проти катастро є він як Буковинець, як австрійський горожанин і як Жид.

Як Буковинець протестує він проти катастро, бо через се Буковина затратить свій історичний образ. Німці, каже п. Менчель, будуть здані тепер лиш на етнографічний, німецький елемент і не бу-

дуть мати вже навіть фізичної підстави до пановання над цілим краєм. Румуни теж мають певні історичні права до цілости краю і жалувати колись будуть, що дались зіпхати на виключно румунський терен. — Се зірване з історичною традицією відібеть ся, як думає п. Менчель, страшно на всій Австрії і тому він стараючись не допустити до загального краху, є противником національного катастро також як горожанин австрійський.

Ідеологія чудова! Публично дякуємо п. Менчльови за щирість! Звичайно оборонці історичних прав до пановання певних націй над всіма иньшими народами не є такі щирі. Звичайно мають ще і вони почуте, що оборона таких історичних прав є обороною публичного рабунку, обороною — сили перед правом, обороною злодійства перед найслухнішим домаганням власника. В XX. століттю такі права навіть Меншиков в „Новім Времени“ боронить дуже обережно, ховаючи всі кінці в сій ідеології так, щоб їх ніде не було видно. — Пан Менчель — є щирий, говорить ясно, — явно виступає з обороною явних міжнародних розбоїв і за се не дякувати п. Менчльови — годі.

Неменче гуманним, чесним і культурним джентельменом являєть ся п. Менчель і тоді, коли виступав проти національного катастро — як Жид. — Тут ідеологія его така: катастрофою для Жидів буде, коли они будуть мати свій катастро і будуть відділені від иньших націй. Дословно: „Der Kataster umgäbe die Volksstämme mit einem Stacheldrahtzaun, der das Hinüberklettern unmöglich machen würde“.

Чудово п. Менчель! Знову дякуємо за щирість! Звичайно з такими думками

не виступає ся так явно. Звичайно люде мають встид...

Як бачимо, п. Менчель є тому проти національного катастро, що Жиди дістануть під свою власну управу себе самих, і що „das Hinüberklettern“ буде неможливе, або иньшими словами таким Жидам, як п. Менчель не буде можна у всяких національних областях каламутити воду і робити плюгаві гешефти між чужими. Явно і славно! Однак, висказуючи такі погляди „в інтересі Жидів“, як може дивуватись п. Менчель, що часопись его, де такі капітальні думки друкуєть ся, загально називають антисемітскою? Власне се плюгаве „Hinüberklettern“ таких „Жидів“ як п. Менчель, має всі дані, щоб викликати антисемітський настрій! Пан Менчель хіба навмисно і свідомо хоче дискредитувати Жидів і шкідити їм боронячи в той спосіб жидівської справи. Чи є він однак в праві приписувати свої задушевні плюгавства заголові Жидів?

Пан Менчель страшить далі Жидів, що вони маючи свій національний катастро — зрутенізують ся... Не маючи свого національного жидівського катастро — остануть ся Жидами... Тут „льоґічність“ очевидна, та ми не будем над п. Менчльом і его льоґікою знущатись. І без того ми мали вже нагоду заглянути в душу п. Менчля. Ясною стала політика его, его оборона „історичних“ прав насильства і знамените его „Hinüberklettern“. — Злодійська се політика! При національнім катастро — руки визнавців такої політики будуть за короткі! І тому так дуже сердить ся п. Менчель.

А. Журбенно.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Межи ним і жіною рвали ся тонесенькі ніточки, але рвали ся одна за другою. Він боронив ся проти того. Алеж і жінку мучили подібні думки, бо часом пробивав ся у неї переляк, вона горнула ся до його, наче мовчки просила захистити її од усіх зумівів, од зневіри, од розриву. Як сонце ясне засвітить було погідного дня, як на самоті складеть ся люба розмова, то жгучі погляди молодих очей на ново снують ткань, що ближше лущила їх серця. Та як вернули ся межи родину, то холод родинного життя Кульчицких видьвітав инеем на сердечних красіках, і несмілі слова завмірали, раніше ніж народились.

І вдруге почував Осип свою бездомність, хіба що сильніше почував її тепер. У їх кімнаті, такий як клітка для канарків, було йому тісно. Але Орисі також. Треба, було, втікати відси і то, не гаячи часу.

Коли так Осип роздумував про втечу, Орест пробував іще звести всіх в один гурток і запрошував на спільні проходи.

Але й на сих проходах ділив ся гурт на пари, а найчастіше Кирило лишав ся в дома. Лишала ся і Ніля, а тоді, щоб їх покрити, то ніхто не питав ся, чому не йдуть та ще й котрась із паннів лишала ся попри них, щоб таким робом прогулька була часткова а не загальна.

Та ось заповів Орест велику прогульку двома фірами. Мали поїхати над Дністер і до Окопів. Кирило знов лишив ся і навіть ніхто не пробував його намовляти. Він що йно мав приємність посварити ся з Осипом і Орестом, чи радше наговорити на їх адресу деяких приємних слів. Почало ся з якоїсь новинки в „Ділі“, про єпископські та Василіянські місії. Орест почав розмову, а Кирило вакинув ся на всіх і на вся. Всюди єресь і безбожність. Від урядників треба би жадати при надачі уряду, щоб складали віроісповідь, особливо гімназіальні учителі. Вони ширять безбожність. Сам Кирило мав такого учителя, що ні раз не перехристив ся у них в класі.

— Не було кому прогнати його.

— І на костер загнати — додав Осип.

Але сї уваги подражнили Кирила. Він став варікати на безбожних священиків і на попівських синів атеїстів. Орест спитав його, чи не бачить він у сьому пору більшого лиха на Україні. Кирило відказав, що се справді найгірша річ і жерело всього злого. Орест запитав його, чи не догадуєть ся він політичної інтриги в тім, що цілому поколінню грядущих левітів вполюють такі особливі погляди. Кирило відказав, що се не може бути ніяка інтрига, бо се Христова наука...

Коли було все готове в дорогу, Амелка комічним голосом, а дуже поважно заявила всім прогульковим, що в о. Кирила болить голова, а в добродійки Нілі Кульчицкої болить палець.

Без тих двох, що явно з ними зривали, вибрали ся молоді в дорогу.

VI.

Осипа, як він вернув ся з прогульки, чекав дуже важний лист. Відіжджаючи зі Львова, лишив Осип шкільній краєвій Раді прошене о суплентуру, й стрітившись на вечерку з львівськими товаришами, дізнав ся, що про посаду у Львові немав мови. Тепер прийшов до нього лист, що найліпше буде, коли він сам приїде до Львова, бо тоді вибере собі хоч догідне провінціальне місто. Очевидно Осип рішив таки зараз їхати.

І з того приводу почув він тепер ще одну грижу: фінансову свою залежність від тестя. Із позичених на студії грошей він поробив ще скромні передшлюбні видатки. Решта розтопила ся вже тут, на весілю і на вечерницях і на прогульці. Недалеко була хвиля, що міг обстати ся без шага при душі.

Раз у житю перейшов уже Осип грошеву кризу, коли прийшов на університет, покинувши провінціальне місто з добре платними для тямущих гімназистів лекціями. Не скоро навазав він у новім місті зносини, що поставили його на певний ґрунт. Йдучи до війська пірвав їх сам, але не так то тяжко й було ті зносини відновити.

Та тепер його положення цілком відмінне і гірше. Тепер не в тім річ, як перебідує рік незможний студент, що дожидає кращої долі, коли не тепер то в четвер: Осип має заложити власне господарство домашнє. Його суспільна позиція і вихованє тай спосіб життя Орисі накладають на се господарство тягарі. Треба жити інакше, треба може й приймати кого; хочби він не захотів сего,

Політичні гльоси.

(Конференція. — Український клуб галицьких послів і Славянська Єднота).

Ві вторник, о год. 3. пополудни почались наради конференції, яку скликав презес „польского кола“ Гломбінський. — Перед тим відбулись окремі вступні наради польского „Кола“, славянської „Єдноти“ та вільнодумних Німців. Окремо конферував ще преміер Вінерт з п. Гломбінським. Всі міністри з'їхались до Відня.

„Славянська Єднота“ ухвалила взяти участь в конференції. Не пристали на це тільки чеські радикали і ті справді в конференції не беруть участі. Решта славянської „Єдноти“ настроєна для конференції також не дуже прихильно. На всякий спосіб значіне цілої сеї конференції ще перед нарадами її значно зменчилось. О тім, щоби на тій конференції могло прийти до зложення нової коаліції, вже ніхто навіть не думає, бо ані молодечих, ані чеські клерикали, ані старочехи на се не дають ся зловити. Годі ео ірзо надіятись, щоби конференція ся зробила хоч малій почин до чесько-німецького порозуміння, бо ані Німці ані Чехи не врвуть ся до сего. Одинокою інтенцією конференції в тепер лиш се, щоби приготувати настрий до дальших нарад, в які мало-б ся вже вмішати і правительство — і щоби довести до уможливлення короткої сесії парламенту у вересни, що до якої опозиція не принімала би ніяких далі йдучих зобов'язань. На тій сесії мало би ся передискутувати фінансове предложене мін. Білінського, з чим в'яжесть ся санація краєвих фінансів, а підтак будову льокальних залізниць, меліораційну справу і гандлевий трактат з Румунією. — Як би на конференції показалося, що така сесія була би можлива, тоді наступило-б скликане делегацій а по них сой мові сесії. Се в тепер найдалі йдучий план. — Сама конференція має лиш хоч троха приготувати ґрунт до сего. І се може навіть вдасть ся. Однак ціла криза парламентарна в'яснить ся аж по дальших нарадах, в найліпшій разі за тиждень.

„Славянська Єднота“ на конференції заявила, що аж по скликаню парламенту на осінню сесію буде могла рішитись в справі своєї тактики.

Остаточо хоть би навіть в тім же тижни вдалось полагодити кризу в австрійськім парламенті, то остаеть ся ще криза угорська і сподівана криза в делегаціях, на яких приїде до небезпечних розправ над боснійським аграрним банком і надзвичайними воєнними кредитами.

*

Як звісно, український клуб галицьких послів навіязав ще перед замкненем парламенту переговори з славянською „Єднотою“, а тепер на нараду „Славянської Єдноти“ запрошено також п. Романчука і Евг. Леввицького. Виступила отже на днешній порядок квестій злуки укр. клубу з Славянською Єднотою. Тій справі присвятило „Діло“ в 180. ч. особну передову статю п. н. „Український клуб і Славянська Унія“, в якій зібрані в усіля, під якими могли укр. посли з Галичини ввійти в зв'яз з „Сл. Єднотою“. Отже передовсім обі сї організації мали б творити спілку а не одну цілість. „Славянська

то може захотіти жінка. А там може прийти дитина.

Сї великі перемени, які настануть, то для Орисі, не для него. Чоловік нежонатий живе инакше. А коли так, то по правді буде, щоби жінка, або за неї батько понесли головний тягар усіх видатків. Слушне і задля самого батька, бо такий дитині, що сама себе не удержує, давав би він поміч, а коли бере її Осип, то батько збуде ся тягару. Звісно, якби були в Осипа гроші, він не жадав би, здасть ся нічого. Він же не таїв нічого од Орисі. Він розказав їй про свою минушину, скільки сам знав, розказав їй все, як він досі прокладав життєвий шлях все своїми силами і мало не в біді. Колиж се Орисі відомо, він тепер має право зажадати від неї, щоби і вона причинила ся до видатків, які їх чекають.

Одна лиш неформальність є, але то неформальність хиба необхідна, доконечна у чесних людей. Він не робив ніяких застережень перед шлюбом. Тут і була слаба точка його розумованя. Яена річ, що він тепер міг хиба просити, а не домагати ся. Ніяк не було йому умову заключати, договір списувати, то правда. Між чесними людьми такий обов'язок розуміеть ся само собою. Се теж правда. Так між чесними, але чи Кульчицький чесний — невідомо а навіть як чесний, то в друга не менше важна перешкода: безгрішний.

Приклади того, як у сїм домі тяжко за гріш, Осип уже мав. Їсти тобі дають, аж переродують і напоят тебе що і в'неш ся тай забавлять тебе; навіть на кредит сукна тобі куплять на одяг, але грошей не дадуть. Що більше, по твоїм шлюбі

Єднота“ мала би підпирати постулати укр. клубу і не входить в ніякі комбінації з виключенем свого союзника — те само обов'язувало би і укр. клуб зглядом „Сл. Єдноти“. Другим услівем сеї злуки мусіло би бути зобов'язане „Сл. Єдноти“, що вона не буде вже підпирати галицьких русофілів.

Лиш по прийнятю таких взаїмних зобов'язань могло би по думці „Діла“ прийти до спілки укр. гал. клубу з „Славянською Єднотою“. Чи „Сл. Єднота“ пристане на се, ще не знати, отже і ціла ся справа ще не рішена. □

Політичний перегляд.

Нові подорожі російського царя.

Недавно мали ми нагоду згадати про візити російського царя у трох європейських володарів. Король Едвард прийняв гостя дуже делікатно. Тут посипали ся високопарні тоасти на англійсько-російську приязнь. Менше приємними були за те тут вже дуже голосні закиди та негодованя зі сторони робітничих верств англійського народу, що цар угнітає в Росії всі свободніші думки та рік-річно катує тисячі невинних душ. Тому про людське око цар перебуваючи в Англії, помилував багато політичних в'язнів російських. Скажу собі, що приязнь між Росією а Англією твердша від стали, попрощали ся оба володарі. Заглянув цар до дорогої приятельки Франції, що вложила в Росію свої капітали, і тут почоломкав ся сердечно, відїзжаючи — хотя нерадо — знову до німецького цїсаря Вільгельма. Мимо того, що Германія у російських кругах зненавиджена, стріча була досить щира і гладкими словами підмащена. Всюди проповідував цар з гордостю, що він щирий приятель загального миру і з іронічною усмішкою виявляв своє вдоволенє із мирного залагодження австрійсько-сербського конфлікту. Як то часом треба очевидячки брехати! Та врешті сїм словам мало хто з поважних політиків Європи приписував яке небудь більше значіне. Тепер наспіли вісті, що цар відїдає небавом італійського короля, і то десь у половині жовтня. Так само одержала „Jeni Gazetta“ від порги офіційальне потвердженє, що цар приїде до Царгорода на другий тиждень.

Відвідини президента Братяного у короля Едварда.

В понеділок відїдає румунський президент міністрів Братяно англійського короля Едварда, що перебуває тепер в Марієнбаді. Король прийняв его дуже сердечно і підчас пиру, в яким брали участь ще шведський та португальський амбасадор, порушено біжучі політичні питання, як справа переїзду чужих воєнних кораблів через Дарданелі і грецько-турецкий конфлікт. Візиті Братяного приписують часописи чисто приватний характер.

Вісті із Марока.

Доносять, що султан мароканський завіззав Кабилів відступити від боротьби. Генерал роздав своїм воєкам потрібні накази та інструкції, як мають поступати підчас битви. Запевнив, що поведе їх до побіди, вказуючи при сїй нагоді на те, що ся хвиля дуже важна, бо корисний вислід промостить

дають книжний пир, а в тиждень потім, з батьківського дому їде жінка з сестрами на твій кошт на вечерниці. Трохи легкодушна і жінка; витрачувати, хочби тих кілька корон не конче було. Ні вона така легкодушна, як її батько. Осип сподївав ся, що шлюб їх відбуде ся при свідках у Львові і без коштів. Але Орися була досить здивована такими намірами, а вже по листі з дому, то навіть дуже настоювала. Між иншими причинами сказала якийсь такий дїточий аргумент, що батькові сусіди могли би не повірити, що вона справді вийшла замуж. Тоді в Осипа збудив ся перший сумнів в її поступовість, але зараз таки помирив ся з нею і не противив ся їй.

Добре то всьо, та справа не зміняєть ся — мовив у думках Осип до себе — все таки не маєш ти права чого небудь домагати ся від Кульчицького. — А просити не хочу і не буду. Не мій звичай — відповідав собі... Позичити? — роздумав далі. Я новик у таких справах, чоловік, що досі жив із тяжко заробленої готівки, раз ліпше, раз гірше, але на свої гроші жив — чув тепер якийсь страх перед новою позичкою, скоро навіть не почав іще силачувати першу... Нехай, лишимо се як остаточний спосіб — заключив Осип — а тепер підемо середною дорогою. Не я буду просити пана тестя, а жінка нехай просить. Дасть — добре, недасть — друге добре. Тут мені треба на подорож до Львова тай хочу кавалерське помешканє заплатити, а про решту, про посаг ще можна буде поговорити...

Еля зробила пієву міну, коли Осип заговорив про грошові справи. Щось так, ніби вона висна

дорогу цивілізації до того краю. Сї інструкції уважають загально за знак, що офензива небавом пічне ся.

Турецкі домагання в справі Крети.

Обстаючи при тім, щоби Греція зрезигнувала раз на завсїгди із своїх замірів відносно Крети, турецьке правительство не добачає в звиненню грецької хоругви, вивішеної на кріпости в Каней, жадної рекомпензати за домагання, що їх ставить порта, числячи ся з своєю публічною опінією, щоби безусловно удержати турецкі суверенні права до острова.

В Царгороді стоять на тім становищу, що Крета є лиш частию цілої отаманської дермави і що остров мусить дістати самоуправу. Звинене грецької хоругви не є нічим иншим, як лиш поліцейською карою для Кретийців, які переступають всякі правні границі. Як би порта мала уважати се за яку концесію, то була би виразно заявила, що їй ходить лиш о формальне а не річєве право.

Словар української мови.

Нарешті закінчилось капітальне виданє, якого сподївалось українське громадянство десяти років, над яким працювали цілі покоління українських діячів і яке має велику вагу для справи нашого національного заможнєня. Ми говоримо про чотиротомний „Словар української мови“, зібраний редакцією журналу „Кієвская Старина“ і впорядкований та редактований Борисом Грінченком. Повний словар живої народної мови має таке саме велике значіне, як і національна історія, і через те ми бачимо, що діячі національного відродженя сливе всіх славянських народів ставили поміж найпершими своїми завданнями, поруч з історією народу — скласти словар його мови, щоби зберігти його словесні багатства, зложити їх до одної скарбниці, яка послужила би основою для утвореня літературної мови і розвитку письменства.

Така велика праця, як уложенє словника, куди би увійшли не тільки слова народної мови з усім багатством її диялектів та одмін, але й слова мови письменної, — рідко буває під силу одній людині. І через те ми бачимо, що над уложенем таких словників працюють здебільшого цілі колеції вчених, і працюють часом довго. Так, наприклад, Петербурска Академія Наук видає тепер „Словарь русскаго языка“; виданє розпочалося в 1891. році, а доведено досі словар тільки до літери З або К.

І над нашим українським словарем працювала ціла громада людей на протязі цілї сотні років; але серед неї мало було людей з спеціальною фільольогічною освітою; діло велось без системи, кілька разів зміняв ся порядок користуваня з словарного матеріялу, так що врешті довести словар до путя, обробити матеріял, перевірити науковим способом і зредагувати до друку мусіла одна людина, імя котрої стоїть на чолі виданя.

Історія нашого нового письменства показує, що перші його діячі, починаючи з самого Котляревського, дбали про уложенє словника народної мови. Маємо цілий ряд спроб скласти більший або менший словничок української мови, які їдуть на протязі цілого XIX. столїтя. Серйозно заходив ся

над таку прозу, ніби вона і на совісти щось має якийсь призабутий гріх. Осип не зрозумів її дивного поведєня, а знов не хотів яснійше допитувати ся, бо бачив, що жінці справа ся дуже немила.

Щоби замкнути йому уста, вона, не вислухавши навіть докладно мужа, відразу обіцяла поговорити з батьком. Не мала однак сьмілости. Говорила не з батьком, лише з мамою і то не про посаг, лише про невелику суму для Осипа на дорогу. — Поїде — казала — до Львова в справі посади — наче виправдувалась.

Осип ніби був при тій розмові, ніби не був. Розмову взяли в „їх“ кімнаті при відчиненім вікні, а він сидів у зільнику, про що обі знали. Ся розмова показала, що на гроші Кульчицькі тверді для дїтний з виїмком одного Ореста. Показала далі, що обоє Кульчицькі, предвиджуючи дальші домагання, рішили не поступити ся першогож разу. Мама говорила так твердо, що се ніяк не лицювало з її звичайною добротою до дїтний. Вимовляла ся великими видатками, обіцяла старати ся, та не обіцяла дати. Орися зістала ся в кімнаті одна тай заплакала. В Осипа стиснуло ся серце і він приступив до вікна. Але Еля чула до нього жалє за своєї сльози. А тоді знов Осип почав в думках сумніватись, чи вони були потрібні і чи мали рацію сї слези. Уважаючи надто поведєне Кульчицької як визов, Осип поклав собі настояти на своїм.

(Далі буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. серпня 1909.

Календар. Четвер 19. (6.) Преображене Г., рим. Бенігні Д. Схід сонця 4 год. 55 мін., захід 7 год. 10 мін. — П'ятниця 20. (7.) Дометій. П'ямен, рим. Вернарда ави. Схід сонця 4 год. 57 мін., захід 7 год. 8 мін.

Слідуюче число „Буковини“ появить ся задля свята в суботу, дня 21. серпня.

3 нагоди цісарських уродин вислали сьогодні всі черновецькі українські товариства депутацію під проводом п. надсвітника Ясеніцького до краєвого президента, щоби на его руки зложити Достойному Цісарови найщиріші желаня.

Особисті вісті. На засіданню з дня 8. серпня с. р. рада громада в Мігові іменувала посла Николая Василька і старосту др. Льва Бха почетними членами сеї громади. — Рада громада в Панці іменувала почетними членами маршалка краєвого бар. Юрія Василька, віце-маршалка краєвого др. Стефана Смал-Стоцького, посла Николая Василька і посла Николая Опиниула.

3 вижничкої гімназії. Вступні іспити до I-ої класи відбудуть ся 9. і 10. вересня.

Просьба до краєвої Ради шкільної. В Сторожинецькій хлопчачій школі, в руско-німецьких відділах учить, як пишуть нам, п. уч. Рудольф Кокошка, котрий не є кваліфікований з рускої мови, лише з німецької і цілком природно руских дітей учить не може. Замітити треба ще й се, що п. Кокошка є польським повністом і руских дітей з руских відділів поводи витягає і польщить їх. Був навіть такий випадок, що він, не могучи на жаден спосіб з рускої дитини польську зробити, післяв по родичів тої дитини і намаляв їх, щоби казали, що они Поляки і їх дитина польська. Нечувана в річ, щоби по містах, де населене є мішане, були учателі лише з одної мови кваліфіковані, наколи по селах майже кождий учитель з двох мов кваліфікований. Чи пан управитель сторожинецької школи ну. Винделін Микитович знає о вибиках і „здібностях“ п. Кокошки, чи може легковажить сю річ, хоч яко Русин повинен більше рускими відділами і дітьми заопікувати ся? Рускі заступники в місцевої і повітової радї шкільній, п. о. Николай Волянський і п. дир. Теодор Іваніцький, якось не зважились досі зажадати видаленя п. Кокошки з руских відділів. Тому просимо краєву шкільну Раду, щоби вона зарадила сему лиху.

Галицькі вісті. Найпопулярнішою тепер особою в Галичині є безперечно Параня Жидик. Так зветь ся українська сільська дівчина з Боянця, жовківського повіту. В селі тім місцевий священик — кацап посунув ся до сего, що в церкві відправляв з московска а поза церквою ширив кацапску агітацію. Проти сего голосно заявила Параня Жидик. За се на особисте жадане св'ященника замкнено Параню Жидик на 24 години до громадського арешту, мотивуючи се тим, що Параня „робить бунт, бо хоче України“. З Паранею добровільно відсиділа кару ще одна дівчина, її товаришка. Справа стала дуже голосна, відкрилось лицемірство кацапського духовенства і подлість кацапска. Вся преса галицька підхопила сю квестію, при чім годить ся замітити, що польські часописи беруть кацапів в оборону. Очевидно годї тому дивуватись. — Другою справою, яка може заворушити всю східну Галичину є се, що галицька краєва рада шкільна заборонила ученикам народних шкіл брати участь в богослуженнях уряджуваних на пам'ятку знесеня панщини. Всякі польські шопки не лиш можна, але треба св'яткувати, а знесеня панщини не вільно. Се є добре для Австрії, однак зле для Польщі. Тому п. к. шкільна рада краєва в Галичині те св'ятковане раз на все урядово заборонила! Українські часописи заповідають, що в разі не відкликания сего роспорядження, школярі рускі будуть все боїкотувати школу в день присвячений пам'яті знесеної панщини. — Товариство „Просвіта“ у Львові має таких членів, що заплатили вже членську вкладку за 1909 рік, 7536, а членів, які заплатили тільки за 1908 рік, 3410, — разом отже 11.947. Інших членів, котрі залагають зкладами ще від 1903 року, є 7375. — Др. Дудикевич заявляє в „Галичанині“, що новий русо-фільський дневник „Голось народа“ не буде виходити.

Карузо при голосі. Доносять з Остенди про нечуване поводжене славного тенора Каруза, що як звівсь переходив тяжку операцію горла і був zagrożений утратою голосу. Три концерти з минавшого тижня зібрали в остендській касині 50.000 осіб. Число зібраних свідчить ясно про поводжене Каруза. Численні овації були виразом одушевлення і признання для уздоровленого співачка. При тій нагоді рецензії пригадують самоубійство, якого допустив ся перед трома місяцями один Італієць, горячий обожатель таланту Каруза, з розпущки, що той вже ніколи співати не буде.

Величавий цирк „Ангельо“, прибуває 27. с. м. із Львова до Черновців. Свої шатра розвинє він

мабуть на толоці коло публичного города. Головне шатро, де будуть відбувати ся циркові ігри, буде могло помістити 6500 осіб. Властителькою сего св'ятського цирку є зв'яна в шпоровім життю жінщина, Солянга Аталіда, яка тепер відбуває подорож навколо землі. Цирк Ангельо задержити ся в Чернівцях 5 днів.

Прийємна несподіванка. Збіднілого купця Кіндлера в Чернівцях зв'язано оноді до заставничого заведеня, в яким він перед кількома місяцями заставив льос, при чім у зв'язаню зазначено, що він має урегулювати справу сего заставу. Зв'язане се Кіндлера не дуже то й урадувало, бо думав, що ему прийдець ся платити запалі проценти, тимчасом управа заставничого уряду зробила ему справжню милу несподіванку заявляючи, що на его льос впала головна виграна 195.000 кор. і Кіндлерови виграну суму безпироволочно виплачено і він тепер мабуть вже не швидко явить ся в друге в заставничім заведеню.

Християнсько-соціална корупція. Знавши в Чернівцях під титулом: „Seine Aufgeblasenheit“ християнсько-соціалний агітатор п. Адельсбергер, (в вільних хвилях також секретар в тутешній дирекції дібр правосл. фонду) — не дістав при останніх номінаціях висшої ранги. Его поминено. Християнсько соціалні органи: Reichspost у Відні і Bukow. Volksblatt в Чернівцях назвали се ні менче ні більше а лиш „ein Faustschlag in das Gesicht der christlich-sozialen Partei“ а догадуючись, що президент краю Бляйбелен так прислужив ся славному п. Адельсбергеру, часописи сі заявляють, що „партії, на чолі якої є Люеґер не вільно ображати“, що п. Бляйбелен мусить отже уступити, бо „наша партія навіть міністрів перекидає“ і т. д. Все се й очевидно обчислене на се, щоби силою хр. соц. партії стероризувати і заманити всіх урядників так, щоби сі ради хліба до сеї партії приступили. Ї се отже деморалізація першої сорти. Смішно лиш, що тутешні христ. соціали рівночасно дуже пильно шукають за корупцією поза собою. — При тім треба ще зважити, що правдиво добре діло сталося, що такий урядник, як п. А. хоч в той спосіб дістав по налягах, що претеровано його при номінаціях. Як свого уряду надуживав він для політики, о тім і „Буковина“ писала.

В справі складок на пам'ятник Шевченка в Києві п. посол Романчук піддав спосіб збираня складок, який дав би ся примінити і в нашім краю. Кождий свідомий своєї українсько-рускої народности Русин, без огляду на стан і майно, має дати всього навсього одну корону, а як хто і на тільки не годен спромочи ся, то бодай пів корони. Се мусить уважати ся просто народним обовязком, котрого сповнення наша суспільність і кождий її член від кожного другого члена має право домогати ся. Се однак не має перешкоджати поодиноким замощним людям, щоби крім сего обовязкового датку давали ще й добровільні даря. Тепер не один отягає ся з датком, бо багато дати не може а мало встигає ся. При датках одно- і півкоронових ніхто не схоче і не буде відтягати ся. А воно й краще буде тай може навіть дасть і більшу суму, коли тисячі зложать по одній короні, ніж ябн сотні зложили н. пр. по десять корон. Після сего проєкту зложили всі послы до Ради державної по короні від себе і за кожного члена своєї родини. А ми кличемо: Vivant sequentes!

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 18. серпня 1909.

Льондон, 18. серпня. (Кб.) Засуд виданий, на англійського студента Джінґру за убийство полковника Cursona, виконано сьогодні рано.

Нью-Йорк, 18. серпня. (Кб.) В полудневих державках, головно в Георгії, наробила страшна буря багато нещастя. Рух між поодинокими містами перерваний.

Барцельона 18. серпня (Кб.) Тут знесено стан облоги.

Царгород 18. серпня (Кб.) Граф Палявічїні повідомив порту що австро-угорське правительство задумує по залагодженю агенд македонської фінансової комісії відкликати заступника цивільного агента.

Царгород 18. серпня (Кб.) Порта дозволила російським кораблям „Standart“ і „Polarstern“ перейздити через Дарданелі.

Париж 18. серпня (Кб.) „Agence Havas“ доносить із Каней: Заступники опікунчих держав повідомили вчора кретьске правительство, що хоругви буде сьогодні знята. Провізоричне правительство завізвало населене піддати ся безусловно волі держав,

Петерзбург 18. серпня (Кб.) Тутешна австро-угорська колонія зібрала ся під проводом амбасадора гр. Берхгольда на пир, при чім амбасадор вніє тоаст на честь царя, якого миролюбности удало ся усунути послідау кризу. Опісля піднесено серед живого одушевлення присутних ще чарку на здоров'я цісаря Франца Йосифа.

коло сеї справи П. Куліш, який у першій книжці „Основи“, як тільки почала вона виходити в 1861. році, заявив, що він готує до виданя український словар, зложений з матеріалу, зібраного ним самим і цілим рядом інших осіб, серед яких були: Шевченко, Костомарів, Ганна Барвінок, Номис, Оп. Маркович та інші. Але почувши, що К. Шевченковий теж думає видавати український словник, назбиравши собі-то 35.000 слів. Куліш зупинив свою роботу. Більше він до неї не вертав ся, а д. Шевченковий теж не здійснив свого наміру, видавши тільки початок словаря. Матеріал, що був у Куліша, перевезено до Харкова, а в 1864. році до Києва і передано місцевій українській громаді. З того часу починаєть ся робота над словарем, яка йшла аж до кінця 1904. року, коли останній редактор його віддав словар до розгляду Академії Наук (історія уложєня словаря розказана Б. Грінченком в передмові до I-го тому словаря; там же й короткий огляд української лексикографії).

В Києві над словарем працювало багато людей; одні давали матеріал, другі впорядковували его. Але, як вже згадано вище, в упорядкуваню не було певної системи; редактори частенько перемінялись і новим доводилось переробляти те, що зроблено було старими. Словар мали віддати на розгляд Академії, сподіваючись, що вона присудить за его премію засновану М. Костомаровим за найкращий словар української мови. В 1897. році редакція „Київ. Старини“ почала его друкувати і встигла видати кілька аркушів. Але тут виявилось, що словар не задовольняє вимогам, які ставить до словаря Академія Наук. Тоді друкована Борисови Грінченкови з тим, щоби він обробив згідно з науковими вимогами, доповнив словами з творів українських письменників, які почали писати не пізніше 1870. року і взагалі зрадагував. Праця Б. Грінченка, окрім наукової перевірки, систематизації й поясненя до слів з творів народної словесности й з українських авторів, побільшила обсяг словаря сливе в-двоє; всього слів в словнику тепер коло 68.000 (Д-ій Є. Тимченко окремо склав словник старої книжної й актової української мови, зібравши коло 12.000 слів; сеї словник мабуть буде виданий окремо).

Академія визнала словар (в кінці 1905. року) достойним 2-ої Костомарівської премії. Першої не призначено через те, що в словар не заведено було слів з творів письменників, що виступили на літературне поле після 1870. року, а також через те, що збирачі словарного матеріалу обминали диалекти північно-української мови. Звичайно, що се не зменшує загальної наукової і практичної ваги словаря. З 1907. р. словар почав друкуватись, і ось внашті ми маємо его скінченим, в 4-ох великих томах, що разом складають около 140 аркушів друку, або коло 2240 сторінок.

Хоч пізно, але все-ж таки маємо нашені словник, — правдивий інвентар нашої мови. Окрім наукової ваги, як основа для наукових студій над мовою, словар матиме величезне практичне значіння. Процес вироблення літературної української мови далеко ще не закінчив ся, він відбуваєть ся на наших очах. Зріст літератури і науки українською мовою далеко випередив саму мову, і ми бачимо, як наші автори „кують“ багацько нових слів і зворотів, починають з чужих мов; ми бачимо як мало взагалі наші молодші письменники знають народню мову, бо вони учать ся її вже з книжок, з літератури, пересипаної силою неологізмів. Словар народної мови, де зібрано величезні запаси слів, уживаних народом, дасть змогу звернутись до самого надійного і чистого жерела — до народної мови і черпати звідти замість звертатись до чужих мов або віддати штучній творчості. Се сприятиме наближеню нашої книжної мови до народної, очищеню її від невдатних неологізмів і чужих слів. Та й для самого ознайомлення з нашою мовою буде тепер найкращий підручник, брак якого досі так прикро відчував ся сливе з кождим з нас. Всі проби українських словників, що були досі, або не видержували зовсім критики, як от словник Піскуноса, або були малодоступними, як наприклад українсько-німецькі словники (Желехівського, Поповича та др.).

Не маючи своєї національної на Україні російської школи, там досі вичують нашу мову тільки з книжок та часописів. Словар Б. Грінченка служить прекрасним регулятором і підручником для такого вичування — однаково для своїх і для чужих. Він служить також найкращим доказом багатства, ріжнородности й гнучкости нашої мови, служить показником великої духової роботи, яку виконав наш народ на протязі століть, виробляючи собі найпотрібнішу і найдорожшу культурну зброю — мову, се справжнє зеркало своєї душі, образ національної вдачі. І може малодушні сини сего народу, що з такою злочинною легковажністю видають мову своїх батьків, навчать ся більше поважати і цінити се предківське надбання, про котре поет, звертаючись до українського народу, сказав:

Єдиний скарб у тебе, рідне слово,
Заклятий для сусідського хижацтва,
Вово — життя твого міцна основа,
Певніша над вої окарби й багатства...

„Рада“

Д. Д-ко.

Для капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Одинокий склад славновісних Одинокий найбільший вибір у арти- по умірко-

подорожних куферків „КОМЕТ“ кулах до подорож найліпшої сорти ваних цінах.

Для черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Ан- тона Чапека у Відні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА МОЛОДОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні ЛІТНІ артикули
для пань, панів і дїтїй.

HEGEDUS LEMBERG.

Звичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Клімівці, відбудуть ся дня 28. серпня 1909 о год. 10. рано з отсїм дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з попередних загальних зборів. 2. Справоздане касове і білянс за рік 1908. 3. Вибір членів старшини і ради надзорчої. 4. Вільні внесення і запитаня. **Филип Архіпов.** начальник.

Найдешевша розпродаж.
Опилки, бруси, дошки, цілі дуби, слупи, (все дубове) можна дістати коло коршми в Кучурові малім у **Авраама Рубіна.**

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францо
в Терополі.

Се є анематичне усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простуджєня, ломаня кистей, плечий, гістця і нервових ведуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шмїда і Фонтіна, в Селетині в дрогєрїї медичинальній Стерншуса.

5 до 10%
дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спїлки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

24 25—40 н.
Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набутя.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на німецькій мові, що явстїпає інтереси українського народу перед культурним євѣтом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелїгентного Русина передплатувати сю часопись. Адреса редакції і адміністратції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиєр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Ваїрцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Цїнники даром і оплатно.

КОСИ! Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англїйської сталї, сєребряно сталєві, мають тонке як папір і легке як перо вієтре, котре ріже як бритва найтєвдїшу пєянку то є гірську траву і абїже. Що лиш під таку косу дістане ся, пєретинає она за одним з махом на стопу. Коси ті дуже поводи зупотребляють ся і узєкшють тяжкий труд сєлянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хабєроба, тому кождий повинен косити лиш карпатєскими сєребряно сталєвими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 є найлучшою англїйською сталї найлучшї в цїлїм євїті і легкі:

Довгота в центимєтрах:	65	70	75	80	85	90	100
Цїна одної штуки кор.:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кождих десєть кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Мєньше як 5 штук кіє не посилєє ся. Замовляючий має прислати 4 К вадатку; без вадатку також не висилєє ся. За опакованє нічого не числїмо і почту самї оплачуємо.

Хто приєєє з гори 21 К, той отримєє оплатно 11 кіє по 65 см. довгїх і 11 камєнів з найлучшої плити мармурної. — Хто приєєє 22 К, той отримєє 11 кіє 70 см. довгїх і 11 камєнів. — Хто приєєє з гори 23 К, той отримєє 11 кіє 75 см. довгїх і 11 камєнів. — Хто приєєє з гори 24 К, той отримєє 11 кіє 80 см. довгїх і 11 камєнів. — Хто приєєє з гори 25 К, той отримєє 11 кіє 85 см. довгїх і 11 камєнів. — Хто приєєє з гори 26 К, той отримєє 11 кіє 90 см. довгїх і 11 камєнів. — Хто приєєє з гори 27 К, той отримєє 11 кіє 95 см. довгїх і 11 камєнів. — Хто приєєє з гори 28 К, той отримєє 11 кіє 100 см. довгїх і 11 камєнів.

Молєти і ковала до клєпаня кіє по 1 К за штуку.
Сєрпї з зубами з англїйської сталї жнуть збїже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістанє 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупнї 10 штук дає ся один даром.
Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на оєбні картки і письма.

81 (24—36)

Адрес: **Александр Копач, Струтин Вижний,**
почта Рожнятів.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улиця Руска ч. 8.

усувач нагнїтон

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви предпрїємцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цемєнтових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цемєнтового виробу.

Проспєкта коштїв і цїнники даром. — У всіх мїсєвостях Буковини і схїдної Галичини, пошукуванї заступники. — Писємні офєрти адресувати на повнєшу фірму.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодиноким число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одностипальної стрічки або 10 місяців дрібним друком (петит). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламний неопечатаний вільно від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко призоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

В єдності — сила!

□ З великим жалем і смутком читаємо кождо відомість від наших селян, яка говорить нам про їх незгоду. Всю, що здобули ми для нашого народу на Буковині, маємо лиш тому, що селяне наші своєю згодою витворили в собі таку силу, що можна було на ню опертись в борбі з ворогами.

І тому ми все горорили нашим людям: „Єдняйте ся, дорогі, в один великий гурт. Тоді викажемо силу, а де сила є, там мусять прийти і права. Так лиш зможемо відперти розбій ворогів над нами, таким лиш способом будем могли дійти до волі, до свободи, до красної долі для покровдженого нашого хліборобського народу!“

І треба признати, що по селах наших стала творити ся сила в гуртах наших селян і тому ми не одно здобули.

Тепер стоїмо знов перед великими подіями, від яких дальше наше жите може або значно поліпшитись, — або підупасти. Маємо на думці вибори до рад громадських, які тепер у нас відбувають ся, нове право виборче до сойму, на підставі якого наш нарід має дістати аж 16 соймових послів, нове право пропінатційне, на підставі котрого від 1911. року як найбільше наших людей могло би дістати позволене на ведене сільських корчем і т. д., маємо вкінці на думці і нашу борбу о введене рускої мови до всіх урядів в краю.

У всіх тих справах можна багато здобути, коли наші селяне будуть творити один великий гурт свідомий своїй задачі, з'єднаний кріпко до великої борби. — Тому тепер знов голосним зазивом звертаємо ся до Вас, панове селяне, дорогі брати наші: „Не впадайте в роздори, не діліть ся самі між собою, не руйнуйте самих себе і свої сили, не тратьте часу на борбу між собою, лучіть ся, єдняйте ся і витворюйте в собі як найбільшу силу для борби з ворогами, яких все ще багато і які лиш ждуть, щоб найти вас обезсилених, розбитих.“

Знайте лиш панове чесних і нечесних між вами! На сумліне ваше беріть кождо незгоду між вами. Зважайте на те, що вас лучить і старайтесь заспокоїти се, що вас ділить! Най ніколи не стане без потреби сердак проти сердака! Тоді ми будемо силою, яка всю здобуде, тоді дійдемо ми до сего, що на нашій землі лиш ми самі газдувати будемо!

Державна Рада і Сойм.

□ Як відомо нашим читачам, від довшого вже часу не веде ся нарад в державній раді у Відні, бо між послами різних народів не могло прийти до згоди. Державну раду замкнуто, послы роз'їхались. З того виходить не одно лихо для всіх народів і тому між самими послами зродилась думка, щоби спільно з'їхатись на 17. с. м. до Відня на нараду і застановитись,

в який би то спосіб знов можна розпочати роботу в державній раді. В сій нараді брали участь не всі послы, а лиш такі між ними, які найбільше значіне мають і яких інші послы найбільше шанують. З поміж наших послів був на сій нараді посол Василько. Нарада ся не вирівнала ще всіх непорозумінь між заступниками всяких народів, однак все таки ся нарада вияснила не одно і дала почин до сего, що тепер підуть дальші наради і може прийде до згоди. Надія на се покищо невелика, але все таки є.

Тимчасом, заки се всю вияснить ся, пічнуть збиратись в Краєві сойми менше-більше в другій половині слідуемого місяця. Як послы з державної ради за той час хоч троха погодять ся між собою, то в жовтні пічнуть ся наради в державній раді у Відні. Там мали би послы парламентарні розібрати новий проєкт податковий. В часі нарад в парламенті у Відні, сойми перервали би свою працю і зійшли би ся знов аж в грудні. — Так тепер думають се зробити. Чи прийде до сего, се залежить від того, чи погодять ся з собою послы до парламенту, головно ческі з німецькими. Однак на всякий спосіб сойми пічнуть свою роботу вже від другої половини слідуемого місяця. Лиш робота в державній раді у Відні залежить від згоди Німців з Чехами.

Політичний перегляд.

Кретський спір.

Спір між Грецією а Туреччиною ще не закінчений. Туреччина зажадала, аби Греція цілком виразно заявила, що зрікає ся острова Крети раз на завсїгда. Та се Греції не паручно і тому справа так довго тягне ся. Обрадивши ся, вислало грецке правительство Туреччині відповідь; однак яку відповідь оно вислало, покищо не відомо. Греція старає ся удержати мирні відносини з Туреччиною, хотай не може прилюдно зречи ся Крети; а турецке правительство обстає дальше при своїм жаданю, в противнім разі, каже оно, нема чого доброго сподівати ся. Тим часом держави, які піклують ся Кретою, вислали туди по одному кораблеви і певну скількість жовнірів, які прибули до острова і майже без ніякого опору здіймили грецку хоругву із кріпости в Каней, столиці острова. Так само вислали держави спільну депешу до Царгороду, в якій заявили, що в кретській справі Туреччина має до бесіди з опікунками державами, а не з Грецією. Спір не потягне ся правдоподібно довше, коли держави рішучо займуть ся сею справою.

Війна Еспанців в Маронко.

Із міста Мелілі, округ котрої відбувають ся ненастанні бійки між Еспанцями а Кабілями, тамошніми мешканцями, надходять вісти, що там справа таки круто стоїть. Кабілі спіймали еспанського генерала Муртінера і 40 воєків і заявили, що розстріляли спійманих. Головний генерал Маріна одержав від еспанського короля наказ не щадити нічого. Як доносять найновіші вісти, то сильне еспанське військо, яких 20.000 воєків, має рух проти табору Кабілів і надходять хвиля рішучого бою між обома ворогами. Сей бій може справу повернути в оден або другий бік. На разі ще не

відомо нічого. Маленькі бійки ще нічого не мають до річи. Вислід буде ясний, як вороги скупивши свої сили заглянуть собі з близька в очи.

ДОПИСЬ.

Народне свято в Гліті.

В неділю, дня 8. с. м. спромогли ся глітські Русини на народну забаву, якої громада Гліт доси ще не виділа ніколи. Місцевий народний учитель п. Приступа був тою особою, котра зарядила се народне свято і то задля того, щоби в тім глухій куті Гуморського повіту, де доси про жите нашого руского народу рідко коли хто чув, збудити вже раз тамошних руских громадян із так довгого сну, та спонукати їх до праці над собою самими і заохотити до любови і пошани своїй рідній мові і своїх народних обичаїв. Крім сего добродія причинив ся до успішного вислїду сеї народної забави в головній мірі о. Вовчук із Черновець, що не щадячи ні труду ні коштів, загостив в згадану громаду із своїм міщанським хором. Не мало причинив ся до піднесення громадян із Гліту і п. посол Спинул, котрий показав своєю прабутем, що і наш руский нарід має вже своїх щирих заступників, які стережуть его права та що наші люди не полишені більше на ласку і не ласку своїх могучих і численних ворогів. А треба згадати, що якраз наші селяне із Гліту бідують страшенно. Навкруги обведена волоскими громадами і далеко від інших руских сіл стоїть руска громада Гліт немов маленька оаза серед широкого степу, а люті буйні вітри грозять кождої хвилі засипати її живцем степовими пісками. До того ще таки в громаді самій прикрі житеві обставини; тут мешкають православні і гр. кат. Русини та велике число Німців, а завзятий ворог руского народу о. Фортуна троюдить одного проти другого в палений спосіб. Та згаданої неділі навістили в сей забутий кут свої щирі люди, прийшли рідні сини того самого народу, щоби їм додати охоти і відваги до дальшої витревалости і щоби почути їх жалі-болі та донести про ті їх скарги до вищих властей. В честь і славу нашій рускій інтелігенції мусим спізнати, що она розуміє свою річ і що треба тільки згадати коротенько в „Буковині“, так вже явить ся она численно там, де треба. Так і сим разом прибули до Гліту крім згаданих гостей ще отці духовні гр. кат. обряду із Радівців і Кямполюнгу, д. професор Прийма із своєю панею, управитель саліни із Солки д. Великопольський із женою і багато інших.

Всіх тих прибувших гостей привітали громадяни при триумфальній брамі сердечними словами, передаючи при грі місцевої музики і вистрілах із моздрів на руки посла Спинула хліб і сіль. Сей подякував так у своїм як і в імені всіх прибувших гостей сердечними словами за так величавий привіт, передав їм заразом поклін від проводирів руского народу із Черновець і сказав наконець так: „Богатьох з нас ви до тепер щесьте не виділи а може й не чули про нас; та коли ви таки нас прийняли так красно, то тільки з тої причини, що ви панове громадяни, знали добре, що до вас мають загостити ваші щирі приятелі, рідні діти руского народу, до котрого і ви належите. Отже за то, що ви вже знаєте шанувати своє, що ви вже вмієте віддати честь заступникам свого народу, за то най буде й вам честь і слава.“

По сїм наступило представлене аматорської штуки „Тато на заручинах“, яка випала дуже гарно, і котрою зібраний нарід так дуже зацікавив ся, що вистояв аж до кінця помімо того, що від безперестанно падаючого дощу промок не один з прислухуючих ся до витки. По закінченю сеї штуки промовив посол Спинул знов кілька теплих слів до зібраних, зазиваючи їх до згоди і єдності, бо тільки тогди будуть сильні і не дадуть ся знищити хотьби й як сильним ворогам. Також загостив п. Спинул і до численно прибувших Німців і зазивав їх жити з руским місцевим населенням і дальше в мирі і згоді, бо тільки таким способом зможе допомогти оден нарід другому до ліпшої долі вказав при тім п. Спинул на те, що і рускі послы йдуть в народних справах завсїгди

рука в руку з німецькими. Наконці спімнув бесідник про громадські вибори, які мали відбутися в Ілті такі другого дня, і завізав присутніх не розбивати ся при тих виборах і вибирати до відділу розумних і справедливих людей, котрі би мали господарити в громаді. (Зазначуємо, що ся промова мала великий успіх, бо вийшло при виборах п'ятеро свідомих Русинів та двоє їх союзників-Німців.)

Описля слідувала штука „Українці“, яку рівнож відіграли вироблені артисти і артистки як слід. В обох сих штуках подобав ся народови передовсім вдачний виступ п. Созанського (Простогуб) і єго Добродійки. Іраціозно відіграла і віддала паньські примхи панна Вітоняківна, впрочім відзначили ся в грі і всі інші пані і пани.

По відігранню сих обох штук промовив різко до зібраних п. професор Прийма пояснюючи їм суть тих штук в народнім життю і звертаючи заразом увагу присутніх на завзятіх ворогів, до котрих належить безперечно і парох місцевий о. Фортуна. Сей гідний панотчик, замість научати нарід до християнського життя, казав бесідник, сидіти через цілий час в шапці при вході на місце зборів і відвертає людей від віча, говорячи їм при тім всякі можливі і неможливі річі. Що в так темній закутку як Ілті не оден господар дав ся відмовити від свого наміру, нема що дивувати ся. Та ми певні того, що сих кілька слів, промовлених до зібраних, не зістануть без успіху та що тих кількадесят так православних як і гр. кат. Русинів зістануть скріплені на душі а також пригорнуть до себе з часом ті блудні овечки, які дають ся що тепер намовити солодними словами свого панотчика.

Присутній.

Віче в Джеминах.

У неділю, 15. с. м. відбуло ся народне віче в Джеминах. Се перше віче в сім руській селі, на котре Волохи так дуже закусули зуби. І тут, у сім далекому куті починає зоряти помімо того, що вські темні душі завзяли ся недопустити тутешніх Русинів до світла, а хотіли би утопити їх у волоскім багні. На се віче прибуло около 100 місцевих учасників. З гостей — інтелігенції приїхали пани: Др. Петровський з Кімполонгу, проф. Прийма з Чернівців, редактор Луцкий з Чернівців, о. Порубальський, надучитель Якубович з Русбоула, упр. школи Мандрик з Чуморної, кошовий „Січ“ Луцкий з Рускої Мольдавиці, учитель Гомюк з Мілішівців, а з місцевих пані учителька Антонюк і пані Козуб. Віче отворив упр. школи Дмитро Антонюк, подаючи цілі віча і витаючи сердечно прибувших гостей-інтелігентів як і місцевих учасників віча, які явили ся досить численно помімо різних перепон зі сторони завзятих румунізаторів. Предсідателем зборів вибрано чесного господаря і першого заступника двірника п. Федора Облезнюка, єго заступником також чесного господаря і радного громадського п. Костана Облезнюка, а писарем п. Д. Антонюка.

Перший забрав слово пан редактор Луцкий і в своїй зрозумілій бесіді пояснив вартість і ціль рідної школи народної і завізав присутніх, щоб стерегли свої руської школи як ока в голові. Вказав далше на небезпеку, яка грозить їм зі сторони Волохів, котрі хотять захопити школу в свої руки, аби в той спосіб не допустити до того, щоб руські діти ставали панотцями та урядниками, але лиш волоски або зволощені яничари. „Ми хочемо жити в спокою“, говорив далше бесідник, з всіма иншими народами отже із Волохами, але притім і свого не пустимо з рук!“

Далше забрав слово пан проф. гімназійний Прийма і в своїй довшій промові говорив про ціль і вагу посилення дітей до середніх шкіл і то до наших руських шкіл, з котрих описля вийдуть діти наші щирими урядниками, священниками і т. д., які будуть любити своє рідне над все, не будуть встидати ся своєї рідної мови, а з тим і своїх родичів. Далше заохочував п. бесідник присутніх, щоб в разі, коли не послає ся вже дітей до висших шкіл, по окінченню нар. школи давати їх до доброго ремесла і купецтва. „Ми бачимо“, говорив п. бесідник, „що в тих занятях вчимо у нас чужі люди, які добре собі живуть, маючи гарні приходи, лише наших людей там мало. А чому би й наші діти не брали ся до ремесла та до гандлю?“ Між иншим спімнув також, п. Прийма, що нема що дивити ся на Волохів, які кажуть: „Запровадьте волоску школу в селі, бо в Кімполонгу є волоска гімназія, до котрої близько посплати дітей.“ У Кімполонгу буде коштувати коли не більше, то так само як і в Чернівцях, Вишняці і т. п. А крім того ми маємо красну бурсу в Чернівцях, де за малу оплату мають діти наші мешкання, харч, надзір, взагалі отпівску опіку. Так само говорив п. Прийма і про користи різних господарських товариств як руські каси, склади спілкові і взагалі господарські стоваришення, що присутні признали задоволеним.

П. редактор Луцкий забрав ще раз слово і заохочував вічевиків, щоб вони тримались ціло своєї руської мови і запровадили у себе тільки руські господарські товариства, як також читальню,

касу і „Січ“, котрої статуті місцевий упр. шк. ли післав уже до затвердження правительству.

Далше говорив знов п. Антонюк і вказав на те, що румунізатори підлою брехнею старають ся відетрашити людей від руських товариств тим, що кажуть, що ми хочемо перейти на унію, і такі инші дурниці плетуть, лиш аби перетягнути наших людей на волоске. Далше завізав, щоб люди приставали лише до руських товариств, бо лише в сім разі можуть врятувати ся від різних народних павок.

При кінці забрав ще слово п. Луцкий і спімнув зібраним, що й в Руській Мольдавиці вороги против всего, що руське, але люди таки не дали ся намовити і заснували свої руські товариства, з котрих виходить тепер для села велика користь, а про унію нікому і не снять ся. По сім замкнено віче і вічевики розійшли підкріплені на душі і певно постоять ціпко за своїми правами і не дадуть ся на намову панотцєві і другим, котрі люблять лише грошки і колачки руських селян, а не навидять їх мови, їх гаразду.

Учасник.

З Волоскою Банилова.

Руський нарід оживає.

Як читавмо в „Вуковині“, не промине жадна неділя і жадне сьвято без народної роботи по наших громадах. Під проводом нашої щирої інтелігенції збирає ся руський нарід при кожній нагоді на наради, щоб тут подумати над своєю гіркою долею і щоб порадити ся, як би мог вийти на ліпше. Знаючи дуже добре, що хотіли б як численне військо не вдіє нічого без проводу добрих офіцерів та випробованих генералів, руський нарід горне ся радо около своєї інтелігенції та слухає голосу своїх послів — заступників. Руські селяни прийшли до перекозана, що в теперішнім часі, коли в кождім ставі стало тяжко жити, коли все і всьуди організує ся і гуртує ся задля легшого і ліпшого життя, коли всякий инший нарід доложує всіх своїх сил для здобутків для себе самого, що в сей час не повинен і не сьміє жаден вірний син свого рідного народу придивляти ся сему всему із заложеними руками байдужно або може навіть причинити ся до роздвоєня свого народу. Наші хлібороби пізнали, що й вони мусять подати собі руки до єдності і згоди, щоб так скріплені, не хочаючи запропастити свою й так не завидну долю, могли оперти ся всім ворожим нападам. І тому то гейби на даний знак відбувають ся ті численні народні віча сего літа, тому так живий рух по наших селах. Та сям разом виходить та особливо радісна проява поміж нашою суспільністю, що тепер приходять чим раз до сьвідомішого життя не тільки ті наші селяни, які живуть густими і численними громадами в руській часті Вуковини, але й ті, що розкинені по найдальших глухих закутках нашого краю і окружені зі всіх сторін чужим населенням. І в ті руські кути, в яких наш нарід доси спав довгим та давним сном, засіяли ясні лучі теплового сонця і там пробуджує ся руський нарід та добиваючи ся кріз доси там пануючі густі тумани — мраки до сонця — правди і науки, починає жити своїм власним життям — бутем.

Минувши неділя також не проминула марно у наших народнім життю. І всю даїву відбули ся наради нашого народу аж в трох місцевостях, а то в Рогізіні, у Волоскім Банилові і в Джеминах. Що Рогізна рухає ся, се нічого дивного, вона-ж прецінь лежить під Чернівцями, близько осередка руського життя, але що починає осьвідомлювати ся руський нарід в Джеминах, Ілті, Волоскім Банилові і т. и., се вже не аби якого значіння. Уже добре мусіли їм там наші масноязикі судіди Румуни досолити, коли нарешті і їм вже не стало терпцю, гуртують ся та впоминають ся о їм належні права та просять проводирів руського народу на поміч.

Та коли в громадах як Ілті, Джемени, Бріза, Русебоул, і др. руський нарід мав до тепер свої школи і свій заряд громадський, та аж в останніх часах взяли ся наші відвічні вороги зрумунізувати їх подібно до Іпотешт, то про Русинів у Волоскім Банилові не чув ніхто з нас це перед двома-тремя роками зовсім нічого. Ся громаду тримали Румуни за одну з своїх найбезпечніших твердинь. Тут радив Румун — дідич і начальник громадський Урсакі із повністями понами — румунізаторами та надучителем Стефановичем немов дійсний турецький паша, а той, хто би був посмів тут шукати за Русинами, був би потім наказував десятому. Навіть посол Николай Василько, будучи в сій громаді при останніх соймових виборах на зборах, важив своїм життям і мусіло єго випроваджувати за село аж п'ятьох жандармів. А тут вже по кількох роках настала так велика перемена! І як то все могло так скоро сїласти ся? От послухайте, шановні Читачі!

Насамперед прийшло кількох тамошних світлих господарів, як Николай Приц, Михайло Маньковський, Кириляк Онуфрій, Дмитро Вельмега і др. до перекозана, що вони, говорячи по руски, є Русинами а не Волохами. І ті люди стали осьвідомлювати своїх братів-Русинів тої громади так розумно і неумотно, що дуже скоро більшало число тих селян, що зачисляли ся до свого рідного народу. Не помогли нічого ані просьби ані грозьби

настрашених ворогів-румунізаторів. Наші щирі патриоти тим неустрашимо все далше і далше у своїй народній праці і назбирало ся їх за короткий час вже така сила, що шкільна власть була примушена утворити для кута „Полянці“ чисто руську школу. Та їх народолобна робота вичала ся не одним успіхом а їх громада росла майже з кождим днем. Їм стали до помочи черновецькі пани-патриоти та щирі місцеві народні учителі Панчак, і Григорчак, потім ще Комаровський і Ткачук. Уже по двоєх роках зросло так сильно число тих наших свідомих селян, що тогдішого року устроїли вони перше народне віче і запросили на то наших послів, з яких прибули туди Др. Стоцкий і Пігуляк. Та хоть вороги зі злости аж казали ся і робили всякі перешкоди, то таки бояли ся виступати ворожо проти так великого числа народу і хіба тільки задоволяли ся тим, що пробували на вічу перебивати словами бесідників. Тогідне віче відбуло ся в куті Волоскою Банилова, що зве ся „Полянці“; сего року знов загадали тамошні щирі патриоти устроїти народне віче у иншій часті сєї громади, що зве ся „Рівня“. Від тогдішого до сего року збільшило ся число руських громадян вже так сильно, що крім кількох панів і підпанків майже вся громада зачисляє ся тепер до Русинів. Тепер аж показало ся, що село „Волоскій Банилів“ то не волоска а властиво майже чисто руська громада. Кілько то тисяч нашого руського народу пропадає десь в неондій громаді, зачисляючи ся доси за чисто румунську громаду?! І о скільки би то зросло число нашого населення, наколи-б найшли ся між тим забутих нашим народом в громадах як Даведини, Остриця, Цуриани і т. д. хоть по кілька таких світлих руських господарів, як у Волоскім Банилові!? Ся громада дає нам найліпший приклад, що може зділати один розумний і щирий чоловік в користь свого народу.

Віче в Банилові Волоскім відбуло ся, як вже сказано, пополудне минувшої неділі. Як завжди так і сям разом памятала наша інтелігенція на свій нарід і явила ся тут помімо непогоди та далекої дороги дуже численно. Уже день перед тим приїхало коло двадцять „Союзанців“, щоб там поробити приготування для аматорського представлення. Другого дня, то є в неділю рано сьпівали „Союзанці“ при богослужєнню в місцевій церкві. Крім сих панів явили ся ще з інтелігенції пані Вітоняківна і Остронговська з Черновець, потім пан Йосафат Панчак надучитель і пані Марія Панчак, учителька з Рівні, п. Григорчак Тодер, управитель школи і п. Дмитро Ткачук помічний учит. із Полян, п. Комаровський Лонгін, учитель з Кошулівки директор з Сторожинця п. Тодер Іваніцький, надучитель з Панки-Забачи п. Кошка з кількома господарями, учитель з Панки п. Орест Франтик, надуч. з Меги п. Коча з жєною, надуч. п. Продавник з Марецеї, надуч. п. Чесниковський з жєною із Давиденів-Зруб, учителька пані Каміньська з Солонця, окінчений богослов п. Шербанович і „Січовик“ п. Биджейовський з Сторожинця. Далше годять ся згадати з признаєм про прибуте „Січ“ із Меги та Мігови, які зробили до чотирь миль дороги у вітер і дощ.

З послів прибув на се віче п. Спикнул. Єго їзда через цілу сильно розтягнену громаду подобала справдішному триумфальному походу. Тут показало ся виразно, як дуже зросла тамошня руська громада в силу. Уже в сусіднім селі, Давиденах очікувала посла Опінула численна бандерія з руськими відзнаками і фанами в руках. При невгавачних гуках „славно“ провадила ся бандерія посла аж до перших хат „Волоскою Банилова“, де при триумфальній брамі з написом „Витаєм“ ждала на посла велика сила народу. Пан Приц привітав посла кількома щирими словами в імені всієї руської громади, передаючи єму заразом хліб і сіль. Подякувавши за так щирий привіт, сів посол на фіру, щоб вдати ся на місце зборів. За ним їхав довгий ряд возів з прибувшими гостями а потім знов пішки ішов місцевий нарід в довгих-довгих рядах. Всі они йшли то їхали крок за кроком аж на другий кінець села може яких з десять кількометрів і тривав сей похід до півтора години. Навперед посла їхала знов бандерія і знов лунало „славно“ по всій громаді. Між бандерією а послом їшла місцева музика, вигрававачи маршові пісні. Хто з наперед ідучих оглянув ся, то побачив за собою поверх тисячу людей, які збитою лавою заповняли дорогу по береги більше як на пів кількометра. Сей довжезний похід провадив як би навмисне попри дома найгірших ворогів тамошних Русинів, значить попри двір Урсакія, попри парохіальні дома обох панотців та попри шкільний будинок надучителя Стефановича. Загомоніло „слава“ з соток уст, заграли труби і загудів бубен, до наших людей прилучилось і багато цікавих з противників. Але жадеп з них не важив ся зробити хотіли й найменшу перешкоду. Оба панотці придивлялись сему величезному походу і видячи, що тратять с'рунт під ногами здає ся затискали зі злости тільки кулаки в кишенях. Правда молоденький панотчик Стефанович, брат надучителя, вимахував зі злости того дня в церкві при роздаваню дорп обома кулаками на надучителя Панчака при всіх людях, та він був тут тому так відважним, бо мав на собі церковне вбранє. Декотрі з ворогів як дідич

і двірник Урсаки та надучитель Стефанович вихали коротко перед собою парадом зовсім із села, щоби не видіти того всього власними очима. Визначаючи з села, прийшлося сим двома тяжким воякам все руского проликувати ще гірку пігулку іменню оні мусіли їхати попід триумфальну браму із рускими написами та рускими фанами і поміж тисячі руского народу, що ждали тут на свого посла.

При вході на місце, зборів, украшеним знов фанами, вінками і ялицями, привитали „Союзани“ посла і прибувших гостей пісню „Ще не вмерла Україна“. Настала врочиста хвиля: посол Спинул, інтелігенція і весь зібраний нарід слухали сю пісню до кінця з відкритими головами. Знов проговорив посол кілька слів до зібраних, знов залунав підгірською рівниною стокротний голос „славно“ і знов загуділа місцева музика з бубнем а на поблизі горбку заревіли маздирі. Сей гук відбився о окружаючи поблизі гори і рознісся по величезній громаді „Волоскім Ванцлові“, немов би хотів витати мешканців радісною вісткою, що вже „дух руский тут збудився!“

(Конець буде.)

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. серпня 1909.

Календар. Субота, 21. (8.) Еміліан, Мирон, рим. Іванні з Ш. Схід сонця 4:59, захід 7:06. — Неділя 22. (9.) Н. 12. п. С. Матій А., рим. Н. 12. п. С. Тим. М. Схід сонця 5:01, захід 7:05.

Особисті вісті. Посол Николай Василько був 17. і 18. с. м. у Відні, де між иньшим пильнував сего, щоб краю нашого а особливо нашого народу не скривджено при бюджеті, який тепер лагодять міністри для цілої нашої держави. З Відня виїхав п. Василько на курацію до Франції, а з початком вересня приїде вже до Чернівців. — Посол А. Лукашевич в Чернівцях і остане тут аж до скликання Ради державної.

Вдячність і признание зі сторони народу. На засіданні з дня 8. серпня с. р. рада громадська в Мігрові іменувала посла Николая Василька і старосту др. Льва Бха почесними членами сей громади. — Рада громадська в Панці іменувала почесними членами маршалка кравового бар. Юрія Василька, віце-маршалка кравового др. Стефана Смал-Стоцкого. посла Николая Василька і посла Николая Спинула. — Рада громадська Кучурова малого іменувала посла Ф. Калитовського почесним членом за його визначні заслуги для сей громади.

Висвячене. В неділю дня 15. с. м. висвятив митрополит др. Рента в резиденційній каплиці оскінченого богослова Петра Дарійчука на дякона.

На маневри. Нині виїхав з Чернівців 41. полк піхоти на маневри до Галичини в золочівський повіт.

Що зробив в останніх днях пан посол Стоцкий для наших селян? Пан віце-маршалок і посол др. Стоцкий багато доброго робить для людей а мовчить про се. Він працює для добра народу а не для своєї слави. Однак нам пощастилось вивідати се тепер про деякі його дуже важні заходи для поліпшення селянської долі і про се хочемо тут написати, щоби всі о тім довідалися. І так недавно перевів п. Стоцкий з бар. Юрієм Васильком в Вергометі таку угоду, що руска каса бергомітська дістане для тамошних наших людей ту велику посесію від барона Василька, яку дотепер мав Жид, Собль. Не треба навіть розписуватись тут широко, яку велику користь будуть з сего мати наші хлібороби. — А тепер друга справа: В тім самім Вергометі, перед кількома роками возили тамошні наші люди ковбки посесорови Собльови. Собль заплатив за се людям і у себе мав книжку, в якій було списано, кілька хто грошей за се дістав. По якимсь часі урядники фінансові найшли у Собля сю книжку і сказали так: ся книжка се є квіти від людей на стверджене, що люди заплатили за вожене ковбків одержали. Такі квіти мають бути стемпльовані. А що в книжці ніхто стемплів не прибав, то тепер на донесене сих фінансових урядників, фінансова дирекція в Чернівцях наложила на всіх людей, які лиш були записані в Собльовій книжці кару на кілька тисяч корон. Се була очевидна несправедливість! Наші люди не давали Собльови ніяких квітів отже і стемплів до них не належали. За книжку, яку у Собля пайдено, могли карати хіба Собля, а в ніякім разі наших людей. Тому то як відтак зачали власти фантувати людей за сі стемплі так, що ціла громадська канцелярія в Вергометі заповнилась забраним від людей добром, то барон Василько, як начальник громади казав все забране людям добро віддати їм а сам зачав в фінансовій дирекції вставляти за покривдженими людьми. І був якийсь час спокій, ніхто з людей не упоминався за кару. Аж тепер недавно знов пригадав собі уряд сю кару і знов почали фантувати людей ексекutori, але вже не всіх людей нараз, а окремо

по кількох господарів, щоби се не виглядало так страшно. Довідав ся о тім пан Стоцкий. Зараз удав ся він з тим до фінансової дирекції і довів тепер сю справу, до сего, що фінансова дирекція постановила раз на все відступити від сеї справи і з людей той карі ніколи не стягати. Так уратував пан Стоцкий тамошних людей від заплати кількох тисяч корон.

З румунського табору. Як відомо, Волохи, розділились тепер на дві партії. На чолі одної стоїть Янко Фльондор (який хоче тепер зліцитувати 473 селян волохских, з якими веде процес о ліс) і вічний мантий Аврел Ончул. На чолі другої партії стоїть бар. Гормузаки, Ісупескул Грекул Сіміонович і гр. Белгард. В четвер, 19. с. м. відбулись два віча волохскі в Сучаві. На першій, яке скликав бар. Гормузаки, понад 1000 людей заявилось за бар. Гормузаки та його товаришами. На другім вічу, яке скликав Фльондор, А. Ончул та вічний гавкун Кісанович було мало людей. На се віче явив ся також бар. Гормузаки із цілим своїм вічем, яке вже за той час скінчилось. Се друге віче не покінчилось ніякими ухвалами. Постановлено однак, що обі партії мають проти не-Волохів спільно виступати. І так вже є! В багатьох наших селах (Джеміне, Остра, Вриза, Русебоул і т. д.) всі Волохи страшно напирють на Русинів! Пропадає село за селом! Ось там наші вороги, там треба нашим помагати а не дертись між собою за дрібниці!

Замкнули за „дурницю“. З Поділля доносять, що в Хоцеватій балтського повіту, селянин Сотниченко зайняв на огороді у себе теля свого сусіди Пархенюка. Коли Пархенюк прийшов просити, щоби він випустив его теля, яке зовсім випадково залізло в чужий огород, Сотниченко зажадав грошей за спаш, а то інакше не випустить. Виникла між ними сварка і Пархенюк ударив кілька разів Сотниченка по голові і в живіт залізливими вилами, що мав в руках. А як прибігла на крик побитого жінка, то він і єї кілька разів ударив. Обоє покалічених відвезено в лікарню; становище їх небезпечно. Пархенюка сейчас замкнули до „Іванової хати“. Таке то вийти може там, де люди живуть без просвіти. Замість ратувати себе від загибелі, замість дбати о свій гаразд, люди голови собі розвалюють.

Убитий громом. Сумним доказом тільки разів перемелюваної остороги, котра говорить, що небезпечно підзас бурі ховати ся під високе дерево нехай буде смерть селянина Дмитра Марусина в Росільній богородчанського повіту в Галичині, від громового удару. Він то, заскочений зливою серед поля, сховав ся під високу емереку, в котру вдарив грим, вбиваючи притім і Дмитра Марусина.

Чай з вівсяни помагає на кашель з перестуди, на нежить горла й на коклюш (кихавицю). А робить ся його ось так: ріже ся на сітку вівсяну со-сому, тільки щоби була чиста й суха, й варить ся її в чистій воді. По зваренню дістанемо чай краскою як чорна кава, тільки трохи ясніший. Щоби сей чай стратив неприємний смак треба додати трохи цукру. Пити що рання через три, чотири дні.

Оповідки, іменованія і т. п.

З „Рускої Бесіди“ в Чернівцях. Книжочки за липень і серпень вислано всім членам товариства „Рускої Бесіди“. Хто би може через помилку не одержав належної книжки, то нехай як найскорше зареєструє зі собою. Заразом повідомляє ся, що канцелярія „Рускої Бесіди“ знаходить ся тепер там, де передше була „Селянська Каса“. — *Адміні-страція.*

Віче в Падиківцях. Пригадуємо, що сеї неділі (дня 22. с. м.) визначено віче в Падиківцях.

З вижницької гімназії. Вступні іспити до I-ої класи відбудуть ся 9. і 10. вересня.

Заходом тов. „Січ“ в Ничері відбуде ся в неділю, дня 22. серпня с. р. в місцевій шкільній комнаті представлєне „Сельскі Аристократи“, комедія зі сьпівами в трох діях, на котре запрошає ся інтелігенцію і селян з окрестности. Початок о 2-ій годині по пол. Вступ для інтелігенції 1 кор., для селян 20 сот. Надатки приймаєть з подякою. Чистий дохід призначений на закупи муз. інструментів для місцевої „Січи“.

Ц. к. державна гімназія в Кіцмани. Шкільний рік 1909/10 розпочне ся 13. серпня о 8. год. рано святаочним богослуженням. Правильна наука зачне ся 14. вересня. Вступні іспити до I. класи відбудуть ся 9. і 11. вересня. Дотичні ученики мають явити ся одної або другої днини між 8. а 10. годиною з родичами або їх заступниками в дирекційній канцелярії і вказати ся метрикою, що мають 10 літ, а як ходили до публичної народної школи, приложити ще й свідоцтво що найменше за 4. шкільний рік. Поступ з викладової мови повинен бути зазначений одною загальною нотою, а крім того мусить бути в свідоцтві виразна замітка, що ученик переходить до школи середньої. Вписові таксі разом з належністю за 1 примірник дисциплінарних приписів виносить 7 К. 32 сот. В разі неприняття ученика таксі звернуть ся. Потім слідуєть писемні, а по обіді устні

іспити. — До іспитів поправчих (з одного предмету), що відбудуть ся 11. вересня треба тої самої днини зголосити ся в дирекційній канцелярії між 7 а 8. годиною. Ученики, що вже в попереднім році належали до закладу як ті, що їх перед вакаціями прийнято до I. класи мають записувати ся 10. вересня від 11—1 год. і 11. вересня від 11—12. год. перед полуднем. Перше названі мають заплатити 3 К. таксі і показати послідне річне свідоцтво, а послідні пропонуть лиш потверджене їх прийняти. До приготування тої класи буде приймати ся 10. вересня від 11—1 год., а 11. вересня від 10—12. год. Услівя прийняти такі: руска рідна мова, скінчене з добрим успіхом 3. класу з (шкільного року) народної школи і вказ метрикою про скінчений 9. рік життя. При тім записі не платити ся ніяких такс.

В справі „Січового Сьвята“. Позір Січи! Як знаєте дня 26. вересня відбуде ся в Чернівцях велике Січове Сьвято, — в котрім кожда Січ буковинська повинна взяти участь. На Сьвято се будуть запрошені Січи з Галичини, Соколи та багато гостей, — тому мусим старати ся, аби се наше сьвято випало величаво. Січи мусять дерся жати слідуєтьх приписів: 1. Січ, котра бере участь в поході мусить знати муштру. Часу є до-сити. Кождий кошовий мусить подбати, аби его Січ взяла участь бодай в поході, тому мусить підвчити своїх Січовиків муштри. 2. У виравах топірцями та у виравах вільних можуть брати участь лиш ті Січовики, котрі будуть вирави добре вміти. 3. Січ, котрі будуть найліпше в виравах, дістануть нагороду. 4. Всі Січовики мусять мати топірці, ленти та мусять бути однаково убрані. Однак капелюхи і проче. Всі Січовики мусять мати або чоботи або черевики або постолі. Кошовий най уважає, аби не було мішанини. Ніхто не сьміє прийти босий. 5. Січ, котрим бракує лент або топірців, най зараз замовляють та посилають гроші до кошового черновецької Січи Романа Сірецького в Чернівцях уліца Кохановського число 1. Лента червона коштує 30 крейцарів, сиво жовта 35 крейцарів а топорць 30 крейцарів. 6. Січ, котра має прапор, мусить прийти з прапором. 7. Кождий кошовий повинен старати ся, аби привів на се сьвято як найбільше Січовиків та Січовичок. 8. Січовички (дівчата) мають мати також червоні ленти. — Чуйно Січовики! Веріть ся пильно до роботи! Вправляйте, муштруйте ся що неділі та сьвята. Лагодіть ся на се Січове сьвято — та приходіть масами і покажіть ворогам, що в нас карність і сила. Котрий Січовик возьме участь у сьвяті, дістане на памятку Січовий медаль. Кождий кошовий най прочитає сю оповістку своїм Січовикам. Гаразд! — *Комітет зідду Січового.*

Подяка послови Спинулови. Низше підписана рада громадська в Сторча складає отсім вп. пану Николави Спинулови послови до ради держ. в імені громадян із Сторча як найсердечнішу подяку за его інтервенцію і труді около введєня для нас 100 моргів поля від дібр гр. пр. реп. фонду і висказує ему заразом своє повне і необмежене довіре. Сторче, дня 15. серпня 1909. (Далі ідуть підписи всеї громадської старшини).

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 20. серпня 1909.

Фіюме, 20. серпня (Кб). Вчєра рано проголо-сили робітники, заняті при електричних заводах страйк. тому, що вже кілька разів домагали ся поліпшення платні, однак їх бажань ніколи не сповнювано.

Грац, 20. серпня (Кб). Вчєра утрів ся професор висших шкіл др. Гумлович разом зі своєю жінкою. Причину до сего кроку подає в полішених листах, іменню що були невилічимо хорі.

Білгород, 20. серпня. (Кб). Передучєра напали Альбанці на турецьку стацію Буянівці близдо сербської границі. Кілька вистрілів впало також до кінматі управителя стації. Границна сторож про-гнала напасників.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 16. серпня 1909 за 50 кгр.

Пшениці	12-70—12-90
Жита	8-90—9—
Ячменю броварного	7— 7-25
Віса	7— 7-25
Кукурудзи, пріма	7-80—8—
Кукурудзи, нової	7-50—8—
Пшеничної соломи	4-70—4-85
Житної соломи	5-20—5-30
Спіритусу (10.000 процент. літрів)	50-75—52-25

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats-bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справоздання з написом руским	—	—	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізане до посіщення школи	—	—	4 „
Повідомлене про зашколене	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесенне о позволенне екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволенне екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріальні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістре, котре ріже як бритва найтвердшу пшанку то є гірку траву і збіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним вмахом на стопу. Коси ті дуже поволи вупотребляють ся і улегшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хлібороба, тому кожний повинен копати лиш карпатськими сребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англійської сталі найлучші в цілм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2'10,	2'20,	2'30,	2'40,	2'60,	2'70,	2'80.

На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний брусок з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опаківанне нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто приїде з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найлучшої плити мармурової. — Хто приїде з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молети і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острения кіє 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на особні картки і письма.

81 (25—36)

Адрес: Александер Копач, Струтин Вишний, почта Рожнятів.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що вступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагідніше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набутя.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеві, урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також не сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повисшу фірму.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагніток

Чернівці, уліця Руска ч. 8.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакция, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2. Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламачі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Політичні гльоси.

(По конференції. — Плани правительства. — Фінансовий план. — Буковинський сойм.)

□ Справді, можна мати велике співчуте для теперішніх читачів тзв. великих політичних дневників в нашій Монархії. От хочби і в справі славної конференції, що відбулась 17. с. м. у Відні під проводом презеса „польского кола“. Перед конференцією ті дневники (N. Fr. Presse, Zeit і т. д.) трубили у всі сурми, що конференція не має ніяких виглядів і мусить покінчатись фіаском, а тепер, по конференції, всі шумні статі тих самих дневників впевняють, що якраз конференція покінчилась дуже гарним успіхом. По крайнім песимізм вкрайний оптимізм. Чи сама дійсність оправдує сю голосну радість часописий? Борони Боже! Всього се є впливом ситуації, оптимізм часописий має викликати таку атмосферу, щоб в ній могла змінитись на ліпше сама покищо цілком не весела дійсність. Не бачучи ніякої радії в такій фабрикації оптимістичної атмосфери, можемо читачам нашим отверто сказати, що конференція парламентарних провідників не дала ніяких позитивних підстав до оптимізму. Весь фактичний „успіх“ конференції лежить хиба лиш в тім, що конференція не даючи ніяких позитивних причин до оптимізму, своєю неприхильну відповідь висказала рівночасно так, що остаточно можна не бачити в ній і рішучо негативного висліду. Ось і вся реальна причина теперішнього публіцистичного оптимізму.

Позитивно прихильну відповідь мав би по тій конференції наш парламентаризм тоді, якби „Славянська Єднота“, подаючи навіть ясні і можливі до прийняття услівя, категорично була освідчила, що в разі скликання державної Ради тактика її спокійним нарадам парламенту не стане на заваді. Якби знов „Сл. Єднота“ була освідчилась ясно проти скликання державної Ради, то се була би рішуча негативна відповідь. — Не маємо покищо ані сего ані того. „Слав. Єднота“ заявила, що о тактиці своїй скаже щось певного аж по скликаню парламенту. Очевидно така відповідь є властиво ніякою відповідю — і весь поконференційний оптимізм властиво немає ще ніякої позитивної підстави. Дальші переговори з „Славянською Єднотою“ мусіло перебрати на себе правительство і в тім є безпосередний успіх Чехів а може вийде ще з того і посередний успіх для парламентаризму, коли ті дальші наради ведені під егедою і правительства і п. Гломбінського доведуть до порозуміння між Чехами та Німцями що до урухомлення чеського сойму.

Тому то правительство якстій постановило приступити до скликання соймів в другій половині вересня і заповіло, що якби се пішло гладко (головно що до чеського сойму), то з початком жовтня скликано би державну Раду, головно в ціли полагодження правительственного фінансового плану а відтак радили би знов сойми в грудні а як би треба, то і в січні сл. року. Чехи повітали сю постанову правительства прихильно. Їх радує, що правительство ратуючи парламентаризм мусить старатись о уздоровлене їх сойму. Іщойно тут починаєть ся реальна підстава для оптимізму. В конференції нема тої підстави.

Щоби зробити все можливе для спокійних нарад в парламенті, рада міністрів вже розбирала оноді фінансовий план ексц. Відільського. На тій раді сконстатовано, що теперішній фінансовий план правительственный не має ніяких виглядів на прихильне прийняте в палаті послів зі згляду на пропонований податок від пива. Відільський буде мусів найправдоподібніше з того податку — зрезигнувати. Податок від пива мав принести 29 мільонів корон. Щоб їх тепер иньшим способом роздобути, в правительственным плані фінансовім найдеть ся проєкт оподаткованя сірників (в дальшій перспективі навіть монополія сірників), і підвишене деяких державних оплат і т. д. Однак і по відступленю від підвишеня податку від пива правительство задумує перенести теперішні краєві оплати від пива на державний скарб очевидно в порозуміню з краями.

Певним покищо є лиш скликане соймів в другій половині вересня. А що найважнійшу роль грав в тім підготовлене сприятчої атмосфери для чеського сойму, то правительство вже постановило скликати чеських і німецьких провідників з Чех на спільну конференцію в тій справі.

З недалеком скликанем соймів вижеть ся безпосередно питане, чи і буковинський сойм збереть ся в тім часі на нараду? Відповідь на се така: Найважнішою справою для нашого сойму є очевидно уложене прелімінара бюджетового.

Офіцер каже зупинитись против тих людей. Зупинились наводять гармату, а люде придивляються — рідко бачив хто гармату так зблизька. Яксь жінка тримає двоє дітей за рученята і приговорює: „Бачиш яка цяца“?.. І нараз офіцер приказує стріляти, гармата бовнула — і з десятка живих людей шматини мяса, кісток, шкіри... В озері крови плавають там пальці, руки, там голови поповина... Людским мозком обліплени стіни... а офіцер сказав їхати далі. Поїхали.

Троїко малесеньких дівчаток ішли вулицею узавшись за руки, а назустріч салдати. Взяти й порозстрілювали дітей — от так собі, для забави.

Хлопчик забіг до дверей, присів, притулив ся і плаче і моляє: „голубчику, дядечку — не вбий мене“... А козак топче хлопця конем, потім двічі рубнув шаблею по голові та й поїхав доганяти своїх.

Дитина маленька бавилась у себе в хаті забавками, у трубку трубила, будиночок складала... І чує коні стукочуть на вулиці.

— Салдатики, салдатики йдуть! — закричало. — зараз буде музика грати! — і підбігло до вікна подивити ся на салдатиків, послухати музику. А козак приложив ся з рушниці — і вицвів у саме очко.

Ой, Боже мій, Боже мій!.. Дві тисячі літ тому Ирод цар, щоб натрафити на одну дитину, велів убивати всіх дітей, яких знайдуть лише в Вифлиемі, а теперішній Ирод, цар російський для того, щоб зберегти своє безумне царствование — десятками тисяч каже губити усіх: і дітей і нещасливих і старих і недужих... Хвала тобі царю! Хвала тобі!.. Правда, перейде ім'я твоє з віка на вік, але з проклятем згадають його найдальші по-

Гнат Хотимевич.

Маленькі образи великої справи.

(Дальше.)

V.

„Стріляй кого хочеш“.

Революціонери боролись завзято: засідали на військо в несподіваних місцях, вистрілювали салдатів, поліцію, роззброювали офіцерів, відбили навіть одну гармату, але що не було набойів до неї то треба луло лишити, поцесувавши, звичайно наперед. Військо було стерроризоване і відмовляло послуху; начальство взяло ся за свого одвічного приятеля — горілку і туманило нею голови салдатам з рана, нічого не даючи їсти напували їх горілкою і так пускали на вулиці. Звірами лютими літало козачество по вулицях, але революціонери були незловимі. Рідко доводило ся підстріляти одного-двох, решта завше уміла так утікати перед самим носом, що козакам хоч самі собі стріляй до лоба.

Се все доносили головному начальникові і він аж волосе на собі рвав. Кожний день ему кажуть стілько а стілько наших упало.

— А їх? — питає він!

— Та їх мало... Не можемо ми їх спіймати. І знаєте, що я вам скажу, пане начальнику: чи і далі ми так будемо — возмуть вони цілком силу над нами. Вже й так трясуть вони половиною міста, військо деморалізуєть ся, дивлячись на їх свавольство і туж-туж можна чекати, що одмовить послуху. Треба, доконче треба взятись якогось рішучого средства.

— Але ского-ж, якого?..

— Сам лиш одно порадиш можу, але радикальне: віддайте приказ стріляти всіх.

— Як то „всіх“?..

— А так — всіх. Кого побачив на вулиці — стріляй. Хто визирнув у вікно — стріляй.

— Та завіщо віби?..

— А не ходи по вулиці, не визирай у вікно. І я вам скажу — се буде найліпша міра. Ми будемо говорити всюди: „От дивіть ся, до чого вас революціонери довели! Бачите? Що-ж бийте їх, лайте! І люде повірять нам, обурять ся на революціонерів будуть самі хапати їх та віддавати нам. А инакше ми нічого не вдіємо: поки нарід на стороні революції — ми нічого зробити не можемо.“

Начальник задумав ся, але не надовго: рада здалась йому доброю — і приказ „стріляти кого хочеш“ був відданий. Не голосно, звичайно, не на весь світ, але то все одно — наслідки тіж самі.

І почалося тоді те, чому імени немає в мові людській. Днес божевільа, якийсь смертельний талець жорстокости і людства! Хотілось крикнути Боже правий! Та де ж Твій огонь небесний, де Твоя всемогуща десница!..

День і ніч, день і ніч безумна стрілянина, потопа крови. Життя чоловіка стало дешевшим порожного геріха і смерть ходила між людьми серед білого дня. Наступає ранок, виливає ся на вулиці п'яне, здичіле козачество — і починає ся оргія крови, звірство, люде перестають нагадувати образ і подоби тож перестають нагадувати навіть диких звірей, а обертаючись в потвори якісь, вигадані божевільною фантазією уповного в крови хорого.

...Стоїть на розі вулиці кунка людей, щось говорять між собою. Їдуть салдати і везуть гар-

Зложити такий прелімінар перед сесією парламентарною неможливо. Треба виждати, що зробить з правительственным фінансовим проектом палата послів у Відні, яка має зібратись в жовтні? Тоді вже край буде знати, на яку матеріальну поміч держави буде міг числити і тоді що йно буде можна зложити прелімінар. Далі знов, також і остаточне виготовлене проекту нової виборчої ординації для буковинського союму вимагає ще довшого часу. Зі всіх тих причин виходить отже ясно, що нема рації збиратись буковинському союмови вже на коротку сесію в вересні. Буде на се відповіднійша довша сесія в грудні та січні. В короткій сесії вересневій сойм мігби уконституоватись; однак се за мала причина до того, щоб для неї весь сойм вже тепер збирав ся. Тому, хоч в тім згляді офіційально не постановлено ще нічого, ми так, як певні, що справа ся зложить ся так, як ми се тут представляли.

Політичний перегляд.

Збірна нота опікунчих держав в справі Крети.

Про спільну ноту опікунчих держав говорять тому, що її зміст остав ся в тайні, всіляко; одні доносять, що великий везир не може нічого певного сказати, числячись з інтересами порти. Бюро „Reuter-a“ довідує ся ось що про зміст посідньої спільної ноти держав: Держави висказують свій жалі ізза того, що Туреччина не полишила залягодження кретської кризи опікунчим державам, які дуже радо були-би берегли інтересів порти на Креті. Відносно Македонії могла-би Туреччина, бажаючи суцього, предложити деякі скарги перед суд сїґнатарних держав.

В царгородських кругах панує думка, що зміст збірної ноти держав промовчено правдоподібно зі зглядом на інтереси порти. Замітка тутешної грецької преси про якусь важну заяву опікунчих держав відносно остаточного полагодження кретського питання в користь Греції тоді, коли-би Туреччина хотіла спровокувати війну, не має мабуть за собою правди. Ходять слухи, що нота напамінає не давати почину до війни, яка вийшла-би на некористь провокуючій стороні.

Віденська дипломатія тої думки, що держави піднесли в ноті цілком виразно, що Туреччина не має жадного права звертати ся в кретській справі до Греції, тому що опікунчі держави перебрали самі сю справу на себе. Так само не будуть они терпіти, щоб турецька флотія являла ся на кретських водах або щоб прийшло до війни

між Туреччиною а Грецією, бо тоді постараться ся держави о то, щоб грецьким краєм не грозил жадна небезпека зі сторони турецького напасника.

Цісар Вільгельм на австрійських маневрах.

Кореспонденційне бюро „Wilhelm-a“ доносить, що цісар Вільгельм прибуде 8. вересня о 4-ій год. пополудни до Ідлаву, відня вже в товаристві архикнязя Франца Фердинанда поїде автомобілем на поле маневрів великого Мезерічу, де на него буде ждати цісар Франц-Йосиф. Цісар Вільгельм буде присутній при маневрах дня 9. і 10. вересня а потім удасть ся до Карльсруге Цісар Франц-Йосиф верне 11. вересня з маневрів до Відня.

Король Едвард а наш цісар.

З нагоди уродня нашого дісаря вислав англійський король дуже сердечно написане привітне писмо австро-угорському монархови. Се писмо найшло також відгомін у англійській пресі, з чого можна з певністю заключити, що відносини між обома державами поліпшили ся, і є надія, що непорозуміння ізза балканської політики Австро-Угорщини вже на довгий час усунені. Що до вістей про відвідини короля Едварда в Ішлі то доносять часописи, що дуже важко щось такого припустити, бо в таким разі мусів би король Едвард перервати свою курацію, хочаби застати цісаря Франц-Йосифа ще в Ішлі.

Переїзд через Дарданелі.

„N. Fr. Presse“ опублікувала інтерв'ю свого кореспондента у визначнійшого італійського політика, який висловив ся перед ним про справу переїзду через Дарданелі здебільшого ось — як: Отворене Дарданелі для російських кораблів спричинило-би як на середземнім так і на північнім морю важні зміни, в наслідок яких піднесло би ся значіне італійської флотії, яка майже сильніша, ніж російська і австро-угорська флотія до купи. На тім Італія нічого не стратить, навпаки з нею всі будуть мусіли числити ся.

Український клуб а „Славянська Єднота“.

Ческі часописи опублікували заяву посла др. Левичкого про вступлене укр. клубу до „Славянської Єдноти“ ось якого змісту: Вістка, що переговори галицьких укр. послів з „Славянською Єднотою“ розбили ся, неправдива. 18. с. м не можливо було їх покінчити, та користному полагодженню сеї справи не стоїть тепер нічого на заваді. Ходить лиш о деякі формальности. Укр. клуб ухвалив свого часу, що злука можлива лиш на підставі кооперації „Славянської Єдноти“ і укр. клубу. До сего треба згоди зі сторони всіх славянських груп „Славянської Єдноти“. Коли би „Славянська Єднота“ зажадала, щоб Русини злучили ся з нею на підставі існуючого статуту, то на се потрібні поновних ухвал зі сторони укр. клубу. Становище укр. клубу останєсь на будуче вороже теперішній правительственній системі. Вже в сїм містить ся головне услів спільного поступовання Русинів з „Славянською Єднотою“.

него начальство „талановитий робітник“. Він, наприклад, дуже добре умів під фальшивим назвиском впертиса до якоїсь робітничої організації, починав там виголошувати скрайні промови, підбівати робітників на всякі „нелегальні“ вчинки — найчастійше до закладання таємної друкарні. Робітники застановили ся, починали робити, працювати в тім напрямі — і тільки що починало діло налажувати ся, як приходили жандарми, забирали всіх і все, забирали навіть пана Карчевського — для виду, звичайно, бо потім, вивівши його за двері, зараз же пускали, а на другий день він мав навіть подяку від начальства і гроші, а то ще й чималі.

І всім було добре з тим. Начальство пана Карчевського було дуже вдоволене, що має таного рухливого, талановитого чоловіка, бо найвищі вже начальники не знають там, хто то робив чи пан Карчевський чи пан Мальчевський — подяка йде його начальникові за умінє порядкувати. А пану Карчевському теж добре, бо от він багатіє з дня на день, жінку почав одягати в дорогі капелюшки, почав пити дороге вино, часто гуляти з дітками та кидати їм по сотці „на пиво“. А що те все було куплено ціною гірких сліз сотень людей, що він розлучив десятки подруж, викинув десятки дітей на вулицю, на голодну смерть; що по його милости засиляли людей у Сибір і тим убивали їх морально, що по його милости гноїли людей у тюрмах, вішали навіть — се йому і в голову навіть ніколи не приходило. Гроші пліли, а вишчого нічого не знав він у світі.

Він і не бачив того, що гроші сї, власне кажучи, зовсім не йдуть йому на користь: жінці не було жадної роботи, вона лиш жирно їла, багато пила та спала і тому приходили їй всякі забаганки

Англійський спомин про анексію.

Англійська газета „Times“ згадує закулісну історію анексії Боснії та Герцоговини і проголошене Болгарії королівством. Подаємо центральне місце, найцікавіше з сих споминів. Австрійський міністер закордонних справ Еренталь мусів закінчити справи з анексією далеко рапійше, ніж він думав се зробити. Він думав одтягти анексію до того часу, як Англія дасть свій дозвіл Росії на користованє Дарданельською протокою. Анексія мала бути компенсацією Австрії за се. Але політика князя Фердинанда болгарського зробила свій вплив на Ерентала і він мусів поспішити з анексією. Князь Фердинанд, підчас своєї подорожі в Будапешт до короля Франца, почув там про анексію і зараз же скликав міністрів і провідників партій на нараду в Відень. Міністер-президент Малинов настоював на сій нараді, щоб Болгарію проголошено королівством, Фердинанда — королем. Фердинанд вагав ся, чи пристати йому на се, чи ні, і рада розійшлась, нічого не порішивши. З Відня Фердинанд поїхав з міністрами в Русук, де нарада знов розпочалась. І тут вже було ухвалено не чекати оповіщення про анексію Боснії, а зараз же проголосити в Тирнові Болгарію королівством. Ся постанова болгарської наради дуже здивувала Ерентала і він поспішав оповістити про анексію Боснії. Таким чином на Балканах одночасно сталося дві великі події. Се навіть викликало думки, що Болгарія і Австрія в згоді. Се навіть свідчив в розмові з Клемансо австрійський посол в Парижі граф Кевенгюллер. Клемансо повідомив про се короля Едварда англійського. І коли австрійський посол в Лондоні граф Менсдорф прийшов до Едварда з звісткою про анексію, то Едвард поставив ся до неї дуле неприхильно. І король Едвард поїхав сего року в австрійський Марієнбад тільки після того, як йому доведено, що анексія випадково припала в один час з приголошенням Болгарії королівством.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. серпня 1909.

Календар. Неділя 22. (9.) Н. 12. п. С. Матій А., рим. Н. 12. п. С. Тим. М. Схід сонця 5:01, захід 7:05. — Понеділок 23. (10.) Лаврентій, рим. Філіпа Б. Схід сонця 5:02, захід 7:02.

В доказ довіря. Рада громадна в Слободі-Банилові іменувала краевого президента др. Банильбеґа почесним членом сеї громади.

Нечуваний шовінізм. Русиноїдство деяких німецьких урядників переходить часом приличні границі, як про поступованє п. комісара у фінансовій дирекції, др. Гайнріха Конрада, якому дуже не по нутрі, коли який возний, або взагалі яка партия заговорить по руски. До вознього, що звернувся до пньшого урядника в рускій мові, став кричати згаданий п. комісар, заявляючи, що в уряді не вільно уживати жадної иньшої мови, як хіба

томки і рано і в вечір, замість молитви, будуть говорити: „О, будь він проклятий“!

VI.

Револуційний суд.

Пан Карчевський прийшов до дому зі своєю „роботи“... А і робота у него була не аби яка: він служив „Охронном отделені“¹⁾

Весь сей тиждень видавав ся дуже тяжкий: дуже багато було роботи. То треба було трусити одного робітника і трус тяг ся аж до рана; коли аж прийшло до того, щоб забирати робітника до арешту — було клопоту. Жінка робітникова так кричала, так билась головою о стіну, що і ради собі немож було дати.

— Та що-ж я буду робити?... Та ми ж з голodu всі здохнемо — і я і сї діти мої прокляті!... А діти й собі в плач. Та таке підняло ся!

А то дізнав ся пан Карчевський, що робітники хотять заснувати собі професіональну спілку, але що не вільно збиратись разом більше як тром, чотиром люда, то вони рішили зібратись за містом у лісочку і там обговорити собі справу. А пан Карчевський дізнав ся про те, зробив з того політичну справу, набрав козаків, счинив галасу як найбільше, понахапав людей, понасаждав у тюрми. Коли там що выяснить ся, а начальство вже бачить рухливість, охоту до праці.

І взагалі пан Карчевський був, як казало про

¹⁾ В Росії є спеціальний уряд, котрий нічого більше і не знає, як стежити ловити й карати так званих „Політичних злочинців“. Се і єсть „Охронное отделение“. Посідає багато шпигів, жандармів і иньших всякого рода і т. д. Очевидно, що на службу в „Охронное отделение“ іде вже найостатнійший мотлох і то ради гроша, бо правительството за сю службу дуже і добре платить.

до голови. Вона мала хлопця по стороні та й не одного, але мимо того завше счиняла бійку і вереск, як дізнавала ся, що її чоловік потратив гроші на дівчат. В хаті ніколи не вгавала брудна лайка, опущені занедбані діти прислухали ся до того всего від маленькості, росли як бидло, без догляду, без матиної-отцевої ласки, без доброго слова і не дивно, що до їх маленьких невинних душ прилипла всяка гідота. Вила їх мати, товк їх батько і то без всякої потреби, без путя, а от так собі, бо під руку підвернули ся. І вони вже добре уміли красти, брехати, пити нахильцем горілку і знали багато такого, що й дорослий згадує соромлячи ся. Взагалі се була не сім'я, а якесь вонюче, брудне гніздо, де шипіли й ворухили ся людські істоти і спливала всяка нечистота. Та й не могло бути инакше — досить лиш згадати, на якому ґрунті ся сім'я росла.

Але мимо того всі вони були задоволені і цілком не помічали того смроду, котрим віддихали день і ніч. То була їх природна атмосфера і в иній вони може й не потрапили б жити. Так і йшло до сьогоднішнього дня.

Сьогодні пан Карчевський чомусь дуже рано прийшов до дому.

— Чого так раненько? — почала жінка. — Може там яка Маруся чекає — йди!

Пан Карчевський лише махнув рукою.

— Ні вже — йди сама, коли хочеш. Там на вулиці таке...

— Що-ж там таке?

— Баррикади.

Але жінка його не розуміла, що то воно таке — баррикади, і пан Карчевський почав їй обясняти. Нарешті, довго морщивши лоба, вона зрозуміла лиш одно: що там стріляють.

німецької. Се вже нечувана річ. Як пан комісар Конрад хоче в уряді чути лиш німецьку мову, то на се спосіб дуже легкий: потяги дуже часто виїжджають із Чернівців в сторону, звідки зайшов до нас п. Конрад. Тут се неможливе. Замість вилити жовч на рідну мову руских партій і руских урядників між собою, тому що они говорять, по руски з'укийте, п. комісар, ту Вашу енергію на вичучені тої мови, бо небагато таки буде она Вам конечно потрібна. Додамо тут, що воззний, на якого накричав так за руску мову п. Конрад, удав ся до управителя тутешньої фінансової дирекції о інформації в тій справі і тут одержав він справедливе признание, що крик п. Конрада був безправною напастью.

Скандальна господарка в бергомтській трачці. Ї в Бергомтї п. Сер. трачка, яка є якби жерелом вічних скандалів. Вистане згадати, що до тепер було там в сім році понад 500 нещасливих випадків. Лікар громадський вayne від праці. Причина тих скандалів лежить в тім, що управа трачки послуговує майже виключно невискошеними робітниками, бо се танче коштує. Однак хіба маємо право запитати ся тут публічно: „Що робить інспектор промисловий? Чому мовчить в тій справі суд?”

Спростоване. Радо містимо слідує, надіслане нам письмо: В часописі „Буковина“ з дня 18. серпня 1909 ч. 177 наведено, що 8. серпня с. р. я заступав руску інтелігенцію на румунській забаві в громаді Пидкивцях. На сі безпідставні закиди заявляю, що я не лише того дня в названім селі не був, але взагалі не був там в своїм житю. Дякуючи наперед за поміщення, остаюсь з глибоким поважанем *Василь Коча*, старший учитель в Р. Молдавії. — При тій нагоді щераз просимо наших кореспондентів, щоби прислали нам лиш рішучо провірені дописи.

Родинна трагедія. Із Пальтинеси доносять, що 18. с. м. склала ся тут вельми трагічна пригода. Тутешний швець Кароль Кравс, який вже від довшого часу жив із своєю подругою в безастанних незгодинах, постановив рішучо відобрати жите собі і своїй супрузі. Дня 18. с. м. виконав він сю постанову в той спосіб, що вперед відобрав жите вистрілом з стрільби своєї подрузі а опісля собі самому. Причина цілої трагедії лежить в підозрілих поступках жінки, через що панувала вічна домашня незгода і непорозуміння.

Новомодний дезертир. Оноді вечером в Будапешті один з інженерів пробував машину до лету свого винаходу. Думаючи, що машина не далеко залетить, пустив мотор в рух і машина пішла у воздуху та полетіла святами. До 24 години потім не було навіть жадної вістки, де машина упала.

Оповідки, іменованя і т. п.

Рільниче віче. Дня 29. вересня 1909 в 3. годині по полудні відбуде ся у німецькім домі на Ролі віче повітового товариства рільництва для міста Чернівців з слідуємим дневним порядком:

— Хоч би вже тебе, хама, застрілили раз, — закінчила вона товаришким бажанем.

— Тебе скорше чорти візьмуть від мові голови, — віддячив ся тож монетою пан Карчевський. От тільки одно мені голову заклопотало, що, здається са, робітники, шельми, спостерегли, що я серед них працював.

— Такий уже ти мудрий у мене, що куди не повернеть ся, то зараз палці знать.

Посварили ся вони ще трохи для приямности, повечеряли, вибили ще пару дівчаків на сон градацій і полягали спати.

Пан Карчевський не спав, а слухав, коли засне жінка, бо він отсе недавно взяв за служницю молоденьку дівчину з села, соромливу і тиху і от думав, що серед ночі силою та грозбою примусить її скорити ся йому.

В кімнатах стало тихо. Стояло важке, насичене всякими запахами повітре і чути було дихане поміж людей. Нараз пан Карчевський почув якийсь гомін під дверима, що виходили на вулицю. Він здивував ся і стрівожив ся, хоч і не дуже, бо то часто трапляло ся, що його начальство прислало по него і серед ночі.

Скоренько взув черевики і вийшов — коло дверей уже стояла дівчина служниця зі свічкою в руді і розмовляла крізь двері.

— Та хто ви такі?

— Ї, та що я з тобою буду говорити. Ти або одчиняй або піди та скажи панови, що прийшов пакет від пана — і за дверима назвали прізвище високого начальника пана Карчевського.

Пан Карчевський уципнув мимоходом служницю за груди і почав сам вести переговори.

— Хто там!

1. Оповідка найважнійших актів. 2. Виклад савіництва з обясненем і плекане градом оббитих дерев. 3. Збір замовлень деревець по зниженій ціні. 4. Вільні внесеня. 5. Запис нових членів. Вступ вільний для кожного. — *В. Адаміч*, голова. *Отто Круїна*, писар.

Із суду. Міністер судівництва переніс судию др. А. Грінберга із Вижиці до краєвого суду в Чернівцях, а іменував авскултантів Володимира Данчула судією для Станівців Долішних, В. Богена для Кімполонгу і Т. Фавстмана для Вижиці.

Українські шкільні друки. Майже всі рускі школи на Буковині освідчили ся за урядованем в українській мові. Коли ще не всюди введено се в практику, то, мовлялось, винна сему недостача відповідних друків. Мило нам отже звернути тепер увагу зарядів шкільних на се, що друкарня „Рускої Ради“ має вже готові майже всі потрібні шкільні друки. Ми певні, що від тепер всі наші школи будуть ними послуговуватись.

Вінчане п. Степана Коралевича, окінченого студ. філ. з панною Ольгою Янович, донькою гр. пр. сьвященника в Молодії, відбудеть ся в неділю 29. с. м. о 7. год. вечером в тамошній гр. пр. церкві. Замість окремих повідомлень жертвуть ся 20 корон на українську бурсу в Вижиці.

Подяка. Отсим складамо сердечну подяку усім нашим щирим друзьям, що в день нашого вінчання переслали нам свої желаня будь в формі привітного письма, будь в формі лести на наші приватні школи. На наші руки прислали слідуєчі: Д. Д.: а) на руске педагогічне Товариство: Марія Дроздук 1-60 К, Василь Борисевич 3 К, Іван і Савина Луцьови 2 К, С. Лістовська 4 К, Анна Кадайська 1 К, Ніна Варницька 1 К, Омеля Ціганик 1 К, М. і С. Шнайдрі 4 К, Марія і Ярослав Ганкевичі 4 К. — На фонд народніх шкіл ім. Ол. Січинської: Helena Lukaskowa reditelka hospodynске skoly на Kl. Hradisku u Olomonce 10 К, Дмитро і Амалія Старчукі 2 К і Антонина Перецька 1 К, Северин Перецький 1 К. — Місто шлюбної китиці жертвував п. Іван Григорій 10 К на приватну гімназію в Рогатині.

Із штуки і літератури.

Діточа бібліотека. В Чернівцях почала виходити ще тамтого року під редакцією Леся Киселіці діточа бібліотека. До тепер появило ся шість слідуєчих книжочок: 1. Коза-дерева, (ціна 12 с.) 2. Календарик для дітей на звичайний рік 1909, (10 сот.) 3. Чому Цігани своєї церкви не мають, (10 сот.) 4. Повість о дванацяти місяцях, (10 сот.) 5. Малім друзьям, (6 сот.) 6. Двонога (казка, 20 сот.) Всі ці книжочки (хіба з виїмком п'ятої) містять в собі вельми цікаві оповіданя, казки, поезії і т. т., які певно із великою цікавістю та користию можуть читати не лише діти, але також старші селяне. Отже надіємо ся, що наші селяне будуть користати із нагоди і численно замовлять собі поодинокі книжечки сего видавництва вже хочби із тої причини,

— Се я, Семен разсильний *)
— Се той новий?
— Так точно, ваше високоблагородие.
— Що-ж ти там приніс?
— А я знаю? Мені сказано неси — я й поїс, а що воно, то хіба-ж я знаю. Але-ж і пошукав я вас, поки знайшов. Та ще ті баррикади прокляті — раз шість упав.

— Гм... Так ти справді разсильний!
— Та вже я не знаю чи справді чи не справді, а ви, будьте ласкаві візьміть пакет та відпустіть мене, Бога ради. Не хотів би я й служби такої, що і в ночі тобі нема спокою.

— Се тобі з непривички, бо новий. Ну, давай пакет, — і пан Карчевський відімкнув замок і злегенька отворив двері.

Але в одну хвилию хтось сильно рвонув двері знадвору, у передпокій вскочили шестеро люда і не встиг пан Карчевський скрикнути, як йому заткали рота і звязали так міцно, що він не міг і поворухнутися.

Служниця так перелякала ся, що не знала чи вона жива чи вона мертва; її сказали, щоб вона була тихо, і показали револьвер.

Пана Карчевського повели до його сальону і казали йому слухати акт обвинуваченя. Один з революціонерів виняв папір і півголосом вчитав з него всі провини пана Карчевського. Все було там: і кілько він завязав товариств, щоб видати потім, і всі арештованя, заслани; кілько людей через него мучить ся в Сибірі, кілько сидить по тюрмах, кількох викинуто з посад і вони з сім'ями терплять нужду. Все брудне, повне найгідотій-

*) разсильний — кого пославають, воззний.

що і ціна їх дуже незначна.

Всякі письма і грошеві посилки в справі сеї бібліотеки треба висилати на адресу: Лесь Киселиця в Мамайцях на Буковині.

Сьмішне.

„Заступник голови“. При нагоді виборів до виділу одного українського товариства в Чернівцях, вже по виборі голови товариства, добр. А. А. ставить таке внесенє:

„На заступника голови поручаєть ся п. Б. Б. Коли вже загально стали підноситись руки виборців за сим внесенем, озвав ся нагло один з присутніх:

„Алеж панове лишть се! Пан Б. Б. є вже в своїй хаті заступником голови!

Руки виборців безсильно почали схилятись в долину.

Цікаве іменованє. В однім з останніх чисел Neue Freie Presse читаємо: Dr. Er. Bujak wurde zum Professor der polnischen und anderen Wirtschaft an der Krakauer-Universität ernannt“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 21. серпня 1909.

Цавгород 21. серпня (Кб.) Міністерська рада ухвалила признати титул короля Фердинанда „короля Болгарів.

Царгород 21. серпня (Кб.) Депеша із Канеї доносить, що жандармерія зоджила вчора грецьку хоругву із касарні, по чім узброєна товпа єї назад вивисіла.

Токійо, 21. серпня (Кб.) Вчора затверджено угоду в справі мирного залагодження питання будови желізниці між Автінгом а Мукденами.

Солунь, 21. серпня (Кб.) Із Воломира (повіт Озмаріх) доносять, що незвісні особи підпалили тамошню касарню, ята згоріла до тла.

Солунь, 21. серпня (Кб.) Мимо того, що правительство утискає антигрецький бойкот, тутешній бойкотівний комітет зі всею енергією провадить дальше агітацію.

Будапешт, 21. серпня (Кб.) Підчас Служби Божої в честь Стефана в церкві Матіаса задемонструвала горстка молодих людей проти народного гимну, стараючи ся перекричати прочих співанем піснї в честь Кошута і окликом ганьба. Арештовано 11 осіб.

Будапешт, 21. серпня (Кб.) Поліція арештувала 26 анархістів, які задумували відбутти свій конгрес у одній каварні. Всі до одного є горожанами Угорщини і дістали ся сейчас на волю.

ших вчинків життя було виписане на тім папері і слухаючи той акт, важко ставало на душі — скільки то горя могла наробити людям одна паршива вівця.

„А за ті всі вчинки революційний суд присудив пана Карчевського до кари смерти. Так закінчав читанє революціонер.

Тимчасом всі в домі прокинули ся, але мовчали, бо на них наведені були шість револьверів.

— Прощайте ся з жінкою і дітьми, — коротко сказав той, що читав акт, але пан Карчевський онімів і остовпів від страху. Жінка його, як була в одній сорочці, кинула ся на коліна і просила помилувати чоловіка ради дітей.

— Пані! — сказав їй начальник революційного суда. — Скільки у вас дітей?

— Троє...

— Тільки троє? А ваш чоловік не пожалів кілько десятків наших дітей, то нема чого й нам ваших жаліти.

Счинив ся плач і лемент. Пана Карчевського повели на вулицю — і він ішов, як автомат деревляний, і не видав ні звука.

На вулицю довели його до найближшої баррикади, поставили на неї і де кількома вистрілами одразу положили трупом.

До нього були милостиві. Ті, що сидять по його милости в тюрмах, на каторзі — довго літ ще будуть мучити ся день і ніч, згадуючи десь далеко-далеко оставлених своїх діток, а він умер в одну хвилину...

(Далі буде).

Конкурс.

В ліцею з правами державних шкіл „Руского Інститута для дівчат“ в Перемишлі є вільна посада учительки до німецької мови. Подання з метрикою і свідоцтвом кваліфікаційним для шкіл ліцеальних або середніх належить вносити до Виділу Руского Інститута для дівчат в Перемишлі найдальше до 28. серпня сего року.

123 (1-3)

24 26-40 н
Молочне мило
лелійне з коником
найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Г. ФАЙЛЕР

Чернівці, улица Руска ч. 8.

усувач нагніток

Великий зарібок

приносить побічне заняття кожному господарю, купцю, підприємцю, урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Святої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повноту фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребрано сталеві, мають тонке як лані і легке як перо вістря, котре ріже як бритва найтвердшу пенку то в гірську траву і збіжжя. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стону. Коси ті дуже поводи а'унобляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кожного хайбороба, тому кожний повинен косити лиш карпатськими сребрано сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшою англійською сталлю найлучші в цілїм світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор:	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кожних десять кіє даю одну косу даром і до кожної коси даю один мармурний брусок з найлучшою плити. — Менше як 5 штук кіє не посилає ся. Замовляючи має прислати 4 К задатку; без задатку також не висилає ся. За опакованя нічого не числимо і пошту самі оплачуємо.

Хто приїмає з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найліпшою плити мармурової. — Хто приїмає 23 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаия кіє по 1 К за штуку.

Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіжжя так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.

Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острення кіє 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром.

Замовляти належить почтовими переказами, щоб не тратити грошей на особні картки і письма

81 (26-36) Адрес: Александер Копач, Струтин Вижний, почта Рожнятів.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch)	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse)	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle)	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats-bericht)	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	4 „
Папір на справозданя з написом руским	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким	3 „
Schulkataster	4 „
Lehrerkataster	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll)	4 „
Інвентар (Inventar)	4 „
Поділ годин головний (штука)	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	2 „
Schulmatrik	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek	4 сотиків.
Спис бібліотеки	4 „
Завізоване до посіщення школи	4 „
Повідомлене про зашколене	4 „
Verständigung-Protokoll	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht)	4 „
Impf.-Verzeichnis	4 „
Inspektionsbericht	8 „
Statistische Daten	6 „
Statistische Nachweisung	8 „
Personal-Standes-Ausweis	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis)	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis)	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis)	10 „
Свід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	6 „
Armutszeugnis für Schüler	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1-40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакованем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакованем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожитки. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-чає **нотарияльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовленя належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланєм належитости грішми. Марок почтових на замовленя друків не приймає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяці дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонса марками поштовими не приймає ся.

Голос наших мужиків.

□ Вчора, в неділю, д. 22. серпня, відбулась в черновецькій „Народній Домі“ велика мужицка нарада. Вже перед тим нераз сходив ся менчий гурток найсвідоміших наших селян на довірочні збори і радив, в який би то спосіб не допустити до розтічи в нашій громадянській житю, якби то оперти політику руского народу на Буковині на цілком певній, здоровій, розумній підставі? На тих довірочних нарадах (в яких не брав участі ніхто з інтелігентів) самі мужики наші прийшли до переконання, що конечно до сего в організації всіх наших мужиків. Такої організації на жаль не мали ми досі і тому по кожній кризі між нашою інтелігенцією воюючи між собою сторони якстий звертались до мужиків, з чого очевидно родив ся лиш заколот між мужиками а се грозило упадком сили і політичного значіння Русинів на Буковині. Серед того заколоту наші селяне прийшли до пізнання, що вони стали лиш предметом, який вічно старались завоювати для себе інтелігентні воюючи табори а не тим чинником, який сам розбирає свої справи і тому сі довірочні мужицкі наради покінчились одностипальною ухвалою, що в імя всенародного добра треба покликати до життя українську мужицку організацію. З гори однак додано, що організація ся буде доступна для всіх тих укр. інтелігентів, які з народом хочуть працювати. Задачею сеї організації укр. мужиків на Буковині є лиш: 1) дати певну і здорову підставу політиці буковинських Русинів і 2) перемінити давний спосіб нашого громадянського життя, який слушно можна було схарактеризувати формулою: „нарід при інтелігенції“ на такий, якому відповідала би більше справедлира формула „а іменно: інтелігенція при народі“. „Досі були ми з вами, тепер будьте ви з нами!“ — казали мужики. Остаточно вьажеть ся з тою організацією (яку постановили вивести мужики під знаменем колишнього політичного товариства „Руска Рада“) інадія, що в тій мужицкій організації зійдуть ся всі чесні і щирі інтелігентні робітники наші на народній ниві і що тим лиш способом можна буде знову зібрати в один гурт всіх, кому більше лежить на серці мужицка доля, ніж ті особисті симпатії та антипатії в інтелігентнім нашім кружку, від яких нераз залежало досі творення „партій“ між нами.

По попередніх менчих довірочних нарадах, відбула ся в неділю, дня 22. с. м. перша ширша нарада наших мужиків в черновецькій „Народній Домі“. Зібралось понад три сотки сердаків. Душа радувалась, сили нові і надії будились на вид сих розумних лиць мужицких а передовсім під вражінем чудових промов мужиків. Вся політична робота буковинських Українців йшла до того, щоби колись сам наш селянський нарід взяв свої справи в свої руки, щоб сам він своїм розумом кермував своєю долею — і ось в сю неділю діждались ми сеї радісної хвилі! Хто був на сій нараді, хто чув тамешні промови мужицкі той радується сею хвилею має зараз і певність, що мужики наші вже справді дозріли до задачі, яку тепер на себе переймають.

Отворив сі збори мужик, посадник Кіпманя, п. Дм. Бажан а президію зборів творили крім него: Георгій Лисан, і Михайло Яровий як заступники

предсідателя п. Дм. Юрійчук, Николай Приц і В. Ростоцкий як писарі. Самі мужики. На просьбу комітету, який складається із 40 найчільніших мужиків, скликав сю нараду, реферат про причини і потреби мужицкої нашої організації виголосив віце-маршалок кравчий п. Др. Ст. Смалъ-Стоцкий.

Сей реферат тревав півтора години однак тільки в нім живих думок було і тільки захвату для нового діла, що зібрані вислухали його з найбільшою увагою і сейчас по нім пішли довгим рядом промови мужиків. Др. Стоцкий вьяснив всесторонно дотеперішну історію, задачі і до конечну потребу мужицкої організації, звертаючи тут увагу на нові закони (в справі виборів громадських, соймових, до державної ради і т. д.), в яких держава, край і громада вимагає від кожного свого розуму, — пригадуючи, що нашу мужицку політику (бо иншою вона у нас не може бути) повинні вести передовсім мужики, через що виявить ся найкрасше вся сила наша і національна руска політика на Буковині стане на найпевнішій підставі. Організація мужицка має при тім виховувати політично і навчати селян, законами тепер вже приневоленних до політичного життя, вона має відтак обняти не лиш саму політику, але всю житє мужицке (господарство народне, гігієна і т. д.), бо і се посередно вьажеть ся з національною політикою; а остаточно задачею її буде також все стояти на сторожі публичної моралі в громадянській нашій житю!

Відтак промовляли: П. Мороз, стареньвий господар з Крещатика; Дмитро Грещук, господар і купець з Садагури; посол Николай Спинул, якому відповідав предсідатель зборів Дм. Бажан

Гнат Хоткевич.

Маленькі образи великої справи.

(Дальше.)

VII.

Чорна сотня при роботі.

Вона була при роботі пару днів. Там, де не було баррикад, де військо свобідно гасало по вулицях, той хто не поміг в салдатскої кулі, хто не скоштував козацкого нагая в спину — той мусів попасти в руки чорній сотні. Тебе віщо від неї не могло спасти, хіба випадок. Коли би ти не був, яким би ти не був — тебе все ж врешті вьбють, скалічать, роздягнуть до гола на морозі і дякуй ще, що не вьбють лютою смертю, в сто раз гіршою ніж від салдатскої кулі.

І ходить вона чорна хмара чорних людей, день і ніч ходить вона, тягнеть ся вулицями, під світлом [пожарів, під стогін проклять. І там де пройде — слід крови лишає, де замірає йти — вже пустиню творить. Страшна в день, страшна в ночи, страшна людям, страшна собі самій... Тяжко їй носити свій гріх на собі, тяжко їй нести свою темноту — і за неї мстить ся вона на всіх, на живих і на мертвих.

— Ти хто? Жид чи ні?

— Ні.

— Ану покажи хрест.

Витягає хрест, показує.

— Та що ви, братця, його слушаєте! Се жид! Сьвятий хрест спаскудять! Тай його!... — і кида-

ють ся на нівчому неповинного чоловіка, топчуть ногами, а через хвилину ідуть далі, полишаючи на місці труп з повірваними шматками мяса, виверненими ногами, руками...

Іде студент. Мов сьвято зустріли.

— А!... Студент!... Голубчик!... Вий!... Вий, братця студента! Се все студенти наробили!...

І знов таж картина... Виколупують очі, знуцають ся над мертвим уже тілом, а потім труп кидають у ріку і загаяють під лід.

...Ідуть дівчата. Хитають їх, рвуть одежу і тут же, серед білого дня, відволікши трохи в бік, роблять над ними насильство, а потім — або убють, або хоч і пустять...

А поліція дивить ся на все те і сьмієть ся.

— Так, так. Добре, добре!

Бо знає одно чим більше буде насильства, грабування, убійств — тим ліпше. Тобі можна буде сказати темним людям: бачите що революціонери вам наробили? І темні люде повірять. Вони не заглядати муть, що се власть наробила, а не революція; вони не оцінять того, що там, де панували революціонери, де стояли баррикади — там все було спокійно і серед глухої півночі ти міг дитину випустити на вулицю — її оберегли б і обігрили. Ні, того всего не захотять бачити темні люде, але віки цілі вірили власти, так будуть вірити й тепер.

А чорна сотня царює тим часом. От великий похід, патріотична маніфестация. Збираєть ся товпа, витягають коругви з церков, хрести і всякі, инші сьвятощі; видобувають звіткилясь царський портрет

— і йдуть співаючи молитву „Спасі, Господі люди твоя“ та цареславний гимн: „Боже, Царя храни“. Кругом поліція, козаки. І йдуть, і розвивають по дорозі склепи, палять будинки, забігають в хати, витягають дітей з ліжок, розбивають їх об землю, ріжуть жінкам груди, роздавлюють вагітних. Колиж хто спробує боронити ся — в того стріляє військо.

От вона вже пройшла, чорна сотня, от уже далеко ті сьпіви, далеко вьють сьвяті коругви і знамена — і на тім місці, де був путь її, застало ся пожарище, застало ся руїна. Мов страшний і тяжкий ворог пройшов, напоїв землю кровю, украв землю трупами. Кричать недобиті, недорізані, ломлять руки жінки над мертвими дітьми. В твою славу, о царю, робило ся те! З твоім іменем на устах ішли твої слуги!

А над всім тим гарним місцем горя, над димом крови й пожежі, над трупами немовлят розпростер свої страшні холодні крила великий невидимий все сильний Дух. І імя Духу тому — Тьма Народна!

Все оповив він крилами своїми, все здавив у своїх зелізних обіймах, на все дихнув убійчим диханем своїм. І сьмієть ся нечутим сьміхом і каже.

— „Я, Дух Тьми Народної! Я повелю — і салдат буде стріляти в брата, дитину і матір!

— „Я, Дух Тьми Народної! Я обману вас, свазавши, що во славу Богу треба убивати людей — і ви повірте мені і будете убивати!

— „Я, Дух Тьми Народної! Я скажу — не вір заповідям Божиим, не вір слову Христа, не вір

Евген Жуковський, директор рільничої школи в Кіцмани; Іля Меленка, начальник гром. з Рогізни, Георгій Лисан, господар з Вашківців, — Василь Ростодкий, господар з Кіцмани, Др. МIRON КОРДУБА, проф. гімн. в Чернівцях, проф. П. КЛИМ з Чернівців, господар ШПИТКО з Чорногузів, госп. Кость МАЙДАНЬСКИЙ з Рогізни і другі. Всі радісно витали се нове, велике діло а хоч між бесідниками були члени „поступової“ і „радикальної“ партії, ніхто в промові своїй не станув проти сеї організації мужиків. Певно, і тут найшлось може 5-ох невдоволених, однак голосно ніхто з тим не виступив на зборах.

Ся нарада се лиш початок заходів в справі витворення у нас мужицкої організації. По ній має відбутись ще одно, але вже величаве всенародне віче. Покищо, в неділю зібрались в „Народнім Дамі“ крім 40 комітетових мужиків, лиш начальники громадські, голови читалень, кас і Січий з всего нашого краю. З інтелігенції запрошено на сі збори тільки послів руских до сойму і до парламенту, краєвого інсп. шкільного п. О. Поповича як голову всенародного товариства „Руска Бесіда“ і Дра Когута як голову нашої економічної організації для народу. Поза тим вільно було кождому запрошеному взяти з собою кількох довірених людей і тому були на сій нараді і другі ще інтелігенти та селяне.

На нараді сій ухвалено по переводеню дискусії всіма голосами таку резолюцію:

„Зібрані дня 22-го серпня 1909 в Народнім Домі в Чернівцях рускі хлібороби, а то начальники громадські або їх заступники, начальники кас, або їх заступники, старшина читалень і Січий всі враз з довіреними своїми людьми узнають одноголосно доконечну потребу кріпкої організації руско-українських мужиків на Буковині для успішної оборони і розширення прав і для утримання єдності і згоди руского народу на Буковині в політичнім товаристві „Руска Рада“; пристають самі зараз в члени того товариства, обов'язують ся на потреби товариства „Руска Рада в Чернівцях“ платити річної вкладки найменше 1 корону, обов'язують ся також приєднати якнайскорше і як найбільше руских хліборобів в члени того товариства, аби в тім товаристві згуртувати для щирої згідливої успішної куль-

турної праці народної усіх руских хліборобів Буковини. Заразом висказують зібрані повну надію, що наші послі і вся щирона родна рускоукраїнська інтелігенція в добре зрозумілім інтересі народнім підопре всіми силами сі заходи руских хліборобів до утримання єдності і згоди серед руского народу на Буковині.

Зібрані ухвалюють, як найскорше скликати загальні збори тов. „Руска Рада“ в Чернівцях, причім кладуть як найбільшу вагу на те, аби на сих зборах явили ся тисячі членів і таким числом доказали силу нашої мужицкої організації.

Зібрані обов'язують скликувати зараз всюди згідно поступаючи в кожній громаді віча хліборобів, пояснювати на тих вічах цілі нашої організації, заохочувати усіх хліборобів до вступу в члени тов. „Руска Рада“, збирати членські вкладки і враз із списками членів висилати до тимчасового комітету, який рішає про прийняте членів.

Для підготовлення заг. зборів ухвалюють зібрані бибрати комітет із 10 членами і 4 заступниками.

До сего комітету вибрано відтак: віце-маршалка краєвого Дра Стоцького, Дм. Бажана, Георгія Лисана, Дм. Юрійчука, Ілю Меленку, Дра Л. Когута, Ів. Мельниченка, Евг. Карлинчука, Михайла Ярового і Мет. Огородника як членів, — а Ів. Михальчука, Николая Прица, Ілаша Кіцула і Дм. Трищука як заступників.

Наконець відчитано ще телеграму від п. Николая Василька, яка надійшла на руки Дра Стоцького: Зміст її такий:

„Ніякий нарід не опираєть ся так сильно і майже виключно на мужиках, як наш руский нарід. — Тому воля руских мужиків є найліпшим провідником в рускій політиці. — Для мене і для Тебе ся воля — все була свята. Сподіваю ся сего і бажаю, щоб від нинішнього дня все і всюди воля наших мужиків рішала у всіх справах нашого громадянського життя. — Так се розуміючи, вітаю сердечним привітом всіх зібраних на нинішній нараді. —
Николай Василько.

По замкненю нарад, зібрані на пам'ятку сего радісного дня і на спомин про него відфотографувались спільно на подвір'ю „Народного Дому“.

своєму власному сумліню, а вір лише в присягу царську, слухай приказань своїх начальників — і так буде!

— „Я, Дух Тьми Народньої! Слухайте мене! Не треба вам ні школи ні освіти! Не треба вам нічого! Лише послух, послух, послух! Вірте міні, бо я — Дух Тьми Народньої!..“

VIII.

Конець повстання.

Люди втомились.

Втомились їх душі.

Що дня кров, кров, кров... Що дня трупи, трупи... Кривавими руками братись за хліб, кривавими руками колисати свою маленьку дитину — і то затажко робітничови. Робітник може встати за поборані права людности, робітник може бороти ся, може вмерти героєм, але залюбки купати ся в крові, розкошувати в ній — то можуть лише дикі звіврі та власти. О, ті як би могли — усмажилиб робітницьку дитину і їли б її на перше снідане під сосом крові батька. Велика честь і слава тим, хто завидує російським кровопролитцям і говорять: „Адін язик, адін народ“!... І ми таки ох, як і ті наші закордонні брати — шкода лише, що не маємо стілько волі“.

На купу узброєних революціонерів-робітників уряд виставляє кілька полків, з гарматами, ківнями, рушницями. Для того, щоб убити одного революціонера — треба зруйнувати цілий будинок; а для того, щоб убити п'ятох — запалити цілу вулицю.

І революційний комітет оповів конець узброєного повстання.

„Ми можемо боротись з урядом о перевагу можности; ми можемо бороти ся з урядом о перевагу права і справедливости, але бороти ся з урядом о перевагу в жорстокости — ми не хочемо! В усіх краях були революції, і в усіх революціях люде бороли ся з людьми — нам випала доля бороти ся з ненаситними крові звірями. В усіх революціях гнобителі убивали людей, але боялись множества трупів — наше правительство сказало: ми — кати і нам убивати людей не страх, а приємність. Тому не останемо ми убивати, хоч би мало полягти трупом сто тисяч невинного люда. А убомо перших сто тисяч — візьмемо за других сто“!... З такими ворогами — не честь боротись далі і тому наразі відступаємо ми йому поле битви. Во імя людскости — ми заповідаємо конець узброєному повстанню і сим пригадуємо: зруйнувати усі баррикади, а всім товаришам — поховати зброю як найліпше“!...

І стало ся чудо: ще над чим уряд „працював“ стілько днів, не будучи в силі знести — щезло з лиця землі за одну ніч. У вечері був розліплений маніфест Революційного Комітету, а над раном вулиці були чисті — ні одної баррикади, ні одного поліна.

От тепер настало добро військови! Нема баррикад, нема революціонерів, самі безбройні люде — ріж, бий, коли — і нічого не бій ся! В найдальших кутках землі, в найдикийших сторонах — коли ворог складає зброю — військова честь забо-

Заграничний огляд.

Наради в цілі приведення німецько-чеського порозуміння.

З Праги доносять, що прибуде там небавом міністер рільництва др. Браф і буде конферувати з провідниками чеських партій, щоби вяснити якось заплутану політичну ситуацію і подати ініціативу до чесько-німецького порозуміння. Так само барон Бінерт і інші его товариші займуть ся переговорами з провідниками як чеських так і німецьких партій. Коли сі переговори будуть увінчані успіхом, тоді є надія, що чеський сойм зіїде ся 13. вересня.

Агітація за самостійним угорским банком.

Небавом має відбутись в Шегедині перше віче партії незалежних в справі основаня самостійного угорского банку. До участі в тім великім вічу зголосило ся вже 50 послів, приналежних до партії „незалежних“. Збір відбуде ся на площі Клявзоля перед памятником Кошута. Вступну промову виголосить тамошний посол Бексей. Окрім того буде промовляти м. і. і посол до парламенту Голло. Таких віч має бути цілий ряд, де поставить ся рішуче жадане основаня самостійного угорского банку, який має бути першим кроком до незалежности Угрів.

Мароканська справа.

Мароканська криза дуже протягає ся. Чи може вісти про рішучі кроки обох ворожих таборів не доходить або взагалі не стало ся ще нічого важного? Нічого більше як лиш приготуваня.. Еспанське правительство дало генералови далеко ідучу повновласть що до тактики, обіцяло дати тільки помічного війська, кільки він зажадає. Вислано всякі знаряди, що хоронили-би воєків перед кліматичними невагодинами і ще до того 8.000 воєків так, що генерал Маріна розпоряджає тепер 48 тисячами жовнірів і міг би рішучо іти на Кабілів, які з дня на день одержують поміч зі сторони інших племен.

Демонстрації против демонстрацій.

Національні відносини між Німцями а Чехами в посліднім часі дуже заострили ся і майже кожда часопись подає деякі вісти, що тут або там скликали Німці в демонстраційній цілі віче, під час коли Чехи й собі згуртують ся, звикле там в більшій числі, і з свого боку справляють ріжні демонстраційні експеси. При тім, розуміє ся, не обійде ся без ярого конфлікту так, що аж поліція мусить робити лад між спорячими, повністично настроєними таборами. Ческі екскурзанти не находять нігде гостинного прийняти, де мешкають Німці. Навпаки, як то перед кількома днями діяло ся, Німці зібрали ся на березі Дунаю і ріжними окликами протесту витали корабель, яким плили рікою ческі екскурзанти.

Вчера скликали Німці віче до Нижного-Теменау. З сеї причини заходили ся і ческі соколи відбутись там величезний збір; та поліція заборонила Чехам збирати ся, бо, мовляв, вже Німці мають віче, а як ще й Чехи зберуть ся, то може прийти до буч. Та мимо того прибуло з Відня около 1500 чеських соколів, наколи на німецькім

роняє бити безоружного. Але тут — о, тут власне тобі й почалась робота, ми противна сторона положили зброю.

Рано-рано, ще темно — уставляє начальство ряд гармат по цілій вулиці — добре що вулиця чиста і без баррикад. Уставили, полковник дав знак стріляти — і починають... Вистріл, за вистрілом, вистріл за вистрілом, пів години, годину, дві... Деревляні хатки починають горіти; жінки, діти схоплюють ся з ліжок, сонні, роздягнені вибігають на сніг, на мороз — а тут уже на дворі розставлені салдати і, хто вибіжить, стріляють, стріляють... І сама ніч, осіяна жаревом сих пожарів, сама ніч стогне і плаче...

...Другий відділ славного війська їде мститись на залізничних служачих за страйк. Всідають до вагону салдати, офіцери їдуть. Висідають на якісь стації. Офіцер каже скликати людей. Розбігають ся салдати по хатах, зганяють всіх, кого здіблють. Офіцер вибирає потім з них, кого вподобав і каже пакувати до вагону.

Іде робітник, смирний собі, Богу душу винний чоловічок. На горе здивав салдатів, і офіцер каже обшукати того робітника. Обшукують, нічого не знаходять і відпускають пріч. На відході хоче робітник зажартувати:

— От усеюда, каже трусливи — лише шапки не трусливи.

— А, так ти так? — говорять офіцер. — Ставай же й ти сюда, у гурт.

У робітника заммерло серце — почуло воно щось недобре. Похилив ся він.

вічу зібралося ледво около 700 учасників. Коли ж Німці вертали до столиці прийшло до малозначної бійки між учасниками обох демонстраційних зборів; тут мусіла вмішати ся поліція, яка в короткім часі привернула назад лад.

Події в Перзії.

В суботу відбули ся в столиці Перзії і інших важливіших містах вибори до парламенту, про скликане якого ще нічого не відомо. Що скликає парламенту не протягне ся довго, можна заключити із того, що шах схоче задовольнити нарід, серед якого вже передше проявляло ся бажанє за яким найскоршим скликанєм парламенту. Народови вже наблизили ті революційні перевороти, він хоче захити вже раз в супокую та позбутися журн, що ось то нападуть революціонери на его сімю і маєток та пічнуть знущати ся. Із 15 послів вибраних в Тегерані, належить чотирох до партії національних лібералів, попередньої партії більшості. Прочі послы не заявили ся ще рішучо за ніякою партією. З реакціонерів не вибрано нікого.

Кретське питанє.

Бюро „Reuter-a“ довідує ся, що Туреччина правдоподібно не дасть опікунчим державам жадної формальної відповіді на їх збірну ноту, бо нема в ній жадної точки, яка вимагала б відповіді: Турецьке правительство зробило з своєї сторони все, що могло, щоби ворожий настрій населення супроти Греції не прибирав ширших розмірів. Тому догадує ся гадане бюро, що Туреччина, беручи вигляд на послідню грецьку ноту, пропонує державам деякі скарги відносно Македонії.

Що до турецької ноти, то важливіші чинники турецької дипломатії заявили, що грецька відповідь стрінула в порті симпатію; окрім того всі турецькі амбасадори повідомили порту, що держави уважають грецьку відповідь задовольною. Заява грецького правительства що до залагодження питання про вивішенє хоругви та справи судівництва на Креті збудила в турецькій правительстві переконанє, що Греція не бажає жадних воєнних заплетань, а ходить їй лиш о мирне залагодженє спору.

В Афинах уважають теперішню стадію, в якій знаходиться грецько-турецький конфлікт, закінченням ворожнечі, що й можна бачити в царгородських офіцерських кругах, які спустили значно з воєнного тону. Знова кретський ексекутивний комітет передав заступникам опікунчих держав заяву, в якій запевняє status quo, задля чого міжнародне військо може покинути острів.

Мимо того антигрецький бойкот триває в Туреччині далше і прибирає де далі все більші розміри. Як запевняють зі сторони комітету для єдності і поступу, сей рух вийшов із народу і жаден комітет не займає ся пропагуванням бойкоту. Змагання правительства в цілі придушення бойкоту не мають жадних успіхів. Тому що майже ціла торгівля в Туреччині знаходиться в грецьких руках, то наслідки антигрецького відбуть ся і на інших краях, при чім, розуміє ся, потерпить і державна каса, бо убуде їй значна часть приходів із мита.

Пустіть мене., я вже ліпше піду.

— Ставай у гурт, кому кажу! — кричить офіцер — і робітника волочуть салдати до купи

А потім наладували тих відібраних в вагон, відкотили вагон трошки на бік, і виводячи по одному розстріляли всіх.

А скінчили — знову всіли до вагону, поїхали далі. І висідають на другій стації, знову збирають нарід. Офіцер витягає з кишені якийсь список і викликає:

— Іван Петров!

— Я!

— Ти Іван Петров?

— Я.

Офіцер прикладає револьвер до вуха і стріляє. Чоловік валить ся трупом...

Так святкував російський уряд свою „побіду над революцією“...

Кровію була занята сторона від полудня до полуночі, укрила ся трупами, повилась горем — а кому стало ліпше від того? Може хоч самому урядови? Ой ні! Не стало і йому ліпше, не здохнув він і собі спокою. Власть на волоску і лише рахує дні живота. Бо прийшла, безповоротно прийшла та пора „коли від народа можна було брати все, а надавати йому нічого“. По цілім сьвіті тепер наступає та пора, коли нарід хоче правити собою.

(Далі буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. серпня 1909.

Календар. Вівторок 24. (11.) Евпл, Неофіт, рим. Вартоломея А. Схід сонця 5:03, захід 7:00. — Середа 25. (12.) Фотій, Анекіт, рим. Людовика Кр, Схід сонця 5:05, захід 6:58.

Почесні члени. Виділ громадський в Рускій Молдавіи іменував на своїм засіданні 21. с. м. почесними членами п. Николая Василька, д-ра С. Стоцького, Антопа Лукашевича і старосту Капусціньського за їх заслуги для сеї громади.

Самовбийство проф. Гумпльовича і его жінки, про яке ми передом в телеграмах донесли, представляє ся в подробицях так: В четвер о год. 11:30 перед полуднем найдено був професора грацького університету др. Людвика Гумпльовича і его жінку Францішку без жити в їх мешканю при ул. Грільпарцера ч. 15 в Граду. Обоє доконали самовбийства, заживши потасового розчину. Небіжчик професор Гумпльович рішив ся на сеї страшний вчинок через свою недугу і своєї жінки. Він терпів вже з довшого часу на боляк на язичі, а его жінка була від кількох літ сліпа. Проф. Гумпльович перед роком уступив з катедри і мав 71 рік жити. Він дуже любив свою жінку і обхажував її терпінє тим, що цілими днями читав їй книжки і часописи. Але послідніми часами не міг вже читати ізза боляка на язичі. Се його дуже боліло і нераз говорив перед своїми учениками, що був би вже давно застрелив ся, коли б не его жінка, котрої не хотів лишати без всякої опіки. А не вірив лікарям, котрі все ему обіцували, що стан здоровля поліпшиться ся. В послідних часах постановив вже собі рішучо відібрати житє і повідомив про свій намір свого сина др. Володислава Гумпльовича, котрий пробував тепер в Швайцарії. Коли син одержав лист від батька, приїхав зараз до него до Граду і з того часу не кидав вже родичів. В четвер рано прибув як звичайно до мешканя родичів і розмовляв довгий час з батьком, котрий був зовсім спокійний і нічим не зраджував, що діється в его душі. По розмові дав батько сповни щадничу книжочку і просив его, щоби виняв гроші. В той спосіб хотів тільки старий батько, щоби син вийшов на довше з мешканя. Зараз по его виході замкнув старий проф. Гумпльович двері на ключ, а коли син вернув о годині 11:30 перед полуднем і почав пукати, а ніхто не отворяв дверей, прочуваючи трагедію, закликав слюсаря і казав ему відчинити двері. Коли відтак увійшов до мешканя, побачив, що батько і мати лежали неживі. Мати лежала на софі, а на землі коло неї батько. Віля них лежала фляжина з розчином потасу. Син призвав сейчас поліцію і оповістив про цілу подію. Лікарі ствердили вже тільки смерть обоїх. На столі лежали два листи. Один до поліції, а один до сина. В першій листі повідомляє проф. Гумпльович поліцію, що він рішив ся з жінкою добровільно відібрати житє ізза фізичних терпінь. Для того звертає ся до поліції, щоби не провадила жадних доходжень. В другім листі, до сина подає ему інструкції, як має розпорядити его спадком і дуже багату бібліотекою. Частину сеї бібліотеки вже давно був передав грацькому університетови. Далше просить, щоби его похорони опровадено смирно і тихо. Вкінці висловив бажанє, щоби похоронено его разом з жінкою на протестантськй кладовищі у Відні. В п'ятницю перевезли тілні останки его і жінки до Відня. Професор Гумпльович був родом Жид, а відтак перейшов на протестантизм. Був одним з найславніших сучасних соціологів; на грацькй університеті займав катедру суспільної економії.

Холера щораз більше розширює ся в Росії. Австрійське міністерство справ внутрішніх остерігає всі намісництва і краєві влади перед можливістю занесеня сеї страшної хвороби і до нас. Громади є обов'язані доносити сейчас про хвороби з об'явами холери до староства.

Страшний злочин. Страшного убійства в Бориславі допустив ся якийсь доси ще не висліджений злочинець на 19-літній дівчині з Волянки, Йосифі Пашкевичівній. Покалічивши немилосердно ножем уста і плечі так, що від того вона на місці померла, затаїв був її відтак злочинець на шляху залізничній в Губичах, в Галичині, а щоби затерти сліди крови, — на місце, де її убив, спалив стіжок збіжжя. Поїзд переїхав трупа дівчини а служба залізнична не спостерегла его, бо її увага звернена була на горючий стіжок. Трупа добачав аж будинок залізничний і зараз дав знати о тім жандармерії. Трупа відставлено на Волянку. Жандармерія шукає злочинця і мабуть є вже на сліді.

Румунські ліси в огні. Від двох днів шаліє в громаді Ляпотар в Румунії страшна лісова пожежа, котру доперва тоді завважено, як 200 гектарів ліса стануло в огні. Значити треба й те, що в промірі 27 кілометрів нема там жадної людської оселі ні хати. Вислана сторожа пожарна на місце катастрофи оказалась безспільною супроти розпаленого елементу. Між тим арештовано кількох селян, в підозрію о підпал.

Оповіді, іменованя і т. п.

Оголошенє. Краєве правительство для Боснії і Герцеговини має на поготові для запахтованя велику господарку, що складає ся із 181 га поля для ораня, 321 га сіножатий і 8 га иньшого поля. Дальше належать до сеї господарки величаві господарські будинки і широкі пасовища. Ціле се добро є визначене на 10 літ пахтованя, починаючи від 1. падолиста с. р. Писемні поданя треба вносити до названого краєвого правительства найдовше до 20. вересня с. р. — Міністерство рільництва визначило Раді краєвої культури на Буковині на рік 1909 державну субвенцію в сумі 32.000 К. для плеканя худоби.

Із штуки і літератури.

„Ранок“. Сими днями появило ся вже друге число дяківського органу „Ранок“ з слідуючим змістом: Наша програма, На тернистій дорозі, Спаятаймо ся, Новинки і т. п. Сю цікаву часопись повинні всі підперти! Замоваляти можна: Редакція, адміністрація і експедиція „Ранок“ в Маренічах, пошта Ростоки (Буковина).

М. Кропивницький написав нову песу в 4-х діях; зветь ся вона — „Зерно і полоза“. Дві песи М. Кропивницького „Розгардіяш“ і „Скрутна доба“ драматичною цензурою не дозволені для сцени.

Нові композиції Миколи Лисенка. Сими днями пошастилось почути, в Китаєві, (селище під Київом), гостям у М. Лисенка нові праці величного музика нашого. Саме тепер він пише музику до песи Садовського „Евгеїда“, переробленої з поеми Котляревського. Окрім того М. Лисенко програвав, з допомогою співу близьких артистів і свій духовний квартет на слова псалмів „Камо поїду от лица твоего, Господи“? Композиція ся повна великої краси. Прекрасні, поетичні слова псалмів віддано так вдатно, що музика робить надзвичайне вражіння; вона — типу музики церковної, повна чулого піднесення духовного, і разом з тим в ній брешить музична вдача українська. Думаємо, що серед творів Лисенкових сеї духовний квартет буде особливо коштовною перлою.

Новий драматичний твір Лесі Українки. Си письмениця написали віршовану сцену — „Іоанна жінка Хусова“. Зміст узятю з євангельських часів (Іоанна згадує ся в євангелію серед жінок-мироносиць). В сцені введено Іоанну яко жінку галицького вельможки в становищі її посеред родинних і близьких жидівсько-римських відносин. Сей твір Лесі Українки буде незабаром надрукований в „Рідному Краю“.

Портрет Мирослава Січинського — малюватиме олійними красками відомий галицький артист-малюв Іван Труш. Для сього мистець знає „фотографію з Січинського, — в тюрмі. На тій знімці вродливий юнак має дуже гарний і бадьорий вигляд.

(„Р. край“).

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 23. серпня 1909.

Ішль, 23. серпня. (Кб.) Сьогодні прибув сюди президент міністрів барон Бінерт на авденцію до цісаря, яка тривала майже 3 години. Потім удав ся бар. Бінерт на конференцію з міністром скарбу др. Біліньским, по чім вернув назад до Кіцбігелю.

Царгород, 23. серпня (Кб.) Тутешна грецька амбасада одержала повідомленє від порти, що послідна турецька нота випала задовольною.

Царгород, 23. серпня. (Кб.) Цісар Вільгельм запросив Шевкета-пашу на великі маневри, що мають відбутися в Німеччині. Шевкет-паша прийняв сі запрошення.

Царгород, 23. серпня. (Кб.) Відручним письмом султана замкнено теперішню сесію парламенту, який зіїде ся 14. листопада. Окрім того висказав султан своє вдоволенє із праці парламенту.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опростовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виписує 2 К. — Родимці! Хай кождий „свій до свого“ відібе ся голосяним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої огадності в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Конкурс.

В ліцею з правами державних шкіл „Руского Інститута для дівчат“ в Перемишлі є вільна посада учительки до німецької мови. Подання з метрикою і свідоцтвом кваліфікаційним для шкіл ліцеальних або середніх належить вносити до Виділу Руского Інститута для дівчат в Перемишлі найдальше до 28. серпня сего року.

123 (2—3)

Надзвичайні загальні збори каси пож. і щадн. для рускої міщанської громади в Чернівцях відбудуться дня 29. серпня 1909 о годині 3. зглядно 4. попол. в домі міщанській читальні ул. Морара ч. 10 з таким дневним порядком: 1. Доповняючий вибір ради надзорчої і старшини. 2. Евентуалія. — П. Клиш, заст. гол. ради надзор.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францова

а Терополі.
Се є знамените усмиряющее средство до натирания против всяких ревматичних болях, простудженя, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прому уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервогонів“.

Ціна флакона 80 ест. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дроггерії медичинальній Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Союз руских хліборобск. спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстр. з обмеженою порукою
в Чернівцях, вул. Паньска, число 33,

приймає для опроцентованя вкладки до обороту на книжочки щадничі і в біжучім рахунку та платить від тих 5% а на рахунок належних до Союзу кас 5½ до 6%, перебирає посередництво при фінансованю всяких підприємств, перебирає до переходу цінні папери, дорогі металі і иньші дорогоцінності, складає вадії і кавції під як найдогіднішими услівями, купує і продає цінні папери на рахунок своїх комітентів, посередничить при закупні всяких машин і знарядів для рільництва, огородництва, домашнього господарства і промислу та всяких рільничих продуктів, уділяє всякі поради в справах кредитових і хліборобских.

Урядові години:

Від 9—12½ год. передпол. і від 3—5 пополудни.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеві, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проепекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адресувати на повисшу фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі, сребряно сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістрє, котре ріже як бритва найтвердшу пенку то є гірку траву і збіже. Що лиш під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стопу. Коси ті дуже поволи зупотребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд в полі радує кождого хлібороба, тому кождий повинен косити лиш карпатскими сребряно сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 є найлучшою англійською сталлю найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одной штуки кор.	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кождих десять кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок з найлучшою плити. — Менше як 5 штук кіє не послав ся. Замовляючий має прислати 4 К задатку; без задатку також не вислав ся. За опакowanie нічого не числимо і почту самі оплачуємо.

Хто приїде з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довгих і 11 каменів з найліпшою плити мармурової. — Хто приїде з гори 22 К, той отримає 11 кіє 70 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 23 К, той отримає 11 кіє 75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїде з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепаия кіє по 1 К за штуку. Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіже так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с. Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острєня кіє 50 с. за штуку. При закупні 10 штук дає ся один даром. Замовляти належить почтовими переказами, щоби не тратити грошей на оєбні картки і письма.

81 (27—36)

Адрес: Александер Копач, Струтин Вишний,
почта Рожнятів.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омельяна Канюка
в Чернівцях,

від 1-го мая с. р. находит ся при ул. Університетській ч. 4.

Приймає всякі роботи у переплетничий фах входячі, як також образи і фотографії до оправи.

(Склад ріжнородних рам.)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 11 місяці дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Реніямациі неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належності за анонса марками поштовими не приймає ся.

Нова краєва позичка.

□ В урядовій „Wiener Zeitung“ з дня 17. серпня с. р. оповіщено, що цісар уділив санкції проєктові закона, ухваленого буковинським соймом, на яким то законі опираючись, край наш затагне нову 16 мільонову позичку. Не стоїть отже нічо на заваді, — наш край має вже свіжий довг: 16 мільонів корон.

Сей довг затагнув наш край на 90 літ. Три покоління будуть його сплачувати; в краєвм бюджеті що року буде вставлятись на сплатення сего довгу кількисот тисяч корон!

В § 2. санкціонованого вже сего закона читаємо, на які цілі призначено сю нову позичку? Отже: на будову шпиталів в Вижниці і Сторожинці визначено 800.000 К., — на розширення краєвого шпиталю в Чернівцях 370.400 корон, — на будову нових двох відділів в Чернівцях для умово хорих (на 240 осіб) 624.000 К., — на дім поліжничий в Чернівцях 80.000 корон, — на будову ткацької школи в Чернівцях 300.000 К., — на будову фахової школи в Кімполонгу 80.000 К., — на будову нової краєвої палати 1,200.000 К., — на регуляцію Молдави 2,621.189 К., — на закупню акцій льокальної залізниці Веренчанка-Вікно 240.000 К., — на меліорації 1,500.000 К.

Се перша половина цілий, на які ся позичка має обернутись. Розглянувши їх, приходимо до переконання, що ніхто проти них не стане, бо ті цілі вяжуть ся з безперечною користю не лиш для теперішнього населення краю, але і для тих дальших поколінь, на які впаде ще тягар сплати сего нового великого довгу. Передовсім маємо тут на думці шпиталі в Вижниці, Сторожинці і в Чернівцях, черновецький

дім поліжничий, ткацьку школу, яка добре виплачуєсь, — меліораційний фонд, з якого селяне наші будуть могли багато скористати і залізницю Веренчанка-Вікно, яка і корисна є для краєвого населення і певно добрий принесе процент. Лиш проти фахової школи в Кімполонгу можна би піднести певні замітки. А іменню: ся школа се властиво державна школа і коли край має вивести її будову, то се кривда краю. — Також невідрадною позицією є тут вставлене 2,621.189 корон на регуляцію Молдави. Край вже давно видав 2 мільони корон на сю ціль і за сі гроші мало ся вже давно перевести регуляцію цілої сеї ріки. На жаль за тих 2 мільони зрегульовано лиш половину Молдави і тепер край мусів вставити на сю ціль нових 2,621.189 К.

Однак иньшу, цілком иньшу ціль має друга половина сего нового краєвого довгу! В тім самім § 2. нашого закону читаємо, що із тих 16 мільонів—7,725.000 корон призначив край на сплату давніших довгів. Яких?

Передовсім мусимо зазначити, що ті давні довги нашого краю тепер перейшли вже суму вісьмох мільонів корон! Перша їх половина повсталала з сего, що край перевів передвчасну сплату пропінатійного права. Се було добре. Край заробив на тій операції менче — більше мільон корон. — А на другу половину довгів краєвих зложились хронічні від 1903 р. дефіцити в краєвм бюджеті. Посли ухвалювали всякі видатки а рішучо не хотіли підвищити краєвих податків. По паньски сипано грішми а перед населенням закривано льоїчну konieczність сих видатків: конечно в такім разі підвищенє краєвих податків. І роблено се не без причини. Таж і без того вже тепер краєві податки виносять у нас 96 проц.!

В цілій Австрії мають небавом взятись до санації краєвих фінансів. На Буковину міністерство вже від тепер звертає дуже пильну увагу і при нагоді сеї останної позички зажадало введення порядку в краєвих фінансах. Міністерство визначило навіть порядок, в яким краєвий виділ має заспокоїти з тих 16 мільонів вичислені в § 2. краєві потреби. Виходить з сего, що навіть тих 16 мільонів корон не вистане на всі домагання краю. Що найменше не стане вже гроший на будову нової краєвої палати! Не стане вже хочби з сеї причини, що край стратить ще на курсі кругло мільон корон, так, що властиво розпоряджати буде не 16-ма а 15-ма мільонами корон.

З такими прикрими услівями стрінув ся край тепер. А на будуче міністерство рішучо зажадало, щоб в краєвм бюджеті покривались розходи з доходами! Отже вже в найблизшій будучности буде треба теперішні 96 процентів краєві податки значно підвищити.

Се нас чекає — і се не мине нас!

Голоси преси про нашу мужицьку організацію.

□ Велика нарада наших мужиків, хоч відбулась так недавно (в неділю, дни 22. с. м.), вже заворушила публичну опінію. Се найкрасший доказ, що справді стоїмо перед почином великого діла, що нічо иньше, як лиш сильна мужицька організація наша може тревало забезпечити проти всіх ворожих сил політичне значінє Русинів на Буковині! Так зрозуміли се в першій мірі Волохи, з якими довелось нам покищо приватно про се говорити. В пресі озвалась вже про сю нараду дуже прихильно тутешня „Bukowiner Post“ з дня 24. с. м. — і орган вільної організації укр. учительства на Буковині „Каменярі“. Передовсім на сей учительський голос хочемо звернути тут увагу читачів „Буковини“. Як відомо, перед нарадою наших мужиків думав дехто, що цілею

їй справді, думка така, нічого не станеть ся. І поспала вдова свою Катрусю по хліб.

Дівчатко пішло, урадоване, там забавило ся трошки у тітки, повертало вже по смерку та й не вернуло...

Довго чекала мати, побігла до родички — кажуть пішла Катруся ще не смеркало... Ой, затужило серце матері! Впучи бігала вона селом цілу ніч, шукала своєї Катрусі. А на ранок найшла. Лежало воно далеко в садку, накидано сїгу трошки на труник і... без голови... А потім додивили ся люди, що і збезечене воно було перед смертю.

Вий, матінко, вий — най за те царським дітям добре живеть ся.

А на відході — запалили козаки село. Заревли воли й коні, горючі живцем, забігали люди в огні, а то там, то там стріляють козацкі рушниці.

Пішов дим людської жертви високо-високо в небо — аж до Бога. Чи дійде лише?...

X.

„Казнь“.

Краєчок неба почав сіріти — там встане колісь сонце. Небесне сонце прудко встає — а коли встане земне сонце правди?...

Серед тюремного двора злаштовали вішалницю і будуть вішати на ній молодого 16 літнього хлопця.

Гнат Хоткевич.

Маленькі образи великої справи.

(Конець.)

IX.

На селі.

А на селах, в наших убогих занесених снігами селах може було тихше, може було спокійніше? Ні... Такий само жаж, така сама червона кров...

Як колись хмара даких татар, так тепер налітають на село хмари царських козаків. Лише то були вороги, магометане, а се — християне, піддані одної держави. А і вороги-татаре не робили так, як царські козаки.

Налетіли козаки, зігнали народ на ринок — і каже офіцер всім стати на коліна, в сніг. Рунули в сніг безбройні, безсилі люди... Старі діди, жінки, діти впали на коліна... стоять годину, дві... пів-дня... Офіцер пішов обідати до попа, потім по обіді ліг спати, а люди стоять. Коліна їм відмерзають, падають а встати не можна, бо довкола козаки на конях і січуть нагаями або вирост стріляють.

Потім виходить офіцер. І кричить і даєть ся, а потім каже, кого йому сподобаєть ся, кувати в кайдани, кидати в тюрму, решту каже сікти різками. І січуть, козкладають і січуть. Сивих дідів, жінок поважних... А з дівками і молодимицями иньша

розправа: безчестять дітей на очах родичів, безчестять матір на очах у дітей...

А потім розсипають ся козаки по селу „на постої“. Сим „постоем“ карають село: чим більше воно „провинило ся“, тим довше призначаєть ся „постой“. Живуть козаки по хатах — і що вже роблять — бодай не згадувати, не то писати...

Стогін стоїть над селом...

А в крайній хаті не було козака: ніхто там не схотів жити. Та й справді — ні дівки, ні молодіці ні поїсти, ні випити. Живе бідна нещасна вдова і дівчинка п'ятиліток. І дуже дякувала Богови милосердному вдові, ще ні один з козаків не схотів стати у неї.

Раз перед вечером зайшла до неї далека родичка, сидять, журять ся, оповідають страхи. І каже вдова, що не має хліба, а й муки вчинити — теж біг дасть.

— А я пекла вчора. Може би ваша Катруся пішла зі мною, то я дала би їй який там кавалок хліба.

— Бою ся її пускати — як би козаки якого лиха не зробили.

— О таке кажете! Та же то дитина.

— Е, вони там дивлять ся — дитина чи не дитина.

Але не ївши теж не витримаєш, дома роботи самій по горло; та й тут таки недалеко — може

сеї організації є вбити клин між інтелігенцією (в першій мірі учительською) а селянами. В неділю такі згоди, хіба вже цілковито розвіялись. І мусіли розвіятись! Організація мужицка має у нас бути сильною підставою всенародного публичного життя, вона хоче обняти всіх, хто з мужиками і для мужиків позитивно працювати хоче, бо така реальна праця є певно трудом для всенародного нашого гаразду. Не виступаючи принципіально проти теперішніх партій політичних, ся організація все буде рада всім чесним і трудящим Українцям, для яких справа народу, отже селянського загалу, дорожша ніж маленькі, передовсім особисті претенсії партійні. І тому ся організація радуватись буде теперішнім голосом наших учителів. Уже вступній статі останнього (9. і 10.) числа „Каменарів“ читаємо між иньшим таке:

„Наша організація не сповнить ніколи своєї місії, як ми (учителі) не возьмемо ся за реальну і справді просвітну працю около народу. До народно-культурної і поважної економічної праці мусимо брати ся однодушно не тільки тому, щоб допомогти видобутись нашому народови із его морального і матеріального занепаду, але й тому, щоб ніхто не посьмів бодай на будуче грозити нам народним судом. Нашою серйозною працею мусимо допровадити до того, щоби ніхто не мав спроби обдурювати і визискувати наш народ, який довести мусимо до того, щоб він про свої справи говорив сам“.

Виходячи з сего цілком слушного заложення, про сам завязок нашої мужицкої організації, пишуть „Каменари“ так:

„Дня 22. серпня с. р. відбула ся в Чернівцях довірочна нарада представителів громад (двірників) і деяких представителів товариств (читалень, „Січій“ і кас) та їх довірених людей в справі організації укр. селян в окреме товариство політичне „Руску Раду“. Як запевняв председатель зборів бурмистр Кіцманя п. Важан і референт Др. Стоцький — почин до тої організації дали самі мужики і до реферования про ню запросили Дра Стоцького. Ся організація не є нова. Політичне т-во „Руска Рада“ вже існувало дайнійше а тепер ініціатори хотять его лише відновити. Організація має бути мужицка, провід мають взяти мужики, та і інтелігенцію не відсуваєсь, — протинно, нехай і інтелігенція помагає. Однак коли досі водило ся так, що інтелігенція організувала а селяни приставали до неї, то тепер селяни будуть організувати, а хто з інтелігенції хоче помагати, нехай пристає до селян. — Що має стати ся із існуючими партіями поступовою і радикальною, про се не сказано нічого виразного. Замітна річ, що ініціатори пп. Важан з Кіцманя, Меленка з Рогізної і Грищук з Садагури, дотеперішні стовпи „поступової“ партії, якраз закинули остро „поступовцям“ заявляючи їм, що до своєї середини не взяли ані одного мужика і що роблять „мужицку“ політику при зелених столиках без участі заступників тих мужиків, о яких долю найбільше ходять. Промовляло кількох бесідників а селян і інтелігенції. І всі зазначували конечну потребу спільної праці народу із інтелігенцією. — „Інтелігенція — як сказав селянин Ростоцький з Кіцманя — є тою машиною залізничною, що тягне за собою множество заповнених народом вагонів, котрі без машини не можуть рушити ся з місця“. На потребу спільної праці вказував між иньшим і селянин Лисаня з Вапківців, котрий пригадав, що взагалі перші кроки нашої організації по селах в товариствах

треба завдячити майже виключно самій інтелігенції, що збудила нарід зі сну і привела его до того степеня, що тепер може він сам організувати ся. Селянин правда відчуває кривду і недостачі, однак сам не знає причин і не може найти ліку. Хорий призиває лікаря, обжалований бере адвоката, — а ми в нашій організації мусимо взяти до себе інтелігенцію, бо она для нас тим лікарем і адвокатом. — Таке умотивоване признание і розуміння річі нашими найсвітлішими селянами доказує наглядно, що „праця між людом не згине даремно“ і коли-б деякі чорні душі і схотіли може для якого „гешефту“ вбити клин між нарідом а інтелігенцією, то між самим народом найде ся чимало освічених одиниць, що з'уміють в свій час вказати на ту підлобну, кертичну, браговбійчу роботу „для інтересу“ і отворити народови очі. Маючи на увазі зрілі гадки найсвідоміших заступників селянства як Лисана, Ростоцького і иньших, щиро вітаємо ту нову організацію укр. хліборобів на Буковині і визнаємо всю добромислячу інтелігенцію вступати до неї і працювати для добра народу.“

Ще раз впевнюючи всіх, що ся організація мужицка має на цілі виключно загально народне добро, з своєї сторони з всяким признанем вітаємо сей учительський голос в тій справі і висказуємо надію, що якраз найкраща частина учителів повинна тепер перейти від сих спів до інтензивної, щирої, совісної праці!

Перша приватна українсько-руська школа на Буковині.

Заходом черновецької філії товариства „Укр. Школа“ отворено з початком минавшого шкільного року в Чернівцях першу українсько-руську, приватну школу, яка складала ся з чотирох клас.

Цілею сеї школи було, як вже сама назва: „курс для дальшого образования рускої молодіжи каже, дати нашій молодіжці відповідне підготування, на підставі котрого моглаби вступити до учительського семінара, що буде поділений з початком слідуячого шкільного року на три національні відділи. Школа була приміщена в убикациях „Народного Дому“ в двох кімнатах. Наука відбувала ся для обох дівочих курсів що дня перед полуднем а для хлопчачих по полудні. Як директор сеї школи функціонував емерит. шкільний радник Лев Галицький а учит. збір складав ся з 20 осіб. (мужчин і женьщин). Ученики (ці) платили 2 кор. вписового та 6 кор. місячної такси, яку сплачувано дуже нерегулярно, так що ще по нинішній день не виплатили всі ученики. Вина в тім лежить по стороні заряду школи, який не постарав ся о те, аби родичів зобов'язано реверсом до точного виплачування такс, без огляду на те, чи ученик (ця) ходить далі до школи, чи виступав підчас року. На сім місці годить ся піднести з подякою і те, що світлий краєвий виділ поспішив нашій школі з помочю признаючи для неї однорічну субвенцію в висоті 1600 кор. З шкільних такс оплачувано учительські сили, а то по 1. кор. за кождо годину науки. Не зважаючи на сю недостаточну плату, учит. збір докладав всіх сил, щоби школу повести як слід до мети, а про вислід класифікації най говорять числа сам, про себе, які ось тут подаємо:

До школи ходили:		Класифікація при кінці року.				
		числ. уч.	добр. усп.	усп. уч.	векл.	попр.
I. Курсе хлоп.	27	22	3	2	—	
II. „ „	26	18	—	1	7	
I. „ дівоч.	23	16	1	—	6	
II. „ „	25	24	—	—	1	
Разом	101	80	4	3	14	

Вже сих кілька чисел показує нам, що фреквенція школи була як на перший рік добра, особливо коли зважимо ще й те, що підчас року виступило 8. учеників (ць). Вислід класифікації треба назвати під кождим зглядом добрим, а що така школа нам потрібна, про се також не може бути двох думок.

Пожаданним булоби, аби на підставі досвіду за минавший рік направлено неодного лиха а тоді школа моглаби процвітати як найкраще.

В слідуячій шкільній році буде приймати ся на I. курсе дівчат або хлопців, котрі скінчили 13. рік життя і що найменше 6 клас нар. школи. На II. курсе можуть записати ся хлопці або дівчата, котрі скінчили 14. рік життя і можуть вказати ся наукою вищою, ніж в 6. кл. народної школи.

Вписи і поправки відбудуть ся від 1. — 5. вересня від 9—11. рано і від 4—6 години попудни.

ПО УКРАЇНІ.

Не щастить „союзникам“.

Недавно в г. Холмі „союз руского народа“ був відкрив свою власну друкарню. Але ось надійшла звістка, що сими днями ся союзницка друкарня мусіла закритись, бо не мала ніяких замовлень і не могла конкурувати з місцевими двома єврейськими друкарнями. Газету „Холмський Листок“ православне духовенство друкує в монастирській друкарні в Суцрасні, гродненської губ., — більшість же проти польської та проти католицької літератури задля Холмщини друкуєть ся в київ-печерській Лаврі.

Нова секта в Чернігівщині.

Чернігівське єпархіальне начальство одержало повідомлення, що в суражському та конотопському повітах серед старовірів — безпоповців з'явилась нова секта „жеребовщиків“. Її сектанти не признають якихсь особливих людей, висвячених на єрархічну службу. Такі особи вибирають ся їми самими кожного року по жеребку і справляють вони свої обовязки тільки в даний момент.

Нещасливі випадки в українській гірничій промисловості за рік 1908.

Повідомлене начальника південно-східного гірничого управління за 1908 р. дає таку статистику нещасливих випадків з робітниками-шахтарями во-рожніжського, таганровско-хрустальського, мокієвського й кальміуського гірничих округів, що належать до південно-східного гірничого управління. В 1908 р. число покалічених робітників на антрацитових і кам'яновугільних рудниках поділялось так: На антрацитових рудниках убито на смерть 33. роб., тяжко покалічено 55 роб., а всього нещасл. випадків 88. на кам'яно-вугільних рудниках убито на смерть 359 роб., тяжко покалічено 1904, а всього 463. Таким чином усіх нещасливих випадків на антрацитових і кам'яновугільних рудниках було 551. В процентах до всіх робітників, що працювали в дотичних підприємствах, се буде 1,4. Коли-ж одчислити нещасливі випадки, що трапились на одних тільки кам'яновугільних підприємствах, то вийде що на кождих 100 робітників припадає около два нещ. випадки, інакше кажучи, з кождих 50 робітників, що працюють над добуванням кам'яного вугля, один є неодмінним кандидатом на каліку або на трупа. Такий високий процент нещ. випадків з'ясовуєть ся величезною Риковською катастрофою, яка дала більше половини всіх нещасливих випадків.

Усі загальні нещасливі випадки стали ся з таких причин: з вини підприємців управителів — 52 випадки з 407 жертвами; з вини самих робітників 43 випадки з 46 жертвами; з иньших причин — 94 випадки з 98 жертвами.

Він син робітника. З пелюшок уже знав нужду, з пелюшок уже знав несправедливість, але знав також і звідки вона взялась, і як підріє разом з батьком стояв в перших рядах борців за свободу.

І жандарми з козаками прийшли їх арештувати і оден з козаків хотів зневажити молодшу сестру його Марусю. І не витримало того серце молодого хлопця, кинув ся він на того козака з ножем... Правда не встиг його забити, бо всі присутні кинули ся на ратунок, але і заміру самого було досить, щоб засудити хлопця на смерть через повішення.

Уряд спішить виконувати свої присуди, бо чим більше повісити люда, тим скорше настане „спокій в державі“. Та й багато нашої вішальної роботи було останніми часами — тому не робить ся вже при тім як ті жадних церемоній.

Вивели молодого хлопця, оточеного узброєними з ніг до голови салдатами. Жалібно глянув хлопець у велике сіре небо над головою і дихнув свіжим повітрям повною грудю. Не міг він, такий молодий зрозуміти, що се таке смерть. Не міг зрозуміти, що от у востанне бачить і небо і сих людей і сих своїх трьох катів: того, що буде вішати, офіцера і попа.

Офіцер квапив ся, йому було зимно.

— Скорше, скорше, — підкикував він, бо спішив ся до горячого чаю.

Сухо і страшно бив барабан, а у барабанчика було мертве, мертве лице... Здавало ся от-от він упаде або крикне щось...

Підійшли до вішалниці. Щось почав белкотати піп і совав засудженому хрест до губ, мов казав: „сам Бог тебе благословляє, голубчеку, повиснути“.

Потім казали хлопцеві злізти на ослі. Він зліз і ще один раз глянув на небо. Кат накинув патлю і — вибив дужим рухом ноги ослі з-під ніг засудженого.

Тіло тріпнулось, витягнулось і заколисалось а бичівка напружилась. Та нараз стало ся щось страшне... Російський чиновник навіть на бичівці для повішеного хотів щось украсти і дав гнилу бичівку. Вона трісла і повішений упав...

Всі охнули...

Хтось крикнув: „Сам Бог не хоче“!...

Другий крикнув: „Віжіть за другою бичівкою“...

Але найліпше крикнув російський офіцер:

— Поки будемо бігати, він і зовсім оживе. Кате! Додуши його руками!

І кат, приклякши, впив ся пальцями в горло хлопця...

Каталог полтавського епархіального „древнехранилища“.

Полтавський церковно-археологічний комітет видав ілюстрований каталог колекції епархіального „древнехранилища“. Каталог сей має 147 стор. Уміщено в ній 23 таблиці—автотипії. Між іншим є знімки історичної церкви полтавської епархії, євангелія, на яке присягав гетьман Богдан Хмельницький, риза з контуша покараного Кочубя і ин.

Заграничний огляд.

Порта спустила цілком із войовничого тону.

Міністер заграничних справ заявив заступникам опікунчих держав, що кретске питання мусить бути залагоджене як також що конечно треба порішати остаточну форму автономії, яку мав би дістати острів Крета на будуче. Деякі турецькі дипломатичні круги думають, що порта хоч якийсь час лишить кретске питання в завішенню. Ходять слухи, що міністер внутрішніх справ видав властям на провінції поновний розказ залишити антигрецький бойкот і навіть інтервенював у сій справі в дотичним комітеті. Часописи доносять, що амбасадори деяких держав вступали ся на султанським дворі за придушення згаданого бойкоту — Заворуження в провінції Емен, які там вибухли проти теперішнього турецького режиму, тривають далі, хочай міністер внутрішніх справ вислав був туди військову експедицію в цілі придушення повстання. Делегата доносить із Емену, що повстанці напали на місто Гадже. Як сей напад скінчив ся, ще до сей хвили не відомо нічо.

Події в Туреччині.

З дня на день збільшують ся в Македонії випадки, де бунтовщики або когось замордують або насильно забирають з собою. В місті Водена відбуло ся на днях народне віче, де заложено сильний протест проти бездіяльності правительства. Учаєники віча звернулись в резолюції до правительства, щоби воно зробило вже раз кінець тим безправствам та насильствам в Македонії.

Молодотурецькі круги розвинули дуже живу пропаганду за збиранням грошей на вибудоване фльоти. Офіцери гарнізону Соровіч заявили, що готові через 10 літ жертвувати на сю ціль що року платно за один місяць.

Страйк в Швеції не вдав ся.

Генеральний страйк, що охопив був широкі робітничі маси шведської держави, почав тепер утихати. Почтові та телеграфічні урядники відігнали ся від страйку, за ними пішли й робітники й по інших заводах, так, що меншість страйкуючих не могла своїм страйком нічого переперти і от, як доносять часописи, страйк таки вже так, як закінчено, бо 10.000 робітників постановило вернути назад до роботи. В останнім часі наступила серед них робітників велика нужда, яка присилувала їх покинути всякі надії на поліпшене своєї долі в дорозі страйку. Сам здає ся, закінчить ся страйк, який мав заворушити цілу шведську державу.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. серпня 1909.

Наєндар. Середа 25. (12.) Фотій, Анекіт, рим. Людовика Кр., Схід сонця 5:05, захід 6:58. — Четвер 26. (13.) Максим, Доз. по пр., рим. Зефірина и. М. Схід сонця 5:06, захід 6:56.

Відзначене. Рада громадська в Бразі іменує вала на засіданню 14. серпня посла Николая Василька своїм почесним членом.

В справі приватної польської гімназії в Кутах, про що ми перші подали вістку, тепер вже доносять і інші часописи, що її отворене наступить вже дня 15. вересня с. р. При тій нагоді не від річи буде згадати тут, що „Czernowitzer Allgemeine Zeitung“ вітає сю гімназію дуже прихильно. На її думку польська гімназія добра для вижницких Індієв, а руска в Вижниці — зла. Ми знаємо, чий інтересів боронить та часопись і тепер бачимо в тім лиш новий причинок до сеї певности нашої. Однак додамо до сего ще одну увагу. Як відомо п. Менчель виступав в „Cz. Allg. Ztg.“ проти національного катастрофу також тому, що через те розриває ся історичну традицію краю. Отже питаємось тепер: чи форитоване позакраєвої гімназії проти краєвої не перечить сій „краєвій“ тезі? Та даремно. Нема і не може бути консеквенції там, де служить ся певним оферам а не самій правді.

Заряд хліборобської вистави в Стрию відступив Буковині, спеціально нашому краєвому базарови, особну кімнату. Сподіваємось, що ся кімната буде найбільшою атракцією всієї вистави.

Зневага української мови. Рускою клясою в народній школі при Семигородській улиці в Чернівцях управляють вже через цілий ряд років учи-

тельки, які не посідають найменших відомостей в рускій мові. Що так справді є, доказує нам виставлене сю школою руске свідощтво з 13 ошибками. Ось які в ній між иншим похибки: „шестокласова ком. женска школа народна в улиці Семигородській“, „Таріа“, достаточний, вересня ітд. Замітка й підпис на свідощтві німецькі а підписані: F. Loewel, E. Sorger, J. Schreiber. З сего можна додуматись, як в тій класі учать ся по руски? Треба-би також подумати, що річно виставляє ся тут таких свідощтв 40—50 штук. Чи се не зневага нашої мови? — *Мешканець з Семигородської улиці.*

Румунізатори в Джемині воюють ріжними способами против Русинів і так туманять наприклад людей, що по їх стороні стоїть кравий маршалок Василько, кравий президент Бляйльбен і граф Белегард і що сї пани прийдуть навіть на отворене аркашії і інших румунських товариств. Як відомо, недавно робили тут сю роботу „брат п. Др. Стоцького і Николая Василька“. Брехні сї збиває місцевий учитель, отже щоби ослабити вплив його, румунізатори називають его торбарем галицким і заповідають, що за пару днів піп і двірник виженуть его з села. — *Н. Н.*

Просимо справити слідуєчі важніші похибки з попередних чисел „Буковини“: В ч. 179. між гостями на народнім святі в Ілїті пропущено імя п. надуч. Ткачика, який з родиною був тоді в Ілїті. — В 180. ч. в оповістці „Подяка“ опущено таке закінчене: „Щире спасибі і тим всім, що післали ленту прямо на книж. вкл. ч. 6000 краєвому Союзови у Львові. Оля з Журавківських і Іван Григоріїв в Раранчу“. — В тім самім числі перша телеграма має звучати так: „Міністерка рада ухвалила признати королеви Фердинандови титул короля Болгарів“.

Темнота народна в Росії. Який ще темний народ в Росії, видно з тих випадків, які трапляють ся біля Пскова, де тепер панує нещастя Росії — холера. Що дня газети подають сумні звістки, про те, що то там, то тут селяне ловлять нї в чому неповинних людей! — здебільшого студентів-лікарів, які приїхали лічити народ, і обвинувачуючи їх в тім, що вони „напускають“ холеру, знущають ся над ними. Такий „холерний бунт“ тепер появив ся між иншими в селі Олександровськ, псковського повіту. Тільки що появила ся в селі холера, як селяне зараз же почали додумуватись, чого се з'явила ся пошесть? І хутко додумались: студенти в літку приїздили — отже вони й напустили холери. Приїздили вони з науковою метою. Але серед бабок, які завше бачать „чудеса“, і тут найшли ся такі, що „на свої очі бачили“, як холеру „розпустили“ студенти. На холеру прислали тепер студента-лікаря Волянського, акушерку і фершала. Вабкам зараз показало ся, що Волянський — той самий студент, який був і літом. Люди почали ховати хорих в себе і не заявляють про них лікарям. Через се пошесть ще побільшила ся: заражали ся одні від других. Нарід почав хвилювати все більше. Нарешті 28. липня люди зібрали ся цілою юрбою і запросили до себе студента Волянського. Той прийшов, але побачивши, що юрба озвіріла — пішов до поліційського надзирателя. Юрба кинулась тоді за ним з криками: вбити его! Поліцай не обороняв. На силу вдало ся вговорити юрбу, щоби вона випустила студента. Юрба зразу згодилась. Але коли студент відійшов на кілька кроків, юрба знов напала на него. Насилу кільком чоловікам вдало ся врятувати студента з рук юрби. Він побіг до озера і кинув ся в воду. Юрба хотіла втопити его, але тут підоспіла акушерка Ізмєстова і, дякуючи їй відвазі — Волянський зів'язав ся живим. Їму пощастило на човні переправити ся на другий бік озера. Тоді юрба кинула ся до дому фершала. Їго тяжко побили, хоч він тутешній і лічить селян вже 12 років. Від фершала люди пішли до бараків, рознесли їх і позабірали слабих по хатах. Тепер поліція арештувала 36 провідників бунту, а поліційського надзирателя губернатор увільнив від посади.

Реорганізація російської поліції. „Kurjer Lwow-ski“ доносить з Петербурга ось що: Міністерство внутрішніх справ працює тепер над виготовленням проєкту дотично реорганізації російської поліції. Починаю до утворення в тій цілі спеціальної комісії були аргументи, піднесені пераз на раді міністерській віцеміністром Крижановським. По думці его російська поліція є так дуже здеморалізована та не відповідає своїм найпростішим обов'язкам, що конче треба починити певні кроки в цілі її реорганізації. Віцеміністер жадає утворення спеціальних курсів в Петербурзі для осіб, що задумують вступити в поліційську службу. Окрім того пропонує Крижановський, щоби змінено форму умундуровання поліцаїв на більше естетичну. Справа реформи поліції має прийти під обрану міністрів ще перед отворенням сесії палати панів.

Забіг в ріку. Із Гдавська доносять, що вчора рано вибрало ся кілька автомобілів на прогулькову партію. Передній із сих автомобілів їхав із такою швидкістю, що переходячи через міст на ріці Мотлаві перескочив залізне поруче і забіг у воду. В наслідок сеї катастрофи втопило ся двоє людей.

Пімета засудженого. Перед 15 літами засуджено на підставі вердикта присяжних суддів в мі-

стечку Мідльтави, в новоїорській державі бувшого власника гостиниці Уїліама Сорлей на 15 літ в'язниці в домі поправи. Почувши засуд Сорлей заявив, що як лиш вийде з в'язниці, застрілить Фентона, власника другої Мідльтавської гостиниці, бо уявив собі, що Фентон, котрий при его розправі був присяжним судією, голосував за его засудженням, спонуканий до сего конкуренцією. І коли недавно вийшов на волю зараз і почав він шукати за Фентоном, а стрівши его на улиці, вдарив его рукою по рамени. Фентон пізнав Сорлей, а прочуваючи щось лихе подав ся на втеки. Та Сорлей пустив ся за ним і не могучи его дігнати вистрілив із револьвера. Другий вистріл повалив Фентона на землю. Сорлей підбіг і вистрілив в третє, а відтак влучним вистрілом відібрав і собі життя. Фентон помер в кілька минут.

Варварський звичай. Ношене шнурівків стрінув німецький подорожний Кюкс також в Америці у якогось бразильського племені Індіан Бороро. Розказує він о різних оригінальних звичаях того народу. Жінчини носять там шнурівки, роблені з кори дерева, які стискають дуже тіло. Форматих шнурівків є всіляка і вона залежить від фантазії і кокетерії жінок. Старі баби не носять шнурівків (у нас і то можна стрічати дуже часто). А як молода жінка має бути попарана дуже тяжко, то знімають їй шнурівку. Прикраси у того племені бувають ще інші. Молоді дівчата приміром обліплюють собі ціле тіло перама всілякої краски. А у нас мало тих звичаїв диких племен?

Три літа тому назад міліонер Гарі Тав застрелив свого товариша, інженера Вайта. Причиною морду були любовні зносини Вайта з жінкою Тава, Евеліною. Три місяці тагла ся кримінальна розправа над засудом убійника. Врешті суд узяв Тава божевільним і віддав его до дому вар'ятів. Розуміє ся міліонерови не подобало ся вікувати між вар'ятами і тепер за допомогою своїх адвокатів хоче судовою дорогою дістатись на волю. Та не так воно легко. Вже майже місяць, як наче ся его новий процес о волю. Десятки свідків, знайомих, лікарів та кривних свідчать за і против его умовного стау і годі знати, чи суд увільнить его з дому вар'ятів, чи там ему бути до смерті. Хто а хто, але адвокати попасуть ся добре.

Оповістки, іменованя і т. п.

Оголошене. Міністерство рільництва назначило бук. Раді культури 7000 кор. на рік 1909. для удержування рільничої школи в Чернівцях, а для рільничих шкіл в Радівцях і Кіцмани 14.000 кор.

Із зел. уряду. Подає ся до загальної відомості, що пазву особової стаційки Янег-Гегсгольц, положеної на зел. шляху Боденбах-Комотав, змінено від 4. серпня на „Янег“.

Аматорське представлене в Садагурі. В суботу, дня 28. серпня, відіграють в Садагурі тамошні інтелігенти комедію „Ворожбит“, в трох відслонях по чім слідує танці. Ціну вступу на представлене і вечірній подамо пізнійше в народнім числі. Початок точно пів до 8. вечер. Наддатки приймаєть ся з подякою. Чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ в Садагурі. Сподіємо ся, що всі інтелігенция як місцева так й доколична зволить на се свято численно прийти, бо лише такими представленнями, фестинами і т. д. можемо матеріально підперти гарну ціль будови „Народного Дому“ в Садагурі.

Подяка. Підписаний виділ „Шкільної Помочи в Бергометі н. С.“ складає отсим щирою подяку Їго Експеленції панови Юрієви баронови Васильковичу-Серецькому за щедрий дар 50 кор., жертвованих дня 18. с. м. для тутешньої бідної шкільної дітвори. — *Е. Вурачійський*, голова, *Іван Фастмайт*, секретар.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 24. серпня 1909.

Париж, 24. серпня. (Кб.) Часопись „Matin“ доносить із Мелілі, що близько Кар тріс foreas торпедоць Dergot наїхав підчас плави до Мелілі на воєнний корабель Кабилів і потерпів значні ушкодження.

Кременчук, (полтавська губернія) 24. серпня. (Кб.) Тут лютеє від вчора страшний пожар, який знищив 2 тракти і 10 більших складів будівляних матеріалів як також велике число домів. Около 1000 родин остало без приюту.

Відень, 24. серпня (Кб.) Цісар видав з нагоди справоздання гр. Штірка, міністра просвіти і віросповідань, про перебіг свята, улаштованого попереднього тижня в честь композитора Гайдна, осьяке письмо: Дорогий гр. Штірк! Із великим заінтересованем прочитав Ваше справоздане про перебіг столітньої річницї свята в честь Гайдна і висказую своє вдоволенє ізза того, що се патріотичне свято відбуло ся в такий гідний спосіб та при такій численній участі.

Конкурс.

В ліцею з правами дев'ятих шкіл „Руского Інститута для дівчат“ в Перемишлі є вільна посада учительки до німецької мови. Подання з метрикою і свідоцтвом кваліфікаційним для шкіл ліцеальних або середніх належить вносити до Виділу Руского Інститута для дівчат в Перемишлі найдалше до 28. серпня сего року.

123 (3—3)

Найлучше і вже випробоване
середство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правдо забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоца
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче середство до
пацирація против всяких ревматичних
болюв, простуджених, ломаних кистей, пле-
чий гістич і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не припи-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислана
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селегній в дроггерії
медикаментів Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в об'ємі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. 6 обов'язком кожного ін-
телектуального Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

РУСКА КАСА

ДЛЯ ОЩАДН. І ПОЖИЧОК

стоваришене зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях

перенесла свої бюро з вулиці Петровича, число 2,

до власного дому при вул. Паньській ч. 33

„Руска Каса“

приймає вкладки на книжочки і біжучий рахунок
та опроцентує їх на **5 процент.**

„Руска Каса“

уділяє векселів і гіпотечні позички під дуже
користними услів'ями.

„Руска Каса“

купує і продає цінні папери на рахунок своїх
комітетів.

„Руска Каса“

дає своїм вкладникам домові скринки щадничі.

„Руска Каса“

найбільша свого рода українська фінансова інсти-
туція на Буковині, виплачує своїм членам дивіденду
від паїв, яка виносила до тепер **6 процент.**

„Руска Каса“

Родимці! Складайте всі свої ощадности в „Рускій Касі“. Вступайте
громадно в члени „Рускої Каси“.

УРЯДОВІ ГОДИНИ:

Від год. 9—1¹/₂ в полудне і від години 3—5 пополудни.

Власний дім, вулиця Паньська, ч. 33.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто щад-
ниці поштової
25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжжя і знарядів господарських під
користними услів'ями від шкідливих, числить уміровані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безплатно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові
і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця
і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуравати ся на життє в Товаристві
взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень
уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки
з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і ре-
зерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом
корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

ПЕРЕПЛЕТНЯ КНИГ

Омеляна Канюка
В ЧЕРНІВЦЯХ,

від 1-го мая с. р. находит ся при ул. Університетській ч. 4.

Принймає всякі роботи у переплетничий фах входячі, як
також образи і фотографії до оправу.

(Склад ріжнородних рам.)

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеві підприємцеві,
уридникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проекта коштів і цініки даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адре-
сувати на повисшу фірму.

КОСИ!

Карпатські коси Нр. 000 з маркою „Косар“ з англійської сталі,
серебристо сталеві, мають тонке як папір і легке як перо вістря,
котрі ріже як брата найтвердшу пелюнку то є гірську траву і збіжжя. Що лиш
під таку косу дістане ся, перетинає она за одним замахом на стопу. Коси ті дуже по-
годи з'употребляють ся і улекшують тяжкий труд селянина до половини. Легкий труд
в полі радує кождого хлібороба, тому кождий повинен копати лиш карпатськими се-
ребристо сталевими косами з маркою „Косар“. — Коси Нр. 000 з найлучшої англій-
ської сталі найлучші в цілім світі і легкі:

Довгота в сантиметрах:	65	70	75	80	85	90	100
Ціна одної штуки кор.	2-10,	2-20,	2-30,	2-40,	2-60,	2-70,	2-80.

На кождих десяти кіє даю одну косу даром і до кождої коси даю один мармурний брусок
з найлучшої плити. — Менше як 5 штук кіє не посилав ся. Замовляючи має прислати
4 К задатку; без задатку також не вислав ся. За опакowane нічого не чистимо і почту
самі оплачуємо.

Хто приїмає з гори 21 К, той отримає оплатно 11 кіє по 65 см. довги і 11 каменів з найлучшої плити мармурної,
75 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 24 К, той отримає 11 кіє 80 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 25 К, той отримає 11 кіє 85 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 26 К, той отримає 11 кіє 90 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 27 К, той отримає 11 кіє 95 см. довгі і 11 каменів. — Хто приїмає з гори 28 К, той отримає 11 кіє 100 см. довгі і 11 каменів.

Молоти і ковала до клепання кіє по 1 К за штуку.
Серпи з зубами з англійської сталі жнуть збіжжя так легко, що в руках їх не чути. Штука 60 с.
Хто замовить 10 до 20 штук, дістане 2 штуки даром.

Бруски до острона кіє 50 с. за штуку. При закупівлі 10 штук дає ся один даром.
Замовляти належить поштовими переказами, щоби не тратити грошей на оєбні картки і писма.

81 (28—36)

Адрес: Александер Копач, Струтин Вижний,
почта Рожнятів.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Вступайте в члени „Рускої Каси“.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 1/4 місця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровпчя число 2.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумітися що дня від 10—11. разо і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи ввертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилого коштують по 2, 3 і 4 сотика від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Волоска повинь.

□ Вдача наша вже така, що ми народ спокійний. Ніде може не витолкують собі люде так спокійно найбільших трівог і трагедій, як у нас. І ніде мабуть не мають люде таких малих жадань, як власне ми. Очевидно не лиш ми на Буковині, але весь наш народ, де він не був. Коли ми доказуючи се, будем лиш на себе самих звертати увагу, то се лиш тому, що буковинська Україна очевидно найблишча нам і що за те, що тут діє ся, ми в першій мірі отвічальні.

Безпосередню ілюстрацією сего нашого спокою є передовсім се, що звільна затрачуєсь у нас почуте і зрозуміне приватної ініціативи в керманню громадянським житєм. Наш загаль ще за мало здаєсь на свої власні сили і у всім живе надто великою надією на поміч „з гори“. Одні є свята переконані, що єдиним ратунком нашим є теперішня наша політична ситуація і що круги „в горі“, які нас потребують, зроблять для нас і без нас все, чого нам лиш треба, — а другі звільняючи себе від всяких обов'язків, всього жадають від тих кількох наших людей в Чернівцях, які очевидно, вже хочби і для фізичної неможливості, всього не можуть зробити. І так одні числять все на чужих „в горі“ а другі на своїх „в горі“. Розумієть ся, що се мусить вести до застою і упадку і що в такій ситуації зараз настати мусять всякі непорозуміння і жалі „тих в доли“ на „тих в горі“, за те, що вони, мовляв,

не сповнюють сего, чого від них „можна хіба вимагати“.

Скрізь, на всіх полях нашого публичного життя, бачимо вже і наслідки таких вірувань наших. Організацію мужиків починаємо аж тепер серіозно приготувати. Досі числили ми і тут на ситуацію нашу в краєвій і державній політиці та на припадки. Всі наші інституції полишили ми журі кількох своїх людей „в горі“ і на ласку субвенцій. Наші національні дуже загрожені менчости на волоско-руським пограниччю мають також ратувати „наші в горі“. Всім тим загаль наш не журить ся! Що там, що „Народний Дім“ в Чернівцях без матеріальної помочи загалу не годен сплачувати довгів, — що через те саме годі розширити наші бурси та почати якусь інтензивну роботу ось хочби і в „Українській школі“? Най тим журять ся чужі і свої „в горі“, — загаль наш журиться тим ані думає! Наш цілий загаль зложить аж на 4 кор. всіх вкладок за цілий рік для „Укр. школи“ — і ніяку нашу душу не покине через се спокійна совість.

В політиці — ми також спокійно витолковуємо собі все, що могло би нас тривожити. Ми радуємось, думаючи що політична ситуація наша в краю і державі не змушує нас до вічного руху і до все свіжої борби о силу, а про всіх суперників наших вистане нам знати, що вони розбиті на партії і немічні. Одно і друге пхав нас в обійми інерції, — ми не йдемо вперед і в гору вже через те саме, що в найліпшій разі стоїмо на місці — а при тім се (найстрашніше!) наше молоде покоління не бачучи борби о здобутки, звільна тут і там починає думати, що все се,

що ми тепер маємо, ми і вперед не здобували гірко, що все як манна впала нам з неба і вічно без ніякої нашої праці і заслуги далі як манна падати нам буде!

Лиш серед такої атмосфери могла відбутись волоска повинь в наших громадах. Ми тішились, що Волохи розбиті, місцеві люде наші як у всім, так і в тім адались цілковито на чужих і своїх „в горі“, — а тимчасом наші рускі села опинились в руках „ослаблених“ Волохів! Як сильний сей волоский напір, навіть мало хто з нас знає. Тому хочемо подати тут хоч деякі приклади з сеї страшної події, яка склалась при спокою нашім, на нашім національним організмі. Покищо, най сю повинь волоску на нашої землі ілюструє стан шкіл в відповідних громадах*).

І так: В Коровії мешкає 472 Русинів, (1138 Вол.), але школа не виказує там ані одної рускої дитини; Фундуль Молдава має 150 Русинів, (2603 Волохів), в школі нема ані одної рускої дитини; Остра (повіт кімпольонський) має 424 Русинів, а лиш 33 Волохів а школа виказує ані одної дитини рускої; в Бросківцях старих мешкає 753 Русинів і 1661 Волохів, однак школа виказує лиш 8 руских дітей; Іпотешти числять 1552 Русинів а лиш 51 Волохів, однак школа не виказує ані одної рускої дитини; Стрешти числять 168 Русинів, (1932 Вол.), однак школа не виказує ані одної

*) Число населення подаємо на підставі „Gemeindelexikon... auf grund der Ergebnisse der Volkszählung vom 31. Dezember 1900“ а число дітей шкільних на підставі „Statistische Nachweisung über den Stand der Volksschulen... in der Bukowina nach dem Stande vom 31. Dezember 1907.“

Стефан Ковалів.

БОРИСЛАВ.

(Історія галицької Содоми.)

Хто не бачив власними очима Борислава, не прожив у ній кільканадцять літ, не стежив зорким оком, що запланність людська і егоїзм можуть зділати, як там Жидова зуміла виіснувати конституційні закони в свою користь і всіх тих, що не порозуміли ся на сій конституції, замінила на рабів-каторжників: тому всякі описи не дадуть докладного поняття про сю галицьку Содому. Народ із ріжних кінців світа, збігці з в'язниць, дезертири військові з заграниці, розумієть ся єврейського племені — без імені, без усякої особистої свободи, знайшли тут пріют, зістали нині панамі, володіють мов удільні князі а тисячі білих рабів бе чолом перед кумиром, обюченням золотом. Страшне тєє золото, страшне тєє срібло! Ті атласові бекеші, ті шовки стоять потоки поту людського... Борислав! де вже той Борислав нині негнаний, в яким закутку світа? Маленьке підгірське сільце, з мирними і освободженими з тяжкої неволі жителями, замінило ся протягом двацять п'ятьох літ у великанське зборище шинкарів, гандлярів і обманців! Хитростю і насильством видерли хліборобови прадідну його землю і його живцем поховали, як скотину під лісом... Трудно було оперти ся хитрим пройдисвітам, що прихилили до хлопа вечером у гостину, поперебарані за міністрів, генералів, а так, спойвши легковірного хлопа, ставали ся його витязями. Два-три господарі, що зуміли прийти до мастку, добили

ся до нього тільки тим способом, що стали орудем нехриста, запродавцями свого брата! Вони то підкуплені Жидами, йшли до своїх, нараджували ґрунта спродувати. Мало тут первісних мешканців зістало, а й тих судьба достойна помилування; жите їх то безвинна борба з опирами і смоками, що очікують їх погибелі. Дійсно, чоловік мусить подивляти, що ще нині тих кільканадцять господарів має хоч під лісом понад деброю свої смиренненькі хатини й існує до якогось часу. Поглянеш з гори „Городище“ на сей невеликий шмат землі, окритий низькими домиками, численними топільними воску, сотками горбків, взнесених із викопаної землі; прислухаєш ся тому постійному клекоту, пискови друків, машин, — здригнеш ся, мороз по тілі прошибне: земляця тая, кровю і потом руского хлібороба стільки разів скроплювана, стала ся для нього гробом, а заробкевичови принесла мільони. До того то довела не лиш сама хитрість чужих, але також темнота і недбалість наших людей...

Християни тут знищений морально і матеріально, гарує днем-ночю, наповняє кишені спекулянтів золотом, слухає зневаги на свою святую віру і жие, ах! жие!... Водай таке жите нікому і не снилось... Бо чиж можна назвати житем сю дикую сваволю тисячних мамок і жидівських служниць із чумаками і гонивітрами! А ті нечисті страви, напої, тую грязь з запісним оціпком, чиж можна назвати порядною поживою для чоловіка, що працює дванадцять годин під землею — і більше?

Первісно була тільки одна „дучка“ (криничка) на цілий Борислав і то на „Новім Світі“ і з неї

ще в році 1840 черпали селяни з цілого села „кипчак“, себто нафтову ропу, ляли в пісковий рів, аби пригустіла і тоді мішали на половину з рідкою кипчакною і вливали до бочки наповненої до половини борщем і грисеу. В таку мішанину кидали розжарене каміне, аби добре переварила ся так, що наколи замачав у тім варі стебельце, а він став тягнути ся як найтонший волосок і можна було кілька разів обмотати ним хату, тоді сей вивар був саме добрий і до смакування возів. Таку мазь возили до Дрогобича і продавали пів кварти за 4—5 дуктів, тобто 8 до 10 К.

Пізнійше Жиди з Лану дрогобицького (передмість Дрогобича) переймали сей примітивний виріб мазі від бориславських селян, утворили собі хемічну лабораторію на полі за „окопищем“ (жидівським кладовищем у Дрогобичі), стали самі продукувати мазь до возів, стали заглядати що раз частійше в Борислав за ропу, стали нишпорити по нових дучках та заохочувати селян: „Копай глибоше, копай, то буде більше ропи“. З сего повстала така надпродукція возової мазі в повіті, що селяни і за дурно не хотіли її брати. Се було причиною, що деякі меткийші, а голодні Жиди стали за окопищем дальше смажити, себто дистилювати ропу; одержали илии справді чистий, але не прозорчастий, і з ним поїхали до Львова, до аптекаря Міколяша. Міколяш мабуть і сам дистилював і до Відня післав до розсліду і велів їм доставляти йому як найбільше сього плинну.

Жиди радували ся добрим гешефтом, варили кипчаку день і ніч, возили до Львова доти, доки не появили ся лампи Дітмарівські, а рівночасно й дистиларні ропи в цілій околиці Дрогобича.

руської дитини; Мітока Драгомирна 637 Русинів (1575 Волохів), в школі ані одної рускої дитини; в Гліті на 497 Русинів а 116 Волохів є 67 руских а 59 волоских дітей в школі; в Джеминах майже всі Русини а рада гром. жадає там лиш волоскої школи і т. д.

Натомість зовсім противно має ся річ з Волохами: В Кирлибаві живе 320 Русинів, а до школи належить 60 руских дітей. Тут мешкає також 41 Німців з Жидами, але до школи затягнуто аж 97 „німецьких“ дітей. Однак прямо неімовірно виглядає, що на всіх 3, словами трох тутешніх Волохів є обов'язаних до школи аж 32 „волоских“ дітей! Таких примірів найдемо більше. — При тій нагоді мусимо звернути увагу на се, що повисші виводи оперті лише на урядових даних. Коли б представити фактичний стан річ, то він стане в двох сумніший, бо в урядовім численні людности безперечно зачислено до волоскої народности багато і таких, що зовсім не володіють, або дуже мало володіють волоскою мовою. Конець кінцем вже наведені цифри показують достаточну, що чудотворне помножуване волоских дітей в народних школах дів ся коштом укр. дітей, що румунізація укр. народу через школи поступає скорим кроком наперед.

Наколи до того додамо ще укр. громади (як Данила, Гропана і т. д.), де взагалі нема ще школи й де певно теж повстають вже волоскі твердині, то тоді зрозуміємо силу волоского напору на наші оселі.

Правда тут і там (от хочби і в Джеминах) стаємо до оборони, однак всьо се не вистарчає! Тут треба передовсім запрячи до сего всі свої сили, не надіючись на нікого! В першій мірі ми мусимо мати матеріяльні фонди на оборону наших погранич. Вся наша суспільність мусить хоч би дрібними лептами зложити їх а тоді пічне ся вже дальша робота. Нам здає ся, що до такого діла нашим людям не треба вже принуки. Страшні числа най для всіх нас будуть в тій справі аргументом і голосним зазивом! Проти румунського народу ми маючи відповідні фонди можемо боронитись вічними, брошурами, приватними школами і всіма иньшими средствами. Без грошей се неможливе. У нас нема ще наприклад так багато своїх людей у всіх місцевостях, щоб вони самі вистарчали. До загрозованих

місцевостей треба людей як найчастійше висилати. Поляки в Галичині мають всю власть в своїх руках а щорічно збирають мільйони на приватну оборону польских менчостей. Коли вони се роблять, то ми мусимо ще більше рватися до сего. Від нинішнього дня най наша „Українська школа“ в Чернівцях дістає зі всіх сторін краю складки на оборону Русин перед чужим заливом!

Галицькі вісти.

Славянська Єднота а укр. клуб.

На останній нараді „Слав. Союзу“ д. 17. с. м. обговорювано, як ми вже згадали, справу злуки укр.-руського клубу з Слав. Союзом. Відпоручники укр. руск. клубу поставили такі умови: щоби „Слав. Союз“ з усіма в ній злученими сторонництвами на случай утворення нової парламент. більшості не входив до неї, колиб укр. руск. клуб спинив ся поза сею більшістю. З свого боку укр.-руск. клуб обов'язує ся піддержувати всіма рішучими способами „Слав. Союз“ в боротьбі з теперішньою правительственною системою і вступав з Слав. Союзом в тактичну зв'язь для згідного ділання. Як довго „Слав. Союз“ буде мати дотеперішній склад, укр.-руск. клуб обов'язує ся не заключати ніяких умов звернених проти Слав. Союзу. „Слав. Союз“ і укр.-руск. клуб обов'язують ся спільно вступати ся за своїми національно-культурними і народно-господарськими потребами. З обох сторін мають бути списані ті потреби, що до котрих обі сторони запоручують згідну піддержку. В усіх переговорах між Слав. Союзом і парламент. сторонництвом має все бути присутній представник укр. руск. клубу. Ця умова має бути без зміни затверджена всіма клубами, які входять в склад Слав. Союзу а також укр.-руск. клубом.

Над сими успіхами розвинула ся в комісії Славянської Єдноти дискусія, в ході якої поодинокі члени Славянського Союзу вказували на се, що імпетіс вимагане укр. руск. клубом в справі укр. руск. університету у Львові з університетами чеським, словіньським і італійським є неможливе, бо ніяке правительство не згодить ся на заснованні нових чотирох університетів нараз.

По закінченю сих нарад повідомив посол Шустершич представника укр. клубу, що Славянська Єднота не може прийняти таких умов до вступлення Українців в її члени.

Коли ж Українці хотять пристати до Слав. Єдноти, то злука можлива лиш тоді на підставі статутів, які обов'язують иньші слов'янські партії, приналежні до згаданого союзу.

Тактика Українців в галицькій соймі.

Недавно облетіла була пресу вістка, що пос. Стапінський веде з польськими демократами (вшех-поляками) переговори про утворення нової політичної групи демократично-людової унії. Віденьська Kroatische Korrespondenz подала була навіть термін спільної конференції представників обох таборів,

засначуючи між иншим, що ся нова фракція візьметь ся передовсім до переведення польско-руського порозуміння, щоб спинити національну ворожнечу в Галичині. Алеж на вшехпольській апелі — польські-демократи, як посол Петеленц і Лео швидко виступили перед нагродовим трибуналом з заперечуванням і що-до переговорів з людовцями та що до охоти зближувати польско-руське порозуміння. В справі того відпекнування краківського президента й посла д-ра Лео приносить остання Kroatische Korrespondenz ревелюації „з руских кругів зі Львова“, після яких заяву властивого провідника старо-демократичної партії проф. д-ра Лео, що його партія стоїть осторонь від всякої акції, яка мала би цілю розбирати руске питання ще перед скликанням галицького союму — прийнято в руских кругах з задоволенням. По сій заяві мали перекопати ся Русини, що поголоски, які тут або там повстають, буцім то Поляки готові справедливо розв'язати руску квестію, — мають лише сю цілю, щоби позискати руских соймових послів для спокійнішого становища в недалекій соймовій сесії. Заява проф. Лео служила-ме руским соймовим послам без сумніву за провідну лінію в їх тактиці, рускі парламентарні послі надіють ся, що і рускі соймові послі стануть тепер на таким становищі, що без розв'язки руско-польского конфлікту мусять вони держати ся такої самої тактики в соймі, яку заінавгурували рускі парламентарні послі в парламенті.

Українські заробково-господарські стоваришення в Галичині.

Число укр. союзних стоваришень в Галичині постійно зростає. В р. 1905 було їх всіх 100, в р. 1906 — 134, в р. 1907 — 180, в р. 1908 — 227. Як бачимо протягом п'яти літ число стоваришень зросло більше як в двох. Незвичайно багатий і старанно опрацьований звіт Союзу ревізійного видалий в серпні с. р., дає нам дуже точний образ з руху і зросту стоваришень в р. 1908.

Союзні стоваришення ділять ся на дві головні групи: 1) хліборобські і 2) системи Шульцого з Деліч.

В першу групу входять 21 кредитових стоваришень на статутах спілок Райфайзена, 65 кредитових стоваришень, 19 торговельних, 9 молочарських і 13 о ріжних задачах на статутах „Руского Народного Дому“; всіх разом 127 спілок — В другу групу входять старші повітові кредитові, основані в меншій частині на статутах Шульцого з Деліч, а в більшій своїй частині — на статутах того-ж „Руского Народного Дому“. Стоваришень сеї другої групи було 100, в тім числі кредитових 79, промислових 14, торговельних 2, промислово-торговельних 3, — о ріжних задачах — 2. — Порука в спілках переважно обмежена, дво, три, чотири і більше разова, в однім стоваришенні сторазова. 34 стоваришень має необмежену поруку. По роді діяльності розпадають ся союзні спілки на: кредитові в числі 168, торговельні в числі 21, промислові в числі 10, молочарські в числі 9, в ріжних задачах в числі 9. Всі 277 спілок єднає в собі 88.842 членів, так, що на одну спілку припадає пересічно 393 членів. Приріст членів в р. 1908 вносить 11½ проц. Власний масток стоваришень, складаючий ся з резервового фонду в висоті 670.574 К і уділів 2,936.486 виносив з кінцем 1908 року 3,607.060 корон і перевишав приріст з 1907 року о 6-9 процент. Стан

Селяни копали тепер щораз глибше. Першу глубшу яму на 3 сажні викопав Іван Шемелюк, парубок, що вийшов був з війська, той сам, що п'ядесятою закупив люльку; він перший став продавати більшу скількість кипячки і продавав Жидам бочку за 25 ринських. У нього заморочили ся перші три селяни, а що яма не була глубока, то повитягали їх гаками. Слідом за Шемелюком стали вже й Жиди копати і швидко взяли монополію продукції роши в свої руки. Повставали що день нові ями, з початку 10—12 сажнів, дальше 20—25, дальше 30—45, а нарешті 45—55. Над 55 сажнів не було в цілім Бориславі глубшої ями.

Чим глибше копали за кипячкою, тим частійше натрапляли на углеводневі гази, так звану „замороку“, яка забирала чим раз більше жертв.

Коли копати позаморочували ся в ямі, а той, що його спустили по заморочених, також заморочив ся, раджене собі чисто галицьким помислом: кидало ся запалену тріску, або віхоть соломи в яму, наступав гучний вибув, гази в мить згоріли і тоді можна було вже безкарно спускати ся по спечених покійників. Може се й не зовсім злий спосіб, як на тодішні порядки, бо були випадки, де поліз чоловік по мертвого і сам заморочив ся, поліз другий, третій і знов заморочив ся. У самого Миколи Криська, тодішнього війта, в ямі одного разу аж чотири робітники таким способом перенесли ся до ліпшого життя, легко перенесли ся, бо ямарі кажуть, що се найлекша смерть на світі; в ухах задзвонить, теплий смертельний піт виступить і вже чоловік готов до загального воскресення.

Замітне те, що § 335. закона карного цілі десятки літ тут не був обов'язковий, тоб-то аж до року 1872, та й пізнійше мало що функціонував, коли заскажений за перекупство той, що був установлений політичною властю до перестерігання сього параграфу не підпав ніякій карі судовій, хоч були докази і сотки свідків, що брав хабарі без кінця міри! Суд орік, що він міг брати, бо не був особю урядовою, лише приватною, хоча протягом двадцятьох кількох літ звав ся інспектором гірничим.

Ціла біда з запамороченими покійниками була та, що властитель ями платив за ліпший похорон дві десятки, а за пліхший тільки десятку.

Яму, в якій добуло ся кипячку, накривали в половині її глубокости віком (боном, підрею), аби вночі „кучиніри“ не крали. Коли ж прихотилося кипячку тягнути з ями, треба було се віко відкрити. До сего були спеціалісти, що брали по п'ятці за відіткане, бо такий сьмільчак наражав ся на заморочене, отже і на несподівану смерть. До таких відтикатів спеціалістів належав колись також і нинішний бориславський мільонер Мойше Іцик Корнгабер.

Досить добре плачено за таке відтикане роподайної ями, та не все: скупійші уживали при відтиканю того самого способу, що й при заморочених, „запалюючи замороку“, себ-то вибухові гази; а що експлозія розвалювала в версі береги ями, тому й стали згодом дуті ковальськими міхами до ями крізь тонкі руки, а ще пізнійше за-проваджено ручні млинки для провітрювання.

Ями копали, як хто вмів. У версі на метер або два було цямроване, а дальше городили коші з хворосту й кіля. Коло кожної ями горіла ватра, аби було при чім люльку запекти і мокру сорочку та штани висушити і грішне тіло обігріти.

Дітмарівські лампи розповсюджували ся, а навіть „фляцатка нафтові“ по селах стали блищати та коптити; консумція нафти збільшала ся, рафінерні чи дестиларні нафтові прибували, а з тим і продукція роши також: горячка контрафтовани „дочок“ огорнула всіх гешефтарів у Бориславі, весь дрогобичний кагал скупив ся коло тодішнього війта з великими ходаками Миколи Криська, правдивого успособлення галицьких порядків: бо-ж він містив у своїй високій персоні власть політичну, судейську, гірничу, поліційну, словом, був акимось необмеженим царем. Отсей Крисько громадською печаткою потверджував контракти на „закопи“ під ропу і брав за се гарні такси від Жидів готівкою, грошинами і процентами добутої роши, а від селян подарованою землею під „закопи“, які спродавав дальше та перемінював на гроші; а що таких контрактів було без ліку, то й такса за печатку плени денно й нічно, і по кільканадцятьох літах із війта в великих ходаках Микола Крисько зробив ся дідичем і вліз своїми широкими чоботами поміж панські лаякери.

(Далі буде).

шадних вкладок виносить в 1908 р. 16,839.568 К. В порівнянні з приростом в р. 1907 виказують вкладки обниження о 3,98 прц. Це пояснюється спеціально прикрями різними відносинами в минулім році. Союзні стоваришеня користувалися в р. 1908. кредитом на загальну суму корон 7,774.027 т. в сумою о К 2,743.783 більшою чим в р. 1907. — Оборотовий капітал спілок зріс в р. 1908 о 5,200.000 корон і виносить К 28,200.000. Власний маюток становить 13 прц. цілого оборотового капіталу. Чистий зиск зріс в р. 1908 о 25 процент і виносить К 268.118. Страту виказує 26 спілок на загальну суму К 4,029. Позичок уділили стоваришеня на загальну квоту К. 22,239.517. Переважала стопа 7 про. — Кошти адміністрації виносять 2-85 процент цілого капіталу оборотового.

52 стоваришеня посідало з кінцем р. 1908 власні реальності, представляючи по відтягненню довгів гіпотечних вартість К 1,135.000. На добродійні цілі жертвували союзні спілки К 46.500 т. в. 16 процент більше чим в р. 1907.

На загал представляєть ся стан союзних стоваришеня в освітленю вше наведених чисел дуже корисне. Найвище стоять і найлучше з'організовані в стоваришеня кредитові в числі 168.

Відкинуте неоправданих кацапських претенсій.

В руках галицьких русофілів знаходиться міліонна фундація „Народний Дім“, жертвована цісарем „Русинам міста Львова“. Кацапи не впустили нікого з Українців до заряду сей фундації так, що доходи її служили лиш кацапським навіть цілям, а такі майже лиш кишенням поодиноких кацапських мамелюків. Господарка там страшна! В тім році кацапи могли вже забезпечити собі таку господарку в тій фундації через інтабуляцію. Однак власне тепер вже і найвищий судовий трибунал як остання інстанція оріє, що обшество „Руській Народний Дім“ не має правового титулу до інтабулювання на свою власність майна фундації „Народного Дому“ жертвованої цісарем „Русинам міста Львова“.

Політичний перегляд.

Барон Бінерт на аудієнції у цісари.

Як відомо през. міністрів Бінерт був на довгій аудієнції у цісари. „N. Fr. Presse“ каже про сю аудієнцію барона Бінерта ось-що: На своїй аудієнції здав австрійський президент міністрів справоздане про раду міністерску з 18. і 19. с. м. як також про політичне положення, утворене акцією Гломбінського. Барон Бінерт представляв, що приготувавши ся до осейної сесії, мусить правителство в першій лінії уважати своєю суга маіог скликане і урухомлене чеського сойму. В сїм згляді реферував президент міністрів про свої переговори із обома національними партіями та з представителями чеської більшої посілости, як також і про аналогічні дальші його заходи в тій справі, що мають почати ся з початком вересня.

На теперішнє політичне положення задивляв ся бар. Бінерт вже з більшим оптимізмом, тому що славянські опозиційні групи заняли трохи прихильніше становище.

Коли-би вдало ся уконститувати чеський сойм та скликати прочі сойми на короткий час, то можна-би по замкненю сесії соймів скликати парламент з початком жовтня. Головною точкою парламентських обряд мав-би бути тоді фінансовий план др. Біліньського.

З усуненем податку на пиво утратять краї певну скількість податків і тому краї будуть мусіти шукати відшкодованя через отвореня нових жерел в своїх межах.

Дотично реконструкції кабінету, барон Бінерт ще нічо не може сказати, бо таке питанє не існує на разі. Так само лиш злегка порушено справу скликаня делегацій. Австрійські члени делегацій вже вибрані і можуть мимо замкнення сесії зійти ся в кожній хвилі. Інакше стоїть справа в Угорщині, де аж в осени вясняться ся політична ситуація і буде міг наступити вибір угорської делегації.

Нове фінансове предложенє.

Тому що міністер скарбу мусить з свого фінансового предложеня викресити підвишенє податку на пиво, тому міністерство скарбу мусить предложити тепер новий фінансовий план. З причини відступлення від податку від пива відпаде і для поодиноких країв певна часть приходів, тому правительство старає ся найти для країв рекомпензату в якийсь инший спосіб. Після давного плану мали краї одержати із надвижки із горілчаного і пивового податку около 40 міліонів.

Не знати тепер, яким способом правительство найде нове жерело, щоби заступити доходи, яких сподівало ся із підвишеня податку на пиво. Правдоподобно поодинокі краї будуть сьміли в себе підвишити податок на пиво.

Так застановляють ся відповідні чинники над тим, чи не паложити би податку на люксусові пред-

мети. Так само мало би ся оподаткувати добуванє вугля та мінеральних вод.

Знесенє шкіл „Вільної школи“.

Сими днями видала краєва шкільна рада нижньої Австрії розпорядженє, яким касує ся всі школи, удержувані товариством „Вільна Школа“. Се товариство внесло сейчас рекурсе до міністерства просвіти і віроісповідань, та міністерство затвердило розпорядженє краєвої шкільної ради. Думують, що товариство „Вільна Школа“ внесе ще скаргу в сій справі до т. зв. „Verwaltungsgerichtshof-u“. Тимчасом повідомить оно шкільну раду про заведенє звичайних приватних шкіл, в яких розумієть ся будуть вчити всіх предметів крім релігії. Не відомо лиш, чи краєва шкільна рада пристане на отворенє таких шкіл, де не буде вчити ся релігії.

Клерикалізм не хоче, як відомо терпіти вільнодумних заведень і всіма средствами, навіть насильним скасованєм непригожих для себе шкіл, стремить до загарбання шкіл в свої руки.

Вісти з Туреччини.

Повстанє серед Албанців.

У місті Верізовічу зібрало ся около 3000 Албанців, до яких що дня прибував багато охотників. Повстанці не хотять платити податку і жадають, щоби теперішнє правительство уступило і щоби не допущено християнських рекрут до армії.

Джавід-паша одержав наказ оружем покорити Албанців повіта Інеку, які, метачи ся за его попередні експедиції та за зниженє їх святинь, напали на поодинокі військові відділи.

В виду становища Албанців у Верізовічу зглядом властиві мусів Гусні-паша із Іскібу вислати туди на поміч певну скількість гармат. По обох боках полягло багато воєків.

Переслідуванє проводирів могомеданських заворушень.

Із Скутари доносить депеша, що тамошньому намісникови вдало ся арештованєм проводирів та зіібраним великого війська зломити опір Могомеданців. Базар знову отворений. Супокій вернув назад.

Револуція в Ємені.

Повстанє серед племен у Ємені прибирає що раз більші розміри. Автентичні вісти доносять що порта постановила енергично поступати з повстанцями як також вислати туди певну скількість воєнних кораблів та 12 баталіонів.

„Agenzia Stefani“ каже, що рух у Ємені прибрал 22. с. м. нагло революційний характер. Повстанці справили велику різню серед турецького війська і маширують проти Годайди. Ходять слухи, що тамошний губернатор зажадав із Царгороду помочи і правдоподобно запропонував великому везирови попросити тимчасом о поміч італійські та англійські воєнні кораблі, які стоять тепер на Червоному морю. Італійський державний підсекретар звернув ся до міністра маринарки з просьбою о висланє одного воєнного корабля до Годайди, щоби в разі потреби берегти італійських інтересів. В тій цілі відплив сьогодні із Адени корабель „Vultorno“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. серпня 1909.

Календар. Четвер 26. (13.) Максим, Доз. по пр., рим. Зефірина и. М. Схід сонця 5-06, захід 6-56. — Пятниця 27. (14.) Михайл Марк. пр. пр., рим. Йосифа Кал. Схід сонця 5-08, захід 6-53.

Особисті вісти. З Франценсбаду повернула до Чернівців дня 23. с. м. знаменита письменниця наша Ольга Кобилянська.

Початок нового шкільного року у народних школах пічне ся так само як у середних школах 9. вересня.

З краю горя і терпінє. Як польські власти в східній частині Галичини опікують ся нашим народом а головню шкільною молодіжню підчас ріжних епідемій, які з огляду на безпримірну „печальність“ санітарних галицьких органів так часто звідують Галичину, най послужать такі неімовірні факти: На донесенє шкільної управи про вибух будьякої пошести, компетентні власти звертають ся звичайно аж по шести і більше місяцях до громадського уряду із запитанєм, чи вправді така пошесть в громаді існує. Ілюстрацією таких азятських відносин може послужити ось який надто сумний випадок. У селі Гвіздці вибух плямистий тиф. Заряд шкільний повідомив сейчас об сїм старосту, і думав би хтось, що задля сконстатованя такої страшної хвороби, мусіла би була сейчас з'явити ся на місці санітарна комісія. Однак що стало ся? Аж як учителька місцевої нар. школи

тов-а Евгенія Герасимовичівна померла на плямистий тиф, прийшло після сеї звістки старосту на здогад зарядити телеграфічно замкнене Гвіздецької школи... Ось примір, який наглядно документує, як то ми ще далеко від Європи, і як в нас через несовістнє і каригіднє недбалєство вшепольської „владзи“ мруть „вольні горожани“ мов мукі наслідком ріжнородних епідемій, для яких затамована компетентні власти нічоґисенько не роблять... Мимоволі насуває ся культурному чоловікови на думку, що маємо тут до діла з певною системою для винародовлення „гайдамацької гидри“.

Огонь в Свидові, пов. Чортків. Сеї ночі вибух в Свидові огонь і знищив до 20 домів. Причина огню еще не відома. Шкода велика, якої ще не обчислено.

Убийство в Тлустім, пов. Залішки. З дня 22. на 23. с. м. вбив в полю Антін Білоус польового Николая Джмеліка. Причиною убійства була пімета за те, що Джмелік зловив его кілька разів при крадежі людських сноів і обвинив перед урядом громадским. Антін Білоус 31-літний муж, батько двох дітей, виїхав в ночи знов в поле, щоб набрати чужих сноів і привезти до дому. А побачивши польового, що знов за ним слідить, відчепив Білоус орчик і так сильно вдарив польового кілька разів по голові, що сей зараз упав. 63-літнього Джмеліка знайшли рано пастухи ще при житю, котрим мав сказати „люди ратуйте мене і будьте свідками, що Білоус побив мене“. По короткім часі скінчив житє. А Білоуса знайшли в полю при ораню; сейчас завели его і відвели до суду, але до убійства не хоче ся еще признати.

Російський шпін. В Паризи, у Франції А. Бурцев викрав нового російського шпіона Гартінґа. Перше брав він участь у революційнім руху, опісля перейшов на службу царату і доносив російській поліції про всі рухи соціялістів у Франції. Він то, як показуєть ся, приготував атентати у Франції, щоби спричинити віддаленє з відтам російських революціонерів. Се відкрите викликало велике враженє в цілім світі, яке в яркім світлі представляє цілу гниль російського царату.

Із штуки і літератури.

Нова українська історична картина. З Відня пишуть нам: Наш земляк Микола Івасюк, звисий артист-маляр з Чернівців, працює тепер у Відні над остаточним викінченєм своєї давно вже зачатой історичної картини в'їзд Богдана Хмельницького до Києва по битві під Зборовом. Горда постать самого гетьмана, окруженого своєю старшиною, дуже гарно виступає на картині. Нарід під проводом духовенства з митрополитом на переді і міска старшина з великим одушевленєм витають свого спасителя. Межи полковниками видно писаря Виговського і иньших. В долі за козацтвом видніють верхи церков Київ. Картина буде скінчена перед весною, бо призначена на весняну виставу в віденськй Künstlerhaus-i. Щоб поглянути на картину, звиджують робітню нашого артиста ріжні знатоки штуки, між иншими звідли її ректор академії штук красних у Відні і міністеріальний радник Ферстер, котрого міністерство просвіти нарочно вислало до робітні артиста. Оба вони признали велику артистичну вартість тої картини. Як довідую ся, з п. Івасюком ведуть переговори товариства берлінські і віденські о набутє права репродукованя, як картини Хмельницького так і иньших картин, які знаходять ся в робітні артиста. Чи не ліпше було би, щоби яке наше товариство або спілка набула те право репродукції? — Р. П.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 25. серпня 1909.

Софія, 25. серпня. (Кб.) Вчєра відбуло ся у Руччюку з нагоди 32 літньої річниці оборони пизини Шілька сьвяточне відкрите пам'ятника, першого в Болгарії, що поставлений в честь ідеї свободи

Царгород, 25. серпня. (Кб.) Часописи доносять, що Туреччина дозволила Сербії перевезти через Солунь 250 тонн пороха.

Бетені, 25. серпня. (Кб.) Президент Фалєр і его супруга прибули сюди в супроводі міністрів Бріана, Мілерона і генерала Брюна, щоби бути присутними при перегонах аероланів. Величезне число зібраної публіки привитало сердечно прибувших гостей.

Буйнос-Айрес, 25. серпня. (Кб.) Аргентийський пароплав „Columbia“, що віз з собою багато пасажирів до Монтевідео, паїздив при візді до пристані в Монтевідео на корабель „Schlesien“. „Columbia“ потонув, при чім потопило ся 150 до 300 осіб, головню жєнщина та дїтий. Лиш мало коло вратовано. Капітан хотів завдати собі смерть, однак его спинили у виконаню сего наміру. Корабель „Schlesien“ відніс також деякі ушкодження.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats-bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle) — — — —	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis) — — — —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — — — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским — — — —	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким — — — —	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — — — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — — — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht) — — — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis) — — — —	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis) — — — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — — — —	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis) — — — —	10 „
Свід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — — — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1-40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакowaniem 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакowaniem по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесене о позволене екзекуції на движимости. 6. Внесене о позволене екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотарияльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не приймає ся.

Сайферт і Тучапский

хемічна пральня річий, фіранок і сукон

улиця Руска число 15

пошукує (1—5)

Хлопця до науки.

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цініки даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повисшу фірму.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто шад-ниці почтової 25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроводочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількохразових або при різних замовленнях значний оуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порту. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і вилученням поштової належності.

Циркулярі яко прилог коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Мужицка організація.

□ В неділю, дня 22. серпня відбула ся в черновецькій „Народній Домі“ велика нарада наших селян. Ся нарада певно буде мати таке значінє, що ще наші внуки будуть згадувати сю неділю і тих своїх дідів, що в сей день зійшли ся, щоби ратувати долю наших селян і всего нашого народу на Буковині.

Нараду сю скликав комітет, який складав ся з 40 самих наших селян.

Над чим же раджено на тих зборах? Раджено, дорогі братя, над тим, чи не було би вже тепер на часі, щоби самі наші селяне застановлялись над своїми справами, над своєю долею теперішньою і будучою — в громадах, в краю і в державі? Досі водилось у нас таке, що наші передові люди, так звана інтелігенція, журили ся мужиками, а тепер, сих сорок наших селян постановили в ширшій кружку наших газдів порадитись, чи би не можна вже до сеї роботи втягнути передовсім самих селян, самих мужиків! Очевидно ніхто не думає, щоби нашу інтелігенцію, сю, що для наших селян так довго і так щиро працювала, тепер відпихати від сеї роботи. Ні! Рада лиш була над тим, чи селяне вже не могли би бути першими в тій роботі? І ухвалено на тій раді, дорогі наші братя, що се вже прийшов слушний час, що про мужицку долю вже можуть передовсім самі мужики радити, що вже самі селяне на стілько дозріли, що їх справу можна їм віддати в руки! Вся робота наших провідників дотеперішних до сего йшла, щоб до нашої політики втягнути весь загаль наших селян і тому всі наші послы дуже радо повитали ухвалу, після котрої про долю селянську в першій мірі селяне мають рішати.

Як-жеж мають взяти ся наші селяне до сеї роботи? Відповідь коротка: треба зібрати всіх наших селян в один гурт, в одно товариство, або инакшими словами треба перепровадити мужицку організацію. На неділешній нараді в Чернівцях постановлено, що тим товариством, в яким мали би зібрати ся всі наші селяне, має бути давна наша „Руска Рада“. Треба старати ся, аби в сій „Рускій Раді“ були тисячі наших селян, щоби они до сего товариства платили вкладку (1 кор. на рік від особи), а тоді наші селяне будуть творити таку силу, що при ній всьо добре і потрібне нам легко вже буде здобути.

Тепер розкажемо, як йшла ся славна мужицка нарада в неділю, хто на ній був, хто і що на ній говорив?

Отже передовсім мусимо зазначити, що в тій нараді брали участь всі начальники громадські, всі голови читалень, кас і „Січий“ і їх довіренні люди а відтак всі панове послы, п. О. Попович, як провідник „Рускої Бесіди“ і др. Когут від „Селянської Каси“. Всього народу ще не скликувано тепер, бо се була лиш передвступна нарада а не загальне віче. Таке віче має небагом вже відбутись в Чернівцях, і ми певні, що там побачимо вже тисячі

тисячі наших селян. Сеж о їх справу йде!

Неділешню нараду отворив мужик, посадник Кіцманя, п. Дм. Бажан а президію зборів творили крім него: Георгій Лисан і Михайло Яровий як заступники председателя, п. Дм. Юрійчук, Николай Приц і Ростокский як писарі. Самі мужики. На просьбу комітету, який складаючись із 40 найчільніших мужиків, скликав сю нараду, реферат про причини і потреби мужицкої організації виголосив віцемаршалок краєвий п. Др. Ст. Смалъ-Стоцкий.

Сей реферат тревав півтора години, однак тільки в ній живих думок було і тільки радости з сего нового діла, що зібрані вислухали його з найбільшою увагою і сейчас по ній пішли довгим рядом промови мужиків. Др. Стоцкий говорив так: Організації мужицкої треба нам конечно. Передовсім тому, що тепер громада, край і держава вимагають від кожного селянина його розуму. Маємо нові закони про вибори громадські, про вибори до сойму і до державної ради, маємо новий закон пропінанийний, на підставі котрого і наші мужики могли би діставати концесії на корчми, як би з сего закону зміли користати, — а до доброго використання сих законів конче треба, щоби мужик розумів сі закони, розумів своє право, одним словом, треба, щоби мужик мав свій розум.

З відки ж наш мужик має набрати сего розуму? Від мужицкої організації в товаристві „Руска Рада“. Се товариство мало би у всіх таких справах навчати наших людей! Дурного скрізь кожний визнає а передовсім в політиці, отже „Руска Рада“ мала би політично виховувати наш нарід. Се одно. А далі: організації мужицкої треба доконче і тому, що при такій організації, при таких згуртованю всіх сердаків — родить ся сила. Один чоловік мало значить, але громада, товариство — се вже є сила. Хто має силу, той скоро має і право своє і свою правду та справедливість. Знов отже і тому конче треба нам товариства всіх наших селян, знов треба нам організації селян. Се товариство журило би ся не лиш доброю для селян політикою, але всім, що селянству потрібне, отже наприклад як треба добре господарити, що робити, щоб діти селянські не гинули так дуже, як тепер і т. д. В краю, що називає ся Данія, перед 100 літами селяне були бідні і темні. Через свої товариства вони стали нині розумні і в тепер найбогатшими мужиками на всій землі. О те саме мала би дбати і наша „Руска Рада“, щоби у нас на Буковині було селянам так добре, як добре в тепер мужикам в Данії. — Трета причина, для якої треба нам сотворити мужицку організацію, ся, що наш нарід се мужицкий нарід. Ми все (говорив Др. Стоцкий) старались о се, щоб колись самі мужики думали про свою долю, щоб вони самі брали участь в своїй політиці. Щоби се стало ся, треба селян втягнути до сеї роботи. Лиш в сей спосіб, вони всього навчать ся, всьо порозуміють. — Мужицкої організації треба нам і на се, щоб

при її помочи ратувати наших братів, які гинуть в кімпольонгській і гурагоморській повіті під напором Волохів. Як будемо мати „Руску Раду“, тоді на її поклик зійдемося і поїдемо до тих наших людей. Волохи вже їх не затуманять, вже їх не вкрадуть нам! — Пятою причиною (і се є дуже важне) є для сеї організації те, що вона мала би дбати про моральність в нашій роботі. Нині один з другим посварить ся і один другого лиш ганьбить перед народом. Через се виходить велика шкода. Нарід ділить ся і не знає кому вірити. „Руска Рада“ мала би отже дбати о се, щоби справедливо віддавалось честь тому, хто на се заслуговує і щоби наводити на добру дорогу тих, хто провинив ся, хто заблудив. Через се буде справедливість між нами, згода і єдність! Вкінці звернув ще п. Стоцкий увагу, що, щоби вивести таку організацію, треба великої праці — однак всі ми віримо, що ми вже се зробимо — на славу нам, а на страх ворогам!

Промова Дра Стоцкого викликала між зібраними, яких було понад 300, велике одушевлення.

По промові Дра Стоцкого почали говорити иньші, головню мужики. Гей, як-жеж чудово і як розумно вони говорили! Промовляв старенький газда П. Мороз з Крещатика, Дмитро Грещук з Садагури, посол Н. Спинул, уч. рільничої школи Е. Жуковский з Кіцманя, нач. гр. І. Меленка з Рогізни, Георгій Лисан з Вашнівців, Василь Ростокский з Кіцманя, проф. гімназійний Др. МIRON Кордуба і П. Клим, госп. Шпитко з Черногузів, Кость Майданський з Рогізни і иньші.

Всі бесідники незвичайно радувались, що вони мають довести до гарного кінця таке гарне діло, — всі висказували певність, що тисячі наших селян пристануть до сеї організації, яка стоїть поза теперішніми партіями і до якої повинні вступати всі чесні селяне і їх приятелі-інтелігенти без різниці партій. Промови наших селян були такі гарні, такі розумні, що справді мусів кожний вірити, що се велике теперішнє наше діло вдасть ся.

На сій нараді ухвалено по переведеню дискусії всіма голосами таку резолюцію:

„Зібрані дня 22-го серпня 1909 в „Народній Домі“ в Чернівцях рускі хлібороби, а то начальники громадські або їх заступники, старшина читалень і Січий, всі враз з довіреними своїми людьми узнають одноголосно доконечну потребу кріпкої організації руско-українських мужиків на Буковині для успішної оборони і розширення прав і для утримання єдності і згоди руского народу на Буковині в політичнім товаристві „Руска Рада“, пристають самі зараз в члени того товариства, обов'язують ся на потреби товариства „Руска Рада в Чернівцях“ платити річної вкладки що найменше 1 кор.; обов'язують ся также приєднати як найскорше і як найбільше руских хліборобів в члени того товариства, аби в тім товаристві

згуртувати для щирої згідливої успішної культурної праці народної усіх руских хліборобів Буковини. Заразом висказують зібрані повну надію, що наші послі і вся щиро-народна руско-українська інтелігенція в добре зрозумілім інтересі народнім підопре всіма силами сі заходи руских хліборобів до утримання єдності і згоди серед руского народу на Буковині.

Зібрані ухвалюють, як найскорше скликати загальні збори тов. „Рускої Ради“ в Чернівцях, причім кладуть як найбільшу вагу на те, аби на сих зборах явилися тисячі членів і таким чином доказали силу нашої мужицької організації.

Зібрані обов'язуються скликувати зараз всюди згідно поступаючи в кожній громаді віча хліборобів, пояснювати на тих вічах ціль нашої організації, заохочувати усіх хліборобів до вступу в члени тов. „Руска Рада“, збирати членські вкладки і враз із списками членів висилати до тимчасового комітету, який рішає про прийняте членів.

Для підготовки заг. зборів ухвалюють зібрані вибрати комітет із 10 членами і 4 заступниками.

До сего комітету вибрано відтак: віце-маршалка краєвого Дра Стоцького, Дм. Бажана, Георгія Лисана, Дм. Юрійчука, Ілю Меленку, Дра Л. Когута, Ів. Мельниченка, Евг. Карлинчука, Михайла Ярового і Мет. Огородника як членів, — а Ів. Михальчука, Николая Прица, Ілаша Кіцула і Дм. Грищука як заступників.

Наконець відчитано ще телеграму від п. Николая Василька, яка надійшла на руки Дра Стоцького: Зміст її такий:

„Ніякий нарід не опирається на так сильно і майже виключно на мужиках, як наш руский нарід. — Тому воля руских мужиків є найліпшим провідником в рускій політиці. — Для мене і для Тебе ся воля — все була свята. Сподіваюся сего і бажаю, щоб від нинішнього дня все і всюди воля наших мужиків рішала у всіх справах нашого громадянського життя. — Так се розуміючи, вітаю сердечним привітом всіх зібраних на нинішній нараді. —
Николай Василько.

По замкненню наради, зібрані на пам'ятку сего радісного дня і на спомин про него відфотографувались спільно на подвір'ю „Народного Дому“.

Політичний перегляд.

Про скликання державної ради.

Вже від довшого часу ведуться переговори між поодинокими більшими партіями в парламенті, яким-би то чином уможливити скликання парламенту на сесію, якої праця принесла-би певні успіхи, зн. щоби залагодження важних державних справ не перепиняли ті партії, які йдуть до сего, щоби усунути теперішніх міністрів. Найважливішою справою на тій сесії парламенту було би помірне Чехів з Німцями і ухвалення нових податків. Правительству зрозуміло, що, коли не прийде до згоди між Німцями і Чехами, то годі скликати раду державну, бо Чехи, маючи за собою силу, знов не допустять до супокійного ведення наради в парламенті. Чехи в своїм краю мають проти Німців більшість і стараються ся унітати Німців, які там в меншості. Тому чеські Німці не допускають до наради в чеській соймі, а Чехи роблять галабурду за те в раді державній у Відні. Одні другим відплачують ся. Міністри стараються отже вперед привести до згоди між Чехами і Німцями, що ся тичить чеського сойму, а потім вже і в парламенті пішло би все гладко. Президент міністрів барон Біверт, здаючи справоздає перед цісарем про стан політики в Австрії, завідомив монарха, що поодинокі міністри вже розпочали обради з провідниками чеського і німецького табору. Чи се принесе яку користь, не знати, бо, як справи тепер стоять, то не легко оно піде. Коли-би так вдало

ся правительству помирити сі два спорячі табори і чеський сойм міг би у другій половині вересня зійти ся на коротку сесію, тоді була-би надія, що й парламент зможе в жовтні зійти ся. Головною нарадою парламенту мала-би бути справа правительственого предложення міністра скарбу що до нових податків.

Вигляди на нові податки.

Міністер скарбу др. Біліньський, щоби довести до ладу фінанси в державі і щоби поодиноким краям помочти трохи, уложив був на біжучий рік прелімінар, у яким заміряв підвищити податки на пиво та на горілку. З сего підвищення одержала би державна каса около 40 мільонів корон, з чого припала би і для поодиноких країв певна сума грошей. Однак чеські і німецькі послі тому, що їх виборці пють багато пива, висказали свою неприхильність до підвищення податку на пиво. Тому плян міністра скарбу не мав виглядів на прийняте в раді державній. Міністерство скарбу вичеркнуло отже підвищення податку на пиво і тепер шукає інших жерел, з яких приходи покрити би прихід з задуманого податку від пива. Хотіли поліпшити стан державної каси як також грошовий стан поодиноких країв, де панують вічно недобори, хоче тепер правительству підвищити податок на сірники, на добуване вугля та мінеральних вод; окрім того мали би бути оподатковані також предмети, які багаті справляють собі не з кінечної потреби, але із гоїности.

Тепер мали би платити податок від сірників фабрики сірників, а на будуче вироблене сірників задумує правительству взяти в свої руки і продавати їх так, як тепер продає держава тютюн.

Справа буковинського сойму.

Буковинський сойм мав би бути скликаний по 15. вересня на коротку сесію. На сій короткій сесії мав би він радити над соймовою виборчою реформою. Виготовлене пляну нової виборчої реформи соймової припоручено баронові Гормузакому. Встигне бар. Гормузакі впорати ся до сего часу з сею справою, то і сойм буде мати над чим радити. Надія однак на се не велика, тому відай і буковинському сойму не буде чого збирати ся у вересні на коротку сесію. В такім разі буде наш сойм радити аж в грудні і січні, коли вже буде можна і прелімінар виготовити на підставі того, що ввадить парламент в жовтні, і барон Гормузакі зможе предложити вже викінчений плян виборчої реформи.

Нова красава позичка.

Цісар уділив санкцію проекту закона, ухваленного буковинським соймом, на яким то законі опираючись, край наш затигне нову 16 мільонну позичку.

Сей довг затигне наш край на 90 літ. Три покоління будуть его сплачувати; в краєвім бюджеті що року буде вставлятись на сплату сего довгу кількост тисяч корон!

Сю нову позичку призначено на будову шпиталів в Вижниці і Сторожинці визначено (800.000 корон), — на розширення краєвого шпиталу в Чернівцях (370.400 K), на будову нових двох відділів в Чернівцях для умови хорих (на 240 осіб, 624.000 корон), — на дім поліжничий в Чернівцях (80.000 кор.), — на будову ткацької школи в Чернівцях (300.000 K), — на будову фахової школи в Кімполонгу (80.000 K), — на будову нової краєвої палати (1.200.000 корон), — на регуляцію Молдави (2.621.189 K), — на закупню акцій льокальки між Веречанкою і Вікном (240.000 K), — на інші поліпшення (1.500.000 K).

Се перша половина цілий, на які ся позичка має обернутись. Іншу ціль має друга половина сего нового краєвого довгу. Із тих 16 мільонів — 7.725.000 K призначив край на сплату давніх довгів, які тепер перейшли вже суму вісьмох мільонів корон!

Заразом зажадало міністерство скарбу рішучо, щоби на будуче в краєвім прелімінарі покривались розходи з доходами! Отже вже в найблизшій будучности буде треба теперішні краєві податки значно підвищити. Таке чекає наш край!

Наші соймові послі вже давно перестерігали інших послів перед такою господаркою, яка може привести край до руїни. Тепер показало ся, по тій стороні правда, куди завела господарка таких Лушів та Ончулів, через яку наш край буде через

90 літ покутувати гріх панків, — тепер вже бачимо. Голосу наших заступників, яким лежить добро краю на серці не послухали, а тепер мовчать ті панки, бо відчують, що по їх стороні вина. Селянам се на жаль вже не допоможе. Добре однак знати, хто чий брат?

Перед нашим січовим сьвятом.

Наради кошових буковинських Січій над надходячим „січовим сьвятом“ відбули ся минулої неділі, дня 15. серпня 1909 в черновецьким „Народнім Домі“ при досить малій участі кошових, вглядно делегатів наших Січій. Може бути, що причина сему робучий час, в яким скликано людей на сі наради, але не трохи завинила тут також і байдужність січовиків. Бо чейже можна було вислати бодай одного січовика з кожної Січі на наради в так важній справі, як сьвято, котрим хочемо і маємо показати культурному сьвітowi, що ми не спимо і що вміємо жити.

В 11 год. отворив січовий атаман др. Т. Галин привітними словами наради і на его пропозицію вибрано председателем збору проф. Яричевського. Сей знов покликав на писаря наради учит. Івана Вольчницького з Серету. Председатель пояснивши ціль зборів, уділив слово кошовому чери. Січі тов. Сірецькому, котрий обговорив програму сьвята, яке мало би складати ся 1) із сьвяточного походу через місто; 2) з „академії“ себто привітної бесіди із коротким історичним нарисом про значіне сего сьвята якраз в сім році, почім йшли би деклямації і сьпів; 3) з вправ гімнастичних (вправи вільні, з топірцями, вправи з сикавкою); 4) з театрального представлення і комерсу.

Щоби сьвято удало ся гаразд, постановила черновецька Січ приготувати інструкторів, котрі би знову роз'їздили ся по Січах і приучували січовиків гімнастичних вправ на один лад. Уже навіть вислано таких інструкторів по декотрих громадах, та трафіло ся, що у Топорівцях троха не радо прийняли інструктора а у Шининцях не застав інструктор січовиків дома.

По сих загальних замітках приступлено до дневного порядку наради застановляючись над питаннями: коли має відбути ся сьвято, як має відбути ся се сьвято і де, кілько Січій і котрі мають брати уділ в сьвяті і т. д.

На внесенє п. Руєнака з Чорторії постановлено пересунути сьвято з 21. на 26. вересня с. р., а то через те, що на 21. вересня с. р. відбувають ся в многих громадах храми. Коли би 26. вересня був дощ, те чейже не з цукру наші січовики; трафіляло ся вже, що і в дощку відбували ся подібні сьвята гімнастичних товариств.

Що до розкладу, в яким має відбути ся сьвято, себто програму сьвята предложено тов. Сірецьким, прийнято в цілости. Як найвідповідальніше місце першого згромадження всіх січовиків, відки мали би всі разом вирушити сьвяточним походом через місто на місце, де би мало відбути ся властиве сьвято, збори признали ленківську толоку, коло котрої є залізнична станція „Жучка“. Місце, де має відбути ся сьвято і вправи гімнастичні, поручає ся вибрати черновецькій „Січі“ і „Союзови Січій“.

Потім поставив внесенє тов. Стернюк, щоби у сьвяточній похід брали участь всі а у вправах на фестивалі лише ті „Січі“, що добре вправлені, щоби сьвято випало як слід. (Прийнято.) Відтак вініс сей товариш, щоби вправи гімн. складали ся 1. з вправ вільних, 2. з вправ з топірцями, 3. з вправ зі сикавками і 4. з вправ у першій помочі в разі наліцтва. (Прийнято.)

Делегат „Січі“ з Виженки заявив, що „Січ“ радо возьме участь в сьвяті, однак потребує інструктора, щоби її до сего приготував. — Делегат „Січі“ з Рогізної повідомив, що тамошня „Січ“ прийде із сикавкою і є в силі пописатись двома пірамідами. — „Січ“ черновецька зголосила ся, окрім до програмових точок ще і до інших вправ. Кошовий з Гаврилівців заявив, що тамошня „Січ“ підупала і вишле лише кілька членів в спілці з кількома січовиками із Стівчан. — Делегат кіцманецької „Січі“ тов. Корійчук зазивав до кріпкості і єдності товаришів і зголосив кіцманецьку „Січ“ до участі в фестивалі. — Атаман буковинських „Січій“ повідомив, що на надходяче сьвято запрошено також балинецьку „Січ“ в Галичині, котра вишле також яких 50 знаменитих вправлених січовиків до нас в гості. Вони знають вправи списками.

Кошовий Сірецький вносить, щоби запросити на січове сьвято львівський Сокол. (Прийнято) На запитанє тов. Негрича, чи можуть січовики прийти з музикою, як також на конях, заявив председатель, що най прибувають зі всім, навіть булоби красно, як би прийшло з 10 Гудулів з трембітами. Тов. Стернюк поставив внесенє, щоби кожда Січ, котра може пописати ся чимсь своєрідним, могла самостійно вправляти. (Прийнято.) Відтак подав тов. Стернюк внесенє, щоби січове сьвято відбуло ся на польським „боїську“, бо сю площу подарувала черновецька гром. рада для польського „Sokoła“ з тим застереженням, що ту площу можуть за відповідним повідомленням ужити і інші народности. Проф. Яричевський спротивив

ся сему. Справи тої не рішено на разі. На внесок тов. Стернюка прийнято, щоби запрошено на сьєвято всі власті автономні, правительственні і прочі.

З огляду на те, що вже короткий час до сьвята, треба, щоби хтось живійше заняв ся сего справою. Вибрано отже до сего особний комітет.

I. В.

Руский нарід оживає.

(Конець дописи з Ванілово Волоского.)

По короткий перекусці у п. надуч. Панчака удали ся прибувши гості чим скорше до зібраного народу, який покрит густо величезну площу перед домом чесного господаря Івана Гінчака.

Збори отворив п. надуч. Панчак, привітавши так посла як всіх прибувших гостей сердечними словами. На его внесенне вибрано головою зборів п. директора Іваніцького, его заступником п. Івана Гінчака а секретарем п. надуч. Проданюка. Голова зборів, перебираючи провід, розпочав нараду красною річевою промовою і передав описи слово п. послови Спинулови. Сей знов потрапив своєю популярною та поучаючою бесідою так сильно зацікавити слухачів, що помімо его двогодинної промови, прислухувала ся его бесіди тисячка зібраного народу немов проповіді у церкві. Між иншим спмнував бесідник про відвічних ворогів руского народу, а то Москалів, Поляків і Румунів, котрі би нас хотіли з'єсти такі живцем, та про то нарід, щоби себе зовсім не заналастити, починає скидати з себе наложени на него залізні пута. „Ми, сказав далше бесідник, не зійшли ся сюди, щоби може перемовити Румунів на свій бік, або може вкоротати їм належиті права; ні, ми зійшли ся сюди, щоби тільки обстояти за своїми правами і скинути з себе чуже ярмо. Кождий нарід хоче жити, але най же й нас полишуть наші сусіди в супокій; ми вже на стільки сильні, що не дамо ся хочь би й якому ворогові, але тільки тогди, як будемо поступати всі як один. В згоді і в єдності народу лежить і его сила, а де сила, там і правда!“ І хочь нашого народу, продовжав бесідник, в на Буковині найбільше, бо до триста тисяч на сімсот тисяч всіх мешканців а на двістатрицять тисяч Румунів, то все таки ще перед десятима роками не мав наш нарід ні одного свого заступника ні в Соїмі ні в Раді державній. Увесь край находив ся тогди в руках Румунів, они були тут панами а ми тільки тими, що мусіли на них тяжко робити. А все се діяло ся тому, що наш нарід йшов самотас ріжними дорогами. Та найшло ся кілька щирих людей, що з'умили наш нарід освідомити і визволити з під довголітної неволі. Руский нарід пішов від тогди враз і вибрав на своїх заступників не румунських дідичів, які потім дбали за себе а не за бідний нарід, а своїх щирих приятелів, і руских братів, котрі походять также з під соломняної стріхи і зазнали самі на собі всі ті кривди, які мусіли терпіти наш нарід довгими роками. „А що теперішні рускі послі в справді вірними заступниками нашого сілського народу, на то служать численні докази, як скасована рогаток, військової такса, обшарів двірських, скорочення військових вправ, відпустки жовнірів підчас живн, відшкодоване резервістів, зміна громадского закону в користь селян і т. д. В короткім часі має ще наступити скорочення військової служби, скасоване домового податку і другі полекші для народу. Се зробили для народу рускі послі. Тому тримайте ся разом, продовжайте бесідник далше, і спомагайте своїх заступників, бо хочь ви на них не маєте голосувати, та все таки они скорше вступлять ся за вами ніж посол Румун. Зрештою своїм одностійним поступованем можуть бавилівські Русини немало причинитись до побіди такого румунського кандидата на посла, котрий нам прихильніший, а также можуть присилувати і тих Румунів, які живють по руских виборчих повітах, щоби они віддали свої голоси на руского кандидата того повіту. „Без проводу військо гине“, каже народна приповідка, тому і нарід пропадає без провідників. Але так як військо не вдіє нічого без генералів проти неприятеля, хотьби оно було й як сильне, так само й найліпші команданти не в силі зробити нічого, як їх військо не йде за ними всім гуртом. Отже котрий нарід іде в порозумінню із своїми розумними і щирими проводниками, той мусить здобути собі з часом ліпшу долю. А що Русини „Волоского Ванілово“ устроїли сегоднішнє сьвято та запросили на него своїх послів, се найліпший доказ, що між ними а нами є найліпша згода і порозуміння. Тримайте ся тільки так далше, чесні панове господарі, закінчив посол свою промову, а Ваша громада, яка в протягу послідних двох-трох років вже й так прославила ся на всю нашу Буковину, стане ваірцем не для одної чисто рускої громади! любіть свою рідну руску мову над все, ту мову, в якій вам казки і нашу бувальщину проповідали. Шануйте ту нашу мову, бо вже наш найславніший поет Тарас Шевченко казав, що „хто свого дурає ся, того Бог карає.“ Також иньша пісня каже: „Мова рідна, слово рідне, хто вас забуває, той у грудях не серденько, але камінь має.“

Наш нарід числить поверх трицять мільонів душ, але й наших предків ми не маємо чого встидати ся. Они мали свою власну державу і знали колісь панувати. Руским князем мусіли нераз поклонятись чужі володарі, та незгода, яка запанувала між ними з часом, розбила нас і ми мусіли довгі літа тяжко бідувати, заки добивали ся з часом знов до своїх прав. Ми вже тепер так зросли в силу, що не вдіє нам більше ніяка вража сила; тільки „руки самі подаймо і як брати ся любім.“ Кінчу своїми словами, сказав бесідник на конець: „Душу й тіло ми положим за нашу свободу і покажемо, що ми брати з козацкого роду!“

Гучне „слава“ та вистріли із моздирів нагородили бесідника за его щирі виводи.

На внесенне п. надучит. Панчака висказали збори так послови Спинулови як і всім руским послам одностійно свою найщирішу подяку та необмежене довіре.

По сім забрав слово селянин Спнявський, говорачи про місцеві шкільні відносини, потім говорив господар Маньковський про кривди тамошних Русинів; далше говорив п. надучитель Панчак про надходячі вибори громадські та румунізацію в громаді. На его внесенне вибрали збори виборний комітет, який зараз має вдати ся у сії справи в переговори із другими Русинами прихильними народами того села, як Жидами, Німцями і Словаками. До сего комітету зістали вибрані господарі: Михайло Маньковський, а Полян, Прокіп Коваль з Кошулівки, Тодер Спнявський з Солонця, Іван Гінчак з Рівні, Петрашук із Гільча і Сметанюк із Кошулі.

По сім заохочував господар Фока Филипчук селян до посилення своїх дітей до середніх шкіл. На конець забрав слово сам председатель зборів п. директор Іваніцький і, пригадуючи і обяснюючи зібраним весь хід наради, завізав присутних ще раз теплими словами до згоди і єдності. Знов залунало „слава“ з соток уст, ще раз загреміли моздири на всю околицю.

Ще годить ся припмінути, що місцеві Жиди йдуть рішучо проти Румунів а на руку Русинам. Між ними найбільше впливові Шмає Друкман із своєм тестем та брати Габер. Найліпше свідчить про настрій між тамошними Жидами, що они брали живу участь в згаданім поході та поприходили на віче з рускими відзнаками та з топірцями в руках.

Селяни зарядили, щоби на вічну памятку сих славних зборів всіх разом відфотографовано, почім відиграли „Союзанці“ як найкрасше штуку „Сватане на Гончарівні“, закінчуючи предавнене пісню „Ще не вмерла“.

На конець вдали ся всі прибувши гості і місцеві передові господарі на вечерю до п. надуч. Панчака, де при шклянці пива поплила ще не одна щира промова, відсцьівала ся не одна руска пісня. Говорили ту ткрім иньших посол Спинул, директор Іваніцький та богослов Шербанович і піло ся на здорове посла, прабувшої інтелігенції, місцевих господарів-проводирів та піонерів між рускою суспільністю, то є патриотичного народного учительства.

Сей день повістане на певно ще довго-довго в памяти руских селян із Волоского Ванілово і заохотить їх та дасть їм відваги до дальшої борби проти їх могучих та численних ворогів.

Присутний.

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. серпня 1909.

Наендар. Пятниця 27. (14.) Михайл Марк. пр. — рим. Іосифа Кал. Схід сонця 5:08, захід 6:53. — Субота 28. (15.) Успенє Богород. рим. Августина Еп. Схід сонця 5:10, захід 6:52.

Від редакції. Нехай наші дописувачі не терпеливлять ся. Гарні їх вісти з Гуцульщини, з Мамаївців і т. д. підуть вже певно до сідуючого народного числа. Допис з Гатни появить ся ще перед тим.

Січинського оглянули недавно лікарі і сказали, що він цілком здоров. В ставиславській в'язниці приділено его до столарки і приміщено в кімнаті разом з 10 злочинцями.

Лайдацтво панотця Багатірца і його нумпанії. Вічний кандидат на посла до ради державної Багатірець, котрий перед кожними виборами своєю „присягою“ обдурює наших мужиків, аби на него голосували, радить тепер в своїй драгтвій шматі „Православная Русь“ нашим селянам, щоби не посилали своїх дітей до наших шкіл — але до німецьких і румунських. Тепер нам вже хіба ясно, брата селяне, чім приятелем є наш частий „кандидат“ Багатірець! Не нашим а жидівським і румунським похачем зістає в кінці наш великий заслужений панотець Гадаємо, що наші мужики се собі добре затамлять і при першій ліпшій нагоді дадуть сему галапасови і брехунові добру науку.

Для Канадників. Наші часописи писали вже тільки про справу еміграції, поміщували тільки

осторог, нещасних прикладів, описів від очевидців розвідок научних, що можна би вже з того зложити окрему бібліотеку. Все те, що „Буковина“ помістила в справі еміграції, ледви чи помістило би ся в одній спорій книжці. Але все таки наші люди падають як сліпі в ту бездонну яму, що зве ся еміграцією. До багатьох наших бідних людей не доходить газета; иньші селяне читають її тільки деколи, неправильно, а найбільше таких, що читають газету тільки про себе, для цікавості, а другому нічого з неї не розкажуть, не розтолкують; є далі і такі, що самі не хочуть емігрувати, отже пропускають замітки про еміграцію, — а тимчасом агенти засипають наш край своїми відозвами, накидають їх безплатно, насипають ріжні образки, афіши, гарні нотатки, брошки і иньші дарунки примаяючи тим людей до Канади. А нарід як та дитина: хочьось доброго навчить ся ему дуже тяжко, а щось злого, то зараз перейме. Тож ми уважаємо своїм обовязком звертати безнастанно увагу, щоби прецінь почули наш голос темні і бідні брати, щоби не пхали ся у неминучу загибель, не коротали собі віку на чужині і не підривали тут життя народу! Держім ся нашого правдивого висказу: де добре, добре — а дома все таки найліпше!

Гандлярі дівчатами. Перед кількома днями черновецка поліція арештувала Мордка Сумера з Буенос Айрес (в Америці), який займав ся хитрим з'єднуванем наших дівчат до американських домів розпусти. Недавно арештовано тут ще одного такого пташка Шапіру. В останній хвилі одержали ми покищо неперевірену ще вістку, що поліція тугешня крім них віднайшла вже цілу шайку таких гандлярів.

Лист Джінгри. Індійський студент Джінгра, котрий убив в Лондоні англійського начальника в Індиях лорда Уїллія Керзона, хотів зараз по атентаті відібрати також і собі життя, але не дописав тоді его пістоль і его зловил. У него найдено лист, в яким він умотував свій акт. Сей лист власті сховали в тайні. Але земляки Джінгри мали відпис сего листа і тепер, коли вже его повішено, оголосили его. Він звучить: „Зізнаю, що пробував я отсе пролити англійську кров як незачну пімсту за нелюдські вшаня і застаниа молодих індійських патриотів. При сім атентаті не питав я нікого, окрім моєї совісти. Перед ніким я не присягав ся, лише перед моїм обовязком. Я вірю, що мій нарід держать чужі багнетя в постійнім воєннім стані, тоді як мій обезоружений нарід не може вести отвертої борби. Не мав я карабіну, тож мусів несподівано вишнати пістоль і стріляти. Як Індиець чув я, що кривда моєї рідної країни є обидою Бога. Служити вітчизні — значить служити Богу. Відний був я, не мав ні достатків, ні великого духа. Одну кров тільки свою міг я принести на жертвенник вітчизні. Одиною наукою, якої має навчити ся тепер Індія є — уміти вмерти; Індійці мусять навчити ся вмирати за вітчизну. Тому вмираю я і маю собі за честь мої терпіння. Ся борба буде так довго, поки життя муть біля себе обі раси: англійська і індійська. Моєю одинокою молитвою до Бога є, щоби мене приводила на сьвіт та сама мати, аби я міг умпрати знова за те саме сьвяте діло, поки воно не віначить ся успіхом і поки моя вітчизна не буде вольною для добра людскости і на славу Бога.“

Оповідки, іменованя і т. п.

Новий шкільний рік пічне ся винятково в черновецких народних школах так само, як у середніх, аж 9. вересня с. р. У всіх прочіх народних школах на Буковині розпичне ся наука як що року 1. вересня. Хлопчача і дівоча бурса в Чернівцях буде проте с. р. отворена не скорше аж 6. вересня. Сими днями одержать родичі, що просили о принятє своїх дітей до обох сих бурс, повідомлення, кого і за яку плату прийнято до бурси а кого ні. Се рішене не буде в нічм змінене, отже конче треба его вповні придержувати ся, инакше прийняте буде неможливе.

Аматорське представлене. В суботу 28. серпня 1909 відиграють студенти-аматори в Садагурі в салі Шматніа комедію в 3-ох діях Григорія Цегиньського „Ворожбит“. Ціні місць: першорядні крісла 2 кор., другорядні 1 кор. 50 сот, дальші 1 кор. Місця стоячі для міщан 50 сот., а для селян 20 сот. Чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ в Садагурі. Наддатки приймають ся з подякою. По представленю сідують танці. Запрошене розсплають ся лиш в місци. Доколичну інтелігенцію запрошає ся отсею дорогою. Початок точно о пів до 8-ої вечером.

Аматорське представлене в Шипиньцях. Шипиньська молодіж відиграє в неділю, дня 29. серпня с. р. „Верховинці“, драму в трох актах Корженовського. Початок точно о 6. год. вечером.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Сайферт і Тучапский
хемічна пральня річий, фіранок і сукон
улиця Руска число 15
пошукує (2-5)
Хлопця до науки.

Надзвичайні загальні збори каси пож. і щадн. для рускої міщанської громади в Чернівцях відбудуться дня 29. серпня 1909 о годині 3. взглядно 4. попол. не в домі міщанської читальні, але в „Народнім Домі“ ул. Петровича ч. 2 з таким дневним порядком: 1. Доповняючий вибір ради надзорчої і старшини. 2. Справоздане надзорчої ради про стан каси. — П. Клим, заст. гол. ради надзорчої.

Великий зарібок

приносить побічне занятя кождому господарови, купцеву підприємцеву, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчас

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офери адресувати на повисшу фірму.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: ул. Руска ч. 15.
Філія: ул. Кручена ч. 1 а теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецкій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats-bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізане до посіщення школи	—	—	4 „
Повідомлене про зашколене	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Свїд. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Свїд. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Свїд. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Свїд. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40			
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесене о позволене екзекуції на движимости. 6. Внесене о позволене екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає нотарияльні друки: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за послїплатою або за попередним надісланем належитости грїшми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі ціною 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальцевої стрічки або 1/4 місяця дрібним друком (петіт). При кількох рядках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміватись що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламіції неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім настереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за анонси марками поштовими не приймає ся.

Перед січовим сьвятом.

□ Дня 26. вересня с. р. має відбутися в Чернівцях величаве „січове сьвято“. Вже від місяця ведуться пильні приготування до сего, щоби випало воно як найкраще, щоби можливо як найбільше число Січовиків і Січовик з'їхалось в сей день до Черновців, щоб ми показали в той спосіб силу сеї нашої організації а з тим і взагалі силу нашого народу на Буковині.

Зглядом сего сьвята „Буковина“ відносить ся і відносилась все як найприхильнійше. Хоч нині організація січова на Буковині остається під омофором „радикальної“ партії, — то не зважаючи на се, що „Буковина“ є офіційним органом поступової української партії, ми все дивились на нашу січову організацію як на наше загальнонародне майно, як на народну справу, проти якої не вільно виступати з партійних зглядів, — дуже радо містили ми всі оголошення і заклики і справоздання комітету, який займається улаштуванням з'їзду буковинських Січовиків і т. д. — Робили ми се тоді, коли рівночасно на вічах „радикальної“ партії в найпоганійший спосіб і хиба вже цілком несправедливо і навіть неетично ляно нашу партію, наших послів і т. д. Виразно кажемо: не критиковано (проти сего ми ніколи не виступаємо) але лаяно і то в такий поганій спосіб, що навіть і під знаком найобридливішого хлопапства повинно би се бути неможливе, морально недозволене.

Очевидно поступоване наше було таке а не инакше без огляду на „радикальну“ партію і ми через те не маємо до сеї партії ніяких претенсій. Все-ж таки ми тут згадали о тім, щоб забираючи голос про сі-

чову нашу організацію і про її недалеке сьвято, ми не потребували відтак оборонюватись перед закидом, що ми є противниками січового руху на Буковині, що ми дивимось на него і судимо його тільки з нашого партійного становища.

Приступаючи по тій замітці до самої річі, уваги наші, які будуть відносити ся і до січового сьвята і до всего нашого січового сьвіта, пічнемо від обговорення одної маленької, однак zarazом дуже характеристичної події, про яку довідались ми із справоздання самого комітету січового сьвята, поміщеного у вчорашнім числі „Буковини“. — Читаємо там, що топорівська „Січ“ не радо прийняла у себе інструктора, якого вислав заряд бук. Січий на се, щоб привчити топорівських Січовиків вправ на січове сьвято, — що в Шипинцях такий сам інструктор не застав січовиків дома і т. д. Одним словом довідуємось, що не одна „Січ“ менче або більше дипломатично відтягаєсь від приказів заряду бук. Січий.

Застановляли ся ми над причиною сеї появи. І нам здаєть ся, що причина сего безперечного лиха лежить в тім, що може дехто із заряду січового хотів би бачити партійну політику в Січи. З сякою або иншою політикою не всі можуть годити ся — і консеквенція з сего така, що наша січова організація мусіла би попати з сеї причини в розстрій. Проти одної політики стануть прихильники другої політики і замість одної, солідарної, величавої січової організації в сей спосіб можемо мати в ній або вічний заколот або навіть два противні табори.

Здаючи собі з сего справу і не бажаючи сего, висказуємо в тій справі ясно і широким поглядом: „Січий“ не треба на ніякий спосіб втягати в партійно-

політичну роботу! Сю думку висказуємо не лиш зі згляду на нашу буковинську партійно-політичну ситуацію, яка спеціально промовляє за сим нашим поглядом (є предсі загальною тайною, що розділ партійний у нас наступив не ізза принципальних, програмових причин, але з особистих анімозий і вже тому страшно є під таким знаменем розбивати народ) — але навіть і без згляду на се. Ми принципиально держимо ся сего і се видно у всіх наших поступованню зглядом січової організації на Буковині.

Отже: „Січи“ повинні бути в першій мірі організацією для гімнастики і для пожарництва. Се перша їх ціль. А друга: в „Січах“ має гуртувати ся головна наша молодіж і виробляти там в собі почуте солідарности, дисципліни, підпорядкування свого „я“ волі товариства і зрозуміння, що иньша справа є особисті квестиї а иньша справа січова. Коли-б о се там дбало ся, то в короткім вже часі ми мали би загальних і правдивих людей в нашій народі. Трета ціль „Січий“: виробляти в членах любов і пошану для української справи. Однак тут ніколи не повинно виходити ся поза загально-народні рамці. Ніколи і під ніяким зглядом не вільно тут сходити на партійно-політичну стежку. Се лиш може розбити всю організацію, може внести в ню вічний заколот.

Правда, заходи, щоби ввести і „Січи“ в міжпартійну борбу не є без прецеденсу. Маємо на думці п. Трильовського і його „Січи“ в Галичині. Однак і се нас не відводить від нашої думки. Навіть противно, почувало себе в праві використати сей аргумент в користь нашого погляду. Шановний і особисто дуже любий пан др. Трильовський є хиба найкращим живим прикладом, як

Стефан Ковалів.

БОРИСЛАВ.

(Історія галицької Содоми.)

(Кінець.)

Вже не так світло повело ся його наступникови, війтові Терлецькому і заступникови Лютикови, бо за їх часу вже народилась у Бориславі інспекційна власть, себ-то гірничая, а з нею різнородні штиґарі, рекрутовані з коминярів, різників і т. п., різні покутні писарі, „комісарі“, яким і сто Криськів було-б уже тепер не дало ради; власть громадська мусіла тепер ділити ся недавною війтівською ситною наукою з різнородними ненаситними вантюхами. Терлецький був остатній селянин, що війтував у Бориславі, бо по ній Жиди стали завідувати громадою, вибрали війтом Шмілька Крайсберга того, що дістав не знаю за що золотий хрест за службу з короною, по ній его брата Арона, а потім у році 1804 став війтом Корнгабер, але вже під дозором повновласника Кредитового банку (польського) Леонарда Вісневського і управителя копалень того-ж товариства К. Гонсьоровського. Від року 1894 не можна вже всего бориславського безладя скласти на Жидів, а зглядно на війта Корнгабера, бо сей виконував сліпо все те, що ему розказав Леонард Вісневський або К. Гонсьоровський. Селяни авторитоні виведали були собі лиш те в намісництві, що їх винючено, а зглядно відокремлено під адміністраційним зглядом від жидівської громади і утворено „громаду християнську Борислав“, у якій

війтом до громадського маєтку був довгі літа І. Матківський; по ній не лишило ся в касі ніякого маєтку, хоча з уваги на широкий круг завідування громадським лісом, толокою, „рінями“, які внарендовував рік-річно, належало надіяти ся грубої готівки в касі.

Нафта зашкірна в Бориславі вичерпала ся так, що вже в році 1879 мало хто звертав увагу на „кипачку“ і всі твердили, навіть геологи, що її більше нема під землею в Бориславі, а зачали суятити ся за земним воском.

Ями нафтові сотками стояли не накряті, падав до них у ночи, хто трафив ся, чи чоловік, чи скотина, і довгі літа ніхто не дбав про те, щоб їх засипати. Аж приїзд цесаря 1881 р. зробив те, що на борзі позатикали криниці наповнені сировицею (соляною водою) і сірководневими газами, але тільки ті при публичнім гостинці накрили, куди мав їхати цесар, а дальші стояли ненакряті, аж поки самі не позападали ся.

Кажу ще раз, з кипачкою від 1879 р. дали собі спокій, навіть і вертати перестали за нею. Аж перед кільканацятьма літами перший-Мак Гарвей при помочи канадійського способу верчення в кілько-сотметровій глибині добув дійсно головне жерело скального олію і зачала ся знов горячка контрактова в Бориславі, Тустановичах, у Мразниці, в Бані Котівській, у Полях і то вже не поміж Жидом і селянином, але між Жидом, паном і селянином, — повстали сотки веж вертичних, сотки машин; Борислав, Волянка, Тустановичі, Баня Котівська, По-

целі перемінили ся на одну величезну нафтану копальню. Кожний радо давав свою хату під „боронук“, жадний зиску в виді „контрактового“ і проценту від доходу бруто. До 1902 р. Борислав заляв усю Галичину нафтою, настала гіперпродукція кипачки така, що бочка, яку перше плачено по 6 корон, продавала ся тепер тільки по 50—52 сот 104 шибів роподайні, а 81 шибів у роботі на одній площі „Потік“, „Дебра“, „Раточин“ з'явило ся в році 1902.

Паніка, розпука огорнула всіх патріотів польського нафтового краєвого промислу; стали чухати ся там, де їх не свербіло. Всі ті, що їздили цуговими в світлих колісницях, куплених за векселі, стали тікати по ночи з Борислава. Дрогобицькі капіталісти Жидки посоловіли. Що буде? що? — питали одні; — що буде? — повторяли иньші. — Се саме стане ся, що з воском: скомасують, візьмуть в одні руки, а потім будуть диктувати ціну скального олію. І дійсно до того йде капіталізм: Мак-Гарвей, один з найбогатших підприємців нафтових у Галичині, не хоче приступити до нафтового картелю і ставить такі умови, яких картелівці ніяким сьвітом не можуть прийняти. І так тепер говорять одні, що Мак-Гарвей сам для себе хоче загорнути всі терени копальняні в Бориславі, иньші знов кажуть, що то він не для себе, лише для якогось там американського товариства (Standard Oil-Company), в яким розумієть ся, він буде займати перше місце і ему припадуть в уділ най-більші зиски. А саяк чи так, виходить, одно, що підприємці, патріоти польського нафтового краєвого

політики взагалі а радикальної спеціально не вільно і не треба вести! Ми є певні, що січовий рух і в Галичині пішов би був значно-значно красше, як би так п. Трильовський не був реклямував его політичними аргументами і не кричав за скоро про будучу політичну і під кожним зглядом „безпардонну“ роллю своїх „Січій“. Власне через те, п. Трильовський сам розбудив і прикликав до „Січій“ всіх єї ворогів, всю польську власть. Через се, др. Трильовський навіть собі самому пошкодив, бо зараз і інші люди почали старати ся о вплив в „Січах“ і т. д. — Ще раз отже говоримо ясно: в інтересі січової справи, в загально-народнім інтересі треба навіть вбивати в „Січах“ як таких партійно-політичний тон. Нехай в „Січах“ живе патріотизм, любов для України, для єї минушини і будучини а най ніколи не буде в ній нічого спеціально партійного!

Думаємо, що тепер, з хвилиною відкриття неутраального ґрунту для наших теперішніх політичних партій через „мужицку організацію“ — партійно-політичні амбіції взагалі зменшилися і що тому і сей наш голос тепер і ліпше скорше промовить до Русинів на Буковині, ніж перед тим.

Вісти з закордонної України.

3 жита „Просьвіти“.

Подільська „Просьвіта“ сим літом, — за місяць червень, виявила досить жваву діяльність: впоряджено три гулянки, три літературно-музикально-вокальні вечірки і оден великий концерт з танцями у театрі. Гулянки — се у подільській „Просьвіті“ важна стаття доходу. Дають вони, правда не багато, — кожда гулянка пересічно 100 карб. чистого прибутку, — але впорядити гулянку не дуже заморочливо і „Просьвіта“ стараєть ся по можливості використувати літню пору. Гулянки відбувають ся звичайно на так званім Новім Бульварі, завше по одній і тійже, приблизно, програмі: спочатку дитячі забавки, якими ніколи не одмовляють ся керувати члени місцевого „т-ва фізичного розвитку дітей“, а далі — гулянка для, дослжих з музикою, феєрверками, з продажом квіток, конфетті і т. и. Українським на таких гулянках буває тільки хор „Просьвіти“, що складаєть ся з 50 членів, та продажа українських книжок. Чогось більшого на нашім бульварі, де не має навіть естради, придумати не можна. Ціна за вхід на гулянку — 25 коп., а з учнів і дітей — 15 коп. Народу буває пересічно 700—800, себ-то не менше, а то навіть і більше, ніж на гулянках других товариств. Цікаво, що „Просьвіта“ чогось мусить платити у міску управу 10 карб. за бульвар, тим часом, як всі інші товариства (пожарне, римско-католицке, „Сокил“ і інші) сего розходу не знають.

промислу підуть з торбами, а заграничні фірми англійські та американські заберуть усе в свої руки.

Так менше більше стоїть діло з продукцією скального олію. Поглянемо тепер на другу галузь, себто на продукцію земного воску в Бориславі.

Земним воском спершу помітувано. Найбільшою карою для властителя ями було, наколи по-дибав земний віск. Скидали его на купи, палили ноцями, розносили по селах і світили в каганцях, або робили з него свічки. Пізнійше стали Жиди з него видестильовувати певний процент нафти; з такої дестилляції лишала ся цінка маса, що остудивши ся добре, розсипала ся на луску свіжої білості (парафіна); сю луску перетоплювали і робили з неї свічки. Згодом повстали окремі фабрики, що виробляли свічки стеаринові і тим способом і ціна й попит за земним воском пішли в гору.

Пізнійше, коли з земного воску стали виробляти окрім парафіни також церезину (імітацію воску пчільного), з якої вироблювано церковне світло, тоді дійшла стійність воску до кульмінаційної точки і плачено за метричний сотнар 19 зр. (спершу за 100 кг. плачено 6 до 6½ ринських).

Перше товариство воскової продукції повстало в Бориславі коло 1868 р., коли якийсь барон Schuller et Compagnie купив уділ копальняні під рік на Волянці, а під нафту в Східниці і утворив акційне товариство під фірмою „Erste Boryslawer Petroleum Gesellschaft Wolanka Sektion I. Schodnica Sektion II.“ Се товариство стояло під управою со-

Гулянки польської „Просьвіти“ відбулись 7, 13, і 21. червня, а 28. того-ж місяця в Пушкінськім Народнім Домі впоряджено концерт чи краще літературно-музикально-вокальний вечір з танцями. На концерті виступав запрошений з Харкова відомий бандурист І. Л. Кучеренко і крім того, взяли участь кращі місцеві артистичні сили. Програма вечера була чисто українська і складалась з співів сольових, хорових, музики (квартет) і деклямацій. Перед виступом І. Кучеренка д. М. І. Філіпський прочитав реферат про укр. народні думи і укр. кобзарів. Увесь вечір взагалі мав вигляд солідного, добре обставленого концерту і лишив по собі гарне вражінє. Треба зазначити той приємний факт, що, не зважаючи на літню пору, на вечір „Просьвіти“ зійшло ся народу майже повний театр. Доходу концерт дав 480 карб., жаль тільки, що такі вечери вимагають великих трат, і чистого прибутку лишилось всього 120 карб. Але до сеї суми треба прилічити то моральне значінє, яке безумовно мають такі вечери „Просьвіти“.

Три літературно-музично-вокальні вечірки, що відбулись в червні, продовжували собою серію тих звичайних безплатних вечірок, що улаштуєть ся „Просьвіта“ раз-два на місяць для своїх членів і гостей. Дві з цих вечірок відбулись в чинівничім клубі, а третя в помешканні „Просьвіти“. На останній вечірній (30 червня) виступав д. Кучеренко, який на прохання членів „Просьвіти“ ласкаво згодив ся задержатись після концерту ще на два дні.

На літературні вечірки члени, гості і сторонні люде запрошують ся листами, а про гулянке і иньше оповіщаєть ся афішами і кам'янецькі обивателі через цілий червень дивуючись читали що неділі свіжі афіши від „Просьвіти“. Але на тім не конєць, бо 12. липня впоряджено четверту гулянку, а 26. відбулась пята. Брак грошей примушує „Просьвіту“ часто щось улаштувати — через се „Просьвіта“, принаймні в Кам'янці, знають всі, а серед других кам'янецьких товариств вона виглядає як енергічне товариство. Треба тільки сказати, що та необхідність впоряджати вистави і гулянки відбирає увесь вільний час і у тих небагатьох людей, що працюють коло „Просьвіти“, — часом вся „Просьвіта“ іп соргоге уявляє з себе якусь артистичну комісію.

Тепер в товаристві на черзі багато дуже важких і цікавих справ, сила, гарних пропозицій і невідкладних робіт, але відсутність у Кам'янці людей, що могло-б хоч більше-менше систематично уділяти час „Просьвіті“ — відбуваєть ся на розвитку товариства дуже і дуже погано.

Від адміністрації „Просьвіти“ особливих приціпок не терпить, але у всіх справах „Просьвіти“ адміністрація все держить ся „на сторожі“ і ось недавно п. губернатор не позволив відкрити філію товариства в м. Дунаївцях, ушичкого повіту.

Миколаївська „Просьвіта“ 8. серпня влаштувала літн. вечірку. Поставлено було „Піймав облизня“ Колісниченка. Грали, як аматори. Співали — нічого собі. Збору було 18 карб.

Галицький укр. театр в Каменці Подільській.

Львівська українська трупа під дирекцією д. Стадника виступає тепер в Каменці в городськім театрі. Дня 6. серпня виставлено „Марусю Богуславку“. Взагалі про виставу мусимо сказати, — пише кореспондент „Ради“ — що виконано її безумовно високо художно. Таке артистичне виконанє трапляєть ся рідко бачити. На сцені було саме

лідно освіченого чоловіка, Віртемберця Павла Добля і Рядля.

Добель мав свій шмельд, топив свій віск у гурмані і відсплав ріжним фабрикам до перероблювання.

Коли перший раз вода заляла ями на Волянці, тоді те первісне товариство „Erste Boryslawer“ застало свої 2000 акцій по 200 гульд. отже на суму 400.000 зр. за 250.000 зр. Anglo-Austr.-Bank-ови. Се стало ся в році 1870 і Anglo-Austr.-Bank провадив адміністрацію два роки до 1872, маючи за управителя мулира шибового, отже навіть не гірничого штиґара, лише Schachtenmaurer-a, Engelberta Januschke. Сей „Янущка“ перший запровадив підземні штольні і лампи Давієві в 1869 році.

Акції Штілерівської компанії купила від Англьо-австрійського банку, прозваного в Відні „Schwindlo-Raubian-Bank“, фірма „Gartenberg-Goldhammer“ за суму тільки 96.000 зр. Держала три літа до 1876 р., а спрдала в тім році до Парижа фірмі „Bernstein et Faides“ і то тільки Волянку секцію I, без секції II в Східниці за 75.000 зр. Фірма „Bernstein et Faides“ заложила з сеї секції, купленої від фірми „Gartenb.-Goldham“, акційне товариство в Парижі під фірмою „Compagnie Francaise des Cires minerales et Petrole“ на 1.000.000 франків акцій. Се останнє товариство мало в Густаві Плятцу дуже енергічного, меткого і проворного управителя: світовий ланець, пруський підданий, він довгі літа — від 1879 року — грав першорядну ролю і сам один умів импонувати жидівській

житя; не помічало ся ні на хвилину ніякої роблености. Гра була така жива, з таким огнем ширости, що глядачі забували дійсність, і не раз мимохіть горячі сльози котили ся з очей. Видко було, що гра зачеплює якісь глибокі й дорогі струни душі. І разом з задоволенням чудового грою артистів глядачі почували в своїй душі якийсь смуток і пригнобленість, що цілком зрозуміло. Живий образ Марусі та її матері нагадували глядачам багато дечого, про що вони давно вже забули й думати. Ганна з Богуслава примусила багатьох згадати „чий вони діти“.

Ансамбль був чудовий. Зразу взято було певний тон. Масові сцени пройшли дуже гарно. Що стосуєть ся окремих виконавців, то мусимо сказати, що всі добре грали, але найбільше визначились д-ка Стадник (Маруся), д. Юрчакова (Леся), д. Осиповичева (Ганна), д. Шевченко (Сахрон) та д. Стадник (Гірей).

Гра оркестри визначаєть ся лагідністю і м'яким колоритом. Теж саме треба сказати і про хор. Всі пісні виконано артистично, з тонкими нюансами. Після кожної пісні публіка витала співців і викликали на bis, але просьпівано на bis тільки де-які, і се треба поставити на плюс режисурі, бо виконання на bis де-яких пісень шкодилоб загальному вражінню пєси.

Публіка щиро витала всіх виконавців і розійшлась задоволеною.

Трупа дасть кілька вистав. Між иншим запровіджено вже „Ревізор“, „Барон циганів“ і „Запорожець за Дунаєм“.

Жаль тільки, що місцевий директор гімназії заборонив бувати на виставах учням, бо за ним підуть і інші начальники шкіл, а бачити такі гарні вистави трапляєть ся дуже рідко.

Українські представлення в виконанні ліліпутів.

По Україні їздить і дає свої вистави трупа театру „Goylt-Were“ з ліліпутів, самих маленьких людей в світі. Українців частують они українськими річами. Між иньшим, они відвідали Миколаїв і Одесу. Дня 3. серпня в Миколаїві в електро-театрі „Иллюзія“, артисти-ліліпути виставляли двічі „Кум мірошник“, або „Сатана в бочці“. В Одесі они грали в театрі Сібірякова, де дали тільки дві вистави. Дня 8. серпня відіграли „Шельменка денщика“ і водевіль „Бувальщина“. Дня 9. серпня відіграли „Наталку Полтавку“ і „Дорогой поцілуй“.

Кооперативні спілки на Україні.

В сегорічнім справозданню львівського „ревізійного союзу“ находимо вісти і про кооперативний рух в російській Україні.

Точної статистики про спілки кооперативні на Україні задля браку такої статистики в Росії взагалі, подати не можна. Дати в справозданню союзу ревізійного черпані з дзєвникарських нотаток. В розвитку кооперації в Росії має Україна стояти на першій місці.

Всіх спілок на Україні було:

споживчих (торговельних)	1.236	з 123.600 членами
кредитових	1.074	„ 214.800 „
сільсько-господарських	153	„ 10.700 „
разом	2.463	з 349.100 членами

Споживчі спілки на Україні, йдучи слідами західно-європейської кооперації, гуртують ся в союзи для гуртового закупна. Союзи такі організують ся в Київщині, на Кубані, та в прочих про-

геґемонії в Бориславі та в Дрогобичі, сам один майже шіснацять літ провадив завзяту боротьбу з многочисленними (сотками) продуцентами воску, між якими найзавзятійший і найметнійший противник був Сруль Ліберман, прозваний також „Валдріх“ (у жидівськім жаргоні се слово значить „старий чорт“).

З тим Валдріхом Густав Плятц провадив постійно завзяту, часто кроваву боротьбу то за паркані, то за ями, то за межі, і раз до такої борби стало з боку Лібермана 5000 Жидів, а з боку Плятца кількадесят робітників. Каміне летіло хмарою на віллу, будинки робітничі французкого товариства, звлш 30 робітників покалічено, а кількох померло від ран. Командант постерунку жандармерії Свідаїнський велів у купу жидівську раз стріляти. Жандарм Срочинський справді стріляв, забив якогось дурноватого Жиди і 5-тисячна купа розбігла ся по цілоденній „війні“.

Так отже Густав Плятц вів з одного боку війну з Валдріхом, а з другого боку заводив систематичну господарку гірничу під землею штольнями і вже в році 1881 станув на Волянці „Фердерунковий шиб“ (від нім. Förderung — видобуване) Франц Йосифа, яким спускало ся по 150 робітників під землю. Крім сього побудував кошари для робітників, домк для урядників і касино; словом, усе, що до року 1897 мало в Бориславі європейський вигляд, було його ділом. Що раз постановив зробити, то вже не став на половині дороги, мусів свого доконати. Прибув до Борислава без крайцара, а давав у найприкрійших хвилях

вінцях. Взагалі кооперативні спілки на Україні, поруч з „Просвітами“ поки що становлять єдині громадянські організації, в яких помічається позначка національної свідомості населення хоч і в слабій мірі. Цілий ряд спілок жертвував значні квоти на пам'ятник Т. Шевченка в Києві, предплачує українські часописи та книжки, та ширить їх між народом.

На з'їзді споживчих спілок в Києві в 1909 р. промовляли селяни — відпоручники спілок по українськи, та домагалися, щоб кооперативна часопись, яку має видавати київський союз споживчих спілок, виходила в українській мові.

Коли зважити на те, що в кооперативній русі на Україні бере визначну участь багато свідомих Українців як Микола Левицький, В. Доманицький, К. Мацієвич, А. Волошиновський, А. Степаненко і пр., котрі працею своєю вносять українського духа в кооперативний рух, то се було би все, що можна сказати про національний характер кооперації на Україні.

Політичний перегляд.

Міжнародний лікарський конгрес а комітет чеських лікарів.

Як звісно, небагом має відбутися лікарський конгрес в Будапешті, на який спрощується всякі лікарські товариства, признаючи їм особні секції після націй. Однак не всі лікарські товариства вислать своїх заступників на сей конгрес. Так вже перед кількома днями відказалися румунські лікарі від участі в конгресі з тої причини, що угорське правительство — головними аранжерами конгресу в угорські лікарі — утискає національні змагання Румунів. За Румунами пішло багато славянських народностей, які стогнуть під кормогом угорською. І так також комітет чеських лікарів заявився проти співучасті в конгресі, числячи на з тим, що більшість славянських націй заявила зглядом сеї справи подібне становище. Українським лікарям признано на с'їм конгресі особну українську секцію і Українці возьмуть в ній участь.

Кріза в сербській міністерстві.

Порівнявши ся з міністром внутрішніх справ через громадські вибори в місті Габолі, подав ся міністер судівництва вчора в димісію. За його приміром пішов і президент міністрів, який заявив, що уступає. Тому що не всі міністри перебувають в Белграді, постановлено на конференції міністрів відпочити остаточно рішення що до подання димісії аж до повної міністерської ради. Ходять слухи, що король на жаден способ не прийме димісії міністра судівництва і уживе всіх средств, щоб удержати коаліційне міністерство.

Міністра заграничних справ Мільовановича і міністра скарбу Протіча завізвано перервати відпустку і прибути до Белграду. — Політичні круги не можуть з'орієнтуватися ся, в який спосіб наступить залагоджене існуючої кризи.

коли Борислав конав, тисячам людей спосіб до життя, привозив нові тисячні капітали і сам виніс віденський Галичини, як говорять, близько два мільони.

Француске товариство держало конкуренцію з малими „рабунковими“ продуцентами воску аж до великої пожежі в шибі Франц Йосифа, де кілька робітників і доси лишилось не видобутих з під землі. По тій катастрофі зараз перенесено головний фердерунковий шахт до Борислава на „Потік“ в місце, де було найменше воску, але в сусідство жидівського і польського банку, про який буде мова далі. В році 1891 відступило французке товариство свою копальню Лендербанкови за половину первісної акційної суми, отже за 500.000 франків; утворено нове товариство під фірмою „Compagnie Commerciale Française“. З настанем сеї фірми, отже в пору, коли Лендербанк застряг також зі своїми мільонами в бориславській масній болоті на „Потоці“, стало ся неспихане диво: запроваджено в короткім часі те, чого через кількадесять літ ні власть політична, ні судова, ні гірнична не могла завести: приїхав міністерияльний берграт Цехнер (покійник) до Борислава і в однім дні кілька тисяч воскових шибів замкнено силою нового гірничого закона; всі дрібні продуценти були знищені до хтему, не помогло їм ніяке йойкане, ніякі депутати до сойму, до державної ради, мусіли щезнути з лиця землі, і як би була не показала ся кипачка, істноване Жидів у Бориславі було б неможливе. Сей закон зробив те, що сьогодні продукция воску скомаєсована в двох, а зглядно в одних руках, у Лендербанку, і віск підніс ся до небувалої ціни: та сама скільність 100 кілограмів, що давнійше платила ся 6 або 8½ ринських, сьогодні платиться 80 зр. або 160 корон.

Фірму Compagnie Commerciale Française,

Стріча австрійського цесаря з представниками ради швейцарського союзу.

З Верну доносять, що цесар Франц Йосиф висказав бажане, що хотів би, як буде їхати через озеро Бодензе, побачити ся з представниками ради швейцарського союзу. Згадана рада виділювала як своїх представників заступника президента Комтеса і радних Бравнера і Шобінгера. Стріча має відбутися в Роршаху і то на кораблі, який буде відвозити цесаря назад до Брегенцу. При сій нагоді буде правдоподібно заступлене і правительство Кантона Сан-Галену.

Револуція в Ємені.

Револуційний рух в Ємені стоїть тепер в самім розгарі так, що турецьке правительство робить всі можливі заходи, щоб придушити магдистичний рух серед Арабів, підданих турецькій державі. Нині прийшли вісти, що повстанці напали на склад муніції в Санаї. Автентичні жерела стверджують сю вістку. Коли магазин, в якому находив ся порох, експлодував, згинуло ізза сего 172 турецьких жовців.

Із кругів порти довідують ся, що головний провідник повстанців Іман Ягія агітує за святою війною проти Турків. Італійський амбасадор передав турецькому правительству ноту, в якій домагав ся охорони для Італійців, які мешкають в Годайї та інших місцевостях.

3 англійського парламенту.

Прем'єр-міністер повідомив палату послів про вислід конференції в справі державної оборони і сконстатував, що виготовлено чини, після якого мало би ся сили державної армії так з'організувати, щоб її переминою як найскорше в одну цілість. На сей плян згодять ся всі, що хочуть причинити ся до того, щоб держава в разі потреба мала певну опору.

Розрухи серед Альбанців.

Альбанське питання викристалізовує ся де далі все більше із теперішніх непевних відносин в османській державі. Автономні змагання у Альбанії прибрали в останнім часі значно на силі. Небагом має відбутися ся другий альбанський конгрес в Ельбасані, головний місцевости Санджаку, приналежного до вілаету Монастір. Сподівають ся, що при сій нагоді греко-восточні Альбанці заявлять отверто, що не визнають над собою більше зверхности екуменського патріархату і заповідають відступ від него. Як причину подають Альбанці неприхильність патріархату до їхнього постулату, щоб вільно їм було відправляти службу Богу в альбанській мові. Се змагання альбанського народу до церковної автокефальности викликало великий несупокій в краю, чому правительством таки добре напружає ся, щоб привести назад лад.

Вислані війська до альбанських вілаетів мусять багато сил тратити в борбі з повстанцями. Берлінський „Lokalanzeiger“ доносить із Солуні, що багато Альбанців всіло на оден італійський корабель і утечню хоче зберегти ся перед переслідува-

якою завідував короткий час повновласник лендербанковий, найчесніший може чоловік, який був в Бориславі, Франц Курцвайль, змінила ся на нинішню фірму: „Boryslaw, Aktiengesellschaft für Wachs und Petroleum-Industrie“. Вона продукує місячно дев'ять вагонів земного воску, кожний по 16.000 кілоб., отже на суму 144.000 корон, а крім того має на своїх теренах також і жерела скального олію і підмогу в похвалах від правительства, що все веде ся взірцево. Як на тепер, стоїть і добре і робітники хвалять собі там ліпше, ніж у „польськім банку“, про який також зараз згадаю. В кінці додати належить се, що дійсним родичем усіх висше згаданих фірм був Густав Пляц і ще раз Густав Пляц. Він рушав Жидів, рушав хлопів, робітників, ямарів, кожний його кляв і кожний хвалив і подивляв його енергію! Ще й доси робітники і Жиди не кажуть Лендербанку, лише „фабрика Пляца“, хоч його вже від кільканацятьох літ нема в Бориславі.

Крім згаданого товариства земного воску повстало в році 1881 „Towarzystwo Galicyjski Bank Kredytowy“ (польський банк). Воно повстало так, що князь Сапіга в спілці з іншими собі рівними головачами закупив терен копальничий земного воску на „Новім сьвітї“ від Жидів, що вже вибрали були з сього терену мільони. Головне завідуване того товариства у Львові повірено Мархвіцкому, а на місці повновласникови князю Леонардові Вісневському і директорови Енгельбертові Янушці, а по його смерті інженерови гірничому Казимірови Гонсьоровському.

Ті два, повновласники Л. Вісневський і К. Гонсьоровський директор, як місцеві завідателі сеї вищої чи польської інституції господарювали сапінжівськими капіталами аж до останньої хвилі,

якими зі сторони Туреччини. Оден із збігців мав висказати ся перед кореспондентом одної визначної часописи ось — як: Наша вина одинок в тім, що ми хочемо остати Альбанцями і стеречи право уживання нашої рідної мови. В Туреччині панує тепер ще гірший абсолютизм, як се було за часів старого режиму. Найліпші сини нашого народу гинуть у в'язницях або ідуть на заслани, а їх маєтки забирає держава. Причиною розрухів серед Альбанців було спершу мляве трактування крестської справи зі сторони правительств: опісля се негодоване на правительством уступило на місце національним змаганням, які з дня на день здобувають собі все більше прихильників та охотників, які таки добре дошукують війську, висланому проти них турецьким правительством.

Нове про смерть Гапона.

Часописам вдало ся одержати цікавий документ: „Отчеть инженера Петра Рутенберга (назвисько — „Мартин“) центральному комітету партії соціалістично-революціонерів об' обстоєтельствах убійства Гапона“. Веремо де-які дані з сего „отчета“.

Рутенберг винаймив „дачу“ в Озерках і 28-го марта запросив туди кілька робітників, — які дуже вірили Гапонови. Робітники були сховані в маленькій кімнаті, сусідній з тою, де мав бути Гапон з Рутенбергом. Рутенберг стрів ся в призначеному місці з Гапоном і повів его до себе на дачу. Ввійшли в кімнату. Гапон сів на софу і почав умовляти Рутенберга взяти 25 тисяч карбованців, а за се видати поліції всіх своїх товаришів по партії. Гапон говорив отверто, думаючи, що вони сами. Робітники з сусідньої кімнати все чули.

„Ну, бери, брат, не вагай ся, 22 тисяч — гроші! — умовляв Гапон. Ще три таких „дїла“ і будеш мати 100 тисяч!“ — „Боюсь, що одурять; відомости подам, а грошей не дадуть“, „Не бій ся!“ — Тяжко товаришів видавати, казав Рутенберг, їх перевішають. А як довідують ся про зраду, то й мені не жити. — „От чого став бояти ся — запевняв Гапон — тебе можуть арештовати, для людського ока і тоді твої товариші знов будуть вірити тобі“. — Довго впевняв Гапон Рутенберга. Нарешті той запитав Гапона: „слухай, Гапоне, а що як робітників дов-

чи як наш ямар каже, „вчили ся голити на Сапінговій бороді“, — значить відбували гірничу практику, жили по панськи і величали кожного року на Варварі гедального промисловця Мархвіцкого, аж поки товариство не упало і не зліквідувало в хосен Банку торговельно-промислового в Кракові.

Отсе товариство, „Kredytowy Bank“, мало найліпші терени копальничі, так звані „матині воскові“, і могло сьогодні дуже сьвітло стояти, та що-ж з того, коли польська господарка і тут мусіла знайти собі поле: замість завести систематичну господарку гірничу на версі і під землею за прикладом Пляца, Гонсьоровський директор і повновласник Вісневський сміяли ся з такого европеїзованя бориславських копалень, вели літами рабівничу господарку старим жидівським ладом далі: винаймали шибі тим самим Жидом, від яких купили терени, винаймали так звані „wolnikat“, а ті з каснерами рабували далі терен, нищили за воском і штольнями і компаніями, аж добули верхову воду шутрову, пустили її з верхніх покладів і залляли весь підземний копальничий горизонт.

Були й такі випадки, де банк копав шиб рік, півтора, видав тисячі і нічого не було, ані грудочку воску; аж коли віддали „wolnikow-и“, тоді Жид брав воски місяцями, по кількадесять мішків на добу.

Цікаве при сій господарці те, що Мархвіцкий у Львові мав свого дорадника Жиди, Леонард Вісневський повновласник мав свого Жиди, а К. Гонсьоровський знов свого Жиди. Всі три Жиди порозумівали ся між собою, як кожний має своєму панови говорити щось в тайні такого, щоб із трох тайних новин вийшов для них хосен.

Хоча Гонсьоровського ніхто не посуджував за злу волю, але кожний признає йому нерішучість

дають ся, що ти підбивавш мене видати „боекву організацію?“ — „Ніколи вони про се не довідають ся. А хоч і довідають ся, скажу їм, що для їх же користі я се зробив“. — „Ну, а як вони довідають ся про те, що знаю я? Як я сам про се розкажу?“ — спитав Рутенберг. — „Ти сего не зробиш; та хто тобі повірить? „Які у тебе докази? Свідки де твої? — озвав ся на те Гапон. Рутенберг хотів зараз же відчинити двері в сусідню кімнату і показати „свідків“, але вдержав ся. Тут Гапон сам пішов до другої кімнати. Там був робітник, який стояв на сторожі. Гапон почав кричати і хотів застрілити его. Тоді Рутенберг відчинив двері в ту кімнату, де були робітники.

„Гапоне! Ось мої свідки! — сказав Рутенберг. Свідки чули все. Вони насилу здержувались, щоб не вискочити. Робітники зараз же почали вязати Гапона. Він благав робітників, запевняв, що він навмисне говорив... О 7. годині вечером робітники все скінчили: Гапона не стало.

Азефови дуже не подобала ся діяльність „Мартина“ (Рутенберга). „Мартин“ був самостійним агентом центрального комітету. Его „боекві дружини“ і він сам завше держались збоку від „боеквої організації“. Азеф помітив, що „Мартин“ дуже обережний, завше держить ся збоку і, наче що підозріваючи, навіть ему, Азефові, не каже своєї адреси. Тимчасом один факт ще більше надав обережності „Мартинові“. Дружина складала план: арештовати міністра внутрішніх справ Дурново і випустити на волю тільки тоді, як влади згодяться ся випустити членів ради робітничих депутатів. Сей план легко було здійснити. Дурново брав візника на прогульки — підмінити фірмана було не трудно. Центральний комітет і Азеф знали про се. Через два дні в одній петербургській газеті появил ся маленький фелетон „Арест Дурново“. Ввесь план арештовання Дурново викладено тут. „Мартин“ зрозумів, що в центральному комітеті є зрада. Вбийство Гапона мало бути в Теріоках. Тут Азеф думав вбити двох зайців: позбути ся Гапона і підвести нелюбого „Мартина“. Однак „Мартин“ перехитрив. Без відома центрального комітету і Азефа він переніс вбийство в Озерки. Після вбийства „Мартин“ щез. Так і не вдало

у важних ділах, а смішну педантерію в дрібницях, і ще одно: що возний Базилько руководить усім його вством; навіть самі робітники сьміють ся і кажуть, що „не будь Базилька, Гонсьоровський не трапив би до своєї канцелярії“. Надто в канцелярії бухгалтерію провадили Жиди, головним шмелюком завідували Жиди і часом брали віск банковий, топили і числили за віск „wolników“.

Розумієть ся, що при такій капарній господарці Сашігові мільйони застрягли в болоті, а Банк кредитовий відступив чи зліквідував у хосен Банку торговельно-промислового в Кракові. Позичено в віденській „Boden-Creditanstalt“ 1,800.000 гульд і добре-ж тепер було, що-ж, коли якоесь воску мало: 5, 6, 7 вагонів місячно, се заледво вистарчає на робітників і адміністрацію урядників, а на амортизацію довгів дасть Бог...

Крім сього польського був ще третій банк жидівський під „фірмою Gartenberg Liebertmann et Wagmann“, але се перейшло в руки Лендербанку тим способом, що Леонард Вісневський з Мархвільким купували ніби для польського, Кредитового банку. Жиди вельми врадували ся з сього, подумали: Ось і гроші візьмемо, і далше „wolnikami“ будемо господарювати ліпше ніж у своїй хаті. Тимчасом стало ся не те: Вісневський купив для Кредитового, а за кілька днів відпровав Пляцови для Лендербанку. Було ще одно товариство волське під фірмою „Wiktorya“, котрим Ліберман Сруль (Валдріях) хотів на злість Цехнерівському за законом зробити конкуренцію Лендербанку, та се не вдало ся, товариство збанкрутувало, а головаці і проводирі його мало що не дістали ся до Іванонової хати.

(Конець дуде).

ся Азефови позбути ся сьміливого „Мартина“, діяльність якого буда більмом в оці охорані і Азефови. Однак, коли Азеф зустрів ся з Рутенбергом за кордоном — він „зацілував“ Рутенберга і знов почав запрошувати его до „великих“ діл в Росію.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. серпня 1909.

Календар. Субота 28. (15.) Успение Богород., рим. Августина Еп. Схід сонця 5-10. захід 6-52. — Неділя 29. (16.) 13. п. С. П. обр. 2., рим. Н. 13. п. С. Ус. Г. IX. Схід сонця 5-11, захід 6-50.

В доказ пошани. На засіданню ради громадскої із 24. с. м. іменовано почесними членами громади Лужан: кр. президента др. Вляйленбена, посла Ник. Василька, віце-маршалка др. Смалъ-Стоцкого, космет. совітника Манастирского, о. Кавтиша, посла Семаку, Пігуляка, Лукашевича, Спинула і Калитовского, бар. Василька, посла др. Штраухера, пов. комісаря др. Гойлява, конценіста др. Зайдмана, др. Скене, М. Венісеа, директора луж. цукорні Гукаля, п. Востушана.

Із пошти. Міністер торговлі іменував поштового контролера Антона А. Кляйна і поштового управителя О. М. Реслера надконтрольорами поштовими в Чернівцях.

Чи відповідний сей спосіб? Від якогось часу почали в укр. часописах появляти ся дописи проти заступника старости в Вижиці, д-ра Л. Бха, в яких публічно робить ся ему закиди з тої причини, що в старостві, на якого чолі він стоїть, в певних випадках видано німецьку а не руску відповідь. В „Буковині“ теж поміщено таку скаргу (в справозданню з розтїцког віча), однак звернену проти староства а не проти д-ра Бха. За те недавно помістив в тій справі „Діло“ допис якоїсь „не-амфібії“, повну напасти зглядом самого вже д-ра Бха! Прочитавши сю допис, осьміляємось сказати „не-амфібію“, що такий спосіб оборони прав нашої мови є рішучо невластивий. Др. Лев Бх, всім своїм житєм дав докази, що патріотизму українського его не треба учити! Коли-б ему вільно було в затеплених випадках відповідати в нашої рідній мові, то він се певно зробив би! На жаль (як ми се від наших знатоків правників знаємо) в тих випадках др. Бх поступив так, як після обовязуючих буковинських політичних урядів законів мусів поступити! Треба отже виступати проти таких законів, а не проти ні в чому не винного виконавця їх! Се одно. А друге: хіба-ж наші люди знають, що якраз др. Бх в інтересі наших Гудулів сильно унеможливив в своїм повіті жидівско-шинкарку самоволу. З тої причини є вже багато людей в певних сферах невдоволених з др. Бха. Тепер прилучають ся до них знов цілком неслухно ще й свої люди. Вийти моглоб з сего лиш те, що верховна власть могла би заявити колись п. Бхови, що він не уміє з'єднати людей для себе і для уряду свого. А в політиці має се велике значіння! Пови що п. Бх є першим руским заступником старости. Старостою став би по нім в Вижиці певно не Русин і певно не такий, що тримав би лихварів коротко... Думаємо, що „не-амфібії“ мали в сих нападах своїх добру волю не маючи розуміння для шкоди, яку творять. Тому заговорили ми тут о тім ширше — і на розум. Очевидно з цілою енергією треба дбати о пошановане нашої мови в наших урядах (передовсім в громадах!). Однак при тім не треба ще непотрібно і неслухно ганьбити своїх людей!

Кацапські гадини сичать. Весь кацапський трагізм лежить в тім, що гадини їх сичать меланхолійно і безрадно. Просимо лиш зважити: чимраз частіше відзивають ся голоси ліберальних кругів в Росії з признанем всякої рації для українського руху — а з обмерзінням для безідейного і мертвого кацапства. Як се не має викликати жалю в львівській „Галичанині“? На сю тему помістив він оноді меланхолійну передову статтю. Резигнація і безрадность пробиваєсь в тій статі в кождім її слові. Щоб хоч сьак-так скинути болото з себе в тій справі, Галичанин пише, що „руські є вь прикарпатской Руси“ дуже люблять „малоруску“ мову... Цікава се любов, коли сю мову недавно називалось у них мовою пастухів і свинопасів а по нинішній день навіть для малоруских мужиків видаєть ся кацапські книжочки і часописи диким і плюгавим ніби „руским“ жаргоном. — Та на тім не конець. Не лиш коренні Москалі плюють в сторону нашого кацапства, але навіть — навіть сам п. Др. Менчель. Той, що досі все так горячо любив їх. Власне в своїй „Czern. Allg. Ztg.“ з дня 23. с. м. при нагоді привіту для польської гімназії в Кутах пише п. Менчель або його челядник, що годі терпіти на Буковині германофільську (!) і русо-

фільську агітацію!... Милій Боже, до чого то вже на сім сьвітї не приходить? — Щоб перед такими немилими пригодами боронитись, кацапи віддають ся спеціальному культу ви брехні. І так пр. недавно писав „Галичанин“, що „Буковина“ закидує йому в статі „кацапські лайдаки“ прихильність до унії... Очевидно, се, лиш причиною до кацапського культу брехні. Такого закиду ми рішучо не підносили. Власне ми зазначили лиш, що буковинські кацапи нам роблять такі закиди а галицькі їх товариші хоч кривлячи душою а все таки на весь сьвіт кричать, що они є против православія. Власне ми сю подвійну гру кацапску відкривали, впрочім навіть без здивованя, бо знаємо, що неб. Купчанко за гроші не двом, але чотиром богам нараз служив! — Коли вже стежкою брехні манджують галицькі кацапи, то чому не мали би робити сего кацапи з Буковини? І вони що правда не дають випередити себе Галичанам. Ось в остатнім числі „Православної Руси“ читаємо нестворені брехні на всіх Українців. Розумієть ся Волохів боронять кацапи в тім самім числі як можуть. В тій справі подають навіть таку очевидну лож, що правда румунської партії переловила телеграму п. Николая Василька до бар. Юрія Василька, в якій він доносить баронові, що завдяки його (Н. В.) заходам Румуни розбились і тому позиція бар. Ю. Василька як краєвого маршалка є певна і добра. Щоб се було правдою, то пос. Николай Василько мусів-би бути таким дурнем, як Марков а властиво навіть таким, як Багатірець. В такім лиш разі міг би він вислати таку телеграму, так не політично. А що се неможливе, отже і ся вістка — лиш звичайна лож. — Сю брехню пустили буковинські кацапи ad maiorem gloriam Волохів. Се-ж їх політичні приятелі. А бідний „Галичанин“ в 179. ч., звертаючись до буковинських кацапів, плаксиво і сумовито так до них промовляє: „Трудно бороть ся нашим буковинським братям сь мазепинцями, которые вь Буковинѣ сравнительно сильнѣе галицких, такъ какъ у нихъ естъ хитрый „голова“ фонъ-Василько, — сь румунами... і т. д. Також бідака договорив ся! — Отсю сумну літанію кацапських турбот замикає покищо стаття „Галичанина“ н. н. „Не всѣ мы общечеловѣки!“ Тут жалують ся кацапи на відступленє від них їх власних синів „заблудившихся общечеловѣковъ“. Так-так... Лиш і се ще в дечім треба би змінити. Замість „о б щ е-человѣковъ“ вистало би само „человѣковъ“. Вже крайна була би пора, щоби і кацапи зрозуміли, що не може сидіти з ними навіть звичайна чесна людина...

Вистріл на поїзд. Вчора вистрілюв близько Мамаївців якийсь збитошний волоцюга на поспішній поїзд ч. 301. із револьвера, що не потягло за собою жадних наслідків крім вибитя одної шпби. Такі случаи повторяють ся вже кілька разів. Жандармерія веде слідство в тій справі.

Арештованє секретаря Толстого. Оноді відбула ся в домі писателя г-р. Толстого ревізія. В секретаря Гусієва знайдено революційні письма, яких ширене власті рішучо заборонили а Гусієва арештували. Арештованє секретаря Гусієва зворушило душу графа Толстого до крайности, через що своїки побоюють ся о его здоровлє. Перед князем Оболенським висловлюєсь писатель так: „арештованє і засланє мого секретаря Гусієва є лише знаменем тіркої несправедливости, бо він не провадив ніколи ворожої пропаганди між селянами, а лише писав те, що я ему диктував. Дятого повинна власть мене а не его невинного замкнути. Чому огірюють мені дві мові старости?“ Далше говорив Толстой перед князем, що він замірив поїхати до Швеції на мировий збір, щоб промовити там декому до серця про значінє мира в державі, — але на великий его жаль шведський страйк відвів его від сего заміру. Задля таких і подібних сему негодвань, жагуєсь Толстой на кляту судьбу свого погасаючого жити.

Кілько є Жидів на сьвітї? По статистиці, що появила ся в жидівській газеті „Jewish Year Book“, число Жидів на земській кулі виносить 11 мільонів 31 тисяч. З того припадає на Европу 8 мільонів 748 тисяч, на Америку 1,556,000, на Африку 354,000, на Азию 242,000, на Австралію 17,000. З європейських держав має їх найбільше Росія, а то 5 мільонів 600 тисяч. Потім Австро-Угорщина 2 мільони 300 тисяч, Німеччина 990,000, всі держави на Балкані разом 400,000, Бельгія і Голандія 105,000, Франція 100,000, Англія 90,000, а Італія лише 40 тисяч. За те найбільше їх в нас і в Росії — значить ся там, де панує більша темнота, бо темнота, се найкрасше поле до визиску. В самій Галичині є Жидів 850 тисяч. А в дійсности буде їх більше, бо тепер число вихрестів доходить до 1 мільона, а кілько їх до того є, що не признають ся до жидівської релігії, а оголошують ся безконфесійними!

„Пророк“. В с. Томашівці, чигиринського повіту, з'явив ся „пророк“. Він — молодий ще чоловік і жив собі досі тихо та мирно. Ніхто ніякої уваги не звертав на його і не примічав його. Аж тут несподівано взяв він та й заворожив на книжці. І повалили до його люде. Спершу тільки свої з Томашівки, а далі й з інших околичних сіл. Тепер в прийомні дні, — а їх два на тиждень: середа й п'ятниця, — насходить ся та наїздить до

„пророка“ така сила народу, що коло його хати розташовується немов цілий ярмарок. „Пророк“ бере не дорого — 5 до 10 коп., проте має дуже добрі заробітки. Буває, що хто втерєє чергу в один прийомний день, то зостається ждати до другого прийому. Кажуть, що сам становий пристав ходив до „пророка“ і коли запитав його: „а що я вчора вечеряв?“ то той відгадав. Після сього пристав не зачепив його, а ще трохи й від себе сунув „пророкови“ в руку.

Староєгипетські тайни туалети. Звісний англійський єгиптолог Фляндерс-Петрі повернув недавно до Лондону з наукової виїздки і привіз цікаву збірку річ, що походять з гробу, який викопано перед 4000 роками. Є се штучний з алябастру виконаний горнець, в котрім знаходиться староегипетська помада. Тою помадою вміли красавиці перед сорок століть підносити красу свого лица. Помада перетривала в добрім стані десятки століть і ще нині має ніжний відсвіжуючий запах. Належала вона до якоїсь дами з висших кругів, що жила за часів сімнадцятої династії около 1.700 літ перед Христом. Всі туалетні річі вложено коло покійної. Крім помади найдено також препарат до чорнення брів, артистично виконаний риг на оливу, різні артикули поживи, всілякі прилади до шиття а навіть клубок ниток. Відкрите місце похорону знаходить ся коло Теб на північ від славних королівських гробів.

Дивний звичай. Коли Японка остане вдовцею, то обтинають їй часті волосся, котре закопують з труною мужа. Хоть вистарчає часті волосся, то однак многим видає ся та жертва за мала, щоби знищити свою фризюру. Коли вдовиця рішилась не виходити більше замуж, тоді обтинає собі зовсім волосся і не допускає, щоби оно назад відростало. В се-

редній Японії дуже много можна стрінути Японки з коротко обстриженим волоссям. Они дуже много молять ся по своїх святих і з терпеливим підданем себе судбі, очікують минут, коли прийде смерть і злучить їх з любими мужами.

Катастрофа в Женеві. Оводі по полудни лучились експлозії в Женеві при мійських газових заводах. В віддалені на 1 км випадали з вікон шибки а в цілім місті настало велике занепокоєне. Причина всего лиха лежить в необережності з огнем. В наслідок сеї катастрофи згинуло 13 осіб і то 3 інженери, 1 провідник заводських інструментів і 9 робітників. Між вбитими знаходиться також дуже славний інженер, Парвіліе, що в хвили катастрофи оглядав названі заводи.

Згоріла жінка. В селі Антонівці на Поділлі недавно була велика пожежа. Огонь захопив 12 домів, коли нечаяно почув ся страшний крик. То верещало п'ятилітнє дівча, що зісталось в одній хаті в огні. Люде заметушились, але ніхто не важив ся скопити за дитиною. Нечайно кинулась якась бабуся в огонь і зникла в диму. Аж тут ся хата на добре розгорілась і небагом завалилась; бабуся і дівча згинули. Виявилось, що то рідна баба так кинулась ратувати свою внуку.

Експлозія. Із Будапешту доносять, що в фабриці Вайпа, що випроковує патрони, скоїла ся страшна катастрофа. Коли помімо великої обережності випорожнювало ся старі патрони, наступила експлозія, яка спричинила ненадійну смерть неодним людем і довела до uszkodження самих заводів. Тяжко ранених було 15, а легко 3-ох, з того вмерло вже 5-ох. Гук експлозії був так великий, що і далеко стоячі люде падали непритомні на землю.

Оповідки, іменованія і т. п.

З укр. акад. тов. „Союз“. Українське акад. тов. „Союз“ устроює в Кіцмані дня 4. вересня народну театральну виставу „Сельскі Аристократи“ а опісля вечерниці з танцями. Хто би случайно не дістав через омилку запрошення а бере звичайно у урядженнях тов. участь, нехай уважає ся сею дорогою запрошенням. Товариство приложило як найбільші старання, щоби все випало як найліпше. Музика Аліка Парашука. — *Ев. Маєр*, голова.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 27. серпня 1909.

Царгород. 27. серпня. (Кб). Із Годайди, міста положеного в Бмєні, турецькій провінції, доносять, що там і в Смирні антигрецький бойкот вже меншає і правдоподібно небагом таки цілком закінчить ся в малій Азії.

Царгород. 27. серпня. (Кб). Відповідаючи на збірну ноту держав в справі скасування македонської фінансової комісії, порта пристає на пропозицію держав і зложує жадану ними заяву, що а'ужие всю суму, що остане із підвищення цда, виключно на бюджет тих трох македонських вілаєтів, за котрими держави вступають ся.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дїтий.

Осінні артикули послїдної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевики: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ жа вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадії і кавцій але лиш у публичних корпораціях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними умовами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шиття скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шиття

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтврдої стали ковани і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788 **„ДНІСТЕР“** Конто шадницьї почтової 25.261
У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарських під користними услївами від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпоровочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороту.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк красвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ошадности, Руска Щадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Сайферт і Тучапский
хемічна пральня річий, фіранок і суко
улиця Руска число 15
пошукує (3—5)
Хлопця до науки.

ВИНОГРАД
найліпша сорта десерова, солодкий, сочистий що день свіжий 3 Корон за п'ять кіло.
МІД 1—5
пчільний, під гаранцією за якість 6 Корон 75 сотиків за 5 кіло.
Поручає L. Altneu Versecz, 35. Ungarn.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.
Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці
Централка: ул. Руска ч. 15.
Мірні ціни.
Філія: ул. Кручена ч. 1а теперішня ул. Д-ра Райса.
Виконанє без закиду.
169 (—) Замовленя з провінції сейчас.
Цінники даром і оплатно.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви предприїмцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адресувати на повиспу фірму.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і сунь на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats-bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізанє до посіщеня школи	—	—	4 „
Повідомленє про зашколенє	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Свід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзеньських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакованєм 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакованєм по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о зверненє пожитки. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріяльні друки:** „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріяльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовленя належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланєм належитости грішми. Марок почтових на замовленя друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 1/2 мієда дрібним друком (petit). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реніями неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належитості.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотки від штуки.

Належитості за знони марками поштовими не приймає ся.

В справі нашої мужицької організації.

□ Наша мужицька організація під прапором політичного товариства „Руска Рада“ виринула досить нагло. Приготували її самі наші найбільш свідомі селяне на нарадах, в яких не брав участі ніякий інтелігент. Мужики хотіли раз виговоритись самі між собою і аж з готовим пляном організації зголосились до Дра Стоцького, щоб з ним обговорити вже плян зборів, які відбулись в неділю, 22. с. м.

Очевидно деякі непевні вісти про намір переведення такої організації появлялись вже перед сею неділею. Вісти, розуміється, не точні, з яких вийшло навіть деяке непорозуміння. Найважливішим непорозумінням була тут іменно версія, що нова наша мужицька організація є звернена проти інтелігенції, спеціально-ж проти учительства. Ся недотепна а зловна думка є навіть основою спеціальної статі про нашу мужицьку організацію в останнім числі „Bukow. freie Lehrerzeitung“. До сеї статі, цікавої впрочім лиш ізза неімовірної глупоти її автора, повернемо при найближшій нагоді. На разі вазначимо лиш, що реферат Дра Стоцького на мужицьких зборах д. 22. серпня а відтак промови самих мужиків, ініціаторів сеї організації хіба вже до краю розвіяли всяку непевність в тім згляді і доказали, що мужицька організація наша не лиш допускає але і формально просить до себе всіх інтелігентів, які позитивно і щиро для укр. народної справи хочуть працювати.

Так отже се є вже мабуть ясне для всіх людей доброї волі.

Однак остаєть ся ще друга справа.

Іменно яке становиско займає отся мужицька організація до існуючих українських партій політичних? На се питання можемо тут ясно відповісти. Нова наша мужицька організація не звертаєть ся проти ніякої нашої партії. Її завданем і волею є: бути неутральним ґрунтом для щирих, совісних і трудящих одиниць всіх руских політичних партій. Чи так справді є, вийшли сумніви і в „поступовім“ і в „радикальнім“ таборі. Се одно вже є доказом, що нова наша мужицька організація для всіх має одно жадане і проти нікого не звертаєть ся спеціальньо. Се рівночасно було також причиною, що люде спосібні до праці, люде доброї волі загально почали витати се нове діло так, як воно на се заслугоє, отже щиро, симпатично. „Буковина“ є офіціальним органом поступової партії і як така звертаєть ся отсе до всіх своїх прихильників з запевненем, що поступова партія витає сю організацію дуже щиро і надієсь, що багато її членів стане тут щиро працювати. Власне поступова партія постановила була перевести організацію наших мужиків під своєю фірмою. Коли-ж селяне наші постановили гуртуватись під неутральним знаменем, то поступова українська партія бачить в тій організації передовсім те добре діло, до якого вона сама забиралась, — діло, якого иньша форма не може бути перешкодою, щоби щиро і радісно не витати. Коли є надія, що ся нова організація справді може дати загальній нашій народній політиці трівку а притім неутральну підставу, то поступова партія і тут радо стає під прапором загальнонародного а не партійного інтересу.

Москвофільські прочани з Галичини в Росії.

Київська „Рада“ подає про се таку статтю, Денисенка: Братання наших істинно-русских з галицкими „кацапами“ має деяку давність. Вже досить значний час „гости“ з Галичини невеличкими гуртками навідували Почаївську Лавру. Кажучи се, я минаю остронь темних селян, які йшли до Почаїва на прощу, задовольняючи лиш власні релігійні потреби, а маю на мислі коноводів з москвофільського табору, яким проща „кь роднымъ святинямъ“ була завжди приводом для політичної маніфестації. З минулого року за допомогою Виталія гурт „русскихъ богомольцевъ з Галичини“ значно побільшив ся проти попередніх років. Сього року ся маніфестація мала бути, кажуть, дуже грандіозною. Ще з місяць чи зо два тому стало відомо у нас, що москвофіли з Галичини мають намір мандрувать на прощу до Почаїва—Київа. Ініціатор сеї „кампанії“ д. Носевич (дивуюсь, як то він не перекрутив ще свого прізвища на „Носовъ“) редактор „Руси“, чи може „Русской Рады“ (про се з певністю не скажу, бо не міг докладно довідатись) зорганізував комітет, у який увійшли крім його ще дві душі. Комітет той мав чимало замороку, а саме слідкувати, щоб боронь Боже, не замішав ся до прочан хтось з Українців, яких вони ненавидять гірш ніж Жидів та Поляків.

Прийшло 10. серпня. Ще на передодні промайнула по Радзивилові звістка, що число прочан мабуть переверне за тисячу. Звичайна річ, що на таке „чудо“ вийшли подивитись (не зустрічати) усі колієві чиновники, з митниці й округа. У 11. годині ранком прибули „зарубежніе братья“ до двірця, галицькі „руські“ заспівали щось, либонь „Пора за Русь...“, а потім „Спаси Господи“... Поїзд став. Через кілька хвилин винесли з вагонів вінок з жита й пшениці, на якому прилаштовано було хреста, оздобленого барвінком: сеї вінок везуть прочани до Київа на могилу Наумовича. Як походили всі з вагонів, то ледве чи можна було налічити 3 сотні замість майбутньої тисячі.

Почались привітання. Витавчи галицких „русскихъ“, Виталій звертав ся до них як до братів одної з нами матері церкви, хоч і підданих другого царя, якому вони повинні служити вірою

Л. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Перший раз Оля зникла кудись, щоби Осип не в'яз до неї. Він бачив, як вона говорила з Орестом, як сеї узяв Гнатка і поїхав до містечка. Осип догадував ся, в чім тут річ. Він догадував ся, що взагалі сестри беруть гроші від старих через Ореста. Під вечір його здогад показав ся правдивим: Оріся передала йому сто корон. Осип подякував і поїхав до Львова.

У Львові, в своїй хаті застав лад. Щоб забезпечитись од львівської язви — хатних злодіїв, зовсім не сторожених поліцією, він позволив послугачці замешкати в своїй кімнаті тай платив їй за послугу, якої тепер не сповняла.

Ледви встиг полагодити свою справу, як дістав від Орісі переказ і спис покупок, які конче і не відмінно треба полагодити. Сполудня о п'ятій приніс листовне другий том спису орудок, за якими треба було ходити і до намісництва і до конспекторії і до торгівлі церковних річий і до „Ставропігії“ і до „Двістра“. Не тільки в справах Кульчицьких але й сусідів і п. Григорія і Левицьких, які тепер, писала Еля, є у них, у Суходолі. Колиж на другий день рано прийшов другий переказ, то наляканий Осип пустив Орісі телеграму, що їде до Х... і справді, старав ся чим скорше втекти перед стежними листами та переказами з Суходолу.

Осип вернув ся до Суходолу дивно супокійний, хоч ніхто не знав, чи се спокій правдивий і якою ціною куплений. Як-так заспокоїти себе мав Осип змогу, коли запевнено йому посаду, коли дізнав ся, де її достане, поїхав навіть на місце і розпитував знайомих про всі відносини тай просив наняти йому квартиру, як лиш появить ся в часописях його іменоване і він пришле задаток. Така розвязка справи та ще й при першій посаді кожного заспокоює.

Та не так легко заспокоїв ся, коли став розважати свою журбу ізза грошей, яка його пригнічувала важким тягаром. Відколи він у Суходолі, то ся журба нависла хмарою на його круговиді, заступила йому світло і радість. Вона дала напрям його думкам. А пробуваючи в багатодільній домі Кульчицьких, додумав ся Осип до того, що було би краще Орісі, а вже-ж і йому, наколиб у тестя не було окрім найстаршої ще доньок чотири, як би крім шестерні живих не було четверні померших.

На такий хід думок звела його також стріча й розмова з двома давніми знайомими, що карали ся в ярмі бідности і пропадали від журби. Вже й раніш вони стогнали, але здоровий Осип не був настроєний на кволу нуту. Тепер він сам стояв перед загадкою. А дуже його вразило, що один із тих знайомих і то ближший йому чи віком, чи м'яулим, чи думками на самім порозі подружного життя розпрощав ся з молодечими мріями й ідеалами.

Самовпевнений і пригідний Осип аж досі не чув, що ґрунт його починає дрожати, а ось-ось може й захитати ся. В тій хвилі прошибла його

думка, що плідній сімі Кульчицьких може вже прибув онук. Може вже початий. І Осип папав павічний страх, що ось і може зачала ся терниста його стежка, котрою йде він похилений, на котрій робом і невольником дітний своїх, яких йому годувати, одягати, яким посяг складати. Хотів летіти до жінки і вивенити ся, що так не є. Казав собі, що так не буде.

Після тої бурі роздумав, що далі робити. Знав, що в суспільнім ладі, де підставою устрою є родина тай ще моногамічна перш за все треба хату чи там матеріальну підставу і тільки тоді може одиниця закладати сімю. Мале хоч много-важне, найважливіше з всіх інтермецію з Кульчицькими вибило його з шляху, а він тепер йде, поки час, верне ся там, де стояв, відки міг рушити в житє певнем кроком з гимном на устах, відки мали його зіпхнути митарства, крутіїства Кульчицького.

Шкода, що не було з ним його дружини, поговорив би був з нею щиро. А так почав цілу річ з того, що прибувши до Суходолу, впізнав ся за гроші. Не сьмів зводити розмову, навіть соромив ся жінки. Про полові справи вони не говорили досі. Правда, він оплював, скоро лиш дихнув суходільським повітрям і не важив ся тут розвивати свої пляни перед жінкою. Але-ж коли так, то тим скоріше тікатиб відси.

Самого Кульчицького не було в дома, поїхав подбати про відпустку для Ольги. Не зважаючи на те, Осип просив жінку постарати ся грошей. Оріся розплакала ся, але Осип бачив, що нема чого і тими

й правдою, а разом з тим „мужественно“ терпіти, як се робили християни, ще за часів, коли ними володіли „язическіє цари“. Не обійшлося, звичайно, без скарги на австрійську конституцію, яка... бачите, винна за те, що москвофілам не вільно їздити на „богомольє кь родинним сватиням“.

Пригадуючи утиски, яких зазнали від Поляків торішні прочани, Виталій переконаним був, що не побачить більше у себе „поневоленних братів“ і тепер дуже радий, що стало ся інакше.

Зазначивши відсутність ніби б то усякої політики в прощі москвофілів, Виталій скінчив своє привітання. Уся промова Виталія була дуже обрешною. Відповідати йому виступив д. Носевич. Зобачивши перед собою силу місцевої інтелігенції, сей „кацап“ зрозумів, що то йому не Галичина, де він міг паморочити голови темних селян неіснуючою мовою. Дуже розхвилювавшись, промовець сказав „рускою літературною“ мовою скілька „великоблїнних“ фраз. Можете уявити собі, читачу, „красоту рїчи“ д. Носевича вже з того, що місцева інтелігенція, серед якої були навіть одноступні москвофілів (звичайно вони ще не бачили їх в вічі, а лиш уявляли собі їх по „Новому Времени“ й „Кієвлянину“), почувши скілька перлин з „літературного рускаго языка“ почала сьміятись одверто, а більш увічливі добродії — в кулак.

Після вітання помандрували „зарубежніє братя“ до Почаїва, а звідтіля до Кієва“...

Політичний перегляд.

Кретський спір остаточно залагоджений.

Вчера вечером передано італійському амбасадорові відповідь порти на послїдню збірну ноту опікунчих держав. Порти запевняє в нїй, що она не мала жадних воєнних замірів і дала вже нераз докази свого мирного настрою. Однак від Греції мусїла она жадати заяв тому, що ся має певний вплив на мешканців острова. Відповіді Греції узнано за достаточні, хотїй не вповнї відповідали бажанню Туреччини; Греція запевнила, що не буде вже більше вмішувати ся в кретські справи.

Порти дякує державам за залагоджене інциденту з хоругвою і констатує, що такий вислїд переговорів в кретській справі усуне в певній мірі всякі труднощі, які нарушували-би суверенні права Туреччини. Дотично Македонїї каже ся в нотї, що тому, що через заведене турецької конституції стали злишними реформи, предвиджені берлінським трактатом, мав порта право, не оглядаючи ся на Греків, жадати, щоби признавано угоду з р. 1897.

Зміна в грецїм кабінетї.

Дотеперїшний грецїй кабінет уступив. Король припоручив Міхалїсови утворене нового кабінету, що, як доносять з Атен, вже і стало ся. Міхалїс перебирає президію, міністерство заграничних справ як також провізорично міністерство війни.

Перед важною акцією зі сторони Еспанців.

Вїста, які доходять із побовища коло Мелїлі, свїдчать, що в найближшїм часї наступить значнїйший крик зі сторони еспанського війська, яке

слїзми, хоч волїв був їх не бачити, не так то дуже журив ся.

Упала тїнь на всіх. Осип бачив, що танець почав ся. Але нічого; пробу зробити треба. Навїть Кульчицький, як приїхав, показав ся неласкавим, хоч досї він все одностороннє, все поважно, гідно і чємно відносив ся до зятя.

Се Осипа могло хїба роздратувати і він пригадав жінцї справу в друге, але, побачивши її клопїт, поспїшив ся додати, що возьме гроші як позичку, коли батько не признає своїх обовязків. А вже він без того завважив якийсь рух, бачив, що до їмостї заходять то мужики то жиди. Се упевнило його, що у Кульчицьких нема грошей, що в ановїмнім листї була писана правда а з другого боку він і помяк, бо бачив хоч добру волю у них. Під вечер Кульчицький проти звичаю вийшов у садок, де парами блукали молодї. Все гарно вбранї і поважнїй додавав собі тепер якогось маєстату. Послухав, як Ольга вторувала Амелїцї альтом, похвалив спів і найшов відповідну нагоду захопити Осипа самого.

Лїшили їх самих, але Кульчицький повїв Осипа в сад, а натякнувши на грошеву справу, просив його сказати ясно своє домаганє, бо Еля говорила чимало, та він хотїв би чути від самого Осипа. Осип пояснив йому, через що вважав відповідним передати справу в жінчинї руки і розказав йому докладно цілий хїд думок, так як їх передумав. Не оспімав ся, лише говорив за порядком усе, як був передумав, Кульчицький пролонгив ся. Він наче мав захований добрий аргу-

запопадливо робить ріжні приготования. Тимчасом мають они замало війська; тому зоружено на модерний лад кілька баталїонів вїзвїв. Сї баталїони мали вчера при нападї на узїгїє Гургу потерпїти великі страти. Богато племен, Африканців-тубилців, відтягнули своїх воївків так, що тепер стоїть лише 8000 Кабилів під оружем. Еспанці числять на то, що занятє міста Делуану наступить без великих труднощїй і тоді лиш узїгїє Гургу буде знаходити ся ще в руках Кабилів. Послїдної ночі напали Маври на деякі еспанські табори; однак їх напад відбито і нанесено їм великі страти, при чїм у рядах Еспанців можна-було сконстатувати лиш одно ранєне.

Цїкава ще вїсть надїйшла із Сан-Себастьяну — іменнє, що туди наспів англїйський майор Рїарден з своїми кровожадними псами. Він представив ся королевїй а потїм у міністерствї війни. Завтра удасть ся він до Мелїлі, щоби там переконатися о хоробрості і кровожадності своїх чотироножних воївків.

Поголоски про уступленє короля грецкого Юрія.

З Атен доносять часописи, що король Юрії рішив ся уступити з престолу і обстав при своїй обстановї. Він заявив, що під нїяким услївом не пристане на віддалєне принца з армії; однак нарід і війско жадать віддалєня. Некорисне полагодженє кретского спору ще утврдило його в сїй постановї. Король заявив, що опікунчі держави его зблямували тому, що обїцали злучити Крету із Грецією, а в послїдній хвилї відтягнули свою обїцанку. Тому, як доносять заграничні вїсти, ситуація в Атенах дуже пригожа для вабуху великих заворушень. Побойють ся, що незадоволенї верстви населєня використають двозначне становищє правительства і перепрутє свої змаганя, зверненї проти династїї. З утворєня кабінету Міхалїса сподївають ся успїху лиш тоді, коли будучий президент міністрів порозумїє ся з опозицією.

Грецїй амбасадор в Парижі заявив, що висше згаданї подїї в Греції є лише піднесенєм патріотичного духа, а причина тому некорисний вислїд кретского опору.

До сего немало причинило ся ще й слїдуюче: Офіцїри вислали в суботу депутацію до президента міністрів, яка предложила ему лїсту домагань офіцїрів. В тїй лїстї є: усунєнє всякої родинної та княжїй господарки в армії, реорганїзація військївої служби і справедливє унормованє відносин авансу. Ралїє не скотїв прийняти депутації, по чїм подав ся в дїмїсію, головнєю їзза того, що офіцїри почали демонструвати. Така демонстрація досить прикра, бо жовнїри покинули місто, розтаборили ся перед Атенами, неначе-би заходили ся около збирания війська проти правительства. Неудоволєнє в офіцїрєкїм корпусї вже, здає ся, довго триває, аж підчас кретської кризи прибрало оно досить виразну форму. Тодї можна було їх заспокоїти тим, що грозила державї небезпека зі сторони Туреччини. Тепер, коли мир запевнений, вертають офіцїри до своїх домагань відносин реформ в армії, при чїм очевидно їдуть слїдом за Молодотурками. Розумїє ся, що они мають так само війско по своїй сторонї. Вправдї міністерство внутрїшних справ здементувало поголоску про уступленє короля з престолу, однак нїякі впевняють, що королївський престол треба аж жандармами хоронити перед евентуальними експєсами армії.

мент на свого противника, але бачив, що се зайве.

— Я мїг би Вам коротко сказати: нема. Та з розумним чоловіком варто поговорити, бо й так ми мало говорили з собою, а я знаю вас лиш з того, що діти про вас говорили. Ви менї ясно висказали своє становищє, так само зроблю і я. Бачите, на моїх таки очах змінїють ся часи. Інакше було, коли я женив ся, цілком інакше тепер, коли я свої діти женю. Перше давав батько посаг донцї, донька знала господарську роботу і було добре. Тепер інакше. Тепер треба дівчину образувати так само, як хлопця. Піде панна на вечерницї, чи на балї. Замість говорити про серце „про небескі мїгдали“ про все і про нїщо, мусить вона перед паничем здавати іспит з історїї, з літератури, з фізіологїї і з економїї. Щож робити? Поспай батьку на університет свою дочку, купуй книжки. А оженить ся молодий пан із студенткою, то й однако вимагає, щоби вона вміла варити і щоби мала посаг. По шлюбї, то вже приходить іспит з агрономїї, а кулінальної штуки і т. д. Після шлюбї старє житє, а тїлєко перед шлюбом інакше, по модному.

— Ваша правда, що ценз інтелїгенції на жінку підніс ся, маєтковий лишив ся без зміни. Він мїг би лиш тоді відпасти, як би із пороблєних на науку вкладів мала жінка ренту так само, як ми.

— А хтож буде варити і дітей виховувати?

— Се дальша справа для широкої дебати і може до неї дійдемо ще в розмовї.

— А хто настарчить посагу? Потому має

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. серпня 1909.

Календар. Вівторок 31. (18.) Флїор, Лавр, рим. Раймунда М. Схід сонця 5:14, захід 6:46. — Середа 1. (19.) Андрей, Тимотей, рим. Егїдія ави. Схід сонця 5:15, захід 6:44.

Особисті вїсти. Повітовий староста Кїдманя М. Кралє повернув із відпустки і заняв назад уряд.

З Музичної школи ім. М. Лисенка в Чернівцях. Новий шкільний рік починає ся з днєм 1. вересня с. р. іменнє вписи відбувають ся від 1. до 15-го вересня в льокало школи ул. Петровича ч. 2. І. поверх що дия від години 5.—6. вечером крім недїлї і свят. Нові ученики платять вписове 4 кор. давнї 1 кор. на бібліотеку. Нові ученики мають прийти в супроводї родичів або їх заступників та піддають ся короткому іспитови з музики задля придїленя до відповідної знаню класи. Тепер є в „Школі“ 3 відділи: Відділ сольового співу, відділ фортепяну, та відділ скрипки, крім того подають ся як побічні предмети початкова теорія музики, гармонїзація і історія музики та відбувають ся публічні пописи учеників. Ученикам вільно записувати ся і на 2 головні предмети. Оплати за науку виносять: на відділі сольового співу і фортепяну по 8 кор. місячно, на відділі скрипки 6 кор. місячно. За побічні предмети не побірає ся особної оплати. Звертає ся однак увагу інтересованих, що ученик обовязаний учащати до школи і оплачувати оплати через цілий рік. Звільняє від сего обовязку лиш постійний виїзд з Черновець. Часовий виїзд примїром на свята або задля часового замкнення публічних шкїл в Чернівцях не звільняє від складаня оплат, бо „Заряд“ контрактує учительські сили з початку року на цілий рік і в разї застановленя оплат учениками не мїг би відповісти контрактним умовам з учительськими силами. Зї згляду на б-літну діяльність, яка визначила ся цілком гарними успїхами і зискала для школи великий круг прихильників між родимцями і чужими надїє ся „Заряд“ з новим роком ще більшого припливу учеників, щоби можна „Школу“ знов на користь інтересованих розширити і видосконалити. — *Заряд.*

З реальної школи в Чернівцях. Вступні іспити до 1. класи відбудуть ся днї 9. і 10. вересня; зголошувати ся треба в названих днїх від 9.—10. години рано. До вступних іспитів вищої класи треба конче зголосити ся вже 7. і 8. вересня. Тї іспити відбудуть ся разом із поправками і записами 9. 10. і 13. вересня. Наука пічне ся вже 12. вересня службою Божою а правильна наука 14. вересня. Докладнїйші поясненя находять ся на чорній таблицї. Всї ученики без виїмки мають при записї виказати ся посвідкою, що в тих громадах, де ученики підчас своїх ферїї перебували, не було жадної слабости. Без сего прийняте ученика неможливе.

З вижницької гімназїї. Новий шкільний рік розпочне ся 13. вересня о 9. год. рано святотичним богослужєнем. Правильна наука зачинає ся 14. вересня о 8. год. рано. Вступні іспити до I. класи відбудуть ся 9. і 10. вересня. Дотичні ученики ма-

жінка терпїти за те, що не принесла мужеві нічого. Ну ви доси не взяли за Орісею нічого і я таки не дам нічого. Хоч і гарна і добра дівчина була моя Орісея, не мала щастя, поки не трафила на вас. Але де ви її пізнали? скажіть самї?

— На викладах історїї.

— От бачите, потїм сходили ся в бібліотецї товариства Шевченка, де вона клеїла якийсь відчит „ганц модерн“. Але я три роки удержував дівчину у Львові тай видав щось більше півтора тисячки, чи близько двох на неї. А можу-ж я по тїм всім дати посаг за нею?

— Не дали, значить не можете. А не можу, нї. Я один знаю, як менї важко. — А можна вас було уважати заможним.

— Бо так треба. Чомуж ти сїну не поспитав мене про посаг? Я був би вдарив ся в груди і сказав: не дам. А може, як би ти був приклав нїж до горла, я був би позичив і хоч що небудь дав, бо то перша, найстарша донька.

— Я ножа не прикладаю.

— Та правда але „слага раста“. Я не грав нїякої ролї, нїхто з моїх, анї я сам вас не дурив, хїба ви самї перечислили ся. Та от я скажу вам, що справа посагів стара як свїт і не скоро зникне. Послухайте, як я оженив ся. Їздило нас двох поміж Лемками, бо ми, треба знати, були каштанї, себ то богослови перемискої диєцезїї. Тож їздили ми і приймають нас як князїв. Срібна застала, на столї, а їда і напїтки — чудовї! Була та сама родина при купї і один до другого нас відвозив. Уряджували забави і майже тї самї доми на них

ють явити ся між 8—10. годиною з родичами або їх заступниками і вказати ся метрикою, що в 1909. році мають або будуть мати щонайменше 10 літ, а як учащали до народної школи, ще й свідомством що найменше за 4. шкільний рік. Таксі вносять разом 7 К. 30 с., які вразі неприняття ученика звертають ся. Испити повторні (з одного предмету) і вступні до II. класу відбудуть ся 10. вересня від 10. год. почавши (писемно) і 11. вересня від 10. години почавши (устно). Таксі за вступні испити до II. класу вносять 24 К. а таксі прийняті 7 К. 30 с., а зголошувати ся (устно або на письмі) до сих испитів можна з належними свідомствами і метрикою до 6. вересня. Ученики, що вже належали до закладу як і ті, що вже перед вакаціями здали вступний испит до I. класу, записують ся 13. вересня від 8.—9. год. рано. Перше названі мають показати річне свідомство і вилатити 3 К. таксі, а послідні мають предложити посвідку прийняті. Ученики з інших гімназій зголошують ся в дирекційній канцелярії 11. вересня між 10.—12. год. Вони мають вказати ся своїми свідомствами і метрикою і заплатити 7 К. 30 с. На посліднім свідомстві мусить бути замітка дирекції, що проти прийняття ученика до нашого закладу нема ніякої перешкоди. Близіші відомости подані на чорній таблиці закладу.

Спростованє. На підставі § 19. прасового закону прошу о поміщенє слідуєчого спростованя: В ч. 177. „Буковини“ з дня 18. серпня 1909 під заголовком: „Радуйте ся і веселіте ся Неполоківці і Падиківці“ займає ся шановний дописувач і мовою особою. Між иньшим наведено там, що в неділю, дня 8. серпня 1909 мав і я брати участь на сходинах шляхецких з танцями в Падиківцях. Се твердженє не відповідає зовсім правді, бо критичного дня знаходив ся я далеко від згаданого села у заводах купелевих в Дорна-Кандренах, що можу довести навіть свідками як, Вп. панамі: о. совітник Галіп, ісп. Стратийчук, інж. Іля Попович і т. д. — З поважанєм Іля риз. де Тестула, надучитель в Дактинці.

Почти і картки з портретом М. Січинського. Подає ся до загальної відомости, що Емануїл Ярошинський, учитель в Раранчу, одержав із почт. дирекції відповідь на жалобу проти почтмайстра Шнайдера з Раранча в справі неприняття почтою картки з портретом Січинського. Відповідь ся така: Задля розпорядженя міністерства торг. із дня 28. пад. 1885, (артикул розпорядження число 93 ex 1885) не вільно приймати в почт. урядах таких кореспондентських карток, які мають політичний характер. На сій отже підставі опираєть ся неприйманє почтою карток з портретом М. Січинського. Дирекція почтова як бачимо згідна в тім з нашими малими почтовими урядами.

Дефравдації при регулюваню Прута. Слідство над господаркою при регулюваню Прута продовжає ся. Слідчий судья др. Премінгер викриває поступово страшенні шахрайства. Оноді вдає ся він з трома інженерами до Лужан, щоби тут приглянути ся регуляції Прута. Сконстатовано, що тут уживало ся цілком иньшого фасшю. Двох підприємців-жидів Йойли і Савля Клара, які мали достарчити матеріалу для партії Падиківці-Лужани, і надзирателя Петра Мандрика завізав др. Премінгер до свого бюро і тут їх по коротнім пере-

бували, ті самі личка, дівчата ті самі. Заручили ся ми оба, я в однім домі, товариш у другім. Поженили ся і шож виявило ся? Мама возили не лиш доньок, але і срібну заставу і харчі і кулінарну штуку з одного дому до другого. Зробили змову і висватали нас у родині. Правда, ми були люті і перед рукоположенєм перейшли у львівську дієцезію, а при поділі її дістав ся я під ставіславських магнатів. Але я добре трафив, жалувати ся на жінку не мав і не маю причини. Ми помало доробили ся, виховуємо дітний тай, Богу дякувати, введемо їх у люди.

Як не до смаку було те все Осипові, а правда була Кульчицького. Коли мати до кого жаль, то лиш до себе самого. Взяв більш-менш освічену дівчинку, але без грошей і звязав собі руки. Та треба вже раз нарешті вилізти з сего. Молодий він іще, здоровий, може буде такий вдоволений з Орисей, як тесть із своєї жінки. Отже й не журив ся. З Орисею вже й не говорив нічого про гроші, ні про виїзд, і вона вдячна за се примилувала ся до него.

За вєтерою Кульчицький був веселий і якийсь ясний настрої запанував у цілім домі. Під тим впливом навіть Кирило розхмарив ся і розказував „гипіхти“ семинарицькі, про які очевидно тільки чув. — Тепер того нема вже — додав — і в тім, т. є. в иньшій напрямі вихованя наша виспівість над священством давньої дати.

Але стріла перелетіла мило. Веселий настрої не скаламутив ся. Другого дня до полудня гуляли молоді-яром і були в провалі, потім купали ся

слуханю арештовано. Йойл і Савл Клар звалили всю отвчальність на інженера Маєра, який через цілий час нагадає регуляцію. Дехто догадуєсь, що інженери Маєр і Барічек будуть усунені зі служби.

Огонь. Дня 26. серпня с. р. вєтером вибух в Старій Жучці огонь у тугейшого бідного господаря Семена Галана. Жертвою огню упала стайня з наповненим стрихом сіна і один стижок травки. Шкода вносять около 400 К. Дім уратовано лише завдяки членам місцевої „Січч“; деякі члени „Січч“ потерпіли при гашеню тяжші і лекші рани. Особливо наш кошовий Юрій Диманюк і рядовий Теодор Опінка дуже щиро працювали при огни. Біда нашої „Січч“ лише в тім, що не має сикавки і потрібних знарядів, ба що більше на встид і ганьбу треба зазначити, що така велика громада як Жучка не має сикавки і знарядів. Згадати годить ся, що до огню хотій при останку з'явили ся товариства „Січч“ з Рогізної із сикавкою і пожарне товариство з Жучкої цукроварні теж із сикавкою, котре й помогло огню здужити до решти. В імени пошкодованого прошені о се дякуємо на сій дорозі „Січам“ як також і пожарному товариству із цукроварні як найсердечнійше. При тій нагоді чераз пригадаємо, щоб асекуруватись в „Дністрі“.

Бідний Дудикевич. В п'ятницю минувшого тижня лучилась у Львові цікава пригода. Іменно істинно руска чорна сотня напала на улицы в білий день на одного старшого „старо-русина“. Люди стали роспитуватись, в чім діло? На се рускі хулігани відповіли, що перед кількома днями сей „старорусин“ виполічував крепко месію Дудикевича за его особисті плюгавства і за те, що Дудикевич поповнив багато неправильностей як голова всяких економічних кадапських товариств в Галичині. За се істинно руска чорна сотня хотіла тепер пімститись на відважнім протестанті дудикевичівських мальверзацій.

Посвяченє прапора. Дня 19. вересня н. ст. 1909 р. відбудуть ся в Стрию о год. 10. рано посвяченє прапора стрийського Сокола. — По посвяченю величавий похід Соколів і Січий через місто; по полудни фестин, підчас котрого будуть виконані вправи Соколів з цілої Галичини. — Позаяк підчас фестину буде уряджена також і фантова лотерія, тож звертаємось до нашої суспільности з прошенєм, щоб на сю ціль прислала фанти. — Передовсім до Вас молоді Панночки-Соколиці кличемо: займіть ся сею справою і приєднайте много красних фантів. — Великі інформації уділяє і фанти приймає Волод. Дутка інженер желізн. в Стрию. — Гаразд! За Тов. Соколів в Стрию. Волод. Калуский, справник. Волод. Дутка, голова.

Хліборобська вистава в Стрию заповідаєть ся дуже гарно. Доси зголошлось понад 400 виставців, а то: в рільництві 68, в годівництві 22, в пасічництві 34, гончарстві 12, в ткацтві і килимкарстві 72, годівлі дробу і кріликів 21, в деревнім промислі 76, білошкірництві і шевстві 21, в промислі 10. Зголошеня на виставу нащивають дальше. Вистава буде уміщена в 17 саях і буде тревати від 19—27 вересня. Програма вистави вже уложена. Директором вистави вибрано посла д-ра Евгєна Олесницького. В часі вистави відбудуть ся між иньшими з'їзди відпоручників молочарських, пасічників, адвокатів, катехитів, урядників зареєстрованих стоваришень і т. п. Варто поїхати.

під лотоками, а перед обідом вручила Орисю Осипові 300 корон і сказала, що се не позичка. Мати дала їй на сукню і на подорож.

Остап намагав ся тогож дня таки їхати, але годі було. Мама не пустила. Зараз напекла булок то піріжків, насмажила й напекла курок, наробила з шклянки міцної чорної кави і спекла торт. З пивниці винесли 3 пляшки доброго вина і що йно другого дня, коли навантажили здоровий кошіль харчами, як зїдено два мясва на друге сніданє, тоді підїхав до ганку фаетон.

На ганку зібрала ся вся родина. Сестри, як завоєдги, дивили ся на Орису ніби винуючи її за щось, ніби завистно. Ніля й Кирило спішили ся до альтанки, а старі були трохи заворушені. Старий чекав, щоб Осип поцілував його в руку і очевидно не діждав ся, а пані матка плакала. Тулила до грудий найстаршу свою доньку, першу відданицю. Ще всунула їй на дорогу два банкноти і на ново розплакала ся. Нагадала собі свій виїзд від батьків, на жаль дуже подібний до отсего.

Перехрестила дітний і шентала, багато благословенства та щирих бажань для дітний, а ще більше їх не вимовила від зворушеня. Ще раз поцілювала доньку і вслід за ними, як виїзджали, робила знак хреста в повітрі, а слова прощаня вимовляла, хоч Ориса не могла їх вже чути...

(Далі буде).

Еманципантка. В Клевелянд, якась еманципантка жінка казала арештувати свого чоловіка за те, що він мав її бити. На поліції бідолаха об'явив річ цілком противно. Він розповів, що кожного дня мусів мити начинє, підлогу і т. д.; скоро тепер відказав ся від сего, потірна жінка почала его бити. Судия признав що і чоловікови вільно боронити ся в часі нападу, та що его не зможе змусити мити жінці начиня.

Льви в Африці. В державі Конго (Африка) в околиці Кандиканді небезпечно тепер там перебувати; появиля ся там величезна свількість львів, що непокоють всіх жителів. Мешканці тих околиць, як тільки найдуть нагоду то чимскорше утікають в подальші сторони. В селі Мутомбо-Кануку, де недавно тому братчики монастиря св. Йосифа виставили церкву, лишило ся ледви кільканайцять родин. Але і тих безталанних треба обережно спровадити під сильною сторожею в подальші сторони, бо не можуть довше видержати. Виходять они із своїх домів тільки в білий день і то заховують як найбільшу обережність. О годині 5-їй двері всіх хат вже суть сильно затарасовані. Збіже, що від давна вже перестояло, марнє на полю, бо ніхто з людей не може відважити ся почати жнива. В иньших місцевостях льви пірвали з домів старих мешканців. Як обчислюють, згинуло такою смертю більше як 40 тубольців.

Оповістки, іменованя і т. п.

З фінансової дирекції в Чернівцях. Фінансова дирекція ще раз остерігає людей перед угорськими лотеріями, які, як відомо, для не-Угрів не приносять ніяких користей а наражають їх лиш на великі шкоди.

З залізниць. На шляху Львів-Іцкани межі станицями Черепківці і Руда отворено перестанок Вагрінівці.

Із кр. ради культури. На посліднім засіданю кр. ради культури на внесєнє пос. бар. Гормузакского ухвалено, що на будучє має ся вести переписку із селянськими партіями в волоскій або рускій мові, а не, як до тепер, в німецькій.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 30. серпня 1909.

Будапешт, 30. серпня. (Кб.) Вчєра отворив архієпископ Йосиф міжнародний конгрєс лікарський.

Сосновиця, 30. серпня. (Кб.) Недалеко села Домброви залила вода рудокопи „Іау“. Побойують ся, що всі 26 робітники загинули, находячі ся в рудокопах.

Берлін, 30. серпня. (Кб.) Підчас пиру підняв Вільгельм склянку на здоров'є графа Цепеліна і его товаришів і явив ся часто з ним при отворенім вікні. Гр. Цепелін лєжєє тепер в королівськім замку. Опісля прибув і Орфіл Врігт, якого представив его Цепелінови. Цепелін вернув до дому серед живої аклімації зі сторони нечисленної публіки.

Берн, 30. серпня. (Кб.) Надворний радник Альфред Регнер риз. де Влайлебен, батько краєвого президента Буковини др. Октавіана Регнера риз. де Влайлебєна і президента висшого краєвого суду для Моравії і Шлеска Рудольфа Регнера риз. де Влайлебєна, умер в 83. році житя.

Новий грецький кабінет.

Атени, 30. серпня. (Кб.) Мавроміхаліс — президія, заграничні справи і провізорично тека міністерства війни.

Трійофілакос — внутрішні справи.

Ертаксіс — фінанси.

Даміанос — маринарка.

Панагіїотті-Заїміс — просвіта. Урядова часопісє опублікувала королівський декрет, яким заповняє ся амністия всім тим офіцерам, які повернуть до касарень.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока своего рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опростовує їх на 5%. — Пай вносять 40 К і платимо 6%, вищєє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів.

Дирекція.

Осінні артикули послідної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піклера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонови **осінні** артикули для пань, панів і дїтий.

HEGEDUS LEMBERG

Сайферт і Тучапский
хемічна пральня річий, фіранок і сукон
улиця Руска число 15
пошукує (4—5)

Хлопця до науки.

ВИНОГРАД
найліпша сорта десерова, солодкий, сочистий що день свіжий 3 Корон за пять кильо.
МІД 2—5
пчільний, під гаранцією за якість 6 Корон 75 сотиків за 5 кильо.
Порукає L. Altneu Versecz, 35. Ungarn.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**
„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоа в Терополі.
Се є знамените усмиряющее средство до натирання против всяких ревматичних болїв, простуджєня, ломаня костей, плечий гістїя і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не принимати ніяких „Нервотонів“.
Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (оляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Седетині в дрогєерії медичинальній Стернхуса.
19 (—)

5 до 10%
дешевше як всюди продають ся прибори до писаня
В СКЛЕПІ
„укр. Видавничої Спїлки“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

24 26—40 н
Молочне мило
лелїйне з коником
найлагіднїйше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелігентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
унїверсї мїв ріжнородних материй, як: футер, материй на меблї, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Філія: **ул. Кручена ч. 1 а**
теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Цїнники даром і оплатно.

Союз руских хлїборобских спілок на Буковині
„Селяньска Каса“

стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осїбний

Віддїл на вадїї і кавцїї

і перебирає зложуване вадїї і кавцїї але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупїлярних цїнних паперах під дуже догідними условинами. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

Пересторога!

Най ніхто не купус машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю **10 лїт** гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і циркувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилович, Механїк**
в Чернівцях (—)

ул. Жидівска 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви предпрїїмцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цїнники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офєрти адресувати на повиспу фірму.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або її місяця дрібним друком (петіт). При кількохразових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані вілльї від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотики від шукки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

КРАЄВІ СПРАВИ.

(Buk. fr. Lügenzeitung про нашу мужицку організацію. — Скандальна регуляція Пруту. З румунського тадору).

□ Озвав ся проти нової нашої мужицкої організації славний орган п. Кісановича, Bukow. fr. Lügenzeitung. Красної прислуги сій організації ніхто не міг зробити! Вже сам факт, що Lügenzeitung є тій організації протівна, певно вистане, щоби до решти впевнити всіх чесних людей, що в тій якраз справі йде о якесь добре діло, яке ті чесні люди всіма силами піддержати повинні! І тому, се власне маючи на увазі, ми сердечно дякуємо п. Кісановичеві за посередню а певно дуже хосенну агітацію в користь нашої мужицкої організації.

Статю проти неї написав в органі п. Кісановича — очевидно Русин. Знаємо, хто її написав і тїшимо ся, що і д. Кісанович міг при тій нагоді заглянути в його погану душу та переконатися, яку моральну вартість має той Русин, його приятель. Най і сам п. Кісанович знає, що з ним проти нас може йти лиш така власне ніби наша одиниця. З другої знову сторони наш загальний тепер ще красше побачити, хто і де є проти нашої мужицкої організації, — а се справі нашої поможє мабуть ліпше і скорше, ніж всі прочі аргументи.

Благословючи ту хвилю, в якій п. Кісанович при помочи свого приятеля постановив виступити проти нас, хочемо зараз розібрати хоч деякі, справді чудові розумованя його органу в тій справі. І так читаємо в тій статі, що мужицку

нашу організацію ведуть головню якісь два жиївські гандлярі деревом. — Пан Кісанович певно здивуєсь, коли ми тут заявимо йому, що ми тій його думці не дивуємось. Не дивуємось, бо розуміємо дуже добре, що всі ті волоскі махери, яким п. Кісанович служить, ніякого кроку в публічному житю не зроблять, щоби не йшло їм при тім о якийсь поганий гешефт з деревом або иньшим материялом. Пан Кісанович знає о тім і так вже до того привик, що у всіх иньших людях хоче бачити своїх Лупіїв. І тому ми вже навіть не дивуємось такій його льогіці. Що до його руского приятеля, то єму ми вже в нічїм не дивуємось. Хто не має між чесними людьми приюту, той мусить писати статі в Buk. fr. Lehrerzeitung.

Закиду, немов би нова мужицка організація мала бути вимірена спеціально проти наших учителів — не будемо навіть збивати. Всі справдішні щирі робітники між учителями є і будуть найкрасшими другами мужиків і їх організації. Ті учителі повитали тому щиро і радо сю організацію. Очевидно і між учителями, як в кождім иньшій стані, є всякі люди і на їх головах може справді тепер шапка горить, однак хиба найгірше свідощтво радби п. Кісанович і його руский приятель виставити нашому учительству, коли хоче страх тих людей підсунути загалови нашого учительства.

Є однак в тій статі ще одна цікава проба борби проти організації наших мужиків. Іменно орган п. Кісановича, забуваючи що говорить тут про Русинів а не Волохів, хоче і в нашім гурті викликати війну амбіцій. Робить ся отже в тій статі чемні поклони проф. П. Кли-

мови і впевняєсь, що ся організація се лиш новий епізод війни Дра Стоцького проти інсп. Поповича. — Сей маневр його авторам рішучо на нічо не придасть ся. Всі ми дуже добре розуміємо великі заслуги і велику працю народну Дра Стоцького і Ом. Поповича і можемо вже тепер впевнити недотепних плеткарів кісановичівських, що і Др. Стоцький і інсп. О. Попович будуть разом працювати в нашій організації мужицкій. Покищо добре є нам лиш знати, кому таких непорозумінь треба і хто проти мужицкої організації Русинів виступає? Се справі нашої повинно принести велику користь і ми тому лиш присвятили сій справі тільки місяця.

*

Скандальні мальверзації при регулюваню Прута стали дуже голосні а спеціально серед буковинської сучасної атмосфери викликали вони безліч непорозумінь. Відкрили сї мальверзації наші християнські соціали і сейчас справа прибрала конфесійний, антисемітський характер. А що рівночасно цілком слушно претеровано в номінаціях адміністраційного секретаря в заряді дібр гр. пр. фонду п. Адельсбергера, провідника тутешних антисемітів, — отже як сїй злучили наші христ. соціали се претероване з прутською панамомою і вдарили зате на краєв. президента Бляйлебена в своїх тутешніх і віденських часописах. В такий спосіб справу покручено відразу. Як-же маємо ми на се дивитись? Передовсім мусимо стояти при тім, що кожда мальверзація, хто-б її не поповнив, повинна і мусить бути покарана. Спеціально-ж в сїм випадку, на нашу думку, провинились не лиш (головно жи-

А. Журбенно.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

VII.

Осип радів від щирого серця, що не бачить Кульчицьких, особливо тестя. Тепер він знов його не любив і то гірше ніж зразу, хоч зараз по розмові про посаг був його виправдав. Кульчицький удавав з себе джентельмена, але ним не був. Збути зяти 300 коронами. Нехай же собі жінка тримає тих 300 корон на свої якісь видатки, щоб не скоро йшла до його по гроші.

Сьогодні дві неділі від шлюбу, а скільки за той короткий час пережив Осип. Сї дві неділі не скоро він забуде. Нічого позитивного він не виносить із Суходолу, хиба досвід, але се така потїха, як моральні побіди наших виборців у боротьбі з польсько-австрійськими виборчими лайдацтвами. Тай на що йому і досвід той здав ся, — питав себе — хибай він має гадку колись другий раз женити ся? А не рахуючи вже того досвіду, то хибя розіпхав собі жолудок у свого тестя, привчив ся випити чарку вина за обідом і пива за вечерою, чого досї не робив, привчив ся дорозший тютюн курити. Тай ще доволі помітно розійшов ся з жінкою.

На щастє й Орися так само скинула тягар, як тільки покинула свою найближшу родину. Осип помітив не тільки се, але завважав також, що вона для нього дуже змінилась. Вже в дорозі дуже вважала на нього, присувала ся до його, старала ся говорити милі речі, а у Львові повисла йому на шії.

В Суходолі вже нераз Осип питав себе: що то є das ewig Weibliche. Говорять про се, пишуть про се, а він приблизив ся до жінчини і не може бачити, що то є das ewige Weibliche. Він же не може заплющити очей і притупити остро ту осуду, свою подругу він так само критично бере як других і не може инакше робити. А от тепер, та сама Орися, яку він скритикував, коли тільки до нього всміхнеть ся, коли заговорить, тягне його до себе. Скаже вона щось не до речі, алеж і се йому здасть ся милим, а не дурним. Подратує вона його не свідомо навіть будь чим, а за хвилину де вже не діла ся його злість і завзяте і скоро жінка лиш усміхнеть ся, має над ним силу.

В такім настрої вони відвідали „Монополь“, де профліртували стільки милих хвилях, а той флірт скінчив ся подружжєм. Знайомих поетів не стрітили. Вони поїхали шукати вражінв на лонї природи, переживати, а може й вірші писати. Стрів ся з ними один тільки з Гротгерівським обличчєм, що був примушений сповняти в часі вакацій обовязки редактора „Сьвіта“ і задля того приходив засідати у той самий кут на зеленій плюшевій софі, де сїдав правдивий редактор.

Грабову алею в стрийськїм парку тільки підстрижено як молодому коневі гриву. Тай її обняли новоженці вдячними поглядами і милими споминами. Пригадувало одно другому солодкі розмови, які жаль було вривати.

Зайшли від вечер в Осипову кімнату. — Як я бажала зайти хоч раз сюди до тебе, побачити, як ти працюєш, як виглядає в себе в хаті той поважний пан — мовила Еля.

Осип стиснув їй руку.

— Тепер — казав — нема що оглядати.

„Народна Гостинниця“ була ще обложена руштованєм, отже спинили ся вони в иньшій готелі. Але „Гостинницю“ пішли оглянути. Будівничий поспішав ся з роботи, що змоги, а проте аж у пізну осїнь міг упорати ся з всім, хоч завжди потїшав комітетових ближшим речинцем. Дізнав ся при тім Осип про щось доволі характеристичне для наших відносин. „Народну“ гостинницю буде Жид і має віддати українському комітетови до житку готову хату. Жид чи Німець наймає від комітета хату, уряджує каварню і буде виховувати українських кельнерів. Одним словом — спілка.

Другий день призначив Осип не більше практичні справи. Ходив з Орисєю по склепових виставах, оглядав, міркував. Уже обрадили ся, що і яке купити. Орися виявляла не великий смак і мало заінтересованя. Переважно здавала ся на чоловіка. Вільш менш се їй подобало ся, що йому а вибирати сама не хотїла. Починала ся помало така роль, як Нілі супроти Кирила, хоч Осип цілком не бажав сего, а навіть не хотїв.

З шкільної Ради краєвої приніс Осип добру вість. І справді, вже другого дня вичитав в урядовій часописі своє іменованє. Тепер навіть не думаючи довго, а просто виконуючи обдуманий план, позичив Осип грошей і пішли купувати потрібну мебіль та посуду на нове господарство. Колиж на часткові сплати зажадали поруки, Осип просив помочи у т. зв. „руского Жидка“. В тяжких хвилях своїх університетських років писав Осип у тій фірмі, котрою управляв „русський Жид“,

дівські) доставці злих фашин, але (і то навіть передовсім) ті урядники, які вели нагляд при регуляції Прута, які прийняли злі фашини і узнали їх за добрі. І доставці (жиди) і сі, що вели нагляд (християне) тут провинились і разом повинні тепер за се відповідати. Се одиноко раціональний осуд сеї поганої справи.

*

Між Румунами далі тягнеться роздор. Формальний заряд національної політичної організації Румунів є в руках Я. Фльондора, А. Ончула і Лупія — а виступили відси посли парламентарні бар. Гормузаки, Ісопескул-Грекул, Сіміонович і Белгард. Так повстали два волоскі табори, які тепер стараються позискати для себе загальну опінію румунського народу. В тій справі одна і друга сторона скликає віча, однак досі все горою є партія послів десидентів. Ось недавно, 29. м. м., відбуло ся знов велике волоске віче в Бояні, на яке з'явив ся посол Ісопескул-Грекул з одної а всякі попи (Герман з Магалі, піп Руссу і інші) і академики з другої сторони. Сих попів і академиків, прихильників Ончула і Лупія викенено з зборів і кілька тисяч присутних селян волоских заявилось одногласно за політикою послів-десидентів а проти гешефтьарської ончулівської кліки.

Політичний перегляд.

Славянська Унія і Русини.

В недільнім числі „Neue Fr. Presse“ бувший чеський міністер-земляк др. Пацак в статі п. н. „Славянська Унія і Русини“ пише ось що:

„В раннім виданні Вашої поважаної часописи з 26. с. м. поміщено звістку „Галичанина“, яка описує хід переговорів про приступлення Русинів до Славянської Унії і головню тим, що замовчує, мусить викликати вражіння, будім-то Славянська Унія, а і пос. Масталька виступили проти прийняття Українсько-руського Клубу.

Тимчасом правдою є як-раз протилежне. Хоч голова Українсько-руського Клубу проф. Романчук вже спростував ту звістку в „Ділі“, однак мені здається, що через правдивий опис цілої події найбільше прислужу ся правді.

На передполудневім засіданні парламентарної комісії Славянської Унії 17. серпня тодішній предсідатель др. Шустершиц заявив, що Українсько-руський Клуб зголосив ся писемною заявою до Славянської Унії та, що на пополудневім засіданні голова клубу Романчук і посол др. Левецкий являть ся особисто. По полудні явили ся ті два посли

що мав великий ніс і не соромив ся того тай знав робити гроші при кожній нагоді, а не дав себе підійти навіть справдішному Жидови. А хоч і звали його Жидом, то про те він безінтересовно добрим людям робив щось доброго, хоч і в малих дозах. Коли при його помочи Осип і Орися закупили, що треба, могли спокійно відітхнути; решта належала вже до спедитора. Осип лиш післяв задаток на хату, а Орися подала мамі нову свою адресу, бо мама обіцяла післяти постіль. Трохи біля замовили ще в „Труді“ і не було вже ніяких клопотів.

Було ще три тижні вакацій, отже пустив ся Осип у пошлюбну подорож. Важали поволочити ся по переповерхних, дорогих і недогідних галицьких літніх оселях, починаючи Гребеновом. Всюди а вже особливо в Дорі тай Яремчу горою жидівсько-польська культура. Всюди чув ся більш чи менш чисту польську мову і трубку польських діточих кольбоній. Що є краше і ліпше в краю, який ресторан чи дім у місті — на се кидає ся зараз Жидова, чи по статистиці Поляки. — Таке стало ся з нашими гірськими стаціями. А Українець тягне ся сарако в глибші гори по 6, 7 миль від залізниць. Там він ще тепер свободний, поки не пустять і туди залізничного шляху або хоч доброго битого гостинця і знов не викинуть дидівсько-польські культурники.

А коли Осип пустив ся у таку подорож, то зробив се для Орисі, бо се була та сама любя, приємна Орися, з якою він ходив по грабовій алеї в стрийсьім парку. Вона згодила ся на всі його пляни, які він їй аж тепер виложив і згодила ся

і заявили, що Українсько-руський Клуб хоче приступити до Славянської Унії на основі окремого договору і на основі умов, які вони означили ближше, жадаючи, щоб їх внесення були предложені всім славянським клубам та, щоб після клубових постанов ведено дальші переговори в сій справі.

Се бажане Українсько-руського Клубу вимагало очевидно скликання всіх славянських клубів, що могло-б стати ся аж в осени підчас скликання парламенту.

Коли оба рускі посли відійшли, в дебаті вказано на те, що злука Українсько-руського Клубу на основі статутів була-б ліпша, ніж на основі окремого договору, та що се не практично ставити junctim між славянськими університетами, а було-б ліпше установити солідарне зобов'язане що-до взаємного підписання домагань в університетській справі, бо-ж легше здобути один університет за другим, ніж три на один раз.

По замкненню дебатів ухвалено заявити Українсько-руському Клубови, що його внесення на злуку парламентарна комісія повитала з симпатією та, що його бажання його заяву в сій справі предляжить ся славянським клубам, що вступити підчас скликання парламенту. Отже неправда, будім-то внесення на злуку відкинено.

Заходи около урухомлення чеського сойму.

Вже сего тижня починають ся конференції між чеськими а німецькими соймовими партіями в цілі урухомлення чеського сойму. Цілу сю акцію аранжує барон Вінерт, який запросив до себе поодиноких провідників та важайших політиків із рамени обох таборів, щоби з ними порозуміти ся що до умовин, які уможливили-би порозуміння між Чехами і Німцями.

Офіціальні наради пічнуть ся 6 вересня а скінчуть ся 9. вересня, хотий будучі учасники тих нарад вже тепер порозумівають ся що до сеї справи. Ходять слухи, що вже навіть виготовлено ріжні пропозиції, які однак держить ся тимчасово в тайні. Судячи по тім, як тепер справи стоять, треба сказати, що ще мала надія на якоесь порозуміння, бо як одна так і друга сторона не хоче відступити від своїх домагань і ігнорує всякі національні компесії.

Тирольське сьвято.

На сей рік припадають саме столітні роковини борби Тирольців, які не хотіли стогнати під зневадженням ярмом Баварії та Франції і, хотий їх була лиш мала горстка, підняли борбу проти своїх гнобителів, щоби дістали ся назад під панованне Австрії. Майже кождому звісний комплот на горі Ізелю, яка вже від кількох віків була місцем збору провідників патріотичних Тирольців; звісна й особа Андрея Гофера, який із звичайного арендаря видвинув ся був на верховного вождя повстанців-Тирольців, а кінці через зраду одного тирольського Ефіяльта попав у руки ворогів, які его розстріляли. Вкінці борба Тирольців увінчалась успіхом, бо їх злучено з австрійською державою. З сеї то нагоди відбуло ся в Тиролі велике краєве сьвято, на яке прибув і сам монарх. В столиці краю, Інсбруці, зібрала ся сила народу, яка прибувшого дорогого гостя-монарха з его родиною ви-

без застереження. Казала, що він тепер може думати за неї, що вона вірить його розумови і досвідови. Хоч се було так недавно по шлюбі, але Осип подумав, що Орися чи не на вічах привчила ся до ораторських ефектів. Сеж велике довіре їй, то мабуть пахне трохи лінійю. Але хоч критикував її, але як глянула на нього й всміхнула ся, він тупцював коло неї і лицав ся.

VIII.

Хоч вступити ся з хати, чи він виїде возом, чи в домовині, все по нім лишає ся простір, тим то й ворухить ся в глибокім кутку твого серця радість, що більше маєш повітря, більше світла. Ти стидав ся того. Можеш говорити про муки, які терпів небіщик і казати, що від них слобонила покійного смерть. Можеш говорити, що хтось поїхав шукати кращої долі. Душа може тужити, очі плакати, а при тім ворухить ся таємна, звіряча радість.

Так було і всім у Кульчицьких по виїзді Осипів, а навіть пані matka, втираючи сльози, додавала нишком у думках: Але все таки добре, що поїхали.

За те у Кирала не мішали ся радісні чувства з сумними, він же і ще декого рад би був позбутися відси, щоб йому ширше було. Не міг коло себе нікого стерпіти. Але його скромні бажання не здійснили ся. Орест засів на добре в Суходолі, а, маючи під одним дахом і Ольгу, певне не рушить ся відси.

По справедливості мусів би Кирило сказати,

тала при кожній нагоді невгавяючими оваціями. Не вичисляючи подрібно всіх церемоній, можна сказати, що се рідке, для сего краю, сьвято відбуло ся дуже торжественно. Не обійшло ся тут, розумів ся, без патріотичних привітних промов як зі сторони цісаря так і зі сторони поодиноких Тирольців, що їх сердечно піднесені слова свідчили достаточню о горячій любові Тирольців до австрійської династії. Цісар головну свою промову вголосив в німецькій і італійській мові.

Перше віче проти замкнення шкіл тсвариства „Вільна Школа“.

В суботу вечером відбуло ся в селі Леобердорфі величаве віче проти розпорядження міністра просьвіти, яким затверджує ся скасування шкіл тов. „Вільна Школа“. Зборам проводив інженер Гільбранд. Цілину снх зборів було показати австрійським клерикалам, що они не взяли ще Бога за ноги. Учасники сего віча зголосили проти розпорядження ніби вільно думного міністра просьвіти рішучий протест, бо таке розпорядження може загнати все приватне шкільництво у завісність від конфесійних властей. В виду того, що клерикалізація публичних шкіл прибирає все більші розміри, віче постановило енергічно запротестувати проти незаконної видачі також приватного шкільництва в руки клерикалів і проти монополії, який видав вільнодумний гр. Штірк для католицького шкільного товариства. Другий референт сказав між иньшим і се: „Вільна Школа“ не піддасть ся! В борбі за модерну культуру нашої молодіжи, за індивідуалістичний і народний розвій не будем мати згляду на нічо!

Вкінці ухвалено відповідні резолюції як також привітну телеграму посла барона Гока, якому висказують подяку і надію, що він і на дальше буде щиро заступати інтереси вільної думки.

Вісти з Греції.

Доносьє в урядовій дорозі з Атен, що всеюди панує супокій. Нове міністерство займе зглядом припоручень опікунчих держав, яких раду Греція прийняла, льояльне і податливе становище і, числячи ся з бажанем публичної опії предляжить палаті ріжні законопроекти відносно адміністрації краю.

Як ми вже передше згадували, видав король амнестію всім воикам і офіцерам, що брали участь в сепесії. По опублікованню сеї амнестії повернуло військ супокійно назад до касарень і справляло королеві великі овації. Тим закінчив ся опір офіцерів, який ставав вже подібним до революції молодотурецьких офіцерів з липня попередного року.

В справі знущення над пійманими повстанцями.

З Таажеру доносять, що тамошний дипломатичний корпус розпочав із мароканським правительством переговори, щоби наклонити Мароканців до занехання старого звичаю, іменню калічити пійманих повстанців. За скасуванням сего варварства обізваło ся також німецьке правительство, беручи участь у тих переговорах.

що Орест не ставав нікому поперек дороги. Осип, хоч ходив лише з далека, то всеж виглядав як чоловік здоровий і бистрий, що в данім разі застуче рукави і таки може стати на борню, а як стане, то і потурбує тебе здорово. Орест був зломаний якимсь горем, був тихий і мовчливий. Що мав зробити і що зробив уже, про се не говорив ніколи. Невдоволений відсував ся, не вів ніколи боротьби. Десять колись обізветь ся з протестом, коли зачепить до живого.

Та найчастіше він зникав у гаю з Ольгою. Правильно приходив, як треба було сідати за стіл і як посланець привозив пошту. Се належало тепер до Гнатка. Він сідав на куцика, що на нім Орест хлопцем їздив колись, і гнав на пошту. Коло 5-ої сполудня вже вертав ся і передавав шкурину торбу паничеві. Читанем часописей кінчив Орест день. А читав їх пильно. Передплачував Діло, Н. ф. Прессе, Напшуд і Громадску Думку, батьню тримав Пшегльонд і „Галичанина“, від управителя зо двора забирав Гнат по дорозі Дзєннік II. і Слово II.

За такою копичкою газетирської бібули засідав Орест наркотизувати, троїти себе. Ні, справді не чорнилом але якимсь отруйливим квасом були мащені друкарські машини, на яких друковано польські газети. А з українських часто капала кров. Від памятного штрайку в 1902. р., як „Діло“ написало, що штрайки мають не так економічний характер, як радше то добра зброя до національної боротьби, відколи Слово II. і всі польські газети почали закликаати до безпощадної боротьби з усім, що українське і справді весь польський загаль без нимів

НОВИНКИ.

Чернівці, 31. серпня 1909.

Календар. Середя 1. (19.) Андрей, Тимотей, рим. Егидія авв. Схід сонця 5:15, захід 6:44. — Четвер 2. (20.) Самуїл, Север, рим. Стефана кор. уг. Схід сонця 5:17, захід 6:41.

Нарада комітету укр. рускої музики організації відбулась при присутності всіх комітетових в понеділок д. 30. серпня. На зборах обговорено всі формальності для підготовки великого віча членів будучої „Рускої Ради“, яке має відбутись вже в сім місяці.

„Руский Соколя“ відкривають наші кацапи в Сереті, дня 5. с. м. Буде се перше „гімнастично-пожарне гопчество“ на Буковині. Сей і інші теперішні подвиги наших кацапів повинні зневолити наших людей до якнайпильнішої щиронародної праці.

Розбишачна шайка в Дубівцях. Доносять нам, що в останній часі зявилося в Дубівцях розбишачке товариство, яке коїть чимало пакости чесним людям. Замасковані розбишачи, озброєні револьверами величезними камінями обкидають ночами будинки і паркані. Уряджують розбишачтво на розміри. Вночі з 23. на 24. с. м. около пів до 12-ої год. улажено страшний напад на будинки не одного господаря. Почувши великий гук вибіг один газда, бо хотів пізнати замаскованих розбишачів, але волоцюги потягли его кілька разів кистуром по голові так, що газда унав непритомний на землю. Нехай отже наші власті постарайуться о як найскорше выяснене сеї справи, щоб до чогось подібного більше не прийшло.

Цирк Ангельо. В суботу прибув до Черновців французкий цирк Ангельо і вже того самого дня дав вечером перше представлення. Декотрі циркові партії виконувть си з великим старанем, прим. арабські акробати визначають ся дуже гарно своїми пірамідами. Дальше викликає подив у всіх старане тресоване коний і слонів. Пова тим йдуть вже менше цікаві вправи. Ангельо лишить ся в Чернівцях мабуть ще кілька днів. Цікаво, що ще ніякий театр ані иньша більше культурна оаказня не зібрала у нас тільки людей при собі, що сї циркові представлення.

Українська книжка на селі в Полтавщині. З кобеляцького пов. пишуть „Раді“: Останніми часами українські книжки й газети по наших селах стали звичайною річю. Се вже не диво, коли бачите, як у нас селянин сидить за українською книжкою. Чим далі — то все більше й більше знаходять ся такі люди, котрі прямо так шукають української книжки. Все те поміщаєть ся не тільки поміж молодіжню — парубками, але й між селянами середнього віку. Не бачили наші люде друкованого українського слова і не знали навіть, що книжки або газети по українському пишуть ся, поки не почали виходити „Рідний Край“, „Рада“ і ин. та поки не з'явилися на світ дешеві книжечки теперішних молодих видавництв. Особливо цікавлять ся селяне „Кобзарем“. Ї слободи, де маєть ся всього тільки один „Кобзарь“, то там він переходить мало не по черзі з хати до хати.

Хор'кобзарів. Незабаром складеть ся на Україні музичний гурток свідомих українських кобзарів, згуртував ся до тої боротьби, під знам'ям п'ястуків, а власті почали топтати ногами право і будувати Польщу, з того часу Орест погрузив ся у колі з високим, хованим стінами. Серед самого розгару першої боротьби його спрятали, заперли в тюрму. Батько зміг якось увільнити його, але він не послідив уже до краю важкої події. Бачив, що розгін, що великий змах сили українського селянства підступив під високі мури в'язниці, під зимну холодну сталь багнетів і там зупинив ся. Він не бачив уже чи не зробили мужицькі трупи, як не в самім 1902-ім р. то пізнійше вилому в стіні багнетів і чи тим виломом не пішла мужицька юрба на перед до дальшої боротьби. Не знав він також, чи святий запад, який не дасть себе довго в'язнити за тюремними мурами, чи не пройшов він і крізь ті мури і чи не пішов розгрівати ще ширші маси. Його око не бачило, чи за непроглядною стіною, за скелями обману, безправств, насильства, чи не зоріє ясний промінчик, що мусить, хоч згодом, а доконче мусить продерти ся крізь хмари. Ольга йому казала, що як хмари наляжуть на небо, то сонця не видно, але воно є на небі і світить. Він гадав, що поки сонце пробє ясною стрілою сї темні хмари, то можна вмерти і соняшне промінє обідле світлом бовнище здобує ворогом.

(Далі буде).

на чолі з відомим Ів. Кучеренком, що навчав торік гри на кобзі в школі М. В. Лисенка і вславивсь своїми виступами у Варшаві, Києві, Харкові, Єлисаветі. Мета товариства, окрім дотечного спільного студійованя історичних українських дум, упорядковати велику музичну мандрівку по Таврі, Кавказі, Україні, Холмщині, аби ознайомити найдалішні закутки, де прокидаєть ся українська національна думка (як от г. Баку) з рідною думою, кобзою та зазначити своїм та чужинцям, що наша пісня, наша дума ще не загинула, а навпаки, прагне до широкого та дужого жити, що не перевелись ще кобзарі на Україні. До товариства пристають такі кобзарі: богодухівський Гащенко, харківський Древиченко, чернігівський Пархоменко. До гуртка, на час мандрівки, запрошено з Варшави Гр. Стопуру, якому і запропоновано скласти реферат про наші народні думи та про кобзарів.

Оригінальний кооператор. Недавно в одній місцевості моголівського повіту, на російській Україні, при товаришнім банку відкриваєть ся каса дрібного кредиту. Клієнтами сеї каси, з якої можна позичати не більше 5 карб. на дуже вигідних умовах, являють ся здебільшого жінки. Сільські жінчини дуже задоволені з каси й охоче звертають ся до неї. Опріч того, при тім же банку засновано похоронну касу, куди треба вносити що тижня по 2 коп., після чого через 25 тижнів стаєть ся членом. Всі охоче вносять свої 2 копійки.

Япанська армія. Оден англійський офіцер, що перебував довгий час в Япанії, пише так про япанську армію: Цілий офіцерський корпус виглядає дуже молодод, а у старших офіцерів треба подивляти еластичність і зручність. Служба в зимовій порі триває при піхоті від 8 год. рано до 4. год. по полудни, а в тім часі всі офіцери, почавши від команданта полку аж до наймолодшого поручника, мусять находити ся в касарні. Всі офіцери незвичайно совісно виконують ті самі вправи, що прості вояки, не дозволяючи собі на ніякі полекші. В гімнастичні не знають утоми, тому в сїм згляді є незрівняні. Зазначити треба сердечне відношене старших офіцерів до молодших, яке проявляє ся при кожній нагоді. Офіцерські касина суть досить просторі, але скромно улажені. Офіцери прибувають до касина головно на обідні, котрі складають ся з рижу, кусника риби і троха ярини (крім чаю в касинах не подають иньших нап'ятків, хіба в великі свята), а товариські еходини в касині в Япанії майже незнані. Зате доми жонатих офіцерів для товаришів оружа всякого віку в цілях товаришких є все отворені. В часі брачки япанське населення попадає в дивне удуревлене. Віддані до війська присягають на воєнні приписи, котрі повобранці власно-ручно мусять підписувати. Кожний новобранець, призначений до япанської одіжї, мусить наперед учини ся ходити в чоботах, споднях і блюзі.

Оповідки, іменованя і т. п.

Приватна українська женьська семінарія. На спільним засіданню відділу головного тов. „Українська Школа“ і відділу черновецької міської філії сего товариства дня 30. серпня 6. р. ухвалено заснувати приватну учительську семінарію для дівчат вже з початком сего шкільного року. До 1. підготовного курсу будуть прийняті такі учениці, що мають 13 літ і окінчили 6. шкільний рік народної школи з добрим успіхом. На 1. рік семінара прийме ся таких учениць, що мають повних 15 літ і викажуть ся свідомістю з другого року приватного курсу „Укр. Школи“. Прочі учениці мусять зложити вступний іспит в укр. мові з тих предметів, які законом приписані для підготовного курсу. В справі приватних курсів для хлопців є оба відділи того переконання, що з огляду на реорганізацію тугейшого мужеского семінара, якого поділ, за котрим всі буковинські посли обстають, наступить після теперішнього фактичного стану річи вже цілком певно сими днями а найдаліше за кілька неділі, — на разі не заходить потреба, провадити на далі тогид заснований прив. курс хлопчатий. Тому сей курс поки що відпадає і то головно з тої причини, що по наступленню поділу учит. семінара вже сего року зістануть прийняті до 1. підготовляючого курсу 40 до 50 Русинів а на 1. рік сем. що найменше ще 25 нових учеників рускої народности, так що будучність тих учеників, що ходили тогид до наших курсів, є в той спосіб цілком запевнена. Вписи до приватної женьської семінарії відбудуть ся почавши від 6 вересня в „Народнім Домі“. Влізші інформації що до прийняття, вступних іспитів, шкільної оплати і т. д. оголосить ся в слідуючім числі „Буковини“.

Черновецька „Січ“ надіслала нам слідуючу оповістку: Отсим повідомляємо усіх членів черновецької „Січі“, що від години 7.—8. кожного вівторка, четверга та суботи, почавши від 4-го вересня, будуть відбувати ся в льокалі товариства („Народний Дім“) вправи (топирцями, списом, на поручках будоване веж), в цілі підготовки на Січове Сьвято, — яке вже за ілечима. — При сій нагоді звертаємо ся до молодих нечленів — щоб вписувались до „Січі“. Вписове вносять 1 кор. — а місячна вкладка 50 сот. Мундури вже установлені, дуже гарні — нагадують стрій наших ко-

закких предків. Доставка мундуру обняв під догідними умовами п. Хлуд по ціні 59 кор. — та 47-50 кор. (шаравари, жупан та шапка). Товариші! Часу мало — справа важна, бо маємо показати сьвітоти, що ми є. Приходьтє на вправи члєсноно та точно. Нечлєни, вписуйтєсь в „Січ“ та всі замавляйтє січові мундури. П. Хлуд мешкає улица атласова ч. 22. — Гаразд! Старшина черновецької „Січі“: Сірецький, кошовий, Стернюк, писар.

Іменованя. Міністер просвіти перевіс при середніх школах слідуючих учителів: проф. ІІ. держ. гімназії, Емілія Шварера до І. держ. гімназії в Чернівцях; проф. в Сереті др. Маркуса Вольфрама до ІІ. держ. гімн. в Чернівцях; проф. держ. гімн. в Сереті Герм. Гінгофера до гімназії архієпископа Райнера в Відні; дальше іменовуєть міністер діїсними учителями: суплєнта ІІІ. гімн. в Черн. Н. Альперна, для гімназії в Сереті; Бренера в І. гімн. для ІІІ. гімн. в Чернівцях; Ф. Девальда в торг. школі в Чернівцях для держ. реальної школи в Ляйтмеріці; С. Горнштайна в І. гімн. в Чернівцях для держ. гімн. в Сереті; Ю. Паламарчука гр. пр. гімн. в Сучаві тамже; А. Прокоповича в ІІІ. гімн. в Чернівцях для держ. гімн. в Сереті; др. А. Шенкера в гімн. в Радівцях для держ. реальної школи в Гурагуморі; М. Сорочана в гімн. в Кимполонгу тамже. Міністер іменовуєть вкінці провізоричними учителями при середніх школах: суплєнта А. Вошіца з ІІ. держ. німецької гімназії в Празі для гімназії в Сереті, А. Енгельберта з реаль. школи в Чернівцях для реальної школи Франца-Йосифа в Відні; учителя гімнастики Евгєна Федоровича іменовуєть міністер професором гімнастики при ІІІ. держ. гімназії в Чернівцях.

Увага. Подає ся до загальної відомости, щоб всі ученики і учениці ріжних шкіл, котрі перебували підчас своїх ферій на провінції, постарали ся зараз на початку шкільного року о громадську або лікарську посвідку, що в місцевості, в якій вони перебували, не були ніякі слабости, бо в противнім разі рішучо не прийме ся їх до школи.

Із штуки і літератури.

Іван Герасимович: На новий шлях. (Замітки з нагоди заг. зборів „Укр. Школи“ в Чернівцях дня 13. червня 1909 р.). Ст. 16. Ціна 16 сотиків.

Іван Герасимович: Подрібний розклад праці укр. нар. учительства по громадах. (Одобрений правним з'їздом повітових комісій „Вільної організації укр. учит. на Буковині“). Сторін 24. Ціна 20 сот.

На днях появились обі сї дуже цікаві книжечки. В першій обговорює автор між иньшим агресивний похід Волохів на деякі рускі громади наші і їх школи а в другій дає розклад праці народного учителя в громаді. Передовсім на сю другу книжечку звертаємо увагу інтересованих. Там справді зібрав автор немало практичних а добрих рад. З своєї сторони вивенити лиш можемо, що тзв. провідники нашого народу, хоч сего покищо не хоче д. Герасимович узнати, певно дуже щиро повитають кожду реальну, щирну працю учителів для народу. Лиш більше віри в себе і довіра до людей а спільними силами двинемо народ до вершин. Критицизм але при тім і добра воля будуть і тут найліпшим провідником.

Нові виданя. З 1-ого вересня с. р. друкуватимуть ся в Києві два великі збірники: поезії і новелі ріжних авторів під редакцією О. Олеся і М. Шаповала. Редакція не думає проводити в збірниках якусь виключну тенденцію, а містити ме твори лише з огляду на їх художню вартість, бажуючи сим дати можливо красні зразки сучасної української літературної творчости в обсягу поезії і новелі. Матеріали слати треба на адресу: Київ. Бульварно-Кудряська, 36. „Українська Хата“ для збірника.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 31. серпня 1909.

Будапешт, 31. серпня. (Кб.) Президент міжнародного лікарського конгресу, член палати панів професор Коломан Мілер, захорів коротко перед отворенем конгресу. Лікарі сконстатували, що слабість не є небезпечна і скоро мине ся.

Париж, 31. серпня. (Кб.) Віньода, видавця часописи „La voix du Peuple“ засуджено за статю антїмілітаристичного змісту на оден рік в'язниці і 1500 франків грошевої кари.

Нью-Йорк, 31. серпня. (Кб.) Ріка сьвятої Катєрини влила ся поза береги і наробила в області Монтерею величезні шкоди. Жертвою упало зверх 1.200 осіб. Шкоду оцінюють на 20 мільонів. Богато родин остало без приюту. Сегодня вода троха зпала. Небезпека минає.

Берлін, 31. серпня. (Кб.) Орвіль Врігт відбув першу вдачну пробу з своїм аеропланом на полі коло місцевости Темпельгоферу. Взлізши ся понад 30 метрів в гору, літав він около чверть години

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats-bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis) —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізоване до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht) — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis) — —	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis) — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — —	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis) — —	10 „
Свід. для повторних курців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення нас райфайзенських. книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для нас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-чає **нотаріяльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріяльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланєм належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не приймає ся.

Сайферт і Тучапский

хемічна пральня річий, фіранок і сукон

уліця Руска число 15

пошукує

(5—5)

Хлопця до науки.

ВИНОГРАД

найліпша сорта десерова, солодкий, сочистий що день свіжий 3 Корон за пять кильо.

МІД

3—5

пчільний, під гаранцією за якість 6 Корон 75 сотиків за 5 кильо.

Поруцає L. Altneu Versecz, 35. Ungarn.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Ваїрцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цемехтових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У веїх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офери адресувати на повнєшу фірму.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальнової стрічки або її місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Проба чешко-німецької злагоди.

□ За кілька днів піchnуть ся нові переговори в справі хочби лиш тимчасового поладження чешко-німецького спору, від чого безпосередно залежить спокійна праця в чешк. соймі а посередно також лад в парламенті.

Від давних вже літ спір чешко-німецький є найважнішою державною квестією в Австрії і не один вже австрійський президент міністер мусів уступити не можучи довести сеї справи до хосенного поладження. В літах 1661—5. Чехи не мали ще великого політичного значіння. Прага була тоді німецьким містом а тамошний університет розсадником німецької культури в краю. Чехи не брали участі в соймі ані в парламенті. Перший Байст старав ся поза плечима тодішнього премієра кн. Ауерсперґа намовити Чехів до діяльної участі в працях сойму, з чого дійшло до сего, що 1868 р. кн. Ауерсперґ уступив. По нім прийшов ґр. Таффе. Зразу був він великим прихильником централізму, завів навіть виїмковий стан в Празі, однак відтак перейшов до федералістів і піддав цісареві плян зміни конституції з 1867 р. Цісар на се не пристав і ґр. Таффе, вдавши ся тут в чешко-німецьку справу, знов мусів уступити. Упав також чарез чешко-німецький спір слідуєчий премієр ґр. Альфред Потоцький, який надаремно старав ся намовити Чехів (які вже тоді мали більшість в чешк. соймі), щоби они вступили також до парламенту. (Мимоходом зазначимо тут, що ті абстиненції Чехів в парламентарній роботі були кардинальним блудом, бо якраз лиш через те тоді власне ухвалено найгірші для

Чехів, централістичні закони). Четвертою жертвою чешко-німецького спору був премієр Гогенварт, на якого уступки для Чехів корона не годилась. Через обструкцію чешку уступив також наслідник його кн. Віндішґрен а доля ґр. Каз. Баденього хіба вже загально відома. Він теж через уступки для Чехів мусів уступити. Чешко-німецький спір повалив далі кабінет Клярого і Кербера а коли відтак Гавч якось досить щасливо перейшов через сю небезпеку, то приятель Чехів бар. Бек вже знов в тій справі не мав щастя і мусів уступити. Так отже тепер бар. Бінерт забираючись до лагодження чешко-німецького спору має вже за собою девять жертв між попередніми премієрами.

Чи він буде щасливіший?

Покищо можна в тій справі лиш дуже сумніватись. Німці своїм крайно шовіністичним античешким поступованем в Відні і в цілій Долішній Австрії зробили все можливе, щоб злагоду чешко-німецьку унеможливити а що найменше, щоб через те вимогти на Чехах як найбільші уступки. Чехи знову не хочуть нічого чути о уступках для Німців. Narodni Listy покликають ся при тім на признаний в парламенті аксіом німецького посла Штайнвендера, після котрого обструкції не має ся викуплювати національними концесіями. Чехи застановляють ся навіть над тим, чи народна честь дозволяє їм брати участь в нараді, яку скликає бар. Бінерт? Деякі чешкі партії (в противенстві до молодочехів) жадають, щоб правительство конферувало в тій справі лиш з Німцями. Вони заявляють, що на Німцях має правительство вимочи, щоб ті полишили обструкцію в чешк. соймі, за що Чехи (без ніяких інших концесій) відступлять від

опозиції, евентуально від обструкції в парламенті. Narodni Listy пишуть: „В чешк. соймі на 2 мільйони Німців є 91 німецьких послів а на 4 мільйони Чехів припадає 98 чешких послів. Хто-ж тут покривджений? Хто кому має уступати?“

Рівночасно Німці ставлять дуже великі вимоги. І так пр. нім. посол чешкого сойму Др. Шікер нині в Neue fr. Presse, що правительство понад головами Чехів мусить перепроводити розділ урядників в Чехах і прийняти junctim між язиковими квестіями в Чехах і в дол. Австрії. Другий німецький посол, Петерс, жадає, щоби правительство розв'язало чешкий сойм і розписало нові вибори або щоби консервативні послы властителів більшої посілости заручили Німцям, що вони всіма своїми голосами перепрут в чешк. соймі всі домаганя, з якими виступить в тій справі союз німецьких послів чешкого сойму.

Очевидно на се Чехи ніколи не згодять ся. Спільні чешко-німецькі наради, під проводом консервативних дідичівських чешких і німецьких послів та під омофором бар. Бінерта — відбудуть ся, однак що найбільше згодять ся тут Чехи на деякі уступки що до складу краєвого виділу в користь Німців. Поза се вони мабуть не підуть, Німці-ж покищо вимагають значно більших уступок. І тому в сій пробі поладження чешко-німецького спору песимізм більше оправданий, ніж оптимізм.

Політичний перегляд.

Конференція між ґр. Еренталем а Мільовановичом.

В понеділок зложив сербський міністер заграничних справ др. Мільованович візиту графови

Др. Ф. Евгін.

О справах рускої мови в суді і в прокуратурі державній.

Мова — се не лиш найестественніша ознака народности як такої, але і неоцінене сокровище кожного народу і вишнє его достоїнство. Доки жне мова народу, жне і народ сам, а чим більше одиниць бесідує тою мовою, чим ширший приступ здобула она собі в житю приватнім і публічним, тим більша повага і пошана для дотичного народу.

Сьвятим є отже обовязком кожного чоловіка пошанувати свою мову, а пошанує єї найкрасше тоді, если все і всюди буде своєю рідною мовою говорити і писати.

Обовязок сей можемо ми Русини в австрійській державі тим легше сповнити, що нашої мови і в житю публічним вольно уживати нам в горах і в письмі, бо на се дозволяють нам закони конституційні і на їх основі видані заповіді Міністерий.

І так:

Артикул 19. законів основних (конституційних) з 21. грудня 1867, ч. 142 ВЗД. постановляє:

„Всі народи є рівноправні і кождий нарід має ненарушиме право берегти і плекати свою народність і мову; рівноправність всіх мов уживаних в краю узнає держава в школі, в уладах і в житю публічним;

в краях, де мешкає більше народів, має ся так уладити публічні заведення, щоби без владу

примусу влученя другої мови краєвої, кождий з тих народів одержав потрібні средства до образованя в своїй мові“.

Одвітно духови висше наведеного арт. 19. законів конституційних, видала ц.к. Міністерия Правосудия еще дня 9. липня 1860 р., 10340 до президент ц. к. вишого суду краєвого у Львові і в Кракові і до ц. к. Надпрокуратурій тамже отсей заповід:

В зносінах службових властей судових зі сторонами належить прийняти за непохитну основу, що сторонам вольно в справах своїх перед тими властями не лиш уживати мов краєвих будь німецької, але і всі власти судові винні в своїх зносінах зі сторонами як при устних розправах так і в писемних виготованях уживати лиш мови тим сторонам зрозумілої.

В тій мірі ставить ся отсе ненарушиме правило:

а) сторонам оставляється до волі во всяких якнебудь внесених поданнях до суду будь прокуратурі державній уживати мови німецької, будь польської будь рускої. Також і заступцями сторін вольно в таких поданнях внесених іменем сторін уживати німецької, будь польської, будь рускої мови після того, яка мова є мовою матерною заступленої сторони;

б) протоколи вписані на устні внесення сторін, також протоколи переслуху сторін, свідків і знатоків при судових розправах взагалі, належить списувати в мові німецькій будь рускій, після того, котра з тих мов є мовою матерною дотичної сторони;

в) в писемних виготованях для сторін (візванях, ухвалях, вироків) мають власти судові уживати німецької будь польської, будь рускої мови, після того, в якій мові внесено писемне поданє, будь вписано устну заяву, будь переслухано сторону до протоколу.

Безпаче не було ані писемного подання, ані устної заяви, ані протоколярного переслуху, тоді належить писемне виготованє доручити стороні в тій з названих трох мов, котра є мовою матерною дотичної сторони.

Заповід сей обовязує всі галицькі власти судові дотично всяких писемних виготовань отже рішень, оречень, повідомлень, візвань, наказів і пр.;

д) на розправах судових в справах спірних і неспірних, в котрих участвує кілька сторін, вольно не лиш самим сторонам, але і їх заступцям уживати німецької будь польської будь рускої мови, після того, котра з тих мов є мовою матерною заступленої сторони.

Рішенє властей судових враз з уоснованєм належить однак в случаях таких (де участвує кілька сторін о різних мовах матерних) виготовити в тій мові, в якій списано прошенє будь скаргу, зглядно перше поданє будь перше устне внесенє (до протоколу).

Суди відкличні мають виготовляти свої рішення в тій мові, в якій велась розправа в першій інстанції;

е) в справах карних належить вести устну розправу, оповіщати і виготовляти ореченя в мові німецькій будь польській, будь волоскій, будь рускій,

Еренталеви, при якій нагоді обговорювано біжучі політичні справи. Досить докладно занято ся питанням про торговельну угоду, які обі сторони бажають собі. Як звісно, заключенню сеї угоди стоять на заваді ще деякі труднощі, головню спричинені внутрішньою політичною ситуацією в Австро-Угорщині. Порушено також справу урегулювання границі на ріці Дріні. Правдоподібно передадуть сю справу мішаній місцевій комісії до залагодження.

Міністер Кошут у короля Едварда.

З Марієнбаду доносять, що міністер Кошут явив ся із своїм секретарем у короля Едварда і взяв участь в пірі, урядженім англійським королем. Тут перебув міністер майже цілу годину, розмовляючи з королем Едвардом про загально-політичні справи. Потім вернув Кошут ще такі того самого дня до Карлсбаду.

Негодоване на грецького престолонаслідника як верховного вождя.

Вже від довшого часу проявляє ся між грецким населенням, а головню між офіцерами недоволене із господарки престолонаслідника, як верховного вождя. Офіцери скликали були навіть нараду, на якій рішучо запротестували свого часу проти того, щоби престолонаслідник дальше оставався при головній військовій команді. Ходять отже слухи, що престолонаслідник в виду того зложить всякі функції як верховний вождь грецької армії і подасть ся з своєю родиною на одномісячний побут за границею.

Програма нового грецького кабінету.

Нім ще грецький король покликав Мавроміхаліса до себе на аудієнцію, щоби ему повірити утворення кабінету, заявив новий президент міністрів кореспонденту часоп. „Емргоз“ ось-що: „Ми знаєм домагання офіцерів і всяких інших кругів не від сьогодні. Ми могли наперед з математичною точністю сказати, коли криза наступить. Моя партія не занехла ніколи нагоди заявити, що передовсім потрібні є дві реформи: збільшене армії і ошадність в державній господарці.

Ви видите самі, що офіцери вложили є дві постулати в лісту своїх домагань. Отже не ми приноравливали ся до обставин, але нарід пішов за нами. Так само вступали ся ми за скликанням парламенту саме по переданню першої турецької ноти в кретській справі, бо скликана легіслятива могла би в такій ситуації найлегше заступати край і надію. Події з дня самі сповняють поодинокі точки нашої програми“. З Царгороду доносять, що грецький амбасадор заявив порті, що новий кабінет буде держати ся політики попереднього кабінету що до щирости і приязни зглядом Туреччини і буде змагати до скріплення приязних відносин обох держав.

Змагання около удержання коаліції в сербській парламенті.

Всі партійні провідники та клубові председателі сербські одержують з провінції багато телеграфічних завізань, щоби не допустити до розбиття коаліційного кабінету. Тому, що димісію міністра Рібарка мотивують недоволенням зі сторони єго партійників із єго радикальної політики дотично внутрішніх справ, то обі радикальні партії заявили

ся готовими залагодити все, задля чого націоналісти негодують. Таким чином хотять радикали удержати коаліцію, при чім мають також опору в одній частині націоналістів. Тому що поступові партії є за коаліцією, є надія, що вдасть ся вирівнати всякі непорозуміння.

Можливість розширення виїмкового стану і на європейську Туреччину.

Ходять слухи, що правительством розширять виїмковий стан і на європейську Туреччину, хоча чи без всяких заколотів перевести в життя церковний закон і придушити заворушення в Альбанії як також зі зглядом на події в Туреччині.

Інтерес Англії у війні між Еспанцями а Набилями.

З Мадриду надійшла цікава та вельми сенсаційна вість, яка будить сумнів в неутральності Англії зглядом подій в Африці. Англія глядить криво на еспанську твердиню Цевту, яка лежить на протилежності Гібральтару. З огляду на своє становище на Середземнім морі бажає набути єю твердиню для себе та зробити з неї першорядну воєнну пристань. Далеконосність найновіших тяжких гармат робить посідане самого Гібральтару майже безвартісним, підчас коли обі єї твердині разом дали б Середземне море у виключне посідане Англії. Колиб отже боротьба Еспанців з Кабилями випала некорисно для перших, тоді наспіла пора посередництва зі сторони Англії, а заплаатою за се мала бути Цевта! Зовсім ясно пише про те лондонська часопись „Outlook“. Она заявляє, що для забезпечення Англії передового становища на Середземнім морі треба крім Гібральтару, Мальти і Кипру, ще залуку Сунда на Креті та Цевті. Еспанія буде потребувала помочи від Англії, а очевидно за се буде мусіла їй відступити Цевту.

Допись з Гатни.

В чисто рускій громаді Гатна отворило ся недавно товариство „Січ“. Ми вже писали в однім із попередніх чисел, що на се отворене прибули і наші вороги — іменно син тут. пароха Водна-рискул і перекінчик Пергінський, щоб на сїм так великим святі перескаждати нам — і щоби може декого менче свідомого збаламутити. Але се ще не все! Прому лиш далі послухати. Підчас коли інженер Іля Попович заохочував зібраних, щоб приставали в члени сего товариства, зголосив ся і прибувший воріг-баламутник „Пергінський“ в членство. „Січ“. А коли кошовий спитав ся його, як він називає ся, то сей відповів на то: „Пергінчан“. Отже перекутив своє властиве ім'я і надав фальшиве. Кілька хвилин потім, промовляв вп. інж. Іля Попович до зібраних, — а Пергінський виступив знов сьміло і перебив промову бесідникови, кричучи: „Агі!“ Бесідник перервав свою промову, перервало ся ціле отворене, — зібрані гості обурені дивили ся на того баламутника, як на якого комедиянта. Начальник громадський Шведуняк, приказав зараз галабурдникам, щоб заховували ся прилично, инакше розпорядить сейчас випроводити їх звідси. Таким способом удало ся нам киринників заспокоїти. (Коби то вєдои по селах такі свідомі двірники були, як пан Шведуняк, то

руска справа пішла би троха ліпше вперед, ніж до тепер). Кілька днів опісля, отримав громадський стражник Митро Вельничук завізане до суду; Пергінський, заскаржив єго за образу гонору. Дня 30. липня відбула ся розправа судова в Сучаві. Тут явили ся два свідки. І хто ті свідки були? То були такі люди, котрі рука в руку з Пергінським йдуть. Перший свідок був син тут. попа Воднарискул, другий свідок знов там якийсь Синюк — син руского хлібороба котрий віддавна перекидує ся на волоха, хоч єго мама сьнівала єйому над колиською руску пісню і вчила єго рускі молитви, і єго перші слова, котрі він учив ся говорити, були рускі! Та був тут ще й третій свідок, але той не хотів крутити і зараз таки сказав, що не чув нічого, бо був п'яний. Водна-рискул зложив присягу, що чув як Митро Вельничук кричав на Пергінського: „Свани, на двір, ми тебе зараз окрестимо.“ Воднарискул толкував потому судевви, що слово „окрестити“ значить тільки як бити когось. Чи воно справді так? Кождий чоловік може собі під словом окрестити і щось п'яного подумати, не акурат б'яти; так треба єго за се вже карати? Вельничука засуджено на два дні арешту а Воднарискул зачав ще наперати, щоби засуджений конче єйому за дорогу заплатив. І дійсно судия признав ім кошта. Всіх коштів вирахувано на 10 К. Засуджений є вельми бідний чоловік і як зможе він єї кошта покрити, а до того ще й два дні в арешті стратити, тепер коли час такий дорогий? І так той бідний мужик відорве кусник хліба від свого дитяти і дасть єго синові тут. пароха Воднарискулови і Пергінському. Бють а зате й платити собі дають. І не встид таким людям як Воднарискул та Пергінський, щоб жадали кілька корон від такого чоловіка, котрий сам нічого не має?

Оттак то діє ся в нас, наші вороги можуть нас бештати, бити, а навіть нам найсвятіше діло зруйнувати — ім вільно — а ми не сьміємо їм зате нічого сказати. Отже праміром галабурдник Пергінський міг при нашім отвореню „Січи“ де-сять раз більшу галабурду справити, а ми не сьміли єму за се і словечка промовити, бо инакше могли би нас замкнути. А впрочім скажіть самі вп. Читачі, чи можна инакше такого чоловіка назвати, котрий вліз яко незапрошений гість межі товпу народу, щоб тут перервати наше святє діло і зробити такий великий колот? І хоть би був справді якийсь селянин сему павкови сказав „свина“, то він зділав би се в обуреню, спровокований Пергінським і Пергінський заробив собі дуже на се слово*). Впрочім, чи Вельничук Пергінського справді обидив, — просе ніхто нічого не знає — хіба ті два свідки, на йкрасші приятелі по зиваючого, бо третій свідок — як сказано, сам заявив, що нічого не чув.

*) В таких справах не йде о се, чи хтось заробив собі на назву „свина“ чи ні? Хоч би і як заробив, то так публично нікого називати не вільно і суд мусить за се засудити. На се числять киринники — а наші люде повинні бути обережні. — Ред.

після того, котра з тих мов є мовою матерною обжалованого;

е) дотично мови в судах належить громаду як таку уважати як сторону.

Запоряд. ц. к. Міністерні правосудия з 21. цвітня 1861 р. ч. 3297 наказує всім судам в окрузі львівського суду краєвого висшого на Буковині рускі подана списані кирилицею приймати і їх полагоджувати; також вольно тим судам уживати кирилиці при списуваню руских протоколів, розправ і видаваню сторонам руских виготовань. Запоряд сей приміняєсь і до прокураторий державних.

Дотично мов, яких суди мають уживати, видала еще ц. к. Міністерия правосудия дня 30. жовтня 1861 ч. 9962 заповідь, котрий дає ц. к. висшому Судови краєвому ось яке поясненє: „Запорядом ц. к. Міністерні правосудия з 9. липня 1860 ч. 10340 видано повеліне, щоби протоколи на устні внесення сторін як і на їх переслух, дальше протоколи свідків і знатоків при судових розправах взагалі списувано в німецькій, польській будь рускій мові після того, котра з сих трех мов є матерною мовою дотичної сторони.

Тому зовсім не можна уважати протизаконним, если в тих случаях, де в цивільних справах списує ся устне внесенє сторони, якесьо переслуханє будь в загалі веде ся розправу в польській або в рускій мові, — списує ся і наголовок дотичного протоколу в польській зглядом в рускій мові“.

По толку више наведених міністерияльних заповідів сїлдує прийняти за правило, що

кожде поданє внесене до суду і кожде внесене устно в суді заявленє належить і полагодити і видати опісля сторонам отвіт в тій самій мові, в якій внесено поданє будь устну заяву. В такій-же мові належить робити витяги з актів, а в судах окружних вести по змозі наради над предметом; постанову табулярну, видану на прошенє табулярне в тій мові, в якій внесено прошенє, належить і в тій самій мові вписати до книги ґрунтовой і в тій самій мові видати посвідку (контестацию) на отвітній грамоті;

урядові оповіщення в справах сторін вольно судам помістити в одній будь більше мовах в газеті урядовій; в кождім случаю однак належить їх помістити і в тій мові краєвій, в якій виходить отвіт для сторони;

в справах неспірних належить прийняти за правило, що всякі накази, візваня і постанови, котрі видають суди до сторін, має ся видавати в мові матерній дотичної сторони;

если в якій справі спірній (процесовій, внесено письма спорові будь відповіди в одній і тій самій мові, тоді належить видати вирок з уоснованєм лише в тій же мові; еслиж сторони уживали двох ріжних мов як матерних, належить видати вирок з уоснованєм в сих обох мовах;

в справах кариных належить слухати обжаловань, пошкодовань, свідків і знатоків в їх матерній мові а розправу вести в мові матерній обжалованого і в тій же мові видати вирок з уоснованєм. Если є більше обжаловань ріжних народностей, належить слухати кожного в єго матерній

мові і в тій мові списати до протоколу розправи єго зізнаня та видати кождому вирок.

Суди буковинські належать до округу суду краєвого висшого у Львові; з огляду однак на питомі відносини Буковини видала ц. к. Міністерия правосудия дня 17. серпня 1864 р. ч. 7017 еще і отсей заповідь: краєвими мовами в Буковині є німецька, румунська і руска.

Суди, перед котрама веде ся розправа зі сторонами знаючи лиш румунську будь руску мову, винні по змозі уживати мови сторони слуханої, а вже що найменше належить важнійші (рішачі) вискази сторін списати в тій мові, котра для дотичної сторони є зрозуміла; если має ся відібрати присягу в румунській будь рускій мові, належить по змозі списати цілий протокол в дотичній мові, будь що найменше формулу присяги;

При кариных розправах належить по змозі вести розправу і видати вирок з уоснованєм в тій мові, яка для обжалованого є зрозуміла — тому і участвующі при розправах судії, прокуратори і оборонці винні тую мову знати;

Если зайде потреба, належить для всякого рода візвань, декретів опіки, протоколів, приобітів, актів помертя, едиктів і пр. примінити і уживати друки в румунській і рускій мові.

Сей заповідь мають берегти суди і прокураторії.

Постанови више наведені дотично рускої мови в Галичині і в Буковині обовязують і доси, а як Міністерия правосудия так і Президия суду

Ставить ся просьба до високого ц. к. суду повітового в Сучаві, щоби розслідив точно сю справу при рекурсі і не допустив до того, щоб бідний чоловік невинно потерпів!

Не менше цікавим, як Боднаришкул є у нас і будучий душпастир, наслідник Христа, перекинач Пергінський. Діждалась Гатна, що син гатнянського селянина Пергінський дійшов по великих трудах аж до теології. Кажем, по великих трудах, бо й справді не легко було синові руских родичів скінчити сучаску волоску гімназію не уміючи з дому ані слова по волоски. Та по многих трудах скінчив гімназію і вписав ся на теологію А що гатнянський нарід бачить в ній „правдивого“ душпастира — бо не раз показав свої „здібности“ при ромунізації чисто рускої громади Гатна, — там що нарід і поважав его по заслузі як будучого душпастира-ромунізатора.

Просим лиш послухати, як нашого теолога Пергінського в Гатні нарід поважав. Пергінському було за мало сеї „чести“, яку віддали ему люде при отвореню Січи в Гатні, тому він шукав собі ще ліпшої чести і найшов. В неділю дня 8. серпня було весілля в Тимофії Кідівця, що женив сина свого одинака. От і прийшов наш теолог Пергінський в 12. годині вночі на весілля, мабуть щоби щось трохи „ликнути“.

Ходив, ходив попід вікна, а на решті вихав ся до хати і вліз за стіл між найчильніших газдів, сів коло самого двірника Шведувяка, тай поплав. Очевидно зараз почав з газдами суперечку. Тимчасом завважали чесні доматорі неспрошеного гостя за столом і нун виганяти его за стола. Коли вийшов наш теолог зза стола, взяла мати молодого — нашого теолога за карчило і витрутила з хати на двір з словами: „Тебе хто просив на весілля, ти латко?“ Так випроводили доматорі „свого“ неспрошеного гостя теолога аж на двір, навіть музика не прогнала ему марша „Deșteaptă-te române“. От радуй ся сьв. консисторіє своїм питомцем Пергінським, що пхав ся ногами в 12. год. неспрошений на весілля, щоби щось „ликнути“.

Випроводили нашого теолога Пергінського аж за ворота з весілля, так він не пішов спати, а потяг ще на хрестини до Василія Філіппюка далеко по опівночі. Прийшов там і зайшов собі щось з жінками, але й жінки не зважаючи, що він „теолог“, витрутили его з хрестин на двір і то навіть без капелюха. От так гостив наш перекинач теолог Пергінський в неділю, дня 8. серпня с. р., де прийшов, то всюди его вигнали. І щож мав студент теолог Пергінський на хрестинах шукати по опівночі? За що зненавиділи люди перекиначка Пергінського? За те, що він де прийде, то все говорить людям, що „мене всі мають слухати, бо я вчу ся на панотця“ а людям то все обридло, тому всюди его викидають з хати. Ще не піп перекинач Пергінський, а вже каже, що его всі мають слухати, а що то було би, як би він, борони Боже, вже був піп?

Гатнянин.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. вересня 1909.

Календар. Четвер 2. (20.) Самуїл, Север, рим. Стефана кор. уг. Схід сонця 5 17, захід 6 41. —

краєвого в'єшого у Львові все пригадує судам і прокуратуриям строге їх примінене.

З постанов тих слідує, що суди і прокуратури в окрузі суду краєвого в'єшого у Львові отже в цілій всхідній Галичині і на Буковині лиш в службі внутрішній (адміністративній) і в зносинах з урядами і властями цісарскими мають право уживати в Галичині польської а на Буковині німецької мови, однак вєводи там, де суд будь прокуратури виступає супроти сторін, будь властий, нецісарских (автономічних), винні они уживати в письмі і говорі тої лиш мови, яка є матерною дотичної сторони. — Повинности сеї не лишено їм до волі, але є она наказаним обовязком, котрого доповнення може сьміло кожда сторона домогатись.

Тимити треба, що жалоба не здержує течення речинця до апеляції, рекурсу, і до інших правних средств.

Єслиб судия почав диктовати який небудь протокол з рускою стороною не по руски, треба заявити ему, що жадаєсь списання протоколу в мові рускій; єслиб судия сему відмовив, треба жадати, щоби сю відмову вписав до протоку. В жалобі треба тоді на се відкликатись.

Єслиб жалоба така до Президії суду остала безуспішною, можна внести її тоді — або і впрост поміняючи Президію, до Міністерії правосудия в Відні.

Пятниця 3. (21.) Тадей, Теокліта, рим. Броніслава. Схід сонця 5 18, захід 6 40.

Особисті вісті. Консесторні совітники А. Манастирський і М. Галін вже повернули із відпустки.

Почетні члени. На засіданню дня 19. м. м. іменувала рада громадська в Слоб. Банилові почетними членами: кр. президента др. Бляйльбена, митрополита др. Ренту, конс. совітника Манастирського, послів Ник. Василька і Пігуляка і вашківського старосту Ромашана.

Посвячене школи в Брідну. Посвячене а разом і колядація нового шкільного будинку в Брідну відбуло ся 25. с. м. при великій участі селянства, учительства і иньших гостей. Акт посвячення виконали оо. Драчійський, др. Козик, Гакман і Волошеніко. На се так рідке сьвітло прибув також і посол Лукашевич, котрий своїми промовами здобув собі повне довіре громадян, чого найліпшим доказом були величаві овації в честь сего щирого посла і народолобця.

Др. Іван Франко, як відомо читачам „Буковини“, перебув в сім році дуже важку недугу. Наразі, як довідуємось з певного жерела, має ся знаменитий наш письменник значно ліпше. Очевидно недуга не опустила його, однак теперішній стан її є значно ліпший. Головно дошкільно тепер др. Франкові недобрий стан його рук, з якої то причини нічого він тепер писати не може. В суботу, дня 28. м. м. вибрав ся др. Франко з своїм сином в гори. Пробувати ме якийсь час в Криворівні, де рівночасно є тепер проф. М. Грушевський, Г. Хоткевич і В. Гнатюк.

Пожар в Дубівцях. Сими днями около пів до 5-ої год. рано в обійсті Андр. Качаровського, з невідомої причини, вибух великий огонь, котрого жертвою упала стодала враз з господарськими знарядками та запасами збіжжя (16 корців молотеного жита, 4 корці пшениці, 6 корців кукурудзи). Жертвою сего огню впав і збір із 1-го і пів морга ще немолотеного вівса. Завдяки явившому ся при пожарі товариству „Січ“ та енергічному ратунку людей, удалось огню альюкалізувати. Головна заслуга при ратунковій акції належить ся тов. уч. Ник. Гуринові, котрий з нараженням власного життя працював при гашеню огня. Не менша заслуга належить ся місцевому парохові, що своєю присутністю підбадьорував ратуючих „Січовиків“. Втрата з огню велика. Аж страшно подумати, що один огонь тільки добра людського забрав! А люди все ще не скрізь асекурують ся в „Дністрі“. При гашеню огню понесли більші або менші тілесні ушкодження: сторож огнева і місцевий госп. П.

Війна о цвинтарі. В Галичині ведеть ся тепер війна о цвинтарі. Епископ гр. кат., Хоминин, вложив на своїх сьвященників обовязок, щоби они перевели в громадах інтабуляцію всіх цвинтарів на церков. Сему спротивились громади і очевидно не без радці. Тимчасом сьвященники не хочуть ховати на цвинтарях записаних на громаду і то звичайно під претекстом, що ті цвинтарі переповнені. Нових без інтабуляції не хочуть знову посьвятити отже й ховати там нікого не хочуть. В сій безвихідній ситуації найшов вихід польський архієпископ Вільчевський. Іменно він дозволив своїм ксьондам всюди, де треба, посьвятчувати нові цвинтарі, які мають бути спільні для мерців обох обрядів. — Мабуть добре для поваги тамошнього руского духовенства ся справа не покинуть ся.

Останній Обренович. Незавидну долю мав останній Обренович, неправий син б. короля сербського Міляна. Якпійсь час опікував ся ним угорський граф Зіх і хоронив его перед атентами противників обреновичівської династії. По смерті Зіхова думав Обренович вступити до австрійської армії, однак не позволено ему на се, мабуть через дипломатичні заходи сербські в тій справі. Богата мати его, думаючи, що сталося се ізза провини єї сина, відмовила ему тоді всякої матеріальної піддержки. Не маючи з чого жити, останній Обренович, син веселого короля, вступив до цирку Буша, в яким пописував ся своїм стрілецьким хистом. Заробляв тут 600 марок денно. Сербська дипломатія вистаралась, що і тут вимовлено ему місце. Наразі є сей нещасний королівський син агєнтом асекураційного товариства „Victoria“. „Як будуть колись шукати мене, сказав він недавно одному редактору, — хочу щоби найшли в мені чемного робітника!“

Син Верлена. В цілім культурнім сьвіті є знаменитий помершого знаменитого французького поета Верлена. Весь сьвіт любить ся его чудовими, що до форми знаменитими ліриками; в французській поезії сотворив він нову епоху. А рівночасно з тим виявилось недавно, що рідний син его є бідним робітником при міській трамваї в Парижі. При недавній трамваєвій катастрофі віднайдено між раненими молодого чоловіка, про якого довідав ся відтак Париж а за ним і весь сьвіт, що се нещасний син також за життя не дуже щасливого але знаменитого французького поета, Верлена. Аристократія париска навідуєсь тепер часто до сина геніяльного батька і задумує навіть заопікуватись ним. Однак молодий Верлен цілком не радий сему. Він каже, що перед трамваєвою катастро-

фою лиш звісний сучасний письменник французький Анатоль Франс знав его і помагав ему, отже пильної помочи ему не треба і робітникам хоче він бути і на будуче. При частих тепер відвідах у молодого Верлена сконстатовано, що вмів він на память майже все, що написав колись его славний батько.

Немила пригода автомобіліста. Автомобілістали правдивою язвою спокійних жителів денних міст. Тому то що раз частіше піднямають ся голоси обурення проти автомобілістів, які нерідко позвляють собі на божевільну їзду по улицах міста, не зважаючи на небезпеку життя та здоровля прохожих. Преса вєтує численні случаи покалічення або переламання автомобілем. Іноді самі автомобілісти надають жертвою свого карколомного спорту. Ось яка немила будь-що-будь пригода лучилась оноді в Станиславові запаленому автомобілістові, баронові Ріппові, рітмайстрові при полку „безвусих“ драгонів. Ві втерок 16. с. м. відбували ся в Станиславові військові перегони на конях. Барон Ріпп брав в тих перегонах участь і дістав на них нагороду за свою їзду. Урадуваний мабуть та оголошений сукцесом уганяв п. Ріпп вечєром сього-ж дня і вночі як шалений на своїм великім автомобілі по місті, шпирячи переполох серед прохожих та непокоячи сплячих своєю ніколи неумовкою трубною. Коло години другої вночі наїхав він своїм автомобілем в найбільшій розгоні на бочку з смердямчим змістом, на так звану від немилго запаху „аптику“. Під ударом автомобіля бочка трісла, а зміст її тріснув в очі п. баронові та „пофарбував“ на жовто цілий автомобіль. При тім покалічив ся візник, що віз бочку, автомобіль поцєсував ся, а і сам п. барон крім страху, якого наїв ся, та небажаного наперфумована, дізнав немалих тілесних ображень. Комічний був се вигляд як опісля 4 фякерські копії в асистенції поліціянтів та принагідних видців тягнули до магістрату дорогий автомобіль п. барона з поломаними колесами — обхляпаний пльом, котрого запах сьильно розходив ся по місті. Був се справді величавий — тріумфальний похід в роді Дон-Кіхотового. Пан Ріпп нічо собі не робить з сеї цілої пригоди, а прибираючи „Gute Miene zum bösen Spiel“ ще й чванить ся, що наїхав на „щастє“. Та ледви хто завидує п. баронові сього „щастя“.

Прийму одну або й дві дівчині з доброго дому на станцію. Влизші інформації в редакції часоп. „Буковини“. — Є.

Оповістки, іменованя і т. п.

Звертаємо увагу на поміщену у вчєрашнім числі „Буковини“ оповістку приватної української жіночої семінарії в Чернівцях.

Із суду. Пенсіонований надсовітник суду Корнєль Лукашевич отворив свою адвокатську канцелярію в Станіслав-Долішних п. Ч.

Вінчанє п. Івана Герасимовича з панною Льовєю Омельською відбуде ся в неділю, 5. с. м. о 7-ім годині вечєром в катедральній церкві в Чернівцях.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 1. вересня 1909.

Відень, 1. вересня. (Кб.) Вчєра задумало около 200 Німців зробити в XV. окрузі антическу демонстрацію. Збіговиско людей збільшило число учасників на 1500 осіб. Поліція не допустила до більших ексцєсів, заарештувавши 29 осіб. Двох поліцаїв ранено легко.

Париж, 1. вересня. (Кб.) На сьогоднішній міністерській раді повідомив міністер скарбу про свої розпорядженя в цілі задержаня рівноваги в бюджеті, при чім не приступить до виданя облігацій на короткий час. Остаточного виготовлений бюджетовий проект буде предложений бюджетовій комісії аж 15. вересня.

Бреґенц, 1. вересня. (Кб.) Цісар вернув около пів до шестої години по полудні із своєї їзди по озері Водензе і відіхав о шестій годині до Відня. Аж до самого двірця справляв шкільна молодіж одушевлені овації. Цісар висказав провідникам сего припята своє вдоволенє.

Солунь, 1. вересня. (Кб.) Шеф робітників, занятих при виладованю кораблів і човнів, оповістив робітникам, що зпєсєно бойкот проти Греції.

Атєни, 1. вересня. (Кб.) Полковника Лапатіотіса іменовано міністром війни.

Тов. „Руска Бєсїда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просьвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члєни а не пожалуєте. За вплачені 4 або 2 короні (сєляни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats-bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis) —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	3 „
Schulkataster — — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll) — — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — —	2 „
Schulmatrik — — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — — —	8 „
Statistische Daten — — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — —	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення нас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для нас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакowaniem 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакowaniem по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесенне о позволенне екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволенне екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріяльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріяльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не приймає ся.

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

ВИНОГРАД

найліпша сорта десерова, солодкий,
сочистий що день сьвіжий 3 Корон
за пять кильо.

МІД 4-5

пчільний, під гаранцією за якість
6 Корон 75 сотиків за 5 кильо.
Поручає L. Altneu Versecz, 35. Ungarn.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарю, купцеві підприємцеві,
урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адре-
сувати на повисшу фірму.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблї, гардинок, занавісок, портиер, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконане без закиду.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одностальної стрічки або 10 місяці дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламні неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко приложи коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонсами марками поштовими не приймає ся.

Їдьмо на першу руску рільничу виставу.

□ В сім місяці, від 19-ого до 27-ого, буде отворена в галицькій місті Стрию перша руска рільнична вистава.

На тій виставі можна буде побачити всьо, що вяже ся з нашим хліборобством. Селяне-хлібороби надсилають на сю виставу всі роди збіжжя, які найліпше надають ся до управи на нашій землі, всякі найкрасші плоди з садівництва, огородинництва і т. д. На тій виставі можна буде побачити найкрасші окази дробу (гуси, кури, качки і т. д.), звірчеві пасіки, всякі найкрасші і найліпші знаряди господарські, чудові вироби домашнього промислу наших хліборобів, одним словом всьо, що вяже ся з хліборобством і що у нас досі для рільництва зроблено.

Розуміє ся, що зобачити таку виставу є цікаво і хосенно для кожного світлого чоловіка. А для нас, селян-хліборобів, така рільнична вистава цікавіша, ніж для всіх інших людей. Таж там можна побачити найрізномордніші і найкрасші плоди тої праці, яку власне ми ведемо. В сімнадцятих великих кімнатах будуть розміщені на тій виставі найкрасші наші плоди земні, всякі нові гатунки збіжжя, які okazались ліпшими, ніж ті, що ми їх звичайно сіємо у себе, найкрасші знаряди господарські, певно не раз значно ліпші, ніж ті, що ми їх у себе звичайно уживаємо. На виставі рільничій буде всьо найкрасше, що відносить ся до рільництва!

В краях, де вже селяне просвічені, їдуть сільські хлібороби на такі рільничі вистави хоч би і як се далеко не було. Вони розуміють, що на такій виставі можна багато цікавого і хосенного побачити і пізнати, щоби відтак використати се для свого господарства.

Так тепер і ми мусимо зробити! До Стрия недалеко! Притім не забуваймо, що се перша руска рільнична вистава! Перший раз наші селяне спромогли ся на таку виставу, отже конечно відвідати їх треба, подивитись на їх працю а з того і вони будуть раді і нам се корисно буде!

З тих всіх причин постановили ми вдатись тут до вас, наші дорогі братя, рускі хлібороби на Буковині, з горячим зазивом: „їдьмо до Стрия на першу руску рільничу виставу!“

Постановили ми зробити се так: В Стрию треба нам бути 19-го с. м., в неділю. Їзда залізницею з Чернівців до Стрия і з поворотом до Чернівців буде коштувати менше-більше 8 К. Однак тільки буде коштувати ся їзда лиш тоді, коли нас разом виїде до Стрия що найменше сто або двіста душ. До Стрия їде ся через Коломию і Станиславів. Черновецькі Русини всіли би до поїзду в Чернівцях а відтак на всяких стациях по дорозі прилучували би ся до них наші люди з інших місцевостей. З Чернівців виїде на сю виставу що найменше 30 осіб. Ми певні, що сотні наших хліборобів схочуть розумно використати сю нагоду і поїдуть певно до Стрия на неділю, 19-го

с. м. Як-би нас зібрало ся багато, то ми могли-би дістати особний поїзд. Се було би найкрасше і найкорисніше і найтанче! Однак на се треба, щоби зголосилось найменше 300 охотників до їзди на виставу.

В Стрию можна побачити чудові рускі товариства. Є там прекрасний „Народний Дім“, а передовсім є там управа всіх руских молочарських спілок. Се варта оглянути! З молочарского промислу тамошні селяне мають великі доходи, отже і для нас воно придало би ся певно!

Одним словом, так скоро вже певно не буде другої нагоди, де можна би так много доброго побачити і пізнати з хліборобства. Отже їхати треба конечно! Покажім, що ми цікаві люде, не байдужні. „Буковина“ подасть небавом подрібний розклад, коли їдемо, яким поїздом і т. д. Покищо се лиш певно, що поїдемо до Стрия на неділю, 19. вересня.

Дорогі братя! З хати до хати, з уст до уст, один другому переказуйте тепер сю вістку і як найскорше з кожної громади надсилайте до редакції „Буковини“ спис тих людей, що хочуть їхати на сей день на незвичайно цінаву хліборобську виставу до Стрия!

Хто поїде, той навчить ся багато і певно не пожалує сего!

Політичний перегляд.

Заходи около приведения порозуміння потрібного до спокою в австрійському парламенті.

Як ми вже попереднього разу писали, скликане парламенту залежить від того, чи між Чехами а Німцями в чеській соймі прийде до якогось порозуміння. Чехи з своєї сторони заявили, що без спокою Німців в чеській соймі нема спокою Чехів в парламенті, то значить, що коли Німці не допускають до супокійних нарад в чеській соймі, тоді Чехи зроблять своє в парламенті. Таким чином головне лихо в чеській соймі. Як удасть ся привести тут лад, тоді можна буде сподівати ся, що й парламентарні наради зможуть супокійно відбувати ся. Тому всякі впливові політики заняли ся тепер сею справою і старають ся погодити Чехів з Німцями. Голова польского кола др. Гломбінський скликав-вже попереднього місяця всіх важливіших політиків на спільну нараду, щоби уможливити якоесь скликане парламенту і погодити Чехів з Німцями. Се ему не вдало ся тоді. Однак він ще раз почав переговорювати з Чехами і Німцями перед кількома днями, щоби розглянути ближше бажання обох партій. Німці жадають поділу чеського краю та відокремлення від Чехів, бажаючи свобідно розвивати ся а Чехи відносять ся ворожо до національних уступків в користь Німців, тому що сі самі сказали Чехам в парламенті, що они є против всяких національних уступків в користь Чехів та їх партійників. Отже справа стоїть і дальше так як передше і не поступила тому ні трошки наперед, бо обі сторони стоять твердо при своїх домаганнях.

Уступлене міністерства в Сербії.

Ще підчас спору між Сербією а Австро-Угорщиною прийшло в Сербії міністерство до керми,

якого членів так дібрано, що кожда більша партія була в міністерстві заступлена. Та в послідних днях прийшло між поодинокими партіями до непорозуміння задля громадських виборів в однім помешнім містечку, задля чого міністер судівництва Рибарак уступив із свого становища. За ним в слід пішов і президент міністрів. Таким чином мало би розбити ся угодове міністерство, чого собі король не бажає. Тому почав він і інші важливіші чинники наклонювати уступаючих міністрів, щоби остали в міністерстві, однак не вдало ся. Вчора скликано міністерську раду і там ухвалено ось яку резолюцію: Тому що міністер судівництва обстає при своїм рішенню уступити із міністерства, яка справа спричинила також уступлене президента міністрів, то ціле правительство уступає. Король покликав до себе сейчас міністрів Пасіча і Стояновича, припоручив їм утворення нового міністерства. Не давши певної відповіді, випросили собі оба міністри 24 години часу до нарад із своїми клубами.

Заворушене серед грецьких воєнків.

В Греції, де головним командантом армії є престолонаслідник, прийшло оноді до заворушення серед воєнків, яке покінчило ся успіхом для жовнірів. Причиною сего незадоволення серед війська була господарка, яку проваджено в управі військовій. До вишних місць, які вимагали здібностей і обривання, припускано лиш князів, не уважаючи, чи они мають відповідні здібности чи ні, підчас коли упосліджувано талановитих офіцерів лише хіба тому, що не були князями. З сеї то причини скликали-були офіцери свого часу навіть віче, на яким рішучо заявили ся проти такої господарки. Та коли се нічого не помогло і нескі безправства діляи ся дальше у грецькій військовій управі, то офіцери вислали депутацію до президента міністрів, яка мала-би передати міністерству бажання офіцерів. Однак президент міністрів не прийняв депутації. І се головне дало почин до заворушень серед війська. Офіцери і більша часть воєнків покинули касарні, розтаборили ся перед містом і грозили військовою революцією. Тоді міністер-президент видячи, що здобув собі нових ворогів, завідомив короля, що уступає із свого становища. Король припав сю заяву до відома. Він відчував, що воєнки мають рацію; тому обіцяв простити все воєнкам, наколи вернуть до касарень. Воєнки вернули дійсно до міста і таким чином оминуво військовою революцією, яка могла-би не одно змінити в Греції, як се стало ся торік в Туреччині.

Справа воєнків пішла гладко, бо правительство, що було неприхильне до бажань війська уступило, а на его місце прийшло нове, яке власне домагання офіцерів та населення вложило в свою програму і обіцяло, що буде змагати до того, аби сі домагання переведено в жите.

Окрім того мало заворушене серед воєнків ще й той наслідок, що престолонаслідник зложить в коротці головну команду, а декілька князів піде у відставку із грецької армії. Отже поволі здійснюють ся бажання більшости грецького війська.

Католицький зїзд.

На сі дні був назначений семий католицький зїзд, що мав зібрати ся у Відні. Комітет, що приготував сей зїзд, пересправляв зі всіми католицькими народами, щоби відповідно до їх бажань виготовити відповідний двенний порядок. Саме справа двенного порядку поріжнила поодинокі сторони так, що комітет був примушений відсувати зїзд на пізнійше. Причиною сеї постанови було, що кождий славянський католицький нарід хотів чути

промови на тім зїзді також в своїй мові, чому спротивили ся Німці, що не хотіли допустити до того, аби у Відни сипали ся славянські промови. Ось до чого доводять національні спори, а головню запеклість та завзятість Німців до всего славянського, поминувши те, що на зїзді мали бути лише члени одної церкви. Комітет заявив, що зможе скликати згаданий зїзд аж тоді, коли час буде на се більше пригожий, значить, коли устануть трохи національні спори головню між Німцями а Чехами.

ДОПИСИ.

Брідок.

Посвячене шкільного будинку.

Громада Брідок то одна з найсвідоміших громад буковинської Наддністрянщини. Господарі сего села звисні тим, що вони розумні, на всю широкую околицю, а їх громада могла би послужити за примір не одній иньшій. Тут заснувала ся свого часу перша каса райфайзенка на увесь заставницький повіт, тут істають такеж вже від довгих літ і всі другі рускі інституції. Нарід сеї громади, знаючи дуже добре, що тільки в школі лежить его щастє, тягне ся зі всіх сил до науки просвіти і посилав своїх дітей радо і добровільно до школи, а щиріх і трудящих народних учителів уважає за своїх найбільших добродіїв. Ніяких коштів не шадять тамошні громадяни, скоро тільки розходиться о просвітну справу. Так вибудувала ся громада сего року новий шкільний будинок за суму 46.000 корон. Сей величавий будинок в окрасою цілої громади та в найкрасшою школою на весь повіт. Висвячене сего нового шкільного будинку відбуло ся минавшій середі дуже урочисто, при великій участі так місцевих селян-господарів як також інтелігенції. На се свято прибув також і посол до ради державної того повіту п. Антін Лукашевич. Брідські люди були дуже урадовані прибутєм свого посла, який не щадить ніколи ні видатків ні труду, скоро розходиться о то, аби побачити ся зі своїми виборцями і порадишити ся з ними про їх долю та подати свою поміч, де треба. Тому то і привитала его ся громада як свого неутомимого борця о права народні вистрілами із моздїрів і хлібом-солью та красною промовою.

При самім торжестві промовляли посол Лукашевич, др. о. Коцик, о. Драчинський з Товтрів, комісар староства Кобиланський і місцевий надучитель Бокачук. Всі бесідники промовляли на чудоту так краснорічно і популярно, що по кожній бесіді слідувало кількостне грімке „славно“.

На доказ, що сї світли громадяни пам'ятають при кожній нагоді на своїх добродіїв і оцінюють їх заслуги около руского народу як слід, най послужить та обставина, що з сеї нагоди вислано привітні телеграми до п. Николая Василька, яко випробованого і знаменитого руского політика, який своїм мудрим політичним поступованем з'умів здобути для нашого народу не одну величезну користь, потім вислано таку телеграму до п. др. Стоцького, яко до проводиря руского народу на Буковині, який своєю довголітною желізною витривалістю і неутомимою працею здоймає руский нарід Буковини на чим раз вищий щабель добробуту і свідомости, — дальше привитано такою самою дорогою краєвого шкільного інспектора п. Поповича, котрий знов своєю працею довів так в ріжних просвітних товариствах як також піднесенем народного шкільництва до того, що загальна просвіта нашого народу, про яку перше не можна було навіть і говорити, значно піднесла ся і ступає ся з кожним роком наперед, — а на конець повитано в той сам спосіб і посла Спицула, яко свого давнього надучителя. Се останнє доказує, що наш нарід не забуде ніколи про того свого учителя, що і в школі сповняє свою службу сумлінно і дбає ревво о добробит свого народу поза школою.

Так то відбуло ся, се торжество в громаді Брідку. Тамошні мешканці набрали охоти до дальшої праці над собою і своїми братами, щоби причинити ся і з свого боку до поліпшення долі руского народу на Буковині.

Коли гості зачали на конець розїзджати ся, брідські господарі крикнули їм щєраз на дорогу грімке „славно“ і знов загреміли моздїри. Сей гук розїс ся по поблизкій ріцї Дністер а сей відвічний батько захитав своїми філіями немов хотів сказати:

„Вже ранок свитає, нарід пробуджаєсь
З давнього, та довгого сну;
Фалєв тра заграє, свїту се сказати,
За море сю вість занесу.“

С.

З Гуцульщини.

Не знала наша Гуцульщина панщини, так тепер, коли весь свїт забув про неї, зазнає її. Також не мала Гуцульщина дідичів, лише богатих і середномаючих газдів, а тепер є і дідичі і бідні зарібники, що мало що в жєбри не їдуть, і сих

число як і богатства перших ростуть з дня на день; не задовго, сль яка небесна сила не судить инакше, здасть ся, ціла Гуцульщина перейде в руки тих дідичів, котрих тати або діди зайшли сюди як мало-що не жєбраючи жидки. Ось послухайте люде добрі, яким способом наші дідичі-Жиди богатіють, а наш бідний Гуцул їде мало-що не в жєбри.

Перед якими десятима літами ішла моя хата і ґрунт, моя дідица, на ліцитацію за невеличкі довги; одному Жидови з Киселиців винні ми були 990 К і мали кілька довжків по кілька лєвів. Хату і ґрунт купив за 320 К найбільший путилівський дідич Альтер Ельтіс (той сам, що сеї весни заліз був у таку бід, що вже не уповаючи на силу своїх із бідних Гуцулів здертих грошей, втратив надію на викрут і пробував зробити собі смерть). Ми (я зі своєю жінкою і старшим сином) дібрали всіх сил і згодом викупили хату і ґрунт за 600 К. Аж по дивятьох роках, тогид, подає нас Альтер Ельтіс до повітового суду в Путилові за несплачений чинш за хату і ґрунт у висоті 40 К твердачи, будьто ми не відкупили хату і ґрунт, а пахтували по 40 К річно, і тепер сю умову зірвали, але з його хати не уступили ся. Суд не розібравши добре справи, присудив нам уступити ся з хати і ґрунту. Не задовго по тім прийшов Альтер Ельтіс із ще двома Жидами і жандармом, розібрав нашу хату і підпалив її нашою вафтою, при чім згоріло багато знарядів і кілька штук гарної щєпленої садовини. Не помогли нічо ні скарги, ні просьби, все відкинули від найнижшого до найвищого суду. Ми збили собі на нашії дідичі бухню і там притулило ся нас шість душ: Я з жінкою і чотирма дрібними дітьми, але й тут не дають нам жити. Жид подав нас до суду за перешкодженє в посіданю, бо ма на его ґрунті без его дозволу і відома покляли колибу і там мешкаємо, а суд присудив нам раз по 5 а другий раз по 14 дїб арешту і наказав нам розібрати колибу і винести ся з нашої дідици.

Таке провадить ся в нас не від тепер і вже не оден Гуцул, хоч не піачив, не марнував гроша і мавтку, збув ся своєї дідици і мусїв як бідний зарібник їти вкомірне; як би не сила працюючих рук, треба-б в жєбри їти. Ми, окривджені і ограблені кровопійцями Гуцули, благаємо помочи і поратунку в тих, що можуть уратувати нас.

Гарасим Циянюк, зарібник в Торокак.

Від редакції: Всі знаємо, що лихварі дуже знищили нашу Гуцульщину. Щоб ратувати людей, заложене в наших горах рускі каси. Се на лихварів найліпше лікарство. Нічо не поможе нарікати, треба розумно ратуватись. Крім кас треба ще закладати спілкові склепи і иньші спілкові товариства. Як довідуємось, вже либонь за рік прийде до Вижниці руский адвокат. Тоді будуть мати Гуцули і свого певного та доброго оборонця в суді. Що можна, то робить ся. Лиш не треба впадати в розпуку і не треба вдоволятись наріканєм, що лихварі лайдаки. Скрізь, де люде темні, там їх визискують лихварі. Як Гуцули будуть горнути ся до просвіти, як згорнуть ся до руских кас і спілкових товариств, тоді хитрі лихварі без нічого будуть мусїли уступити.

Знаменита книжка для наших хліборобів.

□ Сими днями появиля ся чудова книжка для наших селян. Називає ся она: Взірцевий господар. Ся книжка має понад 500 сторін і розказано в ній дуже ясно, як треба вести сільське господарство, щоби з него мати більшу користь, ніж звичайно. В тій книжці обговорено дуже докладно всю роботу в полі, як вести її, як справляти рілє, як годувати худобу, як сїяти, як орати, як удержувати лад в цілім господарстві? Сю книжку написав професор рілєництва в найвищій рілєничій школі і тут зібрано все, що в иньших краях і у нас що до рілєництва добре випрактиковано. Розказано в тій книжці, як з'ужитковувати всілякі неужитки, як управлїти пасовища, яких знарядів уживати в господарстві, як вести садівництво, як треба старатись о просвіту господареву, як уживати штучних навозів, — одним словом в тій книжці помічено все, що найбільше треба знати нашим хліборобам. В тій книжці є багато гарних образків, які пояснюють те, що там написано. Книжку сю видало руске товариство „Просвіта“. Замовляти її треба в тім товаристві. (Адресуйте так: товариство „Просвіта“, Львів, рынок ч. 10). Ся знаменита книжка не лиш дуже добра і гарна, але ще притім і дуже дешева. Гарно справлена в полотно коштує всього на всього 1 корону 60 сот.).

Сю книжку горячо поручаємо нашим селянам-хліборобам. Всіписменні повинні безусловно купити собі сю книжку. Також в кожній нашій читальні повинна бути ся книжка. Вона зложена так, що в ній розказує ся, що в кожнім місяці має робити добрий господар? Отже в читальні можна читати на годосеїм присутнім кожного місяця се, що на сеї місяць в тій книжці написано. З того вийшла би велика користь. Тепер, як се говоримо на иньшій

місци, відбуде ся в тім місяці рілєничя вистава в Стрию. На сю виставу най їде на неділю 19. с. м., як найбільше наших селян. Поїдемо всі разом і тому ті, що їдуть, най дадуть про се знати до „Буковини“ як найскорше! Читальні і каси повинні сим ділом тепер заопікувати ся. На виставі побачимо багато корисного для хліборобів а в тій книжці, про яку тепер говоримо прочитаємо багато цікавого і хосенного. Одно а другим може піднести наше хліборобство, може двигнути нас і тому ми, які щиро дбаємо про красну долю всіх наших мужиків, горячо поручаємо їм сї дві річі: виїзд на рілєничу виставу до Стрия і читанє знаменитої для хліборобів книжки „Взірцевий господар“.

Природа — животини — люди.

Завдяки нашій сучасній „над“-культурі, чоловік все більше і більше відчужуєсь і відхилюєсь від усього, що природне не лишень в відносинах до життя, щоденних привычок способу поживи і привычки до убору, — але також в справах заходів гігієнічних для свого тіла. Противно, коли щільно будемо слїдити спосіб життя деяких звїрят, то мимохіть перекоуємось, що чоловік в багатьох случаях не лише, що не їде слїдами природи, але противно, робить її навіть все на перекир. Так приміром много людей по добрім і обильнім їдженю, сейчас їдуть на прогулку, гадаючи, що такого рода рух причинить ся до здоров'я чоловіка. Тимчасом такі погляди чи згляди, суть зовсім неправдиві. Внаслідок енергїчного руху сейчас після їди — не згадуючи вже про иньші лихі наслідки того — спожитий корм незвичайно скоро і не добре травить ся. Тим робом пропадає марно для тіла більша часть корму спожитого, а то задля скорого їх і неточного перетравлення. Подруге, то не зовсім стравлений корм спричинює болі жолудка, хворобу кишкову, нежит кишок і жолудка, запір і т. д. Противно — прогляньмо ся звїр'ятам, і то так домашнім, як і диким — їх способи поживи. Тут наглядно бачимо, що всяке звїр'я, найнижсь доволі, сейчас лягає відпочивати. Звїрина інстинктом чує, що є ужиточним і хосенним для его здоров'я чи покріплення свого організму — після того постуває.

Виходить з того, що по кожній, особливо добрій їді, треба доконче бодай на короткий час положитись і випочити. Коли чоловік в н ставі нечинним, жолудок в повнім спокою травить страву з найбільшою точністю і пожитком для людського тіла. А тепер друге питанє, — не менше важне:

Чи в часі їди належить пити — чи ні? Дехто доводить, що в часі їди не можна пити зовсім, а то по тій причині, що вода — чи там иньшій який напїток — розріджує надто жолудкові соки і тим чиним сприяє правильне травленє. — Пригляньмо ся добре звїр'ятам, як вони при тім поступають.

Звїрина постуває так, як сього від неї вимагає природа. Звїрина поївши, їде до водопою а напившись, знов їсть, а відтак знов не і повторєє се на перемину аж до сита. Звїрина вже інстинктом не противить ся виступати проти правил природи, а живучи після сих правил, в нічїм зашкодити собі не може. Остаточю перекоуємось хотайби з того, що звїр'ята далеко менше, бо і рідко коли хорують.

Тому і чоловік в часі їди не повинен собі відмовляти напїтку і головню по сїй причині, що всякі напїтки, а в першій мірі свїжа і здорова вода причиняєсь до скоршого роздроблення, особливо сухого корму, через що його скорше і лєкше жолудок зможе стравити. Богатоб ще можна почислити случаи, в яких людам треба-б брати від звїрят. — От згадаймо хотайби про сон, с. в. спосіб спання у звїрят. Значне число людей має навичку спати на спині, с. в. горізиць, уважаючи таке положенє за вигіднійше і найздоровше. Тимчасом се неправда, бо спанє на спині спричиняє у чоловіка неспокийний сон, тривожної сонні привиди, неправильне битє серця, повільніше круженє крові ітп. Люди, сплячі на спині завіжди хронуть, — „аж хата ходором ходить“. Се все дасть ся зовсім природним способом пояснити. В наслідок довгого лежання на спині і придавлено крижний стовбур хребовий розгріваєсь над міру, через що надто напружені стають нерви, спричиняючи внаслідок згадани появи. Не вчислив би всіх случаев, в яких чоловік повинен би наслідувати природи і привноравливатись до її правил. Згадаєм лише про се, що деякі хвороби, що так часто лєчать ся у людей, як ломанє костей, подагра звапненє жил, нервові болі ітп. майже ніколи не навіщають звїрят, а то по тій простій причині, що звїрина похїснюєсь лише тим, що добре. Звїрина їсть і не тільки, кілько потребує наситити ся, — коли у чоловіка дієсь зовсім противно. Чоловік деколи гірше звїрини, бо їсть і не без міри і вибору, — а часто послугуєсь навіть такою поживою, котра йому шкодить.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. вересня 1909.

Наелендар. Пятниця 3. (21.) Тадей, Теокліта, рим. Бронислава. Схід сонця 5:18, захід 6:40. — Субота 4. (22.) Агатовик, Акиндин, рим. Розалії Д. Схід сонця 5:19, захід 6:38.

Почетні члени. На засіданню дня 19. м. м. іменувала рада громадська в Слоб. Банилові почетними членами: посла Бротей Пігуляка і митрополита др. Репту.

Комітет нашої нової мужицької організації, яка замірне згуртувати в політичній товаристві „Руска Рада“ всіх наших хліборобів і прихильних їм людей з поміж рідної інтелігенції на се, щоб в той спосіб витворити силу нашого народу, з якою всі мусіли би числити ся і повести наш нарід до праці для загального нашого добра, — відбув в понеділок засідань, на яким постановлено видати відповідну відозву до народу і ухвалено пояснити нашим людям, що приступлене в члени до сего товариства можна вже від тепер оголошувати на руки віце-маршалка краєв., др. Стефана Смалі-Стоцького в Чернівцях. Най тисячі наших людей вступають до сего товариства бо лиш в сей спосіб дійдемо до сили, добра і слави! Вкладна членська вносить на рік 1 корону.

Вручене дипломів. Сими днями явила ся депутація громади Стрілецький Кут у послів Н. Василька, др. Стоцького і Н. Спинула і передала їм дипломи з нагоди іменования їх почесними членами сей громади. Сі дипломи є дуже гарно вироблені і мають крім нивших формальностей слідуєчий зміст: „Маємо честь подати Вашій Всечесності з великою привємністю до відомости, що тутейша рада громадська заіменувала Вашу Всечесність на своїм публичнім засіданню, відтриманім дня 10-го липня 1909 р. з огляду на Ваші великі заслуги около нашої громади одноголосно „почесним членом“. Сі дипломи мають громадську печатку і підписані начальником громадским п. Петром Оленчуком, першим заступником Василем Радомским, другим заступником Василем Правичуком і секретарем громадским Адольфом Кімельманом. Крім сих осіб взяли участь у сій депутації ще виділові Іван Майовський, Василь Шумка і Іван Кушнірюк. Бесідник сей депутації начальник Петро Оленчук просив у своїй бесіді посла Спинула, щоб сей не гнівав ся на їх громаду за те, що при послідних виборах до ради державної упало на него так мало голосів, (посол Спинул дістав тільки 62 голоси, наколи кацапський кандидат аж 192 голоси, отже більше як в трое). Їх громада не знала ще добре при виборах особи посла Спинула, і тому багато з них дали ся звести ріжним агентам на злу дорогу. „Тепер, закінчив бесідник, вже пізнала їх громада, де праця і щирість для народу, а хто старав ся тільки о троюджє в користь ворогів“. Здає ся, що ліпше не можна осудити кацапську карию. Сей, так скорий переворот у Стрілецькім Куті як таке наведена заява самих наших селян дають нам найліпший доказ, що наші господарі пізнають вже самі, де права дорога і чимраз то все більше відвертають ся від кацапських дурисвітів.

Волоска повінь. В чисто руских селах кімпольського і гурагоморського повіту складають ся страшні події. Волохи старають ся всіма силами перетягати наших мужиків до свого табору, радять їм, щоб селяне не слухали руских заступників а волоских, бо лиш таким чином осягнуть ліпшу долю, ліпшу будучність. Час вже, щоб наші селяне зрозуміли кириною таких і їм подібних дурисвітів і не покидали своєї мови, котрої їх мати вчила говорити. На доказ як Волохи нас там тиснуть, най посвідчить от хочби стан шкіл тамошних в громадах: В Коровії мешкає 472 Русинів, (1138 Вол.), але школа не виказує там ані одної рускої дитини; Фундучь Молдава має 150 Русинів, (2608 Волохів), в школі нема ані одної рускої дитини; Осра (повіт кімпольський) має 424 Русинів, а лиш 33 Волохів а школа не виказує ані одної дитини рускої; в Бросківцях старих мешкає 753 Русинів і 1661 Волохів, однак школа виказує лиш 8 руских дітей; Івотешти числять 1552 Русинів а лиш 51 Волохів, однак школа не виказує ані одної рускої дитини; Стровешти числять 168 Русинів, (1932 Вол.), однак школа не виказує ані одної рускої дитини; Мігова Драгомирна 637 Русинів (1575 Волохів), в школі ані одної рускої дитини; в Іліті на 497 Русинів а 116 Волохів в 67 руских а 59 волоских дітей в школі; в Джеминах майже всі Русини а рада гром. жадає там лиш волоскої школи і т. д. Натомість зовсім противно має ся річ з Волохами: В Кирлибаві живе 320 Русинів, а до школи належить 60 руских дітей. Тут мешкає також 41 Німців з Жидами, але до школи затягнуто аж 97 „німецьких“ дітей. Однак прямо неімовірно виглядає, що на всіх 3, словами трох тутешніх Волохів є обовязаних до школи аж 32 „волоских“ дітей! Таких примірів найдемо більше. Отже як із сего виходить стають ся нам на кождім кроці великі кривди. Тому повинні ми всіма силами боронитись перед залпом волоских брехунів!

Наша побіда при громадських виборах в Карапчеві н. Чер. В Карапчеві відбули ся в тих днях громадські вибори. Проти чесних наших селян ставали затуманені Багатірець люди і загалом вороги мужицької, селянської сили і правди. Наші держались добре і побідили.

Пан Орза таки піде з Лужан. Краєва шкільна рада перевесла учителя Орзу з Лужан до иншої школи. Однак п. Орза, який дуже троюдив там наших людей і розбивав їх підбурюючи одних проти других не хотів з Лужан уступатись. Він шукав всюди протекції, щоб таки в Лужанах остати ся. Очевидно заопікував ся ним зараз той чоловік, що головню троюдить одних наших людей на других, щоб розбити силу руских мужиків, панотець Багатірець. Маючи такого опікуна, п. Орза вніс просьбу до міністерства, щоб його в Лужанах лишити, бо не буде вже там кому без него розбивати сили мужицької. Та міністерство ні на Орзу ні на Багатіреца не зважало. Тими днями прийшла з міністерства відповідь, що п. Орза має забрати ся з Лужан.

До суду з ним! Господар Артемон Руснак Георгій з Кіцмана їхав з валками дорогою. На его фіру наїхали якісь запіти шваби і ні з сего ні з того хотіли Артемона бити за те, що наїхали на его фіру. Звичайно як пани. На щастє надійшли инші люди і до бійки не допустили. В тій однак хвиль показав ся тут і секретар повітовий з Кіцмана, також шваб, Серфас. Коли побачив, що люди боронять Артемона перед нападом паних швабів, п. Серфас став кричати на Артемона: „ти мудо, хлопе, мужику“ і т. д. — Се вже за багато! До суду треба би заскаржити такого панка, що з мужика жєє а безчестить его.

Здатність до рахунку у коний. Один російський лікар, котрий через довгий час займав ся просліджуванєм умовних спосібностей у животин, завважав, що коні більше спосібні до числення, чим пнші звівріята і птиці — і можуть дальше числити від всіх. Доказано, що папуга може числити до 4; кітка до 6, баран доходить до 10, а деякі собаки до 20. Але коні числять ще дальше. Так, приміром, одному коневі трапилось в часі ораня впорати 20 скиб, після чого настав спочинок — і кінь сей опісля все приставав на двайцятій скибі; ні разу не траплялось, щоб він пристановив ся по виораню девятнадцятої або двайцятпершої скиби. Инший кінь числив кільметрові стовпи, вкопані вздовж шляху і приставав при кождім десятім або двайцятім стовпі, де в нагороду за численє, дали ему випочати і підкормили его. — Коні наших, буковинських піяків, знають дуже добре кожду придорожну коршму, до котрих навіть без волі господаря, з привички вже, звертають із шляху.

Перед холерою. Просектор краєвого шпиталю, Раубічек, виїхав до Петербурга, щоб там придбавитись охоронним заходам перед холерою.

Поправа обичаїв в Америці. Законодавство держави Місурі поставило собі за задачу всіх мешканців в один день перевернути в пуританів. І так від 18. серпня не вільно малювати нікого ані нічо голого. Малірі від тепер в сій державі прим. усякі русалки, богині і т. п. мусять вбратися в швімгози. Видавців часописей жде грошева кара і вважниця, коли они поважуть ся писати звіти або оголошувати протоколи з процесів розводних. Инше право казує ношенє оружя. Торговцикови оружєм не вільно навіть оголошувати публично, який товар він продає. Він може тепер безпечно замкнути свій склеп і оглянути ся за иншим бізнесом. Хто в поїздзі зеліничім в границях держави поважив би ся витягнути фляшину і ликнути „одного“, сего на слідуєчий зараз стації пакують до арешту. Рівнож є проступком, караним вважницею, оголошувати або говорити про такі річи, які моглиб привести до розводного процесу. Кожного хлопця низше 18 літ, якого прихоплять на курєню папіросок, коштує ся приятність 10 доларів, з сего хто дав або продав ему папіроску, 100 дол. Кожда украдена свиня, чи то така, що не годна рухати ся, чи така, що єї всі ребра лізуть через шкіру, все і невідкично вартує 30 доларів. Дитину може від тепер їсти лишень сам стрілець. Не вільно єї ані продати ані навіть подарувати, бо за се жде так одну як і другу сторону строга кара. Від тепер отже кождий стрілець мусить мати добрий жолудок, бо коли він застрілить пр. медведя, то і мусить, сарака, цілого его їсти. Таких нових прав є там ще много — одно між инми обмежує працю жінок на 54 годип тижнево.

Сватанє в ріжних народів. Серед ріжних народів всіяко відбувають сватанє. Угорські цигани відбувають сватанє так: парубок запікає в пірозі грїш і передає такий піріг дівчині. Коли дівчина прийме піріг, то знає, що годить ся, а як ні, то знає, що відмовляє. В відкидних племенах на арабській пустини в Африці парубок силою забирає дівчину тоді, як вона пасє товар. Дівчина боронить ся чим може: патиками, камінем піском. Коли в сій борбі ранить напасника, одержує славу на ціле житє. Колиж парубок перемагає її і затягне до свого намету, то вже й по сватаню. Ескімоси також силою здобувають собі жінок. Тягнуть її за довге волосє до своєї хати. В татарського племена Пао-

Мідос з настанєм першого холодного дня уряджують велике сьвято, на яке збирають ся всі дівчата-відданиці. Парубки розсївши ся попід дерева грають на ріжних струментах. Дівчата ходять і слухають музики. Коли переходить та, котру парубок хоче взяти за жінку, він грає голоснійше. Коли дівчина згідна, кидає на його струмент цвітку, а коли ні, відходять, вдаючи що не чує музики. На острові Борнео парубок стараючи ся о якусь дівчину помагає їй при роботі. Коли дівчина витає його усміхом, він, як настане піч, закрадає ся до хати дівчини. Коли родичі згідні, вдають що сплять, а дівчина приймає парубка. Коли Япанедь старає ся о дівчину, кидає китидю білих цвітів на візок дівчини тоді, коли вона їде на шлюб своєї товаришки. Коли дівчина цвітів відкине, то значить, що вона його не хоче, коли припне до боку, то значить, що прийме його.

Оповідки, іменования і т. п.

Приватна українська женська семинарія. На спільнім засіданню виділу головного тов. „Українська Школа“ і виділу черновецької міської філії сего товариства дня 30. серпня б. р. ухвалено заснувати приватну учительську семинарію для дівчат вже з початком сего шкільного року. До 1. підготовного курсу будуть припті такі учениці, що мають 13 літ і окінчили 6. шкільний рік народної школи з добрим успіхом. На 1. рік семинара прийме ся таких учениць, що мають повних 15 літ, предложать сьвідомство адоровля, виставлене урядовим лікарем і викажуть ся сьвідомством з другого року приватного курсу „Учр. Школи“. Проти учениць мусять зложити вступний іспит в укр. мові з тих предметів, які законом приписані для підготовного курсу. В справі приватних курсів для хлопців є оба виділи того переконання, що з огляду на реорганізацію тутейшого мужеского семіра, якого поділ, за котрим всі буковинські посли обстають, наступить після теперішнього фактичного стану річи вже цілком певно сими днями а найдальше за кілька неділі, — на разі не заходять потреба, провадити на далі тогид заснований приватний курс хлопчий. Тому сей курс поки що відпадає і то головню з тої причини, що по наступленю поділу учит. семинара вже сего року зістануть приватні до 1. підготовляючого курсу 40 до 50 Русинів а на 1. рік сем. що найменше ще 25 нових учеників рускої народности, так що будучність тих учеників, що ходили тогид до наших курсів, є в той спосіб цілком заповнена. Виси до приватної женської семинарії відбудуть ся почавши від 6. вересня в „Народнім Домі“. При вписах мають родичі згляду опікуни заявити, що будуть платити шкільну оплату точно що місяці з гори. Наука пічне ся найпізнійше 13. вересня б. р. Влизші інформації що до припті, вступних іспитів, шкільної оплати і т. д. подасть заряд школи, про що оповістить ся також в „Буковині“.

3 II. держ. гімназій в Чернівцях. Директор сей гімназій, правит. совітник Козак повернув із відпустки і обняв назад урядованє.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 2. вересня 1909.

Томск, 2. вересня. (Кб.) На киргівській стації ограблено поштовий потяг, яким перевозжувано касу стації. Злочинці, виконавши рабунок, розігнали потім льокомотиву поштового потягу так сильно на иньший потяг, що сей вибіг із шни. Доси не відомо нічо про якісь ушкодження.

Царгород, 2. вересня. (Кб.) Султан прибув сегодня до міста Брусси, де его витано з одушевленєм.

Париж, 2. вересня. (Кб.) Нарада міжнародної робітничої організації вибрала знова німецького делегата Лєгієна своїм головним секретарем і ухвалила, що слідуєча нарада відбуде ся в Будапешті.

Мадрид, 2. вересня. (Кб.) З Мадриту доносять, що міністерство відкрило заговір в Барселоні. Правдоподібно пічнуть ся численні арештованія провідників повстанчого руху, як ось вже стало ся з директором модерної школи в Барселоні, якого арештовано за те, що брав участь у революційнім русі в Каталоні.

Торговиця збіжа.

В Чернівцях платили дня 30. серпня 1909 за 50 нгр.

Пшениці	12:60—12:80
Жита	9:25—9:40
Ячменю броварного	7:50—8—
Вівса	6:30—6:50
Кукурудзи, пріма	8—8:25
Кукурудзи, нової	7:50—8—
Пшеничної соломи	4:70—4:85
Житної соломи	5:20—5:30
Спіртусу (10.000 процент. літрів)	50:50—53:50

Найперше і найбільше буковинське естаблісма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблї, гардинок, занавісок, портіер, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.** Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Дра Райса.
Мірні ціни. Виконане без закиду.

189 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Великий зарібок

приносить побічне заняття кождому господарови, купцеві підприємцеві,
урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчав

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні offerti адре-
сувати на повисшу фірму.

ВИНОГРАД

найліпша сорта десерова, солодкий,
сочистий що день сьвіжий 3 Корон
за пять кильо.

МІД 5-5

пчільний, під гаранцією за якість
6 Корон 75 сотиків за 5 кильо.
Порукає L. Altneu Versecz, 35. Ungarn.

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писання

В СКЛЕПІ

„Укр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарки „Рускої Ради“ (Черківці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецкій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats- bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізнане до посіщення школи	—	—	4 „
Повідомлене про зашколене	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. для повторних кырців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	—	—	—

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
нене пожитки. 5. Внесенне о позволенне екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволенне екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає нотарияльні друки: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш.
Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокое число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленнях вичинний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи повертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилога коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

До руских родичів.

По кільканадцяти літній боротьбі наших передових людей а головню наших членів у краєвій раді шкільній о рускі школи народні в Чернівцях удало ся нам отсе тепер зробити в сій справі один крок вперед. Ото краєва рада шкільна ухвалила на нинішнім своїм засіданню отворити покищо рускі паралельки при школі на рускій і двірцевій улиці і то ще с. р. по три класі, до яких нарік прийде класа четверта а відтак пята і шеста. Крім того остане перша і друга класа руска при школі хлопчачій і дівочій на семигородській улиці, в Манастирську і в Калічанці. За те замкнуть рускі паралельки в школі при улиці краєвої палати і в Клокічці, бо рускі діти, які ходили доси до сих шкіл, будуть приймати до школи на рускій улиці і на улиці двірцевій. І взагалі буде вільно вписувати рускі діти до руских клас будь якої школи після волі родичів, отже без огляду на то, де хто мешкає.

Тому повинні рускі родичі записувати свої діти лиш до руских клас в школах: на улиці рускій, двірцевій, семигородській, в Манастирську або в Калічанці. Особливо повинні рускі родичі, яких діти ходили доси до школи в Клокічці, записувати їх до школи при улиці двірцевій (Bahnhofstrasse). А тих дітей, що їх посилали доси до школи при улиці краєвої палати (Landhausgasse), треба посилати до школи на рускій улиці. До

русских клас, що будуть в хлопчачій і дівочій школі при улиці семигородській (Siebenbürgerstrasse) можна записувати діти з цілої околиці сеї школи, отже навіть з Рошоша і з Манастирська.

Але в школі при улиці семигородській і на Калічанці будуть с. р. тільки перша і друга класа руска. Тому повинні рускі діти, що йдуть тепер до третьої класи, записувати ся до школи на улиці рускій або двірцевій, де буде с. р. вже й третя руска класа, а нарік четверта і т. д.

У всіх руских класах будуть учити всіх предметів не тільки в рускій, але й у німецькій мові, так що наші діти навчатъ ся докладно й німецької мови, але далеко легше і ліпше як в німецьких класах, бо в руских класах будуть учити рускі учителі й учительки вперед по руски а відтак то само ще й по німецьки, пояснюючи й управляючи все як слід для руских дітей, наколи в німецьких класах будуть учити німецькі учителі й учительки всего лиш по німецьки, не турбуючись о те, чи німецькі діти розуміють науки, ізза чого вже тепер сила ненімецьких отже й руских дітей сидить по кілька років в одній і тій самій класі, тратячи охоту до науки а збуваючи час із нудьги пустотою.

Тому усі рускі родичі, яким ходить о те, аби їхні діти не марнували дорогий час а навчили ся розуму та своєї рідної а й німецької мови, повинні що до одного записувати свої діти лише до руских клас.

Сего вимагає від Русинів ще й народна честь, щоби в руских класах було як найбільше дітей на доказ, що наші передові люди не надармо домагають ся

русских шкіл в Чернівцях. Від числа дітей в руских класах залежати ме, чи дістанемо в Чернівцях замість сих клас свої рускі школи.

Тому відзиваємо ся до всіх руских родичів черновецьких і замісцевих, щоби записували свої діти лиш до руских клас в названих школах. Завиваємо і всіх прочих Русинів, щоби вербували школярів до черновецьких руских клас.

Примічаємо на конець, що такі самі класи отворяють в Чернівцях також для Поляків і Волохів, котрі певно заповнять їх своїми дітьми і докажуть, що їм треба польських і волоских шкіл. Не даймо-ж завстидати ся, покажім, що й ми розуміємо вже вагу своєї рідної школи, яка одна може дати нашим дітям науку-розум. Не записуйте руских дітей до німецьких клас, ніби тому, щоби навчили ся німецької мови, бо і в руских класах, як сказано, будуть вчити все го по руски і по німецьки, тому що всі ми признаємо потребу, щоби Русини вміли й по німецьки, аби могли конкурувати з другими.

Взиваємо ще раз всіх і кожного тямущого Русина, щоби де може впливав на те, аби рускі родичі записували свої діти лиш до руских клас черновецьких шкіл.

Кріза в австро-угорській політиці.

□ Політична ситуація в Австрії з кожним днем погіршаєсь. До 8. с. м. мав австрійський міністер-президент Біверт довести до проясненя сеї ситуації, однак всео, що тепер в Австрії діє ся

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Отсей темний образ, така чорна гадка се тоє коло з високими ховськими стінами.

Вони могли упасти. Во здригнув ся український велетень придавлений ворожою пятою і струснув Дніпро із себе ворожу ногу, загуб вічевий давін, залунав із сотень тисячів грудий могутний оклик виборчої реформою. Упала панщина, а в шістьдесятю річницю того съвята Свободи міг був сказати український мужик, що Польща в українських межах упала. Від революційної бурі в Росії, від вічевих окликів здригнули ся, захитали ся, затріщали стіни, мали упасти. Але ще раз подув криговий вітер, засунув хмарою революційний розсвіт і аморозив весну поневоленних варварским переможцем народів.

На галицькій Вкраїні не дала пропасти Польщі та сама заштитниця, що плакала при першій її поділі 1772-го р.

І стіни не впали.

Реформа виборча в принципі вже прийнята, але за згодою правління додавало польське Коло такі і стільки обмежень, щоби Польщу скріпити коштом України на віки. Орест слідив за нарадами комісії і глибоку свєю рану ятрив, роздирав.

Часто він і не міг уже читати часописів. Дрожали й корчили ся в него повіки, а то й усі букви змішували ся або ховали ся за мраку. Се бувало часом із таких випадках, як після поважної новинки з політичною

закраскою попадав він на банальну нотатку про kota або про чарп.

Тоді помагала йому Ольга, читала і потішала його так, що зводила розмову на інші теми. До полудня намагала ся вона його зацікавити й иншими річами: розпитувала його де що з економії. Він починав був читати кодекси, щоб готовити ся до іспиту, але згодом кинув. Казав, що не може ще тепер студіювати право. Воно все — кривда. Одна велика кривда на бідних, на слабих. Веї параграфи то обман. Наш народ все поклинає ся на параграфи на конституцію і на записані угоди і що йому з того? Отже взяв ся Орест до економії, але багато було таких днів, що він носить було книжку в руках, не глянувши на неї. Більше було знов таких днів, що він і читав і міркував а нічого не тямив. Так минали не тижні і місяці, але минав другий рік.

При одній такій розмові, коли Орест з книжкою в руці розясняв щось Ользі по економії, застав їх Кульчицький. Сим його Ольга взяла за серце. Приєднала його до себе і він хоч на хвилину почув жаль за її долю. Нагадав собі, як то жіночий рід у нього в хаті відказував на Ольгу за те, що вона, сирота і бідна сягає по адвоката. Гей, якби вона зробила з Ореста адвоката, то певне, що він би їй належав ся. Не уявляв собі ясно, в яким стані син, але міркував і догадував ся, що з ним зле.

Між тим прийшла відмовна відповідь на Ольгині заходи про відпустку, зате увільнено її з посади і з округа. Кульчицький покликав Ореста до себе, пояснив йому справу і готовий був допомогти, щоб Ольга дістала посаду де инде. Та Ольга

і Орест не відступили від свого. Вона почувала себе такою стомленою, розбитою і безсилою, що конче хотіла відпочати хоч один піврік. На тім і скінчило ся. Ольга лишила ся у Кульчицьких, посади не мала.

Ся невдача Ольги і пасивність Ореста погодила з ними Кирила. Та не через співчутє, лише тим, що він не замічав їх, вважав їх тепер нешкідливими і розсїв ся. Знаком його побіди була дрібниця многоважна в його очах: хоч кімнату Осипів, Орест лагодив для Ольги, то заняв її Кирило і не мусів мешкати в парохіяльній канцелярії. А коли мав свою окрему хату, то хотів, щоб Нілі пересиджувала з ним там замість в альтані у садку. Нілі не хотіла навіть входити в його кімнату, але він брутально вимушував у неї все. Аж коли се завважали і осудили і Нілі покликкала ся на заборону мамі, Кирило відступив від свого та Нілі треба було спокотувати: Він дув ся днів два—три і бокував від неї. Мало того; щоб відплатити ся Кульчицьким за науку приличности, при першій нагоді, як тесть одного дня не правив служби божої, він закладав ключів від церкви і пішов молити ся. За обідом, як старого Кульчицького не було в дома, він запитав у тещі, чому тесть не кожного дня править службу. Колиж у неділю одні пішли до церкви пізно, а Орест тай Ольга цілком ні, Кирило вважав себе в праві зробити за столом бучу, впоминаючись за добрим прикладом для вірних, за християнським обовязком пошівської рідні.

(Далі буде).

не то, що не проявляє політичного овіду, але ще більше затемнює його і в місце давного заколоту приходять заколот ще більший. Національні непорозуміння набирають чимраз більшої сили. Вистане лиш пригадати, що навіть католицький конгрес відкликано у Відні з тої причини, що Німці не хотіли дозволити на чеські і загалом славянські промови на с'їм з'їзді. Дотепер солідарність католицької організації зі зглядом на свої цілі була така сильна, що о національних непорозуміннях в ній навіть думати не було вільно. А тепер і вона через те захиталася... Удержується ще перед національними бурями соціальна демократія (об'єднана з другою інтернаціональною організацією), однак від якогось часу і там ся справа починає вказувати деякі небезпечні риси що до чеських і італійських соціалістів. Національне питання, неполаджене в Австрії в спокійніших часах, викликає тепер такий заколот в цілій державі, що через те спинюється ця державна машина і вся будучність стає непевна.

В слідуючій місяці має зібратись державна рада а ще в вересні чеський сойм. Від чесько-німецького порозуміння в соймів залежить спокій в державній раді. Щоб погодити Чехів з Німцями, бар. Вінерт запросив чеських і німецьких послів на спільну нараду, яка відбудеться в слідуючій тижні а перед тим вже Гломбінський конферував з Удржальом і Шустершицом, як представителями „Славянської Бдності“. Ся конференція Гломбінського не дала ніяких успіхів. Між Чехами тепер такий настрій, що може навіть не прийти до спільних чесько-німецьких нарад, які аранжує Вінерт. Навіть не всі молоді люди годять ся, щоб в тих нарадах брати участь, а чеські народні соціалісти а вчисті і чеські аграрії рішучо заявляють ся за тим, щоб сї наради з чеської сторони збойкотувати. Сей волюнтеристичний настрій між Чехами дасть ся вповні виправдати недавніми протическими авантюрами у Відні і в долішній Австрії. Античеські демонстрації німецьких націоналів у Відні були такі дикі, що навіть віденська поліція не перечесть сему а Neue freie Presse промовчує сю справу. Богато Чехів поранено тоді, націоналістичний німецький шал перейшов вже в свірське варварство а німецька опінія публична або хвалить се, або промовчує. В цілій долішній Австрії не вільно Чехам в чеських селах збирати ся на збори, віденським Німцям зборюються ся улажувати прогулянки до тих місцевостей, чеську друкарню у Відні безосновно замкнено під претекстом, що дїм, в яким вона містилась, непевний а на днях замкнено приватну чеську школу в чеській долішньо-австрійській місцевості Unter-Themenau під претекстом, що будинок є лийкий. (Наочні свідки запевнюють, що такого доброго будинку, як сей не має дві третини публичних шкіл в дол. Австрії.) Се останнє до краю заврушило і обурило Чехів в цілій державі. До Unter-Themenau зїжджають ся тепер всіякі посли (між ними поїхав туди і Стапінський), обурення змагаєсь, політична ситуація в Австрії з того всего чим раз

більше затемнюєсь і грозить неможливістю мирного виходу. Надія на се, щоб тепер вдало ся урухомити чеський сойм і парламент, майже ніяка. Ситуація тепер така, що або Чехи дістануть якусь визначну сатисфакцію або наступить розв'язане чеського сойму і державної ради. Відділити квестію чеського сойму від справи спокійних і річевих нарад в державній раді (чого хочуть Німці) мабуть певно не вдасть ся.

Сатисфакцією для Чехів булоб відкликание замкнення чеських шкіл в долішній Австрії і уступлене кабінету Вінерта. І о се тепер йде. Чи уступить Вінерт, чи розв'яжуть парламент? Лише якась незвичайність могла би ще уможливити иньший вихід з теперішньої ситуації в Австрії.

На всякий спосіб Вінерт завинив немало, що Австрія дійшла аж до такої ситуації. Він об'явив парламент все таки (як показалося) спосібний до праці, в часі вступлення його кабінету можна було довести до згоди між Чехами а Німцями а тепер се таке трудне, що з одної сторони Вінерт, з другої парламент стоять перед уступленем. Як не станешь щось надзвичайного, то здійснить ся одно або друге.

Не весело також і на Угорщині. За чотирі тижні зїїде ся угорський парламент і з тої причини робить ся вже заходи около ставлення куліс для великого представлення. В Шеґедіні відбула ся перед кількома днями перша генеральна проба при асистенції не менше як 40 послів, сторонників чистого і незалежного угорського банку. Проба вдала ся знаменито. Опісля улаштовано пробу у Фелеґізї, в домі посла Гольгога перед запрошеною аудиторією, де також Юст, президент палати послів, явив ся. З початку ніби то не приготований до сердечних овацій, що їх справляли ему его партійники, дав ся вкінці упрости і виголосив одногдинну промову, яка не могла-би була лїпше випасти, коли-би був й приготовляв ся до неї. В сій промові записав ся він з своїми приятелями поновно на здобуте незалежного банку, термін основана, якого визначено цілком ясно на 1. січня 1911 р. О сїм терміні сказано, що его не можна змінювати, і всяке вагання в сій справі нап'ятовано зрадою. В своїм одушевленню забув президент цілком на справу виборчої реформи і не зложив до тично сего питання навіть жадної заяви в своїй пресі. Але сей поновний виступ т. зв. групи прихильної основанню банку, як здає ся, не дуже мило — зворушив міродатні круги, що можна із того заключити, що міністер торгівлі Кошут відчув зараз по опублікованях Юста потребу і своїм партійникам подати якусь звістку, яка виправді не полемізує з Юстом, але тим, що так завзято мовчить про банкове питання — се-ж бо питання дало почин до кризи серед цілої коаліції та в правительстві — подає ясний доказ, що в міродатних кругах, здає ся, панує все таки инша думка, як у банківій групі. Міністер Кошут підносить в своїй заяві в першій лїнії потребу залагодження предложения в справі виборчої реформи.

Залагоджене сего питання повинно стояти на першій місці тому, що в сїм згляді дано обіцянку як королеви так і нації, а прочі питання хай рішає вже новий парламент. Се є найважніша точка із заяви Кошута і безперечно є вона найяснішим висловом поглядів найбільше міродатних угорських кругів. Тому посилять ся небагом ріжні коментарі до сих слів Кошута, хотий сям ситуація ще не вияснить ся. Таке вияснене не подасть також краєвий збір в Арадї, що его назначено на 19. с. м., тому що аранжерами сего збору є прихильники незалежного банку і там ухвалить ся резолюцію, яку вже сьогодні всі знають. Вияснене може аж тоді наступити, коли теперішній кабінет подасть ся в димісію. Подібного складу членів кабінету вже не буде більше. Коли-би взяло ся як не партия, то бодай в кабінеті злучити заступників як спільного так і незалежного банку, тоді можна би сподівати ся, що віз поїде якийсь час дальше, хотий буде троха й скрипити. Коли-би не вдало ся, — і се повинно скоро показати ся — тоді нема що иншого робити як розв'язати парламент, і то в короткім часі, бо в иньшій разі не було-би ані делегацій, ані бюджету і взагалі жадного порядку.

Політичний перегляд.

Гр. Апоні про своє язикове розпоряджене для Угорщини.

Міністер просвіти граф Апоні висловив ся перед одним редактором про конфлікт, відносячий ся до его розпорядження дотично науки релігії, ось-як: „В першій лїнії мущу піднести, що думка, немовби державний секретар Тот видав се розпоряджене без мого відомо, цілком фальшива. Перед моїм від'їздом обговорили ми сю справу докладно і се розпоряджене відповідає цілковито моїм інтенціям. Що-ж до самої сути річі, то замічу, що опір зі сторони румунської церкви не має жадної законної основи, наколи згадане розпоряджене опирає ся строго на існуючі закони. Я попросту не можу розуміти, чого Румуни такі розчаровані, таж мов розпоряджене ослабило всі попередні розпорядження і зменшило їх. В моїм розпорядженю вимагає ся, щоби науку релігії подавало у висших класах державних шкіл в угорській мові. Се ще найменше, чого угорська держава мусить домагати ся і від сего не може на ніякий спосіб відступити. Се розпоряджене по моїй думі досить прихильне і тому ми будемо его в сей спосіб також виконувати. Про виконане сїї справи урядом не можу нічого сказати, хіба тільки повторити, що розпоряджене цілком законне, наколи опір румунської церкви протавить ся законам.“ — Вся та шовіністична, провокаційна промова є очевидно кпинами, з здорового розуму.

Вісті з Туреччини.

Антигрецький бойкот в області Дарданелів і Смирни вже покінчив ся. Султан відвідав вчера

Стефан Ковалів.

БОРИСЛАВ.

(Історія галицької Содоми.)

(Конець.)

Так ось сегодня стоять лишє два товариства воскові: „Aktiengesellschaft für Erdwachs — und Petroleum-Industrie“ без довгу і без води, а друге, що повстало з Кредитового банку краєвого, з довгом 1,800.000 гульд. і з водою. В тім остатнім перший горизонт глибокий на 120 метрів, другий на 110 метрів низше першого, і той минаюлого року заляла була вода, але якось затамували.

Польський банк ще з одного погляду показав себе польським: не вдоволяючи ся з місцевими робітничими силами, почав спроваджувати до Борислава Мазурів. Для них побудовано окремі дома, мов касарні, де вони жили кільканадцять літ. Тепер, з упадком польської господарки в Бориславі, настала й для тутешньої мазурської колонії критична хвиля. Оселені тут Мазури двоюкої категорії: більша часть має свої ґрунти, загороди господарські, працює якийсь час, навіть кілька місяців, щадить гріш, несе его домів, побуде там якийсь час, поладить родинні справи і знов іде в світ за грошем; меньша часть, се безхатні, очайдушні світові бурлаки, похіпливі на авантюри, які нераз оплачують кількालітнім криміналом.

Одні як другі, від коли прибули до Борислава, не тільки що не впливають хосенно на нашого селянина, але й самі гідко розпивають ся і дають ся Жидови шинкареви порядно обциганити. Часом і вони „напопнують“ шинкаря, але то тільки позірно, бо Жид ніколи не дасть себе натягнути там, де не відбере собі в десятеро, а те, що такий Мазур, буває, напе на 50 гульд. і потече ся в світ

то Жид давно уже 10 раз по 50 витягнув від него.

Вертачі з них світові і в Галичині вони спеціалісти до того; тягнуть ся многи за своїм „kiegow-nikiem“ мов Цигани за вїйтом з одного місця на друге, роблять „на шхти“ або беруть в акорд вивертити шиб до умовленої глубини.

За провину дасть себе й покарати, прийме мовчки кару, але неповинно одержаний позаушник віддає з процентом.

До копальні воску під землею меньше пригідні; мабуть така паршива платня не має для них ніякої примани. Коли перед двома роками спроваджено їх, аби мати своїх польських робітників і обходити одні лише латинські свята, нарobili своїм патріотикам багато неприємности: стали допоминати ся більшої платні, робили авантюри під землею, потурбували надзирателів, хотіли дати памятку патріотикови інженерови і самого Гонсьоровського змаловажили через те, що Базилька викинули з передпокою тай самі без мельдунку всадились гурмою і з великим криком до директорської канцелярії. За те попали у польських королів у неласку: одні винесли ся самі, иньші виповіли місце. Базилько поїхав на села, спровадив знов наших 250 селян і від того часу Русини, Поляки і Жиди роблять у суміш і обходять троєкі свята.

В справі національній Мазури хитрі: примінить ся до обставин, прикине ся й Жидом, аби лиш свою ціль досягнути. І світові собі: сегодня тут, за тиждень у Румунії, або на Кавказі, або на Суматрі. Таке волоцязтво виробило в них сміливість, нагальність, дволичність; дуже багато мають схожого з нашими Жидами, особливо що до солідарности. Деякі женять ся з Русинками.

З рускою відданницею буде ломити язик по руски, а коли дїшне свого, тоді вона мусить чи-

нити его волю і сохрани Господи про руску мову навіть чути не хоче. За просвіту своїх дітій дбають дуже.

А тепер ще кілька слів про деяких видійщих діячів сїї бориславської драми.

Микола Крисько, як уже сказано, уособлене системи галицьких порядків. То собі галицький гандляр, Жид з руським іменем, попередник чи предтеча Кориґабера. Чи Крисько Микола з заковченими холявами, чи який Мошко, Ідик з польськими, поморщеними, все одно, хтось мусів стояти і держати фірму в селі, аби під її омофором могли діяти ся нечувані над'ужити іґноровані або й толеровані висшими властями. Закупивши сусідне з Бориславом село Попелі Крисько давно відсунув ся від бориславського життя.

Крайсберґи Шмілько й Арон, пізнійші вїйти, брали так само аж давила ся, брали й давали тим, що причинили ся приміром Шмількови до осягнення золотого хреста.

Кориґабер, як сказано, вже від 1884 р. не урядував сам, лиш мав фірму вїйти, а дійсними верховодами були Гонсьоровський і Л. Вісневський, иньшійший маршалок повітовий і спільник пропіна-торський, на що дав навіть і фірму свого імені до виробу ріжнородних краєвих горілок.

Леонард Вісневський, колишній повновласник Кредитового банку в Бориславі, емігрант російський, то собі Жидок, але Жидок бориславський, наче родив ся та вигодував ся в кошарі між давними касіерами. Оженивши ся з двірською „дамою“ князя Л. Сапіґи зїстав від разу в Бориславі повновласником, а коли Сапіґів капітал чорти побрали, зробив ся княжим заступником аренди пропінаційної, дає фірму шляхотську на „wytób wódek“ і живе і в вус не дучи.

К. Гонсьоровський, ходяча лукавість і самолюбство, нікому так не повірить, як своему ко-

перед полуднем в Вруєї місця, де поховані его предки, як також деякі моці.

По полудня прийняв він урядників та вельмож. Численно зібрана публіка аклямувала султана всюди з одушевленням.

Події в Персії.

Вуйка бувшого шаха Найгесалтава, бувшого міністра заграничних справ Бабадуршунба і бувшого президента міністрів Садедавлха як також девятьох прихильників експаха засуджено на доживотне заслання. Засуджені знаходяться в турецькій і російській амбасадах.

Опір бувшого шаха проти заняття его посади Азербейджану правительством вже зломано. На конференції, що відбулася в російській амбасаді між заступниками правительства а російськими і англійськими заступниками, списано протокол, де значено, що подорож бувшого шаха має відбутися три дні по затвердженню протокола. Султанови мають призначити річну пенсію в сумі 100.000 томанів.

НОВИНКИ.

Чернівці, 3. вересня 1909.

Календар. Субота 4. (22.) Агатовик, Акиндин, рим. Розалії Д. Схід сонця 5-19, захід 6-38. — Неділя 5. (23.) Н. 14. п. С. Люп. Ір., рим. Н. 14. п. С. Л. Юст. 6. Схід сонця 5-21, захід 6-36.

Ідем на першу русну рілничу виставу до Стрия! Вчора звернулися ми з тим зазивом до наших селян, щоби вони численно приготувалися до громадного виїзду на стрийську виставу. Нині звертаємося з тим кличем до нашої інтелігенції В Стрию мали би ми бути дня 19. с. м. Тому з'їдеся там багато гостей з всієї України і вже те само повинно кожного захоплювати до сеї прогульки. Очевидно і сама вистава дасть певно видням велику розраду. Надіємось, що виїде нас всіх з Буковини що найменше 300. Тоді доставимо особний поїзд і вся подорож залізницею коштувала би тоді туди і з поворотом, третьою класою лише 6 кор. 80 сот. Просимо отже всю нашу місцеву і провінціоначальну інтелігенцію і заради сільських нас, щоби вони горячо і ревно агітували за сею прогулькою між нашим селянством, міщанством і між своїми знайомими! Справді лучається чудова нагода і треба її використати як слід. — Всі що постановляють прилучитися до сеї прогульки, найповідомлять про се ласкаво редакцію „Буковини“. Се потрібне для нас, щоб заповісти сю прогульку в залізничній дирекції. Подробиці прогульки (година виїзду і т. д.) подамо до відомости вже небагом.

Злобні нацапські брехні. Буковинські і галицькі русофіли не можуть спокійно спати через Николая лишньому попечителю „Базильови“. Прийшов сюди, він був би ходив без штанів, наколи-б Базильови не взяв його під свою опіку. Його головним ділом була низша школа гірнична й вертнична в Бориславі, в якій він є директором, на яку Виділ краєвий дає річно тисячі. До сеї школи годі знайти учеників, хоч є й інтернат, тоб-то хата й харч і стипендії з Виділу краєвого. Не можна назбирати хоч 20 учеників, хоча приймаєся з різних станів, ріжного віку і ріжних країв — розумієся самих Поляків! Ані суди Боже не можна.

Рік чи куре проходить у більшій частині на картах, по шинках і на таких инших. Сам Гонсьоровський приїздить до школи лише пару раз до року, ніби на екзамен або в надзвичайних випадках, коли приміром позапиваються інтернесті та переминають школу на пропінаційну куфу. Тоді він приїздить у повозі, входить до інтернату, розглядає по учениках, що хриплять по ліжках п'яні, гляне на „вавилонське стовпотворення“ посеред хати, покиває головою і говорить „Jezus Marya, co się tu dzieje!“ — тай підє геть.

Мак-Гарвей, Канадійчик, се доробкевич: переходив усі уступні вертничої школи, вертів спершу у Щепановського в Слободі Рунгурській, за що мав метрове і мабуть 30% добутої нафти. Пізнійше Леваковський хотів Мак-Гарвея викинути зовсім зі Слободи, але не вдалося. Пізнійше в Ветшині доробився капіталів, а коли жерела ропи в Східниці змаїли, він перший добув головні жерела в Бориславі, на тім місці, де давнійше брали зашкірну ропу в глибокостві 120 метрів і протягом трьох літ перетворив сей терен на першорядну світову торговельну місцевість.

С. К.

Василька. Його успішна політика в парламенті і в краю, его величезна популярність в страшною раною для них і великою колодою. Не дивуємось сему, як і не дивуємось всім найпідлішнім брехням, які вони проти него в часописах своїх розсівають. Ми навіть не реагували би на се, якби тих їх ложний не переймали також инші часописи. Щоб далі баламутство не ширилось, ми освітлимо тут сі брехні. І так недавно донесли русофільські органи, що за протекцією п. Н. Василька дістав в Мамаївцях фундашеву посесію морально підозрілий п. Реттер, хоч старались о сю посесію чесні рускі селяне сеї громади. Впевняємо передовсім, що ніякі селяни о сю посесію не старалися. Реттер вніс найліпшу оферту і дістав посесію не потребуючи ніяких протекцій, бо на Буковині все в такій ситуації найліпший в той, чия оферта найліпша. Моральну минушість Реттера справді квестіоновано, однак Реттер виказав, що давні слідства проти него застановлено, як безпідставні. Тому при посесії він удержався. — Другою брехнею є се, що посол Н. Василько мав виведати Шпінерови доставу так голосних тепер фашин при регуляції Пруту за те, що Шпінер в Ленківцях агітував в часі виборів за п. Спинулом. Освідчаємо, що Ленківці, де мешкає Шпінер, навіть не належать до виборчого округу п. Спинула, що Шпінер вже перед виборами мав доставу фашин і що він доставляв фашини вже від тоді, від коли лиш почалася регуляція Прута, отже від многих літ. Ще раз пригадуємо при тім, що коли фашини Шпінера були злі, то провинились тут в першій мірі ті урядники, які їх за добрі взяли і урядово прийняли. Отже навіть коли би посол Василько виведав Шпінерови сю доставу (що не сталося), то годі би ще з тої радці вивести се з півнішнім скандалом. О третій брехні, що до телеграм п. Ник. Василька до бар. Юрія Василька про розбиті Румунів, ми вже писали. Таку основу мають сі кацапські вісти. В прочім цілє сих інсинуацій — ясна.

Земельний банк гіпотечний. Силою найвищого уповажнення уклікло ц. к. міністерство справ внутрішніх Г. Е. др. Андрееви, гр. Шептицькому, митрополиті і архієпископови львівському обр. гр.-кат. і товаришам дозволення на основане товариства акційного під фірмою „Земельний Банк гіпотечний, спілка акційна у Львові“ і затвердило статут сего Товариства.

Носар, якого ще світ не бачив. Земський начальник села Камрата, бендерського повіту, М. Колибаба, порадив своїм приятелеви, міліонному дідичеві бесарабської губернії, Кільчикови Цанко, відкрити в селі Камраті жіночу гімназію. Дідич довго опирався настійливим просьбам начальника, а нарешті заявив, що відкрив гімназію і буде її удержувати, як Колибаба вкисав своїми руками в противі місяця 8½ десятина (6¼ ha) вівса. Земський з охотою згодився і по написанню формального договору взявся до кошовиці. На ниву, яку косив Колибаба йшли цілі гурти селян наче на прощу, а крім них дідичі, вчителі, попи і др. Про незвичайного косаря складають всілякі легенди. Коли він о 4 дні скорше скінчив послідний покіс, посадили його на віз укращений косами, снопами і килимами та повезли до церкви, де було повно народа і де одслужено молебень, після якого полились промови. З церкви подали ся всі до волости, де йому піднесли хліб-сіль і сплу подарунків, а між ними срібну косу з кісцем зі слоневої кости, на якій написано: „Честь і слава першому косарю — жителі Камрата“. Святю закінчилося спільною вечерею. — Колибаба має 28 літ, походить з дунайських козаків є високого росту і кріпкого здоров'я, починав роботу досвіта, кінчив о заході сонця і присьпівуючи собі косив денно 1000 сажнів при незвичайній спеці тай викосив — дівочу гімназію. — Земський начальник Колибаба, який отсе „викосив“ гімназію для села Камрат, бесарабської губернії, приїхав тепер до Одеси, щоб особисто клопотати ся про дозвіл на гімназію. Тут з ним балакав співробітник одеської газети. Колибаба заявив, що він за час кошовиці полегчав на 14 фунтів. — „Але я щасливий тим — каже К., — що за моїх 14 фунтів будуть одержувати освіту сотні, тисячі дівчат. Ся думка полєкшувала мою працю. Тяжко було косити, бо я до сього не звик; боліли кістки не служили ноги, боліла голова, спека доходила до 40 степенів, а передімного була одна мета: „жіноча гімназія“. — А як би ви програли заклад? — питає співробітник. Я лишив би ся на ниві... Я не знає би перемоги такого добродія, як Цанко; се була би перемога темноти. Сей Цанко всіх заходів вживав, щоб не дати мені виграти заклад. То хотів звести все на жарт, то „з боку“ мені натякали, що я можу заробити 25 тисяч рублів, коли прийняю кошовицю. Так, я переміг Цанка, здобув гімназію і разом з тим переміг всіх тих, що підтримують темноту.

Великий пожар. Минулої неділі, дня 29. серпня, вибух в господаря Якова Федюка з Вікна великий огонь, який знищив цілий маєток разом із зібраним збіжжєм і иншими господарськими знаряддями. Загальна шкода виносить до 4000 кор. Причина вщастя поки що не відома. Кілько то мужицького добра знищили сего літа так часті огні, кілько то заможних господарів пішло під чужий тин із торбами?

Північний бігун. З Копенгагн доносять: Парошлав адміністраційний грєнландської кольонії, Ганс Егєде, прибув до Лєврік, а капітан его вислав до Копенгагн отсю телеграму: На помості нашого корабля їде американський подорожник др. Кук, який для 21. цвітня 1908 дістав ся до північного бігуна, а тепер вертає домів. Вість ся справджуєсь, отже можна сю утяжливую подорож зачислити до найбільших культурних здобутків 20-го століття.

Цар і його поліція. Під таким заголовком почав друкувати звісний російський революціонер Володимир Бурцев в берлінськїм соціально-демократичнім органі „Vorwärts“ ряд статей, а в яких подиває ревеліції про політу російського царя. Цар знає добре про самоволію і насильства своїх урядників. Се виходить ясно з дневника царя під заг. Журнал. „Vorwärts“ подає фотографічну знімку першої картки сего царського дневника. Про істнєванє Журнала дізнав ся Бурцев від крісова в 1897 році. „Цареві представляють подрібний рапорт — пише Бурцев — про діяльність політичної поліції. Дневник, призначений для царя, писаний рукою як старі аннуали, а зладжений на папері люксовім. На першій листку кожного числа є підпис міністра. На переді є напис: „Його Царському Величеству до відома зібрані донесення департаменту поліції“. Зі змісту Журнала виходить що цар про все і на всіх полях дуже точно поінформований; знає про робітничий рух, про демонстрації, про увязнення, про заслання і т. д. Словом, цар поінформований подрібно про цілу підлість своєї поліції. „Vorwärts“ додає: „Все те цар похваляє, тож безуслєвно є він шефом російської тайної поліції. Дальші ревеліції подасть Бурцев в „Vorwärts“ в найближших днях.

10-літний хлопець в околиці Київa виратував потопаючих жінку і мужчину. Мужчина сей скочив був ратувати жінку, що топила ся, й мало хибувало, щоб враз з нею пішов на дно. Аж надбіг згаданий хлопець і виратував обоїх з води.

Дорожна в Америці тепер страшна. Одно яйце в Новім Йорці коштує 26 сотяків (копа 15 К 20 с.) кварта сметани 2 К 40 с., качка 5 К, курка 3 К, индики й гуси по 10 К і більше.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори товариства „Січ“ в Оршівцях відбудуть ся в неділю 5. вересня с. р. о 2. год. по полудня в будинку читальні. — *Старшина.*

Аматорське представленє. Пригадуємо, що в суботу, дня 4. вересня, устроїв в Кіцмани укр. акад. тов. „Союз“ святоточний вечер із аматорським представлєнем і вечерницями. Хто би не одержав через помилку запрошеня, а звичайно брав участь в сходянах названого товариства, нехай уважавсь сею дорогою запрошеним. Початок точно о 8. год. вечером. Ціни місць на представлєня і вечерниці: I місце 3 кор., II місце 2 кор., ціна для селян і учеників на представлєня 50 сот. Наддатки приймають ся з подякою. Чистий дохід призначений на будову бурси в Кіцмани. Стрий мізтовий або народний. Музика Алека Парашука. Гадаємо, що місцева і доколична інтелігенція зволить прибути на се святю, щоби тим чином підперти таку хосєнну цілє, як вибудованє бурси для бідної молодіжи.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 3. вересня 1909.

Париж, 3. вересня. (Кб.) „Matin“ доносить із Гуддан: Вчора переведено ексикунцію в домі архієпископа із Авху в его неприсутности, тому, що він не хотів прийняти засуду, який був залав на него.

Будапешт, 3. вересня. (Кб.) Богато членів лікарського зїзду відбуло сегодня конференцію, щоби заняті відповідне становище зглядом кари смерті. Опісля передала президентови зїзду, професорови Мілєрови, меморіал, в якім протестують проти кари смерті. Президент прийняв меморіал, однак зазначив, що зїзд не покликаний займатися сим питанням.

Будапешт, 3. вересня. (Кб.) Польські лікарі не пішли слїдом ческих і румунських лікарів, які не беруть участі в зїзді, але прибули в спорім числі до Будапешту.

Батавія, 3. вересня (Кб.) В полуднево східній часті острова Яви варобили повни величезні шкоди. 600 мешканців мали, як доносять втопити ся. Навіть залізничні мости забрала вода з собою. Жива почаста знищені.

Бібергах, 3. вересня. (Кб.) Вчора пролетів понад місто аероплан „Zeppelin III“, який в протігу вчерашнього пополудинка минув Нїрнберґ, Штутгарт і инші міста полудневої Німєччини, всюдї живо аклямований численною публікою.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніт мів ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблї, гардинок, занавісок, портїєр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.** Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) **Замовленя з провінції сейчас.**

Ціни даром і оплатно.

Великий зарібок

привносить побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеви,
урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчас

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Св'ятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і ціники даром. — У всіх місцевостях Буковини
і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адре-
сувати на повнєшу фірму.

ВИНОГРАД

найліпша сорта десєрова, солодкий,
сочистий шо день св'ятий 3 Корон
за пять кильо.

МІД 5-5

пчільний, під гаранцією за якість
6 Корон 75 сотиків за 5 кильо.

Поручає L. Altneu Versecz, 35. Ungarn.

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„Учєр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats- bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізанє до посіщеня школи	—	—	4 „
Повідомленє про зашколенє	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Св'ід. увільненя (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Св'ід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомленя (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Св'ід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Св'ід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзєньських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакованєм 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакованєм по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
ненє пожитки. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає нотарияльні друки: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш.
Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш, „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовленя належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за послїплатою або за попередним надісланєм належитости грїшми. Марок почтових на замовленя друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або IV місяці дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від портя. Рукописи повертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей від анонса марками поштовими не приймає ся.

НОВІ ВІСТІ.

(Засідане постійної комісії для соймової виборчої реформи. Буковинський сойм. Наші школярі будуть бойкотувати польську школу!)

□ В понеділок, дня 6. с. м. відбуде ся засідане сталої комісії для виготовлення плану нової соймової виборчої реформи. Референт сеї комісії, барон Гормузаки, в порозуміню з іншими членами комісії, виготовив вже проект сеї реформи і сей власне готовий проект його являєть ся тепер причиною, для якої скликано засідане цілої сеї комісії на найблисший понеділок. Проект сей, як сказано висше, виготовив бар. Гормузаки, в порозуміню з представителями майже всіх народів на Буковині. На сей проект, який опираєть ся на засаді національного катастру, всі члени комісії, отже і всі поселені на Буковині народи, годять ся. Навіть Аврель Ончул. Під тим зглядом новій нашій соймовій реформі нічо не стоїть на заваді. Також правительство в засаді годить ся на сей проект. А предсі в ще одна справа, яка покищо щодо подробиць своїх не в певна. Сею справою: національний катастер жидівський. Буковинське правительство і навіть сам міністер внутрішніх справ годять ся на се а самі Жиди навіть горячо обстають при тім жаданю, а однак сю справу обговорювати ще будуть широко політичні чинники у Відни, причім головню галицькі польські парламентаристи теж будуть забирати голос в тій справі.

Що і се не повалить нової нашої соймової реформи на основі національ-

ного катастру — се певне. Навіть надіятись треба, що і галицькі Поляки не за-являть ся проти жидівського національного катастру із огляду на свої краєві інтереси так із огляду на те, що лиш при такій формі нашої виборчої соймової реформи можуть дістати буковинські Поляки один сільський польський мандат. Ідеалістично формальні, менче важні подробиці в тій справі, які на всякий спосіб треба би з гори обговорити. Передовсім треба тут дійти до потрібного на всяку можливість порозуміння Жидів з Німцями. І під тим зглядом — понеділкові засідання заповідають ся не цілком добре. Іменно: найправдоподібніше не буде міг взяти участі в тім засіданю репрезентант Жидів др. Штравхер, який в той власне день мусить бути у Відни (при операції своєї жени). З тої причини понеділкове засідане мабуть не усталить ще всіх подробиць в проекті виборчої реформи.

З тим безпосередно вяжеть ся справа, чи буковинський сойм зійде ся на коротку сесию вже в сім місяці, чи збере ся аж на довшу сесию в грудні? Як можна було би вже на короткійсесії, сего місяця радити над проектом виборчої реформи, то скликане сойму було би оправдане. Однак із сказаного в горі виходить, що се поки що майже виключене. Тому майже певно зійдеться ся буковинський сойм на наради аж в грудні.

А тепер про дещо із нашого вже життя. Хто був би сподівався, що на Буковині появиться ся бойкот польської школи рускими школярами? А предсі на се заносить ся! Іменно Русини з Но-

вого Солонця (гурагуморського повіту) повідомили на днях бук. кр. раду шкільну і міністерство просвіти, що діти їх (в їх поверх 50) будуть бойкотувати місцеву польську народну школу так довго, аж дістануть свою руску школу! Від кількох літ старають ся тамошні Русини о свою руску школу а однак зі згляду на вічні рекурси місцевої (польської) громадської у-прави, досі не могли дістати. Постановили отже взятись до бойкоту. — Так повинні поступати в такім положеню всі наші громади! На підставі основних конституційних законів ніхто нікого не може присилувати, щоби він вдоволяв ся наукою своїх дітей в чужій нерідній школі. Якби навіть, незважаючи на се, власти карали за се людей, то сейчас треба вносити рекурс і діло мусить покінчитись побідою тих, що чужу школу цілком слушно бойкотують.

Політичний перегляд.

Мир в польськiм колі.

По часописях розійшла ся сензаційна вістка, що н. Стапінський погодив ся вже з міністром скарбу Біліньським. „Polnische Korrespondenz“ подав ось-які інформації: „Мимо песимістичного осудження теперішньої політичної конституції не забракне моментів, що пригоди до вняснення внутрошньої політичної ситуації. До злагоди між Стапінським а др. Біліньським прийшло вже в другій половині серпня в часі, як міністер перебував у Відни. Усунене диференцій між провідником польських людюців а міністром скарбу не лише спричинить сконсолідоване внутрішніх відносин в польськiм колі, але тепер вже не можливо, щоб ряди „Славянської Бдноти“ збільшились польськими членами

сьміятись будеш — чи й над тихим горем — над мертвим серцем, людським серцем бі- [дним?]

IV.

Евангельський мотив.

(Лук. I, 28.)

В криниці водици блакитом блищить ся: чи все те на яві, чи лиш мені сниться?

Де гляну — лелі; де стану — то мрії; що вчу — все шепче: не бій ся, Маріє!

Одною луною лунає за мною; не бій ся, Маріє, Господь із тобою!

Схилюлись до долу всі квіти посподу: нехай мені буде по твою слаголу!

V.

Мотив з Ісаїї.

Умійтесь, чистоту прийміть, лукавство з ваших душ зніміть!

Навчіть ся ви добро творити і судом праведним судити.

Карайте кривдників, як слід, за слюзи вдів, за плач сиріт.

Прийміть за кривджених огуду і не лаяйтесь мого суду.

Бо хоч би був багром ваш гріх, я убілю його як сніг;

І хоч би був як кров скипіла, то стане він як вонна біла!

Василь Щурат.

ПІСНІ.

I.

Я сам самотний. Вечер тихі тіни мов ткач нитки розвішує на стіни. Задума-ткаля з прадивом згадок при кроснах сіла, про тебе мрію тче, подруго мила, з моїх думок.

Добро, якого я зазнав при тобі, іде до мене в ангельській подобі, осілює мене своїм крилом; як птах слотою битий, наново оживаю я огрітий твоїм теплом.

Чого-ж дрожу, як троця у знесилі? Ах, се так бють о серце щастя філі! Я чую голос... То любов твоя так тужить глухо... А так єї докладно чує ухо... Щасливий я!

Мов не було, забуло ся все лихо. Печаль, що крала ся до мене тихо, стрівожилась. В моїй душі тиша. В таку годину до тебе тільки рветь ся без утину моя душа.

II.

Снів жайворонка в сонішнім просторі. Під бором срібні джеркоти потоки. З під бору золота філя збіж широка пливе і губить ся у другім борі.

На злотій філлі збіж — човни для ока, мов нічу з неба висипані зорі — червоні маки, а на них з висока метелики падають, як мрія скорі.

Гармоніє почувань, барв і тонів! Естет, що клонить ся перед тобою, позавидавав би тебе в поета.

Як по росі луна вечірних дзвонів, ливеш до мене філями спокою, що бють ритмічно римами сонета.

Опатія.

I.

Опатія — пестійка щедрої природи, одіта в кипариси, лаври та букшпани, з принадами весняної краси на скрани, всьміхаєть ся до моря осьміхом погоди.

Паде той осьміх чаром на сріблесті води, виваблює з них любі, сонішні омани, а тихі тіни гір — спрагнені великани глядять у прибережних філях прохолоди.

Доріг туди не знають бурі ні оркани. Азалії і рожі, мірти і каштани цвітуть тут вічним цвітєм в почутю свободи. І людський дух в тій світлій, затишній при- [стані] готов співати Тому гимни і пеани, [сходи.] хто клав над морем гори — своїм стопам

II.

На ясных філях пурпурові рожі — й постеля сонцю в морі вже готова. Лягає сонце. Плеще-ж там розмова. розмова сонця з морем повна дροжі.

Цілує сонце в любки лица гожі, цілує, мре — в обіймах смерть чудова! Вечірна смерть, а ранішня обнова й на грудех любки пурпурові рожі...

Щасливе сонце! Тисяч раз ти згинеш, та згинувши, все красше рано злинеш на тихе небо з осьміхом погідним. Могуче сонце! Й завтра ти над морем

Стверджено поголоску, що др. Білінський скреслить з свого плути податки на пиво. Се може поліпшити в першій лінії відносини міністра скарбу до партії християнських соціалів.

Предложено Франца Кошута в справі виборчої реформи.

„Az Ujsag“ доносить, що міністер Кошут виготовляє нове предложение відносно виборчого права до угорського союму. В тім предложенні, як доносить загадана часопись з „досить увіреного боку“, нема й сліду із системи плюральности голосів; на її місце прийде загальне і рівне виборче право і то в той спосіб, що загальне число виборців буде виносити около 2:1 мільона.

Інші круги доносять про се, що Кошут обіцяв поробити лиш деякі модифікації у проєкті виборчої реформи графа Андрашаго, що не буде мати великого значіння і не буде противорічати системі плюральности голосів. Кошут має після тих версій не признавати лиш третього голосу, який мали би мати деякі виборці; евентуально має Кошут подати зміну кваліфікації, якої потрібно до досягнення третього голосу. Дальше має Кошут домогатися прийняти ухвал, якими зменшено би перевагу слуг, зависимих від своїх панів, при виборах до парламенту в поодиноких повітах, як також знесення ухвали відносно аналіфаетів.

Приватне сего плану міністра Кошута залежить на всякий спосіб від двох услівій. З одної сторони мусить гр. Андраші і конституційна партія згодити ся на виборчу реформу Кошута а з другого боку мусить група Юстого пристати на відрочення питання банкового. Як одно так і друге не цілком певне. Коли Кошуту вдасть ся усеунути ці труднощі, то цілу акцію розвязки політичної кризи в Угорщині перебере він в свої руки; коли ж ні, то правдоподібно пічне ся знов ера Лукача.

Міністерська криза в Туреччині.

В столиці османської держави рознеслась чутка, що на місце уступаючого міністра будівель Норадундана прийде жидівський депутат Карассо, скоро лиш великий везир поверне із Бруси, де перебував разом із султаном.

„Ittihad“ опублікував інтерв'ю свого кореспондента із міністром внутрішніх справ, який заявив, що члени кабінету не можуть засідати в одній лавці з Норадунданом.

Молодотурки не сплять.

В останніх днях відбув солунський молодотурецький центральний комітет кілька тайних засідань. Думають, що тут ходило почасти о виготовлене програми на молодотурецький конгрес, який хотять небавом скликати, почасти о приготівлене виборів до поодиноких виділів, по части о спривизоване будучого становища зглядом Болгарів і Альбанців. Головно спричинили ся тут до задоволення Молодотурків резолюції запавші на болгарських вічах тому, що викликають неприємні диференції між обома таборами: болгарським з одної сторони а Молодотурками з другої сторони. Велике напружене панує в кругах молодотурецьких

задля наближаючого ся альбанського конгресу в Ельбассані, бо там можуть ворожнечі між Альбанцями а Молодотурками прибрати ще більші розміри.

Домагання Болгарів, підданих Туреччини.

З Солуня доносять, що на сьогоднішнім засіданні з'їзду болгарських конституційних клубів македонських вілаєтів заявив презес солунського клубу Каразовов, що Молодотурки не сповняли жадань Болгарів. Інтереси Болгарів нарушено головни підчас виборчої кампанії, в церковних і шкільних справах і в справі віддачі тих дібр, що їх загарбали Могамедани підчас політичних заплутанин з р. 1903. Все се, кажує, що і при новім турецьким режимі в Македонії будуть такі різні, як були за Абдуль-Гаміда.

Робітничий страйк в Швеції.

Ізза інтервенції мужа довіри держави Цедборга ухвалив робітничий страйковий комітет повернути до роботи у всіх областях найдальше до 6. вересня з виїмком тих заведень, що їх властители є членами товариства шведських роботодавців. Прочі роботодавці, які прилучили ся до страйку ізза самої симпатії до того руху, висказали готові прийняти тільки робітників, кілько буде можливо. Відповідні робітники згодні на се. Сим закінчив ся генеральний страйк в шведській державі, — удержуючись лиш в заведених членів „товариства шведських роботодавців“.

Допись з Садагури.

В суботу 28. с. м. о 8. год. вечером відбуло ся в Садагурі заходом місцевої української інтелігенції аматорське представлення „ворожбит“ ком. в 3-ох діях Григ. Цегляньського) а по представленню танці. Комітет і аматори додали собі багато труда, щоб гостий вдоволити і все випало як найліпше. Комітет зробив своє. Прибрав гарно сальо. Головно сцена виглядала чепуренько. Перед її був цілком вбраний в скорці. Зверху її глядів з дубового гаю наш батько Тарас. Йому товаришили з лівого боку Хмельницький а з правого Драгоманів. Не хочу над сим довше застановляти ся, досить що сальо була так гарно прибрано, що й гарнійше не могло бути.

До сего сальо почали сходити ся гості вже від 7. години. Так в протягу пів години сальо по беріг заповнило ся. Було багато місцевої і поза-місцевої інтелігенції. Явило ся багато також міщан і селян. Всі чекали з нетерпеливістю піднесення заслони. Кожний бажав в душі нашим аматорам щастя, щоб їм се вдало ся, бо се перший раз садагурські Українці дають представлення, хоч Поляки і Жиди вже по кільканайцять представлень вивели тут.

Представлення випало загально знаменито, а й поодинокі ролі випали добре. Головно заслужили собі на гримкі оплески і признання циган Шандор

(т. Ю. С.), Жид Дудько (т. В. Ш.), Андрей (т. К. Г.), Якимиха (т. О. С.) та своєю патріотичною промовою парубок Николай (т. Д. Я.). Сі ролі попросту одушевляли публіку. Також і прочі менші ролі добре випали. Взагалі ніхто з публіки не мав що закинути ні грі, ані режисерії, котру провадила уміла рука (т. С. Г.) що найбільше видно було, додала собі праці, аби все пішло добрим ладом.

З першої часті вечера була публіка надані-чайню вдоволена. Тепер друга часті — танці. Всі забавили ся як найліпше, так, що підходячі прої сили, щоб на другий раз повідомити о таким вечері.

Велика дяка за се комітетови і аматорам, а головни товаришам Юр. Гливиці, Юр. Сербенюкович, Українцеві, Гаврильцеві і С. Т.

Також годило-б ся подякувати нашим сусідам нашим Полякам, що були ласкаві визначити сцену (подіум) і п. шк. інсп. Купчанкови, що визначив сцену з „Бурси ім. О. Федьковича“

Дохід призначено на будову „Народного Дому“ в Садагурі. „Народний Дім“ — се важна справа і думаю, що садагурська інтелігенція займе ся сего справою, як належить ся. Вже є за що угольний камінь поставити, бо із першої народної забави було доходу до 180 К, що і зложено на „Народний Дім“. Вже є гарний гріш, лиш треба заняти ся дальшим збиранем датків та уряджуванем представлень, концертів, вечерків, з чого би доходи йшли на будову нашої палати в Садагурі. Треба, щоб сим заняв ся особний комітет. Але до комітету брати самих совісних людей.

Думаю, що сї слова не є горіх кишений об стіну і тому желаю Садагурцям з щирого серця всего найліпшого і щастя в тім славнім ділі.

Хоть в Садагурі є і інші нації і так само старають ся о се, то Українці не завстидають ся перед ними а вибудують таку народну палату, що це й їх завстидають, хоть до тепер, на жалі мушу признати, було противно.

Участник.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. вересня 1909.

Календар. Неділя 5. (23.) Н. 14. п. С. Люп. Ір., рим. Н. 14. п. С. Л. Юст. 6. Схід сонця 5:21, захід 6:36. — Понеділок 6. (24.) Евтихій, рим. Захарій Прп. Схід сонця 5:22, захід 6:33.

Відзначені. Цісар надав професорови П. держ. гімназії в Чернівцях, Фрадрихови Лебильови, титул шкільного совітника.

Розділ черновецької учительської семінарії, при яким Русини мають одержати окремий мужеский руский відділ наступить, як довідуємось з найпевнішого жерела, вже в найближшій часі.

Особисті вісті. Посол Николай Василько приїде до Чернівців в понеділок, д. 6. с. м., щоб ще того дня взяти участь в засіданні комісії для

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Се було щось нечуване у Кульчицких. Зразу теща хотіла його збути півжартом, що ось вона ніяк не могла вийти з хати, що Бог її простить. Та се не помогло. Мусів Кульчицький сам обізватись, мусів ужита своєї поваги, щоб вкоротити таку бесіду. Та найбільш болючо відчули сю напасть Ніля і Орест. У першій виступили слези на очах, а Ореста бідного як похотно мати просила здержувати себе.

По сїм скандалі Кульчицькі радились обов а далі прикликали Нілю тай поспитали в неї, чи не зірвати їй з Кирилом. Але Ніля була собі пасивна і терпелива, мужа чекав вже довго і булоб їй вже встидно перед людьми зривати. А головни — їх 25-ий рік. Чи приїхав би хто другий по неї — невгадно. Тому вона виправдувала Кирила і впевняла, що вона з ним найкраще погодить ся, бо пізнала його „добре серце“ і його „слабі сторони.“ У мамі, коли слухали її слів, очі зайшли слізами, а Кульчицький здав усю річ на її волю, бо вона буде жити з мужем, не вони.

Кирило не відчував ніякого розладу, він уважав себе правим і відчував, що сповнив добре діло. Надто замовив собі на неділю проповідь. Сказав її непогано але змістом була вона банальна, а драматичні рухи злишні. Але Кирило був певний, що він великий проповідник.

Одна Клявда відносила ся до всего, що йшло доколя неї вповні байдужно. Відколи семінарист обминув її і сподобав собі молодшу, коли на се

й батьки пристали, щоб її поминено, то з того часу вже її все однако, Григорій, вже видко, не обминє її. Як дістане сталу посаду, то почне серійозно ападати коло неї, а вона його прийме, бо щож іншого почати?

Тимчасом вже й осінь поклонилась Поділю, наспала зимні нощі і холодні райки тай пригнала птахів у вирей. Достиглим плодам час було відлучити ся від біла і від дерева тай мужик, що порпає ся своїми мозолистими руками в землі, незнаючи иншого сьвіта, прятав все з поля і з гора, щоб землі, легше було вснути. Нераз осінні дощики зганяли залюблені пари з саду до хати. Тут було їм тісно, але треба було поволи звикати — до зими йшло.

Кульчицький мало змінив свій спосіб життя. Часто бував поза домом хіба що вечерами частійше вже бував в дома і збирав ся читати. Поки що не читав навіть Галичанина, лише вечерами читав Амелку, що важного пишуть у „Ділі.“ І тим заспокоював потребу знати, що діється на Руси. Та одного дня, як поїхав до містечка сподудня сьвяточно прибраний, то вже й не вертав ся до пізної ночі.

Другого дня перед обідом заточив ся фаетон у подвір'я, але в половині підїзду під ганок Кульчицький задержав фірмана і казав попросити їмостю і молодих всіх, а сам гукнув на челядь. Вже саме те, що повозка стояла серед подвір'я, а він не згадив, вже те було особливе, а ще як покликали всю семью до нього, то починали всі непокоїти ся.

Але який же сором перед челядію, коли показало ся, що в панотця на лиці паний усміх і голова нестаткує. Ще всіх нема белькнув він, окинувши оком своїх. — Кажу нема ще всіх...

А тепер слухайте всі. Але добре слухайте, але добре слухайте. Слухайте добре... Я виграв 200 гульденів, кажу двіста гульденів; Іване їдь далі. Тай поїхав під ганок, а по сходах не міг піти сам і на щастє замість упасти, стояв тай чекав. Орест взяв його за руку і повів у ганок.

Таке трапило ся в перше. Але епізод тої цілої події закінчив ся голосним і далеко гіршим скандалом. Появила ся в „Ділі“ допись, що в повітовому містечку М. Польща справляла пир перенесеному в инший повіт шкільному інспекторови. Господарюване того пана, що був постійним кореспондентом „Дзвінка П.“, його ненависть до всего українства його всі митарства, як переміни українських шкіл на польські цілком самовільно в білий день, кривда Українців учителів і т. п. все те свого часу було описано в „Ділі“. А тимчасом на прощальний пир справлений в складчину коштом мало того, що являється „дуже вісний ксьондз пробош“ з Суходола, але ще дякує інспекторови іменем Русинів за його справедливості і прихильності, з якою відносив ся і до українських учителів і до української школи. Дописуватель лаяв за таке поведєня б. Кульчицького, оспарював його право промовити від Українців того повіта і т. д.

В Ореста не стало духу, коли сю допись читав у „Ділі“. Гадав, що землі під ним розступав ся. Не розумів, що спонукало батька до такої зради; він же безпосередно ніякої користи не мав і не має від інспектора: ані він сам, ані найближша його родина. Йому стало так гірко і так нестерпно, що не хотів бути під одним дахом з батьком і болюче почув в ту хвилину, як йому важко бути фінансово залежним від такого батька і не мати змоги порвати сю залежність.

виготовлення плану соймової виборчої реформи. Відтак вже в першій мабуть половині с. м. виїде посол Н. Василько до свого виборчого круга, щоб там на зборах обговорити сучасну політичну ситуацію з своїми виборцями. — Віцемаршалок краєвий, проф. Др. С. Стоцький вплив нині з Чернівців до Бергомету н. С., щоб там полагати остаточно справу переняття відомої посесії місцевою рускою нацією. До Чернівців поверне Др. Стоцький також в поведінку.

Українські артисти за границею. В Парижі пробував тепер на студіях молодий український різьбар Михайло Парашук. Наразі готує він деякі більші свої праці до осінньої парижської вистави, між іншими різьбу під назвою „Плач“, юнака з бандурою і т. п. Кореспондент київської „Ради“ бачив ці різьби і говорить про них з одушевленням. Мих. Парашук пробував в своїй часі у Львові і тоді виставив кілька своїх праць на виставі образів і різьб львівських артистів. Найкрасшою його різьбою був тоді бюст письменника Михайла Яцюка. — В Парижі пробував також досі вже від кількох літ дуже талановитий, молодий наш малап Михайло Бойчук. Всім місяцями виїжджав він з Парижа на дальші студії до Флоренції.

Доповняючі вибори в Стрию. При доповняючих виборах до сойму вибрано в Стрию міністра Дулембу із 1058 голосами. Український кандидат Діба одержав 1131 голосів.

Північний бігун осягнений? Найбільшу сенсацію викликала на днях вістка, що Американець др. Кук дійшов в своїй експедиції до північного бігуна. Др. Кук розпочав свою північну експедицію ще 1907 р. і довгий час не було від него жадної звістки так, що всі думали, що експедиція не вдала ся і її провідник загинув в дорозі. Аж на весні р. 1908. прийшов перший знак, що він ще жив, в формі листу, в яким Кук оповідав про спосіб своєї виправи в ледяні сторони. Заосмотривши ся в поживу, якої полишав ще багато по дорозі, щоб при поверненні або в недостатці живності мав куди звернути ся о поміч, поїхав сміливий Американин з двома Ескімосами на легких санках на далеку північ. Повертаючи тепер назад, заявив він кореспондентови одного телеграфічного бюро про осягнення північного бігуна, що він осягнув свою ціль 21. цвітня о 7. год. рано в супроводі Ескімосів. Що він не помилив ся, ствердив він се так само самого дня о 12. год. міряними та географічними обрахуваннями. Найнижчий степень студент підчас цілої експедиції було — 83° після Фаренгейта. На північній бігуні вивисив він американську хоругву. Ті, що брали участь в експедиції мусіли терпіти багато неприємностей та невгод. Ціла подорож до бігуна тривала 3 місяці, звідтам однак 9 місяців. — Колиж отже дійсно осягнено північний бігун, то сей факт багато причинив би ся до розширення горизонту географічних відомостей і означав би великий культурний крок наперед.

Оповідки, іменованя і т. п.

Ідемо на першу руску виставу до Стрия! Присимо приготулюватись до сеї прогульки, збирати

І нікуди йому втекти. Таа, до котрої перше утікав у найбільших гризотах, тепер тут вона сама не має своєї хати. Нікуди йому втечи. Та ні, поїхав до Львова записати ся на останнього півроку університетських студій. Не мав того в плані, але поїхав, утік..

IX.

В вінку з сухого листя, в тумані в мрак угорнена, срібним инеем завітчана ішла суворі осінні чи тихого вечера, чи під свист вітру чи за слотавим цяпотом, з під ліса, з яру, з поля скрадала ся, садком шурнула, квітник переступала і мугиче пісню під віконцем щільно заслоненим:

Як з гілки сунеть ся багнітка, як сплакне зблукана сирітка, як ваве планий цвіт — не вадить і не шкодить. Багніткаж овочу не зродить, а сльозик так — для сиріт.

Валі цвіти рознесу, шу-шу.

— Щаслив, у кого ти богине Аперо загла невгасиме полумя кохання, щаслив той, хто стане жрецем тої ватри у серці дружини. Та горе такому, що чув лише каску, як другі кохали, а сірим вертає шлюхом без просвітну: за дуру хвилину, за слово немудре кааааа до смерті — вороття немає. Ще гірше, кого лиш веде обов'язок суворий холодний і так аж до краю, ні тепло ні ясно, хоч тихо спокійно.

Плач глушу: шу-шу...

Щаслива, що в жертву вінок свій принесла Гаторі і найій солодкий вже пила. Та горе! Буває: вінка ти не дала, а вануть на грудях нарциси вже білі, конвалію до церкви понести не смієш, а нектару такі не пили з тобою.

Губи душу... шу-шу...

Від того диного співу корчили ся дві тіни на білих стінах.

до неї людей і як стій повідомляти ласкаво редакцію „Буковини“, хто до Стрия певно поїде? Подібні інформації подамо вже небагом.

Іменованя. Іменовані: Евстафіївч Денис, уч. у Стирчу, надучителем в Черешківцях, Дашкевич Анна учителькою на Киселиці, уч. на Сторонець-Путилів Никитович Адриана, уч. на Іспас-Майдан Григорей Юрій, уч. на Бергомет н. С. Руснак Юрій, уч. на Давидівці Цента Кость, уч. на Лашківку Макаревич Іван, уч. на Довгополе Лівперта Евфрозина, уч. на Шербівці Кудринський Іна, уч. на Вашківці н. С. Орза Зеновія, уч. на Негостину Перецький Севирич, уч. на Пидкивіці Янош Ник., уч. на Лужани Ріпель Іван, уч. на Оршівці Ясичук Лев і Ясичукова Ірина, уч. на Погорилівку Кейван Ольга, Томорук Омелян і Янош Тодор, уч. на Товтри Іванович Василь, уч. на Зелених Лукашук Юрій, уч. на Бобівці Товстук Василь. — Перенесено на власне жадане: надуч. Василя Чаховського з Вилавча до Руского Банькова а учитель Андроника Стришку з Арджела до Рашки, Евзея Мандрика з Чумурної до Арджела і Олександра Івановича з Гоголини до Костинців. — Спенсіоновано на власну просьбу директора Христофора Ісакевича в Радівцях.

Конкурс. Дня 4. грудня с. р., в пам'ятку ювілею цісарського правління, оснував запобігаючий фонд торгов. і промислової скарбниці Франц-Йосифа в Чернівцях стипендію для бідних учеників торговельної і промислової школи в сумі 350 кор. Право на сю стипендію мають лише Буковинці. Подання треба зложити найдовше до 15. жовтня с. р. в торг. і пром. скарбницю. Предложити треба: свідомство убожества, свідомство окінчення пром. школи в Чернівцях і свідомство приналежності.

Звертаємо увагу на анонс, який є поміщений на четвертій стороні нашої часописи п. з.: Лікар дитий др. Водеа.

Із штуки і літератури

В. Щурат: Вибір пісень. Львів 1909. Стор. 72. З портретом автора. Ціна книжечки в чудовій скріяній оправі 2 К.

Василь Щурат, як поет, має багато таких прикмет, які дуже рідко зустрічаємо у інших наших поетів. Передовсім — не чужа для нього артистична культура. Він знає дуже гарно світову модерну поезію і взагалі сучасну штуку. Знає і розуміє її. Розуміє власне психологію, на якій ся штука виросла і якої їй потреба. Навіть не маючи в своїй власній душі психологічного підкладу для сего або того напрямку чи роду в сучасній поезії, він вміє перенести себе в відповідну атмосферу і тому різнорідні переклади его є дуже часто справді вірцями.

Розуміє поезію і її вимоги набув мабуть В. Щурат студіючи передовсім модерну французьку поезію. І тут як видно найбільше промовили до его уподобана славі в часах другої республіки і другого цісарства — парнасісти. Вже французький романтизм при всій своїй свободі в версіфікації визначав ся старанною дикцією, яку відтак Gautier, Banville в своїх кириятидах а пізніше

Hérédia у своїх трофеях видосконалили, звертаючи велику увагу на форму своїх творів. Під тим зглядом французькі парнасісти, Prud'homme, Corpee, Leconte de Liste, мають великі заслуги. Їх твори, се пригадка для поетів, що „гарне“ повинно мати гарну форму. Гарний образ потребує гарних рами. Очевидно і під тим зглядом доведено тут і там до дивацтв. Часто бували також лиш гарні рами. Однак без наслідків се не осталося. Коли пізніше з'явилися в поезії французькій символісти, які не зважали вже так дуже на форму своїх строф, стараючись захопити в минаючій вічній і представити се в артистичнім символі, — то все таки і вони ще що-до форми давали такі граціозні твори, до яких нашим поетам дуже — дуже далеко.

В поезіях Щурата видно, що він вийшов з школи парнасістів. Очевидно з формально вицільованими поезіями французьких парнасістів навіть вірші Щурата (формальною технікою своєю) не видержать конкуренції, однак у нас, серед наших поетів, Щурат парнасіст. Ще хіба лиш Яцків зважає в своїх оповіданнях так дуже на гарну мову, як робить се постійно Щурат в своїх поезіях. Поза тим, будова его ліриків така продумана, так тут все сконцентроване, що під тим зглядом він справді близький французьким парнасістам а між нашими письменниками лиш Стефанік і Коцюбинський (в останніх оповіданнях) можуть під тим зглядом зватися его друзями.

В сю гарну зовнішню форму замикає Щурат звичайно досить для нашої поезії дивний зміст. Передовсім (о скільки се з его „Вибору пісень“ можна пізнати) жива, промінна, ясна, творча мо-модість покищо з піснями его погнібалася. Душа поета загубила райські сліди, струни серця змолкли, символом его образу є зелене красне листя — в осени. Ніде не відзиваєт ся в піснях Щурата палке серце з своїми безпосередніми, всю душу зворушуючими голосами, в нічім не видно живого життя, з его розгоном і далекою тугою, всюди тут спокійна рівновага, закована в стислу форму, спокійна радість, спокійна журба, спокійна надія. Дух клясицизму тут панує, не молодеча фантазія і юний темперамент. Фантазію має Щурат, однак її видно лиш в деяких его наукових творах. Там (пр. що до Bogatodzieu або в поясненню Кулішевої „Марусі Богуславки“) в его смілих гіпотезах є більше (випрохід науково знаменито аргументованої) інвенції, більше поетичного, творчого розгону, ніж у всіх піснях его. І тим ріжнить ся Щурат дуже визначно від всіх наших поетів. У жадного з них нема тільки клясицистичного, об'єктивного спокою, як у него. Тут Щурат робить вражінє чоловіка, захопленого культурою, останніх римських патрицій, що остаточно не одним могли делектуватись але в надмірний захват пі в надмірну журбу не впадали ніколи. І в тім, обіч смілих рисів его з Стефаніком і Коцюбинським що до старанної будови своїх творів, Щурат відходить від них як найдалше.

При тім більше свідомості є в его перекладах, ніж в его оригінальних поезіях. Останні — в збірці, про яку тут говоримо, — є ріжної артистичної вартості. Всі вони формально добрі (не подобає ся мені лиш в поезії така банкірсько-господня фраза, як: „годинник-божий каспер“), однак є й такі, що роблять вражінє поживного листа. Там, де перед автором стояв образ спокійно-сумовитої осені, де думка поета розвивалася в часі, коли сонце є, але є его найменше — отже в вечірній хвилі, — там де Щурат з клясицистичним спокоєм делектував ся красою морських філій і погідного полудневого неба („Опатія“), там вийшли і пісні найкрасні. Впрочім є в тій збірці кілька чудових пісень на біблійні мотиви. Тут автор був не так творцем, як співтворцем і тут его знаменитий зміст в передаванню всяких настроїв — зміст, який при знанню мови справедливо вивів Щурата на справді гарного перекладчика нашого, — знов блиснув поважним артистичним хистом. О. Левицький.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 4. вересня 1909.

Царгород, 4. вересня. (Кб.) Султан був вчера присутнім при молебні у одній мошеї міста Брусен а потім при кінних перегонах.

Загреб, 4. вересня. (Кб.) В процесі о державну зраду покінчено вчера переведене доказу правди.

Мехико 4. вересня. (Кб.) В Тулі забрала по-вінь знов около 500 домів. Богато осіб упало жертвою.

Відень, 4. вересня. (Кб.) Кореспонденційне бюро „Wilhelm“ доносить: По античеськім мітингу, що відбув ся в Маріягільф, прийшло вечером до демонстрацій, яким кінна поліція зробила сейчас кінець. Арештовано 10 осіб. Около 11. години приведено назад порядок.

Гаї, 4. вересня. (Кб.) Губернатор Індії доносить, що 29. серпня величезна повінь наробила в місті Лемадінг багато пакостий. Число мертвих вносить около 500 осіб, всі дома понижені; серед населення панує розпука. Правительством поробило потрібні кроки в цілі ратованя людей, що потерпіли се нещастє.

(Далі було).

Осінні артикули останньої моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великій виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дітей.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоу

в Терополі.
Се є знамените усмиряющее средство до натараня против всяких ревматичних болів, простуджень, ломана костий, плечий гістця і нервових недуг. Просту уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дроггерії мединалній Стернгуца.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди продають ся прибори до писання
В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільниці“
в Чернівцях, ул. Північна число 6.
(побічна від жидівської) (—)

24 27—40 н

Молочне мило

лелійне з конником

найлагідніше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Лікар дитий др. Бодеа

126 (1—3)

мешкає від 9-го серпня с. р. в новім диточім шпиталі при улиці Воляна за шпиталем краєвим. — Помешканє находить ся в головнім забудованю тамже на I. поверсі, та має осібний вхід. Телефон ч. 300.

Ординує від 2—4 години пополудни.

Ліцитація на материял для будови.

В четвер, дня 28. жовтня сего року, о 12. годині перед полуднем відбуде ся при дирекції дібр буковинського релігійного фонду в Чернівцях ліцитація над продажню

соснового і ялового материялу, який продасть ся таки на коріні. Призначено для продажу 666.49 гектарів старого материялу. Зрубувати можна буде в протягу 5-ох літ. Трачка находить ся близько гурагуморської залізничної стайї приступ до призначеного місця знаменитий, бо гуморською долиною провадить лісова залізниця.

Ближші інформації і услівя подає Дирекция дібр релігійного фонду в Чернівцях.

125 (1—2)

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарю, купцеві підприємцеві, урядникові і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знання. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

165 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Святої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і ціни дари. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повнєшу фірму.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Конт шадниць поштової 25.261

у ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроводочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства в отворені для сторін від години 8—3-ої.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Ціни дари і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік** в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Північна 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під надписом і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від односторонньої стрічки або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількостях або при різних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровица число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламачі неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні ако прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонсом марками поштовими не приймає ся.

Проект реформи виборів до буковинського сойму.

□ Барон Гормузаки, референт комісії для реформи виборчого права до сойму, викінчив вже проект сей реформи, замикаючи її в 65 параграфах. Над сим проектом радити ме ще нині, в понеділок, повна комісія. Покищо подаємо нашим читачам до відомости лиш деякі постанови сего проекту. І так що-до „округів виборчих і виборчих місцевостей“ сказано там: (§ 1) „для вибору послів з класи великої посілости ціла Буковина є одним виборчим округом“. Місце виборів: Чернівці. Ся виборча класа ділиться на три виборчі відділи духовної і три такі відділи світської великої посілости. В першій відділі духовної великої посілости вибирають: гр. прав. консисторія і три ігумени буковинських православних монастирів. В другій відділі вибирають належачі до волоскої нації висші достойники гр. прав. клеру — а в третій відділі такіж духовні достойники рускої народности. Світська велика посілости ділиться ся також на три відділи. В першій є виборцями волоскі дідичі, які вибирають собі чотирох послів, — в другій польські дідичі, які теж вибирають чотирох послів, а до третього відділу сей класи належать всі прочі (жидівські) дідичі, з правом вибору двох послів.

Потім слідує (§ 3) національні виборчі тіла. В сім параграфі каже ся: „Виборчі на послів з міст, сільських громад і з загальної куриї ділять ся на виборчі тіла (Wahlkörper) волоскої, рускої, німецької, польської і жидівської народности“.

Се власне є основою нової соймової виборчої ординації. Далі проєкт сей постановляє, що виборчу міську курию творять тут: А) один волоский виборчий округ з волоскими виборцями з Радівців, Гурагумори, Кімполюнга, Кіцмана, Серету, Сторожинця, Сучави і Вижиці; Б) один руский виборчий округ з рускими виборцями з Вижиці, Гурагумори, Кімполюнга, Кіцмана, Радівців, Серету, Сторожинця і Сучави. (Німецькі і жидівські виборчі округи ще не є означені в проєкті бар. Гормузакого). Місто Чернівці (§ 5), яке само для себе творить один виборчий округ, є zarazом місцем виборів для всіх національних виборчих тіл сего округа.

§ 6. Гандлева і промислова палата в Чернівцях вибирає трох соймових послів — творячи один виборчий округ.

§ 8. А) Волоскі виборчі округи творять повіти: 1) Боїн, Чернівці, Кіцмань, Путилів, Садагура, Серет, Станівці, Вашківці, Вижиця, Заставна з місцем головного вибору в Сереті; 2) Сторожинець; 3) Радівці—Селетин з головним місцем вибору в Радівцях; 4) Сучава; 5) Гурагумора—Солка з головним місцем вибору Гурагумора; 6) Кімполюнг—Стульпикани з головним місцем вибору в Кімполюнгу; 7) Дорна-Ватра.

Б. Рускі виборчі округи творять повіти: 1) Вижиця; 2) Сторожинець, Дорна Ватра, Гурагумора, Кімполюнг, Путилів, Радівці, Селетин, Солка, Стульпикани з головним місцем вибору в Сторожинці; 3) Чернівці, Садагура, Боїн з гол. місцем виб. в Чернівцях. 4) Серет, Сучава з гол. місцем виб. в Сереті; 5) Кіцмань; 6) Ва-

шківці, Станівці з гол. місц. виб. в Вашківцях; 7) Заставна.

Ц. Польський виб. округ обіймає Поляків всіх міст і судових повітів в краю.

Право голосованя і вибору в міській куриї мають ті, що платять найменше 5 кор. безпосередних реальних податків, або найменше 10 кор. особистого податку, кінці ті, що мають на се відповідну особисту кваліфікацію. В куриї сільських громад виборче право мають покликані до сего громадским законом, які платять найменше 2 кор. безпосередних податків або яким прислугує се право для їх особистої кваліфікації. В загальній куриї виборче право є дуже ліберальне, бо мають его всі, що перебувають в виборчій громаді довше, ніж від півроку.

Для кожного національного виборчого тіла виготовить ся особні виборчі лісти. Мадяри суд. повітів: Серет, Радівці і Сучава і сучавські Липовани вийдуть до волоскої лісти, а Липовани серетського суд. повіту до рускої лісти. Через рекламацию можна зажадати викреслення свого імени з одної лісти і вписаня в другу лісту.

Сойм складав би ся в сей спосіб з 59 послів:

2 вірілісти (митрополит і ректор унів. :)
13 послів вел. посілости (2 дух. 10 світських)

1 руский міський посол

1 волоский „ „

7 волоских послів з сільських громад

7 руских „ „ „

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Даліше.)

Ще дивніше було поведене Клавди. Вона лежала на софі горілиць і лише задія приличности повертала ся часом на один чи на другий бік. Руки підкладала під голову і Бог зна, де бучала думками, Ольга дивлячи ся на неї, нагадувала собі ті, до болю тупі мужицькі лица. Нероздворлива Амелка починала голосні розмови, але часом лишали ся її слова без відповіді, иншим разом вривала ся розмова на палких, хоч полічених словах.

І серед них мала Ольга переживати день за днем тай довгі вечери за великим столом у їдальні, облитим світлом лампи, що звисаючи од стелі нероздворливо присвічувала очам жадним писем і науки. І коли мусіла сама одна серед чужих людей лічити хмурні дні, коли дармо вижидала приїзду Ореста зі Львова — нападали її безмежна туга, ломала ся її енергія, підкидала ся до неї знеохота.

Кульчицька, як звичайно, трудилась по хатному хозяйству, а він менше їздив до міста, за те цілими днями ходив з рушницею і з псом по полях, де копали картоплю та попід ліс та полянами і крайлісом тай стріляв заяців.

А далі запустили поля і взяв ся острій холод проймаючий і треба було опустити крила цілком. Щасливий був той день, коли засвітило сонце хоч осіннє і не гріло; вірадиний був той вечір,

коли сидів між Кульчицькими хтось чужий, а нещоденна розмова і молодий сьміх облетів хату і котив ся під високу стелю. Тим то й п. Григорія тепер цінили живучи в такій одноманітності глухого закутка. Цінили його сестри і Ольга може більше від та, задля котрої він приходив, а всеж таки він тим самим знав і в неї вже мав більше ціни. Зате прийшов і такий день, що до Суходола завітав гість, милий усім Кульчицьким.

Се був др. Вітинський, молодий, здоровий мужчина, добре збудований і такий, що паннам тай паням мусів сподобати ся. Він не заводив з ними неінтересних розмов про літературу або про політику. Ні, сьміяв ся з ними разом, дуже гарно танцював і мило співав тай не був жонатий. А се найважніше.

Панни були раді гостеві, а гість був веселий. Розмовляли собі свобідно і весело. Згадували весілля з гучною забавою, говорили про вечерок у 3., розпитували Вітинського про новини в містечку, в яким самі не бували а пак раді були знати важніші новості. Часто розлягав ся радісний сьміх. Вітинський не знав доси Ольги, тим то і відносив ся до неї поважно. Се значить, що не порекав сьміхом, до неї говорив, а зате сьміяли ся другі. І мусіла сьміяти ся, бо він звертаючись до неї, робив таке серйозне лице, що се ніяк не відповідало його веселим усьміхненим очам і мускулатурі його усьміхненого лица.

Амелка нагадала, що Вітинський має лікарський патент, отже повинен тепер здати практичний іспит тай записати ім по черзі рецепти. З того мали також забаву, бо він приписував їм поділу на грами, подорожі і сукаї, а кінці ка-

валерів і то Амелка записав себе самого. Впрочім вона свою рецепту прочитати в голос не хотіла. Змістом її буцім то не дуже була вдоволена, а проте всміхала ся до Вітинського.

Перед обідом пішли ще погуляти в садку аж під ліс, а Орест ще й досі не привитав гостя. Вийшов аж до обіду. Вітинський не тішив ся його симпатіями, хоч були і сусідами і шкільними товаришами. Орест дігнав його в п'ятій класі і з того часу ішли вже разом через всю гімназію і записали ся разом на університет. Уже в гімназії ся їх знайомість від дитинячих літ і товаришуване кінчало ся їздою на спільній фірі раз на Кульчицького, другий раз на Вітинського. Коли на університеті розлучили ся, вибравши неоднакові факультети, то ще й розлучив їх і розвій комунікаційних доріг. Поділе перетито залізними шляхами і вже не треба було хлопцям їхати кільканайцять миль спільними фірами.

Ще в гімназії иншими дорогами ходив Орест, иншими Вітинський. З дитинства Орест знав польську мову у свого батька, але й не хто, лиш він зрутенізував дім. Почав писати в рідній мові листи до сестер і до батька тай, як приїхав на ферію, також не хотів по польски говорити а ще й просив сестер, щоб вишили йому сорочку і купили червону бинду. На галицькій Україні з початком 90. років було вже тільки свідомости національної, що зрушити сімю міг дванадцять літний хлопчина, але ще й тепер доводилось Орестові чути деколи польську мову у батьків у спальні або в хвилях великого зворушення.

Окрім зверхньої форми шукав Орест ідейного змісту жити і тому пристає до відповідних круж-

7 послів з волоскої загальної куриї
7 " з рускої " " "
1 польський посол з загальної куриї.

На Жидів і Німців припадає 13 мандатів, однак вони ще не розділені.

Сей проект соймової виборчої реформи опирається на тих самих основах, що і санкціонована соймова виборча реформа на Моравії. Тільки що там утворено два відділи національного катастру (чеський і німецький) а на Буковині є їх п'ять: руский, волоский, німецький, польський і жидівський. Через те вводиться між иньшим і законне признание жидівської нації на Буковині.

Політичний перегляд.

Становище Чехів зглядом мирових конференцій Бінерта.

В кімнатах чеської Національної ради відбулася конференція заступників чеських соймових партій, щоби порішити там остаточно становище Чехів зглядом конференції, аранжованої бар. Бінертом в ціли порозуміння між Чехами і Німцями.

Заступники групи національних соціалістів і радикалів заявили, що з принципіальної вороженості до теперішньої політичної системи і зі згляду на події у Відні і нижній Австрії вони не візьмуть участі в планованій конференції.

Відпоручники Молодочехів, аграріїв, чеських поступовців і клерикалів замітили, що повинно ся вислати заступників на конференцію тому, що ходять тут о те, щоби чеський сойм міг радити і що чеські послы будуть в сей спосіб знати, в якій стадії знаходяться скликане чеського сойму.

Скликане чеського сойму є по думці тих чеських партій дуже важне, бо не можна вже даліше відкладати санації краєвих фінансів та иньших важних справ. Старочехи жадали солідарности в поступованню; коли-ж би се було неможливим, тоді они застерігають собі право рішати, чи мають прийняти запрошене на конференцію, чи ні? Прикінці рішили всі чеські партії, крім національних соціалістів і радикалів, взяти участь в конференції.

Того самого дня відбулася також нарада чеських парламентарних послів, на якій прийнято із задоволенням рішене чеських соймових послів вислати делегатів на конференцію. По довшій дебаті постановлено заявити, що чеські послы остаються в опозиції проти теперішньої системи і що се становище ще більше заострило ся античеськими подіями у Відні та нижній Австрії. Описи видано ось який комунікат про перебіг сей наради: Парламентарна комісія союзу чеських послів пристає по обговоренню теперішніх політичних і національних відносин на ухвалу більшости парламентарної комісії соймових послів відносно участі

в віденських конференціях. Згадана парламентарна комісія обстав при односторонній ухвалі „Славянської Єдноти“ із 17. серпня, де акцентує ся головню опір проти теперішньої правительственої системи, і заявляє ся, що сей опір заострив ся ще більше в виду недавніх подій, ворожих чеському народови. Вкінці ухвалено відповідні резолюції: про положення Чехів в нижній Австрії.

Вісті з Туреччини.

Поновні заворушення в повіті Прізеренд привели до Джавіда-пашу виправити ся з чотирма баталіонами проти Альбанців. Один баталіон обстрілювано підчас маршу коло Дула, в наслідок чого загинув один офіцер. Джавід-паша заявив, що тепер не знає ме пардону, аж доки Альбанці не успокояться ся.

Греки відбули мітинг, на яким заложено рішучий протест проти нового законопроекту, який урегулює церковні та шкільні спори між Греками і Болгарами, і завізано сенат не допустити на ніякий спосіб до виконання перших трох артикулів, як довго се предложене не удержало ще законної важности. Вкінці вислано депешу подібного змісту на адресу правительства, сенату і патриархату.

Наслідки побуту короля Едварда в Марієнбаді.

З нагоди повороту короля Едварда із Марієнбаду пише часопись „Times“, що побут короля в згаданім купели причинив ся до того, що скріпилося взаємне порозуміння між англійським і австро-угорським правительством, унеможливлено на будуче безпечку ріжних непорозумінь і приведено відносини між англійською державою і Австро-Угорщиною до давнішої широти.

Грецькі принци ідуть в відставку.

Король підписав декрети, на підставі яких престолонаслідник і принц Николай ідуть в відставку, принц Андрій одержить трирічну відпустку і буде перебувати за границею. Престолонаслідник бажає тому піти у відставку, що не хоче стояти на чолі генеральної команди саме в тім часі, коли єї мають в законній дорозі скасувати. Здається ся, що він поїде на кілька місяців до Німеччини.

Декретів дотично перенесення згаданих принців у відставку ще не опубліковано, але се наступить вже небагом.

Могамеданські оргії проти католиків.

Хотий як багато сподівали ся і сподіваються ся ще й тепер від нового правительства в Туреччині, то мимо того справи не дуже то змінили ся на ліпше. По урядах в правді устала дезорганізація, але не викоринила ся ще несправедливість, яка і даліше їде по спинах не-мусульманів, як о сїм доносить „Frankfurter-Zeitung“, подаючи ось що до відома загалу: Турецький генеральний губернатор вислав против мнимих повстанців-католиків в Жукалю карну експедицію, яка в варварський спосіб заводила лад серед негодів. Пущено з димом около 20 домів, жива понищено, сади майже всі зрубано а мешканцям відобрано худобу і вирізано її. Таку кару потерпіли головню невинні, бо виновники наживали пятами. Навіть церков спалено, а пароха

слідили, але за щирою веселистю, за насміхом Амелки нічого не було помічено. За те по обіді, коли удало ся їм зайти самим одним у витальню, де Амелка мала грати на фортепінні, поки надійшла Ніля він обійняв Амелку і палко поцілував раз і другий. Амелка від поцілув спалахнула, але стояла непорушно, як би то цілували не її. Користаючи з того Вітинський попестив ся головою коло її високих грудий і кинув ся на неї другий раз з поцілуями, але, як цілував завзято в самі уста аж дотулив ся до дрібних зубів, вона одіпхнула його з півголосним окриком.

Вибравши пригожу хвилю, Вітинський всунув ся за Кульчицьким до його канцелярії поговорити про свою справу. Почав він з того, що прославив Кульчицького одним із перших, найчільніших людей у повіті. Кульчицький протекційно кивав головою, а його ніс залюбки втягав милий запах кадила, але стямив ся зараз, почувши глузуване в голосі розмови. Прикусив зуби і ждав погоди до відлати. По такім вступі перейшов Вітинський до самої річі і жалувал ся на те, що в ріднім містечку не прийнято його на безплатну практику при шпиталі, яким завідує повітова рада. Йому догідно було відбутися сю практику як раз тут, бо при сїм шпиталі дають волонтереві повне мешкання і харч. Вже до речти удержання поміг би йому батько, бо уложили собі план, що Вітинський буде лікарювати в Ч. Як уроженець сего повіта, він чує за собою і права на сю посаду, не згадаючи про се, що з графом, маршалком повітовим лучать его добрі відносини.

— То якаж може бути тому причина що вас не прийнято?

і кількох селян заковано в тяжкі кайдани, тому що він проповідував за конституцією. Сей факт тим характеристичнійший, що тамошнім реакціонерам і ворогам конституції ніхто нічо не каже. Се очевидно лише ненависть до християн, протегована ніби вільнодумним правительством.

Страйк в Швеції.

В останнім числі можна було справді судити по вістях із шведської держави, що робітничий страйк небагом устане. Та то був лише оптимізм, бо страйку не залишено, а лиш звужено обсяг боротьби поневоленої класи робітників з вискувачами-капіталістами та з заложеними руками веде борбу проти своїх роботодавців. Се величезне число робітників страйкує ще, і то головню по тих заводах, що їх власителі належать до товариства роботодавців. А се товариство, як звісно, викликало робітничий страйк замкненням своїх заводів. Прочі робітники і робітничі вернуть сьогодні до роботи. Правительство взяло ся до посередництва між товариством роботодавців і робітниками, які на даліше позістають в страйку.

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. вересня 1909.

Календар. Вівторок 7. (25.) Вартоломей, Тит.; рим.: Реїня М. Схід сонця 5:24, захід 6:31. — Середа 8. (26.) Адриан, Наталія; рим.: Рожд. Пр. Богор. Схід сонця 5:26, захід 6:29.

Особисті вісті. Посол Іля Семана перебуває від 15-го серпня на курації в купели Гофгаштайн, звідки верне до Черновець 10. вересня, щоб обняти уряд при карнім суді. Мешкати буде на улиці Нового світа 38 А. — Директор тутешньої учительської семінарії М. Кушнірюк повернув із відпустки і обняв назад уряд. — Посол А. Лукашевич виїде у вівторок до Вікна. До Черновець поверне в середу.

Проти нашої мужицької організації виступило дивне товариство: з одної сторони панотець Багатиць в своїй „Православній Русі“ і Кисановичівська „Neue freie Lügenzeitung“ — а з другої сторони... соціалдемократична „Volkspreste“. Зацім від останньої. „Volkspreste“ в своїм 36. ч., в статі підписаній початковими буквами п. О. Безпалка, заявляє, що мужицьку партію організує Др. Стоцький, „бо позиція його хитається“. Се не правда. Мужицьку партію організують самі мужики і хитає між ними люди, яких чесність і розум є понад всіма сумнівами. Партію організують ся не для виборів, але для загально-народного добра. Коли би Др. Стоцький дбав тут про себе, то ему треба би дбати лиш про свій виборчий округ, а не про загаль наших селян. Се одно вже вияснило ся справу цілковито. Думка, немовби то Др. Стоцький організував отсе вже третю політичну партію руску в останніх чотирох роках, є надто наївна для всіх, хто добре знає дійсність. Що ся організація є політична і що їде тут о засноване сильної мужицької партії політичної, сего ніхто ніде не

— Я вам скажу, а навіть попрошу вас внести інтерпеляцію.

— Я мушу перше розглянутись але інтерпеляції, здається ся, вносити не буду, бо властиво виділ контролює лиш адміністрацію шпитальну, а прийняте молодшого лікаря належить до директора, чи там прімарія.

— Ну, отже, та що маєте право до інтерпеляції, се ж яснє як світ, але маєте я кажу, що маєте і обовязок.

— Я обовязок? а то чому?

— Вас же питали про мою політичну кваліфікацію і ви мені пошкодили.

— Ви дуже помиляєте, ся молодий пане докторе, мене лиш запитано, чи ви належите до моєї партії, чи ні. Я відповів, що ні. А ви хіба належете? Я був певний, що ні.

— Ви знаєте, що я не такий патріот як ваш син або зять, я тільки не признаю себе Поляком. І се була одна переміна моєї політичної віри довершена незаметно на шкільній лавці. Чи що кому прийшло би з мене в політиці — не знаю, але трудно мені ще одну перемену робити з себе тай признавати ся до Москалів.

— Ей, що там говорити? Москаль не Москаль. І я не Москаль, але й не Українець. А ви хіба Українець?

— Я ні пес ні баран. Я не Москаль і не політик, я лікар і маю лічити кожного, хто зголосять ся. Коли Українець значить радикал, то я не Українець, бо я Русин, бо мій батько Русин, а да-

ків серед гімназистів, зате Вітинському було досить переходити з класи до класи, а дозвілле посьвятити на розривки і забави. До Українців належав головню через віру, але й не цурав ся їх, а на університеті вписавшись до „Академічної Громади“, та живучи на квартирі з Українцями, сляю обставин став трохи сильнішою ногою на національнім ґрунті. До сецесії не прилучив ся, але з покути за те виявляв себе Українцем, хоч його батько служив у графа в повітовому містечку і той граф поборював українських кандидатів, а сам проти волі людности накинув ся тому на соймового і парламентарного посла і що йно загальне голосоване звільнить його від того публичного обовязку, який взяв на себе, бо прохала Вада Народова. Сей граф виробив Вітинському степендію і увільнив його від військової повинности. Так був Вітинський звязаний з графом. Колиж в 1902-ім році зроблено у графа штрайф, і через те граф перекинувся в русиноїда, тоді вже Вітинському дуже не зручно було називати себе Українцем, але якось він і не відступав від свого.

Весела і легка його вдача тримала його далеко від політики і від усіх поважних справ, але й помагала йому позбутися кожного влазливого чоловіка і відбити всякий атак на його свободу совісти.

Отсеї веселої, часто над міру веселої вдачі не любив у його Орист. Тим то і розмова недоладно їм складала ся. Та Вітинському було про се байдужно, він і звертав ся з своїми словами туди, де вони робили краще вражінє.

І за обідом і при забаві Вітинський не поводив ся з Амелкою інакше ніж з усіма. Їх навіть

перечив і „Volkspreste“ непотрібно думає, що „відкриваючи“ се відкриває Америку. Ідеєю мужицької партії є з'організувати мужиків наших до політичної акції, щоби в той спосіб унеможливити рацию в фразі сеї-ж Volkspreste: „im Lande der Korruption und des Wuchers, des Analphabetismus und des Alkohols treibt der politische Schwindel seine schönsten Blüten.“ Щоби всі справді поступові, культурні і розумні люди не могли сумніватись, що якраз о се тут іде, тому до сеї роботи запрошено між иньшим і д. Огродніка, чого „Volkspreste“ не годна зрозуміти. Очевидно, коли щось з гори осуджує на злих премісах, тоді судия мусить дійти до абсурду, до пізнання якихсь незрозуміlostей. Се власне в також доказом, що тут весь осуд злий, неслухняний. Остаточо для „Volkspreste“, сподіваємось, рішачими будуть діла сеї організації. Очевидно лиш тоді, коли вона з свого вузького партійного становища схоче вийти там, відки видно троха ширший світ. Покищо повинно сеї лиш застановити, що тими самими аргументами послугує в тій справі і „Православна Русь“. Однак найзабавніше поступає тут кісановичівська „Neue freie Lügenzeitung“. Подавши перед тим до відома, що нову мужицьку партію організують Жиди Айзенкрафт і Шаерман, та що „Руска Рада“ є російським товариством, тепер відповідаючи „Буковині“, ся часопись пише, що „Буковина“ не викрутилась перед її закидами тим, що вважала „N. fr. Lztg.“ в о л о с к о ю газетою (!). Отже се знов брехня. В своїй полеміці „Буковина“ ніколи сего не підносила. Не йде о се чи „N. fr. Lztg.“ є волоска чи ні, а о се, що ся часопись на кожнім кроці послугує ложію. І тому її напасть нападенням приносить честь. А що орган пана Кісановича є підпорою онучівсько-лунівської кліки, се хіба також певне. При тій нагоді „N. fr. Lztg.“ хоче нам доказати свою рацию освітленем мамайівської посесії. Тут заявимо, що 1. пан Реттер ніколи не був і не є нашим любимцем а 2. знов брехнею воює „N. fr. Lztg.“, коли каже, що сю посесію дістав Реттер проти подібних заходів місцевої сільської корпорації. Як би так було, ми були би певно старались о се, щоб найліпшою офертою була тут оферта сеї сільської корпорації. Однак на жаль такої корпорації до сего не було. І коли „N. fr. Lztg.“, „Wahrheit“, „Patria“ і „Volksblatt“ нажуть що иньшого про се, то се брехня свідомо і для них вже звичайна. Не від речі буде тут увага, що мабуть наша мужицька організація добре „іде“, коли аж тільки псів біжить за нею.

Засіданні комісії для соймової виборчої реформи відбуло ся нині, в понеділок. В тій засіданні взяв участь також п. Николай Василько. В засаді представителі всіх націй згодились на проект реформи, виготовлений бар. Гормузаком. Подобиць ще не рішено, між иньшим, почасті задля неприсутности Дра Штраухера, не переведено ще розділу німецьких і жидівських мандатів. Взагалі весь розділ виборчих округів в сільських громадах і в загальній курії ще не усталений; також що до руських мандатів. Сю справу рішуть ся на найближшій засіданні комісії. Найновіші і дуже певні вісті скріплюють надію, що введене жидівського національного катастроу в соймовій виборчій реформі не єринеть ся зі сторони центрального правительства з ніякими перепонами.

Вав складки на народний театр і належав до Академічної Громади. Се мені і всякому можна.

— Можна, але я не зробив вам кривди. А до інтерпретції все таки не бачу причини.

— Невже? алеж я знаю добре всю справу. Виділ повітовий стоїть на тій становищі, щоби не дати при шпиталі місця ні одному Русинowi. Шарткам, які ведуть шпиталь, дозволено прогнати всю руску службу, а тепер, як ходило про се, чи мене прийняти то рішено ввімково взяти Русина, як би ви, отче, сказали, що то „поржондир Русін“.

— Вас, пане, зле поінформовано, я не знаю нічого про такі ухвали, як ви кажете. Коли проганяють когось із служби, то лише тому, що на се заслужив.

— Але чому ані одного Русина не прийнято, хоч були компетенти?

— Певне не були відповідні. А вже рішучо не було про вас такої справи, як се ви сказали. Мене лише запитано, і то неофіційно, не в часі засідання, чи ви належите до моєї партії, а не про се, чи ви порядний чоловік. Яка ваша вартість, про се можуть більше знати на фільварку графа маршалка, ніж я.

— Можемо се лишити навіть. Я по газетах не хотів робити з сего ужитку, бо навіть не маю з ними зносин і не маю жили до писання, тому я передав матеріал вам. Відмовна відповідь може й на користь мені вийшла, бо дістану ся до великого міста.

— А де котрого можна спитати?

— Там, де ваш зять має посаду. Помічник директора в тамошнім шпиталі то бувший асистент

Галицькі вісти. „Діло“ пропагує тепер енергичну борбу о рускі залізничні білети, радячи Русинам всідати до поїздів без білетів, якби руських не одержали. Колиб з поїздів викидано тих, що з тої причини їдуть без білету, „Діло“ радить інтересованим послугуватись тоді опором. В той спосіб справа мала би стати голосною — і так повинно би скорше прийти узгоджене сего руського домагання. — Досі рішили галицькі Українці отворити вже з початком сего шкільного року приватні рускі гімназії в Копичинцях (ся гімна. вже була попереднього року), в Яворові, Городенці, в Рогатині і в Долній. — Галицькі русофіли зажерли ся тепер на смерть. Дудикевичова публично робить ся закиди, що покрав гроші, одні капачки бють Дудикевича по лицю а другі в білий день нападають на его противників, в капаческих часописах одні других називають лайдаками і злодіями і обі сторони доказують ті свої закиди. Серед такого настрою має відбутись небавом у Львові з'їзд „русських“ з походом через місто. Буде що бачити!

Вісти про полярну експедицію д-ра Кука. Осягнене північного бігуна стало в кількох днях голосним в цілм культурнім світі. Як ми в попереднім числі „Буковини“ згадували, д-р Кук розпочав свою північну експедицію 1907. року і через довгий час не було від него жадної вістки, аж на весні 1908. р. довідано ся, що Американець д-р Кук таки об'їздив на легких саночках далеку північ з 10 сьмільми Ескімосами. Тепер розказує д-р Кук дальші подробиці сеї своєї виправи. Зі згляду на утяжливу подорож був він присилуваний завертати з дороги все по 2 Ескімосів так, що бігун осягнув Кук лише з двома Ескімосами дня 21. півдня о 7. год. рано. Що він дійсно в тім не помилив ся, ствердив він се таки того самого дня о 12. год. географічними обрахованнями при помочи різних інструментів. Найнижчий степен температури підчас цілої експедиції вносив 65° після Цельсія. На північній бігуні не відкрив Кук жадної землі, лише те місце покривав бездонна глибина води, якої не міг він зміряти, бо не мав до сего відповідних інструментів. Успіх цілої подорожі приписує д-р Кук ознайомленню з полярними околищами Ескімосам і їх псам. Подорож до бігуна тривала 3 місяці а звіттам 9 місяців. Отже в протягу 12 місяців осягнув Кук так важний для культури, спеціально для географічних відомостей — здобуток. Державний прокуратор Сполучених держав півн. Америки висловив ся, скоро лише довідав ся про осягнене бігуна, що будь яка відкрита Куком суша буде належати тепер лише до Сполучених держав, бо Кук виставив на північній бігуні американську фану, Д-р Кук удав ся з Гренланду до Скаген (на північній часті Італії) а звіттам до Копенгага, де відбув ся в честь сего великого популярного героя величавий бенкет, в яким взяли участь американський конзуль, міністер торгівлі Гавсен, всі значтійші мійські влади голова науково-географічного товариства і иньші заступники просвітних товариств, разом около 450 осіб. Годилося ще згадати дещо з життя сего так славного чоловіка: Коли хлопець мав лише шість літ, батько его помер і полишив вдові четверо дітей і 15 моргів поля. Родина провадила жите, повне журби і недостатків і мала невеликий скле-

при катедрі гістології у Львові, мій особистий приятель. Він постарав ся для мене там про місце помічного і запевняє, що в короткім часі займу місце платного асистента.

— То вже можна вас поздоровити?

— Можна і дякую сердечно за ласкавість. Та всеж не знаю, чи по всій розмові можу вас просити зробити мені одну прислугу. Може треба було зачати від того, а вже потому сварити ся з вами. Та ось і батько написав вам листа, а лист скаже більше ніж я.

— Вашому батькови — казав Кульчицький, пробігши очима письмо — не можу відмовити.

Ризика нема. Я позичку сплачу, бо перша платня моя 1200 К. окрім мешкання, опалу, прислуги. За харч у шпиталі прийдець ся платити мало.

— А може ожените ся?

— Про се я не думав. Своїх грошей тепер не маю і не можу взяти жінки до вдової, як же з грішми оженитись, то вже тих грошей най буде досить.

— Позвольтеж блинкет; батько також акцептує?

— Так, а векся я не потребую відновляти.

— Тим ліпше. От вам підпис і най вам служить на добро. — Колиж їдете до Х.?

— Ще не знаю, а вас може ще побачу в місті. Я поки що то ще й не говорю нікому про свій виїзд.

(Далі буде).

пок в Б. з ріжними дрібними товарами, при чім молоденький Кук мав занате і розривку. Его улюбленим науковим фахом була землеріпсь. Своє загальне знанє розширив він більше приватною наукою. Року 1891. одержав він лікарський диплом. В тім часі глядів лейтнант Пеар лікаря для арктичної експедиції і за порадою своїх приятелів вибрав Кука, який вже тоді виявляв велику охоту до таких експедицій. Від того часу почав він роздумувати над способом осягнення обох бігунів, що ему, як бачимо тепер що до північного бігуна мало вдати ся. Родина Д-р. Кука має походити з Німеччини і первісно зачислялась до Жидів. Деякі учені досі ще з великими сумнівами приймають вісти про се відкрите північного бігуна жадаючи від Кука блискавичних пояснень деяких квестій. Передовсім неправдоподібним видаєть ся їм те, що Кук переходив деано в тих околищах 25 кілометрів, коли попередники його не могли переходити туди більше ніж кілометр на дини а відтак видаєть ся і те занадто „американським“, що Кук, маючи бусолю, не заблудив вертаючи з бігуна. Мабуть вже недалека будучина вияснить сю справу.

Оповістки, іменованя і т. п.

Просимо як найскорше надсилати „Буковині“ повідомлення, хто їде на виставу до Стрия!

З вижницької гімназії. Ученики мають при записі до закладу виказати ся посвідкою, виставленою дотичним громадським лікарем або бодай громадським урядом, що в їх родині нема ніякої заразливої слабости. Без такої посвідки не буде ся приймати учеників до школи.

Відозва до нашого жертволюбного громадянства. Нижче підписаний звертає ся до жертволюбности нашого громадянства з просьбою о поміч одному убогому, здібному Українцеві-студентові політехніки у Відні, тому, що сей убогий студент мусить лекціями та иньшими приватними заняттями з великими трудностями заробляти на своє удержанє і через се не може приготувати ся правильно до іспитів, які уможливили би ему одержанє стипендії. Тому просить нижше підписаний нашу суспільність помочі бідному студентowi хоч би й марками. Адреса, на яку треба засилати ласкаві датки: Корнель Кирстюк, богослов, Чернівці, ул. Нового світа ч. 10.

Із штуки і літератури.

Нещасний Тавричанин. В російських, польських, німецьких і чеських дневниках можна було тепер вичитати злюбу потатку про якусь давню новелю Тавричанина в „Літ. Наук. Вістнику“, в якій радить ся Українцям женити ся з Жидівками для поправлення укр. раси. Вийшло тепер з сего посмівовиско неабі яке, однак, чи нарозумить се палів бфремових, які власне се викликали своїми комічними жадами, щоби наше письменство розбирало лиш такі „житєві квестії“? Певно ні.

В. Щурат: Вибір поезій. В ч. 191. під рецензією сеї книжки мав бути підпис О. Лудького а не О. Левицького.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 6. вересня 1909.

Відень, 6. вересня. (Кб.) Галицький сойм зіїде ся 16. вересня.

Москва, 6. вересня. (Кб.) Міністер двору повідомив начальника міста Москви, що царська пара підчас переїзду на Крим не замешкає в Москві, але аж повертаючи з Криму поверне до сего міста, щоби его звидіти.

Танжер, 6. вересня. (Кб.) В місті Ефесі оповіщено вчєра, що Мулея-Гафіда проклямовано в Таді султаном і що область Дясти підчинила ся ему.

Нью Йорк, 6. вересня. (Кб.) Арештованого чоловіка, що его підозрівали о крадіж у віденьській поштовім уряді (Minoritenplatz), випущено на волю.

Нoverly, 6. вересня. (Кб.) Президент Сполучених держав вислав д-р. Кукови телеграфічно грамотуляцію до его так великого і гідного подиву діла, яке збуджує гордість в серцях всіх его земляків.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вплисало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступаєте в члени а не пожакуєте. За впачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schulbesuchs-Tabelle) — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monatsbericht) — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle) — — —	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis) — — —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским — — —	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким — — —	3 „
Schulkataster — — —	4 „
Lehrerkataster — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionsprotokoll) — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — — —	2 „
Schulmatrik — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — —	4 „
Завізоване до посіщення школи — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — —	4 „
Inspektionsbericht — — —	8 „
Statistische Daten — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) — — —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — — —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — — —	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення нас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для нас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене позички. 5. Внесенне о позволенне екзекуції на движимости. 6. Внесенне о позволенне екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотарияльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Ліцитація на материял для будови.

В четвер, дня 28. жовтня сего року, о 12. годині перед полуднем відбуде ся при дирекції дібр буковинського релігійного фонду в Чернівцях ліцитація над продажию

соснового і ялового материялу, який продасть ся таки на коріни. Призначено для продажу 666-49 гектарів старого материялу. Зрубувати можна буде в протягу 5-ох літ. Трачка находить ся близько гурагуморської залізничної стації приступ до призначеного місця знаменитий, бо гуморскою долиною провадить лісова залізниця.

Близші інформації і услівя подає Дирекція дібр релігійного фонду в Чернівцях.

125 (2—2)

Адвокат

127 (1—3)

др. Омелян Слушанський

отворив в **Сторожинці** в домі пана Йоакіма Єремівича (побіч забудована судового)

свою адвокатску канцелярию.

Великий зарібок

приносить побічне занятя кождому господарови, купцеві підприємцеві, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на силату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цініки даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повнєшу фірму.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, ніж не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машини можна шити, гафтувати і цирувати. — Цініки даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під нехилою і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від одностипальної стрічки або 10 місяця дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не приймає ся.

Одна парламентарна репрезентация австрийских Русинів.

□ Дня 6. вересня відбула ся у Львові спільна нарада парламентарного і соймowego клубу українських послів з Галичини разом з українськими членами палати панів та укр. вірілістами галицького сойму. На сій нараді одностипально ухвалено оснувати „загальну репрезентацию (парламентарну) галицьких Русинів“, яка складала би ся з всіх висчислених висше членів сеї львівської наради і якої завданням було би спільно радити над веденням української політики в галицькій соймі і в державній Раді. Витаючи щиро сю нову організацію українських законодатних репрезентантів в Галичині, ще більше радісно витаємо другу постанову сих зборів, якою припоручено галицькому клубови українських парламентарних послів дати почин до злуки сеї законодатної репрезентации галицьких Українців з аналогічною репрезентациєю буковинських Українців в цілі оснвання спільної „загальної парламентарної репрезентации австрийских Русинів“.

В тій постанові галицьких укр. політиків бачимо почин до великого і певно корисного діла. Очевидно галицький укр. клуб парламентарний не стріне ся в реалізованню сего переданого ему поручення з ніякими хиба перепонами зі сторони аналогічних українських кругів на Буковині.

Політичні гльоси.

(Буковинська соймова виборча реформа. — Мирові конференції Бінерта. — Конгрес чесних соціалістів. — Стаїнські і мін. Білінські. — Румуни проти мадяризації. — Польско-українська мода. — Дудикевич у свіглі фактів.)

□ В понеділок, дня 6. с. м. передполуднем і пополудни почала ся велика нарада комісії для соймової виборчої реформи. Вже у вчорашнім числі подали ми деякі вісти про сю нараду, а тепер доповняємо їх новими. Отже передовсім найважнійше тут се, що розділ мандатів в проєкті бар. Гормузакого ще не в установленій і під тим зглядом всі нації аж пізнійше скажуть своє останнє слово. В понеділок дебатовано отже лиш над засадничими квестіями реформи. Годячись вповні на основу національного катастроу, для якого санкцію не трудно буде виднати, комісія приняла такі більше важні ухвали зміняючі навіть в децїм постанови проєкту бар. Гормузакого: Передовсім ухвалено ввести одну лиш курию громадську замість осібної міської курии і курии сільських громад. Відтак принято проєкт А. Ончула що до введення национальних курий в соймі і згоджено ся на ключ для виборів в соймі. Сї национальні курии в соймі представляли би ся так: I. курия складаєсь з митрополита, духовних послів великої посїлости і з румунських послів свїтських дідичів; II. курия з прочих послів великої посїлости і з польского посла загальної курии; III. курия з волоських послів міських, сільських і з загальної курии; IV. курия з руских послів з міст, сіл і загальної курии; V. курия з ректора універзитету і німецьких послів

з міст, сіл і з загальної курии; VI. курия з жидівських послів з міст, сіл, з загальної курии і з промислово-гандлевої палати. Проєкту Ончула що до дисциплінарних установ в соймі не принято. На внесенє п. Н. Василька звернено ся осібною ухвалою до правительства, щоби воно про цілий проєкт сеї виборчої реформи висказало свою думку ще перед кінцем сего місяця так, щоби бук. сойм міг ще перед парламентарною сесією радити над сею реформою. Комісія радить ще нині (вівторок). Дальші ухвали її подамо завтра.

Здавало-б ся, що на будучу політичну ситуацію в Австрії можна глядіти тепер хоч троха оптимістично, коли зважить ся, що так Чехи, як і Німці постановили, взяти участь в мирових конференціях бар. Бінерта, зміряючих до урохомлення чеського сойму і державної ради. А однак і нині ще оптимізм не оправданий. Конференції вже відбувають ся, але чи дадуть вони який небудь позитивний вислід навіть хочби прийшло до отворення чеського сойму, сего ще не знати. Конференції Бінерта певно не розв'яжуть национальної квестії в Австрії а мабуть не судилось їм навіть хоч троха підготувати до сего ґрунт і атмосферу. Нема покищо ніякої надії, щоби „Славянська Єднота“ відступила від опозиції а навіть може і обструкції в парламенті без повалення кабінету Бінерта або хоч деяких членів сего кабінету. Як перед тим отже, так і тепер ще треба числитись з двома евентуальностями: або деміسیونує Бінерт, або розв'яжуть парламент. Бінерт має в рішаючих кругах дуже сильну опору, тому і тепер ще розв'язанє парламенту являєть ся правдоподібнійше. В тім тижни на всякий спосіб хоч дещо в тій справі

Л. Журбенно.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Конець.)

З тим він розпроцав ся. Паням не говорив Вітинський ні слова про виїзд і процав ся з кожним осібю, аби не скликати при тій нагоді всю родину в один гурт. Ще сонце не заходило, як він похажав із Орестом по цвітнику і подав йому руку.

— Ти яром? — спитав Орест, прощаючись.

— Яром, бо треба ще зайти в одно місце.

Він пішов через сад під ліс, але звідти не завернув на кручу. На старій лавочці сидючи, сперла ся об лину Амелка і дожидала його. Вітинський сів побіч неї і поцілував її та від сего поцілу Амелка здригнула і відсунула ся на край лавки.

— Що ж тебе так вразило?

— Ваша нещирість.

— Я супроти вас не змінив ся на волос.

— Тим гірше. Значить не треба було вірити ніколи.

— Амелко, що тобі! — скрикнув Вітинський, став навколїшки перед панночкою, поклав на її лоно голову, рукою обняв її за стан і цілував її руку.

— Стань, стань, нічого мені від тебе не треба — потїшала його Амелка, а скоро молодий лікар сів побіч неї, заглянула в його веселі, сиві

очи і побурила йому негусті й недовгі вуси. Вона дуже любила той рух малої руки у Вітинського, як він погладжував, хочби злегка побурений вус. Сливє після кожного милого, солодкого поцілунку, він все так погладжував собі вус і робив їй приємність. Тому вона з пестощів збиткувала пальчиком його вуси.

— Нічого не говори до мене. Я і так довго не звикала до твого горляного голосу. Хоч він перестав мене вражати, то мельодійним не зробив ся. — Амелка хотїла лиш дивити ся на нього, але він не міг „спокійно сидїти“, як казала і цілував її. Не збороняла, але й не віддавала цілуїв, лише раз поцілувала низше лівого вусика, встала й хотїла йти. Хвилину змагали ся мовчки. Він очима вказував їй гайок і тягнув її туди, вона всьміхаючись перечила головою. Раз по раз її опір слабшав, то знов силїв, а за хвилину Вітинський тримав її правою за плече і вів вузкою стежкою. Сховали ся за корчі. Та ще скоріш, ніж пропала її сілуетка в тіни, зарисувала ся вона знов на викупі. Амелка зо звишеною головою ішла прудко на пошівство, а Вітинський біг за нею і тихим голосом звав її по імені. Але Амелка не озирала ся.

Кілька днів пізнійше сидїла на кам'яній лавці Амелка обпершись об стару лину а побіч неї сидїла Ольга. Обидві вони знали, що не мають ніякої сили, ніякого значіння в домі Кульчицьких. Їх тут терплять у сїм домі. Ольгу терплять як шариатку коло хорого сина.

— Якось пережити ще, Ольго, короткий час.

Твоя неволя то лиш перехідна, але я терпіла вже стільки літ, а не знаю, доки ще прийдесть ся терпіти.

Але я не бачу, що тут не роблять ріжницї між вами.

— Бо тут уважаєть ся на форми і добре треба приглянути ся, що під тими формами є. Колиб тобі не сказав був Орест, ти би й не пізнала сама, що Кульчицька мені не мама, а міжним я мушу часто показувати зуби, щоб кожний крок і кожний їх вчинок не мав запаху ласки.

— Зле, що тобі не дали самостійного становища. Мусиш ждати, чи не візьме хто за муж, так само як панни Кульчицькі.

— Так і я думала. Просила маму — не могло, просила батька, а він заборонив мені приходити другий раз з такими думками і то так серіозно, з гнівом, що я другий раз до него справді не піду.

— Таже мусиш, а як не йде миром, то треба війною своє добути.

— Мабуть чияж прийде до війни. Поки ще Еля не пішла була до Львова, то мене питали, чи не поїхалаб я вчити ся. Але я була ще дуренька і казала, що не поїду.

— Се мусів бути жарт. Тепер треба подумати й поговорити про се поважно. Коли ти сирота, значить Кульчицький тобі опікун, а над ним суд. Не схоче він по добрій волі дати тебе до почтї, чи дати тобі можливість підготувати ся до іспитів, ти можеш поїхати до суду, жалувати ся

роз'яснити ся. Сама присутність Чехів і Німців на мировій конференції ще не виправдує оптимізму. Радикальні елементи серед теперішньої атмосфери не боять ся нових виборів і тому вони з тої вже хоч би рачії, не будуть радо прикладати рук до санації австрійської політики.

Національна квестія в Австрії очевидно займає також безпосередно соціал-демократів. Цікавою під тим зглядом є резолюція чеських соціалістів що до замкнення чеських приватних шкіл у Відні і в Unter-Themenau. Соціалісти чеські на особній нараді заперестували проти сего як найенергічніше, бачучи в тім насильство німецьке проти чеського народу. Так отже в національних справах інтернаціональні соціалісти чимраз частійше стають в одній лінії з прочими національними кругами. Знаменне *signum temporis*, яке свідчить лиш гарно про політичний зміст соціальних демократів. Колись, давно — сама думка про такі націоналістичні заяви була в тих кругах неможлива. *Tempora mutantur*.

Змінюють ся часи, але рішучо протестує проти того посол Стапінський. Оповіді рознесли телеграми відомість про його згоду з міністром Білінським. Тепер Стапінський заперечує сю вість в своїм органі і заявляє, що хоч він був особисто в бюрі мін. Білінського в справах державного бюджету, на яких залежить польським людвцям, то всеж таки годитись з теперішнім кабінетом і Білінським людвці не думають і не можуть. З ними очевидно і він.

Угорське правительство, як відомо, вводить тепер у всіх школах науку релігії обов'язково в угорській мові. Між иншим, спеціально в висших класах, має се обов'язувати невідклично. Міністер просвіти Апоній, реагуючи на великий опір угорських Волохів проти сего драконського розпорядження, приказав тепер вимагати від волоских школярів в висших класах з'обов'язання, що ті ученики радо і певно будуть вчитись релігії по угорськи а не по волоски. Однак — і се не відстрашило Волохів. Досі ні один школяр не здохив ще бажаної заяви а духовенство волоске організуєсь до великої борби проти сих мадярських вимогів. Так борються о своє право культурні народи...

Демократичний „Kurjer Lwowski“ помістив в останньому числі довшу статтю про

недавні вістки, після яких сторонництво людвців заміряє взятись до розв'язання польсько-руської квестії. Безсумнівно можна би, каже згадана часопись, найти багато спільних інтересів обох народів, коби лише ходило о усталення праці для демократії рускої і польської відносно економічних, суспільних і культурних питань. Лише претенсії руского народу так далеко вибуялі (?) і так неувзасаднені (!), а з другого боку тактика руских партій така беззвзглядна і насильна?, що по кількох неудачних пробах в цілі поєднання обох народів, Поляки втратили надію на можливість якоїсь тривалої згоди і тому стало гасло оборони „stanu posiadania“ на кресах популярним. (Як се невинно сказано! *Red. Buz.*). І доки Русини, каже „Kurjer“, будуть обставати при своїм домаганню поділу Галичини на руску і польську часть, так довго не може бути мови про якусь сталу угоду між обома сторонництвими, бо таке жадане мусять Поляки відперти з цілою рішучістю.

Kurjer Lwowski має надію, що в таборі Русинів наступить колись отверезіння та що претенсії рускі зредукують ся до властивої міри (!), але тепер того ще не видно, отже й неможливо ще говорити про якусь згоду. До такої згоди треба також мати охоту, підчас коли сеї охоти по стороні Русинів не видно. (?) Сторонництво людвців, каже ся часопись, все таки береть ся до сего тяжкого труду, щоби склонити Русинів до зміни становища. Жадаючи добра обом сторонам, втає Kurjer Lwowski пробу поєднання, що мала-би вийти зі сторони людвців. Коли з того має вийти який хосен, то людвці і їх Kurjer мусять передовсім свої вимоги в тій справі значно зредувати.

Коломийський „амбасадор“, діставшись на шпалти газет з приводу своїх фінансових і приватних брудів, припечатаних перед тижнем поличником з руки свого співпартійника, надіслав редакціям спростоване, яким заперечив всім прикрим донесенням про его особу. Таке спростоване заосмотрив „Dziennik polski“ в коментарі. „У відповіді на спростоване п. Дудикевича — пише „Dziennik polski“, інформований в руских справах самими-ж кацапами — мусимо ствердити, що всупереч его категоричному запереченню факт чинного его зневаження зайшов на публичнім місці. Діяло ся се дня 26. серпня с. р. о

3. годині по полудни перед костелом Єзуїтів. Посла Дудикевича зневажив чинно п. (Лісковацький). Чейже того факту п. Дудикевич спростувати не схоче, тим більше, що, як довідуємо ся, буде се ще предметом судової розправи. Про нечесне поведене п. Дудикевича в приватнім життю можна би широко розписати ся, але не хочемо робити сего. Инакше стоїть діло зі справами публичними. Про сі писати можемо. Отже шераз стверджуємо, що на Дудикевича тяжить довгий ряд таких закидів. Бл. п. о. Тихович вручив д-рови Дудикевичеви 30.000 корон на утворення стипендійної фундації. Фундація ся доси, хотай вже бліт минуло, не вийшла в жите. Останнє засідане виділу „Русської Ради“, загрозило др. Дудикевичеви навіть державною прокуратурою, коли сеї справи чим скорше не урегулює. Аж надто звисна є дальша господарка п. Дудикевича в „Русской самопомощи“ в Коломиї та инших інституціях, як „Торговельний союз“ і „Підкарпатська крамниця“. Широко про се свого часу розписував ся „Руслан“, писало „Діло“, писали і ми в наших шпальтах і „Gazeta Narodowa“, а п. Дудикевич не уважав тоді за відповідне заперечити тим фактам. Після появи сих ревелаций в часописах, визначний член „старорусської“ партії, адвокат д-р. Алексевич, бачучи, що треба ратувати честь вже не п. Дудикевича але цілої партії, розпочав санаційну акцію, до котрої втягнув пп. Юстина Малецького, властителя дібр з Ляшок шляхотських, Корниля Проскурницького, судового радника і Івана Лісковацького, урядника скарбової дирекції у Львові. Сі панове на свої підписи затагнули позичку в квоті около 30.000 корон. Гроші ті одержав д-р Дудикевич по часті в Касі ощадности у Львові (14.000 корон), о що окрема депутация ходила просити директора Каси, д-ра Квятковського, а на решту, о скільки не могли роздобути готівки, згадані панове виставили довжний скрипт, котрий доси находит ся в коломиїській „Самопомощи“, на покриті викритого там дефіциту. Всі ті факти можемо п. Дудикевичеви доказати. Ми ще більше їх могли би навести, але думаємо, що й тих досить. В останній хвили — кінчить „Dziennik polski“ — доносять нам, що має появи ти ся „Отвертий лист“, котрий ще яснійше прояснить цілу діяльність п. Дудикевича. Та і без сего, додамо вже від себе, сей портрет п. Дудикевича вже досить принагідний.

на свого опікуна, жадати иншого, або видачі грошей. Адже є для тебе гроші які?

— Незнаю, Олю, бо я й не знаю, хто був мій батько, хто мати. Я про се питала ся Кульчицьких і даремно.

— От якась цікава історія. Якжеж ти називав ся, яке родове назвико?

— Хвбаж я знаю. Тай на що воно мені здасть ся? Листів не дістаю, до школи не ходила...

— Як-же до школи не ходила?

— Нас учила гувернантка читати, писати тай на фортеп'яні грати.

— А більше таки нічого, аві дрібки?

— Справді ні, а чомуж ти питаєш ся про се?

— Раз що се взагалі такі випадки я вважала належними вже до історії, далі мене дивує, як могла Еля з такими студіями йти до Львова на університет, а вкінці бачу, що тобі незвичайно трудно куди не будь кинути ся, бо всюди вимагають свідомства, а здобути собі знане також для тебе тяжко, коли не маєш елементарного образования. Остатє ся мені музика. Оріся ледви там навчила ся грати. Ніля і Клявда знають на показ дві три пісні і танці. Я одна користаю з фортеп'яна.

Хоч би й так, то багато ще треба тобі науки, але за те в музиці ти стоїш на міцному ґрунті, бо талант у тебе є і головню — займатися будеш тим, що любиш, а се осолоджує жите.

— Треба роздумати. Твої ради певне добрі, але треба ще мені звикати до них. Тай спаси-бі

тобі, Олю, що ти одинока щиро прихильна до мене душа.

З тими словами Амелюка поцілувала Ольгу, обняла і в її очах засвітили слези. Вже кілька днів слідом за нею ходила меланхолія й навівала на неї тугу і серце її робила м'яким, а сили відбирала.

— Чи справді так, Амелю? — питала Ольга. — Тиж либонь і приятеля маєш?

— Ні, Ольго, не маю. Може хто казав, то не вір.

— Не казав ніхто, але я сама недавно бачила. Бачила і раділа.

— Вітінський? Я так догадала ся зразу. Та не вже ти бачила, що може від кого чула? Я певна, що ми все були обережні.

— Не дуже. Я бачила в зеркалі, як він позавчєра підійшов до тебе зараз після обіду там у сальоні.

— Пусте, не варто говорити.

— Не можу тебе зрозуміти.

— Не можеж, бо ти маєш новітнє образование, але старосвітське серце і ти любиш на те, щоби віддати ся замуж, а я маю старосвітське образование, але окрім фортеп'яна, нікого не люблю. Фортеп'яна то мій кавалір, вірний досмертний мій коханок. Правда, часом я зраджувала його і в такі хвили давала себе цілувати і пестити мужчині. Та більше сего не буде. Може колись відміню свої думки, але тепер вірю в се, що тобі кажу.

Міжтим Ольга мовчала. Її почуття зранило слово, що вона любить на те, аби вийти замуж. Ніхто не заглянув у її серце, ніхто не розумів її важкої жертви. Але й не треба. Сповідати ся не буде. Чи шукає поради? Ні. Має свою силу.

Але Амелюка була в дивнім настрою, вона знов поцілувала Ольгу і стала сповідати ся.

— Олю, я раз любила так, як ти тепер любиш. Тепер минає три роки. Що се був за сокіл, не виспівати в пісні про його. Високий і добре збудований, куди Вітінському до нього! То був дуб: і сила і врода. Я так його любила, що сповідала всі його забаганки і була щаслива. Він був скарбовий стражник і був певний, що Кульчицький не звичав би нас. Впрочім мені тоді пішло на сімнадцятий рік. Поки було можна, то я виходила до нього у тай аж на границю. Я одна не шанувала тих форм, які мають вагу св'ятотців у Кульчицьких. Але про се дізнали ся. Тато зараз зажадав, щоб його перевели і мого сокола мали забрати відси. Про се я не знала. Але я просила його забрати мене з собою, втіти до Росії; там ми би були жили як мужики. А він усміхав ся. Відіслав мене до дому і я не бачила його більше. Се була любов. А Вітінський? — се хіба примха і то не довго вічна. Се й остання моя забавка. А впрочім Вітінський певне втік від мене так само, як тоді стражник. Прочуваю. За два-три дні почуєш, що мав кудись вийти. Я тамтого любила, не Віт-го... І Амелюка заплакала.

Політичний перегляд.

Доповняючі вибори до союму в Злочові.

Мандат в виборчій повіті Злочова, опорожнений по гр. Казимірови Баденьови припав на підставі вибору бувшому університетському професорови Александрови Раціборському.

Вісти з Туреччини.

Часописи доносять, що о концесію будови залізничної Адриянополь - Царгород - Моссул-перска границя убігаються два товариства: англійське і французьке. Через Востор буде вибудований височий міст. Французьке акційне залізничне товариство Jonction-Salonique-Konstantinople одержало позвіл на студійоване траси залізничної лінії т. з. „Adria-bahn“, о скільки она находитъся на турецькій області.

Порта вислала своїм амбасадорам консулярну депешу, завзяваючи в ній опікунчі держави заложити енергійний протест проти замордована двох Могомедан в місті Бетімно і підносячи потребу, щоби держави стояли на сторожі супкою і безпеки Могомедан Крети тому, що опікунчі держави заняли ся долею Крети.

Султанським відручним письмом розпущено генеральну інспекцію, приділену тром македонським вілятам.

Вчера вечером виїхав генералісімус до Німеччини.

Цар не їде ще.

З Петербурга доносять, що серед впливових кругів рознесла ся чутка, що цар відрочив відвідини в Царгороді і Італії на пізніше.

Робітничий страйк в Швеції.

Хотий робітняки, заняті при типографіях, заявили, що найдалше в понеділок вернуть до роботи, то сьогодні доносять із столиці шведської держави, що лиш в деяких друкарнях почала ся робота. Вільша часть типографів заявила ся проти повороту до роботи.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. вересня 1909.

Календар. Середя 8. (26.) Адриян, Наталія; рим.: Рожд. Пр. Богор. Схід сонця 5-26, захід 6-29. — Четвер 9. (27.) Пимей, Ліберій; рим.: Георгінія М. Схід сонця 5-28, захід 6-27.

Фекете проти жінок. Міска шкільна рада одержала від красної шкільної ради підписане п. Фекетом розпорядження, щоби в висших класах комунальних і міських народних шкіл в Чернівцях не уживано після 19. § краєвого закону з дня 30. січня 1873. року женських учительських сил. На дальше міска рада розпорядить, аби низші класи названих шкіл були обсажені головню учительками, а висші переважно мужескими учительськими силами.

З Синівців дол. пишуть нам: Прошу ласкаво повідомити нас Синівських, коли починаєсь в Чернівцях наука в народних школах? Сьогодні вже 6. вересня, а наш славний Шорш ще нічого не зачинав. Чудовий порядок!?

З Шубранця. В Неділю дня 5. вересня прийшов я до уряду громадского з просьбою, щоби виставив мені посвідку, що в громаді Шубранці нема жадної епідемічної слабости. Очевидно, що я жадав рускої посвідки. На те накинув ся на мене громадський писар Uscher, заявляючи, що він до того не зобов'язаний, ба навіть ще хвалив ся, що рускої мови не знає. Потім звернув ся він до присутніх людей і впевнював їх, що він в сій майже чисто українській громаді має урядувати по німечки. Потім вириядив мене з канцелярії, мовлячи: „Як вам не „рехт“, то можете собі йти, не бийте мені в голову і робіть на мене донос“. Се можливе відай лиш в Шубранці. — Я остав ся без посвідки, в наслідок чого в велике питає, чи я буду приймлемим на станцію, бо сеї посвідки жадають конче лікарі, аби не занести якої хвороби до Черновець. — *Кость Укрїнець.*

Примір, яких мало. „Прапор“ подає з Рогатина таку вість: Поляки обдарували Рогатина сего року новим добром — утравістичною гімназією. Та завелись сердеги в своїх надіях, бо сям разом ступили Українці гідно до борби в обороні своїх прав і постановили отворити тут українську гімназію о трех класах. Ще не стамились Поляки від сего удару, аж тут мов з під землі вирости фундаменти під будову власного поверхового дому для прив. укр. гімназії, яка скорим темпом поступає наперед. Тут-же на днях були Рогатинці свідками сензацийного випадку. Ось дня 6. і 7. с. м. місто робітників, стануло кільканайцятьох учеників середних шкіл (гімназистів і семінаристів) до роботи при будові. Ціле місто зглядалося, як молоденькі робітники (в мундурках, почавши від двох білих пасків, а скінчивши на 4-ох золотих) носили на своїх невірних до фізичної праці плечах деглу,

вапно, як одні других заохочували до праці. Сей вид викликавав незвичайне одушевлення та прямо до сліз зворушував українську громаду, а затроєним мечем ударив в серце гнобителів. Тому честь їм, честь силам поневоленої України, котрі показали, що наш народ уміє оцінити вагу своєї рідної школи, уміє постояти за нею. Непропащий тот народ, що виховав собі таких синів, не пропаша й его школа, бо ті сини не дадуть їй загинути.

Прийму одну або й дві дівчині з доброго дому на станцію. Влишні інформації в редакції часоп. „Буковини“.

Оповідки, іменованя і т. п.

Просимо конечно як найскорше надсилати „Буковини“ повідомлення, хто їде на виставу до Стрия!

Приватна українська женська семінарія. Вписи до 1. і 2. року підготовного курсу і на 1. рік женської семінарії відбуваються з 6. с. м. почавши що дня від год. 9. до 12. рано і від 4. до 6. по полудни. Вступний іспит на 1. рік женської семінарії відбуде ся 13. вересня 6. р. Того самого дня починає ся наука у всіх трох класах.

З музичної школи ім. М. Лисенка в Чернівцях. Новий шкільний рік починає ся з днем 1. вересня с. р. іменно вписи відбуваються з 1. до 15-го вересня в льокалі школи ул. Петровича ч. 2. І. поверх що дня від години 5—6. вечером крім неділі і свят. Нові ученики платять вписове 4 кор. давні 1 кор. на 1 бібліотеку. Нові ученики мають прийти в супроводі родичів або їх заступників та піддаються короткому іспитови з музики задля приділення до відповідної знаню класу. Тепер є в „Школі“ 3 відділи: Відділ сольового співу, відділ фортеп'яну, та відділ скрипки, крім того подають ся як побічні предмети початкова теорія музики, гармонізація і історія музики та відбуваються публічні пописи учеників. Ученикам вільно записувати ся і на 2 головні предмети. Оплата за науку виноситься: на відділі сольового співу і фортеп'яну по 8 кор. місячно, на відділі скрипки 6 кор. місячно. За побічні предмети не побірає ся особної оплати. Звертає ся однак увагу інтересованих, що ученик обов'язаний учащати до школи і оплачувати оплати через цілий рік. Звільняє від сего обов'язку лиш постійний виїзд з Черновець. Часовий виїзд приміром на свята або задля часового замкнення публічних шкіл в Чернівцях не звільняє від складання оплат, бо „Заряд“ контрактуює учительські сили з початку року на цілий рік і в разі застановлення оплат ученикам не міг би відповісти контрактним умовам з учительськими силами. Зі згляду на 5-літню діяльність, яка визначила ся цілком гарними успіхами і зискала для школи великий круг прихильників між родинами і чужими, надів ся „Заряд“ з новим роком ще більшого припливу учеників, щоби можна „Школу“ знов на користь інтересованих розширити і видосконалити. — *Заряд.*

З краєвого виділу. Витяг з протоколу засідани з дня 3. вересня 1900: Громаді Кичері уділено позичку для вибудованя школи. Дано запомаги по 200 К з памятної запомаги цїсареві Елисавети: Николаєви Вабієви в Жадові, Анастасієви Гюргілю в Старих Бросківцях, Осипови Брунерови з Вадівців, Іоні Сандулик в Сторожинці і Раїфті Найді з Оршівців. На курс садівництва, що відбуде ся в Сучаві від 15. до 27. вересня, покликано слїдуючих надучителїв: Каспра Вайсмана з Ліхтенбергу, Івана Ольшанського з Чернівців, Юрія Гринюка з Висшого Городника, Івана Варбіра з Петрівців н. С., Ал. Варбіра з Кабіна, Леона Чеховського з Тура-Садов, Мих. Лупула з Неполоківців, Теофіла Реуса з Горечи, Степ. Костенюка з Самушина, Юрія Вратана в Терешлештах, Михайла Попескула з Старих Бросківців і Касіяна Альботу з Вагні.

Конкурс. З початком шкільного року 1909/10 обсаджать ся учениками (ученицями) шість місць при ткацькій школі в Чернівцях. Наука триває 2 літа. Дальше шість місць обсаджать ся на чотиримісячний курс для селянських дівчат. Кождий ученик дістає місячну стипендію в сумі 20 корон. Компетенти (тпк) мусять внести свої поданя найдовше до 21. вересня с. р. в ткацькій дирекційній канцелярії, в Чернівцях, ул. Нового світа 10. Предложити треба: 1. Свідодство приналежности. 2. Свідодство, що ученик окінчив 15. рік життя, 3. Свідодство батьківського або опікунчого дозволу і 4. Послїдне шкільне свідодство. Компетенти на чотиримісячний курс мусять мати бодай основне знанє в ткацтві.

† Посмертні вісти.

Посмертні вісти. † На 3. серпня упокоїла ся в Чернівцях Емілія Терлецка, вдова по додатковім інспекторі, в 75. році свого життя. Похорони відбули ся 5. вересня при численній співучасті всіх знайомих і кривних. — В. й п.

Із штуки і літератури.

Твори Ізидора Воробкевича, зібрані і впорядковані Осипом Маковеем, друкують ся вже в „Рускій письменности“ накладом тов. „Просвіта“ у Львові. Перший том, зложений з думок, пісень та епічних творів Воробкевича, виїде в жовтні

сего року. Буде се збірка в трох більша, як „Над Прутом“; поезії в ній упорядковані хронологічно, роками; між ними багато незаних. На початку сего тому подав О. М. коротку житєпись Воробкевича разом з портретом его з молодих літ. Книжка друкує ся в 5000 примірників і хоч буде мати звиш 400 сторін, буде коштувати лише 1 кор. 10 сот., в красній оправі 1 кор. 50 сот. Маємо певну надію, що для Буковинців буде се видане пожаданю несполіванкою і що воно особливо на Буковині розійде ся як найширше. Із Воробкевич — наш письменник, буковинський, другий по Федьковичу, отже Буковинці найбільше обов'язані знати его.

Микола Голубець: „Фрагменти“. Поезії. Львів 1909. Накладом автора. Ст. 47. Під таким заголовком появилася недавно перша збірка віршів незнамого досі, молодого прихильника муз і грацій. Поки що годі про його хист сказати щось певне, рішуче. М. Голубець покищо не об'явив нам в своїх римованих пробах ніякої цікавої своєї пїхи. Його вірші змістом, формою і тоном нагадують нам поезії других сучасних наших поетів. Передовсім В. Лепкий, О. Луцький і п. Карманський в тимі взірцями для М. Голубця, з яких він вчить ся висказувати свої думки. Висказує їх покищо недолжно. Се ще рішуче не в ніяка поезія. Певна поетична вразливість і тут денеде пробиваєть ся, однак звичайно недотепно, нецікаво, бо дуже часто на чужий лад і без належного піетизму для мови, верзифікації і т. д. О. Л.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Маріяна Підгірянка.

Що робю я, що я дію?
Письмом дрібним листки сію,
І сльозами поливаю —
І з вітрами поспіваю.

Поспіваю в гори сніг
Тай складаю в долині
Вівчарікам у сопілці
Як зганяють білі вітри.

Вівчаріки в дутки грають,
Мої смутки виправають,
Виливають сльози дрібні
З сопілочок своїх срібних.

А вітронько повіває,
Дрібні сльози розвіває
Та крутими стежечками
За білими овечками.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 7. вересня 1909.

Знова про відкрите північного бігуна.

Нью-Йорк, 7. вересня. (Кб.) „Assosidted Press“ доносить, що одержала вістку від Піріса, вістку, яку викинуло море на побережє Indian-y Harbour-y. Діпеша звучить ось як: „Хоругов зі звіздом прикріплено на північній бігуні“. Секретар тов. „Artic Clubs“ одержав із міста Ст. Йону на Найфундланді слїдуючу телеграму: „Бігун осягнено, пароплав Рузвельта не ушкоджений. Пірі“.

Цікава кара.

Льондон, 7. вересня. (Кб.) Бюро „Reuter-a“ доносить із Танжеру, що звісного бунтовника Робілого засуджено на доживотне перебуванє в клітці.

Нещастє в пристани Лонаг.

Santiago de Chile, 7. вересня. (Кб.) Чильський пароплав потонув в пернанській пристани Лонаг. Одинадять осіб упало жертвою.

Зміна в німецькій маринарці.

Вільгельмсгафен, 7. вересня. (Кб.) Розпорядженням кабінету наступили деякі зміни що-до висших місць маринарки. Великого адмірала принца Генріха із Прусії іменовано генеральним інспектором маринарки, віцеадмірала Гольдендорфа шефом морської флотії а адмірала Фішема шефом адміральського штабу маринарки.

Відкрите пам'ятника гр. Ю. Андрашого.

Будапешт, 7. вересня. (Кб.) Вчера відкрито в Тішабоді пам'ятник гр. Юліюса Андрашого, який поставила ему держава за его заслуги около урегулюваня ріки Тиси. В сїм торжестві взяло участь багато відпоручників ріжних корпорацій, між иншим і президент палати панів гр. Дезевфі, який підніє тоаст ось якого змісту: „Коли ми оглянемо ся в монархії, ба навіть вже в державі св'ятого Стефана, впаде нам у очі факт, що дуже багато людей емігрує за границю. Ми, Мадари одині, що остаємо в краю; найбільша заслуга в тім нашого короля, якого я бажаю Угорщині завжди, бо уміє респектувати наші права.“

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарки „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schulbesuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monatsbericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis) —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionsprotokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Свід. увільнення (Entlassungszeugnis) —	10 „
Свід. відхідне (Abgangszeugnis) — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) —	10 „
Свід. испитове (Prüfungszeugnis) — —	10 „
Свід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення нас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для нас коштують разом із степлями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожитки. 5. Внесене о позволене екзекуції на движимости. 6. Внесене о позволене екзекуції на недвижимости. — Заразом поручає нотаріальні друки: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не приймає ся.

Ліцитація на материял для будови.

В четвер, дня 28. жовтня сего року, о 12. годині перед полуднем відбуде ся при дирекції дібр буковинського релігійного фонду в Чернівцях ліцитація над продажою

соснового і ялового материялу, який продасть ся таки на коріні. Призначено для продажу 666'49 гектарів старого материялу. Зрубувати можна буде в протягу 5-ох літ. Трачка находить ся близько гурагуморської залізничної станції приступ до призначеного місця знаменитий, бо гуморською долиною провадить лісова залізниця.

Ближші інформації і услія подає Дирекція дібр релігійного фонду в Чернівцях.

125 (2—2)

Адвокат

127 (2—3)

др. Омелян Слушанський

отворив в Сторожинці в домі пана Йоахіма Єремєвича
(побіч забудована судового)

свою адвокатську канцелярію.

Великий зарібок

принесить побічне занятє кождому господарови, купцеви підприємцеви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Святої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повнєшу фірму.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем Василь Данилевич, Механік
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Півнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень підведією і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотинів.

Оголошення коштують по 10 сотинів від однопальнової стрічки або 10 місяці дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11, рано і 2—3, пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рахунок. Рекламний неопечатаний візні від порта. Рукописи зберігає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотини від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими по приймає ся.

Русини чи русські?

□ Від двох—трех останніх літ є ми свідками досить цікавої події в нашій громадянській, національній життю. Сею подією є змагання деяких провідників нашого москвофільства (так в Галичині як і на Буковині), щоб справі „єдності“ малоруского і великоруского народу надати в загальній опінії всіх наших москвофілів, як найвиразнішу і виключно великоруску марку.

Давнійше в загальній опінії москвофілів малоруске плем'я було „слабшим братом“ великоруского. Москвофіли тодішні послугувались спільним для обох „братів“ кличем „руськості“ з опортуністичних зглядів не вірючи, що слабший малоруский брат зможе колись успішно боронити ся перед всіма своїми ворогами здаючись лиш на свої сили. Отверто і явно висказуємо при тій нагоді наше переконання, що між тодішніми „москвофілами“ було немало найкрасших людей і найщиріших патріотів. Тому то і вони себе і другі їх називали „твердими Русинами“. Звертаємо увагу на се останнє слово: Русинами. Таким „твердим Русиною“ а разом „москвофілом“ в поданім висше розуміню сего слова був на приклад у нас на Буковині, нині вже старенький д. Кобилянський, в тих часах знаменитий руский діяч в Сучавщині і в кімпольоністкім повіті. З „українофілами“, себто з тими Русинами, що здавались лиш на свої сили, без капітуляції для „сильнішого великоруского“ брата, сі „тверді Русини“ — москвофіли не були в однім таборі, однак

майже все, коли йшло справді о національну небезпеку загалу Русинів, оба табори йшли проти ворогів в добрім порозуміню. У нас і в Галичині. З часом се добре порозумінє слабло. Одні і другі стали чимраз маркантійше зазначувати своє „принципіальне“ становище а головне властиво непорозумінє виходило відси, що на всі боки і до краю консервативні „москвофіли“ не могли зрозуміти поступових, ліберальних прихильників молоді рускої партії. Знов звертаємо увагу на се останнє слово: партії. Бо і справді, колись загалом уважалось сі два табори двома політичними партіями таких самих Русинів, партіями, які ділились головню з причини своєї sui generis „заграничної“ політики. Поза тим борба йшла о календар, о обряд, пізнійше о правопис і взагалі о все, з чим не міг погодитись з поступом одних консерватизм других.

Так було в загалі. Дехто з „москвофілів“ проводирів мав очевидно вже тоді інші погляди. Nomina sunt odiosa, однак хіба всім звісно, що нераз ті провідники брали гроші за дальше йдучу політику „руську“ а нераз ті провідники заводили і загал москвофілів в дуже прикрі і погані ситуації. Та се було тоді ділом одиниць, які перед своїми партійними прихильниками не мали відваги признатись до всего. — Бачила се і знала друга (укр.) партія і чим частійше се лучалось, тим далі ті табори розходились. Однак все таки загал москвофілів називав себе Русинами.

Тепер почалась інша робота. Москвофілівські менери агітують, щоби їх загал вже не уважав себе Русинами, але „руськими“.

Се вже цілком щось іншого. Всі хіба добре розуміють, що ті „руські“ мають тепер стати „руськими“ в російській значіню сего слова, себто Великоросами. Мовою наших „малоруских руских“ має стати не рідна їм „малоруска“ або інакше „українська“ мова, але великоруска. До чого се в нашій практиці доведе? Чи у нас справді могли би колинебудь істнувати для нас народні, середні і висші школи з великорускою викладовою мовою? Чи у нас можна би колинебудь ввести сю мову до урядів і т. д.? Ні! Ясно, що ні! Отже... Про се генерали теперішнього москвофільства недумають... А коли проповідують се, то може треба думати, що всі вони божевільні? І се ні. Вони роблять се для своїх цілей. Є хтось такий, що йому сего треба... і сей „хтось такий“ не жадає такої роботи за саму хочби і великоруским словом сказану вдячність... Є тут отже не лиш страшний абсурд в тій роботі, але і звичайне лайдацтво.

Се каригідне лайдацтво тих менерів містить ся не лиш в тім, що ті менери є попри головну службу іншим богам також орудом Поляків в Галичині а ончулівсько-лупіївських Волохів на Буковині замість того, щоби були робітниками на нашій щиронародній ниві. Се лайдацтво виходить тепер на верх також що-до всего характеру сих панів. Вистане переглянути лиш москвофілівські галицькі часописи! „Галичанин“ заявляє в 185. ч., що один член управи гал. москвофілівської вкрав гроші на бурсу. Дудикевичови, головному герштови нового „руського“ курсу, публично грозять прокураторією ізза 30.000 корон, які він дістав на якусь фундацію а на те досі не з'ужив їх. Публично за-

Наша школа.

Науково-педагогічний журнал. Орган Товариства „Учительська Громада“ у Львові 1909 км. I—II 8^о 176 ст.

Ми поступаємо вперед! Ще 20 літ тому назад ніхто й не думав, щоби учителі середніх і висших шкіл могли згуртувати ся в окреме товариство, а ще менше, щоби се товариство могло видавати свій становий орган. Нині одно і друге вже дійсність; 1. падолиста 1908 р. відбули ся засновні збори товариства „Учительська Громада“, а перед кількома тижнями вийшов перший випуск органу сего товариства, п. заг. „Наша школа“.

В переднім слові обговорює голова нового товариства, проф. Грушевський вагу шкільної справи для сучасного культурного та політичного життя та вказує на тісну зв'язь, яка заходиться між розвитком національного шкільництва і становом національної сили та свідомості. Розв'язане шкільного питання стає тепер для української суспільності так само пекучим завданням, як воно було в часах національного відродження на переломі XVI і XVII в. Не даром всі народи, які ведуть національну визвольну боротьбу, ставлять шкільні справи на перший план; брак науки на рідній мові в народних школах, брак національного середнього і висшого шкільництва відбиває ся незвичайно некорисно не тільки на національним, але й на всім культурним життю суспільності і народу. Доказом того нечуваний процент аналіфбетів на російській Україні, на території, на котрій в козацькій добі народна освіта стояла високо, доказом того страшна чисельна перевага учеників-Поляків над учениками-Русинами в галицьких середніх і висших школах. На кінець кидає шан. автор кілька заміток про задачі самого-ж органу, та висказує бажання, щоби отся часопись стала речником шкільних потреб цілого українського народу не

лише в Галичині та Буковині, але й в Росії та на Угорщині.

Др. Ів. Раковський оповідає про засноване товариства „Учительська Громада“, подаючи історичний перегляд учительських організацій від заснованя „загально-краєвого“ (властиво польського) „Педагогічного Товариства“ в 1868 р. аж до загальних зборів „Учительської Громади“ 1. падолиста 1908 р. Автор забув при тім згадати, що перший почин до витвореня окремої організації учителів середніх і висших шкіл вийшов із буковинської України, де під назвою „тов. ім. Сковороди“ повстало перше українське товариство того рода.

Дуже інтересну тему порушив др. С. Томашівський в статі „З історії державної середньої школи в Галичині“. На жаль не можемо про отсю статтю нічого сказати, бо із просторої (як видно по розмаху) праці випечатано лиш три сторони! Як на початок і на подвійний випуск рішучо за мало!

Др. Іван Копач обговорює новий австрійський нормальний план науки для гімназій. З сеї статі випечатано лиш половину, тому зі загальним осудом мусимо здержати ся на пізнійше. Вискажемо лиш бажання, щоби шан. автор в другій частині своїх заміток станув на більше реальний ґрунт. Бо випечатана частина розливає ся в широке море загально-теоретичних міркувань, начиняє найрізководнішими цитатами висказів всіляких визначних людей. Через се робить вражінє середньої дисертації, в якій звичайно ходило о наведене як найбільшого числа висказів, авторитетних осіб в хосен даної тези. Що про дані справи говорять Паульсен, Садлер, Кершенштайнер, Зелінський і др., найде кождий, хто хотів би про се знати, в творах названих учених, а з цитатів др. Копача й так багато не довідає ся, бо одно реченє впрване з тексту ніколи не може дати ясного образу річи, яку обговорює автор, не може мати переконуючої сили. Навіаки, цитатами можна часто до-

казати як-раз протилежне тому, що доказує цитований автор. Нам було би багато інтересніше знати, що думає сам таки др. Копач про новий нормальний план, про ріжні зміни, які сей план заводить (прим. новий розклад науки викладової мови, обмежене числа задач, введенє науки рисунків і т. п.) та чи не бажав би він ще деяких дальших ідейних реформ. Ми висказуємо то, бажанє до шан. автора ще й тому, бо знаємо, що його особистий досвід та критичний ум змогли би подати не одну здорову гадку до розгляду загалу.

Дуже пекучої теми доторкує ся др. Мих. Пачовський в статі „Становище й наука українсько-руської мови як викладової в наших гімназіях“. Се реферат виголошений на зїзді галицьких і буковинських українців 20. мая с.р. Жаль, що видавці „Нашої Школи“ не випечатали разом із дискусією, яка німезала ся над отсим рефератом. Так робить прим. німецький орган „Mittelschule“; через що не один розумний заміт, не одна здорова гадка задержує ся для відома загалу читачів, а й сам реферат дістає нераз дуже бажані та хосенні доповнення та поправки. Се тим більше потрібне як-раз при отсїм рефераті, бо думаємо, що не багато українців згодило ся на сам реферат та на зміни предложені автором.

Др. Пачовський замічує зовсім справедливо, що серед галицької української інтелігенції виробило ся своє окреме нарічє перенизанє польонізмами та що ми плем'яємо складню старинних класичних мов, однак і його власний реферат зовсім не бездоганний з огляду на мову та стиль. Як візирець отсєї складні старинних класичних мов могло би служити хоч би й отсе реченє: „Приймаючи отже засаду, що учитель рідної мови в висших класах повинен не тільки учити але й інформувати в деяких разях дотично жерел або ширшої студії, а тим самим втягати учеників до спільної і самостійної праці, якої оочем можуть бути їх добровільні дома приготовані

говорено тепер також про страшні мальверзації сегож Дудикевича в „Підкарпатській крамниці“ і інших торговельних московіфільських інституціях. Дудикевича поличують публично на улиці самі деякі московіфи. В 187. ч. „Галичанина“ читаємо, що прихильники сего Дудикевича хочуть лиш теплих місць в московіфільських інституціях, а проціківська „Русь“ в відповідь на се відкриває крадежі в Ставропігії. Всю се відкривають не чужі вороги московіфілів, але они самі.

Що з того виходить? В першій мірі скандал. А відтак повинно вийти з сего отверезінє. Отверезінє чесніших московіфільських рядових, які таким своїм генералам не можуть ще за життя свого записати своїх душ на те, щоб ті генерали сі душі добре продали і відтак дерли ся над заплавою. Ще й тепер майже весь ліпший матеріал сего табору почувавсь Русинами. Отже вони передовсім повинні би тепер добре застановитись над тим, хто і де їх веде? Коли вони чесні і розумні, тоді єдиним їх шляхом буде праця для рідного народу на рідній нам основі.

Не хочемо, щоб нас хтонебудь зле порозумів. Консолідації не хочемо. Піддаємо лиш думку, щоб всі, які уважають себе Русинами, йшли лиш з тими, що також Русинами вважають себе. Крайна при тім пора зрозуміти, що глупу псевдоборбу між словом „Русини“ і „Українці“ вигдали лиш (тепер такі вже виразні) „руські“ генерали. Хто хоче здорово думати, той в тих словах противенства не побачить.

І так хто з Русинів хоче бути московським наймитом, най буде! На світі в, були і все будуть божевільні і безхарактерні. Хто-ж був, в і хоче бути Русином, той під покровом сих хитрих генералів-запроданців не може оставати, — той все ще найде собі на нашій народній ниві місце для реальної, позитивної, хосенної праці.

В справі нашої соймової виборчої реформи.

Вчера покінчили ся наради сталої комісії для соймової виборчої реформи. Зборам проводив віцемаршалок др. Смаль-Стоцький а правительство заступав др. Лягарнар. В проєкті бар. Гормузакого ухвалено впровадити такі дальші зміни: Впроваджено одну лиш класу дідичів

а в школі виголошені бесіди про певний момент або предмет з поля літературного життя, мусимо признати раціональність нової інструкції, що ту найпаче учитель має більше учти, а менше питати! Перечитуючи такі речення, або звороти в році: „Таке трактуванє сего предмету, якого я від кількох літ вживав...“, читач справді переконує ся, що для шан. автора вже крайна пора, зреформувати свою складню та перестати „вживати такого трактуванє сего предмету“. Але вважаючи форми сьвятій, сьвіт, сьміх і т. п. за вплив польщини та казати писати с-вятій, с-віт, с-міх, се значить забути, що се мягченє є як раз питоме нашій мові та повстало під впливом старого ф, се значить впроваджувати кацапщину до нашого вивовору. Консеквентно після тези др-а Пачовського треба би говорити ц-вітень, ц-вітка і т. д. Також годі згодити ся з таким поділом історії нашого письменства на доби, який „пропонує“ шан. референт. Боже за основу поділу історії письменства треба брати прояви в самім письменстві, а не події з політичної або воєнної історії. Так само коли вже ділити нове письменство, то радше після його напрямку на добу романтичну і реалістичну, чим брати за граничний стовп таку випадкову подію, як смерть Шевченка. Не розуміємо також, чому др. Пачовський говорить в своїм рефераті все про руську мову, а в заголовку реферату називає тоту мову українсько-руською, хоча — зовсім справедливо — сам висказує ся против різних складаних назв на означенє нашого народу та поручає назву український.

Др. В. Левицький наважуючи до нових плянів виданих міністерством просвіти для науки математики, вказує на konieczність реформи дотеперішнього схоластичного способу веденя сеї науки в середніх школах та звертає увагу на знамени-

і поділено її на шість виборчих відділів, при чім нема поділу на сьвітських і духовних дідичів. Нема також сільської і міської а лиш одна громадська курия. Посли громад, як також загальної виборчої класи розпадають ся на рускі, румунські, німецькі, польські і жидівські групи. Громадська курия складаєсь з оподаткованих. Для Чернівців відпадає сей цензус і місто се належати буде до загальної кури. На курию громад і загальну курию припадають мандати у відношеню 25 і 16 так, що абстрагуючи від мандатів дідичів і торговельної палати, на курию громад припадає по 10 руских і румунських, 4 німецькі і 1 жидівський мандат а на загальну виборчу курию по 5 руских і румунських, 3 німецькі, 2 жидівські і 1 польський мандат. Що до розділу мандатів жидівських і німецьких нічого певного не ухвалено ще.

Щоби виборці із класи громад мали право голосованя, мусять платити найменше 2 К податку. — Маляри будуть належати до лісти румунських виборців а Липовани до лісти руских виборців, наколи члени інших маленьких національностей будуть належати до ліст тих народностей, які мають більшість в дотичних громадах.

Дальше унормовано також справу легітимаций виборчих. Кожда народність має мати при виборах картки иньшої краси. Так ухвалено для першої класи дідичів (клер) і торговельної камери фіолетові карточки, для другої (волоської) і четвертої класи дідичів червоні, для третьої темносині, для пятої ясно зелені, вкінці для шостої білі карточки. В прочих куриях будуть картки голосованя у Русинів темносині, у Румунів червоні, у Німців жовті, у Поляків яснозелені а у Жидів білі.

Що до виборчих комісій постановлено, що не буде окремих національних комісій, але буде комісія, що складати ме ся із 10 членів, з чого громада має вибрати 5 а виборчий комісар має заіменувати прочих 5 членів, зглядаючи при тім всі поодинокі нації.

Весь сей змінений так проєкт бар. Гормузакого буде предложений краєвому правительству. Вибрано ще депутацію, в склад якої увійшли барон Гормузакі, посол Василько і др. Ончул, які мають інтервенювати в центральному правительстві, щоби оно як найскорше виска-

тий підручник Жіля Таннері, який недавно вийшов в німецьким переводі.

Про статю Габрієля Моно (Gabriel Monod) п. зал. „Метод в історії“ нічого говорити; говорять само за себе голосне імя славного французького історика. В тій статі зведено все до купи, що досі про сю тему писано в обємистих компендіях, і то зведено в формі так приступній та займавій, що статю прочитав радо не лише фаховий історик, але й кожда інтелігентна людина. Тим більше, що статя доторкає тем, які мають загальне значінє. Може котрий із наших дневників схоче подати деякі уступи із сеї статі до відома тих кругів нашої інтелігенції, до яких „Наша Школа“ не доходить.

За оцінками й звітами, в яких обговорено багато нових праць із обєгту шкільництва та декілька часописів для учителів середніх шкіл, йде хроніка, тоб-то справозданє із загальних зборів „Учительської Громади“, засідань головного відділу та діяльності філій. Згадано тут також про загальні збори товариства ім. Сковороди з 2-го півіття, але подано лише лісту вибраного відділу. Ми думаємо, що для ширшої громади були би більше інтересні ухвали тих зборів та порушені на них різні місцеві та загальні справи. На скільки нам відомо, вислав віділ згаданого товариства редакційному комітетови про се просторе справозданє.

Чернівці, 3. вересня.

Др. Мирон Кордуба.

зало свою гадку про сей проєкт та щоби скликало вже небавом буковинський сойм на нараду над сею справою.

На пропозицію посла Василька ухвалила стала комісія предложити соймови закон в справі обовязку голосованя будучих виборців після сеї нової реформи (Wahlpflicht).

Вкінці постановила комісія два дні перед збором сойму вийти ся ще на нараду в справі близшого означеня виборчих округів.

Предсідатель конференції віцемаршалок др. Смаль-Стоцький подякував потім правительственному заступникови і послам за витревалість і запопадливість в нарадах над сим обємистим законом і підніс, що треба завдячувати жертволюбивости членів, що в так короткім часі зроблено роботу, яка певно одержить поперте зі сторони правительства.

Політичний перегляд.

Конференції в цілі урохомленя чеського сойму.

Перший день чесько-німецьких конференцій у президента міністрів не дав жадного вясненя ситуації. Барон Бінерт конферував вперед із дідичькими консервативними послами обох народностей, із чого не можна покищо сподівати ся, щоби сі конференції, могли дати підставу до урохомленя праского сойму. По полудни прийняв президент міністрів особно німецьких послів з великої посілости в чеськім соймі і переспраував з ними в присутности міністра др. Шрайнера майже 3 годни. Обговорено цілий комплекс питань німецько-чеського спору. Сі конференції мали, як заявили самі їх учасники, на цілі взаїмну інформацію. До зобовизань і тут не прийшло.

Посол Урджал про політичне положенє.

На вічу в Хровнім, скликанім чеськими аграріями, обговорював посол Урджал теперішню політичну ситуацію і сказав ось-що: Правительство Бінерта стоїть на фальшивім становищі. Ми жадаємо лиш свого права, та мимо того нас не допускають до наших прав. Та все таки є надія, що для нас буде будучність краща. „Славянська Єднота“ оказала ся вже так впливовою, що має навіть велику притягаючу силу на Русинів і на польських людвців. Уже недалеко той час, коли станчики під проводом Гломбінського зречуть ся ролі т. зв. „чеських“ меклерів та прилучать ся до нас. Ходить тепер лиш о те, щоби чеські партії, заступлені в „Славянській Єдноті“ поступили солідарно, а перемога певно по нашій стороні.

Сьогоднішня політична ситуація не зможе довше устояти ся. Коли Гломбінський не змінить свого політичного становища, по слідуючі вибори навчать його сего. Чеський нарід знає як трактувати античеський курс і він переконаний, що дві третини Австрії замешкують Славяни і тому час вже позбути ся їм німецької гегемонії. В борбі проти Відня Чехи повинні стояти на тім становищі, що Австрія не повинна розпасти ся, а то головню в інтересі двох третин славянської більшости.

Дотично конференцій сказав згаданий посол: Чеські аграрії ідуть на конференцію як чемні гості, тому що їх туди запрошено. Однак переговори над чесько-німецьким спором не можливі нігде иньше як на чеській території і то аж по скликаню чеського сойму. Там можуть Німці піднести свої бажаня, а ми вже поставим їм свої.

Щож до обструкції, то при послідній акції др. Гломбінського предложено Німцям питанє, чи они пристануть на такий зворот, при яким можна би оминути на будуче обструкцію? Німці заперчили се питанє і тому барон Бінерт не може сповнити чеських домагань, бо побоює ся з другої сторони німецької обструкції. Коли Бінерт думає, що славянська обструкція менше страшна для правительства, то дуже помиляє ся. Ми приготувані на все.

Ще про львівську конференцію українських послів.

Окрім ухвал, поданих нами в попереднім числі, прийнято ще на львівських зборах дня 6. с. м. резолюцію, якою сконстатовано, що система, по-

рожа Русинам, не змінила ся, та що центральне правительство ігнорує цілковито руске питанє. Галицький сойм при своїм теперішнім складі та своїх політичних змаганнях не може бути догідним тереном для залагодження польско-руського спору в Галичині. Зібрані ухвалюють припоручити галицким руским репрезентантам в законодавчих тілах дати вислів огірченню галицьких Русинів і то безоглядно.

НОВИНКИ.

Чернівці, 8. вересня 1909.

Календар. Четвер 9. (27.) Пимен, Ліберій; рим.: Георгій М. Схід сонця 5:28, захід 6:27. — П'ятниця 10. (28.) Мойсей, Діомед; рим.: Николай з Тол. Схід сонця 5:29, захід 6:25.

Страшна вість. В Чернівцях розійшлась чутка, що в редакції тутешньої „Czernowitzer-Allgemeine Zeitung“ ваглий параліж захопив головного вождя цієї газетки в хвили, коли ся редакция одержала телеграфічну відомість про почини до нової спільної акції галицьких і буковинських парламентарних послів.

Реттер скаржить Тарангуля. Християнсько-соціальний „Volksblatt“ заговорив недавно про мамаївського посесора Реттера, як про останнього злочинця, покликуючись при тім на цитовану рівночасно урядову реляцію про него, виставлену дирекції дібр гр. пр. фонду через п. Тарангуля, репрезентанта поліційної влади. В тій поліційній реляції позитивно Реттерови нічого не закинуто, але все таки осуджено его посередно, через подане без жадного застереження всіх прикрих поговірок про Реттера. Як довідуємось, не подобалося Реттерови таке судження его на підставі поголосок і тому він хоче тепер заскаржити д. Тарангуля до суду. „Volksblatt“ занюхавши се починає вже завертати з давньої дороги в тій справі. Від себе додамо лиш се: сам Реттер нас не обходить, бо він не має банку, не зичить в піншій спосіб грошей мужикам, отже не здирає їх. Неправдою є, щоби о его посесию старалась якась мужицка корпорация! А далі: караним судово не був Реттер ніколи. Також се, щоби Реттер міг кому небудь позичити 200.000 кор. тому бути вже безпечним, не правда, бо як довідуємось, цілий Реттер не варта ще 200.000. Християнські соціальні і тут мають свої цілі, коли кричать про корупцію. І се власне найбільше лихо. Через се справдішна корупція ще довше буде жити. До чистої справи треба чистих рук.

Агава цвіте. Вже відцвітає в парку гр. прав. мітрополита в Чернівцях — агави. Цікавий се цвіт. Широке, зелене листя долом жовтне, а на дуже високім пні пишно розвивається жовтий цвіт в кількох жмутах. Все хтось приходив тут, щоби побачити цвітучу агаву. Цвіте вона у нас на сто літ. Відцвіте — і починає нидіти. Ніяка надзвичайна краса сего цвіту не приманов видця до себе а лиш сама сензация його появи і передовсім і її сентимент. Во годі дивитись на агаву і не снувати мрій про все, чим раз лише жите пишає ся що раз лише в ній цвіте...

Кацапи між собою. Перед лавою присяжних судіїв у Львові відбула ся вчера розправа проти госп. Процика, редактора лудикевичівської „Руси“, обжалованого д-ром Королем о обиду честі. В „Руси“ названо було д-ра Король декорованим герштом банди, „вічним нещастем руского народа“, сказано, що д-р. Король спроневерив ся своєму рускому народови ітд. Ред. Процик хотів перевести доказ правди на свої заміти, але покликані свідки зізнали некорисно для него, а присяжні судії потвердили поставлені їм питання 11-голосами. На тій основі трибунал засудив госп. Процика на два місяці арешту з обміною на 600 кор. гривни і на заплату коштів процесу.

Нові 2-коронівки і 100-коронівки. Internationale Sammlerzeitung подає в найновішій числі, що ц. к. монетний уряд у Відні приготував вичеканенє 2 коронівки і 10 коронівки. Двокоронівки, котрі мають заступити срібні гульдени, будуть мати подвійну вагу 1 коронівки, отже 10 грамів і 835 міліграмів. На них буде означена вартість знаком: „2 Cor.“. Над цифрою вартости не буде корони так як на однокоронівках, лише буде уносити ся орел. На другій стороні так само як на однокоронівках буде образ цісаря. Стокоронівки будуть також уживані як обігові золоті монети. Ювілейні стокоронівки мають лише медальну вартість. Їх достарчено лише 15.000 штук і в обігу їх зовсім нема. Образу нової стокоронівки ще не усталено, бо не прийнято ще ні одного образу. Вичеканення 5-сотикових монет не обговорювано. Міністерство фінансів має проекти на вичеканення нових монет по 2, 5, 15 і 50 сотиків і нових 3 коронівки на зорець німецьких монет по 3 марку.

Розбійники в горішній Угорщині. На Угорщині в місті Пряжеві якісь розбійники напали в білий

день на склеп вдовиці по Давиді Гліку. Вдову вбили і зрабували склеп. Забрали 360 золотих перстенів і 19 інших золотих річий, всего вартости коло 8.000 корон. Син вдовиці пішов був на пошту й коли за 10 минут вернув ся, застав матір у крові неживу.

Тліні останки Будди. При розкопах, які роблено заходом археологічного департаменту індійського правительства коло місцевости Пешавар, мали найти тліні останки Гавтама Будди, кн. Капілювашу, основателя буддизму. Ці останки знаходять ся в шестикутній судині з гірського кристала, заосмотреній в печатку цісаря Каніша, що в початках християнської ери панував у Пешаварі і належав до найревнійших прихильників буддизму. Відкритє зроблено в місці, про яке згадує вже китайська наукова експедиція Гісон-Тсана з часів християнської ери, що находив ся на ній один з найбільших буддизмських монастирів. Професор Сорбони, А. Фуше повага в обсязі індійської археології, один з найліпших знавців історії буддизму, запримітив уже перед п'ять роками на тій самій місці, де тепер мали відкрити тліні останки Будди, узгірє особливого рода. З недоволі знарядів не міг тоді розпочати розкопів. Управитель індійського археологічного департаменту, др. Маршаль, за спонукою проф. Фуше, розпочав дослід, котрі тепер довели до успішного вислідку. В кождім разі є правдоподібне, що у найденій тепер судині находить ся бодай частина тліних останків Будди, бо літописці згадують, що по смерті Будди в 482. р. перед Христом тіло його спалено, а попел розділено на вісім частин і роздано між его учеників. Перед кількома роками одну з тих частин, що мали містити в собі тліні останки Будди, звану під назвою Піправа, мав найти один з англійських урядників в Індиях, а тепер віднайдено би другу. Про шість інших нема досі ніякої вісті.

Прийму на станцію чотирох академиків або й старших учеників разом із віктом. Годити ся треба устно. Близші інформації подає редакция „Буковини“.

Оповістки, іменованя і т. п.

Звертаємо ся до всего нашого загалу, щоби кождий енергично агітував тепер за прогулькою Буковинців на стрийську виставу! Просимо як найскорше донести нам, хто в сій прогульці возьме участь?

„Руский Народний Дім“ в Сторожинці. В неділю 12. вересня о годині другій по обіді, відбудуть ся за почином філії тов. „Руска Бесіда“ в Сторожинці в салі громадській, а в разі браку місця, в салі тамошного готелю „Централь“ збори в цілі заснованя зареєстрованої повітової спілки господарско-торговельної „Руский Народний Дім“. Запрошує ся сею дорогою всіх селян і всю інтелігенцію цілого повіту а також всіх, котрих та справа інтересує, щоби явили ся як найчисленніше. Позаяк таких спілок на Буковині дуже мало а всюди вони повинні бути, просить ся вислати також з кожного повіту депутацію, щоби вона з уставами такої спілки ознайомилась і впровадила єї в своїй околиці в житє. Ми Русини мусимо починати також в економічнім згляді організувати ся і спільними силами підіймати ся до нашого власного добробиту. Особливо там, де наш нарід поміж иньшими народностями жие і з підгнету своїх сусідів-покровителів освободити ся не може! Осібно запрошені зістали: члени кас райфайзенських, читальні і „Січій“ цілого сторожинецького повіту і всі рускі школи тогож повіту. Хто би з вище наведених запрошеня не одержав, най уважає ся сею дорогою запрошеним. Не повинно особливо бракувати на тих зборах жадного з народних діячів цілої Буковини. Просить ся також всіх, що на збори прийдуть, повідомити нас про се карткою з кожного села. — З поважанем: *Теодор Іваніцький*, голова філ. тов. „Руска Бесіда“, *о. Николай Волянський*, виділовий.

Подяка. В імени низше підписаного Товариства складаю найщирішу подяку Вп. п-ні Бурачинській, жені управителя дібр в Бергометі н. С., за ласкаве удержанє двох учеників-гімназистів, Тарасія Токара і Івана Господарюка з Ростік, в українській вижницькій бурсі за рік 1908/9. — Товариство „Шкільна Поміч“ у Ростоках. — *Ольга Огородник*, голова.

Посмертні вісти. Вчера о чверть на 4. год. рано в Львові розпрощав ся із світом др. Ярослав Кулачковський, директор „Двістра“, почесний член „Просвіти“, член видавничої спілки „Діла“ та член і визначний діяч иньших наших економічних і культурних інституцій, проживши 46 років. Покійний був головою душою „Двістра“, надзвичайною печальністю своєю довів се товариство до чудового розвою. Смерть его є великою втратою і для сего товариства і для всієї економічної організації в галицькій Україні. Вічна пам'ять — заслуженому, великому діячеві на народній ниві!

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кліві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

ПІД ВЕЧІР.

Остапови Луцькому — присвячую.

Га, смутку мій! Коли судьба
Таке нам присудила,
Ходімо дальше в світ оба,
А як причепить ся журба,
То буде нас водила.

По стернях зжатих, по полях,
Де впростають слогги,
По кров'ю значених шляхах,
Де стогне біль, чатує страх —
Підемо на ті дороги.

Підемо в ніч, в густу імлу,
В осінні зимні слоти;
Стрінемо сирітеньку малу,
Візьмемо бідну під полу
І поспитаєм: „Хто ти?“

Зустрінемо дівчину; — іде
В вінку з барвінку, руги,
Спитаємо — куди іде?
Вона ж нам пісню заведе:
„Як тяжко, тяжко забути!“

Зустрінемо душі самотні,
Людьми й життям побиті,
І сядемо на кургані,
Щоб згадувать минулі дні,
Погані, сумовиті...

Гей, кільки там шпильок-колькок
Гей, кільки злоби, їди!
На кождий твій найкращий крок
Вони тобі вернуть пеню,
Ті чола, куті з міді.

Вони тобі твої діла
Осудять без розбору.
Приложать палець до чола
І скажуть: „в тебе гадка зла,
Се я тобі говорю!“

Нема на світі болю, мук,
Щоби їх пощадили,
Чим більше кров тектиме з рук,
Чим гірше ти впадеши на брук,
Тим дужче будуть били.

Вони тобі останній кут
В твоїй душі відкриють.
В твою святиню увійдуть,
В зільник чутя, і квіти тут
Поломлять й землю зриють.

Вони тобі — та що казати!
Ходім вірний друже.
Життя, велика благодать,
Та люде його поганяють,
Безгладно, байдуже.

Ходімо геть! Вже темна ніч
Над землею нависає.
Вже шепче ліс таємну річ,
Зірки, пеначе тисяч свіч
Сіяють річка грає.

Спічнем на мить. В світлі простір
Потонемо думками.
Заграв нам в душі сто лір,
Засяє тисяч ясних зір,
Полїнемо світлами.

Володимир Левицький.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 8. вересня 1909.

Любляна. 8. вересня. (Кб.) На численнім конмерсі словіньско-католицких студентів виголосив проф. д-р. Крек промову, в якій вказував на те, щоби Славяни добули провідне становище в Австрії та щоби католицкі Славяни вели провід між прочими австрійськими Славянами.

Золочів. 8. вересня. (Кб.) При доповнюючих виборах до краєвого сойму з більшої посілости б. округа золочівського віддано 33 голоси. Др. Ал. Раціборський одержав 26 голосів, а К. Торосевич 7. Послом вибраний проф. Ал. Раціборський.

Льондон. 8 вересня. (Кб.) До бюро Райтера доносять з Адней, що тубольці з армії Війсма-марка замордували англійського корабельного начальника і його залого, зложеному з 10 тубольців. Після того корабель сплюндрували і спалили його разом з трупами помордованих.

Осінні артикули послідної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикулів до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні
і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дітей.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиєр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Філія:
ул. Кручена ч. 1а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Мірні ціни.

Виконане без закиду.

169 (—)

Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“ У ЛЬВОВІ

Конто щадниці поштової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

126 (2—3)

Лікар дїткй др. Бодеа

мешкає від 9-го серпня с. р. в новім дїточім шпитали при улици Воляна за шпиталем краєвим. — Помешканє находить ся в головнім забудованю тамже на І. поверсі, та має осібний вхід. Телефон ч. 300.

Ординує від 2—4 години пополудни.

Адвокат

127 (3—3)

др. Омелян Слушанський

отворив в **Сторонинці** в домі пана Йоахіма Єремєвича (побіч забудованя судового)

свою адвокатську канцелярію.

Великий зарібок

приносить побічне занятє кождому господарови, купцєви підприємцєви, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Свѣятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні оферти адресувати на повнєшу фірму.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилевич**, Механік в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного іншальової стрічки або 10 місця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровиця число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10—11. рано і 2—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей на анонси марками поштовими не приймає ся.

До руских хліборобів на Буковині!

В неділю, дня 22-го серпня 1909 зібрали ся в „Народнім Домі“ в Чернівцях що найчільніші рускі хлібороби, а то начальники громадські або їх заступники, начальники кас або їх заступники, старшина читалень і січий з усіх руских громад Буковини wraz з нашими послами і довіреними своїми людьми і всі разом одноголосно урадили, що доконечно потрібно, аби всі рускі хлібороби цілого краю згуртували ся в одну велику мужицку партію, т. зв. зорганізували ся в одно товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. На що потрібна нам велика мужицка партія? — Аби дати мужикам-хліборобам велику силу! — До чого потрібно нам хліборобам великої сили? Не на те, аби з кимнебудь воювати, але на те, аби хоронити мужиків-хліборобів від всякої кривди і всюди заступати ся за хліборобів, аби успішно боронити мужицкі права і права народу збільшити і розширити, аби всіма силами утримувати єдність і згоду і добре порозуміне межі руским народом на Буковині.

Не ріжні партії, що борють ся з собою, а єдність і згода і добре порозуміне усіх хліборобів і щиро народної інтелігенції дадуть рускому народови велику силу. Силу всі шанують і поважають, сили всі боять ся! Силу, велику силу мати мем, згуртувавши ся всі в одно товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

„Руска Рада“ хоронити ме руских хліборобів перед всякими кривдами і заступати ся буде за усіх хліборобів; боронити ме права хліборобів і всіма силами старати ся буде, придбати руским хліборобам нові добрі права; „Руска Рада“ подасть кождому рускому хліборобови всяку поміч і пораду; допоможе руским хліборобам добути собі більше землі; „Руска Рада“ давати ме у всіх хліборобських справах добрий провід, так що кождий знати і розуміти ме, що робити, що лишити, за чим обставати, против чого виступати; дасть руским хліборобам і всему рускому народови велику силу, велику користь, славу і честь.

Кождий чесний руский хлібороб на Буковині і кождий щирій приятель руского народу з рускої інтелігенції повинен вписати ся в члени товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, аби в тім товаристві стали собі до спільної помочи, оборони і праці тисячі, а тисячі руских хліборобів. Чим більше членів буде в товаристві „Руска Рада“, тим більша буде наша сила.

Усі сердаки-хлібороби маємо спільні інтереси. Гуртуймо ся всі до купи в однім товаристві „Руска Рада“ в Чернівцях для оборони наших спільних інтересів. Доля руского народу залежить від нас, бо ми хлібороби фундамент руского народу. Берім свою долю і долю наших дітей в свої руки! Дбаймо всі разом за свої спільні інтереси, за свою ліпшу долю!

Усі хлібороби пізнали вже, яку велику користь принесла їм організація економічна в касах-райфайзенках і в „Селянській Касі“, до яких пристало вже вчлени яких 20 тисяч хліборобів. Таку, ба ще більшу користь мати мем, згуртувавши ся всі в політичну мужицку партію в „Рускій Раді“ в Чернівцях.

Вступайте всі в члени „Рускої Ради“ в Чернівцях! — Вкладка членська вносить на рік лише 1 корону!

Списи членів wraz з вкладками присилайте зараз на руки заступника маршалка краєвого д-ра Стефана Смал-Стоцького, бо на неділю перед Чесним Хрестом будуть скликані загальні збори нашого товариства „Руска Рада“, а на тих зборах повинні явити ся тисячі а тисячі членів. Нехай світ знає, що ми, рускі хлібороби, значимо!

Рускі хлібороби! Послухайте в своїм власнім інтересі сеї щирої ради! Єдняйте ся! Гуртуйте ся до купи! Відзивають ся до Вас щирим словом і закликають Вас до „Рускої Ради“ Ваші щирі заступники і порадики посла і той мужицкий комітет, який вибрано на зборах 22. серпня, аби підготувати як найвеличавіші збори нашої мужицкої партії.

Най жие мужицка партія на пожиток, на славу і честь руского народу на Буковині!

Чернівці, дня 2-го серпня 1909 р.

Рускі послы:

Николай Василько, Др. Стефан Смал-Стоцький, Єротеї Пігуляк, Тодор Левіцький, Іля Семака, Филемон Калитовський, Антін Лукашевич, Артур Малик, Николай Спинул.

Комітет „Рускої Ради“:

Др. Стефан Смал-Стоцький, голова. Дмитро Юрійчук, господар з Лужан. Іван Мелниченко, нач. гром. з Кадобича. Євгеній Карлинчук, господар з Каменки. Методій Огороднійк, рев. „Селянської Каси“. Дмитро Бажан, бурмістер з Кіцманя і Георгій Лисан, госп. з Вашківців, заступники, Николай Приць, госп. з Волоского Банилова. Пентелей Василінчук, госп. з Чор. Потока. Іля Меленка, нач. гром. з Рогізни. Др. Лев Коут, директор „Селянської Каси“. Михайло Яровий, господар а Жадови. Іван Михальчук, нач. гром. з Шининець. Дмитро Гришук, купець з Садагури. Ілаш Кіндул, нач. гром. з Валяви.

Ідьмо на хліборобську виставу до Стрия!

Як відомо в Стрию відбудеть ся в часі від 19. до 26. вересня с. р. перша хліборобська вистава. На сій виставі буде представлено все, що є доброго, вартного прикладу в нашому хліборобстві і домовім промислі. В відділі рілньничого господарства буде представлено рілньництво, садівництво, пасічництво, молочарство і годівли дробу і кріликів. В другім відділі рілньничого промислу і ремесла буде представлено: ткацтво, килимкарство, кошикарство, виробн деревні (боднарство, теслярство, гонтарство), гончарство, мотажництво, дахівкарство, білошкірництво, кушнірство і шевство. Словом, дивитись буде на що, аби

тільки ваші люди зуміли скористати з того. А користь буде тоді досягнена, коли як найбільше число людей з усіх сторін нашого краю буде візвиджувати. Живучи де в одному кінці краю або як ми, в другім краю і провадячи господарку, як батьки і діди провадили, ми й в гадці не припускаємо, що є де люди, котрі на инший лад господарку ведуть, инших засобів вживають на те, щоби господарство більше користи давало. А тут, як-раз на виставі, побачимо все те нове і добре, до чого додумались і почали робити ті з нас, що господарять так, як люди в чужих богатих краях.

Тому справді на виставу в Стрию повинно поїхати від нас як найбільше хліборобів! До Стрия вибирають ся і наші брати з угорської Руси, з російської України, очевидно передовсім селяне з Галичини. В тій цілі для аменшення коштів подорожи, для лучшего скористання з дорогого часу на виставі, окремий комітет в Чернівцях уряджує гуртову поїздку на виставу до Стрия на неділю, д. 19. м. Тепер отже сею дорогою звертаємо ся з горячим покликком до всіх Русинів з Буковини, щоби взяли участь в сій поїздки і вже від тепер зголошували свою участь в ній і прислали по 2 кор. яко задаток на кошта подорожи до редакції „Буковини“. Ціла подорож там і з поворотом буде коштувати 7 корон.

За ті гроші буде можна звидіти першу руску хліборобську виставу і много научити ся. Там на виставі побачимо, як наші брати з Галичини, мимо всяких перепон з усіх сторін, працюють для виборення собі ліпшої долі і забезпечення кращої будучности.

Зголошуйте ся численно на спільну поїздку до Стрия! Нехай не буде ані одного села, ані одної читальні, ані одної Січи і каси ані одної рускої родини, з котрих хотьби один член не поїхав на першу руску хліборобську виставу до Стрия.

В неділю, 19. с. м. відбуде ся в Стрию злет всіх галицьких Січей.

Нашого посла Н. Василька іменовано почесним членом в комітеті сій вистави.

Нова виборча реформа до буковинського сойму.

Сего вівтірка, т. в. 7. вересня, закінчено наради постійної комісії над новою виборчою реформою до сойму. Предсідателем комісії був віце-маршалок др. Смал-Стоцький.

Вже перед кількома тижнями припоручила баронові Гормузакому ся комісія виготовити новий план виборчого права, після якого всі народности Буковини вибирали собі послів особіно і самостійно. Таким чином увільнено би менші народи від тої небезпеки, що сильніші сусіди майже все переголосовували їх. Барон Гормузак своє зробив. Тому тепер комісія зійшла ся на нараду, щоби роздивитись в тім плані бар. Гормузакого та поробити в ній потрібні зміни. Наряди сї покінчили ся, як ми вже вже сказали, у вівторок по полудни. План нової виборчої реформи барона Гормузакого таки справді досить змінено а відтак предложено його правительству, яке має дати свою оцінку для сего проєкту, заразом вибрано депутацию, яка має постарати ся у Відни, о то, щоби скликано буковинський сойм як найскорше, щоби і сам міг радити над сим задуманим тепер законом. Коли зійде ся сойм на повне засідане, тоді розпочне ся тут нарада над сим планом барона Гормузакого і справа аж тоді рішиться, хотий і тому ще не кінець, бо ще цісар мусить се затвердити і аж тоді будемо мати новий виборчий закон до сойму.

Та покищо цікаво знати, на чім полягає ціла та нова виборча реформа і як задумують її ула-

дити? Найголовніше в то, що кождий нарід має вибрати собі послів окремо. Дальше збільшено число соймових послів із 31 на 59 послів. Сих 59 мандатів розділено між поодинокі народности і між поодинокі класи сих народів і так передовсім в тут дідичівська класа або велика посілість ділить ся на 6 відділів і то: в першій відділі великої посілости вибирають греко-православна консистория і три ігумени буковинських православних монастирів одного посла (очевидно Волоха); в 2. відділі сеї класи вибирають належачі до волосної народности вищі достойники гр. прав. духовенства одного посла, певно Волоха; в 3. відділі також духовні достойники рускої народности одного Русина; в 4. відділі вибирають волосні дідичі 4 послів (Румунів); в 5. відділі польські дідичі вибирають 4 послів (Поляків і Вірмен) а в 6. відділі вибирають пніші дідичі (головно Жиди) 2 послів. Разом отже 13 послів із дідичівської класи.

По тій класі іде класа або курія громад (села і міста). На сю курію припадає 25 мандатів і то після народности мають дістати: Русини 1 міський 9 сільсько-громадських мандатів Румун 1 " 9 " " " Німці 1 " 3 " " " " Жиди 1 " 0 " " " "

По тій курії іде курія загальна. На загальну курію припадає 16 послів і то в слідуочий спосіб:

Русини	1 міський (черновецький)	4 сільські мандати
Румун	1 " "	4 " "
Німці	1 " "	2 " "
Жиди	1 " "	1 " "

а Поляки 1 мандат з цілої Буковини.

Право вибирати мати-муть в громадських куріях лиш ті, що платять найменше 2 корони податку а в загальних куріях і ті, що не платять жадного податку.

До сих всіх треба дочислити 3 послів з торговельної палати і 2 вірилістів, то значить таких, що є послами без вибору (ректор вищої школи в Чернівцях і метрополит).

Раджено також над справою виборчих комісій; ухвалено ось що: комісія має складати ся із 10 членів. 5 має вибрати громада, прочих 5 іменує комісар. До кожної такої комісії мають належати люди різних націй, щоби не шахровано виборців.

Кожда народність має також мати свої картки до голосованя так, що рускі виборці будуть уживати при виборах до сойму темно-сині картки, румунські червоні, німецькі виборці жовті, польські ясно-зелені а жидівські виборці білі картки.

Окрім того поставив посол Василько внесок, щоби комісія ухвалила, що виборці будуть мусіти голосувати при тій новій реформі.

Отсе був в коротці представлений план виборчої реформи, який ще не має правосилности, бо мусить піти вперед під обряду на повнім засіданню соймових послів і тут може неодноразово змінити ся. Колиж сойм пристане на таку виборчу реформу, тоді залежати ме від того, чи дісар дасть санкцію сему законопроектові. Судячи по самому плані, можна сподівати ся, що план найде поперте зі сторони правительства, бо таким проектом зменчать ся неодні спори та борби між поодинокими народностями Буковини. Кожний нарід дістане відповідне і належне число заступників в соймі і не буде мати причини вмішувати ся в чужі справи. Через такий план виборчої реформи всяким факторам виборчим стане неможливо лізти в чужий огорог, ніхто їх не буде потребувати.

Чи однак така реформа має нас на віки вдолжити?

Ні! Ми хочемо і будемо сильно старати ся, щоби і тут кождий нарід мав тільки послів, кілько випадає їх з загального числа душ кожного народу. Ми хочемо такого що найменше виборчого права до сойму, яким в теперішнє виборче право наше до державної ради. Отже дідич чи не дідич, панотець чи не панотець — всі най мають при виборах рівний голос. В тій нашій новій реформі виборчий до сойму ще нема сего, бо правительсто з горі сказало, що на се воно тепер не зможе. Пристаємо отже покищо на те, що можливе, бо і в тім є вже крок наперед. А рівночасно мужики наші повинні тепер лучити ся в одну велику громаду, щоб втворюючи так свою силу, добивались сего, що ще тепер неможливе, а колиш при нашій єдності і силі, так мусить бути можливе. До сего веде дорога через мужицку організацію в „Рускій Раді“.

такої галицьких Русинів“, в якій склад входили-би всі учасники тої наради. Сей союз галицьких руских послів мав-би радити взагалі над політикою, яку галицькі Русини мають провадити як в галицькій соймі так і в раді державній. Значить, що се організація мала-би вести спільно керму рускої справи в Галичині. Окрім того се нарада уповажнила галицьких руских послів до ради державної увійти в переговори із рускими послами з Буковини, щоби спільно заснувати в такий спосіб загальний союз руских заступників із австрійської Русі. Коли-би сей крок здійснив ся, то мав-би дуже велике значінє, бо тоді австрійські Русини злучені в одну тісну організацію, могли-би спільними силами виступати проти своїх ворогів і з певністю скорше могли-би тоді числити на побіду. Тож вимаємо щиро сї заходи галицьких послів і бажаємо їм в тім повного успіху.

Що стане ся з державною радою?

Як відомо, послы з державної ради не радять тепер. Мають радити аж в слідуочім місяці, однак перед тим мусить прийти до згоди між Чехами і Німцями. Власне тепер відбувають ся у Відні під проводом президента міністрів Бінерта мирові наради між Чехами а Німцями і від них все тепер залежить. Німці жадають, щоби в Долішній Австрії і у Відні не вільно було закладати чеських народних шкіл, щоби в чеськім виділі кравівім в Празі Німці дістали ще одного свого члена та щоби кравівіми урядниками в Чехах були також Німці відповідно до числа всіх Німців в Чехах. Як Чехи згодять ся на се, розпочнуть ся на другий місяць наради в парламенті. А як ні? Тоді або уступив би Бінерт (чого жадають Чехи) або розв'язано би може навіть парламент і прийшло би до нових виборів. Мирові наради у Відні чеських і німецьких послів покінчують ся за два дні. Тоді вже можна буде знати, як се діло уложити ся? Покищо тими нарадами цікавить ся ціла наша держава, бо від сих нарад залежить, чи має йти до ладу в Австрії, чи ще до більшого непаду?

ДОПИСИ.

Мигучеки.

Посол Спинул перед своїми виборцями.

Минувшої неділі, то є дня 5. с. м. складав посол Спинул своє посольське справозданє в громаді Мигученях серетського повіту. Вже на залізничнім дворці в Глібоці привітали посла в імені вгаданой громади начальник громадський Стеридон Вукатар і професор гімназійний та властитель земських посілостей д. Юліян Кобиланський. У їх супроводі удав ся вище названий посол повозкою, украшеною рускими фанами по обох боках до села Мигучен. Перед повозкою їхала численна бандерія із сиво-жовтими фанами в руках.

На місці зборів, значить перед гарним шкільним будинком очікувала свого посла численна громада. Всі мешканці сего села зібрали ся тут що до одного, навіть з малими дітьми на руках, щоби побачити свого посла та почути его бесіду, бо се громада не мала ще ніколи нагоди бачити свого посла у себе, хіба що був тут д-р. Стоцкий при отвореню читальні. Тому то й можна було бачити в лицах зібраних їх велику радість, певно тому, що тепер власними очима они виділи, що теперішні заступники руского народу не тільки дали себе вибрати на послів але далі інтересують ся долею своїх виборців та заспокоюють не одну їх кривду. Вже сим, що наші послы ходять поміж нарід, стикають ся з ним, освідомляють его, та вислухують їх жалів-болів, вже сим дають вони найліпший доказ, що настав час, де заступниками нашого народу є вже не як бувало досі чужі люди а такі свої рідні та що їм справедливо лежить доля руского народу на серці.

При брамі, украшеній образами, рускими фанами та цвітими, промовив начальник громади знов до посла кількома сердечними словами, передаючи ему при грімкім „славно“ зібраного народу та вистрілах із мездів хліб і сіль. Тут годить ся припнути, що начальник сеї громади п. Стеридон Вукатар є заразом головою каси і читальні і одним з найсвідоміших та найщиріших селян сеї громади.

Збори отворив місцевий надучитель п. Михайло Гадза, завзиваючи всіх присутніх, щоби вислухали слів прибувшого посла з найбільшою увагою, бо він буде їм розказувати не одно цікаве таке про самих селян та їх долю. „Сьогодні перший раз, закінчив бесідник, видите ви свого посла перед собою, знак, що часи змінили ся значно у вашу користь.“ По сїм вибрали збори одностайно головою наради п. професора Ю. Кобиланського, заступником: начальника місцевого а секретарем учителя місцевого п. Івана Донігевича. Крім величезного числа наших селян була численно заступлена також й місцева і позамісцева інтелігенція. Між ними явили ся пани: місцевий надучитель Михайло Гадза, дідич із Петричанки Сидір Манескул із своїм посесором з Мигу-

чен С. Шпосером та лісничим Повтиком, дальше надучитель з Кичери Калінік Константинович, академик Іван Романюк і др.

Голова зборів п. Ю. Кобиланський привітав всіх зібраних в загальї а посла Спинула з особливого короткою бесідою, підносячи головно, що теперішні заступники руского народу то его щирі приятелі, бо не щадять ні свого здоров'я ані коштів а ідуть від села до села, щоби здати рахунок із своєї посольської роботи. Се найліпший доказ, продовжав бесідник, що наші послы предбали для своїх виборців вже не одну полєкшу, иначе не мали би навіть відваги показувати ся перед народом, як се діяло ся до недавна.

По сїм забрав слово п. С. Манескул, заявляючи зібраним, що хотий він Волох і дідич, то мусить признати великі заслуги руских послів около руского народу. Він сам читав по різних газетах і чув не від одного, що так п. посол Спинул як і всі прочі рускі заступники по правді працюють зі всіх сил для добра свого народу і що они тою своєю роботою піднесли свій нарід за короткий час так морально як і матеріально дуже високо.

Дальше говорив менше-більше в тім дусі начальник громади Тарашан п. Ноє і начальник з Кичери п. Вахнюк, витайчи заразом посла Спинула в імені своїх громад. Начальники сих сусідніх громад прибули сюди із своїми заступниками та богатою ниньшими громадянами. Між ними прибули на сї збори син начальника із Тарашан, знаний там яко впливова особа, та дуже щирий руский патріот і заступник начальника із Кичери п. Турчан.

На решті уділив предсідатель зборів слово послові, який у своїй двогодинній цікавій бесіді про роботу всіх руских послів з'умів так сильно зацікавити своїх слухачів, що через цілий час не заговорив з них ніхто ні словечка, хіба що потакуванем головами та радіючими очима всі давали доказ, що слова посла то свята правда та що вони вірять в щирість і працю своїх заступників. По закінченю своєї промови надгородили зібрані посла за его поучаючі слова та за численні здобутки в користь хліборобів многократними оклинами „славно!“

На внесенє одного з учасників висказали збори всім руским послам в загальї, а послові Спинулу з особлиа за їх неутомне старанє для сільского народу одностайно свою найщирішу подяку та необмежене довіре.

Замітне при сїм, що й тут руский нарід вже так свідомий, що навіть жінки жалували ся перед послом, що не розуміють в церкві слова Божого, бо адміністратор завзятий Румун а кооператор то ані одного слова руского не розуміє, хотий Мигучени чисто руска парохія. На сї ненормальні відносини в сій громаді звертатмо увагу Високо-Преоосвященного і руских совітників консисторських. Зауваємо також, що сїм днями має ся обсадити та парохія, та що тамошний адміністратор та шовініст румунізатор о. Грігорович старає ся всіми силами о то місце.

Предсідатель зборів закінчив наради кількома красними словами. При від'їзді посла Спинула приступив нарід до него, щоби з ним ще раз привітати ся і поговорити. Знов залунали грімке „славно“, ще раз загриміли мездіри, і посол Спинул відіхав, лишаючи по собі милу і славу згадку на довгий час.

Присутний.

Верещанка.

Віче.

В неділю рано, дня 5. с. м., сотки народу очікували на дворці залізничі свого щирого і многотрудного заступника Ви. пана посла Антона Лукашевича. Як потяг прибув і показав ся очікуваний милый гість, залунали грімке славно, а по обличчях зібраного народу мож було вичитати любов і пошанованє для п. посла. В супроводі зібраного народу і учителів удав ся п. посол до читальні „Рускої Бесіди“ на справозданє посольське, де помітив его щиро голова читальні Василь Антеміїчук і начальник громади Диякопович, передаючи послові по старому звичаю хліб і сіль.

Збори отворив уч. Іван Шатковський, а присутні вибрали голову читальні Василя Антеміїчука на предсідателя, начальника громади Диякоповича на заступника, а Івана Свищу на писара зборів. Нарід з великим зацікавленєм слухав бесіди п. посла і часто перебивав словами „славно!“ По промові п. посла забрав слово Василь Антеміїчук і Іван Свищ, які в імені зібраного народу висказали довіре всім буковинським українським послам, а особно п. послові Лукашевичеві і дякували за труд, якого підймає п. посол Лукашевич для цілого українського народу, а найбільше для своїх виборців. Не знайде ся в заставницьім повіті чоловік, котрий би а чимось удавав ся до п. посла і не дізнав помочи. Пан посол Лукашевич не щадить ні часу ні здоров'я а радо помагає всім, хто лиш удасть ся до него в який потребі, не знаючи чи то був прихильник его при виборах, чи ворог. Честь і слава Вам, пане после, за Вашу щирість для мужиків! Ми бажаємо собі, щоби ми мали

Політичний перегляд.

Союз всіх руских послів в Австрії.

Минувшого понеділка, т. є 6. вересня, відбула ся у Львові спільна нарада галицьких послів до ради державної і до галицького сойму, разом з рускими членами палати панів. Ціллю сего збору була нарада над основаєм „загальної репрезен-

таких заступників, як н. посол Лукашевич як найбільше а н. послови Лукашевичи ждалемо многия літа, щоб трудився ще довго для добра нашого народу. Забирали ще голос в справі складу дров в Веренчанці господарі Стефан Костик, нач. гр. Дякопович і Іван Кучеравий. По вічу наряд відіпровадив н. посла на двірці залізничі, де попрацювали його щиро.

Іван Свист, писар.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. вересня 1909.

Календар. Пятниця 10. (28) Мойсей, Діомед; рим.: Николай а Тол. Схід сонця 5:29, захід 6:25. — Субота 11. (29.) Головосіки; рим.: Прота М. Схід сонця 5:30, захід 6:22.

Особисті вісті. Посол Пігуляк повернувся із відпустки до Чернівців. — Посол Іля Семака перебував від 15-го серпня в купелі Гофштайн, звідки верне до Чернівців 10. вересня, щоб обняти уряд при карній суді. Мешкати буде на улиці Нового світа 38 А.

Січове свято. Як довідуємось, січове свято, що мало відбутись при співучасті всіх наших Січів дия 26. с. м., відложено на пізніше. Пізніше також відбудеся і посвячене прапора черновецької Січі.

Рускі залізничні білети. Від довгих літ упоминають ся Русини о рускі білети на наших залізницях. В останніх часах появили ся навіть записи в наших часописах, щоб борбу о ті білети вести навіть пасивним опором що-до неруских білетів. Якби в відповідь на се залізнична управа кинула собі далі з цих домагань. І так сими днями відбулась в міністерстві залізниць анкета, на якій раджено, як мають виглядати нові білети колівів, що вийдуть в ужиток від нового року? Результат сей анкети такий, що українську мову знов з'ігноровано. Дирекціям колівів розіслано тепер вірці цих нових білетів. І показалося, що між вірцями в білети чисто німецькі, німецько-чеські, німецько-польські, навіть німецько-італійсько-словінські лиш руских як не було, так нема. Наша суспільність самопомочею мусить отже добиватись свого права.

Нацапи дурять самі себе. Кацапами називаємо нещасливих людей, яких обдирав Богатирець або Могилницький. Так як сухітний помімо своєї немивучої близької смерті носить ся до послідної хвили з надією на выздоровлене, так само діє ся тепер з нашими нацапами. Кождий здорово-місний чоловік признаєть, що наші „руссі“ (так Богатирець „своїх“ називає) тратять ґрунт під ногами з кождим днем; „вожди“ наших твердих і самі се добре бачать, що й так маленька горсточка їх партії безнастанно розлазить ся, покидаючи свій теперішній табір, та все таки дурять они і себе самих і вповають сі солодкі надії у своїх прихильників. Головний удар завдав сій партії о. Богатирець своїми подорожками до Москви і Петербурга. Чулисьмо самі на власні уха нераз від селян, колишних найревнійших членів москвофільської партії, що від коли ся партія перестала бути „старо-руською“ а перемінла ся явно на „російську“, від тогди починає відпадати від тої партії чим раз то більше уміркованих членів і справдішніх діячів. Та помімо всего того, що і самі москвофільські генерали мусили змрікувати, они все таки захваляють у кождім числі своєї „Царославної“, що їх партія страх як сильно розвиваєть ся та що будучість на Буковині по їх стороні. Поживемо-побачимо! Тим часом увесь світ се знає, що вже в найновішій часі відпало від Богатирцевого штабу в наслідок его самолюбної політики так багато его прихильників, що далі лишать ся він сам із своїми двома-трьма адютаантами. І тут послужимо з кількома доказами: Генко Карлинчук, оден з найсвідоміших господарів села Каменки і бувший проводир старо-руської партії цілого серетського повіту, відступив зовсім від тої партії та приступив до нашої, бо тут праця, щирість і сила, а там дбають провирі тільки самі про себе. Ва навіть стовп колишньої староруської партії о. Козаричук із Рогізної заявив перед кількома днями виразно одному нашому членови, що він не годить ся із теперішньою політикою о. Богатирца. Також вповідають, що колись так зайлий „руський“ о. совітник Ганіша мав від часу „славновісної заяви“ о. Богатирца в Петербурзі значно помякнути. Та вже найліпше свідчить про вартість кацапської партії, що велика часть найсвітлішших руских даскалів відпекла ся від Богатирца і его партії та заснувала собі газетку, псевану чисто рускою мовою і Богатирцем так дуже зненавидженою фонетикою. Що навіть даскалі, яко підладати св'ященникам, посьміли се зробити, сего не міг простити їм Богатирець ніколи, та они собі із сеї неласки зовсім нічого не роблять, знаючи добре, що о. Богатирець і его прихильці дбають тільки про себе а даскалів радби они видіти все як бувало своїми рабами. На конець наведу ще оден примір: Величезна громада Руский Банглів була, як

звісно, до недавна твердинею о. Богатирца. Та в посліднім часі почало ему і тут рвати ся. Ого при послідніх громадських виборах вийшло на 33 виділових всего тільки десяткох ніби прихильців Богатирца. Розуміє ся, що так начальники громадский як і всі заступники вийшли з нашої партії. При посліднім засіданню громадского виділу поставив начальник пан Кузь внесене на іменоване десяткох почесних членів, між ними і руских послів Василька, Стоцького і Пігуляка. Се внесене перейшло одноголосно, знак, що тверді виділові мусили признати заслуги наших послів около руского народу. Та тут вихопив ся з внесеном звісний твердий Андрич, щоб так само іменувати почесним членом Богатирца а другий твердий Данило Шиндро поставив таке саме внесене що до судії Гакмана. Настав сильний регіт між виділовими і чути було голоси: „А що нам зробив доброго Богатирець та Гакман? Чим они прислужили ся нашій громаді?“ і т. д. Конечкінцем, при зарядженім голосованню впало на сих двох вісних кандидатів на послів всего на всего по два голоси. Отже навіть тим другим вісьмом ніби кацапам не дозволило сумління голосувати на тих, котрі старають ся для народу не ділами а тільки поганим писком. І тут має о. Богатирець ще відвагу, вговорювати у своїх одномисленників, що его партія набирає сили!? Дивні мусять бути ті читачі „Царославної“, що ще вірять в такі небиліці! — Свідомий.

Нові дво-коронівки і сто-коронівки. У Відні приготував ц. к. монетний уряд нові дво-коронівки і сто-коронівки. Двокоронівки, які мають заступити срібні гульдени, будуть мати подвійну вагу, ніж теперішні однокоронівки. На них буде означена вартість знаком: „2 Cor.“ Над цифрою вартості не буде корони так як на однокоронівках, лише буде орел. На другій стороні так само як на однокоронівках буде образ цісаря. Стокоронівки будуть з золота.

Старі банкноти. З днем 31. серпня стягнено з обігу старі 10 гульденові банкноти (синеї краски), бо лиш до того дня можна їх ще було вимінити в якійсь філії австро-угорского банку. Позаяк такі банкноти можуть ще знаходити ся в посіданню у людей непросвічених, ховаючи свої ошадності по всіляких закутках дома, то треба би їх остерігти, що хоч австро-угорський банк не обов'язаний приймати такі банкноти, то все таки хто їх ще має, може звертати ся з просьбою о виміну старих банкнотів на нові до управи австро-угорского банку у Відні. Отже коли би хтось з селян мав ще старі гроші, нехай виміняє їх, щоб тяжко запрацьований гріш не пропав.

Відкрите північного бігуна. Се загально відомо, що наша земля є кулистою і обертаєть ся навкруги себе раз на 24. години. Отже в наслідок сего земля має неначе два вершки, через які переходила-б вісь землі, наколи-б вона була настромлена на таку вісь. Сі вершки називають ся бігунами, а є їх два: північний і полудневий. Від давна люди силкувались дістатись на бігуни; тягнула їх дуже незвичайна цікавість дістатись і побачити, що там дієть ся на „вершках“ земної кулі, як там є і т. д. Але численні подорожі й виправи кораблями а навіть бальюном — не osiąгнули цілі, ніхто із сміливих мандрівців не міг дістатись до бігуна. (Говорить ся тут про бігун північний, бо він ближший до цивілізованого світа і до него найбільше мандрівців бажало дістатись). До бігуна тяжко було дістатись, бо стояли на перешкоді вічні ледяні гори, які вкривають той вершок землі і страшний холод, а вкінці брак потрібних средств до життя і до виправи. І були такі мандрівці, що вже не далеко зайшли від бігуна, але до самого бігуна не змогли дістатись. До тих належить Норвежець Фрітіоф Нансен. Але він пари, електрики і воздухоплавів, доказав і в сій напрямі великого подиву, бо отсе сими днями рознесли телеграми по цілм світі голосу вістку, що знайшов ся такий мандрівець, який дійшов до північного бігуна, звідів тамошні околиці і застромив на бігуні хоругви своєї держави. Сам щасливим мандрівцем був Американець д-р Кук. Повернувшись із царства вічних снігів а заграничні часописи оповідають про его подорож отсе: В дорогу до бігуна вирушов він ще 1907 р. і то просто з Америки поплив до Гренландії, де взяв собі до помічи лише двох Ескімосів та санки з поживою. Цілий рік минув без найменшої вістки від сміливого подорожного, так що вже почали побоювати ся о его судьбу, а арктичний клуб в Нью-Йорку задумував вислати виправу, аби его шукала. Посліднім знаком життя д-ра Кука був лист з 17. марця 1908 р., висланий Ескімосом а датований з рога Гебгард. В послідній телеграмі пише Кук, що находит ся недалеко бігуна. Північний бігун osiąгнуто дня 21. цвітня 1908 р. Далше Кук описує голод та холод, з яким товариші подорожі мусили бороти ся, і так далше говорить: „Обсервації з дня 14. цвітня 1908 р. вказували, що ми віддалені ледви о 100 миль від північного бігуна. Панувала температура 40 степенів низше нулі. Веї водні розколинні між ледоватими горами були замерзли і се дозволяло нам посувати ся наперед. Мимо дуже низкої температури ми ужили перший раз наших шовкових шатер. Тимчасом стали про-

являти ся позначки, що суша недалеко. Поводи але певно зближали ся ми до цілі нашої експедиції. Дня 21. цвітня ствердили ми висоту сонця на 89 степенів 59 минут 46 секунд. Ми посунули ся наперед о решту 14 секунд і osiąгнули вершок землі а я сам розвинув хоругви на бігуні. Одним кроком могли ми перейти з одної часті земної кулі на другу, а години полудневої до години північної, схід і захід щезли, у всіх напрямках, ми мали полудне перед собою. Хотий наша радість з приводу нашого відкриття була велика, наш настрій почав упадати, коли ми на другий день стали придивляти ся окруженню північного бігуна. Що за безнадійним краєм була та точка, що дратувала амбіцію людських поколінь! Ми були одинокими живучими ествами серед того світа ледів. Як дакеко сягало око, бачили ми лише червоний сніг а ніякого живого сотворіння, ніякого предмету, котрий преці якось змінив би одностайність ледів. Дня 23. цвітня ми рушили назад. Сей поворот був не менше трудний та небезпечний, як подорож до бігуна. Виправа мусила бороти ся в повороті зі ще більшою недостаткою засобів поживи, страшним зимном і безнастанними змінами погоди, снігом і градом. Подорож до бігуна тривала піхотою 3 місяці, а поворот 9 місяців. Медведі і вовки, які ми убивали, служили нам за поживу, а їх шкіри за одіж. Дня 15. цвітня досягнули ми береги Гренландії. Там повитав мене Американець Witheny та гурт знайомих Ескімосів.“ Др. Кук перебуває тепер в Копенгазі (столиці Швеції), де туристичні клуби уладжують в його честь овації та бенкети.

Імена у Китайців. Китайці протягом свого життя дістають декілька імен. Перше, яке надають хлопцям в чотири місяці по уродженню, коли то вистригають гладко голову, зоветь ся „молочним“ і творить собою не що иншого, як порядкове число: А-гам, А-лям, А-лук, с. в. ч. 1., ч. 2., ч. 3. і т. д. В школі хлопець одержує нове імя, у відношенню до якості: „Чудовий почерк“, „Знамените чорнило“ і т. п. Дівчата одержують „молочні“ імена в роді „Цвітків“, „Дорогоцінний камінь“, „Сестричка“, — які вони задержують аж до виходу заміж, щоб описати проміняти на „Цвіт яеміну“, — „Срібний місяць“ — „Солодка хрома“ і т. п. Посторонні зовуть їх після виходу за між, по прізвиську мужа, з добавкою: уроджена така, а така то. Що тичить ся мужчини, то женячесь отримувє він третє імя, — вступаючи в службу четверте, а наколи ще займаєсь торгівлею, то — і п'яте. На закінчене, коли Китаєць умирає, то на ічню дорогу, чи там до гробу, дають ему ще й шесте імя.

Оповістки, іменованя і т. п.

3 Чорного Потока. В неділю, дня 12. вересня с. р. відбудуть ся в Чорнім Потокі о 12. год. в шкільнім будинку довірочні збори „Січі“ із сіддуючим дневним порядком: 1. Вибір старшини, 2. Вільні внесеня. — *Василь Панчук*, кошовий, *Іван Николайчук*, писар. — Того самого дня о 2. год. по полудни відбуде ся велике віче з такою програмою: 1. Економічне положенє, 2. Справа української мови в урядах громадських і політичних, 3. Партійна справа, 4. Обясненє громадських законів, 5. Вільні внесеня. — За комітет: *Василь Панчук*, *Парг. Васильчук*, *Іван Николайчук*, *Пантелеймон Васильчук*, *Василь Запаранюк*.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 9. вересня 1909.

Мелія, 8. вересня (Кб.) Еспанська артелерія розбила цілковито африканських Маврів в розтіч.

Вел. Мезеріч, (Моравія), 8. вересня. (Кб.) На маневри прибув сьогодні о 12. год. 30 мин. цісар, якого втали мійскі власти величавими оваціями. На сердечний привіт відповів монарх, що він був завжди вдоволенний з моравского населеня.

Глава, 8. вересня. (Кб.) О 4 год. по полудни прибув сюди німецький цісар Вільгельм. По щирім привіті тутешніх горожан удав ся він автомобілем до Вел. Мезерічу, щоб стрінути ся на маневрах з австрійським монархом.

Торговиця збіжжя.

В Чернівцях платили дня 6. вересня 1909 за 50 кгр.

Пшениці	12:60—12:80
Жита	9:25— 9:40
Ячменю броварного	7:50— 8:—
Вівса	6:30— 6:50
Кукурудзи, пріма	8:— 8:25
Кукурудзи, нової	7:50— 8:—
Пшеничної соломи	4:70— 4:85
Житної соломи	5:20— 5:30
Спіритусу (10.000 процент. літрів)	50:50—53:50

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарки „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schulbesuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monatsbericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis) —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionsprotokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

	Ціна розуміє ся за аркуш.
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) — —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — —	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакowaniem 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакowaniem по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожитки. 5. Внесенне о позволене екекуції на движимости. 6. Внесенне о позволене екекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотаріяльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотаріяльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не приймає ся.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рілньникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки щадничі: K 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Позір!!!

Пожички під дуже догідними услі-
вими Пп. учителям та ц.к. урядникам.

Поясненнє уділяє: 129 (1—8)

Р. Сіре кий, Чернівці ул. Новий Сьвіт ч. 52

1. поверх,

евентуально Топушак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болях, простудженя, ломаня костей, пле-
чий гієтця і нервових недуг. Прому ува-
жати на напис „Nervol“ і не припи-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шіда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медицинальний Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„Ужр. Видавничої Спільни“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сьв-
том, виходить раз на місяць в обімі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. Є обовязком кожного ін-
телігентного Русина передплачувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

24 27—40 н

Молочне мило

лелійне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10 — 11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Реєстрації неопечатані відносно від порту. Рукописи звертає редакція лише за попереднім вистереженням і владуванням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штук.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Патриотизм чи облуда?

□ Все були ми приклонниками отвертої, явної критики нашої громадянської роботи. Критика тут конечно потрібна. Вона контролює роботу, піддає нові думки, нові способи ведення громадянських справ, вчить думати критично, критика виховує всіх, що беруть участь в веденню громадянських справ, вчить думати критично, критика виховує всіх, що беруть участь в веденню громадянського життя — і чия совість чиста а притім хто роботою своєю довів до позитивних успіхів побільшаючи народне майно, сей такої критики ніколи не боїть ся.

На жаль, дуже часто під гарною маскою критики криється велика погань. Як великою ся погань може бути, свідчить поміщена в останнім числі „Громадського Голосу“ стаття п. н. „Із зеленої Буковини“.

З сеї статі ми в уривках все цікаве наведемо, бо думаємо, що для всіх людей доброї волі вистарчить се, щоби пізнати інтенцію її авторів. Отже читаємо там наприклад таке:

„В вижницькій повіті мешкає поверх 12 тисяч пявок-жидів, які закинули густі сіти по всіх селах і зрабували попросту в мужиків весь маєток. В сій повіті розпустила лихва свої кіхті вже так глибоко, що просто страх збирає чоловіка. Нема дня, щоб мужицкі маєтки не йшли на ліцитацію, а все те діє ся перед очима нашого правительства, яке байдужно приглядає ся тому рабункови і крока не зробить, щоб зробити який кінець тій господарці. Ще більше! Всі лихварі, се стовпачі агітатори п. Василька (!) Маючи его за собою, провадять лихварський гешефт чим раз на більшу скалку, бо певні, що їм за

те нічо не стане ся. Таким способом лихварство і процвітає, а наше мужицтво паде чим раз низше і низше. Не кращі відносини панують і по інших повітах.“

А далі: „Красне правительство, управа краю, суди і всякі інші уряди — чужі для нашого мужика. По всіх тих урядах повасідали чужі люди, які й трішечки не розуміють нашого життя, не знають способу життя наших мужиків, а що найсумнійше, не розуміють і крихітки нашої мови. Господарка в нашім краю нагадує дуже господарку польської шляхти в Галичині та ріжних поліцейників в Росії. Край задовжений по самі вуха і що року довги збільшають ся, податки, драчки і ріжні додатки ростуть, мов лихва жидівська. Не краща господарка і по громадах, бо звісно, що від голови риба смердить. Не ліпші, або навіть гірші ще відносини панують серед керманців народних. В нас нема й одного щирого й доброго мужицкого посла, який би взяв народ в оборону перед паньським визиском. Наші послы, крім почестий грошій, не видять перед собою нічого більшого. Наші послы, се паньські раби, які за гарне слово якогось пана міністра готові і ціле мужицтво запродати. Треба було панам дістати деякі почести і децо хапатні від правительства і зараз засновано „поступову партію“, в якій вже мусів кождий рутенець опинити ся, бо бачходило опрацю для мужиків. „Буковина“ стала органом „поступової партії“, пани все таки ніч не робили для мужиків. А тепер надходять вже знову соймові вибори. Мужики „патріотам“ почали не довіряти, почали відносити проти них голосні протести, по вічах ухвалювано недовіре послам і „патріотам“ стало

маркотно. Але для чогож в них голова на карку? Можнаж пійти давнішим шляхом, можна заснувати знову нову партію! І засновано! Засновано політичну організацію „Руска Рада“. Аренжери пустили перше клич, що се вже має бути чисто мужицка організація, в якій (крім Дра Стоцького і Дра Когута) не сьміє бути нікого з інтелігентів.“

„Пани провідники партії і спасителі мужицтва на Буковині заповіли вже і величезне віче нової „партії“, тож треба доконче знати нашим мужикам, чого вони мають від тої партії сподівати ся і як мають до неї відносити ся. „Патріоти“ засновували лише для того партії, аби добити ся по мужицких плечах до високих чинів та почестий, щоби збагатити ся коштом мужицтва. Що прим. зробив для мужика такий посол Семак, Лукашевич, Спанул і багато інших? На підставі яких заслуг попали вони в послы і що вони тепер роблять? Один з них мешкає у Відні, другий вбігає ся за титулом „шляхтича“, а всі разом з панами голосують у Відні за паньськими предложениями (!) розбивають єдність і силу опозиційних послів і то таки серед наших українських і прикладають свою руку до того, що нашого мужика зачне паньське правительство податками ще гірше тиснути, як передше. От яка то користь з наших послів, та зі всіх їх „мужицких“ організацій і партій!

Так проч з такими партіями і організаціями!“

Стаття кінчить ся остаточно зазивом, щоби мужики вступали виключно до радикальної партії.

Ми навмисне подали з сеї статі такі докладні цитати, щоби читачі наші пізнали всю облуду авторів сеї писанини. Просимо лиш уважати, як в тій статі з деякими

Чи є ще в нас ідеалізм?

Таке питане поставили собі недавно два визначні німецькі письменники: Шефлер і Демель.

Шефлер шукає за симптомами „живого ідеалізму“ в модернім світі і в того переконання, що часто можна бачити ділане сего ідеалізму навіть в зародку. „Вже се, що модерні люди так горячково, так запально працюють, що они віддають ся своїй роботі, немовби бачили перед собою певну постать ідеї, немовби се їхнє життя було лише переходовим стадієм і немовби мали вони кілька віків пережити, — вже те саме вказує на внутрішній, далеко по за ціл зарібок сягаючі ідеальні їх пристрасти. Оно виглядає так, немов модерні люди хотіли-би як найскорше перейти через всі неминучі та прикрі переходові стадії. Ізза безмежної метушні і погоні за низькими та матеріялістичними збагаченнями виступає воля до сили і влади (Wille zur Macht) — яка ще звичайно має першєство перед старанєм етичну і естетичну культуру. В сій сильній волі знаходять ідеальну опору головню працюючи та підприємці. Во вся воля є в кінці нічого иншого як підпорядкованє особи під потреби нового соціального розвою; она підчинює одиницю історичній судбі. Тому бачимо так часто, що найбільші богачі та соціально наймогутніші живуть самі для себе, без великих вимог і потреб, віддаючись ідеї: Wille zur Macht. Ідеалови сеї сильної волі великих купців, фабрикантів і підприємців, ба навіть цілого робучого народу завдячує нова Німеччина своє становище в світі, своє скорє розширення і свій все більше зростаючий добробит. Результати величезної роботи, яка з дня на день все більшає, настроюють сих

людей поетично. Числа статистичні збуджують подив а накопиченє матеріяльних засобів пориває тих людей до одушевлення. Колиж ми розглянемо дійсні тимчасові результати робучої западливости, то окажуть ся они негідними такої пристрастної западливости та напруженя. Та мимого сего можна тут легко пізнати, що під сею матеріялістичною покривкою схований ідеальний імпульс. Вєсди панує ідеалізм, де узнають радо благодать дисципліни. Ся ідеальність об'являєть ся отже в дивно консеквентній спосіб переведенім поділі праці нашого господарського життя і в гіднім подину механізмі сьвітлової господарки. Чесність державних політиків вижеть ся з найдальше ідучими перемінами на торговельних ринках та в повстанєм трестів і в тім шуканю за новими потребами, в пробах привабити нарід до все вищих вимог, до розкошій а навіть до вигоди, лежить щось більше ніж сам егоїстичний інтерес. Лише ся ідея у вєсмі значіно все ще не інтелігентна. Змисл до справді ідеального з'обовязаня лежить в способі, як розумієть ся супруже або морально-соціальний обов'язок; сей змисл лежить в пристрасти, з якою боре ся жєнщина о мужєскі права, і в западливости, з якою єсєспільність оборонює індивідуальну свободу. Хотий по більшій часті йде тут лиш о тїнь тої свободи, то все таки жертви, що їх єї приносимо, остають ознакою справдішного і глибокого інстинкту, який гарно свідчить про гідність чоловіка. Тим більша тут отвічальність, що кождий сильній і талановитій волі дорога до успіху майже сама отирає ся, що час признає першєство здібностям, розуміє ся, коли він може їх пізнати. В дійсности рєлятивно рідко коли пізнає ся талановиті здібности у вищих формах і віддає се їм належну пошану, тому, що ідеальні інстинкти

є завжди лише підрядними силами і тому не можуть виступати як пануючі і організатори. Тому лиш звертають ся они так часто проти себе самих. А що було-би, як би так всі ті енергії служили сильній волі змагаючій до культури!

Демель вєзвє в своїй „соціальної студії“ „Theaterreform“ на ідеальну волю, змїраючу до культури, завважуючи, що найкрасше видно се в студійованю модерної драми; однак на питанє про теперішній ідеальний зміст модерного робучого сьвіта відповідає Демель вже з менше позитивною певністю як Шефлер. „На віщо так багато тої роботи? — питаєть ся Демель. „Відповіджте, панове великі промисловці, дідичі та великі купці! Чи можете брати за зле убогим людям, що они одушевляють ся „борбою о платню“, коли они не можуть від вас научити ся нічого вишєго? Чи у вас не є що третє слово „убогий“? Що осягнем, мивисні верстви, в тій нашій дивній та пристрастній роботі, щоби низші верстви могли до того приноровити ся? То лежить вже в змаганях людських, що простий чоловік наслідуює звичайно богатого, знатного; чи є отже які гарні цілі, о здійсненє яких мав-би простий нарід убігати ся з інстинктовної пошани перед благороднішою вашою волею? Робота ваша се ідеал душевно неплодовитої особистої цілі; користи і кар'єра є „найсьвятійшим добром“, при здобуваню яких „ліпші горожани“, певні своєї цілі, руйнують свої нерви, почавши від комерційного радника аж до штаб-офіцера.“

Де панує в нашій і добрій єсєспільности не своєкорисний ідеал, всіх обнимаюча державна ідея, або всіх захоплюючий клич що до віри, штуки або науки? Що з таких вартостей ще а трудом дає ся дальше посувати, хоч властиво видіє у вузких

правдивими думками (тих очевидно дуже мало) в'яжуться в одно найплюгавіші і свідомі хитра брехні та інсинуації! Як недотепно впрочім, а заразом, як каригідно шпекулюють тутра „дикальні“ комівояжери на мужицке піднебіне! Чортівська демагогія в найгіршій гатунку вбрала тут на себе маску поступовости і любови для мужика і всьо се дієть ся на кошт вкрадено радикального імени, сего імени під яким боров ся колись Драгоманів, Франко, Павлик...

Сю статю обговоримо пізнійше докладно.

Сі бодай ясно говорять!

□ Недавно в „Рус. Рѣчи“ (№. 1075) надруковано статю якогось Арктура „Цѣли нашей внутренней политики“, де між иншим, говорило ся і про Поляків та Українців. Погляд автора на український рух нічим не відрізняє ся від того, що про українство пише кождий чорносотенний письменник. Але Арктур окрім того намалював у своїй статі ще й цілу систему знищення українства.

Українці в Галичині борять ся, мовляв, з Поляками, але Росіянам від тої боротьби немає ніякої користі, бо Українці, на думку Арктура, далеко заклятіїші і небезпечнійші вороги „русскаго народа“, ніж Поляки. Звідси виходить, що Росіяне мусять спочувати і допомагати лиш тим елементам в Галичині, які визнають себе за „русска“ і називають себе „старорусами“. Що-ж до Українців — то кождий їх успіх не тільки в боротьбі з старорусскою партією, але навіть і в боротьбі з Поляками „являється нашим поразенієм“ — каже Арктур. Таким чином інтереси Поляків, москвофілів і Росіян єдині. А коли так, то всі вони мусять працювати в одному напрямку, у добрій зладоді. Ми повинні з Поляками „придти къ соглашенію“ що до українства — писав Арктур. „Як що Поляки тямлять свою вигоду, то насамперед вони повинні довести, що визнають права старорусскої партії в Галичині. Підтримування-ж Поляками повсякчасних суперечок між „старорусами“ та Українцями — факт для Росіян дуже небажаний, бо мовляв Арктур, він деморалізувати ме і в Росії „малорусское население, которое по происхожденію совершенно вѣдь тождественно съ украинцами, благодаря чему мазепинцамъ легко вводитъ его въ заблужденіе. При такихъ условіяхъ в высшей степени важно

фахових кругах мимомаякого ентузіазму, то єтим ще хитра автомобілі і баліони.

Вже досить відрадний факт, що бодай для сих річий можна подібати загальний інтерес; призначені їх вартости звязане навіть із жертволюбністю на сі цілі. Однак чи не було би на часі розширити сю охоту до співучасті в підприємствах, які все підносили наш цільний спосіб життя, а не дбали лише о хвилю підойму?! Наприклад театр міг би виповнити величезну культурну місію, що признавав вже сам Періклъ та Людовик XIV., а також не оден індійський князь. Отже, нуте, соціальні політики, які основуєте державу з такою певністю на „коаліціях інтересів“, дбайте про такі коаліції також в культурних справах, утворіть люксову підставу для духових потреб! Се імпонувало би більше „потребуючому народові“, як ваші біржі, палати торговельні, ваші синдикати та зелізничні картелі, ваші клуби та касина.

Остаточно в простім народі треба збудити потребу гарних забав, культурних емоцій, тоді він не буде так побивати ся о хліб насущний. Се вправді дивним видаєть ся, але є щось в тім недивного; заспокоєне благороднійшого уживання мало би ще і сю заслугу, що навіть і найбільший пляк зрозумів би, що вечера з шампанями не утасливля більше, як кілька грудок бриндзі та звичайне пиво. Неодну неохоту, невідрадість, та незадоволене усунено би із соціальної борби, коли би саме вибагливіші здобутки культури, всякі душевні вибаганки, легко міг кождий здобути“.

уничтожить самый очагъ этой національной измѣны и если поляки, лучше уразумѣвъ свои истинныя выгоды, захотятъ это сдѣлать, то мы увидимъ въ этомъ первый шагъ польской славянской политики.“

Далі Арктур загрожував Полякам, що коли вони не знищать самі Українців в Галичині, то „Росія мусіти ме добивати ся владаня сею галицкою Русією“, ради того тільки, щоб „своїми засобами знищити „українскую плѣсень и уничтожить очагъ измѣны“. Як що-ж Поляки возьмуть ся самі за „ихъ искорененіе“, то Арктур ласково обіцяв Полякам, що вони можуть сподівати ся, що де-яка частина Галичини лишить ся „при окончательномъ размежеваніи“ і на далі в їх руках та „войдетъ въ составъ польскаго удѣла“...

Ми вже нераз мали нагоду звертати увагу наших читачів на сей благородний тріумвірат, звернений безпосередно проти нас, а складаючий ся з Поляків, Росіян і очевидно наших москвофілів. Користаємо однак ще і з сеї нагоди і голос „Рус. Рѣчи“ подаємо знов до відомости нашим людям. В ній находить ся ясне представлення всеї найпоганійшої ролі нашого москвофільства а і наміри русских неославістів відбивають ся тут якби в срібнім плесі гірського озера, дуже ясно, дуже виразно. Аж в тім зеркалі побачать може всі досі ще засліплені, хто становить найбільшу перешкоду для польского папованя на рускій землі, хто сю землю справді боронить, а хто і причий помочи хоче сю землю запродавати її явним ворогам?

Тому також за се іменно треба бути вдячним „Рус. Рѣчи“. Досі ані польські дневники (з виїмком *Swiata Slowianskogo*) ані москвофільські не представляли сеї злодійскої махінації так явно. Лиш по дружних усмішках польских газетних девокот до „Галичанин-а“ треба було догадуватись, о що йде? І хоч вже неоднo зналось, то все таки ніде ще самі властиві сі гешефтирі не виявляли сего так, щоб можна було контракт сеї махінації в певнім відносі побачити власними очима. Аж тепер се можливо.

Українці лікарі а міжнародний лікарський зїзд.

Як звісно, комітет підготовляючий міжнародний зїзд лікарський в Будапешті, обіцяв був українським лікарям окрему секцію на конгресі. Та мимо того... Русини-Українці лікарі рішили остаточно не обсплати конгресу, як се зробили й прочі славянські лікарі, хоч як хотіли наші лікарі використати нагоду конгресу до навязання зносин з лікарями з поміж угорских Русинів. На таке остаточне рішене наших лікарів вплинула в значній мірі і кампанія, яку почали саме в останних днях проти немадарских народів пресою органи, стоячі близько мін. Кошута й Анонія, під якого як-раз опікою відбував ся останній інтернаціональний конгрес лікарський в Будапешті.

Комітет українсько-руских лікарів, порішив не брати участі в будапештєвськїм міжнароднім конгресі лікарськїм і переслав на руки комітету організаційного конгресу таку заяву:

„Всехвальний Комітете!

З жалем мусимо ми українсько-рускі лікарі Галичини, Буковини і російської України повідомити Всехвальний Комітет, що ми з чисто людских мотивів примушені не брати участі в сегорічнім міжнароднім лікарськїм конгресі.

Хоч конгрес сам збуджує в нас дуже велике заінтересованє, стає нам на перешкодї в участі вибір його сїдиби в Будапешті. Конгрес сей відбуває ся в центрі угорської держави, краю, котрий є так правлений, що крім мадарского народу усі инші, сей край замешкуючі народности не живють що образованого і людяного чоловіка обурює, бо поступованє таке є противне всякому поступови і культурі.

З окрема ми руско-українські лікарі мусимо піднести наш голос проти нечуваного національного утеску, якого дізнає від мадарів наш українсько-руський нарід, замешкуючий північну Угорщину.

Ми підносимо гуртовий і могучий протест перед Товаришами з цілого культурного світа і заявляємо, що доки такі варварські відносини в Угорщині будуть тривати, доки всякому людяно думуючому чоловікови не можливо входити з мадарским народом в ніякі, а тим менше в дружні відносини.

Ми найменше робимо Товаришів лікарів відвічальними за сі нечувані політичні відносини в краю, противно, ми є навіть перековані, що знайдемо в лікарських кругах багато людяно думуючих осіб; просимо проте їх в імені спільних нам всім поступових людских ідей сеї протест довести до відома рішаючих правительственных кругів.

Нехай голос так поважної корпорації, як міжнародний лікарський конгрес, склонять сі рішучі чинники угорської держави до опам'ятання в інтересі цілого людства і в добре зрозумілім інтересі самого мадарского народу“.

Заяву сю підписали в імені руско-українских лікарів Галичини і Буковини, д-р Євген Озаркевич і д-р Іван Бережницький зі Львова а за лікарів рос. України лікар Андрій Лисенко з Києва.

Зі всіх славянских народів взяли участь в конгресі лише Поляки і Москалі, що виникало велику нехит до них серед прочих Славян.

Недавно братали ся Мадари з Поляками, а тепер вони вразили їх в саме болюче місце їх національних почувань, бо поминувши їх при виборі до почесної президії свого міжнародного лікарского конгресу, постановили, що до такої президії можуть входити лише представники народів, які мають свою самостійну державу.

Натомість вивдачились мадарські лікарі Москалям в той спосіб, що не допустили до ухвалення на зїзді протесту проти кари смерті, яка в Росії так дуже популярна. Дійсно гарні приятелі зійшли ся! Як одні так і другі гноблять в своїй державі мільйони людей, приналежних до чужої нації і кождий визвольний національний рух п'януть зрадою державною а рівночасно вбирають на себе маску пошуківців, найкрасших на цілїм світі.

По будапештєвськїм зїзді відбула ся у Відні 5. с. м. нарада комітету славянских лікарів, де крім болгарского і російского представителя взяли участь відпоручники всіх славянских груп.

По довшій дискусії ухвалено вислати на руки генерального секретара конгресу ось яку резолюцію виготовлену в французькїм азиці: „Славянський комітет лікарський, зібраний 5. вересня у Відні, протестує против нарушеня прав народних комітетів в той спосіб, що не дано їм представительства в постійнім комітеті для міжнародних конгресів проти виразної постанови статуту зїзду. Сей внесок, поставлений мадарскою президією без попередного завідомлення відпоручників народних комітетів, ухвалив на жаль будапештєвський зїзд, чим віднято повагу міжнародним конгресам, бо постанова будапештєвська позбавляє сей конгрес міжнародного характеру, а надає ему пятно урядових конгресів, немов-би державних. Протестуючи против того, застерігаємо собі на будуче по-робленє відповідних кроків в цілі відансканя наших прав“.

Окрім того постановлено скликати слідуячого року до Софії конференцію відпоручників славянских народних груп, якої цілю буде улаштувати великий славянський, науковий лікарський зїзд.

Провокаторка Генгрос.

Бурцев відкрив нову провокаторку, п. Генгрос. Берлінський кореспондент газети „Berliner Tagblatt“ оповіщає подробиці виявленя, які зробив В. Л. Бурцев відносно діяльности пані Генгрос, яка живе тепер в Шарльотенбурзі. Генгрос ще молода особа. Худе її обличчє, світле волосє, носить окуляри. Бурцев давно вже знав про шпигунство Зінаїди Генгрос, але не маючи фактичних доказів, не відважував ся він виступити отверто перед

головним комітетом партії соц.-революціонерів з виявленнями. Дуже вже багато сили мала в партії Генґрос. Щоб одержати певні відомості, Бурцев поїхав до Берліна, і там йому вдалося приневолити д. Генґрос, щоби признала ся до всього. Три години вперто заперала ся Генґрос, поки, нарешті, не крикнула: „Так, се я видавала ваших товаришів в руки поліції, се я розбивала всі ваші плани“. Потім вона закрилась руками і розплакалась. Як встановив Бурцев, Генґрос на протязі 15 літ була на службі в тайній поліції. Вона улаштувала замах з метою видати їх потім. Вона набирала членів в партію, щоб потім видавати їх, як терористів. Де б не являла ся Генґрос, скрізь вона посилювала людей на смерть, або на катурку. Зінаїда Генґрос походить з поважної сім'ї з Вітебську. Свою страшну діяльність вона почала з 1904. році. Тоді їй було 23 роки. В 1895. році вона повідомила поліцію про те, що готується замах на Распутіна. Щоб відвести від себе підозріття, вона запропонувала поліції арештувати її, парівні з другими учасниками замаху. Разом з ними сиділа вона 11 місяців в тюрмі. З цієї пори вона мала ще більшу силу в поліції. Тут так крили ся з нею, що про її провокаторство нігде не згадувалось навіть в поліцейських рапортах. Коли ж писали про неї, то називали просто „опасная революционерка“. Дуже мало поліцейських знало, хто така ся „опасная революционерка“. Після видачі Распутіна та его спільників, Зінаїда Генґрос на деякий час припинила свою діяльність. Сім літ не давала вона ніяких відомостей поліції. Вона вийшла заміж за молодого руского студента, з яким жила в Липську і Гайдельберзі. Потім вона розвела ся з своїм чоловіком. Дитина, яка була в них, лишилась в неї. В 1905. році Генґрос знов починає свою діяльність. Але тепер вона вже агіт.-провокатор. Вона являється в Москві, одержує від центрального революційного комітету доручення поїхати за кордон, накупити там зброї. Іде, купує і потім видає всіх і все. Вона найбільше сприяла тому, що московське повстання не вдало ся. Останній раз вона видала в марті сего року цілу групу революціонерів, серед яких були дуже близькі їй приятелі. Ще перед самим арештом цих приятелів вона посилає до них щирі, приятельські листи. Вона ж видала і Фрумкін, яка робила замах на Рейнбота. Весь план замаху зроблено самою Генґрос. На протязі довгих років вона була в зносинах з Азефом. Головною своєю метою вона поклала вишукування найбільше відважних революціонерів, яких притягала до бовової організації. Богатством вона з своїх рук давала бомби, з якими вони зараз же попадали ся. Такий образ тої жінки, з якої Бурцев зірвав тепер маску в Берліні.

З російської України.

Кооперативний рух.

Відома річ, що одним з найголовніших факторів в життю народів і навіть людности всего світу є той чи инший економічний лад, ті чи инші відміни в засобах та способах продукції, саякі чи такі матеріальні відносини поміж людьми. Само собою розуміється ся, що і в розвитку цілих народів, як окремих національностей, економічний фактор відіграє велику роль. Народ, який не має твердої й міцної економічної організації, не жити ме як народ, а мусіти ме підупати й асимілювати ся з міцнішим економічним народом. А той народ, що вмирати не хоче, не вмере тільки тоді, як нажите его дає відповідну змогу его економічний лад, его матеріальна міць. В наш час економічна перевага народів одних над другими залежить головним чином від розвитку капіталізму. Але пора капіталізму рано чи пізно мине ся. Напроти капіталізму йде новий лад. Приблизне сего нового ладу в значній мірі залежить від розвитку кооперації, яка є й головним засобом і етапом до того нового ладу. Очевидно, що щасливішим буде в кождім разі той народ, який скорше заведе в себе раціональний, відповідний часовий лад. Звідси ясно, що й український народ жити ме щасливо тільки в тім разі, як економічна організація его стане на потрібний ступінь, себ то в тім разі, як могутній фактор розвитку—кооперація—набере такої сили й на стільки пошириться ся, що відігравати ме серйозну роль в нашій економічній житю.

Кооперативний рух на російській Україні вже почав ся і він виявляє навіть певну спеціально українську закраску, а при тім власне Україна стоїть на першій місці серед інших країв Росії що до розвитку кооперативного руху. Сей рух на всій Україні не минув очевидно також російського Поділля. Про се подає „Рада“ такі відомості: Самих товариських крамниць, крім других кооперативів, тепер на Поділля є 276. Економічні закони, всюди однакові, примушують людей гуртуватися для спільної боротьби з велетнем капіталом і всілякими формами визискування. Одного лиш не треба забувати, що не досить виникати в тому, чи иншому місці тим чи иншим кооперативом, не досить того, щоб вони засновувались і як-небудь собі животіли. Ні, щоб справді кооперативний рух досягав своєї мети і не завмер, не згинув під обухом сучасної

конкуренції, він повинен здобути певну і сталу організацію. Поширення кооперативного руху і з'окрема товариських крамниць на Поділля і їх міцна організація — от лейт-мотив і першого з'їзду представників товариських крамниць в Жмеринці від 17—18 серпня.

З'їзд з одного боку мав на увазі організацію товариських крамниць в центральну спілку, котра-б між иншим і допомагала ширенню їх, а з другого боку взагалі упорядкованню їх економічного життя, економічної справи. Не забув з'їзд в своїх постановках торкнутись і культурно-просвітної місії консумційних товариств і підкреслити велике значіння її, як для самої кооперації, так і для підвищення культурного рівня селян.

Питанем першої ваги на з'їзді було питання про організацію усіх товариських крамниць на Поділля в центральну спілку. Її завданням буде сприяти розвитку сеї справи, постачати крамницям найліпший і дешевий крам, постачати інструкторів, слідкувати за бухгалтерією в крамницях, впоряджати лекції по кооперативному питанню, бути посередником між крамницями і адміністрацією і взагалі порадиником у всіх трудних випадках їх життя. Розглянено статут вже існуючої центральної спілки кийвських товариських крамниць і без жадних змін прийнято його і для подільської спілки. Висловлено бажання з'їздом, щоб, крім центральної спілки, де можна, зараз засновувались, на правах „торгових спілок“, так звані порайонні спілки. Таких спілок на Поділля є вже дві. Їх завдання тримати порайонні склади краму для членів спілки. За взірць прийнято умову пиньківської (на Поділля) порайонної спілки товариських крамниць. Ми не можемо в подробностях торкнутись усіх постанов з'їзду, що тичуть ся добробуту товариських крамниць, як наприклад, торгу, бухгалтерії, відчитів в них, контролі і ревізії, а застановимось лиш на тих питаннях програми з'їзду, до яких з особливим інтересом віднеслось селянство. Ми розуміємо тут питання про кредит в товариських крамницях і питання про продаж спиртових напків в них. Що до кредиту, то зібране в своїх думках про него поділилось. Одна частина, переважно інтелігентні сили, намагалась зовсім заборонити кредит в тов. крамницях для покупців, вона посилалась на відповідну резолюцію московської і кийвської спілки тов. крамниць, на приклади з життя тов. крамниць Західної Європи, а також на авторитетів в кооперативній справі. „Кредит в тов. крамницях є смерть їх, говорило ся з сего боку, він деморалізує членів товар., затыгає їх в борги і не привчає ошаджувати копійки.“ Навпаки, друга частина з'їзду, здебільшого селяне, зразу-ж зазначили необхідність такого кредиту. З одного боку видко було теоритичне міркування інтелігентів, а з другого нужду селянське. „Та неже-ж, коли моя дитина вмере і мені доведеть ся, за нуждою, звернутись до тов. крамниці, то крамниця не дасть мені на борг? То товариство примусить мене йти до крамаря-глитая... Ні, се не повинно бути!“ — Так говорили селяне. Вони всі хотіли говорити і боронити кредит, і були в їх промовах влучні приклади і ілюстрації з селянського життя, як докази необхідности кредиту. В постанові з'їзду дозволено кредит на пів пая. Разом з тим ухвалено вибирати борги членів товариства їх же дивідендами, що будуть призначати ся їм в кінці року. Борг віддаєт ся через місяць після оповістки ради товариства.

Питання про торг спиртовими напками з'їзд розбирав при кінці. Власне, коли ще вироблювано програму з'їзду, то голова зазначив, що такого питання і не може бути, бо нічого спільного не може бути між кооперацією і піяцтвом. Несподівано чимало селян не згодило ся з тим і се питання внесено в програму. Наші селяне не розуміли — так було видко по всьому — усього великого ідейного значіння кооперації і її культурно-просвітних завдань. Вони зводили кооперацію до одного заробітку і з такого погляду мали рацію вимагати продажу в товариських крамницях і спиртових напків. Колиж промовці змалювали всю небезпеку такої операції як для душі і тіла членів товариства, так і самого торгу серед пияниць, то майже всі селяне раптово змінили свій погляд на сю справу, і складено постанову про заборону торгу в товариствах хмільними напками. Взагалі треба зазначити, що з'їзд при усякій нагоді підкреслював повинність товариських крамниць бути маленькими культурно-просвітними осередками на селі. Через них в село повинні йти, як було зазначено в справозданню подільської „Просвіти“, добрі книжки і т. д.

На з'їзді було видно, що кооперативний рух здобув собі багато прихильників між укр. селянами, учителями і духовниками.

На пам'ятник Т. Шевченка.

Полтавська земська управа зібрала досі на пам'ятник Тараса Шевченка в Києві 20.350 карб. 65 коп.

Сільсько-господарська вистава в Полтаві.

В Полтаві відбудеть ся від дня 19. с. м. сільсько-господарська вистава (рівночасно з нашою стрийською). Зголошень на сю виставу надійшло дуже ботато. Вистава потріває два тижні.

Допись з волоского Банилова.

Про наше село, по его назві, міг би дехто, що наших обставин не знає, думати, що воно є населене самими Румунами, але в дійсности в нас Румунів, в порівнянню до числа Русинів, дуже мало. Однак наші і взагалі всі Румуни опираючи ся на назву села та на „волоску“ (себ то православну) релігію, твердять, що наше село чисто волоске і змагають ся всіма силами подати ему та зберегти в ній волоский характер, як се діє ся й по инших селах, де попри Русинів мешкають і Румуни.

Колись наше село, хоч его люди уживали рускої мови, було „волоске“ бо довгий час, поверх трицять літ, була у нас лише волоска школа, якій в ширенню волости помагали: волоский дідич, волоскі поли та ще кільканайцятьох волоских шляхтичів. Аж як почали люди приходити троха до свідомости, почало й село наше ставати волоско-руским. Хоч як проти сего ставили ся Румуни, — засновано тут по великих трудах і руску школу. Ся школа мала бути в осередку села, щоби зі всіх атененцій люди могли посилати до неї свої діти, однак Румуни, яким руска школа дуже не до смаку була, постарали ся о те, що висунено нашу школу гет на північ, так, що лише деякі Русини могли з неї користати. Опісля коли свідомість руского населення ще більше скріпила ся, засновано у Банилові вол., по великих перепонах ставлених Румунами, ще три рускі школі, а Румуни, щоби не надто по заду лишити ся, основали ще дві школи румунські, хоч не мали до сего відповідного числа дітей.

Скількисть дітей, що мають ходити до шкіл у Банилові вол. представляєт ся ось як: до чотирох руских шкіл ходить 370, — а до трох румунських поверх 220 дітей, (до числа руских дітей тут ще не вчислило ся дітей з атиненцій: Стайка і Ясінник) більша половина тих дітей, що ходять до волоских шкіл, се діти руских родичів. Одні Русини примушені посилати свої діти до волоских шкіл задля того, що в осередку села є лише волоска школа, инші знов зловлені в сіті, які їм поставили Румуни своїми двома касами а треті збаламучені попами-румунізаторами таки уважають себе Румунами.

В чотирох руских школах має тепер бути 6 учительських сил, а в трох румунських аж 7. Дуже характеристична пропозиція! Цікаво знати відки для 220 дітей взяло ся аж 7 учительських сил?

Чотироклясова румунська школа в осередку, до якої ходить не більше як сотка дітей, слижить для піддержання своїх посестриць румунських шкіл в Космулівці та Полянах. Лучаєт ся навіть таке, що одні і ті самі діти записані в двох румунських школах н. пр. Діти Леона Харітона, Євгенію і Віроніку виказано до кари в Банилові осередку і в Полянах (Роїен). Ся послідна школа стоїть найслабше, хоч тут, для утримання школи засновали румунізатори румунську касу, до якої заманюють вони збаламучених Русинів, так, що ті відтак мусять свої діти вибирати з рускої школи та посилати до румунської. В той спосіб примушено до сего Томюка, Шундру, Яковійчика, Мотовигльця, Туня, Бердаря, Павлюка і багато инших.

Декотрі з названих гадзів пізнали свій блуд і повиписували свої діти з румунських шкіл. Ми певні, що Румуни з тої причини зараз нароблять по своїх газетах галасу, що ми рушимо корінних Румунів як прим. Яковійчука родом з Мареничів і таких других!

Найбільше прислужив ся для волоскої школи в Полянах уч. Тоадер Бужор, син звисного нашого діяча з Берегомету н. С.; сей перекинчик, як звичайно буває, найбільший воріг всего, що руске, а орудує він всілякими дозволеними і не дозволеними средствами. От просимо шановних читачів послухати, яких „гарних“ діл допустив ся сей румунський загорілець: Сему панкові дуже подобало ся записувати до своєї школи дітей без відома їх родичів. Так записав він дитину Жида Герша Габора без відома его батька, хоч дитя мало тоді лише 6 літ. Німець Гофбауер, збаламучений румунізатором о. Стефановичом, післяв свої діти до волоскої школи, але опісля вздрів, що его діти не можуть в волоскій школі вчити ся релігії, тому переписав їх до рускої школи, де католицкий священник учить два рази тижнево релігії. Пан Бужор з пімсти самовільно записав двоє дітей Гофбауера до своєї школи і виказав їх до кари. Коли Гофбауер спитав ся пана Бужора, для чого він надав его до кари, відповів п. Бужор, що доти буде се робити, доки Гофбауер не перепише своїх дітей назад до волоскої школи. Бідний Німець не вмів собі инакше порадити і мусів свої діти проти своєї волі переписати до волоскої школи.

Дитя Настасію — Іванни Кожокар увільнила повітова шкільна власть задля короткозорости від обовязку шкільного. Однак п. Бужор виказував єї мимо увільнення кілька разів до кари. Опісля записав ту саму дівчину до школи, переминовши єї імя на матерне. Саломон Друкман нанав п. Бужора, щоби він учив его діти приватно. Тут бачив п. Бужор нагоду придбати до своєї школи кілька дітей і записав їх без відома батька до школи. Коли-ж тато дітей зірвав з п. Бужором умову що до приватних його лекцій, виказав п. Бужор діти Друкмана до кари, хоч они ходили вже тоді

до німецької школи. Треба згадати й те, що сей румунізатор так ревно працював около розвитку своєї школи, що навіть взяв своїх братанків (дітей Русина) з Берегомету до Поляннів, щоби лиш мати більше число дітей.

І багато більше вибриків чинив сей перекичик, якого перенесено тепер на ще ліпшу посаду. На его місце прийшов п. Яковіца. Сей панок певне переймає всі способи від свого попередника, бо хоч він в нас коротенький час а вже зачав вибрикувати. Ему дуже не вподобало ся, що з его школи виступило яких 18 руских дітей і вписали ся до своєї школи. Він став з тої причини дуже горячковий і воює ріжними средствами, аби лише дістати назад згадані діти. Ходить коло хат і одним родичам обіцяє, що буде їх дітям давати гроші, аби лише вони ходили до его школи, а другим грозить карою 20 К за день. А вкінці намовляє своїх школярів, аби они били камінем тих дітей, що ходять до рускої школи.

Сю справу поручаємо нашим пп. послам а відтак запитуємо ся, чи ц. к. краєва Рада шкільна та повітова в Сторожинці знають про сі відносини в Банилові Вол. та про вибрики п. Бужора? *Русини з Волоского Банилова.*

Політичний перегляд.

Нарада угорських міністрів.

Члени угорського кабінету зійдуть ся на міністерську раду перший раз по літніх феріях в домі хорого міністра торгівлі Кошута.

Президент міністрів др. Векерле відвідав вчора рано міністра Кошута і перебув у него до пів до другої години по полудні.

Рада міністрів має заняти ся політичним положенням як також назначити пропозиції, які має кабінет предложити парламенту в цілі розв'язки теперішньої, трудної політичної ситуації. Окрім того прийде спільний бюджет під обрану міністрів. По припорученню військової управи прийнято в бюджеті пізнійше деякі позиції, які, як був передше замір, мають бути покриті із додаткового кредиту. Лише не знати, чи спільний бюджет вже на стільки виготовлений, щоб міг вже прийти під обрану міністрів, які сьогодні, т. є, в п'ятницю зійдуть ся. Коли-ж ні, то відбуде ся з початком слідуєчого тижня надзвичайна міністерська рада.

Орган банкової групи „Magyarorszag“ підносить також сьогодні домагане, щоби утворено кабінет, який поступав би солідарно що-до банкового питання і що мав би парламентарну більшість. Се не є партійне питання, але питання конституції; тому треба сподівати ся, що кабінет предложить монархові пропозицію, аби правління краю передано в руки парламентарної більшости, значить партій незалежних.

Із поля маневрів.

З Великого-Мезерічу доносять, що цісарі Франц-Йосиф і Вільгельм прийняли вчора візиту шефа генерального штабу румунської армії Крензіана. Цісар Вільгельм запросив шефа румунського генерального штабу на німецькі маневри.

Сьогоднішнього першого дня маневрів було гарне веремє. На горбку, що положений на північний схід від Трнави, стояли оба монархи, слідаючи пильно із зацікавленням за перебігом маневру. Там привітав їх і поінформував о стані вправи архикнязь Франц-Фердинанд. Пізнійше перейшли монархи на протилежачий горбок, звідки можна було мати ліпший вигляд. Около першої години полудни запросив цісар Франц-Йосиф свого гостя на сніданє, яке сейчас приготовлено в кухні полівій. Около 3. години вернув австрійський монарх до свого замку. Цісар Вільгельм остав ще з архикнязем Францом Фердинандом на полі маневрів. Вечером відбуто пир, в яким взяли участь окрім монархів архикнязі та багато інших запрошених осіб. Опісля обдарував цісар Вільгельм міністрів австрійської армії прускими орденами, що й австрійський монарх з своєї сторони зробив для дружини німецького цісара.

Участь німецького цісара в маневрах австрійської армії свідчать ясно про добрі особисті відносини не лиш між обома монархами, але також про такі відносини між обома державами.

Заходи около помирення Чехів з Німцями.

Вчора продовжував президент міністрів переговори з чеськими соймовими партиями. Посли др. Пацак, Масталька, і член палати панів др. Скарда явили ся рано о 9. годині у міністра д-ра Занка, щоби вперед з ним обранити ся. З ним удали ся вони відтак о 10. годині до барона Бінерта, де вже застали і міністра рільництва.

Насамперед шеф кабінету подав послам коротке резюме про внутрішню політичну ситуацію і підніс, що его особа не повинна бути переповною в порозуміню і урегулюваню відносин в Чехії. Прем'єр підніс, що відносини самі силують Чехів і Німців до злагоди. Далше замітив він, що він сам не є в силі сказати, що Чехи мали-би жадати від Німців а Німці від Чехів і тому не виступає він з жадними конкретними пропозиціями. По

довшій розмові запросив президент міністрів сих послів ще на одну нараду, висказуючи при тім надію, що зможе сьогодні сказати їм щось ближшого про погляди німецького табору.

Чеські послы зложили заяву, що скористали із запрошення президента міністрів лише із тої причини, щоби поінформувати ся про пляни правительства, і піднесли досить виразно, що обструкції німецької в чеській соймі не можна в жадний спосіб окуплювати концесиями в хосен Німців. Чеські послы готові кожної хвилі до справедливого миру або бодай до якогось *modus vivendi*, однак можна його досягнути лиш в чеській соймі. По сій заяві оповістили учасники конференції президенту міністрів про настрої серед чеського народу і про відносини в Чехії. Опісля порушили они події в нижній Австрії і зажадали рішучо, щоби державні органи хоронили чеське населенє перед насиллем Німців та берегли чеських прав відносно чеських приватних шкіл в нижній Австрії. Чеські послы зробили барона Бінерта уважним на далеко-ідучі наслідки, які потягнуло-би за собою санкціоноване законопроект Аксмана.

Барон Бінерт відповів, що правительство не вважає чеського шкільного питання політикою, але осуджує сю справу цілком із річевого становища; тому сподіває ся прем'єр, що ся справа буде вкороті як слід залагоджена.

Чеські послы заявили, що чеська нація і її парламентарні заступники були завсїгди готові до справедливого миру, щоб радити в соймі над жадами Німців, о скільки они не нарушують рівноправности обох націй в краю і єдности краю. Парламентарну ситуацію порушено лиш здебільшого. Конференція тревала майже 3 години.

По полудні конферував барон Бінерт також з Молодочехами і відпоручниками німецьких соймових партій. Довідавши ся дещо від президента міністрів, могли німецькі партії ось що сказати про настрої в чеській таборі: Чехи не пристають на те, щоби переговори про питанє національного спору ведено у Відні; однак они готові признати в принципі деякі домаганя Німців оправданими, як на пр. збільшенє мандатів до краєвого виділу і введенє в жите конференції предсідателів соймових клубів для залагоджуваня спірних квестій.

Німецькі-ж партії задумують прийняти ось яку форму, щоби уможливити уконституованє чеського сойму:

Німці допускають до збору сойму під сими двома услівями:

1. Коли їм будуть дані гваранції на сповненє деяких їх домагань, як поновне постановленє конференції клубових представителів, збільшенє німецьких мандатів Краєвого виділу і назначенє спеціальної комісії для розгляненя спірних національних чесько-німецьких питань.

2. Коли їм дасть ся гваранції, що переговори про цілий комплекс національних питань справді відбудуть ся в Празі. Се були-би услівя лише до уконституованя чеського сойму.

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. вересня 1909.

Календар. Субота 11. (29.) Головоєїки; рим.: Прота М. Схід сонця 5:30, захід 6:22. — Неділя 12. (30.) Н. 15. п. С. Александ.; рим.: Н. 15. п. С. Гвідона. Схід сонця 5:32, захід 6:20.

Реферат Толстого. Із Берліну доносять, що гр. Толстой осявідчив готовість особисто відчитати в одній берлінській концертній салі свій реферат, який хотів вголосити перед тим на мировім з'їзді в Швеції. Коли стан здоров'я Толстого дозволить на се, то поїде він сам до Берліну в тії цілі, а як би се було не можливе, то вишле туди одного свого друга з своїм відчитом.

Хто перший? Ледво прогомівла голосна вістка про відкритє північного бігуна др. Куком, аж наспіла друга, яка, після загальної опінії, буде о много цікавійша. Іменно Роберт Пірі відкрив також північний бігун. Вибрав ся він вісім разів на далеку північ, щоби осягнути свою давно вже рішучо постановлену ціль. Справді се ему цілковито вдалось — але майже о рік пізнійше, ніж Кукови. Варинула між обома завзята боротьба о першєство. Кожний вважає себе першим у відкритю північного бігуна. Оставленої Куком на північній бігуні американської хоругви Пірі не найшов. Видно, що не трафив на те саме місце — але що він відкрив дійсно бігун, є чистою правдою, яку доказав на підставі географічних дослідів. Правдоподібно оба вони відкрили північний бігун, але тепер буде вести ся між обома завзята боротьба, хто з них був там перший? Нехай они спорять між собою, а цивілізованому світові все одно, хто перший відкрив — добре, що відкрив. Як одному так й другому належить ся однакова честь і слава.

Найбільший канал на світі. Північну від полудневої Америки ділить вузке пасмо скалистої

землі. Від сходу звукує Америку в сім місяці Атлантийський а з заходу Тихий океан. Коли хто хоче з Японії або Китаю їхати до Європи, мусить обіздити полудневу Америку потім знова звертати в північно-східнім напрямі до Європи. Се розуміє ся коштує багато часу і грошей. Тому правительство Спол. Держав перед кількома роками взяло ся відрубати полудневу Америку від північної каналом звання після того краю Панама. Робота ся скінчить ся 1913 року а буде коштувати мільярди доларів. Робить там постійно 38 тисяч робітників. Чи мало робітників паде там жертвою спекоти, жовтої фебри, тифу і других припадків при доманю скал. Та все таки капітал побідить і за 4 роки стане готовий найбільший канал на світі, одно з найбільших діл людського розуму і праці нашої доби.

Оповідки, іменованя і т. п.

Повіdomляйте зараз „Буковину“, хто їде на виставу до Стрия!

З П. держ. гімназії. Испити вступні зрілості в осіннім терміні відбудуть ся 13. вересня с. р.

В справі „Січового Сьвята.“ Отсим подаємо до відома, що „Січове Сьвято“, заповіджене на 26. вересня с. р. мусіли ми відкликати аж до весни а то з причини, що на 88 буковинських Січій дуже мало з них зголосили свою участь у вправах так, що сьвято не випало би так величаво, як належить. Причиною, що так мало „Січий“ зголосило свою участь суть мабуть часті тепер вибори до рад громадських.

Ми звизаємо однак всі „Січи“, аби вони не тратили охоти, та не засипляли справи, але противно, аби використали час, та аби тепер пильно вправляли.

На наш поклик, на весну анї одна „Січ“ не сьміє відтягнутись, всі „Січи“ мусять стати як один муж до спільних вправ. На жаданє висилаєм „Січам“ вже від тепер інструкторів.

Комітет Січового з'їзду на Буковині.

Із штуки і літератури.

Франц Коковський: „Сільська кооперація“. Чернівці 1909. Вид. „Народної Бібліотеки“ ч. 14. Ціна 20 сот. Книжечка ся призначена для селянства, однак і кождому інтелігентному читачеві віддасть вона велику прислугу. Кооперація се велике діло сучасних днів, — нею можна двигнути найбільшій нарід до великого розвою і значіння. Тому маємо надію, що книжечка, яка поцулярно розбирає сю квестію, найдет ся в багатьох руках серед нашої суспільности. Читанє таких книжок спинить може дещо з пустомельства а зверне людий до реальної праці. Книжку сю замовляти можна в „Селянській Касі“ в Чернівцях, ул. Паньська ч. 33.

Сьмішне.

Батько (до сина): Не божь ся раз у раз, бо то гріх!

Син: Але?...

Батько: А бігме що гріх.

*

— Що там таке провадите на шпурку?

— Слоня.

— Якого слопа, адже-ж то осел!

— То чомуж мене дурню питаєш?

— Во мені дивним видавало ся, щоби осел провадив осла.

*

П.: Чоловіче, та на що ту миску тримаєш в постелі?

В.: То памятка по моїй небижці жінці. Місяць перед смертю ще кинула мені та добра душа нею в голову.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 10. вересня 1909.

Тегеран. 10. вересня. (Кб). Вувший шах Могомед Алі виїхав до Росії.

Царгород. 10. вересня. (Кб). Якуменський патріарх дементув поголоску, пущену часописями, що він хоче перевести свою резиденцію до Росії.

Париж. 10. вересня. (Кб). Члени комітету національної охорони хотіли задемонструвати перед еспанською амбасадю протів того, що арештовано у Варцельоні Ферера, але поліція розігнала їх. Арештовано около 40 осіб.

Копенгага. 10. вересня. (Кб). Вчора передав ректор тутешного університету др. Кукови дичлом почетного доктора. Про его експедицію буде пізнійше предложене повне справозданє.

Santiago de Chile. 10. вересня. (Кб). Вельгійський інженер Ріссельберг, товариш др. Кука на антарктийських експедиціях з року 1897 і 1899, заявив, що він знає енергію і ентузіазм др. Кука до полярної експедиції і тому вірить він вновні зав'язам др. Кука.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі
в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

ОТСІ друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.	
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver-säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul-besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats-bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis) —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — —	4 „
Папір на справоздання з написом руским	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	3 „
Schulkataster — — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro-tokoll) — — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) —	2 „
Schulmatrik — — — — —	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.	
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — — —	8 „
Statistische Daten — — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — —	10 „
Сьвід. для повторних курсів (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук K 1'40	
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опаківанем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опаківанем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звернене пожички. 5. Внесене о позволене екекуції на движимости. 6. Внесене о позволене екекуції на недвижимости. — Заразом поручає **нотарияльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „подання“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш. Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „подання“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, уліця Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попереднім надісланем належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

уліця руска число 20, телефон число 788.

(—)

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришеннях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорскім.

Вкладки шадничі: K 2,848.890.—

Удїли членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Позір!!!

Пожички під дуже догідними услї-
вьями Пп. учителям та ц. к. урядникам.

Поясень удїляє: 129 (2—8)

Р. Сїрецький, Чернівці ул. Новий Сьвіт ч. 52
I. поверх,

евентуально Топущак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болїв, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прому ува-
жати на напис „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Первотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шонок) 8 кор. з оплатою і опаківанем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
мединаліній Стерншуса.

19 (—)

5 до 10%

дешевше як всюди
продають ся прибори до писаня

В СКЛЕПІ

„укр. Видавничої Спільноти“
в Чернівцях, ул. Півнична число 6.
(побічна від жидівської) (—)

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німець-
кій мові, що заступає інтереси україн-
ського народу перед культурним сві-
том, виходить раз на місяць в обемі
48 сторін з додатками і коштує на рік
лише 8. Кор. 6 обовязком кожного ін-
телігентного Русина передплатувати сю
часопись. Адреса редакції і адміністра-
ції: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2,

24 28—40 н

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднійше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Осінні артикули послідної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Сінів в Грау.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Сінів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всїлякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дїтий.

REGEUS LEMBERG.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузі.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиєр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Русна ч. 15.**
Мірні ціни.

Філія: **ул. Кручена ч. 1 а**
теперішня ул. Д-ра Райса.
Виконанє без закиду.

169 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто щадницької поштової 25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користими услївами від шкід огневих, числїть умірковані премїї за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, удїляє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуравати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень удїляють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Лікар дїтий др. Бодєа

126 (3—3)

мешкає від 9-го серпня с. р. в новім дїточім шпиталі при улиці Воляна за шпиталем краєвим. — Помешканє находить ся в головнім забудованю тамже на І. поверсі, та має осібний вхід. Телефон ч. 300.

Ординує від 2—4 години пополудни.

Адвокат

127 (3—3)

др. Омелян Слушанський

отворив в **Сторожинці** в домі пана Йоахіма Єремїєвича (побіч забудованя судового)

свою адвокатську канцелярію.

Великий зарібок

приносить побічне заняте кождому господарови, купцеві підприємцеві, урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Святої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспекта коштів і цінники даром. — У всіх місцевостях Буковини і східної Галичини, пошукувані заступники. — Писемні офerti адресувати на повисшу фірму.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович, Механік** в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для місцян і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При підписках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміватись що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надсилає по 40 сот. від стрічки, при члестійших замовленнях відповідний рабат. Реніамації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і надрукуванням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Патриотизм чи облуда?

II.

□ В попереднім числі, подали ми під сим заголовком нашим читачам зміст статі „Громадського Голосу“, у якій кидаєть ся громи на всіх наших послів і на всю політику Русинів на Буковині а вкінці звизавать ся наше мужицтво, щоби воно вступало тепер масово до „радикальної партії“. Вже там долучили ми до перепо-відження змісту сеї статі деякі наші загальні уваги, а тепер хочемо вглянути в аргументацію сеї статі троха докладніше.

Отже передовсім насуваєть ся тут кождому питане, чому якраз тепер рішили ся трабанти нашої „радикальної“ партії виступити до народу з таким огнистим та безпардонним зазивом? Найдти несумнівну відповідь на се питане — дуже легко. Іменно якраз переводить ся у нас мужицку організацію під знаменем політичного товариства „Руска Рада“. Ся робота іде, до „Рускої Ради“ зголошують ся тисячі наших мужиків, в загальній опінії рускій сей почин здобуває собі чимраз більше признання і в всяка надія, що власне в той спосіб виведе ся всю нашу політичну роботу на найпевніший шлях та що власне в тій організації зійдуть ся всі найчесніші і найліпші робітники так в поміж селянства як і з інтелігентних кругів. Inde irae! Так звана „радикальна партія“, за весь час свого животіння не найшла дороги до мужиків. Що більше, навіть січова організація, яку теперішні „поступовці“ без найменшого опору віддали „радикалам“ думаючи, що вони, як свівжі, молоді люде, поведуть її до найкрасшого розвою, — навіть ся організація під радикальним проводом так упала,

що тепер мимо всякої агітації (навіть з нашої сторони) годі вже було оживити її, на стільки приміром, щоб міг вдати ся плянований зарядом січовим з'їзд всіх наших Січій в Чернівцях. Від наших „радикалів“ не то, що не вийшла ніяка нова позитивна політична думка так що до річи як і форми ведення нашої політики, але і всьо, до чого тільки ся „партія“ взялась, в мить ниділо і загибало. І инакше не могло бути. Не могло инакше бути з ріжних причин. Передовсім з тої причини, що в самій вже „ідеології“ сеї партії не було ясности. І так ся „радикальна партія“ намагалась раз наблизитись до галицьких радикалів а зараз потім до християнських соціалів. Під тим знову зглядом теж не могло инакше бути, коли зважить ся, що прихильників сеї „партії“ вязала в одно тільки негативна „програмовість“ на точці непорозуміння з всякими особами з поступової партії. Дійшло під сим зглядом до сего, що під омофором сеї „партії“ згодом зібрались „всякі“ люде, в великій части такі, що в ніякій чесній громадї рішучо не повинні мати місця! Nomina sunt odiosa, — однак про се знаємо так само добре ми, як і чесніші члени „радикальної“ партії. Тому, покищо, промовчуємо імена.

Ті „всякі“ з часом так добре в „радикальній“ партії розмістились, що взяли в свої руки першу скрипку. Ішли отже „в народ“ і шукали мальконтентів. Де таких не було, там їх силоміць робило ся. Очевидно, ніякими політичними аргументами, а особистою лайкою, — такою, яку впрочім бачимо і в сій статі „Громадського Голосу“. Наслідком сего було лиш се, що між мужиками почав ся заколот, вся політика зійшла на сварку, публичну мораль вигнано при тім очевидно в ліси та яри і почали ся судові процеси між

мужиками. По часі — сего вже і мужикам стало за багато і вони впали на думку згуртуватись поза теперішніми партіями. Серед найплюгавішої сварки, вся реальна, позитивна робота спинювалась, передовсім „радикальна“ партія довела до сего, що на її віча сходилось найбільше 20—30 мужиків. Січи завмерли а в ідеології радикальні провідники ніяк не могли вдержатись при яким небудь позитивним принципі. Не могли рішитись, чи світлом їх має бути Драгоманів, чи тисячраз від Люегера плюгавіші тутешні черновецькі люегерівці.

Коли почала завязуватись мужицка організація політична в тов. „Руска Рада“, якстій прилучились до неї ті найкрасні селяне з поміж „радикалів“, які до них колись пристали, думаючи, що найдуть у них щось справді нове і річеве. З поміж тих людей, назовем от хочби і Г. Лисана з Вашківців. Побачивши се, „всякі“ люде в „радикальній“ партії якстій спостерігли, що ґрунт усуваєть ся їм з під ніг. Моральний авторитет Лисанів вже не буде покривати дечийої „всякості...“ Отже останна проба: треба затрубити в усі сурми.

Роблячи се, чи можливо було вказати на якусь реальну роботу „радикальну“? Ми бачили, що ні! Отже знову осталась лиш лайка, інсинуації, найплюгавіше, обридливе „хлополапство“ — і брїхня. Так „освідомляли“ народ наші „радикали“ все, — чому-ж би инакше мали поступити тепер?

Отже трублять знову „радикальні сурми“, що „всі наші посли — се панські раби“, „наші посли не видать перед собою нічого більше, крім почестий і гроший“, — „всі разом голосують вони у Відни за панськими предложениями“ і т. д., — одним словом теперішні політики наші

Нові материяли до біографії Тараса Шевченка.

На днях появилась невеличка книжечка доб. Яворницького (п. н. „Д. І. Яворницький — Д. І. Яворницький, Материяли до біографії Т. Г. Шевченка“, Катеринослав, р. В. 1909, 47 + 7 ст., ціна 50 коп.), у якій шановний автор подає дещо нового з життя і творчости Шевченка. Культурний нарід шанує геніїв своїх, а шануючи їх, між иншим цікавить ся всім, що тичить ся творчости їх і їх життя. Тому вважаємо потрібним подати тепер і нашим читачам до відомости те нове про Шевченка, яке тепер оповістив наш д. Яворницький. Самої книжечки ми ще досі не одержали. Тому покищо обмежимося тут рефератом д. Широцького, поміщеним в 194. ч. сеї часописі. Читаємо там про ці нові материяли таке:

В „Раді“ вже не раз оповіщалося про те, що у катеринославському музею імени Н. Поля ско-вано цікаві материяли до біографії великого Кобзаря України; були здаєть ся, й наріканя на директора сего музею д. Д. І. Яворницького: докля-ряли его, що він ніби то ховав ці материяли від людей. Але справді він збирав ся сам видати їх і, не маючи вільного часу, барив ся здійснити своє бажане й ознайомити суспільство з історичними скарбами свого музею. Тільки отсе недавно, ми-

нулого тижня, вийшли з друкарні ці материяли під наведеним вище оглавам.

У своїй новій праці шановний Д. І. Яворницький помістив такі материяли: 1. „справдешню“ автобіографію Т. Г. Шевченка, яку написав поет по російському з початку 1860 р. (стр. 7—11); 2. лист П. О. Куліша до одного городянина у Катеринославі — П. І. З (уїченка); листа писано з Борзни 1. серпня 1885 року; 3. письмо Т. Г. Шевченка кь редактору „Народного Чтенія“ (передрук з „Народного Чтенія“ 1860 р., кн. II, стр. 229—236); 4. документи (пять архивних „дѣлъ“) про заслання Кобзаря; вони дають відомости про побут его в Новопетровській кріпості, Уральському, Гур'євому-городку, Оренбурзі й Нижньому Новгороді; 5. пів аркуша „изъ 5-го въ отдаленный оренбургскій линейный батальонъ“; 6. лист. Т. Г. Шевченка (4. січня 1858 р., з Нижнього-Новгороду) до відомого московського артиста М. С. Щепкина. До всіх сих материялів видавець додав „гравированный снимокъ“ цілком усеї автобіографії поета, як читаємо її в ориґиналі, а до кожного з них деякі пояснюючі відомости.

Що до архівних документів, себ то п'яти „дѣлъ“, то вони містять офіціальну переписку, починаючи з 1850 і до 1859 року, військового начальства про нашого бідлашного поета; тут ми знаходимо рапорти низшого військового уряду та „приказы“ вишого все про тогож таки поета. Здобуто ці „дѣла“ д. Д. І. Яворницьким в Ростові

на Дону в антикварія Романовича, а сей дістав їх від свого товариша-офіцера, який їздив в Новопетровске приймати діла після закриття сеї кріпости“. Щоб придбати такі коштовні документи, д. Яворницький мусів заплатити за них півторасти карбованців. Ще раніше д. Яворницького документи ці у д. Романовича бачив д. Рєдкий; частину їх останній переписав і надрукував у другій книжці „Кіевской Старини“ за 1905 р. Потім сам вже д. Д. І. Яворницький надрукував їх цілком у „Вѣстникѣ екатеринославскаго губернскаго земства“ за 1905 рік. Друкуючи знову ті документи, видавець надрукував їх „вѣтъ-у-вѣтъ так, як вони написані в ориґіналах“ (24 стр.).

Пів'аркуша „изъ дѣла о переводѣ Т. Шевченка изъ 5-го въ отдаленный оренбургскій линейный батальонъ“ передав у музей директор першого реального училища в Катеринославі Вавілов, який випадково роздобув його у 1853. році в Оренбурзі, де він був у той час за учителя інституту „благородныхъ дѣвиць“; зайшов він раз у крамничку купити тютюну. Хлопчик, даючи покупцеві тютюн, загорнув його в пів'аркуша паперу, писаного з обох боків. Дома д. Вавілов прочитав, що було написано на папері не що инше, як наказ „военнаго“ міністра про Т. Шевченка, зацікавив ся папером і кинув ся знов до крамниці, де він купив тютюн, щоб розпитати, відкіля взяв ся сей папір і чи не має у крамниці ще таких документів? Хазяїн крамниці сказав: „ети бумажки мы купили

для Русинів нічого не зробили! Думаєте певно, що хоч один доказ на се наведено? Боже борони! А тепер ми запитаймося: панове, хто довів до сего, що наші селяне мають тепер до 200 своїх кас і інших спілок, що ще в 1906. р. загальний оборот їх „Селянської Каси“ виносив вже 46 і пів мільона корон, — і що за два-три місяці сї „Селянська Каса“ буде певно більшою фінансовою інституцією, ніж новий галицький руский „гіпотечний банк“? Хто з'організував при тій касі торговельний відділ, який ведучи посередництво в закупні і продажі артикулів і знарядів видає вже тепер нашим селянам великі справдіжні, реальні користи? Хто звів на Буковині читальні, Січи, жіночі громади? Хто довів до сего, що майже у всіх наших селах (з дуже малесенькими винятками) є вже рускі школи? За чийм старанем через десятки літ йшли в народ українські часописи і книжечки? За чийм старанем переведено на Буковині нову ординацію виборчу для громад, на підставі якої господарка громадська переходить тепер масово в руки самих наших людей? Хто дбає тепер про безперечно поступову нову реформу виборчу до буковинського союму? Хто ввів до сего союму колись двох наших послів а тепер має їх там бути 16? Хто відібрав від Волохів посольські мандати з руских округів для Русинів? Хто вистарався о перші середні школи українські (на жаль покищо в більшості ще утравистичні) на Буковині? Хто старався о таний кредит для мужиків креованем „краєвого банку“? За чийм старанем в українських наших околицях є вже тепер тільки залізничних ліній і т. д.? Хто довів далі до сего, що нині правительством не ставити нам таких колод в нашій розвою, як колись? Одним словом, хто довів до сего, що Русини, колись нуля в нашій краї, всіма визискувані, нині є важним чинником у всій краєвій політиці? Чи всього того не зробили ті „панські раби“ і їх політичні прихильники?

Очевидно і в їх роботі не все було непомилне і геніальне і до сего певно ніхто з них не має претенсії. А з другої сторони не все було можна зробити так, як бажалось! І через те, що ворожа перемога, колись дуже велика, нині слабша, а все таки є, а відтак і через те, що (скажім собі правду в очі) людей ще своїх не мають тутешні Українці тільки і таких, як їх нині вже їм треба! Се також толкує нам, чому в наших урядах а навіть громадах ще німеччина цвіте? Але і в сїм згляді хіба таки пішли ми теж вперед!

в крпости на пуды для оберток товара; много их уже ушло, а эта, въ которую мальчонка завернул вамъ папирсы, была послѣдняя“ (стр. 46). Так і не пощастило д. Вавілову знайти більше аркушів цїкавого діла. Знахідку свою він заховав і у минулому році дружина його передала її до музею.

Найбільш цікавими та коштовними матеріалами треба признати автобіографію Кобзаря та лист небіжчика П. О. Куліша до катеринославського городянина П. З(уйченка). Автобіографія писана власноручно поетом, по російськи, її не скінчено, доведено до 1860. р. і обірвано прямо на пів-фразі („1860 года въ первой половинѣ генваря“...), де не поставлено „навіть а ні жадного знака припинки“. У „Народномъ Чтеніи“ 1860. р., у другій його книжці надруковано автобіографію Т. Г. Шевченка під оглавом: „Письмо Т. Г. Шевченка къ редактору Народнаго Чтенія“. Усі вважають се „письмо“ за справжню автобіографію поета. Але коли порівняти „письмо“ у Народномъ Чтеніи з оригіналом автобіографії, що бачимо у петербурзькому музеї, то знайдемо велику між ними різницю. Дякуючи тому, що д. Д. І. Яворницький помістив у своїй книжці й „письмо“ співця України до редактора „Народного Чтенія“ (стор. 15—22), кожен читач має спроможність порівняти оригінальну автобіографію з сим „письмом“. Початок і кінець „письма“ хтось додав від себе, бо в автобіографії Т. Шевченка їх нема, багато перероблено

Лишається ще одна справа: іменно наше жидівсько-українське порозумінє. Сю справу треба раз також ясно поставити, щоб баламутство не ширилось. І так вискажуємо тут певність, і в сїм згодять ся з нами всі не звільнені від обов'язку думання люди, що в краєвій політиці найлучшим союзом для нас є союз з жидівськими послами. Тому, що обі сї нації здобувають собі права від спільних колишніх вивладдів, тому, що хіба і з Волохами і з Німцями годі нам з ясных для кожного обізнаного з нашим краєм політика причин входити в союз, а по третє також тому, що теперішній вожд жидівської політики у нас Др. Штраухер є справді може навіть найчеснішим джентельменом між всіма чужими нам політиками на Буковині. Придержуючись сего союзу, Русини рішучо не мають потреби покривати жидівських лихварів. Лихвар є все лихварем і він стоїть поза політикою. Боротись проти них можна в двоякий спосіб: чорносотенним словом, або реальним ділом. Сим другим послуговувались досі дуже пишно наші „панські раби“. Отже в найбільше загроженім куті, себто в наших горах, в сїм нещаснім вижницькім повіті, вони заложили немало кас райфайзенських, консумційних і інших спілок. Що се на щось здало ся, то можна переконатись о тім, побувши тепер хочби оден день хочайби лиш в Ростоках наприклад. Рівночасно дбало ся про піднесенє просвіти Гуцулів через школи і читальні а остаточно в самій Вижниці заложено українську гімназію. „Панські раби“ постарались в кінці, що в Вижниці керманічем староства став свій чоковик, др. Ёх, а сей як стій ограничив в своїм повіті самоволлю шинкарів. Се є реальна робота, панове „радикали“ і коли ще не все вдало ся, то о тім певно не лиш ви знаєте! Тільки конклюдія у вас інакша, а інакша у кого иншого. У вас на все пустий крик, — а деінде — реальне діло! Щоби остаточно проти всіх дерунів мужицких справді остоятись і щоби без них цілковито обійти ся, люди приступають тепер до дальшого діла: сильною організацією витворюють мужицку силу! Хто думає, той се діло повинен радісно витати. Бо є в тім ділі більше правдивого радикалізму, ніж в цілій теперішній „роботі“ наших „радикалів“! Щоби однак додуматись до сего, багато „радикальних“ організаторів наших мусіли-б не мати так багато горячого смалцю на своїх головах!... І о се лиш тут іде.

„Мужицка організація“, проти якої

ї виправлено, навіть самий стиль підроблено. Всі оці поправки й переробленя — діло рук Кулішевих. У листі до катеринославця П. І. З(уйченка) П. О. Куліш прямо заявляє, що він переробив автобіографію поета. Щоб ствердити сю заяву Куліша, наводимо два уступи з його листа, додержуючись Кулішевого правопису.

„Посылаю Вамъ, дорогой друже Петре Ивановичу, жаданий автографъ Шевченка та й прошу: не давайте нікому робити зъ него копію і самі не пропечатуйте сієї автобіографіи нігде. Я зробив собі копію про сей случай и, як печататиму, то додамъ й коментаріи.“

У конці своєї копії приписав олівцем такі слова: „Так оканчивается автографія (sic) Шевченка, написанная имъ по просьбѣ издателя „Народнаго Чтенія“. Не будучи въ состояніи написать еі такъ, какъ хотѣлось бы, онъ обратился за помощію ко мнѣ и отдалъ мнѣ свою рукопись. Я написалъ отъ его имени то, что в „Народномъ Чтеніи“, а недоконченнаа автобіографія поета лежала въ моихъ бумагахъ, забытая мною, до 1885 года“ (стор. 12).

У сїм таки листі П. О. Куліш свідчить, що він доробляв „недороблене“ у творах Т. Г. Шевченка та Марка Вовчка. Через се лист Кулішів має значіння і цікавості для зрозуміння творчості великого нашого поета та Вовчка. „У перших двох виданнях Кобзаря, пише Куліш, в посланні до Основ'яненка стоїть:

звертає ся сей зазир таких наших „радикалів“ в „Гр. Голосі“ — є власне поважною пробою повести нашу громадянську роботу шляхом справдішного поступу. Дібрано до сего всяких людей, без ріжниць партій! І якби не сей „горячий смалець“ у декого, то все булоби добре. Люде, що хочуть і можуть працювати, а передовсім приклонники правдивого прогресу, які хочуть довести до сего, щоб робота наша мала здорову підставу і здоровий спосіб, ті певно будуть працювати в тій організації. Се зроблять вони не оглядаючись на теперішні партії. І тільки жаль можна мати притім для сего, що між тав. нашими радикалами не зважаючи на інших так голосними стали в таку хвилю люде зі смальцем на голові...

Такі люди не знають пардону! Однак вони виступаючи проти корупції і недостачі етики в публичнім житті, не здають собі хіба справи з того, що брехнею (от хочби ще і такою в тій своїй статі, що до мужицкої організації не сьміє з інтелігентів ніхто належати крім Дра. Стоцкого і Дра. Когута), інсинуаціями („панські раби“), найплюгавішою демагогією (наприклад підношенем таких закидів проти укр. послів з Буковини, як сей, що мужики наші платять податки і ще більше будуть їх платити) вони якраз скріплюють лиш упадок етики і моралі в публичнім житті! Що в нашій роботі не одно ще нестасє, що неоднораз у нас занедбано а на друге не звернено властивої уваги, се не лиш можливе, але і певно правдиве. Люде є людьми! Однак хто замість критики воює такими способами, як ся статя в „Гр. Голосі“, той рівночасно виставляє собі свідомство якнайгірше. Не патріотизм се і не розум, але облуда і... горяче масло...

Отверто говоримо про се з жалем. З жалем, що у нас воно можливе. І ми не робили-б сего, як би справді не мусіли. Іде нам тут не о „радикалів“ і „поступовців“, але о те, щоби відкритем правдивих відносин хоч сьак-так унеможливити борбу нечесною збруєю.

Політичний перегляд.

Закінченє конференцій у барона Бінерта.

Ще раз явили ся 10. с. м. відпоручники партій пражського союму у барона Бінерта і тут по взаїмних інформаціях почули вони від шефа кабінету, що чеський сойм зіїде ся 21. с. м. Ческі послы заявили президентови міністрів, що

„Нашъ завзятый Головатый

Не вмере, не загине...

Ось де, люде, наша слава,

Слава України“...

і от рятуючи славу єдиного нашого поета, я радий єму напечатати так:

Наша пісня, наша дума

Не вмере, не загине“ etc...

Крім того П. О. Куліш доробляв ціби то „Наймичку“, „Назаря Стодолу“, „Неофітів“.

Що до Марка Вовчка, то як пише Куліш, та його гримали за те, що він поправляв твори першого. Реметував на Куліша за се і Шевченко. І от Куліш пише: „може я й опрозивъ твори Марка Вовчка, поправляючи ихъ, та як перестав поправляти, переставъ и Марко Вовчок путяе що поправляти. А тепер на що звів ся? Ні на що!“ (стор. 14).

Наведеного досить, щоб показати цїкавості виданнях шановним Д. І. Яворницьким матеріалів до біографії Т. Г. Шевченка. Додамо ще й те, що книжку видано дуже гарно: добрий папір, гарний друк, майже повна відсутність друкарських помилок. Гроші на видання дав д. М. В. Хрінников, а що буде від продажу книжки, все піде на пам'ятник Т. Г. Шевченкови в Київ.

они готові пересправляти про актуальні краєві справи з Німцями тоді, як зійдеся чеський сойм.

На се замітив барон Вінерт, що у нарадах, які що йно покінчено, не ходило о то, щоби привести до остаточної злагоди між Німцями а Чехами, але щоби пізнати погляди обох таборів що до умовин урухомлення сойму та що до провадження соймової роботи. Шеф кабінету заявив, що правительство не думає скликати спеціальної комісії, яка зайняла-би ся злагодою між обома народами. Правительство уважає цілу сю справу за комплекс питань конституційних та адміністративних, які треба суцесивно полагоджувати. Вкінці сконстатував ще президент міністрів, що в ході конференцій по тих обох сторонах показала ся добра воля до злагоди. При тім вказав він на політичні та інші моменти, які були-би впливом полагодження національного спору.

Чеські відпоручники не перебрали на себе жадного зобовязання зглядом правительства і Німців, застерігаючи остаточне рішення даної справи чеському сойму і конференції провідників клубових, яким буде предложений докладний реферат про наради, ведені у Відні.

По закінченню наради чеських послів висказав г-р. Букуа своє задоволення, що конференції збуджують надію на розпочаті праці у пражському соймі, по чім ще посол Эдарекі подякував баронові Вінертові за аранжування конференцій в цілі урухомлення чеського сойму.

По конференції з бароном Вінертом удали ся всі чеські учасники до міністра др. Зачика на нараду, де сконстатовано, що всі чеські соймові партії в національних політичних справах годять ся.

Дальше сконстатовано, що послы не переступили в ніч даного їм мандату та не заключили жадних обовязуючих угод, але пошилили остаточне порішення справи соймови. Вкінці заявили ся вони готовими радити в соймі над справедливими жаданнями Німців, коли они будуть відносити си до королівства Чехії, однак рішучо напастували оплачуване Німців за відступлене від обетружній ріжними концесиями.

Дещо про борбу Еспанців з Набилями.

З Лондону доносять, що в Еспанії прийде небавом до загальної мобілізації, коли на побовищу перед Мелілею не можна буде зазначити корисної зміни ситуації. Дотеперішні побіди Еспанців не приносять нічого иншого як хибна великі страти. Тимчасово нема що ще вірити сій вістці, бо она походить із англійського жерела, а в англійських вістях можна добачити певну тенденцію в тій справі.

„Agence Navas“ доносить із Фесу, що французський конзуль Геяр просив султана перед 6 днями о авдвенцію для себе і для конзулів Англії, Еспанії, Німеччини і Австро-угорщини, щоби передати йому ноту держав в справі жорстокого поведєня із сійїманими. Султан не відповів на се доси ще нічого.

НОВИНКИ.

Чернівці, 13. вересня 1909.

Календар. Вівторок 14. (1.) Симеон Стовпник; рим.: Воздвиж. Ч. Хреста. Схід сонця 5:35, захід 6:15. — Середа 15. (2.) Мамайт, Діомед; рим.: Никомидия М. Схід сонця 5:36, захід 6:13.

Проти введення руских, волоских і польских иляс в черновецких міських народних школах хочуть (як зачуваємо) внести деякі круги протест. В тій справі подамо завтра окрему статю.

Вступні іспити до II. гімназії в Чернівцях. Від вількох літ бачимо, що єдиною рацією вступних іспитів до сеї гімназії в якесь незрозуміле для нас диво. Сего року перейшло воно вже всякі границі: при повакаційнім вступнім іспиті до сеї гімназії перепала майже половина наших хлопців! Ми є принципиальними противниками теперішних вступних іспитів до гімназій, однак бачимо, що віде не приписує вони такої шкоди, як власне у нас, в сій т. зв. рускій гімназії. Тут отже мусить бути якесь спеціальне дивацтво. Іменно (се ми нераз провірювали) деякі професори сеї гімназії не хочуть розуміти, чого від дітей при вступнім іспиті можна вимагати, а чого не можна? На всякий спосіб такі висліді вступних іспитів приносять нам великі втрати і нарід наш не буде спокійно дивитись, щоб рік-річно се лико повторялось. Як довідуємось, займаєть ся тим тепер наше товариство „Українська школа“, яке мабуть через приватні приготування курси буде від тепер старати ся о охорону наших школярів перед професорскою сліпою безоглядністю.

Нешанованє руских сьвят вижницьким судом. Рускі селяне з Лукавця, Бергомету і Мігови скаржаться на се, що цілком протизаконно одержали візване до вижницького суду на день урочищенного сьвата (першої Богородиці). На візваніх був підписаний якийсь чеський тамошний судовик.

Редакція журналу „Наша Школа“ звертає увагу редакції нашої часописи, що докір д-ра М. Кор-

дуби редакції „Нашої Школи“ за те, що она не подала дискусії над рефератом проф. д-ра М. Пачовського („Жаль, що видавці „Нашої Школи“ не напечатали також дискусії над рефератом і т. д. Так робить німецький орган „Mittelschule“ і т. д.) — несправедливий, бо як раз ціла дискусія над тим рефератом подана до найменших подробиць на стор. 154—159 „Нашої Школи“ (див. Анкета в справі науки української мови в австрійських середніх школах, яка відбула ся у Львові дня 20. мая 1909 р.) З нашої сторони завважимо, що дискусію треба було подати за раз по рефераті.

Цілком слушно. В 11. числі „Каменярів“ читаємо: „Кілька Товаришів звернуло ся до заряду учительської організації і до нашої редакції з зажалянем, що деякі Товариші допускають ся некоректностей в народних інституціях і иньших нечесних „зделок“ та підносять гадку, що організація мусить нарадити ся, що з такими випадками почати, бо не випадає, щоб загал учительства терпів через кількох панів, яких „зделки“ вважають ся як „offen-ger Geheimnis“ і якими то випадками докоряють деякі сильні мира сего всему учительству. — В виду сего буде організація примушена заняти ся дуже серйозно деякими брудними справами і покаже, що вона не хоче покривати віякого свиньства. Народний учитель повинен і мусить мати в кождім згляді чисті руки. Хто сеї засади не буде держати ся і своїми брудними ділами наводити ме на ціле учительство сором, того ми самі вишлемо туди, де ему слід бути. — За правду, за заподіяну Товаришом кривду підємо й в огонь, але чесного і великого імени „учитель“ не позволим нікому поганити.

З вижницької гімназії. До першої класи зголо-сило ся перед і по вакаціях разом 169 учеників, а з тих прийнято 146. До другої класи прийнято до давних 121 учеників ще 17 з иньших гімназій. Всіх публичних учеників числять тепер гімназія 284 в 6 відділах.

З'їзд австрійських нотарів. В суботу відбув ся у Відні з'їзд всіх австрійських нотарів в цілі обговорєня нотарятських реформ. З між буковинських нотарів взяв участь в сім з'їзді Ник. Дрогомирецький.

З Каменця подільського. Львівська укр. трупа під дирекцією д. Стадника закінчила свої гостинні виступи 23. серпня. За час перебування в Каменці виставлено опери: „Галька“, „Продана наречена“ і „Жидівка“; оперети: „Барон циганів“, „Запорожець за Дунаєм“ та „Вечерниці“; драми, комедії і фарси: „Маруся Богуславка“, „Ревізор“, „Серед бурі“, „На громадській роботі“, „Аноніми“, „20 днів в тюрмі“, „Циганка Аза“, „Ой, не ходи, Грицю“, „Жидівка вихрестка“ та „Вій“. Спершу публіки бувало мало, але під кінець, коли публіка придивилась чудовому виконанню, то вистави приманювали много гостей. Найбільші збори дали опери та оперети. „Гальку“ виставлено двічі і обидва рази театр був повний. З учнів ходили тільки семинаристи, решті-ж начальство заборонило. Трупа переїхала до Проскурова.

Сумний випадок. В Монахові лучив ся такий випадок, що один учитель народної школи завдав одній учениці 4 годині карцера. Учитель, який після приписів не обовязаний наглядати „замкненого“ ученика, пішов собі домів і приказав шкільному слугі, щоб він по чотирох годинах дівчинку випустив. Однак шк. слуга забув приказу учителя, замкнув школу і пішов також до дому. Другої днини була неділя і бідна дівчина пересиділа в школі повних 45 годин. Сей випадок спонукав „Львокальну шкільну комісію“ внести до правительства просьбу, щоб на будуче було заряджено, аби з „замкненою“ дитиною сидів і учитель та, щоб завше родичі покараної дитини були повідомлені. — Було-б пожадним, щоб і наші власти видали розпорядженє, після якого був би учитель обовязаний дати родичам „замкненої“ дитини знати, що їх дитина покарана часовим карцером. В багатьох випадках мала би така практика і великий вплив на родичів, які звичайно не мають понятя, за що їх дитина покарана і чи взагалі була покарана. — („Каменярі“.)

Не хоче видіти Цепеліна. Коли воздухоплав Цепеліна мав перелітати понад місто Іетінген, одна стара жінка, яка чула про се, що аероплан Цепеліна мав повилити ся в тій околиці, так дуже тим перестрашила ся, що ховаючись перед тим нещастєм, мало не задушила ся в своїх подушках. Давнійше вже оповідали собі люди, що здалека вже чути шум воздушного мотора. Случайно скла-ло ся так, що другого дня ранісько потав сусід тої старушки чистити збіже на млину. Шум, який викликав пущений в рух млинок, збудив в тій жінці думку, що Цепелін знаходить ся саме над її хатою. Була вже 9. година, а стара жінка все ще не вставала. В кімнати увійшли сусіди до хати, бо помітили, що склало ся з сусідкою щось незвичайного. Застали її мокру від поту. Старушка заявила, що она не хотіла видіти на старість, як люди „все більше дуріють“.

Комета Галлея. Астрономи готують ся зустріти в повній науковій зброї рідкого гостя, ко-

мету Галлея. Ся комета являє ся на небі що 75 літ. Останній раз она завітала в наш краєвид 15-го жовтня 1835. року. Ся комета має досить велику огненню голову, від голови тягнуть ся нілька кри-вих промінів, які нагадують хвіст. Назва „комета“ походить від грецького слова „ікмїтіс“, себ то — волосата зоря. Голова комети в два три рази біль-ша від звичайної середньої зорі, хвіст буває досить довгий. Комету Галлея буде і сей раз видно в Галичині. В давні часи поява комети дуже лякала людей. Деякі казали, що се проти великої страш-ної війни, другі — проти неврожаю, чуми та вся-ких пошестий, а були і такі, що чекали навіть кінця сьвіта і готувались вмирати. А в 15. століттю по різдві Христовім, коли прийшли уперше з Азії і завоювати Европу турецькі орди і на набі несподівано для них показалась комета Галлея, то Турки так її злякали ся, що довгий час не хотіли воювати. На сей раз комета явить ся коло по-чатку вересня 1910 року. Але вже й тепер видно в підзорні великі труби деякі її сліди. Пильним дослідом сеї комети тепер заняте петербурське астрономічне товариство на чолі з проф. петербурского університету А. Ждановим.

Становище татарського письменства. В татар-ській газеті „Тараккі“ д. Фані так оповідає про сучасне становище свого рідного письменства: „В той час, коли московські газети мають по 200 до 300 тисяч предплатників, наші татарські — не мають навіть двох тисяч“. Далі д. Фані пише про долю самих татарських письменників. „Про наших робітників пера, поетів, письменників можна сказати, що їм треба ждати одного тільки: громадянство відсахнеть ся від них, наче від тих єретиків. А поки що они голодують. Їхні деякі видруковані твори лежать собі на полицях по крамницях і ніхто їх не купує. Безглузду писанину про Шерльоків, Гольмсів та Нат-Пінкертонів видають та випро-дують тисячами примірників, а вірші та чудові твори наших письменників лежать по крамницях“. Отже в Татарів таке саме під тим зглядом, як і в нас...

Оповістки, іменованя і т. п.

Хочемо виїхати на виставу до Стрия осібним поїздом. Просимо отже як найширіше агітувати за сею нашою прогулькою між цілим нашим народом на Буковині! Рівночасно просимо до четверга пові-домляти редакцію „Буковини“ о тім, нілько людей з кождої місцевости на сю виставу виїде напевно? Лиш в той спосіб можна буде виснади 50 проц. знижку в ціні білетів! Подробиці подамо до відомости в сих днях.

Конкурс. На рік шкільний 1909/10 призначила буковинська торговельна і промислова палата 4 стипендії в сумі по 250 кор. ученикам висш. торг. шкіл. Предложити треба: 1. Сьвідощтво, що компетент записав ся в австрійській висшій торг. школі. 2. Сьвідощтво приналежности. 3. Сьвідощтво убожества і 4. посліднє шкільне сьвідощтво най-ціанійше до 15. жовтня через дирекцію торговель-ної і промискової школи, де компетент кінчав свої науки.

З міського театру. Наспіла вістка, що театр під дирекцією Кляйна прибуде до Черновець ма-буть вже 2. жовтня с. р. і перебуде тут через ці-лий зимовий сезон. Абонуватись можна в бюрі міського театру, почавши від 15. вересня.

Для погорілів в Вижниці зложено добро-вільними датками на руки тамошного староства 1432 кор.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 13. вересня 1909.

Венеція, 13. вересня. (Кб). Вчора покинув місто воздухоплав „Giulio Veria“, щоби перелетіти через адриатицке море. Численно зібрана публіка справляла воздухоплавцям великі овації.

Букарешт, 13. вересня. (Кб). Передучера ви-бух великий огонь у нафтяних копальнях в Море-ніях, який заняв ціле село Ставрополіс. Чотири особи зранені тяжко; матеріальна шкода досить велика.

Кронберг, 13. вересня. (Кб). Грецький престолона-слідник прибув сюди із братом Андреем.

Петербург, 13. вересня. (Кб). Телеграфічні вісти доносять що перекі банди атакують російське військо.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петро-вича ч. 2) видає що місяця ілюстровану про-сьвітну книжочку для своїх членів, яких впи-сало ся на сей рік 700. Не гайте ся і всту-пайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Збори каси позичкової і спілки торгової для громади Суховерхів відбудуться дня 21. вересня с. р. о 1. годині по полудні в шкільній будинку з слідуєчим дневним порядком: 1. Справоздане касове за час від 1-го січня до 30. червня 1909; 2. Справоздане спілки торгової для громади Суховерхів за час від 1. січня до 30. червня 1909; 3. Вільні внесення. — За-разом відбудуться і збори читальні „Рускої Бесіди“ після наведеного дневного порядку: 1. Вибір старшини; 2. Запроваджене курсу аналіфаетів; 3. Вільні внесення. — *Старшина каси позичкової, Спілки торгової і читальні „Руска Бесіда“.*

Друкарня тов. „Руска Рада“
Чернівці, ул. Петровича ч. 4.

24 28—40 н
Молочне мило
лелійне з коником
найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.
Всюди до набути.

Позір!!!

Позички під дуже догідними услі-
вами Пп. учителям та ц.к. урядникам.

Пояснень уділяє: 129 (3—8)
Р. Сірецький, Чернівці ул. Новий Світ ч. 62
1. поверх,
евентуально Топущак, Кучурів вел.

**Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня костий, пле-
чий гієтні і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не прии-
мати ніяких „Первотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шочок) 8 кор. з оплатою і упакованем.
Тисячки листів з подякою. — Вислака
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикалній Стерншуса.

19 (—)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Щадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан клас (Monats- bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справоздання з написом руским	—	—	3 „
Папір на справоздання з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізоване до посіщення школи	—	—	4 „
Повідомлене про зашколене	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40			
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до ведення кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і упакованем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і упакованем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
нене позички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає **нотарияльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш.
Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланєм належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходять „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петит). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция „Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Редакції неопечатані візні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і надручує поштовою належністю.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотки від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не принимає ся.

Crescat et floreat!

□ Ділимо ся з нашими читачами, з всіма Українцями буковинськими а далі з цілим нашим народом, деб він не був,—відрадною вісткою, що остаточно маємо вже свою чисто українську мужеску учительську семінарію в Чернівцях!

Вчора прийшло вже іменно до нашої краєвої ради шкільної урядове рішення міністерства просвіти про розділ теперішньої учительської семінарії в Чернівцях на окремі, цілком автономні відділи, для Русинів, для Волохів і для Німців. Кождий відділ буде мати свого управителя. Очевидно, ся українська учительська семінарія не буде утраквістична, але чисто українська.

Здобуток се справді великий! Наші земляки, що живуть в Галичині під бременем польського всевладства, від довгих літ даремно борються ся між иньшим о таку власне чисто українську учительську семінарію. На російській і угорській Україні ще більше літ мине, аж прийде до них така радісна хвиля, як отся тепер у нас. Так отже наша учительська семінарія є першою такою не приватною чисто українською інституцією і тому маємо ми всяке право бути гордими, що якраз у нас вперше вдалось вибити таку діру в мурах ворожих нам твердинь.

Українська учительська семінарія в Чернівцях є запорукою, що в наших українських народних школах, які вже маємо майже в кожній нашій громаді, будемо мати від тепер учителів вихованих в тій власне українській інституції, що певно не останеть ся без корисних наслідків. Довгий час старали ся ми о розділ теперішньої семінарії, бо розуміли власне вагу сего діла, щоби наших будучих учителів виховувано в своїй інституції. І нині се наше давне бажане сталося ділом. А предсі не так ще давно якже безвиглядні були ще у нас такі домагання? Перед десятима літами державна учительська семінарія українська навіть в царстві наших мрій мала далеке місце. Нині є вже вона частиною нашої реальної дійсности. Здобуток сей приносять нам нині наші послі а могли вони досягнути се тому, що все таки нарід наш шляхом просвітнього і економічного розвитку дійшов остаточно до свідомости своїх прав і має вже в собі певну силу, потрібну до реалізації своїх чимраз дальших потреб. Так отже рівночасно є також ся семінарія наша доказом нашої сили, яку скріпляти і якою тепер більше, ніж колинебудь піклуватись треба, щоби могли ми все далі і все висше йти, щоб дійти тут колись до нашої повної свободи і волі!

А покищо радуємо ся сьвіжим збільшенням нашого народного майна! Наша українська учительська семінарія в Чернівцях *crescat et floreat!* Нехай росте і цвіте!

З нагоди записів до національних шкіл в Чернівцях.

Минувшого тижня відбули ся в народних школах в Чернівцях записи дітей до новозаснованих національних клас. Хотай вище ще не покінчені, то все таки можна вже пізнати з числа дотепер записаних дітей, що не так то сумно представляє ся справа зі згляду на наше міщанство, як виображували собі се вільнодумні Німці, котрі разом з Жидами були „переконаними“ противниками націоналізації черновецького шкільництва.

Записи до руских клас випали ось як: В школі при ул. Рускій записало ся до 1., 2. і 3. класу рускої разом 231 дітей, з чого припадає на 1. класу 62, на 2. кл. 70 а на 3. кл. 98. В школі при ул. Двірцевій записало ся до руских клас разом 180, а то до 1. кл. 67, до 2. кл. 54, до 3. кл. 59 дітей.

Всіх отже записало ся 441 українських дітей. Для порівняння наведемо тут і статистику польських та волоских дітей, що вписались тепер до своїх клас: В школі при ул. Краєвої палати записали ся до 3 польських клас разом 271, а в школі при ул. Семігородській разом 109. До волоских клас на Рошотин записало ся разом 189, а на Клокичці 154. Польських дітей разом є отже 370, а волоских 343 в національних класах. Ми маємо 441. В школі при ул. Двірцевій 3 класи українські.

Противники національних шкіл переcheкали тихо час записів, бо надіяли ся що свого спасення з темноти народа. А коли тепер бачуть, що й тут перерахувались, то вищукали они собі тепер иньшого гудза.

І так їх часопись „Nachrichten“ з дня 10. с. м. помістила статю, в котрій проявляє ся лише зависть і егоїзм її автора. Там сказано, що Німці дотеперішню системою народних шкіл не були вдоволені.

Коли тепер змінено сю систему, вони знов невдоволені. Се перша неконсеквенція, з котрої виходить, що Німці самі не свідомі свого жадани. Вони ж бо також заявили ся за сєю зміною. Щоби похвалитись, своєю добротою тепер твердять вони, що незадоволені їх є впливом задалеко йдучої толеранції і ласки Німців та Жидів. Русини, Волохи і Поляки дістали задля неї в Чернівцях національні школи, наколи німецькі та жидівські пропадають без німецької науки. Що в дійсности так не є, най служать приміром і німецькі школи в чисторуских селах як в Рогізні, в Топорівцях і т. д.

Тепер іде дальша їх неконсеквентність: Німці радіють злобою, що багато не німецьких дітей записало ся до німецьких клас, не думаючи тут очевидно про 4. 5. і 6. рік науки, яких нема ще сего року в руских, волоских та польських національних класах. Радуючись з сего, зараз, кілька стрічок низше, „Nachrichten“ кажуть, що се але, що Німці мусять мати чисто німецькі класи, бо як кажуть, не будуть не німецькі діти ставляти перепон німецькому учителю.

В борбі проти національних шкіл вказували як на найважнійший аргумент на сепаратизм, котрий з розділу черновецьких шкіл конечно вплине, а тепер вільнодумні Німці якраз жадають сего сепаратизму і то у ще більшій мірі. Німці навіть дістали охоту, відлучити ся від своїх жидівських побратимів, бо жадають для своїх дітей чисто німецьких клас і лиш німецьких учителів, то значить, они хочуть християнсько-німецьких, конфесійних шкіл, хотай покищо не висловляють ся про се отверто.

Наколи-ж Німці, котрі у Чернівцях вивінувані найбільшими привілеями, рекламують тепер для себе ще якісь нові уступки на поли шкільництва, то очевидно і ми позволимо собі вичислити свої кривди і жадання.

Після урядового виказу міської ради шкільної є у Чернівцях 1878 записаних до тут. шкіл українських дітей. Для сих дітей потрібно що найменше 35 учителів української народности, а всего є їх лише 17. Отже вчать наших дітей навіть такі учителі, що як було оголошено недавно в нашій часописі, які навіть по українськи писати не вміють. А як учить ся рускої мови як предмету у висших класах? Щоби як найменше було труду для учителів німецьких взглядно жидівських, то злучує ся 4, 5. і 6. класу і складає ся години на науку рускої мови так, щоби були се години послідні, коли вже діти душевно змучені або на пополудни, в який то час діти звичайно дуже неправильно ходять до школи.

Записи показали, що конче треба утворити в найближшій часі чисто українські школи для округів: Клокичка, Балки, Рошотин, і Манастириска, бо годі жадати від дітей, щоби звіздам ходили до шкіл при ул. Рускій або при ул. Двірцевій.

Так само сконстатовано при записах факт, що учителі допускали ся нетактовностей і карігідних агітацій проти національних шкіл не зважаючи на дотичний розпорядок і на загальну повагу учительського стану. Се відноситься ся в найбільшій мірі до хлоп. школи при ул. Семігородській, де відбували ся записи в присутности українських учителів. При тім треба би спізнати, що в тій школі сталого учителя українського взагалі нема. Тому мусимо як найострійше запротестувати проти переведення вписів в сій школі!

Сим подалисьмо до відома найголовніші хибні шкільництва черновецького для Українців. З огляду на сі сумні обставини завизнаємо ми нашого інспектора, наших послів, наших радних громадських, і наших заступників в міродатних кругах, як і всі наші товариства, щоби вони мали бачне око на те, що тут діє ся і постарали ся о збільшене числа українських учителів, о іменоване руского інспектора для Чернівців. Так само жадаємо з висше поданих причин засновати тимчасом хоть одної української школи для шкільної дільниці: Манастириска, Клокичка, і т. зв. Балки.

Дальше звертаємо ся до висше названих панів як і до міської ради шкільної, щоби в новозаснованих українських класах учили лише учителі української народности. На се кладемо дуже велику вагу.

Політичний перегляд.**Скликане соймів.**

„Wienerzeitung“ опублікувала цісарське розпоряджене, яким скликані сойми Далмації, Галичини, нижньої Австрії, Сольногогороду, Стирії, Форарльбергу, Істриї і Трієсту на 16. падоліста.

Нарада Молодочехів.

Комітет, який вислала партія Молодочехів на конференцію з бароном Бінертом, відбув спільну нараду із парламентарною комісією і клубом чеських соймових послів, про що видано слідуєчий комунікат: „Комітет і парламентарна комісія, вислухавши справоздава своїх відпоручників др. Скордого, др. Пацана і н. Мاستалки, односторонно одобрили інформаційні наради, ведені у президента міністрів барона Бінерта, зазначаючи, що

відпоручники взяли участь в переговорах в справі урухомлення чеського сойму, держачись строго ухвали чеської парламентарної комісії та будучи свідомими великої відвічальности; тому висказується їм щиро подяку за те, що вони при нарадах, коли була бесіда про вороже становище Чехів до теперішньої правительственої системи, піднесли потребу енергійної інтервенції в користь Чехів із нижньої Австрії, і констатується, що відпоручники держали ся строго в рамках даної їм директиви парламентарною комісією чеських партій і що їх поступоване відповідало в повній мірою чеським поглядам в цій справі.

Парламентарна ситуація.

Конференції барона Вінерта з німецькими та чеськими партіями пражського сойму вже покінчили ся. Напружене на політичній горизонті австрійського парламентаризму уступило а на його місце стала надія, що Австрія зможе все таки видобути ся із прикрої ситуації, в яку загнали її німецькі послы чеського сойму своєю обструкцією. Відвдаючи ся за се Чехи робили, як відомо, обструкцію в парламенті. Таким чином прийшло до дуже прикрої кризи. Теперішня акція барона Вінерта принесла досить значні успіхи, хотий він зазначив отверто перед відпоручниками чеських соймових партій, що правительсто не поставило собі за ціль погодити Чехів з Німцями, а лише пізнати докладно домагання обох народів. Німці заперили, що допустять до уконститування пражського сойму і тим політична ситуація значно поліпшилась.

Усунувши по часті кризи, що панувала в чеській соймі, політичні круги звернули тепер всю свою бачність на приготування до осінньої сесії парламенту. Найбільше журби справляє фінансове правительственне предложення др. Біліньського, яке відкинуто навіть в міністерській раді всіма головами проти голосу міністра скарбу. Др. Біліньський мусів отже викреслити із свого плану підвищене податку на пиво, через що повстала в приходах велика люка. Сю люку старає ся правительсто виповнити проєктованем різних монополій, хотий дотичні змагання не збуджують великої надії на успішну в тім згляді роботу.

В поінформованих політичних кругах панує думка, що правительсто не зможе в осінній сесії предложити палаті послів нового фінансового плану, в яким підвищене податку на пиво було-би викреслене.

В німецько-вільнодумних та християнсько-соціальних кругах заміряють вступати ся в осінній сесії ради державної за підвищенням горілкового податку. Прочі проєкти мали-би чекати догіднішої хвилі, хотий думають, що більшість парламенту відступить від обширної фінансової реформи мимо того, що фінансове положення поодиноких країв дуже сего вимагає. Переведення обширної фінансової реформи наступило би в такім разі десь аж по двох або трох роках.

Становище угорського кабінету в теперішній політичній ситуації.

„Pester Lloyd“ доносить в справі політичної ситуації ось що: Президент міністрів др. Векерле стоїть на тім становищі, що банкове питання треба конче поладити до року 1917., однак під тим умовом, що розпочате виплати готівкою мусить наступити в певний час, призначений угодою. Що до військових питань, то правительсто в того погляду, що не може виступити перед парламентом в справі ухвалення плянованого, і то досить значного військового кредиту, доки не зробить ся порядку що-до військового питання взагалі і не будуть уділені ті малі військові концесії, про які військові авторитети заявили, що їх можна сповнити.

Відносно виборчої реформи пише згадана часопись, що угорський прем'єр не пристав на жадні модифікації, що відносили би ся до відкинення третього голосу, плянованого при системі плуральности і до признання виборчого права тим анальфабетам, які мають его тепер на якійсь иньшій підставі. — Сими модифікаціями давнього предложення старано ся зблизити ся досить значно до загального виборчого права, щоби тим усунути небезпеку завязатих кампаній о виборчу реформу.

Др. Векерле поїхав до Відня.

Прем'єр др. Векерле удав ся на два- або триденний побут до Відня, щоби взяти участь в спільних міністерських конференціях, а потім явити ся

у монарха на аудієнції в цілі розясненя політичної ситуації на Уграх.

В справі торговельно політичного уповновласнюючого закона.

Комітет, вибраний сталою комісією, яка як виконавчий центральний орган має берегти інтересів хліборобства і лісництва, відбув вчера під проводом президента міністрів барона Вінерта засідання, на яким ведено нараду над торговельно-політичним уповновласнюючим законом. Над даною справою відбула ся жива дискусія, в ході якої дано вислов ріжним поглядам, почім вибрано тісний комітет, що мав би заняти ся продовженням сих нарад.

Нарада угорських міністрів.

Минувшої суботи відбули ся в домі міністра Кошута дві наради міністрів. На ранішній нараді порушено справу розв'язки теперішньої політичної ситуації в Угорщині, коли вже достатньо обговорено біжучі справи, м. п. і хорватські. Засідання перервано о 2 год., щоби зійти ся знов о 4 год. пополудня, де вже явив ся також граф Андраші, якого рапо не було.

Однак на пополуднішнім засіданню в суботу не покінчено нарад; пересунуено їх на понеділок. Кабінет не міг ще погодити ся в справі предложення пропозицій на розв'язку політичного положення в Угорщині.

Офіційно доносить, що основа правительствених предложень буде лежати головню в тім, що вперед треба заняти ся справою виборчої реформи, а прочі питання відсунути на пізніше. Як головний заступник виборчої реформи виступає Кошут, який уважає за обов'язок партії незалежних пошпирати заступлену ним виборчу реформу.

Аргументи, подані Кошутом, викликали між членами партії незалежних корисний настрій так, що можна сподівати ся, що згадана партія пристане на поширене становища міністра торговлі. Однак се стане ся лиш під певними умовами, в справі яких ще не прийшло до якогось порозуміння.

Нав'язуючи до ради міністрів каже „Magyarország“ ось-що про політичну ситуацію: „Ще не відомо, яке становище займуть угорські правительствени круги.“

Ходить чутка, що роблять заходи околу удержання коаліції та кабінету, лиш з деякими змінами. Граф Андраші мав-би уступити. Що до системи плуральности, то вона напевно буде відкинена, однак число виборців буде взагалі зменшене. Знов инші твердять, що лиш третій голос відпаде а дотично системи з двома голосами буде пороблено деякі зміни. Першою задачею нового кабінету буде отже переведення виборчої реформи. Щоби уможливити парламентови її залагоджене, то треба ухвалити однорічну банкову провізорію. „Magyarország“ протівить ся сему, щоби роблено заходи околу удержання коаліції, бо се було-би порушенням принципу більшости. Після думки згаданого органу Голього належить ся керма угорської держави партії незалежних, а не коаліції; окрім того не узгляднено-би ухваленем банкового привілею домагане незалежних в справі заходів околу основання незалежного банку.

Румуни а шкільне розпоряджене гр. Апонієго.

Збори румунських єпископів Угорщини під проводом митрополита із Блазendorfu ухвалили, що наука релігії в середніх школах на волоській території має відбувати ся виключно у волоській мові. Єпископи скорше уступають, як допустять до переведення розпорядження графа Апонієго.

Робітничий страйк в Швеції.

Тому що тепер є дані для інтервенції правительства, то правительсто постановило посередничати між союзом синдикатів роботодавців а загальним робітничим союзом. Відпоручником правительства іменовано для сеї анції Цедерборга. Основи угоди робітничої предлагать ся слідуєчому парламентови.

Четвер 16. (3.) Антія, Теохтист; рм.: Корнилий М. Схід сонця 5:37, захід 6:11.

Почесні члени. Рада громадська в Дорошівцях іменувала на своїм засіданню дня 12. вересня с. р. почесними членами сеї громади: кр. през. Бляйлебена, митроп. Володимира Репту, посла Николая Василька, посла Антона Лукашевича, кр. інсп. Омелана Поповича, конзист. совітника Артимона Манастирського, старосту др. Розіна і комісаря Олександра Кобилянського. — Ради громадські в Горошівцях і Крещатику заіменували почесними членами: посла Николая Василька, віце-маршалка краєвого др. Смалья-Стоцького, посла Антона Лукашевича і комісаря Юліана Кобилянського.

Особисті вісти. Посол Николай Василько виїхав на кілька днів до Відня, звідки на неділю удасть ся до Стрия на першу укр. річницю виставу. — Посол барон Гормузаки удає ся до Відня. — Прокуратор Вол. Михальський повернує із відпустки і об'їзду назад урядоване. — Заступник прокуратора Мартин Біліньський пішов на кількатижневу відпустку.

В другій гімназії в Чернівцях, в руских відділах, число українських учеників представляє ся ось-як: в приготуєчому курсі 63, в I б 51, + 1 прив. в I ц. 51, в II б 40 + 2 прив., в II ц 40, в III б 64, в IV б 44, в V б 23, в VI б 35, в VII б 37, в VIII б 28 + 1 прив. Разом 467 + 4 приватисти. Без учеників з приготуєчого курсу 413 учеників + 4 приватисти. Як довідуюсь, дирекція сеї гімназії стараєт ся о поділене III б класу на два відділи. Для порівняня пригадаємо тут, що число учеників в перших двох класах вишнівської гімназії (без приготуєчого курсу) виводить 254. Така є в практиці і під тим зглядом ріжниця між чисто українською гімназією а утравістичною.

Соймова виборча реформа а Жиди. Дня 12. вересня відбули ся в „Жидівськй Домі“ в Чернівцях величаві збори жидівських довірочних мужів із цілої Буковини. По рефераті посла др. Штраухера говорили ще: др. Фінклер з Сучави, Саломон Шрайбер з Серету, др. Бірер з Радівців і др. Бенкендорфер з Серету. Всі бесідники годили ся з домаганнями референта др. Штраухера. Описав поставив др. Мендель Кінсбрунер слідуєчу резолюцію: „Сьогоднішня жидівська конференція із цілої Буковини заявляє рішучо за тим, щоби нова виборча реформа полягала на принципі національного катастроу. Жидівські заступники в соймі краєвим будуть завжди проти переведення соймової виб. реформи, коли она не zapewнить Жидам належного числа заступників“. Між иншим заявлялась та конференція за тим, щоби Жиди мали лиш один мандат з торг. і промислової палати а відтак щоби два мандати з курії великої посілости означити ясно як жидівську. Очевидно як рекомпензату за другий мандат з торговельної і промислової палати, з якого тепер Жиди резигнують, будуть они жадати мандату з курії громад.

За рускі білети. Недавно писали ми в „Буковині“, що галицькі Українці ведуть тепер дуже пильно борбу о рускі залізничні білети. Майже в кождім числі „Діла“ читаємо тепер реляції про всякі епізоди сеї борби. Остаточно в тій борбі не йде о ніяку практично-корисну річ, але о цілком оправдану народну амбіцію Русинів. З другої сторони Поляки, думалось би, хоч таку дрібницю випустять з рук своїх — легко. А тимчасом останнє наприклад „Діло“ подає телеграфічну вість що д. Ілька Цюкана арештовано за те, що він домагав ся руского білету на станції в Ожидові. Побитий начальником станції сидить Цюкан в арешті, в Олеску. Polskie rządu!

Засідане учит. екзек. комітету. Дня 11. вер. відбуло ся засідане укр. екз. комітету, на яким були заступлені всі три секції. Учителі Кісанович реферував про запроєктовану краєву виборчу реформу. Дебатовано дуже завзято над введенем учительської курії, за якою так дуже побирав ся п. Кісанович в своїй газетці. Дискусія покінчилась фактом Кісановича. В тій справі прийнято одностайно і рішучо резолюцію, в якій учительство протестує проти удержання привілеїв в новій кр. виб. реформі отже і проти протегованої Кісановичом учительської курії. Та цікаве тут ще і се: Др. Стоцький і др. Штраухер заявили на засіданню комісії для виготовлення проєкту для соймової виборчої реформи за загальним і рівним правом голосування а навпаки Ончул, протектор Кісановича, заявив тоді, що его партія не інтересує ся новою кр. виборчою реформою. Чи не вавилонська се вежа вся ота політика Кісановичів, Ончулів і їх компанії?

Не голосне, добре діло. Останніми часами не раз читали наші читачі таку нотатку в „Буковині“: „др. Стоцький виїхав до Бергомету“. Нині можемо подати вже нашим читачам висліді сих частих виїздів Стоцького. Сі висліді справді заслугують на се, щоби їх всім оповісти і ми певні, що вся наша суспільність прийме їх до відомости з великою розрадою, бо мусить побачити в них вірець тихої, але реальної праці, яка йде на хосен соткам родин наших мужиків-хліборобів. Справа

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. вересня 1909.

Календар. Середа 15. (2.) Мамайт, Діомед; рм.: Никомидия М. Схід сонця 5:36, захід 6:13. —

маєть ся так: Перед двома роками винаймила руска райфайзенська каса в Бергометі н. С. 631 гектарів поля від маршалка кравого барона Юрія Василька за ціну 7200 корон річної оплати. Це поле (243 гект. рілі і 388 гект. пасовиска) віддала наша каса 67 бергомітским мужикам до управи. Очевидно о призволене на се вистарав ся тоді у бар. Василька др. Стоцкый. Остаточню можна тут і се виняти, що др. Стоцкый зложив тоді бар. Василькови своїх власних 3600 корон як кавцію. Се була перша проба. Досі ще ніодня дідич на Буковині (хоч люде старались о се) не хотів згодитись на таку посесію для мужиків і крім бар. Василька не згодив ся на се ніхто з них по нинішній день. Проба ся вдала ся знаменито. Мужики були дуже вдоволені з сего, складали оплати дуже точно, отже вдоволеній був також барон Василько. Вачучи се, др. Стоцкый постановив повести тепер далі се добре діло. Іменно в тім році кінчила ся в тім самім Бергометі посесія Жіда, Вольфа Собля, який віднаймав від бар. Василька 308 гектарів. Др. Стоцкый старав ся отже о се, щоб тепер і сю посесію перебрала на себе руска каса в Бергометі для тамошних наших селян. І се в л а с н е т а к о ж в д а л о с я. Барон згодив ся з тих 308 гект. — 269 гектарів (в тім 214 гект. рілі а 55 гект. пасовиска) знову нашій касі і то за ціну 8250 корон річної оплати. Вчора віддано сю посесію рускій касі, а вона знову передасть її мужикам. Однак і на тім ще діло не кінчить ся. Др. Стоцкый веде тепер ще дальші пертрактації з бароном, іменно в тім напрямі, щоб та сама наша каса дістала тепер ще одну посесію в Бергометі від барона Василька, а іменно 606 гектарів, які досі мав д. Перепелиця, місцевий сільський дука. В тих 606 гектарах є 284 гект. рілі, 113 гект. лук і 209 гект. пасовиска. Барон Василько годить ся радо і на се. Покищо йде тут лиш о остаточне означене ціни. До згоди дійде впрочім тут цілком певно. В такім разі тамошня наша каса а властиво тамошні наші селяне мали би в посесії від барона Василька понад 1300 гектарів. За винаймлених досі 900 гектарів платять вони 15,450 корон річно. Як бачимо, услівя таки корисні! Се велике добре діло могло вдатись лиш тому, що барон Василько маючи на увазі потреби бергомітских селян, радо згодив ся на таку посесію, хоч певно мавби нагоду дістати більшу ціну за ню від інших посесорів, а далі також завдяки і сему, що наші селяни доказали вже свою словність і ретельність через те, що і добре господарували на винаймленій від барона перед двома роками першій частині сеї посесії і точно сповняли всі свої зобовязання. О скільки причинив ся сам др. Стоцкый до сего, що ся справа так добре повела ся, о тім пай вже говорять само се діло, а не наші слова.

„Новое время“, посол Николай Василько і гетьман Мазепа. В ч. 12.016 „Нов. Времени“ розповідаєть ся страшні речі. Якби можна було надіятись, що редактори Cz. Allg. Ztg., Buk. Lügenzeitung або Богатирець вміють писати по російськи, то можна би догадуватись, що власне вони вислали туди такі відомості. Як? Послухайте: Українці (пише Н. Врема) зробили Мазепу своїм національним героєм. Загально відома справа. Але далі: „ви-де-президент українського клубу в В'єднї“ пос. Василько постарав ся у правительства о фонди на вибите медалю з портретом Мазепи, призначеного для розширення не тільки в Галіччині й на Буковині, але також „по-средством осібъ компсаровъ и въ Южной Россіи“. Артист не маючи портрета Мазепи, зробив для н. Василька алі медалі. Мазепа на тих медалях занадто нагадував Хмельницького. Отже покищо медалі знищено... І скажіть нам тепер люде добрі, чи кореспонденти „Нового Времени“ не мають може славної фантазії?

Кук чи Пірі? Вже наперед можна було передвиджувати, що між Куком а Пірім розпочне ся завзята борба що-до відкриття північного бігуна. Так оно стало ся. Спорять не лише оба полярні дослідники, але й всі круги, що займають ся арктичними справами, ба навіть загальна опінія поділила ся на два великі табори. Кук і Пірі стоять на чолі двох, ворожо до себе настроєних товариств, які поставили собі за ціль жити відкриті бігуна, причім оба старали ся взаємно випередити себе. Пірі визнає ся загониство вдачею. Один з его приприятелів каже, що якби Пірі стрів був Кука в околиці північного бігуна, був би его на місці застрілив. Приклонники Пірого твердять, що Кук навмисне вибрав собі більше західну дорогу, аби ніхто не міг его сконтролювати, дальше, що Кук не взяв собі до товариства людей цивілізованих, лише Ескімосів, що забрав найліпші пси, які Ескімоси ховали для Пірого, а вкінці, що скористав з поживи, зложеної Піром. На ті закиди Кук відповів у парижській „Matin“¹, що дорогу до бігуна вибрав таку, яка видавала ся ему найвідповіднішою, що Ескімоси люди свободні, отже могли ему відмовити всякої допомоги. Коли-б були звязані з Пірієм, та що не Кук користав з поживи Пірія, але на відворот, бо Кук дістав ся до бігуна о рік скорше. На нинішні заміти Пірого, як прим. на то, що Кук говорить неправду, та що Ескімоси заявляли, що він не віддалявався далеко від суші, відповів Кук, що вже просив капітана Свердруп,

аби на его кошт спровадив з Гренландії Ескімосів на свідків. Дальше заявив Кук, що всі свої записки, фотографії і прилади до міреня предложитъ географічним товариствам в Данії і Америці до оглядення. Як показує ся тепер, Пірі повертаючи з бігуна знав про відкриття Кука. Один і другий майже перегоняли ся, щоб дістати ся до найближчої телеграфічної стації. Др. Кук мав щасте, що був на переді і доніс скорше Європі про своє відкриття. Др. Кук приєднує собі шораз більше приклонників поміж ученими, бо Пірі в телеграмах також не дав показів на свій побут на бігуні. Проти Пірого виступив остро англійський адмірал Осгон і пише: „Пірі є брехуном і скажу ему се в очі. Чим більше він хоче підкопати імя Кука, тим більше засипує ся. Коли приїде до Н. Йорку, оголошу докази, що Пірі є найбільшим обманцем, якого коли-небудь бачила Америка“. За Куком заявляв ся знова підбігуновий подорожник кап. Бавман, який зі знайомістю обставини доказує, що дорога, котру саме вибрав др. Кук, була найдогіднішою. Крім того стверджує, що то все що Кук говорить про свою подорож, є зовсім правдоподібне. „Berl. Tagblatt“ доносить з Нового Йорку, що тамошні наукові круги починають перехильовати ся радше на сторону Кука, а то тому, що Пірі від був свою подорож з нечуваною скорістю. Один зі знайомих підбігунових сторін зазначає, що до виправ Пірого треба віднести ся з тим більшим недовірем, як вже Кукови роблено заміт що-до скорісти походу, коли Пірі ще скорше мав йти. В п'ятницю по полудни виїхав др. Кук з Копенгаги до Америки. Перед відїздом вручено ему дипломом почетного доктора копенгагського університету. Публіка зготовила ему величаве пращане при відїзді. „Berl. Tagbl.“ доносить з Нового Йорку, що член арктичного клубу Осборн каже, що має докази в руці і може на се присягнути, що Пірі отворив пакуники д-ра Кука і присвоїв собі его записки. Одним словом, борба межі Кукістами і Пірістами розгоріла ся на забій. Др. Кук заявив, що сам в Новім Йорку розправить ся з Пірієм. Они оба хоч давнійше були собі щирими приятелями, тепер стали завзятими ворогами.

Боротьба з піяньством серед духовенства. „Р'єч“ пише з Вологди, як там відомий єпископ Нікон заводить тверезість. Після виборів члена до державної Ради з між духовенства, єпископ Нікон запропонував духовенству обговорити і вирішити важне питання. Він заявив священникам, що їм треба відмовитись від вживання горілки та вина. Відмовитись зовсім і парохіян до сего приспівувати. „Покличуть вас на похорон — казав він — постановіть обовязкову умову, щоб ніхто не пив нічого на парастасі“. Священники набрали ся духу і відповіли архиєреєви, що „краще радити, ніж виконувати такі речі“. Тоді архиєрєй запропонував з свого боку піддержку — видати відповідний „циркуляр“, на який би духовенство і покладало ся. Се ще більше стурбувало священників — „ні, вже краще без циркуляра“, — стали благати отці. Між іншим, на сїм зборі, архиєрєй похвалив ся, що навіть ченці прийняли его пропозицію що до піяньств. „Всі дякують мені“. На зборі нічого не сказали священники архиєреєви. Але потім говорили: „що тільки він говорить: хіба ми не знаємо, як „не пють“ ченці? Добре знаємо і те, яка ціна тієї постанови зїзду. Постанова одно а жите друге. Від „циркуляру“ ще ні один чернець не перестав пиячити!“ В той же таки день отці бачили в місті, як ченці семигородського монастиря всі чисто ливні сварились і врешті побігались.

Наслідки народної темноти. В архангелській губернії, хтось пустив серед простих селян чутку, що на зміну холери приїде чума. Буде ходити по селах поночі і заразить всіх, хто спати ме. Переляк охопив всі села. Селяне боялись лягати спати. Тільки наступав вечір — селяни зачиняли ворота, завішували вікна, замикали двері і починали молити ся. Серед селян найшли ся і хоробрі лицарі, які заявили, що як появить ся чума, вони вийдуть з нею на бій. Був такий лицар і в селі Совзі. Раз під вечір в село прибігла з поля дівчинка з звісткою: чума йде... Хоробрий „лицар“ виступив на зустріч чумі, яка йшла в образі старенької бабусі до села. „Лицар“ для „хоробрости“ випив горілки. Ти що се? До нас? — запитав бабусі. Я, батечку, в Онежский монастир... Я тобі покажу монастир... І він ударив бабу довбнею, після чого вона повалила ся на землю. Юрба селян, що стояла здалеки, побачивши, що „чума“ впала, кинула ся допомагати своєму „лицареви“, і почала ся страшна безглузда розправа. На щастя, на крик поспів урядник почтовий з сусіднього села, якому вдало ся вратувати нещасну прочанку.

Пригода з медведем. Се трапилося минулого тижня в горах коло Валепунни. Тамошній господар Ілля Чоботар ввійшов раненько на полонину, щоб забрати до дому приготовану там бриндю. Вертаючи вечером до дому, стрів ся серед дороги з величезним медведем, котрий кинув ся на Чоботара і поторожив йому кости так, що той пролежав на дорозі непритомний до раня. Робітники йдучи на трачку до ліса знайшли його і відвезли до дому. Чоботар має поторожені майже усі ребра, зломану ліву руку і кілька тяжких ран на голові.

Населене нашої землі. Після найновіших обчислень — число людей на кулі земній доходить до 1.200.000.000. Число мужчин рівняєть ся жінчинам. Сі всі люди говорять, 3.064 язиками і визнають 1000 релігій. Рік-річно вмирає 35,214.000 осіб, — або дежно 98.848, — 4.020 на годину а 67 на мінуту. Пересічно беручи, то вік чоловіка взагалі не переходить 38 літ. Майже четверта часть вмирає перед скінченням 17-ого року життя. Із 100 осіб обоїх пола, одна лишень доживає 100 літ, а 6 або 7 до 60. Число уродин виносить річно 36,792.000 с. в. на день 100.800, на годину 4.200, на мінуту 70. Отже число людей на землі поволеньки, але постійно зростає. Люди жонаті живуть довше від нежонатих, трудящі від лінивців, а пересічний вік людей у більше просвічених племен єсть вищий, чим у людей з низькою цивілізацією. Число мужчин жонатих і батьків, так мавсь до нежонатих і бездітних, як 73:1000. Вроджені весною суть сильніші від вроджених в інших порах року. Лишень четверта часть мужчин доходить до свого зросту, що може служити військово.

Оповістки, іменованя і т. п.

На українську хліборобську виставу до Стрия їдуть всі наші посли. Зголосилось вже також багато інтелігенції і селян на сю прогульку. В Стрию будемо дня 19. с. м. (в неділю). До четверга просимо надсилати редакції „Буковини“ дальші зголошення! В тих днях оголосимо вже подрібний план нашого виїзду і повороту!

Вписи до українського відділу муж. учительської семінарії в Чернівцях будуть тепер відбуватись до приготівляючого курсу на перший рік. Близші відомості в учительській семінарії.

Відзначенє. Цісар відзначив радника двору і дир. фінансового в Чернівцях, Артура Кніпфера, лицарським орденом Леопольда.

Іменованє. Цісар іменував професора мінералогії на черновецькій університеті, др. Рудольфа Шаріцера, сталим професором мінералогії і петрографії на університеті в Грацу.

Краєва шкільна рада іменувала на засіданю з дня 13. с. м. надучителем в Лужанах надуч. Василя Радомекого, учителями: Олексу Тарновецького у Василівцях, Іфтімія Робуяка в Милшівцях, Валерія Гаврилюка в Слободзії-Паранчу, Николая Дутку в Кучурові великим а учительками Юліану Ковалюк в Ширівцях горішних і Павліну Павук в Качері. Далі перенесено уч. Г. Завиховського із Селетина до Топорівців, уч. Катерину Костинюк із Вікна до Самушина а уч. Осипа Григорчука із Кліводина до Стирча. — Суплєнтами настановила кр. рада шкільна з кандидатів-Українців: Бажалуха і Цуркановича при П. гімн. в Чернівцях, Коралевича при гімн. у Вижвиці, Рудницького і Бекула при гім. в Кіцмани а Домбровекого при реальній школі в Чернівцях.

Зміна розкладу їзди на лінії Чудин-Кошун. З днем 15. вересня с. р. зносить ся на лінії Чудин-Кошун особовий розклад їзди важний з дня 1. мая, а на то місце запроваджує ся від повисшого дня наступаючий новий розклад їзди: (Відїзд) Чудин 6:15, 12:30, Череш перест. 6:45, 1:00, Давидени 7:10, 1:25, Банилів волоскський 7:44, 1:59, Лавренка перест. 8:05, 2:19, Сукіл перест. 8:18, 2:32, Гілче 8:30, 2:44, Кошун 8:43, 2:57. (Відїзд) Кошун 9:20, 3:30, Гілче 9:34, 3:43, Сукіл перест. 9:40, 3:55, Лавренка перест. 9:50, 4:05, Банилів волоскський 10:16, 4:31, Давидени 10:35, 4:50, Череш перест. 10:53, 5:08, Чудин 11:20, 5:32.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 14. вересня 1909.

Відень, 14. вересня. (К6). Архикнязь Франц Йосиф удав ся сьогодні як заступник цісаря на німецькі маневри до Мергентгайму.

Нью-Йорк, 14. вересня. (К6). Спеціальна депеша „Associated Press“ із Battle Harbour містить ріжні подробиці про північну експедицію Пірійого, подані залогою пароплава „Roosvelt“. Після сего Пірі осягнув північний бігун в супроводі одного Ескімоса і одного Негра Гебзона, коли прочих лишено підчас дороги у віддалі одного дня від цілі. Пірі перебував на бігуні 34 години.

Будапешт, 14. вересня. (К6). Просьбу, яку вніс до цісаря єпископ Парві іменем засуджених за мниму революту в Чернові, цісар узглядив. Помилувано всіх 44 засуджених на тюремні кари за підбурюванє.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кліві просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Виноград

десеровий і кураційний,
солодкий (Chasselas) 5 кіло по К 2:50
висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 130 (1—6)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.
(—)

Молочне мило

лелійне з коником

найлагідніше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Позір!!!

Позички під дуже догідними услі-
вами Пп. учителям та ц. к. урядникам.

Пояснені уділяє: 129 (4—8)

Р. Сірецький, Чернівці ул. Новий Світ ч. 62

І. поверх,

евентуально Топушак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простуджєня, ломаня костий, пле-
чий гістця і нервових недуг. Пропну ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шючок) 8 кор. з оплатою і опакуванєм.
Тисячки листів з подякою. — Висилає
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикалній Стеринуса.

19 (—)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рілньникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше лїт.

Процент від вкладок 4% без потрученя податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадничі: К 2,848.890—

Уділи членські: „ 262.994—

Позички уділені: „ 3,396.002—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats- bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завізанє до посіщеня школи	—	—	4 „
Повідомленє про зашколенє	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомленя (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Сьвід. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40			
50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакуванєм 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакуванєм по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
ненє позички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає **нотаріяльні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш.
Ціна друків нотаріяльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовленя належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланєм належитости грішми. Марок почтових на замовленя друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адреса для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся щодня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудні крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренлямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

З новим шкільним роком.

□ Вже знову оживились шкільні інституції, — на шкільних лавках засіла знову наша молодь, — діти, брати, сестри наші, — цвіт і надія нашого люду! Знову вступили вони на просвітну стежину — маленькі школярики в сільських та міських народних школах і старші — в гімназіях та учительських семінаріях. Глянеш на сю молодь — і в мить тисяч надій, думок і мрій огортає твою душу. Любов і тривога, то знов радість і горда віра виходять сій молоді на стрічу. Кількома теплими словами бажаємо нині озвати ся до неї і ми. Майже вся шкільна молодь наша йде до шкіл безпосередно з під сільської стріхи. Сі теперішні школярики і ученики наші — се по найбільшій часті перші висланці темних по світло. І се вже само може витолкувати, чому тільки надій та мрій збуджує в нас кождий новий рік шкільний? Кождий такий рік збільшує наше народне майно найціннішим дарунком: новими висланцями темних по світло.

Нинішні ті висланці наші можуть здобути сей скарб світла далеко легше, ніж їх попередники. Нині маємо вже скрізь по наших селах наші народні школи, а в тім році навіть в Чернівцях здобули ми перші національні рускі вляси. Що тичить ся середного шкільництва здобули ми вже для тих висланців хоч утравістичні тимчасом але все таки ліпші від давних гімназій, а в Вижници росте вже і розвивається чудово чиста наша українська гімназія.

Вчера могли ми вже донести всему нашому народови про здобуте української мужескої учительської семінарії в Чернівцях. Чисто українську уч. семінарію жіночу удержуємо в своїх приватних фондів. Коли притім згадаємо ще і про бурси для нашої молодіж, то побачимо, що зроблено вже справді немало, щоби новим висланцям люду по світло науки улегчити їх важку дорогу. Для теперішньої нашої молодіж шкільної ся пільга най буде вічною пригадкою тим більших її обов'язків! Чим легше в їм нині здобути се світло, тим пильнійше, тим завзятійше най рвуть ся до него! Як найбільше най ловлять его для себе і най несуть его під свої солом'яні стріхи, батькам своїм і матір'ям кокоханням, дорогим братам і сестрам своїм, всьому нашому народови! Тисяч моголів росте на долонях їх батьків-хліборобів, щоби лиш вдержати їх в школах. Найкрасшу місію поручено їм: вислано їх від темних по світло, — отже обов'язком їх є доложити всіх трудів, щоби вивязатись з сеї задачі. А тим красше їм се вдасть ся, чим більшою буде свідомість обов'язку не лиш зглядом себе, але передовсім зглядом тих курних стріх і моголів мужицких, з якими жите їх в'яжеть ся так безпосередно.

Серед важких обставин пробиває собі наш нарід дорогу до красної долі. Кривавим потом на маленьких загониках, серед тьми і всіх сил її. Най о тім перші висланці сего люду по світло ніколи не забувають! Красше в будучині особисте їх жите, яке забезпечує їм здобуте всіх тайн офіційальної науки, не сьміє бути одинокою ціллю їх! Се лиш средство до ціли.

Самою їх ціллю є просвічувати здобутим в будучині світлом шлях, яким весь наш нарід мав і хоче йти, щоби дійти до призначених всій людскости вершин. Щоби такий сповнити обов'язок, наша шкільна молодіж мусить всіма силами здобувати для себе як найбільше просвіти, в школі і поза школою. Може бути, що молодіж інших народів може в більшій часті менчими вимогами вдоволитись, однак ми—ні! Се не лиш важкий, але і чесний обов'язок нашої молоді, обов'язок, яким вона гордиться може!

Висказуючи се боїмо ся, щоби не вийшло з сего непорозуміння. Отже додамо ще тут таку увагу: не жадаємо від юної молодіж нашої ніякого політиканства. Противно! Хочемо її від сего як найдовше хоронити. Шкільна молодіж наша буде вести найкрасшу політику українську, коли з любовю для України щирим, совісним і важким своїм трудом буде здобувати собі як найбільше чистого, ясного світла науки, просвіти, культури! Лиш в той спосіб зможе вона здобути потрібну кількість світла, по яку вислав її наш темний покищо і бідний люд. Взагалі, чим більше просвіти і культури є в тих, що ведуть громадянську роботу, тим красшою стаєть ся та власне їх робота. Просвіта отже і культура буде найкрасшою підставою для будучої громадянської праці теперішньої нашої молоді. Власне здобуте сеї підстави до будучих дальших обов'язків є теперішнім обов'язком нашого молодого шкільного світла. А як всюди, так і тут, найкрасшим громадянином є той, хто совісно сповняє свій обов'язок.

О. Олесь.

З другої книжки „Поезій“.

I.

О, сарнонько, приходи
Вечірньою добою
Над скло прозорих вод,
Уквітчаних весною.

О, пташко, прилітай,
Як ніч на землю гляне.
Туди, де темний гай
Шумить пісні весняні...

Ми будемо у-двох
На цілий гай чудовий
Влукать серед квіток
По казці смарагдовій.

І будеш в саяві ти,
Як фея, як царівна,
Кудись у казку йти,
Чудовній казці рівна.

І будуть жемчуг рос
Скидати на тебе віти,
І в пишні філі кос
Самі вплетуть ся квіти.

І скажем ми в той час
Квіткам, струмкам і гаю:
„Вінчайте, друзі, нас, —
Ми любимося без краю“...

І гай нам зашумить,
Озветь ся солов'ями
І стане нам кадити
Пахучі фіміамаи.

II.

І нелюба свого теплом я обливаю,
І з ним живу життєм одним...
Нема його — журюсь за ним,
Хожу і спати не лягаю...

А як би я тебе, далекий мій, любила
І скільки б ласки я лила,
Яка б щаслива я була...
О, мамо, мамо! ненько мила...

III.

Пісня сліпих.

(Етюд).

Дайте сліпим, дайте незрячим,
Дайте.

Дайте покаранням-праведним Господом,
Дайте.

Світ нам застелено чорною хмарою,
Сонечко яснее ще нам не сходило...
Ой, до труни-ж ми його не побачим...
Дайте сліпим, дайте незрячим.

Риплять вози, і ржуть коні,
Шумлять люде, як ті ріки.
Ті-то дива на ярмарку,
Ті-то дива буде!
Шумлять люде,
Як ті ріки.

Ми тільки плачем —
Відні каліки...
Плачем, не бачим...
Дайте сліпим,
Дайте незрячим.

IV.

Ти не дивуйсь, що вануть квіти,
Як сонце дивить ся на них, —
У кого-ж стане сил стерпіти
Огонь очей його палких?...

Ти не дивуйсь, що гаснує зорі,
Як зійде ранок золотий,
Що хвилі ніжні і прозорі
Змивають берег кам'яний.

Ти не дивуйсь, що ніч павів,
І день тріпоче по весні,
Що бідне серце в грудях мліє,
Як вгледє щастя у вісні.

Ти не дивуйсь, що я тобою
Став марить ночі й цілі дні, —
Була ти сонцем і весною,
І сном, і хвилиною мені.

V.

Щоденно ворони летять,
Що дежно ворони кричать:

Там спалили,
Там убили
Там піймали,
Там забрали
Посадили
Осліпили
І згноїли...
Кра-кра-кра!

В хаті холод,
В шлунку голод...
А з попом у хату з хати
Хоче смерть дарі збирати:
Піп з кишенею пустою,
Смерть вмірає під вагою,

І на се власне ми також хочемо тут звернути спеціальну увагу. Кардинальною нашою хвилюючою є між іншим власне се, що взагалі слабеє у нас розуміння обов'язків. Плітоньке політиканство, псевдопатриотичне а майже все користюльне пустомельство, підшите нерозумінням і особистою амбіцією, аж надто часто стає всім змістом життя у неодних наших людей. В такій атмосфері як же часто скривляються характери, і як часто гине всяка мораль і звичайна чесність? На се передовсім бажали б ми звернути увагу нашої молодіж! Її і цілій нашій великій народній справі бажаво, щоби як найбільше було у нас високого розуміння своїх обов'язків і того переконання, що лиш власним трудом і понад все висою характерністю можна здобути честь для своєї особи і заслугу в громадянським житті.

Виробляй отже, українська молодіж, характерність, чесність в собі, всіма силами рви ся до науки, просвіти, культури, вчи ся сповнювати свій обов'язок, який вкладає на тебе твоє життя і життя всего нашого народу а в той спосіб побільшиш лаву будучих народних робітників найкрасшими і найцвітнішими силами!

Політичний перегляд.

Спільна нарада австро-угорських міністрів.

Вчора о 11. годині перед полуднем відбулася під проводом графа Еренталя спільна нарада австро-угорських міністрів, в якій взяли участь барон Вінерт, др. Векекле, Шенайх, др. Біліньський, барон Бурія і граф Монтекулі. Цілюю сеї наради було зложити остаточно спільний бюджет на рік 1910. Однак показало ся, що потрібно, аби факсові референти поодиноких міністерств ще раз обміркували ся до поодиноких проєктів і що до зменшення деяких позицій. По двогодинній нараді перервано засідання. Слідуюча спільна нарада міністрів відбуде ся в суботу.

Новий фінансовий план.

Міністер скарбу др. Біліньський приготував кілька дальших фінансових проєктів, щоби мати їх на засоби, коли-би рада міністрів відкинула теперішнє його проєктоване. Новий фінансовий план мав-би як головну засаду се, що держава тимчасом не може причинити ся до санації краєвих фінансів. Краєм остають ся додатки до податку на пиво, при чім може кожний край перевести відповідні підвищення.

Тому що переведення санації краєвих фінан-

сів може аж пізніше наступити, то міністер скарбу може дбати о меншу суму, як се було-би після попереднього плану. Головну вагу положено тепер на те, щоби добути державі скоро нові жерела, які дали-би нові приходи. З тої причини дуже можливо, що буде заведений монопол на вироблене сірників. Дальше говорять що наступить підвищення особ. доход. податків, і то з 6% на 8 або й більше. Так само мали-би бути введені податки на мінеральні води.

Ходять також слухи, що й ціна тютюну не остане та сама, а піде в гору і принесе державі також немалий прихід. Подібно задумують також правительственні круги Угорщини підвищити ціну на тютюн.

Австрійський престолонаслідник на німецьких маневрах.

Архикнязь Франц Фердинанд, який візьме участь в німецьких маневрах як заступник австрійського цісаря, приїхав вчора о 6. годині до місцевості Карльсбаду коло Мергентгайму. З ним на зустріч прибули цісар Вільгельм, принц Оскар і почесна дружина. Цісар привітав гостя в дуже сердечний спосіб.

Угорська лікарська комісія в справі польського делегата до сталої комісії.

Медицинський факультет будапештського університету передав міністрови графови Апонієви за его заслуги о 10. годині міжнародного конгресу диплом почестного доктора. Що до заяв польських і угорських клубів, які протестують проти того, що неіменовано жадного польського відпоручника членом сталої лікарської комісії, заявила комісія, що Поляки зарівно як і Чехи утворили собі під час конгресу особні секції а заступники всіх держав не пристали на те, щоби приймати до сталої комісії відпоручників недержавних національних груп. Сей комунікат передала угорська комісія Полякам, нотифікуючи заразом свої „найщиріші симпатії“ до Поляків.

Угорська криза.

На раді угорських міністрів із понеділка, т. є 13. с. м., не запали жадні остаточні ухвали. Міністри радили лише над пропозиціями, які має шеф кабінету пропонувати монархові. Др. Векеклеви припоручено здати перед цісарем докладне справоздане про останнє стадіум політичної ситуації як також пропонувати ті погляди про розв'язку кризи, які висказали поодинокі члени кабінету на сій нараді а також і провідники партій. Про ту, нараду міністрів каже часопис „Budapest“: „Цілюю сеї наради міністрів було знайти такий план на розв'язку кризи, який би був можливий до переведення і беріг інтересів краю. Про подробиці сего засідання можна хіба тільки сказати, що не можна було привести до ясного порозуміння що до розв'язки кризи. План, що жадав

переведення виборчої реформи, неміг знайти солідарного попертя зі сторони членів кабінету. Коли др. Векекле з'являть ся перед монархом, зможе его хіба завітати, що він не є в стані пропонувати монархові іменем правительства якусь позитивну пропозицію в справі усунення кризи, яка триває в Угорщині вже від кількох місяців.“

Дискусія крутила ся головню о 12. годині до 1. години, коли кабінет схоче остати ще якийсь час при кермі лиш на те, щоби перевести виборчу реформу, бо й по кориснім залагодженню сеї справи будуть мати верх в Угорщині головню ті відносини, які дали почин до теперішньої кризи. Треба отже крім залагодження справи з виборчою реформою ще постарати ся о г'варанції для остаточного усунення кризи. В першій мірі треба ухвалити вже й так смиренні військові домагання і питання основана незалежного угорського банку залагодити в той спосіб, — і в с'м згоджує ся др. Векекле із міністром внутрішніх справ, — щоби продовжити банкове провізоріум до р. 1917., розуміє ся, що до того часу і Австрія пічне виплачувати готівкою.

Противне проєктоване поставив міністер торговлі Кошут, який жадав не лиш переведення виборчої реформи, але також ухвалення військових і інших домагань, наколи більшості парламенту і краю, себто партії незалежних, буде забезпечений провід у правління, при чім монарх все таки мавби право іменувати одного або двох мужів довіря членами кабінету. Президія кабінету і важніші реформи мусять однак бути в руках парламентарної більшості.

Се були-би становища обох міністрів, під час коли шеф кабінету займає неутральне становище.

Однак оба згадані міністри не заявили категорично, що в їх пропозиціях неможлива вже ніяка зміна; тому можна сподівати ся, що криза потягне ся ще якийсь місяць, а тимчасом обидва пристануть правдоподібно на ухвалення шестимісячної бюджетової провізорії, щоби мати час зайняти ся залагодженням актуальних питань, в першій лінії виборчої реформи.

Із загребського процесу.

Із Загребу доносять, що в процесі о зраду державну прокуратор заявив, що жадав для обжалованих найострійшої кари, тому що они хотіли зрабувати народови его володаря. Прокуратор просив судив, щоби не мали жадних зглядів, і поставив внесок на засудження обжалованих Адама, Валеріяна Прібичевича, Орескація, Беніча і Живковича на смерть через повішене, як се діє ся із провідниками пропаганди за державну зраду, а для прочих зажадав прокуратор в'язниці.

Конзулярний корпус у султана Мулей-Гафіда.

З Танжеру доносять, що конзулярний корпус передав в суботу, 11. вересня, султанови ноту держав, в якій заложено рішучий протест проти звущання над прихильниками звісного ворохобника Рогієго. Мулей Гафід заявив, що розпоряджене, видане проти Рогієтів, основане на засадах милосердя, то має на цілі хоронити їх життя. Султан запевнив, що не думає допускати до дальших звущань над спійманими прихильниками свого ворога.

Допись з Мерець.

(Вибори в Мерець. — Парада ар. Рум. — Verfolgungswahn Боднарискулів. — Заходи около заснованні рум. школи.)

Незавидне положення українських громад в Сучавщині відоме укр. громадї доволі. Однак невідомі їй ті всі лайдацькі заходи румунізаторів щоби зробити з сих чисто укр. сіл румунські. — І справді не можна не признати нашим румунізаторам, сприту в винаході все нових лайдацтв. От недавно відбулись в Мерецькій громадській вибори. Піп Боднарискул конче хотів переперти на двірника дідича Прункула або поплечника того ревізора „від худоби“ Яворського. Щоби приневолити людей до того, щоби сі голосували на прихильників дідича і пона, пущено байку, що карток до голосовання не вільно виповняти по українськи. В день перших виборів прийшов Боднарискул о 6. год. рано до гром. капцелярії і зачав виповняти людям картки. Та мимо сего не вдалось переперти дідича і Яворського; вони прийшли до тіснійшого вибору, — дідич навів у всіх трох класах. В день тіснійших виборів їздив дідичів слуга по цілій селі конем і роздавав картки з іменем дідича: завзяваючи всіх, щоби

Чорт на скрипці згаду гра,
Топче труни... кра-кра-кра!

Що ж ви дивите ся? — Плачте!

— Чорні ворони, — не крячте...
Ми оглухли, — ми глухі...

— „Як же стали ви такі?“

— Нас дурманом обпоїли,
В наші вуха двяшки вбили,
Наші голови скрутили
І такими жить пустили...

День ми днюєм, ніч почуєм,
Все ми бачим, а не чуєм
І ніяк ми не згадаєм,
Що зробилось з нашим краєм,
І не знаєм, — божевільні, —
Чи в неволі ми, чи вільні...

Раз ми вільні, — на-що військо?
„Що в кишені?“ „Як назвисько?“
А не вільні, — чом до січи
Нас ніхто уже не кличе?

Нагло ворони зняли ся,
Вуйним сьміхом залили ся...

— „Кра, кра,—вільні! кра, кра, — вільні!
Божевільні, божевільні!“...

VI.

Везли їх, араваних в борні з.....,
Везли їх, стомлених в тюрмі за ґратами,
Везли, щоб там, в краях холодних
Згноїти велетнів народніх,

Крилаті іскри потушить
І знов.....

В слюзах затриманих, з палкими муками,
Вони прощали ся з полями, з луками,
Навік прощались з краєм рідним,
З своїм сльпцем — народом бідним,
Неслись в чужинну сторону
І мов лягали у труну.

І ось, вони на мить одну спинили ся
І на селян кризь ґрати задивили ся,
А ті стояли, як камінь, —
І хтось, лузаючи насіне,
Дививсь на вікна і сьміявсь:
„А що, голубчику, попавсь?“

VII.

Хіба не бачите, що небо голубіє,
Що сонце ранками всьміхаєть ся ніжнійш,
Що вся земля в якомсь чеканні дивнім мліє
І легше дихає, і дивить ся аснійш?

Хіба не чуєте, про що вітри шепочуть,
І як з зітханнями зливаєть ся їх сьміх...
Хіба не чуєте, — як голуби туркочуть,
Як краплі котять ся і падають із стріх?

Хіба не вірите, що скоро день засьвіте,
Що сонце наше вже з-за обрію встает,
Що хід його спинить ніщо не зможе в сьвітї,
І цвіт нашого віщо вже не убоє?

ішли з тими картками до голосування, відразу голосув, що, відтак ті люди дістануть плату за се а потім буде ще й „чистунок“. — Та не вдалось всі заходи. При тіснійших виборах вибрано самих газдів а ділч і Яворський ганебно перепали. Двірником вибрано дотеперішнього дворника В. Барбіра, хотій не свідомого та за те справедливого чоловіка.

В суботу, дня 4. с. м. переїздив через ст. Гатну митрополіт др. Репта. Щоб приподобати ся ему, зібрав Адр. Боднарискул 14 людей з Мерецеї і 2 з Гатної, повів їх на стачию і робив владиці парад. Коля той лише ввійсв в потягу, закричали всі „са трайса“. Владика подякував за прийняте і зачав розмовляти з людьми. Чуючи оклики „са трайса“ думав, що в Мерецеї справді є Волохи і нудж до них по волоски промовляти. Та на великий жаль Боднарискулів і даскала Бошкояна відповідали владиці всі люди по руски так, що і він мусів з ними по руски говорити. — Чейже переконав ся тепер і владица, що в Мерецеї та в Гатні нема Волохів!

Понам Боднарискулам стало українське учительство в Мерецеї й Гатні таке страшно, що вони вихиснують кожду нагоду, щоб лише ему „допечи“. І так зачали вони в останніх часах за кождо дурницю подавати учителів до шк. властей й до суду. Першу подали учит. Левицьку до суду за те, що ся запитана товаришкою про щось в церкві, — відповіла їй щось на се півголосом. Потім подав один з них учителя Кракалію за те, що той не був 18. серпня (підчас шк. ферій) в церкві. Вкінці подано ще й учителя Лазу і учит. Левицьку за те, що ті вийшли в неділю, дня 5. с. м. за скоро з дітьми з церкви. Ми порадили би Боднарискулам, щоб вони, замість подавати без причини учителів до ріжних властей, старались пізнати ся як найліпше з зимною водою.

По неудачі у Гатні що до запровадження румунської школи, кинув ся молодий Боднарискул з даскалами Скріпкарем та Бошкояном між людей агітуючи завзято за тим, щоб запровадити приватну румунську школу. Вчили би у ній попи. Та поки що зголосилось до сеї школи ледво 10 затуманених дітей. — Але й сі скоро прозріють, куди їх піп хоче провадити! Н. М.

НОВИНКИ.

Чернівці, 15. вересня 1909.

Наєндар. Четвер 16. (3.) Антін, Теофіст; рим.: Корнелія М. Схід сонця 5:37, захід 6:11. — Пятниця 17. (4.) Вавила, Мойсей; рим.: Зн. сьв. Франціска. Схід сонця 5:38, захід 6:09.

Особисті вісті: Віцемаршалок кравчий, проф. др. Стефан Смаль-Стоцький виїхав нині в важних справах до Відня. До Чернівців поверне в п'ятницю.

Легковажене рускої мови на почті в Старій-Жучці. Дня 23. серпня 1909 надавав і переказ почтовий по руски. Панна О. М. спитала ся мене о поданий адрес. Я їй відповів, що адрес досить виразно написаний. Тоді она заявила мені, що она по руски читати не вміє. Я мимо того зажадав посвідчення в своїй мові. Тоді вмішала ся п. почмайстрова V., і заявила, що робить мене отвчальним за недобре написане посвідчення додаючи до сего свою увагу: „die Leute sind Fanatiker“. Я передовсім випрашаю собі, щоб п. V. робила мене отвчальним за недобре написане руского посвідчення, бо я не є її підданим урядником, по друге випрашаю собі, щоб п. V. називала мене фанатиком, бо фанатизм на тім еще не полягає, як хтось упомінає ся о своє право, а по третє думаю, що хіба вже крайня пора, щоб як п. поч. V. та і єї експедиторки навчили ся нашої мови, коли хотять в рускій громаді хліб їсти! К. П.

З черновецької міської ради. Креоване національних руских, волоских і польських клас при народних черновецьких школах уважають тепер наші Німці замахом на їх „стан посідання“. В тій справі хотіли вони зголосити протест на вчорашнім засіданню міської ради, ві второк д. 15. с. м. Очевидно рівночасно старали ся Німці позискати для себе жиївських радних. Др. Штраухер заявив на се репрезентантов Німців, що Жиди мусять порозумітися в тій справі передовсім з своїми союзниками: Русинами і Поляками і тому вони покищо є за „відроченем“ сеї справи з порядку дневного аж до суботішного засідання мійської ради. Німці остаточно згодилися на се. Однак сейчас по отвореню вчорашнього засідання (се є ві второк) зголосив ся до слова р. Тромпетер (Поляк), який сю справу порушив, очевидно стаючи проти німецьких претенсій. По сій промові зголосив ся до слова др. Т. Галіп і підпер виводи передбесідника як репрезентант Русинів. Остаточно р. Скалат виголосив по волоски також аналогічну промову. Так отже справу сю вже тепер порушено. І дискусія над нею була би йшла певно далі, як би не се, що нагло захорував на салі радник Тромпетер. Має зайти тут випадок частинного параліжу. Засідане очевидно сейчас перервано. Слідуюче відбудеть ся в суботу. Радн. Тромпетер має ся покищо

дуже зле. Доперва нині, в середу о 9. год. рано можна було превести його з ратуша до хати.

Ясинів пільний чи Ясенуф польни? Оноді їхав я до Городенки і був на стації „Ясинів пільний“ свідком слідуючої сцени: Як потяг на сій стації задержав ся, вийшов кондуктор з вагона і крикнув: „Ясинів пільний“. Аж ту летить гомін з перона по польски: „Ясенуф польни!“ Кондуктор знову повторив по руски: „Ясинів пільний!“ — „Доконт я тутай, називає ся Ясенуф польни!“ — крикнув на се наближаючи ся якийсь панок, по-червоновіши при тім як бурак зі злости. Казали мені, що був се якийсь урядник з тої стації. — *Теофіл Поремський*, надучитель.

Російська пропаганда поступає! „Діло“ подає, що в п'ятницю і суботу т. є. 10. і 11. с. м. кільканайцятьох учеників рускої народности, з кл. I. і III, вихованці рускої бурей в Бучачі, що остає під управою г. д-ра Могильницького вийшло з класи перед наукою рускої мови і на годину ту не вернуло. О скільки можна було розвідати ся, причиною „сецесії“ закокурчених дівчаків є обставина, що вони: „не почували себе Русинами рускої мови вчити ся не будуть“. Доси ученики ті все ходили на науку рускої мови, доперва по гостині руского Месії д. Гецева (який є тепер професором польської гімназії в Коломні) в бурсі дня 8. с. м. заважили ся вони на такий істинно рускій подвиг. В справі тій зарядила тепер дирекція гімназії слідство.

Поляки і Українці в Галичині. На з'їзді польських галицьких людовців, яким проводить п. Стапінський, ухвалено оноді таку резолюцію що до польско-української квестії: „Виходячи з заложеної, що удержане єдності краю є не лише наказом історичної традиції, але й конечним успіхом для корисного розвитку обох народностей — польської і рускої; що удержане сеї єдності в суспільнім демократичнім співжитті можливе лише при вивореню політичної гармонії через задоволення управлених домагань всіх суспільних груп без ріжниць народности; що сама форма демократичного співжиття вимагає, аби притягнути всі верстви населення до розумного співвідняння в управі краєм і до виконування конечної контролі цілого державного життя; що вкінці національний польско-руский антагонізм ослаблює значіне сили і політичні впливи нашої репрезентації і спиноє її змагання в напрямі розширення краю: польське людове сторонництво бачить невідкличну потребу такої розвязки рускої квестії, яка дала би рускому населенню, що замешкує сей край, конечні урядження для її культурного розвитку і повну контролю краєвої політики через репрезентацію в соймі, відповідну культурним силам его і національній самосвідомості та відповідну участь в кравім правительстві. Отсим принципам, визначеним історичною польською демократією, польське людове сторонництво остане все вірне, а до того старати меть ся вийти зі сфери абстрактних сформувань, щоби при помочи позитивних реформ дати кравчи так пожаданий національний супокій і братнє співділане обох народностей для щастя і величі цілого краю“.

Зарібна плата в сільськім господарстві в Росії за 1908 р. Недавно вийшло звітмлене відділу сільської економіки й сільсько-господарської статистики, з якого видно, що зарібна плата в сільськім господарстві європейської Росії за минулий рік не тільки не зросла в порівнянню з попереднім роком, а навпаки, навіть трохи зменшилась. Таким чином, той зріст плати, що помічав ся в період 1905—1907 р. р., тепер припинив ся й настала реакція, яка в індустрії нагнала ще ранійше. Головною причиною того є кепський урожай минулого року, з одного боку, й чимала депресія в російській торговлі й промисловості — з другого, в звязку з чим зайва сільська людність не могла знайти там праці для своїх сил. Так, пересячно по всій европ. Росії (48 губерній) поденна плата пішому робітникови на своїх харчах у жнива 1908 р. виносила 78 коп. (1907 р. вона виносила 80 коп., а р. 1906. — 79 коп. При тім в чорноземнім районі, до якого належить і Україна, поденна плата виносила пересячно 79 коп., вагаючи ся між 50 коп. (Казанщина й Поділе) й 1 карб. 15 коп. (Астраханщина й Таврія). У нечорноземнім районі, до якого належить 21 губерній пересячна плата була 75 коп. у день, причім minimum (60 коп.) припадає на Гродненщину, maximum (1 карб.) на Володимирщину. Цікаво зазначити, що нечорноземний район, де розвинені місцеві промисли, визначає ся не тільки меншими розмірами вагання, а й більшою одностайністю своєї зарібної плати, й в порівнянню з попередніми роками ми тут не знаходимо ніякої ріжниць. Таким чином, зменшення припадає головним чином на чорноземний район, де зменшив ся як minimum поденної плати — з 55 до 50 коп., так maximum — з 1 карб. 30 коп. до 1 карб. 15 коп. Що до жіночої праці, то ціни на неї в ріжних районах такі: 45 коп. у Польщі, 52 коп. в нечорноземнім районі, 53 коп. в чорноземнім районі, 60 коп. у Надбалтійщині, 70 коп. на Кавказі й 80—85 коп. у Західнім Сибірі. Таким чином, заробіток жінок становить від 1/3 до 1/4 заробітку мушчин.

Нова експедиція до полудневого бігуна. Віденська часопись „Zeit“ доносить, що Скот, бувший провідник англійської експедиції до полудне-

вого бігуна в році 1900—1904., розлічне слідуючого року в липні нову експедицію до полудневого бігун. Комта експедиції будуть вивозити 1 мільон корон. Ріжні корпорації підпирають сей науковий план і бажають Скотови як найліпшого успіху.

Оповістки, іменованя і т. п.

На українську хліборобську виставу до Стрия їдуть всі наші посли. Зголосилось вже також богато інтелігентній і селян на сю прогульку. В Стрию будемо дня 19. с. м. (в неділю). До четверга просимо надсилати редакції „Буковини“ дальші зголошення! В тих днях оголосимо вже подрібний план нашого виїзду і повороту!

3 II. держ. гімназії. Писемні пспити зрілості на осінній термін 1909 відбудуть ся дня 21., 22. і 23. вересня, почавши від 8-ої години рано, а устні вже дня 27. і 29. вересня с. р.

Іменоване. Окінченого правника Ник. Дрогомирського іменовано нотаріатским практикантом.

3 музичної школи ім. Миколи Лисенка. Дня 16. вересня 1909 розпочинає ся правильна наука в нашій школі. Записані ученики мають явити ся межі 2—4 год. пополудни дня 16-го і слідуючих днів для докладного розділу годин. Досі ще не записані ученики можуть і тепер виїмково зголосити ся до запису. Пригадуємо родимцям, що замало звертають увагу на співацькі здібности у своїх дітей і або не записують їх зовсім на науку сольового співу, або гадають що їх діти за 2—3 лекції стануть ся чудесними артистами. Наша школа не може тому вказати хочби кількох учеників (-иць), якіби довгий час постійно ходили на науку співу. Був час, що в нашій школі було нараз записаних аж 12 учеників (-иць) сольового співу, та всі они хотіли за 14 днів бути артистами і до кількох місяців більшість їх виступила, коли тимчасово лиш сумлінна методична наука дає наглядні успіхи, о чім свідчить приміром заангажована тепер до мійського театру в Чернівцях наша краєнка пані Ф. Лопатинська. Не тратимо отже надії і думаємо, що додатково зголосять ся ще ученики до сольового співу в нашій школі. Задля сего пічне ся науку того предмету аж 1. X. б. р. — Оплати вносять по 8 Кор. за сольовий спів і фортепиан, а 6 К. за скрипку. Зголошення приймають ся в локалю школи ул. Петровича ч. 2. I. поверх що дня крім неділей і свят підчас шкільних годин межі 3—6 години пополудни. — *Заряд.*

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 15. вересня 1909.

Познань, 15. вересня. (Кб). Тутешний карний суд засудив посла до парламенту графа Мельжинського за промову, якою підбурював до насильств і загрожував публічному супокоеви, на 150 марок грошевої кари.

Сарасво, 15. вересня. (Кб). Сьогодні уконститувала ся съв'язочно в салі ратушевій босаньско-герцогвинська торговельна палата.

Царгород, 15. вересня. (Кб). Порта звернула ся через своїх заступників до держав з просьбою о згоду на 4 процентове підвищення цпа.

Білгород, 15. вересня. (Кб). З урядового боку дементують поголоску, немов-би актор Стойкович переслідував міністра заграничних справ Мільовановича.

Львів, 15. вересня. (Кб). Цісар призначив для погорілиців із громади Краковец, яворівського повіту, суму 3000 корон.

Льондон, 15. вересня. (Кб). Шотландська експедиція під проводом др. Вріса прибула із Шпіцбергів до Лейсу.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вклади щадничі і опрощеноує їх на 5%. — Пай являється 40 К і платимо 6%, виписове 2 К. — Родимці! Хай клас „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по цілій Буковині і най кожний, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадності в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Виноград

десеровий і кураційний,
солодкий (Chasselas) 5 кильо по К 2:50
висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 130 (2—6)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднїше мило для шкіри
і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Позір!!!

Позички під дуже догідними услї-
вами Пп. учителям та ц.к. урядникам.
Пояснєнь удїляє: 129 (5—8)
Р. Сїредкий, Чернівці ул. Новий Свїт ч. 52
I. поверх,
евентуально Топущак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените усирияюче средство до
ватараня против всяких ревматичних
болїв, простуджєня, ломаня костий, плє-
чий гїєтды і нервових недуг. Пропу ува-
жати на напись „Nervol“ і не прини-
мати нїяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шмїда
і Фонтїна, в Селетинї в дрогерїї
медикалїній Стерншуса.

19 (—)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

заснованє при Товариствї взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвїчальнїсть членів обмежена до подвійної висоти
удїлу.

Цїлею Товариства є удїлюванє кредиту своїм
членам рїльникам обезпечєним в „Дністрі“ від бїльше лїт.

Процент від вкладок 4% без потрученя податку рєн-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Шадницї почтової число 35527.

Кonto жирове в Банку австро-угорскїм.

Вкладки шадницї: К 2,848.890.—

Удїли членські: „ 262.994.—

Позички удїленї: „ 3,396.002.—

Канцелярїї Товариства отворєні перед полуднем.

Важне для управителїв шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складї

в друкаржї „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровкча ч. 2)

отсї друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і нїмецкій:

Цїна розумїє ся за аркуш.		
Катальог (Klassenbuch)	— — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	— — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse)	— — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle)	— — —	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats- bericht)	— — —	4 „
Табеля квалїфікаційна (Qualif.-Tabelle)	— — —	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	— — —	4 „
Спис ремунер. за науку релїгїї (Ausweis über Religions-Unterricht)	— — —	4 „
Папір на справозданя з написом руским	— — —	3 „
Папір на справозданя з написом нїмецким	— — —	3 „
Schulkataster	— — —	4 „
Lehrerkataster	— — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll)	— — —	4 „
Інвентар (Inventar)	— — —	4 „
Подїл годин головний (штука)	— — —	4 „
Подїл годин малий (Stundenplan)	— — —	2 „
Schulmatrik	— — —	4 „

Цїна розумїє ся за аркуш.		
Katalog der Schülerbibliothek	— — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки	— — —	4 „
Завїзанє до посїщеня школи	— — —	4 „
Повідомленє про зашколенє	— — —	4 „
Verständigung-Protokoll	— — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht)	— — —	4 „
Impf.-Verzeichnis	— — —	4 „
Inspektionsbericht	— — —	8 „
Statistische Daten	— — —	6 „
Statistische Nachweisung	— — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis	— — —	3 „
Свїд. увільненя (Entlassungszeugnis)	— — —	10 „
Свїд. відхідне (Abgangszeugnis)	— — —	10 „
Шк. повідомленя (Schulnachrichten)	— — —	10 „
Свїд. испитове (Prüfungszeugnis)	— — —	10 „
Свїд. для повторних купців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	— — —	10 „
Лїсти виплати (Zahlungsliste)	— — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler	— — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.		

Кромї того друкарня має на складї:

Книги до ведєня кас райфайзєньських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакованєм 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакованєм по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивленє против екзекуції. 2. Позов о заплату цїни купна. 3. Позов робїтника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
ненє позички. 5. Внесєнє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесєнє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає **нотарїальні друки**: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Цїна друків судових: по 3 сот. за аркуш.
Цїна друків нотарїальних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовленя належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улиця Петровича число 4.

Висилка лиш за послїплатою або за попередним надїсланєм належитости грїшми. Марок почтових на замовленя друків не приймає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:
в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неїлю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або 1/4 місця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,
виходить що дня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Адміністрация ул. Паньска ч. 33.
Число телефону 176.
Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміяти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакция лише за попередним застереженням і залученем почтової належності.

Циркулярі яко приложі коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонс марками почтовими не приймає ся.

Наша прогулька на хліборобску виставу до Стрия!

Вийжджаємо на сю чудову виставу хліборобску всі разом з Чернівців в суботу в ночи о годині 12-ій після колієвого часу а то три чверти на першу після міського часу. В Стрию будемо в неділю рано!

Всі учасники сеї прогульки мусять разом виїхати з Чернівців! На інших стациях не вільно всідати, бо в такім разі білет до Стрия буде дорожше коштувати! Їзда колією там і назад коштує: селян 8 корон а інших 9 корон. Тільки коштувати ме ся їзда, коли їдемо всі разом з Чернівців! В противнім разі — дорожше. Одна лиш є рада на се, щоби не мусіли всі люде разом всідати до поїзду в Чернівцях: а іменно треба би, щоби ті люде, яким на суботу їхати до Чернівців не вигідно, прислали нам до суботи по 8 корон на білет. Тоді ми купили би їм білет в Чернівцях, а вони самі всіли би вже до нашого поїзду на тій стациї між Чернівцями а Коломиєю, яка для них найвигідніша. Два отже є способи: або приїхати треба на суботу до Чернівців і відси їхати до Стрия, або прислати нам наперед гроші на білет і всідати на котрій будь (найвигіднішій) стациї між Чернівцями і Коломиєю. Сяк чи так — однаково, але инакше то виїшла би вже дорожша їзда.

В Чернівцях збираємось перед відїздом на колієвім двірці.

Зі Стрия до Чернівців вертаємо всі разом в неділю о годині 10-ій вечером. До Чернівців вернемо в понеділок на годину 6. рано.

Ще раз звертаємо ся до всіх наших людей з просьбою, щоби не лякались невиконань але доконче виїхали на сю виставу в великім числі! Так скоро не трафить ся вже либонь така гарна нагода!

Вийжджаємо не осібним, але звичайним поїздом, що виїжджає з Чернонець в напрямі до Станиславова о годині 12. в ночи після колієвого часу.

Вступаймо в члени „Рускої Ради“!*)

Якби перед 13-ма роками сказав був хто Вам, що у нас на Буковині буде своя

*) На великім вічу в Чернівцях, д. 22. серпня ухвалено, що доконче треба згуртуватись нашим мужикам в одно велике товариство політичне „Руска Рада“, щоби в той спосіб витворивши силу мужицку, можна було вести борбу о мужицкі права. До „Рускої Ради“ пристало вже дотепер багато найчільніших наших хліборобів. Дня 26. вересня відбудуть ся в Чернівцях великі збори всіх членів сего товариства. На сі збори повинні явити ся тисячі наших селян! Зголошувати ся в члени сего товариства треба тепер на руки віцемаршалка краєвого Др. Стефана Стоцького. З кожної громади повинен до него приходити тепер лист зі списом всіх людей, які хочуть пристати до сего товариства. Ми певні, що найдуть ся тисячі таких людей, бо лиш так зможемо виїти на певну і чесну дорогу до ліпшої нашої долі.

„Руска Каса“, а окрім того будуть в кожній громаді каси-райфайзенки, а над всіма тими касами „Селянська Каса“, що всі ті каси до купи будуть обертати великими міліонами, що до тих кас пристане, так як тепер по правді є, яких 20 тисяч членів самих хліборобів, що наші хлібороби самі уміти-муть добре урудувати міліонами грошей — чи повірив-би був хто йому? — Безпечно, що ні! А прецінь сегодня се все щира правда. 20 тисяч хліборобів згуртували ся до купи по наших касах, помагають собі в потребі, не потребують, як бувало, чужої помочи. Правда, кілько то праці треба було, аби наших руских хліборобів до того дуже доброго діла притягнути, тай кілько то праці ще треба буде, аби всі члени кас добре порозуміли, яка то велика сила лежить в тім, як усі хлібороби згуртують ся до купи, подадуть собі руки до спільної помочи, як стануть всі за одного а оден за всіх.

О так як у касах ми вже пізнали велику силу спілки всіх хліборобів, так треба нам хліборобам єднати ся, гуртувати ся до купи у всіх інших справах, бо єдність і згода і добре порозуміння межи нами хліборобами дасть нам велику силу — а силу всі шанують, всі поважають, сили та ще великої сили всі боять ся.

Нове жите настало, вийшли закони державні і краєві, які нашу долю віддають в наші власні руки. Хоть-би ми і не хотіли то мусимо самі за себе тепер дбати. І держава і край і громада вимагає тепер від кожного хлібороба, аби він в справах хліборобських сказав своє розумне слово, аби він сам за себе дбав, сам свої потреби докладно знав, сам умів ті потреби докладно висказати і сам умів подати добрий спосіб, як тоті его потреби заспокоїти має чи то держава, чи край, чи громада?

Тому ми не сьміємо бути дальше чередою без доброго проводу, яку хто небуть веде, куди сам хоче. Ми мусимо вже самі своїми дорогами, своїм розумом ходити, ми мусимо самі кожної хвилі уміти сказати, чого хочемо, чого бажаємо, т. зн. ми мусимо самі мужицку політику взяти в свої власні руки, бо політика не є нічого иншого як докладно знати свої потреби, уміти добре їх висказати і уміти показати спосіб, як тоті потреби заспокоїти тай мати силу свої жадання в державі, в краю і в громаді переперти.

Доси провадили ми мужицку політику так, що вибирали послів чи до ради державної чи до сойму, вибирали радних громадських а ті знов двірника і на тім вся наша громадська робота, вся наша політика кінчила ся. Ми вибрали їх, нехай, мовляв вони за нас добре дбають, а нам далі до всього було байдуже. Так дальше не може і не сьміє бути, бо з сего мати мем велику шкоду. Хоть послів маємо ми тепер добрих, то все таки вони не всевідущі, не можуть знати всіх наших потреб, коли ми самі їм не скажемо. Хоть послів наші за нами вступають ся, то все таки потрібно їм і сили, аби наші потреби заспокоїти, а ту силу можемо лиш ми

самі їм дати, коли згуртувавши ся всі до купи, стояти мем за нашими послами. Ба, ми мусимо также і за се дбати, щоби завжди мати добрих послів, ми самі мусимо уміти дати напрям політиці і діяльності наших послів. І длятого ми самі мусимо безперестанно бути діяльними, розуміти докладно кожду нашу справу і в кожній справі уміти сказати розумне слово.

Завдяки дотеперішній щирій праці нашої народної інтелігенції около нас хліборобів — Богу дякувати вже дозріла, ми почуваємо самі в собі силу і здібність взяти керму наших хліборобських справ у свої власні руки. Ми тим не скидаєм ся нашої інтелігенції. Ми маємо навіть повну надію, що вона з нами, згуртованими до купи, добре зорганізованими ще ліпше, ще щирійше і успішнійше буде могла працювати для добра народу. Ми лиш не сьміємо дальше у всіх наших справах зовсім спускати ся на саму лиш нашу інтелігенцію, бо при найщирійшій волі вона не раз не годна всіх наших болів, всіх наших кривд і потреб добре знати, не годна їх так відчутти, як ми мужики-хлібороби се на власній шкірі відчуваємо, бо се нас болить, бо се нам допікає.

Як же се все осягнути? Силу мати мем і покажемо єї цілому сьвітови, коли згуртуємо ся всі мужики в одно товариство, так, щоби в нас в товаристві були тисячі а тисячі хліборобів. Сила показує ся в добрій організації. Дивім ся на фабричних робітників. У них нема ні рідної стріхи над головою, ні власної землі, лиш здорові руки. Довгий час вони в державі нічого не значили, доки кождий з них жив сам для себе, доки кождий з них таку думку мав, аби лиш ему було добре. Колиж їх через то біда присіла, то вони, аби свою долю поправити, почали гуртувати ся в товариства. І сегодня, хоть бездомні робітники, вони в державі мають вже велику силу, бо вислали до ради державної своїх 90 заступників послів. Одного ніхто не слухав. Тисячі мають силу свою волю переперти. Сили нам потрібно, аби хоронити мужиків хліборобів від всяких кривд, аби всюду заступати ся за хліборобів. Сили нам потрібно, аби успішно боронити мужицкі права і права народу збільшити і розширити. Сили нам потрібно, аби всіма способами утримати згоду і єдність між рускими народами на Буковині. Сили нам потрібно до роботи, не до борби між собою. Боротьба хліба не дає. Не ріжні партії поміж нами, що борять ся між собою, аби одна другій голову скрутила, а лучність і згода і добре порозуміння всіх хліборобів дадуть нам велику силу. Не руйнувати, а будувати хочемо. Усіх наших сил прикладати мусимо на те, аби добробит народу, аби богатство народу збільшити. Длятого кождий хлібороб, що пристає до товариства хліборобів, тимсамим дбає за свій добробит, за свою ліпшу долю і ліпшу долю своїх дітний. У мужиків хліборобів Данії нема більше землі, як у нас руских хліборобів, а прецінь ці мужики найбогатші мужики

в цілїм сьвітї, бо вони дуже добре з'організовані.

Добра організація дасть нам добробит, збільшить багатство народне. Ми не обіцяємо вам тим золотих грушок на вербі, ми дуже добре знаємо, що добробит і багатство народне збільшити, річ не так легка, бо не легка се річ перевести кріпку організації; але ми глибоко переконані, що лиш через добру організацію веде дорога до добробуту, до багатства, до щастя і ліпшої долі народу і для того ми мусимо зорганізувати ся, бо ніхто сам собі не воріг, кождий з нас бажає собі добра і ліпшої долі.

Сама собою організація не зробить ся. Ми її мусимо хотіти, бажати і зробити. А що вона веде кожного з нас до добра, то не лякаймо ся роботи і труду, а берім ся всі до праці над організацією руских хліборобів. Робота чекає нас велика. Дуже багато є ще таких, що їх треба всіма силами, всіма способами і штуками тягнути до власного щастя. А треба всіх єднати і гуртувати, бо з кождим приєднаним членом росте сила організації, росте наша сила. Ми добре знаємо, яка тяжка чекає нас на довгий час робота, але ми роботи не лякаємо ся для добра народу. Ми мусимо усіх руских хліборобів розрухати до нового життя, кожного цікавішого заставити до роботи, запрячи до роботи як найбільше людей, аби робота ішла спільно і як найскорше принесла народови видимі користи. Між рускими хліборобами є дуже багато цікавих, розумних, талановитих людей, але їх ніхто не знає. Ми хочемо витягнути їх із скритих закутків на верха, аби їх талант і розум не марнував ся дармо а сьвітлив і приносив користь і пожиток усім. Де тепер видно лиш кількох робітників на народній ниві, там хочемо поставити сотки, аби усе, що загадаємо доброго для хліборобів, зараз таки було і зроблено.

Перед нами лежить широка, ледви що почата нива спілок. Ми мусимо як найскорше подбати, аби в краю нашим як гриби по дощі зародили ся найрізніші продуктивні, споживчі спілки, спілки для закупів і продажів і т. д., аби ми тим чином збільшили маєток народу, бо кождий сотик, заощаджений таким чином збільшає маєток хліборобів на сотки тисячів.

(Конець буде).

Не голосне а добре діло.

Останніми часами нераз читали наші читачі таку нотатку в „Буковині“: „др. Стоцкий виїхав до Бергомету“. Нині можемо подати вже нашим читачам висліди сих частих виїздів др-а Стоцкого. Сі висліди справді заслуговують на се, щоб їх всім оповісти і ми певні, що вся наша суспільність прийме їх до відомости з великою радістю, бо мусить побачити в них вірець тихої, але правдиво доброї праці, яка йде на хосен соткам родин наших мужиків-хліборобів. Справа маєть ся так:

Перед двома роками винаймила руска райфайзенська каса в Бергометі н. С. 631 гектарів*) поля від маршалка краєвого барона Юрія Василька за ціну 7200 корон річної оплати. Се поле (243 гект. рілі і 388 гект пасовиска) віддала наша каса 67 бергометським мужикам до управл. Очевидно о призволене на се вистарав ся тоді у бар. Василька др. Стоцкий. Остаточна можна тут і се виявити, що др. Стоцкий зложив тоді бар. Василькові своїх власних 3.600 корон як кавцію.

Се була перша проба.

Досі ще нїодяні дідич на Буковині (хоч люди старались о се) не хотів згодитись на таку посесію для мужиків і крім бар. Василька не згодив ся на се ніхто з них по нинішній день.

Проба ся вдала ся знаменито. Мужики були дуже вдоволені з сего, складали оплати дуже точно,

*) гектар се тільки що фальча.

отже вдоволений був також барон Василько. Бачучи се, др. Стоцкий постановив повести тепер далі се добре діло. Іменно в тім році кінчила ся в тім самім Бергометі посесія Жида, Вольфа Собля, який віднаймав від бар. Василька 308 гектарів. Др. Стоцкий старав ся отже о се, щоб тепер і сю посесію перебрала на себе руска каса в Бергометі для тамошних наших селян. І се власне також вдало ся. Барон згодив ся з тих 308 гект. — винаймати 269 гектарів (в тім 214 гект. рілі а 55 гект. пасовиска) знову нашій касі і то за ціну 8250 корон річної оплати. Сего тижня віддано сю посесію рускій касі, а вона знов передасть її мужикам.

Однак і на тім ще діло не кінчить ся. Др. Стоцкий веде тепер ще дальші уклади з бароном, іменно в тім напрямі, щоб та сама наша каса дістала тепер ще одну посесію в Бергометі від барона Василька, а іменно ще 606 гектарів, які досі віднаймав від барона Перепелиця, місцевий сільський дука. В тих 606 гектарах є 284 гект. рілі, 113 гект. лук і 209 гект. пасовиска. Барон Василько годить ся радо і на се. Покищо йде тут лиш о остаточне означенє ціни. До згоди дійде впрочім і тут цілком певно.

В такім разі тамошня наша каса а властиво тамошні наші селяне мали би в посесії від барона Василька понад 1500 гектарів. За винаймлених досі 900 гектарів платять вони 15.450 корон річно. Як бачимо, не багато. За гектар (або фалчу) випадає менше більше 18 корон.

В такий отже спосіб наші люди дістали у винайм багато поля і се певно виїде їм на добрий пожиток. Сотки мужицких родин в Бергометі можуть через те поліпшити собі цілий свій спосіб життя.

І тому то ми назвали се діло добрим. Добре воно тому, бо йде на пожиток нашим людям. Добре воно, а не голосне. Як звичайно добре діло. Мало в нїм пустих слів а праця велика і пожиток буде з того великий. По таких власне ділах треба судити, хто кому брат і приятель? Слово летить, слово до нічого не зобов'язує, а таке діло лишає ся, є і по правді люди, користають з него.

Се велике і хосенне діло могло вдатися по перше тому, що барон Василько, маючи на увазі потреби бергометських селян, радо згодив ся на таку посесію, хоч певно мав би нагоду дістати більшу ціну за нїю від інших посесорів; по друге — се діло вдало ся лиш тому, що в Бергометі є наша рафайзенська каса, яка могла перебрати тепер на себе такий великий інтерес. З таких випадків повинні наші люди вчитися, яку велику користь можна мати з каси, та з інших спілок! — Третою причиною, при якій могло се діло вдатися, є се, що наші селяне в Бергометі, маючи від двох літ першу посесію від барона, добре на ній господарили і точно за нїю платили. Отже доказали наші люди, що вони словні, ретельні. Тому тепер можна було говорити з бароном, щоб згодив ся на відступленє дальших посесій своїм мужикам.

О скільки причинив ся сам др. Стоцкий до сего, що ся справа так добре повела ся, о тім вже найговорить само се діло, а не наші слова.

Що діє ся в сьвітї?

Наша соймова виборча реформа.

На засіданню комісії для виборчої реформи дня 7. вер. ухвалено, щоб депутация, зложена з Дра Стоцкого, Ник. Василька, бар. Гормузакого і Ончула, удала ся до Відня і там в центральнім правительстві старала ся о прискоренє цїсарского затвердження для виборчої реформи до буковинського сойму. Коли би у Відні правительство годило ся на нову нашу реформу виборчу до сойму, тоді міг би вже над нею радити буковинський сойм. Щоб отже цілу сю справу добре пізнати, в середу виїхав др. Стоцкий до Відня. Посол Василько, Гормузак і Ончул є вже також в Відні.

Виборча реформа в Галичині.

Сьогодні т. є. 16. с. м., збирає ся галицький сойм на коротку сесію. Між иншим має сойм ра-

дити над виборчою реформою галицького сойму. Поляки, які хотять забезпечити себе також в сьхідній Галичині коштом руского народу, роблять заходи, щоб переперти таку виборчу реформу, яка-би їм уможливила дальше утискати Русинів так, як дотепер. Поляки хотять завести національний катастер, але так хитро ним відтак покрутять, що виїде з того лиш нова кривда для галицьких Русинів. Все, що польске, пре до ще більшого гноблення руского народу. Серед таких обставин становенє руских соймових послів дуже трудне, бо они мусять бороти ся з подавляючою більшістю польських послів, щоб не допустити до закріпощення руского народу, яке готують ему Поляки сим новим законопроектом.

Русини в Боснії.

В Боснії, як звісно є багато Русинів, які зайшли сюди з Галичини. До тепер стояли они під управою одвого греко-католицького єпископа. Та в послїднім часі зроблено на них замах зі сторони католицьких церковних властей. Щоб їх відчужити від всего руского та поробити з них католицьких Хорватів, винято їх з під покрову греко-католицького єпископства і підняено під власть римо-католицького єпископа. Се замах на віру і народність тамошних Русинів. Розуміє ся, що они не прийняли сего рішення мовчки. Сейчас вислали депутацию до правительства, яке обіцяло їм занятися сею справою і поладити їй корисно для Русинів. Окрім того зайвила навіть одна громада, що переступить на православє, коли їх не увільнять з під власти римо-католицького єпископа, і не дадуть їм руских священників.

За рускі білети.

В Галичині Русини борють ся тепер о рускі білети колїєві. Ось і приклад сїї борби: У вівторок рано о год. пів до 6. всім до поїзду в Мацшині в Галичині, руский галицький посол др. Микола Лагодинський і зажадав від кондуктора руского білета до Львова. А треба знати, що в Мацшині є тільки перестанок, де нема продажі білетів; білети купуєть ся аж в поїзді через кондуктора. Кондуктор виставляє сам білети, отже не може виправдувати ся, що не має готових руских білетів, бо вони будуть такі як їх напишуть: рускі, польські чи німецькі. Кондуктор привіс білет пос. Лагодинському аж на стації в Зашкові перед Вруховичами, але не руский, як сего жадав пос. Лагодинський, тільки німецький. Пос. Л. не прийняв его. Але кондуктор мимо того перетяг білет і заявив, що в колїї мова урядова німецька. Та пос. Л. сего білета таки не прийняв і показав ему написи у возах, котрі вказують, що теж і руска мова має на залізницях право горожаньства. На стації в Вруховичах прийшов до пос. Л. кондуктор з стаційним урядником і цугфірером Францішком Вадасом. Цугфірер Вадас зараз звернув ся до пос. Л. із запитом, — чи п. Лагодинський таки не хоче заплатити за білет? — „Ніяким робом, відповідає пос. Л., я хочу заплатити, але за руский білет, так як я сего жадав від кондуктора“. На таку відповідь почав п. цугфірер ще гірше гороїжити ся. Тоді пос. Л. винав свою посольську легітимацію і показав ему аби знав, з ким має до діла, і поучив его, що він має до него говорити по руски. Коли опісля пос. Л. висів з поїзду на стації у Львові, приступав до него сїй вже звисний кондуктор і просить его до уряду руха. — „Я як раз їду туди, бо хочу написати жалобу — відповідає посол Лагодинський. І оба пішли до уряду руха. Тут урядник руха винитав, о що ходять та дав на жадає книгу жалоб; а коли посол Лагодинський списав свою жалобу, спитав его урядник о імя. „Я-ж підписав ся, відповідає пос. Л., впрочім маєте ще й мою легітимацію“. Урядник подивив ся, але ще йому було сего за мало і ще раз звернув ся до пос. Л. зі словами: „А тепер прошу зі мною на поліцію!“ Коли пос. Л. виїшов за двері, зараз коло дверей ждав вже на него поліційний агент, котрий пішов з пос. Лагодинським і з кондуктором до поліції, там списано також протокол. Тоді кондуктор винав перетятий білет і питає, що з тим буде, бо хіба йому самому прийдесть ся платити за него! Урядник поліції відповідає ему, що то піде до суду.

На сїм скінчила ся вже ціла історія і пос. Л. виїшов вкінці свободно. Та поки ся справа піде до суду, пос. Л. виїс вже жалобу до міністерства залізниць. Легковажне трактуванє прав рускої мови зі сторони польських урядників переходить вже границі.

Заходи президента міністрів около урухомлена ческого сойму.

Попереднього разу писали ми про переговори, які щойно покінчив президент міністрів барон Бінерт з чеськими та німецькими партіями чеського сойму. Як звісно, ціла увага австрійських політиків зварнула ся була на сойм в Празі, бо від можливості его скликання залежало ціле політичне життя в Австрії. Німці спинали наради чеського сойму, а Чехи загатили на перекир Німцям працю ради державної. Виходило отже таке, що без чеського сойму не може бути ради державної. Злагода між Німцями і Чехами могла всі ці трудності усунути. Тому президент міністрів взяв ся полагодити сі оба табори, що ему по части вдало ся, хотий більша часть австрійських політиків не покладала великих надій на успіх сего кроку барона Бінерта. Переговори вели ся кілька днів і покінчили ся тим, що вже 21. вересня зможе чеський сойм зійти ся на першу нараду. Ческі послы не зобовязали ся до сповнення всіх бажань німецького табору; они сказали лиш, що підчас біжучої сесії сойму в Празі будуть також радити над справедливим внесками німецьких соймових послів. Німці-ж з свого боку заявляють, що пристають на скликання чеського сойму під тим умовом, що Чехи будуть в ній трактувати обі народности, збільшать число німецьких членів у краєвм виділі і будуть наставляти німецьких краєвих урядників відповідно до величини німецького населення. Під сими умовами згодили ся Німці на скликання чеського сойму, хотий не заявили отверто, що не будуть спияти праці чеського сойму.

Та тим чином вияснило ся трохи політичне положення і є надія, що за скликанням соймів піде слідуєчого місяця також скликання ради державної, де послів чекає дальша важна робота, від якої залежить полагоджене прикрих грошових відносин, в яких находить ся, як держава так і кождий край з окрема.

Політичне напружене в Угорщині.

Не лиш у Відні політичне жите стоїть перед ріжними змінами або бодай важними подіями, але також в Будапешті. Тут вже від довшого часу праця палати послів припинена непорозумінням, яке повстало між членами правительства. Одна партія жадає основаня окремого, незалежного банку для Угорщини, друга і то більшість послів під проводом міністра Кошута домагає ся переведення виборчої реформи, аж по тім думає взяти ся за полагоджене інших справ, як от банкове питане. Міністер Кошут каже, що его партії, значить партії незалежних, яка має більшість у радї державній, належить ся керма і правительство повинно складати ся із членів сеї партії. Відмінні погляди на політичне положення має граф Андраші так, що в самім міністерстві нема згоди що до поліпшеня політичного положення в Угорщині. Президент міністрів др. Векерле виїхав до Відня, щоби явити ся перед цісарем, однак, як доносять, ся его авденция не принесла жадних користий. Та нїм угорська палата послів розпічне свою роботу, потягне ся ще певний час, аж доки самі міністри не погодять ся між собою що до плану, після якого мало би правительство поступати.

ДОПИСИ.

Комарівці.

Посольське справозданє п. Спинула.

Минувшої неділі, дня 12. с. м. загостив посол до ради державної п. Спинула до нашої громади коло полудня, щоби тут адати перед своїми виборцями справозданє про свою дотеперішню посольську діяльність.

Вже на зеліничім двірці очікували посла пани надучителі Шкраба із Комарівців і Штробель із Слободзії як також п. начальник послідної громади Олекса Василько із кільканацятьма своїми січовиками, щоби его тут привитати в імені своїх громад. В їх супроводі удав ся посол до шкільного будинку, щоби тут відбутти заповіджене віче. З причини, що в нашій громаді до тепер ще жаде посол не здавав рахунку із своєї посольської діяльності, зібрала ся тут тепер, помимо того, що наша громада сильно розкинена, така велика сила народу, що зайшла конечність, відбутти сі збори під голім небом.

На місцю зборів привитав дорогого гостя знов місцевий начальник п. Іля Фуштей в імені всіх зібраних кількома сердечними словами. Збори отворив місцевий надучитель п. Шкраба, який завдяки

своmu доброму поступованю супроти населеня тішити ся дуже великою популярністю та значним впливом у своїй громаді. На его внесене вибрано до президії зборів попереднього начальника Сергія Оржендовича, теперішнього начальника Ілю Фуштей та начальника сусідної громади Слободзії-Комарівців і дуже щирого патріота п. Олексу Василька. Із місцевої і замісцевої інтелігенції явили ся на сих зборах крім вище згаданих, ще місцева учителька пані Олена Ебергард, учитель п. Денис Вітан із Слободзії-Комарівців, учитель п. Іван Станкевич із Станівців-Долішних-Вивіз та місцевий церковний півець п. Альбота. Пана Станкевича вибрано за секретара при сих нарадах.

Посол Спинула, забравши слово, перейшов коротко цілий хід послідних парламентарних виборів; згадавши про то, як Волохи з одного а кацапи з другого боку згадали були відобрати нам сей посольський мандат. Румуни робили се з тої причини, щоби нашу силу у Відні уменшити і взяти верх в цілм краю а тим то і над руским народом на Буковині. Кацапи або так звані москвофіли хотіли знов зробити між нашим народом заклот. Вони знали дуже добре, казав дальше посол, що вони не в силі відобрати нам сей мандат, бо наш нарід вже настільки прозрів, що вмє розріжнити своїх правдивих від фальшивих приятелів; але їм ходило мабуть тільки о то, аби зробленим заклотом між нами похвалитись перед московським батюшкою, бо іначе могло би їм урвати ся не одно добродійство ізза границі. Навіть даскалівська газета, продовжав посол, що зве ся „Ранок“, пятає проводиря москвофільської партії о. Богатирца ізза его звісних подорожий до Московщини у безмилосерний спосіб та згадає також й про рублики, що пропадають у глибоких кишнях деяких провдирів тої партії. Дальше згадав посол, як то о. Богатирець намагає ся від часу тих своїх подорожий писати свою газетку „Царославець“ в російській мові, та як москвофільські послы Марков і Глібовицький з Галичини пробували говорити в парламенті по російськи, хоть їх виборці то рускі мужики а не Москалі і т. д.

По сім доказував посол, наводячи веї менші і більші здобутки для сільського народу, як то він у злуді зі своїми другими рускими послами-товаришами мав кождого часу тільки добро своїх виборців, значить руских хліборобів на оці. На конець завзивав бесідник всіх присутних, не дати ся звести із своєї дотеперішньої рівної дороги ніяким дурисьвітам, котрі дбають тільки про себе, аби наповнити свої кишні а народну справу трактують лиш про людське око. Він напминав їх до єдності і згоди і до пошраня его особи, бо посол тільки тогди є в силі поперти зі всею рішучістю народні справи, як за ним стоїть увесь нарід як один муж.

Із великим зацікавленем слухали всі зібрані поучаючих слів свого посла і тішили ся, що вже настав час, де народні послы, ходячи поміж нарід, дають найліпший доказ, що доля хліборобського населеня лежить їм на серце. На дальший доказ, що наш посол доложує всіх своїх сил задля своїх виборців, заявило прилюдно велике число мешканців нашої громади, що они вдавали ся не раз до свого заступника із всілякими справами, на що він їм ніколи не відмовив своєї помочі.

На внесене п. надучителя Шкраби висказали потім збори своему послю з осібно, а всім руским заступникам взагалі за їх щирі і неутомимі народолобну працю одноголосно свою найщирішу подяку і повне довіре з тим додатком, щоби они і на далі йшли тою самою дорогою. Наш нарід, сказали бесідники з поміж селян, вже досить освідомлений і хосенну працю своїх послів мусить цізнати та потрафити їх поперти в їх змаганнях всею сплою.

Комарівський.

Горохівці.

Вибори до ради громадської.

25. й 26. серпня с. р. відбули ся в Горохівцях нові вибори до ради громадської. Нічого не замінного, скажете, люди добрі. Ох ні, братчики мої! Они навчають нас, що то може досягнути єдність мужицка, показують очевидну користь нового виборчого закона. На 15 радних вийшло 14 найсвітлішших селян Українців та надучитель. Тепер буде в нас гаразд. В своїй хаті, своя правда! 1. вересня с. р. вибрано начальство громадське а то: пана Гргорія Фуштей, начальником п. Василя Саса першим заступником, а пана Михайла Косташука другим заступником. Заповідаючи описаня наших громадських стосунків на пізнійше, звертаємось тут прилюдно до наших співгромадян панів шляхти, щоби вона йшла разом з нами, селянами! Покиньте, панове шляхта, вже раз ту окрему вашу політику! Ви так селяне як і ми. Закиньмо вже раз ту кістку незгоди, подаймо собі руки, бо час для всіх нас, хліборобів, тяжкий. Будьте переконані, що ми так добра вашого як і нашого із щирого серця бажаєм.

Горохівці, 13. вересня 1909.

Іван Шевчук
начальник каси

Володимир Коверчук
надучитель.

Юрківці.

Віче.

Дня 1. вересня відбуло ся в селі Юрківцях, заставницького повіту, величаве віче, в якім взяло участь поверх 1000 виборців, як місцевих так з Горохівців, Боянчука і з Вербівців. На місце зборів загостив посол Лукашевич при голосних вистрілах з моздирів і при неперестанних окликах „слава“.

Начальник громадский Костюк привитав кількома сердечними словами дорогого посла а кошовий „Січи“ Іван Серман передав на руки посла хліб і сіль. Збори отворив тамошний сьвященик Волошенко привітною бесідою, по чім заняв слово посол Лукашевич. В двогодинній бесіді зложив він своїм виборцям докладно і ясно своє посольське справозданє, по чім учасники надгородили бесідника грімкими оплесками. Крім посла говорили ще селяне: Григ. Гудима, Іван Серман і Іля Гуденюк.

Відтак дістали слово ще учитель Дудинський і надуч. Коверчук. Виборці висказали як послы Лукашевичеві, так всім укр. буковинським послам своє повне довіре. Збори закінчив отець Волошенко довшою бесідою, в якій він головнo звертав увагу на заслуги пос. Лукашевича около сеї громади. По замкненю зборів всі розійшлись, сильно в своїм серію переконані, що праця наших послів не піде на марне, а принесе колись для всего нашого руского народу великі плоди.

Учасник.

Рогізна.

Віче.

Дня 5. вересня відбуло ся у нас віче. Промовляли на нїм: місцевий надучитель Кукелка про права нашої мови в урядах, про новий закон громадский і про задуману нову реформу виборчу до сойму. — Кость Майданський, який заявив, що Русини жадають такого виборчого права до сойму, яким є виборче право до ради державної, — двірник Меленка, який поясняв закон громадский і завзивав людей, щоби при виборах громадских всі разом згідно поступали, бо лиш в той спосіб буде можна перевести сі вибори по волі громади — і купець черновецький пан Стернюк, який ще раз взивав нарід до просьвіти, до єдності в громаді і до згоди. На сім вічу ухвалено одноголосно таку резолюцію: 1. Зібрані на вічу в Рогізні дня 5. вересня 1909. р. признають, що нашому народови діє ся важна кривда з тої причини, що по всіх урядах веде ся всяке діловодство по німецьки; тому справа заведеня в урядах на Буковині української мови стала пекучою та мусить бути в найкоротшім часі залагоджена на користь нашого народу. 2. Віче звиває всіх Українців-Русинів до масової участі в боротьбі за права нашої мови, а особливо, щоби в судах і також в інших урядах домагали ся зі всею рішучістю уживаня і пошанованя нашої мови. 3. Віче домагає ся загального, рівного і тайного голосованя при виборах до сойму.

Віча в Товтрах і Дорохівцях.

Дня 12. с. м. відбули ся величаві віча в Товтрах і Дорохівцях де послы Лукашевичови висказано одноголосно довіре і подяку за дотеперішні його заходи для нашого народу. Близші відомости подамо про сі збори в слідуєчим числі.

Друге відкритє північного бігуна.

Ледво прогомніла голосна вістка про відкритє північного бігуна др. Куком, аж наспіла друга, яка, після загальної опії, буде о много цікавіша. Іменно Роберт Пірі відкрив також північний бігун. Вибрав ся він всім разів на далеку північ, щоби осягнути свою давно вже рішучо поставлену ціль. Справді се ему ціковито вдалось — але майже о рік пізнійше, ніж Кукови. Виринула між обома завзята борба о першенство. Кождий вважав себе першим у відкритю північного бігуна. Оставленю Куком на північм бігуні американської хоругви Пірі не найшов. Видно, що не трафив на те саме місце — але що він відкрив дійсно бігун, є чистою правдою. Правдоподібно оба вони відкрили північний бігун, але тепер веде ся між обома завзята боротьба, хто з них був там перший. Спорять не лише оба полярні дослідники, але й всі круги, що займають ся арктичними справами. Кук і Пірі стоять на чолі двох, ворожо до себе настроєних товариств, які поставили собі за ціль життя відкритє бігуна, причім оба старали ся взаїмно випередити себе. Пірі відзначає ся загониствою вдачею. Один з його приятелів каже, що якби Пірі стрів був Кука в околиці пірнічного бігуна, був би его на місці застрілив. Приклонники Пірого твердять, що Кук навмисне вибрав собі більше західну дорогу, аби ніхто не міг его сконтролювати, дальше, що Кук не взяв собі до товариства людей цивілізованих, лише Ескімосів, що забрав найліпші пси, які Ескімоси ховали для Пірого, а вкінці, що скористав з поживи зложеної Піром. На ті закиди Кук відповів, що дорогу

до бігуна вибрав таку, яка видавала ся йому найвідповіднішою, що Ескімоси люди свободні, отже могли йому відмовити всякої помочи. Коли-б були звязані з Пірієм, та що не Кук користав з поживи Пірія, але навідворот, бо Кук дістав ся до бігуна о рік скорше. На цій зміні Пірію, як прим. на то, що Кук говорить неправду, та що Ескімоси заявили, що він не віддаляювався далеко від суші, відповів Кук, що вже просив капітана Свердрупа, аби на его кошт спровадив з Гренландії Ескімосів на свідків. Далше заявив Кук, що всі свої записки, фотографії і прилади до мірена предложити географічним товариствам в Данії і Америці до оглянення. Як показує ся тепер, Пірі повертаючи з бігуна знав про відкриття Кука. Один і другий майже перегонали ся, щоби дістати ся до найближшої телеграфічної станції. Др. Кук мав щастя, що був на переді і довів скорше Європі про своє відкриття. Др. Кук приєднує собі щораз більше прихильників поміж ученими, бо Пірі в телеграмах також не дав показів на свій побут на бігуні. Проти Пірію виступив остро англійський адмірал Осгон і пише: „Пірі є брехуном і скажу ему се в очі. Чим більше він хоче підкопати імя Кука, тим більше засипує ся. Коли приїде до Н. Йорку, оголошу докази, що Пірі є найбільшим обманцем, якого коли-небудь бачила Америка“. За Куком заявляє ся знова підбігуновий подорожник кап. Вавман, який зі знайомістю обетавин доказує, що дорога, котру саме вибрав др. Кук, була найдогіднішою. Крім того стверджує, що то все, що Кук говорить про свою подорож, є зовсім правдоподібне. Часопись доносить з Нового Йорку, що тамошні наукові круги починають перехильовати ся радше на сторону Кука, а то тому, що Пірі відбудував свою подорож з нечуваною скорістю. Один зі знайомих підбігунових сторін зазначає, що до виправи Пірію треба віднести ся з тим більшим недовірем, як вже Кукови роблено заміт що-до скорости походу, коли Пірі ще скорше мав йти. В п'ятницю по полудни виїхав др. Кук з Копенгага до Америки. Перед від'їздом вручено йому дипломом почесного доктора копенгагського університету. Публіка зготовила ему величаве пращанє пр від'їзді. Газета доносить з Нового Йорку, що член якогось клубу Осборн каже, що має докази в руці, і може на се присягнути, що Пірі отворив пакунки д-ра Кука і присвоїв собі его записки. Одним словом, борба межі Кукістами і Пірістами розгоріла ся на забій. Др. Кук заявив, що сам в Новім Йорку розправити ся з Пірієм. Они оба хоч давніше були собі щирими приятелями, тепер стали завзятими ворогами. Один другого старає ся знищити. В розмові із заступником одного бюра висловивсь Пірі проти Кука ось-як: „Я одинокий чоловік на землі, що осягнув північний бігун; і сей час готовий се доказати, але ще не хочу запускатись в дискусію про такі подробиці, які опісля самі мусять вийти на верх. Я рішучо переконаний, що др. Кук не відкрив північного бігуна, на що маю дуже докладні докази. В протягу 6-ох місяців ціла історія вияснить ся. З моєї сторони не було би політично, коли би я саме тепер кинув ся в боротьбу сумнівів всего цивілізованого світа. Я очікую лише цілковитого опису виправи Кука, а опісля, немов грим із чистого неба, виступлю я перед світом із моїми інформаціями та аргументами а ті вже зруйнують і докази і характер Кука“.

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. вересня 1909.

Наєндар. П'ятниця 17. (4.) Вавила, Мойсей; рим.: Зн. сьв. Франціска. Схід сонця 5:38, захід 6:09. — Субота 18. (5.) Захарий, Урбан; рим.: Йосифа з К. Схід сонця 5:41, захід 6:07.

Почесні члени. Рада громадська в Чорторії іменувала на засіданню д. 11. серпня 1909 почесними членами сей громади, а то: Его Експедицію п. президента краю Др. Влійлебена; Его Експедицію бр. Юрія Василька; віце-маршалка Др. Стефана Смал-Стоцького; п. посла Ніколая Василька; п. посла Бротей Цігуляка; краєв. інспек. Омелія Поповича; управителя староства в Вашківцях п. Ч. М. Ромашкана; правительств. комісари п. Ілію Мадийковського; правительственого радника Дузінькевича.

Важне для родичів, яких діти перепали при вступнім іспиті в другій державній гімназії в Чернівцях або яких не прийнято до приготівляючого курсу при тій-же школі задля завеликого числа тих, що зголосили ся. Тим родичам радимо з окресности Кіцмана записати своїх дітей до приготівляючого курсу при кіцманській гімназії, де й так вписала ся лиш половина потрібного числа учеників і де они будуть приготівляти ся прямо до гімназії і не будуть потребувати ще раз ставити ся до вступного іспиту. Хоть і речинець запису вже минув, то сподіваємо ся, що п. директор кіцманської гімназії не буде ставити жадних перепон прийняттю сих учеників, які не здали вступного іспиту при чернівецькій гімназії або яких не прийнято до приготівляючого курсу при тій школі. Коли-ж би дирекція тамошньої гімназії таки ставила перепони прийняттю сих учеників, тоді можна внести поданє до краєвої ради шкільної, яка уможливить прийняте сих учеників. Родичів з чернівецького округу, завідомимо, що „Українська Школа“ отворить небагом приватний приготівляючий курс до гімназії. Речинець отворення сего приготівляючого курсу подамо в свій час до відомости.

Нехай росте і цвіте! Сима двіма наспіла до нашої краєвої ради шкільної з міністерства просвіти радісна вістка, що учительський семінар поділено остаточно на три відділи: руский або український, румунський і німецький. В останніх 40 літах зросло дуже значне число народних шкіл, клас і учителів. В році 1870/71 були на Буковині 167 народних шкіл, 185 клас і 185 учителів; в 1908/0 році збільшило ся число шкіл на 513, число клас на 1842 а число учительських сил на 1911. Перед 40-ма роками ходило до школи зі сотки дітей, які були обов'язані ходити до неї, ледво 11, наколи в останнім шкільнім році зросло се число на 90. Відповідно до сего зросло і кошта утримування шкіл. В р. 1872 виносили вони 9438 кор., а в 1909 році 3,900.000 т. зв. 414 разів більше, однак число неписьменних не зменшило ся. Вина лежить в тім, що учителі не знали гаразд викладової мови. З поділом семінара усунуено сю колуду. Учителі повинні тепер сповняти свій обов'язок зглядом краю, они, піонери народної освіти, народного поступу, мусять бути тими героями, які зітнуть тій змій голову, що зве ся неписьменністю людей. Чим більше старань доложат учителі сільські до сего, щоби викоринити неписьменність між народом, тим краще сповнять вони свою задачу. Просвіта народу, се найважнійша тепер

у нас справа. Політика має на цілі довести нарід до сили в державі, в краю і в громаді. А як-же має дійти до сего нарід, коли він темний, неписьменний? Так отже добра школа, в якій нарід справді просвічуєть ся, се підстава нашої політики і хто про сю підставу дбає, той веде добру політику. Ми певні, що наші учителі о тім своїм обов'язку не забудуть! Для добрих шкіл треба добрих учителів. З руского семінара учительського вийдуть певно добрі учителі. Тому то о сей семінар так дуже старали ся наші пооди і як бачимо не на дармо. Свій семінар вже мавмо! Отже ви-таємо его щирими словами: „нехай він розвиває ся, нехай росте і цвіте!“

Родичі і діти. В містечку Монастирищі, в Росії, трапив ся сими днями такий випадок. Дід Кадик зі своєю старою почав рвати в садочку перед хатою груші. Коли се вискочили з хати син та невістка їх, він з сокирою, а вона з косою, і почали кричати: „Доки отсе ви будете заїдати наш вік? Не чіпайте дерев?“ Мати відповіла: „Як помремо, тоді буде твоє, а тепер наше“. — А, так се ваше? так отже вам!“ — і „діти“ почали бити батьків. На крик старих збіглись сусіди і не дали знущати ся над старими. В старої поранено косою голову та поломано руку; а в діда тільки синяки. Тепер батьки подали дітей до суду і просять, щоб їх покарано як найтяжше.

Оповістки, іменованя і т. п.

Дня 26. с. м. в неділю перед Чесним Хрестом відбудуть ся в Чернівцях великі загальні збори всіх, що хочуть пристати до мужицької партії в товаристві „Руска Рада“.

З Вижиці. Дня 2. жовтня 1909 відбудуть ся звичайні загальні збори товариства „Гімназійна бурса“ з слідуєчим денним порядком: 1. Справозданє виділу за рік 1908/9. 2. Вибір виділу на рік 1909/10. 3. Справа будови хати. 4. Вільні внесення і запитаня. Початок о годні 6. вечером у льокалі в п. і Москви. — Від виділу гімназійної бурси. Мих. Івашко, голова.

З Чорторії: Сим мавмо честь запросити на театральне преставленє: „Січ іде!“ (Народна драма в 3-ех діях С. Яричевського) котре відіграють члени місц. тов. „Січ“ дня 21. вересня 1909. Ціни місць: 1. ряд крисел 1 К. 50 с., 2. і 3. ряд 1 К., прочі місця до сидженя по 70 с. Вступ на салью для інтелігенції 50 с. а для селян 40 с. Місця для сидженя на галерії 1 К. а стоячі по 50 с. — Початок точно о 5. год. по полудни! Окремих запрошенє не висилає ся. — За старшину Д. Русак Н. Савюк Олекс.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 16. вересня 1909.

Царгород, 16. вересня. (Кб.) Часопис доносить, що цар поїде до турецького султана в гості. Стріча має відбутися на однім кораблі а Босфорі.

Царгород, 16. вересня. (Кб.) Із султанського двору доносять, що командант четвертого корпусу турецької армії відніс побіду над племям Курдів, які втративши 100 воєнків, кинули ся на утечу.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніс мів ріжнородних матерій, як: футер, матерій на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

Замовленя з провінції сейчас.

Ціни даром і оплатно.

169 (—)

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

„ДНІСТЕР“

Конто шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услївами від шкід огневих, числїть уміркованї премїї за обезпеченя, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

2 р. в. м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одного шпальтового стрічки або IV місяця дрібним друком (петит). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 еот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламні неопечатані вільні від порта. Рукописи ввертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Політичні записки.

(Буковинські Німці а національні класи в черновецьких народних школах. — Радикальне цустомельство.)

□ На онодішнім засіданню черновецької міської ради скінчилась буря з тої причини, що черновецькі Німці хотіли виступити з протестом проти місцевих руских, волоських та польських народних шкіл. Ті школи основано в нашій місті на підставі рішення краєвої шкільної ради і по думці давньої ухвали черновецької міської ради. Відразу отже виходить справді дивоглядна ситуація: раз рада міська (отже і Німці) жадає креованя сих шкіл, а відтак, коли рада шкільна краєва ті школи оснóвує, та сама рада міська має заявитись проти тих шкіл, бо тепер Німці, роздумавшись, так хочуть. Щоби чимнебудь, хоч формально, виправдати теперішню зміну свого погляду на сю справу, Німці заявляють, що вони були свято переконані о тім, що з хвилею креованя національних, ненімецьких шкіл в осередку міста звинеть ся ненімецькі класи в інших черновецьких школах. До сего мотиву додавали вони ще й сю неформальність, що окружний інспектор міських шкіл п. Кайндль (Німець) зарядив зараз з початком шк. року вписи до нових національних і інших народних шкіл, не виждавши чотирнадцятидньового речинця, в яким черновецька рада міська могла внести протест проти „несправедливого“ розпорядження шкільної ради краєвої. „Несправедливе“ се розпоряджене по їх думці, як сказано, тому, що не звиває ненімецьких клас в інших місцевих народних школах але обіч них оснóвує ще нові ненімецькі школи. — Оснóвою сего німецького заворушення є оче-

видно лиш се, що взагалі ненімецькі народні школи в Чернівцях є поважним на-рушенням „німецького посідання“ на Буковині. Се „німецьке посідання“ є очевидно до неба о пімсту звиваючою несправедли-востію зглядом всіх тутешніх не-Німців, однак очевидно Німці проти сего не протестують, бо се є корисне для них. Коли-ж остаточно вдало ся хоч о таку маленьку дрібничку, як введені тепер у нас ненімецькі школи, зменчити сю страшну не-справедливість, Німці стали зараз шукати за формальними мотивами проти сего, — ставлячи себе якстій на педесталі спра-ведливости і коректності, яку тепер бу-цім-то страшно порушено. Здаєть ся нам, навіть не треба поясняти нашим читачам, що і в справі сеї формальної нібито корек-тності наші Німці не мають ніякої рації а найкрасшим доказом сего най буде тут хочби і се, що і німецькі члени шкільної ради краєвої і Німець, окружний інспек-тор міських народних шкіл не бачили досі ніякої некоректності в квестіонованім те-пер розпорядженню шкільної ради краєвої.

Як відомо, Німці старали ся з'єднати собі для сеї справи жидівських членів на-шої міської ради. Переговори, які ведено в тій справі між одною і другою стороною дня 14. с. м. в міській раді в часі, коли інші радні даремно ждали на офіційальне отво-рене засідання міської ради, не лиш що не довели, як відомо вже нашим читачам, до злуки Жидів з Німцями в тій справі, але ще більше роздратували оборонців всіх національних клас в черновецьких народ-них школах. Протинімецькі промови йшли одна за другою аж остаточно задля не-щасливого пораженья р. Тромпетера, пер-шого тоді бесідника проти німецької захлан-ности, замкнено се нещасне засідане. Слі-

дуюче засідане ради міської в тій самій справі відбуде ся в суботу. Коли до дня 24. с. м. рада міська не зможе внести протесту, то рішене ради шкільної краєвої буде вже тоді цілковито правосильне. Як довідуємось, Німці самі вже не мають на-дії, щоби в раді міста перейшла ухвала в користь такого протесту. Передовсім тому, що Жиди не дуже рвуть ся до сего, а відтак і задля справді великого обуренья проти то наміру зі сторони всіх ин-ших радних не Німців.

Що тичить ся нас, Українців черно-вецьких, то очевидно ми ніколи не при-станемо на се, щоби наші семилітні діти в Монастириск наприклад мусіли йти аж на Руску улицю, щоби вчитись по руски в народній школі! Ми мусимо старатись тут о дальші наші школи народні, а доки їх не маємо, то ніколи не позволимо зам-кнути ті рускі класи, які маємо тепер на передмістїю. Коли Німці хочуть позбутись їх, щоб в той спосіб мати там чисто-ні-мецькі школи, то на се одна лиш рада є: скрізь треба там отворити окремі українські школи.

По довшій мовчанці — озвав ся оста-точно, орган буковинських радикалів „Гро-мадянин“. Дня 10. с. м. появилсь по-двійне число сеї часописи. Коли ми зараз тепер користуємось з сеї нагоди і входимо в полеміку з „Громадянином“, то робимо се не в інтересі самої лиш поступової пар-тії (з якою „Громадянин“ безоглядно воює), але в інтересі тої правди, яку всі наші партії повинні шанувати в ім'я може не все партійного, але загального добра. „Бу-ковина“ годить ся на критику політики рускої на Буковині, однак жадає, щоби ся критика була ведена в ім'я об'єктивної

Ернест Кайн.

Моя перша новела.

Переклала М. Трусевич.

Се був дуже визначний чоловік. Носив завігди, зимою і літом довгий, чорний сальоновий фрак, червону, аксамітну в жовті цятки камізьку, мав довгі асні кучері, а як з ким балакав, закладав з невисказаною грацією монокль на око.

Пізнав я его в кофейні, де він щоденно, від 2. години пополудни до 8. вечером грав пікета. Я міг коло него кібичувати, а кілька разів мав я честь запалити йому папіроску. З часом дійшов я до права, звернути його увагу як коли небудь зробив він помилку. „Знаєте“ говорив він тоді „який розсіяний“... Чи ж можливо, щоби так визнач-ний муж не був розсіяний?

Він був видавцем, властителем, головним і отвічальним редактором тижневника „High-life“, який кожного тижня приносив фотографію якогось артиста або пютократа.

Я перечитував сей тижневник завігди від першої до послідної стрічки, і коли зайшов до иншої кофейні, сейчас жадав я голосно „High-life“. В той спосіб придбав я мому протек-торови навіть одного передплатника, через що наші відносини стали тепліші.

В кілька днів по так важній для мене події, коли я сидів коло него в кофейні, він, нагло заложив монокль і сказав:

„Знаєте що любий хлопче, ви можете в цілком инший спосіб стати ся позиточним мому дивни-кови і собі самому зробити прислугу. Чи ви пи-сали що колинебудь?“

Я почув, що паленію аж до ух, з радости, гордості, змішаним, — чи я знаю з чого?

„Так“ кажу „по-е-зі“.

Милосерний усміх був одинокою відповідію. „Любий хлопче, під писанем розумію річі ужиточні, поважні, пр. фейлетон. Возьмім приміром якусь актуальну подію, або щось на часі, зробіть з него фейлетон або новелу і принесіть мені. Може зроблю з того ужиток. Дуже би мене се тішило.

Се було завелике щастя для мого дев'ятина-дцятилітнього ума. Я бояв ся, щоби не збожеволити в тій атмосфері пересильної славою, геніяльності і тому вхопив чимскорше за капелюх і вийшов на свіжий воздух.

По тім пам'яті дні я три, чотири дні не міг спати, їсти, лиш думав про фейлетон. Шукав я теми, аж вкінці розболілась моя голова.

Та втім одного вечера, коли я вже був близь-кий розпуки, прийшло на мене вітхнене, я най-шов тему.

Сейчас взяв ся я до роботи. Писав цілу ніч, а коли настав ранок, новела була „на чисто“ го-това. Се була зворушаюча історія, де всі дієві особи гинули страшною смертю.

Молодий робітник забиває свого брата, ду-маючи, що сей звів его наречену; відтак прихо-дить до переконання, що то хто инший зробив ему сесю прислугу, забиває також і сего, вкінці не-вірну наречену, а на останку і себе.

По обіді звинув я дванадцять записаних кар-ток, поніс їх до кофейні і віддав редакторови.

Сей сховав їх в кишеню і каже: „перечитаю!“ Відтак відійшов, не попрощавши ся зі мною.

Я чекав один, два, три дні, цілий тиждень, другий, питати его, природна річ, я не посмів.

Одної днини, коли він був в вітмово добрім гуморі, обігравши свого партнера на 30 марок, зібрав я цілу відвагу і спитав про новелу.

Був дуже зажурений.

„Мій хлопче — каже обіймаючи мене — не

гнівайте ся, я цілком забув. Але до завтра на певно перечитаю. Знаєте, я такий розсіяний.

Великі люди мірять час великою мірою. Одна днина „до завтра“ протягнула ся до тижня; по сім часі віддав він мені мою рукопись пові-домляючи мене, що праця моя „вказує на визнач-ний талант“ (при сих словах я спаленів) але — не є після його смаку (тут я поблід). Новелу, казав він, треба дещо змінити. Наречений най-застрілять брата і наречену а третього власти-вого уводителя най лишть в супокою. Се шкодить цілості.

Пильно працював я над перерібною новелі. Вона була тепер цілком инша від першої, але по-добала ся мені незвичайно, я уважав єї за архи-твір. Знов переписав я її на чисто (на мою журу було тепер всего 9 аркушів) і поніс мому опі-кунові.

Не читав вже єї, лиш каже:

„Знаєте що“, я роздумав ся; новела не надає ся до мого журналу. Поручу єї Вандерсманови. Видавець мій найліпший приятель. Сей прийме новелу“.

Сейчас написав на білеті, який був так ве-ликий як вінчальне повідомлене, — що я незви-чайно талановитий молодець і тому він поручає мене поважаному, дорогому приятелю.

Слідуючого дня видралав ся я на пятий по-верх до Вандерсмана; мов поручене віддав я не-сміло малому грубому чоловікови; сей перечитав карту і каже: „Пішіть рукопись і прийдіть за 8 днів!“

По вісьмох днях дізнав ся я від него, що в моїй праці пробивавсь незвичайний талант, однак ся праця для его дивникова не придатна; але що поручив мене його приятель, тому він напише про мене до Бальтера, редактора „Нотних листків“.

правди, щоб рацією її було скрізь народне добро, а не партійний гешефт — а відтак, коли вже сю критику її політики веде якась друга політична партія, то „Буковина“ придержувєс тоді сего погляду, що лиш позитивна хоч інакша робота сеї другої партії може дати їй повне право до критики чужої роботи. І якраз тут мусимо завважити, що наші радикали висше ставлять свою партійну справу, ніж загальнонародну. Доказом сего най буде хоч би се, що дотепер радикальна партія наша нічого реального, позитивного не зробила, а все ще претенсії має величезні. Всі аґенди сеї партії, які вимагають діла не слів — (ось хоч би і січова організація) заниділи до краю, однак се не перешкаджає їй ставити себе понад всіх других. Навіть в справах партійної ідеології наші радикали хилють ся раз до християнських соціалів, другий раз хотіли би конче бути філією галицьких радикалів а остаточно всі они нараз творять таку завилоньську вежу всяких думок, амбіцій і претенсій, що з тим всім ніякої справдішної політики (консеквентної хоч би в самих лише неґаціях) вони не можуть вести.

На нашу думку, одна політична партія критикує другу партію найкрасше в той спосіб, що замість пустомельства позитивно працює там або так, де цілковито або відповідно не працює друга партія. Сеї реальної роботи не бачимо у наших радикалів. Бачимо зате пустомельство, яке не опираючись на ніякій реальній роботі своєї партії, не може мати вже хоч би і для того ніякого, навіть виховуючого, значіння. Однак навіть такого значіння не можуть мати слова наших радикалів не лиш тому, що за ними нема ніяких діл, але також і тому, що самі ті, крепкі звичайно, слова не мають об'єктивної правди за собою. Коли наші радикали, ось хоч би і в останнім числі свого органу, кажуть, що наші послі дбають лиш про почести і гроші, що наші економічні інституції засновувались лише для аґітації і по виборах засиплялись сном блаженних, що на бідних радикалів посипались доноси, погрози і погані лайки зі сторони „верховодів“, що тзв. мужицку партію основуєть тепер верховоди лиш для замилення мужицких очей, бо всі вони є дітьми морального банкрутства і т. д. і т. д., то кождий об'єктивно думаючий чоловік, ознакомлений з нашими відносинами мусить признати, що все се впливає не з жерел чистої істини і не з бажаня загального добра, але з партійного радикального болітця. На доказ сего кілька фактів; наші послі,

Добродій Бальтер незвичайно милий чоловік прийняв з радістю запевненє про мій талант і сейчас прочитав новелю. Хто опише мою гордість, тревогу, надію?

Вкінці скінчили ся мої муки і я взяв запевненє про мій незвичайний талант — вже третій раз. Новеля має ще деякі недостатки, але лиш що до фірми. Она за мало музикальна, а „Нотні листки“ се орган музичний. Я повинен отже надати моїй історії більше музикального тону.

Третій раз писав я ту саму новелю, і сим разом цілком інакше як перший і другий раз. Але гарна була! Се мусів я сам признати. Наречений був скрипкар, наречена п'яністка, брат чоловіка, а місто третьего, впровадив я цілий мужеський хор.

З гордістю передав я новелю. Перечитав і усміхнувся.

— „Маєте талант, шкода би вас було. Поручу вас „Скорпіонові“!“

З третім порученєм моєї праці повандрував я до Скорпіона. Нічо не чув я доси про сеї журналі, а що сором було питати про се мого протектора, рішив ся я сам вишукати его.

Ходив я від одної кофейні до другої, нігде не було „Скорпіона“.

Але я рішив ся конче віднайти его і тому не залишив я моєї вандрівки, аж доки в другорядній кофейні підозрілої елеґанції не дістав на моє питање потакууючої відповіді. О малу хвилю не впав я з крісла як взяв до рук журнал. Була се часопись — гумористична.

які дбають, як каже „Громадянин“, лиш про почести та про гроші а не про мужиків здобули для них громадске виборче право, о яке досі даремно борють ся галицькі наші брати; ті послі переперли тепер в соїм проєкт такої реформи виборчого соймового права, яке є безперечним поступом і хоч не вповні ще відповідає нашим потребам, то все таки дає нам 16-ох послів соймових: ті послі переперли в соїм ухвалу о відділеню обшарів двірських від громад і о на нашім ґрунті хосенних для селян рентових оселях; послі наші до державної ради не допустили до покривдженя Русинів при розділі виборчих округів, коли в цілій державі введено загальне, рівне і тайне право голосованя до парламенту, послі ті (разом з галицькими) здобули вижницку українську гімназію а без них розділ черновецької учительської семінарії, через що ми будемо мати у себе першу в цілій Австрії українську учительську семінарію державну, послі ті піднесли в державній радї жаданє, щоби шановано права нашої мови в уряді (звісна всім тодішня промова п. Семаки і Василька), послі ті довели до сего, що правительство не переслідує нас, як Русинів так, як се було колись а в ще деінде і т. д. і т. д. Однак все се для „Громадянина“ не існує, — він для задоволення свого партійного апетиту має на се коротку фразу: наші послі дбають лиш про почести і гроші. Наші послі по думці „Громадянина“ служили лиш панам і ратували правительство. Завважимо, що до певної міри ратували те само правительство і соціальні демократи а ще ніхто не називав їх паньскими запроданцями. Послі буковинські належали до парламентної більшости як виділисьмо не за дармо, біда лиш в тім, що ми взагалі за багато числимо на послів, а забуваємо, що властива політика веде ся не в парламенті і соїмі, але у себе, дома. Для такої роботи атмосфера на Буковині є така вигідна, що безпечно навіть галицькі послі, якби мали таку атмосферу у себе, рішились би належати до парламентної більшости. З свого неґативного становиска вони певно вийшли би, якби мали приступ до адміністрації такий, як ми його тут маємо, якби мали нашу шкільну автономію, якби мали такі громадські, соймові і парламентські виборчі закони, як їх ми маємо і т. д. Розумієть ся, в цілій нашій національній політиці є ще великі недостатки, однак знаємо о тім без радикалів; — як неодно добре діло зробили ми досі, так радо з всіма, хто до санації щиро хоче взяти ся, будемо далі працювати над усуванєм всіх теперішних недостатків, — однак ми рівночасно певні, що пустомельство таке, як те, що наші послі дбають лиш про гроші, до сеї санації ані не веде, ані від неї нікого не відведе. Взагалі в аргументації наших радикалів за багато егоїстичних особистих аргументів. А коли би ми так хотіли заговорити тут про особисті прикмети деяких голосних радикалів, то („Громад.“ хіба знає о тім) що могли би ми навести такі величаві приклади радикального „морального банкрутства“, що аж тоді крайно сьмішним стало би моральне цензорство радикального „Громадянина“. Виводити на дньове сьвітло такі річі — прикро, однак чому ж панове радикали змушують нас до сего своїм лихим комедиянством, своєю принципіально-моральною а de facto гумористичною котурновістю кепських донкіхотів? — Так само має ся справа і з иньшими бляґами „Громадянина“. Наші напр. економічні товариства не то, що не засипляли по виборах, але стало так розвивають ся, що нині мають вже свій близько сто-мільоновий оборот і самої землі розпарцелювали вже або віднаймили для мужиків більше, ніж всі радикальні пусті бляґи і все позитивне неробство радикалів від початку їх істнованя у нас аж по нинішний день.

Взагалі дивлячись на все се наше радикальство не з нашого партійного але з людского становиска, кождий мусить хіба признати, що т. зв. радикалізм наш не сотворив у нас ніякої підстави до правдивої громадянської праці і гумористичним гумбугом з его сторони є те вічне, скучне вже накликуванє, що власне лиш у наших радикалів можна найти чесність, працю, ідеальність і т. д. Сей гумбуґ мав би навіть трагічний тон, якби рівночасно не було в нім тільки сьмішности пустої, дуже пустої...

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

Наради галицького сойму вже розпочали ся. Краєвий маршалок обговорював в інавґураційній промові будучий краєвий бюджет, якого недобір виносить має 13,480,000 кор., при чім заявив, що відносно санації краєвих фінансів, Галичина тепер покривє недобір емісійною позичкою а принципіально стоїть в тій справі на тім становищі, що край, хочаби задовольнити свої потреби не потребує і не повинен оглядати ся за чужою допомогою або за чужими грошовими запомогами. „Однак, говорив маршалок краєвий, С. Бадені, не можна годитись на се, щоби податків, що їх ми платимо в будь-якій формі, уживано на санацію фінансів инших країв. Ми домагаємо ся, щоби нам дано можливість покривати наші видатки доходами з податків, які ми ухвалюємо і самі платимо; коли вже ці податки мало би ся ухвалити для цілої держави задля легіслативної компетенції або задля технічних трудностей, то ми жадаємо від державної каси не субвенції, але лиш тої частини, яка докладно рівнає ся податкам, що їх наш край платить“. По українськи говорив маршалок далі: „Маю впрочім надію, що о скільки ходить о оборону фінансової будучности краю та його економічних інтересів, находимо ся так в соїмі як і у Відні всі без виїмки, отже представники обох народів, в однім ряді, що нашим домаганням додасть лишє сили і значіння. А коли на жаль, тривають ще між нами далекоюсяжні ріжницї, то все таки зближенє і злученє там, де ходить виключно о справи спільні інтересови обох народів, може й повинно улекшити і прискорити зближенє на всіх полях культурного житя.

Відтак забрав голос намісник др. М. Божинський, який обговорюючи передовсім відносини серед адміністраційних урядів, а відтак акцію запомогову, заявив, що правительство уважає своїм обовязком взяти участь в залагодженю національних і соціальних питань в краю.

По промові намісника промовляли пос. Адам (вшехполяк) і Стапінські за введенєм виборчої соймової реформи — а по них забрав голос посол Олєсницький, заявляючи передовсім, що Русини перед всіма партіями сеї палати урґували переведенє виборчої реформи і то ще перед кількома роками. Нині поставив український клуб окреме внесенє в сій справі, і при його обговорюваню буде нагода ближше обговорити становище Русинів в сій справі.

Бесідник зголосив ся однак до слова в иній справі. Він вказує, що на 57 справоздань Краєвого Виділу лишє 11 предложено також в рускій мові, в супереч 4 уступови 3-го § соймового регуляміну. Се одна з тих немногих регулямінових постанов, що заporučують рівноправність обох мов в сій соїмі. Се одно з наших мінімальних управлень, яких ми ніяк не можемо зректи ся! Для того бесідник, вказуючи на те, що деякі рускі послі навіть не розуміють польських справоздань ставить внесенє, щоб 46 точок а в першій лівій 1-шу точку нинішнього засіданя усунути на так довгий час з дньового порядку, аж вони будуть предложені також в рускій текеті. (Олєсски Русинів).

Кр. марш. ґр. Ст. Бадені старав ся виправдати Кр. Виділ тим, що серед незвичайних обставин в яких скликано сойм, годі було впорати ся з виготовленєм друку руских справоздань, але їх вже робить ся. Впрочім регулямін палати не означає точно речинця, коли послам мають бути вручені справозданя. В тім самім дусі виправдував ся й референт пос. Й. Овишкєвич.

При голосуванні формальне внесення пос. Олесницького перепало, але голосували за ним крім Русинів також польські львівці і пос. Стояловський і Колішер. Через те мабуть, коли пос. д-р К. Левицький зажадав з тих самих причин усунення 2-ї точки дневного порядку, виступив з теоретичним крутізмом про признавання Русинам всіх прав пос. гр. Півніський, але дістав відправу і від пос. З. Скварка і від д-ра М. Короля, який також сконстатував, що в галицькій соймі постійно легковажить ся права рускої мови так що до справоздань краєвого виділу і як комісійних, а яких декотрі одержують послі нерас аж перед слідуючою сесією, а справоздана бюджетового бесідник в рускій мові загальом ніколи не бачив.

Внесені руске тепер перепало. Тепер пішла вже кампанія на цілій лінії. При кожній новій точці дневного порядку ставили українські послі домагане черкування їх, а другі ті внесення попирали (забирали голос в сій справі крім висше згаданих внескодавців ще пос. З. Скварко, Т. Старух, Содомора, й Сандуляк і Макух і Думка) протягуючи наради точка за точкою. З огляду на руску обструкцію 8-у і 12-ту точку дневного порядку, до яких не було руских справоздань, усунув сам маршалок з дневного порядку, а коли деякі послі не переставали обструкції, при 13-тій точці краєвий маршалок заявив о 2-ій годині по пол., що замикає засідання, в надії, що на слідуючій засіданню запаує може инший настрій в палаті. — На слідуючій засіданню сойму, яке відбуде ся в суботу о 10. годині рано, будуть дебатовані м. п. два нагальні рускі внесення пос. д-ра К. Левицького в справі виборчої реформи та посла д-ра Евгена Олесницького в справі засновування руских гімназій. — Український клуб радив вчера над своєю тактикою; по замкненню засідання послі зібрали ся безпроволочно на дальші наради. — На вчерашнім засіданню клубових голов, на яким обговорювано розклад праць соймових, дебатовано широко над рускою квестією.

Сойм нижньої Австрії.

Вчера зібрав ся сойм нижньої Австрії і прийняв внесок групи християнсько-соціальных, консервативних ділчів, в яким висказує ся глибокий жалі ізза того, що ще досі не предложено цісареві до затвердження законопроект в справі признавання лиш німецької мови як викладової у всіх народних і виділових школах нижньої Австрії. Соймову президію завізвано інтервенювати в тій квестії в центральнім правительстві, щоб сю справу привести як найскорше до бажаного Німцями залягодження. (Як відомо, Чехи виступають проти сего законопроект дуже горячо). Проти сего внеску голосували соціальні демократи, які станули на тім, що не признають соймові компетенції в сій справі, вказуючи на те, що коли-б сей внесок одерав законну правосильність, то з сего потягнулиби прочі сойми відповідні конвенції. Посол др. Люегер, який підчас ранішого приготівного засідання нагло захорював, явив ся пополудни на нарадах і вступав ся за наглостію сего внесення. Соймова більшість ухвалила на приготівнім засіданню утворити німецьку національну раду, в склад якої входили-би німецько-міщанські партії соймові і послі до ради державної. Цілюю сєї національної ради є боронити національний інтерес Німців в нижній Австрії.

Будучі видатки нашої держави на військо.

Спільне правительство жадає ухвалення кредиту на видатки задля окупації звиз 200 мільонів корон, з чого 160 мільонів піде на військо а 54 мільони для Туреччини як відшкодованя. Окрім того жадають військові власті 50 мільонів на різні инші військові видатки. Так само мало-би бути вставлено в спільний бюджет 260 мільонів на будову чотирох деревотів так, що спільний бюджет мав-би виносити майже о 300 мільонів більше, як се було досі, підчас коли в слідуючих роках буде треба добути ще звиз 200 мільонів на будову вонних кораблів. Та і на сім ще не кінець. В слідуючій році мав би бути ухвалений новий військовий закон, а з тим вже ся підвищене контракту рекрутів, на що знов буде треба ухвалити яких 50 мільонів. Вкінці вирине ще питає про артилерію для угорських гонведів, що знов поже яких 50 мільонів корон.

Перше засідання грацького сойму.

Тутешній сойм відбув вчера перше засідання. Посол Корошец (словінець) заявив, що він уважав

потрібним зазначити двоязыковий характер Стриї, тому словінський клуб підносить протест проти того, що намісник і краєвий маршалок не старають ся відповісти сьм відносінам. (Признана зі сторони Словінців, сьміх і оклика зі сторони Німців).

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. вересня 1909.

Наєндар. Субота 18 (5.) Захарий, Урбан; рим.: Йосифа з К. Схід сонця 5:41, захід 6:07. — Неділя 19. (6.) Н. 16. п. С. Мих., Ев.; рим.: Н. 16 п. С. Януар. М. Схід сонця 5:42, захід 6:04.

Архіннязь Леопольд Сальватор приїде, як зачуваємо, дня 20 с. м. до Черновець, звідки удасть ся на кілька днів до Селетина на лови полонинської дичини.

Убийство. Вчера скоїла ся в Чернівцях при ул. Вага страшна родинна трагедія. Від якогось часу служила тут у Йосифа Вайнбаха 20-літня Юлія Уземловська, жена Василя У. із Стриї, якого покинула она задля якихсь репорозумів вже перед кількома місяцями. Помимо того, що покинений муж кілька разів листовно просив її, аби вона вернула до него назад, Уземловська не дала переконати ся. Перед вчера прибув до Черновець сам муж і хотів єї силою забрати з собою до Стриї. Однак і тепер не хотіла она зважитись на се. По довгих даремних намовах У. витягнув нараз револьвер з кишені і вистрілив до жінки два рази. Уземловська померла сейчас а він втік і пропав деє без сліду. Поліція зарядила слідство проти убійника.

Провал др-а Дудикевича. „Діло“ доносить, що на засіданню москофільського клубу переведено вибори нової президії. Головою вибрано пос. д-ра Михайла Короля. Заступником голови остає й на далі пос. о. Колпачкевич а секретарем пос. Трач. Отсей вибір переведено цілком доволі цікавого й характеристичного інциденту. Ось на день 9-го с. м. — як довідуємо ся — скликав був пос. д-р Дудикевич засідання свого клубу, алеж на се засідання явив ся тільки сам пос. Дудикевич, а прочі москофільські послі його зазив зігнорували.

На сокильський злет до Стриї і на звиджене хліборобської вистави вибрав ся для 19. с. м. величезна сила народа із цілої східної Галичини. Можна вносити, що того дня приїде до Стриї яких 40 до 50 тисяч людей. Окремі поїзди заповіджено з Черновець, Коломиї, Станиславова, Кременчука, Рогатина і зі Львова. До поїзду зі Львова розкуплено вже 1.300 білетів, а по продовженню речинця набування карт їзди до п'ятниці включно, можна ще надіятись ся яких 200 нових прогультковців. З поміж 13 соток учасників львівської прогультки є 700 селян а решту становлять Львовяни. По приїзді до Стриї уставить ся похід Львовян. На переді буде йти музика з Малехова, львівські Соколи, потім дружинами по 140 людей і з прапорами: селяни-Соколи в білій одіжї а віднаками, дальше селяни без сокильських відзнак, селянки, потім шкільна молодіж, музика з Комарна і Львовяни поділені на дружини. Таким походом при звуках музики підуть львівські прогультковці з двірця до парку Йордана. О пів до 11. год. розпочне ся там полева служба Вожа а потім посвячене прапора стрийського „Сокола“. Коло 1. год. по полудни всі упорядковані Соколи передефілюють пойд „Народний Дім“ перед зібраними гостями. По дефілірії розійде ся похід. О 3. год. зачне ся фестин в парку міским. Наперед будуть рухові вправи, а потім забави. Між год. 9. а 10. вечером всі поїзди розїдуть ся в свояси, а прогультковцям остає лиш мильний спомина, о скільки допише погода.

Пожожа. В середу згорів в Качпії купелевний заклад. Загальна шкода виносить около 60.000 кор.

Відїзд Б. Д. Грінченка. Дня 13. вересня с. р. в 7. год. 40 мін. вечером Б. Д. Грінченко виїхав за кордон. На проводи заслуженого українського діяча й письменника зібрав ся чималий гурт приятелів, просвітанів і журналістів українських та польських. Дружині Б. Д.—ча піднесено було два букети свіжих квіток. Б. Д. за останній час дуже змарнів і ледве переходив через хату. Підчас прощання видко було, як тяжко єму говорити. Сподіваємо ся, що чарівний клімат Рівери скоро поверне Б. Д. сили і він знов візьметь ся за свою невспущу працю на користь рідному краю.

Оповістки, іменованя і т. п.

З укр. учит. семинара. Вже відомо, що міністерство просвіти затвердило поділ черновецької мужескої уч. семинарії на три паралельні відділи. Отже вже сего року отворяє ся приг. курс і перший рік в нових відділах. Вступні іспити до приг. курсу і першого року починають ся дня 23. вересня о 7. год. рано. Найдальше до 22. вересня с. р. мусять інтересовані предложити тутешній дирекції слідуючі документи: 1. метрика, 2. лікарське свідоцтво,

3. послідне шкільне свідоцтво, 4. свідоцтво моральности і 5. посвѣтку від уряду громадського, що в дотичній громаді підчас побуту ученика на feriaх не панувала жадна заразлива слабість. Другий приг. курс хлопичий раз на завіжди знесено.

З університету. Записи на черновецькій університеті на рік 1909 розпочинають ся вже дня 23. вересня і тривають до 8. жовтня с. р.

З учительського семинара. Устні іспити зрілости в осіннім терміні відбудуть ся під проводом краєвого шкільного інспектора Омеляна Поповича дня 18. і 20. вересня с. р.

З і. держ. гімназій. Писемні іспити зрілости в осіннім терміні відбудуть ся дня 22., 23., 24. і 25. с. м., кожного дня від 8. год. а устні від 5. до 8. жовтня с. р.

Зазив до рускої інтелігенції. Вижицка філія „Вільної Організації“ укр. учительства на Буковині перебрала заступство товариства взаїмних обезпечень на житє „Victoria zu Berlin“, найпевнішого, найбільшого та подаючого найкрасші успівія із всіх товариств аскураційних, просперуючих у нас. З кожного обезпеченя будемо відступати часть відсотків з агенції на одну із руских бурс у Вижиці, згідно на учительську саторію — (в кождім поодинокім випадку буде се залежати від обезпечуючого ся) — і тому кождий з нас повинен обезпечувати ся не через инших агентів, лиш через наше товариство, а тим більше, що наше посередництво не підносить ціни. Про приступність условия товариства „Victoria zu Berlin“ годі тут розводитись; а що до тарифи, то нехай єї покаже наведений примір: 30 літний мущина, обезпечений на 10.000 кор. на протг 30-ти літ під услівієм: в разі дожитя побирає капітал, на випадок смерти зараз ціла сума платна, а премії устають, — виплачує: у „Крайівскім Тов.“ 10.170 кор., у „Beamten Ver.“ — 9000 кор., у „Victoria zu Berlin“ — 5.520 кор. Подаємо також до відомости, що верховна власть гр. кат. духовенства в Галичині поручила товариству „Victoria“ рускому священству, а навіть веде генеральну агентуру сего товариства з власним „inkasso“. Вкінці подаємо заяву людий, в осуді фінансових справ найбільше компетентних, котрі самі заобезпечили ся в згаданій товаристві: заявляємо, що товариство аскураційне „Victoria zu Berlin“ є найпевніше, найбільше та подаюче найкрасші услівія із всіх у нас просперуючих. — Др. Лев Когут, директор, Методій Огородник, інспектор, Антін Гриник, книговедець „Селянської Каси“. — Всякі зголошеня устні і писемні прошу звертати до Володимира Дукіновича в Милієві (Millie), п. в місци: — За „Вільну Організацію“ : Юрій Гордійчук, Петро Прохачик.

Подяка. Заряд бурс імені Осипа Федьковича в Чернівцях складає сьм як найсердечнішу подяку Вл. судії в Заставні п. Павлови Шухевичеві як і всім Всеч. жертводавцям за ласкаву збірку 17 кор. з нагоди іменини комісара п. Олександра Кобилянського в Заставні. Допоможи Боже, щоб се був примірний і успішний початок підпери сєї бурси, котра утримує 8 вихованців цілком а 186 питомців на пів даром і тому бере ся з великими фінансовими клопатами. — Спаси Біг! Куцанко Олександр, управитель бурс.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 17. вересня 1909.

Білгород, 17. вересня. (Кб.) З міродатних кругів запевняють, що поголоски, немов би в Сербії грожила небезпечна криза, іменню республіканський рух проти династії, не правдиві, що можна посвѣдчити тим, що в краю панує супокій і що від довшого часу партійно-політичні диференції не проявляють ся.

Цара, 17. вересня. (Кб.) Коли намісник хотів повторити свою промову в італійській мові, то хорватська правіца підняла протест проти такого насильства.

Калкута, 17. вересня. (Кб.) Вчера кинено у віддаленю 58 миль від Калкути бомбу на особовий потяг; однак не стало ся ще жадне нещатє, лиш дах поштового воза ушкоджений.

РУСКА КАСА • РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадячі і опрощаєтує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, виписове 2 К. — Родимий! Хай клич „свій до свого“ відібає ся голосяним відгомоном по цілій Буковині і най кождий, що почував себе щирим патріотом-Українцем складає свої ошадности в „Рускій Касі“.

Пряжднуйте нам нових членів. Дирекція.

Виноград

десеровий і кураційний,
солодкий (Chasselas) 5 кіло по К 2-50
висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 130 (3-6)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.
(—)

П. Т. Отсим подаю до загальної відомості,
що наміряю в протягу двох місяців
об'їхати всі місцевості рускі на Буковині
і всюди

буду фотографувати.
Хто хоче мати вірну, гарну і тривалу фото-
графію, найзголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (1-5)

АНДРІЙ ПОДАР,
русский фотограф.

Позір!!!

Пожички під дуже догідними услі-
вами Пп. учителям та ц. к. урядникам.

Пояснень уділяє: 129 (6-8)

Р. Стречий, Чернівці ул. Новий Сьвіт ч. 52
1. поверх,
евентуально Топушак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францова
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болів, простудження, ломаня кистей, пле-
чий гістья і нервових недуг. Прочу ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нервотів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда
і Фонтіна, в Селетині в дрогерії
медикаментів Стерншуса.

19 (—)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році
1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти
уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм
членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рен-
тового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства
в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадничі: К 2,848.890.—

Удїли членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Важне для управителів шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Чернівці ул. Петровича ч. 2)

отсі друки шкільні

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Ціна розуміє ся за аркуш.	
Катальог (Klassenbuch) — — — —	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch) — — — —	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse) — — — —	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle) — — — —	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats- bericht) — — — —	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle) — — — —	4 „
Виказ квартальний (Quartalausweis) — — — —	4 „
Спис ремунер. за науку релігії (Ausweis über Religions-Unterricht) — — — —	4 „
Папір на справозданя з написом руским — — — —	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким — — — —	3 „
Schulkataster — — — —	4 „
Lehrerkataster — — — —	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll) — — — —	4 „
Інвентар (Inventar) — — — —	4 „
Поділ годин головний (штука) — — — —	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan) — — — —	2 „
Schulmatrik — — — —	4 „

Ціна розуміє ся за аркуш.	
Katalog der Schülerbibliothek — — — —	4 сотиків.
Спис бібліотеки — — — —	4 „
Завізане до посіщення школи — — — —	4 „
Повідомлене про зашколене — — — —	4 „
Verständigung-Protokoll — — — —	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis über Wiederholungs Unterricht) — — — —	4 „
Impf.-Verzeichnis — — — —	4 „
Inspektionsbericht — — — —	8 „
Statistische Daten — — — —	6 „
Statistische Nachweisung — — — —	8 „
Personal-Standes-Ausweis — — — —	3 „
Сьвід. увільнення (Entlassungszeugnis) — — — —	10 „
Сьвід. відхідне (Abgangszeugnis) — — — —	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten) — — — —	10 „
Сьвід. испитове (Prüfungszeugnis) — — — —	10 „
Сьвід. для повторних курсів (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht) — — — —	10 „
Лісти виплати (Zahlungsliste) — — — —	6 „
Armutszeugnis für Schüler — — — —	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1'40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.	

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзенських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакowaniem 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакowaniem по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
нене позички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає нотарияльні друки: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Ціна друків судових: по 3 сот. за аркуш.

Ціна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш. „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за посліплатою або за попередним надісланєм належитости грішми. Марок почтових на замовлення друків не принимає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількохразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрация ул. Павська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся щодня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациі неопечатані вільні від порта. Рукописи асертас редакциі лише за попереднім застереженням і залученням почтової належності.

Циркулярі яко приложі коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не принимає ся.

На часі.

□ Заворушилась буковинська Україна.

Від місяця, куди не глянеш, кого не стрінеш, в містах і селах — всі політикують. Одні цікавлять ся сучасною нашою політично-партійною конфігурацією і замучують себе здогадами, хто в ній удержить ся а хто загине, — другі активно воюють очевидно не виходячи поза голосні слова, під прапором сего або того гуртка, треті підносять сумніви зглядом всіх політичних гуртів і їх прапорів, а всі разом страшенно політикують.

Остаточно кожний рух є ліпший, ніж мертвий застій. І хоч серед теперішнього многословного політикування нашого загалу мало хто розбирає річ річево а багато з них скривляють всю політичне мірковане своє зводячи його на особисті або станові справи, то всеж таки щось доброго і хосенного на будучість може остати ся із сих теперішних загальних дискусій на політичні теми а навіть вже й тепер видно деякі, досить виразні сліди, що остаточно атмосфера, яка при тім балакливім заворушенню витворюється, буде мабуть відповідна для такої форми веденя нашої національної політики, яка виведе сю політику на шлях реальної, дійсної, щирої і горячої роботи.

Розумієть ся, таку консеквенцію з теперішньої повени слів витягнуть ті, що справді хочуть працювати і яких лиш тимчасово нинішній наш фермент відтягнув від сего. Як лиш з поза сего сучасного ферменту вирине відповідний ґрунт (а він вже виринає), то ідейні і щирі люди в мить перейдуть від слів до діл.

Все-ж таки не треба забувати, що

серед такої повени слів найлегше загубити властиву дорогу, якою може бути лиш невинна, ідейна і реальна праця для материяльного і духового добра народу.

І власне тепер нам здає ся, що наш загал за багато енергії посв'ячує пустословному політиканству, а забуває, що правдива політика може опиратись тільки на реальній, просвітній, економічній і культурній роботі, якою народ росте і з відкрито вічно сьвіжих, чимраз більших сил набирає до успішного веденя своєї політики в громаді, в краю і в державі. Можна сперечатись, чи в соймі або в парламенті треба придержуватись сеї чи иньшої тактики, можна сумніватись, чи більшої ідейности та рації має сей чи той „провідник“, однак безперечною правдою є, що нарід без просвіти, без материяльного добробуту і без духової культури також в політиці далеко не може зайти.

На жаль ті суперечки і сумніви наші, те диялектичне, нераз дуже нехитре, пустомельство від довшого вже часу так сильно вкорінюєсь в наш загал, що з перед наших очей гине обов'язок реальної праці.

І справді, кожної хвилі можемо найти сотку Русинів, які місяцями будуть розбирати кожний „скритий намір“ сеї або иньшої виднійшої у нас людини, а якже мало найдемо таких, що хоч бажали би заопікуватись ось хотьби і нашими сільськими читальнями? Тисячка інтелігентів наших буде роками нарікати на темноту наших селян. А ніхто з нарікаючих не возьме ся до веденя курсу для анальфабетів, ніхто не зложить доброї книжки

для селян, ніхто не поїде на село з добрим відчитом.

Як вже їде хто на село, то звичайно лиш на се, щоби перекоувати мужиків о своїм патріотизмі а о зраді чи лайдацтві других.

Кожної хвилі найдемо у нас всемудрих пустословних спасителів народу, а якже мало хто з них знає щонебудь про значінє економічних спілок? У иньших народів кооперація стала найсильнішим способом еманципації бідного люду, довела там народне багатство до небувалих перед тим успіхів, ушасливляючи мільони робучого люду, — а у нас чи цікавить ся сею справою хоч сотня часть з поміж нашого „політикуючого“ загалу? Ні! Сі люде не то, що самі не можуть спромочи ся на ніяку ініціативу в тім напрямі, але навіть не дадуть приступу до себе такій ініціативі других людей. Маємо напр. вже сильну організацію наших кас. Чи нею наш загал цікавить ся? Маємо свій орган для спілкових економічних справ „Народне Богатство“. Чи багато з поміж нашої „політикуючої“ інтелігенції читає його? „Селянська каса“ має у себе чудову бібліотеку з області суспільних наук. Чи багато з нас користує з неї? Та сама „Селянська каса“ видає рік-річно кілька гарних книжок на соціально-політичні теми. — Чи багато з поміж наших „політиків“ вміє назвати хочби два-три заголовки сих книжок?

І якже-ж можна при тім всім дивуватись, що відтак вся „політика“ тих панів-політикантів сходиться на сьмішне пустомельство і що вони замість йти в село з готовим пляном реального діла, яке могло би всю політику нашу звести на певний чистий шлях, йдуть між мужиків з пустою січкою

Др. Г. Моно*)

І. Психологія в історії.

Ціль історії: — відтворити, в міру можливости, житє людскости в її цілості; оповідане про історичні події повинно показати нам, як жили, думали і почували люди в ріжних часах. Вчинки — се не те саме, що жести. Сі жести цікаві лише настільки, наскільки вони відбивають внутрішнє житє. Історія являє ся колективною психологією.

Дуже багато дискутовано про ціль і пожиточність історії. З неї робили школу моралі, школу політики, а навіть школу релігії. Я переконаний, що вона може служити для освітлення релігії, політики або моралі; але ми не можемо тут, з огляду на наше завданє, займатись прикладанєм історії. Ціль і пожиточність історії не повинно шукати поза самою історією. Подібно як природна історія має на меті знати материяльне житє земної кулі й всего, з чого вона складаєть ся, так само й історія має на меті знати материяльне і моральне житє людскости. Коли припускати, що *у всіх часах* річ дуже важна для людини, мені здаєть ся зовсім непотрібним дискутувати про пожиточність, яку має для людини знанє иньших людей, як минулих, так і теперішних, людей всіх часів і всіх країн, знанє станів, через які перейшли суспільности, знанє того, що вони робили, думали, почували, одним словом, знанє вкладу кожної доби і кожного народу до сільної скарбниці цивілізації. Ся колективна психологія кидає дорогоцінне світло на психологію індивідуальну, і вона підносить, щоб

так сказати, наш дух до тої точки, з котрої ми можемо осуджувати все, що людскість бажала і викопала. Вона показує нам відносність всіх річей і безперестанну перемену вірувань, форм штуки, інституцій, але також і солідарність, що вяже між собою всі шаблі сеї переміни, неможливість ради каліних і несподіваних змін. В сїм ми вчимо ся скромности і поміркованости. Ми не перебільшуємо вже могутности людини і приймаємо без рабської поборности спадщину традицій минулости, весь час працюючи над відновленєм будучини без революційної нетерпеливости.

Історичний погляд так сильно переняв дух XIX в., що его часто називали віком історії, і сама історія зробила ся методом, при світлі котрого розв'яснили всі прояви людскої діяльности, замислили відносність їх до вигаданого і самовільного ідеала. Історія релігії, філософії, літератур, штуки, права, політики не була би можлива, коли-б вона не була поставлена в зв'язок з загальною історією еволюції людскости, історією звичаїв і цивілізації.

Часто заперечувано можливість прикладаня психології в історії. Зазначувано, як нам тяжко знати самих себе й знати тих, що нас оточують. Як же при таких умовах нам знати осіб минулости, про котрих ми маємо тільки відірвані й часто суперечні відомости? І коли непевна психологія особи, щож доводить ся сказати про психологію народу або доби! Так, се не легке завданє, однак воно незвичайно цікаве. Існують люде, котрих тяжко пізнати й зрозуміти; але існують і такі, котрих можна знати й осуджувати в історії так само, як і тих, що оточують нас. Коли Лютер може видавати ся проблемою, нам легко означити душу Кальвіна. Найсовіснійший з критиків д. Ланглюа (Ch.-V. Langlois) зробив портрет Людовіка сьвятого. З колективною психологією справа стоїть так само, як з історичними

узагальненнями: з деяких поглядів колективне легше схопити, ніж індивідуальне, і звичайно історики найлегше погоджують ся відносно представлень звичаїв і способів думаня у ріжних народів і в ріжних часах. Опріч того саме в історії звичаїв, в працях літератури і штуки, в релігійних віруваннях, в принципах права і соціальних звичаях ми знаходимо цілий ряд позитивних документів, котрі являють ся також елементами сеї колективної психології.

Я мушу однак зазначити, що в двох точках історія представляє особливі труднощі. Коли ми обсервуємо наше власне житє, ми довідуємо ся, що наше призначє залежить головню від двох річей; з одного боку від обставин, котрі приладжують ся до наших потреб або поборюють їх, а з другого боку від нашої вдачі; так само і відносно колективностей. Вдача людей, вдача індивідуальна або вдача колективна повинна часто мати рішаче значінє на їх колективне призначє. Таким чином, хоч і можна знати в даний момент ідеї людей, навіть їх пристарати, їх колективну вдачу, їх стєпень великодушности або егоїзму, енергії або млявости, самохвальства або скромности, однак їх дуже трудно докладно означити. Не дивлячи ся на се, колективна психологія всеж являєть ся одним з головних чинників історії. Досі їй присьвячувано дуже мало уваги.

Друге тяжке питанє, се — питанє, яке викликає акція великих людей. Чи являють ся вони виразом свого часу й свого оточєня, чи являють ся вони провідниками, чи звичайними представниками? Чи являють ся вони великими через те, що найкрасше і в найкрасшій мірі втілюють загальні тенденції або прикмети, чи вони являють ся великими завдяки тому, що вони мають окремого, оригінального, свого? Се питанє розв'язувало ся неоднаково. Якою-б великою не була роля, яку

*) Др. Г. Моно се відомий сучасний французький історик. Ся статя се виїмок з его більшої праці п. з. „De la methode dans les Sciences“. Частину сеї праці (Метод в історії) випечатано в укр. перекладі в „Нашій Школі“ (ч. I—II). Ми послуговуємось тут тим власне перекладом.

своїх особистих претенсій, через що в-творюють лиш заколот і деморалізацію між селянами а в найліпшій разі нехиті їх до сурдутовців?

Такою самою недостачою нашою є і се, що загал наш не відчуває майже ніяких потреб духових, не звертає ніякої уваги на нашу духову культуру. Хто між політикантами нашими читає українські книжки, хто цікавиться ся вже хочби лиш сучасною літературою нашою? Весь значний вже нині, доробок українського духа в царстві вільної творчості остає ся незаним нашою загальною.

І якже в такому разі має рости ідейність між нашими голосними політикантами і в цілїм нашій загальній, як може втворитись у нас без того зрозуміння для ідеалу?

Зваживши се все, вважали ми своїм обов'язком звернути увагу нашого загалу, що повне національне жите мусить опиратись передовсім на реальній, просвітній і економічній роботі, остаючи все в живій зв'язі з висшим культурним нашим доробком, що без того всего і політика наша мусить бути не політикою але політиканством, тим більше шкідливим, чим більше в ній пустомельства горячого а непродуктивного.

Політичний перегляд.

Із сольногородською сойму.

На початку сесії сольногородської сойму поставив посол Штелцль нагний внесок в справі признання німецької мови як одиної урядової краєвої мови. Нагнатиє сего внеска признано всіма голосами проти двох соціальних демократів і прийнято дотичний законопроект у всіх питаннях.

Нарада християнсько-соціальних послів.

Вчора зійшли ся християнсько-соціальні послі до ради державної як також їх товариші із сойму нижньої Австрії на нараду, яка тривала зверх 5 годин. В оживленій дебаті брало участь около 30 осіб. Обговорювано актуальні, внутрішні справи, при чім порушено також наслідки, які викликала угорська криза в Австрії. Християнсько-соціальні послі ухвалили в сій справі ось яку резолюцію:

„Не хочачи впливати будь-яким способом на внутрішньо-політичні відносини Угорщини, союз християнсько-соціальних послів австрійського парламенту заявляє ся рішучо проти бажаної Мадя-

надають оригінальний, винахідний і автономний акції великих людей, я думаю одначе, що їх не можна зрозуміти поза їх оточенням і їх часом і не можна розглядати їх власну роль, як одну з сторонніх причин, які можуть прискорити чи затримати кризу, похнути рух в іншому напрямі, надати подіям окремий кольорит. Кождий з них залежить від загального ходу людскости. Без них сей хід посували-б наперед инші, з деякими випадками змінами, але в тому самому напрямі.

II. Філософія історії.

Історія представляє ся нам як біографія і психологія людскости. Але людина, роздумуючи над власним призначенням людскости, сеї великої живої цілості, не може утримати ся, щоб не поставити кілька питань, які перемінюють чистий історичний дослід філософську спекуляцію. Для чого ми існуємо? Звідки ми взяли ся? Як ми живемо? Куди ми йдемо? Усі ці питання про рацию істнована, про початок, про обставини і кінець непереможно стають перед нашим розумом. Філософія історії змушена відповідати на них.

В поняті філософії історії вкладає ся дуже різнорідний і неоднаковий зміст. Історики і філософи силкували ся зрозуміти й вияснити, яке місце займає людскість в цілості річей, від якої вищої причини залежить її початок, до якого божественного кінця вона стремить. Подібного рода роздумування належать до області релігії, метафізики або поезії, й історичний метод тут не надає ся. Але можна ставити сі-ж таки питання, не виходячи за межі земної і конкретної реальності. Здаючи собі добре справу, що поняті закону, наскільки воно має в собі елемент абстрактності, загальності, не може бути приложене в науці, що досліджує явища тільки в їх наступності, явища до того неоднакові з яких небу-

рами виплати готівкою тому, що се шкідливе і злишне. Теперішня форма банків з нотами є релативно найліпша і досі принесла багато хісна як австрійському так і угорському народному господарству. Так само не годять ся християнсько-соціальні послі на якісь концесії в користь спільних військових властей, бо тим чином порушує ся інтереси і одноцілість австрійської армії, яку і Австрія, беручи на себе великі тягари в тім згляді, удержує. Вкінці рішучо протестує сторонництво проти односторонніх домагань Угорщини в справі державно-правного становища обох анектованих провінцій⁴.

В ході дебатів порушено також справу внесення приватних шкіл товариства „Вільна Школа“, при чім солідарно зложено заяву, що кльох християнсько-соціальних парламентарних послів приймає із задоволенням до відома розпоряджене нижньо-австрійської краєвої ради шкільної і міністерства просвіти в сій справі і сподіває ся, що правительство не відрочить правосильності розпорядження міністерства просвіти до того часу, доки адміністративний трибунал не порішить справи „Вільної Школи“.

Дальше висказано також негодоване правительству, яке досі не постарало ся о се, щоб законопроект lex Kolisko-Achmann в справі законного настановлення лиш німецької мови як викладової в народних школах нижньої Австрії предложено цісареві до санкції.

Вкінці обговорювано питання урухомлення парламенту, в якій то справі замічено, що треба вперд почекати, як покінчать ся сесії соймові та яке становище займе в тій справі „Славянська Єднота“. Християнсько-соціальні послі з свого боку будуть уживати всіх средств, щоб привести до скликання парламенту.

Напружене в Угорщині триває дальше.

Ситуація не поліпшилась ся. Всі круги задивляють ся на теперішнє політичне положення дуже песимістично і ні звідки нема навіть промінчика надії на якийсь корисний вихід і з сеї так скрутної ситуації. Кошут побоює ся розламу у партії незалежних і заповідає, що поверне до свого попереднього пляну. Прем'єр др. Векерля переспрашив з міністрами Апонієм, Зіхєм та Кошутом, які в першій мірі повинні висказати свої погляди і порозуміти ся між собою що до солідарного поступовання, щоб вибавити державу від немалої кризи. Вчора мая Апоні явити ся у монарха, щоб здати перед ним справоздане із свого ресорту і розяснити деякі біжучі справи, як пр. конфлікт з румунською церквою.

Др. Векерля поїде до Відня, де остане три дні, щоб явити ся у цісаря на аудієнції. В деяких кругах припускають можливість, що угорський

поглядів, всеж можна змагати до означення чинників, що дали початок людській суспільності й визначили умови її розвитку, і до означення загальних тенденцій, котрі дозволяють бачити цілі, до якої йде сей розвиток. Саме до цього змагає Віко, коли шукає, як повстала людскість і в якому незмінному порядку йдуть одна за одною форми політичної й горожанської суспільності; Гердер, коли аналізував вплив клімату і розуму, уявив й чутливості людини на хід цивілізації; Гегель (слідом за Кантом), коли показував, як людська свобода скидає кайдани фатальностей природи, щоб сотворити такий цивілізований стан, який являєть ся цілою історією; Сен-Сімон, Огюст Конт, Герберт Спенсер, коли вони зробили з своїх законів про три стани формулу історичного розвитку; більшість мислителів XVIII і XIX віка, коли вони ідентифікували ідею про поступ з ідеєю цивілізації.

Усі ці зусилля, щоб втиснути в сі загальні формули цілість історії, видають ся тепер для нас коли не зовсім химеричними (бо вони могли висловити часом справедливі погляди), то що найменше хиткими і невизначними; вони вимагають за багато виїмків і обмежень, щоб правдиво пояснювати й освітлювати історичну еволюцію. Навіть сама ідея поступу, яка являєть ся безперечно істиною, бо немає сумніву, що історія показує нам, як цивілізація поволи розпросторювала ся на всі країни й народи скрізь несучи світло, розвиваючи разом з наукою потребу свободи, справедливості і добробуту для всіх, зовсім не представляєть ся нам з докладністю закону і не може бути нашим провідником при досліджуванні історії, бо хід поступу занадто неправильний, а в деяких областях, як наприклад область моралі або штуки, поняті поступу має зовсім инше значіння, ніж яке воно має в області науки.

Зроблені Карлом Марксом і сторонниками его

прем'єр предложить правдоподібно димісію цілого кабінету.

Є три пропозиції, що запевняють львівську і мирну розв'язку угорської кризи. Перша була би того змісту, щоб теперішня більшість парламенту злучила ся і ухвалила деякі концесії відносно банкового питання та на тій підставі не лиш перевела виборчу реформу, але ухвалила також найважливіші домагання військових властей. Друга пропозиція звучить так, щоб ухваленем військових концесій утворити підставу для нової партійної конституції, яка опісля заняла-би ся виборчою реформою та деякими певними військовими пропозиціями. Знов третя пропозиція жадає цілковитого викреслення військових концесій, щоб тим уможливити утворення нового кабінету, який-би перевів виборчу реформу.

Всі ці три пропозиції, як вже згадано, вже нераз пропонувано та все не находили вони пертя зі сторони компетентних чинників.

Українська обструкція в галицькій соймі.

Вже вчора ми подали в звіті про перше засідання галицького займу, що польський галицький виділ краєвий відніс ся з повним цинізмом до прав рускої мови що до соймових пропозицій. Рускі послі, хоча не допустили до нехтована мови свого народу хопились обструкції вже таки на першій засіданню. А тому, що й на слідує засіданню, яке скликано на сьогодні, не буде ще звітів виготовлених в рускій мові, то українські послі будуть мусити держатись дальше згаданої тактики народу. Таким чином теперішня сесія галицького сойму буде відбувати ся під знаком української обструкції.

Вшехпольська депутація в справі виборчої реформи.

Заходом польської національно-демократичної партії явила ся вчора пополудні у краєвого маршала як також у презеса соймової комісії виборчої реформи др. Гломбінський депутація із 45 галицьких повітів і міст, багато послів, селян, робітників ба навіть жінок, щоб домагати ся переведення соймової виборчої реформи ще в біжучій сесії соймовій. На промови посла до ради державної Заморського, професора Грабського як також відпоручників міщан і селян зложили краєвий маршалок і др. Гломбінський задовольняючі заяви.

Допись з Дорошівців.

Дня 12. с. м. відбулось у нас величаве віче, на котрім взяло участь до 400 осіб. На віче прибув посол п. А. Лукашевич, котрого привітала громада хлібом, солюю і сердечними окликами „слава“! Віче вибрало собі предсідателем учителя п. Савуляка а містопредсідателем господаря В.

історичного матеріалізму зусилля, щоб з конкретнішого і точнішого погляду пояснити всі фази історичної еволюції діланем фізичних потреб людскости, голодом і половим потягом, а особливо економічними konieczностями, безперечно віддали великі послуги, вперше даючи належне місце при пояснюванні ходу подій чинникам, на які доти не звертало ся уваги; та прихильники сего погляду зовсім забули, що психічні чинники, пущені в рух матеріальними потребами, в свою чергу стають причинами; і що навіть у найдавніших часах істновання людської суспільності, до яких ми тільки можемо сягнути, уже знаходять ся психічні сили, ідеї і почування, які ділають поруч і поза матеріальними силами. З другого боку те, що думали, як наприклад Лампрехт і инші, теоретичним способом означити, як ділає через свою згоду або боротьбу сума всіх матеріальних, соціальних і психічних чинників, що сполучують ся в даний момент, щоб мініати міняти се від доби в добу, гублять ся, не дивлячи ся на своє знане і винахідливість, в порожніх словних суперечках, хоча-б було певно, що їх погляд, який вони звуть колективним або колективістичним, являєть ся справедливим, і що історія уявляє з себе акцію і реакцію складної маси колективних сил.

Більшість сучасних істориків з недовірем відносять ся до філософії історії, коли вона претендує одним махом дійти до таких викрутих сінтезів, вони задовольняють ся, як автор „L'Essai sur les Meurs“, який рівночасно утворив вираз „філософія історії“, „не претендуючи зв'язати дрібку істини, яку знаходять в нових часах, з химерами старовини“^{*)}, встановити головні факти, що являють ся основою життя суспільностей, властивості різних народів, причини їх могутності або їх слабості, переміни в їх звичаях і в законах. Коли загальні

*) Voltaire, Mélanges historiques. Fragments sur l'histoire, X et XI.

Гайдея, писарем С. Малика. Председатель віча привітавши прибувшого посла і присутніх гостей, уділив слово п. Лукашевичеві до посольського справоздання.

З увагою і одушевленим вислухами присутні дво годинної бесіди п. посла, перебуваючи її часто гучними оплесками. Представивши теперішню неза-видну політичну ситуацію, серед котрої рускі за-ступники в Відні з тяжким трудом могли бодай дещо здобути для свого народу, як поділ семпнара учит, засноване гімназії в Вижиці, продовжене залізничних шляхів і т. д., закріпив відтак бесідник присутніх до тривкої організації під виглядом політичним і економічним, закликаючи при тім, що о скільки більше народ по селах зорганізований, о стільки легше і більше зможуть послы для на-роду здобути. Заохочував відтак присутніх до вступлення до „Рускої Ради“ і до численної участі на першій вічі сей мужицької організації. По скін-ченні справоздання висказали присутні одногласно своє повне довіря так для п. посла А. Лукашевича, як також для его кльових товаришів. На внесенє пана Савуляка прийнято отсі резолюції, котрі внеско-давець річево обяснив і умотивував:

1. віче протестує як найенергійніше проти нехтовання рускої мови так в державних як і крає-вих урядах рускої часті Буковини, а спеціально в судах, як також проти неуміщування руского тексту на залізничних картах їзди,

2. домагає ся переміни утравістичної гімназії в Кіцмани, яко невідповідаючої потребам руского населення на чисто руску,

3. віче домає ся як-найскоршого заснованні українського університету у Львові,

4. жадає отворення румунської границі на ввіз збіяк а протестує проти евентуального ввозу худоби,

5. віче звизає свого посла домагатись знесення податку від необхідних сільських помешкань,

6. в виду сегорічного неурожаю кукурудзи і бараболі їзди кількамисичної спеки, просить віче свого посла о виведення для потерпілих зниження податку і о виведення за помози для них, бо многі не будуть мати кукурудзи навіть на засів

П. посол приобіцяв при кожній даній нагоді домагатись від правительства сповнення повисших домагань.

Відтак председатель заквив зборці, подяку-вавши вперед п. Лукашевичеві за его труд і щирі слова, як також присутним за участь. П. посол оглянувши ще просторий дім читальняний, виска-зуючи при тім свою радість, що громада Доро-шівці під зглядом культурних змагань станула між першими і найліпше зорганізованими селами рускими. Пізнім вечером відіхав п. Лукашевич а й вічеваки скріплені на душі розійшлись домів.

Вічеви.

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. вересня 1909.

Календар. Неділя 19. (6.) Н. 16. п. С. Мих., Ев.; рм.: Н. 16 п. С. Януар. М. Схід сонця 5-42, захід 6-04. — Понеділок 20. (7.) Созонт М. пр. пр.; рм.: Евстахія М. Схід сонця 5-42, захід 6-02.

ідеї, котрі дозволяють краще розуміти відносини річей, їх причинний зв'язок і їх розвиток, заслу-гують на імя філософії, то можна розглядати фі-лософію історії, як дуже важну складову частину історичної науки.

Вона представляє ся нам під подвійним ви-глядом, дивлячи ся по тому, чи вона займаєть ся означуванем, за помічю порівнюючих дослідів, які сталі елементи, які постійно діляючі сили, мате-риальні чи духові, укладають жите людських су-спільностей, і як вони комбінують ся, щоб витво-рити різні стани цивілізації, або відповідно до того, чи вона сплкуєть ся не абстрагувати від різноманітності явищ усе, що вони мають універ-сального і сталого, але навпаки кинути світло на головні окремішності і відмінності, властиві для даної доби або країни, котрі відрізняють її від інших, і котрі кермують цілим рядом другорядних явищ. З одного боку, ми маємо соціологічні до-слідці, з другого боку — властиві історичні уза-галнення. Соціологія мусить послугувати ся цілим рядом історичних дослідів та історичною аналізою, але вона виділює наслідки своєї праці з того регретним mobile, яке являєть ся самою сутю істо-рії; раз повставши, вона дає історії солідну і трі-валу основу, на котрій історія буде вишпівати безконечну різноманітність індивідуального життя¹⁾.

¹⁾ Не треба думати, що соціологія займають ся тільки статичними елементами в людскості і лишають історикам елементи динамічні, бо вони повинні означити не тільки основні елементи суспільностей, але також і загальні умови, що ре-гулюють їх варіації й еволюції. З другого боку, історики повинні так саморобливо займатися ста-лими елементами, котрі не едають ся в людскості через дідичене, традицію, переймане і правичку і надають їй безперервність, як і елементи зміна-

Особисті вісти. Віцем. др. Смалъ-Сто-цький повернув з Відня до Черновець і вибрав ся дня 21. с. м. на рілничу виставу в Стрию. — По-сол Николай Василько буде в Стрию 23. с. м. — Посол Пігуляк виїхав нині на виставу до Стрия.

В справі соймової виборчої реформи їздила до Відня вибрана перманентною комісією депутація а то: Николай Василько, бар. Горму-закі, др. А. Ончул, до якої прилучив ся ще і посол до рада державної Кешмані під про-водом заступника маршалка Дра Стоцького удала ся до президента міністрів Вінерта, мі-ністра справ внутрішніх Гердтія і до секційного шефа Фріса, щоб просити правительство як най-скорше висказати зовсім ясно своє становище до ухваленого одногласно комісією провекту виборчої соймової реформи. Помимо великих труднощій для переведення такої реформи оба міністри враз з референтом заповнили депутацію, що в най-коротшім часі розберуть справу докладно і при тім всіма силами старати ся будуть, щоб принципиальне бажане всіх бук. партій (націо-нальний катастро) яким небудь чинном здійснилось. Депутація набрала переконання, що на кожний спосіб правительство уможливить згадану виборчу реформу і що на кілька днів перед скли-канєм ради державної, то еколо 10. жовтня буде скликаний сойм краєвий лише для ухвалення виборчої реформи. Референт бар. Гормузакі лишив ся умисно у Відні, щоб з міністерськими референтами бути у неустанних зносинах.

Гостина мункачівського єпископа у Львові. Менче-нам знавмо і найбільше під національним згля-дом упосліджено українською країною є безпе-речно угорська Русь. Причина лежить в тім, що всі Русини дуже мало стикають ся з угорською українкою. Тому радісно являєть ся вістка помі-щена в останнім числі „Діла“, що передвчера пе-ребував у Львові в гостині у руского-львівського митрополита графа Шептицького мункачівський рус-кий єпископ Юлій Фирцак в товаристві другого угорського Русина проф. др. Шуби. В товаристві митрополита були сі гості з угорської Руси в соймі, а відтак звиджували львівські церкви, Ставропигій-ський Інститут, і велику бурсу Руского Тов. Педа-гогічного. Про бурсу висказав ся пр. Фирцак з ве-ликими похвалами. Він хотів бути ще в інших українських інституціях, але візиту у єпископів і інших краєвих достойників забрали ему цілий ранок. В честь гостей дав митрополит Шептиць-кий обід і вечеру, при яких зійшлося більше львів-ських Русинів. В часі обіду вела ся розмова про рускі справи. Угорські гості почули багато річий, для них зовсім нових. До рускої справи відносять ся они прихильно і надіють ся, що з заведенем загального голосовання в Угорщині настануть ліпші часи для угорських Русинів.

Величезний пожар кипячки. Вчора рано якийсь злочинець підпалив збірник кипячки в Вані Ко-тівській коло Борислава. В збірнику було тисяч бочок кипячки. В додатку збірник не горів спо-кійно, бо кипячка вибухла і розіллала ся струями в долину. Від палаючої полумінії кипячки за-няли ся три сусідні збірники нафти, в яких разом було 2.000 бочок кипячки, і поступенно один до-другім вибухав. Перед вибухом першого збірника зі-

Та щоб людський ум міг зрозуміти в сій різно-родности життя його рух і характер, він повинен виділити факти, які являють ся частковим у від-ношенню до цілости історії, але загальними у від-ношенню до визначної області або часу, і які кер-мують великим числом інших фактів. Соціологія буде досліджувати основні елементи монархічної влади або республіканського устрою, чи то ари-стократичного, чи то демократичного, і загальні умови, що регулюють еволюцію. Філософська істо-рія буде показувати, як королівська власть була протягом віків політичною і соціальною силою, котра зробила Францію і витворила єю централі-зацію, що робить її такою неподобно до інших національностей, тим часом як ціла італійська цивілізація середніх віків була мійською цивіліза-цією, роздробленою до безконечности, німецька цивілізація — цивілізацією фєвдальною і федера-тивною і т. д. Соціологія покаже соціальні умови, що викликали рабство, кріпацтво, новітній про-летаріат, або повели до їх упадку. Історик-філософ буде досліджувати властивості грецького або римського рабства, загальні причини, що пере-міняли рабство в кріпацтво, революцію, яку маві-лізм виконав в оставинах існування робітників і т. д. Можна буде слушно розглядати, як уривки з філософії історії, досліді про головні властив-ості цивілізації середніх віків, або Ренесансу, або французької революції. Та сі досліді будуть пожиточні тільки тоді, коли лишають ся дуже до-кладні, дуже конкретні й будуть ясно описувати відповідні періоди, не забуваючи ніколи, що одер-жані наслідки можуть бути тільки частковою правдою.

ности і новини, які кожної хвилі приносять творча діяльність людини і від яких залежить еволюція.

брало ся докола огню богатолюдей, яких не було кому усунути перед грізною небезпекою. Коли наступив вибух, полумінь попарила кількадесят осіб, а ка-жуть, що кілька людей найшло смерть в горючій потоці нафти. Вечером упав зливний дощ, але за-мість помочи, розширив пожар, бо запалена ки-пячка плила на воді в село Вана Котівська і запал-лила 12 господарств. Одна з часописній доносить, що коли пожарники і робітники заздалегід, хотіли забезпечити Баню Котівську перед пожаром, то се-ляни не допустили до сего, бо бажали, щоб їх високо обезпечені доми згоріли. Пожар збірників буде тривати ще зо два дні, поки вся кипячка не вигорить. Ратунок взагалі був тяжкий, бо робіт-ники святкують жидівські свята, а заки спрова-жево робітників з інших закопів, огонь обняв всі чотири збірники кипячки. Вечером прибули на поміч піоніри з Перемишля.

„Кінець світа“. Часописній міркування про ко-мету, яка мала пролетіти, викликали цілий перелик серед городян Ардатора, в Росії, надто серед жі-нок. Сі, хоч газет не читають, але про астроно-мічні міркування почули і на своє копито їх зро-зуміли. „15. вересня буде кінець світови“, — голо-сили жінки і почали готовитись до смерті. Сям скористувались ардатовське духовенство, бо чие-ло сповідників за минулий піст зросло в 4—5 раз проти того року. Заробили на „кінці світа“ і купці, які продають матерії. Жінки закупили силу матерії, готуючи нову одіж на смерть. Одна бабуса справила собі навіть домовину.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменоване. Цісар іменував професора церков-ної історії на черновецьким університеті гр. пр. те-ологічного факультету, Евзебія Попова, а на-годи переходу в стан супочинку радником двору.

Продаж соли. Бук. краєвий Виділ подає до загальної відомости, що в краєвм магазині соли в Чернівцях, ул. Амброса ч. 4, розпродаєть ся ве-лику скількість ріжнородної соли. Близші інфор-мації можна одержати в краєвм Виділі (Краєва палата, партер, на право) кожного дня підчас уря-дових годин.

З II. держ. гімназії. Устні испити зрі-лості відбудуть ся не дня 27. і 28. вересня, як оповіщено давнійше, але вже 24. і 25. вересня б. р. Термін писемного испиту зрілості остає той сам, значить 21., 22. і 23. вересня.

З гімназії в Сереті. Писемні испити зрілості в осіннім терміні відбудуть ся 19. ве-ресня, а устні 27. вересня с. р., від пів до 8-ої год перед полуднем.

Товариство „Жіноча Громада“ в Чернівцях дя-кує сердечно Вп. п. Олі Кобилянській за те, що частину своєї бібліотеки відступила вона на власність „Жіночій Громаді“. Сей щедрій дару-нок нашої славної письменни уможливить нам за-ложити при нашім товаристві публичну україн-ську бібліотеку. — Виділ „Жіночої Громади“.

Подяна. Сею дорогою складаю сердечну по-дяку сьв. Дирекції рускої дівочої бурси за уді-лене мені за помози 20-ох корон — Іларія Ісакенко.

Вінчане. В неділю, дня 10. жовтня б. р. від-буде ся о 5. годині по полудні в греко-прав. цер-кві в Волоці н. Ч. вінчане п. Емануїла Страті-чука окінченого правника, з п-ною Олею Дан-чулівною.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 18. вересня 1909.

Відень, 18. вересня. (Кб.) Дотеперішнього японь-ского амбасадора у Відні барона Ухїду іменовано амбасадором в Вашингтоні.

Берлін, 18. вересня. (Кб.) Державний канцлер Бетман-Гольвег прибув вчора до Монахії.

Мергентгайм, 18. вересня. (Кб.) Архикнязь Франц Фердинанд відіхав о три чверти на 5 год. по полудні в супроводі цісаря Вільгельма і принца Оскара до двірця, щоб вернути назад до Австрії. Прощане відбуло ся в дуже сердечний спосіб.

Фос, 18. вересня. (Кб.) Звісного бунтовщика Рогієго розстрілено 12. вересня. Причиною вико-нана карі смерті над сям спійманим особистим ворогом султана було, як думають, се, що державні консули інтервентували в него задля жорстокостей, яких допускали ся его жовніри над спійманими ворогами.

Датки на памятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Осінні артикули послідної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортиментні на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛЬТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великому виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дітей.

REGEUS LEMBERG.

Найперше і найбільше буковинське естаблісєма в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
уніс мів ріжнородних матерій, як: футер, матерій на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Філія: **ул. Кручена ч. 1а**
теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконанє без закиду.

169 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Конто шадниці поштової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечєня, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпечєним членам з річної надвижки зворот.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Виноград

десеровий і кураційний, солодкий (Chasselas) 5 кильо по К 2-50 висилає:

Dr. Horváth в Szentendre (Угорщина). 130 (4-6)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців обїхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати.

Хто хоче мати вірну, гарну і тревалу фотографію, найзголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (2-5)

АНДРІЙ ПОДАР,
руський фотограф.

Позір!!!

Пожички під дуже догідними услівями Пп. учителям та ц. к. урядникам.

Поясненє уділяє: 129 (7-8)

Р. Сірецький, Чернівці ул. Новий Світ ч. 52
І. поверх,
евентуально Топушак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоца
в Тєрополи.

Се є знамените усьмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простуджєня, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на запис „Nervol“ і не принимати иньких „Нєрвотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Сєлєтині в дрогерії мединалній Стерншуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німєцькій мові, що виступає інтереси українського народу перед културним світом, виходить раз на місяць в обємі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелегентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

24 30—40 н

Молочне мило

лелійне з коником

найлагіднїше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтєвдшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цїрувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

(—)

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від однопальцевої стрічки або 10 міщан дрібним друком (petit). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Адміністрація ул. Паньська ч. 83.
Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярні яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за анонси марками поштовими не приймає ся.

Наша прогулька на стрийську виставу.

□ Не зважаючи на справді великі не-вигоди, з якими стрінутись мусіли у нас всі, що хотіли взяти участь в громадній прогульці нашій на першу українську хліборобську виставу в Стрию (треба було присвятити дві ночі на далеку і для мно-гих досить дорогу їзду), — зібралась в су-боту, дня 18. с. м. на залізничім черво-вецькім дворці поверх сотка буковинських Українців, охочих учасників сеї прогульки, — хоч пізнатись з подрібним і досить невитігдним пляном сеї прогульки могли вони аж в п'ятницю, отже на один лиш день перед виїздом. Коли не зважаючи на всі ті перепони, вибралось від нас таке поважне відносно число прогульковців на сю виставу, то се заслугує під кожним зглядом на признане, тимбільше, що між учасниками сеї прогульки було 26 селян.

Головна частина нашої прогульки на стрийську виставу (101 членів) виїхала з Чернівців в суботу, о год. 12-тій вночі. Менший відділ її (сорок кілька членів), виїхав до Стрия того самого дня о по-лудне. Разом було отже в Стрию в день отворення сеї вистави всіх наших людей з буковинської України менше більше 150. З поміж послів були тут: п. Пігуляк, Семака і Левицький, а редакцію на-шої часописи репрезентував в тій про-гульці д. О. Луцький. З кругів нашої ін-телігенції були в сей день в Стрию між іншими панотець Драчинський др. Евг. Бурачинський, др. Кл. Білинський, проф. Прийма з женою, др. Зенон Кузеля з же-ною, панна Ірина Кобилянська, інж. Гера-симович, інж. Дроздовський, др. Лев Вое-відка з женою, сином і дочкою, сов. суд, Лисинецький, проф. С. Яричевський з женою, дир. Жуковский, пані Стернюкова, ком. Модест Левицький з женою, уряд. „Рускої Каси“ п. Гордий, п. Сірецький репрезентант Черновецької „Січи“, кількох академіків, один богослов, кількох гімназистів і по-верх 50 учителів та учительок.

В Чернівцях одержали наші прогуль-ковці білет залізничий (in blanco) з у кра-їнським текстом, що до місця виїзду і приїзду! Серед співу національних гимнів всіли всі до визначених а д о с возів колієвих а веселий, справді радісний настрій не опускав їх вже до самого Стрия.

З самої їзди до Стрия те хіба лиш заслугує ще на згадку, що на багатьох залізничних станціях в Галичині поїзд наш за довго здержував ся, бо тамошні про-гульковці не могли в ніякий спосіб ді-стати українських білетів колієвих, инак-ших (цілком слушно) не приймали і їхали без білетів. З того виходили відтак всякі „непорозуміння“. Очевидно о викиданю з поїздів в сей день ніхто з колієвих уряд-ників не думав навіть, бо нашої публіки було тут за багато, щоби могла вдати ся така звичайно дуже часто практикована проба.

В неділю коло години 9. рано приї-хали наші прогульковці до Стрия. Приві-тали їх сердечно відпоручники виставого

комітету, почім всі удались до місцевого дуже гарного „Народного Дому“. Відси, менче більше о 10 год. (зел. час.) вийшли всі до тзв. „вільшини“, де відбулось тор-жественне посвячене прапора стрийського Сокола. „Вільшиною“ зветь ся тут неда-лекий лісок, при яким є велика толока. На тій толоці зібралось в сей час понад 20.000 людей, з Стрия, з стрийського повіту і з поміж галицьких та буковинських го-стий. Перед самим посвяченням прапора відправлено тут вельми урочисто обозну (полеву) службу божу, причім стрийський міщанський хор відспівав справді незви-чайно гарно кілька церковних пісень. Перший цвюк в держаче прапора вбив посол Евген Олесницький. Немало вбили їх також наші буковинські гості (між ин-шим також в імені віцемаршалка кра-евого проф. дра Стоцького, інсп. О. Попо-вича і редакції „Буковини“). До зібраної 20 тисячної громади учасників сего свята виголосив при тій нагоді коротку, але в річі і в формі чудову патріотичну про-повідь о. Лежогубський зі Львова. Вагалі, чудовий був се вид, коли глянулось на сю многотисячну громаду людей, над якою то тут то там хитались і шелестіли під подувом легкого вітру малинові стяги січивих і сокільських прапорів! По скінче-нні посвяченню стрийського прапора, в мить зложилась величава дефілада всіх Соколів а окремо дефілада всіх Січовиків, на пе-реді якої йшли два дуже гарно умунду-ровані відпоручники черновецької Січи. Відтак всі пішли чудовим походом до міста, закінчуючи похід під „Народним Домом“.

В тім часі відбувалось в „Народнім Домі“ від 1. год. в полудне почавши ур-очисте отворенє вистави. В го-ловній салі зібрались українські послы, представителі правительства, військовости і автономічних галицьких краєвих властей, представителі преси. До них виголосив пос. др. Евген Олесницький офі-ціальну, чудову, справді чудову промову. Вказуючи на зібрані в тій виставі висліди праці наших хліборобів, пос. Олесницький вказав на всі важкі, безмірно важкі обста-вини, серед яких веде ся та праця наших хліборобів на всій українській землі, за-значаючи при тім, що преді вже й тепер висліди сеї праці є нераз чудові, що свід-чить найкраще о спосібностях нашого народу. Обговоривши широко значіне по-важної господарської організації, з пер-шим словом сердечного при-віту звернув ся відтак п. Олес-ницький до нас, представителів буковинської України, яких при-сутність свідчить найкраще о щирій єдності і дружбі нашого народу в Гали-чині і на Буковині. По др. Олесницьким промовляли ще посол др. Кость Левицький і др. Евген Озаркевич. Останній в імені „Просвіти“. По сих промовах звиджували присутні виставу, яка містить ся, як ві-домо, в 17. кімнатах стрийського „Народ-ного Дому“. Загалом цікавих уможли-влено огляненє вистави доперва коло год. третьої пополудни.

Вистава представляєть ся

чудово! Автор сих слів, заки власними очима оглянув її, здогадував ся, що куль-мінаційною точкою в тій виставі буде власне не сама вистава, але велика мані-фестація зібраних при нагоді сеї вистави тисячів нашого люду. Нині він мусить свою думку в тій справі основно змінити. Сама вистава є тут кульмінаційною точ-кою і найкращою маніфестацією сили і вічно живого, все висше йдучого життя галицької Руси. Ся вистава є свідомством великого зросту невсипучої, реальної на-родної праці тамошних наших братів зе-мляків, а об'єктивна краса і вартість сеї вистави є така, що величати ся нею мігби всякий нарід! Скрізь так і бачить ся тут, кілько то трудів перемочи було треба і як їх переможено чудово, кілько сильно і щирої та „розумної“ волі з'ужили тут люде на се діло!

Овочі і городнина на виставі сій є такі, що при строгім осуді, треба би тут сказати: чудові! Відтак іде сницерство гуцульске, всякі гатунки збіжа, вишивки і килими з фабрики пана Федоровича. Прекрасно заступлене тут молочарство (знаряди і вибори молочарські), будівництво (моделі хат), ці-каве пасічництво, скірництво. Проф. Шу-хевич виставив багато дуже інтересного етнографічного матеріалу. Малаяр Курилас виставив деякі добрі образи. Майже в кож-дій салі множество чудових килимів, ви-шивок, гуцульських різьб, цікавих образових карт всяких наших просвітих і еконо-мічних товариств а над всім тим чудові овочі, прекрасна городнина! Щоб як слід оглянути сю виставу, треба би властиво бути в Стрию цілий тиждень. Але і в однім дни кожний скористав багато і на довгі-часи пам'ятати буде се справді чу-дове почутє, з яким виходить ся з остан-ньої салі сеї вистави. Сала буковинь-ського краєвого базару — одна з найкращих.

Всі учасники буковинської прогульки на сю виставу, висказують ся власне про виставу з як-найбільшим признанєм. Му-жики-ж наші прямо очаровані нею!

Порядок, лад на виставі вірцевий, тільки місця за мало.

По полудни, від третьої години рівно-часно з тим, як тисячі цікавих облягали „Народний Дім“, щоб чимскорше дістатись на виставу, в „вільшині“ відбував ся фе-стивал Соколів і Січій. І тут зібрались посячі. По цікавих вправах гімнастичних покотились на сім фестині і промови. За-бава йшла знаменито і протягнулась до пізної ночі.

Тимчасом о год. 7-ій почав ся спіль-ний комерс в осяяній салі реставрацій-ній на залізничім дворці. До стола сіло мабуть більше, ніж двіста учасників. І тут радісно було і весело.

О год. 9. 35 мін. вечером всіла буко-винська прогулькова громада знову до поїзду, щоб вертати домів. Білету укр-їнського вже й у Стрию не дали, проти-чому запротестував редактор „Буковини“ в книзі зажалень стрийської залізничої ста-ції. — О годині пів до восьмої рано були вже наші прогульковці в Чернівцях.

Вельми змучені дорогою, але незвичайно вдоволені всім, що бачили в Стрию, отже в першій мірі самою виставою.

Що селяне платили за їзду там і на поворот 8 К а не 9 К 60 сот., се завдячити треба нашій „Рускій Бесіді“, яка визначила на сю ціль відповідну запомогу.

В справі упослідження руских урядників при фінансовій сторожі.

Від одного руского урядника одержалисьмо ось яке письмо:

Перед 6 неділями читалисьмо в „Буковині“ нарікання наших селян на чужинців при фінанс. сторожі.

Для потвердження тих жалоб позволяю я собі подати не лиш тягар, який звалюють сї чужинці на наших селян, але також кривди, яких ми Русини, що служимо при тій бранжі, дізнаємо від них. Можна надіятися, що наші посли не лиш в соймі краєвим, але також і в парламенті завізвуть міродатні чинники до усунення тої несправедливости. Що до селян, то се дійсно велика кривда, бо такий чужинець не розуміє добре по руски, а наш селянин при списуваню протоколів в справах доходо-карних їх вже цілковито не розуміє і не може доказати їм своєї невинности.

Через такі обставини може і не оден убогий селянин впасти невинно в нещастя і завелику кару платив. Особливо при перенесенях ґрунтів — або спадщини. Замічає ся тут, що ті урядники самі і то против приписів стягають, взагідно вимірюють кару, до чого доперва комісар фін. сторожі в управненій, ба, та бо і ті не уміють по руски — хотай кожний урядник, що служить при фін. сторожі, в обовязаний уміти краєвий язык. І дійсно, они всі в просьбах о висшу посаду, а навіть в своїх станописах (кондуїтах) і говорять і пишуть по руски.

Що до Русинів при тій службі то они хіба мусять більше робити, щоб знов при авансі їх поминвали. Чужинці по 10 р. служби вже і комісарами позіставали, а наші надстражниками. Німці ідуть до гори, а Русини сидять, хотай навіть скорше поробили приписані испити. Тимчасом Німці пхають своїх в гору.

Доказом того най послужить примір. В черновецькій окрузі фін. в кілька відділів, де управителем може бути не лишень респіцієнт, але і надстражник; фін. інспектор Віхлер обсадив тоті посади самими Німцями і то надстражниками без испиту урядничого, а Русини і старші в службі і з испитами сидять і мусять слухати таких німецьких поспіах. От так тепер поставлено управителем в Звинячу коло Заліщик одного з наймолодших надстражників (Враца) Бравна, який ані слова по руски не уміє, цілий час пересидів в Чернівцях. За се тепер его так протегують. Русин вже сивіє, а его хіба приділюють Німцям за адлятусів.

Чужинці сидять в Чернівцях по 10 років, а як Русин респіцієнт Костецкий просив о перенесені до Чернівців, Влжниць або Кіцмана, бо мав хлопців в гімназії, то его дали до Валяви так що пізнійше зрік ся посади управителя і пійшов до Кіцмана за адлятуса.

Щоби тоту протекцію усунути і нашим Русинам помочи, то наші посли повинні домагати ся ось чого:

1. Щоби на Буковині від тепер урядників при фін. сторожі іменовано на власну посаду після літ служби.
2. Щоби кожний управитель в руских сторонах був Русин або такий, що дійсно уміє по руски.
3. Щоби жаден урядник не важив ся визначувати біди́м нашим селянам кару, если не в комісарем і тоді коли не уміє по руски.
4. Щоби для громад, котрі садять тютюн, висилати виключно Русинів до поученя селян і контролі.
5. Щоби тим Русинам, яких мимо того, що скорше від чужинців зробили испит, поминено, аванс тепер приспішити, щоби зрівнано їх з чужинцями.
6. Щоби Русини, котрі мають діти в школі, мали доступ до таких місцевостей, де в школи. Бо до тепер сидять в Чернівцях чужинці без дітей по 10 років, замість, щоби дати спримогу иншим висилати своїх дітей до школи.

(Від себе скажемо хіба тільки, що дістаємо дуже багато подібних скарг. Просимо подавати нам певні факти, щоби ми могли всі кривди, які діють ся руским урядникам, подавати до загальномо відома і у відповідний спосіб напаятнувати таке поступоване зайдів, що не уміють рускої мови, мови сего населеня, серед якого вони мають урядувати. — Ред.)

Одем із зображення.

Політичний перегляд.

Спільна міністерська рада.

В суботу, 18. с. м. відбуло ся під проводом графа Ерентала продовжене міністерської ради, в якій взяли участь міністер війни барон Шенайх, державний міністер скарбу барон Вуріан, командант маршалка граф Монтекукулі, окрім того бар. Вінерт, др. Вежерле і др. Білінський. Предметом нарад був спільний бюджет і босанський краєвий статут.

На сїм засіданю розпочато вперед дебату над спільним бюджетом. Уже в середу обговорено було, деякі подробиці, а тепер порушено особливо домагання військових властей в справі ріжних меліорацій і по довшій дискусії відослано домагання військових властей фаховим референтам спільного фінансового міністерства, які мають поодинокі позиції ще раз перестудіювати і евентуально неодноразово висловити.

Спільне міністерство скарбів, яке в посліднім часі пересправляло дуже пильно із обома правительствами, згодило ся на деякі скреслення поодиноких жадань, поставлених у бюджеті армії і маринарки. Однак сї скреслення не мають означати, що ті жадання не виринуть вже більше на денне світло, але що їх лиш відсунуто на пізнійше. Так на ранішнім засіданю прийшло крім деяких позицій, полишених in suspense, до цілковитої згоди що до спільного бюджету. О другій годині засідане перервано, щоби розпочати его знов о 4. годині пополудни. На пополуднішнім засіданю взято під обрану краєвий статут для Босни і Герцеговини. Обговоривши сю справу докладно, міністерська рада припоручила єї спільному міністерству в цілі деяких модифікацій.

В міродатних політичних кругах приписують сій спільній міністерській раді ще иньшу вагу. Іменно ту, що при сій нагоді члени згаданої ради порушили також справу розв'язки угорської кризи. Однак погляди, висказані поодинокими членами міністерської ради, остали даліше лиш поглядами і не вняснили ситуації, а головню тому, що не було при нарадах провідника партії незалежних міністра торгівлі Кошута.

Дальші наради галицького сойму.

Як вже попереднього разу сказано, обструкція українських послів буде тягнути ся через всі засідання, що вже показало ся на суботнім засіданю. Справоздань виділу краєвого, виготовлених в рускій мові, з виїмком кількох, не було. Тому зголошували ся рускі бесідники до всіх внесень, виголошуючи довгі промови та протягаючи тим наради. При першій точці зажадав голосу пос. д-р Евг. Олесницький та вніс з причин, наведених на попереднім засіданю, на усунені одної точки з порядку денного з уваги на те, що справоздане що-до тої точки не предложене в рускій мові. При сій нагоді іменем українського клубу зложив посол отсе пояснене:

Акція наша на першім засіданю піднята, стала предметом ріжнородних інформацій як що-до своєї цілі, так і причин побічних, які її викликали. З огляду на те стверджую, що побіч зовсім оправданої і на регуляміні опертої оборони прав руского языка в соймі викликало її крайню ворожені свого зеніту доходяче становище польської політики, якої репрезентантом є сей сойм і пошираюче його правительство, — політики, яка маніфестує ся крайнім знехтованем найжизнійших культурних потреб руского народа і брутальним зтоптанем його найсвятійших прав.

Проти сих чинників, проти сєї політики звернене вістре нашої акції, не в однак воно звернене, як се хибно в деяких сферах інтепретовано, против особи маршалка, — що сим виразно стверджую. (Оалески). — В голосованю сойм відкинув внесенє п. Олесницького.

У формальній дискусії над усуненем 4 точки порядку дня забрав голос п. Стапінський та іменем польських людювців заявив, що хоча вони на першім засіданю, признаючи принципіальну рацію руским регуляміновим домаганням, голосували за руским внесенем, то однак нині з уваги на брак часу на такі справи вони голосувати будуть проти руских внесень на усунені точок з порядку нарад. П. Стапінському дали відповідь рускі посли, між и. п. Олесницький серед загаль-

ної веселости звелічав „консеквенцію“ п. Стапінського, котроу він тут публично чвапив ся.

При піднесеню поодиноких справоздань кр. виділу до комісії промовляли майже всі українські посли, і то по кілька або кільканайцять разів. Так забирали голос крім п. Олесницького, котрий із справдішню віртуозністю вміє усе видобути із скупої і наслідком безконечного повторюваня скучної теми що-раз нові аргументи й мотиви. Инші українські бесідники рівнож докладали усіх зусиль, аби проволікти „наради“. Посол Кость Левицкий підніє, що Русини старають ся о концесію на нову друкарню, однак з намісництва дістали відповідь, що руских друкаренів і так за багато, а тимчасом показуєть ся, що їх за мало.

Промовляли пп. Куровець, Скварко, Содомора, Винничук, Думка, Старух, Антін, Сандуляк, Старух Тимотей. Серед того приходило часто до контрверсій з маршалком. „Інтересне“ було становище москофільських послів що-до оборони прав рускої мови перед легковажанем. Явило ся їх на сали п'ятьох, ані один з них ні пари з уст не пустив для рускої мови. Однак деяке світло на ту здержливість* москофілів кидає обставина, що в хвили, коли вони піднесли свої руки за внесенем українського клубу, зайшов з заду їх опікун і патрон п. Ценьський і з їдким усміхом поспитав своїх пупілів: „А nie wiedzialem, i wy umiecie robić obstrukcyę!“ Засоромлені поспускали сї руки.

На нинішнім засіданю поставили українські посли кілька наглих внесень, одно звичайне і одну інтерпеляцію.

Тому, що Поляки зрозуміли, що годі їм серед таких обставин залагодити руску квестію в Галичині виключно в свою користь, то старають ся они в тій цілі переперти розширенє краєвої автономії.

Що то розширенє краєвої автономії має значити і яку ціль оно має, свідчить найліпше ось який вислів посла Баталії: „Нині панує тишина, по якій наступить або буря або угода, здобута уступками з наших дібр — а коли-би ми мали автономію, як инакше виглядало-би руске питанє?“

Кріза в Греції.

Вісти, які доходять із Греції, свідчать, що Греція стоїть тепер перед бурею. Кожної години сподівають ся уступлення короля, на якого місце прийшов би бувший губернатор Крети принц Юрій. Становище війська до династії чим раз далі згіршає ся і сподівають ся, що небавом може прийти до величезних ексцесів серед воєків. Міністер війни розпорядив покликати 35.000 резервістів, щоби в разі потреби розпоряджати сильною армією. Грозича катастрофа відбила ся й на біржі, де акції значно упали.

Становище провідника більшости палати послів Теотакіса викликало в послідних днях головню у військових кругах велике занепокоєнє відносно політичного положеня і долі законопроектів, які правительство задумує предложити палаті послів. Та однак тому, що Теотакіс заявив формально, що він не возьме участі в праці парламенту, хотай не виконує свого заміру дотично зрезигнованя із проводу над своєю партією, та що дав своїм вільну руку в голосованю після свого особистого переконаня і сї заявили ся попертем кабінету, тому нема жадної причини за занепокоєнє. Тому отже сподівають ся, що правительство може числити на те, що палата послів згодить ся на програму нового кабінету і ухвалить ним предложені реформи.

Страйк в Швеції.

Боротьба робітників за поліпшенє своєї долі триває даліше: 140.000 робітників ще здержує ся від роботи. Всю борбу сконцентровано тепер на союз шведських роботодавців. У всіх роботодавців, що стоять поза сею організацією підприємців, вже розпочато роботу, лиш у тих ні, що використовують нагоду і шиканують робітників, як се роблять пр. акційні товариства трамваїв в Штокгольмі і громадські роботодавці. Настрій для бойкоту прибирає все більше перевагу. В першій ходить їм о те, щоби поміч зі сторони робітничих організацій прочих держав не переставала. Число страйкуючих, як для Швеції, страшно велике. Ситуація досить неприємна.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. вересня 1909.

Наєндар. Вівторок 21. (8.) Різдство Бог.; рим.: Матея Евг. Схід сонця 5:44, захід 6:01. — Середа 22. (9.) Йоаким і Анна; рим.: Томи з Віл. Схід сонця 5:46, захід 5:58.

Слідуюче число „Буковини“ повинні ся задати святя в четвер дня 23. вересня.

Почесні члени. Рада громадська в Куті Байнським ухвалила на вчорашнім засіданні (19. с. м.) іменувати почесними членами цієї громади: посла Николая Спинула, нач. гром. Дмитра Безушка, заступника нач. Дмитра Ткачука, господаря Георгія Тихона і місцевого надучителя Володислава Бачинського.

Особисті вісти. Правет. радника д-ра Гнїдого іменовано в міністерстві желізниць начальником новокреованого департаменту 6 б, якому підлягають різні організаційні і інсталяційні справи всіх державних желізниць. — Посол 6. Пігуляк і І. Семака повернули з укр. хліборобської вистави в Стрию до Чернівців.

3 Ніцманя. Дня 19. вересня відбуло ся в Ніцмані висвячене новозаснованої ювілейної дівочої народної школи Фраца Йосафа. В сїм величавім святї взяв участь тамошний пов. староста Максиміян Краль із всіма своїми міськими властями. По освяченню угольного каменя промовляли староста Краль, повітовий інспектор Іларій Стратичук, посадник міста Дм. Бажан і рабін з Черновець др. Розенфельд.

Як то деякі наші люди розуміють патріотизм? Від недавня що раз частіше лунає в часописах, на вічах, по читальнях і т. п. клич: „Домагаймо ся всюдї належних прав нашої мови!“ І от здавалось би, що бодай в так невиннім „урадованні“, як завізання до родичів, щоб посилали свої діти до школи, наша мова вже в цілої стала пануючою, іменно, що управителі шкіл бодай тут послуґують ся з рускими сторонами виключно лиш завізаннями в рускій мові. Та в дійсности не так оно. Ото надучитель в Черногузах, п. Ос. Лучинський, котрий „за нарід, за правду й живе своє готує дати“ — (его власні слова, висказувані майже при кожній нагоді,) повислав родичам дітей т. е. руским селянам завізання в — німецькій мові... — *Неліцимір.*

Убийство на провінції. З Іспас-Черногузів пишуть: Дня 13. вересня повстала тут із невідомих причин між неробами Іваном Маланчуком Стеф., Ів. Білокопотриком і Ів. Слічаком сварка, в протягу якої Маланчук розігнав ся з ножом до Білокопотрика. Смертельний удар першого здермала жінка послідного. Білокопотрик захопив лише тяжку рану на голові. Розлючений пірвав ся він отже тепер на Слічака і влучив сего ножем в серце так, що Слічак відразу впав а небавом потім і помер. Убийника сейчас арештовано і перевезено до суду в Вижиці. В п'ятницю удала ся з просьбою до вижицького староства депутация, складаюча ся із 40 людей, щоб яким чином запобігло ся в названім селі розбишацким замахам, які повторяють ся тут вже від довшого часу.

Судові справи. Незабаром в Київї в судї буде ся розбирати справу про спадщину відомого українського діяча і письменника Олександра Кониського. Справа ся тягне ся ще з р. 1900 і виникла вона з такого приводу. О. Я. Кониський перед смертю склав заповіт, в яким було зазначено, що свої гроші, які лишать ся після него, він жертвує різним українським інституціям на їх потреби. Між иншим покійний письменник пожертвував 10.000 на „Тов. імени Т. Шевченка у Львові“, фундатором якого він був; крім того, в заповіті зазначена була окрема сума яко премія за кращу історію української літератури, а також і на видання біографії Т. Г. Шевченка. Бібліотека відписана була також „Науковому Товариству імени Шевченка у Львові“. Після смерті О. Я. Кониського дружина его подала просьбу в суд, щоб заповіт сей не був затверджаний, бо буцим-то написано его було вже тоді, коли покійний був зовсім слабій. Душеприкачка покійний признав О. І. Лотоцького, з доручення якого веде сю справу зараз відомий адвокат І. Шраг. — Також в протягу вересня буде ся розбирати справу відомого українського письменника Спридона Черкасенка, якого тягнуть до суду за его драму з робітничого життя „Хуртовина“.

Офіцери Жиди в австрійській армії. В Німеччині звернено увагу на факт, що між австрійськими офіцерами значний процент творять Жиди. Низших офіцерів Жидів є очевидно найбільше, але й вищих зовсім не так мало. В послідних роках було в австрійській армії 17 майорів, 11 оберлейтнантів, 10 оберств, 3 генерал-майорів і 1 фельдмаршал-лейтнант, приналежні до жидівської нації. Їх се очевидно не офіційальне обчислене, причім треба мати й те на увазі, що чимало офіцерів затаює своє жидівське походжене, уходячи за Німців. В Німеччині сей значний процент офіцерів Жидів в австрійській

армії викликає, як сказано, велике здивованє, бо Австрія уходить в Європі за архикатолицку і взагалі реакційну державу.

Смерть від удару грому. Дня 6. вересня убив грім в Старих-Мамаївцях 78-літню вдову Калину Глуханюк близько її хати. Рівночасно запалилась і хата, але сейчас наспіли сусіди, яким вдало ся огонь зльокалізувати.

Холера у Київї. Дня 1. вересня привезли в олександрівську лікарню робітничого Степана Велітіна, у якого були помітні ознаки холери. Бактеріологічним аналізом доведено, що він таки справді слабій на холеру. Так само знайдено холерних вібріонів у Гермогена Філошкіна. Всего за той час, як почала ся в Київї холера, заслабло вже 12 людей; з них померло трое. Слабих на гастро ентрит 2. вересня в олександрівську лікарню привезли осьмеро. Щоби занесенню сеї страшної хвороби запобігти, повідомило буковинське кр. правительство всі повітові староства, аби они запобігали в своїх повітах занесенню холери російськими подорожними. Далше видав і тутешний магістрат строге розпоряджене, яке тичить ся чистоти публичних місць, доріг і приватних керниць. Також мусить панувати найбільша чистота на овочевій торговині.

Смільний плян. В Філадельфії мало відбути ся як раз 15. с. м. велике шкільне віче в сали катедральній. На се віче мали авити ся представителі України зі всіх закутин Сполучених держав. Програма народного віча така: По богослуженню, відправленім єпископом Ортинським в катедральній церкві, удають ся учасники до катедральної сали. Віче отирає приосвящ. Ортинський, відтак вибираєть ся президио і пишеть ся делегатів учасників віча. Реферати мають виголосити: д. Євген Гвоздик на тему: Значінє просвіти в житю народнім взагалі, а у нас (в Америці. ред.) з окрема, д. Осип Статкевич: Як і чим боронити-би нам свого рідного на тій чужині, та д. Дмитро Андрейко: Справа заснована руско-народного союзу шкільного, та головний начерк його діяльности. Дискусія і внески учасників віча мають закінчити сей поважний збір. Як бачимо, ходить тутка у управильнене шкільного питання на землі Вашингтона в Америці, як також о зараду, щоби Українці-уроженці в Америці не денационалізували ся. На се віче зголосив свій внесок д. Др. В(олодимир) С(іменович), внесок, цікавий своєю ориґінальністю. Ходить тутка о заложене у Львові українсько-англійського університету. Аби призбирати на се фонди, др. В. С. старає ся наклонити українських банків заснувати фабрику мила, з якої доходи творилиб університетський фонд. При допомозі сього підприємства сподіваєть ся автор проекту призбирати в десятьох літах 500.000 доларів. Сї гроші пішли би на закупню 50—100 моргів ґрунту під Львовом, на яким побудовано університетські будинки і рід інтернату для питомців. Університет складав би ся з слідуєчих факультетів: правничого (американське право), теологічного, медичного, інженерського і торговельно-купецкого. Др. В. С. сподієть ся заінтересувати тим проектом американських мільярдерів, яким заімпонує се, що будуть мали спроможність пересадити американську культуру на староевропейський ґрунт. Наука на основанім американсько-українським університеті викидала би в двох мовах: в англійській і українській. Професорів далиб мільярдери. Курс тривав би 7 місяців, а 5 місяців тривалиб ферії. Молодіж обох полів з'їздила би на курс в Америку, де могла би заробити на утриманє у Львові, а принайменше на кошти дороги, які там і з поворотом виносять округлу суму 150 доларів. Проектант не сподієть ся, аби його проект зараз таки був викінчений у всіх подробностях, але гадає, що коли раз повстане таке заведенє, то воно буде розвивати ся. „Вашингтон Букер, мурин — пише др. В. С. — коли підняв думку заложення університету для муринів — розпочав свій плян здійснювати в той спосіб, що в той спосіб, що в опущеній стайні почав дітвору учини. Днесь протягом несповна 20 літ університет той займає кількадесять будинків а його маєток виносить над 25 мільонів. Другий примір: Одні з найславніших університетів „Гарвард“ розпочав з чотирма професорами і кількома студентами, а днесь учить там кілька сот професорів і має тисячі студентів (президент Тафт учив ся там). Університет в Валпарайзо розпочав з двома професорами, а днесь учить ся там 7 тисяч молодіж; сотки таких примірів мож би навести. Бслиж мурин Вашингтон Букер міг мати на стілько моральної сили і відваги, щоб своє діло довести до кінця, то я сподіюсь, що уся американська Русь знайде може тільки сили і відваги, кілько її мав один мурин.“ На заснованє фабрики мила зложив др. В. С. 100 доларів, чим дав почин до дальших вкладок. Подаємо сей проект з газетярекого обовязку не пересуджуючи, чи владсть ся нашим Американцям перевести його в діло. Поминувши трудности фінансової натурн — не знаємо, чи не повстануть політичні перепони. Поки що справозданя із сего віча не одержана ще жадна європейська часопись — (Н. Слово).

Панна організаторкою розбишацких нападів. З Києва доносять про незвичайний навіть серед

російських відносно розбишацких напад на двір в Оситичках, чигиринського повіта. Тиждень тому назад напали були злодії в ночі на дім Косюжинських і зрабували багато річий, між иншими столове срібло, револьвер, рушницї і т. п. Не минуло кілька днів, як на сей дім напали знов розбишаки ввечерю і то в хвили, коли в столовій комнаті сиділо ціле товариство, зложене переважно з дам. Розбишаки мали саджею замащені лиця а впавши до комнати, крикнули: Руки до гори! — та наставились з револьверами. Зробив ся страшний переполох, панї зачали кричати, розбишаки стріляли, на вистріли їх відповім також револьвером Антін Косюжинський а панї Маринина Козаковська вхопила крісло і кинула ним в одного з розбишаків. Такого опору розбишаки не сподівали ся і пустили ся втікати. Слідство виказало опісля, що в нападі брали участь бувший льокай і огорожник, котрих недавно тому відправлено, та що напади ті організувала далека своячка паньства Косюжинських, панна Т., котра таки у них мешкала. Далше слідство викрило, що зорганізована нею ватага ограбила межі одним а другим нападом на дім Косюжинських також бюро Терещенків і недалеко цукроварню.

Де Азеф? Бурцев в розмові з парижським кореспондентом „Руск. Слова“ сказав єму, що він напевно знає, начеб то Азеф зараз сидить в Росії і виконує якісь важні обовязки.

Вибухи вулькана. Із Неаполя доносять, що вулкан Везувій, котрий від якогось часу був спокійний і надавав майже ніякого знаку чпности, останніми днями почав вибухати. По сильному підземному гукови стали вибухати димом і вогнем менші кратери. Вибухи безвишні і досить сильні.

Оповістки, іменованя і т. п.

Пожарничо-гімнастичний курс устроєв в Коломиї — тамошня повітова „Січ“ в днях 6., 7., 8. і 9. жовтня. Кождий учасник мусить бути вже в дни 6. жовтня о год. 8. рано в Коломиї. Хто приїде запізно, або відїде перед кінцем курсу, той безусловно не дістане свідоцтва. З собою треба взяти ленту, топорєць — і харчу на час курсу. Вписове 3 кор. Зголошувати ся до Івана Чупрея в Коломиї. — *Головний комітет січовий.*

Із штуки і літератури

Нова українська газета. Дня 4 вересня вийшло у Київї перше число української народної ілюстрованої газети „Село“. Зміст першого числа такий: До наших читачів. Рідна мова. М. Левицького. За тиждень. Сільська кооперація в Росії і на Україні. М. Григорович. Про забастовку в Швеції. М. Шаповал. Памятник Т. Шевченку. М. Грушевський. Кумедия з Костем. В. Винниченко. З приказок. С. Руданського. Північний полюс. Ю. Строго. Хліборобська вистави в Стрию. В. і Г. Як вигіднійше селянам продавати свій хліб. М. Григорович. Який врожай на святї. Осібні роботи: оранка. С. Вірченко. Як треба садити садовину. М. Дониси. Запитаня і відповіди. Оголошеня.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 20. вересня 1909.

Відень, 20. вересня. (Кб.) Сюди прибув німецький державний канцлер Бетман-Гольвеґ, який висївши в готелю Imperial, відвідав ввечерю німецьку амбасад.

Райхенберг, 20. вересня. (Кб.) Вчора отворено вїзд німецько-австрійських соціал-демократів, на який явило ся около 230 делегатів. Предсідателями вибрано трох послів: Пернерсторфера, Шефера і Гомшкіка. Мериторичні наради розпочинають ся сьогодні.

Ялта, 20. вересня. (Кб.) Цар приїзав на яхті „Штандарт“ єміра із Бухари. По приїзатю цари місцевими властями, населене справляло царській родині величезні овації.

Петербург, 20. вересня. (Кб.) В місті Баку відкрито цілий склад бомб. Яко вповнюників призначено агентів тайної поліції, задля чого шефа тайної поліції усунуено із служби і розпочато проти него карне слідство.

Будапешт, 20. вересня. (Кб.) В Араді відбуло ся відкрите памятник Кошута в присутности міністра торгівлі Франца Кошута.

Відень, 20. вересня. (Кб.) Грецька королева Ольга прибула сюди із Петербурга.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вплисало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступаєте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 корони (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартости.

Осінні артикули послідної моди і ті що походят з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикули до подорожі найславніших світових фірм.

СВЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Граці.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕННИЙ 1878.

В. БАЛТИНЕСТРА МОЛОДИНОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всіляні сезонови **осінні** артикули для пань, панів і дітий.

REGEDUS LEMBERG.

Найперше і найбільше буковинське етаблісема в тій галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
уніс і мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портиер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: **ул. Руска ч. 15.**
Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Конт. шадницї поштової 25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжа і знарядів господарских під корисними услівями від шкід огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галичка Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на жите в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошення письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Виноград

десеровий і кураційний, солодкий (Chasselas) 5 кильо по К 2'50 висилає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 130 (5—6)

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ

гарні дволітні, дешево можна дістати в огороді **М. Глиньского** в Заліщиках. 132 (1—2)

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців обїхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати. Хто хоче мати вірну, гарну і тревалу фотографію, най зголошує ся до мене там, де буду. Ціни дуже доступні. 131 (3—5)
АНДРІЙ ПОДАР,
руський фотограф.

Позір!!!

Пожички під дуже догідними услівями Пп. учителям та ц. к. урядникам.

Пояснень уділяє: 129 (8—8)
Р. Сірецький, Чернівці ул. Новий Світ ч. 52
І. поверх,
евентуально Топушак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францога
в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до катрання против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костий, плечий гістця і нервових недуг. Пропну уважати на напис „Nervol“ і не приймати цїяких „Нервотонів“.

Ціна оліянона 80 сот. 10 оліянонів (оляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Вислака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Седетині в дрогерії мединаліній Стерншуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін а додатками і коштує на рік лише 8. Кор. 6 обовязком кожного інтелегентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

24 31—40 н
Молочне мило

лелїйне з коником

найлагіднійше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилевич, Механік** в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень піднедільно і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Подинокне число 10 естиков.

Оголошення коштують по 10 естиков від однопальцевої стрічки або 10 місяць дрібним друком (негит). При кількохразових або при річних замовленнях значний олуєт.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрация ул. Пашека ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 10.—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділь і свят.

Надіслане по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Ренямації неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженням і залученем почтової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 естики від штуки.

Належностей за анонси марками почтовими не приймає ся.

ГЛЮСИ.

(Українська вистава в Стрию. — Національні школи в Чернівцях. — *Rzeczpospolita*, Галичанки і припадкова правдомовність).

□ Перша українська хліборобська вистава в Стрию — се справді велике діло! Вперше зважились тут Українці виступити перед суд загалу з витвором праці свого селянства. Без чужої помочи, власними силами вивели они се діло до щасливого кінця. І тому радувалась душа кожного, хто був на тій виставі. Радувалась душа, бо рівночасно в безконечність росла в кождім віра в силу українського люду, віра в те, що нині при добрій і розумній волі стаєть ся вже у нас ділом навіть дуже сьмілий намір, що наше народне жите обіймає чимраз дальші царини і горизонти, отже що безпечно засяє воно колись повним блеском, заспокоїть всі наші потреби і по літах важкого труду, по літах жертв із крови й поту многих піонерів, принесе нам воно колись повне право газдувати самому на своїй вольній, щасливій, коханій землі!

Першою точкою в програмі нашої народної роботи повинна бути організація нашого селянства, щоб двигнути его господарство і щоби в той спосіб через економічний добробит дати всьому нашому народови кріпкі підвалини до розвитку і поступу, який тоді щойно при повнім осьвідомленю певно покінчить ся здобутем повних політичних прав.

Стрийська хліборобська вистава дає нам власне гарний перегляд всіх дотеперішних заходів в тім напрямі. Невеликі ті заходи були, а предсі вислід їх чудово виявив ся

на тій виставі. І тому справедливо міг вказати тут посол Олесницький на чарівну іскру, що тліє в нашім народі і пре його до вічного поступу, яку лиш роздмухати треба, щоби в народі заблис огонь правдивої господарської культури, при якій тревало буде могла рости наша національна, політична сила. І, як відомо, вже 23. с. м. відбудуть ся в Стрию збори галицького руского господарского товариства „Сільський Господар, на які запрошено також посла Николая Василька, а на тих зборах переведеть ся цілковита реорганізація сего товариства, по чім наступить інтензивна, плянова праця над піднесенем господарства наших селян.

Так отже реальною, правдивою, розумною працею для економічного добробиту найбільшої частини нашого народу кладеть ся в Галичині трівку основу для всего народного життя тамошних Українців.

Велике одушевлене, яке викликала тепер між всіма Українцями стрийська вистава, потягне за собою передовсім ту консеквенцію, що праця в „Сільськیم Господарі“ розвинеть ся як найкрасше і певно вже в недалекій будучині принесе вона нашій народній справі великі — великі користи.

В тій реальній народній роботі зійдуть ся всі українські партії політичні! Уже в день отворення стрийської вистави можна було се завважити. Національний демократ Олесницький отвивав виставу а радикал, посол Бачинський вводив гостий на се отворене. Обіч Соколів станули Січи під проводом посла Трильовского а уміркований Барвінський дивив ся на се і радував ся, що органічна праця зво-

дить до одного гурта всіх, що народну нашу політику ведуть на національній українській основі. І се власне треба підкреслити. Така реальна праця над економічним двигненням нашого народу може бути основою спільної праці всіх Українців і тому і у нас на Буковині повинна ще більше розвинути ся тепер така діяльність в імя загального народного добра, щоб зменчити міжпартійні пусті усьобиці наші а при тім щоби і обезпечити нашу позицію найпевнішим фундаментом!

*

Під тим знаменем — зійдемо ся всі правдиві робітники народні, під тим знаменем безпечно дійдемо колись до побіди!

Тільки довіря до самих себе не тратьмо, памятаймо, що не перед амбіцією своєю і наших гуртків, але перед великою справою нашого народу совість наша за кождий наш поступок отвічати буде і що спільним нашим обовязком є піддержувати всьо, що нас лучить, а зменчати всьо, що нас дуже часто не потрібно ділити!

*

Справу наших народних шкіл в Чернівцях полагоджено остаточно в той спосіб, що як звичайно на Буковині, так і тепер всі народи згодились на розвязку, вдоволяючи всіх. В суботу дня 18. с. м. відбула ся в тій справі перед засіданем ради міської спільна приватна нарада руских, німецьких, жидівських, волоских і польських радників міста, на якій головнo завдяки жидівським делегатам, згодились всі на таку розвязку сеї справи: Признаєть ся Німцям рацию що до жаданя, щоби розвязано німецькі відділи в тих на-

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

У Осипа рожевий настрій згас і розвіяв ся.

Неподійно скоро розхолодили його відносини на службі і дома.

Директор окрім математики в кількох класах доручив йому ще науку грецької й німецької мови в найнижших та ще й української в V-ій класі. Се Осипа здивувало. Але й директор адивував ся, коли Осип почав з ним ізза того розмову. Перше всего суплент мусить прийняти такі години, які йому визначить ся, а директор так їх розділює, як може. Не дасть вже греки аві малареві, якого тут краєва шкільна рада прислала, аві недокінченому учневі музичної консерваторії. Прогнаний теольоґ учить латини, медик учить природи, іспитовані сили лишив директор для висших клас. А вже дуже дивне, що може хтось недовольати ся фізіологічними годинами. Адже за них платять більше, чим за реалістичні.

Справді, як міг Осип не думати про се. Щож таке суплент? Од нього не домагають ся іспиту, а покликають його „на час потреби“ або на один шкільний рік, значить не дають ніякої сталої служби. Платять йому від числа годин. Для скарбу і для директорів се вигідне, але для самих суплентів — понижене. Навчати й виховувати молодіж, розважив Осип — се в очах суспільности, а тям-

самим і державі річ собі маловажна. Можна її доручити голодникам будь як оплачуваним, не підготовленим, а навіть не іспитованим. А якій дивоглядні філософічні студії. Загалом, школа — то миршавий будинок. На університеті завважав Осип, що більшість його професорів то політики, для яких катедра дійною короною, або ремесники, які не мають з наукою нічого спільного. Веруть вони великі гроші тільки за те, що приспособлюють державі урядників. Гроші, які на те йдуть, могли би дати приватним академіям великі підмоги, а фабриковане бюрократів можна би доручити меншим панам і не так „глибоко“ вченим. Найгіршеж підготовляють теперішні університети учителів, бо не дивлять ся на їх практичні потреби, а при теоритичних іспитах ставлять надто великі научні вимоги. Разом з тим невідповідно лучить ся галузі знання в т. зв. „іспитові групи“ накопичуєть ся багато баяхту, од істориків і географів вимагають латинської і грецької граматики, а вислідом того всего — велика поверховність і ще більша неточність, недостача заокруженого знання, учителям конечно потрібного.

Коли Осип, не зважаючи на зложений іспит, не чув у класі такої безрадности, як товариш, що разом із ним почав службу, то лише тому, що його привели до гімназії педагогічне дароване і замиловане.

Алеж не всі його товариші журили ся тим, що почати в класі, як учить і як себе вести.

Учительський збір гімназії, при котрій служив Осип, то була збиранна. Різні людиці, не-

здатні покінчити студії на іншому факультеті, опинили ся учителями при сій гімназії, бож за неї польська шкільна власть цілком не дбала. Межи тими учителями були три москвофільські ренегати, які кричали „адін язик — адін народ“, і висьмівали українську мову, але задля монети взяли на себе обовязок учить на тій висьміваній мові. Ще гірше: вони в класі, перед своїми учениками кидали болотом на все, що сьвяте Українцям. Через таких виховавців молодіж відносила ся до всіх своїх учителів ворожо. Директор і учительський збір мусіли піддержувати повагу учительства, а відси правдива борня: кари, і помета. Преса сповняла при тім невдатну ролю. Директор, чоловік осьвічений і чесний але надто зависимий од висших властей роздражнював ся, учителі тратили голову, серед учеників кипіло.

Осип мав тепер нагоду справдити в дійсно-сти всю критику шкіл, яку нагадував із своїх школярських часів, яку читав опісля в статях і брошурах. Ціле страховище ті середні школи. Їх характер концесійний, в науках природи і в історії приймають засаду еволюції, в біблії учать про чуда і надприродну генезу, в катехізмі середовічних, католицьких догм. Класичні гімназії у дитий, які не знають іще рідної мови, спинають і викривлюють розвій наукою мертвих мов. Рідну мову треба не тільки знати, але в тій мові виробляємо у дитий пенсіку.

Такі обставини пригнобили Осипа. До того він свою науку, природу мусів закинути. Не було ні спокою, ні часу, в провінціо-нальнім місті про-

родних школах черновецьких, при яких введено сі відділи в 1897 році. Натомість узнають ся, що введені в сім році національні школи з рускою-і німецькою викладовою мовою при улиці двірцевій і рускій і з польською та німецькою викладовою мовою при ул. палати краєвої і семигородській неможуть вдоволити Русинів і Поляків, коли вводять ся волю Німців що до названих в горі ненімецьких відділів. Тому Русини мають дістати ще одну свою школу на передмісті Мо-настирська а Поляки ще одну школу при двірцевій улиці. Таке внесення зголо-сив відтак др. Кайндль на засіданню міської ради і се внесення одностайно прийнято. Др. Квятковскі поставив від себе крім сего ще такий внесок: „Зі згляду на велике число руских, польських і волоських дітей в школі на Калічанці, яким важко ходити з Калічанки до далеких відси національних шкіл, рада міста поставила утворити при школі в Калічанці експоновані класи для руских, волоських і польських дітей. Міський шкільний інспектор Кайндль згодив ся на се і се внесення також одностайно прийнято. Так само прийнято вкінці і резолюцію д-ра Кайндля, в якій визнається ся міську шкільну раду, щобки она уможливила говорачим по німецьки школярам черновецьким виучитись докладно рускої і волоської мови в міських народних школах черновецьких.

Так отже і сю справу щасливо полаго-джено. Рада шкільна краєва в обсягу власного ділання поручила вже перевести в діло сі ухвали. Даремно п. Менцель журив ся в своїй „Czernowitzer-All-zu-gemeine Zeitung“, що до згоди тут не прийде і що се відстрашаючий приклад для будучих наших відносин, опертих на основі національного катастру... Вийшло власне цілком щось инше. Всі народи згодились і то якраз на основі розділу колись спільного посідання. Пан Менцель рішучо не має щастя. І орієнтується ся фатально.

*

Українська ідея набирає чимраз більше сили і значіння, бо чимраз ширше і глибше опирається на народній масі. Десятки тисячів збирають ся з найдалших сел на зазив українських провідників і то не лиш на політичні віча, але навіть (як те-

робітні для природників нема мови, а навіть убогий гімназійний музей не був під його за-рядом.

В дома не міг Осип найти розради і потіхи, бо жінці самій неначе не доставало чогось. Мала вона вражіння, що спинила ся в свободній їзді на те, щоб когось обминути й їхала поволи. І колиж пустить ся знов повним бігом?

Осип досить скоро помітив, що вона належить до тих людей, які вічно не мають часу, але як колись не міг прослідити, що робить старий Кульчицький, так було тепер з жінкою. На жаль він не міг обставити її службою, бо плату мав не таку то велику в часі такої дорожнечі, якої західна Європа, а навіть західні краї держави не знають. Надто він ще був і задовжений. Тому хоч нерадо, шукав ще приватних лекцій тай добре, що найшов. Він крім того мусів також виручати Орису в тому, нащо їй не ставало часу. І так, хоч купив її записник, вона не змогла записувати видатки, тай перелічити гроші, що були в шухляді під ключем. Кілько там було ще тих грошей, а кілько ще днів до кінця місяця, про се їй не питати й не дивувати ся, коли скринька з грішми стояла на столі. Адже служниця не краде, Ориса може поручити ся за неї. Осип дивив ся на се, а далі сам взяв ся вести домашні рахунки і касу, а Орисі давав на дрібні видатки, бо своїх 300 корон вона вже видала на одягу а й так показали ся там ще якісь недостатки.

Помало Осип став звикати до того, що в семейнім домі не може бути такий лад, як у його кавалерській кімнаті у Львові на Зеленій вулиці. Привик до того, що як шафа незаперта, а на кріслах і на софці лежить жіночна блузка або балахон,

пер в Стрию) на господарську виставу, на економічні віча і те без ніякого звороту коштів, без ніяких спеціальних гостин і т. д. Українські економічні і просвітні товариства стають вже квестією журби і любови великої частини нашого люду. Се тривожить всіх ворогів наших більше, ніж всі давні страшні погрози українських поелів. І тому польська і капітальська преса, яка давнійше на всіх сурмах грала проти „шалу гайдамацької гидри“ і збувала всі ті хоч оправдані, але пусті жалі наші і погрози жпинами, — тепер мовчить. В тій мовчанці — міститься вся шапка їх, весь їх жах. Тільки Rzecz pospolita, орган крайних вшехполяків і Галичанинів прорвали сю мовчанку і засичали. Rzecz pospolita не годна зрозуміти, як можна було не повісити Сичинського і випечатати на сю тему довгу статтю, чим щераз дає нам нагоду пізнати істинно-польську „культуру“. А Галичанинів (згадуючи про безнастанний поступ українства і то власне на економіч-нім і просвітнім поли, через що здобувають собі Українці найпевнішу підставу до дальшого розвою) в однім з останніх чисел заговорив на сю тему вельми жалісно, бо признав публічно, що рівно-часно пропадає між кацапами гріш злочинів на публічні цілі в „карманах русских вождів“. Оба сі в меланхолійну хвилю смутку виявлені і припадково правдиві голоси Rzecz-i pospolit-oї і „Галичанина“ варта нам покищо затамити собі, — щоби ще горячіше брати ся до правдивого діла для загального народного добра, для добра тих міліонів поневоленого нині і темного нашого люду, який колись свідомий і сильний має нам здобути щасливу, свободну Вітчину.

„Український Народний Дім“ в Сторожинці.

В неділю 12. вересня с. р. о другій годині по обіді відбули ся в Сторожинці в сали уряду громадського збори, скликані сторожинецькою філією тов. „Руска Бесіда“ в цілі засновання спілки для господарства, торгівлі, промислу, кредиту і ощадності „Український Народний Дім“ стоваришення зареєстрованого з обмеженою порукою. На зборах явили ся, окрім місцевих, багато людей з поблизких і дальших сіл сторожинецького повіту, як Банилів-Волоский, Корчешти, Жадова і п. Не жалували они ні труду ні коштів далекої дороги але то вона пішла в місто, а коли в витальні на фотелі спацевовий костюм, то його жіночка тільки що прийшла з міста і где в другій кімнаті, щоб узяти його в обійми. Помало став Осип до того звикати, що де-яка річ упала, там пускала корінь і приростала до свого місця, поки поверх неї не впала инша річ. А звикши до того, Осип дбав тільки про те, щоб хоч у витальні, де він поклав свій писемний стіл і полицки з книжками, щоб там був давний лад, той із Зеленої вулиці. А вже в столовій тай у спальні, най буде, як хоче.

Ориса почувала себе молодію і студенткою. Три роки пробула у Львові, без ніякої журби, а перед побутом у Львові мала одним одну журбу: вийти замож. Але що замож вийде, в тому була вона певна, отже журба її не мала реальних форм. Се-ж заможне життя, яке її чекало, було десь за горою, а не маючи в її уяві так само реальних форм, не могло бути инше ніж у батьківськй домі. У Львові втягнула ся в таке життя, що сягає далеко поза межі хатного господарства, поза межі дрібних-дрібненьких, а все тих самих справ. На десерт подорож до церкви у святочному одію, підвечірок у одній усідки, та обмова всіх иньших усідів. Тут був уже інтерес до загальних справ, які ворухили думку культурного світа, тут були змагання і стремління до ідеалу і до будучини.

Що йно тепер резумів Осип, що хто мав таке образоване, як Ориса, той не міг сливе нічого скористати на університеті, а в тих еманципованих рядах, серед тих людей з дальшим, ширшим світоглядом зайати міг досить непочесне становище. Тількиж не Орисі в тім вина і не має вона певне свідомости тай критики на себе саму. Хоч і з примкненими очима а все таки можна було ба-

явили ся численно, за що складає ся їм також і сего дорогою сердечну подяку. Збори отворив п. Теодор Іваніцький, директор школи копичарської і голова філії тов. „Руска Бесіда“ в Сторожинці, короткою промовою де-зібраних, в котрій подякував вельм сердечно за те, що звалили так численно явити ся. Він подав образ сумного політичного і економічного положення Русинів сторожинецького повіту і завізвав присутних, щоб брали діяльну участь в нарадах зборів. На внесок о. Никодая Волянського гр. пат. парека з Сторожинця вибрано одностайно головою зборів п. Т. Іваніцького а секретарями п. Івана Кошку надучителя з Панки-Забагної і п. Франца Бидже-йовського студ. прав., по чім голова зборів п. Іваніцький на свого заступника о. Н. Волянського покликав. Відтак забрав п. Т. Іваніцький і слово і обяснив присутним цілі сих зборів. Присутні слухали уважно, бо почувли они там щиріську правду про свою гіршу долю і про способи, якими они з свого занепаду висвободити ся можуть. Треба згори зазначити, що сторожинецький повіт є один з тих, де Русини жили до тепер в великій занепаді. Але в останнім часі пізнали они добре, хто они є і хто їм ворог а хто приятель. Навіть в чисто руских селах, де їм в їх власнім розвитку жадних перепон не ставило ся, спали они а по часті ще й до тепер спять так званім „блаженним сном“, хоч в них читальні, до котрих рідко хто коли заходить, хоч в них і рускі каси, а котрих они вже давно гріші порозбирили. Аж послідніми часами, як еказано, розпочала ся в нашій повіті праця кооп. свідомлювати народу і то головню по таких селах, де рускість вже цілком була загрожена, як Банилів-Волоский, Бобівці і т. д.

Пізайше забрав слово о. Волянський і обяснив зібраним спілкові заведення взагалі і їх користь для сільського робучого народу.

Описли відбуло ся відчитання і дозвінення статутів рішеними загальних зборів. І так винесли членський пай 20 К, а випсове 2 К, Поручає в висоті п'яти разової квоти пая. Членські пай можна також і місячними ратами виплачувати тільки мусять ся їх в протягу одного року зовсім виплатити. Місце осідку спілки є громада Сторожинець. Ціль спілки є сполучення господарських сил для добробуту. До переведення своєї цілі буде спілка: купувати, арендувати і наймати ґрунти і будинки, уряджувати склади (маґазини) знарядів господарських, навозів, збіжжя, насіння і т. и. провадити торгівлю середствами поживи і предметами потрібними для домашнього і рільничого господарства, ремесла і промислу, — спілка уділяти буде своїм членам дешевих і приступних позичок, — буде приймати капітали до обороту за опрощенням.

Членів випсало ся п'ятдесят і кілька, число на початок досить велике. Між ними також дві жінчини-інтелігентки, що повинні служити за примір всім иншим. По виписі членів слідував вибір Надзираючої Ради і Управи. До Управи спілки вийшли п. Теодор Іваніцький, яко справник, п. Венделіа Микитович, надучитель з Сторожинця яко касир і о. Николай Волянський, яко книговедець.

читати поверховність, з якою брала вона всі прояви культурного життя, її привязане до форм при мало-важенню і нерозумінню змісту. А проте Осип поважно питав себе, чи ліпше вже з нею жити, чи з якоюсь парафіянкою, що окрім спису біля нічого не знає. Досі була відповідь на користь Орисі. Теперішній суспільний устрій з індивідуальним господарством кожної родини накидає на жінку і складні і дуже трудні обовязки. Подужати їх не в силі перша ліпша. А виробить ся она в однім напрямі, то найдуть ся хибі в другім. Він навіть оправдував жінчину непорядність тим дивним вихованем, яке бачив у Кульчицьких дома. Та не раз йому не доставало терпцю, коли бачив, що його жінка се стара дитина і не думає змінити своє поступоване, навчити ся чогось.

Він не вимагав навіть, щоб Ориса сама пришивала ґузики та торочки до білих, тим більше як знав, що вона й не вміє взяти голку до рук, алеж вона могла постарати ся, щоб направка була зроблена. Вже збирав ся Осип вимовити жінці пару слів, коли вона взяла судити сусідку. Жили вони в домику побіч родини неможливого пизшого урядника.

— Вона тільки й знає — мовила Ориса — щоби світили ся ринки сковороди й роїдлі, на стіні в шафі щоб було рівними рядками зложено біле. Вона вже знає, по чому платить ся за все в місті, але сама себе дурить: по кілька сотиків більше рахує на сі покупки, а ту саму надвишку відкладає як ощадність і в неділю йде за сі „на-складані“ гроші на прогулянку з мужем і з дітьми.

(Далі буде).

Всі три мужі є ширими Русинами і звисними народними дітьми, тож вітаємо їх вибір до Дирекції спілки з дуже великою радістю і просимо їх, щоб показали ся гідними того довіря, яке ми в їх, руки покладемо а буде їм за те честь і слава не лише від нас самих але й від чужих людей. Вкінці промовив ще до зібраних о. Н. Волянський — коротко але пориваючо, так що неодному закрутились мимоволі слези в очах. Бесідник поставив внесок, щоб нашим послам до ради державної, як також пану д-ру Стоцкому, який перший заступив в нашій повіті руску читальню, висказати сею дорогою сердечну подяку за їх ширю працю над нами і над нашим добробитом і за всяку поміч, яку вони нам привносили і приносять. Внесок прийнято одностайно. По сій закінчили ся збори відсвятковані народною гімну „Ще не вмерла Україна“ і окликом „Благоволі Владико“ наше діло.

К. Є.

Політичний перегляд.

Галицький сойм.

В 11. години перел полуднем розпочато в понеділок дальші наради галицького сойму. По залягодженню петицій приступлено до дневного порядку. Посол др. Олесницький поставив нагальний внесок в справі основи українських середніх шкіл, покликаючи ся на ухвалені соймові торічні внески др. Костя Левицького, де жадав ся основи українських гімназій в Стрию, Бережанах, Самборі, Яворові і Рогатині. Бесідник підносить, що се буде насильством, поповненим на рускім народі, наколих сих гімназій українських тепер не отворить ся. Тому сподіває ся бесідник, що і граф Стадницький і п. Галбан, які попирали в попередній сесії се внесене, заявлять ся тепер за сям справедливим домаганням Русинів, при чім й інші польські послы не повинні віднести ся ворожо до сєї справи.

Намісник др. Вобжинський відповів на се, що краєва шкільна рада внесе небагато дотичні пропозиції в зміслі внеску др. Олесницького, отже він не має нічого проти нагальності сего внеска. Намісник сподіває ся, що фінансові згляди не стануть на заваді основи нових українських гімназій в Галичині. — Над внесеном п. Олесницького розвинула ся жива дискусія, вході якої українські послы підносили рішучий протест проти крайно ворожого становища польської політики зглядом Русинів. В дискусії взяли участь др. Кость Левицький, Куровець Гавчаківський, Скварко і Старух, на якого внесок замкнуто дискусію. При голосованню одностайно прийнято нагальність внеску дра Евгена Олесницького. Опісля перейшов др. Олесницький до мерітум свого внеску і жадавав, покликаючи ся на статистичні дані, щоб сейчас основи укр. гімназій в згаданих місцевостях. Мерітум внесена п. Олесницького також прийнято.

Потім мотивував др. Кость Левицький свій нагальний внесок, в яким жадав, щоб виборча комісія в тротягу 14 днів предложила проєкт виборчої реформи на підставі рівного, загального виборчого права. Бесідник з признанєм підісе, що Буковина має вже проєкт соймової виборчої реформи. Внесок др. К. Левицького перепав, бо за нагальністю його заявило ся лиш 39 послів (проти нагальності заявилося 41); отже не було $\frac{2}{3}$ голосів. Вкінці поставив посол Лясковскі (Поляк) внесок в справі санації краєвих фінансів, який прийнято і відослано до комісії. Опісля замкнуто засіданя. Слідуюче відбуде ся в четвер.

Пражський сойм і правительственні пропозиції.

Пражський сойм вже зібрав ся. Правительство внесло п'ять пропозицій, яких ціллю є усунути національні спори в Чехах. Сойм займе ся вперед пропозицією, яке дотичить зміни краєвої ординації. Сей законопроект домагає ся креованя місця другого заступника краєвого маршалка і збільшення числа членів краєвого відділу на десять. Прочі чотири пропозиції прийдуть аж по уконституованню сойму під обрану і містять ширшу зміну краєвої ординації, як пр. нову соймову виборчу реформу, урегульоване уживаня мов при автономних урядах і органах як також основи заступництва поодиноких округів.

Після нової виборчої реформи збільшено би число соймових послів із 242 на 334. З того 43 мандати припали би на загальну виборчу курию, щоб з одної сторони вирівняти відношеня заступників торговлі і промислу із заступниками рільничого товариства, а з другої сторони дати спримогу широким масам населення краю взяти участь в законодавстві краю. Нова соймова виборча реформа мала-би узглядити як при події виборчих округів так в курії сільських громад, і в загальній курії відокремлене національних округів, на що перед тим згодили ся всі партії підчас виборів до парламенту. Законопроект відносно уживання мови у автономних урядах ставить конкретні пропозиції. Автономним корпораціям ставить ся в за-

конопроекті вільну руку в тім, в якій мові они будуть залягоджувати всякі впливи. Законопроект відносно заведеня заступництва поодиноких округів основиє ся на таких принципах що проєктване окружне заступництво, складаючи ся з заступників округів і дотичного відділу, мало-би бути в той спосіб вставлене в організм автономних властей в Чехах, що творилоби певного рода перехідне стадію із сойму до повітових заступництв. Тому будуть ті окружні заступництва сповняти крім своїх власних адміністративних і економічних справ ще й такі законні функції, які належать до компетенції автономних властей і будуть інстанцією, для підрадних автономних властей; круг діланя сих заступників буде покритий з тереном повітових старост. Членів сего окружного заступництва вибирає ся на шість літ. Предсідателем такого окружного заступництва іменує цісар одного члена, який з свого боку вибирає собі заступника. Сей законопроект має на цілі узглядити ті округи, що є замешкані обома націями.

Соймовий клуб Молодочехів постановив обставати при тім, що не можна на жаден спосіб допустити до того, щоб німецьку обструкцію окупувати концесіями.

* * *

Вчера відбула ся конференція предсідателів всіх соймових партій в справі німецьких домагань. Наради тревали дві години, по чім їх перервано, бо не було можливо привести до якоїсь ради. Конференцію відпочено на п'ятницю. По пленарнім засіданню сойму уконститували ся поодинокі комісії, хочай німецькі послы не взяли участі в уконституованню комісій, то все таки вибрано їх навіть в президію поодиноких комісій.

Конференція графа Ерентала з німецьким канцлером.

Німецький державний канцлер Бетман-Гольвег прийняв вчера по полудни відвідини графа Ерентала. Оба політики відбули спільну нараду, яка тревала зверх 2 години. Вечером видав граф Еренталь у себе в честь німецького канцлера цир, в яким взяли участь: німецький амбасадор Чирскі, баварський посол Тухер, товариш канцлера амбасадор Фльотов, оба австро-угорські прем'єри барон Бінерт і др. Векерле, спільні міністри др. Біліньскій, урядники німецької амбасаді і міністерства заграничних справ. Німецький прем'єр Бетман-Гольвег покидав сьогодні Відень і їде до Баварії на польованя.

Про конференцію графа Ерентала з німецьким канцлером опубліковано ось-який комунікат: на конференції графа Ерентала з канцлером Бетман-Гольвегом йшла бесіда головню про заграничну політику обох держав. Сконстатовано, що добрі політичні відносини обох держав і Італії остануть на дальше основою їхньої європейської політики. При сій нагоді сконстатовано далі, що Німеччина і Австро-Угорщина старають ся задержати status quo на близькім сході і сподівають ся від нового режиму в Царгороді тревалого еконсолідованя. Для обох держав осталою причиною ті самі, задля яких они в крестській справі і в крізі грецькій занимали неутральне становище, признаючи союзникови — Італії рацию щодо більшої активної участі в залягодженню згаданих питань. Оба політики ствердили опісля, що відносини Німеччини і Австро-Угорщини до прочих держав розвивають ся в нормальний спосіб. Тому що в кождім згляді панує цілковите порозумінє, то оба політики висказують надію, що можна цілком безпечно глядіти в будучність.

Австрійський цісар обдарував німецького канцлера ордером великого хреста Стефана. Сю відзнаку передав цісар німецькому канцлерови особисто.

Російсько-япанська війна?

Реакційна часопись „Новое Время“ обговорює політичне положенє на далекому Сході і представляє его в такім світлі, що Росія буде небагом мусіла стати знов до війни з Японією. Японія має вже повквально лагодити ся до поновної війни з Росією.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. вересня 1909.

Календар. Четвер 23. (10.) Мінодора, Мітрод; рим.: Теклі Д. М. Схід сонця 5:48, захід 5:56. — П'ятниця 24. (11.) Теодора, Діодор; рим.: Володислава. Схід сонця 5:50, захід 5:54.

Особисті вісти. Др. І. Порас повернув із своєї наукової подорожі і обняв вже знову свої лікарські обовязки. — Краєвий президент Бляй-лебен повернув в понеділок до Черновець. Разом з ним їхав тим самим потягом архієпископ Леопольд-Сажьватор, який не задержуючись в Чернівцях, удав ся прямо на лави до Бродини і Селетина.

„Як то наші деякі люди розуміють патріотизм?“ Під таким заголовком умістили ми вчера досить болючу нотатку для п. надуч. Лучинського

з Чорнівгузів. Однак рівночасно довідуємось від найповажніших людей, що п. Л. є безперечно чудовим організатором нашого людю і вельми діяльним, чесним горожанином. Тому не входячи поки що в сам факт, про який донесли ми вчера, нині все таки зазначаємо радо, що ми постійно вважаємо д. Л.—го чесним нашим громадянином, який певно сам найкраще розуміє, що всесюди дбати треба про пошану для прав нашої мови.

Пан кондуктор від трамваю має голос! Вчер, коло год. 6. вечером всім при зелізяничім двірці до трамваю один проф. гімн., Русин і запитав кондуктора розумієть ся по руски, чи сей віз їде лиш до ринку, чи далі ще в гору? На те закричав пан кондуктор: „Hier in Österreich verstehe ich nicht russisch(?)!“ Професор Б. не могучи розмовитись по людски з сям панком, рішив ся їхати без білету і доперва в ринку, де кондуктор закликав собі товмача до розмови, заплатив за білет. Пан кондуктор з иншими партіями говорив вже до нашому. Отже мову нашу знає, тільки хотів своє тевтонство заманіфестувати. Однак вільно нам буде тут поважно сумніватись, чи фірми від трамваю мають право вчити нас, як маємо з ними говорити? Нашу мову мусять знати і вони, бо і цілий трамвай для Русинів, а не Русини для самого пана кондуктора від трамваю. Кондуктор сей назначений є числом 5.

Оповідки, іменованя і т. п.

Іменованє. Цісар іменував краєвого совітника суду і начальника пов. суду в Сереті, Артура Малика, краєвим над совітником суду. Се іменованє є дійсно особистою почестью, бо є се перший випадок, що управителя повітового суду, остяючого далі в тім характері іменовано надсовітником. А. Малик родив ся в Станівцях н. Чер. Року 1880. скінчив університетські студії в Чернівцях з відзначним успіхом, року 1882 вступив як практикант до кр. суду в Чернівцях, де іменовано его 1884. р. авскультантом. В р. 1889. іменовано его судовим адюнктом в Сереті, 30. вересня 1897. р. повітовим судією а 14. мая 1899 року кр. совітником суду. Сей скорий аванс теперішнього надсов. п. Малика прискорили часті похвали і признаня зі сторони ріжних властей за его даровитість і невсипучу працю в своїм званю. Надсовітник Малик заступає також як посол до сойму громади серетського повіту, з яких многи заіменували его своїм почесним членом.

З II. держ. гімназії. Устні испити зрілості відложено задля жидівського свята на день 28. і 30. вересня с. р.

Конкурс. Виділ краєвий уділить з початком 1909/10. шкільного року краєву стипендію в сумі 600 кор. абсольвентови гр. пр. вищої реальної школи в Чернівцях, який посвятить ся студіям в „Hochschule für Bodenkultur“ у Відні. Компетуючі мусять предложити слідуючі документи: 1. свідоцтво, що приналежить до Буковини, 2. свідоцтво зрілості з реальної школи в Чернівцях, 3. посвідку, що они вписались до вище названого наукового заведеня у Відні. Поданя можна вносити найдальше до 1. падолиста с. р. через ректорат ц. к. вищої школи для землеуправи у Відні до буковинського краєвого відділу.

Загальні збори тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях відбудуть ся в середу дня 29. вересня с. р. о год. 4. зглядно 5. по полудни в „Народнім Домі“. Дневний порядок: 1. Звіт Виділу. 2. Вибір нового Виділу. 3. Евентуалія. — Виділ.

Загальні збори читальні „Рускої Бесіди“ в Борівцях відбудуть ся дня 26. вересня с. р. о 2. години по полудни в шкільнім будинку із звичайним дневним порядком. — За старшину: Тодор Циганюк.

Вінчанє п. Дмитра Войновпча, суплянта при кіцманській гімназії, з панною Юлією Ковалюківною відбуло ся у вівторок о 5. год. по полудни в катедральній церкві в Чернівцях.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 22. вересня 1909.

Відень, 22. вересня. (Кб). Міністер просвіти і віроісповідань граф Штірк явив ся вчера в цісаря в особливій аудієнції.

Відень, 22. вересня. (Кб). Цісар прийняв др. Векерлього на аудієнцію, що тревала около $\frac{3}{4}$ години. Не наступило жадне остаточне рішенє.

Мадрид, 22. вересня. (Кб). З Мелілі доносять, що кольона, яка оперує на сході, заняла дві місцевости. Воріг потерпів тяжкі втрати. В рядах Еспанів сконстатовано 16 убитих і 70 ранених.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо присилати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Осінні артикули послідної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асорттовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикулів до подорожі найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ ДІМ ТОВАРОВИЙ
ЗАЛОЖЕНИЙ 1878.

В. БАЛТІНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.

УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дїтий.

HEGEDUS LAMBERG.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузі.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
укїс мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:
ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:
ул. Кручена ч. 1 а
теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

189 (—) Замовленя з провінції сейчас.

Ціни даром і оплатно.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР
У ЛЬВОВІ

Конто щадницької поштової
25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпеченя будинків, збіжа і знарядів господарских під користними услїями від шкід огневих, числїть умірковані премїї за обезпеченя, ліквідує шкоди безплатно по пожарі, уділяє обезпеченим членам з річної надвижки зворот.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галичка Каса Ощадности, Руска Щадниця і иньші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмених господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. **Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять:** Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865.540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Виноград

десеровий і кураційний, солодкий (Chasselas) 5 кїль по K 2:50 висїлає:

Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 130 (6—6)

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ

гарні дволїтні, дешево можна дістати в огороді **М. ГЛИНСЬКОГО** в Залїщиках. 132 (1—2)

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців обїхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати. Хто хоче мати вірну, гарну і тревалу фотографію, най зголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (4—5)

АНДРІЙ ПОДАР, руский фотограф.

Позір!!!

Пожички під дуже догідними услїями Пп. учителям та ц.к. урядникам.

Поясненє уділяє: 129 (8—8) **Р. Стрєцкий, Чернівці ул. Новий Свїт ч. 52** 1. поверх, евентуально **Топушак, Кучурів вел.**

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“ антикара **др. Ю. Францо́за** в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натїрання против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на написє „Nervol“ і не приїмати ніяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висїлка 2 рази денно до всіх країв.

В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогеріїї медїциналній Стерншуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинок українська часопись на німецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним світом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кожного інтелїгентного Русина передплачувати єю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Молочне мило

24 31—40 н

лелїйне з коником

найлагіднїйше мило для шкіри і проти виприсків соняшних.

Всюди до набути.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю **10 лїт** гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і ширувати. — Ціни даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилович, Механїк в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Передплата на „Буковину“

плата в Чернівцях:

- В Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
- В Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
- В інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під наклеєм і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від однопальнової стрічки або 10 місяця дрібним друком (петит). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить що дня крім неділь і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділь і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частіших замовленнях відповідний рабат. Рекламці неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і владуванням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей на анонси марками поштовими не приймає ся.

Рускі хлібороби!

В неділю перед Чесним Хрестом, дня 26-го вересня, о 11. год. перед полуднем відбудуть ся

в Чернівцях

в стрільничій салі (Schützenhöhe) коло цісарського городу (Volksgarten).

Загальні збори „Рускої Ради“

з таким порядком денним:

1. Наша ціль і завдане „Рускої Ради.“
2. Вибір виділу „Рускої Ради.“
3. Внески тимчасового комітету в справі
 - a) закона про рентові господарства,
 - b) закона про скасування рогаток,
 - v) виборчої реформи до сойму краєвого,
 - г) видання закона, яким на виборців вкладає ся обовязок при всіх виборах голосувати, а не відтягати ся від виборів,
 - e) в справах податку ґрунтового і домового,
 - з) в справі заснованя державою центральної каси для спілок господарських,
 - i) в справі зміни закона про Раду культури краєвої,
 - k) в справі спілкового закона,
 - л) громадські толоки,
 - м) спілки для продажі худоби.
4. Вільні внески.

Просимо дуже усіх членів „Рускої Ради“ прийти доконечно на ці загальні збори. Нехай тисячі руских хліборобів одними устами заговорять у своїх справах, аби голос їх почувла і Рада державна і Сойм!

Від тов. „Руска Рада“ в Чернівцях

Др. Стефан Смаль-Стоцький
голова.

Вступаймо в члени „Рускої Ради“.

(Конець.)

В попереднім числі „Буковини“ (для народу) ми навели вже багато причин, які, можна сказати, примушують нас, руских хліборобів, щоби ми всі згуртували ся в одно товариство для оборони наших прав, щоби нові, добрі для нас права здобути, щоби побільшити народне багатство і щоби витворити з себе силу, з якою самі зможемо взяти свою мужицьку справу і долю в свої власні руки!

Таким товариством, в яким ми тепер маємо згуртуватись на се, є товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. Обовязком нашим є вступити тепер великими лавами з кожної громади до сего товариства, щоби там ми, рускі селяне, самі могли над нашою долею застановити ся і боротись о красні дні для нашого хліборобського, важкого життя.

Се незвичайна честь для нас самих, що тепер в тім товаристві вже головно ми самі будемо дбати про себе очевидно користаючи з помочи всіх наших інтелігентів-патриотів, які схочуть з нами і для нас працювати. А по друге, таке товариство, зложене майже з самих селян, є найкрасшою порукою, що там ми самі

свою справу найліпше пізнаємо і найліпший спосіб найдемо, щоби її добре повести, бо — відомо — ніхто так добре мужицької справи не розбере, як самі мужики з тими розумними інтелігентними людьми, що яко вивчені мужицькі діти, з щирого серця підуть з нами і певно будуть нашими як найліпшими лікарами і адвокатами-оборонцями.

В нашій рускій народі на сто людей є 97 селян-хліборобів, отже в нашій товаристві, в яким повинні згуртуватись всі рускі селяне з Буковини, ми боронячи свої справи, будемо тим самим боронити і нашої народної справи. А ся наша оборона цілого нашого народу буде тим успішніша, що тепер треба вже до сего великих мас народу. Політику повинен і мусить вести цілий нарід, отже ми рускі селяне будемо старати ся в нашій товаристві, щоби вести цілу нашу руску політику народну — в громаді, в краю і в державі.

Згуртувавшись в „Рускій Раді“ будемо самі радити над всім, що болить нас і будемо старатись, щоб воно нас не боліло, будемо власними очима видіти що, хто, де і як старає ся о нас, а хто нас тільки дурить, щоби з того свою користь мати.

Всю нашу роботу поведемо явно а тоді й вийде вона певно славно! Отже не можна сумніватись, що найдуть ся вже тепер між нами тисячі свідомих і дбайливих, що пристануть до сеї чесної роботи, бо йде тут о добро наших селян і о се, щоби вже раз вийти з теперішнього заколоту на чесну і певну дорогу.

До „Рускої Ради“ повинен пристати кождий селянин і кождий щирій інтелігент-Русин (адвокат, лікар, учитель, панотець, судія і т. д.), що щиро працювати хоче для найсвятішої справи, для добра всего нашого народу, який мусить колись знов дійти до сили і до слави, щоби на своїй землі мати своє право!

В „Рускій Раді“ хочемо мати як найбільше наших спосібних до праці людей, бо ми є певні, що в нашій гурті вони найкраспе виявлять свій хист в добрій і чесній спосіб.

Ще на одно хочемо звернути тут увагу.

Через добру організацію піднесе ся моральність народу. Чесність, словність, ретельність, любов, віра, приязнь, щирість, прихильність, житчливість запанують між нами, а згине і пропаде на віки зрада, підступ, лукавство, хитрість, обманство і шахрайство, невірність, заздрість, гнів і ненависть. Тоді у нас запанує поступ, як нарід морально піднесе ся, як завжди і всюди і всі стояти муть твердо за правду, за справедливість. Тай колоту між нами тоді не посьміє ніхто робити, так тепер, бо ми такому покажемо, де двері відчиняють ся. Нам потрібно єдності і згоди, а тоді всякі зародки непорозуміння межі нами, з'організувавши ся, будемо могли легше поладити, знищити ніж тепер, як панує ростіч між нами і як кождий пройдисвіт з своїми бріхнями має приступ до кожного, а ті бріхні не легко провирити, перекоментувати і вказати їх неправду. Між нами тоді буде

той славний і той мати ме честь, що працює щиро для народу, а неробам, дармоїдам, дурисвітам і баламутам дістанеть ся по заслужі.

Через добру організацію окрім політичних і економічних прав хліборобів зможемо ще также дуже добре оборонити і наші національні права і культурні потреби. Русинів на Буковині є 300.000 душ, але самі ви дуже добре знаєте, що багато, з них зачислено до Русинів лиш для того, що вони говорять по руски, але по правді они зовсім не знають нічого о Руси, о Русинах, не мають найменшого національного почуття, а як їх спитати, що вони за одні, то кажуть вам навіть, що вони „Волохи“.

Здавна по нині є такі попи, що навчають в церкві, що Русини, то уніяти, що у них піп голений та що той, у кого піп з бородою, є Волох. І таку науку переймило багато наших хліборобів. Через таку науку сі рускі хлібороби відчужили ся від нас, виховують дітий по школах волоских на вортів руского народу і нема на се иньшого способу, як лиш добра мужицька організація, щоб привернути тих заблудших руских овець до нашого руского стада і тим свою руску силу в краю скріпити. О таким то лихом і горем тяжким прибиті наші братя рускі хлібороби живуть в Гатні, в Мерецї, в Іголіні і в Гліті, в Джеминах і Острові, в Бросківцях і Волоскім Банилові і т. д. і всюди їх страшно збиткують, зневажають і гноблять попи-румунізатори і нема тепер кому за ними вступити ся, за ними обстати. Зорганізувавши ся в однім товаристві, мусимо ми і за ними обстати і обстанемо і приголубимо їх всіх до нашої щиро рускої груди, бо вони наші братя-хлібороби.

Отак багато причин можна ще навести на те, що доконечно потрібно нам всім руским мужикам-хліборобам на Буковині кріпкої організації, потрібно нам всім злучити ся, згуртувати ся в одну велику мужицьку партію.

Сю доконечну потребу відчули що найчільніші рускі хлібороби а зібравшись д. 22. серпня сего року на нараду в черновецькій „Народній Домі“ ухвалили вони одностайно, що доконечною потребою є тепер утворити кріпку організацію руско-українських мужиків на Буковині — для оборони їх прав і для утримання єдності і згоди руского народу на Буковині. Сєю організацією має бути товариство „Руска Рада“ з тисячами членів, які з'обовязують ся платити 1 корону річної вкладки. До „Рускої Ради“ пристає в мить всі наші послі.

На тій нараді вибрано ще комітет, до якого вибрано: віцемаршалка краєвого дра Стоцького, Дм. Бажана, Георгія Лисана, Дм. Юрійчука, Ілю Меленку, дра Когута, Н. Мельниченка, Е. Карлинчука, Мих. Ярового, Мет. Огородніка як членів а Ів. Михальчука, Николая Прица, Іл. Кіцула і Дм. Грищука як заступників, і сему комітету поручено скликати перші загальні збори товариства „Руска Рада“ в Чернівцях.

Сі збори відбудуться вже в неділю перед чесним Хрестом в Чернівцях о 11. годині перед полуднем!

Рускі хлібороби!

Не нагадуйтеся багато і приступайте в члени „Рускої Ради“, бо се річ ясна, як сонце, що в злуці наша сила, а великою силою все здобудемо, все придбаємо: і добробит і правду і славу і честь. Не слухайте тих баламутів, що вас відвертають від „Рускої Ради“, бо роблять вони це не для нашої, а для своєї користі, аби як найдовше тримати вас за чупер, аби як найдовше водити вас за ніс. Користь ваша лежить в злуці усіх хліборобів, для того гуртуйтеся всі до купи в одно товариство „Руска Рада“.

Чи пригадуєте собі, які то були у нас великі та славні віча, коли скликала їх „Руска Рада“? Тоді перший раз Буковина почула мужицький голос, пізнала нашу силу і шанувала нас. Тепер відживає наново наше товариство „Руска Рада“ а що за той час через рускі каси хлібороби ще більше переконалися, що в злуці і спільці велика сила, то тим безпечнійше послухають нашого щирого голосу і приступлять всі до „Рускої Ради“. Велике завдання має „Руска Рада“ сповнити і вона его сповнить для добра, на честь і славу руских хліборобів на Буковині, сповнить безпечно спільними силами.

Хліборобська вистава в Стрию.

Ще в попереднім числі „Буковини“ для народу — горячо завзивалось наших людей, щоби они не жалували труду ні гроша і їхали до Стрия, де власне тепер ще, аж до 27. с. м. триває перша руска хліборобська вистава. Війхати мали ми туди в суботу дня 18. с. м. вночі, так, щоби через цілу неділю бути в Стрию.

І справді на зазив „Буковини“ зголосилось відразу поверх сто охочих учасників такої прогульки зі всіх сторін нашого краю, а найшлося між ними також 26 наших хліборобів, що нас радувало і радує незвичайно. І так, в суботу ми справді могли війхати на виставу до Стрия а нині ми хоч кількома словами хочемо згадати се, що там бачились, щоби могли щось знати о тім і ті, що не могли туди поїхати з нами.

Отже передовсім згадати годить ся, хто з нас війхав з Буковини на сю виставу? Як звичайно всюди, так і тут, при тій нагоді, були з нашими людьми наші послі: спм разом посол Пігуляк, Семака і наш посол-музик Левицький з Чорторії. Посол Стоцький був в Стрию аж вівторок а посол Николай Василько в четвер. Провідником сеї прогульки був редактор „Буковини“, Луцький. Крім них вибралось около 50 осіб з поміж нашої черновецької інтелігенції а решта складалась з панотця Драчинського з Товтрів, совітника Лисинецького з Вашківців з родиною, д-ра Воевідки з Кіцмана з родиною, проф. Яричевського з Серету, дир. Жиковського з Кіцмана, з кількох академіків, студентів гімназійських, з наших селян і з учителів. Передовсім наше учительство було тут заступлене справді дуже гарно, за що належить ся йому особливе признане. Було тоді з нами в Стрию понад 50 учителів наших і учительок. З селян наших були тоді в Стрию між иньшими Георгій Андроник, нач. гром. з Суховерхова, Ів. Семанюк, нач. касп. з Суховерхова, Тит Бебляк і Тимофій Никорак господарі з Суховерхова, Василь Левицький з Чорторії, Василь Тирон з Брідка, Петро Лабач з Прилипча, Дмитро Князький з Карапчава н. Ч., Іван Поклітар з Брідка, Іля Гудима з Чагра, Аксентій Мошук, О. Мошук, Георгій Лукач, Роман Мошук і Семен Воротян з Лужан, Іля Дутка, Николай Кіронда і Василь Лупу з Раранча, Назарій Константинюк з Горішніх Станівців, Стефан Орелецький з Лужан і другі.

Що-ж цікавого бачили ми в Стрию?

Передовсім цікавим було там се, що в сю неділю зїхались в Стрию не лиш ми одні, але було там в сей день поверх двадцять тисяч людей! В сей день зібралось в Стрию багато „Сі-

чий“ з Галичини і подібних до них „Соколів“, які пописувались там всякими виравами, були при посвяченню прапора стрийського „Сокола“ а потім уладили величавий похід з музикою через місто аж під „Народний Дім“ в Стрию, де в 17-ох кімнатах містила ся сама вистава. Розуміє ся, що наприклад сам такий похід, в яким брало участь тільки тисячів людей мусів бути дуже гарний. Богато прапорів було над тим походом а в кождім з нас, що дивив ся на се, росла якась велика надія в душі. коли бачилось так багато свідомих наших людей. Тільки людей з'єднаних разом — се краса і сила і ми зараз думали собі, що єднатись треба так і нам на Буковині, щоби мати силу і славу і честь.

Неменче цікавою була і сама вистава хліборобська.

Що-ж то в таке ся вистава і як се там в Стрию виглядало?

Отже передовсім виставою називають великий збір всяких знарядів чи річий, які в такі гарні та цікаві, що їх „виставляє ся“ на те, щоби зацікавити ними всяких людей. На виставі в Стрию зібрано все, що відноситься до хліборобства і взагалі, що важке ся з нашим хліборобським житєм. Всього се зібрано в 17 саях стрийського „Народного Дому“. Були там отже передовсім чудові, всякі овочі, що найкрасні і найліпші. Потім городнича: капуста, горох, фасоль, морква, огірки, дині, цебуля і т. д. все в різних гатунках і таке, що найкрасше у нас вдало ся. Так само були тут всякі гатунки жита, пшениці, вівса, ячменю і пньшого збіжжя. Осібно цілі жмені колося а осібно зерно. Дуже цікаві були тут знаряди господарські: всякі роди плугів, борін, машин уживаних в молочарських спільках і т. д. Осібний відділ містив все, що відносилось до пасічництва, а знов в иньшій відділі був всякий дріб домашній: курки, гуси, качки, крілики — ріжного гатунку. Всього можна було тут придивитись, щоби пізнати, котрий гатунки красший, ліпший. Поза тим були на виставі всякі річи, які вирабляють наші хлібороби. Отже було тут множество килимів, вишивок, виробів з дерева, кошпиків, писанок, багато всякої селянської одежі, гердані, полотна, шкіри, чоботи і так далі. Були також всякі образи, церковні ризи і знаряди, взагалі все, що наш селянин в своїм житю бачить, витворює, чого потребує і чим цікавить ся. Майже все се витворили руки темних, бідних наших селян і тому так радо дивив ся чоловік на се, бо бачив, що ми неоднораз вже гарне та добре потрафимо витворити а ще більше могли би в тім напрямі зробити, якби так ми ще більше просвіти мали до сего і якби ми згуртовані були в одно велике товариство, яке дбало би про наше житє, про всі наші потреби і яке давало би нам розумний провід в тій справі. Очевидно з тої вистави можна було багато скористати, багато навчитись, було можна тут бачити багато такого, що справді варта було бачити! І всі, що були на тій виставі, а передовсім вже ми хлібороби, були незвичайно вдоволені, що поїхали на сю виставу. Добре в, як наш селянин рушить ся трошка поза своє село, як познакомиць ся з иньшими людьми і як побачить, до чого дійшли вже своїм трудом, своєю практикою инші люди, такі самі хлібороби-Русини, як і ми.

Ті, що були минувшої неділі в Стрию, ніколи сего не забудуть і внукам своїм ще радо розказувати будуть про сю першу руску хліборобську виставу в Стрию.

Одно лиш ще не повинно нам давати спокою. А власне се, що на таку гарну виставу здобули ся наші люди в Галичині, там де їх так страшно гноблять всякі пани — та підпани, де кров мужицька ллє ся майже при кождих виборах, де кождий щирий наш чоловік мусить все оглядатись, чи шапдар не наважив ся забрати его до арешту за те, що він уминає ся за своїм правом. А у нас, на Буковині, все таки так нас не переслідують. Отже ми, тутешні хлібороби тим більше повинні хоч тепер вже дбати, щоби і у нас зроблено таку виставу. Най побачимо і ми і весь світ, що ми самі можемо вже нині доказати? А користь була би з сего велика! За кілька літ будемо обходити сьвято десятилітньої праці нашої „Селянської каси“. В той час ми вже мусимо устроїти у себе також таку хліборобську виставу!

ДОПИСИ.

Каменка.

(Посол Спинул перед своїми виборцями).

Із Каменки пишуть нам: В однім із попередніх чисел „Буковини“ вичиталисьмо статю під заголовком „Кацани дурять самі себе“, в якій було між иньшим сказано, що майже в кождім своїм числі захваляю „Царославна“ панотця Богатирця і его компанію та величає там їх кацанську силу і значінє а ганить на чім світ стоїть всіх руских послів та їх партію. Зате „Буковина“ доказала нам дійсними прикладами а не лише словами, що хвальба „Царославної“ то тільки замилюване очей читачів тої газетки та що так наша партія як і наші послі без жадної догани, що они стараються тільки о піднесенє добробиту наших селян і можуть ся вже дійсно похвалити не одним таким народним здобутком.

Ми се зрештою видимо й самі власними очима, як то наші послі майже кождої днини здобувають нові полєкші та приносять своєю неупомною працею і безупинним старанєм свіжі користі для руского народу на Буковині. Видимо дальше на власні очі, що майже що хвилі траплять кацанська партія ґрунт під своїми ногами. Ні одно ні друге не в стані заперечити „Царославна“ Богатирця, хоть пише иньначе, бо тут показують діла а не лиш слова, а діла то найліпший доказ. Та вже найліпшим доказом на то, що статя „Кацани дурять самі себе“ то чиста правда і що москвофільська партія розлітає ся як клинове кіле, послужить нам наша громада Каменка, яка в одна з найбільших громад Серетського повіту. Збори, які відбули ся минувшої неділі, то в день 19. с. м. у нашій громаді, доказали як найліпше, як дуже улюблені наші послі між своїми виборцями і як скоро впадає значінє панотця Богатирця яко проводиря москвофільської партії на Буковині та як сильно зменшує ся число прихильників сеї партії.

Згаданого дня загостив іменно до нашого села наш посол до ради державної п. Н. Спинул, щоби здати тут сировозданє із своєї дотеперішньої посольської діяльності. З ним прибув разом також й посол на Заставняцький повіт п. Лукашевич, який тіпить ся у нашій громаді великим довірем ще від часу, як він був урядником при старостві в Сереті, і п. О. Спинул, урядник при управі руху в Чернівцях. Проти сих черновецьких гостей війхала депутація нашого села, складаюча ся із Генка Карличука яко заступника начальника і Головатого яко представителю руских товариств, аж до стації Глибоки і привітала тут прибувших послів сердечними словами в імені цілої громади.

Прийхавши до села Каменка, привітав послів знов місцевий начальник Николай Кинащук на чолі товпи народу, числячої коло тисячу голов, передаючи разом обом послам при вистрілах з мездів та гучним „слава“ хліб і сіль. На сі збори явив ся так увесь руский як і румунський місцевий нарід як також всі місцеві інтелігенції а то: п. Манескул із своїми урядниками, парох Грігораш, надучитель Гаврищук та учитель Гловицький із женою і Душилевич із рускої школи як також надучитель Нікора із волоскої школи. дальше прибули суди громадський писар Тодер Добринський і др.

Заступник начальника і в загальї душа всего руского жита нашої громади Генко Карличук отворив збори, витаючи ще раз сердечними словами так обох послів як і всіх прибувших учасників сего віча. На его внесенє вибрано до проводу зборам місцевого начальника Кинащука, потім на заступника Івана Телегуза а за секретара таки сего внескодавця.

Посол Спинул, забравши слово по сім, обяснив у своїй більшє як двогодинній промові, якій прислухували ся зібрані помімо свого величезного числа з найбільшою увагою, політичне народолюбне становище не лиш своєї особи але й всіх прочих руских заступників, згадуючи при сім про братозубічу роботу москвофільської партії, котрої проводирі стараються ся зробити при тім тільки як найліпший інтерес для себе самих а не для своїх прихильників. Потім вичислив бесідник всі точки, які він виповнив разом із своїми товаришами-послами із тої програми, яку він був заповнів своїм виборцям ще підчас своєї кандидатури. Бесідник епімував на конець, що він був би прибув до них вже далеко скорше, щоби здати рахунок із своєї посольської роботи, та з тої обставини, що при парламентарних виборах упало на его особу дуже мале число голосів, не знав він, чи его прихід буде пожаданий цілій громаді. Тому то продовжав бесідник, він сповняв свої посольські обовязки, як найщирійше вижидуючи при тім часу, коли то і громадяни села Каменки приймуть з часом до переконання, що він приятель і правдивий заступник народу. Бесідник був того певний, що скорше чи пізнійше мусить нарід сеї громади пізнати его народолюбну працю та запросять его самі на посольське сировозданє, як се стало ся із громадою Бобівці, де він дістав тільки три мужицькі голоси при тих виборах. Ся надія, казав

дальше бесідник, не завела его і він загостив сьогодні сюди на жадане провідників сеї громади і побачив, що вся громада прийняла его і его товариша так величаво, що ліпше не може бути, за що він складає їм найщирішу подяку. Бесідник подякував дальше тим всім господарям, котрі ще не знаючи его особисто, дали на него свої голоси, а рівночасно, сказав п. Спинул, що і на тих господарів-Румунів, що віддали свої голоси на его противника, він не банує, бо вони тогди перший раз віділи его на свої очі і не могли заглянути ему в душу, щоби переконатися о его щирости. Тільки на господарів-Румунів має посол жаль, котрі добре знали, що Каменка прилучена до руского виборчого повіту та що голоси віддані на волоского кандидата, не будуть зачислені, а такі голосували не на него а на Румуна о. Воронку. Доки о. Богатирець, закінчив бесідник, називав свою партію „старорускою“, то ще йшло якое, але відколи він звернув в бік, став писати свою газетку від часу до часу і по московски та подорожувати до Москви і там захищати московський рай, від того часу пішло о. Богатирець як з Петрового дня. Найважливіші его товариші і сила громадян почали від него відвертати ся, ніякий чесний чоловік не хоче знати его сторонників — навіть митрополит не хоче їх вже приймати до семінарії, щоб потім такі люде не стали панотцями і так наступити вже не до довгого часу, де о. Богатирець лишиться си сам один як на підлілі. Тому не дайте ся більше нікому звести з правої дороги, говорив п. Спинул, і обставайте за своїм послом, бо тільки тогди має він силу, стати громаді на поміч, як ви всі постоїте за ним. Де згода, там і сила і правда. Згода буде, незгода руйнує.

Голосні слова подяки і „слава вам“ рознесли ся між зібраними за ті щирі та поучаючі слова.

Відтак забрав слово посол Лукашевич, заявляючи між иньшим своєю краснорічною бесідою, що вже прихід посла Спинула до своїх виборців, чого дотеперішні послы не робили, дає найліпший доказ, що він сповняє свої посольські обов'язки як-найліпше. Так само та обставина, продовжав бесідник, чого він сюди прибув, дає дальший довід, що всі рускі послы йдуть рука в руку спільною дорогою і один другому помагає, бо в єдності лежить сила. Бесідник знає добре селян громади Каменки ще від часу, як був колись політичним комісарем в Сереті; він переконаний, що вони яко чесні і свідомі громадяни мусять пізнати заслуги свого ревного заступника Спинула і від тепер будуть обстоювати за ним всі як один муж та при слідує виборах не піде ані один голос фальшивою дорогою, що певно вийде на добро тільки самим виборцям.

Дальше забрав слово висше згаданий Генко Карличук, душа руского-громадянського життя і один з найсвідоміших і просвічених господарів цілого серетського повіту. У своїй довшій промові додав він прилюдно, що він при послідних парламентарних виборах був не тільки сам завзятым противником посла Спинула, але й проводирем москвофільської партії серетського повіту. Але від того часу мав бесідник не раз нагоду переконатися на власні очі, що деякі проводирі тої партії зводять своїх людей з правої дороги, як приміром о. Богатирець своїм явним залицянням за російську границю; він пізнав, як та партія перестала бути старорускою а стала москвофільскою і як тогди проводирі почали використовувати ту партію для своїх особистих цілей. Бесідник переконав ся дальше, що рускі послы провадять безкористну політику і стараються всіма силами допомогти руским хліборобам до ліпшої долі. Із сих то причин виступив не лиш він із москвофільської і приступив до руско-української партії, але за ним пішла вже велика сила других руских селян-хліборобів.

Сі слова одного з найінтелігентніших селян і колишнього найгорячішого прихильника Богатирця дають як найліпший осуд над особою Богатирця і его партії. Ся заява доказує як-найліпше, що „кацапи дурять самі себе“ а властиво не так себе, як своїх непросвічених прихильників, та що дні сеї партії вже почислені, як лиш скрізь пізнають ся люде на тім хитрім лиці.

Слідує бесідник, надучитель румунської школи Нікура, заповняв посла Спинула в імені своїх добре з'організованих Румунів, що і місцеві Румуни пізнали его щирі і народолюбну роботу та будуть тепер обстоювати за ним кожного часу.

На внесене Генка Карличука, який ще раз завзявав своїх братів Русинів до єдності і згоди горячими словами, висказали збори так послам Спинулові і Лукашевичу як і всім прочим руским послам парламентарним і соймовим одноголосно свою найщирішу подяку і необмежене довіре.

Вислід сего голосовання, в яким взяли участь Русини і Румуни цілої величезної громади, се найкрасше свідчення нашим послам і нашої партії а найтяжчий засуд для о. Богатирця і его прихильників. Іменно виходить із сего, що навіть і Румуни признають заслуги всіх наших послів, та що при сих зборах не підніс ся ні при голосованні ні підчас цілих нарад ані однієський голос проти наших послів, наколп при послідних парламентарних виборах впадо на Гак-

мана аж 379, на Румуна Воронку 73 а на теперішнього посла Спинула лиш 79 голосів, отже всего тільки сема часть всіх відданих голосів. Чи є ще що вірити на підставі сего вислуду словам „Царославної“, що їх партія сильна та ще Бог знає що? Ми всі добре знаємо, що ся газетка молотить саму соломку, та вона се робить видко не за дурно а за добру заплату.

Наш нарід скористав дуже багато із сего віча та переконав ся, що їх посол то ревний народний заступник, бо до тепер не мала наша громада ще того щастя, аби почула посольське справоздане посла, на котрого она віддала була свої голоси.

Каменецкий.

Товтри.

(Полол Лукашевич перед своїми виборцями).

Дня 12. вересня відбуло ся в Товтрах величаве віче, на яким пос. Лукашевич зложив своє посольське справоздане. Вже при вході в село витала громада дорогого гостя гучними вистрілами із моздрів. На місці зборів передав громадський начальник, Спіжавка, послови по старому звичаю хліб і сіль, за що сеї кількома зворушачими словами щиро-сердечно подякував. Збори отворив наш патріот о. Теофіл Драчинський довшою бесідою до численно зібраних, в якій зазначив заслуги наших українських послів а з особна посла Лукашевича около громади Товтрів і взагалі около всего нашего народу на Буковині. Потім зложив п. Лукашевич своє посольське справоздане, яке серед численно зібраного народу викликало велике задоволене так, що на внесенє Гр. Спіжавки висказали збори одноголосно своему послови повне довіре.

Присутний.

Приличче.

(Віче посла А. Лукашевича.)

В сей вівторок т. є. 21. вересня відбуло ся величаве віче в Прилипчу, на котре прибув посол Лукашевич.

Уже на перестанку очікували сего дорогого гостя відпоручники громади і учительства, де привітано посла Лукашевича гримким сердечним: „славно!“

По привитанню посла удали ся всі учасники до украшеного дому руских товариств де привітав нашого дорогого посла Лукашевича в імені громади хлібом і солю двірник Петро Лабач. Сьвітський руский патріот і борець за права руского народа отець Юрій Калинюк відніс ся з красними словами до прибувшого посла Лукашевича, почім віче вибрало отца Калинюка на голову віча. Тепер зголосив ся до слова посол Лукашевич і в дуже довгій гарній промові здав справу про остатні події в парламенті і про домагання і старання руских послів а іменно Буковинців. Прикінці своєї бесіди заохочував посла Лукашевич всіх наших людей до єдності і звивав всіх присутних, аби громадно вступали враз з інтелігенцією до мужицького хліборобського товариства „Руска Рада“. — Говорив нам дуже добре п. посол, що в єдності сила а сили нам Русинам найбільше потрібно! З великим зацікавленням і великою радістю слухали селяни, сих красних, дуже часто гучними викликами „славно“ перебиваних виводів свого щирого заступника, посла Лукашевича.

В красній промові дякував отець Калинюк так послови Лукашевичу як і всім провідникам руского народа а то п. Василькови і Стоцькому за їх щирі і неутому працю около добра руского народа. Зазначив о. Калинюк при тій нагоді, що на жаль межі Русинами багато партій повстало, котрі замість нарід єднати, розшарпують его на кавалки. І так наприклад радикальна партія, котра видає ся за щирих приятелів народа, не хоче тої єдності. А видимо се тепер найліпше при зазначеному мужицького товариства „Руска Рада“. — Замість ратувати ся з сего, що самі селяне для себе хочуть гуртувати ся і єднатись і замість помагати їм в тім ділі, радикальна партія робить протинно. Видно з сего, що важніші їм їх особисті, чи партійні цілі.

З великим зацікавленням слухали присутні сих красних слів, по чім Петро Лабач звивав до єдності і дякував послам за їх труд і щирі працю коло народа.

Учитель Омельський дякував в дуже гарних словах так послови Лукашевичу як і отцю Калинюкови за їх щире заступництво руских хліборобів і руского народа. Іменно загадав п. Омельський заслути о. Калинюка для Прилипчя, як то сеї ревний панотець не жадує ні труду, ні часу, ні здоров'я, ні грошей коли лиш треба прийти з помічю своїм парохіянам.

По сій промові прийнято резолюцію, в котрій віче висказує повне і необмежене довіре послови Лукашевичу і всім буковинським руским послам. Віче ухвалило відтак одноголосно жадати пошанованя прав рускої мови в урядах, заявлялось за основою руского університету у Львові

і за введенем руских білетів на наших залізницях.

Приличанин.

Політичний перегляд.

Наша соймова виборча реформа запевнена.

Плян нової соймової виборчої реформи вже так, якби прийнятий. Посол Василько, барон Гормузаки і др. Стоцкий удали ся до міністрів, щоби постарати ся о як найскорше скликанє буковинського сойму на коротку сесию, в якій соймові послы мали би радити над предложеною новою виборчою реформою до сойму. При сій нагоді предложили они міністрам плян нашої соймової виборчої реформи. Міністер внутрішних справ Гертль і президент міністрів Бінерт заявили, що відповідь свою пришлють на се в тих днях. Вчора дістали ми відомість від посла Н. Василька, що міністер Гертль годить ся на сю реформу, і як сойм наш ухвалить її, то цісар се затвердить. На чім ся реформа полягає, писали ми вже давнійше в народнім числі „Буковини“. Однак міністри застерігли собі тепер дещо в тій реформі. І так крім деяких змін, які правительство припоруває зробити, міністер Гертль заявив, що правительство не може на те пристати, щоби Жиди вибирали собі своїх послів окремо. Після вказівок правительства мають Жиди належати до німецького катастру, отже мають собі своїх послів вибирати разом з Німцями. Се на одно виходить, але форма инакша. Для Жидів і Німців разом утворить ся такі округи і заведе ся така виборче право, як се вимудано при виборах до ради державної в східній Галичині. Іменно в кождім німецькій окрузі або може лише в деяких буде ся вибирати двох послів, одного для більшости голосів а другого для меншости. В такій формі буде ся вибирати послів німецьких і жидівських разом. Поза тим Русини, Волохи і Поляки будуть собі вибирати своїх послів окремо. Русини мають дістати при тій новій реформі 16-ох послів до сойму. — О те, щоби Жидів не признали особним народом, старали ся Жиди-перекиньчики, що полишили свій народ і пішли на услуги то Німцям, як пр. в нижній Австрії, то Полякам в Галичині. Сі польські та німецькі Жиди удали ся до правительства з просьбою, щоби не признавано Жидів окремим народом, бо їм, тим перекиньчикам було би правдоподібно неприємно вертати знову до своїх. Жидівська справа мало нас впрочім обходить. Добре лиш, що не вдало ся ворогам вбити сеї реформи у Відні! А таких ворогів було багато! Справді, лиш нашим руским послам цілий наш край має дякувати, що така реформа буде! Вона ще не найліпша, але ліпша від сеї, яка досі була!

Політичне положенє в нашої монархії.

Вже від двох чи трох місяців зрозуміли австрійські політики, що без спокою Німців в ческім соймі нема надії на успішну працю в раді державній. Тому звернуло правительство всі свої старання до Чех, щоби вперед там помирить Чехів з Німцями, а тоді вже можна би думати і про спокій в раді державній. В тій справі вели ся переговори між Чехами і Німцями у президента міністрів барона Бінерта, які однак не мали багато успіху. Ціла справа вперла ся знов там, де була перед місяцями. Оба ворожі табори своєю впертостію загнали отже Австрію в таки добрий клопіт, з якого она поки що не може видобути ся. Правительство ще й тепер не залишає однак нагоди, щоби спорячих помирить. На сесию в ческім соймі виготовило оно ріжні предложения, що задовольняють Німців і не обкрюють прав Чехів. Сойм ческий зійшов ся на перше засіданє, але Німці відтягали ся від него. Отже положенє знов скрутне.

Надій на супокій наради в парламенті нема майже жадних. Всі, що зрозуміли положенє, уважають дуже можливим, що правительство розв'яже раду державну і буде правити державою само без парламенту, на що позволяє 14. параграф державних законів.

Та не досить того. Австрія, яка славна через свої вічні політичні напруженя, мусить клопотати ся також політичним положенєм в Угорщині, де напруженє вже від кількох місяців непокоїть австрійських політиків. Там ріжні партії змагають до керми та ставляють ріжні домагання, з котрих кожда має на цілі зменшити вплив Австрії в Агорщині. Теперішньому угорському правительству не вдає ся вивести справу на рівну дорогу, тому всі угорські міністри заявили, що уступають із своїх місць, нехай монарх іменує нове міністерство, якому може ліпше пощастить ся.

Як отже видно, в цілій Австрії-Угорщині тепер політичне напруженє дійшло до того степеня, що важні події політичні є неминучі, бо довго не може так бути.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. вересня 1909.

Календар. Пятниця 24. (11.) Теодора, Діодор; рим.: Володислава. Схід сонця 5:50, захід 5:54. — Субота 25. (12.) Автоном, Корн. п. пр.; рим.: Клеопи М. Схід сонця 5:51, захід 5:51.

Чиїм наймитом є панотець Богатирець? В нашім краю, через те, що селяни наші не з'організовані, кождий дурисьвіт може ще мати розголос. Так є і з Богатирцем. Він задурює наших людей, що є їх приятелем. А рівночасно їздить до Росії в гості до своїх грошевитих добродіїв, найгірших ворогів нашого і взагалі робучого народу! Він каже, що є Русиним, а 38 кас, на які він все покликає як на свою роботу для нашого народу, належать не до руского союзу райфайзенських кас, але до румунського союзу! Діла показують найкраще, хто з ким тримає! Сей панотець виступає також вічно ніби то в обороні православ'я а проти унії. Тимчасом найкращими його приятелями в тій роботі є унії, наприклад совітник суду Кобилянський з Чернівців! Одним словом кругар і дурисьвіт з Богатирця неабиякий, але чи не заботою числить він на людську темноту і легковірність?

В обороні Герента. З Вашківців н. Ч. пишуть нам: Герентом є в нас п. Караджє. Ми з него дуже вдоволені. Але, як бачимо, не є вдоволеній з него один наш комісар від староства, який мабути сам хотів у нас бути Герентом. Тепер сей пан комісар бунтує проти нашого Герента п. старосту Се щось не так, як повинно бути і ми покищо висказуємо сею дорогою нашу надію, що воно хоч би вже для самого спокою в громаді, вже небавом змінить ся. Отже покищо ждемо на зміну. На всякий спосіб ми не хотіли би бачити у себе галицьких відносин, де один політичний урядник може тисячці людей кіле на голові тесати. Раді будемо, як в спокою ся справа на ліпше змінить ся. — *Горожани у' Вашківців.*

Відпоручник міністерства торгівлі на Буковині. Вже від трох днів перебуває в Чернівцях відпоручник міністерства торгівлі барон Сохер, якого вислало тут міністерство, щоби він розглянув, як річ має ся взагалі з промислом на Буковині. Барон Сохер вивідє ся про всякі пекучі справи і запиєє все, щоби міг в міністерстві

здати докладне справозданє про сумний стан промислу на Буковині. Головно на ліси звернено увагу, тому що буковинське дерево пригоже на всякі дороги виробу. Цікаво, що з нас ніхто тим не займає ся. Чужинці спроваджують з Буковини дерево, виробляють з него дорогі річі і присилають їх нам назад до Буковини за велику ціну та під чужим іменем. Вже час, щоби ми самі користали з своїх богатств.

Холера в Києві. В протягу сего місяця почали в Києві на Україні, люди слабнути на холеру, яка з дня на день прибирає більші розміри. Щоби занесенню сеї страшної хвороби запобігти, повідомило буковинське кр. правительство всі повітові староства, аби они запобігали в своїх повітах занесенню холери російськими подорожними. Далше видав і тутешній магістрат строге розпорядженє, яке тичить ся чистоти публичних місць, доріг і приватних керниць. Також мусить панувати найбільша чистота на овочевій торгівці.

Пароплав і кит. Парохід „Кайзер Вільгельм де Гроссе“ в дорозі з Нью-Йорку до Бремена коло новофунляндського берега наїхав на величезного кита (велика морська риба) і дослівно кадовб корабля вбив ся в тіло морського великана. Кит не був в силі увільнитися і доперва корабель мусів цофнути ся, а кит тоді увільнив ся і поплинув далше.

Оповістки, іменованя і т. п.

Рускі купці! В день зборів „Рускої Ради“, в неділю д. 26. с. м. в Чернівцях хотів би я в важній справі зійти ся з нашими купцями на нараду. Прощу отже, щоби вони були тоді в Чернівцях конечно. Зійдемо са на зборах „Р. Ради“ а потім будемо мати свою раду про наші пекучі і важні справи. — *Д. Князький, купець з Карапчева н. Ч.*

Нові книжки,

Вступаєте в члени до хліборобського товариства „Руска Рада“ в Чернівцях! Сими днями появилась під сею назвою особна книжечка, в якій на 20-ох сторінках розказано, чому треба нам вступати в члени сего товариства? Видруковано 10 тисяч примірників сеї книжечки, яку даремно можна дістати в нашій редакції.

Коштом і заходом „Союзу руских хліборобських спілок на Буковині“ „Селянська Каса“ в Чернівцях вийшла з друку книжка: **Кріликар, наука про хов кріликів.** Зладив М.

Гавришук. Сторін 88 вел. 16°. Ціна 60 сот. — Зміст: 1. Уведенє. 2. Раси кріликів. 3. Бельгійський крілик-великан. 4. Бельгійський заячук. 5. Французький крілик-баран. 6. Голубий віденський крілик. 7. Срібний крілик. 8. Ангорський крілик. 9. Російський крілик. 10. Патагонський крілик. 11. Крижовані крілики. 12. Інші раси кріликів. 13. Приміщенє для кріликів. 14. Клітки для кріликів. 15. Підстілка. 16. Чищенє кліток. 17. Кормленє. 18. Хов кріликів а) Парованє, б) Покіт, в) Плеканє крілинят. 19. Який хосен з хову кріликів. 20. Убиванє кріликів. 21. Перехованє й виправа скірок. 22. Страви з кріличого мяса. 23. Хвороби кріликів. 24. Товариства кріликарів. 25. Перестороги для кріликарів. — Спішіть ся з замовленнями, бо наклад малий! Замовляти треба в „Селянській Касі“, Чернівці, Паньска 33.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 23. вересня 1909.

Атени (Греція), 23. вересня. (Кб). Сегоднє дало ся тут чути сильне землетрясенє, яке не наробило жадних шкод; Однак побоюють ся, що по інших місцях Греції могло прийти до великих нещасть.

Мессина (острів Сицилія), 23. вересня. (Кб). Тут як і в полудневій Італії дало ся чути сильне землетрясенє, в наслідок чого завалило ся кілька домів. Населенє дуже занепокоєне.

Будапешт, 23. вересня. (Кб). Міністер торгівлі Кошут скликав свою партію на нараду на 27. вересня.

Софія, 23. вересня. (Кб). Часописи розголошили були вість, що болгарський король задумєв переступити на православє. Однак ся вістка неправдива.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві проєсно прислати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

улиця руска число 20, телефон число 788.

заснованє при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюванє кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потрученя податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці поштової число 35527.

Конто жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки шадничі: К 2,848.890.—

Уділи членські: „ 262.994.—

Позички уділені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Найперше і найбільше буковинське етаблісєма в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня

ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,

уніт мів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Специяльність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні ціни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а

теперішня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—) Замовленя з провінцій сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої сталі ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилович, Механік

в Чернівцях

(—)

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміраю в протягу двох місяців обїхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати.

Хто хоче мати вірну, гарну і тревалу фотографію, най зголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (4—5)

АНДРІЙ ПОДАР,

руський фотограф.

Виноград

десеровий і курацийний, солодкий (Chasselas) 5 кильо по К 2:50 висилає:

Dr. Horváth в Szentendre (Угорщина). 130 (6—6)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях, під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Строїч.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностальної стрічки або 17 місця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакция і експедиция

„Буковина“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2
Адміністрация ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміватись що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаци неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей на анонси марками поштовими не приймає ся.

ЗАПИСКИ.

□ З кінцем сего року будуть знову переводити конскрипцію. Се для нас дуже важна справа і тому вже від тепер заздалегідь звертаємо на се увагу наших свідомих людей, головню на провінції! Ї ще у нас, на Буковині і такі наші селяни, що не вийшли ще поза конфесійну свідомість, а що волоске попівство наше все ще називає православно віроісповідане волоским а его визнає люди „волоскої віри“, то рівночасно грозить нам небезпека, що ті наші селяни дадуть вписати себе навіть без великого опору між Волохів.

Ми вже не раз звертали в Буковині увагу на се, що на українсько-волоским пограниччю немало наших громад зрумуножовано вже, деякі навіть цілковито. Остра, Іпотешти, Гліт, Джемани і т. д. всьо се дуже загрожені наші позиції, які тепер при конскрипції готові перейти в волоске посідане.

А на се не вільно нам згодити ся! Число членів кожної нації — се її великий капітал, підстава всякої сили! Особливо тепер набирає се незвичайної ваги. Стоїмо перед введенням національного катастру в соймовій виборчій ординації. Будучі лісти національних курій буде складатись головню на підставі висліду конскрипції з дня 31. грудня с. р., отже в сей спосіб неосвідомлені наші люди можуть найлегше дістатись між Волохів. Хоч на вислід виборів не мало би се покищо впливу, однак вписані тепер на волоску лісту наші люди звільна ще більше волончили би ся

і згодом, побільшаючи так волоску націю, унеможливили би вони Русинам остоятись проти Волохів наприклад при дальшій колісь реформі виборчого соймового права нашого і взагалі у всіх політичних акциях, де числять ся з числом приналежних до даної нації.

Нехай отже всі свідомі люди наші на провінції вже від тепер тямлять, що з кінцем сего року жде нас важний іспит нашої зрілості що-до національної свідомості, іспит, від якого залежати будуть колісь неодні наші успіхи або невдачі! Вже від тепер треба нам отже у всіх непевних місцевостях розвинути в тім напрямі дуже пильну роботу, щоби в тій справі не було там ніякого баламутства, яке відтак могло би нам дуже шкодити. Се загальнонародна, не партійна справа і ми певні, що кожда свідома наша душа не перейшла при тім списі до ворогів, чи то через агітацію Волохів з їх „волоскою вірою“ чи через так само підлі заходи наших кацапів, що до „руського (russisch) возсоединенія“.

Проект Соймової виборчої реформи на Буковині не стрінув ся у Відни (як писали ми про се вже вчора) з ніякими засадничими перепонами. Національний катастер буде і на Буковині обовязувати і з тої причини останній проєкт нашої соймової виборчої реформи не впаде, як думав п. Менчель і багато інших ворогів сего безперечно поступового виборчого закону. Як довідуємось, у Відни вже печатаєть ся проєкт сей реформи з уягледненем тих змін, яких зажадало центральне правительство, а які (крім знесення осібного жидівського ката-

стру) не вводять в тій реформі ніяких засадничих змін.

Сеї реформи жадали передовсім наші послы — і вони власне переперли се, що центральне правительство згодилось на проєкт її, зладжений перманентною комісією нашого сойму! Всім, що читали буковинські днівники, хиба відомо, кілько завзятих ворогів виступило до бою проти сего проєкту. І коли нині притихли сі голоси, — то се власне вислід тих успішних старань наших послів, в тій справі у Відни. Передовсім пан Менчель дуже зажурился. Педсказував національну борбу в Чернівцях з нагоди креованя ненімецьких народних шкіль в нашій місті — а обійшло ся без борби. Проповідував, що центральне правительство ніколи не згодить ся на соймову виборчу реформу у нас на основі національного катастру і знову завів ся. Відний пан Менчель... І бідні ті політики, яких тайні думи переказував він тільки своїми бундючними словами...

Митрополит Репта виїжджає, як довідуємось, вже в найближшій часі на візитацію православних парохій наддністрянських. Наші селяни повинні використати сю нагоду, щоби Ексцеленції митрополитови докладно представити на місци свої жадання на церковнім поли. Передовсім скрізь, де ще того не ма, треба виступати з домаганем, щоби в руских селах правлено службу божу і виголошувано проповіді лише в нашій рускій мові, що нам після всіх божих і людських прав належить ся і від чого ми ніколи не відступимо.

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Бо вона ніяк не зважалаб ся видати на забаву гроші з місячної плати, а вже оцадности може з легким серцем видати.

— В осібну шкатулочку знов кидає сі гроші, які брала би служниця.

— Мабуть знов на якісь непередвиджені видатки.

— Добре, алеж се забавка перекладати гроші з одної кишені в другу.

— Забавка, але пожиточна. Часом, Елю, дуже розумні люди бавлять ся такими забавками. Приміром убезпеченя житя, се проста щадниця. Премії із складаними відсотками дали би ї більшій суми, а проте без товариств і поліс мало хто зложив би їх у банку. Тільки деж такої економії навчила ся наша сусідка?

— Не знаю. Вони прийшли із Прус.

— Хиба, що так. У нас найдеш також господарні жінки, та вже не такі.

— Принесла з собою родинні ідеї Стіндога Бухгольців. Я жалую жінок вихованих на взорах Стіндога і жалую їх чоловіків. Все чую себе щасливою, що можу бути виша над них тай можу чоловікови дати инше щасте ніж філіжанку свіжої кави — закінчила розмову Оріся і поцілувала Осипа.

— За Бухгольцові ідеї у Стіндога і я, Орісю,

не побиваю ся, але важно і то дуже, що всі німецькі тай богато польських родин мають традиції, в яких батьки ховають дітей. У Поляків досить того, що селянська дитина виїде в т. зв. інтелігенти, а вже в другім поколію є у них родинні традиції. Зате в нас інтелігентні новики кулачною політикою розбивають організації і товариства.

Оріся надула губки, але промовила до мужа кокетно:

— Любий Осипе, а щож се має до блискучих рондлів п. Савіцької з Вжесні?

— Се було про родинні традиції, а коли хочеш про господарність, яку ся Німка вносить до польської родини свого мужа, то її вона важним для нас прикладом, бо наш народ убогий, а розумний чоловік всюди чогось потрафить навчити ся.

Оріся вже починала сердити ся, але перемогла себе і, підлечуючись до мужа, напруженим голосом перебила йому:

— От кинь уже, ти не в школі. Там своїх хлопців моралізуй до тям, а зо мною не роби того. Сіла йому на коліна і Осип почув тепло її тіла.

Та він її трохи не був задоволений таким оборотом їх розмови. Хоч Оріся рветь ся з дому в широкі кружки, і на її домагане зараз першого дня обов вписали ся до місцевих українських товариств, хоч вона бажала в т. зв. українській громаді відограти якусь роль, Осип не бачив у тім великої ідейности, але бачив неадапність і хід навання. До роботи в жіночих товариствах тяжко було їй забратися, бо тільки в четверги сходили ся пані на проби мішаного хору „Бояна“. Поки

що вчашала Оріся на сі проби, а хоч не була музикальна, то от тримала ноти в руках тай співала хйба задля ідейности. „Давай їй зібрання, кожний другий день, гутірку в каварні, отсе булоб їй до вподоби“ — роздумав Осип, коли бачив жінку в „Бояні“ серед товариства — „або живу ляльку в колыску. Жива кукла може би зрівноважила пориви до ніби то високого лету“... А тимчасом ніщо того лету не рівноважило: і саме тим летом лагодилась Оріся їхати до Львова на посвячене „Народної Гостиниці“, де надіяла ся стрітати своїх милих знайомих, а середним вона часто перебувала духом. Дуже стужила ся вже за Львовом, за його товаришеским житєм.

Досі не відмовляв їй Осип нічого і за те вона радо слухала його у всім, де не треба було щось додатно робити. Счудувалаж ся, дуже, що він тепер лагідно, але цілком рішучо відмовив. Догадувала ся, що Осипові не стало грошей. Ось вона кинула в поштову скриньку лист до Ореста, цілком так само, як тоді звичайно робила у Львові. Переказ на 25 корон прийшов троха пізно тай ще листовое не робив ріжниць в іменах і заїс гроші до гімназії. Осип просив жінку зараз одіслати гроші назад тай написати Орестові листа, що по правді вона гроший не потребувала. Адже у Кульчицких можуть Бог зна що подумати. І справді не довго навіть прийшло ся чекати на лист від мам. Оріся мусіла приобіцяти Осипові, що на будуче без його згоди не зажадає ні від кого гроший. Алеж зо свого боку, приобіцав їй Осип, що за дві неділі поїдуть до Львова.

Стрийська вистава, яку до четверга (до 10. год. рано) звиділо 28 тисяч осіб, викликала у всій українській пресі велике одушевлення і навіть певна надія, що від тепер укр. політика галицька буде звертати ще більше уваги на економічну організацію і взагалі на організацію масову, як на сю силу, що найпевніше може довести в Галичині до сей „зміни системи“, якої цілком хибно жадано там досі від українських послів. Крім українських дневників заговорив про сю виставу також „Галичанин“. Слова його цікаві вже хочби тому, що виїмково сим разом він не дає і не бреше. Ось вони: „стрийская вставка должна бы выйти въ пользу нашего прогресса въ области земледѣлія и промышленности, а при томъ стати указаніемъ для нашего крестьянства и мѣщанства, что только трудомъ и поднятіемъ родного производства во всѣхъ областяхъ народъ нашъ успѣетъ приобрѣсти себѣ значеніе и вліяно въ краѣ и государствѣ. Вчера состоялись въ Стрыѣ совѣщанія виднѣйшихъ украинофильскихъ дѣятелей въ области кооперативныхъ обществъ, которые, какъ то видно на выставкѣ, имѣють довольнобогатую украинофильск. литературу. Выставка доказуетъ, что украинофильская партія поднялась въ послѣднихъ лѣтахъ особенно тѣмъ, что члены ея переводили організацію народа въ каждомъ направленіи и що паралельно съ политическою вели также економическую работу. Тѣмъ способомъ стали они сильными и то было причиною, що нинѣ заняли крѣпкія позиції по городамъ и селамъ въ Галичинѣ и на Буковинѣ. Фактъ тотъ удостовѣряемъ по той причинѣ, що бы нашимъ людямъ доказати на примѣрѣ, що не шумомъ и крикомъ, не голословными отзывами и угрозами, а муравейнимъ трудомъ достигается успѣховъ, силы, вліянія и значенія“.

І се ще остаточно най буде дальшим доказом, що лиш реальна робота, яка опираєть ся на масі і матеріяльно та культурно підносить сю масу, може відвести нас від політики розпуки і дати нам небавом вже силу, для якої малі вже будуть всякі перешкоди, всякі зусилля наших ворогів!

*

Презес соймового кола, пос. Ст. Гломбінський — як доносить о тім „Діло“ — запросив президію руско-українського клубу соймового на спільне засіданє клубу

По дитинячому владувала ся Орися тай зараз пописала листи до знайомих. Вже й ні про що не думала тай не говорила, як не про сю подорож.

Користаючи з двох святочних днів поїхав Осип до Львова з жінкою і сі два дні проминули їм наче гарний сон. Були в театрі і на виставах, перейшли ся широкими вулицями обложеними дорогими магазинами. В „Народній Гостинниці“ зустріли всіх добрих своїх знайомих. Мило прожили колісь хвилі пригадала собі Орися тепер у кружку „Молодої Музи“, що розсіла ся за мармуровими столиками. Так прозвала себе колишня редакция „Світла“. Молоді поети з його видавцем розбили глек і надрукували відозву про „грубу руку видавця“. Вже й появил ся перший випуск нового видавництва. Орися так приємно забавляла ся з поетами що аж закурила папіроса і навіть не закашляла ся.

Осип менше з ними пересиджував. За те дуже владував ся стрічею з Корнієм. Була тут з сотня академиків. Розсіли ся за кількома столами й гурторили: одні поважно, другі жартами та глузуванем, інші переглядали часописи. Корній сидів межі ними, а духом був далеко. На се вказувала його мовчанка і задумані асні очі, що гляділи у безмірну дальну. Осип поздоровив ся з ним, а лишаючи Елю тай усе заповів, на котру годину верне, пішов з Корнієм перейти ся по свѣжій повітрі. Осип бажав оглянути „Академічний Дім“. По дорозі розмовляли про буденні речі, а про те було Осипові мило і мирно. Дивна симпатія, яку почув до того хлопця, не вигасла у него. Осип

бових голов, яке відбуло ся в середу о 10. год. перед пол. — На засіданю сім зажадали президію польских клубів соймових від президію українського клубу, щоб вона предложила свої постулати на разі що-до найблизших справ, які стоять на дневнім порядку соймових нарад, висказуючи своє бажанє мирної полагоди руских справ. На се одержали вони від дра Евг. Олесницького, д-р К. Левицького і д-р І. Макуха відповідь, що коли соймова більшість польска хоче дійсно сповнити всі оправдані домаганя Русинів, то президія укр. клубу предложить вперед сю пропозицію перед пленум клубу та дотичні, прийняті клубом жаданя представити на найблизшій конференції провідників клубових. Засіданє укр. клубу в сій справі відбуває ся нині в п'ятницю.

„Буковинська Торговля“.

Се товариство поставило собі задачу подбати о заснованє і розвій торгівлі та купецтва межі Русинами на Буковині, а на сам початок отворити руский sklep у Чернівцях. На жаль всі дотеперішні заходи сего товариства не успіли здійснити хочби сей перший намір товариства. Справді приступило в члени вже споре число наших людей головно з поміж черновецького руского міщанства, за те мало членів уплатило доси зголошені паї. Ще менша в тім участь нашої інтелігенції, яка відносить ся до сего конечного і пильного діла з нечисленними виїмками зовсім байдушно. Се непростимий гріх супроти такої важної справи, якою є торгівля для економічного піддвиження нашого народу. Годі, щоб остало так ще дальше? Крайна пора взяти ся нам і за се переважне діло, зробити вже раз перший на тім поли крок і на Буковині!

Тому підписаний виділ запрошає отсим не тільки всіх, що вже приступили до тов. „Буковинська Торговля“, але й усіх Русинів на Буковині, а передусім черновецьких, головно нашу інтелігенцію, а з осібна наших послів як і представителів наших фінансових інституцій „Селянська Каса“ та „Руска Каса“ на збори „Буковинської Торговлі“, що відбудуть ся в **понеділок, 27. с. м. о 4. годині пополудни в „Народнім Домі“** задля остаточного порішення, як здійс-

шував у всім причини, тож і сей обяв розяснив собі. Чоловік такий прозаїчний і тверезий, як він, шукає поезії. Він бачив її у тих, що вірші пишуть тай любив їх, тепер найшов такого чоловіка, що його ціле житє — поезія. Не така віршована, що ухо, чи око бавить, але се житє не є щоденне, не таке як мільйонів. Пророки і герої, у них усіх мало бути таке житє. Ся поезія, сей чар проявляв ся і проявляти ся буде ріжно, а то відповідно до часу, епохи і підсону. Що буде з сего хлопця — хтож се вгадає, та тепер він поет.

Згадали в розмові Суходіл тай Ореста і жалували, його і у него краяло ся серце як бачив криваву муку і кривди українського селянина. Од того нятяку Корній замовк, Осип майже сам говорив. Виходило з того монольога, що в часі фєрій айдуть ся вони знов на Поділля, або навіть у Суходолі. Там цікавий кут і варто би було поспробувати археологічних розкопок. Вертаючи до Гостинниці, задержали ся довше на Цитаделі, з якої в 48 р. Гамерштайн як раз 3го падолиста бомбардував Львів. Вся панорама, що велично розкинула ся під високим горбом, задубіла. Нема того міського посіху, нема того житя, що кипіло літом: чи місто, чи село, — смерть рівняє багатого і бідного.

Корній казав, що записав ся на університет у Львові. Зачав я студіювати фізичну географію і геологію, може відверне ся моя увага від того злого, яке коїть ся на нашій землі.

Ах товаришу, гадаєте, що ви в силі се зро-

стнити задачу сего товариства а головно як отворити руский sklep в Чернівцях.

За виділ тов. „Буковинська Торговля“:

Омелья Попович, др. Володимир Милькович, голова. заступник.

Сірецький, секретар.

Політичний перегляд.

3 галицького сойму.

З нагоди нарад над предлежаннями краєвого виділу в справі вибору трох членів надзорчої ради краєвого банку скаржив ся др. Кость Левицький на нехтованє національних прав Українців і поставив внесок, щоб дотичні предложеня відослано назад до краєвого виділу, який має їх ще раз перестудіювати і приновлюючись до бажань руского народу поробити певні модифікації. Внесенє прийнято.

Конференція ческих аграріїв з Молодочехами.

Вчера відбула ся нарада між парламентарною комісією клубу ческих аграріїв і парл. комісією Молодочехів. По виголошеню рефератів, клубовими представителями запала одностайна ухвала що до дальшої тактики обох клубів. По довшій дебаті ухвалено одностайно не узнати правительственных предложень, о скільки їх зміст відомий із часописів, догідними управлїянтя політичні відносини в Чехах.

Кріза крізу поганяє.

До хронічних недуг австрійської політики належує безперечно кріза, які то в Будапешті то у Відні, а в останніх днях також в Празі повстають і довгий час держать відтак в напруженю політичні круги австрійські. В Будапешті, тім центрі, звідки виходять ріжні затії в цілі ослаблення австрійського впливу в Угорщині та зміцнення влади мадярської нації над прочими народами угорської держави, кріза вже таки добре заакліматизувала ся. Правительство не може подати єї ліку і хапає ся найпростішого средства — димісії. В Угорщині вже так привикли до димісії др. Векерліго, що вістка о єго послідній димісії — а властиво цілого кабінету — не викликала в політичних партіях жадної метушні. Всі супотїйні, хотий нікто не сподіває ся добра від слідуючого правительства, значить якогось здорового предложеня, яке подало-би лік на хронічну слабкість в політичних сферах: — крізу. Годі властиво тепер визнати ся на тих політичних махінаціях в хаосі, що наступив по вістці про уступленє цілого кабінету, хіба що яка сильна рука зможе вияснити теперішню запутану ситуацію. Се було-би в Будапешті. Але бо й Прага клопоче політиків немало. Тут кріза змагає до все грізніших форм. Вчера відбула ся нарада ческих аграріїв з Молодочехами, на яких виразно заявлено, що правительственні предложеня неможливі до прийнятя, бо ними не можна залагодити національного спору, який розгорів ся в межах Чех. Отже правительственні предложеня, на які покла-

бити? Виж і під землею найдете сліди кривди яка нас переслідувала так, як тепер. А головно що ваші думки знайдуть вас всюди, де би ви не пішли, чим би не заняли ся. Будь ви філльофог клясичний що пише томи про „жж“ (кай) у ріжних авторів, а ваші думки знайдуть вас при сій мерзкій роботі.

— Алеж сі думки мене мучать. Гадав я що агітація, пропаганда межі селянськими масами заспокоїть мене. Та ні. „Се дуже повільна робота“, говорило в мні все. Або треба, щоб не десятками але тисячами до такої роботи брала ся наша інтелігенція. Алеж за осьвідомленем має іде ще друга не менша важна річ: виконати і перевести в житє се, до чого закликаємо маси.

— Отся боротьба в приспішенім темпі, вона покляла печать на все наше житє. Всюди її бачите. Вона одриває од спокійної праці всякого, у кого живе серце. Богато в нас нарікають на молодіж. І я нею не одушевляю ся, але вона мусить годинами радити по кофейнях, бо її витручують книжку з рук. У інших народів молодіж тільки вчить ся, а у нас мусить бороти ся за свої, а тим самим і цілого народа права на університеті, права, які повинні їй дістати ся без тої боротьби, без страти часу. Я досить холднокровний і студіював природу, а я стояв під знамям тої боротьби так само, як інші. Тай до чині стою.

(Далі буде).

дано ще деякі надії, що они впривнають диференції між Чехами а Німцями, не знаходять тепер попертя. Жаден з обох таборів не хоче зробити кроку на перед, хотай кожний з них бачить вину цілого спору в неподатливості другого.

Напруження в Празі та в Будапешті відбивають ся дуже яскраво на політичних віденських кругах, які знов чекають з нетерпеливостю вяснення ситуації. Куди глянути, всюди криза. Парламент немов-би в агоніях і кожда вістка про непримиримість спорядних партій вкорочує его надії. Вже з жахом споглядають політики народні в той бік, звідки ось-ось може прийти вістка, що § 14 вступив на престол, щоб неподільно панувати.

Нарада клубових предсідателів в ческім соймі.

Перша конференція предсідателів поодиноких клубів чеського сойму розбилася через те, що німецькі послы жадали, щоби в першій мірі раджено в ческім соймі над правительственними пропозиціями і над німецькими внесками що до чесько-німецького спору, чому Чехи спротивили ся, заявляючи, що передовсім треба радити над економічними краввими справами. Німці обавляючи ся, що наради над енономічними питаннями заберуть багато часу і що тому в сій короткій сесії не буде можливо розглянути їхні домагання, не пристали на се, через що повстала непевність що до правильного функціонування чеського сойму. Сьогодні, в п'ятницю, має відбутися нова нарада клубових предсідателів, де буде йти бесіда головню о тім, чи в біжущій сесії мають прийти під обрану лиш правительственні пропозиції і такі справи, що змірають до поладження спору чи може й інші точки. Як звісно, Німці стоять на тім становити, що вперед мусять сойм радити над пропозиціями, які забезпечують права Німців, як от пропозиція в справі збільшення числа мандатів кравового відділу і др., підчас коли Чехи висувають все таки ще господарські справи на перед.

Зїзд німецьких соціалістів.

Вже від кількох днів радить в Райхенбергу зїзд німецьких соціалістів над своїми партійними справами. Із звітів про сї наради видимо, що соціалістично-демократи, як добрі політики, не осуджують вже тепер таких справ, яких авдвенція п. Пернерсторфера у цїсаря, голосоване соціал-демократичних радних громадських за всякими національними цїлими (напр. що до фундації Розебера на німецькі приватні школи) і взагалі приймають як добру політику парламентарних соц. дем. в австр. парламенті, і їх опортуністичну тактику, не яка є ще розумієть ся, зірванем з соціалістично-демократичними принципами. На посліднім засіданні радив зїзд над новим організаційним статутом соціал-демократичної партії в Австрії. Виголошено дотичні реферати, в яких порушено також справу організації женщин та молодежи. Як партійний податок назначено найменше 20 сотиків місячно.

НОВИНКИ.

Чернівці, 24. вересня 1909.

Календар. Субота 25. (12.) Автоном, Корн. п. нр.; рим.: Клеопи М. Схід сонця 5:51, захід 5:51. — Неділя 26. (13.) Н. 17. п. С. Корн; рим.: Н. 17. п. С. К. і Ют. с. Схід сонця 5:53, захід 5:49.

Українське учительство в Милишівцях. Минувшого року вислало учительство з Милишівців гор. двох дуже убогих учеників до вишньої гімназії і підпирали їх місячними датками через цілий рік ось як: пан надучитель Гидий платив 2 а часом і 3 кор., пан Врага 2 кор., пан Реннер 2 кор., пан Райлян 1 кор., пан Гомюк 1 кор. а панна Кіпер 1 кор. Таким способом окінчили бідні ученики: Савчук і Матійчук І. класу гімн. у Вишні. — Най се буде прикладом для всіх наших патріотів. Vivant sequentes!

О руский колісвий білет. Дня 18. с. м. всів а разом з академиком Лютиком і учителем Сарматюком (оба з Вилавча), на приставку Слободзія-Ванилів до потягу, що їде з Вишні до Неполоківців і зажадав карти їзди з руским написом до Черновець, а прочі два панове до Вашківців. Кондуктор сказав на се, що таких карт нема, а коли ми зажадали, щоб виставив нам їх „in blanco“, привів він „Zugsführera“. Сей приніс друковані німецькі білети і сказав, що — коли він має друковані білети, то ему не вільно писати „in blanco“, хіба, що ми доплатимо о 1 К більше. Ми згодили ся і на се. „Zugsführer“ вийшов і з сим доїхали ми до Вашківців. Лютик і Сарматюк всїли і пішли до стаційного уряду, куди вїзав їх кондуктор. Що було з ними дальше, — не знаю. Вкінці прибігав задиханий від злості начальник стації у Вашківцях і питав за мною. Коли кондуктор вказав ему мене, він дав мені картоновий білет до Черновець і вїзав мене, щоби я заплатив за него. Я повторив ему своє бажанє, що до руских білетів. На мов

дальше жаданє виставити білет „in blanco“ відповів начальник стації, що до сего є управлений „Zugsführer“, який одначе не вміє писати по руски. Я заявив готовість написати собі сам карту. Тоді п. начальник каже: „То пан не хоче платити за карту, „also“ прошу висідати“. І наважив ся, щоби я висів. Видячи, що мене готові викинути, я — з огляду на се, що мусів їхати — прийняв карти, а в Неполоківцях зажадав в рускій мові від урядника руху книги жалоб. „Was bitte? Ich verstehe nicht“. Я виразив своє здивованє, що урядник в Неполоківцях не знає рускої мови і повторив ему ще раз виразне своє жаданє. Пан урядник вийшов десь, а вернувши, питає мене: „Книгу жалоб хочете?“ — „Так“. — „А що будете писати?“ — говорив вже по руски. Я сказав ему, що жалобу в справі залізниць, а коли він таки наставляв, щоби я сказав ясно, що хочу писати, бо не дасть книги, я сказав ему, що в книзі напишу про се, що мені не хотіли дати карти з руским написом. На се він: „О, видите, булибсьте таку дурницю написали“. Я звернув его увагу, що він не компетентний судити мою жалобу, а тимчасом якийсь другий пан, що чув кризь двері нашу розмову, приніс мені книгу жалоб, де я описав цілий факт. Зараз по мінві писав у книзі ще якийсь пан жалобу в такій самій справі. Із сего факту виходить, що білет „in blanco“ можна би було написати по руски, але „Zugsführer“ не уміє та, що пани залізничні урядники все ще нехтують нашу мову, хоть пан з Неполоківців — як мене інформували — Русин, в що навіть мені не хочеть ся вірити. — *Лев Ясінчук.* — Від Редакції. Між нашими залізничними урядниками є за богато галицьких Поляків. Вони певню хотіли би перенести до нас галицько-польські шкани зглядом Русинів. Ми певні однак, що п. Чікфрай буде все найкрасшим оборонцем права і представляючи наші жадання вишній власті, сам буде старати ся, щоби ми не мусіли вести кампанії о рускі білети.

Брандес про д-ра Кука. Др. Кукови чимраз більше вірить тепер сьвіт, що він справді відкрив північний бігун. — Критик і публіцист Юрій Брандес в одній з копенгагських часописів оголосив силуету Кука, з котрим здавна був знайомий. Коли Кук прибув 4. вересня до Копенгаги — пише Брандес — носив той сам витертий, сірий жакет, в котрім я бачив его ще перед трома роками. Довге волосє закривало ему уши, на голові шапка з морського пса, рівнож сіра і витерта. В день описіа Кук представляє ся вже як елегантний gentleman. Нагла та метаморфоза видає добре свідодство кравцям і фризерам Копенгаги. Пізнати би по нїм не можна, що вернув з так далекої і трудної подорожі: лице повне, ціле рум'яне, рухи свободні і жваві. Ї сильно збудований, хотай без атлетичних вимірів; ріст середній, стать барчиста. Темне волосє окружає лице, в котрім сині, веселі, щирі очі викликають припадне вражєне. Треба бути добрим психологом, щоби доглянути в тих очах великої енергії, котра ему промостила дорогу серед непроходимих, здавало ся, перешкод і трудностей. Поводженє Кука є повне невимуженої простоти; успіхи не завернули ему голови; є він вільний не тільки від всякої пози, але прямо скромний. Батько его був Німцем — помімо американського способу жити, ще нині можна помітити цілих німецького походженя. В часописях повторювано; що данський подорожний Куно Расмуссен сказав про Кука, що він не розумів язика Ескімосів. Загачочним видавало ся для того, як Кук міг цілими роками порозуміватись з Ескімосами. Коли его я о то запитав, відповів дещо зачудований: Розуміє ся, говорив я з ними по ескімоси. Язиком тим говорю плавнійше і легше як тепер по німецьки. На запитанє, що обіцав своїм двома товаришам, щоби їх наклонити до так далекої і карколомної подорожі відповів з усміхом: Кожному з них обіцав я дати піж і стрільбу. Стрільба є в понятю Ескімоса найбільшим багатством. Значіння грошей Ескімос не розуміє. О тільки лише мав трудність. Кук в розмові з Ескімосами, що они говорили нимним диалектом як Ескімоси данські. Питав я ще Кука, длячого своїх товаришів не привіз до Копенгаги? Не хотіли приїхати. Перед кількома роками привезено двох Ескімосів з Кап Йорк з Гренландії до Нового Йорку. Один з них умер, а другий десь затратив ся. Мої товариші бояли ся, щоби їм в Данії лихого не трапилось. Найцікавішою в експедиції Кука видаватись може его бистрість, з якою Кук, коли всі засоби амуніції вичерпались, впав на гадку, щоби самому фабрикувати луки і стріли, а також списи в той спосіб роблені, що затизано острій ніж на довгий жердці. Питав я его, длячого не уживав стрільб, котрі ему ще лишались, щоби ударом кольт відганяти диких звірята. Відповів мені, що кольт тріска би на певно, колиб нею вдарили о голову медведя або піжмowego вола. Де не вистарчала ему зброя пригадуюча камінну зброя, успішно послугував ся „ляссом“. Кук не взяв з собою грошей на виправу. Питав я его як до грошей дійшов. Лишив він в дімку збудованім в Гренландії перед виправою американські гроші, котрі там застав в поворотній подорожі. Правдоподібно впрочім успіх Кука стане ся для него жерелом багатства. За першу телеграму заплатив ему Gordon Renet 3000 долларів з заміткою: Ніколи ще з більшою премністю не виплачував я нагороди. В день пізнійше

World хотів ему жертвувати за ту денешу 30.000 долларів. Та перша страта 27.000 долларів научила Кука бути обережнійшим. Контракту о книжку не підписує з ніким, нім не розважить собі в спокою всіх ему предкладаних условин. Рідкою є річню, щоби відвага і бачність, котрим жадні інші середини не нагороджувані багатством і славою, так що тїшитись можна, що в тім случаю річ має ся инакше. Тепер прибув до Копенгаги Otto Swerdrup, чоловік, з котрого досвідів Кук користав і на котрого раменах виріє в гору. Swerdrup віддав ему ту велику прислугу, що розпорошив всі сумніви що до великого відкриття. Він знає знаменито терең, трудності і як ніхто инший, може оцінити діло, котре докочано. Через здібанє ся з Пірім, Swerdrup в невитолкований доси спосіб був змушений змінити своє поступованє і вийшов на иншу дорогу, котра не довела его до ціли. Кук не здібав ся з керманічем, не звернувшись перед часом уваги сьвіта на себе в тихості, окружений тайною, допровадив плян свій до здійсненя і вражєне, котре тепер викликає яко триумфатор, скріплене є тим, що побіду відніс в мовчаню. Не було заповіджене з гори і не будило з гори сензації. Велике діло sans phrase — се его діло. Простота героя се его знамя.

Оповідки, іменованя і т. п.

Товариство „Жіночої Громади“ в Чернівцях буде сего року знов вести недільний курс аналіфаветів. Наука буде уділяти ся в двох відділах. Один для зовсім неграмотних, другий для таких, що уміють вже хоть читати. В другім відділі будуть учити писаня, рахунків, дещо з географії та історії і т. д. Наука розпочне ся 3. жовтня с. р. о 3 год. по полудни при ул. Петровича ч. 2 в партері. — *Виділ.*

Конкурс. Краввий віділ розписує на рік 1909/10 конкурс на чотпри стипендії імені цїсаря Франц-Йосифа І. в сумі по 800 кор. для учеників, які із скінченем реальної школи хотіли би посвятитись науці музики, малювання і скульптури — взагалі штудії. Ої стипендії уділяє ся на протяг одного року, але при добрім успіху в науці можна їх задержати до кінця студій. Компетуючі мусять предложити кравовому віділові найдальше до 1. падолнста с. р. слїдуючі документи: 1. свідодство, що приваляють до Буковини, 2. свідодство зрілості з реальної школи і 3. свідодство, іма-трикуляційне з технічної вишньої школи.

Із жита буковинських спортовців. В неділю дня 26. с. м. о 4. годині по полудни устроєно ту-тешний „український мячовий клуб“ на толоці коло цвинтаря мячову борбу проти волоского клубу.

Подяка. Вп. Добродії п. Яків Боюклі ц. к. асистент податковий з Боин вложив на зошити для бідної рускої дїтвори 5 кор. а п. надучитель Ткачик одну кор., за що їм сердечно дякую в імені сеї дїтвори. — *В. Приступа, учитель.*

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 24. вересня 1909.

Будапешт, 24. вересня. (Кб.) „Pester Lloyd“ довідув ся із судейських кругів, що небагом наступити іменованє міністра судівництва Гінтера президентом королівської курії.

Будапешт, 24. вересня. (Кб.) Німецький амбасадор відвідав вчера президента міністрів др. Векерлього, міністра торговлі Кошута і мініста кравової оборони Даранія. Вечером відбув ся в др. Векерлього в честь німецького амбасадора пир, в янім взяли участь міністри Кошут, Апоній, Андраші, Ціхі і Дарпоний, окрім того Кольман Сдель і інші важніші політики.

Снобелєв, (область Ферганн) 24. вересня. (Кб.) У в'язниці міста Ом в'язні зранили трох сторожів і двох надзорців. Сторожа вистрілила одну сальву, в наслідок чого пошили ся на місці 9 в'язнів і тільки само зранено.

Танжер, 24. вересня. (Кб.) Із Фесу доносять, що вістка про розстріленє ворохобника Рогієго неправдива.

Рогі хорий; має рану на плечах, яка в по-слїднім часі роззтрила ся.

Тов. „Руска Бесіда“ в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) видає що місяця ілюстровану просвітну книжочку для своїх членів, яких вписало ся на сей рік 700. Не гайте ся і вступайте в члени а не пожалуйте. За вплачені 4 або 2 короні (селяни і молодіж) дістанете книжочки в більшій вартості.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ,

(—)

улиця руска число 20, телефон число 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ в році 1895 на підставі закона о стоваришенях з року 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпеченим в „Дністрі“ від більше літ.

Процент від вкладок 4% без потручення податку рентного.

Вкладки приймає і виплачує Каса дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Шадниці поштової число 35527.

Кonto жирове в Банку австро-угорським.

Вкладки щадничі: К 2,848.890.—

Удїли членські: „ 262.994.—

Позички удїлені: „ 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Позір!!!

Позички під дуже догідними услї-
вьями Пп. учителям та ц. к. урядникам.

Пояснєнь удїляє: 129 (8—8)

Р. Сїрецький, Чернівці ул. Новий Свїт ч. 52
1. поверх,

евентуально Топушак, Кучурів вел.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL„Назва правно забезпечена“
антикара др. Ю. Францоа

в Терополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болїв, простудженя, ломана коштай, пле-
чий гїстїя і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не припи-
мати їй яких „Нервотонів“.Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шмїда
і Фонтїна, в Селетинї в дрогерїї
медикалїній Стернпуса.

19 (—)

Виноград

десеровий і кураційний,
солодкий (Chasselas) 5 кїльо по К 2:50
висилає:Dr. Horváth в Szentendre
(Угорщина). 130 (6—6)П. Т. Отсим подаю до загальної відомости,
що наміряю в протягу двох місяців
обїхати всі місцевости рускі на Буковині
і всюди

буду фотографувати.

Хто хоче мати вірну, гарну і тревалу фото-
графію, най зголошує ся до мене там, де буду.

Цїни дуже доступні. 131 (4—5)

АНДРІЙ ПОДАР,
русский фотограф.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

(—)

Важне для управителїв шкіл.

Вже вийшли з праси і суть на складі

в друкарни „Рускої Ради“ (Черківці ул. Петровкча ч. 2)

ОТСІ ДРУКИ ШКІЛЬНІ

на рік шкільний 1909/10, в мові рускій і німецькій:

Цїна розуміє ся за аркуш.			
Катальог (Klassenbuch)	—	—	8 сотиків.
Тижневник (Wochenbuch)	—	—	8 „
Спис шкільних занедбань (Schulver- säumnisse)	—	—	6 „
Витяг з катальогів (Auszug aus der Schul- besuchs-Tabelle)	—	—	6 „
Виказ про місячний стан кляс (Monats- bericht)	—	—	4 „
Табеля кваліфікаційна (Qualif.-Tabelle)	—	—	4 „
Виказ кварталний (Quartalausweis)	—	—	4 „
Спис ремунер. за науку релїгії (Ausweis über Religions-Unterricht)	—	—	4 „
Папір на справозданя з написом руским	—	—	3 „
Папір на справозданя з написом німецьким	—	—	3 „
Schulkataster	—	—	4 „
Lehrerkataster	—	—	4 „
Протокол діловодства (Gestionspro- tokoll)	—	—	4 „
Інвентар (Inventar)	—	—	4 „
Поділ годин головний (штука)	—	—	4 „
Поділ годин малий (Stundenplan)	—	—	2 „
Schulmatrik	—	—	4 „

Цїна розуміє ся за аркуш.			
Katalog der Schülerbibliothek	—	—	4 сотиків.
Спис бібліотеки	—	—	4 „
Завїзване до посїщення школи	—	—	4 „
Повідомлене про зашколене	—	—	4 „
Verständigung-Protokoll	—	—	4 „
Виказ про науку повторну (Nachweis. über Wiederholungs Unterricht)	—	—	4 „
Impf.-Verzeichnis	—	—	4 „
Inspektionsbericht	—	—	8 „
Statistische Daten	—	—	6 „
Statistische Nachweisung	—	—	8 „
Personal-Standes-Ausweis	—	—	3 „
Свїд. увільнення (Entlassungszeugnis)	—	—	10 „
Свїд. відхідне (Abgangszeugnis)	—	—	10 „
Шк. повідомлення (Schulnachrichten)	—	—	10 „
Свїд. испитове (Prüfungszeugnis)	—	—	10 „
Свїд. для повторних курців (Zeugnis für Wiederholungs Unterricht)	—	—	10 „
Лїсти виплати (Zahlungsliste)	—	—	6 „
Armutszeugnis für Schüler	—	—	4 „
Коверти з написом: Schulrat: 100 штук К 1:40 50 штук 70 сот. 25 штук 40 сот.			

Крім того друкарня має на складі:

Книги до веденя кас райфайзеньських, книги для товар. „Випасу Худоби“ і книги для товар. споживчих.

Книги і друки для кас коштують разом із стемплями 100 корон з пересилкою і опакованем 101 корон.

Книги для тов. „Випасу Худоби“ і тов. Споживчих коштують по 50 кор., з пересилкою і опакованем по 51 кор.

ДРУКИ СУДОВІ:

1. Спротивлене против екзекуції. 2. Позов о заплату ціни купна. 3. Позов робітника-слуги о платню з правом убогих. 4. Позов о звер-
нене позички. 5. Внесенє о позволенє екзекуції на движимости. 6. Внесенє о позволенє екзекуції на недвижимости. — Заразом пору-
чає нотарияльні друки: „Запис довжний до інтабуляції“, до того „поданя“ і „рубра“. — Цїна друків судових: по 3 сот. за аркуш.

Цїна друків нотарияльних: „Запис“ по 4 сотики за аркуш. „поданя“ по 4 сотики за аркуш, „рубра“ по 2 сотики за аркуш.

Замовлення належить адресувати: Друкарня товариства „Рускої Ради“, Чернівці, улица Петровича число 4.

Висилка лиш за послїплатою або за попередним надїсланем належитости грїшми. Марок почтових на замовлення друків не приймає ся.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 1/4 місця дрібним друком (petit). При кількох рядках або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2

Адміністрація ул. Паньська ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламаций неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученою поштовою належністю.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Перед загальними зборами „Рускої Ради“.

□ Нині, в неділю — дня 26. с. м., знов відбудуть ся в Чернівцях — по довгій перерві — загальні збори політичного українського товариства „Руска Рада“.

Колись гуртував ся під тим знаменем весь наш нарід, — колись вела ся під прапором „Рускої Ради“ вся політика наша на Буковині, на зазив сего товариства збирались давними літами тисячі нашого люду, щоби громадним, народним порозумінням добувати з себе силу, так дуже потрібну нам на се, аби як слід берегти здобуті вже тут наші права і здобувати дальші.

Нині знову зберуть ся в нашій місті наші селяни.

„Руска Рада“ — зреорганізована цілковито, має тепер бути товариством для нашої сильної мужицької політичної організації.

Власне тому й витаємо тепер сердечно перші по довгій перерві загальні збори її нових членів.

Сильна організація нашого селянства стала ся тепер першим, найважливішим постулатом нашої політики. Без кріпкої організації взагалі немислима тепер ніяка поважна і обчислена на дальшу мету політика, бо політику певну, здорову і розумну можна вести нині лиш тоді, коли вона опираєть ся на широкій підставі всего загалу, в ім'я котрого і для якого сю політику веде ся. Загал сей знову тоді лиш є справдішною доброю

підвалиною сеї політики, коли він добре зорганізований.

Зрозуміли се добре Німці і Чехи в нашій державі, за якими йдуть вже Польки, розуміють се добре клерикали всего світа а передовсім міжнародна пролетаріяте соціяльна-демократія, — і тому політика їх вінчаєть ся такими чудовими успіхами.

Не без успіхів і то не без поважних навіть успіхів була і наша політика. З політичної нулі в нашій краю ми стали нині важним чинником в краєвій політиці, — наше духове і реальне багатство народне зросло незвичайно. Однак якраз прийшли ми до сего не лиш тому, що малисьмо добрий провід в політиці, але головню власне тому, що були і є у нас вже тепер поважні організаційні проби народних мас, а то щотичить ся про сьвіти („Руска Бесіда“ і т. д.) і передовсім економічного нашого життя (Союз хліборобських спілок „Селянська Каса“).

Опираючись на тих двох безпосередно не політичних організаціях, дійшли ми тут в політиці до успіхів, яких на жаль завидувати нам можуть всі інші народи на Буковині і всі наші другі брати — земляки. — Всеж таки недосконало спеціально політичної організації нашого загалу, отже передовсім нашого сільсько люду, не могла остати ся в дотеперішнім політичним життю нашим без своїх [конечних, — скажимо відразу — недобрих наслідників.

Передовсім вся політична робота наша і всі навіть політичні успіхи наші

не мають у нас досі відповідної, все певної, безпечної підстави. Перша ліпша зміна в провіді, зміна в загальній (не нашої) ситуації політичній, остаточно навіть пустий на жаль заколот в наших інтелігентних кругах і консеквенція його: відклик спорядних сторін до не зорганізованих отже і невивірених ще політично якслід мужиків, — все се може що найменше в великій мірі відобрати нам нашу силу і наше політичне значінє в краю і в державі. Очевидно не те наше верховодське, (се байка), але на жаль загально національне політичне значінє.

Вести політику якогось народу без сильної організації його членів (у нас передовсім мужиків) не можна інакше, як лиш так, що малий гурток політиків, передовсім послів, сам все обдумує і сам се переводить. Коли-б вже ніяка иньша шкода не виходила з сего, як лиш ся, що се розумієть ся, власне при успіхах, вбиває в народі всяку ініціативу в тім згляді, то вже се само вистарчало, щоби якстий звернутись до організації політичної, при якій загал виховуєть ся, радить і — спільно з активними політиками відповідає.

Великим недомаганєм нашої політики було досі ще хочби й се, що при всіх важніших активних акціях політичних ми мусіли навіть на терені наших громад шукати чужої помочи, бо своя — власне через те, що не було політичної організації, — не вистарчала.

Крім всіх недуг нашої дотеперішньої політики передовсім промовляють за потребою як найсильнішою політичної ор-

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

Коли маю сказати правду, то і я, слухаючи викладів геології, роздумував про се, о скільки в конституційній державі одиниця, високий урядник відповідає за правительством і за кривди, які од того правительтва спадають на нарід.

— Говорите загально чи може про дане правительство і про даний нарід?

— Поки що говоримо загально.

— До чогож ви додумали ся?

— Я думаю, що одиниця є одвічальна.

Навіть у старих республіках, де власть державна була в руках цілого демосу і там талановиті одиниці, що грали якусь роллю, цілком слушно відповідали опісля перед тимже демосом тай пили цикуту. Справедливо проганяла їх остракія за межі краю, бо демос хотів сам нести одвічальність за правління, а колиб ся сильна одиниця лишила ся була в краю, то демос непевний був своєї власті і волі. В новочасних державах одвічальність одиниць безконечно більша. Тут ціла виконуюча власть спочиває в руках урядників, яким дає прикази і політичний напрям їх шеф. Екзекутива одвічальна перед володарем і перед давним демосом т. є. парламентом.

— Значить, виключає ся безпосередну одвічальність одиниці перед народом.

— Позвольте мені скінчити. Як і коли висока одиниця відповідає перед володарем, на се нема припису.

— Але є приписи на одвічальність перед парламентом.

— Так, на се є конституційні основи закона. Перед репрезентацією народа відповідає екзекутива. Але тут є дивний механізм. Так як у годиннику маятник стримує силу тяжкості а тягар кулі підганяє маятника, так тут екзекутива має вплив на склад парламенту а то при ухвалюванню виборчої ординації, при виконанню виборів а навіть парламент не зійде ся, поки його не покличуть і може бути кождої хвилі розв'язаний, коли того бажає екзекутива. Се не так як у республіках, де речинець для парламентарних обряд назначений календаровими датами і де сам парламент назначає, коли перестане радить.

— А що з того виходить?

— Виходять з того дві річі. Раз, що нема винуватих, як казав Гамлет. Колиж закон не знає одвічальности володаря, то мусить за него одвідати той, хто дістав од його власть над народом. Друга річ: Де посли входять до парламенту з волі народа, а не розб'єм там одиниця не одвічає, в таким випадку, коли дістане заяву довіря від такого парламенту. Тоді урядник має чисте сумління і ніхто з народа не повинен його пальцем торкнути. Але де нема такого парламенту і де урядникови виїмково дадуть карт бляши на глузоване з права і законів, там най він одвідає за всі кривди, які зробив, най одвідає своєю особою.

— Але третя річ, пане Корній, то ся, що як хто тебе бє, ти найперше відбираєш йому бок і ломиш його на двоє, і тоді аж почнеш правувати ся. Се так званий параграф перший.

— Другі знов кажуть: Wer ist stärker, der ist älter, і називають се першим параграфом, сего

а тепер не допускаю. Я надто серйозно і поважно розбираю саму теорію, бо з неї можна витягнути незвичайно важні наслідки.

— Себто розмова in concreto. Але на се не маємо тепер часу, бо треба спішити до Гостиниці. Радити і плакати треба з годинником у руці.

— Ні, я навіть далекий од того, щоб розбирати сю справу in concreto.

Приємно було Орсіє. й Осипові у Львові, але треба було відхати. Сей побут у величчій місті, хоч і короткий та так підбадьорив Орсію, що Осипові було з нею куди миліше і він радий був, хоч би лиш за для неї частіше туди їздити, тільки не ставало грошей. Як не рахував, як не заробляв Осип, а все було мало. Найтяжше раз залізти в довги, то довго і дуже довго треба шукати рівноваги в бюджетах. Осип вичислив, що без несподіваних видатків такої рівноваги треба ждати ще цілих два роки. Се відобало йому спокій на кілька днів.

Власне в той час прийшов із Суходолу лист. Запрошували на сьвіта вже заздалегідь і Орсію мала про що говорити та Осип відмовив. Він доси пильно остерігав ся входити в якісь близьші зносини з Кульчицкими. Листованє лишив жінці тай ніколи не дбав про се, чи від него засипає вона поклони, чи ні. Подорож до Суходолу він представив собі все як щось дуже далеке. Жінці сказав лише, що нема грошей і що зимою може сніг засипати бічні льокальні залізничні на Поділю. І сказав правду. Так само і в другій справі, яку рішив місяць тому, чи два, сказав теж правду. Кульчицкі хотіли прислати до них Анелю, щоб приватно вивчила ся гімназіальні класи, а в них мешкала. Осип сказав Орсіє, що тісно в них, а че-

ганізації нашого селянства всі дальші наші політичні конечні цілі і завдання. І жалувати лиш можна, що поважний почин до такої організації являється у нас аж тепер, коли вже навіть державні і краєві закони виборчі вимагають в великій мірі від нашого люду, щоби він передовсім, голосами своїми, навіть рішав безпосередньо про нашу політику в громаді, в краю і державі.

За давних літ гуртував ся наш нарід у всякій політичній акції під прапором „Рускої Ради“, однак тодішня її діяльність не становила політичної організації в модернім значінню сего слова. Що найбільше була се поверховна проба сего роду організації, яку Німці зовуть „eine lose Organisation“. Тепер має перевести „Руска Рада“ кріпку організацію нашого селянства і до сего вибрала вона найбільш відповідну форму, себто форму політичного товариства. З вдоволенням констатуємо, що такі знавці сеї справи, як австрійські соціальні демократи заявили передвчера на своїм з'їзді також за такою власне організаційною формою своєї партії.

Велику і не легку задачу піднялась тепер виконати „Руска Рада“. Та остаючи поза всіма нашими партіями мабуть найскорше зможе вона злучити в собі всіх щирих і трудящих Українців на Буковині так з поміж інтелігенції, як і з селянства.

Розуміється, селянство буде тут мати перший голос. І се нас радує непомірно. Давний статист, відтак молодший наш товариш в політичній роботі — наше селянство, нині стає вже в першій ряді і народну справу бере в свої руки. Се справді найбільший здобуток всієї нашої дотеперішньої української політики на Буковині і ми витаючи його, бажаємо „Рускій Раді“, з нагоди нинішніх її загальних зборів, щоби для важкої праці її найшлося в загальні нашім як найбільше щирого захвату, як найбільше щирої і невсипучої, ідеальної в намірах а реальної в ділах помочи.

Наша політична ситуація на Буковині має всі завдатки, що власне тут у нас найскорше для нашого народу може виробити ся той висший тип активної політики, який полягає в тім, щоби розумно і чесно самому уміти управляти

всім публичним життєм. Деінде українська політика національна здобуває покищо лиш конечний простір для національного українського життя, є пасивна наприклад зглядом політики управляючих Українцями краєвих автономічних властей. Инакше може і повинно бути і є у нас. Маючи перед своїми очима ці великі цілі і збираючи людей до такої праці „Руска Рада“ найкрасше відродить нашу громадянську роботу і оживить її, вводячи рівночасно порозуміння і блаженну творчу ривалізацію в нашім громаді.

Quod felix, faustum fortunatumque sit!

Перший український гофрат в адміністраційнім трибуналі.

□ Знову радісна вістка! Надпрокуратор черновецького, п. Володимира Михальського іменовано гофратом і приділено до адміністраційного трибуналу у Відні.

Радісна ся відомість з кожного згляду. Надпрокуратор п. Михальський належить до тих людей, якими радувала би ся кожда нація. Безоглядна чесність і незвичайне почуте обов'язку та відповідальності є знаменем всего життя його, як людини, як урядника і як Українця. Такі люди, се найкрасші і найцвітніші робітники в кождім напрямі, де людські громади збирають ся до праці в ім'я ідейних намірів. А коли такі одиниці є ще і такі світлі та даровиті при тім, як п. Михальський, тоді праця їх ще цінніша, тоді стають вони самі одним з тих ясних знамен в громаді, коло котрих гуртується і ясність яких морально змагається праця інших людей.

Таким ясним знаменем все була в нашім гурті особа п. Михальського, з огляду на його чудову характерність, чесність, сумлінність, щирість. При кожній нагоді мали ми від него розумну раду і поміч, в якій було небагато слів а зате немало правдивої, точної, щирої і доброї реальної праці. І не лиш знає своє моральні свої прикмети віддавав нам п. Михальський все, де треба було згуртувати до розумного і чесного діла як найбільше голов і рук. Він спомагав нашу народну куль-

турну роботу і матеріяльно. Перед кількома роками зложив він 5000 корон для нашої „Рускої Бесіди“ з тим призначенням, щоби за відсотки від цих грошей видавати розумні, популярні книжечки для народу.

Свідомий Українець, патріот в найкрасшим значінню сего слова але передовсім гарна людина, — ось найкоротша правдива характеристика сего чоловіка.

Як урядник займав п. Михальський в нашім краю незвичайно важне і незвичайно відповідальне місце надпрокуратора. Сповняв сей уряд так, що безоглядною чесністю своєю і великим тактом здобув собі безоглядне признание і пошану всіх націй на Буковині, а загальна і офіційна опінія все уважала его одним із найспосібніших юристів в краю і понад все ставила небуденні прикмети його характеру.

Се власне уможливило нашим послам успішно інтервеніювати в центральному правительстві о обсаду так поважного і такого важного для нашого народу місця в адміністраційнім трибуналі.

Адміністраційний трибунал, креований в Австрії 22. жовтня 1875. р. є касаційною інстанцією для всіх відкликів від оречень адміністраційних властей. В тім трибуналі не було ще досі ніколи ніякого члена Українця. Наші справи полагали там чужинці і передовсім галицкі брати наші не раз відчували се болючо. Пан Михальський як перший український гофрат в тім трибуналі буде там найкрасшим сторожем справедливості і для нас, а хіба кождому ясне, що ся позиція є не лиш особистою почесністю для п. Михальського, але першою нашою народною позицією в тім трибуналі. Радіємо нею незвичайно, тим бізше, що дісталась вона такій нашій людині! І коли вже наша буковинська, черновецька Україна має страждати для себе безпосередню поміч п. Михальського, то єдиною її розрадою в тім буде лиш те почуте, що вимагає сего ширше і більше загальне народне добро.

Самому-ж п. гофратови бажаємо сердечно, щоб на тім новім вельми відповідальнім і важким але і почеснім місці найшов як найбільше вдоволення і щастя!

рез те не можуть вязати ся навіть такою симпатичною дівчинкою як Ангеля.

При тім промовчав, що боїть ся також грошевих клопотів, бо Кульчицький в інституті мусить платити, хочби й неправильно, але Осипові хто зна, чи платив би. Одну і другу відмову прийняла жінка покірно. Чемовому і делікатному її поведенню Осип не дивувався, бо й він так поводив ся з нею і до виміни якихсь неласкавих слів між ними — Богу дякувати-ще не дійшло. Але тут було більше, бо — покора. Ні як було допитувати, але-ж таку покору він бачив у неї кожен раз як справа була з грошми і Осип казав, що нема грошей. Так догадав ся він, що тут буде почуте вини в Орисі з того приводу, що не дістала ніякого віна ні посагу. Щоб не завдавати їй жалю, він не говорив докладно про свої фінанси, хоч се й не радувало його, що не може з жінкою говорити отверто, як з дозрілим чоловіком, що треба дивити ся на неї, як на дитину. Всеж таки бачив, що вона його любить, цінить його авторитет, а через те не тратив ще надії уладити в будучині життя як найкрасше.

Між тим на службі було йому погано. По трьох місяцях приділено його до польської гімназії в тім самім місті. Правда, тут не бачив він тої трусливості, тут польський директор знав, що польська власть шкільна не жадає од його нищення польської молодіжки. Директор не слідив за кождим кроком хлопців і своїх учителів, віяло тут ліберальним духом. Але тут Осип мав працювати над чужою молодіжкою, з якої вийдуть вороги його народу. Він для них мав напружувати свій мозок, свою кров і енергію. Се йому було дуже боляче. Де-ж ся дійсність, яка би відповідала його ідеалам,

тим ідеалам, які завели його до тяжкої праці, у шкільних салях. А чому його взяли од рідних дітей, чому післали межі чужих? Ось тому, що натураліст польської гімназії достав відпустку а польська гімназія не може лишити ся без фахового учителя. До української на його місце не прислали поки що нікого — була чутка, що може з новим курсом когось пришлють. Може знов якого прогнаного теолога а то й комінара. Укінчені філософи Українці сидять без посад, бо їх рада шкільна не вважає досить безпечними.

А знов, як прийшла класифікація, перша класифікація, при котрій Осип мав писати такі ноти, як диктувала йому совість, то вийшло ось що. Поляки професори тримали в шаху Українців учеників, які з певних причин не вчили ся в своїй гімназії тай готовились дати їм лиху ноту. Тепер прихилили всі педагогі то до Осипа, то до других учителів-Українців і без сорому заводили отвертий торг.

„Я можу попустити отсім п'ятьом твоїм, а ти за те попусти п'ятьом моїм; маєш тут спис“. Товариші од разу пішли на сей торг і казали Осипові, що треба як найбільше польських хлопців шукувати. Се річ їм добре вже знана. Осип довго роздумував, але коли погадав, що тут може діло йде про будучність кількох хлопців, і то невинно переслідуваних, що може велика шкода, як би вони пропали, він незаслужено написав добру ноту будучим ворогам українського народу. Ще гидкіше було йому думати про се, що чим більше жертв з противного табору зашахує він правдою, чи не правдою, тим більше зможе викупити своїх.

Ні, незабаром се питання перестало бути реальним, бо його перенесено до міста Б.

XI.

Першим гостем, який у Б. відвідав Осипів, була Амелка. Цілком не надіяли ся її, приїхала не попередивши. Була весела, і жалувала, що не вибрала ся до них скорше, бо в А., де був Осип досі, була би хоч бачила Вітинського. Та на се почула, що Вітинський давно для неї страчений, бо оженив ся.

— А з ким? Гарна? Богата?

— Не знаємо її. Грошей трохи має, кілька тисяч, кажуть узяв. Розуміється, Полька, бо наші грошей не мають. Хочеш узяти Русинку, а ще не першу ліпшу, то мусиш, хлопче, зрести ся посагу.

Амелка слухала тих слів з відтінком злогої радості, що Вітинський мусів із ріжних боків мати грижу совісті. Осип дивувався. Жінка говорила таким голосом, що чуття було шпильки, а він не знав, за що і чому хотіла його колоти. Він же не дав їй відчуття батьківську провини, що не зложив для неї посагу. А знов Осипові вини стілько, що не дав себе руйнувати безпотрібними видатками. Знать Амелчина присутність настроїла так жінку її, адже вона Амелки не долюблювала.

— А нам навіть повідомлення не прислав.

— Не хотів ранити серця комусь.

— Кому ж, коли вільно спитати?

— Ти дуже добре знаєш кому; не треба питати.

— Але бачу, що ти не знаєш, а не знаючи, не говори.

(Далі буде).

Головні збори товариства „Руский Народний Дім“ в Чернівцях.

В неділю, дня 3. жовтня с. р. відбудуться в салі „Народного Дому“ о 3 год. пополудни головні збори черновецького „Народного Дому“ з слідуємим порядком: 1. Справозданє Виділу з его діяльності в році 1908; 2. Справозданє касове за рік 1908; 3. Прилімінар на рік 1909; 4. Вибір 10 виділових і 5 заступників та 3 членів надзорчої ради та 2 її заступників; 5. Вільні внески членів.

Виділ товариства випечатав справозданє з своєї діяльності за 1908 рік, з якого і ми беремо тут такі відомости:

„Головною справою, около якої обертає ся діяльність виділу в минулому році, було веденє бурси ім. Федьковича тай обдумуванє способів, як удержати рівновагу в бюджеті. Виходячи з сеї основної задачі, що молодіж се будучність народа, поставив собі „Народний Дім“ головною задачею, дбати про приріст національно свідомої інтелігенції. Тому веде товариство від багатьох лїт бурсу для хлопців, а перед трома роками побудувало величавий будинок, де в минулому шкільнім році 1908./09. находило 178 питомців приміщенє. Кошта будови дому бурси, як також єї удержаня є дуже високі. Дятого, хоч „Народний Дім“ одержав в минулому році субвенцію і від краєвого союму і від релігійного фонду, налягали великі довги тай відсотки від них важким тягарем на фінансах товариства тим більше, що вкладки членів і дари поодиноких добродіїв були незначні в порівнянню з великими потребами. Щоби не бути голословними, наведемо з касового справозданя цифри, що зілюструють нам тяжке фінансове положенє „Народного Дому.“ І так гіпотичні довги на обох реальностях виносять понад 135.000 К, вексель в краєвім банку 26.000 К, довг Бохнерови за будову дому бурси і направки 11.280 К 12 сот.

Питомці бурси були переважно учениками гімназії, хоч були між ними також ученики реальної школи, учительської семінарії, ткатської школи і народних шкіл. Они платили пересічно по 13 К 42 сот. місячно. Всі разом заплатили за 10 1/4 місяців 27.243 К. Бурса давала їм: здорове мешканє в осьми обширних саях разом з цілим інвентарем, здоровий харч, надзір, вихованє, поміч у науці і лікарську, лікарства, купіль, опал, світло і пранє біля. До плати бурсаків доложено 6.467 К 58 сот. готівкою і помешканє разом і інвентарем вартости 8000 К, разом 14.467 К 58 сот. Крім сего уділено убогим ученикам около 200 К за помочи. Проте уділило товариство кругло 15.000 К всїм за помочи.

Лікарську опіку подавали пп. др. Клим і др. Гузар, за що їм належить ся щира подяка; також годить ся зазначити, що пп. апікарі Грегор і Папп давали ліки по зниженій ціні. Управу бурси провадив повітовий інспектор шкільний Олександр Купчанко. Надзір над бурсою мав о. Евген Семака. Поступ в науці був вдоволяючий. В 1. півроці шкільного року 1908./09. було на 206 учеників 8 відзначаючих, 181 з першою клясою, а 17 не відповіло шкільним вимогам.

Виділ відбув 18 засідань. Крім адміністраційних і фінансових справ товариства і бурси полагджував виділ також инші справи. Між иншим посередничив при роздачі дров, які магістрат міста Чернівців призначив для убогих міщан-Русинів. Дальше підпирив виділ розвиток инших товариств, винаймаючи їм мешканя по приступній ціні. В салі „Народного Дому“ відбували ся часто наради і збори наших найповажніших товариств і інституцій. В сей спосіб був „Народний Дім“ дійсно огнищем житя буковинських Русинів.

Нових членів прибуло в біжучім році 15, проте має товариство 218 членів основателів по відчисленю всіх померших. З того вплатило повну вкладку 167.

Число членів „Народного Дому“ є надто низьким в порівнянню з числом Русинів на Буковині. Наша суспільність відноситься до товариства, число членів росте дуже поволі, вкладки впливають слабо, а потреби ростуть що раз більше. Тому боре ся товариство з клопатами фінансовими, недобір є ще все високий, а іменно виносить він в прелімінари на 1909. рік поважну суму 45.874 К 22 сот. Через недостачу фондів не може товариство розвинути своєї діяльності також в инших напрямках. Тому час вже нашої суспільности оглястися з байдужности зглядом „Народного Дому“. Члени повинні з'єднувати нових членів, складати і збирати датки на товариство тай старати ся очистити бюджет товариства від величезних тягарів. Сором для нашої суспільности, що она не дає так важкий культурній інституції, як „Народний Дім“, належної підпори! Найвисший час змінити сей стан! Най по 25 роках істнованя згуртують ся в „Народнім Домі“ тисячі членів тай покладуть основу для всестороннього розвитку українського народу на Буковині.“

Політичний перегляд.

Безуспішна конференція клубових представителів.

Вчашна конференція представителів всіх клубів в ческім соймі не увінчала ся успіхом. Мимо того красвий маршалок висказав надію, що може прийде ще до згоди.

Безнадійна ситуація в ческім соймі.

Німецькі соймові послы розіхали ся домів і тим показали, що не відступлять від своєї ухвали, щоби не полишити обструкції, доки Чехи не склоняться до їх бажань. Чехи обстають також при своїм, жадають від краєвого маршалка скликаня пленарного засіданя і такого дневного порядку, де би уміщені були самі краєві економічні конечности. Значить, що нема майже жадної надії на супокійні наради союму і ходять слухи, що сойм буде відрочений на 6 тижнів. В сїм прикрім положенню виступають консервативні дідичі з пляном, після якого всі державні предложеня як також внесеня Німців мало би ся віддати в руки сталої комісії, яка би їх розглянула, обдумала і евентуально навязала переговори в цілі примиреня обох табовів. Тимчасом відрочено би сойм на шість тижнів і віднято би Чехам причину до обструкції в парламенті. Але до сего пляну треба з'єднати ческих аграріїв і національних соціялістів. Чи се вдасть ся, поки що не можна знати.

Ческі партії проти Німців.

Партия, що складає ся із ческих радикалів і національних соціялістів відбула вчаша нараду, на якій ухвалено признати правительственні предложеня неможливими до принятия і не допустити до того, щоби назначено дневний порядок. Дальше запала ухвала удати ся з просьбою до краєвого маршалка, щоби він скликав повне засіданє союму, поставив на дневний порядок краєві потреби і докладав всіх старань до відзисканя здібности союму до праці, а ческі партії вже підпруть его в сїм змаганю.

Нова румунська партія на Угорщині.

В останних днях проявив ся між румунським селянством на Угорщині рух за основанєм уміреної румунської партії. Головні точки будучої партії ось які: відносно армії стоїть партія на становищу угодовців з 67 року, партія жадає рівного і тайного виборчого права, справедливого поділу виборчих округів і відповідного числа мандатів для румунського народу; партія не удержує вмішуваня заграничних факторів у внутрішні справи Угорщини і бажає добрих відносин між монархією а Румунією.

Угорське пересиленє.

Песимізм на кождім кроці! Угорське правительство не може вяснити ситуації і постановило покинути керму, в чім їх навіть монарх не може спинити. У вівторок, 28. с. м. зійде ся парламент на перше засіданє, де правдоподібно стане ясно, що годі так дальше протягати кризу, спричинену, як каже Лукач, таки самим правительством Векерлього. Політика Векерлього, Кошута і Юста, хотій ріжної закраски у кожного з них, має на цілі підкопати спільність обох державних половин і зробити Угорщину цілковито незалежною. Тенденція у всіх них та сама. Всякі дотеперішні пляни їх йдуть в розріз із спільністю обох частин Австро-Угорщини і зі становиска австрійських інтересів є неможливі до принятия. Головним питанням в сїй кризі є тепер утворити більшість парламентарну для пакту із року 1906., взглядно для виповнення всіх точок згаданої угоди, в якій на першій місці находить ся переведенє нової виборчої реформи та залишенє борби проти прав корони. Та чи буде можливо здобути більшість у парламенті для сего? Се міністерство не може боронити корони; оно не може перебрати ані провуду ані відвічальности за поновне відроченє нарад парламенту, значить мусить уступити. Хто прийде на его місце? Непарламентарне правительство не зможе правити угорською державою за помочи ріжних концесій і не то, що не помогло-би нічого, але ще й скомпромітувало-би заграничну і війскову політику монархії. Вишле монарх мужа довіря, тоді хто знає, як его приймуть мадярські політичні сфери?

Дотеперішні пляни неможливі до принятия ізза вже згаданих причин. Програма на вясненє ситуації мусить бути того рода, що не сьміє нарушувати інтересів австрійських. Виборча реформа є чисто угорською справою. Її домагаєсь пакт угодовий з р. 1906. і всі угорські політики заявляли ся готовими перевести єї. Они не можуть відтягнути ся від сего зобовязаня. Коли-ж знова закладає ся від угорського правительства не лише перепертя виборчої реформи, але і ухваленє коштів на покритє видатків з приводу анексії та для війська і маринарки, про що в пакті з р. 1906. нема бесіди, тоді Угорщина закладає відповідних компенсацій, які буде треба так добирати, щоби австрійські інтереси не потерпіли жадної шкоди. Та з сїм справою не дуже легка і єї тяжке полагодженє за-

бирє багато часу через що проволіче ся і скликанє делегаций, які мають затвердити анексію і кредити на се діло.

Вісті з Сербії.

„Politika“ доносить, що король Петро в протягу сеї осени відвідає в супроводі міністра заграничних справ Петербург, Лондон, Рим, Царгород і президента французкої републики. — З достовірного жерела доносять, що ся вість лишена основи, бо правительство не застановляло ся ще над сїм питанням. Коли би прийшов час на ті відвідини, то король звідає також Відень і Берлін. В політичних кругах ходять вісти, що між Петербургом а Білгородом прийшло вже до порозуміння.

„Ducconi List“ доносить, що після нового двірського статуту, коли престолонаслідник не мав би потомків, наслідство переходить назад до принца Юрія.

Міродатні круги стверджують сю вістку про установленє нового статуту про наслідство сербських принців. Докладного змісту сего статуту не можливо подати перед скликанєм скупщини.

Віче в Розтоках.

І в найдальших темних закутках забутої Гуцульщини прокидає ся наш нарід зі сну до борби за свої права.

От в неділю, дня 19. с. м. відбуло ся велике народне віче, спільне громад: Підзахарич, Розтоки, Петраші і Мареничі. Богато було також ще селян з инших околичних сіл та з сусідної Галичини.

До президії віча вибрано одностайно за председателів пана Семена Янівюка господаря з Розтик, за заступників п. Федора Гуменюка господаря з Мареничів, п. Івана Петрашука господаря з Петрашів, п. Лукина Кушніра господаря з Підзахарича, а за секретаря п. Михайла Кречківського, учителя з Підзахарича.

Референтами віча були п. Методій Огородник і п. Данило Харовюк.

На дневнім порядку віча були отєї справи: а) будова доріг в горах, б) громадські вибори в вижницькім повіті і соймова виборча реформа, в) політичне положенє і організація руских селян-мужиків, г) місцеві справи і резолюції віча.

По довгим і докладним виголошеню поодиноких рефератів, та по дуже різких протестах мужиків-селян проти нехтованя їх домагань і прав, ухвалено одностайно з найбільшою завязистією отєї резолюції:

1 Зібрані на вічу в Розтоках дня 19. вересня 1909, мешканці громад Підзахарич, Розтоки, Петраші, Мареничі і Устя-Путлів протестують як найенергічнійше проти будови дороги з Вижниць до Селетина через Німчич, як се тепер вимірює плян інженер виділу краєвого Маурібер. Коли край і держава мають висплати мільони на будову доріг в вижницькім повіті, мільони, які обильно із нашої кишені пливуть, то нехай числить ся з суспільно-економічними відносинами повіта. Через одия Німчич лишень фрахт кожного метричного сотнаря є найменше 40 сот. дорожний, як колиб его не було. Коли взяти суму вивозу і ввозу в гори лишень на 150 тисяч метричних сотнарів, то маємо 60 тисяч корон річної давнини для Німчича, що скапіталізованє дає капітал 1 мільон 200 тисяч корон. До сего додати упадок хову коней в повіті, які всі є дихавичні, додати те зужитя часу і енергії, яку марнують люди і звірята у Німчичу, додати упадок громад Підзахарич, яка нидіє через те, що відтита від світа, а зобачимо, що коли-б дорога через Підзахарич коштувала навіть 2 мільони К дорожше як через Німчич, то треба єї будувати через Підзахарич, а не через Німчич.

(Нема причини так завязато протестувати, бо як наша редакция зовсім достовірно довідала ся, пос. Николай Василько вже від давна всіма силами заходить ся в справі будови гостиниці з Вижниць в гори і ще перед вічем ростіцкім за почином заступника маршалка краєвого д-ра Стоцького виславо мішану комісію на місце, аложеноу з радника будівництва Шміда з виділу краєвого, надвіжника Мавра з правительства, комісара Маврієра з виділу краєвого і по докладних розслідах сконстатовано, що гостинець можна будувати здовж Черемша і дано наказ виготовити потрібні проекти, до чого приділено комісареві Маврієрови ще адюнкта Гарасимовича і нівеліра Полетіна. Дятого Гуцули можуть тепер бути зовсім спокійні, бо гостинець з Вижниць в гори піде не через Німчич, а здовж Черемша. — „Ред. Бук.“)

Дальше домагає ся віче з цілою енергією, щоби край рівночасно з будовою дороги Вижниць-Селетин, збудував своїм коштом дорогу з Устя-Путілова до Яблонич, бо теперішня дорога се просто нещастє населеня громад Шпитки, Стебни, Довгополе, Конятин, Яблоничи та Яловичора.

Дальше жадає віче, аби край по вибудованю дороги Вижниць-Селетин через Підзахарич удержував дальше своїм коштом дорогу для громади Виженка. В півці звиває віче сего посла до ради державної і на сойм краєвий Николай Василько,

Датки на пам'ятки ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Києві просимо прислати до „Рускої Баси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

аби він цілою своєю силою і впливом причинив ся до здійснення сих жадань віча.

2. Віче взяває всі села вишницького повіту, аби вони звернули всю свою увагу на відбуваючі ся громадські вибори, та аби вибирали до рад громадських поважних і сумлінних газдів і через те зробили конець рабунковій господарці по наших громадах, та дали доказ, що вони від тепер хочуть збути ся всяких непрошених опікунів над собою, а хотять стати самі господарями свого майна громадського.

3. Віче взяває всіх руских послів, а в першій ліній посла Николая Василька, аби вони старали ся в соїмі бодай направити ту кривду, яку зробила комісія для виборчої реформи до соїму Русинам, даючи їм багато менше послів, як їм процентово належить ся, коли вже переведене загального рівного безпосередного і тайного виборчого права з угляденням народностей в в нинішнім соїмі не можливе. (Треба знати, що виборча реформа до соїму може бути ухвалена двома третинами трох четвертин усіх послів і що проте рускі послі числом 6 на 24 безперечно зробили все, що було в їх силі, аби дотеперішню кривду руского народу зменшити. — *Ред.*)

4. Віче постановляє вівзати всі громади вишницького повіта, аби вони перевели в селі вілчу організацію, яка складала-би ся з комітету повітового і мужів довіри по громадах, а то в тій цілі, щоби у всіх важних політичних і економічних справах повіта можна було сей час ті справи обговорити, їх рішити, і своє становище до них заявити. В тій цілі віче поручає вибраному до сеї цілі комітетові скликати в найкоротшім часі з'їзд мужів довіри з поодиноких громад, які би обрадили форму організації і її по громадах перевели.

5. Віче протестує як найенергійніше проти повільності правительства, яке вже через два роки переводить вибори громадські в Розтоках і до тепер не завело там порядку.

Віче взяває правительство, аби воно назначило гірентом для громади Розтік місцевого чоловіка, бо громада Розтока в бідна і оплачувати гірентів не має звідки, тим більше, що в в громаді люди місцеві, які сповняли би сей обов'язок безплатно.

Віче ухвалює вислати сю резолюцію телеграфічно до п. п. послів Василька і Стоцького та до правительства і вишницького староства. (Се бажане віча заходом п. Мет. Огородника також вже прихильно полагоджено. — *Ред.*)

6. Віче жадає огляду на страшний економічний занепад мужицього населення відновлення селянських ґрунтів коштом держави.

7. Віче протестує проти нехтовання рускої мови всіма властями державними і цнськими, та жадає, щоби послі киче постарали ся о рівне право і для рускої мови.

По ухваленню сих резолюцій постановлено постарати ся о скликанні віч в кождім селі вишницького повіту. *Вісочик.*

Бобівський піп Прокопович кричить „ратунку“!

(Допись.)

„Хто Юда справедливий — ратунку попови Е. Прокоповичови!“ Такий клич розніс ся між румунізаторами, кацапами та всілякими иньшими опирами нашого руского народу.

Відколи ми, бобівські громадяни, подали на нашого попа Прокоповича тяжку жалобу до президента краю і до консисторії, і відколи наші послі інтерпелювали у Відні про его славні „зделки“, про які рознесла ся слава по цілій Австрії, — від тоді піп Е. Прокопович, як би гадюка попечена сичить, верещить, кидає ся несамовито на всі боки. Він лютує, що ми відкрили его підлі діла в правдивім світлі властям і світові, через що всі чесні люди відвернули ся від него а власті розпочали проти него слідства. Прокопович, видячи, що приходить ему куца година, бо жандарми зачали загочувати до него що тижня та стягати з него протоколи, став дощукувати способи, як би уратувати ся і потім дальше нас нищити. З разу зачав нам грозити і кричати на нас по капральськи (він, бачите, служив при війську, але впав з коня на голову і тому подав ся на попа), аби ми ішли до владики і відкликали свою жалобу.

Коли ніхто его не настрашив ся, став він підступом та просьбою підходити нас. Коли і просьба і грозьба не помагали, став він безрадний і опущений. У сій его таропаті подав ему свою руку — знаєте хто? — Богатирец. Сей порадив Прокоповичови, хоч ніби не нову, але практичну штучку: „Бери — каже — унію до ратунку, вона лише мене тримає і тебе, друже, поратувє!“ І рознесла ся чутка по селі, що, мовляв, професори хочуть киче унію завести, а Іван Москалюк, начальник рускої каси, вже дає ґрунт під уніятську церкву. Зараз зачали бігати попови підлезні з горівкою хата від хати та збирати підписи ніби проти унії. На сю вудку дало ся багато селян зловити. Тимчасом сих підписів ужив Прокопович, щоби себе обмити перед властями. Він послугуючись тими підписами склеїв собі зразу якісь спростованя, а коли ті спростованя кинено в сьміте, то Прокопович зліпив з обдурених людей депутацію до владики. Люди думали, що

піп вислав їх до владики просити, аби унії в Бобівцях не заведено, але здивували ся дуже, коли проводирі тої депутації, яких Прокопович підклав, зачали перед владикою вступати ся за о. Прокоповичом, а про унію нічо й не споминали. Тоді стало тим людям ясно, що їх обдурено... Така то була депутація Прокоповича і так здобув він собі підписи!

Зараз по сїм написав Прокопович в „Брехославній Руси“, що була „величавая депутація“ у владики, яка заявила, що вся громада дуже задоволенна з него. А, щоби хоч хтонебудь повірив тому, наводить він там кілька ложних спростовань на підставі видуманих або вимушених підписів. І так — пише він там наприклад — г. Михайло Мітенко простує, що о. Пр. его дитини не бив так, щоби єї аж водою приводили до свідомости; Василь Собко простує, що о. Пр. не брав в него „гуски“ соли і горячого хліба; Іля Собко не робив (лиш) 14 робітників за „меклерство“; Марко Мельничук простує, що о. Пр. не намовляв его вести жінку до парубка і що грошей не давав він Прокоповичови (піп самий собі хіба обтягнув? — пр. складача), за пораду, як треба з жінкою розправити ся; Іван Многодітний простує, що о. Пр. не ховав сторцом і в ночі мерців; а Марія Токарюк простує, що дитина Гр. Козака вмерла хрещена. — „Харашо.“ Таким чином думає Пр., що вже очистив ся а послі наші зістали в брехні, бо ось ніби „тї самі, на которыхъ Спи-нуль поклякается, доказуютъ, що то брехня и обманъ.“

Та придивім ся тим спростованям, які в прочім були відкинули инші редактори, кільки в них правди?

Передовсім простує Прокопович тут іменем таких людей, яких ми або нігде за свідків не клали і о яких ми нігде не споминали в нашій жалобі, або які о тім спростованю і понятя не мають, ба навіть і від вмерлих простує Прокопович! Яким чином приходять ці люди щось простувати, се хіба Багатирец розбере! Чудасія, тай годі!

Оттак Мих. Мітенко, — як докладно перевірено се на місци, — не знає нічо о названім висше своїм спростованю, лиш з плачем признає ся, що присилувано его дати підпис панотцеві; він мусів се зробити, бо винен в его касі 400 К. Василь Собко навіть перед совітником Ганіцким докладно здавав протокол про соль і хліб. Іван Собко вже давно вмер. Марка Мельничука ми нігде не клали за свідка, бо він дуже легкодушний. За те его жінка і теща, Геня Собко твердо все доказує. Про Марію Токарюк ніхто нігде в жалобі не згадував; так само і про Ів. Многодітного. Що до послідного, то ще додамо дещо, бо ми его навмисне при свідках питали, яким чином він прийшов до простовань. Сей чоловік гробар і розуміє ся, мусить стояти в ласку попови, тому дав ему свій підпис. На питанє, чи простував що в газеті, він заперечив. На питанє, чи панотець не ховає мерців в ночі, заявив, що як би прийшло до присяги, скаже, що піп таки ховав не раз в ночі. Упирає ся сказати, що піп толочив труну, М. Зубик, за то твердить, що панотець „штрикав“ на жінку Танасія Українця. На питанє, чи дійсно заклопоно труну сторцом, відповів гробар, що сторцом ні, але й не так як треба, бо яма була за коротка, так, що труна скосо стояла. Прокопати не гаразд було, бо була ніч і страшна „фуфелиця“. — „Казав-бих щось, але у вола язик довгий...“ закінчив Мітенко.

Треба зважити, що се говорив зависимець попів, отже мусів „гладити“, — але в кождім разі видно, де правда. Бо хоч би в сїм разі „штрикав“ Прокопович на деревище, то приказував се гробареві, що стільки значить, як би й сам; хоч зовсім сторцом не поховав, то все по его стороні вина, бо як би ему о те було ходило, то міг иначе зарядити, передовсім не ховати ночною. Ось тільки правди в тих простованях Прокоповича в „Брехославній Руси“, якими хотів він замилити очі властям і світові а здискредитувати посла нашого і так обчистити себе від бруду, яким сам обмастив ся. Таким чином, як дїтвак, хочаки обмити ся, ще гірше болотом своїм замастив ся...!

Найкрасше було-б, як би вже раз прийшла комісія і розслідила сама правду. Але на жаль опізнює ся вона. Передовсім панам із консисторії здає ся, що ми призабудемо про наші кривди а тимчасом Прокопович нас пригладить і стане все, як собі Бежани бажають.

Та помиляєте ся, світлі панове, дуже! Ми не спічемо, аж сего тяжкого ворога возьмете собі звідси!

Як поправляє ся тимчасом наш піп Прокопович, показує слїдуюча жалоба, яку подав сими днями Ів. Москалюк до консисторії.

„Світла консисторія! В четвер 2. вересня вмерла у мене дитина. Я прийшов до тутейшого пароху о. Є. Прокоповича і просив его, щоби він зробив моїй дитині парадний похорон, а за то належно заплачу. На те сказав о. Прокопович, що не потребує зі мною говорити. „Я вже навчу вас, як має ся після припису похорон робити!“ додав злісно панотець. Дальше просив я его, щоби прийшов рано в суботу о 8-ій годині по тіло. Тимчасом зволив сей отчик прийти аж о 2-ій годині по обіді так, що люди, які я до похорону запросив, мусїли цілий,

тепер так дорогий день стратити. Як вже прийшов сей панотець, то не хотїв вбирати фелона і по-кропив лиш тіло тай велїв виносити... Дорогою рівно-ж не опроводжав і не читав євангелїй, хоч я виразно жадав т. зв. парадного похорону, значить також і читання євангелїй. В церкві хвильку затримав ся панотець тай пустив ся йти. Але я запитав его, чи не думає опровадити парастасу, який я прилагодив? На то відповів о. Пр., що то не его річ. На питанє мос, чия? відповів він байдужно: „Я можу і завтра опровадити парастас! Або возьміть собі свій парастас до дому“ — додав він глумливо. Я питав, чому се так, а він відповів мені, що ему так хочеть ся. По довшім наглумленню надїмною, став піп зі злостію щось ніби читати тай вибіг як буря з церкви. Дорогою нагоняв парібіків, що несли процесію, аби ті ішли скоро. Коли ті не могли ему вгодити ходом, опустил з „фуком“ тіло на дорозі тай пішов скорим кроком самий на цминтар. На гробі рівнож не відчитував молитов а лиш запечатав гріб і навіть отченашу не сказав.

Такий похорон справив о. Прокопович моїй дитині, що ціле село дивувало ся і хрестило ся, бо ще щось подібного не бачило, аби не пізнати було чи піп, чи жид ховає тіло християнськи.

Вношу сю жалобу, аби сьв. консисторія розібрала сю болючу справу для мене яко батька і вже раз зробила порядок з сим священником.

Додам, що сей поступок болючо дїткнув і цілий загаль нашого села, тим більше, що сей отчик чим раз все більші кривди робить нашим громадянам. Кождий в нас висказує думку, що се не вийде на добре, коли такий проповідник миру і любови буде довше в нашій громаді заважати! Найліпша була-б рада, як би сьв. консисторія забрала собі сего добродія чим скорше від нас, бо вже переповняє ся чаша нашої терпеливосте!

Бобівці, в міс. вересня 1909.

Ів. Москалюк, господар.“

З висше наведеної жалоби кождий розбере, що піп Прокопович старає ся на кождім кроці нас огірчити і попросту провокувати. Він робить похорон на збитки і додає, що так виглядає похорон після припису Йосифіньського, аби людей відстрашити, щоби на будуче не важили ся жадати приписового похорону, а платити грубо, як се до тепер було.

Цікаві ми, що консисторія скаже і зробить на сю жалобу? Вона (з виїмком кількох членів) очікує, аби наше обуренє притихло, та щоби о. Прокопович поправив ся. — Масте его поправу! Коли ще зважити, що він тепер все лиш зі злостію і з гнівом справляє свої функції в церкві, намість слова божого, оповідає якісь небелиці та уїдає очевидно і на учителів, визиваючи їх смаркачами і лиш про них говорить в своїм велебнім казаню. Коли зважить ся, що він посилав і намовляє родичів, щоби ті посиляли своїх дїтей до волоскої школи і вербує людей, щоби засновати волоску класу — одним словом троюдить громаду, — то помиляє ся сим сьв. консисторія, думаючи, що все те легко залагодить ся. Сьв. консисторія повинна узгляднити, що такий парох є вже для церкви дуже шкідливий. А коли сьв. консисторія вичікує чогось, то доброго не дочекає ся! Ми в прочім не багато маємо надії на консисторію, яка все вірить своему попови а наші бажаня і жалоби не узглядняє (прим. жалоба за вибори епітропів), але більша наша надія на правительство, а коли і воно все не вдасть ся і не зробить порядку, тоді лишаємось на самих себе!

Ся допись, се останна наша пересторога!

Бобівські православні мужики.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. вересня 1909.

Календар. Неділя 26 (13.) Н. 17. п. С. Корнелл; рм.: Н. 17. п. С. К. і Ю. с. Схід сонця 5:53, захід 5:49 — Понеділок 27. (14.) Воздвиж. Ч. Хр.; рм.: Косм і Дам'яна. Схід сонця 5:55, захід 5:47.

Особисті вісті. Посол Николай Василько вертає а стрийської вистави до Чернівців в неділю рано — Нотар Николай рвц. з Говори Дрогомирецький повернув із відпустки і обняв на-зад урядованє.

Радник двору Володимир Михальський про якого номінацію пишемо в нинішнім числі „Буковини“ на иньшій місци, покінчив гімназійні науки в Дрогобичі (Галичина) а універзитетські у Львові. Радником двору при адміністраційнім трибуналі став по 22 роках державної служби. Відбуту кампанію війскову при боєвій повстанню почислено ему за два роки служби. Ось і всі відомості з життя п. Михальського, про яке сам він не хотїв подати і не подав місцевій пресі ані словечка, аби як найменше займати своєю особою широку публіку.

З'їзд повітових комісій „Вільної організації укр. учителів на Буковині“. Дня 11. вересня с. р. відбув ся в Чернівцях з'їзд пов. комісії „Вільної організації укр. уч.“ з таким денним порядком: 1. Народи над поодинокими ухвалами пов. орг. в Вижиці. 2. Статут організації. 3. Справоздане про стан шкільних будинків. 4. Учительська санаторія. 5. Евентуалія. До першої точки денного порядку, між іншим дотично становиска організації зглядом приналежності своїх членів до політичних партій, ухвалено також таку резолюцію: „Вільна організація“ шаує особисті політичні переконання своїх поодиноких членів і стоїть на тім становищі, що приналежність до будь якої партії зависіти може тільки від особистої волі і переконання одиниць. З'їзд визнає тільки всіх товаришів, щоб вони всі берегли в своїх партіях, в яких засідають, і інтересів народної школи і народного учительства“. Третю точку реферував п. О. Іванюк, який між іншим підніс, що тільки вижицький повіт прислав точний і повний звіт зі стану шкільних будинків. В дискусії брав участь: тов. Дашкевич і тов. Данилюк. Принято отсю резолюцію: „Визнає ся „бюро“ — зібраний матеріал дотично стану шкільних забудовань, вложити в меморіал (по можності з фотографічними знімками) і передати его державним і краєвим міродайнізм чинивкам“. Четверту точку (Уч. санаторія) рефер. п. Карбулицький. Вибрано комісію, яка має сею справою завяти ся. З'їзд прийняв отсю резолюцію як директиву для вибіркової комісії: „З'їзд повітових комісій признає конечність засновання окремого товариства „Учительська Санаторія“ і поручає пану Карбулицькому виготовлене проекту статута для сего товариства, який повинен бути зі всіма конкретними дотичними проектами предложеній слідуячому з'їздові повіт. комісії. До введення в житє сего товариства повинен заряд організації збирати датки на ціль товариства і втворити в насой книзі „Вільної організації“ для фонду будучої „Учительської Санаторії“ окреме конто“. Пяту точку реферував п. Карбулицький про політичну ситуацію а особливо про мужидку організації та про новий виборчий законопроект до бук. Союму. Промовляли панове Дашкевич, Безпалко, Канюк і Лукіанович. Принято отсі резолюції: 1. „З'їзд згоджує ся зі становищем „Камеярів“ в справі мужидкої організації зазначеним в статі „Об'єктивного“ в числі 11., де говорять ся, що учительство зі становища принципіального нічого не має проти організації мужидства, щоб лиш ся організація була справді ідейною організацією а не тільки маневром на зломане політичного впливу учительства. (Вудуча робота в „Рускій Раді“ переконане певно учителів, що власне лиш ідейна праця для народу є ві основою і що проти ідейних і роботащих учителів вона певно не виступить ніколи. — Ред. „Бук.“) 2. „З'їзд стоїть на тім становиску, що виборчий закон до Союму повинен бути оснований на підставі рівного права голосовання, але і знає, що з огляду на констеляцію тепер. Союму годі думати о ліпшій законі. З'їзд противить ся рішучо неузасадженому твореню духовної курії“. (Такої курії в теперішнім проекті вже нема. Є лиш одна курія світських і духовних дідичів. — Ред. „Бук.“) Учасників з'їзду було 40. („Lügenzeitung“ писала, що тов. „Вільна організація укр. уч.“ виступила взагалі проти хліборобської організації, однак, як видно із поданого перебігу з'їзду „Вільної організації укр. уч.“ сего там не ухвалено. Отже „Lügenzeitung“ остає вірна своїй традиції подавати ложні та тенденційні вісти. Ред. „Бук.“)

Український кооперативний конгрес. Дня 21. с. м. відбула ся в Стрию нарада в справі скл-

кани 1-го укр. кооперативного конгресу. Між учасниками наради, яких було 121, був віце-маршалок краєвий др. Стефан Стоцький і др. Л. Когут з Чернівців та Александр Степаненко, секретар кооперативного комітету в Харкові. О. Остап Нижанковський повітав збори іменем Виставового Комітету а др. Стефан Смал Стоцький іменем буковинського Союзу. По промові д. Александра Степаненка з Харкова розпочав наради голова др. Кость Левицький коротким представленням розвою діяльності Краєвого Союзу Ревізійного. По промові голови зборів відчитали реферати др. Теодор Ваньо з Турки „Про ціль і значінє з'їздів“ і др. Андрій Жук-Ільченко, редактор „Економіста“ і „Самопомочи“ „Про програму першого національного кооперативного з'їзду“. Дуже оживлену дискусію переведено над обома рефератами разом. Порішено скликати з'їзд до Львова в другій половині 1910. року, можливо в жовтні.

Нові рускі гімназії. До краківських часописів доносять із соймових кругів, що краєва шкільна рада предложить тепер міністерству просвіти проект основана лиш двох самостійних гімназій з руским викладним язиком, у Львові і в Бережанах; у Львові має бути перетворена в самостійну гімназію філія академічної гімназії, а в Бережанах утравістичні паралельки. Крім того мають бути удержанні евентуально утравістичні гімназії в Яворові і в Рогатині, коли викажуть достаточну фреквенцію. Вкінці запропонує краєва шкільна рада, щоб заведено обовязкову науку рускої мови по 2 години тижневно в польських гімназіях в Камінці струм., в Городку к. Львова, в філії гімназії в Стрию і в П. гімназії в Станиславові, — і обовязкову науку польської мови теж по 2 години тижневно в нових руских гімназіях у Львові і в Бережанах та в утравістичних в Яворові і в Рогатині.

Благої пам'яті Дудикевич. „Gazeta narodowa“, котра звичайно має перші інформації від заприятельних з нею „староруских“ кругів, доносить: На днях відбуло ся засіданє гонорового суду, котрий розглянув закиди особистої натури, піднесені проти д-ра Дудикевича. Дізнаємо ся із певного жерела, що засуд гонорового суду був для д-ра Дудикевича некорисний. Розумієть ся, нема бесіди, щоб др. Дудикевич після сього засуду міг ще грати якусь політичну роль, і річ імовірна, що до союму більше не вернеть ся. „Діло“ додає до сего таке: „Навпаки Дудикевич приготвуєть ся до дальших подвигів у політиці, а помічний йому в тім має бути новий щоденний орган в російській мові, котрий під редакцією д-ра Ів. Гриневецкого має в найближших днях появились у Львові п. з. „Прикарпатская Русь“. Нам здає ся, що сьак чи так, а Дудикевич — політик вже помер.

Шкільна політика Поляків зглядом Русинів. На 64 школи середні в Галичині є всего 6 руских. 1 польська середня школа припадає на 58,558 мешканців, а одна укр. на 513,330 мешк. В одній польській гімназії є пересічно 357 учеників а в укр. 945. Польські гімназії коштують 5,604.956 кор., а українські ледви 599.292 кор.

Міліон на чесні національні школи. „Свобода“ подає, що на посліднім засіданю ради м. Праги ухвалено на національні ческі школи, які удержувать „Шкільна Матица“, дар в квоті міліона корон. З того міліона мають ся уділяти підмоги для шкіл в місцевостях, де Чехи находять ся в меншості, головню в Австрії низній. Є се відповідь на німецькі атаки, виконувани в посліднім часах на чеські школи у Відні та околиці. На згаданім засіданю ради зложено додатково ще на ту ціль 754 кор.

Росія і Японія. Дневники російські подають з Японії алярмучі вісти, що роблять ся там на велику скалю приготвування до нової війни. В портах японських придержує ся великі маси піхотного війська. Японія громадить великі запаси живности для армії, і випробовує нові карабіни з острокінчастими кулями. В гїлій Японії панує переконанє, що остання японсько-російська війна дала Японії за малі успіхи, тому вибух нової війни з початком 1910 року мавби бути неминучий. Подібні алярмучі вісти подають дневники петербурскі з Хіо, іменню, що вздовж цілої російської границі нагромадилось численні маси хінських військ. Отже єї військові операції в Японії і Хінах викликають в російських кругах велике занепокоєнє.

Оповістки, іменованя і т. п.

Пригадуємо, що завтра в неділю перед Чесним Хрестом о 11. годині перед полуднем відбудуть ся в Чернівцях в стрільничій салі (Schützenhöhe) коло цісарского городу (Volksgarten) загальні збори „Рускої Ради“.

Заходом гімнастичного тов. „Січ“ в Чернівцях відбудуть ся в суботу, 2. жовтня с. р. в салі „Народного Дому“ перші вечірні з танцями. Початок о годині пів до 9. вечером. Стрій січовий-народний або візитовий. Вступ на салю лиш за оказанєм запрошення по 1 К 50 сот.; карта родина для 4 осіб 4 К. — Комітет: *Витіван, Будзімський, Добрянський, Купчанко, Гвідевич, Кушнірюк, Сірецький і Стернюк.*

Загальні збори тов. учителів середних і висших шкіл ім. Сковороди в Чернівцях відбудуть ся в льокалі під „Чорним орлом“ в суботу, дня 2. жовтня 1909 о годині пів до 9-ої вечером, а як не зійде ся відповідне число членів, приписане статутном, то о год. 9-ій. Порядок денний зборів ось такий: 1. Відчитанє протоколу. 2. Справозданє уступаючого виділу. 3. Внесення виділу. 4. Вибір нового виділу. 5. Вільні внесення. — За виділ: *Іван Прийма, голова. Сьвятослав Лакуста, писар.*

Із життя буковинських спортоців. Пригадуємо, що в неділю дня 26. с. м. відбуде ся о 4. год. по полудни на толоці коло Горечі мячова борба української дружини проти волоскої, на котру отем всіх прихильників гри і спорту запрошає ся. В разі непогоди відбуде ся гра в неділю 27. с. м. о тії самій годині.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 25. вересня 1909.

Софія, 21. вересня. (Кб.) Правительство ухвалило відсвяткувати день 5. жовтня як день прокламації незалежности Болгарії, в яким святі має взяти участь також ціла королівська родина.

Райхенберг, 25. вересня. (Кб.) З'їзд німецьких социал-демократів вчера закінчено. Ухвалено резолюцію в справі ведення мирної політики і звернену проти видавання соток міліонів без дозволу народних заступників. Внесок на скликанє слідуячого з'їзду в Інсбруці передано партійному відділові, щоб сей обдумав сею справу докладно.

Трієст, 25. вересня. (Кб.) Вчера прийшло до поновного конфлікту між Італійцями а социальними демократами, підчас якого зранено одного социал-демократичного громадского радного, що саме хотів удати ся до ратуша. Окрім того зранено ще трох социал-демократів. Арештовано кілька осіб.

Осінні артикули послідної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортвані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикулів до подорожи найславніших світових фірм.

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відні і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудимі і Антона Чапека у Відні, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложений 1878
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі всілякі сезонні **осінні** артикули для пань, панів і дїтий.

REGEDES LEMBERG.

Шукаємо зручної ДІВЧИНИ або ХЛОПЦЯ

щоби вміла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По ближшій інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньська Каса“ в Чернівцях, вул. Паньська ч. 33.

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців об'їхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати.
Хто хоче мати вірну, гарну і тривалу фотографію, най зголошує ся до мене там, де буду.
Ціни дуже доступні. 131 (5—5)
АНДРІЙ ПОДАР,
русский фотограф.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

„Назва право забезпечена“
аптекара др. Ю. Францопа

в Терополі.
Се є знамените умиротворюче средство до натирания против всяких ревматичних болюв, простудження, ломани костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичнальній Стернуса.

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ
гарні дволітні,
дешево можна дістати в огороді
М. ГЛИНСЬКОГО
в Заліщиках.
132 (2—2)

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціаліст від недуг носа, шиї, ух і грудий
133 (1—5)

повернув
і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни
при улиці д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Товариство взаїмних обезпечень

Телефон 788

ДНІСТЕР
у ЛЬВОВІ

Конто шад-
ницї почтової
25.261

ул. Руска число 20 (власний дім).

Приймає обезпечення будинків, збіжа і знарядів господарських під користними услівями від шкідлих огневих, числить умірковані премії за обезпечення, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі, уділяє обезпеченням членам з річної надвижки звороти.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц. Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ошадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові. Інформації до обезпечень уділяють агенції „Дністра“.

Зголошеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій корон 1,865,540, иньші фонди корон 458,564, разом корон 2,324,104.

Канцелярії Товариства отворені для сторін від години 8—3-ої.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині
„Селяньська Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осібний

Відділ на вадії і кавцїї

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посілости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Ближшій інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньська число 33.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“
в Чернівцях, улица Паньська ч. 33,
завела в себе так звані
домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишається в касі а скринку саму віддає ся П. П. Кліентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слідує в якій будь висоті.
В ошадности наше богацтво!

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нім не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 літ гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковани і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цінники даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович, Механік**
в Чернівцях

ул. Жидівська 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсема в тій галузи.

Хемічна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОБИ,
уніформів ріжнородних материй, як: футер, материй на меблі, гардинок, занавісок, портієр, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемічна пральня і фарбарня шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка: ул. Руска ч. 15.
Філія: ул. Кручена ч. 1 а теперішня ул. Д-ра Райса.
Мірні ціни. Виконане без закиду.

169 (—) Замовлення з провінції сейчас.

Цінники даром і оплатно.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотників.

Оголошення коштують по 10 сотників від одностипальної стрічки або 11 місяця дрібним друком (петіт). При кількорових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Павлика ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграм: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозуміти ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудня крім неділей і свят.

Надсилає по 40 ест. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилагоді коштують по 2, 3 і 4 сотники від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Сергій Шпойнаровський

директор кіцманської гімназії, член української гімназії, член українських товариств, невтомний робітник на народній ниві помер нагло, по короткій а тяжкій недозі дня 25. вересня с. р. в 51. році життя.

Несподівано прийшла до нас сумна вістка про наглу смерть директора кіцманської гімназії, одного з найпильніших робітників на ниві нашої просвіти, нині вже покійного Сергія Шпойнаровського. Тим більший жалю відчув наш загаль, що з покійним відходить від нас велика робуча сила, один з найвірніших синів України.

Уродив ся Покійний дня 18. липня 1858. р. в Драчинцях на Буковині. По окінченню гімназійних і університетських наук в краю, зложив 1895. р. на віденським університеті іспит на гімназійного професора рускої мови і класичної філології. Від 24. жовтня 1864 р. учителював, зразу в І. черновецькій гімназії, відтак в тутешній учительській семінарії і в П. гімназії. Дня 1. вересня 1904 р. став управителем гімназії в Кіцмані а 1. січня 1905. р. директором її. Як став у нас учителем гімназійним пок. Сергій Шпойнаровський, наших гімназій ще не було, а в існуючих ведено науку рускої мови „по кацапски“. Він перший став тут вчити нашу молодіж правдивої, чистої нашої народної мови, яку любив незвичайно і знав дуже добре.

Щоб все і всюди як слід ведено в гімназіях науку нашої рідної мови, зладив Покійний перші добрі підручники до сеї науки. Сам він уложив рускі чи-

танки для першої і другої гімназійної класи а на спілку з інсп. О. Поповичем „Ruth. Sprachbuch“ третю частину. Власне тепер ладив Він ще третю читанку руску для гімназій. Ті читанки Його були не лиш доказом великого поступу в тім напрямі у нас; вони представляють ся навіть значно краще, ніж аналогічні підручники для українських галицьких гімназій, що признавали і признають знайоми по нинішній день.

Доказом Його великої любови і розуміння найкращої нашої поезії є Його німецькі переклади поезій Шевченка, які містив Він між иншим в давній Ruthenische Rundschau і які видав відтак особною книжечкою. Сі переклади стрінулись в своїм часі з незвичайно строгим і несправедливим осудом (як взагалі осуджувано несправедливо нерав всю Його діяльність), — однак по правді є між тими перекладами не одні поезії, переложені дуже добре і дуже гарно. Як довідуємось, в рукописи остали ся по Покійним ще деякі непечатані досі Його переклади поезій Шевченка на німецьку мову.

Живу участь брав Покійний в роботі майже всіх наших українських товариств, був членом, комісії при народних і виділових учительських іспитах, довгі літа належав до комісії, що займаєть ся видавництвом шкільних підручників і як такий рецензував неодну нашу шкільну книжку, — понад все однак був великим другом молодіжи.

І тут — в сій нинішній так сумній і жалісній хвилі — годі не згадати, кільки то безоглядних болючих а несправедливих закидів роблено колись Покійному, навіть публічно, в укр. пресі, як рідко

коли старались неприхильні Йому зійти в своїм судженню на стежку вирозуміння і щирої доброї волі зглядом Него, який працював серед дуже важких обставин а предсеї, як бачимо, лишає нині по собі виразні і гарні сліди своїх трудів.

Вірним і роботящим сином України був. пок. Сергій Шпойнаровський. Строгим і вимагаючим рівночасно зглядом себе і зглядом тих, що з ним працювали. Тішучись славою спосібного педагога в наших середніх школах, — для сеї науки в підручниках своїх дав він на довгі часи трівку і добру підставу а иншою роботою своєю на народній нашій ниві запевнив Він собі у нас вдячність і вічну память.

Рідна земля для якої синів і для будучої слави якої віддав Він не один свій важкий а корисний труд — нехай нині пером йому буде а добра память найостанеть ся по Нім між нами, бо на се Він, щирий робітник для рідного краю, заслужив собі певно і справедливо!

Загальні збори „Рускої Ради“.

□ На зазив тимчасового комітету, вибраного на зборах наших хліборобів дня 22. серпня, якому поручено тоді скликати загальні збори обновленої тепер „Рускої Ради“, зїхалась до Черновців в неділю, дня 26. с. м. по верх тисячка наших хліборобів. Збори відбули ся в стрільничій салі, в присутності поважного числа нашої інтелігенції і то переважно з кругів передовсім наші посли до державної Ради: п. Николай Василько, Бр. Пігуляк, Іля Семака, А. Лукашевич і Николай Спинул — а з соймових послів: віце-маршалок краєвий проф. Др. Стефан Смал-Стоцький, посол Калитовський і Левицький.

Отворив збори о 12. год. в полудне заступник

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Дальше.)

— Значить, я стукнула в стіл.

— Чи є про що говорити-вмішав ся Осип, оженив ся то й пропало.

— Не конче, буває й так, що жонаті у паннів не тратять на вартости — відказала Орися. Розмова ставала неприємна. Осип догадував ся і тут шпильок. Алеж сестри могли собі врівнувати рахунки без нього завтра в ранці. Тому він поспитав ся, що привело до них Амельку, чи не важна якась справа.

— Відгадайте, швагрю. Дуже важна і дуже сензаційна. Правдоподібно впаде на вас трохи клопоту через сю справу, але то справа родинна, а ви мали приємність вийти в нашу родину.

— Довгий вступ із застереженнями, а потім може прийти щось нікчемне. Хочете лиш зацікавити нас.

— Се справді походить на мене, але тепер буде инакше. Переконаєте ся завтра. Нині не хочу вже зачинати, щоб не псувати відпочинку. Тай першого дня будьмо веселі. Я вам засьпіваю, або ходім на прохід, аж перший раз у таким великим місті.

Другого дня знов у присутності Орисі почала Амелька розмову з Осипом. — Я приїхала просити Вас на свого опікуна. Формальности полагодились з вами суд, але я попередю хочу вас просити.

— Не розумію. Адже о. Кульчицький, коли не батько вам то опікун. — Ви сказали гірку правду. Так. Опікун чи батько, а тепер буде инакше. Се романтична історія тай богато у ній прогалин. Що сама знаю, то скажу вам. Рада, що може Орисі підсадити колючку, почала розказувати. — Я здавна вже бажала розслідити справу свого походження не тільки з самої цікавості, але й тому, що не знала, од кого жадати, щоб забезпечив мою будучність. Адже годі було мені сидіти і ждати, чи хтось не оженить ся зо мною, хоч я й не надаю ся на жінку, бо окрім гам на фортеп'яні нічого задля практичного життя я не вмію.

Справа могла поступати лиш дуже поволи. Та серед того, ось кілька днів назад малий Гнат викликав мене з хати до якоїсь шляхтинки, що крутила ся перед брамою. Каже вона до мене: „Панунцю, на дух убирайте ся та йдіть до старої Зибачинської, до мандаторки. Вона вмирає, а я тут кручу ся за вами вже зрапа“. Повела вона мене в село, а сухий кістяк мандаторки то була ся старенька пані, що в великі свята засідала в закресії в лавочці проти нашої, праворуч від олтаря. Старенька якась бабка світила їй воскову свічку. Вмираюча сиділа обложена подушками і заплащала очі. Щоб розмовити ся зо мною, добула Зибачинська останки сил. Перш усього подала мені золотий медальоник на ланцюжку і я зрозуміла, що се од моєї мамі. Далі сказала мені, що моїй мамі було на імя Марта, що була гарна і була панною у сестри Заборовського, а як ся померла, як я народилась. „А Кульчицький?“

питаю. „Має для тебе 100 дукатів по небіжці, я сама передала.“ „А мій батько Заборовський?“ Старенька два рази заперчила головою і рукою Нічого більше не сказала, але показувала рукою на горб там, де побіч двора є лиш церква і попівство. Ще добру хвилю я у неї посиділа, але даремно.

Голос Амельки помяк, прибрав відтінки плачу. — Мені мало догадувати ся страшної тайни, я хочу її почути від когось. Я все розповіла Кульчицькому і запитала про батька. Він заперечив, каже, що моїм батьком був його брат священик у Лемківських горах. Я зажадала метрики, він розсердив ся. Що-ж за диво? В селі мусить люде знати, меніж усього двацять літ, ще памятають. Але ми в селі не бували, адже я перший раз у життя пішла в село за поводатором до Зибачинської. Та я иншою дорогою хотіла дійти до правди. Брат повіз мене до опікунчого судії.

— То скандал! — не втерпіла Орися — ти до суду за те, що родичі опікували ся тобою?

— Скандал не мені. Тут іде річ про моє життя, я мушу забезпечити собі будучність, бо-ж у твого батька мені не вікувати.

Хто-ж тебе кривдив у нас — проганяв може хто?

— Бо не права.

— Вибачайте, Амелько, а ти Орисуно, дай скінчити, бо ще не знаємо, через що ся справа має дотикати мене.

— Судія запевнив мене, що суд про опіку Кульчицького надомною нічого не знає, хіба той суд, під яким жив брат Кульчицького, а мій батько,

яка хоче ступати дорогою поступу. Учасникам мітингу предложено адресу до прийняти, в якій королєви представлено всі догадани вічевики. Засовано також ціль сего мітингу, іменню висказати абсолютне становище нації зглядом короля і конституції. Віче домогалося адміністраційних та військових реформ в інтересі відродження краю. Окрема депутация передала королєви адресу, який підпис у своїй відповіді, що він дбає завжди о добро краю і сподіває ся, що відродження краю відбуде ся в межах конституції. Правительство і парламент розглянуть бажання піднесені на вічу. Величезна маса народу, що тут зібралася, справляла королєви і президентови одушевлені овації. Не прийшло до жадних заворушень. Подібні віча наказано по всіх важливіших місцевостях Греції.

‘Волоска повінь у Милишівцях гор.’

(Допис.)

Милишівці гор., руске село під Радівцями, загрожене волоскою повінню.

На ріжні доноси, скарги і просьби румунізаторів рішила краєва Рада шкільна вислати на місце комісію, яка малаб сконстатувати, котрих дітей вписати до руских клас, згідно до волоскої паралельної класи. Ця комісія явила ся тут дня 22. с. м.; в склад її входили шкільний референт Берар (син румунізатора з Багні) інспектор руских шкіл радовецького повіту п. Никорович і бюровий помічник учителя Міхальчан як не правдивий заступник волоского інспектора пана Пітея.

Розпорядку краєвої Ради шкільної з дня 4. цвітня 1898 ч. 752, в якій між иньшим що до сконстатованя матерної мови у дітей стоїть: „Als oberster Grundsatz hat zu gelten, dass das Kind dem Unterrichte in der betreffenden Sprache zu folgen fähig sei“, не придержувала ся комісія а поступила лиш по мисли доповняючого розпорядку краєвої Ради шкільної з дня 26. лютого 1903 ч. 10338 ex 1902, на підставі якого можуть родичі своїх дітей до тої школи вписати, до якої народности они зачисляють ся (очевидно без впливу) і то без згляду на те, чи дитина сю мову знає чи ні.

Властиво повинна була комісія розслідити, значить спитати дітей, чи они справді на стілько володіють волоскою мовою, скільки вимагає ся від дитини, щоб она могла побирати науку у волоскій мові.

А що Милишівці гор. руске село, бо тут вже від 40 літ існує руска школа і конскреция з року 1900 виказує найдокладніше Милишівці як руску громаду, на 1000 родин ледво 10 уживають у домі волоскої мови) то п. комісар не казав тепер іспитовати дітей, але випитував ся родичів, до якої народности они признають ся. А що збаламучені родичі признавали ся до „волоских Русинів“ то і їх дітей вписувано до волоскої класи, хотий они ані словечка по волоски не уміють. Як так, то нащо видано розпорядки в справі розслідування матерної мови у дітей? Чому говорить ся в державнім законі шкільнім про уріджене науки в рідній мові в народних школах? Щоби стало ся, якби люди деяких громад не раз зачисляли ся до японської народности і зажадали японських шкіл, бо-ж они Япани і по фальшивім зізнанню говорять з сво-

Адже й дитина приходить до розуму, а в тебе я того не бачу. Як від першого разу, так і тепер уступаю хіба з такої рації, що люде вигадали послівцю про се, хто кому уступає. Між тим Орися почала відносити ся до справи зовсім инакше. Та се не стало ся через розвагу. Ні, се зробив лист. Осип достав короткий лист від адвоката, в якій було написано, що в інтересі тестя він повинен прийняти фактичну і не судом поставлену опіку над Амелюкою, бо чужий хтось міг би поспувати справу. О. Кульчицький готов видати панні гроші. Тепер не бачить шановний адвокат рації йти на суд, і просить клієнтку прийняти до відома, що заступство його тепер уже злишне. Рахунки предложив він о. Кульчицькому. Панночка, писав далі має 20-ий рік; як схоче віддавати ся, або як здобуде собі самостійне становище, тоді поставити ся Осипа судовим опікуном і він зараз же попросить суд признати її повнолітною і діло скінчене.

Рівночасно дістала Орися лист із Суходолу. До неї писав батько. Просив, щоб Осип прийняв опіку „над сиротою“. Писав обережно, не називаючи нічого по імені, лише відсилаючи Осипа до адвокатського листу. Отже тепер Орися була вже за тим, чого вчера не хотіла а чого бажала Амелюка. В розмові хотіла затерти навіть немиле вражіння вчорашнього поведєня. Та се було не легко, хоч Осип не показував по собі нічого. Він був занятий иншою думкою: він бачив, яке ще сильне коріне його жінки там, у Суходолі.

(Далі буде).

їми дітьми по японськи? Дало-б правительство на се дозволі? Та-ж прецінь модерні педагогі сконстатували, що наукою у матерній мові найскорше і найлегше осягає ся мету вихованя і образованя.

Родичі фальшиво зізнавали рідну мову своїх дітей, бо-ж прецінь в сій рускій громаді від 8 літ вже підготовляе волоска каса терен румунізаторам. Каснер сеї каси, який є заразом учителем волоскої паралельної класи і проводирем румунізаторської класи, загрозив членам, що тим, які не впишуть своїх дітей до волоскої класи, виповість ся пожитки, подасть ся їх до суду і перепровадить ся ліцитацією. Начальник громадський Андрий Данилець посилає полами стражників по селу і скликав навіть примусово жінок — мовлячи, щоби йшли своїх дітей вписати до волоскої школи, бо руску вже касують. Учителю Смокоту приобіцював руским дітям, що як впишуть ся до волоскої класи, не муть потребувати ходити на повторну науку. Вкінці вхопили ся агітатори ще й такого средства: Они казали, що ті люди, котрі впишуть своїх дітей до руских клас, муть своїм коштом будувати унійтську церкву і муть отримувати голеного попа. І попи причинили своє, бо в нашій прав. церкві вже від 3 років не чути проповіді у рускій мові.

Ся агітація мусіла людий збаламутити і на них вплинути, так що вислід комісії випав у користь румунізаторів, бо 80 родичів зголосило своїх руских дітей (100) до волоскої класи. Взявши тут в рахубу ще 80 дітей, яких управитель шкільний підчас запису вписав на бажане родичів до волоскої класи, виїде з сего, що то тепер волоска класа має у нас близько 200 дітей, наколи на 5 руских клас дуже мало лишає ся. З межі сих 200 дітей з волоскої класи уміє справді тільки 30 слабо говорити по волоски.

Поки що не сьміють сі „нові волоскі діти“ ходити до волоскої класи, аж не прийде в сій справі розпорядок до заряду шкільного. За агітацією волоского учителя Смокота перейшли сі ученики аж до виданя згаданого розпорядку у шкільний страйк.

Шкільний заряд дістав наказ виготовити спис всіх до волоскої класи вписаних дітей і предложити его пов. Раді шкільній у Радівцях. Межи сими учениками є дуже багато таких, що ходили до тепер до 2, 3, 4 і 5 рускої класи. У замітках зазначив надучитель справдішну рідну мову кожної дитини.

По нашій думці фальшиво поступила комісія, бо присутні інспектори мали дітей іспитувати і таким способом їх матерну мову сконстатувати.

Проте звертаємо ся до п. краєвого президента і до наших руских послів з тим, що ми рішучо домогаємо ся, щоби краєва Рада шкільна не дозволила навгати вписати сотки руских дітей до волоскої школи, й щоби виділявано комісію, яка малаб на місци іспитованем сконстатувати рідну мову у дітей.

Перед 3 літами отримала наша волоска дуже маленька менішть одну паралельну класу. Сего румунізаторам замало, бо они як раз тепер, коли надучитель подав ся на пенсію, напружують всіх сил, щоби сповнитися замах на руску школу і свою жажду рускою кровю заспокоїти.

А як наші послі і рускі члени краєвої Ради шкільної не стануть нам до помочи і не вьзуть сю справу в свої руки, то мемо мати у коротці другі „Іпотешти“!

Рускі свідомі милишівські селяне.

НОВИНКИ.

Чернівці, 27. вересня 1909.

Календар. Середа 29. (16.) Евфемія, Мелитина; рим.: Михайла Арх. Схід сонця 5:57, захід 5:42. Четвер 30. (17.) Софія, Вір. Н. і Люб.; рим.: Єрвіма М. Схід сонця 5:59, захід 5:40.

Особисті вісти. Посол Николай Василько удає ся дня 1. жовтня в свій виборчий повіт, в якій заповіджено вже кілька віч. Так явить ся він перед своїми виборцями і здасть своє посольське справоздане в суботу, дня 2. жовтня с. р. в Розтоках, в неділю, дня 3. жовтня перед полуднем в Сторонці-Путилові, в понеділок, дня 4. жовтня в Довгополі, а у вівторок, дня 5. жовтня в Вижицях.

Ц. к. суд повітовий в Вижицях визначує термін судові в урочисті рускі свята. Так пр. дістало багато селян з Бергомету н. С. віваня на понеділок 27. вересня с. р. на здвижене Чесного Хреста. Переслухував якийсь судія Жид чи Чех, котрого видко не обовязують: заповіджене міністерств правосудя з 1. червня 1897 ч. 22830/41 і президиї ц. к. суду краєвого вишого у Львові з 25. серпня 1897 ч. 7563. Сего дорогого просимо пана президента Артимовича, щоби пригадав панам судиям з Вижиць, коли рускі свята, в котрі не можна людий до суду тигати. — Ераст Бурачківський.

Поряжки по наших почтах. Дня 6. вересня с. р. вислано з Чернівців до п. учителя Григорчака пакунок друку, який прийшов до него аж дня 17. вересня, значить до Банилова вол. мусів паку-

нок блукати аж 11 днів! А се лиш тому, що адреса була по українськи написана. Се не перший випадок, де наші почти просто насмівують ся з посилком наданих Українцями. Почта у Давиденах не доручає посилок прим. уч. Чесниковському та тамошнім товариствам, бо багато газет призначених для Давиден-Зрубів та навіть для Балківців опирають ся в Банилові вол. Просимо дирекцію почт в Чернівцях, щоби зробила якийсь порядок з такими справами.

Нанонічні візитації. Митрополит др. Репта відбуває тепер в наддністрянських околицях канонічні візитації. Насамперед удав ся до Заставни. Від 25. вересня до 14. жовтня звідає він слідуєчі парохії: дня 25. вересня Заставну, 26. Вербівці, 27. Юрківці, 28. Воянчук, Горошівці і Добришівці, 29. Погорилівці, 30. Чорний Потік і Онут, 1. жовтня Самушин, Мосорівку, Мітків і Врідок, 2. Вікно, 3. Дорошівці, 4. Товтри, 5. Кадобівці, 6. Чунків і Василів, 7. Кулівці і Репуженці, 8. Кришатики, 9. Дзвіничку, 10. Луку, 11. Прилипче і Баби, 12. Борівці і Киселів, 13. Веренчанку, а дня 14. жовтня вечером верне до Чернівців.

Пляновані атентати. Із Палерма доносять, що там відкрито тайне заприсягнене товариство, яке складає ся із 127 осіб. З документів, які у декотрих осіб знайдено, виходить, що пляновано атентат на російського царя, який в короткім часі має виїхати до Італії. Поліція вислідила великий склад бомб. В мексиканським знову місті Луго-і знайдено велику бомбу, прилагоджену для президента Тафта власне на тім місци, де має він стрінутися дня 16 жовтня с. р. із президентом Мексики. Поліція зарядила строгі слідство і арештувала 20 осіб.

Великі зливи в Франції. В полудневій Франції наробили сильні бурі і дощеві зливи великої шкоди. Страшну непогоду випередило легке землетрясєне. Ріки виступили із берегів і знищили цілком незібрані збіжжя. В наслідок великої повини втопило ся кілька душ.

Оповістки, іменованя і т. п.

Пригадуємо, що в суботу, дня 2. жовтня с. р. відбудуть ся о 6-тій годні вечером у льовалю п-ні Москви у Вижицях загальні збори товариства „Гімназіальна бурса“. — Мих. Івашко, голова.

Пожарничо-гімнастичний курс в Коломні відбуде ся в днях 13., 14., 15. і 16. жовтня, а не скорше, як уже декуди було оголошено. Дуже важною річю є, аби усі „Січ“ робили однакові вправи і тому кожда „Січ“ повинна вислати одного члена на науку. При тій нагоді заізнають ся делегати із подальших „Січей“, де ще жите січове не дуже розвинуло ся, із житем „Січей“, що вже довше існують. На курс треба зголосити ся ззагоді до Івана Чупрея в Коломні, ул. Валова 13. З собою мусить мати кожний учасник курсу топорєць, ленту, 3 кор. на вписову таку і їду на час курсу. Кожний мусить бути цілий час на курсі, бо хто прийхав би пізніше, або відїхав перед кінцем курсу — той не дістане свідомства. — Головний Комітет Січовий.

Краєве правительство видало тутешньому магистратові і всім повітам розпоряджене, щоби готовились з початком грудня с. р. до нового обчислення буковинського населєня на рік 1910.

Увага. Подає ся до загальної відомости, що з отворенєм стації „Вікно“ на зел. лінії Веренчанка-Вікно на Буковині можуть що до почтових пересилко заходити ріжні непорозуміння, ко на зел. лінії Делитин-Стефанівка находити ся так само стація того самого імені. Отже щоби сему запобігти, треба завісді писати на листах чи на пакуках виразну адресу з більшим означенєм: почта Вікно, на Буковині коло Заставни і почта Вікно, в Галичині коло Городенки.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 27. вересня 1909.

Піцбург, 28. вересня. (Кб). У кіноматографічнім заведеню склало ся велике нещастє. В наслідок експлозії знищено восьмоверховий дім. Богато осіб віднесло тяжкі рани.

Будапешт, 28. вересня. (Кб). Умер різьбяр Юлій Донат, творець багатьох паматників міста Будапешту.

Мадрид, 28. вересня. (Кб). Урядові депеші доносять, що Еспанці де далі все більше позицій забирають у свої руки. Богато Маврів вже видало оруже. Втрати Еуропейців незначні, навпаки тіже Кабллів досить великі.

Датки на паматник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Кїві просимо приєплати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньська, ч. 33.

Шукаємо зручної ДІВЧИНИ або ХЛОПЦЯ

щоби вміла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По ближшій інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців об'їхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати.

Хто хоче мати вірну, гарну і тривалу фотографію, найзголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (5—5)

АНДРІЙ ПОДАР,
русский фотограф.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара д-р Ю. Францо

в Терополі.
Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болюв, простуджєня, ломаня костей, плечий гістєдї і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не припиняти нїяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флашчок) 8 кор. в оплатю і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висмака 2 рази денно до всіх країв. В Чернівцях на складі у Шмїда і Фонтїна, в Селетинї в дрогерїї медичинальній Стернуса.

19 (—)

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ

гарні дволїтні,

дешево можна дістати в огороді

М. ГЛИНСЬКОГО

в Залїщиках.

132 (2—2)

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціалїст від недуг носа, ший, ух і грудий

133 (2—5)

повернув

і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни при улиці д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Товариство взаїмних обезпечєнь

Телефон 788

ДНІСТЕР

Конто шад-
ницї почтової
25.261

У ЛЬВОВІ

ул. Руска число 20 (власний дїм).

Приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядїв господарских під користними услївами від шкїд огневих, числїть умїркованї премїї за обезпечєня, ліквідує шкоди безпроволочно по пожарї, удїляє обезпечєним членам з річної надвижки зворотї.

2 р. в м. (—)

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15 проц.

Полїси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Шадниця і иньші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекурувати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь удїляють агенції „Дністра“.

Зголошеня письмєнних господарїв о агенцію приймають ся тїлько з таких громад, де єще не робить иньший агент „Дністра“. Фонди „Дністра“ 31/12 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премїй корон 1,865.540, иньші фонди корон 458.564, разом корон 2,324.104.

Канцелярії Товариства отворєні для сторїн від години 8—3-ої.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осїбний

Віддїл на вадїї і кавцїї

і перебирає зложуванє вадїї і кавцїї але лиш у публичних корпорациях або до рук власникїв великої посїлости земельної в пупїлярних цїнних паперах під дуже догїдними условинами. Близшї інформації даємо в нашїй канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33, завєла в себе так званї

домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касї а скринку саму віддаєть ся П. П. Клїентам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якїй будь висотї.

В ошадности наше богацтво!

Пересторога!

Най нїхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа мишини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали кованї і гартованї. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїнники даром і оплатно.

З поважанєм Василь Данилович, Механїк
в Чернівцях

(—)

ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнїм домї.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузи.

Хемїчна пральня і фарбарня ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,

унїсг мів ріжнородних матерїй, як: футер, матерїй на меблї, гардинок, занавїсок, портїер, рукавичок Glacé і корунок.

Спеціальність: Хемїчна пральня і фарбарня шовків найлїпшої сорти. Взірцева фарбарня і знаменита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ і ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні цїни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1 а
теперїшня ул. Д-ра Райса.

Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовленя з провінції сейчас.

Цїнники даром і оплатно.

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

- в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
 - в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.
 - в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
- Для міщан і селян виходить „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштує на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностипальної стрічки або 10 місяць дрібним друком (петіт). При кількороазових або при річних замовленнях значний окуп.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині.

виходить що дня крім неділей і свят.

Редакція і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Адміністрація ул. Пальска ч. 33.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна устно порозуміти ся що дня від 10—11, рано і 2.—3, пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Режисмації неопечатані вілні від порта. Рукописи звертає редакція лише за попереднім застереженням і залученем поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належності за анонсами марками поштовими не приймає ся.

„Буковинська Торговля“.

□ В понеділок, від 4. год. по полудни відбували ся в черновецькім „Народнім Домі“ збори товариства: „Буковинська Торговля“.

Вже від довгих літ стараєть ся те товариство зацікавити своїми намірами наш загаль, однак даремно. І на сі збори зійшло дуже мало людей. Згадати тут ще можна, що на сі останні збори зійшли ся і нечлени товариства а натомість не було багато членів виділу „Буковинської Торговлі“.

Яка є ціль сего товариства?

Цілю єго є організувати нашу торговлю, піддержувати її і розширювати поле для неї на Буковині. Над сею справою думають вже наші люди не від нині. Однак досі годі було дати їй трівку, певну підставу. Спількові склепи упали і упадають у нас дуже часто, — раз тому, що не маємо ще відповідних до сего людей, а відтак через необережний кредит наших сільських спількових крамниць. Що-йно в останнім часі вдало ся завести спількову крамницю в Розтоках, яка розвиваєть ся дуже гарно. До неї висилаєть ся людей із тих громад, що хочуть завести у себе крамницю, на науку і в сей спосіб колись і ми будемо мати свою взірцеву торговлю торговлю спількову на селах. Найкрасшою формою тих крамниць будуть спілки торговельні основані на підставі системи Рочделя.

Рівночасно веде також наша „Селянська Каса“ в своїм заряді вже тепер

навіть досить поважний товаровий відділ, який прямо від селян купує збіжжя, сіно і т. д., а продає селянам штучні навози, всякі господарські знаряди і взірцеві насіння. „Селянська Каса“ висилає в тім році одного свого урядника на практику за границу, до Дармштаду, щоби в той спосіб прийти до фахової сили в тім згляді і обняти всю господарську торговлю в своїм товаровім відділі.

„Буковинська Торговля“ хоче вийти поза господарське торговельне запотребоване, яким займаєть ся товаровий відділ „Селянської Каси“ і в тій цілі хоче вона засновати український спільковий склеп в Чернівцях, який був би гуртовим складом для існуючих вже на Буковині спількових та приватних українських, головню сільських крамниць. На сю ціль „Буковинська Торговля“ збирала (головню за старанем проф. унів, Мильковича) паї по 20 К., або заяви на такі паї. Досі зібрано готівкою лиш кілька сот корон.

Сі паї і заяви збирає „Бук. Торговля“ вже від довшого часу а що досі не приступила вона ще до діла, то здаєть ся, се є і причиною, що загальна цікавість для сих намірів „Торговлі“ чимраз більше слабне. Щоб перервати сей упадок зацікавлення до на всякий спосіб важної справи, скликала „Бук. Торговля“ останні збори на понеділок, яким проводив інсп. шк. п. Омельян Попович.

Присутний на зборах заступник маршала краєвого і головний організатор наших економічних спілок проф. др. Стоцький і радив, щоби „Бук. Торговлі“ не закладала малого склепу в Чернівцях і взагалі, щоби із реалізацією намірів

своїх вона покищо здержалась, бо на се треба вперед підготувати ґрунт так що до людей, як і материяльних засобів. — Проф. др. Милькович боронив думки, що і люди вже є і гроші найдуть ся, треба тільки сильної агітації в тім напрямі. — Купець черновецький п. Стернюк радив заложити укр. склеп спільковий в Чернівцях. — Др. Стоцький ще раз відраджував закладати малий склеп в Чернівцях і пояснив, що під недостачи відповідних людей розумів він не недостачу такої людини, що веда би склеп, але таких людей, що могли б контролювати сю якраз людину і мали би тільки вільного часу, що кожного дня присвятили би вільна годин такому склепови і всім єго справам. — Інсп. Попович також рішучо заявив проти такого склепу, також тому, що нашої публіки в Чернівцях не багато. — В тій справі розвинулась ширша дискусія, в якій брали участь, крім названих вище, др. З. Кузеля, один мужик склепар з Глибокої, ред. Луцький і другі і остаточно всі годились вже радше на основане гуртового складу для наших крамниць, можливо, що покищо лиш через розширене товарового відділу „Сел. Каси“, або (що дораджував п. Стернюк) через те, що заведеться гандлеву агенцію між гуртовими складами і нашими торговцями. Однак до сего треба вперед знати кілька маємо всіх наших спількових і приватних крамниць, яке їх запотребоване ітд. В тій цілі збори „Буков. Торговлі“ ухвалили перевести відповідну анкету а відтак скликати з'їзд всіх купців і крамарів наших на слідуєчі збори „Бук. Торговлі“.

А. Журбенко.

ФІЛІСТЕР.

Сучасна повість.

Присвячено п. Марії Грушевській.

(Далше.)

Значить, він не дав їй того, чого ждала, инакше вона вірляла йому, як своему приятелю, з котрим має жити до смерти. Далі він був певний, що Оріся не випустила справи з рук, що буде її слідити, що доконче схоче чути його розмову з Амелюкою, хоч знає добре, що Осип і так доручить їй одписати Кульчицькому, бож сам він не листує ся з тестем. Здогад його збув ся. Оріся знала, що Осип згоряча нічого не робить, отже зразу, як прочитали листи, не пильнувала його, але під вечір знала, коли всунути ся до Осипа. Прийшла в саму пору. Осип ще просив її поглядом, щоб лишила їх самих. Алеж то сповнив ся його здогад і він так правду сказати — навіть бувби жалів, якби вона тепер вийшла була з витальні і дала доказ, що він злий психолог. Рішив не звязати на неї, коли так уже мусить бути.

— Кінчим же — сказав він до Амелюки — Най і так, що о. Кульчицький ваш батько, щож маєте йому закинути?

— Я би воіля Ірмо, щоби ти не слухала сеї розмови обернула ся Амелюка мягко, лагідно, як тільки могла.

— Дивно мені Амелюко — відмовила Оріся з робленим супокоєм, а навіть легким насміхом — Здаєть ся, що зо мною щось більше тебе дучить ніж з Осипом, зо мною ти жила в однім домі, під

опікою тих самих батьків скільки літ, а Осипа ти ледви знаєш. Думаю також, що Осип не повинен передомною мати ніяких тайн, а вкінці тут іде річ про мого батька. Про мого батька, Амелюко, якого ти хочеш обжаловувати.

— Чи ти би мені в сїм перешкодила, як би хотіла я се робити, незнаю. Але такої гадки я не мала. Про родинне житє я слова не згадую, а річ іде про те, що я без ніякої будучности. Мені треба було забезпечити будучність.

— Ви певне думали вже над тим, тож одразу скажіть, як ви собі представляєте забезпечене вашої будучности. Адже безповоротно нічо не пропало, а про те, що могло бути зробленим, а не зробило ся — то вже забудьмо раз на завісгди. Так буде ліпше — казав Осип.

— І я так гадаю. Мою просьбу, щоби пан Григорій підучив мене, тай щоби я стала вчителькою, користаючи з впливів, які у старости має о. Кульчицький — відкинено свого часу. Тепер я можу думати лиш про се, щоби підучити ся ще трохи на фортеп'яні тай стати учителькою музики. У Львові можу здати іспит в музичній консерваторії тай виїхати десь на провінцію, де легше за хліб ніж у Львові.

— Хто зна, як маєте талант, то може Вас навіть у Львові при якій школі лишать; Ваша гадка дуже добра. Треба буде написати про се до Суходолу, а про се попросимо Орісю. — Але Еля сиділа мовчки лиха.

— Сто дукатів то значить 600 гульденів?

— Так 1200 корон поправив Осип.

— На науку у Львові може стане?

— Але ви маєте більше. За 20 років капітал

здвоїть ся, числячи 5%, значить ви маєте вже 2,400 кор., а щоби вичислити складані відсотки, треба довшого рахунку. Ви не такі незможні, як вам здаєть ся.

— Щож ти Осипе так обчислюєш чужі маєтки, — не втерпіла Еля — здаєсь Амелюці вже хтось добре казав і вона знає, що має 600 гульденів.

— Одно другому не перечить, Орісю. Цілком по правді треба. Хтось говорив про капітал, а я говорив про відсотки. Та впрочім, не можеш сумнівати ся, що о. Кульчицький зложив гроші в касі, а тепер пришло книжочку тай покаже ся, на який процент зложено і кілька всіх грошей в.

— Але мені вкучило ся за фортеп'яном — почала вже весело Амелюка.

Значить відвеземо вас до Львова незабаром — відповів Осип, щоби внести инший настрій — Оріся має там знайомих, вона вже примістить вас у когось. Але Оріся до розмови не мішала ся.

— А поки відвезете, то найдіть мені у кого хату на той час. Вашої гостинности надуживати не можу.

— З тим уже до Орісі. Не моя річ.

— Я гадаю — відмовила Оріся, що хто полагодував цілу справу, той може доведе її до кінця.

— Можу тебе, Орісю, в сїм заступити.

— Але доконче мусить бути фортеп'я на тій станції, де буду мешкати.

(Далі буде)

Гльоси.

(Наші Волохи. Галицький сойм. Стрийська вистава.)

□ Конскрипція, яка очевидно має відбутися з кінцем слідуючого а не сего року (як через помилку випечатано оподі в „Буковині“) займає і наших Волохів від тепер. „Patria“ пише, що останню конскрипцію переведено у нас недокладно і то тому тепер аж, новий при конскрипції, покажесть ся, що Волохів більше на Буковині, ніж Русинів, отже що Волохам належить ся більше впливу на всю нашу кравву господарку, ніж Русинам. Річ ясна, що сей погляд „Patrii“ не покриваєть ся з правдою а однак годі заперечити, що власне в останніх часах загарбали нам Румуни не одну громаду на волоско-руським пограниччю і не в однім місці випередили нас, там де ми досі всебули горою. Тим більше отже старань мусимо доложити тепер, щоби не податись волоському напорowi. І сю справу кладемо на серце всім нашим людям.

Як випереджують нас Волохи там, де досі все ми були перші, свідчить між иншим та сама „Patria“, яка в 65. ч. в новинці п. н. [„Dela școala primară ort. og. de băieți din Cernăuți“] подає до відомої такої хотьби справу: В гр. пр. народній школі в Чернівцях було в р. 1900/1 68 Русинів більше ніж Волохів, в році 1901/2 було таких Русинів 90, в 1902/3 р. — 57, в 1903/4 році 83, в 1904/5 році — 75, в 1905/6 році вже лиш 30, в р. 1906/7 лиш 6, в 1907/8 р. 2 а в сім році вже Волохи мають значну більшість своїх учеників в тій школі. Директором сеї школи є наш ренеґат і тому ми думали, що і ті волоські ученики не є властиві Волохи. На жаль, провіривши справу, переконались ми, що такі Волохів більше там тепер, ніж наших. А хочби се були і зволожені Русини, то чи се для нас полєкша? Отже: caveat consules! Не вільно нам на такі факти байдужно глядіти!

В галицькім соймі — рішають ся тепер справи, які обходять всіх Українців. Рада шк. кравва в Галичині внесла до сойму галицького предложення, щоби оснувати в Галичині дві українські нові гімназії в місцє лівівської філії при українській гімназії і експонованих утравістичних курєів в Бережанях. Крім того Поляки задумують оснувати тепер в Галичині польсько-українські державні гімназії. Се є ті дарунки для Русинів, якими так чванилась галицька Польща, ставлячи себе на престол гуманности і культури. Галицькі Українці мають дістати також дві укр. промислові школи.

Найцікавішим новим польсько-українським епізодом в галицькім соймі є відповідь правит. комісара Чезовського в справі укр. концерту в Сокалі. З тої відповіді і з поставленого відтак формального внесення посла Олесницького в тій справі довідуємось, що сокальський староста заборонив тамошнім Українцям відсвятити на концерті Шевченка гимн „Ще не вмерла Україна“, а коли его по концерті все таки люди заспівали, то п. старо-

ста наложив на впорядчика сего концерту 100 корон карі! Сего засуду, який затвердило гал. намісництво, боронив в соймі прав. комісар. Оборона покищо не вдалась. Сянилась велика буря. За отворенєм дискусії над сею відповіддю голосували крім Українців людowці, о. Стояловський, о. Пастор і демократична лівича польска навіть разом з кількома вшеполяками. В салі була більшість по стороні Українців. Кацапи вийшли з салі. Показалось однак, що в салі нема комплету. Заряджено перерву і знов сконстатовано, що ізза умисної несприятливості стаянчиків і кацапів нема комплету. Засіданє замкнуло. Слідуюче в четвер. Так виглядає польска культура! Ті пани, що в Познанщині так жалісно відчувають, як заборонять їм співати „Jeszcze Polska“, карають Українців за їх гимн стома коронами! А кацапи виходять тоді з салі. Однак їм вже в нічїм не дивуємось.

Стрийська вистава звертає на себе навіть між Поляками чимраз більшу увагу. „Gazeta narodowa“ відозвала ся про українську виставу в Стрию з великими похвалами і присвятила їй навіть окрему вступну статю. Автор статі зазначає, що ся перша вистава доробку, сил і поступу імпоує та свідчить, що руський нарід розвиває ся скоро економічно і культурно, що присвоює собі всі поступи на полі рільництва і промислу, що має змисл до витворюваня і організації, що зрозумів конечність асоціації і що працює. „Kurjer Lwowski“ вже від кількох днів містить дуже гарні фейлетони про стрийську виставу. Голова людowців польських п. Стапінський просив посла Олесницького, щоби в понеділок не замикаєть ся вистава бо він з своїми людьми хоче єї конче оглянути. „Руслан“ доносить, що у вівторок будуть в Стрию на виставі міністри Дулемба, пп. Яль, Галецький і один референт з міністерства хліборобства. В понеділок рано оглядав виставу краввий віцемаршалок Пілат і делегати кр. Товариства господарского. Крім того були: редактор Вислоух, редактори „Swiat“ (Warszaw), кореспонденти „Zeit-y“, „N. fr. Presse“, „Narodow-oj Gazet-y“ і багато фотографів. Також оглядав виставу князь Сипіра і директор „Lig-y Rosocy rzemysłowej“ Ольшеский, які робили дуже подрібні записки та збирали точні інформації.

Політичний перегляд.

Ческо-німецьке пересилєне.

Ситуація що раз більше згіршає ся. Не могли заходи Бінерта, не принесли жадного успіху також дві конференції клюбових предсідателів, де поодинокі партії ще більше поріжнили ся. До порозуміння вправді, як виразив ся заступник кравового маршалак др. Урбан, прийшло між Чехами й Німцями, однак не відносно здібности сойму до праці, а его нездібности вести дальше наради. Спир дійшов тепер до мертвої точки, звідки не можуть его рушити жадні заходи в цілі примирєня спорних партій. Ціла справа крутить ся головю

около установаєня дневного порядку. По уковости-туваню сойму. має наступити вибір комісії, а потім нарада над бюджетовим провізорієм, значить кравві конечности. Наколи Німці обстають твердо при тїм, що обструкція триває, в засаді дальше і під обраду можна допустити лише такі предложения, які відносять ся до зміни правних відносин Німців в краю. Всякі заходи около урухомиєня сойму розбивають ся о складу шпєртости обох національних таборів. В посліднім часі заявив ся намісник помірєнем Чехів з Німцями, стараючи ся переперти такій дневний порядок, в яким Чехи зрєзигнували-би з краввих конечностей, як з першої точки з одного боку, а Німці з першого читаня правительственных предложений з другого боку, а натомиєць мусять Німці допустити до цілковитого уковаституваня сойму, або бодай до вибору комісії.

Та ся акція стрїнула лише у ческих партіях на певну згоду, наколи Німці не хотять відступити від свого дневного порядку. Они уважають се вже концєсією, що припускають дневний порядок, якого першу точку творять правительственні предложения. Чи намісникови вдасть ся остаточно привести до якого порозуміння, не знати і не можна сподівати ся по теперішній ситуації. Проводирі ческих партій думають, що ані розвизанє парламенту ані розвизанє сойму не будуть мати рішучого впливу на ческу крізу. покищо отже справа з ческим соймом представляє ся дуже скрутно.

Чехи видають, що Німці не думають робити дальших концєсій, годять ся на компроміс в той спосіб, щоби Німці перед першим читанєм допустили до ухвали на назначенє одной комісії, не приступаючи до єї вибору, і на ухвалу відносно структури сеї комісії; окрім того домагають ся ще Чехи перед першим читанєм правительственного предложения переведєня вибору до кравового виділу.

Се домаганє, яких партії німецькі не можуть прийняти. Краввий маршалок просив члена виділу кравового др. Епінґера, щоби предложєня Чехів дати під обраду планарного засіданя союзу німецьких партій, які мають сегодня вечером зійти ся на конференцію.

Тим самим порішена доля сойму тому, що се послідна, розуміє ся безвиглядна, акція в цілі помирєня Чехів з Німцями. О висліді сеї наради завідомить маршалок сейчас намісника. Тому що вислід само собою звїєний, то можна наперед сказати, що не буде жадного соймового засіданя, бо наради сойму будуть в найблизших днях відорчені на довший час.

Димісія угорєного кабінету.

Палата послів зійшла ся вчера. Референт банкової комісії предложив своє справозданє. Се справозданє буде друкованє і прийде на дневний порядок. Президент міністрів подав до відомо, що правительство подало ся в понеділок в димісію і що він зробив монархови пропозицію відносно вимогам парламентаризму покликати до себе провідника парламентарної більшости і порозуміти ся з тим тому, що коаліція перестала стояти при

Бротей Пігуляк.

Верховинські згадки.

II.

Над озером.

Досвїта.

На ніч заїхав я до місточка Кути а раненько думав пуститись пішки у гори. Кути лежать над Черемшом з одного а Вижиця з другого боку ріки під самими горами, якраз там, де Черемош виринає з гір на поділе.

Хоть вже пізнолітня пора, то погода красна і душна. Я задумав рушити в дорогу ще перед сходом сонця, щоби втечи перед спекою а zarazом налюбувати ся гірським поранком.

В другій годині досвїта був я вже на ногах; за хвилину повитав мене Черемош своїм глухим шумом, випливаючи із поза гори Овид мені на зустріч. Ще панувала ніч. Гора німо стояла понад місточком, риси єї розритого верха розпливались невиразно на темнім небосклоні. Оповідано, що на ту гору був засланий Овид, та тому звуть єї так. Ступаючи в задумі понад Черемшом коло гори, займав я думки тим повітрем, що висадила Овида на ту зовсім на засланє непридатну гору. Певно, що Овидови вона в житю ніколи й не приснилась.

З гір спливав сьвіжий воздух в долину і розливав ся широкими холодними верствами на поділе. Я ступав жваво на

перед. В селі Тюдеві веде стежка високим берегом понад Черемош, через принальний березовий гай. На небі мерехтіли ще різно зорі, але на сході почали вони блідніти, а з часом одна по другій зникали поволи і поринали в небосклін. Відси видко вздовж Черемша поміж горами мов крізь браму, далеко на рівнину широкого поділя. Я обернув ся на схід, там вже свитало, заклывувалась днина. Ідучи самітно тим високим берегом обертав ся я що хвилі, щоб слїдити, як прибуває день та придивлювати ся розпочатій боротьбі величного сьвітла з неменьше могутною темнотою.

Небом розширились майже непорушно смуги легеньких облаків, немов лінійні дрібні хвилі легенького захитаного моря. На сході почали вони вже поволи блідніти, лиш грубіші смуги ще надавали ніжному сьвітлу пробивати ся. Сюдаж далі на захід вони ще стояли уперто темніші, не мов неузнавали прибуваючої сили сьвітла. Та сьвітло чим раз кріпшало, займало все ширші області. З першу блїде, мертве, почало набирати краски, уживало, так що здавалось, якби відкись тайно припливала живодавча кров у замерлу блїду твар небосклону. Ще далеко до того, аби то небесне обличє втворило очи, але жите замітно прибувало.

Я знов йшов хвилину далі, і знов обертав ся, пристоявав і приглядав ся спокійно змінам на небосклоні, які око і душу займали.

Небо червонїє а хмари займають ся поволи вогнем і тліють краями, вогонь зма-

гає ся, вони немов одна другу підгрівають і розжарують ся чим раз більше. Тло неба переходить з легенько-рожевої в теплу помаранчово-червону краску.

Хоть на небі і на землі безмірний супокій, і хоть ніде нікого не видно, кого займав би той вогонь на небі, хтоб его підтримував-би і піддував, то жар негаваяючо прибував і займав небо своєю нерухомою половиною все висше та висше.

Половінь незамітно стрїляє пасмами поміж хмарами, ріжниць шораз сильніші, хмари стають виразніші, краски сьвітла іграють хмарами і на тлі неба та переходять з відтини у відтїнь, немов чародійні звуки небесної музики, що переходять одні в другі та зливають ся в чудову гармонію, і долїтають до вуха, все близше, все виразніше, все розкішніше.

Ніжно-рожевий пух небесної сценерії переходить в жовтєво кравву краску, та пересичує ся яскраво червоною половиною, на усім тремтить легенький фіолетовий пух. Між тим іграють тіни хмар багровими красками. Місцями зливають ся хмари в прозорий серпанок, місцями стоять сходами і довго розтягненими пасмами красок, яких перебіги красок не дадуть ся змалювати. Ті легенькі хмари додають тій величавій небесній ігрі вираз і уможливають ті многі відтїни сьвітла і красок.

Сьвітла прибуває чим раз більше, краски пересичують ся і немов тверднуть. Гори з правого і лівого боку Черемша збирають і стискають то буяюче сьвітло, ті

державній кермі. Се предложена цісар сповнить. Президент міністрів просить, щоб взято сю заяву до відома. По др. Векерлюму зголосив ся до слова посол Голло, який домагав ся залагодження кризи у конституційний спосіб і констатує розпад коаліції. Голло висказує Кошутуви необережне довіре, вступає ся за неналежним угорським банком і підносить, що переведення виборчої реформи належить до партії незалежних тому, що в коаліції в с'їм згляді не прийшло до згоди. Більше бесідників висказало становища своїх партій і відвічальність за кризу зсунуто на правительсто, др. Векерле реплікує на се Димісію кабінету взято до відома. На внесок президента назначено слідуєть засідане палати на 5. жовтня.

Президент міністрів др. Векерле забрав ще раз слово і заявив, що члени кабінету жалують, що мусять уступити із своїх місць, не перевівши виборчої реформи. Однак всі держать ся твердо того принципу, що загальне виборче право дасть всім чинникам спроможність взяти участь в правліню. Президент міністрів кажує на заграничні інтервенції впливи при розвазці питань відносно виборчої реформи і заявляє, що сї фактори не бажають поперти дійсних інтересів поодиноких націй, але зломана геґемонія угорської нації. Головною засадою правительства було привести до значіна своє змагане, яке мало на цілі беречи державну незалежність Угорщини як також угорську геґемонію. Правительсто старало ся поступати в порозуміню із всіма націями. В справі незалежного банку заявив президент міністрів, що не може бути его прихильником, однак скоро се питане прибере актуальний характер, то тоді не можливо поступати спільно з партією незалежних. Др. Векерле є прихильником можливо як найбільшої господарської спільности, хотай попри те єгорачим прихильником незалежности Угорщини. Він не буде вступати проти змагань партії незалежних в цілі досягнення незалежного банку. Др. Векерле вступав ся вкінці за розпочатем виплати готівкою і обговорює загально звісні постулати військових властей.

Палата панів відбула вчера засідане, на яким президент міністрів др. Векерле подав до відома про димісію кабінету і пропонував, щоб скликане палати наступило аж по усуненню кризи. Внесок сей прийнято.

Віцепрезиденти і секретарі парламенту димісіонують.

Президент Юст одержав від віцепрезидентів парламенту Раковичка і Наваля письмєнні заяви, що они уступають із своїх місць. Ходять слухи, що також секретарі конституційної та людової партії подадуть ся в димісію. Премієр Векерле удає ся сьогодні до Відня.

Із моравського сойму.

На сьогоднішнім засіданю моравського сойму переслано соціал-демократичний нагальний внесок посла Ваніка, звернений проти військових домагань правительства, до соціал-демократичної комісії.

краски і ті в світлах і красках купають ся в великанський образ, майже пригноблюючої величи.

А геть там далеко над поділем творять гори до того образу чорні обвідки, які сподом вузко сходять ся а в горі розширюють ся в виді великанського вахляра. Та чорна барва обвідок, а їх нерухомість і ціпкість спричинюють, що той живий образ викликає в душі майже трівожне вражіння.

Мені здаєть ся, немов виджу вхід до біблійного раю, немов сіє там на райській брамі з палаючим мечем в руці і проганяє відси упавших Адама і Еву з раю. Очам уявлюєсь, немов від того блискучого горізонту зникають ся їх недолею повиті, згорблені статі. Десь там за блискучою брамою перед обличчєм Бога, здаєть ся чую, як гомонить тихий райський клик серафимів — а тут, по с'їм боці, несесь скрите земне ридане, туга за пропавшим райським щастем наших пра-праотців.

Стиснене світло розпеклось сподом у блискучий жар, відблиск того жару стріляє в гору нерухомими проміннями, що розливають ся на ширшій висшій тлі у теплу нерухому половинь. Черемош пливе яскраво блискучою кровю просто в той вогонь; чую, як доходить відти шум кепучих хвиль. Жар чим раз дужше змагає ся, із за обрію неба добуваєсь і виринає яруй пекучий вогонь, зливає хмари і запалює ніжнійші відтінки красок на небі.

(Далі буде).

Опісля прийде під обряду внесок національного консервативного посла Кадляча в справі порушення азімової рівноправности при державних желізницях в Моравії.

Війна Еспанців з Кабіліями.

Від коли Еспанці перейшли в рішучу офензиву, Кабілі тратять все більше важних позицій, як пр. місто Салуан, яке попало ся в руки головного команданта еспанської армії генерала Маріна. Він розпоряджає тепер 60.000 вояків, котра то оружна сила вистарчить на зломлене опору Кабалів.

НОВИНКИ.

Чернівці, 29. вересня 1909.

Календар. Четвер 30. (17.) Софія, Вір. Н. і Люб.; рим.: Євроніма М. Схід сонця 5:59, захід 5:40. — Пятниця 1. (18.) Евменій, Ариадна; рим.: Маргарита Ал. Схід сонця 6:01, захід 5:38.

Особисті вісти. З Відня доносять, що капітана Стефана Кобилянського перенесено із 22. до 26. полку крайової оборони.

Похорон директора Шпойнаровського розпочав ся вчера о 9-ій годині рано в Кіцмани. Ціла громада прощала в останнє дороге Покійника. Був се похорон справді незвичайний, величавий. Провадило його 9 священників між ними оо. Маланчук, Т. Драчницький, Калінюк, Катеринюк, Богатирець, Сімігівнич, Велигорський і пр. Вирушила ціла школа народна, вся гімназія, вся інтелігенція і всі уряди, посол Семака і заступник маршалка крайового др. Стоцький. При перенесеню тіла із гімназійного будинку до тамошньої церкви промовляли професор гімназійний Вальнер в імені учительського збору і ученик VI. класи Лояк в імені молодіжної гімназійної, яка, як доносять нам, справді вельми відчула втрату свого директора. В церкві по відправленю служби Божої і панахиди, промовив о. Катеринюк. З церкви рушив величавий похід до Черновець, в яким взяли участь весь тамошний учительський збір, шкільна молодіж, всі урядники кіцманецького суду, посадики міста Дм. Бажан і пр. На готарі Кіцмани попрощав незабутного директора гімназії горючими словами посадики міста п. Дм. Бажан, звідки численними фірами рушив похід до Черновець. Тут прибув він окол 2-ої години в супроводі п. Дм. Бажана, всего учительського збору, окол 70-тих учеників і інших приятелів і крєвних покійника. Окол пів до 3-ої години на збирало ся коло тутешнього залізничного двірця незвичайно велике число черновецьких Українців. По відправленю панахиди рушив похід з місця. На самім переді йшли ученики II. держ. гімназії, відтак питомці учительського семінара. Опісля слідували хори учительської семінарії, II. гімназії, відділ війська 22. полк крайової оборони (пок. був надпоручником в резерві, музик 41. полку піхотинців, священство і караван покритий вінцями, за яким ступали сумною ходою між ними: радник двору Фекете, крайвий інсп. Ом. Попович, директори Мандичевський, Кушнірюк і Козак, надсудитник суду Ясеніцький, посли Н. Василько, Пігуляк і Спинул, дальше учительський збір кіцманецької і тутешньої II. гімназії, посадики міста Кіцмани п. Дм. Бажан і т. д. і т. д. Сей великий похід прибув до катедральної церкви, де відправлено під проводом консов. о. Манастирського панахиду. В церкві промовив до численно зібраних гімн, проф. о. Евг. Семака, по якого бесіді рушив похоронний похід на місце вічного супочинку. Над гробом промовив насамперед парох при Николаєвій церкві о. Вежан, відтак проф. Вальнер, ученик VI. класи в Кіцмани П. Стефлюк, проф. II. держ. гімназії Юліян Кобилянський, посол Єр. Пігуляк і голова укр. акад. товариства „Союз“ Маєр. Слова сих бесідників були так зворушючі, що не одному із учасників котились гарячі слези по лицю. — Взагалі був се похорон незвичайно величавий. Вся наша суспільність зійшлає тепер, щоб хоч по смерті пошанувати яскраву велику працю Покійного.

Триумфальне прийняте Кука. Дневники подають голосну вістку, що д-ра Кука, який прибув тепер до нью-йорської пристани, витали его країни з найбільшим триумфом. Підчас коли перед кількома годинами стороництво Кука і Пірого смертельно між собою спорило, тепер сей спір зник і нечайно окружило множество приятелів самого лише Кука, який після їх думки і переконання є дійсним розслідником північного бігуна. „Daily“ подає про прихід Кука в нью-йорській пристані слідуєть подробиці: Прихід Кука зворушив ціле населення і ціла пристань заповнилась кораблями, які обвішено в знак щирого привіту різнобарвними хоругвами. Лocomотива, що зближали ся переповнені людьми до побережа, зчинили великий шум і гамір. А з людей всякий хотів до Кука приблизити ся і перекинутись з ним бодай одним словом. Ріжним журналістам, які его численно обступили, дав Кук писемні докази про свій безсум-

нівний здобуток. Із сих листів виходить, що Кук обманув Пірого тим, що Пірі опирав ся на вискази Murphy-я, якого Кук навмисне эле поінформував. Зворушюча сцена відігралась, коли витали Кука его жінка і діти. Кук не міг здержатись від плачу, безнастанно цілюючи їх. В родиннім місті Brooklyn-ї, на передмістю Нью-Йорку, витали Кука величезними оваціями. Вечером устроєно тут в честь его прогони автомобілів і бенкет. Як із сего видно, спір між обома противниками никне і то виключно в користь Кука.

Оповістки, іменованя і т. п.

Товариство „Жіночої Громади“ в Чернівцях буде сего року знов вести недільний курс аналіфаветів. Наука буде уділяти ся в двох відділах. Один для зовсім неграмотних, другий для таких, що уміють вже хоть читати. В другім відділі будуть учити писати, рахувати, децо з географії та історії і т. д. Наука розпочне ся 3. жовтня с. р. о 3. год. по полудни при ул. Петровича ч. 2. в партері. — *Виділ.*

Із військових округів. Після розпорядження міністерства війни рокують рекрути дня 7. жовтня с. р., резервісти дня 5. жовтня а однорочники вже 1. жовтня с. р.

Тов. „Руский Міщанський Хор“ в Чернівцях устроєв в неділю, дня 3-го жовтня 1909 р. в салі „Польского Дому“ ул. Паньска число 40 аматорське представлене: „Ой не ходи Грицю та на вечерниці“, народна драма із сьпівами, таяцями і музикою, в 5-ох діях д-ра Александрова і М. Старицкого Ціня місць: Крісло I-рядне 2 К, II-рядне 1 К 60 с, III-рядне 1 К, партер 60 с. Білетів скорше набути можна в „Селинській Касі“ уліці Паньска ч. 33 у п. Процького від 9-ої до 1-ої рано і від 3-ої до 5-ої години по полудни а в день представлення від год. 6-ої вечером при касі. Початок точно о годині пів до 8-ої вечером.

На православну „Захоронку“ в Чернівцях зволіли жертвувати від червня с. р. до ниніш. пані і панове: Є. Е. преосв. о. Митрополит др. де Репта 40 К, радник конс. о. Манастирський 6 К, поборця Николай Влад де Вердеш 6 К, Купчанко Евфрозина 5 К, посол дир. Николай Спинул 5 К, Спинул Евфрозина 3 К, радник конс. о. Галіп Мелетій 3 К, Міска Ольга 3 К, Ольга Копачук 3 К, Семака Теофілія 2 К, Попович Вікторія 2 К, Галіп Ольга 2 К, Могильницка Ольга 2 К, Гарас Марія 2 К, о. Николай Копачук 2 К, Тимівська Єлисавета 1 К, Биндак Февронія 1 К, інж. Ля Попович 1 К, Галіп Евфрозина 1 К, уч. Романович 1 К, Анна Мацевич з Ошехлїб 1 К, Євгеній Мацевич з Ошехлїб 1 К, Єлисавета Лукул з Неполоківців 1 К, Ольга Чернеца з Бергомету 1 К, Дарій Ілюк з Дубівців 1 К. Ласкавим добродієм і добродійкам нашої найбіднійшої молодіжї сердечне спасибі. — *Вікторія Попович, скарбничка.*

Вінчане п. Івана Бекула, гімназійного суплєнта, відбуло ся вчера із по-ю Вандою Журоскою в Чернівцях.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 29. вересня 1909.

Грац. 29. вересня. (Кб.) Учасник анкети німецьких фізіологів професор Рішард Ендельман помер вчера на серцевий удар.

Царгород. 29. вересня. (Кб.) Султан підписав вчера відручне письмо, вислане до царя.

Грац. 29. вересня. (Кб.) Вчера отворено перше засідане 50. анкети німецьких фізіологів. Міністер просвіти і віроісповідань держав дуже симпатично прийняту промову, в якій заявив себе щирим прихильником гуманістичних студій.

РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока своего рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і оропенговує їх на 5%. — Най виносить 40 К і платимо 60%, виносє 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосяним відгомном по цілій Буковині і най кождей, що почувє себе щирим патріотом-Українцем складає свої оцадиости в „Рускій Касі“.

Приєднуйте нам нових членів. Дирекція.

Датки на пам'ятник ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Київі просимо приєлати до „Рускої Каси“ в Чернівцях, ул. Паньска, ч. 33.

Др. Й. ПОРАС

лікар-спеціаліст від недуг носа, ший, ух і грудий
133 (3-5) повернув
і ординує від 8—11 год. передпол. і від 2—5 год. пополудни
при улиці д-ра Райса ч. 22. — Телефон 479.

Шукаємо зручної дівчини або хлопця

щоби вміла скоро писати по руски й по німецьки на машині „REMINGTON“. По близші інформації треба звертати ся до Союзу руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“ в Чернівцях, вул. Паньска ч. 33.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

П. Т. Отсим подаю до загальної відомости, що наміряю в протягу двох місяців об'їхати всі місцевости рускі на Буковині і всюди

буду фотографувати.

Хто хоче мати вірну, гарну і тривалу фотографію, най зголошує ся до мене там, де буду.

Ціни дуже доступні. 131 (5-5)

АНДРІЙ ПОДАР,
руський фотограф.

ЩЕПИ МОРЕЛЕВІ

гарні дволітні,
дешево можна дістати в огороді
М. ГЛИНСЬКОГО
в Заліщиках.
132 (2-2)

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 4.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптекара др. Ю. Францоу
в Терополі.

Се є знамените усмряюче средство до натирания против всяких ревматичних болюв, простуджєня, ломяня костей, плечий гієтця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приимати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всіх краєв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дрогерії медичналіній Стерншуса.

Осінні артикули послїдної моди і ті що походять з моїх самостійних магазинів, суть асортовані на складі.

САМОСТІЙНИЙ
Артикулів до подорожи найславніших світових фірм.

„СЕЛЯНЬСКА КАСА“ в Чернівцях, улиця Паньска ч. 33, завела в себе так звані домові щаджичі скрижки.

Важне для родичів!

Важне для родичів!

Ключ від скринки лишаєть ся в касі а скринку саму віддаєть ся П. П. Клієнтам. — Перша вкладка виносить 5 К, слїдуючі в якій будь висоті.
В ощадности наше богацтво!

СКЛАД
Капелюхів: І. Генрика Іти у Відни і Йосифа Піхлера Синів в Грацу.

Черевиків: Ф. Л. Попера в Хрудімі і Антона Чапека у Відни, Ганана і Синів в Брокліні.

ПЕРШИЙ ВІДЕНЬСЬКИЙ
ДІМ ТОВАРОВИЙ
Заложений 1878.
В. БАЛТИНЕСТРА
МОЛОДШОГО
ТЕЛЕФОН 301.
УЛ. ГОЛОВНА Ч. 3.

Вже суть на складі в великім виборі
всілякі сезонні **осінні** артикули
для пань, панів і дїтий.

REGELOS LEMBERG.

Пересторога!

Най ніхто не купує машини до шитя скорше, нїм не огляне і не спробує

Пфаффа машини до шитя

Лиш за Пфаффа машини даю 10 лїт гаранцію, тому що при Пфаффа машинах всі части що дуже труть ся, є з найтвердшої стали ковані і гартовані. — На Пфаффа машинах можна шити, гафтувати і цирувати. — Цїніки даром і оплатно.

З поважанем **Василь Данилович**, Механік
в Чернівцях
ул. Жидівска 16. і Пивнична 6. (Kellergasse) в власнім домі.

Союз руских хліборобских спілок на Буковині „Селяньска Каса“

стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою
повідомляє, що він отворив в себе осїбний

Відділ на вадкі і кавцкі

і перебирає зложуване вадий і кавций але лиш у публичних корпорациях або до рук власників великої посїлости земельної в пупілярних цінних паперах під дуже догідними условиями. Близші інформації даємо в нашій канцелярії в Чернівцях, вулиця Паньска число 33.